

मराठी सिंधी शब्दकोश

संपादक
प्रा. लछमन हर्दवाणी

महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.

मराठी - सिंधी शब्दकोश

: संपादक :

प्रा. लछ्मन परसराम हर्दवाणी

महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ.

प्रथमावृत्ती : सप्टेंबर, १९९१

प्रकाशक : सचिव, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई-४०० ०३२.

© : प्रकाशकाधीन

मुद्रक : मायक्रोग्राफ, दादी संतुक लेन, जे. एस्. एस्. रोड, मुंबई ४०० ००२, फोन : ३१ ६५ ०२.

किंमत : १०५.००

निवेदन

सूची, तालिका, कोश इत्यादी संदर्भसाहित्याची निर्मिती करण्यात पुढाकार घेणे आणि अन्य संस्था अगर व्यक्ती यांनी स्वबळावर तयार केलेल्या अशा प्रकारच्या संदर्भग्रंथांच्या प्रकाशनास साहाय्य करणे हे महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळाचे एक महत्वाचे कार्य आहे. १९६० साली मंडळाची स्थापना झाल्यापासून हे काम आपल्यापरीने करण्याचा मंडळ प्रयत्न करित आहे. भारतासारख्या विविध भाषिकांचे लोकसमूह असलेल्या खंडप्राय देशात आपली मातृभाषा कोणतीही असली तरी अन्य भारतीय भाषा शिकणाऱ्यांना उपयुक्त ठरतील असे कोश तयार करण्याच्या कामाला अग्रक्रम देणे आवश्यक ठरते. मुळात कोश तयार करण्याचे शास्त्र अवगत असलेले अभ्यासक संख्येने फार थोडे असतात. अनेक वर्षांच्या परिश्रमानंतर असा एखादा कोश तयार झाला तरी तो प्रकाशित करण्याचा धोका पत्करण्यास खाजगी प्रकाशक सहसा तयार नसतात. म्हणूनच अशा ग्रंथांच्या प्रकाशनास साहाय्य करणे हे शासनाचे कर्तव्य ठरते.

मराठी भाषिकांसाठी अन्य प्रमुख भारतीय भाषांचे कोश उपलब्ध करून द्यावयास हवेत. खेरीज मराठीच्या बोलींचे कोश आणि मराठी शब्दकोश तयार करण्याचे कामही पुरे व्हावयास हवे. यादृष्टिने मंडळाने तीस वर्षांपूर्वी हाती घेतलेल्या प्रकल्पांचे काम फार संथपणे चालले आहे याची मंडळास जाणीव आहे. गेल्या तीस वर्षांच्या काळात मंडळाने गुजराती-मराठी, उर्दू-मराठी, कन्नड-मराठी असे कोश प्रकाशित केले आहेत तसेच दक्षिण कारवारची व कोणकोणची कोकणी, ठाण्याची वारली. महाडची कुणबी, कुडाळी अशी पुस्तकेही प्रकाशित केली आहेत.

आता प्रा. लछ्मन परसराम हर्दवाणी यांनी संपादित केलेला मराठी-सिंधी शब्दकोश मंडळाने प्रकाशित केला आहे. सिंधी ही मातृभाषा असलेले अनेकजण १९४७ साली महाराष्ट्रात स्थायिक झाले. आज सिंधी भाषिक, अरबी सिंधी लिपीचा उपयोग करित असले तरी सुमारे दीडशे वर्षांपूर्वी ते देवनागरीचा वापर करित असत. सिंधी ही मुळात संस्कृतोद्भव भाषा आहे. असे तज्ज्ञांचे मत आहे. पंचवीस हजाराहून अधिक मराठी शब्दांचा आशय सिंधीत कसा व्यक्त करता येईल हे देवनागरी लिपीत या कोशात स्पष्ट केलेले असल्यामुळे हा कोश मराठी तसेच सिंधी भाषेत लिहिणाऱ्यांना व बोलणाऱ्यांना उपयुक्त वाटेल. हा कोश तयार करण्याचे कठिण काम या दोन्ही भाषांबद्दल वाटणाऱ्या प्रेमांमुळे प्रा. लछ्मन हर्दवाणी यांनी हौसेने हाती घेतले आणि जिद्दीने पुरे केले. या ग्रंथाचा मराठी तसेच सिंधी भाषिकांनी लाभ घेतला तर प्रा. हर्दवाणी यांनी अनेक वर्षे केलेल्या परिश्रमांचे चीज झाले असे त्यांना वाटेल.

य. दि. फडके.

अध्यक्ष.

महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ.

मुंबई.

दि. २० मार्च, १९९२.

संघादकाचे मनोगत

मी काही कुणी नामवंत कोशकार नाही. मराठी वा सिंधी भाषेचा गाढा अभ्यासकही नाही. तरी देखील मराठी भाषेबद्दल प्रेम, मराठी व सिंधी भाषेतील विलक्षण साम्य व भाषांतराच्या कार्यासाठी एक आवश्यक साधन म्हणून अशा प्रकारच्या द्वैभाषिक कोशाची निकड भागविण्यासाठी मी हा शब्दकोश तयार करण्यास प्रवृत्त झालो.

या कोशाचे वैशिष्ट्य

पंचवीस हजाराहून अधिक मराठी शब्दांचा देवनागरी सिंधीत अर्थ देणारा हा पहिलाच शब्दकोश. देवनागरी सिंधी लिपीमुळे या कोशाचा उपयोग दोन्ही समाजातील लोकांना होऊ शकेल. आधुनिक भारतीय भाषांतील मराठीशी सिंधी भाषेचा जास्त जवळचा संबंध आहे हे या कोशात पदोपदी आढळून येईल. त्यामुळे मराठी व सिंधी भाषांचा तौलनिक अभ्यास करणाऱ्या संशोधकांनाही याचा फायदा होऊ शकेल असे मला वाटते. प्रचलित देवनागरी सिंधी लिपीमधील काही वर्णांखाली मी नवीन खुणा दर्शविलेल्या आहेत. देवनागरी सिंधीतून अरबी सिंधीत लिप्यंतर करण्याच्या वेळेस त्यांचा उपयोग होऊ शकेल.

सिंधी भाषा

सिंधी भाषा ही आधुनिक आर्यभाषांपैकी एक होय. तिचा उगम संस्कृतपासून झालेला आहे. सिंधी भाषा व व्याकरणाचे गाढे विद्वान डॉ. अर्नेस्ट ट्रॅम्प लिहितात, "Sindhi is a pure Sanskrit language and it is much more closely related to the old Prakrit than the Marathi, Hindi, Punjabi and Bengali of our days and it has preserved an exuberance and grammatical forms for which all its sisters may well envy it."

सिंधी भाषा आज प्रामुख्याने अरबी सिंधी लिपीत लिहिली जाते. परंतु दीडशे वर्षांपूर्वी ती देवनागरी लिपीत लिहिली जात होती. इ.स. १८५३ मध्ये ईस्ट इंडिया कंपनीने सिंधी लिपी निश्चित करण्यासाठी एक समिती नेमली. या समितीने काही अरबी व काही फारसी लिपीतले वर्ण एकत्र करून तिसरी एक वेगळी लिपी तयार केली. तीच सध्याची अरबी सिंधी लिपी होय. या लिपीत बावन्न वर्ण आहेत. आधुनिक सिंधी वाङ्मय प्रामुख्याने याच लिपीत लिहिले गेले आहे. या लिपी बरोबर आज सिंधीचे देवनागरी रूपही प्रचलित आहे.

सिंधी कोश वाङ्मय

इ.स. १८५३ मध्ये अरबी सिंधी लिपी तयार झाल्यानंतर अनेक शब्दकोश व व्याकरणाची पुस्तके तयार झाली. त्यांतील सुरवातीचे ग्रंथ देवनागरी व इंग्रजीत होते. सिंधी भाषेतील वैचित्र्यामुळे इंग्रजी विद्वान या भाषेकडे आकर्षित झाले व त्यांनीही अनेक ग्रंथांची रचना केली. काही ठळक ग्रंथ पुढीलप्रमाणे आहेत -

(१) ए डिक्शनरी : सिंधी अँड इंग्लिश - कॅप्टन स्टॅक, १८५५ (मुंबई)

(२) इंग्लिश अँड सिंधी डिक्शनरी - एल्. व्ही. परांजपे, १८६८ (मुंबई)

(परांजपे साहेब महाराष्ट्रीय सरकारी अधिकारी होते. सिंधमध्ये काही काळ राहून सिंधी भाषेचे विद्वान झाले होते.)

(३) ग्रामर ऑफ सिंधी लॅंग्वेज - डॉ. अर्नेस्ट ट्रॅम्प, १८७२ (लंडन)

(४) सिंधी-इंग्लिश डिक्शनरी - जॉर्ज शर्ट व उधाराम थावरदास, १८७९ (कराची)

(५) ए सिंधी-इंग्लिश डिक्शनरी - परमानंद मेवाराम, १९१०

(६) अँड इंग्लिश-सिंधी डिक्शनरी - परमानंद मेवाराम, १९३३

भारताच्या फाळणीनंतर गेल्या त्रेचाळीस वर्षांत भारतात फक्त दोनच शब्दकोशांची निर्मिती झाली -

(१) हिंदी-इंग्लिश-सिंधी शब्दकोश

(२) हिंदी-सिंधी शब्दकोश - केंद्रीय हिंदी निदेशालय, दिल्ली.

मात्र पाकिस्तानात अनेक सिंधी कोश तयार झालेले आहेत. त्यापैकी महत्त्वपूर्ण कोश पुढिलप्रमाणे -

(१) सिंधी लुगात (पाच खंड) - डॉ. नबी बख्खा खां बलोच.

(२) सिंधी उर्दू लुगात - डॉ. नबी बख्खा खां बलोच.

सिंधी भाषेची ठळक वैशिष्ट्ये

(१) प्राकृताप्रमाणे सिंधीचे सगळे शब्द स्वरांत असतात.

(२) अकारांत, इकारांत व उकारांत शब्दांच्या शेवटच्या अक्षरांच्या उच्चार पूर्ण होतो. उदा. 'खट' मध्ये 'ट' चा उच्चार पूर्ण केला जातो.

(३) अकारांत नामे नेहमी स्त्रीलिंगी असतात. उदा. जिभ (जीभ), खट (खाट), लहिर (लहर).

(४) ओकारांत नामे पुल्लिंग असतात. उदा. घोडो (घोडा), कुतो (कुत्रा), महिनो (महिना), काको (काका).

(५) आकारांत आणि न्हस्व-दीर्घ इकारांत नामे बहुधा स्त्रीलिंगी असतात. उदा. माया (माया), जोड (जाया, बायको), माई (बाई).

(६) न्हस्व दीर्घ उकारांत नामे बहुधा पुल्लिंगी असतात. उदा. ग्रंथु (ग्रंथु), घरु (घर), सिजु (सूर्य), रतालू (रताळे).

(७) सिंधी भाषेत हिंदी प्रमाणे लिंगे दोनच आहेत - पुल्लिंग व स्त्रीलिंग. वचने ही दोनच आहेत - एकवचन व बहुवचन.

(८) मराठी प्रमाणे सिंधी क्रियापदे 'णकारांत' असतात. उदा. खाइणु (खाणे), गाइणु (गाणे), पिअणु (पिणे), उडणु (उडणे).

(९) ग ज ड ब यांचे नेहमीच्या ध्वनिव्यतिरिक्त निराळे ध्वनी आहेत. ते त्या अक्षरांखाली अधोरेखा देऊन दर्शविले जातात. हे अंतःस्फोटक (Implosive) ध्वनी होत. - ग ज ड ब.

उपर्युक्त विवेचनावरून माझ्या या शब्दकोशाचा निराळेपणा व आवश्यकता सहजच लक्षात येण्यास हरकत नसावी. तरीदेखील प्रस्तुत कोशाचा वापर झाल्याशिवाय त्यातील गुणदोष लक्षात येणार नाहीत. माझ्यापाशी असणाऱ्या अल्पस्वल्प ज्ञानाच्या भांडवलावर मी हा व्यापार लोकहितार्थ केला आहे. संपादक मंडळ, पंडित मंडळ इत्यादि लवाजमा नसतानाही मी माझ्या वैयक्तिक प्रयत्नात मात्र किंचितही कसूर न करता सदर कोश सिद्ध करण्याचा प्रयत्न केला आहे. ज्ञानसाधकांना याची मदत होवो, हीच अंतरीची इच्छा आहे. 'अधिक ते सरते। न्यून ते पुरते।' करून वाचक, संशोधक व अभ्यासक ह्या शब्दकोशाकडे पाहोत.

हा शब्दकोश तयार करीत असताना माझे गुरू परमपूज्य आण्णासाहेब तथा श्री. कृ. ना. पवार (सोलापूर) यांचे आशीर्वाद लाभले. तसेच या बिकट कार्यात माझे सहाध्यायी प्राध्यापक हेमंत द. गोखले, डॉ. दे. खं. खरवंडीकर, डॉ. गंगाधर मोरजे, डॉ. कन्हाडकर, डॉ. लछमण खूबचंदाणी, श्री. नानक गुरनाणी, इ. ना वेळोवेळी आस्थेने साहाय्य केले. त्या सर्वांबद्दल मी त्यांचा मनःपूर्वक आभारी आहे. शब्दकोशाच्या व्यापात अनेक वेळा गृह आघाडीवर लक्ष देता आले नाही. तरीही सर्व सहनशीलतेने स्वीकारणाऱ्या माझ्या पत्नीचा - सौ. कविताचा - या कोशकार्यात अप्रत्यक्षपणे मोठा वाटा आहे, हे नमूद करावेसे वाटते.

महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळाने हा कोश प्रसिद्ध करून मला उपकृत केले. त्याबद्दल मी मंडळाचा अत्यंत ऋणी आहे. कोशवाङ्मय मुळातच दुर्घट. व्यक्तीच्या अर्थशास्त्रात न बसणारे! परंतु सांस्कृतिक ठेव्याचे एक महत्त्वाचे अंग म्हणून कोशांची निर्मिती करणे अपरिहार्य असते. साहित्य व संस्कृती मंडळ असली कामे अर्थाचा विचारही न करता सातत्याने करीत असते. मंडळाचे प्रस्तुत कार्य ऋण काढून सण करण्याच्या उक्तीत बसणारे जरी कुणाला वाटले तरी त्याची समाजाला नितांत आवश्यकता आहे. एवढेच म्हणावेसे वाटते. साहित्य व संस्कृती मंडळाचे अध्यक्ष, सदस्य व पदाधिकारी यांचे पुनःश्च आभार!

'कविता', प्रोफेसर्स कॉलनी,
सावेडी, अहमदनगर (महाराष्ट्र).

प्रा. लछमन परसराम हर्दवाणी

दीपाचो

गुजिरियल इहनि बारहनि सालनि खां मां जंहिं शब्दकोश जे कम में मशगलु होसि, उहो 'मराठी-सिंधी शब्दकोश' छपिजण ते बेहदि खुशी थी रही आहे. अटिकल पंजिवीह हजार मरहिटी लफ्जनि जी म्अनों डींदडु ही पहिरियों कोशु आहे. मां दअवों कोन थो किरयां त ही कोशु सभिनी गाल्हियुनि में पूरनु ऐं आदर्शी आहे. छाकाणि त मां कोशकारु नाहयां ऐं न ई को वडो विद्वानु या भाषा जो पंडतु. मां मअमूली अध्यापकु आहियां. हहिडे किस्म जे कोश जी कमी महसूस करे रहियो होसि. सिर्फि जरूरत जे लिहाजु खां हिन डिक्शनरीअ जी रचना कई वेई आहे. तंहिं करे हिन कोश में अनेक ओणायुनि जो अंदोशो थी सघे थो.

मराठी महाराष्ट्र जी राजभाषा आहे, जा भारतिय बोलियुनि में अहम जगह वालारे थी. मराठीअ में संस्कृत जा लफ्जु तमामु घणा आहिनि. मराठी ऐं सिंधीअ में हजारें लफ्जु हिक जहिडा आहिनि. बिन्ही बोलियुनि में हिक अजीब मुशाबिहत आहे. हिन्ही बोलियुनि ते अरबी-फारसीअ जो बि गहिरो असुर थियो आहे. के लफ्जु त फकति मराठी ऐं सिंधीअ में ई मौजूद आहिनि, बीअ कंहिं बि जदीद भारतिय भाषा में उहे उफ्जु कोन्हनि. इन गाल्हि जो सुबूत हिन कोश जो हरहिकु सुफ्हो डेई सघंदो.

हीउ शब्दकोशु कीअं वापुराइजे?

• कोश जो सिटाउ

कोश जे सिटाअ खे हेठियनि उसूलनि ते काइमु कयो वियो आहे.

[अ] लफ्जुनि जी तरतीब -

हिन कोश में मराठी वर्णमाला जी तख्ती हेठीअं तोर काइमु कई वेई आहे -

अ आ इ ई उ ऊ ऋ ॠ लृ लृ

ए ऐ ओ औ अं अः

क ख ग घ ङ

च छ झ ञ ण

ट ठ ड ढ ण

त थ द ध न

प फ ब भ म

य र ल व श

ष स ह ळ

क्ष ज्ञ

[ब] लफ्जुनि जी समुझाणी -

हिन रीति डिनी वेई आहे -

(१) पहिरीं मूलु मराठी लफ्जु वड्णि अखरनि में रखियो वियो आहे. पोइ चौरस डिंगियुनि में उन लफ्जु जो बुनियादु डिनलु आहे. मि. आलाप [सं]

इन्हनि बुनियादी बोलियुनि जे निवार करण लाइ हेठियूं निशानियूं काइमु कयूं वेऊं आहिनि -

सं - संस्कृत

प्रा - प्राकृत

अ - अरबी

फा - फारसी वगेरह.

(२) पोड लफ़्जु जो ग्रामरु डिनो वियो आहे. लफ़्जु जी नह्वी ह्वालिती निरवार करण लाड हेठियूं निशानियूं काड्मु कयूं वेऊं आहिनि -

पु. - पुल्लिंग

स्त्री. - स्त्रीलिंग

वि. - विशेषण

सना. - सर्वनाम वगैरह.

(३) पोड देवनागरी सिंधीअ में लफ़्जु जी म्झनों समुझाई वेई आहे. हर म्झनों खे पूरीअ तरह समुझाडण लाड हिक या हिक खां वधीक हम-म्झनों लफ़्जु डिना विया आहिनि, जिनि जे विच में कामा डिनी वेई आहे. किये किये जुमिलनि में म्झनों डिनी वेई आहे.

(४) जेकडहिं हिक खां वधीक म्झनाऊं आहिनि त हर नई म्झनों लाड नओं अंगु डिनो वियो आहे.

(५) बुनियादी लफ़्जुनि सां वास्तो रखंदइ मुख्य लफ़्जु, इस्तिलाह ऐं पहाका पिणि उन्हनिई लफ़्जुनि खां पोई डेई मत्तिलबु समुझायो वियो आहे.

(६) किनि लफ़्जुनि लाड अंग्रेजी म्झनों बि देवनागरीअ में डिनी वेई आहे.

(७) सिंधी हिजे परमानंद मेवाराम जे डिक्शनरीअ जे आधार ते रखी वेई आहे.

देवनागरी सिंधी

हीअ डिक्शनरी देवनागरी सिंधी लिपीअ में ठाही वेई आहे. मक्सुदु इहो त जिअँ महाराष्ट्रियन ऐं बिया बि गैरि सिंधी पड्ही सघनि. हिन शब्दकोश में पहिरियों भेरो देवनागरी सिंधीअ जो नओं रूपु इस्तअमालु कयो वियो आहे. देवनागरी सिंधीअ जे किनि अखरनि हेठां नयूं निशानियूं डेई उन्हनि खे हिक बिए खां अलगि डेखारियो वियो आहे. देवनागरी सिंधीअ मां अरबी सिंधीअ में Transliteration करण वक्ति उन्हनि निशानियुनि जी अहमियत समुझण घुरिजे. मि.

इल्मु - علم

भाऊ - भाऊ

मिसालु - مثال

सबरु - صبر

जाहिरु - ظاهر

जरुरु - ضرور

शब्दकोशु रचणु आहे मखणु सीख पचाडणु. अकेले सिरि जुरिअत कई अथमु. मुंहिजो बियो शब्दकोशु, 'सिंधी-मराठी शब्दकोशु' पूरो थियण ते आहे. ईश्वर चाहियो त उहो बि जल्दु ई छपिजी तयार थीदो.

महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडल ही कोशु छपाए पघिरो कयो. मां मंडल जो बेहदि थोराडतो आहियां.

'कविता', प्रोफेसर्स कॉलनी,

सावेडी, अहमदनगर - ४१४ ००१.

प्रा. लक्ष्मन परसराम हर्दवाणी

केवळ ह्या शब्दकोशालाच नव्हे तर
माझ्या संपूर्ण जीवनालाच
आधार व आशीर्वाद देणारे
श्री सद्गुरू

आण्णा महाराज पवार
व माऊली

सौ. सुशिलाबाई पवार
(सोलापूर)

यांचे चरणी

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
नमो भगवते वासुदेवाय
नमो भगवते वासुदेवाय
नमो भगवते वासुदेवाय

नमो भगवते वासुदेवाय
नमो भगवते वासुदेवाय

नमो भगवते वासुदेवाय . नमो
(गुणगान्धर्व)
नमो भगवते वासुदेवाय

संकेत सूची

पु.	पुल्लिंग	जिन्स मुज्जकर
स्त्री.	स्त्रीलिंग	जिन्स मोत्तु
न.	नपुंसकलिंग	बे जिन्स
सना.	सर्वनाम	ज़मीरु
वि.	विशेषण	सिफत
अ.क्रि.	अकर्मक क्रियापद	फ़अलु लाज़िमी (इन्द्रान्सिटिव् वर्ब)
स.क्रि.	सकर्मक क्रियापद	फ़अलु मुतअदी (ट्रान्सिटिव् वर्ब)
श.यो.अ.	शब्दयोगी अव्यय	इर्फु जरु (प्रेपोज़ीशन्)
उद्गा.	उद्गारवाचक अव्यय	इर्फु निदा (इन्टरजेक्शन्)
उ.अ.	उभयान्वयी अव्यय	इर्फु जुम्लो (कन्जक्शन्)

[सं]	संस्कृत
[प्रा]	प्राकृत
[हिं]	हिंदी
[अ]	अरबी
[फ़ा]	फ़ारसी
[पोर्तु]	पोर्तुगीज़
[इं]	इंग्लिश
[का]	कानडी

1870

1870

1870

1870

Scheme Of Transliteration Of Sindhi Arabic Letters
Into Devanagari Orthography

सिंधी वर्णांचे लेखन

अ	ا	ज़	ز	श	ش
ब	ب	ड़	ڙ	स	ص
बु	پ	द	د	ज़	ض
प	پ	ज़	ذ	क	ک
भ	پ	ध	ذ	क़	ق
त	ت	ड	ڌ	त	ط
ठ	ث	ड	ڊ	ज़	ظ
ट	ت	ढ	ڍ	ब	و
स	ث	ह	ح	ल	ل
थ	ث	ज	ج	म	م
ख	ک	ज़	ج	न	ن
ग	گ	अ	چ	ण	ڻ
ग़	گ	च	چ	ह	ه
ङ	گ	छ	چ	झ	جھ
घ	گ	ख़	خ	य	ي
फ़	ف	अ	ع	अ	ا
फ	ف	ग	غ		
र	ر	स	س		

2. Name of the person who has been
 appointed as the person who has been

1. Name of the person who has been

1. Name of the person who has been
 2. Name of the person who has been
 3. Name of the person who has been
 4. Name of the person who has been
 5. Name of the person who has been
 6. Name of the person who has been
 7. Name of the person who has been
 8. Name of the person who has been
 9. Name of the person who has been
 10. Name of the person who has been

संदर्भ ग्रंथ

१	आदर्श मराठी शब्दकोश	डॉ. प्र. न. जोशी
२	सरस्वती शब्दकोश	वि. वा. भिडे
३	पदनामकोश	महाराष्ट्र शासन
४	शासन व्यवहार कोश	महाराष्ट्र शासन
५	सिंधी इंग्लिश डिक्शनरी	परमानंद मेवाराम
६	इंग्लिश सिंधी डिक्शनरी	परमानंद मेवाराम
७	भारतीय कहावत संग्रह	वि. दि. नरवणे
८	हिंदी सिंधी इंग्लिश डिक्शनरी	दीपचंद तिलोकचंद
		पं. देवदत्त शर्मा
९	उर्दू-मराठी शब्दकोश	श्रीपाद जोशी
		एन्. एस्. गोरेकर

अ १ मराठी वर्णमाला जो पहिरियों हर्फु इलत २ अ, अण, बिना, सवाइ; इस्म या सिफ्त जे अगियां अची इन्कार जी या उबती मअनॉं डेखारींङ्ग अखर. (मि. अयोग्य = जेको योग्य-लाइकु नाहे, अजोगो.)

अकट(टो) विकट वि. शाही, तमामु वडो.

अकथित [सं] वि. न बुघायलु.

अकथ्य [सं] वि. अकथु, बयानु करण खां बाहिरि.

अकरण [सं] न. न करण जी क्रिया.

अकरताळ-ळ्या [सं] वि. हठी, जिदी, मथो फिरियलु, खरमगुजु.

अकरा वि. यारहं (११)

अकरावा वि. यारहों. अकरावा गुरु (बृहस्पति) - पु. गहिरी दोस्ती. अकरावा रुद्र. पु. (१) शंकर जो अवतार, हनूमानु, (२) गुसे वारो शखु.

अकराळ विकराळ [सं] वि. शाही, भयानकु, खौफनाकु, हींगु.

अकर्तव्य [सं] वि. (१) न करण जोगो (२) फर्जु न पालणु.

अकर्तुक [सं] वि. फअलु (बिना फाइल जे).

अकर्म [सं] न. बुरो कमु, पापु.

अकर्मक [सं] वि. बिना फाइल वारो फअलु, लाजिमी फअलु.

अकल्पित [सं] वि. ओचितो, अचानकु, जंहिजो ख्यालु बि न हुजे.

अकल्याण [सं.] न. बुराई, नुक्सानु.

अकस्मात् [सं] क्रि.वि. ओचितो, अचानकु.

अकळ [सं.] स्त्री. पछाडीअ जो साहु या हिडिकी.

अकांडतांडव [सं] न. हाइ घोड़ा, रडियूँ वाका, गुसे में रडियूँ करणु.

अकारण [सं] क्रि. वि. बे सबब, अजाई, कारण-सबब बिना.

अकारांत वि. उहो लफजुजंहिजी पछाडी 'अ' सां थिए.

अकालिक, अकालीन [सं] वि. बेवक्ताइतो.

अकीर्ती [सं] स्त्री. बदिनामी.

अकुंठित [सं] वि. बिना कंहिं रुकावट वारो, बे रोकु.

अकुतोभय [सं] वि. बेडपो, बिना डप-जोखे वारो.

अक्कड [हिं] स्त्री. आकडि, घमंडु.

अक्कल [अर] स्त्री. अकुलु. अक्कल गुंग होणे - मतियूं

मुंझणु. अक्कल सांगणे - शिकविणे - सलाह डियणु.

अकुलु सेखारणु. अक्कलखार पु. अकर करडो (बूटी).

अकलेचा कांदा पु. बेवकूफु, डाहिरी. अकलेचे तारे

तोडणे - चरियाइप जो कमु करणु - गाल्हाइणु.

अक्कलहुशारी - स्त्री. समुझ, खबरदारी, सियाणप.

अक्का[का] स्त्री. वडी भेण, दीदी. अक्काबाई स्त्री. (१) बुरी मति, बुरि हालति (२) गरीबी, कंगालिपिणो.

अक्रस वि. निसतो, अण्भो.

अक्रस्ताळा वि. हठी, जिदी, मथोफिरियलु.

अक्राळविक्राळ वि. डिसो 'अकराळ विकराळ'.

अक्रोड-अक्रोट [सं] पु. अखिरोटु.

अखंड [सं] वि. अखंडु, सजो. अखंड सौभाग्वती स्त्री.

मरणताई सुहागिणि रंहंदइ औरत. अखंडित वि. सजो,

अणभग्रनु. अखंडित क्रि.वि. लगातारि, सांदहि.

अखिल [सं] वि. अखिल, सजो, सारो, सभु, कुलु

अखेर [अर] स्त्री. (१) आखिर, पछाडीं, अन्तु (२) नतीजो (३) अखिरकार.

अख्खा वि. सजो, पूरो.

अग उद्गा. औरत या छोकिरीअ खे सडुकरण वक्ति कमु ईदडु लफजु, अरी, अडी. अगबाई उद्गा. अला डी! अई अला!

अगडबंब [सं] वि. दुंबो, धुल्हो मतारो.

अगणित [सं] वि. अणगणितु, गणप खां बाहिरि, हद खां वधीक, बेशुमार.

अगतिक [सं] वि. लाचारु, मजिबूर.

अगत्य [सं] न. (१) जरूरत, धुरज (२) अहमियत (३) इजत, आदरु, विश्वासु अगत्यपूर्वक क्रि.वि. जरूर, बिना कंहिं बहाने जे.

अगदी वि. रुगो, फकति, बिल्कुल, कतई, पूरीअ तरह.

अगम्य [सं] वि. अगमु, ऊन्हो, समुझ खां परे.

अगळ पु.स्त्री. दर जी कडी.

अगा स्त्री. अंदाजो.

अगाऊ-आगाऊ वि. (१) अगुवाट डिनलु, (२) क्रि. वि. अगुवाट, पहिरीं.

अगांतुक [सं] वि. २ कोठियो, अण सडियो, धारियो (शब्द).

अगाघ [सं] वि. (१) अयाहु, बेहदि (२) नामुमकिन.

अगाशी-सी, आगाशी स्त्री. अगासी, खुडु.

अगेल वि. पहिरियों, अगियों.

अगोचर [सं] वि. (१) इंद्रियुनि खे समुझ में न अचण जोगो, इंद्रियुनि जे ग्यान खां परे (२) गुस्ताखु, खेचिलो.

अगोदर क्रि.वि. पहिरीं, अवलि. अगोदरचा वि. अगूणो, पहिरींजो.

अग्नि-ग्नी [सं] पु. (१) अग्नी, बाहि (२) बुख.

अग्नी देणे - बाहि डियणु, अग्नीसंस्कार करणु.

अग्निकाष्ठ भक्षण - (१) सती थियणु (२) बाहि में सड़ी मरणु. अग्निदिव्य न. अग्निपरीक्षा स्त्री. (१)

बाहिमें विशी परिखणु (२) बाहि जरीए सचाईअ जी परिख. अग्निबाण पु. बमु अग्निमांख न. बद् हाजिमो,

हाजिमे जी कमजोरी, बुख घटिजणु. अग्निरण पु.

रेलगाडी. अग्निवर्धक वि. बुख वधाईदडु. अग्निशामक

दल पु. बाहि विसाईदडिनि जो टोलो, (इं) 'फांइर त्रिगेड'

अग्या वि. अगुवानु.

अग्र [सं] न. (१) अगु, मुंहाडी, कुंड (२) चोटी.

अग्रगण्य वि. मुख्यु, वडो. अग्रगामी वि. अगियों

वेदडु-हलंदडु, अगुवानु, संहों. अग्रधान्य न. सियारे में

पैदा थींदडु-खरीफ जो अनाजु. अग्रलेख पु. संपादकी

लेखु. अग्रेसर वि. अगियों वधंदडु, अगुवानु.

अग्राह्य [सं] वि. न वठण जोगो, बुरो.

अग्रिम [सं] वि. अगियों, पहिरियों. अग्रिम धन न. पेशिगी, (इं) 'अँडवान्स'

अब [सं] न. पापु, डोहु, गुनाहु.

अषटित [सं] वि. (१) अणथियणी (२) अजीबु (३) भयानकु.

अषटपषट [सं] वि. (१) शाही, खुलियलु (२) डिलो (३)

क्रि.वि. बेहिजाबु, खुलीअ दिलि सां.

अघाडी, आघाडी स्त्री. अगियों पासो, भूँड, अगु. अघाडी घेणे-

(१) अगियों वधणु, अगु थियणु (२) अगुवानी करणु.

अघाडी मारणे - (१) अगियों वजणु-वधणु, खटणु (२) हमिलो करणु. अघाडी साधणे - सभिनी खां अगु खटणु, गोइ खणी वजणु.

अघोर [सं] वि. (१) भयानकु, वहिशी (२) बुराई.

अचकट विचकट वि. फाहिशु, गंदो, वाहियातु.

अचपळ [सं] वि. (१) चंचलु (२) खेचिलो, डिंगो (३) तेजु.

अचंबा [सं] पु. - अचंभो, अजबु.

अचाट [सं] वि. शाही, गैरि मजमूली, तमामु वडो.

अचानक क्रि.वि. ओचितो, अचानकु.

अचार [हिं] पु. खटाणि, आचार.

अचाज स्त्री. रुकावट, खोटी, कमु बंदि थियणु.

अचित्य [सं] वि. वीचार खां परे.

अचिन्ह [सं] न. बुरी निशानी, बराबु गाल्हि.

अचुंबित [सं] वि. नजों, कोरो, बिना छुहाअवारो.

अचूक [सं] वि. (१) बिना कंहि भुल जे (२) ठीकु, पूरो, सही, बराबरि (३) अचानकु (४) अगुसु.

अचेतन [सं] वि. (१) बेजानि, विनासाह (२) बेहोशु

अच्छ क्रि. वि. अजुकाल्ह वि. (२) सुठो, (उद्गा) चडो, ठीकु.

अच्छेर पु. अछु सेरु.

अच्युत [सं] वि. दाइमु काइमु, अचलु, मजिबूत.

अज [सं] वि. अण जुावलु, जनम बिना.

अजगर [सं] पु. अजिगर (२) आलिसी, सुस्तु.

अजब [अर] वि. अजीबु.

अजमाव [फा.] पु. (१) परिख (२) अंदाजो. / मा

अजमावणे स.क्रि. परिखणु, आजिमाइणु.

अजमास [फा.] पु. अंदाजो, अटिकल.

अज(द)मासे क्रि.वि. अंदाजनु, अटिकल.

अजर [सं] वि. - अजरुअमरु, सदाई जुवानु.

अजरामर [सं] वि. अजरुअमरु, लाजवालु, दाइमी.

अजस [सं] वि. शाही, तमामु वडो.

अजा [सं] स्त्री. (१) बुकिरी (२) मायां.

अजागळ [सं] वि. (१) बेदंगो, बेलछिणो (२) चरियो.

अजागळी स्त्री. मस्ती, खेचलि, शरारत.

अजाण [सं] वि. (१) अजाणु, अणजाणु (२) सादो, बालोभालो.

अजात [सं] वि. (१) अणजावळु (२) आजादु.
 अजातभू [सं] वि. जंहीं खे को दुश्मनु न हुजे.
 अजिक्ख [सं.] वि. अजीतु, जंहीं खे जीते न सधिजे.
 अजित [सं] वि. अजीतु, अणजीतियलु.
 अजिवात कि.वि. बिल्कुलु, थोरो बि, असुलु.
 अजीर्ण [सं] न. (१) बदि हाजिमो (२) वि. अण फाटलु,
 झूनो न थियलु.
 अजुक कि.वि. अवा, वरी.
 अजुनि, अजून कि.वि. अवा ताई, अवा बि, अवा सूधो.
 अजून तरी कि.वि. अवा ताई, हाणे त.
 अजेय [सं] वि. अजीतु.
 अजोड वि. (१) लासानी (२) बिना गुंढ-जोड वारो.
 अट स्त्री. (१) शर्तु (२) आड (३) हटु (४) फरार.
 अटक स्त्री. (१) गिरफ्तारी, कैदु (२) रोक, झल.
 अटकेवर झेंडा लावणे - खेप खटणु, वडी बहादुरीअ
 जो कमु करणु.
 अटकणे अ.क्रि. अटकणु, अटक थियणु, रुकिजणु, बीहणु.
 अटकविणे स.क्रि. रोकणु, झलणु.
 अटणे, आटणे अ.क्रि. (१) आटिजणु, सुकणु, घटिजणु (२)
 सुसणु (३) रिजणु (४) वटु डिणु. (५) जमणु,
 गुड्हो थियणु (६) नासु थियणु.
 अटपणे अ.क्रि. (१) मरणु, इतमु थियणु स.क्रि. (१) गडु
 करणु (२) अहे रखणु (३) संभालणु अटपाअटप स्त्री.
 मेडणु, गडु करणु.
 अटळ [सं] वि. अटलु, पुख्तो, न टारण जोगो, अणटर.
 अटाअट स्त्री. कमी, घटिताई, अणाठ.
 अटापीट स्त्री. (१) तकिलीफ (२) बेहदि कोशशि.
 अटीतटी स्त्री. चटाभेटी, चुट, चडहत, हमसरी, ज़िदु.
 अटीव वि. (१) ओबारे घाटो कयलु-जमायलु (२) रिजायलु,
 गारियलु (३) सघारो बणायलु.
 अटोका [का] पु. मर्यादा, हद, वसु.
 अटोकाट [सं.] वि. निहायतं, हद खां वधीक.
 अटल [सं] वि. (१) अतूरी, पको, पहिरियें नंबर जो, बेहदि
 लुचो (२) होशियार, चालाकु.
 अट्टहास पु. (१) ज़िदु, हटु (२) जोरदार टहिकु.
 अठरा वि. अरिडहं (१८) अठरा धान्यांचे कडबोळे - न. (१)
 अनेक गाल्हियुनिजो मेडु, (२) गडियल ज्ञाति जो

शखु. अठरापगड जात स्त्री. सभिनी ज्ञातियुनि जा
 माण्हू. अठरा विसवे द्वारिद्वय - न. बेहदि गरीबी.
 अठवडा पु. हप्तो.
 अठी स्त्री. (१) टिड्डी, घुंडु, निरिड ते पियलु घुंजु (२)
 बुजु (३) भाकुरु.
 अठी घालणे - भाकुरु पाडणु.
 अठा पु. अठो, अठी (तासजी).
 अठ्ठावन वि. अठ्ठंजाहु (५८).
 अठ्ठाणाव वि. अठ्ठासी (८८).
 अड स्त्री. (१) रोक, झल (२) हटु (३) बोली, शर्तु.
 अडकणी स्त्री. चांवरनि जी कणि. अडगाव न. नंदिडो
 गोठु. अडघर न. नंदिडो घर.
 अडकण स्त्री. रोक, अटक, टेक, आड.
 अडकणे अ.क्रि. बीहणु, अटिकणु, रुकिजणु.
 अडकविणे स.क्रि. रोकणु.
 अडकाठी स्त्री. रोक, रुकावट, झल.
 अडका पु. पैसो, डोकडु.
 अडकित्ता [का] पु. सोपारो, सोपारी भजण-कटण जो
 ओझार.
 अडकित्यात सापडणे - मुसीबत में फासणु.
 अडकळणे अ.क्रि. (१) हडिकणु (२) हलंदे हलंदे बीहणु (३)
 रुकिजणु (४) धावो खाडणु, थाबिडिजणु.
 अडगळ स्त्री. बेकार शयूं, फिटीकरण जहिडियूं शयूं,
 मुंसाईदडु सामानु, निकमो सामानु.
 अडचण स्त्री. (१) अडिचणि (२) रंडक (३) तंगी, अणाठ
 (४) सोड्ह.
 अडचणीचे दुःख न. बुधाए न सघण जहिडो दुखु.
 अडचणीत सापडणे - मुसीबत में फासणु.
 अडचणणे अ.क्रि. (१) सोड्हो-तंगि थियणु (२) सोड्ह
 थियणु.
 अडणी [का] स्त्री. संखु रखण जी जाड. अडणीवरचा खंख पु.
 मोगो, बेवकूफु.
 अडणूक स्त्री. (१) रुकावट, रंडक (२) फासणु.
 अडणे अ.क्रि. (१) रुकिजणु (२) मुसीबत में फासणु (३)
 अडणु (४) होड ते बीहणु. अडला नारायण गाढवाचे
 पाय घरी - पहिंजी गतीअ, पड गडह खे पें.
 अडत स्त्री. (१) दलाली, वापारी वहिंवार जी डे वटु.

अडतीस वि. अठ्ठीह (३८).

अडयळा पु. (१) रुकावट, रंडक (२) रोक, झल.

अडभाप न. कूड़ी माप.

अडमुठा वि. (१) ज़िंदी, हठीलो (२) नासमुझी (३) असभ्य.

अडली पु. अर्दली, नौकर.

अडबट न. (१) अण घड़ियलु डंडो या काम (२) पेटो (कपिड़ो).

अडवणूक स्त्री. रोक, झल, रुकावट.

अडवा, आडवा वि. (१) आडो (२) थुल्हो (३) उबतो.

अडव्या अंगाचा वि. थुल्हो. अडव्या जिभेचा वि. वातराघो, ज़बान जों गंदो. अडवातिडवा वि. डिंगो फिडो, बेदंगो. अडवे उभे करणे - बेइजती करणु.

अडवे घेणे (१) थबु पीअरण लाइ बारु गोडनि ते खणणु (२) जोरीअ बियो मलिलबु कडणु.

अडवे जाणे (१) रस्तो टपणु (२) अतिराजु वठणु.

अडवे टाकणे विचमें टपणु, रंडिकाइणु.

अडवे पडणे (१) विचमें पवणु (२) पट ते सुम्ही पवणु.

अडवे बोलणे घटि वधि गाल्हाइणु.

अडवे लावणे (१) उबतो मलिलबु कडी गाल्हाइणु. (२) (बदन ते) कपिड़ा वेडहणु.

अडवे होणे डिघा पेर करे सुम्हणु, आरामु करणु.

अडव्यात शिरणे (१) उबतो गाल्हाइणु, (२) बुरो रस्तो अख्यारु करणु.

अडविणे स.क्रि. अडाइणु, रोकणु, अतिराजु वठणु.

अडसणे, स.क्रि. (१) छज में विशी छंडणु, सोइणु (२) जोरसां बुघणु (३) टारियू कटणु.

अडसर पु. (१) रंडक, रुकावट (३) (दर जी) ताडी.

अडाखा, आडाखा पु. अंदाजो, हिसाबु.

अडाणी वि. अनाडी, गंवारु, अणसुधिरियलु.

अडी अडचण स्त्री. घुरिज, औखी वेल.

अडीच वि. अडाई.

अडून, आडून क्रि.वि. आड में थी, लिकी, कहिजे पुठियां थी.

अडेल वि. अड़ियलु, ज़िंदी, निठर.

अडेल तडू पु. (१) निठरु घोडो (२) निठर.

अडोजीपडोजी [हिं] वि. पाडेसरी, वेस्रो.

अडोसा, आडोसा पु. (१) आड, पर्दो, पर्देवारी जगह (२)

लिकणजी जगह.

अडा पु. (१) अडो (२) मेडु (३) पडाउ (४) आखाडो (५) डाइ.

अड्याल वि. हिन भरिवारो, हिन पासे वारो.

अडळ वि. अटलु, काइमु.

अडळ पु. (१) खबर, पतो (२) मुलाकाति. अडळणे, आडळणे स.क्रि. डिसिजणु, लभणु, मिलणु.

अडळ न. अमरु पदु, मोखु.

अडा पु. वेडहो, वकडु, अडावेडा पु. (१) रोक (२) आनाकानी (३) सुटु मुंझणजी क्रिया. अडेवेडे घेणे - आनाकानी करणु, नटाइणु.

अडी स्त्री. (१) बुगुजु, साडु, कीनो, वेरु (२) निरिड जो धुंजु (३) फल रसाइण लाइ गर्मी डियणु. अडी घरणे - मन में वेरु रखणु.

अडे, आडे न. (१) थूणी, काम (२) वडी काराई जा ब माण्ह हलाए सघनि. अड्याला पाय लावून निजणे - बेओतो थी सुम्हणु.

अणकुचीदार वि. चुहिबवारो.

आणि-णी स्त्री. (१) चुहिब, (२) औखी वेल.

अणु-णू [सं] पु. अणू, 'अड्टम', तमामु नंदिडो ज़रो.

अणुअस्त्र, अण्वस्त्र न. अड्टम बमु, अणुजीवशास्त्र न. जीविडनि जो इल्मु-शास्त्रु, (इं) 'बैक्ट्रिओलॉजी'.

अणुमात्र वि. थोरो वि. अणुरेणु पु. (१) ज़रो ज़रो, (२) बेहदि सन्हिडो ज़रो. अणुविषयक (इं)

'अंटॉमिक' अणुसिध्दांत पु. (इं) 'अंटॉमिक थिअरी'

अण्णा [का] पु. (१) वडो भाउ (२) इजतवारो लफ़णु जो कहिजे नाले जे पुठियां बि लगायो वेंदो आहे. (मि. दामू अण्णा)

अतः, अत एव क्रि.वि. तंहिं करे, इनहीअ करे.

अतः पर क्रि.वि. वरी, हिन खां पोइ, अगिना.

अतर्क्य वि. कल्पना खां परे, जंहिजे बारे में सोचे बि न सधिजे.

अति [सं] क्रि.वि. बेहदि, तमामु घणो. अति उदार तो सदा नादार - घणे डिठे पंहिजो मुहुं बि न वणंदो आहे.

अति तेथे साती - हद खां वधीक का गाल्हि करण सां नुक्सान ई थीदो आहे. अति परिचय - पु. हद खां वधीक दोस्ती.

अतिक्रमण [सं] न. मर्यादा खां बाहिर वगणु, उलंघनु करणु, बेकाइदे दखलु. अतिक्रमण बाहन न. जोरीअ सामानु वगेरह खणी वेंदइ मोटरि (जंहिं सामान हद ओरांधी हुजे).

अतिथी [सं] पु. महमानु.

अतिप्रसंग [सं] पु. (१) ज्यादती (२) मर्यादा टपी कयलु वर्ताउ या हलति (३) हद खां वधीक दोस्ती-रस्तो.

अतिरथ, अतिरथी [सं] पु. (१) बहादुरु, जोघो (२) बहिस में न हाराईदइ.

अतिरथी-महारथी [सं] पु. ब. व. वडावडा जोघा-बहादुर.

अतिरिक्त [सं] वि. (१) बेहदि, वधीक, (२) खांसवाइ.

अतिरेक [सं] पु. (१) अज्ञाई, घणाई (२) हद (३) फर्कु.

अतिरेकी वि. दहशतवादी.

अतिवयस्क [सं] वि. तमामु बुढो, पोइहो.

अतिवृष्टि-ष्ठी [सं] स्त्री. तमामु घणी बसांति.

अतिव्याप्ती [सं] स्त्री. हद खां वधीक फैलाउ-वधाउ.

अतिज्ञय [सं] वि. वधीक, घणो, ज्यादह.

अतिज्ञयोक्ति-क्ती स्त्री. ज्यादह बयानी, वधाउ, मुगालबो.

अतिज्ञाणा वि. (१) लुचु, धूर्तु (२) बेवकूफु (३) हद खां वधीक सियाणो. अति ज्ञाणा त्वाचा बैल रिकामा - सियाणो कांउ बिटंगो फासे.

अतिसार [सं] पु. - अतिसार, दस्त.

अतीत [सं] वि. (१) माजी, गुजिरियलु (२) पहिरीं थियलु.

अतीव [सं] वि. बेहदि.

अतूट [सं] वि. (१) अटुट, न टुटंदइ, अछंडु (२) खतमु न धींदइ.

अतृप्त [सं] वि. दिलि पूरी न थियलु, राजी या तृप्तु न थियलु, अरहो, बेढओ.

अतोनात वि. बेहदि, खूबि.

अत्तर न. अतुरु. अत्तराचे दिवे जाळणे - पैसो उडाइणु, घरु बारे डियारी करणु.

अत्यंत [सं] क्रि.वि. बेहदि, तमामु घणो.

अत्यवस्थ [सं] वि. मरणकंधीअ ते पहुतलु, सखु बीमारु.

अत्याचार [सं] पु. (१) अत्याचार, जुलु (२) मर्यादा छडे हलति हलणु.

अत्युक्ति-क्ती [सं] स्त्री. वधाउ, ज्यादह बयानी.

अत्र [सं] क्रि.वि. हिते, हिन हंधि.

अथ [सं] अ. शुरूअकरण जो लफ्जु, हाणे, हिन खां पोइ.

अथपासून इतिपर्यंत - मुंड खां वठी पछाडीअ ताई, समूरो.

अथवा [सं] उ.अ. या, अगरि.

अथांग [सं] वि. अतांगु, अथाहु, बेअंतु.

अद [सं] वि. अघु.

अदमास [फा.] पु. अंदाजो.

अदत्त [सं] वि. रहियल (रकम)

अदमुरे वि. अघुजावल (डही).

अदम्य [सं] वि. दबिजी न सधिजंदइ, आण न मनींदइ, डाढो.

अदला, आदला, अदले वि. अगूणो, पोयो, गुजिरियलु (डींह.)

अदला डिवस पु. काल्ह.

अदलाबदल स्त्री. मटासटा, वार फेर.

अदळ, आदळ स्त्री. (१) इस्तअमालु (२) तकिलीफ (३) आमदरफ्त.

अदळअपट स्त्री. भनु डाह, जोर सां फिटी करणु (सामानु)

अदळणे, आदळणे स.क्रि. सटणु, जोर सां जमीन ते फिटी करणु.

अदा [अ] पु. (१) कमाई, फाइवो, नफओ (२) अदा करणु (३) नखिरो.

अदालत [अ] स्त्री. अदालत, 'कोर्ट'.

अदावत [अ] स्त्री. (१) वेरु, बुगुजु (२) कलंकु, कूडो इल्लामु.

अदृश्य [सं] वि. गाइबु, डिसण में न ईदइ.

अदृष्ट [सं] वि. गाइबु, अण डिठलु, लिकलु.

अदृष्ट [सं] न. नसीबु, भागु.

अदृष्टास येणे - कर्म में लिखियलु हुअणु, भोगणु.

अदृष्ट फल न. कर्मनि जो अगिते हली मिलंदइ फलु.

अदृष्टबशात क्रि.वि. कजा सां, किस्मतसां.

अदेबाई स्त्री. साडु, वेरु.

अदेय [सं] वि. न डियण जहिडो.

अइल [अ] स्त्री. (१) सजा, सबकु, इबरत (२) न्याउ.

अइल घडणे सबकु मिलणु.

अद्भुत [सं] वि. अजीबु, हैरत अंगेजु.

अद्य [सं] अ. (१) अजु, अजुकाल्ह (२) हाणे.

अद्यतन [सं] वि. (१) अजोको (२) हाणोको.
 अद्यावत् वि. हाणोको. क्रि.वि. अजुताई, हिन वक्त ताई.
 अद्यापि-पि [सं] क्रि.वि. अबा ताई.
 अद्राव्य वि. अण गुरंदडु, अण गुरो.
 अद्वातद्वा [सं.] क्रि.वि. अजायोसजायो, हिक जो बियो,
 मर्यादा छडे गाल्हाङ्गु.
 अद्वितीय [सं] वि. बेजोडु, लासानी, बेमिसिलु.
 अद्वैत [सं] वि. अकेलो, बेजोडु. न. (१) एकता, फर्कु न
 हुअण जी हालति. (२) ईश्वर ऐं इत्सान जो हिकु
 हुअण.
 अद्वैतवाद पु. वहिदानियत, आत्मा ऐं परमात्मा जे
 विच में भेदु या फर्कु न भवण जो मतो.
 अधः [सं] क्रि.वि. हेठि, तरे में.
 अधःपतन न, अधःपात पु. ज्वालु, ज्वालियत, हेठि
 किरणु. अधोगती - स्त्री. ज्वालियत, हेठि किरणु.
 अधोगती - स्त्री. ज्वालियत. अधोरथं न. - ब्राफ
 जरीए अर्कु कढण जो ओजारु.
 अधण, आधण न. आधणु, पाणी टहिकाङ्गु लाइ रखणु.
 अधम [सं] वि. नीचु, पापी, ओछो.
 अधर [सं] वि. (१) हेठियों (२) नीचु (३) हेठियों चपु (४)
 मुत्तजिरु
 अधरपान न. (चपनिजी) चुमी.
 अधर्म [सं] पु. अधर्मु, पापु.
 अधवणी स्त्री. आधण जो पाणी, टहिकाङ्गु लाइ रखियलु
 पाणी.
 अधांतरी [सं] क्रि.वि. हवा में, विचमें ई, बिना आधार जे,
 आकास में.
 अधाशी [सं] वि. हबिछी, पेट, लोभी, बुखियो, बेदओ.
 अधिक [सं] वि. (१) वधीक, घणो (२) होशियारु. क्रि.वि.
 आकी बाकी.
 अधिकआगळा वि. अंदाज, खां वधीक.
 अधिक उणा वि. घटि वधि. अधिकमास पु. अधुक, हर
 टिनि सालनि खां पोइ ईदडु वधीक महिनो.
 अधिक करणे - जोडणु, मिलाङ्गु, वधाङ्गु.
 अधिक होणे - (१) वधणु, वधीक थियणु. (२) वधीक
 रसी खराबु थियणु.
 अधिकरण [सं] न. (१) आधार, अक्षो (२) दर्जो (३) संबंधु

(४) विषय (५) हालति जरी (व्याकरण में).
 अधिकरणिक पु. जजु.
 अधिकाधिक [सं] वि. वधीकवधीक.
 अधिकार [सं] पु. (१) अधिकार, हकु (२) सनद (३)
 ताकत.
 अधिकृत [सं] वि. (१) सनद याफ्तह, सनदी, अख्यारी
 डिनलु-मिलियलु, हक सौपियलु. (२) मुकिरु
 कयलु.
 अधिकोष [सं] पु. सरकारी खजानो, (इं) 'ट्रेजरी'.
 अधिगम [सं] पु. (१) ग्यानु, ज्ञान (२) अमानत, पैसो.
 अधिनयम [सं] पु. कानून, काइदो, (इं.) 'अडक्ट'.
 अधिपती [सं] पु. राजा, मालिकु, धणी, नाइकु.
 अधिपत्र [सं] न. अख्यारनामो, अधिकार पत्र, (इं)
 'वारंट'.
 अधिभार [सं] न. वधीक खर्चु-मुल्हु (बठणु), (इं)
 'सरचार्ज'.
 अधिरोध [सं] पु. रोक, झल, बंदी.
 अधिलाभांश [सं] पु. रोक, झल, बंदी.
 अधिलाभांश [सं] पु. बोनसु, (इं) 'बोनस'.
 अधिरोहण [सं] न. राजगुदीअ ते विहणु, विहणु.
 अधिवास [सं] पु. रहण जी जगह.
 अधिवेशन [सं] न. सभा, बैठक, इजिलासु, (इं) 'सेशन'.
 अधिव्याख्याता पु. (इं) 'लेक्चरर', लेक्चरार.
 अधिष्ठाता-त्रा [सं] पु. (१) रहंदडु (२) आधार, अक्षो (३)
 (इं) 'डीन'.
 अधिष्ठान [सं] न. (१) आधार (२) जगह, हंघु.
 अधिसूचना स्त्री. पधरनामो (इं) 'नोटिफिकेशन'.
 अधिसेविका स्त्री. इस्पतालिजी दाई, (इं) 'मड्डून'.
 अधिक्षेप [सं] पु. (१) इल्जामु, डोहु मड्डहणु (२) धिकार.
 अधी [सं] क्रि.वि. पाहिरीं, अगे.
 अधीचा वि. पहिरियों, अगणो. अधीमधी, अधेमधे
 क्रि.वि. विचविचमें, विचमें ई.
 अधीन [सं] वि. अधीनु, हथ हेठि, वसमें, मातहत.
 अधीर [सं] वि. (१) अधीरु, उताविलो, बेसबुरु (२)
 डकिणो, गीदी.
 अधील [सं] वि. पहिरियों, मुंडवारो.
 अधीश [सं] पु. धणी, मालिकु, राजा.

अधीक्षक [सं] पु. सभिनी जे मयां नजरिदारी कंदडु हाकिमु,
(इं) 'सुपरिटेडन्ट'.

अधु-अधू [सं] वि. (१) अपाहिजु, अपंगु (२) नरमदिलि.

अधेली स्त्री. अधेली, आधी, अधु रूपयो.

अधोगामी [सं] वि. बुरो रस्तो अख्यारु कंदडु, हेठि
किरंदडु-वेंदडु, दणियूं पाणियूं वियलु.

अधोड वि. शाही, दुबो. न. कचो चामिडो.

अधोमुख [सं] वि. हेठि मुहुं कयलु.

अध्ययन [सं] न. (१) अभ्यासु, पढ़ाई (२) अभ्यासु,
मुतालओ.

अध्यवसाय [सं] पु. (१) कोशशि, जतनु (२) इरादो,
फैसिलो (३) आत्मा जो अहसासु.

अध्यक्ष [सं] पु. प्रधानु, मुखी, सदर.

अध्यात्म [सं] न. (१) आत्मा, रूहु (२) आत्मा-ईश्वर
बाबति ग्यानु.

अध्यात्मिक, आध्यात्मिक [सं] वि. ईश्वर जे बारे में, रूहानी.

अध्यापक [सं] पु. मास्तरु, गुरु.

अध्यापन [सं] न. सेखारणु, पाढ़णु, मास्तिरी.

अध्यातमध्यात अ. कंहिजे विच में, न कंहिजी हंडई में न
खईअ में.

अध्याय [सं] पु. अध्याउ, बाबु.

अध्याहृत [सं] वि. बुनियादी तौर न हूंदडु पर मतिलबु कढण
लाइ खंयलु (लफ्जु).

अध्वर्यु-र्यू [सं] पु. (१) यग्य कंदडु ब्रह्मणु (२) नेता.

अन् [सं] अव्य. अण.

अन [सं] वि. बियो.

अनंग [सं] वि. सरीर बिना. पु. कामदेवु.

अनंत [सं] वि. जंहिजो अन्तु न हुजे, बेहदि, अजली.
अनंतकाल पु. अजलु.

अनंतर [सं] क्रि.वि. फासिलो न रखंदे, पुठियां, पोयां.

अननस पु. अनासु, अनानासु.

अनन्य [सं] वि. (१) लासानी, बेजोडु (२) मिली हिक
जहिडो धी वगणु (३) हिक में ई विश्वासु रखंदडु.

अनन्यभक्ति स्त्री. सिर्फु हिक ई ईश्वर-देवता जी पूजा.

अनन्यसाधारण वि. गैरि रवाजी.

अनन्वित [सं] वि. (१) लागणो न रखंदडु, बेवास्तेदारु (२)
अजोगो

अनपेक्षित [सं] वि. (१) जंहिजे बारे में ख्यालु न हुजे (२)
ओचितो, अचानकु.

अनभिज्ञ [सं] वि. अणजाणु, नावाकुफु.

अनभ्यस्त [सं] वि. सेखिराडु, नओ, अणजाणु.

अनमान [सं] पु. (१) बेपरिवाही (२) शकु, अंदाजो,
अनूमानु.

अनमानघबका [सं] पु. अंदाजो, धुको, कोरी कल्पना.

अनमोल [सं] वि. अमुल्लु, कीमती.

अनर्गल-ल वि. बेलगामु, छुद्दिवागु.

अनर्घ-घ्य [सं] वि. अमुल्लु.

अनर्थ [सं] पु. (१) अनर्थु, कहरु, गज्जबु, वडी मुसीबत (२)
उबतो मतिलबु.

अनर्थक [सं] वि. अजायो, बिना मतिलब वारो, बेमअनों.

अनल [सं] पु. बाहि.

अनवणी वि. पेरें उघाडो.

अनवधान [सं] न. (१) बेखयाली, ध्यानु न हुअणजी हालति
(२) मनु जाइ ते न हुअणु.

अनवरत [सं] क्रि.वि. सांदहि, लागीतो, सदाई.

अनवस्था [सं] स्त्री. (१) मूंझारो (२) अशांती (३) घोटालो.

अनवाणा, अनवाणी क्रि.वि. उघाड़नि पेरनि सां, पेरें उघाड़े.

अनश्नन [सं] न. उपासु, लंघणु.

अनश्नवे पोटी क्रि.वि. नेराने, खाली पेट सां, कुशु
खाइण बिना.

अनश्वर [सं] वि. नासु न थीदडु, अमरु.

अनसूट वि. (१) अण चखियलु, अण वापुरायलु (२)
ब्रह्मचारी.

अनहित [सं] न. बुराई, नुक्सानु.

अनागत [सं] वि. (१) अवा न आयलु (२) अगिते हली
थीदडु. अनागोंदी कारभार पु. अधिधुधि जो कारोबार.

अनाचार [सं] पु. खराबु हलति, पापु, दुराचार.

अनाठाथी [सं] क्रि.वि. अजायो, अजोगो, गैरि वाजिबी.

अनाथ [सं] वि. अनाथु, निंघिणको, छोरो.

अनादर [सं] वि. अनादरु, बेइजती, नफिरत.

अनादी [सं] वि. बिना जन्म-शुरूआत वारो, दाइमु काइमु,
अजली.

अनादि-अनंत, अनाबनंत वि. बिना शुरूआत ऐ अन्त
वारो, ईश्वरु.

अनाम [सं] वि. अनामु, नाले खां सवाइ, नाले बिना, बेनामु.

अनाम पत्र न. लावारिसु खतु, (इं) 'डेड् लेटर'.

अनामत वि. (१) पेशिमी, अगुवाट डिनल रकम (इं) 'अड्डवान्स' (२) अमानत.

अनामिक [सं] वि. अनामु, नाले बिना. अनामिका स्त्री - बाच (आडुरि).

अनायास [सं] पु. सवलाई. क्रि.वि. पाणेही, खुदि ब खुदि, सवलाई अं सां.

अनावधान न. बेखयाली, भुल, ग्राफिलियत.

अनावर वि. बकाबू, बेलगामु.

अनावृत [सं] वि. अण ढकियलु, उघाडो.

अनावृत [सं] वि. (१) वापसि न आयलु, (२) आजादु.

अनावृष्टी [सं] स्त्री. बर्साति न वसणु, सोक.

अनासक्त [सं] वि. जंहिंजो कंहिं गाल्हि में मनु न लगलु हुजे, यधो.

अनास्था [सं] स्त्री. बेपरिवाही, निसयानी, ग्राफिलत, बेवेसाही.

अनाहार [सं] पु. लंघणु, उपासु.

अनाहूत [सं] वि. (१) रे कोठियो, अण सडियो. (२) ओचितो.

अनिच्छा [सं] स्त्री. ज्ञा पसंदी, दिलि न हुआणु.

अनित्य [सं] वि. (१) नासु थींदडु, विनाशी, बे जटा.

अनिर्वाह [सं] वि. साराह जोगो, बेदागु.

अनिमेष [सं] वि. (१) बंदि न थींदडु (अखियू) (२) यकितकि (३) सदाई सुजागु.

अनियंत्रित [सं] वि. बेलगाम, ज्ञाबो खां बाहिरि.

अनियमित [सं] वि. (१) अणपको, मुकिररु न थियलु (२) बेहदि.

अनिर्णित [सं] वि. (१) अण फैसिल, निर्नडु न थियलु.

अनिर्वचनीय [सं] वि. बयानु करण खां बाहिरि.

अनिर्वाह [सं] पु. (१) मजिबूरी, लाचारी (२) कमी.

अनिल [सं] पु. हवा.

अनिवार [सं] वि. (१) बेहदि (२) बेकाबू (३) लाजिमी.

अनिवार्य [सं] वि. (१) लाजिमी (२) बेकाबू.

अनिश्चित [सं] वि. जंहिंजी पक न थियल हुजे, मुबहमु, बेकैतु.

अनिष्ट [सं] वि. (१) अशुभु, बुरो (२) अण वणंदडु, नापसंदि. न. नुक्सानु, बुराई, मुसीबत.

अनिष्टापत्ती स्त्री. मुसीबत, आफत.

अनीति-ती [सं] स्त्री. अनीती, पापु, अघर्मु.

अनु [सं] अ. (१) उपसर्गु, ही उपसर्गु जंहिं लफ़्ज जे अगियां जोड़िबो उन जी मअनों अनुसार, पुठियां, खां पोइ, गडु, सागियो, हरहिकु वगैरह थींदी आहे. (मि. 'अनुक्रमणे' = कंहिंजे पुठियां वणणु.) (२) बियो (३) बिल्कुल, असुलु (न)

अनुकंपा [सं] स्त्री दया, रहमु, कहिल.

अनुकरण [सं] न. नकुलु, पुठि वठणु, पेरिवी (करणु), तकलीद.

अनुकूल [सं] वि. (१) फाइदेवारो (२) मूजिबि (३) सहजवारो (४) मुवाफिकु.

अनुक्रम [सं] पु. (१) सिलसिलो (२) तरीको, रीति (३) सिट, कतार.

अनुक्रमणिका [सं] स्त्री फहिरस्त, लिस्टि.

अनुक्रमे अ. सिल् सिलेचार, वारेवारे सां.

अनुक्रमणे [स.क्रि.] कंहिंजे पुठियां वणणु, पेरिवी करणु.

अनुगत [सं] वि. कंहिंजे पुठियां वेंदडु, पोइवारी कंदडु.

अनुगत वाचन न. पाइवारी कंदे सबकु वगैरह जोर सां.

पडहणु. अनुगमन न. पोइवारी करणु, पेरिवी करणु.

अनुगामी वि. पोइलगु, पेरिवी कंदडु, शेवकु.

अनुगृहीत [सं] वि. थोराइतो, शुकुरु गुजारु, मशकूरु.

अनुग्रह [सं] पु. दया, थोरो, अइसानु, महिरिबानी.

अनुग्रही वि. थोराइतो, मशकूरु.

अनुचर [सं] वि. (१) पोइलगु (२) नौकर.

अनुचित [सं] वि. अजोगो, न संहंदडु, गैरवाजिबु.

अनुज [सं] पु. नंदो भाज.

अनुताप [सं] पु. पछिताज.

अनुत्तर [सं] न. लाजवाबु. वि. जवाबु न डई संघदडु, चुपि.

अनुदार [सं] वि. (१) मलिलबी (२) नंदी दिलि वारो, कंजूसु.

अनुदान न. दानु, पैसनि जी मदद, सहाइता, (इं.) 'ग्राँट'.

अनुध्वनी [सं] पु. पडाडो.

अनुनय [सं] पु. (१) वेनती, प्रार्थना (२) निमाणी हलति.

अनुनाद [सं] पु. पडाडो, गूंज, (इं.) 'रेजोनन्स'.

अनुनासिक [सं] वि. जंहींजो उचारु नक मां. थियलु हुजे.

(मि. इ, व, ण, न)

अनुपम [सं] वि. लासानी, उत्तम, बेनज़ीर, बेमिसिलु.

अनुपयुक्त, अनुपयोगी वि. निकमो, कम में न ईदडु, बेकार.

अनुपलब्ध [सं] वि. न मिलंदडु, हासलु न थींदडु.

अनुपस्थित [सं] वि. गैरहाजूर. अनुपस्थिती स्त्री. गैरहाजुरी.

अनुपात [सं] पु. निसिबत, (इं) 'रेशिओ', हिंसो.

अनुपान [सं] न. (१) दवा सां गडु या 'पोइ' वठण जी शइ
(२) किरी.

अनुपास [सं] पु. हिकु अलंकार - तजनीस.

अनुबंध [सं] पु. (१) बंधनु, रुकावट, (२) लागापो, सन्बंधु,
मेलु, (३) नतीजा, (४) गुनाहु, (५) परंपरा.

अनुबोधपट पु. (इं.) 'एज्युकेशनल डाक्युमेंटरी फिल्म'.

अनुभव [सं] पु. (१) अनुभउ, आजिमूदो, (२) सुवादु.

अनुभवगम्य वि. आजिमूदे सां समुझण जोगो.

अनुभवजन्य वि. आजिमूदे में मिलंदडु. अनुभवणे

स.क्रि. आजिमूदो पिराडणु. अनुभवी, अनुभविक वि.

आजिमूदिगारु, तजबेकारु, ज्ञाणू.

अनुभूती [सं] स्त्री. आजिमूदो, महिसूसियत, ज्ञाण, अंदर
जी बुझ, अहसासु.

अनुमान [सं] न. अनुमानु, तर्कु, अंदाजो.

अनुमानघपका पु. धुकेबाजी, अटिकल.

अनुमति-ती [सं] स्त्री. अनुमान जरीए थींदडु ग्यानु या
ज्ञाण, सही करणु.

अनुमोदन [सं] न. पुठिभराई, टेको, तर्जीह.

अनुयायी [सं] वि. (१) पोइलगु, (२) कंहींजे चये मूजिवि
हलंदडु.

अनुरक्त [सं] वि. आशिक, प्रेमी.

अनुरंजन [सं] न. दिलि विंदुर. विं

अनुराग [सं] पु. प्रेमु.

अनुरूप [सं] वि. (१) जोगो, जहिडो, मुवाफिकु, (२)
लसडु, ठहकंदडु, सूंहंदडु.

अनुरेखन न. मथां रखी उतारणु, (इं.) 'ट्रेसिंग'.

अनुरेखन पु. मथां रखी उतारींदडु, (इं.) 'ट्रेसर्'.

अनुरोध [सं] पु. (१) लाडो, रुखु (२) मुवाफिकत, मगणु.

अनुलक्षण [सं] क्रि. वि. (१) मक्सडु बणाए, (२) कंहीं डाँहु
डिसी या इशारो करे, कंहींजे बारे में.

अनुवर्तन [सं] न. (१) नकुलु, पेरिवी (२) शेवा.

अनुवर्ती वि. पोइलगु, (२) शेवा टहिल कंदडु.

अनुवाद [सं] पु. (१) अनुवादु, तर्जुमो, उलिथो करणु, (२)

पंहिंजी गालिह वरी वरी चवणु, (३) टेको.

अनुवृत्ति-ती [सं] स्त्री. (१) लागापो, (२) रुखु, लाडो.

अनुवासन [सं] न. (१) इत्तजामु, ज्ञाबो, काइदो, नियमु,

(२) आग्या, हुकुमु, (३) हुकूमत जो बंदोबस्तु.

अनुबंध [सं] पु. (१) संगु, सुहुबत, (२) गाडिजणु, (३)
अज्ञो.

अनुवांगिक वि. संगिती, साणु हूंदडु.

अनुष्ठान [सं] नं. (१) धर्म मूजिवि कर्मु, साठु, (२) महिनत
ऐं बहादुरीअ जो कमु.

अनुसंधान [सं] नं. (१) मेलु, जोडजक, ठाहु, (२) ध्यानु,

(३) मक्सडु, (४) जाच, खोज, (५) कथा.

अनुसरण [सं] न. पेरिवी.

अनुसरणे स.क्रि. (१) पेरिवी करणु, (२) कबूलणु.

अनुसार [सं] क्रि.वि. अनुसारि, आहर, मूजिवि, मुताबिकि.

अनुसूची स्त्री. फहरस्त, तजकियो, (इं.) 'शेडचूल'.

अनुसूचित जाती स्त्री. (इं.) 'शेडचूल कास्ट'.

अनुस्यूत [सं] वि. जुडियलु, अखंडु, बुधलु.

अनुस्वार [सं] पु. उहो नुक्तो-टुबिको जो नकमां उचारियल
अखरनि जे मथां डिबो आहे (मि. 'अंग' में 'अ' जे
मथां अनुस्वार डितलु आहे.)

अनुज्ञाप्ति [सं] स्त्री. इजाजत, मोकल, लेसनु, (इं.)
'लाइसेन्स'.

अनुज्ञा [सं] स्त्री. (१) इजाजत, मोकल (२) आग्या, हुकुमु.

अनुठा [सं] वि. कुंआरी, अण परिणियल.

अनेक [सं] वि. अनेक, घणा.

अनेकदा क्रि.वि. घणाई दपजा. अनेकवचन न. अददु
जमउ (व्याकरण).

अनैक्य [सं] न. (१) एकता न हुअणु, निफाकु, (२) फर्कु.

अनोळखी वि. (१) अणसुवातलु, (२) नआं, धारियो.

अनौचित्य [सं] न. गैरवाजिबी, अण लाड्की.

अनौरस [सं] वि. हरामी, नाजाइजु (पुटु.)

अन्न [सं] न. अन्न, अनाजु, खाधो.

अन्न अंगी लागणे पचणु, हजम थियणु. अन्न अन्न
करणे, अन्नान्न दशा होणे दाणेदाणे लाइ मुहिताजु

थियणु. अन्न अन्न करीत फिरणे रोटी अटुकर लाडू बीख पिनंदो भटिकणु. अन्नपाणी तुटणे बुखियो रहणु-हुअणु. अन्नावर उठणे, अन्नाआड येणे कंहीजे पेट ते लत डियणु, रोजी छिनणु. अन्न तुटणे, अन्नपाणी तुटणे खाद्यो पीते बंदि थियणु. अन्नाचा किडा पेटी, हबिछी. अन्नाची लाज घरणे अन्नु खाडण करे कंहीजो थोराइतो हुअणु. अन्नात माती कालवणे कंहीजे पेट ते लत डियणु, खाद्यो विहु करणु. अन्नात माशी पडणे विधिनु पवणु. अन्नास जगणे जंहीजो खाडणु तंहीजो गाडणु - तंहीसां ईमानदारीअ सां हलणु. अन्नास महाग-मोताद होणे दाणे दाणे लाडू मुहिताजु थियणु. अन्नास लावणे रोजी डियणु. अन्नछत्र, अन्नसत्र न. लंगरु. अन्नद्वेष पु. अन्नु न वणणु, खाद्ये खां नाफिरत थियणु. अन्नपूर्णा स्त्री. (१) अन्न जी देवी, दुर्गा, पार्वती (२) रोटी पचाईवड औरत. अन्नमयकोष पु. सरीरु, देही. अन्नवस्त्र न. रोटी कपिडो. अन्नशांति-ती स्त्री. बुखायल खे अनु दानु करणु-रोटी खाराडणु. अन्नशुद्धी स्त्री. रोटी खाडणु खां पहीरीं पातलचांवरनि मथां गिहु विज्ञण जी क्रिया या उहो गिहु. अन्नशेष पु. जूठि. अन्नावणे अ.क्रि. बुख लगणु. अन्नोदक न. अनुजलु, दाणोपाणी.

अन्य [सं] वि. (१) बियो (२) पराओ (३) निरालो. अन्यतम वि. को वि, अन्यथा क्रि.वि. (१) नत, न त त (२) बीअ सूरत में (३) कूडीअ तरह.

अन्याय [सं] पु. (१) अन्याउ, बेइस्फी, बेदादु (२) गुनाहु (३) जुल्मु. अन्यायी वि. जालिमु, बेइस्फी कंदडु.

अन्योक्ती [सं] स्त्री. (१) उहा गाल्हि या चविणी जा चई हिक लाडूवे पर उनजो इशारो बिण्डू डौंहु हुजे (२) तमसील.

अन्वय [सं] पु. (१) लागापो, सन्धु, मेलु (२) सिल्सिलो (३) आधारु (४) पुठियां वअणु (५) खान्दानु, कुलु. अन्वय लावून बोलणे मिठो मिठो गाल्हाडणु, कमु कढणु.

अन्वये अ. मूजिवि, पटांदडि.

अन्वर्थक [सं] वि. (१) लाडूकु, जोगो (२) मअनां सां लागापो रखंदडु.

अन्वेषण [सं] न. जाच, खोज, खोजना.

अप [सं] अ. अप, घटिताई, बुराई, ऐं कमी डेखारीदडु उपसर्गु.

अपकर्ष [सं] पु. अपकर्षण न. (१) ज्वालियत (२) हेडि किरणु (३) घटिताई.

अपकार [सं] पु. (१) बुराई (२) नुक्सानु, छीहो (३) सितमु. अपकारक वि. नुक्सानकारकु.

अपकीर्ती [सं] स्त्री. बदिनामी.

अपकृत्य [सं] न. बुरो कमु.

अपक्व [सं] वि. (१) अपकु, अण पकलु-रसियलु (२) बेआजिमूदगारु.

अपंग [सं] वि. लूलो, लंगिडो.

अपघटन [सं] न. टुटण जी क्रियां, तफरकु.

अपघात [सं] पु. ह्वादिसे, अडकसीडंटु.

अपचन [सं] न. बदिहाजिमो.

अपटणे, आपटणे अ. क्रि. किरणु, थाबो, खाडणु, ठेकर लगणु. स.क्रि. केराडणु, दसणु, धिको डियणु. अपटी, आपटी स्त्री. (१) ठेकर, थाबो (२) घाटो, नुक्सानु. अपटी, आपटी खाणे (१) फह करे किरणु, (२) ठेकर खाडणु (३) घाटो पवणु.

अपत्य [सं] न. बारु, संतानि, औलादु.

अपश्य [सं] वि. (१) नुक्सानकारकु (२) भाडू न पवंदडु.

अपप्रयोग [सं] पु. गलति प्रयोगु-इस्तिअमालु.

अपभाषण [सं] न. बुरो गाल्हाडणु, गारियूं.

अपभ्रंश [सं] न. मूल लफजानि में थींदडु बिगाडो-खराबी.

अपमान [सं] पु. अपमानु, बेइजती. अपमानित वि. बेइजतो-बेमानो कयलु.

अपमृत्यु [सं] पु. ओचितो-इत्फाकी मौतु, ह्वादिसे में थियलु मौतु.

अपयश, अपेक्ष [सं] न. (१) अपजसु, नाकामयाबी (२) हार.

अपर [सं] वि. (१) बियो (२) लासानी (३) ओलह तर्फ वारो. अपरपक्ष पु. (१) बियो पासो (२) ऊंदहों पखु-१५ डीहें. अपरपर्याय पु. सागीअ मअनां वारो बियो लफजु. अपररात्र, अपरात्र स्त्री. राति जो पोयों पहरु. अपरात्र पु. टियों पहरु, मंझदि १२ खां पोडू. अपरंपार वि. अपरंपार, बेहदि.

अपराध [सं] पु. अपराधु, डोडु, गलित्ती. अपराधी वि.

अपराधी, गुनहगार, डोही.

अपरिग्रह [सं] पु. का बि शैद न कबूलणु, पाण वटि न रखणु.

अपरिचित [सं] वि. न सुवातलु, अजिनबी, नावाकुफु.

अपरिमित [सं] वि. बेहदि, तमामु घणो, बेअंतु.

अपरिमेय संख्या स्त्री. गैर मुत्तिकि अंगु.

अपरिहार्य [सं] वि. लाजिमी, जरूरी.

अपरूप [सं] वि. (१) अजीबु, अनोखो (२) अणलभु (३) पसंदि (४) बदिसूरतु.

अपरोक्ष [सं] क्रि.वि. (१) परपुठि, गैर हाजरीअ में (२) साहू, रुबरू.

अपर्याप्त [सं] वि. हद खां वधीक.

अपलक्षण, अवलक्षण न. (१) बिद सोणु (२) बुरो नतीजो.

अप(व)लक्षणी वि. (१) मनहूसु (२) बदिजेबो (३) बुरो.

अपवर्ग [सं] पु. मोखु, मुक्ती.

अपवाद [सं] पु. (१) नियमु लागू न थियणु (२) नियारप, (इं.) 'एक्सेप्शन' (३) इल्जामु (४) निंदा (५) मलामत.

अपवित्र [सं] वि. नापाकु, अशुधि.

अपव्यय [सं] पु. फिजूलखर्ची.

अपशकुन [सं] पु. बदि सोणु. अपशकुनी वि. निदोरो.

अपशब्द [सं] पु. (१) बुरो लफ्जु, गारि (२) लफ्जु जो गलति प्रयोगु.

अपश्रद्धा [स्त्री.] गलति अकीदो.

अपसुक अ. पहिजो पाण, अजखुदि.

अपस्मार [सं] पु. भांवाटी, चकरु, बेहोशी.

अपहरण. [सं] न. भजाए वगणु, फुरणु.

अपहार [सं] पु. (१) खणी वगणु (२) फबाइणु (३) पैसा खाइणु, तगलुबु (४) चोरी (५) खाजो. अपहार करणे फबाइणु, भुचाइणु.

अपह्वृती [सं] स्त्री. (१) लिकाउ (२) नाकार.

अपक्ष [सं] वि. (१) बेधुरो, आज़ादु (२) बिना पंखनि वारो.

अपाह-डे क्रि.वि. (१) बेहदि (२) नामुमकिन (३) फर्कु.

अपात्र [सं] वि. अण लाइकु, ना लाइकु.

अपादान [सं] न. (१) वेछो, दूरी (२) हालति जरी (व्याकरण).

अपाय पु. (१) नुक्सानु (२) धकु (३) मुसीबत. अपायकारक वि. नुक्सानकारकु.

अपार [सं] वि. (१) अपारु, बेअन्तु (२) बेहदि.

अपारदर्शक [सं] वि. गैर शफ़ाफ़ु, प्रकाश भागू.

अपुरा वि. अणपूरो, अधूरो. अपुन्या घड्याला डबडब फार (१) ठहो घडो, वजे घणो (२) सखिणी कुनी घणो उभाये.

अपूर्ण [सं] वि. अणपूरो, अधूरो, घटि. अपूर्ण भूतकाळ पु. माज़ी इस्तमिरारी. अपूर्णाक पु. अणपूरो अंगु, (हिसाबनि में) अणपूर.

अपूर्व [सं] वि. (१) पहिरीं कडहिं न थियलु (२) गैर मइमूली, अजीबु (३) उत्तमु, लासानी. अपूर्वाई स्त्री. (१) अजबु, हैरत अंगेज़ गाल्हि (२) साराह.

अपेष्टा [सं] स्त्री. तकिलीफ़, मुसीबत.

अपेक्षा [सं] स्त्री. (१) चाहिना, इच्छा, उमेद (२) जरूरत (३) अंदाज़ो. अपेक्षित वि. (१) चाहियलु (२) जरूरी (३) अंदाजो कयलु.

अपैशून-न्य [सं] न. सचाई, सुपति, सिधी हलति.

अपौरुष [सं] वि. इन्सान जी ताकत खां परे, ईश्वरी, खुदाई.

अप्पलपोट्या वि. खुदि गर्जु, मतिलबी, पाणभरू.

अप्रकट [सं] वि. अण ज़ाहिर, गुप्तो, अण चिह्नो, झको, अण छपियलु.

अप्रगल्भ [सं] वि. (१) कचो (२) लज़ारो (३) डकिणो.

अप्रतिम [सं] वि. बेजोडु, लासानी, अणजोडु.

अप्रतिष्ठा [सं] स्त्री. बेइज़ती.

अप्रबुध्द [सं] वि. (१) बेवक़फ़ (२) अणजाणु (३) अग्यानी.

अप्रमाण [सं] वि. बिना साबितीअ वारो, यकीनु न करण जोगो.

अप्रमेय [सं] वि. बेहदि, लामहिदुदु.

अप्रयोजक [सं] वि. (१) अजोगो, गैर वाजिबी (२) बेकार.

अप्रशस्त [सं] वि. (१) निंदा जोगो, गैर वाजिबी (२) सोड्हो.

अप्रसन्न [सं] वि. (१) नाखुशि (२) नाराजु (३) गमगीनु.

अप्रसिध्द [सं] वि. (१) विजुद में न हूंदडु (२) मशहूर न थियलु (३) अण छपियलु.

अप्रस्तुत [सं] वि. (१) लाग़ापो न रखंदडु, न ठहिकंदडु (२) अजोगो.

अप्रासंगिक [सं] वि. बे वक्ताइतो, न ठहिकंदडु.

अप्रिय [सं] वि. अण वणंदडु, नापसंदि.

अप्सरा [सं] स्त्री. अप्छरा, सुर्ग जी औरत, अप्सरा, नाचिणी.

अफरातफर स्त्री. (१) गबनु, ठगी, पैसा खाइणु (२) डांवाडोल हालति.

अफवा [अ] स्त्री. अफ्वाहु, हुलु.

अफाट वि. (१) बेहदि (२) शाही, कुशादो, तमामु वडो-धणो. अफाटगु न. (१) छुडिवागु जानिवरु (२) डाहिरी, मूर्छ.

अफीण, अफू स्त्री. आफ़ीमु.

अबध [सं] वि. (१) अण बधलु, छुडिवागु (२) अण ठहिकंदडु.

अबब [का] उद्गा. मारि! मारि भेणी! हणु भेणी!

अबरखबर [सं] न. निसतो खाधो, किनु सिनु.

अबाध, अबाधित [सं] वि. (१) बिना कंहिं रुकावट वारो (२) काइमु (३) आजादु.

अबोध [सं] वि. अणजाणु, अग्यानी.

अबोल [सं] वि. (१) गूंगो (२) घटि गाल्हाईदडु, कम् गो.

अबोला [सं] पु. रुसणु, न गाल्हाइणु.

अब्ज [सं] न. अरबु.

अब्रह्मण्य [सं] वि. ब्रह्मण लाइ अजोगो-नैरि. न. पापु, बुरि गाल्हि.

अबू [अ] स्त्री. आबिरु, इजत, मानु.

अभंग [सं] वि. अखंडु, नासु न थींदडु न. मराठी भाषा जो हिकु छंदु-काफ़ियो.

अभंठ न. (१) धडो, धडो करणु (२) चिंता, मुसीबत. वि. जामु, बेहदि, खेचिलो.

अभद्र [सं] वि. (१) अशुभु, बुरो, खराबु.

अभय [सं] न. बेडपाई, डपु न हुअण जी हालति, डप खां छोटिकारो, सलामती. अभय देणे - जानि बखाणु.

अभक्ष्य [सं] वि. (१) न खाइणजोगो, खाइण लाइ मनअ कयलु.

अभागी [सं] वि. अभागो, निभागो, बदिनसीबु.

अभांडकुभांड न. इल्जामु, तुहिमत.

अभाव [सं] पु. (१) न हुअणु, विजडु न हुअणु (२) विश्वासु (३) अभाज, कमी, रुणाई (४) शकु. अभावक वि.

सालिबो.

अभावी क्रि.वि. (१) कंहिजे एवजि (२) कंहिजी कमी हुंदे, गैर हजुरीअ में.

अभावितपणे अ. अण जाणाईअ विचां, अजिबुदि.

अभाळ, आभाळ न. (१) उभु, आकासु (२) लसी, बादल छांइजण जी हालति. अभाळ (आभाळ) कोसळणे - मथां मुसीबत जो पहाडु किरणु. अभाळ ठेंगणे होणे - उभ में तरारुं हणणु, वडाईअ में भरिजी ववणु. अभाळ (आभाळ) फाटणे - सभिनी पासनि खां मुसीबत अचणु. अभाळ येणे - (१) बादल भरिजी अचणु (२) मुसीबत अचणु. अभाळावर बुंकणे - (१) वडनि जी गिला करणु (२) अजाई कोशशि करणु. अभाळाची सावली - खन पल जो आसिरो.

अधिकारक पु. (इं.) 'रीजंट'.

अभिचार [सं] पु. (१) बिण जी बुराईअ लाइ कयलु जादू टोणो (२) हिन्सा.

अभिजन [सं] पु.न. (१) जनमभूमी, पंहिजो देसु (२) कुलु, खान्दानु (३) वडो घराणो (४) नौकर चाकर. (५) मिट माइट. अभिजन सत्ता स्त्री. नवाबशाही, अमीराणो राजु, (इं.) 'अड्रिस्टॉकसी'.

अभिजात [सं] वि. (१) वड घराणो, आकाहियो (२) वडी दिलिवारो (३) शाहकार (इं.) 'क्लासिक'.

अभिधा [सं] स्त्री. (१) लफ्जी मजनों डेखारीदद लफ्जु जी शक्ती (२) नालो.

अभिधान [सं] न. नालो, जिकिरु, लकबु.

अभिनंदन [सं] न. (१) वाघाई, सुवाघाई (२) साराह.

अभिनय [सं] पु. अइक्विंग (इं.) 'अइक्विंग'. सरीर जे उजिवनि ज़रीए मन जी भावना जाहिर करण जी क्रिया, अदाकारी.

अभिनव [सं] वि. (१) नजों (२) ताजो.

अभिनिवेश [सं] पु. (१) इरादो, निश्चो (२) काबिलियत (३) घमंडु (४) गल्तानु थियणु.

अभिनेता [सं] पु. नाटक या फ़िल्म वगेरह जो कलाकार, अदाकार, अइक्टर. अभिनेत्री स्त्री. (इं.) 'अइक्ट्रेस'.

अभिप्राय [सं] पु. (१) रायो, राइ (२) तबसिरो, किताब ते डिनल राइ (३) मजनों (४) मक्सदु.

अभिप्रेत [सं] वि. सोचियलु, इरादो कयलु, जाहियलु न.

(१) मक्सदु (२) अर्थ.

अभिभाषण [सं] न. तकिरीर (इं) 'अइडेस'.

अभिमान [सं] पु. (१) अभिमानु, धमंडु, बांवरु (२) फखिर, नाजु. अभिमान असणे - फखिर हुअणु-थियणु. अभिमानी वि. (१) अभिमानी, मजाजी, मगरूरु (२) फखिर.

अभियंता [सं] पु. इंजिनेरु (इं.) 'इंजीनिअर'. अभियांत्रिकी स्त्री. इंजिनेरी. अभियांत्रिकी महाविद्यालय न. (इं.) 'इंजीनिअरिंग कॉलेज'.

अभियोक्ता [सं] पु. सरकारी वकीलु (इं.) 'प्रॉसिक्यूटर'.

अभियोग [सं] पु. मुकदमो, फरियादु, इल्जामु.

अभिरक्षक [सं] वि. संभालीदहु, मुहाफिजी (इं.) 'क्यूरेटर'.

अभिराज [सं] वि. सुहिणो, आनंदु डीदहु.

अभिरुची [सं] स्त्री. (१) सवादु (२) चाहिना (३) इछा, पसंदी.

अभिरूप [सं] वि. हिकजहिदो, सागियो, जहिदो.

अभिलाष [सं] पु. (१) अदिलाखा, मर्जी, इछा (२) चाहु (३) सिक, प्रेमु.

अभिलेख [सं] पु. (१) कागजपट (२) कागजपटनि जो दपतर (इं.) 'रेकॉर्ड'.

अभिवचन [सं] न. वचनु, वाइदो.

अभिवंदन, अभिवादन [सं] न. नमस्ते, निमिस्कार.

अभिवृद्धी [सं] स्त्री. वाधारो, तरक्की.

अभिव्यक्त [सं] वि. साफु, खुलियलु, जाहिरकयलु.

अभिव्यक्ती स्त्री. (१) खोलणु, खुलासो करणु (२) इजुहार, जुहूर. अभिव्यंजक वि. खुलासोकंदहु, खोले बुधाईदहु.

अभिज्ञाप [सं] वि. पारातो मिलियलु, इल्जामु लगलु.

अभिज्ञाप पु. (१) पारातो, सिरापु (२) निन्दा, इल्जामु.

अभिवेक [सं] पु. (१) मंत्र चवंदे पाणी छिणिकणु (२) गदी नशीनी, राजगदीअ ते विहारण जी रस्म अदाई.

अभिसरण [सं] न. फैलिजणु-वहणु.

अभिस्वीकृति स्त्री. पहुच, मोट जी रसीद, कबूलियत.

अभिज्ञान [सं] न. सारो-समूरो-पूरनु ग्यानु.

अभीष्ट [सं] वि. मनोरथु, चाहियलु. अभीष्ट चिंतन न. आसीस, भलाईअ जी प्रार्थना.

अभूतपूर्व [सं] पहिरीं न थियलु, लासानी, बेजोडु.

अभेद [सं] वि. हिकजहिडाई, एगता.

अभेद्य [सं] वि. जुदा न थीदहु, न टुटंदहु, पको.

अभ्यंग [सं] न. तेलु वगेरह लगाइणु. अभ्यंगस्नान न. तेलु-अतुरु वगेरह मखे स्नानु करणु.

अभ्यंतर [सं] न. (१) अंदिरियो हिंसो (२) अंदरु, हिदो (३) मन जी गाल्हि.

अभ्यवेषण [सं] न. (इं.) 'सेन्सॉरशिप'.

अभ्यस्त [सं] वि. (१) काबिलु, जाणू (२) आजिमूदिगारु (३) हिरियलु.

अभ्यास [सं] पु. (१) अभ्यासु, पढ़ाई (२) हेर (३) मस्क.

अभ्युत्थान [सं] पु. (१) वाधारो, तरक्की (२) उथणु.

अभ्युदय [सं] पु. (१) उभिरणु (२) वाधारो.

अभ्युपगम [सं] पु. (१) फर्जु करणु, अनुमानु (२) अचणु.

अभ्र [सं] न. (१) ककरु, बादलु (२) बादलनि करे थीदंड ऊंदहि.

अभ्रक [सं] पु.न. अबरक.

अभ्रा पु. (१) विहाणे या सवडि वगेरह जी खल जंहिमें कपह भरी वेंदी आहे (२) छव.

अमका [सं] वि. अम्को, फलाणो.

अमंगल [सं.] वि. अशुभु, बुरो, खराबु.

अमदानी [फ्रा.] स्त्री. (१) आमदनी, कमाई (२) मौसम (३) झडाई, बहबूदी (४) राजु, हुकूमत (५) दौर, वक्तु.

अमर वि. अमरु, न मरंदहु, अबदी.

अमराई स्त्री. अंबनि जो बाग.

अमर्याद [सं] वि. (१) बेहदि (२) आज़ादु, खुडिवागु (३) बुरो.

अमर्ष [सं] पु. (१) गुसो, जोशु (२) हसदु.

अमल [सं] पु. साफु, शुधि.

अमल [अ] पु. (१) अमलु, राजु, हुकूमत (२) नशो (३) दर्जो, पदु (४) पेरिवी, अमलु (५) तअमील. अमल उतरणे - नशो लहणु. अमल करणे - (१) अमलु करणु (२) हुकूमत करणु (३) नशेदार शैड वापुराइणु. अमल चढणे - नशो चडहणु. अमलात आणणे - अमलमें आणणु. अमलदार - पु. अमलदार, अधिकारी, हाकिमु. अमलबजावणी स्त्री. तअमील,

अमलु.

अमली [अर] वि. नशेदारु, नशेवारो. अमली पदार्थ पु.
नशेवारी शैड् (आफीमु, गांजो वगेरह).

अमसुल न. कूकमु-कूकम.

अमळ-अमळसा - कि.वि. ज़रा, थोरो.

अमा [सं] स्त्री. उमास.

अमानत डि.सो. 'अनामत'.

अमानवीय वि. ईश्वरी, खुदाई.

अमानुष [सं] वि. गैर इन्सान्नी, अजीबु, वहिशी.

अमान्य [सं] वि. नाकबूल.

अमाप [सं] वि. अणमयो, बेहदि, जामु.

अमुक [सं] वि. अम्को, फलाणो. अमुकतमुक वि. अम्को
ढम्को, फलाणो टीरो.

अमूष [सं] वि. बेहदि, घणो.

अमूर्त [सं] वि. अमूर्त, बिना आकार वारो, मुजरिदु,
खयाली. (इं.) 'अइब्दुइक्द'.

अमूल्य [सं] वि. अमुल्लु, कीमती, बेबहा.

अमृत [सं] न. अमृतु, अमिरितु. अमृत झोप स्त्री. असुरजी
मिठी निंड. अमृतमहोत्सव पु. ७५ सालनि जो जशनु.

अमेय [सं] वि. अणमयो, गुणप खां बाहिर.

अमोघ [सं] वि. (१) अण गुसु, अजायो न वेंदडु (२)
असुराडतो.

अमोरासमोर अ. आम्हूं साम्हूं, मुहां मुंहिं.

अमोल [सं] वि. (१) अमुल्लु, कीमती (२) उत्तमु, सुहिणो.

अमूल [सं] वि. खटो. न. (१) खटाई (२) तेज़ाबु.

अयता, आयता, आयते क्रि.वि. फोकट में, बिना कंहिं महिनत
जे, ठहियलु जुडियलु. अयत्या बेळी क्रि.वि. ऐन वक्त
ते.

अयज्ञ [सं] न. (१) असफलता (२) बदिनामी, गिला.

अयस [सं] न. लोहु, रुकु.

अयाल-ळ [फ़ा] स्त्री. बुश्कूं (घोड़े वगेरह जूं)

अयुक्त [सं] वि. (१) अण बुधलु-जुडियलु (२) अजोगो.

अयोग्य [सं] वि. (१) अजोगो, अण सूंहंदडु (२) नालाड्कु.

अरकस [फ़ा] पु. काराई.

अरगळणे अ.क्रि. मतिथूं मुंज्ञणु, हबिकणु.

अरगीपारगी [सं] स्त्री. हयें हयि, वारे वटीअ सां का शैड्
हिक बिण् खे डियण जी क्रिया, मटासटा.

अरह स्त्री. करडी या एरंडु वगेरह भुबी ऐं कुटे ठहियलु
चूरणु-भोरि. अरह काढणे छंछिरी लहिणु. अरहेन न.
'अरह' (डिसो) खणी कडियलु तेलु.

अरडणे अ.क्रि. रडियू-वाका करणु.

अरण्य न. (१) झंगलु, बन (२) बयाबानु.

अरत्र [सं] क्रि.वि. हेडांहुं, हिते, हिन लोक में. अरत्र न परत्र
- न हेडांहुं जो न होडांहुं जो, धोबी अ जो कुतो न
घर जो न घाट जो.

अरबचरब, अरबटचरबट वि. (१) निसतो, नेसवादी (खाघो)
(२) झंगिली, असभ्य.

अरसिक [सं] वि. (१) रुखो (२) कंहिं बि गाह्दि में रसु न
वठंदडु.

अरक्षित [सं] वि. बचाउ-हिफाजत न कयलु.

अराखडा पु. (१) खाको (२) अंदाजो, अटिकल, तख्मीनो
(३) रहिंड (४) संघो, निशानु.

अराजक [सं] वि. (१) राजा खां सवाइ (हुकूमत, देसु) (२)
बलिवो इत्तलाबु (३) अंधि धुंधि, बेइत्तजामी.

अराणूक स्त्री. (१) शान्ती, आरामु, आयतु (२) आसूदगी.

अरिष्ट [सं] न. आपदा, मुसीबत.

अरुची [सं] स्त्री. नापसंदी, किराहत.

अरुण [सं] पु. पिरिह फुटी, प्रभाति. वि. गाड्हो. अरुणोदय
पु. पिरिह फुटी.

अरुंद वि. सोड्हो, तंगि.

अरे उद्गा. अडे, ए, ओ, हेडे. अरेराब पु. (१) वडाईअ
खाघो (२) तानाशाहु. अरेराबी स्त्री. (१) जुल्मु,
दबाउ, दबड दौस, उरह जोराई (२) वडाई,
मिजाजु (३) दुसि फुसि, बुकर बूसाट.

अरेरे उद्गा. दुख जो लफ्जु. हाइ हाइ, मुठ्ठु रे!, मारि भेणी.

अरोळी, आरोळी स्त्री. (१) रडि (२) जोर सां कयलु सडु.

अर्क [सं] पु. (१) अर्कु (२) अकु (वणु) (३) सिजु (४)
कपह जो बूटो (५) शोदो, लुचु.

अर्गला, अर्गळ-ळा [सं] स्त्री. (१) जंजीर, बेडी (२) रोक,
रंडक.

अर्घ्य [सं] न. (१) अर्गु (२) अर्गु डियणु. वि. पूजु, पूजा
करणलाड्कु. अर्घ्य घेऊन उभे राहणे - कंहिंजी बर्बादी
करण लाइ कमर कशणु.

अर्चणे [सं] स.क्रि. पूजा करणु.

अर्ज [अ.] पु. (१) अर्जु, वेनती (२) दरखास्त, (इं.) 'अर्जुनीकेशन'. अर्जदार पु. दरखास्त कंदडु.

अर्जणे [सं] स.क्रि. हासुलु करणु. अर्जित वि. हासुलु कयलु.

अर्णव [सं] पु. समुंद्र, सागर.

अर्थ [सं] पु. (१) अर्थ, मज्जनों, मतिलबु (२) मक्सदु (३) धनु, पैसो (४) फलु, नतीजो (४) इछा, कामना (५) सतु, सध (६) फाड़दो. अर्थ लावणे - (१) मतिलबु कढणु-समुझणु (२) लागणो समुझा में अचणु. अर्थपूर्ण वि. पुरि मज्जनों, मतिलब भरियो. अर्थबोध पु. बीट. अर्थयंत्री पु. माली वजीर. अर्थवाद पु. मक्सद जो बयानु, कहिं गाल्हि जी समुझाणी. अर्थ विवरण न. शरह, टीका, अर्थ जो बयानु. अर्थव्यवस्था स्त्री. माली इन्तिजामु, सिट, (इं.) 'इकॉनॉमी'. अर्थसंकल्प पु. बजेट, खर्च जो तछीनो, (इं.) 'बजेट'. अर्थानुवाद पु. लफ्जी अनुवादु. अर्थार्थी क्रि.वि. (१) दर असल् (२) कहिं बिं सूरत में (इन्कारी लफ्जु). अर्थशास्त्र न. अर्थशास्त्र, (इं.) 'इकॉनॉमिक्स्'. ज्याअर्थी त्याअर्थी - (१) जंहिं सूरत में तंहिं सूरत में (२) जहिंहीअ तरह तहिंहीअ तरह.

अर्थात् [सं] क्रि.वि. (१) बेशक (२) मतिलबु त.

अर्थ [सं] वि. अधु. अर्थक वि. अधडु, अधु, अधु हिंसो. अर्थचंद्र पु. (१) अष्टमीअ जो चंडु (२) अध गोलु शैड्. अर्थचंद्र देणे गिचीअ खां पकिडे धिको डियणु, कढी छडणु. अर्थचंद्र मिळणे - नौकरीअ वगेरह तां जवाबु मिलणु. अर्थन न. व अधकरणु. अर्थनारीनटेम्बर पु. शंकर. अर्थपोटी क्रि.वि. बुखियो रही. अर्थबाटगा वि. (१) अधूरो कयलु-चयलु (२) अधकचो. अर्थमेला वि. अधमुजो. अर्थमेला करणे - मारे मारे अधमुजो करणु. अर्थबट वि. (१) अधूरो, अणपूरो (२) चरियो, डाहिरी. अर्थशिखी स्त्री. अधमथे जो सूर. अर्धाग न. (१) सरीर जो अधु हिंसो (२) जाल. अर्धागवायू पु. फालिजु, अधरंगु. अर्धागी स्त्री. पत्नी, जाल. अर्धोअर्थ क्रि.वि. अधोअधु.

अर्धा वि. अधु. अर्धाजीव होणे - साहु मुठि में थियणु, उतावलो थियणु. अर्ध्या वचनात असणे - हुकुमु मजणलाड् सदाई तयारु हुअणु. अर्ध्या हळकुंडाने पिवळे

होणे - थोरी सफलता में फूडिजी वणणु. कुए लघी हैड गूडी चे आजुं बि पसारी.

अर्धेल [सं] स्त्री. अधु हिंसो.

अर्पण न. (१) अर्पणु, डियणु (२) दानु करणु. अर्पणे स.क्रि. (१) डियणु (२) दानु करणु.

अर्बुद न. पाण्याठी गोड्ही.

अर्धक [सं] न. नंदिडो बारु, अबहमु, भिरो-भिरी.

अर्वाचीन [सं] वि. पाछाटो, हाणोको, हिनजमाने जो.

अर्वाच्य [सं] वि. (१) गंदो, फाहिशु (२) दंगई, फसादी.

अर्हता स्त्री. लियाकत, खासियत, इम्तिहानु पास करे पाणखे लाड्कु बणाइणु, (इं.) 'क्वालिफिकेशन'. अर्हताप्राप्त वि. इम्तिहानु पास करे लाड्कु थियलु, कानून मूजिबि जाइजु, (इं.) 'क्वॉलिफाइड'.

अलंकार [सं] पु. (१) अलंकार (२) जेवर (३) सींगार (४) रंगीन ज़बानी, मिजाजु. अलंकृत वि. सींगारियलु.

अलग वि. (१) अलगि, धार (२) परे.

अलगत-द क्रि.वि. (१) तमामु आहिस्ते, सवलाईअ सां (२) हिकपासे लडिकंदे.

अलताभलता वि. जहिडो तहिडो, खसीसु.

अलबत, अलबत्ता क्रि.वि. (१) अलबति, बेशक, जरूर (२) घटि में घटि.

अलबत्या गलबत्या पु. जहिडो तहिडो-खसीसु शख्सु.

अलभ्य [सं] वि. अणलभु. अलभ्य लाभ पु. वडो - अणलभु फाड़दो.

अलम [अ] पु. (१) झंडो (२) दुनिया, आलमु.

अलिकडचा-ला वि. (१) हेडांहुं जो, हिन पासे जो (२) हाणोको. अलीकडे क्रि.वि. (१) हेडांहुं (२) अजु काल्ह (३) ओरियां (४) वेडिडाईअ में.

अलिप्त [सं] वि. (१) धार, जुदा (२) मेरो न थियलु, साफु.

अलोट वि. (१) बेहदि, बेशुमार (२) न मोटंदडु-फिरंदडु.

अलौकिक [सं] वि. अलौकिकु, गैर रवाजी, अजीबु.

अल्प [सं] वि. (१) थोरो, घटि (२) मजमूली, खसीसु.

अल्पकर्ण-णीं वि. हल्किडो, चुगुलु. अल्पबचत स्त्री.

थोरी बचति. अल्पभाषी वि. घटि गाल्हाईदडु.

अल्पमत न. थोराई. अल्पसंख्य वि. घटि तज़दाद वारो.

अल्पसंतुष्ट वि. थोरे में खुशि रहंदडु. अल्पस्वल्प वि.

धोरो, धोरो घणो. अल्पायुषी वि. धोरी उमिरिवारो.

अल्पाहार—अल्पोपहार पु. नास्तो.

अल्लड [हिं] वि. (१) अलडु (२) अणजाणु (३) बालो भोलो.

अबई स्त्री. अफवाहु, हुलु.

अवकळा [सं] (१) बुरी हालति (२) ज्वालियत (३) बेइजती.

अवकाश [सं] पु. (१) देरि (२) मुदो, अर्सो (३) गुंजाइश (४) फुरसत (५) खालु, खाली जगह (६) आकासु (७) वेसाहीं, वेछो, विछोटी.

अवकृपा [सं] स्त्री. (१) रंजु, नाराजी (२) गुसो.

अवकळ [सं] वि. छेचिलो, शरारती (बार).

अवगणणे स.क्रि. नफिरत करणु, धिकारणु, पाण खां घटि लेखणु.

अवगत [सं] वि. ज्ञातलु, समुशियलु.

अवगुण [सं] पु. औगुणु, ऐबु, बुरी आदत. अवगुणी वि. (१) बुरी आदत वारो (२) निभागो (३) शरारती.

अवघड वि. (१) मुश्किलु, दुखियो (२) तकिलीफ वारो, अणांगो. अवघड वाटणे—होणे — (१) संकोचु—लज यियणु (२) मुंझणु (३) दुखु यियणु. अवघड जागा स्त्री. सरीर जो नाजुकु (लिकाइणु जोगो) हिंसो.

अवघडणे अ.क्रि. (१) मुसीबत में फासणु (२) तकिलीफ यियणु (३) लिड सीटिजणु.

अवघडनाथ प. धुल्हो, दुंबो, डिठिरु.

अवघा वि. (१) सजो, सारो, पूरो (२) हर हिकु.

अवघाण [सं] न. सिंघणु, बूड.

अवचट [सं] क्रि.वि. (१) यकायकि, ओचितो (२) आसानीअ सां.

अवचित [सं] क्रि.वि. (१) सवलंडीअ सां (२) अचानकु, हिकदम.

अवचिन्ह [सं] न. बुरो आसार, बदि सोणु.

अवच्छिन्न [सं] वि. जुदा कयलु, छिनलु, पटियलु.

अवच्छेद [सं] पु. (१) अलगि करणु, कटणु—टोडणु—भजणु (२) टुकर, हिंसो (३) खासियत (४) बिपू खां धार कंदड़ निशानी. अवच्छेदकावच्छेदेकरुन क्रि.वि. सभिनी खे गडे—साणु करे. एकसमयावच्छेदेकरुन क्रि.वि. हिकदमु, सभई गडिजी.

अवजड वि. गुरो, भारी.

अवजार [अ] न. (१) ओजारु, हथियारु (२) बेडीअ जो पालु.

अवहंबर [सं] पु. (१) डेखाउ, ठठु (२) वडाई, आकड़ि.

अवढा पु. (१) गीत (२) सुडिको.

अवतरण [सं] न. (१) हेठि लहणु (२) हवालो (३) ज़ोर (४) अवतार. अवतरण चिन्ह न. वाक जूं निशानियूं. (" "). अवतरणे अ.क्रि. (१) हेठि लहणु (२) अवतार वठणु.

अवतार [सं] पु. (१) अवतार (२) जनमु (३) उमिरि. अवतार संपणे — (१) गरीबीअ में अचणु (२) उमिरि पूरी थियणु.

अवतीभवती क्रि.वि. आसपासि, हेडांहुं, चडनी पासे.

अवतीर्ण [सं] वि. ज़ाहिरु—परिघटु थियलु, इन्सानी रूपु अख्त्यारु कयलु.

अवदशा—सा [सं] स्त्री. (१) बदि किस्मत (२) गरीबी, बुरी हालति, मुसीबत (३) झेडाकारि औरत, निभागी औरत. अवदसा आठवणे कल थिइणु, खुटीअ खणणु. अवघणा—घाण न. गोड्हो (धक जो) गुनरु (बदन जो); वेलणि.

अवधान [सं] न. (१) ध्यानु (२) संभाल, खबरदारी (३) मन जो लाडो, रुख. अवधानी वि. हिकई वक्ति सभिनी गाल्हियुनि डांहुं ध्यानु बींदडु.

अवधारण [सं] न. इरादो, साख, वाचा. अवधारणे स.क्रि. पको इरादो करणु—फैसिलो करणु, पक करणु.

अवधी [सं] पु. (१) मुदो, मुकिररु वक्तु (२) हद (३) पछाडी (४) वेछो.

अवध्य [सं] वि. कृतलु न करण जोगो.

अवनती [सं] स्त्री. बुरी हालति, ज्वालियत.

अवबोध [सं] पु. ज्ञाण, ग्यानु, अहसासु.

अवमान [सं] पु. (१) बेइजती (२) धिकारु (३) बुछां.

अवमूलन न. कीमत—मुल्हु घटिजणु.

अवयव [सं] पु. (१) सरीर जो हिकु हिकु हिंसो, लिडु, उजिवो (२) भाडो, हिंसो (३) जुजो, जुजा (४) बुबो.

अवर [सं] वि. (१) नंदो (२) पोयों (३) नीचु. क्रि. वि. हाणोको, दिन पासे वारो. अवर सचिव पु. (इं.)

‘अंडर सेक्रेटरी’

अवरजून, आवर्जून क्रि. वि. (१) वेनती करे, मिन्चू करे (२) जोरीअ, जाणीवाणी.

अवरुद्ध [सं] वि. (१) रोकियलु, बीठलु (२) कैदु, बंदि.

अवरोध [सं] पु. (१) रुकावट (२) जनातिखानो. अवरोधणे स.क्रि. रोकणु, झलणु.

अवरोह पु. अवरोहण न. हेठिलहणु.

अवर्षण [सं] न. बर्साति न पवणु, सोक, डुकर.

अवल-अव्वल [अ] वि. (१) पहिरियों, अवलि (२) उतमु (३) मुख्य. क्रि.वि. पहिरीं, पहिरीं खां. अव्वल अर्जी स्त्री. फरियदु. अव्वल कारकून पु. मुख्य क्लार्क. अव्वल पुरावा पु. कोर्ट में हाजूर कयल जाहिर साबिती.

अवलंब [सं] पु. (१) आधार, सहारो, असो (२) लडिकणु (३) लुडिकिणो. अवलंबणे स.क्रि. (१) अख्त्यार करणु (२) सहारो वठणु. अवलंबित वि. (१) सहारे हेठि आयलु (२) गुलामु.

अवलक्षण [सं] न. (१) बुरा लक्षण (२) निभागु (३) बदि सोणु, अशुभु आसार. अवलक्षणी वि. (१) बदि अफ़्जालनि वारो (२) निभागो, बदिसोणो.

अवलाद [अ] स्त्री. ओलादु, संतानु.

अवलिआ [अ] पु. (१) अवलिआज, कलंदरु (२) सन्तु (३) पूरालो शख्सु.

अवले न. बेडीअ जो वंशु.

अवलेह [सं] पु. (१) चाटो, चाश (२) अर्कु.

अवलोकणे स.क्रि. डिसणु, जाचणु, परिखणु. अवलोकण न. डिसण जी क्रिया, जाच.

अवश [सं] वि. आज़ादु.

अवशी स्त्री. राति जो पहिरियों पहर.

अवशिष्ट [सं] वि. बाकी, बचियलु.

अवशेष [सं] पु. बचियलु, रह्यो सह्यो, टुकरु टेरो, रहति खहति, ओबरि.

अवश्य, आवश्यक [सं] वि. जरूरी, अण टरि क्रि.वि. अवसि, जरूरु, कीअ बि. अवश्यभावी वि. पक थियण जहिडो, जरूरी.

अवस स्त्री. उमास.

अवसर [सं] पु. (१) मौक़ो, वशु (२) फुरसत.

अवसात [सं] क्रि.वि. अचानकु, ओचितो.

अवसाद [सं] पु. दुखु.

अवसान [सं] न. (१) जोशु (२) मौतु (३) पिछाडी, आखरि (४) हिमय, धीरजु (५) डुखियो वक्तु (६) ऐन वक्तु. अवसानआतकी वि. दगाबाजु, ऐन वक्त ते दोखो डींदडु. अवसान तुटणे हिमय हारिजणु-हारणु. अवसानात असणे-येणे कब्जे में अचणु. अवसानातून जाणे कब्जे-हय-ताकत खां बाहिर निकिरी वळणु.

अवस्ता [सं] क्रि.वि. ओचितो, अचानकु.

अवस्था [सं] स्त्री. (१) अवस्था, हालति (२) छुटिको, ओनो.

अवहेलणे स.क्रि. धिकारणु, बेइजती करणु. अवहेलना स्त्री. धिकार, बेइजती.

अवळणे, आवळणे अ.क्रि. (१) पको थियणु, मज़िबतु बणिजणु (२) सुसणु, तंगि थियणु (३) कशणु, जोर सां बुधणु (४) सरीरु भरिजणु. स.क्रि. (१) जोर सां बंदि करणु, दबाइणु (२) हथि करणु (३) कशणु, छिके बुधणु.

अवळसर वि. (१) थोरो (२) थोरो सोड्हो-तंगि.

अवळा [सं] पु. आविडो, आविरो, आव्रो, आंविरो. अवळा देऊन कोहळा काढणे थोरो डेई घणो फुरणु. अवळी स्त्री. आंविरोनि जो वणु.

अवा, आवा पु. (१) कुंभर जी बठी (२) बठीअ में पाचाइण लाइ रखियल मिटीअजे बर्तणनि जी क़तार.

अवाक् क्रि.वि. (१) चुपि, मांठि (२) खालि.

अवाका, आवाका पु. (१) ताकत, सघ, वितु (२) पहुच (३) चंबो (४) अंदाज़ो.

अवाचे सवा [सं.] क्रि.वि. बे हदि, खुबि.

अवाजबी [अर] वि. बे वाजिबु, अजोगो.

अवाढव्य वि. शाही, तमामु वडो, गिंगु.

अवांतर [सं] वि. (१) बियो, रहियलु-बचियलु (२) रेजिकी (३) मज़्मूली. अवांतर खर्च पु. रेजिकी खर्चु, बियो खर्चु.

अवास्तव [सं] वि. (१) खयाली, असति, सचु न हूंदडु (२) अजोगो (३) गैर वाजिबु.

अवाक्षर [सं] न. (१) बिडक, हिकिडो अखर बि (न) (२) बुरो लफ़्जु (३) गलति लफ़्जु.

अविचार [सं] पु. बेवकूफी. अविचारी वि. बे सलाहो, बे

साङ्गहो.

अविद्य [सं] वि. अनाड़ी, बेवक्रफ, डाहिरी, जुटु, जाहिलु.

अविद्या [सं] स्त्री. (१) अग्यानु, जाहिली (२) कपट.

अविनाशी [सं] वि. अविनासी, नासु न थींदडु, अमर, अबदी.

अविभक्त [सं] वि. गडियलु, जुडियलु, गडु.

अविभाज्य [सं] वि. अण वंडिणो, अखंडु, जंहिजा भाडा -
हिंसा न करे सधिजानि, मुफरदु. अविभाज्य अवयव
(मूल अवयव) पु. मुफरद जुजो या जुजा.

अविलंब [सं] पु. तकड़ि, जल्दी.

अविवक्षित [सं] वि. खासि.

अविवाहित [सं] वि. कुंआरो.

अविवेकी [सं] वि. वीचार न कंदडु, न सोचींदडु, गृहेलो, बे
सलाहो.

अविश्वास [सं] पु. अविश्वासु, बेअज्ञतिबारी.

अवीट वि. (१) न फिटंदडु, पको (२) सुहिणो, उत्तमु (३)
ककि न कंदडु.

अवृष्टी [सं] स्त्री. बर्साति न पवणु, सोक.

अवेळ [सं] स्त्री. (१) अवेळ (२) देरि. अवेळ सवेळ स्त्री.
अवेळ सवेळ.

अवेक्षण [सं] न. (१) जाच, गोल्हा, पुछा (२) अहसानु (३)
नजुरदारी. अवेक्षक पु. नाजुरु, ओवरसीरु (इं)
'ओवरसीअर'.

अव्यक्त [सं] वि. (१) अणचिटो, लिकलु (२) जाहिर न
थियलु, अमूर्तु (२) गाडुबु.

अव्यंग [सं] वि. बेपेबु, पूरनु.

अव्यय [सं] न. (१) अटुटु, लाजवालु (२) हर्फु जरु.
(व्याकरण में)

अव्यवस्थित [सं] वि. (१) चंचलु (२) मुंक्षियलु (३)
बेबन्दोबस्तु, टिडियलु पखिडियलु, खिर वि खिर.
अव्यवस्था स्त्री. मूंझारो, बेइन्तजामी, रोलो.

अव्यवहार्य [सं] वि. वहिंवार में न हलंदडु, अणांगो, कडी
छडियलु.

अव्याज [सं] वि. सिधो, साफु दिलि, मअसूम.

अव्याप्ती [सं] स्त्री. पूरीअ तरह व्यापकु न हुअणु, अणपूरी
व्याख्या.

अव्याहत [सं] वि. (१) अटुटु, अण भगलु, सजो (२) सदाई

हलंदडु (३) बिना रुकावट वारो. क्रि.वि. बिना कंहि
रोक या रंडक जे, लगातारि.

अव्हेर पु. (१) त्यागु (२) नफिरत, धिकारु. अव्हेरणे स.क्रि.

छडे डियणु, फिटी करणु, धिकारणु, बेइजती करणु.

अशक्त [सं] वि. कमिजोरु, हीणो, डुबिरो, जईफु.

अशक्त्य [सं] वि. नामुमकिन, अणहुअणो, नाशुदिनी.

अशांत [सं] वि. (१) बेकरारु (२) काविडियलु.

अशिक्षित [सं] वि. अण पडहियलु.

अशीतशी वि. जहिडी तहिडी, खसीसु.

अशील [अ] पु. असीलु. वि. आकाहियो.

अशुध्द [सं] वि. (१) अशुधि, अण साफु (२) कूडो (३)
गलति (४) ओठो. अशुध्दता स्त्री. गलाजुत, ओठाई.

अशुभ [सं] वि. अशुभु, पापु, बुरो.

अशेष [सं] वि. बाकी न बचियलु, सभु, सजो, सारो.

अशौच [सं] न. (१) नापाकी (२) सूतकु (मरण जो), पिनी
(३) पातकु, वियम जी गंदगी.

अश्म [सं] पु. पथरु. अश्मयुग न. पथर-जुगु-जमानो.

अश्मरी स्त्री. पथिरी (पेशाब जी).

अश्राव्य [सं] वि. (१) बुधण में ईदडु (२) फ़ाहिशु.

अश्रु-श्रु [सं] न. आंसु, गोडहो, लुडकु. अश्रुधूर पु. अखियुनि
मां पाणी कदंदडु दूहो-गइस, (इं) 'टीअर गइस'.

अश्रुत [सं] वि. अण बुधलु.

अश्लाघ्य [सं] वि. निन्दा जोगो, साराह लाइ ना लाइकु.

अश्लील [सं] वि. (१) फ़ाहिशु, गंदो (२) नीचु. अश्लीलता
स्त्री. फ़ाहिशु.

अश्व [सं] पु. घोडो. अश्वारोह पु. घोडेसुवार. अश्वखाद्य न.
चणा. अश्वशक्ति स्त्री. 'हॉर्स पॉवर'.

अश्वत्थ [सं] पु. पिपिर जो वणु.

अष्ट [सं] वि. अठ (८). अष्टकोण पु. अठुंडो, अठकुंडी
शैड. अष्टदल न. अठनि पंछुडियुनि वारो गुलु-कमलु.
अष्टधातू पु. अठधातू-सोन, रोपो, टामो, शीहो, लोहु,
पारो, पितलु, जिस्तु. अष्टपुत्रा स्त्री. अठनि पुटनि
वारी औरत. अष्टपैलू वि. (१) अठनि पासनि वारो
(२) गुणवानु, ज्ञाणु, काबिलु, हर हुनिरो, हरिफनि
मौला. अष्टमी स्त्री. अठहिं. अष्टौप्रहर क्रि.वि. अठई
पहर, राति डीहें.

असंख्य [सं] वि. अण गुणति, बे शुमार, अकीचार.

असंग [सं] वि. (१) अकेलो, बिना संगति वारो.

असंगती [सं] स्त्री. न ठहिकणु, अणमेलु-बेमेलु, हुअण जी हालति.

असट [सं] वि. तमामु छिडो.

असङ्गे स.क्रि. (१) छिक डियणु, छिकणु (२) छजु में विझी छंडणु, सोइणु. असडा, असडीक वि. अण छडियलु-सोयलु (अनाजु.).

असणे अ.क्रि. हुअणु, हुअणु, विजुद में हुअणु, रहणु. असणेपणा पु. विजुदु, हस्ती. असत्ता वि. (१) हंडइ (२) हलंदी-पुजंदीअ वारो (३) नाराजपो. असतेपण न. विजुदु, हस्ती.

असंतुष्ट [सं] वि. नाराजु, नाखुशि. असंतोष पु. (१) नाराजपो, रंजु (२) बे आरामी.

असत् [सं] वि. (१) कूडो (२) बुरो.

असत्य [सं] वि. कूडो. न. कूड.

असंदिग्ध [सं] वि. ला शक, बेशक.

असंबद्ध [सं] वि. (१) अण ठहिकंदइ, हिक ब्रिए सां लागामो न रखंदडु (२) उबतडि.

असंभव [सं] पु. (१) नामुमकिनु (२) अण थियणी.

असंभाव्य [सं] वि. अणथियणो-णी.

असंभ्य [सं] वि. असंभ्यु, जटु, निखरु, बे अदबु, बे शऊरु.

असंमंजस [सं] वि. बेसमुद्धु, बेवकफु, बेसाडाहो.

असमर्थ [सं] वि. (१) हीणो (२) ना काबिलकार, अण लाइकु.

असमाधान [सं] न. नाराजपो, रंजु.

असमान [सं] वि. ना बराबरि, घटि वधि, हिक जहिडो-जेडो न हंडइ.

असल, अस्सल [अर] वि. (१) असुली, मूल, पहिरियों (२) मुखु (३) पहिरियों दर्जेजो, अवलि, श्रेष्ठ (४) सचो, खालिस (५) हबहु.

असला वि. हहिडो, अहिडो, हिन किसम जो.

असंस्कृत वि. (१) अण सुधिरियलु, जटु (२) संस्कार न थियलु.

असहकार [सं] पु. असहकार.

असहाय [सं] वि. असहाइ.

असहिष्णुता स्त्री. (१) न सहण जी विरुती (२) इसदु.

असहिष्णु वि. अणसहिणो. असह्य वि. सही न सघण

जहिडो, अणसहु.

असा वि. अहिडो, हहिडो क्रि.वि. इएं, हहिडीअ तरह. असा तसा वि. जहिडो तहिडो, खसीसु. असाच क्रि.वि. इएं ई.

असाधारण [सं] वि. (१) असाधारणु, गैर रवाजी (२) अजीबु (३) नाशुनीदो, न डिठो बुधो (४) तमामु वडो.

असाधू [सं] वि. नीचु, पापी, दुष्ट.

असाध्य [सं] वि. (१) अणलभु (२) ला इलाज (बीमारी), ला दवा.

असांप्रत [सं] वि. (१) अजोगो (२) बे वक्ताइतो (३) विषय सां लागामो न रखंदडु.

असामी [अ] पु. स्त्री. (१) आसामी, शख्सु, माण्हू (२) वडो-मुअतबिरु शख्सु (३) हारी (४) मुकिररु कयल रकम वगेरह.

असार [सं] वि. (१) निसतो (२) निकमो, कूडो. स्त्री. न. (१) फासिलो (२) भित्ति जी वेकरि-धोलिह.

असारा पु. आडाणे लाइ छिकियलु सुटु. असारी स्त्री. सुटु वेइहे फोरियूं ठहिण जो कोरीअजो फीयो-ओजारु.

असाह्य [सं] वि. अकेलो.

असि-सी [सं] पु. तलिवार. असिघारावत न. बेइदि डुखियो व्रतु.

असुढाल वि. रुङ्गो.

असुर पु. दैतु, राकासु. असुरी वि. राकसनि जहिडो, निर्दई, कठोरु.

असू पु.न. आंसू, गोइहो.

असूड पु. चहिबुकु.

असूया [सं] स्त्री. इसदु, साडु.

असे क्रि.वि. अहिडीअ तरह, इएं.

असो क्रि.वि. खैर! सुखु! ठह्यो!

असोशी स्त्री. हबछ, लालचि.

असोशीक वि. अणसहु.

अस्खलित वि. न बीहंदडु, बे रोकु. क्रि.वि. बिना रुकण जे, सांदहि.

अस्त [सं] वि. लथलु. पु. (सिजु) लहणु, गाइबु थियणु. न. पछाडी, ज्वालु, मौतु. अस्तंगत वि. लथलु, गाइबु थियलु, ज्वालियतवारो.

अस्तनी [फा] स्त्री. अस्तीन, बांहें. अस्तनीतील निखारा पु.
गुप्तो दुश्मनु. अस्तन्या वर सारणे बांहें खंजणु, विड्ढण
लाड तयार थियणु.

अस्ताव्यस्त [सं] वि. इस्ति विस्ति, टिड्डियलु पखिड्डियलु.

अस्ति [सं] स.क्रि. आहे. आस्ति नास्ति आहे नाहे, हा न.

अस्तित्व [सं] न. विजडु, हस्ती, हुअणु. अस्तित्ववाद पु.
हस्तीवाद.

अस्तु अ. चणे, खेर, सुख, ठहरो!

अस्त्र [सं] न. फिटी करण-उछिलाडण जो हथियार.

अस्थायी [सं] वि. आरिजी, थोरो वक्त लाड.

अस्थि स्त्री. (१) हड्डो, हड्डु, हड्डियूं (२) गोरो. अस्थिपंजर पु.
हड्डि जो पिबिरो, डुबिरो शाखु. अस्थिभंग पु. हड्डु
भजणु, (इं) 'फड्क्वर्'. अस्थिसमर्पण न. हाठियूं
नदीअ में परिवानु करणु. अस्थिब्यंगोपचारशास्त्र न.
हड्डियुनि जे ऐब-नुक्सनि जो इलाज करण निसिबति
शास्त्र, (इं) 'आर्थोपेडीज्'.

अस्थिर [सं] वि. (१) चंचलु (२) खन पल जो, आरिजी.

अस्पष्ट [सं] वि. अण चिटो, अण खुलियलु.

अस्पृश्य [सं] वि. (१) अछूतु (२) हथु न लगाडण जोगो.

अस्मादिक [सं] स.ना. (१) असीं (२) खुदि, मां.

अस्मान [फा] न. आस्मानु, आकासु, सुर्गु. अस्मान ठेंगणे
होणे उभ में तरारूं हणणु. अस्मानी वि. आस्मानी रंग
जो, फिको नीरो.

अस्मिता [सं] स्त्री. आपो, पाणपिणो, फखुरु, अभिमानु.

अस्वल न. रिछु.

अस्वस्थ [सं] वि. बेचैनु, बेआरामु, बेकरारु. अस्वस्थता स्त्री.
बेचैनी, उल्को.

अस्सल [अर] वि. (१) असुली (२) सचो, पहिरियो (३)
चिदु.

अहं [सं] स.ना. (१) मां, पाण, खुदि (२) अहम, आपो,
पाणपिणो, खुदी, अभिमानु, घमंडु, बांवरु. अहंकार पु.
अहंकार, वडाई. अहंगंड पु. पाण-खे उत्तमु-ऊचो
समुक्षण जी भावना, इअमाजु. अहंमन्य वि. अहंकारी,
खुदि सना, पाण खे पडाईदडु. अहंवाद पु.
नृपसानियत.

अहदतहद [फा] क्रि.वि. हिन कुंड खां वठी हुन कुंड ताई.

अहमहमिका [सं] स्त्री. चटाभेटी, रीस, हमसरी.

अहर्निश-शी [सं] क्रि.वि. राति डीहं.

अहवाल [अर] पु. अड्डिवालु, हकीकत, (इं) 'रिपोर्ट'.

अहाटणे स.क्रि. (१) सताडणु (२) महिटणु (दालि.)

अहाटीव वि. (१) सतायलु (२) महिटियल (दालि.)

अहारणे अ.क्रि. (१) अहिलणु, घणी रोटी खाडण करे सुस्तु
थियणु (२) हेठि किरणु (३) जमीन जे अंदरि पेहिजी
वणणु.

अहाळणी स्त्री. (१) लहिस, सडणु (२) सहिको. अहाळणे
अ.क्रि. (१) उस में सडणु (२) कोसो वाड लगण करे
परेशानु थियणु.

अहि-डी [सं] नांगु.

अहित [सं] न. नुक्सानु.

अहिरण [सं] स्त्री. अहिरणि, संदाणि (सोनारें जी).

अहिंसा [सं] स्त्री. अहिंसा.

अहेतुक [सं] वि. बिना सबब जे, बिना मक्सद जे.

अहेर पु. सूखिडी, सौगाति.

अहेव स्त्री. सुहागिणि औरत. अहेवपण न. सुहागु.

अहो उद्गा. वडनि खे सडु करण वक्ति कमु ईदडु लपजु.

अहोरात्र पु.न. राति डीहं.

अळकुडी स्त्री. कचालू.

अळंटळं स्त्री. (१) बहानेबाजी (२) गेसरि, सिलिविलि,
सीडप, देरि.

अळणी वि. (१) फिको, घटि लूण वारो. (२) बे सुवादी,
चितो, लिसो (खाद्यो).

अळणे अ.क्रि. (१) घाटो थियणु (२) सुकणु. स.क्रि. घाटो
करणु, गूडहो बणाडणु.

अळंबे न. खुंभी, सुपिडो, भुंइफोडु.

अळविणे-आळविणे स.क्रि. (१) वेनती-मिन्वूं करणु (२)
परिचाडणु, रीझाडणु (३) आलापणु (रागु), गाडणु.

अळशी-सी स्त्री. इलसी, एलसी.

अळापिळा पु. मरोट, लिड मरोटिजणु.

अळी स्त्री. कींओं.

अळू न. कचालू, अळबाबरचे पाणी न. नासवानु शैड, फना.

अळे न. चलहो, वण खे पाणी डियण लाड उन जे चौधारी
खड.

अळेपिळे, अळोकेपिळोके पु.ब.व. कर-आलसु भवणु.

अळेबळे क्रि.वि. जीअं तींअं, जोरीअं.

अक्ष [सं] पु. (१) गाडीअ जी धुरी, सराई (२) महिवर (३) अखि (४) ढारो. अक्षदंड पु. धुरी, सराई. अक्षप्रतिरूपता स्त्री. महिवर जी प्रतीरूपता. अक्षवृत्त न. खतु मत्तवाजी (जाग्राफी).

अक्षत [सं] वि. (१) अण भगलु, सजो (२) महिफूजु. अक्षत-ता [सं] स्त्री. अछट्ट, अखो, चांवर (मथां उछिलाइणजा). अक्षत-ता देणे शादीअ जी नीड डियणु. अक्षता (डोव्यावर) पडणे शादी थियणु. अक्षता वाहणे अखो पाइणु, मूर्तीअ मथां चांवर विझणु. वाटाण्याच्या अक्षता लावणे इत्कारु करणु.

अक्षतिज स्त्री. अखणि टीज.

अक्षम [सं] वि. (१) अण लाइकु, हीणो (२) साडेलु.

अक्षय-य्य [सं] वि. नासु न धीदडु, दाइमी, अमरु.

अक्षयी [सं] क्रि.वि. वरी वरी, सादहि.

अक्षर [सं] न. (१) अखर (२) लेखु (३) ब्रह्म. वि. नासु न धीदडु, अबिनासी. अक्षर ओळख स्त्री. बुनियादी अखरनि जो ग्यानुइल्लु, लिखणु-पड्ढणु अचणु. अक्षरगणित न. आल्जब्रा. अक्षरजीवी पु. विद्या जरीए पेटु पालीदडु. अक्षरशः अ. अखरि ब अखरि.

अक्षरशत्रू-भून्य वि. अण पड्ढियलु. अक्षरारंभ पु. अखर लिखण (विद्या) जी शुरूआत. अक्षरी वि. अखरनि में लिखियलु.

अक्षांश [सं] पु. वेकिराई फाक या डिघाई फाक जो दर्जो.

अक्षि-वी [सं] पु. न. अखि. अक्षिका स्त्री. अखिडी, टुंगिडो, (इं.) 'आइलेट'.

अक्षणु [सं] वि. सजो, अखंडु, अण भगलु, छीहो न रसियलु.

अज्ञ [सं] वि. अण ज्ञाणु, अण पड्ढियलु.

अज्ञात [सं] वि. (१) अण ज्ञातलु (२) ना मज्जलु. अज्ञातव्यक्ती स्त्री. शाहींगु. अज्ञातवास पु. अग्यातवासु, गुन्नीअ तरह एकांत में लिकी रहणु. अज्ञातस्थल न. थमु.

अज्ञान [सं] न. अणज्ञाणाई, अग्यानु. वि. (१) अणज्ञाणु, अण पड्ढियलु (२) ना बालिणु, सगीरसिन. अज्ञानी वि. अग्यानी.

अज्ञेय [सं] वि. जंहिंखे ज्ञाणी न सधिजे, समुझ खां बाहिर. अज्ञेयवाद पु. हिकु मतो - जंहिं मूजिबि पंहिंजे बुधीअ सां ईश्वर खे ज्ञाणु मुमकिनु नाहे.

आ

आ १ मराठी वर्णमाला जो बियाँ हर्फु इलत. २ उपसर्ग जे रूप में लगण सां ही मतिलब निकिरंदा-कमी, घटिताई, फैलाज, खां वठी, खां ताई, वधीक, उबितो सिल्सिलो ३ खुलियलु वातु.

आ वासणे वातु फाटणु, आचिरज में पवणु.

आईते वि. ठहियलु ठुकलु, तयार.

आई स्त्री. आई, माज, जीजलि. आईजी राणी बाईजी राणी; तोंड घुवायला कोण देणार पाणी मां वि राणी, तूं वि राणी; केरु भरीदो पाणी? आईजीच्या जिवावर बाईजी उदार बिए जी शैड कंहिं खे डेई पाण शर्फु हसलु कंदडु शास्त्रु. आईबाप उध्दरणे माज पीज ते गारियू डियणु. आईमाई करणे मिन्चूं मेडूं करणु. आईबाप पु. माज पीज.

आजत, आजत न. (१) खेतीअ जो ओजारु (२) आडाणे जो ओजारु.

आकठ [सं] क्रि.वि. गले ताई, पेटु भरे.

आकडा-आंकडा पु. (१) अंगु (२) आंकिडो, हुकु (३) मखि (हुक जी) (४) माकुडियारी, (इं) 'फिशिंग् हुक'. आकडेशास्त्र न. अंग शास्त्र, (इं) 'स्टैटिस्टिक्स'.

आकणे स.क्रि. अंगणु, लीकणु.

आकर्ण क्रि.वि. कननि ताई.

आकर्षक [सं] वि. सुहिणो, मोहीदडु, छिकीदडु. आकर्षण न. कशशि, छिक. आकर्षित वि. मोहियलु, माडलु थियलु, छिकियलु.

आकलणे स.क्रि. (१) बुधणु (२) समुझणु, अहसासु करणु.

आकलन [सं] न. (१) बुधणु (२) ज्ञाण, अहसासु, ग्यानु, बीट.

आकस पु. वेरु, साडु, दुश्मनी, इसदु, अक्सु, बुगजु.

आकसणे अ.क्रि. (१) सुसणु (२) कशणु, छिके ब्रधणु.

आकस्मिक [सं] वि. अचानक-ओचितो थियलु.

आकळ न. जाण, सच जो ग्यानु.

आकळणे स.क्रि. हिसो 'आकलणे'.

आकांत पु. (१) रडियुंवाका, रोदनु (२) वेलु, कहर. आकांत करणे जोर जोर सां रुअणु.

आकार [सं] पु. (१) सूरत, शिकिलि (२) बनावत (३) कीमत, (इं) 'जाजू'.

आकारमान न. शिकिलि, रूपु, बनावत, डौलु (२) मिक्दार (इं) 'वॉल्यूम'. आकारमानात्मक गणन न. मिक्दार मूजिबि कथ.

आकारणी स्त्री. (१) गुणप, माप (२) मुल्हु वठणु. आकारणे स.क्रि. (१) कथणु (२) कीमत वठणु (३) (जमीन जी) माप वठणु (४) सूरत अख्यारु करणु.

आकाश [सं] न. आकासु, आस्मानु, उभु. आकाशपाताळ एक करणे (१) वीहनि न्हंनि जो जोर लगाइणु, बेहदि कोशशि करणु (२) वेलु मचाए डियणु. (३) जमीन आस्मानु हिक् करणु. आकाश ठेंगणे होणे आसिमान सां मथो गसाइणु. आकाश फाटणे सभिनी पासं मुसीबतूं अचणु. आकाशाला गवसणी घालणे (१) मखणु सीख पचाइणु (२) अभ में तरार मारणु (३) आसिमान में अगिडी टंगणु. आकाशाची सल काढणे आसिमान में अंगुडा विचिडाइणु. आकाशगंगा स्त्री. आकासगंगा, कहिकशां. आकाशदिवा पु. फानूस. आकाशवाणी स्त्री. (१) आकासवाणी (२) रेडियो मां ईदडु आवाजु; (३) 'ऑल इंडिया रेडियो'. आकाशवेल स्त्री. आकासिवेलि. आकाशयान न. हवाईजहाजु.

आकांक्षा [सं] स्त्री. (१) इछा, मुराद (२) शकु (३) धुर (४) हिर्सु.

आकुंचन [सं] न. (१) सोसि, सोड्ह, सोड्हो थियणु (२) निविडणु, झुकणु (३) मुखासरु-न्हो कयलु. आंकुचित वि. (१) सोड्हो (२) निविडियलु (३) मुखासरु.

आकुल-ळ [सं] वि. (१) व्याकुलु (२) मुबतला (३) मुंक्षियलु.

आकृती [सं] स्त्री. (१) सूरत, शिकिलि, बनावत (२) मूरत (३) शरीर (४) तस्वीर. आकृतिबंध पु. रूपु,

बनावत, नमूनो, (इं) 'पइटर्न', 'फॉर्म'.

आकंदणे अ.क्रि. (१) रुअणु पिटणु (२) रडियूं वाका करणु.

आकंदण न. रोदनु, विरलाप, शोकु, पार.

आक्रमण न. (१) चड्हसाई, हमिलो, काह (२) कब्जे में करणु. आक्रमणे स.क्रि. (१) हमिलो करणु, फहिलिजणु, कब्जे में करणु (२) तैड करणु (रस्तो). अ.क्रि. दबदबो काइमु करणु.

आक्रांत [सं] वि. (१) घेरो कयलु, वेड्हियलु, हमिलो थियलु (२) व्याकुलु. पु. रोदनु, विदलापु.

आक्रोश [सं] पु. (१) रोदनु-पिटिको, शोकु (२) रडियूं वाका, हशर.

आख पु. (१) अखि (२) अंगु, अददु (३) रकम (४) लौदिडी.

आखडणे अ.क्रि. (१) सुसणु (२) बीहणु, रुकिजणु (३) आकिडजणु (४) संघ सुकणु. स.क्रि. सोड्हो थियणु.

आखणी स्त्री. रूपरेखा, लीकणु. आखणे स.क्रि. (१) लीकणु (२) योजना-रिथा ठाहिणु.

आखाड पु. आखाडु (महिनी). आखाडी वि. (१) आखाड वारो (२) आखाडी ग्यारसि (३) कमी, अणाठ.

आखाडा पु. आखाडो, कुश्ती-मल्ह जी जगुह. आखाड्यात उतरणे कुश्ती या बहस वगेरह लाइ तयार थियणु.

आखात न. उपसमुंडु, नारि, जमीन डौहुं वयलु समुंड जो हिसो, खाडी, खारी

आखडणे अ.क्रि. (१) सुसणु (२) रुकिजणु, बीहणु. आखूड वि. नंदो, तंगि, लुंडो, सोड्हो.

आख्यान [सं] न. कथा, आखाणी, क्लिसो.

आख्यायिका स्त्री. कथा, इंदकथा.

आग स्त्री. (१) आग, बाहि (२) साडो, जलनि, भंभटु (३) गुसो. आग असणे कंहि गाल्हि जी बाहि हुअणु, बेहदि कामना या इछा हुअणु. आग पडणे (पोटात) बेहदि बुख लगणु. आग ओकणे तोबुनि जो वसिकारो थियणु,

बाहि जा उला वसणु. आग पाखडणे (१) गारियुनि जो वसिकारो करणु (२) उला वसाइणु. आग मारणे कोइला विझणु. आग लावणे चूचिडी डियणु, झेडो कराइणु. आगीत उडी घेणे वडो जोखमु खणणु.

आगीत तेल ओतणे झेडो वघाइणु. आगीतून निघून फोफाट्यात पडणे हिक मुसीबत मां निकिरी बीअ में

फासणु. आगकाडी स्त्री. माचीस जी तीली. आगगाडी स्त्री. आगगाडी, रेलगाडी. आगजाळ्या वि. झेडाकार. आगडोंब पु. बाहि जो भंभट्ट. आगपेटी स्त्री. माचीस. आगबोट स्त्री. आगबूट, पाणीअ जो जहाज. आगलाब्या वि. झेडाकार.

आंग न. लिङ. आंगपुसणे न. अंगोछो. आंगठसा पु. सरीर जी बनावत, डौलु, बीहक.

आगटी स्त्री. सिगिरी, मंगालो.

आंगडे न. नंदिदे बार जी चोली.

आगत [सं] वि. आयलु. आगत स्वागत न. आए जो मानु-इजत.

आंगंतुक [सं] वि. (१) आयलु (२) ओचितो आयलु (३) महिमानु (४) रे कोठियो.

आगम [सं] पु. (१) वेद (२) अचणु (३) उपति, मिक्कियत (४) दस्तावेज (५) शुरूआत. आगमनिरपेक्ष वि. उहा जमीन जहिओ इकु साबितु करण जी जरूरत न हुजे. आगम निर्णय पु. (१) अचु वबु (२) कारोबार (३) शुरू-पछाडी. आगमरहित वि. बिना दस्तावेज-साबितीअ वारो. आगमसंपादक वि. जमीन जो पहिरियो हकदार.

आगमन [सं] न. (१) अचणु (२) पेशिकदमी.

आगर न. (१) खाणि (२) भंडार.

आगवान पु. अगुवानु.

आगसणे अ.क्रि. वक्त-मुंद खां पहिरीं अचणु-थियणु, जल्दी अचणु या रसणु.

आगळा वि. (१) निरालो, अलगि (२) वधीक (३) कीमती.

आगळीक स्त्री. (१) अगुराई, छेड, खैस (२) भुल, गलित्ती (३) जबरदस्ती.

आगा पु. अगियों-साम्हवारो हिसो.

आगामी [सं] वि. ईदडु.

आगार [सं] न. गुदामु, डेपू, (इं) 'डेपो'.

आगाशी स्त्री. छजहरी.

आनेय [सं] स्त्री. डखणु-ओभर.

आग्रह [सं] पु. (१) जोर, सतोहु (२) हठ (३) इरादो, निश्चो, अकीदो. आग्रही वि. (१) अकीदे जो पको, (२) जोर कंदडु. आग्रहपूर्वक वि. ताकीदन्.

आंग्ल वि. अंग्रेजु, अंग्रेजी या अंग्रेजीअ बाबति.

आघाडी स्त्री. (१) पहिरीं (२) अगियों हिसो (३) लडाई.

आघाडी मारणे (१) हमिलो करणु (२) गोडू खटणु.

आघात पु. चोट, धकु.

आघाळणे स.क्रि. कपिडो पाणीअ में बोड़णु-महिटणु.

आघोळ स्त्री. सनानु.

आच स्त्री. (१) तज, सेकु, लहस (२) गरिमी, ताबिश (३) चिंता.

आचका पु. (१) छिक (२) धिको (३) खड्गी, अंग लोछो-उछलो, सीट. आचकणे स.क्रि. (१) छिकणु, छिक डियणु (२) छिनणु (३) फुरणु.

आचमन [सं] न. आचमनु, डाति, धर्मी विधि करण खां पहिरीं शरीर शुधि करण लाडू बुकमें पाणी खाणी मंज चवंदे पीअणु.

आचरट वि. वाहियाति.

आचरण [सं] (१) हलति, चालि, वरताउ. (२) विस्तु-त्रतु.

आचरणे स.क्रि. (१) हलति हलणु (२) विस्तु रखणु, नेमु रखणु.

आचवणे अ.क्रि. (१) गुरिडी करणु, हयु मुँह धुअणु (२) महिरुमु थियणु, विगाडणु (३) डाति वठणु, पीअणु.

आचार [सं] पु. (१) हलति (२) रीति, स्वाजु.

आचारी पु. (१) गुरु (२) रांधो, राधाऊ, बोर्ची.

आचार्य [सं] पु. (१) गुरु (२) पंडतु, विदवानु.

आच्छन्न [सं] वि. ढकियलु, लिकायलु.

आच्छादणे अ.क्रि., स.क्रि. (१) ढकियणु, ढकणु (२) छाडणु (३) लिकाडणु. आच्छादन न. ढकु.

आज क्रि.वि. (१) अजु (२) अजु काल्ह. आज उद्या क्रि.वि. अजु सुभाणे, कडहिं त बि. आजतागायत क्रि.वि. अजु डीहं ताई. आजवर क्रि.वि. अजु डीहं ताई, हिन वक्त ताई.

आंजणी-आंजरली-आंजणवाडी स्त्री. आंजिणी, आनिडी.

आजन्म क्रि.वि. (१) जनम खां वठी (२) मरण ताई, सजी जमिरि. आजन्मात क्रि.वि. सारी जिंदगीअ में.

आजा-आजोबा पु. (१) डाडो (२) नानो.

आजार [फ़] पु. आजारु, बीमारी. आजारी वि. मरीजु, बीमार.

आजी स्त्री. डाडी (२) नानी.

आजी क्रि.वि. अजु.

आजीव [सं] क्रि.वि. जीअण ताई, जिंदगी भर. वि. उमिरि भरि जो.

आजूबाजू-स क्रि.वि. आसि पासि, इदिं गिदिं.

आजेसासरा पु. ससु या सहुरे जो पीज.

आजेसासू स्त्री. ससु या सहुरे जी माज.

आजोबा पु. (१) डाडो (२) नानो.

आजोळ न. नानाणा, नानाणो घर.

आट स्त्री. हटु, जिडु, होडु (२) वटु, वेड्हो.

आटणे अ.क्रि. (१) सुकणु (२) घटिजणु (३) गूड्हो थियणु (४) आटिजणु, रिजणु.

आटप पु. निबेरो, कमू पूरो करण जी चतुराई, सील.

आटपणे-आटोपणे स.क्रि. (१) पूसे करणु (कमू) (२) गडु करणु, सीलणु (३) घटि करणु (४) मारणु (५) कब्जे में करणु.

आटपाट नगर न. आखाणीअ में ख्याली शहर.

वाटा पु. (१) अटो (२) पेचु (स्कूअ जो) (३) वटु, वकडु, चकर. आटापाणी न. रोजी. आटापिटा पु. डुक डोड़, सखु महिनत.

आटोकाट वि. बेहदि, खूबि.

आटोप पु. (१) पुजाणी, निबेरो (२) फहिलाज (३) बंदोबस्तु (४) पूराई (५) कब्जो. आटोपणे अ.क्रि. (१) पूरो करणु (२) पुजाणी थियणु.

आट्यापाट्या स्त्री. वंशवटी (रांदि).

आठ वि. अठ (८) आठोळा वि. अठिडियो (बार).

आठरणे अ.क्रि. (१) सोड्हो थियणु, सुसणु (२) मुँहँ सुजाए विहणु.

आठबडा पु. हप्तो.

आठवण स्त्री. यादि, सुधि. आठवणे अ.क्रि. स.क्रि. यादि अचणु-पवणु, कुखणु.

आठळी स्त्री. गंदि (२) खखिडी, खखिडो (बेर वगेरह जो).

आठी स्त्री. निरिड ते जोरीअ पियलु धुंजु, सूंडु, सूंडो, टिजडी.

आड पु. नंदो खूहु. इकडे आड तिकडे विहीर जंडु खण त जंडु गुरो-पुडु खणु त पुडु गुरो; हेडांहुं बाहि होडांहुं पाणी, बिन्ही पासे मुसीबत.

आड अ. (१) ओट में, पुठियाँ (२) हिकु डींहुं विच में छडे.

आड येणे विच में अचणु, रोकणु, रंडक विझणु.

आडकाठी स्त्री. (१) अज्तिराजु, रोक (२) जुब्तो.

आडकूट न. (१) पर्दों, भित्ति (२) रंडक. आडपडदा पु. (१) पर्दों (२) लिकाज (३) लज शरमु.

आडनाव न. आकहि जो नालो, (इं) 'सरनेम्'.

आडंबर न.पु. डेखाज.

आडमुठा वि. चरियो, डाहिरी.

आडमोरा वि. (१) हिक पासि थियलु (२) विच में ई रखियलु, रंडक कंदडु.

आडरान न. (१) पेचिरो (२) झंगलु. आडरानात शिरणे जाणी वाणी अणजाणु बणिजणु.

आडवळण न. सुन्सानु जगुह-हंधु. आडवळणाने अ. अण सिध्दीअ तरह.

आडवा वि. आडो, डिंगो.

आडवाट स्त्री. पेचिरो.

आडवार पु. (१) हिकु न बियो डींहुं (२) अजोगो डींहुं.

आडसर पु. डिसो 'अडसर'.

आडसाल न. हिकु सालु छडे बियो सालु. आडसाली ऊस पु. डेड साल खां पोड तयार धींदडु कमंद जो फसलु.

आडोसा पु. ओट, आड, असो.

आडळणे अ.क्रि. (१) मिलणु, लभिजणु (२) डिसण में अचणु.

आडावा पु. जाड्जो, नजूरसानी. आडावा पत्रकन. पोतामेलु.

आडे न. काम, लाटणि, फती, कण्चो.

आड्य वि. (१) शाहूकार, अमीर (२) कंहिं गाल्हि वारो (मि. 'घनाड्य' = घनवानु.).

आड्यता स्त्री. (१) आकडि, अभिमानु (२) शाहूकारी (३) मशहूरी.

आड्या वि. बिनि माणहुनि जे हलाइण जी (काराई).

आण स्त्री. कसमु. आण बाहणे कसमु खणणु. आणभाक स्त्री. कसमु, वाड्वो.

आणखी उ.अ. (१) अवा, वधीक (२) ऐं, उन खां सवाड, तंहिंखां सवाड.

आणणावळ स्त्री. आणण-खणी अचण जी मजूरी.

आणणे स.क्रि. (१) आणणु, खणी अचणु (२) शामिलु करणु, गडणु. मनात आणणे पको इरादो करणु, पंहिंजीअ ते अचणु. आणविणे स.क्रि. आणाइणु, घुराइणु.

आणि-आणिक उ.अ. (१) ऐं (२) सवाड.

आणीबाणीची परिस्थिती स्त्री. नाजूकु-औखी वेल-जी हालति, (इं) 'इमर्जन्सी'.

आस क्रि.वि. श.यो.अ. अंदरि, में, पर्दे में. आतल्या बात क्रि.वि. अंदरि ई अंदरि. आतला, आतील वि. अंदिरियों. आतून क्रि.वि. अंदिरां, मंसां. आतल्या गाठीचा वि. अंदर ई अंदर जो, सिमिणो.

आतंक पु. (१) डपु, डहिकाउ, दंदिशत (२) बीमारी.

आतडे न. आतडी स्त्री. (१) आंडो, आंडा (२) ममता.

आतडे तुटणे आंडे जी छिक यियणु, ममता करे व्याकुलु यियणु, फयिकणु. आतड्याला पीळ बसणे आंडो अटिकणु.

आतड्या पु. घाटो, नुक्साणु.

आता क्रि.वि. हाणे, हिन वक्ति. आत्ता, आत्ताच क्रि.वि. हाणे ई, हींअर ई, हाणे जो हाणे.

आताशी क्रि.वि. हाणे, अजुकाल्ह.

आतिथ्य [सं] न. महिमाननवाजी, आदरुभाउ.

आतील वि. डिसो 'आतला'.

आतुर [सं] वि. आतो, बेताबु, बे आरामु.

आते स्त्री. पुफी. आतेबहिण स्त्री. पुफाटि. आतेभाऊ पु. पुफाटु.

आत्मन [सं] पु. (१) आत्मा (२) पाणु, खुदि. आत्म वि. (१) आत्मा जो (२) पंहिजो. आत्मकेंद्रित वि. पाण में ई पूरो, अहंकारी. आत्मघात पु. आपघातु, पाणु मारणु. आत्मचिंतन न. पंहिजे बारे में वीचारु करणु. आत्मजा स्त्री. (१) बुधी (२) धीअ. आत्मतत्त्व न. ईश्वर. आत्मदमन न. मनु मारणु, पाण ते जाब्तो. आत्मनिरीक्षण न. पंहिजी जाच, मन में झाती पाइणु. आत्मनिर्भर वि. पाण भरु. आत्मनिष्ठ वि. (१) पंहिजे बारे में (२) शख्ती, दाखिली. आत्मपरीक्षा स्त्री. पंहिजी परिख. आत्मसंतोष पु. खुदि पसंदी या राजूपो-संतोषु. आत्मसंयम पु. पंहिजो पाण ते जाब्तो-संजमु, मनु मारणु. आत्महत्या स्त्री. आपघातु, खुदकुशी.

आत्मसात करणे क्रि. पंहिजो करणु, माहिरत हासलु करणु, वस में आणणु, हासलु करणु.

आत्मा [सं] पु. (१) आत्मा, रूहु (२) साहवारो (३) ईश्वर (४) मनु.

आत्माविष्कार पु. पंहिजो या पंहिजी शख्सियत जो इजुहार, (इं) 'सेल्फ एक्सप्रेशन'.

आत्यंतिक वि. (१) बेहदि (२) पछाडीअ जो.

अत्या स्त्री. पुफी.

आंत्र [सं] स्त्री. आंडो-आंडा. आंत्रज्वर पु. आंडनि जो बुखार, मुदे जो बुखार.

आंतरणे स.क्रि. विछाडणु. आंतरण न. हंघु, बिस्तरो.

आथिला वि. भागवारो, वडो, अमीर.

आंदण न. डाजु, डेबु.

आदर पु. आदरु, इजत, मानु. आदरणे स.क्रि. (१) इजत मानु डियणु (२) कबूलणु. आदरून क्रि.वि. (१) दिल व जांसां (२) जोरीअ (३) साफु, खोले खोले.

आदर्श [सं] पु. (१) आदर्शु, मिसालु, नमूना (२) आरिसी, आईनो.

आदळ पु. (१) सटिको (२) लोडो. आदळणे अ.क्रि. किरणु, टकिरिजणु. स.क्रि. सटणु, उछिलणु.

आदाता [सं] वि. पैसा वठंदडु-पाईदडु, (इं) 'पेई'.

आदात्य [सं] वि. दानुवठंदडु.

आदान [सं] न. (१) असुभु मोकजो (२) वठणु, कबूलणु, ३ (इं) 'इनपुट' (रेडियो-ऑम्प्लिफायर).

आदि-दी [सं] पु. (१) शुरुआत, मूलु (२) उत्पत्ती, पैदाइश (३) आदि. वि. पहिरियों. आदिअंत, आद्यंत पु. पहिरियों ऐं पछाडीअ जो. आदि करून क्रि.वि. वगेरह. आदिबासी पु. आदीवासी, शंगल में रहंदइ या शंगिली जीवति वारो माण्ह या समाज, अवाडली रहवासी.

आदिम [सं] वि. पहिरियों, अवाडली.

आदेय [सं] वि. कबूल कयलु, मगियलु.

आदेश [सं] पु. (१) हुकमु, आग्या (२) उपदेश, सिख्या.

आंदोलन [सं] पु. पींधो, पींध. आंदोलणे अ.क्रि. लोड १ खाडणु, लुडणु. आंदोलन न. (१) लोडो (२) तहिरकु, हलुचलु.

आद्य [सं] वि. (१) अवाडली, पहिरियों (२) मुखु, अगुवानु. आद्यअंत क्रि.वि. मुंडखां वठी पछाडीअ ताई. आद्यप्रवर्तक पु. जनमुडींदडु, बरपा कंदडु, शुरुअ कंदडु.

आघण न. आघणु, पाणीअ जो टहको, आहनु.

आधळा वि. आलो नारेलु.

आंधळा वि. अंधो, सूरदासु. आंधळे दळते, कुत्रे पीठ खाते
(१) अन्धी पीहें, कुती चटे (२) अन्धानि आंदो,
कुतनि खाघो (३) अंधि धुंधि. आंधळ्या गायीत
लंगडी गाय प्रधान अंधानि में काणो राजा. आधीच
आंधळी, तीवर झाली मांजोळी अगेई वेठी हुई रुठी
मथां आयुसि पेको माण्हू. आंधळी कौशिकीर स्त्री.
अखियुनि ते पटी बधी लिक छप रांदि, लिक लिकोटी
रांदि. आंधळी गाय स्त्री. गरीबु शख्खु, गुगदामु.

आधार [सं] पु. (१) आधारु, असो (२) टेक (३) मदद
(४) सुबिती. आधारतत्त्व न. ठहराउ रे दलील.

आधि-धी [सं] स्त्री पु. चिन्ता, डपु, दुखु.

आधिदैविक [सं] वि. किस्म या देवताउनि खां डिनलु,
खुदाई, कुदिरती.

आधिपत्य [सं] न. मालिकी, वालीपुणो.

आधिभौतिक [सं] वि. साहवारनि खां धींदडु-डिनलु,
जिस्मानी, मादी.

आधिव्याधि [सं] स्त्री. मन ऐं सरीर जो दुखु या पीडा.

आधी क्रि.वि. पहिरीं, अगु में, अवलि.

आधीन [सं] वि. अधीनु, हय हेठि, कब्जे में.

आधुनिक [सं] वि. हाणोको, जदीदु. आधुनिकता स्त्री.
जिद्दत.

आधेय [सं] वि. रखियलु.

आध्यात्मिक [सं] वि. (१) आत्मिक, रूहानी (२) ईश्वरी
(३) अध्यात्म जे बारें में.

आनंद [सं] पु. (१) आनंदु, खुशी (२) सुखु, संतोषु.
आनंदाश्रू पु. खुशीअ जा आंसू. आनंदित, आनंदी वि.

खुशि, सुखी, खुशि मिजाजु.

आवन [सं] न. (१) वातु (२) मुहुं, शिकिलि.

आनाकानी [सं] स्त्री. आनाकानी करणु, अणबुधो करणु,
ध्यानु न डियणु.

आनुमानिक [सं] वि. अनुमानु-तर्कु कयलु.

आनुवंशिक [सं] वंश परंपरा सां हलंदो आयलु, पुशित ब
पुशित, अबाणो. अनुवंशिकता स्त्री. वंश परंपरा सां
हासुलु थियल हालति, अदि छिकणु, (ई) 'हेरेडिटी'.

आनुषंगिक [सं] वि. (१) साणु या गडु हलंदडु (२)
इतफाकी (खर्चुं), सर वाही, सर वाही तौर.

आप [सं] सना. आपु, पाण, खुदि, पंहिजो. आपापला, आप

आपला क्रि.वि. जंहिजो कंहिजो, जेकोतेको. आपसात
क्रि.वि. पाण में.

आप [सं] न. पाणी. वि. खुदिमुख्तियारु.

आपटणे स.क्रि. सटणु, उछिलाइणु, टकिराइणु.

आपडणे स.क्रि. छुहणु, हथु, लगाइणु.

आपण सना. पाण, खुदि. क्रि.वि. पाण मुरादो. आपण होऊन
क्रि.वि. पाणेही, खुदि, पंहिजो पाण, पाण मुरादो.

आपत्-आपत्ती-आपदा [सं] स्त्री. आपदा, मुसीबत, आफत.

आपद्धर्म [सं] पु. लाचारीअ जी हालति में करण जी
गाल्हि-उपाउ. मुसीबत में भजी ववण जो धर्मु.

आपपर [सं] वि. पंहिजो पराजो, तुंहिजो मुंहिजो.

आपमती [सं] वि. पंहिजीअ मति सां-दिमाग सां हलंदडु.

आपरंग क्रि.वि. पाण मुरादो.

आपला सं.ना. (१) पंहिजो (२) अक्हांजो, तक्हांजो. आपलेसे
करणे पंहिजो करणु. आपलेपणा पु. पंहिजाई.
आपुलकी स्त्री. पंहिजाई, दोस्ती. आपसूक क्रि.वि.
पंहिजो पाण, पाणेही.

आपाद क्रि.वि. पेरनि खां वठी, पेरनि ताई. आपादतलमस्तक,
आपादमस्तक क्रि.वि. पेरनि खां चोटीअ ताई, नहं-खां
चोटीअ ताई.

आपाप-आपोआप क्रि.वि. पंहिजो पाण, पाणेही, खुदि ब
खुदि. आपापाचा माल गपापा फुकटि जो मालु सभुको
वठणु चाहीदो आहे.

आप्त [सं] वि. (१) मिट्टु माइट्ट-ट (२) मिलियलु, हासुलु
थियलु (३) भरोसे जोगो (४) लाइकु, सचो.
आप्तमित्र, आप्तेष्ट पु. मिट्टु माइट्ट, यारु दोस्तु.

आब पु. (१) पाणी (२) इजत, मानु (३) पति.

आंब स्त्री. (१) खटि (२) चणनि जे बटनि जी खटि. आंबट
वि. खटो. आंबटगोड वि. खटो मिठो. आंबटणे अ.क्रि.
खटो थियणु. आंबटपणा प. खटाई. आंबणे अ.क्रि.
खटो थियणु. आंबवणे स.क्रि. खटो करणु, मचाइणु,
खमीरु उथणु. आंबवणे न. खमीरु. (ई) 'फर्मेटेशन'.

आबकारी, अबकारी [फ्रा] स्त्री. (१) आबकारी, नशेदार
शयुनि ते थियल ढल (२) नशेदार शयू ठाहिण जो
धन्धो (३) नशेदार शयुनि सां लागापो रखंदडु खातो,
(ई) 'एक्साईज'. वि. नशेदार शयुनि या खाते सां
लागापो रखंदडु.

आंबली [सं] स्त्री. आमिडी, गिदामिडी.

आंबा पु. अंबु. आंब्याला मोहर आणि कावळ्याला मुबरोग
अंबानि में बूरु, लिडनि में सूरु.

आबालवृद्ध [सं] क्रि.वि. बारनि खां बुढनि ताई.

आबाळ स्त्री. लापरवाही, ध्यानु न डियणु, संभाल न करणु.

आभा [सं] स्त्री. तेजु, सूर्ह.

आभार [सं] पु. शुकुरगुजारी, थोरा (मवणु), शुकुरियह.

आभारी वि. शुकुरगुजारु, थोराइतो.

आभास [सं] पु. (१) भरमु, मन जो कूडो ख्यालु (२)

हिकजहिदाई (३) अंदाजो, अटिकल.

आभाळ, आभ न. (१) उभु, आकासु (२) लसी, बादल
छांइजण जी हालति.

आम [सं] वि. अध कचो.

आम [अ] वि. आम, खाजी. आमदानी स्त्री. दौर. आमदार
पु. राज्य जे काइदेमंडल जो मेंबर, विधानसभा जो
मेंबर.

आमचा-ची-चे स.ना. असां जो-जी.

आमटी स्त्री. थूहर जी पतिरी-छिडी दालि (रधल).

आमंत्रण [सं] न. नींड. आमंत्रक वि. कोठाईदंडु. आमंत्रित
वि. नींड डिनलु, कोठायलु.

आमरण [सं] क्रि.वि. मरण ताई.

आमरस [सं] पु. आमरसु, अंब जी रसु.

आमलक [सं] पु. आंविरो, आवडो.

आमांज [सं] पु. पेचशि, सूरी, 'डिसेंदरी'.

आमिष [सं] न. (१) लालचि (२) मासु.

आमोद [सं] पु. (१) खुशबूड (२) आनंदु, सुखु.

आम्र [सं] पु. अंब जो वणु या अंबु.

आम्ल [सं] न. (१) खटाई (२) तेजाबु (इं) 'अइसिड'. वि.
खटो. आम्लता स्त्री. (इं) 'अइसिडिटी'.

आम्हाला, आम्हास स.ना. असां खे. आम्ही स.ना. असीं,
असाँ.

आय [सं] पु. (१) उपति, आमदनी, मिल्कियत (२) नफ़ओ.

आयकर पु. उपति ढल, (इं) 'इन्कम टैक्स'.

आयत पु. आयताकृती स्त्री. मुस्ततीलु, (इं) 'रेक्टङ्गल'.

आयत वि. वडो. डिघो, शाही.

आयता-ते क्रि.वि. ठहियलु, जुडियलु, तयारु. आयतोजी पु.
मुपतखोरु.

आयत्यावेळी अ. ऐन वक्त ते.

आयात [सं] वि. (१) आमदनी, हासुलु थियलु (२)
आवति, बाहिरां-बिए मुल्क मां आयलु (मालु).
आयातनिर्यात स्त्री. आमदनी ऐं खानगी, बाहिरां मालु
घुराडणु ऐं मोकिलणु.

आयास पु. (१) कोशशि (२) महिनत.

आयाळ स्त्री. बुश्कूं, घोडे या शीं जे गिचीअ मथां वार.

आयु [सं] न. (१) उमिरि (२) हयाती. आयुर्विमा पु.
हयातीअ जो वीमो, (इं) 'लाईफ इन्शुरन्स'.

आयुक्त [सं] पु. मुखु अधिकारी, मुकिररु कयलु अमलदार,
(इं) 'कमिशनर'.

आयुध [सं] न. हथियारु, साधनु.

आयुध [सं] न. उमिरि, ज़िन्दगी, हयाती. आयुध्यमान वि.
वडी उमिरिवारो.

आयोग [सं] पु. जाच लाइ मुकिररु कयलु अमलदारनि जो
मंडलु, (इं) 'कमिशन'.

आर स्त्री. (१) अरो, ओभारो, (इं) 'स्पोक' (फ्रीथे जो)
(२) टारीअ में फुटंदडु सलो (३) कलफु 'स्टार्च'.
(४) (इटी डकर रांदि में) आरि = ६. (५) तकडि,
चउचउ. आर लावणे तकडि करणु, चउचउ करणु,
सताडणु.

आरडणे अ.क्रि. रडयूं करणु.

आरडाओरड पु. गोडु, शोरु, रडयूं वाका.

आरती स्त्री. आरती.

आरपार [सं] क्रि.वि. आरपारु.

आरंभ पु. शुरूआत, मुंदु. आरंभणे स.क्रि. शुरूअ करणु.

आरमार न. आरमारु, बहरी लश्करु.

आखणी स्त्री. कुकुड जी बांग. आखणे अ.क्रि. बांग डियणु
(कुकुडु).

आरसा पु. आरसी, आईनो.

आरक्षण [सं] न. रखी छडणु, रख, महफूजी, (इं)
'रिजर्वेशन'.

आरा पु. काराई, (इं) 'सॉ'. आरागिरणी स्त्री. 'सॉ मिल'.
आरेकस पु. चीरो.

आराखडा पु. (१) खाको, ढाँचो (२) बनावत (३) नक्शो
(४) योजना.

आराधन-ना [सं] (१) पूजा, भंगिती (२) राजी करणु (३)

हासुलु करणु. आराध्य वि. पूजा करण जोगो.
 आराम पु. आरामु. आरामगाही स्त्री. (इं) 'लक्जरी बस'.
 आरास [फा] स्त्री. आरायिश, सजावट, ठहटूह.
 आरी स्त्री. (१) आर (मोचीअजी), बखियार (२) काराई
 (३) सूजो (४) जोभारो.
 आरूढ [सं] चड़हियलु, मयां वेठलु. आरूढणे अ.क्रि. सुवारु
 थियणु, मयां विहणु.
 आरेखक [सं] नक्शाई, शिकिल्यु-खाका कढंदडु, (इं)
 'ड्राफ्टस्मन'.
 आरेगण [का] न. भोजनु, रसोई. आरोगणे स.क्रि. रोटी
 खाडणु.
 आरोग्य [सं] न. अरोगाई, तंदुरुस्ती, सिहत, शफा.
 आरोग्यशास्त्र न. इल्मु हफ्जु सिहत, (इं) 'हाइजिन'.
 आरोग्यपूर्ण वि. तंदुरुस्तीअ वारो. आरोग्यभवन न.
 सिहतगाहु.
 आरोप [सं] पु. (१) रखणु, चाडहणु (२) इल्लामु, डोहु.
 आरोपणे स.क्रि. (१) रखणु, हणणु (२) डोहु,
 मडहणु. आरोपी वि. डोही, गुनहगार.
 आरोह [सं] पु. चडहणु, चाड्ही, वाधारो.
 आरोही स्त्री. (१) रडि, चीख (२) जोर सां कयलु सडु.
 आर्जव [सं] न. (१) मिन्ध, लीलाडणु (२) खुशामदि.
 आर्जविणे स.क्रि. लीलाडणु, मिन्धू करणु.
 आर्त [सं] न. स्त्री. इछा, कामना, उकीर. वि. (१) दुखी
 (२) बीमार. आर्ती स्त्री. (१) दुखु, मुसीबत (२)
 इछा (३) तकिलीफ. आर्तिक वि. कामना कंदडु,
 लोभी.
 आर्थिक [सं] वि. (१) माली, पैसे सां लागणो रखंदडु (२)
 नफ़ नुक्सान सां लागणो रखंदडु (३) जमअखर्च सां
 सन्बंघु रखंदडु.
 आर्द्र [सं] वि. (१) भिगलु, आलो, धिमियलु (२) ताजो
 (३) दयालू. आर्द्रता स्त्री. (१) आलाणि (२) घिम.
 आर्य [सं] वि. खान्दानी, इजतवारो.
 आर्ष [सं] वि. (१) रिशियुनि जे बारे में या रिशियुनि जो
 लिखियलु (२) पवित्रु, पूजु. पु. मोका, बवासीर.
 आलम [अ] न. आलमु, दुनिया. आलमगीर पु. आलमगीर.
 आलस्य [सं] पु. न. आलसु, सुस्ती.
 आला अ.क्रि. आयो (जमानु माज़). आला गेला पु. आयो

वयो, ईदडु वेंदडु. आना दिबस क्रि.वि. रोजु रोजु, हर
 डींहं. आल्या पाबली क्रि.वि. बीठे पेरी, अचण साई,
 अचण शर्ति, ईदीई.
 आलाप [सं] पु. (१) आलापु (रागु जो) (२) बोलु, गुफ्तगु,
 गालिहबोलिह. अलापणे स.क्रि. आलापणु, गाडणु.
 आलिंगणे [सं] स.क्रि. गले लगाडणु, भाकुरु पाडणु. आलिंगन
 न. भाकुरु.
 आले न. अदरक.
 आलेख [सं] पु. ग्राफु, (इं) 'ग्राफ'.
 आलोचना [सं] स्त्री. (१) आलोचना, नुक्तचीनी (२)
 परिख, जाच (३) तन्कीद.
 आलोढणे स.क्रि. (१) विलोडणु (२) घुमाडणु-फिराडणु (३)
 मन में चवणु, हंडाडणु, यादि करणु, अभ्यासु करणु.
 आलोढन न. (१) विलोडो (२) अभ्यासु.
 आल्हाद [सं] पु. आनंदु.
 आंव [सं] स्त्री. आंव, आऊं, बाह, सूरी, पेचशि.
 आब [सं] पु. (१) डेखाजु भभको (२) हिमथ, धीरजु (३)
 धाको (४) आवक, आवति, आमदनी.
 आवक [सं] स्त्री. (१) आवक, आमदनी, कमाई (२)
 आयल खत वगेरह. आवक बारनिनी स्त्र. आयल
 खतनि जो रजिष्टर.
 आवड स्त्री. पसंदी, शौक. आवडणे स.क्रि. आवुडणु,
 आउडणु, वणणु, पसंदि अचणु, सुठो लगणु. आवडता
 वि. मनपसंदु, प्यारो.
 आवंडा पु. थुक, गीत. डिसो 'अवंडा'.
 आवण न. (१) चांवरनि जी पोख या बनी (२) ब्रेजो,
 चांवरनि-सारियुनि जा सला.
 आवणी स्त्री. संब, रोंबो, रोट, वहराजु, विहराजु, विहुर.
 आवतणे स.क्रि. नींड डियणु, घुराडणु.
 आवंडा क्रि.वि. हेल, हिन सालि, हिन दपण.
 आवर पु. (१) सील सहिज (२) ज़ाब्तो (३) कमु पूरो करण
 जी फुड्ती.
 आवरण [सं] न. (१) ढकु (२) रोक, झल, ज़ाब्तो (३)
 वेड्हो.
 आवरणे स.क्रि. (१) रोकणु (२) ज़ाब्ते में रखणु (३) छिकणु
 (४) ढकणु (५) गडु करणु, सीलणु (६) पूरो करणु.
 आवरते घेणे पूरो करणु, बसि करणु.

आवर्जणे स.क्रि. छडणु, त्यागणु.
 आबर्जून क्रि.वि. डाढियूं मिन्धूं करे, वरवर करे (चवणु).
 आवर्त [सं] पु. (१) फेरो, वकडु (२) तूफानु, वाचूडो.
 आवर्तणे स.क्रि. (१) यावि करणु, हंडाडणु (२) वरीवरी चवणु-करणु.
 आवश्यक वि. जरूरी.
 आवळणे स.क्रि. कशिणु, बुघणु, छिकणु.
 आवळा पु. आवडो, आवडो, आविरो.
 आवळाजावळा पु.ए.व. जाडो भाउ, जाडा भाउर.
 आवा स्त्री. वेश्या.
 आवाका पु. हिंसो 'अवाका'.
 आवाज [फा] पु. आवाज, खबर.
 आवार न. हातो, आगुन्धु.
 आबारा पु. (१) ठठ, डेखाउ (२) नुक्सानु.
 आवास [सं] पु. रहण जी जगह, निवासु, रहाइश.
 आवाहन न. नीड, कोठ, सड.
 आविर्भवणे अ.क्रि. पैदा थियणु, जाहिर थियणु, परिघटु थियणु, डिसिजणु. आविर्भाव पु. (१) जनमु (२) डेखाउ, घमान. आविर्भूत वि. जाहिर थियलु, पैदा थियलु, उभिरियलु.
 आविष्करण न. आविष्कार पु. जाहिर करण या डेखारण जी क्रिया, इजुहार, जुहूर, (इं) 'एक्स्पेशन'. आविष्कृत वि. जाहिर कयलु.
 आवृत्त [सं] वि. (१) छांयलु, फहिलियलु (२) वेड्हियलु (३) ढकियलु.
 आवृत्ति-त्ती [सं] स्त्री. (१) वापसि वरणु-अचणु-मुडणु (२) छापो, (इं) 'एडिशन' (३) दुहिराउ. आवृत्तिनियम पु. मअ्यादी काडुदो, (इं) 'पिरिऑडिक् लॉ'.
 आवेग [सं] पु. (१) जोशु (२) जोर (३) तकडि (४) रफ्तार (५) लहर, लहरो, (इं) 'फिद'.
 आवेदन [सं] न. (१) दरखास्त, अरीजी (२) फरियादु.
 आवेदनपत्र न. दरखास्त.
 आवेश [सं] पु. जोशु, गुसो, ताउ.
 आव्हान [सं] पु. (१) नीड, कोठ, (२) टाड, वंगाड, ललकार, (इं) 'चइलेंज'.
 आशंका [सं] स्त्री. शकु, डपु.
 आशय पु. (१) मायो, मौजूअ, मालु (२) मतिलबु (३)

इरादो, नियत (४) अंदिरियो हिंसो (५) पेदु (६) मक्सदु.
 आशा [सं] स्त्री. (१) आशा, आस, उमेद, इछा (२) लालचि. आशावादी वि. निरासु न थींदडु, आस रखंदडु, आशावादी.
 आशाळ, आशाळभूत वि. लोभी, हनुछी.
 आशीर्वाद [सं] पु. आसीस, आशीर्वाद.
 आशीष [सं] पु. आसीस.
 आश्चर्य [सं] न. अजबु, अचिरजु, हैरत, कमालु.
 आश्चर्यचकित होणे अचिरज में पवणु. आश्चर्यकारक वि. हैरतअंगेजु.
 आश्रय [सं] पु. अशो, आघार, सहारो. आश्रित वि. अशे या सहारे हेठि आयलु, कंहिं वटि पलिजंदडु.
 आश्वासन [सं] न. (१) धीरजु (२) वचनु, पक, खातिरी, दिलासो.
 आशाढ [सं] पु. आखाडु (महीनो).
 आस स्त्री. (१) आस (२) उकीर, हुब. पु. सराई, धुरी.
 आसक्त [सं] वि. (१) मोहितु, अकनु छकनु (२) लोभी.
 आसक्ती स्त्री. प्रेमु, मोहु.
 आसन [सं] न. (१) आसणु, आसन, विहणु, विहण जी शैड (२) विहण जो किस्मु-तरीको (३) सरीर जे उजिवनि जी खासि रचना. आसन जमणे पेर पुक्ता थियणु, आसणु जमणु. आसन ढळणे पंहिंजीअ जगह तां किरणु, पेर उखिदिजणु, आसणु हेठि अचणु.
 आसरा आसिरो, अशो, सहारो.
 आसव [सं] पु. (१) जंगूर वगेरह जी रसु (२) शराबु (३) अर्कु. आसवनी स्त्री. दारुअ जी बठी, कलालखानो, (इं) 'डिस्टिलरी'. आसुतिपात्र न. कर्णफुलु.
 आसुड-आसूड पु. चहबूकु.
 आसुडणे स.क्रि. (छज में विझी) छडणु, सोडणु.
 आसुरी वि. राकासी, भयानकु.
 आसुसणे अ.क्रि. (१) आस रखणु (२) उनायलु हुजणु, मांदो थियणु.
 आस्तरणे स.क्रि. विछाडणु, पयारणु.
 आस्तिक [सं] वि. आस्तिकु, ईश्वर में विश्वासु रखंदडु.
 आस्था [सं] स्त्री. (१) विश्वासु (२) आस, कामना (३) उत्साहु, उमंगु (४) चिन्ता, ओनो. आस्थाळ,

आस्वेवाईक वि. विश्वासु रखंदहु.

आस्वाद [सं] पु. सुवादु, ज़ाड़को.

आहत [सं] वि. ज़खी.

आहार [सं] पु. (१) अहार, अनु, खाधो, खूरशि (२) खाड़णी, खाड़ण जी कुवत (३) हिसाब सां खाधो खाड़णु. आहारी असणे कब्जे-जाबते में हुअणु, साड़लु थियणु. आहारी जाणे आदिती थियणु, कब्जे में थियणु. आहारी आणणे वस में रखणु. आहारगृह न. (इं) 'कइन्टीन्'. आहारिका स्त्री. (इं) 'कैफिटीरिजा'.

आहुति-ती [सं] स्त्री. (१) हवन वक्ति अग्नीअ में विज्ञण जो सामानु या क्रिया (२) बलि. आहुती घेऊन उभे राहणे कंहिजी बेड़ी होइण लाइ तयारु थियणु

आहे कि. आहे.

आहेर पु. डिसो 'अहेर', शादीअ जी सूखिड़ी.

आन्हाद [सं] पु. आनंदु, खुशी.

आळ पु. तुहमत, इल्जामु. आळ घेणे इल्जामु लगणु.

आळवण-णी स्त्री. (१) सडु (२) मिन्थ. आळविणे स.क्रि.

(१) सडु करणु, मजाइणु (२) मिन्थ करणु, प्रार्थना

करणु.

आळशी वि. आलिसी, सुस्तु, सूमती. आळशाबर गंगा येणे बिना महिनत जे आलिसीअ जो भागु खुलणु.

आळस पु. आलिसु, सुस्ती, सूमत. आळस देणे आलिसु भअणु. आळसणे, आळसावणे अ.क्रि. आलिसु-सुस्ती थियणु.

आळा पु. (१) रोक, बंदिश (२) जूब्तो. आळा घालणे रोकणु, बंदिश करणु, जूब्तो रखणु.

आळी स्त्री. घिटी, महलो.

आळीपाळीने क्रि.वि. वारेवटीअ सां.

आळू न. डिसो 'अळू'.

आक्षेप [सं] पु. (१) अअतिराजु, विरोधु (२) निन्दा. आक्षेपक वि. अअतिराजु वठंदहु. आक्षेपाई वि. अअतिराजु जोगो.

आज्ञा [सं] स्त्री. (१) आग्या, हुकुमु (२) इजाजत, मोकल (३) बंदोबस्तु. आज्ञा देणे (१) आग्या डियणु (२) न्यापो डियणु, कम तां कडी छडणु. आज्ञापत्र न. सरकारी हुकुमनामो.

इ

इ मराठी वर्णमाला जो टियों हर्फु इलत.

इकडचा-ला वि. हेडांहुंजो, हिन पास वारो, ओरियों. इकडचा तिकडचा वि. हेडांहुं होडांहु जो.

इकडून क्रि.वि. हेडांहुं, हिन पासे, ओरियां. इकडून तिकडून क्रि.वि. (१) हेडांहुं होडांहुं (२) जीअं तीअं (३) बिन्ही पासनि खां.

इकडे क्रि.वि. हेडांहुं, हिति, ओरे. इकडे तिकडे क्रि.वि. हेडांहुं होडांहुं, सभिनी तर्फनि खां इकडे आड तिकडे विहीर डिसो 'आड'.

इंगणे अ.क्रि. बुडतरि में पवणु, चिन्ता में पवणु. हिमथ हारणु.

इंगळ-ळा पु. अडरु, टांडो.

इंगळा पु. माकोडो.

इंगळी स्त्री. हिक किस्म जो वडो ऐं कारो विछूँ.

इंगा पु. चमिडो छिके महिटे नरमु करण जो मोचीअ जो

ओजारु. इंगा दाखविणे मजो चखाइणु, सबकु सेखारणु. इंगा फिरणे कमिजोरु बणिजणु.

इंगित [सं] न. (१) निशानी (२) इशारो (३) राजु, गुझ.

इंग्रज पु. अंग्रेजु. इंग्रजी वि. अंग्रेजी.

इच्छा [सं] स्त्री. इछा, ख्वाहिश, मर्जी, चाह. इच्छाभोजन न. पेटु भरे रोटी खाइणु, ब्राह्मण खे संदसि इछा मूजिबि भोजन कराइणु. इच्छामरण न. मर्जीअ मुताबिक मौतु अचणु. इच्छाशक्ति-ती स्त्री. इछा जी ताकत, खुदिजाबती.

इच्छिणे स.क्रि. घुरणु, चाहिणु, ख्वाहिश करणु. इच्छुक वि. ख्वाहानु, चाहींदहु.

इजा [अ] स्त्री. ईजाउ, चोट, तकिलीफ.

इजा बिजा तिजा क्रि.वि. हिकु दपओ बियों दपओ टियों दपओ, का गाल्हि सांदहि टे दपआ थियणु.

इजार [फ] स्त्री. सुधण.

इजारतदार [अ] इजारदार, ठीकेदार, हिक हटीअ वारो.

इटी स्त्री. इटी. इटीबांडू पु. इटी डकर (रंदि).

इडलिंबू न. इटालियन लीमो, टाटर.

इडापिडा स्त्री. बला, पीड़ा, तकिलीफ.

इतउपर क्रि.वि. हिन खां पोइ, अजु खां वठी.

इतका वि. हेतिरो, एडो, ओतिरो. इतक्यात क्रि.वि. एतिरे में.

इतपत वि. एतिरो, हेतिरो. क्रि.वि. हेसिताई.

इतःपर क्रि.वि. हिन खां पोइ, हाणे खां वठी.

इतर स.ना. बियो, निरालो.

इतरत्र [सं] क्रि.वि. बिण कंहि हंधि.

इतस्तः [सं] क्रि.वि. हेडांहुं होडांहुं, टिडी पखिडी.

इति [सं] अ. अहिडीअ तरह. स्त्री. अंतु, पछाडी.

इतिकर्तव्यता स्त्री. फर्ज जी पालना. इतिवृत्त न.

अहवालु, बयानु, हकीकत. इति. स्त्री. (१) पछाडी,

समाप्ती (२) मौतु. इतिहास पु. इतिहासु, तारीख.

इत्यंभूत [सं] वि. सजी, सारी, समूरी, पूरी, तफसीलवार.

इत्यर्थ [सं] पु. सार, ततु.

इंद्रधनु-धनुष्य [सं] न. इंडलठि.

इंद्रजाल [सं] न. जादूगिरी, जादू टोणो.

इंद्रायण, इंद्रावणी स्त्री. टूहु (वनस्पती) (इं) 'कोलोसिंघ'.

इंद्रिय [सं] न. इंद्री, हवासु. इंद्रियगम्य वि. इंद्रियुनि-हवासनि

खे समुझ में ईंदहु. इंद्रियगोचन वि. नजर पजूर,

इंद्रियुनि खे महसूसु थींदहु. इंद्रियसंवेदन न. हिसि,

जाणु, परोइ. इंद्रियक्षण न. उजिवे सोस. इंद्रियज्ञान

न. हिसी ग्यानु.

इंधन न. ब्राण जू काठियूं, ब्राणु.

इनाम [अ] न. इन्आमु.

इबलिस, इब्लिस पु. (१) इबलीसु, शैतानु, शरारती (२)

सिमिणो, अंदर जो कारो.

इभत [अ] स्त्री. इजत

इमान [अ] न. ईमानदारी, सचाई. ईमानी वि. ईमानदार.

इमारत [अ] स्त्री. इमारत.

इयत्ता [सं] स्त्री. (१) दर्जो, क्लासु (२) हद.

इरसाल वि. (१) चूँडि, सुहिणो. (२) ठगु, धूर्त.

इराकत [अ] स्त्री. पेशाबु.

इराणी वि. ईरानी, ईरान देश जो.

इरे स्त्री. ईर्खा, इसदु, चटाभेटी.

इलाज [अ] पु. इलाजु, उपाउ.

इलीष पु. समूरु (प्राणी).

इबलासा वि. पितिकिडो, नंदिडो.

इशारत-इशारा [अ] स्त्री. पु. इशारो, चिताउ, ताकीद.

इशज उद्गा. लज-नापसंदी-नाफिरत-अचिरजु-डपु वगेरह

जुहिरु कंदडु जालाणो लफजु.

इष्ट [सं] वि. (१) चाहियलु, पसंदीअ जो (२) वणंदहु (३)

शुभु.

इष्ट आप्त पु.ब.व. मिट माइट, यार दोस्त.

इष्ट देवता स्त्री. इष्ट देवु, कुल-खान्दान में पूजण जो देवता.

इष्ट मित्र पु.ब.व. याद दोस्त.

इष्ट सिद्धी स्त्री. कामना कयल शयुनि जी प्राप्ती.

इष्टापत्ती स्त्री. फाइदेवारी मुसीबत.

इसप-ब पु. छितो मलो, तेजु खारसि, 'एक्जिमा'.

इसबगेल [फा] पु. इस्पंगुरु, इस्पंगुरजी तुही.

इसम [अ] पु. शख्स, माण्डू, आदमी.

इसवी वि. ईसवी, ईसवी सनु, ईसाई.

इसारा पु. बयानो, सूची, (इं) 'अर्नेस्ट'.

इस्पिक पु. खुदू, खुदू (तास में).

इस्पितळ न. इस्पतालि.

इह [सं] क्रि.वि. हिति, हिन लोक में, हिन जनम में. इह ना

पर क्रि.वि. न. हेडांहुं - न होडांहुं. इहलोक पु. हीउ

लोकु, धरती.

इळा पु. डाटो. इळा खिळा पु. घर जो सभु सामानु - शयूं.

इळी, विळी स्त्री. भाजियूं-फल वगेरह कपण जो कातु.

इक्षु-क्षू [सं] पु. कमेंदु. इक्षुमेह पु. मिठा पेशाब (बीमारी),

(इं) 'डाइबेटिस्'.

ई

ई मराठी वर्णमाला जो चोथो हर्फु इलत.

ईडलिंबू न. लीमे जो हिकु किस्मु, टाटरु, इटालिअन लीमो.
ईनमीन सन्नातीन वि. आडुरियुनि ते गुणण जेतिरा (माण्डू)
ईर [सं] स्त्री. (१) उत्साहु, उमंगु (२) सतु (३) चटाथेटी,
हसदु (४) अजतिराजु. इरेरु येणे अजतिराजु, वठणु,
रंडक विझणु. इरेस घालणे पाणु बचाइण लाइ बिणु जे
पुठियाँ लिकणु. इरेस पेटणे हठ ते चड्हुणु, जिदु
करणु, कमर कशे कमु करणु.

ईर्षा [सं] स्त्री. ईर्षा, इसदु, रीस.

ईश [सं] पु. (१) ईश्वर (२) मालिकु.

ईशान्य [सं] स्त्री. अयसानु, उत्तर ओभर (तर्फु)

ईश्वर [सं] पु. ईश्वर, भगवानु. ईश्वरप्रसाद पु. ईश्वर जी
महिर. ईश्वरमाया स्त्री. ईश्वर जी लीला. ईश्वरी
देवगी स्त्री. इति. ईश्वरेच्छा स्त्री. परमात्मा जी
मज्जी, भाणो.

उ

उ मराठी वर्णमाला जो पंचो हर्फु इलत.

उकटणे स.क्रि. (१) आहोइणु, जंड वगेरह खे छेणीअ सां
टाका डियारणु - खहुरो बणाइणु (२) छिके कडणु
(३) मुँह ते माता जा निशान धियणु (४)
उथिलाइणु. उकटी स्त्री. (१) आहोडी, टाकिणी, छेणी
(२) टाका डियारणु खां पोइ वारी कडी छडण लाइ
लप भरे पीठलु अनु.

उकड क्रि.वि. ओकिडू (विहणु)

उकड स्त्री. चांवरनि जो ओबारियलु-टहिकायलु अटो. उकड
काडणे चांवरनि जो अटो ओबारणु-टहिकाइणु. उकडणे
स.क्रि. ओबारणु, टहिकाइणु. अ.क्रि. गर्मी या हुबस
धियणु. उकाडा पु. गर्मी, हुबस. उकडहंडी स्त्री. (इं)
'कुकर'. उकडीव वि. ओबारियलु, टहिकायलु.

उकर पु. खोटे कडियल मिटी या मिटीअ जो डिगु. उकरणे
स.क्रि. उकेरणु, खोटणु. उकरून काडणे (१) बिणु जे
मुँह मां राजु सलाइणु (२) ज़ोरीअ झगिडो करणु, छेइ
कडणु.

उकल-ला पु. (१) सुलिझाउ, समुझाइण (धागा-वार) जी
क्रिया (२) उखिलणु-उखेलणु (३) समुझाणी.

उकलणे स.क्रि. (१) (सुट्ट) सुलिझणु-सुलिझाइणु, खूँधणु,
सोझणु, छडाइणु, उखेलणु (२) समुझाइणु, गाल्हि
खोले बुघाइणु (३) बयानु करणु (४) भोरो भवणु.

उकलणे अ.क्रि. (१) साफु धियणु (२) फुटी पवणु (३)
उखिडिजणु (४) खुलणु (५) उजडु धियणु (६)
टिडणु.

उकळ स्त्री. (१) टहिको (२) काड्हो. उकळणे अ.क्रि.
टहिकणु, गरमु धियणु, सिझणु. स.क्रि. (१)
टहिकाइणु, (२) ओबारणु. उकणी स्त्री. (१) टहिको
उभारो (२) छोहु, जजुबे जो जोशु.

उकळणे अ.क्रि. स.क्रि. (१) छिनणु, फुरणु (२) वसूलु करणु.
उकाडा पु. (१) गर्मी (२) 'अइसिड' (३) धेति (खीर वगेरह
जी)

उकार [सं] पु. 'उ' वर्ण, 'उ' 'ू' 'ू'; पेशु.

उकाळा पु. (१) टहिको (२) काड्हो (३) वसूली.

उकिडवा-वे पु.वि. ओकिडू.

उकिरहा पु. (१) उकिरिडी, गंद जो डेरु, किनु किचिरो (२)
अरुडी, भाण जो डडो. उकिरहा फुंकणे (१) अजायो
रुलणु (२) वेश्याउनि वटि ववणु.

उक्त [सं] वि. चयलु, ज़ाणायलु.

उक्ता-क्ते वि. (१) उको, गुणण या वजनु करण खां सवाइ
कयलु सौदो (२) बुघो.

उक्ती [सं] स्त्री. (१) वचनु, चविणी (२) भाषणु.

उखडणे अ.स.क्रि. (१) उखिडिजणु, उखेइणु, छिके कडणु.

(२) कदी छडणु (३) काविडिजणु, इमिरिजणु, बिगिडणु.

उखळ न. उखिरी. उखळ पांढरे होणे नसीबु खुलणु, पंजई गिह में हुअणु. उखळमुसळाशी गाठ पडणे पाण में न ठहंदइनि जी मुलाकाति थियणु. उखळात ढोके घालणे उखिरीअ में मथो विझणु, जानि छतिरे में विझणु. उखळात ढोके घातल्याबर मुसळास कोण भित्तो? उखिरियुनि में मथा विझनि, से मुहिरियुनि खां न डिजनि.

उखळणी स्त्री. खबेड, बनीअ में पहिरियों हरु डियण जी क्रिया.

उखळणे स.क्रि. (१) पहिरियों हरु डियणु, जमीन खोटणु (२) उखेलणु, खोलणु. ठिके कडणु (३) कदी छडणु (४) भजणु. अ.क्रि. उखिलणु, डिलो थियणु, टुकर टुकर थियणु.

उखळी स्त्री. उखिरी.

उखळी तोफ स्त्री. हिक किस्म जी तोफ, (इं) 'मॉर्टर'.

उखाणा पु. (१) ओखाणो, अखर पिरोली, आडाखरी, (२) गुझे मत्तिलब जी चविणी (२) विनि सिटुनि जी कविता जंहि में धोटु कुँवारि हिक बिण् जो नालो खणंदा आहिनि. उखाणा घेणे कविता में नालो खणणु. उखाणा घालणे पिरोली बुधाइणु-चवणु. उखाणा सांगणे पिरोली सलणु.

उखाळी पाखाळी स्त्री. इची पिची (कडणु), ऐबु, गिला, वीक, विड (कडणु).

उगरून देणे स.क्रि. खोले बुधाइणु, समुझाइणु.

उगणे अ.क्रि. (१) जमणु, पैदा थियणु (२) सलो फुटणु (३) समुझणु.

उगम [सं] पु. (१) जनमु, पैदाइश (२) शुरूआत, मुंडु (३) असुली या बुनियादी जगह.

उगरण, उगरणी स्त्री. ओगुडि, ओधरि जी वसूली.

उगवणे अ.क्रि. (१) उभिरणु (२) जगणु (३) सलो फुटणु (४) रोशिनी पवणु (५) नजरि अचणु, ज़ाहिर थियणु (६) गहणु (७) वसूली करणु. उगवत-ती स्त्री. ओभरु तर्फ.

उगविणे स.क्रि. (१) सुलिझाइणु, सँवारणु, खोलणु (सुटु) (२) बदिलो वळणु (३) मथे चडहणु, चडही वळणु

(४) गाल्हि खोले बुधाइणु.

उगळ स्त्री. (१) वात मां बाहिरी कदियल शैड-थुक-लाइ, ओगारियल शैड (२) ओगर. उगळणे स.क्रि. (१) ओगारणु (२) आतु डेई, बाहिरि फिटी करणु, थुक फिटी करणु (३) त्यागणु, छडे डियणु.

उगळणे अ.क्रि. (१) गहणु, पीसणु (२) सुधिरणु (३) रूअणु अचणु (३) जानिवरनि हेठां चारो लताइणु.

उगा क्रि.वि. (१) माठि, चुपि, न कुछंदे (२) बेकारु, अजाई, झाहमखाहु.

उगारणे स.क्रि. (१) ओलारणु (२) खणणु (३) फिटी करणु.

उगाळणे स.क्रि. (१) गहणु, घोटणु (२) ओगारणु, वरी वरी सागी गाल्हि चवणु (३) सरीरु सुकाइणु, जानि गारणु.

उगी क्रि.वि. बसि बसि, चुपि, माठि. उगी करणे चुपि कराइणु (रूअणु)

उगीच क्रि.वि. (१) क्रि.वि. अजाई, इण् ई, नाहकु (२) चुपिचापु (३) हरुभरु.

उग्र [सं] वि. (१) तेजु, गुसेवारो, भयानकु, निर्दई, उगुरो.

उग्रट [सं] वि. उगुरो, सहण खां बाहिरि (बांस).

उग्रदंड [सं] पु. कडी-कठोर सजा.

उघड वि. उघिडियलु, ज़ाहिरु, आशिकारु. उघडउघड क्रि.वि. खुलियो खुलायो, साफु साफु, अछें पाछें. उघडणे अ.स.क्रि. (१) उघिडणु, उघाडणु, खुलणु, खोलणु (२) ज़ाहिरु करणु (३) आस्मानु साफु थियणु, बसाति रुकिजणु. उघड गुपित न. ज़ाहिरु गुझु. उघडमाथा क्रि.वि. खुलियो खुलायो.

उघडा वि. (१) उघाडो, नंगो (२) खुलियलु, उघाडो (३) ज़ाहिरु (४) मशहूर (५) यतीमु. उघडा करणे (१) उघाडो करणु. ऐब ज़ाहिरु करणु (२) उघाडे पेरें कडणु, यतीमु करणु. उघडा पडणे बेसहारे थियणु. उघडावागडा, उघडाबंब वि. नंगो. उघडीप स्त्री. उघाड, वाउख, बसाति बंदि थी आकासु साफु थियण जी हालति. उघडभाबर क्रि.वि. (१) खुलियल जगह ते (२) सभिनी जे साम्ह.

उघाड-डी स्त्री. (१) उघाड, वाउख (२) खुली जगह.

उंच वि. (१) डिघो, ऊँचो, लंबो (२) मथे (३) उचो (४) कीमती. उंचट वि. डिघेरो, थोरो डिघो. उंचबटा पु.

(१) दड़ो, डिबु (२) धल्हो (३) गोड़हो. उंचसखल वि. हेठि मयाही. उंचा वि. उचो, कीमती. उंचापुरा वि. वड़ो, शाही, डिघो. उंचावणे अ.क्रि. (१) डिघो थियणु, वधणु (२) औज ते पहुचणु. स.क्रि. (१) मये करणु (२) डिघो थियणु, डेधि वधाइणु (३) वडमाणहप डेखारणु. उंची स्त्री. डेधि, लंबाई. वि. उचो, कीमती. उंचेला वि. डिघेरिडो, डिघो.

उचक वि. उकी (रकम), बंधो.

उचकटणे स.क्रि. (१) छिकणु, छिके कढणु, पाइ पटे कढणु (२) उखेलणु (३) उकेरणु, खोटणु.

उचकणे स.क्रि. (१) खणणु (२) ठगणु, लगाइणु, फुरणु (३) कदी छडणु.

उचका पु. (१) ठगी (२) चिन्ता, उणितुणि, आधिमांधि, हरिखुरि.

उचकी स्त्री. हिडिकी.

उचक्या वि. (१) ठगु, फोरू (२) पंहिजी हस्तीअ खां वधीक ओघरि कंदडु.

उचटणे न. (तए तां फुलिको वगेरह उथिलाइण जी) खुरिपी-खुरी.

उचंबल स्त्री. (१) उथल, छलकि (२) जज्जो. उचंबलणे अ.क्रि. (१) उथिली पवणु (२) छलिकणु (३) आफुरजणु, उफरकणु (४) जज्जो जी उथल अचणु (५) दिलि भरिजी अचणु (६) दिलि कची थियणु.

उचल स्त्री. (१) खणण जी क्रिया (२) उलर (३) इमिलो (४) ओघरि (५) खणति, मथां ई मथां पैसा खणणु (खर्च वगेरह लाइ) (६) भडिकाइणु. उचल खाणे वरी ताकत में अचणु. उचल घेणे (१) वरी बीहणु (२) जोशमां उलर करे वणणु.

उचलणे अ.क्रि. उथणु, उधी उचणु (२) मये अचणु (३) थियणु, फुटणु (४) वधणु, डिघो थियणु (५) जज्जो पैदा थियणु. स.क्रि. (१) मये करणु, बीहारणु (२) को कमु खणणु, कबूलणु (३) हथ में खणणु (४) चोराइणु, लमाइणु (५) भडिकाइणु. उचलून जाणे शादीअ जी मन खणी वणणु. उचलून देणे (१) कसमु खणणु, प्रतिग्या करणु (२) खणी डियणु (३) उकी रकम डियणु. उचलून धरणे (१) पुठिभराई करणु, कहिं गालिह खे वज्जुन, डियणु (२) गुरो व्याजु धुरणु.

उचलून बोलणे (१) मर्यादा छडे गाल्हाइणु (२) बटाक हुणणु. उचलली जीभ लाबली टाळ्याला जीअं वणे तीअं गाल्हाइणु, बकणु. उचलबांगडी स्त्री. (१) टंगाटोली (२) कदी छडणु, तडो खणाइणु. उचलला-उचललेला वि. (१) खंयलु (२) मये आयलु (३) मंजूर कयलु, खुशीअ सां डिनलु. उचलाउचल स्त्री. (१) खणपाह, हिक हंघां बिए हंघि खणी वणणु (२) उछिलाइणु. उचलेगिरी स्त्री. (१) नजुर बचाए खणणु, लमाइणु (२) चोरी, ठगी उचल्या वि. गुंदीकपु, ठगु.

उचाटणे अ.क्रि. तंगि थियणु, दिलि खजणु. उचाट खाणे-घेणे तंगि थियणु, दिलि खजणु.

उचापत स्त्री. (१) ओघरि, ओघरि ते आंदलु मालु (२) कर्जु. उचापतीचा व्यवहार पु. ओघरि जो वहिवार. उचापती-त्या वि. विच टपिणो, कुडियो, म्हामलाई.

उचारापाचार पु. नजुर लगण करे थियलु आजारु.

उचित [सं] वि. (१) ठीकु, मुनासिबु, वाजिबु (२) ठहकंदडु. उचितास येणे ठीकु लगणु, मुनासिबु समुझणु.

उच्च [सं] वि. (१) उचो, उत्तमु, आलो (२) डिघो. उच्चधू वि. वड धरणो, आकाहियो, अमीरु. उच्च न्यायालय न. (इ.) 'हाइकोर्ट'.

उच्चांक पु. शहु डेई सभिनी खां मये हासलु कयलु दर्जो, रिकार्डु (काइमु करणु).

उच्चाटन [सं] न. (१) उखेडणु, पाइ पटणु (२) कदी छडणु (३) नासु करणु.

उच्चार, उच्चारण पु.न. उचार, हिजे. उच्चारणे स.क्रि. उचारणु, चवणु.

उच्छाद [सं] पु. (१) गोडु, शोरु, शरारत (२) उचाइणु, सताइणु. उच्छाद मांडणे (१) शरारत करणु (२) उचाए डियणु, सताइणु.

उच्छिष्ट [सं] वि. (१) जूठो (२) बचियलु (३) वापुरायलु (४) पारूथो (५) उधारो. न. जूठि.

उच्छृंखल [सं] वि. (१) छुडिवागु, बे ज्वावो (२) खुदि खाली (३) उतावलो, उबहरो, तकडो.

उच्छेद [सं] पु. नासता, तबाही, बर्बादी.

उच्छ्वास [सं] पु. (१) साहु, बाहिरि कडियलु साहु (२)

शूकारो (३) हवा लाइ कयलु टुंगु.

उजखुरा-खोरा वि. साजीडो, साजुडु, साजे हथ सां कम
कंदडु.

उजगरा पु. (१) ओजागो (२) दुखु (३) खबरदारी.

उजदार न. घर जो मुखु दरवाजो.

उजरणे अ.क्रि. (१) (हालति) सुधिरणु, पाण भरो थियणु,
पहिरी ज्यां थियणु (२) वधणु वेझणु. स.क्रि. ठाहिणु,
दुरुस्तु करणु, सिधो करणु.

उजबट वि. अछो, गोरो, उजिलो.

उजवण-णी-णूक स्त्री. (१) सफलता (२) पछाडी, अन्तु
(३) शादी (४) औजु. उजवणे अ.क्रि. (१) औज ते
पहुचणु, पारि पवणु (२) तोडि ताई निमणु (३)
अचणु, उकिलणु. उजवणे अ.क्रि. (१) उजवाडणु,
शादी कराडणु (२) काराडतो बणाडणु.

उजवा-बी-बे वि. (१) साजो (२) सुठो, उत्तमु. उजवा हात
पु. साजो हथु, विश्वासवारो सायी. उजवी घालणे
कंहिजे चौधारी फेरो पाडणु. उजवी देणे हा करणु,
मवणु. उजवी हावी देणे हा न करणु.

उजळ वि. (१) उजिलो, गोरो, अछो, साफु (२) सखर
(शखर). उजळमाथा पु. कलंकु लहणु, बेदागु.
उजळमाथ्याने हिंडणे इजत सां मुहुं मथे करे घुमणु.

उजळणी स्त्री. (१) दुहिराडणु, वरी वरी चवणु (२) भेरो,
दौर (सबक जो) (३) चिमिकाडणु. उजळणी करणे
दौर करणु. उजळणी पाठ्यक्रम दौर वारो
अभ्यासक्रम, 'रिफ्रेशर कोर्स'. उजळणे स.क्रि. (१)
उजिलाडणु, उजिलो करणु, चिमिकाडणु (२) साफु
करणु (३) राशिनी करणु-विझणु. अ.क्रि. (१)
उजिलणु (२) रोशनु थियणु, सोझिरो थियणु (३)
लहणु, घटिजणु, पूरो थियणु (४) गोरो-सुहिणो
थियणु (५) सुरहो थियणु, उजरणु.

उजळा पु. (१) चमक, तिजिलो (२) मुलिमो.

उजागर-रा क्रि.वि. बिना कंहिं डप जे, खुल्यो खुलायो. पु.
(१) ओजागो (२) बेबाकु हुअणु.

उजागरी स्त्री. (१) खुलियलु हुअणु, उघाडप (२) मशहूरी.
उजागरीस आणणे जाहिर करणु, खोलणु. उजागरीने
क्रि.वि. न डकंदे, संकोचु न कंदे. उजागीर वि. (१)
खुलियलु, नंगो (२) बेशरमु (३) बे डपो.

उजाड वि. उजडु, वीरानु.

उजाडणे अ.क्रि. पिरिह फुटणु, सुबहु थियणु.

उजाळा पु. (१) रोशिनी (२) अछाणि (३) सफाई (४)
मशहूरी.

उजु-जू वि. (१) सिधो, ठीकु, जोगो (२) सुठे रस्ते ते हलंदडु
(३) सादो, सवलो (४) वाजिबी, न्याज जोगो.
क्रि.वि. (१) सिधीअ तरह, सिधो, साम्हं (२) वरी,
बीहर. उजू बुजू ठेवणे शानु-मानु रखणु.

उजेड पु. सोझिरो, रोशिनी. उजेड पाडणे सोझिरो करणु,
डीओ बारणु. उजेड पडणे बदिनामी थियणु.

उज्ज्वल [सं] वि. (१) रोशनु (२) तेजवारो (३) साफु (४)
सुहिणो.

उंट [सं. उल्ल] पु. उठु. उंटीण स्त्री. उठिणी, उठी, डाची.
उंटावरचा शहाणा बेवकूफीअ जी सलाह डींदडु.
उंटावरून शेल्या हाकणे बेपरवाही सां हलणु.

उंटगर-ळ न. (१) दडो, थल्लो (२) गोडहो (३) वधाविडो.

उंटगर वि. (१) हेठिमपाहों, खडिबुडयो (२) धुडंदडु.

उटणे स.क्रि. (१) मलणु, गहणु, महिटणु (२) धूअणु. न.
उबटणु, खुशबूडदारु लेपु.

उटा पु. ऊंगट, गाडीअ जे फीथे खे डिनल पयर जी आड.

उटाळणे स.क्रि. गरी शैड खे हेठां टेक डेई परे करणु-सोरणु.

उटाळा पु. उटाळी स्त्री. बीरमु.

उट्टे न. बदिलो, कसर, ऐवजु. उट्टे काढणे बदिलो वठणु,
कसर कढणु.

उठणे [सं] अ.क्रि. (१) उथणु, बीहणु (२) जागणु (३) मथे
वणणु (४) पूरो थियणु, बरखास्त थियणु (५) बाहिरि
निकिरणु (६) रवानो थियणु (७) उडामी वणणु,
(दिलि) लही वणणु (८) बलिवो-बगावत करणु (९)
हमिलो करणु, उलर करे वणणु (१०) निशानु - डनो
थियणु (११) पारि पवणु (१२) वीरानु थियणु (१३)
पैदा थियणु (१४) जोरु वठणु (१५) मशहूर थियणु
(१६) सूर करणु, डुखणु. माणसातून उठणे रीतिरवाजु
छडे डियणु, अजोगी हलति हलणु. उठून दिसणे
सुहिणो लगणु. डोके उठणे मथें में सूर पवणु. रोज
उठून क्रि.वि. रोजु रोजु, सदाई. उठता बसता क्रि.वि.
उयंदे विहंदे, सदाई. उठत बसत क्रि.वि. बीहंदे बीहंदे.

उठबशी-उठाबशी स्त्री. उथ वेह.

उठवण-गूक स्त्री. उयण विहण खां हलाखु थियण जी हालति. उठवणीस येणे मरणकंधीअ ते पहुचणु.
उठवण मोडणे (१) सघ वापसि अचणु (२) गरीबी या निराशा दूरि थियणु.

उठवळ वि. (१) आलिसी (२) चंचलु (३) बे परवाहु.

उठविणे स.क्रि. (१) जागाइणु (२) उथारणु (३) उथारे बीहारणु (४) मथे में सूरू विज्ञणु (५) पैदा करणु (६) पारि करणु (७) तगाइणु (८) छेइणु, भडिकाइणु, मचाइणु (९) अफवाहु फैलाइणु. जन्मातून उठविणे (१) बे हृदि बदिनामी करणु (२) जित्वगी बर्बादि करणु, सत्यानासु करणु.

उठाउठी क्रि.वि. फौरन.

उठाठेव स्त्री. (१) झंझटु (२) अजाई दखलअंदाजी (३) बंदोबस्तु (४) कम जी खटिपटि (५) विच में टपण जी क्रिया.

उठाव पु. (१) मथे खजी आयलु हिंसो (२) सरीर जी बनावत, डीलु (३) चड्हाई, हमिलो, बलिवो (४) चिटु. उठावणी स्त्री. (१) बलिवो, बगावत (२) हिमथ अफजाई (३) सुजागी (४) सजावट (५) खणणु (६) भडिकाइणु. उठावदार वि. (१) डेखदारु, शानदारु (२) चिटो.

उठणे अ.क्रि. (१) उडणु, उडामणु (२) ओरांघणु (३) फिको थियणु (४) झपु हणणु, मथां वगी पवणु, हमिलो करणु (५) टपो डियणु (६) हली वणणु, छडे डियणु (७) खर्चु थियणु (८) लंवणु (अखि).

उठत उठत क्रि.वि. (१) उडामंदे, टपा डीदे (२) अण सिधीअ तरहू (३) थोरे में (४) हिन कन खां हुनकन में वेदे (का गाल्हि बुधणु.)

उठता वि. उडामंदडु.

उठती बातमी स्त्री. अफवाहु.

उठवणे-उठविणे स.क्रि. (१) उडाइणु (२) खर्चु करणु (३) पैसा उडइणु (४) परे फिटी करणु, टेइणु-पखेइणु (५) चोराइणु, लसाइणु (६) गाइबु करणु (७) धिकारणु, नफिरत करणु. उठवाउठव-वी स्त्री. (१) टारणु, बहानेबाजी, आनाकानी (२) फिजूलखर्ची, पैसा उडाइणु (३) धिकार (४) हेडांहुं होडांहुं फिटी करणु.

उडाऊ-बू वि. उडाऊ, हथ फाडु.

उडाणटप्पू वि. आवारा, रोलू, पेनांगु, टोलाकड, भौणो.

उंडरणे-उंडारणे [का] अ.क्रि. (१) तकिबरु थियणु, उचाइणु, पेटु भरिजणु, मस्तीअ में अचणु (२) फूडिजणु.

उडी स्त्री. (१) टपो, छलांग (२) इरादो. उडी भारणे टपो डियणु. उड्या भारणे खग्यूं हणणु, मौजू माणणु.

उंडी स्त्री. (१) चांवरनि जो गिरहु (२) चांवरनि जो पिंडु (३) अटे जी गोली.

उडीद पु. उडद, मांहिं (दालि).

उड्ढाण [सं] न. उडाम, मथे उडामणु, आकास में उडामणु, वडो टपो-छलांग.

उणा वि. (१) ऊणो, घटि (२) घटि दर्जेजो (३) घटिताईअ जो.

उणीव स्त्री. ऊणाई, घटिताई, कमी.

उणे न. (१) घटिताई, कमी (२) विड (३) काटू (हिसाबनि में). उणे माणणे कंहिंजो कंधु केराइणु. उणे घेणे पंहिंजी घटिताईअ ते शरमसारु थियणु. उणे काढणे विड कढणु, बदीयू डिसणु.

उतटणे अ.क्रि. टिडिकणु, भजणु, फाटणु, छिजणु.

उतणे अ.क्रि. (१) उभामणु (खीरु वगेरह) (२) रेलणु, कनतारि धी वहणु (३) अभिमानु थियणु (४) वधणु, वडो थियणु. उतू जाणे (१) उभामणु (अजायो) वहणु, वही वणणु, हारिजणु, नुक्सानु थियणु (२) रुकणु, अडणु. उतू येणे अभामी मथे अचणु, भरिजी अचणु.

उत्तरण स्त्री. (१) लाही (२) लाहीअ वारी जमीन (३) जवालियत. उत्तरणे अ.क्रि. (१) अतिरणु, लहणु, हेठि अचणु (२) पासि थियणु (३) घटिजणु (अघु) (४) कूमाइजणु, सुकणु. (५) उमिरि थियणु (६) चमक घटिजणु, घटिजणु (७) पारि पवणु (८) पसंदि अचणु-थियणु (९) रहणु, टिकणु (१०) रंगु फिटणु (११) शिकिलि लहणु, चहिरो फिको थियणु (१२) रसी तयारु थियणु (फलु). मनातून-मर्जीतून उत्तरणे दिलि खजणु, न वणणु. मर्जीला उत्तरणे वणणु. उत्तरणे स.क्रि. (१) उतारणु, हेठि लाहिणु, लाहे रखणु (२) लहणु (३) नकुलु करणु (४) घटि करणु (कीमत)

(५) छंछिरी लाहिणु (६) घोरणु, घोरे फिटी करणु
(७) ज़िजो कटे छड़णु (८) बुधणु, जोड़णु, अड़णु
(९) लाहिणु. उत्तरून टाकणे (१) घोरे फिटी करणु
(२) हेठि लाहिणु.

उत्तरता-ते वि. (१) लाहीअवारो, (२) घटिजंदडु, झीणी
धींदड़ (हालति) (३) ज़वालियत डौहुं वेदडु (४)
घटि दर्जे जो (५) तरांछिडो. उत्तरता पाया पु.,
उत्तरती कळा स्त्री. ज़वालियत, मिस्कीन हालति.

उत्तरविणे स.क्रि. (१) लाहिणु, हेठि लाहिणु (२) नकुलु
करणु (३) (वीमो) भरणु-भराइणु.

उत्तराई स्त्री. बारु लाहिण जी मजुरी, नदी पारि कराइण जी
मजुरी वि. कर्जु या थोरा लाहे आजो थियलु.

उताणा-णे वि. (१) पुठीज़ भरि, उटो (२) मुँहुं मथे
थियलु-कयलु (३) सुस्तु. उताणा चालणे छाती कढी
आकड़ि सां हलणु. उताणे पडणे (१) हेठि किरणु (२)
गुरीबु थियणु (३) बीमारि थियणु (४) हाराइणु.

उतार पु. (१) लाही, लाहु (२) नदीअ जे विच मां पंधि
ववण लाइ पेचिरो (३) लहण-घटिजण-ढरो थियण
जी क्रिया (बुछारु) (४) ज़वालियत. वि. घटि जंदडु.
उतारू पु. (लहंदडु) मुसाफिरु. उतारचिड्डी स्त्री. ज़हर
या जादू टोणे जो असुर लाहिण लाइ डिनल पड़हियल
चिठी. उतारजमीन स्त्री. हेठाहीं ज़मीन. उतार दिवस
पु.ब.व. (१) बुढापो (२) ज़वालियत. उतारपान न.
तास जे पतनि रांदि में हेठि फिटी करण जो पतो,
लहप. उतारमाल पु. बेडीअ ज़रीए हुन भरि भोकिलण
जो मालु. उतारबय न. बुढापो. उतारबेळ स्त्री. मंझंदि
खां पोइ लहंदडु वक्तु.

उतारा पु. (१) ह्वालो, (इं) 'कोटेशन'. (२) लगिता
लाहिण लाइ मथां घोरे फिटी कयल शैडु (३) उतारु,
ज़हर वगेरह जो असुर लाहिण लाइ कलयु इलाजु
(४) नतीजो, फलु.

उतारी स्त्री. लहप (पतनि रांदि में).

उतारू पु. गाडीअ मां हेठि लहंदडु मुसाफिरु, (इं)
'पड़संजर'.

उतावळ (ळी) स्त्री. (१) उतावलि, उताविली (२)
जल्दबाजी. उतावळा-उतावीळ वि. (१) उताविडो,
उतावलो (२) जल्दबाजु.

उत्कट [सं] वि. (१) सुठे, सुहिणो, उत्तमु (२) ज़बरवस्तु
(३) बे इदि.

उत्कंठा [सं] स्त्री. उत्कंठा, उकंड, उणितुणि.

उत्कर्ष [सं] पु. (१) उनती, वाधारो (२) औजु, ऊँचाई,
बुलंदी (३) शानु शौकत, इकबालु, आबादानी.

उत्कलन [सं] न. टहिको, उबारो, (इं) 'बॉइलिंग'. उत्कलन
बिंदू पु. उब पदु.

उत्कृष्ट [सं] वि. (१) तमामु सुठे, उत्तमु (२) वडे दर्जे जो.
उत्क्रांती [सं] स्त्री. धीरे धीरे तरकी या विकासु थियणु, चडो
फ़र्क-फेरो. उत्क्रांतिवाद पु. विकासुवादु.

उत्खनन [सं] न. ज़मीन में पूरियल (कदीमु तहज़ीब) खोटे
गोल्हणु.

उत्तम [सं] वि. उत्तमु, निहाइत उम्दो. उत्तमांग न. मथो.
उत्तमगती स्त्री. मोखु, सुखियो मौतु. उत्तमु पुरुष पु.
(१) परमात्मा (२) (व्याकरण में) ज़मीर मुतकलमु
(मि. मां, असां). उत्तमोत्तम वि. बेइदि उत्तमु.

उत्तर [सं] न. (१) उतरु, जवाबु, वरंदी, वराणी, सवाल जो
जवाबु (२) पोयों हिसो (३) नतीजो, फलु. स्त्री.
उतरु तर्फु. वि. (१) पोयों, पोइवारो, ईदड़ वक्त वारो
(२) उत्तमु, तमामु सुठे (३) खाबो (४) वधीक.
उत्तराधिकार पु. वरसो, जाइनिशीनी. उत्तराधिकारी
पु.वि. वारिसु, जाइनिशीनु. उत्तरायण न. उतिराइणु,
सिज जो उत्तर तर्फु ववणु, सतानु. उत्तर क्रिया स्त्री.
मरण खां पोइ अग्नीसंस्कारु. उत्तरदायित्व न.
जवाबदारी. उत्तरपक्ष पु. (१) ऊंदाहों पखु (२)
मुदअज़ालिय जो पासो. उत्तरपूजा स्त्री. पूजा जी
पछाडी. उत्तरभोजन न. राति जी रोटी. उत्तररात्र स्त्री.
अध राति खां पोइ जो वक्तु. उत्तरणे अ.क्रि. जवाबु
डियणु. उत्तरार्ध पु. कंहिं शैडु जो पोयों अधु हिसो.
उत्तरावस्था स्त्री. बुढापो. उत्तरोत्तर क्रि.वि. (१) धीरे
धीरे (२) वधीक वधीक.

उत्तरीय [सं] न. अंगोछो, टुवालु, बोछणु.

उत्ताण [सं] वि. (१) भयानकु (२) पुठिभरि (३) उभो
(४) चिटो, ज़ाहिरु (५) मथाछिरो, तांधो.

उत्तीर्ण [सं] वि. (१) पासि थियलु, कामियाबु (२) नदी
तरी हुन भरि पहुतलु (३) आजो, छुटलु.

उत्तुंग [सं] वि. तमामु डिघो, शाही.

- उत्तेजक [सं] वि. (१) जोशु डियारीदंड, मुहरकु (२) हिमथाईदंड. उत्तेजन न. (१) हिमथअफ़ज़ाई, हिंआरी, हिमथ, उत्साह. उत्तेजना स्त्री. उत्साह, जोश.
- उत्थान [सं] न. (१) उथणु, उथी बीहणु (२) उत्साह, बहादुरी.
- उत्थापन [सं] न. इजत डियण लाइ उथी बीहणु.
- उत्पत्ती [सं] स्त्री. जनमु, पैदाइश, मूल कारण.
- उत्पन्न [सं] वि. (१) ज़ावलु, जनमु वरितलु (२) तयार थियलु. न. आमदनी, कमाई, उपति.
- उत्पात [सं] पु. (१) ओचिदी मुसीबत (२) बदि सोणु (३) खेचलि, शरारत.
- उत्पादक [सं] पु. वि. (१) जनमु डींदडु, पैदा कंदडु (२) ठहींदडु (३) बरपा कंदडु. उत्पादन न. (१) ठहिणु, पैदा करणु, पैदाइशि. (२) ठहियलु मालु.
- उत्सर्ग [सं] पु. (१) बाहिरि कदणु, नेकालु, इखराजु (२) दानु, धर्म, अर्पण.
- उत्सर्जन [सं] न. नेकालु, इखराजु.
- उत्सव [सं] पु. (१) उत्सवु, जशनु, पिर्भु, डिणु.
- उत्साह [सं] पु. (१) उमंगु, उत्साह (२) हिमथ (३) उमेद (४) निश्चो (५) सरगमी. उत्साही वि. उत्साही, उमंगवारो, उमंग सां कमु कंदडु, शौकीनु. उत्साहित वि. खुशि, सर्गमु.
- उत्सुक [सं] वि. (१) ज़ाहानु (२) उताविलो (३) शायकु. उत्सुकता स्त्री. (१) चाहु, इछा (२) उकीर, मांदिगी (३) तड़फ.
- उथळ वि. (१) तांधो, मथाछिरो (२) सादो, अबोमु. उथळपाणी न. तांधारु. उथळ पाण्याला जळजळाट भारी-फार सखिणी कुनी घणो उभामे. उथळपणां पु. तांधाई.
- उदईक क्रि.वि. सुभाणे.
- उदक [सं] न. पाणी. उदक सोडणे (१) डेई छियणु (२) पको इरादो करणु, प्रतिग्या करणु (३) त्यागणु.
- उदंड [सं] वि. घणा, वधीक, जेतिरा घुरिजनि ओतिरा, जामु.
- उदबत्ती स्त्री. अगरबत्ती.
- उदमी पु. उदमी, उदमु कंदडु, वापारी.
- उदय [सं] पु. (१) उभिरणु, फ़राजु, चाइहु (२) मथे अचणु (३) औजु, वाधारो, झझाई, बहबूदी (४) ओभरि. उदयास येणे पधिरा थियणु, मशहूरी मिलणु. उदयोन्मुख वि. उभिरंदडु, नजो (लेखकु वगेरह).
- उदर [सं] न. (१) पेटु (२) पेटु फूकिजण जी बीमारी (३) गर्भदानी. उदरनिर्बाह पु. गुजारो, रोजी. उदरभरण न. सिर्फ़ेपेटु भरणु.
- उदात्त [सं] वि. (१) वडीअ दिलि या वीचारानि वारो, बुलंदि व बाला, आलॉ, रफीउ (२) वडो (आवाजु). उदात्तता स्त्री. बुलंदी, ऊचाई, उत्तमता.
- उदार [सं] वि. (१) उदारु, वडीअ दिलि वारो, फ़राख़ दिलि (२) दानी, सखी (३) खुलीअ दिलिवारो. उदारता स्त्री. उदारता, सखावत, कुशाददिली. उदारमतवादी वि. सुधारो पसंदि कंदडु, (इं) 'लिबरल्'. उदार शिक्षण न. दिलि ऐं दिभाग जो विकासु कंदडु सिख्या-तजुलीम.
- उदास [सं] वि. (१) उदासु, मायूसु (२) ध्यानु न डींदडु (३) वैरागी (४) अकेलो (५) वीरानु (६) दुखी (७) लापरवाहु. उदासीन वि. (१) उदासु, मायूसु (२) बेतरफ़दार (३) अकेलो.
- उदाहरण [सं] न. (१) इवालो (२) नमूनो (३) मिसालु (४) हिसाब जो सवालु, दर्जो. उदाहरणार्थ अ. मिसाल तोरि.
- उदी स्त्री. ऊदु, धूप, लोबान.
- उदीम पु. (१) उदमु, वापारु, कमुधंधो (२) फ़सलु-खेतीअजी उपति (३) वहिवार.
- उंदीर पु. अंधरु, कूजो, कुजो.
- उदो पु. (१) आभार (२) पैदाइश, जनमु (३) सोभ (४) वाहवाह, साराह, पड. उदो उदो करणे साराह करणु, खुशामद करणु.
- उद्गम [सं] पु. (१) शुरूआत, जनमु (२) मथे अचणु, उथी बीहणु. उद्गामी वि. मथे वेदंडु, चड्ढंदडु.
- उद्गार [सं] पु. उचारु, ग़ाल्हाइणु, वात मां बाहिरि निकितलु लफ़जु, भावना ज़ाहिर कंदडु लफ़जु. उद्गारवाचक-वाची वि. मन जी भावना ज़ाहिर कंदडु हर्फ़ु-अव्ययु (ग्रामर में), हर्फ़ुनिदा.
- उद्घाटन [सं] न. (१) खोलणु (२) ज़ाहिर करणु (३)

बयानु करणु (४) शुरू करणु.
 उद्धोष [सं] पु. (१) पधिराई, ऐलानु (२) होको, (३) उहाई गालिह वरी वरी चवणु.
 उहाम [सं] वि. (१) छुडिवाणु (२) बे अदबु, डीठु, गुस्ताखु.
 उदीष्ट [सं] वि. मन में सोचियलु-वीचारियलु-पक कयलु-इरादो कयलु. न. इरादो, मक्सदु.
 उदीपक [सं] वि. (१) जोशु डियारींदडु (२) चोरींदडु, जागाईंदडु (३) हिमथ वधाईंदडु.
 उदेश [सं] पु. (१) मतिलबु, मन्ना, मक्सदु, इरादो (३) बयानु, जूहूरु (३) ततु, सार.
 उदेशणे स.क्रि. (१) कंहिं डांहुं इशारो करे गाल्हाइणु-चवणु-बुधाइणु (२) चई बुधाइणु (३) इरादो करणु. उदेशून अ. (डांहुं) इशारो करे.
 उधट [सं] वि. बे अदबु, गुस्ताखु. उधटपणा पु. गुस्ताखी.
 उधरण [सं] न. ह्वालो.
 उधरणे स.क्रि. (१) मथे - बाहिरी कढणु (२) उधारु करणु, जेदु छडाइणु, आजादु करणु. पितर उधरणे गारियुं डियणु.
 उधार [सं] पु. (१) उध्दारु, मोखु, छोटिकारो (२) बियो जनमु.
 उधृत [सं] वि. (१) आजादु कयलु (२) औज ते पहुंचायलु, मथे खंयलु (२) ह्वालो डिनलु, (कंहिं किताब वगेरह मां) खंयलु.
 उद्बोधन [सं] न. (१) समुझाणी, सिख्या (२) सुजागी (३) ग्यानु, जाण. उद्बोधक वि. (१) जागाईंदडु, डसींदडु (३) ग्यानु-बोधु डींदडु (४) जोशु-नशो डियारींदडु.
 उद्भव [सं] पु. (१) उत्पत्ती, जनमु, पैदाइश, शुरूआत (२) जाहिरु थियणु. उद्भवणे अ.क्रि. शुरू थियणु, पैदा थियणु, जाहिरु थियणु, जमणु. उद्भूत वि. पैदा थियलु, जाहिरु थियलु.
 उद्यत [सं] वि. तयारु.
 उद्यम [सं] पु. (१) उदमु, कमु धंधो (२) व्यापार (३) कारखानेदारी. उद्यमी वि. कमु धंधो कंदडु, महिनती.
 उद्या क्रि.वि. सुभाणे.
 उद्यान [सं] न. बागु, बागीचो. उद्यानोपहार पु. (इं) 'गार्डन् पार्टी'.

उद्यापन [सं] न. व्रित या धर्मी रसम पूरी करणु-समाप्ती.
 उद्युक्त [सं] (१) तयारु (२) कम में मगनु.
 उद्योग [सं] पु. (१) उद्योगु, कमु धंधो, रोजगारु (२) कमु, पेशो, महिनत. उद्योगी वि. उदिमी, कमु कंदडु, महिनती, माठि करे न विहंदडु.
 उद्रेक [सं] पु. (१) घणाई, घणि (२) उछाहु, जजिबे जी उछल.
 उद्ग्रहण यंत्र न. उद्ग्रहक पु. लिफ्ट, (इं) 'लिफ्ट'.
 उद्विग्न [सं] वि. (१) उदासु, मायूसु (२) व्याकुलु, बेचैनु.
 उद्वेग [सं] पु. (१) बेजारी (२) बेआरामी, चिन्ता, मायूसी (३) डकिणी, कंबिणी.
 उधई स्त्री. उडोही.
 उधडणे अ.क्रि. (१) उखेलणु, खोलणु (२) फाड़णु (३) कडी छड़णु (४) मुअल जानिवर जी खल लाहिणु.
 उधळ स्त्री. उडाउ, फिजूलखर्ची. उधळखोर-उधळ्या वि. हथफाडु, उडाऊ. उधळणे स.क्रि. (१) (गुलालु वगेरह) उडाइणु फिटी करणु-हणणु (२) अजायो खर्चु करणु, पैसा उडाइणु (३) भजाए कढणु. अ.क्रि. (१) भजणु (२) भटिकणु, रुलणु. (३) छुडि विछुडि थियणु, बेलगामु थियणु. उधळपट्टी स्त्री. फिजूलखर्ची, उडाउ.
 उघाण-न न. (१) पूरि जुआरि, वीरि (२) फूह जवानी, जवानी अ जो फूहु (३) वाधारो, झझाई.
 उघार वि. उघारो. उघारी स्त्री. ओघरि.
 उध्वस्त वि. (१) बर्बादि, तबाहु, नासु (२) टिडियलु पखिडियलु.
 उनाड वि. (१) छुडिवाणु, आजादु (२) आवारा, रोलू (३) झंगिली. उनाडकी स्त्री. खेचलि, शरारत. उनाडणे अ.क्रि. अजायो रुलणु, शरारतूं कंदे रुलणु.
 उन्नत [सं] वि. ऊचो, उत्तमु, बुलंदु.
 उन्नती [सं] स्त्री. तरकी, वाधारो.
 उन्नयन [सं] न. बुलंद परवाजी, औज ते रसणु.
 उन्नत [सं] वि. (१) मतिवालो (२) नशो में मस्तु (३) मगरूरु.
 उन्मन [सं] वि. मगनु, गलितानु. उन्मनावस्था स्त्री. बे खुदी.
 उन्मळणे स.क्रि. (१) पाड पटिजणु (२) पेट में वकडु पवणु.
 उन्माद [सं] पु. (१) नशो (२) चरियाई, खफिकानु (३)

मगिरूरी, बांवरु.

उन्मेष [सं] पु. (१) अखियूं छिभणु-खोलणु (२) खुलणु, टिङ्गणु, वधणु, विकासु (३) दिमागु जो विकासु (४) ग्यानु, बोधु (५) चमक.

उन्ह न. उस, सिज जी रोशिनी. उन्हवणी स्त्री. उस में गरमु कयलु पाणी.

उन्हाळा पु. (१) ऊन्हारो (२) गर्मी, आइहडु. कधी उन्हाळा तर कधी पावसाळा कडहिं भरीज में त कडहिं भाकुर में. उन्हाळी स्त्री. (१) ऊन्हारे जी गर्मी (२) पेशाब जो साड़ो. उन्हाळे पु. (१) पेशाब जी बीमारी (२) गरम पाणीज जो चश्मो.

उप [सं] उपसर्ग. उप; - ही उपसर्गु लगण सां ही मतिलब निकिरंदा-वेझाई, अन्तु, दानु, शुरूआत, घटिताई आदरु, धंधो वगेरह (२) हथ हेठां, नाइबु.

उपकरण [सं] न. (१) साधनु, सामानु (२) साइन्स जे तजुबे जो सामानु (इं) 'अपरेटस्' (३) ईश्वर जी पूजा जा बर्तन-सामानु.

उपकार [सं] पु. (१) भलाई, उपकारु (२) मदद (३) दया, आधार, थोरा. उपकारक वि. (१) भलाई कंदडु (२) फाइदेंदु. उपकृत वि. (१) थोराइतो, शुकुरगुजारु (३) जंहिते महिरबानी कई वेई आहे.

उपक्रम [सं] पु. (१) शुरूआत, आरंभु करणु (२) (कंहिं में) घिङ्गणु (३) (को कमु) हथ में खणणु, डंजु डाअणु, ज़िमो खणणु (४) कमु-उपाज करणु (५) योजना.

उपग्रह [सं] पु. उपग्रहु, वडे ग्रह जे चौधारी फिरंदडु नंदो ग्रहु, (इं) 'सइटेलाइट'.

उपचार [सं] पु. (१) उपाज, इलाजु (२) शेवा टहल (३) रवाजु, रीति (४) शफा (५) सत्कारु, मरहबा (६) सामानु, साधनु. उपचारबोल पु.ब.व. मथासिरो गाल्हाइणु.

उपचित [सं] वि. जमज-गडु कयलु, मेडियलु.

उपज [सं] पु. (१) पैदाइश, ज़म (२) उत्पत्ती (३) खोजना, नई कल्पना. उपजणे अ.क्रि. ज़मणु, पैदा थियणु. उपजत क्रि.वि. (१) पैदाइशी, जाए ज़म (२) सुभावीक.

उपजाति-ती [सं] स्त्री. उपजाति, वहु, पुहाई.

उपजीवी [सं] वि. गुज़र लाइ बिए ते भाईदडु. उपजीविका

स्त्री. गुज़ारो, पेटु भरण जो वसीलो, पेट परंदी.

उपटणे अ.क्रि. (१) मथे अचणु, बाहिरि निकिरणु (कोको वगेरह) (२) वरी उथिलणु (बीमारी) (३) खिसिकणु (४) खुलणु, ज़ाहिरु थियणु (५) उलर करणु. स.क्रि. (१) पाइ सूधो पटे कढणु (२) फुरणु (३) खसणु, खसे भजी वजणु (४) बेख कढणु.

उपटसुंभ वि. (१) मुफतिखोरु (२) आवारा, पेनांगु, बेकार (३) पोइडाऊ.

उपहा-ही-डे वि. ऊंधो, ऊंधी.

उपपणी स्त्री. छज में अनु विझी हवा ज़रीए भूसो उडाइणु जी क्रिया. उपणणे स.क्रि. (१) अनु साफु करणु (२) खोले बुधाइणु (३) खसीसु लेखणु.

उपदेश [सं] पु. (१) उपदेसु, बोधु, सिख्या. (२) सलाह. उपदेशणे स.क्रि. (१) सिख्या डियणु, सेखारणु (२) सलाह डियणु. उपदेशक वि. उपदेसु-सिख्या डींदडु.

उपद्रव [सं] पु. (१) तकलिफ (२) मुसीबत (३) बीमारी (४) लगिता. उपद्रवी वि. (१) तकलिफ डींदडु, सताईदडु (२) लगिता थियलु.

उपद्वीप [सं] न. उपवेदु.

उपद्व्याप [सं] पु. (१) संसदु, खफो (२) बेहदि कोशशि (३) तकिलीफ. उपद्व्यापी वि. (१) खफती (२) शरारती (३) कोशशि कंदडु.

उपनगर [सं] न. उपनगरु, वडे शहर सां गुंदियल बस्ती, नंदो शहर.

उपनयन [सं] न. जणियो.

उपनाम [सं] न. (१) आकहि जो नालो (२) तखलुसु.

उपनियम [सं] पु. पेटी काइदो, (इं) 'बाइ लॉ'.

उपनेत्र [सं] न. (१) ऐनक, चश्मो (२) चालीह सालनि जी ज़मिरि.

उपन्यास [सं] पु. (१) शुरूआत (२) दीपाचो (३) विषय जी बा तरितीब रचना.

उपपत्ती [सं] स्त्री. (१) कारणु, साबिती, साबितु करणु (२) मतो, सिधांतु (३) विषय जी छंड छाण (४) साधनु, सामानु (५) अटिकल, कल्पना (६) सन्बंधु, लागापो.

उपपत्ती स्त्री. रखियल औरत-ज़ाल.

उपपद [सं] न. (१) कमितरि-घटि दर्जे जो पडु-स्थानु (२) पदवी.

उपपन्न [सं] वि. (१) साबितु कयलु (२) भरियो-भाग्यो, असीरु.

उपपादन [सं] न. (१) साबितुयिनि सां साबितु कयलु (२) रचना, बयानु.

उपपाद्य [सं] वि. खोले समुझाङ्ग जो (विषय वगेरह).

उपभुक्त [सं] वि. वापुरायलु, इस्तिअमालु कयलु, आजिमूदो वर्तलु.

उपभोग [सं] पु. (१) सवादु, भोगु, कमु आणणु, वापुराङ्ग जी क्रिया (२) सुखु हासुलु करणु (३) आजिमूदो (४) संभोगु, जिनाहु (५) माल जी खपति, खापो.

उपभोगणे स.अ.क्रि. (१) सवादु वठणु, सुखु हासुलु करणु, भोगणु (२) वापुराङ्गु (३) आजिमूदो वठणु (४) संभोगु-जिनाहु करणु (५) भलु करणु.

उपभोक्ता वि. (१) वापुराईदडु (२) आजिमूदो वठंदडु. उपभोग्य वि. वापुराङ्गु जोगो.

उपमर्द पु. (१) बेइजती (२) बिना सोचे कयलु कमु.

उपमा [सं] स्त्री. उपमा, भेट, तश्बीह.

उपमान [सं] न. जंहि सां कहिंजी भेट कजे.

उपमेय [सं] न. भेट करण जहिदो.

उपयुक्त [सं] वि. काराइतो, फाइदेवारो.

उपयोग [सं] पु. (१) फाइदो, ज़रूरत, कमु (२) कम में आणणु, वापुराङ्गु.

उपर [सं] क्रि.वि. (१) पोइ, पुठियाँ (२) खाँ, खाँ वधीक (३) खाँ सवादु. पु. असरु, पंहिंजी शख्स्तियत जी मुहिर.

उपरखणी स्त्री. माडी, घर जी बीं मंजल.

उपरठपका पु. भलाई अ जो बदिलो बुराई.

उपरणे न. कुल्हे ते रखण जो अंगोछो या टुवालु.

उपरती [सं] स्त्री. (१) दिलि खजी वरण जी हालति, वैरागु (२) शांती (३) रोक (४) अन्तु, पछाडी.

उपरसाल स्त्री. बाहिरी खल, मथी चमिडी.

उपरा वि. (१) पराओ, गैरु, धारियो (२) नओं. पु. (१) मुंद (२) बिना हुक वारो.

उपरांत [सं] क्रि.वि. उपरांति, (१) पोइ, पोयां, पोइ बि (२) इलावा.

उपराळा पु. (१) का शैइ हद खां वधीक अंदाज में अजायो सांढणु (२) डुखिए वक्त लाइ बचाए रखणु (३) मदद

(४) एविजो, हरिजाणो (५) रंग.

उपरि-री [सं] शअ. मथे, हिन खां पोइ, पोइ.

उपरोध [सं] पु. (१) रोक, रंडक, विष्णु (२) शकु, शरमु, शकिजणु (३) जुल्मु, तकिलीफ (४) त्जानो, चयर, टोक, हज्व, उभालो (५) तन्ज. उपरोधिक वि. टोकाइतो, चयर कंदडु (भाषणु), मथां सुहिणो पर चुभंदइ मतिलब वारो, तन्जी (भाषणु या गाल्हाङ्गु).

उपलब्ध [सं] वि. (१) मिलियलु, हासुलु थियलु (२) मुयसिरु, हासुलु थियण जोगो. उपलब्धी स्त्री. (१) हासुलत, लाभु (२) ज्ञाण, ग्यानु.

उपलभ्य [सं] वि. हासुलु थियलु या हासुलु थियण जोगो.

उपलक्षणे स.क्रि. मन में इरादो करे गाल्हाङ्गु, इशारो करे गाल्हाङ्गु.

उपवन [सं] न. बागु, फुलवाडी.

उपवर [सं] वि. स्त्री. वर जोगि, वड वरि, शादीअ लाइकि.

उपवास [सं] पु. उपासु, लंघणु, सजो डीहु रोटी न खाइणु.

उपविधि-धी [सं] पु. पेटी काइदो, (इं) 'बाइ लॉ'.

उपसणे स.क्रि. कढणु, छिकणु.

उपसभापती [सं] पु. नाइबुसभापती.

उपसर्ग [सं] पु. (१) तकिलीफ (२) कहिं लफ्ज या धातूअ अगियाँ ईदडु हर्फ, उपसर्गु. (३) बदि सोणु.

उपसंहार [सं] पु. (१) अन्तु, पछाडी (२) ग्रंथ जो पछाडीअ वारो हिसो (३) सारु, ततु.

उपसूचना स्त्री. सुझाउ.

उपस्कर [सं] पु. (१) साधनु, सामानु (२) सूहं वधाईदडु शैइ (३) घर गिरहस्तीअ लाइ ज़रूरी शयू-बुहारी, छजु वगेरह.

उपस्थापन [सं] न. हाजुरु करणु, बीहारणु.

उपस्थित [सं] वि. (१) थियलु, पैदा थियलु (२) हाजुरु (३) वहिंवार में चालू, हलंदडु. उपस्थिती स्त्री. (१) हाजुरी, विजुदु (२) यादि (३) ताजगी.

उपहार [सं] पु. (१) नज़रानो, सूखिडी (२) नाश्तो, नेरणि. उपहारगृह न. (नाश्तेजी) होटल, रेस्टारंट.

उपहास [सं] पु. (१) मश्करी, ठोली, तज़नो (२) निंदा, गिला, खिल.

उपाख्यान [सं] न. वडी कथा में आयल नंदी कथा.

उपांग [सं] न. नंदिडो हिसो, कमितरि साधनु.

उपांत्य [सं] वि. उपांतकु, आखरीन खाँ हिकु अगु, (इं) 'सेमी फाइनल'.

उपादान [सं] न. (१) वठणु (२) हासुलियत (३) जुजो, जुजा.

उपादेय [सं] वि. कबूलिण जोगो.

उपाधि-धी [सं] पु. स्त्री. (१) तकिलीफ, रंडक (२) संसटु (३) पदवी, लक़बु.

उपाध्याय [सं] पु. गुरु, सेखारींदड.

उपाय [सं] पु. उपाउ, इलाजु, वसीलो, वाहु, रिया, बिलो.

उपायन [सं] न. नजरणे, सूखिडी, सौगात.

उपार्जन [सं] न. हासुलियत, हासुलु करणु. उपार्जित वि. हासुलु कयलु-थियलु.

उपाशी वि. बुखियो, बुखायलु.

उपास पु. उपास, लंघणु, विर्तु, व्रतु. उपासमार स्त्री. लंघणु, फ़ाफ़ो, खाधो न मिलण करे बुख मरण जी हालति.

उपाशी वि. बुखायलु, रोटी न खाधलु.

उपासक [सं] पु. पूजा या भगिती (२) शेवा (३) आराधना.

उपाहार [सं] पु. नाश्तो, फल वगेरह खाइणु.

उपीट [का] न. सूजीअ जो चहिरो सीरो.

उपेक्षा [सं] स्त्री. (१) लापरवाही, ध्यानु न डियणु, नजरअंदाजी (२) बेइजती, धिकारु (३) अखि बूट. उपेक्षित वि. (१) ध्यानु न डिनलु (२) धिकारियलु, ठुकिरायलु.

उपोदघात [सं] प. (१) मुहागु, ग्रंथ जी भूमिका (२) शुरूआत, महंडु (३) बयानु, समुझाणी.

उपोषण [सं] न. लंघणु, रोटी न खाइणु.

उफणणे स.अ.क्रि. (१) अनाजु छजु मां हेठि केराईदे भूसो उडाइणु (२) वधणु (३) सरीर ते फहिलिजणु (३) (खीरु) फिटणु (४) घमंड में फूडिजणु.

उफराटणे अ.क्रि. (१) उथिलणु, उबतो थियणु (२) अखियू खुमार में भरिजणु, घमंडु थियणु. उफराटा-टे वि. उबतो. उफराटा न्याय पु. उबतो न्याउ. उफराट्या काळजाचा वि. कठोर, पकीअ दिलि वारो.

उफळणे अ.क्रि. छोह मां बाहिरि निकिरणु.

उफाट-डा पु ज़ोरु, जोशु. उपड्याचा वि. (१) जल्दी वधंदडु (२) मज्जिबूत सरीर वारो, सधारो.

उफाण-न पु.न. (१) टहिको (गरम पाणीअजो) (२) उभाम,

उभामणजी हालति.

उफाळा पु. (१) टहिको, उबारो, जोशु (२) उभाम (३) बची पवणु, वधणु वि. वधियलु, बचियलु, वधीक. उफाळणे अ.क्रि. (१) ज़रूरत खां वधीक थियणु (२) घमंड विचां फूडिजणु (३) उथिली पवणु, छोह मां मये अचणु (४) टहिको अचणु (५) उभामणु.

उबग स्त्री. पु.न. (१) ककि, खफ़ो (२) उल्टी. उबगणे अ.क्रि. ककि थियणु, बेज़ारु-खफ़े थियणु.

उबट [का] वि. (१) नहँ सोसिडो, थोरो गरमु (२) बांस वारो, टको (३) किनो थियलु. उबटणे अ.क्रि. किनो थियणु, फिटणु. उबटाण स्त्री. बदि बूड.

उबणे अ.क्रि. (१) गरमु थियणु (२) साहु मुंझणु (३) बेचैनु थियणु (४) किनो थियणु (५) फुरिडी भरिजणु. पाऊस उबणे बर्साति बंदि थियणु.

उबदरणे अ.क्रि. (१) साहु मुंझणु (२) तकिलीफ सहणु.

उबदार वि. गरमु, ऊनी. उबदारपणा पु. हिरारत, गर्मी.

उंबरा पु. चांउठ. उंबरा झिजविणे पंध करणु, घडीअ घडीअ धरि वणु.

उंबराचे फूल न. ईद जो चंडु, छठी छमाहीअ गाडिजंदडु शब्सु.

उंबरठा पु. चांउठ, बुंभो.

उबविणे स.क्रि. (१) गर्मी डियणु (२) (आने ते - अंडे ते) आरो करणु (३) साहु मुंझाइणु (४) गर्मी डेई, रसाइणु (अंब). उबवण न. (१) आरो, फ़ालिको (२) गर्मी, फल रसाइण जी क्रिया.

उबळ स्त्री. खंधि या दम जो ज़ोरु या दौरो, उबाही.

उबारा पु. (१) गर्मी, हुबस (२) पैसो.

उभट वि. उभो, डिघो.

उभय [सं] वि.स.ना. बूई, बिन्ही, बि तफ़ो. उभयतः क्रि.वि. बिन्ही पासे, बिन्ही पासनि खां. उभयता वि. बूई, बूई ज़णा. उभयान्वयी वि. बिन्ही खे जोडींदडु, बिन्ही सां लागापो खंडडु, गुंटींदडु. उभयान्वयी अव्यय न. हफ़ु जुम्लो, (इं) 'कंजक्शन'. उभयापत्ती स्त्री. बिन्ही पासे मुसीबत, पसि व पेशि, हयसि बयसि.

उभरणे स.क्रि. (१) उभो थियणु, बीहणु (२) अनाज मां कख वगेरह उडइणु (३) अनाजु वगेरह लाहिणु या भरणु.

उभवण स्त्री. तांबी, उभो धागो.

उभवणी स्त्री. (१) बीहारणु, अडावत, रचना (२) कंधु मथे खणणु (३) फैलाउ. उभविणे स.क्रि. उभो करणु, अडणु, बीहारणु.

उभा वि. (१) उभो, बीठलु (२) तयारु (३) तेजु, पको (४) सजो, सारो (५) चालू, हलंदडु (६) बीठलु, बिना रफ्तार वारो. उभे करणे (१) बीहारणु, उभो करणु (२) वरी हासलु करणु. उभे जाळणे डसा डियणु, सताडणु. उभे ठाकणे साम्हू अची बीहणु, मथां अची पवणु. उभे दुःखणे मज्मूली आजारु-तकिलीफ. उभे धरणे सताडणु. उभे नेसणे कपिडा पाडणु खां पहिरीं लगाए डिसणु या सरीर ते वेड्णु. उभे राहणे (१) मदद करण लाड वधणु-तयारु थियणु (२) मुसीबत खां छुटणु (३) वसूलु थियणु (४) थियणु (५) रुकावट पैदा थियणु. साबलीस उभे न राहणे कंहिजे पाछे खां परे भजणु. उभा दांढा पु. (१) उभो थंभो (२) सिधो रस्तो या वहिवार. उभा दावा पु. जानी दुश्मनी. उभी दुपार स्त्री. बिल्कुलु मंझदि जो वक्तु, उभी पेठ स्त्री. सजी बजारि. उभ्या जन्मात अ. सारी जिंदगीअ में. उभ्या उभ्या क्रि.वि. बीठे बीठे, झटि. उभी कुडी स्त्री. डिघो ऐं सन्हिडो सरीर. उभी चाकरी स्त्री. तकिलीफवारी शेवा.

उभार स्त्री. (१) ओबाहु, बनावत, आकार (२) अडावत, रचना (३) खेर, (इं) 'कडम्बर', बाहिरि गोलु कमान. पु. (१) उत्साहु, उमंगु (२) अभिमानु, आकड़ि. वि. उभिरियलु, मथे आयलु. उभारणी स्त्री. (१) ओबाहु, बनावत (२) अडावत, रचना, फहिलाउ (३) बीहारण जी क्रिया (४) कर्मद जे रस जो टहिको. उभारणे स.क्रि. (१) ओभारणु, उभो करणु, अडावत करणु, अडणु (२) हलाडणु, शुरू करणु (३) मथे-साम्हू आणणु (४) भडिकाडणु (५) डिघो करणु. उभारत क्रि.वि. (१) बिना फैलाउ जे (२) पक न हूंदे (३) रवाजी तोर.

उमग [सं] पु. (१) जाण, अहसासु (२) खोज, खबर. उमगणे अ.क्रि. (१) मज्मू थियणु, मिलणु, खोज थियणु (२) खुलणु. स.क्रि. (१) गोल्हणु (२) जाणणु, समुझणु. उमग पढणे (१) खबर पवणु (२) समुझणु.

उमज स्त्री. (१) समुझ, जाण, ग्यानु (२) अकुलु, सियाणप. उमजणे अ.क्रि. सुजागु थियणु, डिसणु. स.क्रि. समुझणु, जाणणु, ध्यान में अचणु. उमजीक वि. (१) तेजफ्रहमु (२) फौरन् समुझ में ईदडु.

उमट पु. (१) खोज, खबर (२) चिटीअ तरह नजरि अचणु, चिटु. उमटणे अ.क्रि. (१) मुहिर लगणु, ठपो लगणु (२) छपिजणु (३) जाहिर थियणु (४) चिटो-साफु थियणु, चिटीअ तरह बुधण में अचणु. उमटलेखन न. मन्बतकारी, चिटु, अखर उधारणु, 'एम्बोसिंग'.

उमदा [अ] वि. (१) उमदो, उचो, उत्तमु (२) सुहिणो (३) वडी दिलिवारो.

उमलणे अ.क्रि. (१) टिडणु (२) टिडिकणु, चीरु पड्जी भजणु (३) खुलणु (४) पिघिरणु, रिजणु (५) खुशि थियणु. स.क्रि. (१) खोलणु, उखेलणु, कढणु (२) छिलणु, सोडणु.

उमळ स्त्री. (१) उबिडाकु, वकडु, दिलि कची थियणु, उल्टी थियण जी भावना (२) घणी बर्साति करे जमीन में पाणीअ जा नेसारा पैदा थियणु. उमळ घडणे घणी बर्साति करे फसलु सडणु.

उमळणे अ.क्रि. (१) टिडणु (२) छिकी अचणु, गर्मीअ करे गर्भु थियणु (३) उबिडाकिजणु, उल्टीअ वांगुरु थियणु.

उमाठ, उमाठा पु. (१) दडो, थलो (२) पहाड जो मथियों हिसो (३) दर, चाउठ (४) का गाल्हि खुलणु. वि. डिघो.

उमाप वि. बे हदि, जामु, घणो.

उमासा पु. उबिडाको, उल्टीअ वांगुरु थियणु (२) जजिबो, छोडु (३) साहु (४) फुरसत (५) खंधि जो दौरो.

उमाळा-ळी पु. (१) उमंगु, जोशु, वल्लो (२) जजिबो, छोडु (३) टहिको (४) उबिडाकु, दिलि कची थियणु (५) गर्दी, पीह (६) घणी चाहना.

उमेद [फा] स्त्री. (१) उमेद, आशा, खातिरी (२) हिमथ (३) जवानी. उमेदीस येणे (१) जवानीअ में कदमु रखणु (२) बहार अचणु. उमेदवार वि. (१) हिमथवारो, पको इरादो रखंदडु (२) बालिगु, जवानु (३) जूरतरमंदु, घुरिजाऊ. पु. उमेदवार, दरखास्त कंदडु (२) कमु सिखण लाड थोरे वक्त लाड रखियलु

शख्खु. उमेदवारी स्त्री. (१) उमेदवारी (२) जवानी, ज़ोरु (३) शर्तवारी या थोरे वक्तजी नौकरी. उमेदी स्त्री. जवानी, ताकत.

उरक पु. उकिलाऊ, कमु जल्दु करण जो फ़न्तु-काबिलियत. कामाचा उरक पडणे कमु पुरो थियणु-निबिरणु. उरकणे स.क्रि. उकिलणु, निबेरणु, कमु पूरो करणु, रैवाङ्णु. अ.क्रि. (१) पूरो थियणु, निबिरणु (२) ख़लासु थियणु.

उरजा स्त्री. संभाल, निगहबानी.

उरणे अ.क्रि. (१) बचणु (२) बाकी रहणु, वधीक थियणु. उरता न ठेवणे-घरणे-बाळगणे लाहे पाहे बीहणु, को कमु करण वक्ति न इकणु. उरले सुरलेले वि. रहियलु सहियलु, बचियलु सचियलु.

उरमत-उर्मट वि. गुस्ताखु, बे अदबु.

उरूस [अ] पु. उर्सु, मुस्लमान फ़कीर या पीर जी वर्सी, वर्सीअ जो जशनु.

उरोज [सं] पु. उरहु, बुबो, पिस्तानु.

उरोळी स्त्री. (बनीअ में मिटीअ जो) बन्दु.

उर्णा [सं] स्त्री. उन.

उर्फ [अ] पु. उर्फ़, मशहूर थियलु नालो, उपनामु.

उर्मी [सं] स्त्री. छोहु, जज़िबो.

उर्वरित [सं] वि. बाकी, बाकी बचियलु.

उलखणे अ.क्रि. ज़ेवर जी लाख लही वणणु, बुडो किरणु या निकिरणु, रेहु टुणु.

उलगडणे स.क्रि. (१) खोलणु, छोडणु, जुदा करणु, डाहिणु (२) पूरो करणु, पारि पवणु. अ.क्रि. खुलणु, छुडणु, धार थियणु, पूरो थियणु, डहणु. उलगडा पु. (१) साफ़ु समुझणु (२) जवाबु, सुलिझ (३) मुक्ती (४) बा तरितीब रचना (५) चिटार्ई, तश्रीह.

उलगणे अ.क्रि. (१) पूरो-ख़तमु थियणु (२) बीहणु, बंदि थियणु. स.क्रि. (१) ख़ाली करणु (२) पूरो करणु. उलगाउलग स्त्री. कम जो निबेरो, कमु पूरो करणु. उलगाघाल स्त्री. (१) अजाई कोशशि, झंझटु (२) शरारत. उलघाल स्त्री. बेचैनी, आंधिमांधि, फथिको.

उलट पु. स्त्री. उलट, मोट, वापसी. क्रि.वि. उबतो, वापसि, उलटो, उटिलो, बीणो, मागुहीं, मूरिगोई, पाण. उलट उत्तर न. वरंदी (डियणु), गुथो जवाबु. उलट टपाली

क्रि.वि. वरंदी टपाल में, टपाल मिलण शर्ति. उलटपुलट स्त्री. उल्टि पुल्टि, डांवाडोलु. उलट तपासणी स्त्री. (१) आडी पुछा (२) बीहर जाच.

उलटणे अ.क्रि. (१) उटिलणु, उबतो थियणु, ऊंधो थियणु (२) वापसि वरणु-फिरणु (३) वरी थियणु, उथल खाडणु (४) पूरो थियणु, वणणु, पुठिते पवणु. स.क्रि. (१) उटिलाडणु, उबतो-ऊंधो करणु (२) पूरो करणु (३) सुलिझाडणु, हलु करणु. उलटून बोलणे उलटो जवाबु डियणु, आकडि सां गाव्हाडणु. उलटा वि. उलटो, उबतो. उलटापालट स्त्री. उल्टि पुल्टि.

उलटी स्त्री. (१) उल्टी, कैड (२) कलाबाजी (३) वचन जी भविकडी, गाल्हि तां फिरी वणणु. उलटी अंबारी स्त्री. बिख्या जी झोली. उलटी उडी स्त्री. कुलाचो. उलटी सुलटी हजामत करणे लाख लाहिणु.

उलंडणे स.क्रि. (१) उथिली पवणु (२) ऊंधो करणु, निविडणु (३) फिटी करणु (४) ओरांघणु (५) त्यागणु. अ.क्रि. (१) ऊंधो थियणु (२) कनतारि धी वहणु.

उलणे अ.क्रि. (१) फाटणु, टिडिकणु, भजणु (२) जज़िबो पैदा थियणु.

उलथणे न. उथिलाणो, खुरपी, खुरपो.

उलथणे अ.क्रि. (१) उथिलणु (२) हली वणणु. स.क्रि. (१) उथिलाडणु (२) मरणु (३) गोल्हणु (४) पूरो करणु (५) मारणु.

उलथा वि. (१) ऊंधो, पुठीअ भरि सुम्हियलु (२) उबतो, उबतडि. उलथापालथ स्त्री. उथलि पुथलि.

उलाढाल स्त्री. (१) उथलि पुथलि, हलचलु (२) कारोबार (३) बे चैनी, आंधिमांधि (४) हेतिरनि पैसनि जो धंधो करणु.

उलाळ पु. वडो आवाजु. न. टपो, छलांग.

उलूक [सं] पु. चिबिरो, उल्लू.

उल्का [सं] स्त्री. (१) किरंदडु तारो (२) उलो (३) मशअलु (मशाल).

उल्लंघन [सं] न. उलंघणु, ओरांघणु जी क्रिया. उल्लंघणे स.क्रि. (१) ओरांघणु, टपणु, लंघणु (२) चयो न मणणु (३) भयार्दा खां बाहिरि वणणु.

उल्लसित [सं] वि. (१) खुशि (२) टिडियलु.

उल्लास-उल्हास पु. (१) हुलासुं, आनंदु (२) उत्साहु
(३) शौकु.

उल्लू वि. (१) चरियो (२) मोहितु, आशिकु, मुफ्तुं (३)
उतावलो.

उल्लेख [सं] पु. (१) जिकिरु (२) उचारु.

उल्हास पु. डिसो 'उल्लास'.

उवाङ्गे-यिणे-हणे अ.क्रि. (१) खुशि या राजी थियणु (२)
खोले बुधाङ्गु.

उशागत-ती स्त्री. सेरांदी, हंघ जो मथे वारो पासो.

उःशाप [सं] पु. सिराप या पाराते खां छोटिकारो मिलण जो
वरु.

उशी स्त्री. विहाणो.

उशीर पु. देरि. उशीरा क्रि.वि. देरि सां.

उश्वास [सं] पु. बाहिरि कढियलु साहु.

उषःकाल [सं] पु. असुरु, पिरिह फुटी, प्रभाति जो समो.

उषा [सं] स्त्री. (१) सुबह जी लालाणि (२) असुरु, प्रभाति.

उष्टवण, उष्टावण [सं] न. नंढिडे बार खे पहिरियो दफ्फो
अनु खाराङ्ग जो साहु.

उष्टा, उष्टे [सं] वि. (१) जूठो, ओबारो (२) वापुरायलु.

उष्टावणे स.क्रि. (१) जूठो करणु, ओबारणु (२)

पलीतु करणु, भिटिजणु. उष्टावणी न. जूठो - धोतलु

- वापुरायलु पाणी. उष्टावळ स्त्री. जूठि. उष्टी पन्नावळ

स्त्री. कबिरी, रंडी. उष्टे न. जूठि, ओबार.

उष्ट्र [सं] पु. उठु.

उष्ण [सं] वि. (१) गरमु, कोसो (२) तिखो. उष्ण कटिबंध

पु. कोसो कमरबंदु. उष्णकाल पु. ऊन्हारो. उष्णदर्शक

वि. गर्मी डेखारीदंड.

उष्णता [सं] स्त्री. गरिमाङ्ग, तपति, गरिमी, हिरारत.

उष्णतामापक न. सरीर जी गरिमाङ्ग डेखारीदंड कांच

जी नली, (इं) 'थर्मामीटर'.

उष्मा [सं] पु. गरिमी.

उसकटणे स.क्रि. (१) टेङ्गणु, पखेङ्गणु (२) खोलणु (३)

डाहिणु.

उसकणे अ.क्रि. पखिङ्गिजणु, छिड व छिडु थियणु.

उसण स्त्री. चुक, सट. उसण भरणे सट उभिरणु, चुक पवणु.

उसण उतरणे सट जो सूरू घटिजणु.

उसणणे अ.क्रि. निंड में विफलणु-गाल्हाङ्गु.

उसंत-थ स्त्री. (१) बांदिकाई, फुरसल (२) आरामु.

उसनबट-वारी स्त्री. उधारो वठु-डियणु, कर्जु. उसना-ने

वि. (१) उधारो (२) डेखाङ्ग जो, बाहिरिणं नमूने. न.

बदिलो. उसने उगविणे-फेडणे बदिलो वठणु.

उसपण-णी, उसपा स्त्री. पु. (१) कढी बाहिरि फिटी करणु

(२) कढणु (३) गूणि मां बाहिरि कढियल शैड.

उसपणे स.क्रि. (१) गूणि मां बाहिरि कढणु (२)

मियान मां तरार बाहिरि कढणु.

उसर-री स्त्री. सुकाए रखियल भाजी (मेथी वगेरह).

उसवणी स्त्री. (१) उखेलण जी क्रिया (२) सोजि घटिजणु.

उसवणे अ.स.क्रि. (१) उखिलणु (२) उखेलणु,

उडेङ्गणु, टाका-सिलाई खोलणु.

उसळ स्त्री. मुळ - दालि वगेरह ओबारे मिर्च मसालह ऐं बियूं

शयूं गडे ठाहियल शैड-भाजी.

उसळणे अ.क्रि. (१) छलिकणु (२) ज़ोर सां मथे उडामणु,

उछिलिजणु (२) कावडि करणु, उलर करणु (३) मथे

टपो खाङ्गणु (४) बाहिरि या मथे अचणु (५) ज़ोर सां

वघणु. उसळ स्त्री. (१) छोहु, ज़ोर सां बाहिरि

निकिरण जी क्रिया (२) टपो (३) जोशु (४) उसरो,

लमु, ऊसिरो, ओसिरो (५) जुजिकी. उसळी

खाणे-मारणे ज़ोर सां मथे अचणु-बाहिरि

अचणु-उडामणु.

उसासणे अ.क्रि. (१) थधो साहु खणणु (२) सहिकणु (३)

ज़ोर सां मथे अचणु (४) साही पटणु. उसासा पु. (१)

आह, थधो साहु (२) आरामु, साही. उसासा टाकणे

थधो साहु खणणु, आह भरणु.

उसाळा पु. जोशु, उमंगु, उत्साहु.

उसे न. (१) सेरांदी, हंघ जे मथनि वारो पासो (२) विहाणो

(३) सुम्हियल हालति में मथो (४) ओपिरो,

ओपिर्यो, खट जे मथे वारी काठी.

उस्तरणे स.क्रि. (१) घर जी मरिमत करणु, छिति जूं सिरूं

या खपर वगेरह लाहे छिति उघाडी करणु (२)

उखेलणु, धार धार करणु, उडेङ्गणु.

उस्तवारी स्त्री. (१) मरिमत, दुरुस्ती (२) शेवा टहिल (३)

पोख.

उस्ताद, वस्ताद पु. उस्तादु, गुरू (२) होशियारु, जाणू.

उस्मरणे अ.क्रि. (१) सहिकणु (२) सुडिका डियणु (३) थधो

साहु खणणु. उस्मरा पु. (१) साही, आरामु (२) थघो साहु.

उहापोह पु. वाडुविवाडु, कंहि मसइले ते सोचु वीचार.

उळंबणे स.क्रि. (१) टंगणु (२) मदारु रखणु.
उक्षण [सं] न. छटकार, छिणकार, छट.

ऊ

आ मराठी वर्णमाला जो छहों हर्फु इलत.

ऊ-ऊं स्त्री. जूं, जूई, घटो. (मराठी ब.व. उवा = जूंऊ).

ऊट स्त्री. ऊंगट, गाढीअ जे फीथे जी रफतार रोकींदहु पथर, पथर जी टेक-आड.

ऊठपाय क्रि.वि. (१) उथंदे विहंदे, सदाई (२) हमेशाह तयार.

ऊठबस स्त्री. (१) उथ वेह (२) महिनत, कसिरत.

ऊत पु. (१) सझाई, घणि, घणाई (२) उभाम उभामी वहण जी हालति (३) रेलो, छोहु (४) दिलि भरिजी अचणु (५) जवानीअ जी मस्ती. ऊत येणे (१) हद खां वधीक थियणु, बे हदि थियणु (२) न मापणु. उतमात पु. बांवरु, मस्ती.

ऊद [अ] पु. ऊद, लोबानु, धूप. न. मुश्क बिलो.

ऊन-न्ह न. उस, गरिमी. वि. (१) घटि (२) अघूरो (३) घटि दर्जे जो. ऊनऊन वि. (१) तेजु (२) बे हदि गरमु (३) ताजो.

ऊब स्त्री. (१) गरिमी, गरिमाइश (२) बूसट (३) आधार, आसिरो, जोरु. ऊब जिरविणे कंहिजी आकडि लाहिणु, लाख लाहिणु.

ऊर स्त्री. (१) ऊर, उरहु, छाती (२) हिजाँउ, दिलि (३) पिस्तानु, थणु, बुबो. ऊल उलणे हिजाँउ फाटणु. ऊर काहुन चालणे छाती कढी हलणु, आकडि सां हलणु. ऊर दहपणे हिमथ हारणु, दिलि शिकस्तो थियणु. ऊर दबणे-बसणे दिलि विहणु, घबिराइजणु, मत्तियूं मुंझणु. ऊर दाटणे दिलि भरिजी अचणु. ऊर फाटणे (१) दुख विचां व्याकुलु थियणु (२) उरह भरिजणु, बुबा सडोइजणु, छोकिरीअ जो बालिगु थियणु. ऊर बढविणे छाती पिटणु. उरावर घेणे पंहिजे सिर ते खणणु (को

कमु). उरावर असणे सिर ते जवाबदारी हुअणु. उरावर घोंडा ठेवणे (१) दिलि ते पथरु रखणु, सवुर करणु, सूरु पीअणु (२) बे हदि दुखियो कमु करण लाइ चवणु. उरावर बसणे (१) छातीअ ते सुवारु थियणु (२) कोई कमु करण जी जिमेदारी मघां पवणु. उरी फुटणे हद खां वधीक महिनत करणु, महिनत करे छातीअ में सूरु पवणु. उरावर हात ठेबून अ. दिलि ते हथु रखी, खातिरीअ सां.

ऊर स्त्री. (१) बचियलु (२) खोटि.

ऊर्जा [सं] स्त्री. शक्ती, ताकत, जोरु, (इं) 'एनर्जी'.

ऊर्जित [सं] न. बहबूदी, उनती, वाधारो, औजु. ऊर्जित काळ प. वाघारे जो वक्तु, औजु.

ऊर्ध्व [सं] वि. (१) मथे आयलु, उभो, अभिरियलु (२) पोइ वारो. पु. (१) मरण वक्ति पोयों साहु या साह जी घरघर (२) साहिको. ऊर्ध्वगती स्त्री. मथे वबणु, मोखु, मुक्ती. ऊर्ध्वदृष्टी स्त्री. आकाश डौंहुं कयल नजुर. ऊर्ध्वपातन न. अर्कु कढणु, अर्कुकशी, चिकाइणु, (इं) 'डिस्टिलेशन'. ऊर्ध्वपान न. नशेदार शैइ वापुराइणु.

ऊर्फ [अ] क्रि.वि. ऊर्फु, या.

ऊर्मी [सं] स्त्री. (१) लहर, छोहु (२) रफतार (३) जजिबो.

ऊस पु. कमंडु.

ऊसदार न. अगियों दरु.

ऊह पु. न. (१) तर्कु, अनुमानू, अंदाजो (२) ग्यानु (३) सिघांतु. ऊहापोह पु. गाल्हि बोल्हि, सोचु वीचार, बहिसु.

ऊळ [का] स्त्री. बसर जो बूटो या बूनी.

ऋ

ऋ मराठी वर्णमाला जो सतों हर्फुं झलत.

ऋग्वेद पु. ऋग्वेदु, रुग्वेदु, पहिरियों वेदु.

ऋचा [सं] वेदनि जो मन्त्रु-श्लोकु.

ऋजु-जू [सं] वि. (१) सवलो, सिधो (२) ईमानदार, सादो.

ऋण [सं] थ. (१) कर्जु (२) ओघरि (३) हिसाबनि में काटू या काटूज जी निशानी (-) (४) सालिबो, बिजिलीज जो हिकु किस्मु (इं) 'निगेटिव'. (५) थोरो, गहिरबानी, उपकार. ऋणकारी पु. (१) कर्जु ईंदडु, व्याजखोर (२) कर्जु वठंदडु. ऋणको, ऋणाईत पु. कर्जु वठंदडु, कर्जुदार, कर्जु, डिणाइतु. ऋणपत्र न. कर्जुपत्र, उधारपत्र. ऋणानुबंध पु. (१) गहिरो नातो, नैहु (२) पोए जनम जो सन्बधु या लागापो. ऋणी वि. (१) कर्जुदार (२) थोराइतु,

शुकुरुगुजार.

ऋतु-तू [सं] पु. (१) रति, मुंद, मौसम (२) रति, हैज, माहिवारी. ऋतुदर्शन न. हैज, माहिवारी, कपिड़ा अचणु. ऋतुमती स्त्री. हैजवारी औरत. ऋतुदान न. जिनाहु, संभोग.

ऋत्विज [सं] पु. यग्यु-हवनु कंदडु ब्रह्मण.

ऋद्धि-ध्दी [सं] स्त्री. वाघारो, सुखसंपत्ती. ऋद्धि सिद्धि स्त्री. हर तरह जा सुख, शानुशौकत, रिधी सिधी.

ऋषभ [सं] पु. बैलु, ढगो.

ऋषि-षी [सं] पु. ऋषी, मुनी, तपस्या कंदडु, साधु.

ऋक्ष [सं] प. रिछु.

ऋ, लृ, लृ

हिनति टिनि अखरनि सां शुरूअ धींदड लफज मराठीअ में कोन्हनि.

ए

ए मराठी वर्णमाला जो यारिहों हर्फुं झलत.

ए अ. अरे, ए, ओ. (सडुकरण लाइ).

एकं वि. एका.

एक [सं] वि. (१) हिकु (१) २ बेजोडु, लासानी (३) कोई त बि (४) फलाणो (५) उहो ई (६) अटलु (७) हिक जो बियो (थियणु). एक असणे हिकु हुअण, एकता हुअण. एक धरन बसणे ज़िदु करणु, होड तां हेठि न लहणु. एक नाही दोन नाही चुपि रहणु, न कुछणु. एक करता बेक होणे हिक जो बियो थियणु. एकाचे दोन करणे वधाउ करणु, वधाए वणु करणु. एकाएक वि. हर हिकु, हिक बिए जे पुठियाँ, हिकु हिकु. एकएकटा वि. अकेलो, हिकिडो. एकक पु. (१) एको, (इं) 'यूनिट' (२) बुनियादी अददु, मिक्दार,

मक्दार. एककल्ली वि. (१) ज़िदी, हठी (२) हिक ई गाल्हि खे पकिडींदडु, भौरीअ खाधो. एकचित वि. हिक चितो, एकागर, पके इरादे वारो. एकछत्री वि. रूडू सूडू हुकूमत, कुलु मुख्तियार, हिक ई राजा जे अधिकार हेठि-हुकुम हेठि. एकजात क्रि.वि. (१) सभई, सभु (२) पूरीअ तरह, पूरा पूरा. एक जिनसी वि. हिक ई किस्म जा. एक जीव वि. हिकु थी वयलु, पूरीअ तरह गडियलु. एकजूट स्त्री. एको, एकता, पूरो मेलापु, बुधी. एकटक क्रि.वि. यकि टकि. एकटा टुकटा वि. अकेलो, छडो, निवेकिलो. एकटाकी वि. (१) हिकई कुलम सां लिखियलु (२) हिक जहिडा ई अखर. एकतंत्री वि. हिक ई तरीके सां हलंदडु.

एकतर्फी वि. हिक तर्फो, पासि खातिरी कंदडु.
 एकतान वि. एकागर, बिए तर्फु ध्यानु न डंदडु.
 एकतारा-री पु. स्त्री. यकितारो, हिकई तार वारो
 साजु. एकतुका वि. सगियो, हिक जहिडो. एकत्र क्रि.
 वि. (१) गडु (२) यकिजाइ. एकदम क्रि.वि. हिकदमु,
 यकिदमु एकदर वि. सभु, कुलु. एकंदरीत क्रि. वि.
 थोरे में, मतिलबु त. एकदा अ. (१) हिक दप्प (२)
 हिक महलो (३) हेकार. एकदाचा अ. अखिरकार,
 मिडयोई, जीअं तीअं. एकदेशी वि. (१) हिक तर्फो
 (२) जिदी. एकनिकी स्त्री. एकता, एको. एकनिष्ठ
 वि. (१) हिक में ई सरधा रखंदडु (२) पको. एकपक्षी
 अ. हिक मतिलब सां. एकपाठी वि. (१) हिकु भेरो
 पड्हण-बुधण सां यवि कंदडु (२) तेजफहमु. एकपिकी
 वि. स्त्री. साल में हिकुई भेरो फसलु डींदडु जमीन.
 एकपुती वि. स्त्री. हिक पुट वारी औरत. एकमजली
 अ. विच में न बीहंदे (मंजल ते पहुचणु). एक मार्गी
 वि. सादो, हिकुई रस्तो अखितारु कंदडु. एकमुखी
 वि. (१) हिक जे ई हथ में हूंदडु (राजु) (२) यकिराइ
 (फैसिलो) (३) हिक मुँहो. एकमुठी क्रि. वि. हिकई
 वक्ति, हिकई हथ सां. एकमेक क्रि. वि. पाण में, हिक
 बिए में-साँ. एकमेव वि. हिकिडोई, सिर्फु. एकमेळ पु.
 एकता. एकमेळी क्रि.वि. सभई गडिजी. एकरस वि.
 मगनु. एकरूप वि. (१) हिक जहिडो (२) गडिजी
 हिकु थियलु. एकरूपता स्त्री. ठहकंदडु शिकिल्लू.
 एकलकोंडा वि. अकेलाई पसंदि कंदडु. एकलग अ.
 हिक पासे. एकला वि. (१) अकेलो, छडो (२)
 हिकिडोई. एक बचन न. अददु वाहिदु. एकबचनी वि.
 (१) हिक सुखनु-गालहियो (२) शैड जी एकता
 डेखारींदडु (ग्रामर में) (३) हिको. एकवट अ. सभु
 गडिजी. एकवटणे अ. क्रि. गडु थियणु, हिकु थियणु.
 एकवटा पु. एको, एकता. एकवर्णी वि. हिक रंग जो.
 एकवसा पु. एकांत वारी जगह. एकवाक्यता स्त्री. (१)
 यकिराइ, ठाहु, बणति (२) एकता. एकवार अ. हिक
 वारि, हिकु दप्पजो. एकविष वि. (१) हिक ई किस्म
 जो (२) हिक में सरधा रखंदडु. एकविद्या भक्ती स्त्री.
 हिकई ईश्वर जी भगिती. विसणी वि. हिकु भेरो
 गरमु करे थधो कयलु (पाणो). एकवीस वि. एकीड

(२१) एकसडी वि. हिकु दप्पजो छडियल-कुटियल
 (चाँवर). एकसष्ट वि. एकहठि (६१). एकसत्ताक वि.
 कुलुमुखितार, हिकई राजा जे अधिकार हेठि.
 एकसंघ-धी वि. बिना जोड या गुंड वारो.
 एकसमयावच्छेदकरून क्रि. वि. यकिदमु, हिकई वक्ति.
 एकसमान वि. यक्सान, 'यूनिफॉर्म' (हिसाबु).
 एकसांज वि. हिकु भेरो खीरु डींदडु क्रि. वि. हिक
 दप्प. एकसाथ क्रि. वि. सभई गडिजी. एकसारखा-खे
 वि. हिकसारु, हिक जहिडो, बराबरी. क्रि. वि.
 लागतो, सांदहि, हिकधडो, हिकसारु. एकसुरी वि.
 (१) हिकई सुर वारो (२) सागियोई, जहोई उहो.
 एकस्थान न. (१) एका (हिसाबनि में) (२) एको,
 'यूनिट', हिकुई पैमानो. एकहाती वि. हिक हथियो.
 एकाधिकार पु. हिकहटी, मोनोपली एकाक्ष वि. काणो.

एका पु. एको, एकता, यक्मुश्ती.

एकाएकी क्रि. वि. यकायकि, अचानकु.

एकांत [सं.] पु. एकांति, अकेलाई.

एकांडा वि. अकेलो.

एकाकार [सं.] पु. (१) मिलावट (२) एकता (३) गर्दी,
 गोडु. वि. (१) हिक जहिडी विस्तीअ वारो (२)
 एकाकार, हिकुरूप. (३) मगनु.

एकादशी [सं.] स्त्री. ग्यारसि.

एकारणे अ. क्रि. हिक पासे सुकणु-लडिकणु-खिसिकणु. स.
 क्रि. गडु करणु, डिगु ठाहे रखणु.

एकी [सं.] स्त्री. एको, एकता, यक्मुश्ती.

एकीकडे क्रि. वि. हिक पासे.

एकीकरण [सं.] न. मेलापु, गडु थियणु, मिलणु.

एकीबेकी स्त्री. इकीअबधीअ रादि.

एकूण वि. उण-, हिकु घटि. एकूणऐशी वि. उण्यासी (७९).

एकूणतीस वि. उणटीह (२९). एकूणनव्वद वि.

उणवंजाहु (४९). एकूणसाठ वि. उणहठि (५९).

एकूणात स्त्री. (१) जमअखर्चु या हिसाबु पूरो थियण खां पोड
 पछाडीअ जो टोटलु-पूरी रकम. (२) सारी रकम हेठां
 मालिक जी सही.

एकूलता वि. हिकिडोई, सिकीलधो.

एकूण क्रि. वि. (१) कुलु, सभु मिलाए, जुमिले (२) थोरे में,
 मतिलबु. (३) समूरोई.

एकेरी वि. हेकूणो, हिक तहो. एकेरीबर येणे धकें बुजें पवणु,
तूं छा तूं छा करे विडडहणु.

एकोत्रा [सं.] पु. एकोतिरो, हर महीने सेकिडो हिकु रुपयो
व्याजु.

एकोपा [सं] पु. एको, बधी, यक्मुश्टी.

एक्का पु. (१) (पतनि जो) यको (२) छकिडो, हिक
बैलवारी गाडी. वि. हिकु वधीक.

एक्कावन वि. एकवंजाहु (५१).

एक्केचाळीस वि. एकेतालीह (४१).

एखादा वि. को, कोई, विरले, को को.

एडका [सं] पु. एडकु, घेटो.

एतादश्य [सं] वि. हहिडो, हिन जडिडो.

एतदेशीय [सं] वि. हिन देस जो.

एताबता [सं] क्रि. वि. (१) तंहिं करे (२) थोरे में, मतिलबु
त.

एथें-थे क्रि. वि. हिते, हिन जाडू ते.

एरंड [सं] पु. एरंडी, हेरणु, हेरण जो वणु एरंडाचे गुन्हाळ न.
ककि कंदडु लंबो भाषणु, पटाड, अबू बहरू. एरंडेल

न. हेरण जे बिजनि जो तेलु, एरंडीअ जो तेलु.

एरवा-व्हा क्रि. वि. (१) (सुभाणे, परीहें, तांपरीहें) अरीहें. २
चार डीहें अगु.

एरवी-व्ही. क्रि.वि. (१) हूंअं (२) न त (३) वरन ४ या.

एलंगार [फा] पु. जोरदार इमिलो.

एवं [सं] क्रि. वि. इएं, अहिडीअ तरह, ऐं.

एवंच [सं] क्रि. वि. थोरे में, तात्पर्यु, मतिलबु त.

एवडा वि. एतिरो, हेतिरो, हेडो.

एवि-वी [सं] क्रि.वि. इएं, अहिडीअ तरह. एवीतेवी क्रि.वि.
हूंअं बि, कुसु बि थियो त, कहिडे बि नमूने.

एव्हा क्रि.वि. (१) हाणे, हिन वक्ति (२) हाणे जो हाणे.

एव्हाएव्हा क्रि.वि. हिन वक्ति. एव्हाना क्रि. वि. हिन

वक्त ताई, हाणे ताई, एतिरे में. एव्हाशी क्रि. वि.

इसो हाणे, हाणे ई.

ऐनेन न. मिडे तेलु.

एलकोट-वेर पु. (१) गडियल कोशशि (२) गोडु, बे
इस्तजामी. एलकोट गन्धार पु. बर्बादी, तबाही.

ऐ

ऐ मराठी वर्णमाला जो बारहों हर्फुं इलत.

ऐकणे स. क्रि. (१) बुधणु, सुणणु (२) ध्यानु डियणु (३)
मजणु, चयो मजणु.

ऐकमत्य [सं] न. यकिराड, सभिनी जो हिकुई रायो.

ऐकविणे स. क्रि. (१) बुघाडणु (२) सेखारणु (३) उपदेसु
डियणु (४) चिताउ डियणु

ऐकीब वि. (१) बुधलु (२) बिना साबितीअ वारो.

ऐक्य [सं] वि. (१) एकता, बधी (२) यकिराड (३) जुदा न
हुअणजी हालति.

ऐच्छिक [सं] वि. (१) मज्जीअ मूजिबि (२) पाणमुहारो,
पंहिजी पसंदीअ जो (३) लहिरी, छुडिवागु (४)
जाणीवाणी कयलु.

ऐट स्त्री. आकडि, शानु, ठाहु, नखिरो. ऐटबाज वि. ठाहूको,
डेखि वेखियो.

ऐतखाऊ पु. वि. मुफ्तखोरु.

ऐतहासिक वि. (१) इतिहासिकु, तारीखी.

ऐदी [सं] आलिसी, सुस्तु.

ऐन क्रि. वि. (१) ऐन, पूरो वक्तु या घणि डेखारीदड लफजु,
पूरे (वक्तते), ठीकु. (२) मुखु या शुरूआत
डेखारीदड लफजु. ऐन कर्ण न. मूरु, मूलु रकम, व्याज
बिना कर्जु. ऐनकाळी स्त्री. खेतीअ जी ढल. ऐन किमत
स्त्री. मूलु कीमत. ऐन खर्च पु. मुखु खर्चु. ऐन गल्ला
पु. (१) बनीअ जी ढल (२) सिर्फु खेलु डिसी मुकिररु
कयल फसल जी ढल. ऐनजमा स्त्री. हमेशाह जी
मुकिररु थियल वसली. ऐन जिल्स पु. अनाज जे रूप
में डिनल ढल. क्रि. वि. पाण, खुदि. ऐनवसुली स्त्री.
रोक वसलीअजी रकम. ऐनवेळ स्त्री. ऐन वक्तु, ठीकु
वक्तु, ज़रूरत जी महिल. ऐनवेळी क्रि. वि. ऐन वक्त
ते, पूरे वक्त ते.

ऐपत [अ] स्त्री. (१) हैसियत, वित्तु (२) ताकत (३) पैसो
ऐपतदार वि. पैसेवारो, हैसियत वारो.

ऐबते गैबते, ऐबु गैबु वि. जहिदो तहिदो, खसीसु, गडो
गंजो.

ऐरण स्त्री. (१) अहिराणि, संदाणि (सोनारेजी), अरणि (२)
एकिलाई (मोचीअजी)

ऐरावत [सं] इंद्र देवता जो हाथी. कोठे इंद्राचा ऐरावत
आणि कोठे शामभटाची तटाणी (१) कुजा राजा
भोज, कुजा गंगू तेली (२) काडे कोरी काडे तरारि.

ऐन-लाड क्रि. वि. ओराड, आरि धारि, दिन भरि. ऐनपैल
क्रि. वि. (१) दिन भरि ऐं हुन भरि, बिन्हीं पासे (२)
रेजिकी (खर्चु). ऐनफैल स्त्री. (१) बगावत, बलिवो

(२) शरारत, चरियाइप जी हलति.

ऐबज [फा] पु. (१) मालु (२) धनु, मिलिकयत (३) गहु
(४) सतु, सघ (५) क्रीमत (६) रोक वसली.

ऐबजी [फा.] क्रि. वि. ऐवजि, बदिले, बजाइ, बदरि, बदिरां.
ऐंजी वि. अस्सी (८०).

ऐश्वर्य [सं] न. (१) शानु मानु, भभिको, शानु शौकत,
हश्मत. (२) ताकत, अख्तियारी (३) ईश्वर जो
अन्धु-गुणु (४) बहबूदी.

ऐसपैस वि. कुशादो, वडो, वेकिरो. क्रि.वि. कुशादे नमूने,
हेडौंहुं होडौंहुं.

ऐहिक [सं] वि. दुनियवी, दिन दुनिया जो, जहानी.

ओ

ओ मराठी वर्णमाला जो तेरहों हर्फुं इलत.

ओ उद्गा. ओ, जी. ओ देणे जी चवणु, सड जो जवाबु
डियणु. ओ येईपर्यंत क्रि.वि. उल्टी या कैडू अचण
ताई.

ओकणे स. क्रि. (१) ओकणु, उल्टी करणु (२) वापसि
करणु-डियणु (३) मन जी गाल्हि जाहिरू करणु.
ओकायला लावणे (१) उल्टी या कैडू कराडणु. (२)
लुटियल-फुरियल पैसा वापसि कराडणु.

ओकरा वि. हमेशह उल्टी कंदडु. ओकारी स्त्री. ओकारो,
ओक, कैडू, उल्टी.

ओका-कै वि. (१) खाली, सुनसानु (२) बुटो, बुसो.

ओक्साबोक्सी क्रि. वि. सुडिको भरे, जारूं जारूं (रूअणु),
ओछिंगारूं डेई.

ओखट-टा-टे वि. किनो, किराहत-बुछां डियारींदडु.

ओग [सं] पु. (१) जुलाब (२) सूर.

ओगण न. गाडीअ जे धुरीअ खे डियण जो तेलु.

ओगरणे [का] स. क्रि. परिछणु (रोटी)

ओगळ वि. गंदो, किराहत डियारींदडु, खराबु, गलीजु.

ओगळबाणा वि. अशुभु, किराहत डियारींदडु.

ओघ [सं] पु. ओघु, वहुकिरो, प्रवाहु, पाणीअ जी रफ्तार
(३) रीति. ओघाबरोबर वाहणे (१) वहुकिरे सां गडु

वहणु-ववणु (२) पंगती रवाज मूजिबि हलणु.
ओघाला येणे सिलसिले सां अचणु. ओघाओघाने
क्रि.वि. सिलसिले सां, दर्जे ब दर्जे.

ओघळ पु. (१) वहुकिरो (२) धारा, रेलो. ओघळणे अ. क्रि.
(१) वहणु, टिमणु, टपिकणु (२) किरणु. ओघळी
स्त्री. (१) पाणीअ जे वहुकरे करे जमीन में थियलु
चीरु या खड (२) पाणी अ जो नंदिडो नालो. (३)
वहकुरी, नेडु.

ओज [सं] न. (१) तेजु, आबु, चमक (२) जोरु (३)
रफ्तार (४) रोशिनी (५) मर्दानगी. ओजस्वी वि.
(१) तेजवारो, शाहाणो (२) बलिवानु.

ओज स्त्री. (१) संभाल (२) सफाई, ठाहूह (३) कमु पूरो
करण जी सफाई. ओज राखणे संभाल करणु, सुठे
नमूने इलाजु करणु. ओजविणे स. क्रि. (१) को कमु
ध्यान सां ऐं सुठे नमूने पूरो करणु (२) बंदोबस्तु करणु
(३) (कंहिं खे) गुणवानु या क्राबिलु बणाडणु.

ओजळ स्त्री. अंजली, बुकु. ओजळ देणे छडे डियणु, त्यागणु.
ओजळीने पाणी पिणे बिए जे चए ते हलणु,
परमतिडियो थियणु, बिए ते मदारु रखणु-भाडणु.

ओझर पु. (१) टिमणु, सिमणु, वहणु (२) नेडु, नालो,

वहुकिरो.

ओझरता वि. क्रि.वि. (१) मथाछिरो, धुंधिलो, अधूरो (२) सरिसरी तोर. ओझरते दर्शन न. सलक. ओझरती नजर स्त्री. सरिसरी नजर वि. धुंधिलो, सरिसरी.

ओझे न. (१) बारु, वजनु (२) हड़ (३) जवाबदारी. ओझेकरी पु. बारु खणंदहु, कूली.

ओटा [का] पु. (१) थल्हो, दिकी (२) शोलु, शोली, पलउ. ओट्याला घालणे (१) (कंहिजे) हवाले करणु (२) पलअ में विझणु, गोदि डियणु (बारु). ओट्यात घेणे पलअ में वठणु. (बारु) गोदि वठणु.

ओटी [का] स्त्री. (१) शोली, पलउ (२) उमाछु, दुन खां हेठि पेट जो हिसो (३) ओहु, गांड़-मेंहि जो थणनि वारो हिसो. ओटी भरणे सुहागिणिजी शोलीअ में चांवर-सोपारी-नारेलु वगेरह विझणु. ओटीत घालणे-घेणे (१) हवाले करणु (२) बारु गोदि वठणु या डियणु. भरल्ला ओटीने क्रि. वि. (१) सुहागिणि थी (२) वियमु करे सही सलामति भरियल गोद सां. ओटीभरण न. गर्भवती औरत जे पलअ में नारेलु वगेरह शयू विझणु जो साहु.

ओठ [सं] पु. चपु, चप. ओठ करणे बेइजती थियणु, हार थियणु. ओठ चावणे गुसो अचणु. ओठाचा जार न वाळणे अवा बारु हुअणु, वडो न थियणु. ओठा बाहेर काढणे बिड्क कढणु, चई बुधाइणु. ओठापर्यंत येणे का गल्हि जवान ताई अचणु, चवण ते हुअणु. ओठाळ वि. चपू, चपिरु.

ओठंगण न. (१) टेक, आधार (२) सहारो, आधार. ओठंगणे अ. क्रि. (१) टेक डियणु (२) कंहिं ते भाइणु.

ओढका [का] पु. ओढके न. बुंदु.

ओढा पु. बुंदु; टोट.

ओढ स्त्री. (१) छिक (२) कशशि (३) छिकण जी नोडी वगेरह (४) दाबु (५) छिकण जी सघ (६) घुर्ज, जरूरत, तंगी (७) सरीर सीटिजणु (८) उव (९) लाडो (१०) छ्यालु, चिंता, लोरी (११) सारूपी. ओढ काढणे मुसीबत में डीहैं काटणु. ओढघस्त वि. मुसीबत में फाथलु, तंगि हालति वारो.

ओढण न. स्त्री. (१) पोई बकाया अगीअ तारीख ते लिखणु.

(२) परंपरा, रस्म, रवाजु (३) छिकण जी नोडी.

ओढणी स्त्री. (१) ओढणी, रजो (२) छिक (३) नोडी.

ओढणे स. क्रि. (१) ओढणु, पाइणु (कपिडा) (२) छिकणु, ताणणु (३) लीकणु, लीको कढणु (३) कमिजोर थियणु (४) (बीडी वगेरह) छिकणु, पीअणु (५) सिंघणु, डियणु (नास) (६) छिकताण करणु (७) (ध्यानु) छिकिजणु (८) जिदु करणु, आटो करणु. ओढून विकणे (१) वधीक कीमत सां विकिणणु (२) पाणु पडाइणु, पाण खे वडो लेखणु. ओढून ताणून क्रि. वि. छिके ताणे, जीअं तीअं करे, जबरदस्तीअ. ओढूनताणून चंद्रबळ न. (१) माणो करणु, जरूरत हूंदे बि न करणु जीअं माणू वरी ज़ोर कनि (२) कूडो डेखाउ करणु.

ओढणे अ. क्रि. (१) छिकताण करणु (२) पुठियां रहणु, अगिते न वधणु (३) सरीर जे उजिवनि खे छिक अचणु (४) मनु मोहितु थियणु, (कंहिं डांहुं) छिकिजणु. ओढता घेणे (१) मोट खाइणु, पोइते हटणु (२) अडाइणु (३) भरी उछिलणु, भरी लाहिणु. ओढून घरणे होइतां हेठि न लहणु. जीव ओढणे कंहिं लाइ साहु फथिकणु, दिलिजी छिक थियणु. मरण ओढणे मौत जे वेशो पहुचणु.

ओढवणे अ. क्रि. (१) थियणु (२) गुजिरणु (३) ओचितो अचणु (४) हासुलु थियणु (५) छिकिजी वणणु.

ओढा पु. (१) छिक, लाडो, कशशि (२) नंद, नेडु, नालो (पाणीअजो) (३) छिक, ज़ोर (४) (आइ लाइ डिनलु) काठ जो थंभो (५) शौकु (६) घरेलू कमु.

ओढाओढ स्त्री. (१) छिकताण (२) पैसनि जी तंगी.

ओढाताण स्त्री. (१) छिकताण (२) छिक (३) डुक डोइ (४) कश्मकश्.

ओढाळ वि. (१) आवारह, रोलू, छुडिवागु (२) चंचलु.

ओढे न. बदिलो, वेरु, इन्तकामु. ओढे उगवणे-घेणे बदिलो वठणु.

ओणवणे अ.क्रि. (१) निउइणु, निविइणु, निमणु (२) सुकणु. ओणवा वि. निमियलु, ऊंधो, झुकियलु. ओत पु. (१) ओत, बोडि (२) ओतु, पेटो, उणण जा आडा घागा (३) टहिको, उबारो.

ओतकाम न. पलिट, बीर, धातू साँचे में पलिटण जो कमु,

(इं) 'कास्टिंग'. ओतणी स्त्री. (१) साँचो (२) पतिरी
शैड मथाँ खाँ हेठि पलिटणजी क्रिया. ओतणे स.क्रि.
(१) ओतणु, लाहिणु, नाडणु, पलिटण (२) (साँचे
में) पलिटणु, ओतणु, (साँचे में) घडणु. ओतशाळा
स्त्री. साँचे में विझी शयू ठहियलु जो कारखानो, बीर
या पलिट जो कारखानो, (इं) 'फाऊंड्री'. ओतीव वि.
(१) पालिट, साँचे में विझी ठहियलु (२) असुली,
खालिसु. ओतारी पु. धातूअ जू मूर्तियूं ठहीदडु
कारीगर.

ओतप्रोत [सं] वि. (१) उभा ऐं आड (धागा), सभिनी तर्फाँ
उणियलु (२) भरियलु, गडियलु, गुतियलु.

ओथंबणे अ.क्रि. (१) आलो थियणु, तरि थियणु, तारातूर
थियणु (२) गुलनि-फलनि सां भरिजी हेठि झुकणु
(टारी), टिमिटारु थियणु (३) अझो-आधारू वठणु.
ओथंबा पु. (१) वलि या टारीअखे आधार लाडु डिनलु
यंभो (२) आधार, सहारो, सहारो डींदडु.

ओनामा पु. (१) पहिरियाँ अखर, पहिरियो सबकु (२)
शुरूआत.

ओप [सं] स्त्री. पु. (१) चमक (२) मुलिसो.

ओपणे अ.क्रि. (१) धूअणु, अछो-उजिलो करणु (२) उस में
सुकाडणु. स. क्रि. (१) सौपणु, हवाले करणु (२)
डियणु (३) विकिणणु.

ओबडघोबड वि. बे डौलो, डिंगो फिडो, डूल बिलाडो, दूडु
मूडु.

ओबी [सं] स्त्री. (१) कणिक जो संगु, सिटो, बाली (२)
कणिक जे भुगल संगनि जा दाणा.

ओम् [सं] (१) अ=विष्णू उ=शंकरु म्=ब्रह्मा इनहनि टिनि
जी हस्तीअ वारो लफ़्जु (२) शुरूआत. ओम्भवती
स्त्री. (१) बीछ (२) बिख्या घुरण वक्ति चवण जो
लफ़्जु.

ओरखडणे स.क्रि. (१) रहिंड-रांबूटो पाडणु (२) खुरिडणु
(३) लीका पाडणु (४) उकेरणु. ओरखडा पु. रहिंड,
रांबूटो, लीको, निशानु.

ओरट-ड [का] पु. (१) मिर्च सडण-तरण वक्ति खंधि पैदा
कंदडु दूहों. (२) विसामियल डीए वगेरह या तरियल
तेल जी बांस.

ओरड स्त्री. गोडु, रडि, रडियूं वाका, शोरु. ओरडणे अ.क्रि.

(१) रडि करणु, रडियूं करणु (२) रडि करे सडु करणु
(३) कंहिजे बारे में शिकायत करणु, नाराज़पो
जाहिरु करणु, रडियूं करणु.

ओरबाडणे स. क्रि. (१) रहिंड या रांबूटो पाडणु (२) जीअं
तीअं छिके वठणु. ओरबाडा पु. रांबूटो, रहिंड.

ओरबा पु. तड, लंगरु हणी जहाजु बीहारणु, लंगरु हणण जी
जगह.

ओल स्त्री. (१) घिम, आलाणि, पोसलि (२) धरावत,
अमानत (३) ज़िमो (४) गिरिबी रखियल शैड.
ओलीस ठेवणे ओलणु, फासाडणु, अडाडणु, शार्टू पूरियूं
थियण ताई दुश्मन जो को माण्डू पाण वटि बंदि करे
रखणु.

ओला वि. (१) आलो, भिनलु (२) ताजो, साजो (३)
रसीलो (४) फाडदेवारो (धंधो). ओले जाळणे बेहदि
सताडणु, जुल्मु करणु. ओला इसब पु. खारसि जो फटु
जो सदाई आलो हुजे. (इं) 'एक्जीमा'. ओलाचिंब वि.
पाणीअ में पूरो पुसियलु-भिगलु. ओली भांग स्त्री.
गुसेवारो या सताईदडु शक्कु. ओलसर वि. थोरो
आलो, आडोको, पाणियाठो. ओलाबा पु. (१)
आलाणि, पोसलि (२) किफाडत (३) दया, रहमु,
पंहिजाडप. ओली सुकी स्त्री. अखर भूरी, पुडो.
ओलेता-ती पु. स्त्री. आलनि कपिडनि वारो-वारी.

ओलांडणे स. क्रि. लंघणु, ओरांघणु, टपणु, पारि करणु.

ओवणे स.क्रि. (१) सुईअ में धागो विझणु (२) पुअणु, पूअणु
(गुल) (३) सिबणु.

ओवर [सं] न. धोटु ऐं कुँवारि.

ओवरी स्त्री. सराड, मंदर जे पघर में मुसाफिरनि जे रहण
लाडु कोठी-कोठियूं.

ओबळा वि. हथु लगाडण-छुहण लाडकु, पाकु.

ओबा पु. जाणि.

ओबाळणी स्त्री. मराठी अ जो हिकु छंदु-बहरु-वजणु.

ओबाळणे स. क्रि. (१) आरती करणु, आरती फेराडणु

(२) घोरणु. ओबाळून टाकणे घोरणु, घोरे छडणु.

ओबी स्त्री. मराठी अ जो हिकु छंदु-बहरु-वजणु. ओब्या गाणे
हद खां वधीक खुशामद करणु-साराह करणु.

ओशट वि. सणिभो, सणिभ जी बांस वारो.

ओशाळ वि. (१) लजारी, शर्मवारी (२) छुडियाणु, बेशर्मी

(औरत). ओझालगत स्त्री. लज्ज, थियण जी हालति.
ओझालणे क्रि. अ. (१) लज्जी-शर्मसार थियणु (२)
कंहेंजे उपकार हेठि निमियलु हुअणु. ओझाला-ळे वि.
(१) लज्जी, शर्मिंदो (२) दबियलु.

ओझेटा पु. वडे वण जी छांव.

ओष्ठ [सं] पु. चपु. ओष्ठय वि. चपनि सां उचारियलु
लफजु-अखर.

ओस वि. (१) वीरानु, सुनो (२) खाली (३) बिड्बांडु.

ओसट वि. डिसो 'ओशट'.

ओसडणे अ.क्रि. (१) छुलिकणु, भरिजी वहणु, हारिजी
वहणु, उथिलणु (२) छडे डियणु, त्यागणु.

ओसणणे अ. क्रि. निंड में गाल्हाडणु-विफलणु.

ओसर [सं] पु. (१) सुरणु, पाण सुरी-हटी त्रिप् खे रस्तो
डियणु, विच तां हटणु (२) बोडि जी मोट. ओसरणे
अ. क्रि. (१) (बोडिजो पाणी) छिजणु, लहणु, मोट
खाडणु (२) जोरु घटिजणु (जुवानी, अमीरी) (३)
घटि थियणु-घटिजणु (गर्दी).

ओसरी [सं] स्त्री. (१) ओसारो, घर जो दालानु-विरांडो
(मर्दनि जे विहण लाडु)(२) रंधिणो.

ओसाड वि. वीरानु, सुनो, सुनसानु. ओसाड गावी एरंड बळी
अंधनि में काणो राजा. ओसाडी स्त्री. वीरानु जगह,
आवरु.

ओहटी, ओहोटी स्त्री. आलुड, आलुडु, भांग, भाड, समुंड
जी मोटंदड लहर, वीरि लहणु. ओहटणे अ. क्रि. (१)
आलुडणु, वीरि लहणु (२) मोट खाडणु, पुठिते पवणु.

ओहळ-ओहोळ पु. (१) पाणीअ जो नालो, नेडु (२)
वडुकिरो, घारो. ओहळणे अ. क्रि. (१) वहणु, सिमणु

(२) जेवर जे वज्जन करे कनु या नकु चीरिजणु-दुंगु
वडो थियणु.

ओळ [सं] स्त्री. (१) लीक (२) कृतार (३) सिट (४)
रीति, तरीको. ओळीस येणे गाल्हाडणु जो वारो अचणु.
ओळकंबणे अ. क्रि. (१) लडिकणु (२) लडिकी लोड्ड खाडणु.
ओळकंबा पु. लोडो.

ओळख स्त्री. (१) ओरख, ओडिखण, सुवाणप (२)
यादिगीरी (३) निशानी (४) ज़ामिनु. ओळख
देणे-पटविणे सुवाणप डियणु, सुवाणणु, ज़ाणणु.
ओळखपत्र न. सुवाणप जो नाले ऐं फोटे वारो कार्ड,
'आइडेंटिटी कार्ड'. ओळखपाळख स्त्री. सुवाणप,
यादि, वाकुफ़ियत.

ओळगणे अ. क्रि. (१) लोड्डा खाडणु (२) आघारु वठणु,
असो वठणु, (३) चडहणु.

ओळंगणे स. क्रि. (१) उतविलो थी पकिडणु-चंबुडणु (२)
भाकुरु पाडणु (३) लंघणु, ओरांघणु.

ओळणे अ. क्रि. (१) छिकिजणु (२) महिरबानी करणु, महिर
जी नजूर रखणु.

ओळंबणे स.क्रि. शाहलु वापुराए डिसणु (इन लाडु त भिति
वगेरह गोनी कुंड में आहे या न).

ओळंबणे अ. क्रि. (१) लडिकणु (२) लोड्डा खाडणु (३) हेठि
सुकणु.

ओळंबा [सं] पु. (१) शाहलु, शाहल जो गोलो (राजे जो)
(२) ताकिलीफ.

ओळा पु. (१) सुठो दंगु, रीति, हलति (२) ज़ाबो.

ओळीचा वि. बराबरी कंदड, सागीअ लाइकीअ जो, मटु.

औ

औ मराठी वर्णमाला जो चोडहों हर्फु इलत.

औकात-द [अ] स्त्री. (१) औकात, ताकत, हस्ती (२)
गुजारा.

औचित्य [सं] न. जोगाई, शाइस्तगी, सेबाजु, मुनासिबत.

औजड वि. वडो, शाही, तमामु गुरो.

औजार न. ओज़ार.

औट वि. साडी टे. औट घटकांचा-चे पु. थोरो वक्तु जटाज
कंदडु - हलंदडु (राजु).

औट पु. (१) काठ या काठियुनि जो ढिगु (२) पछटी.

औटकी-के स्त्री. न. (१) साडी टिनी जो खोडो (२) दौर.

औटी स्त्री. काठ में कयल चीर.

औत न. हर. औतकाठी स्त्री. खेतीअ जा साधन-ओजार.

औत्या पु. हर काहीदड हारी.

औत्सुक्य [सं.] न. डिसण-जाणण जी तिखी इछा, मांदगी, उकीर.

औदा [फा] क्रि. वि. हिन दपए, हिन सालि, हेल.

औदार्य [सं.] न. उदारता, फराखदिली.

औदासीन्य [सं.] न. (१) मायूसी, उदासी (२) बे तरफदारी (३) वैराग्य (४) बे परिवाही.

औदुंबर न. उंबर (वणु).

औद्योगिक [सं] वि. हुनिरी, कारखानेदारी जो-वारो, कारखाने सां वास्तो रखंदड.

औपचारिक [सं] वि. (१) रसमी, रसम मूजिबि, तकल्लुफ (२) मयाछिरो.

औपाधिक [सं] वि. पदिवीअ सां (२) निसबती, मुत्तलकु (३) शरीकु, मिट्ट.

और वि. (१) निरालो, बियो (२) अजीबु (३) सुहिणो.

औरस [सं.] वि. इकी, इलाली बारु, पंहिजीअ जाल मां

जावलु बार.

औरसचौरस वि. (१) सागी डेघि ऐ वेकरि वारो (२) शाही, बडो. क्रि. वि. सभिनी पास.

औषध [सं.] न. (१) औखदि, दवा (२) इलाजु. औषधपत्र न. नुस्खो, हिदायत, मरीज खे दवाउनि जो लिखी डिनलु कागजु. औषधमेलनकर्ता पु. दवा मिलाईदड, दवासाजु 'कंपाऊंडर'. औषध म्हणून क्रि. वि. (१) दवा जे बदिरां, दवा समुक्षी (२) मजबूरीअ जी हलति में. औषधवैद्यकशास्त्र नं. तबाबत, (इं.) 'मेडीसिन्'. औषधशास्त्र न. (इं.) 'फार्माकॉलॉजी'. औषधिद्रव्य न. दवा (इं) 'ड्रग'. औषधि-घी वि. दवालाइ काराडतो. औषधी द्रावण न. फट्ट घुअणो (पाणी), (इं.) 'लोशन'. औषधोपचार पु. (१) दवाउनि जो इलाजु (२) दवा दरिमलु.

औष्णिक [सं.] वि. हाररती, गर्मी डुईदड.

औक्ष [सं.] न. हयाती, उमिरि, जीवति.

औक्षण [सं] न. आरती, आरती घुमाइणु-फेराइणु.

अं

अं भराठी वर्णमाला जो पंद्रहों हर्फु इलत.

अंक [सं] पु. (१) अंगु, अददु (२) निशानी (३) दागु (४) रान, सथर (५) अंकु, नाटक जो हिकु हिसो (६) (अख्बार) पर्चो. अंकगणित न. अंगी हिसाब. अंकलिपी स्त्री. (१) अंग लिखण जी रीति (२) खोडनि जो किताबु.

अंकणे [सं] स. क्रि. (१) अंगणु, लीको पाइणु, निशानी करणु (२) इरादो करणु, (३) हिसाबु लगाइणु (४) नूँघणु.

अंकन [सं] न. (१) अंगु हणणु (२) गणणु (३) निशानु लगाइणु (४) नूँघणु.

अंकित [सं] वि. (१) निशानु या मुहिर लगायलु (२) महदड.

अंकी [सं] वि. (१) अंगी, अंगनि में लिखियलु (२) अंगनि बाबति.

अंकुर [सं] पु. (१) अंगूर, (२) चुहिंब. अंकुरणे अ. क्रि.

अंगूरिजणु, सलो फुटणु. अंकुरित वि. सलो निकितलु, साफु नजूरि ईदड.

अंकुश [सं.] पु. (१) कुंदो (२) ज्वाडो (३) गजबागु (हाथीअ लाइ), कुंदो.

अंग [सं.] न. (१) अंगु, बदनु, सरीरु (२) अंगु, लिडु, उजिवो (३) तर्फु (४) भाडो, हिसो (५) भाईवारी, हथु हुअणु. अंग चोरणे बाहिरिए बने सां कमु करणु. अंग झाडणे कबूलि न करणु. अंग टाकणे (१) सरीरु जमीन ते फिटी करणु (२) हीणो थियणु. अंग दाखविणे फनु डेखारणु. अंग देणे माइलु थियणु, लाडो थियणु. अंग घरणे (१) सरीरु सीटिजणु (२) संघ सुकणु. अंग मोडून काम करणे बे हदि सहितत करणु, हड हलाइणु हड हणणु. अंगाचा भडका-तिळपापड होणे गुसे में तपी बाहि थियणु. अंगाची लाही होणे (१) गुसे में तपी बाहि थियणु (२) बे हदि गरिमी

थियणु. अंगात येणे जिनु लगणु, झूलणु. अंगावर घेणे (१) जिमेदारी खणणु (२) बार खे थबु पियारण लाडू खणणु. अंगावर जाणे (१) उलर करणु (२) धूके वणणु. अंगावर पडणे (१) जवाबदारी मंथा पवणु, (२) जानि फासणु. अंगावर पिणे थबु पिअणु, नंदिडो हुअणु, धाडणु. अंगावर येणे डमिरिजणु, उलर करे अचणु, छिड्ब डियणु. अंगावरचे (मूल) थबुपीअंदडु. (बारु). अंगावरचे सोडणे अंधरंगु थियणु. अंगावरी येणे पाणु फासणु, अडिजणु. अंगअंग क्रि. वि. धारधार, अलगि अलगि. अंगकष्ट न. पोर्ह्यो, महिनत, हड हणणु. अंगकाठी स्त्री. बदनजी बनावत, डीलु, डौलु. अंगकाढ-दू वि. पाणु छडाईदडु. अंगघट वि. बे अदबु, गुस्ताबु, तुंविमिजाजु. अंगघुणे न. स्नानु. अंगप्रत्यंक न. सरीर जा सभु उजिवा-लिड. अंगबांधा पु. सरीर जी बनावत - बीहक-डौलु. अंगभर क्रि. वि. सजो बदनु ढकण जेतिरो, अंगु ढकण जेतिरो. अंगभूत (वि.) कंहिजो अन्थु या हिंसी, पेट में पयलु. अंगयष्टी (स्त्री.) सरीर जी बनावत, डीलु. अंगलट येणे पहिंजो पाणु ई फासणु, पंहिजे पेरनि कुहाडी हणणु, जिन्दु फासणु. अंगवळणी पडणे हिरी वणणु, हेर पवणु. अंगविक्षेप (पु.) सरीर जे उजिवनि जो लोडो, हाजभाज, उजिवा लोडणु - इशारा करणु अंगसंग (पु.) (१) सरीर जो छुहाज (२) मेलापु. अंगस्वभाव (पु.) मूल सुभाज. अंगचा वि. जाए जमखां, सुभावीकु.

अंगठा [सं.] पु. आडूठो. अंगठा दाखविणे (१) आडूठो डेखारणु (२) ठगणु.

अंगठी स्त्री. मुंडी.

अंगडी-डे स्त्री. न. बारोता, नांदिडे बार जी चोली या कपिडा.

अंगण न. अडणु, आगुंधु.

अंगाई स्त्री. लोली. अंगाई करणे - बार खे लोली डियणु.

अंगार पु. अडरु, टांडो.

अंगारक [सं.] पु. - अडारो, मंगलवार.

अंगारा [सं.] पु. (१) भभूति (२) अडरु, टांडो (३) काणी (जूअरि जो मजु), महलो. अंगाराधुपार करणे लगिता न थियाण लाडू बदन ते भभूति लगाडणु.

अंगिक [सं] वि. (१) बदनी, सरीरी (२) जाए जम खां हूंदडु.

अंगीकार [सं] पु. (१) स्वीकार (२) मन्जुरी, कबूलियत (३) हथ में खणणु. अंगीकारणे स. क्रि. स्वीकार करणु.

अंगीकृत [सं] वि. (१) कबूल कयलु (२) हथ में खँयलु.

अंगुल [सं] न. (१) आडुरि (२) हथ में खँयलु.

अंगुली [सं] स्त्री. आडुरि. अंगुलिनिर्देश पु. आडुरि सां इशारो करणु. अंगुलिसंधी पु. टिणी, डोडो.

अंगुष्ठ [सं] पु. आडूठो.

अंगुष्ठाण - न [सं.] न. डोटी, टोटी, सुई न लगण लाडू आडुरि में पाडण जी धातूअ जी टोपी.

अंजन [सं] न. अंजनु सुरिमो, कजलु.

अंजनवेल स्त्री. (इं) 'मनी प्लांद'.

अंजन, अंजनी (स्त्री.) लोहीडो, लोहलाकिडो (वणु), (इं) 'आडरन वूड'.

अंजली पु. स्त्री. बुकु.

अंजिर-अंजीर पु. अंजीर.

अंड [सं] न. (१) आनूरो, खुसियो, पेलूडो (२) बेदो, बेजो.

अंडे [सं] न. अंडो, बेदो, आनो.

अंत [सं] पु. (१) अंतु, पछाडी (२) मौतु (३) नतीजो (४) भेणी.

अंतः [सं] क्रि. वि. अंदिर, में, अंदिरीं, अंदरिजी. अंतःकरण नं. (१) मनु, दिली, अंदरु, (२) दया. अंतःकाष्ठ न. किठु, (इं.) 'हार्टवूड' अंतःप्रेरणा स्त्री. बिशारत, अंदरजी प्रेरणा अंतःप्रज्ञा स्त्री. अंदर जी बूस, 'इंट्युइशन' अंतःशक्ती स्त्री. अंदिरी सध-ताकत. अंतःस्थ वि. (१) अंदिरियों, गुडो.

अंतर [सं] न. (१) मुफासिलो, विछोटी, मुदो, वक्तु (२) तफावतु, फर्क (३) जुदाई, विछोडो (४) मनु (५) भावना (६) बियो (७) राजु. अंतर ठेवणे मुफासिलो-विछोटी रखणु. अंतर देणे छडणु, त्यागणु. अंतर पडणे फर्क पवणु, वेछो पैदा थियणु. अंतर होणे फर्कथियणु. अंतरकळा स्त्री. मनु, दिलि. अंतरखून स्त्री. मनजी गाल्हि, गुडो निशानी. अंतरदृष्टी स्त्री. मन ची नजुर, अंदर जू अखियूँ. अंतरपट-पट पु. (१) विचों पदों (२) शादीअ वक्ति घोट ऐं कुंवारि जे

विचमें झलियलु पदों. अंतरमार्ग पु. विचों रस्तो-
अंदिरियों रस्तो. अंतरबेधी वि. मन जो राजु या गालिह
सुवाणीदु. अंतरहेतु पु. मन जो राजु. अंतरी वि. मन
ई मन में, मन जो.

अंतरंग [सं] न. (१) मनु (२) अंदिरियों हिसो.

अंतरणे अ.स.क्रि. (१) छडणु, त्यागणु (२) जुदा थियणु (३)

मरणु (४) विवाइणु महिरूम थियणु.

अंतरात्मा [सं] पु. (१) मनु, हिर्दो, दिलि (२) आत्मा (३)
भावना.

अंतराय-ब [सं] पु. (१) रुकावट, अधिनु (२) जुदाई,
विछोड़ो (३) कमी.

अंतराल-ळ [सं] न. धरती ऐं आकाश जे वचवारो हिसो,
खालु.

अंतरिक्ष [सं] न. आकासु.

अंतर्गत [सं] वि. (१) अंदिरियों (२) गुह्यो. न. मन्सूबो.

अंतर्गर्भ [सं] पु. (१) गुह्य, मगजु (३) गुह्यो-लिकलु
मलिलबु.

अंतर्गोल [सं] वि. पु. लको, (इं) 'कॉन्क्वे'.

अंतर्दृष्टि [सं] स्त्री. अंदिरीं झलति, पंहिजे बारे में हकीकत,
पंहिजी झलति.

अंतर्दृष्टी [सं] स्त्री. अंदिरीं जोति, ग्यानु, मन में ज्ञाती
पाइणु.

अंतर्धान [सं] न. गाइबु थियणु, आखियुनि खों ओसलु
थियणु.

अंतर्बाह्य [सं] क्रि.वि. अंदिरों बाहिरों.

अंतर्भाव [सं] पु. शामिलु.

अंतर्भूत [सं] वि. शामिलु थियलु.

अंतर्भेद [सं] पु. (१) राजु, गुह्य (२) राजु ज़ाहिर थियणु.

अंतर्भेदी वि. राजु ज़ाहिर कंदडु.

अंतर्मुख [सं] वि. (१) मन में ज्ञाती पाईदडु (२) वैरागी.

अंतर्धाम [सं] न. (१) आत्मा (२) मनु.

अंतर्धामी [सं] वि. जानी, अजीजु, नज़दीकु.

अंतर्ज्ञान [सं] न. (१) अंदर जो ग्यानु या बूझ (२) ईश्वर
निसबति ग्यानु.

अंतःसाक्षी [सं] वि. मन जो ज़ाणु.

अंतःस्थ [सं] न. गुह्ये तरीके वारो, मन जे मर्कज वारो.

अंतिम [सं] वि. आखिरीन, पछाडीअ जो, पछाडीअ वारो.

अंतिम मूल्य न. आखिरीन मुल्हु (ज़िंदगीअ जो).
अंतिम सत्ता स्त्री. आखिरीन सचाई-ताकत-हस्ती
(दुनिया जी). अंतिम साध्य न. आखिरीन मक्सदु
(ज़िंदगीअ जो).

अंती [सं] श.अ. (१) पछाडीअ जो, आखिरकारि (२) करे,
लाइ.

अंतेष्टी [सं] स्त्री. क्रियाकर्तु, मृतकु कर्तु.

अंत्य [सं] वि. आखिरीन, पछाडीअ जो. अंत्यदर्शन न.
पछाडीअ जो मुँहें डियणु. अंत्यविधी पु. अंत्येष्टी स्त्री.
क्रिया कर्तु.

अंत्र [सं] न. आंडो, आंडा.

अंशरणे स.क्रि. विछाडणु, पथारणु.

अंशरूप न. हंघु, बिस्तरो, विछाणो. अंशरूप पाहून पाय
पसरारो सवडि आहरि पेर डिघा करणु धुरिजनि.

अंदाज [फा] पु. (१) अंदाज़ो, अटिकल (२) पैमानो.

अंदाजपत्रक न. आमदनी ऐं खर्च जो तख्तीनो, बजेट,
(इं) 'बजेट', 'एस्टिमेट'.

अंघ [सं] वि. (१) अंधो (२) लागजु (३) जाहिलु.

अंधकार [सं] पु. अंधकार, अंधेरो, ऊंदहि, बाड.

अंधत्व [सं] अंधाई.

अंधश्रद्धा [सं] स्त्री. अंधो बिश्वासु, बिना सोच वीचार जे
सर्घा रखणु.

अंधळा, आंधळा वि. अंधो, सूरदासु (वधीक हिसो
'आंधळा').

अंधानुकरण न. बिना सोच वीचार जे कयलु नकुलु या
पेरिवी, तक्लीद.

अंधार पु. अंधेरो, अधिकार, ऊंदहि. आंधारणे अ.क्रि. अंधेरो
थियणु.

अंधार-धेरी स्त्री. (१) अंधारी, अंधेरो, ऊंदहि (२) अंधारी,
मये खे चकरु (३) अंधारी, आंधारी, अखियाडी
(वहटजी) (४) अंधारी, डाके जी परदी.

अंधुक वि. धुंधिलो, अणचिदो. अंधुक दृष्टी स्त्री. धुंधिली
नज़र, सांविरो, सूझार.

अंबट, आंबट वि. (१) खटो (२) नाराजु, नाखुशि. अंबट
ओले वि. आडोको, थोरो ओलो. अंबट ढाण वि. बे
हृदि खटो, खटो जहिडो टिहु. अंबट शोक पु. बुरो
शौकु, चरियाइप जो शौकु. अंबटसर वि. थोरो खटो,

खटेरो.

अंबणे अ.क्रि. (१) खटो थियणु (२) डुंद खटा थियणु (३) किनो थियणु (४) थकिजण, हड सूर करणु. अंबत

पडणे का गाल्हि फ़ैसिले खाँ सवाड लटिकणु, अण फ़ैसिल थियणु.

अंबर पु.स्त्री. अंबूरी, लोहार जी पकड़. न. (१) रेशिमी कपिडो, कपिडो (२) आकासु (३) खुशबूदारु शैड पु. अनाजु सांढे रखण लाड भित्ति में कयल जाड.

अंबरस, आंबरस पु. अंब जी रसु.

आंबवण न. (१) खमीर (२) सवाणु. आंबविणे स.क्रि. (१) खटो करणु (२) ज़ोर सां थुक उछिलाडणु.

अंबा, आंबा [सं] पु. अंबु. स्त्री. (१) माड, जीजलि (२) देवी.

अंबाडा [सं] पु. चोटी, चोटो (ज़ालुनि जो).

अंबाडी स्त्री. सिणी.

अंबारी स्त्री. अंबारी, हाथीज जे पुठीज ते रखियल पालिकी, हौदो, हंबारी.

अंबूर पु. अंबूरी, पकड़.

अंबोटी स्त्री. आंबूती (बूटी).

अमल [अ] पु. (१) राजु, अमलु (२) नशो, ग़शी.

अंश [सं] पु. (१) अन्सु, हिंसो, भाडो (२) जुजो (३)

कुल्हो. अंशकालिक वि. (इं). 'पार्ट टाईम'. अंशतः

क्रि.वि. थोरो थोरो, धीरे धीरे. अंशांश पु. अन्स जो

अन्सु, भाडे जो भाडो. अंशी पु. हिस्सेदार, भाडे भाई.

अंशु [सं] पु. (सिज जो) किरणो. अंशुमाली-ळी पु. सिजु.

अः

अः मराठी वर्णमाला जो सोरहों ऐं आखिरीनु हर्फु इलत.

क

क मराठी वर्णमाला जो पहिरियों हर्फु सट्टीह.

कं [सं] न. सुखु, आनंदु.

कंक [सं] पु. कंगु, बघु (पखी).

कंकण [सं] न. (१) कंगणु (२) चूडी (३) साठ सोण जो हैड में बोटियलु घागो (४) कडो (कराईज में पाङ्ग जो) (५) कसमु, प्रतिग्या.

कंकर [सं] पु. (१) ककिरो, ककिरी, पथिरी (२) वारी, रति.

कंकाल-ळ [सं] पु. हडनि जो पित्रो.

कंकाळ-ळा [सं] वि. (१) वहिशी, खतरनाकु (२) दैतु, राकासु (३) हडाओं पित्रो.

कंकास पु. घरेलू झेडो, झेडो झटो.

कंकोळ प. कबाबिचीनी.

कंगण पु. (१) कंगणु (२) मधे उभिरियलु गोलु (३) गोलु किनारी.

कंगवा पु. कंगो, फणोटो.

कंगाल वि. (१) कंगालु, गरीबु (२) सुकलु, डुबिरो (३) बीखारी.

कंगोरा [फ़] पु. (१) किनार, कुंड, किनारो (२) थंभे ते गोलु लीका.

कच [का] स्त्री. (१) मोट, वापसि मुडणु-वरणु (२) ज़ोर (डियणु) (३) रेतीज जो ज़रो (४) ककिरी, पथिरी (५) मुसीबत (६) कपिचा. कच खाणे मोट खाडणु, वापसि वरणु, हिमय हारणु, गमु-कसर खाडणु. कचखाऊ वि. मोट खाईदडु. कचमोडा वि. डकिणो, गीदी.

कच [सं] पु. वार, वारनि जो मुचो.

कचकच स्त्री. (१) कचि कचि, वारी डुंदनि हेठां अचण करे थींदडु आवाजु (२) रेतीज जा ज़रा (३) झेडो झटो, खिटि पिटि.

कचकचा-चा क्रि.वि. (१) डुंद करिटीदि (२) डुंद डुंदनि सां

गसाए (खाइणु) (३) जोर सां रडियूं वाका करे.
 कचकचीत वि. (१) कचो, साओ (२) कचि कचि कंदडु
 (दोदो) (३) कचो (मटु) (४) पूरा, रोक (पैसा).
 कचकट-टी वि. (१) भुरिणो, भुरिकिणो, भजंदडु, फिटी
 करण जहिडो.
 कचकचणे अ.क्रि. (१) डकी पुठिते हटणु, मोट खाइणु (२)
 डकणु, कंबणु, हिमथ हारिजणु (३) ठक् करे भजणु
 '४) किरणु, हिक पासे सुकी पवणु.
 कचकरणे अ.क्रि. (१) डकणु (२) घबिराइणु (३) मोट
 खाइणु (४) हेठि सुकणु.
 कचका पु. (१) काठीअ या तरारि वगेरह जो धकु-चोट (२)
 जोरदार ऐं ओचिती छिक (३) छिकताण (४)
 दहिको, सुदिमो.
 कचकावणे स.क्रि. (१) जोर सां बघणु (२) मार डियणु (३)
 गारियूं डियणु (४) जोर सां छिकणु (५) हणणु
 (कोको-किली). कचकावून, कचकून क्रि.वि. (१)
 तमामु जोर सां बघी (२) खूबि (३) बे हदि. कचकून
 खाणे - जेवणे पेटु भरे खाइणु, दबाए खाइणु. कचकून
 बांधणे जोर सां छिके बघणु. कचकून मारणे खूबि मार
 डियणु.
 कचणे, कचरणे अ.क्रि. (१) डकणु (२) मोट खाइणु (३)
 गमु खाइणु (४) हेठि सुकणु. कचर स्त्री. (१) डपु
 (२) मोट.
 कचरा पु. (१) गंदु, किनुकचिरो (२) बेकार शयूं, कचरापेटी
 स्त्री. गंद जो दबो.
 कचरा [सं] पु. कचूरि (दबा).
 कचा सना. कहिडो?
 कचाट पु.न. (१) अटिकल, रम्ज, हिमथ-बहादुरीअ जो कमु
 (२) कोशशि (३) डुखियो कमु (४) घोटालो,
 मुसीबत (५) कलंकु, इल्जामु (६) मन्सबो.
 कचाटी स्त्री. (१) शिकंजो, चंबो, भीडो (२) घोटालो.
 कचाटीत सापडणे चंबे में-मुसीबत में फासणु, वकड में
 अचणु.
 कंचुक [सं] पु. (१) कोटी (२) अंगी (३) कपिडो (४) नांग
 जी खल (५) फल जी खल.
 कचेरी स्त्री. (१) कचहिरी (२) सरकारी कम जी जगह,
 आफिसि.

कचोळ-ळे न. (१) पूजा जो हिकु खासि बर्तनु (२) गोलु ठाहे
 वेठल माण्ह.
 कच्चा-च्चे वि. (१) कचो, साओ, अणपकलु, अण रसियलु
 (२) अधूरो (३) अण सिशियलु (४) (कंहिं गाल्हि
 में) कचो (५) अण आजिमूदगार (६) घटि, नंदो
 (७) कचो (रंगु) (८) पति (खंडु जी) (९) आरजी,
 थोरे वक्त लाइ रसियलु. कच्चा डाग पु. कचो टाको,
 गुंडु, रेहु. कच्चा दोरा पु. कचो धागो. कच्चा पाढा पु.
 थोरे में हकीकत. कच्चा माल पु. कचो मालु (कपह,
 लोहु वगेरह). कच्ची बच्ची न. ब.व. बार बचा, फर
 टकर.
 कच्छ [सं] पु. (१) धोती या साडीअ जी लांग (२) नदीअ
 जो किनारो (३) कुमी, कुमीअ जी पुठि. कच्छसर न.
 खारीअ जी ढंद.
 कच्छप [सं] पु. कुमी. कच्छपी लागणे (१) पुठियाँ पवणु
 (२) खुशामद कंदे पुठियाँ फिरंदो रहणु.
 कजाख-ग [तुर्की] वि. (१) शेडाकारि (औरत) (२)
 वहिशी, राकासिणि.
 कंजूष-स [सं] वि. कंजूस.
 कज्जा [अ] पु. (१) झगिडो, झेडो झटो (२) वेरु (३)
 फौजदारी मुकदिमो. कज्जा खोकला पु. कज्जा
 कफावत स्त्री. झगिडो, तकरार.
 कट [सं] पु. (१) साजशि, मन्सबो (२) चेल्हि, कमरि (३)
 चौपड रांदि में मंघीअडे (×) जी निशानीअ वारो घर
 (हिन घर में गोठ मारे न सधिबी आहे). कट रचणे
 सिटूं सिटणु, घाटु घडणु.
 कटक [सं] न. (१) कटकु, लश्कर (२) छांविणी.
 कंटक [सं] पु. (१) कंडो (२) गुंडो.
 कटकट स्त्री. (१) छिटि पिटि (२) संझटु (३) झेडो (४)
 तकिलीफ (५) किरिकिरि. कटकट्या वि.
 छिटिपिटि-किरिकिरि कंदडु, चिडिणो.
 कटघर न. काठ जो कटहिरो, झंगिलो, वेड्हो.
 कटणे अ.क्रि. (१) कटणु, कटिजणु, कपिजणु, भजणु, मरणु
 (२) घटिजणु, घटि थियणु (३) कट थियणु (४) कटु
 चड्हणु, कटिजणु (५) बनीअ जी कटाई थियणु.
 कटदोरा [सं] पु. चेल्हिकी, चेल्हि में बघण जो धागो.
 कटमिती-मुदत स्त्री. व्याज जो हिकु हिसाबु-हिन में कर्ज

वारी रकम व्याजसूधी जीअं जीअं मोटाई वेंदी आहे तीअं तीअं मूर घटिजंदो वेंदो आहे.

कटवणी स्त्री. पाराई, लोहजी चुहिबाई थुल्ली शीख-लठि जंहिजे ज़रीए पथर कडिया वेंदा आहिनि. न. मेरो धोतलु पाणी.

कटविणे स.क्रि. (१) कडी छडणु, तकिडो खानो करणु (२) काटा करणु (लगडु), कटाडणु.

कटाकटी स्त्री. काटाकाटी, कपण जी क्रिया.

कटाकटी-ने क्रि.वि. छिके ताणे, जीअं तीअं करे.

कटार-टपार स्त्री. कटारी, खंजरु. उरावर-जिबावर कटपार रहाणे दहशत में रहणु. जिवाला कटपार लागणे दिलि लुडणु, कंहि चिंता में मनु व्याकुलु थियणु.

कटाब पु. (१) सुहिणी बनावत, डोलवारो ठाहु, भभिको, डेखु (२) निजारो, डेखु (३) मन्सूबो (४) वढ कुट, कतलु करणु.

कटासन [सं] न. डभनि जो आसन, तडो. कटासन घालून बसणे (१) तपस्या करणु (२) तपस्या जो मिखिर करणु.

कटाह स्त्री. वडी तई.

कंटाळणे अ.क्रि. (१) तंगि थियणु, ककि थियणु (२) थकिजणु. कंटाळबाणा-णी पु.स्त्री. वि. (१) ककि कंदडु-इ, बिरु कंदडु-इ (२) थकाईदडु-इ. कंटाळा पु. (१) ककि, बिरु (२) थकु (३) उमंगु न थियणु (४) बुछो, किराहत. कंटाळ्या वि. जल्दी ककि थींदडु.

कटाक्ष [सं] पु. (१) नजर, अखिटेट (२) अखिटेट करे प्रेम विचां डिसणु (२) वेरु, गुसो (३) कंहि गाल्हि ते खासि जोरु हुअणु (४) गुसो या लिकल मजनों वारो भाषणु-गाल्हाडणु.

कटि-टी [सं] स्त्री. चेल्हि, कमरि, बेठि. कटिबंद पु. चेल्हिकी, चेल्हि में बुधण जो घागो-सोन जो सगो वि. संजमी, पाण खे ज़ात्ते में खंदडु. कटिबंध पु. कमरिबंदु, मिन्तकह, (ई) 'जोन'. उष्ण कटिबंध पु. कोसो कमरिबंदु. शीत कटिबंध पु. थघो कमरिबंदु. समशीतोष्ण कटिबंध पु. पूरो पनो कमरि बंदु. कटिबंध वि. कमरि कशियलु, तयार. कटिवात पु. चेल्हि जो सूरु, चुक, चूक. कटिशूल पु. कामु, कामवासना,

बेहदि कामी शख्स, शहवत.

कटु-दू [सं] वि. (१) कौडो (२) तिखो, तेजु (३) अण वणंदडु, दिलि खे चुभंदडु. कटुता स्त्री. (१) कौडाई, कौडाणि (२) तेजु (३) न वणणु.

कटोरा पु. कटोरो.

कट्टर वि. (१) कटरु, पको, पूरो (२) ज़िदी (३) बुगुजी.

कट्टा [का.] पु. (१) चबूतिरो, थल्हो (२) हिकई किस्म जे दुकाननि जी कतार. (मि. 'सराफ कट्टा' = सोनारनि जा दुकान).

कट्टी स्त्री. किटी. कट्टी करणे किटी करणु (बुधीअ जो ज़िदु).

कंठ [सं] पु. (१) कंठु, गलो (२) आवाजु (३) तोते जे गिचीअ वारो साजो पटो (४) निडी. कंठ दाटणे गलो भरिजणु, रुअण ते थियणु. कंठ फुटणे (१) निडीअ मां आवाजु निकिरणु (२) बालगु थियणु. कंठ मोकळा करून रडणे ओछिगाल्ले डेई रुअणु. कंठास लावणे गले लगाडणु. कंठी प्राण येणे साहु मुठि में थियणु, मरण कंधी अ ते पडुचणु. कंठशोष करणे (१) रडियूं करणु (२) सांदहि शिकायत करणु. कंठस्नान घालणे सिंसी लाहिणु, मौत जे घाटि उतारणु. कंठगत वि. (१) यादि कयलु (२) निडीअ ताई पडुतलु (साहु). कंठद्वार न. कंठि दुआरु, निडीअ जो मुंह. कंठमणि-णी पु. (१) गलो जो मण्को (२) गले जो तजवीजु. वि. लाडुलो, प्यारो. कंठरबाणे क्रि.वि. रडियूं करे, गलो फाडे. कंठशोष पु. (१) निडी सुकणु (२) अजाई रडियूं करे निडी सुकाडणु. कंठसूत्र न. (१) जणियो (२) मंगलसूत्र. कंठस्व वि. (१) गले जो (२) यादि (करणु), बर्जबान. कंठस्नान न. (१) गिचीअ ताई सनानु (२) सिंसी लाहिणु. कंठ्य वि. गले मां निकिरंदडु हर्फु - मि. अ, आ, क, ख, ग, घ इहे कंठ्य वर्ण या हर्फु आहिनि, हल्की.

कंठहा पु. (१) कटहिडो, झंगिलो (२) चकु, खूह जे चौधारी बनो, पग.

कंठणे स.क्रि. (१) डुखनि में वक्तु गुजारणु (२) सहणु (३) तकिलीफ सां पारि करणु.

कंठा [सं] पु. कंठो, गले जो हारु, हसु.

कंठाळ-ळी स्त्री. जानिवर जी पुठीअ ते रखियल बि मुंहीं गूणि. कंठाळ्या वि. बारु डोईदडु (जानिवर).

कठीण [सं] वि. (१) कठनु, डुखियो, मुश्किल (२) कठोर, सख्तु (३) मुंझाईदड़.

कठोर [सं] वि. (१) कठोर, सख्तु (२) तिखो (३) निर्दई.

कठोर वर्ण पु. क, ख, च, छ, ट, ठ, त, थ, प, फ, श, ष, स, ह इहे हर्फ.

कड स्त्री. (१) चेल्ह, कमरि, कछ (ते खणणु) (२) बदर, पासो (खणणु) (३) तरफदारी (४) किनारो, पछाडी (५) कड-भरि, किनारो (नदीअ जो). कड काढणे-गाठणे को कमु यकिसाहीअ पूरो करणु. कड घेणे तरफदारी करणु, बदर खणणु, पासो खणणु. कडेस लावणे (को कमु) पूरो करणु, पारि पहुचणु.

कंड-कंडू [सं] स्त्री.पु. (१) खारसि (२) खुजिलीअ जी बीमारी (३) तिखी इछा.

कडक वि. (१) सख्तु, कठोर (२) सुकलु (३) गुसेवारो, ज़ावो वारो (शख्तु) (४) तेजु, तिखो (५) मज्जिबतु (६) चुभंदइ, सहण खां बाहिरि (धधि, हवा) (७) सोक, टाटु (८) तल्खु (९) कडकि (चाहिं).

कडकडणे अ.क्रि. कडकणु, कडकडाटु करणु (विजु वगैरह).

कडकडाट पु. कडकडाटु, गजगोड़.

कडकडीत वि. (१) किच्किच् कंदडु, वारियासो (२) टहिकियलु, बेहदि गरमु (३) सफु साफु चयलु (४) कठोर, सख्तु (५) सुकलु (६) पूरनता ते पहुतलु.

कडकडून क्रि.वि. (१) ज़ोर सां (भाकुर पाङ्गु) (२) जोश मां (उलर करणु) (३) सख्तु (बुख लगणु).

कडकणे अ.क्रि. (१) सुकणु, सुकी सख्तु थियणु (ढोढो वगैरह) (२) (गुसे में) तपी बाहि थियणु (३) ड़री पवणु, चीरु पवणु (४) फ़सलु सुकणु (५) ड़बिरो थियणु (६) ड़ंद करिण जो आवाजु थियणु (७) महांगो थियणु (८) काठियूं सडण जो आवाजु थियणु (९) (गुसे में) ज़ोर ज़ोर सां गाल्हाङ्गु (१०) कडकणु (विजु). कडकडून बोलणे गुसे में-रडियूं करे गाल्हाङ्गु. कडकडाट पु. (१) कडकडाटु, कडिको, टुटण जो आवाजु (२) गजगोड़.

कडकावणे स.क्रि. (१) हणणु (थफ, लकुणु वगैरह) (२) मार थियणु (३) बे बाकु थी गाल्हाङ्गु (४) छंड कटणु.

कडंग वि. (१) सुकलु (२) सख्तु. कडंगणे अ.क्रि. (१) सुकणु (२) सख्तु थियणु (ढोढो, अनु).

कडादण, कडधान्य न. दालियूं (मुठ, चणा, थूहर), दालियुनि जो अनु.

कडबा पु. कड्ब, सुकल काना.

कडमड-डी स्त्री. बुखार खां पोड् थींदइ कमिजोरी, लिङ साणा थियणु. कडमडणे अ.क्रि. (१) बुखार थियणु खां पहिरीं सरीरु ग़रो लगणु, लिङ झवणु (२) विच में टपी पवणु, दखलअंदाजी करणु.

कडबा वि. (१) कौड़ो (२) निर्दई (३) गुसेवारो (४) वहिशी, संगिली (५) खारसि कंदडु (सूरणु वगैरह).

कडवे न. मिसरअ, कली (कविताजी) (इं) 'स्टइन्ज़ा', सलोकु.

कडसणी स्त्री. (१) (दरीअ जो) पर्दो सोरण जी ड़ोरे (२) मंघीअड़ो. कडसणीत धरणे मूँझारे में विझणु. कडसणीस लागणे (सिंहत) पुठिते पवणु, ड़बिरो थियणु. कडसणे स.क्रि. (१) विलोङ्गु (२) कशणु, छिके बघणु (३) परिखणु (४) कमिजोर थियणु (५) काङ्गणु.

कंडा पु. सोभ, जड़. वि. सुहिणी (ज़ौरत).

कडा पु. (१) पहाड़ जी चुहिबाई चोटी, चुरि, जबल जी गुरी; चुख (२) मथार.

कडाकूट स्त्री. (१) कोशशूं, हीला (हलाङ्गु) (२) शझाई, घणाई (३) जोशु.

कडाडणे अ.क्रि. (विजु) कडिकणु, गजगोड़ थियणु.

कडारणे अ.क्रि. थुल्हो थियणु, सुजणु.

कडाशीण स्त्री. ड़िसो 'कैदाशीण'.

कंडाळी स्त्री. अफ़वाहु, हुलु.

कडी स्त्री. (१) (दर जो) कडो, कडी (२) काठ जो चौरसि टुकरु (३) ड़ंगु. कडी करणे खटणु, सोभ हासलु करणु.

कंडी स्त्री. अफ़वाहु, हुलु, ड़ंद चर्चा.

कडाकोट-कडेकोट पु. हिफ़ाजत-सलामतीअ वारी जगह, सख्तु बंदोबस्तु, पहिरो. वि. सख्तु-पको (बंदोबस्तु).

कडील श.अ. तरफ़ जो, तर्फ़ा, पासे जो.

कडू वि. (१) कड, कौड़ो, कडो (२) अणवणंदडु, कठोर (भाषणु) (३) सख्तु. कडू तोंडली स्त्री. गोलाडो (वलि, फलु). कडू निंब पु. निमु (वणु). कडू वृंदावन न. दूहु (वनस्पती), (इं) 'कोलोसिय'.

कंडू स्त्री.पु. (१) खारसि (२) उमंगु, जोशु (३) मस्ती.

कंदुरोग पु. खुहरि.

कहूँ श.अ. तरफां, पासे खां, वटां.

कडे श.अ. (१) तरफि (२) पासे (३) वटि (४) कछ ते (५) हुन भरि (६) इवाले (७) डौहूं.

कडेकपाट न. डूंगर-जबल पहाड़-डुखियूं जगहूं.

कडेलोट पु. (१) पहाड़ या किल्लएजी चोटीअ तां हेठि धिको डेई मारण जी सजा (२) बे हृदि कोशशि, जफ़कशी (३) कडी छड़णु, नेकाली (४) (कहिं गाल्हि जी) हव.

कडेस श.अ. (१) किनारे ते, किनारे वटि (२) पासे, पासे खां.

कडोविकडी स्त्री. (१) गाल्हाड़ण जी रम्ज-खेड़ (२) बिटी मज़नों जो गाल्हाड़ण (३) आडाखरी (४) चालाकी.

कडोसरी स्त्री. वरु, गंडि (पैसा डोकड़ रखण जी लाइ)

कड [सं] पु. (१) टहिको, उबारो (२) जज़बो, जोरु, जाशु. कड कादून रहणे ओछांगिरूँ डेई रुअणु. कड जिरवणे गुसो लाहिणु. कडणे अ.क्रि. (१) कड़हणु, टहिकणु, उबिरणु (२) तपी बाहि थियणु. कडत वि. टहिकियलु, कड़हियलु, गरमु. कडविणे स.क्रि. काड़हणु, टहिकाड़णु.

कडई स्त्री. तई.

कडी स्त्री. (१) कड़ही. कडी पातळ होणे (१) बीमारीअ करे डुबिरो-पीलो थियणु (२) डप में मतिरूं मुंझणु, ढढर दरा थियणु. कडी खाऊ वि. डकिणो, गीदी, नामर्दु. कडीनिंब-लिंब पु. कड़ही पता.

कण [सं] पु. (१) कणि, कणो, दाणो, ज़रो (२) फुडो.

कणकणे अ.क्रि. (१) कसिजणु (बर्तनु) (२) कलंकु लगणु.

कणखर वि. (१) कडो, सखु (२) पुख्तो, मज़िबूत.

कणंग, कणगा स्त्री.पु. गुंदी (अनाज जी).

कणदार वि. (१) दाणेदारु (२) खूबि संगनिवारो (३) सघारो.

कणव [सं] स्त्री. दया, रहमु.

कणस न. संगु.

कणा पु. (१) (पुठीअ जो) करंधो (२) (गाडीअ जी) सराई (३) डाउको (जहाअ जो).

कणिक-णीक स्त्री. कणिक जो अटो.

कणिका [सं] स्त्री. (१) कणो (२) दाणो, ज़रो (३) फुडो.

कणी [सं] स्त्री. (१) कणी, कणो, दाणो (२) जुजो. दाताच्या कण्या करणे चई चई थकिजणु. कण्या खाऊन मित्रास तूप लावणे मयो कूड़ाए साख कडाड़णु. कणीस न. संगु (मकाई-जूअरि वगेरह जो).

कण्णणे अ.क्रि. कंसणु, चिंधणु, कुण्णणु.

कण्णेर स्त्री. गाड़हनि या पीलनि गुलनिवारो कनेर जो वणु, गुलु जंगी.

कतरणी स्त्री. कैची.

कतरबेत पु. (१) किफ़ाड़त, कमि खर्ची (२) साफ़ सुथराई, ठीकु. कतरबेती वि. (१) किफ़ाड़त कंदडु, हिसाब सां खर्चु करे पैसा बचाईदडु (३) गुंदी कपु (४) साफ़ सुथिरो.

कतरभेद पु.ब.व. (१) अटिकलूं, चालाकियूं (२) छल-वल, रम्जु.

कतल-तल [अ] स्त्री. कतलु, वढकुट. कतलची रात्र स्त्री. आशूरनि जा ताबूत खणी ववण खौं अगु वारी राति. कर्बला में हिन डीहें ते इसनु हुसेन मारिया वया हुआ.

कंतान [अ] कंतानु, गुणि, सिणीअ जो कपिडो.

कंशट न. ठीको, (इं) 'कॉन्ट्रिक्ट'. कंशटदार पु. ठीकेदार, (इं) 'कॉन्ट्रिक्टर्स'.

कतेरा [हिं] कतीलो, कंडनिवारनि वणनि जो खौर.

कथणे स.क्रि. (१) चवणु, बुधाड़णु (२) हकीकत बयानु करणु.

कथन [सं] न. (१) कथनु चवण-बुधाड़ण जी क्रिया (२) बयानु, हकीकत, ज़बानी.

कथा [सं] स्त्री. (१) कथा, आखाणी, कहाणी (२) हकीकत, बयानु (३) कथा, कीर्तनु (४) कीमत, अहमियत. कथाकथन न. कहाणी बुधाड़णु. कथापट पु. (इं) 'फ़ीचर फिल्म'. कहाणीअ वारी फिल्म.

कथानक [सं] न. कहाणी या नाटक वगेरह जे आखाणीअ जी रिथा, (इं) 'प्लॉट'.

कथित [सं] वि. बुधायलु, बयानु कयलु.

कथील [सं] न. कलई (धातू), टीनु.

कथ्य [सं] वि. बुधाड़ण-चवण जोगो.

कदन-कंदन [सं] न. (१) कतलु, नासु (२) लड़ाई.

कदम [अ] पु. कदमु.

कदर [अ] स्त्री. (१) कदुर, आदरभाउ, मानु (२) कीमत

(३) हिमथ (४) सुभाज (५) दहिशत.

कंदर-रा [सं] (१) गुफा (२) मनु.

कदली [सं] स्त्री. केलो, केले जो वणु.

कदा [सं] क्रि.वि. (१) कड़हिं? (२) कड़हिं बि. कदाकाळी

क्रि.वि. (१) कड़हिं कड़हिं (२) आगाटे जमाने में.

कदाचित क्रि.वि. शायदि, मुमकिनु. कदापि-पी

क्रि.वि. (१) हरिंज (२) कड़हिं कड़हिं, विलें.

कंदील [अ] पु. लालिटीनु.

कंदुरी-कंदोरी स्त्री. (१) पड़हियलु धागो (गिचीअ में बुधण

जो) (२) कमरि में बुधण जो धागो (३) भंडारो,

लंगरु (४) बकर जो गोशु.

कडु-डू [सं] वि. कंजूस.

कंधरा [सं] स्त्री. कंधु, गिची.

कधी [सं. कदा] क्रि.वि. (१) कड़हिं? (२) बअजे. कधी

कधी, कधी मधी क्रि.वि. कड़हिं कड़हिं, विच विच में,

बअजे बअजे. कधी काळी क्रि.वि. धणो अगु, कंहि

वक्ति, कंहि जमाने में. कधीच क्रि.वि. (१) कड़हिं

बि, बिनह (२) अगाणें, पहिरीई. कधीचा क्रि.वि. (१)

कड़हिं जो? (१) कड़हांको, कड़हांकुरु. कधी तरी

क्रि.वि. कड़हिं त बि, कड़हिं, विच विच में. कधी ना

कधी क्रि.वि. कड़हिं न कड़हिं. कधी क्रि.वि. कड़हिं

बि (न ईदुसि).

कनक [सं] न. सोनु. पु. धातरो.

कनवटी स्त्री. वरु, गुंढि.

कनवाळा स्त्री. दया, रहमु, ममता. कनवाळू वि. रहमदिलि,

दयालू, ममतावारो.

कनिष्ठ-ष्ठ [सं] वि. (१) सगीर, सभिनी में नंदो (२) घटि

दर्जे जो, खसीसु (३) आखिरीनि. कनिष्ठ पक्ष-क्षी

क्रि.वि. घटि में घटि.

कनिष्ठिका [सं] स्त्री. चीच.

कनीनिका [सं] स्त्री. अखि जी माणिकी-तारो.

कन्यका [सं] स्त्री. कन्या, छोकिरी, धीअ.

कन्या [सं] स्त्री. (१) कन्या, छोकिरी (२) धीअ. कन्यागत

पु. कन्या रासि में गुरूअ जे अचण जो कालु जो शुभु

धींदो आहे. न. डेती लेती. कन्यादान न. कन्यादानु.

कन्याघन न. डेती लेती.

कंप [सं] पु. (१) कंप, कंबिणी, कंबण जी क्रिया (२)

लर्जिशि.

कपचा-ची पु. स्त्री. (१) टुकर (२) छोडो (२) छिलरु (४)

चोपोडो.

कपट [सं] न. (१) कपटु, ढोंगु, कूडु (२) पापु (३) बुराई.

कपटनाटक न. कूडो नाटक, मिखिर. कपटनिंदा स्त्री.

बाहिरां निंदा पर अंदिरां साराह, लिकल गुझी साराह.

कपटविद्या स्त्री. कंहिजी बुराई-बर्बादी कंदड़ कूडी

विद्या. कपटवेश पु. सांगु, कूडो वेसु या रूपु.

कपटस्तुती स्त्री. बाहिरां खुशामद पर अंदिरां गिला.

कपटी वि. (१) कपटी, लुचु, ठगु (२) इसदु कंदड़.

कपडा [फ] पु. कपिडो (सिबियलु). कपडालत्ता पु. कपिडो

लटो.

कःपदार्थ [सं] पु. कीन जहिडो - खसीसु शख्सु या शैड.

कंपन [सं] न. कंबिणी, डकिणी.

कपर्दक-का [सं] पु. स्त्री. कोडी.

कपाट [सं] न. (१) दर, दरिवाजो (२) दर-दरीअ जो ताकु

(३) गुफा (४) कबटु.

कपात स्त्री. कट थियणु, घटिजणु, तख्नीफ.

कपाल-ळ [सं] न. (१) निरिडु, निर्डु (२) कपार, कपाट,

कापार (३) नसीबु (४) मट जो टुकर, खपर.

कपाळी उठणे मथो सूर करणु, तंगि थियणु. कपाळ

काढणे नसीबु खुलणु. कपाळ फुटणे (१) किस्मत

फिटणु (२) विधवा थियणु. कपाळमोक्ष करणे (१)

मगजु फाडणु, खूबि मार डियणु (२) मारे छडणु.

कपाळाला हात लावणे मथो-कर्म पिटणु. कपाळी

लिहिलेले असणे कर्मनि में लिखियलु हुअणु.

कपाळकरंटा वि. निभागो, बदि नसीबु. कपाळकूट

स्त्री. (१) मगजमारी (२) बक बक.

कपाळी स्त्री. कपह.

कंपास [इं] पु. पल्कार, 'कंपास'.

कपि-पी [सं] पु. (१) बांदर (२) हनूमानु.

कंपित [सं] वि. डकंदडु, कंबंदडु.

कपिला [सं] स्त्री. (१) हिक ई रंग वारी गांड (२) गांड.

कपिलाषष्ठी स्त्री. घणे वक्त खां पोड् धींदडु किनि

गाल्हियुनि जो सुठो मेलाप, सुहिणो वझु, नामुमकिनु

गाल्हि.

कपी-कप्पी स्त्री. (१) कपी, फिरिणी, चर्खी, रीलु, टाकुलो,

(इं) 'पुली' (बारु खणण लाइ कमु ईदइ), भौणी.
 कंपू पु. (१) टोलो (२) जथो (३) फ़ौजी टोली.
 कपोत [सं] पु. कबूतर.
 कपोल [सं] पु. गिलु, गिटो. कपोलकल्पित वि. (१) मन मां
 गहियलु, छ्याली (२) कूड़ो.
 कप्पा पु. (१) खानो (२) खुडी, (इं) 'पिगन् होल्'.
 कप्पी स्त्री. 'डिसो 'कपी'.
 कफ [सं] पु. (१) कफ़, सरीर जे खराबी अ जो हिकु किस्सु
 (२) बलग्गु, खांधारो.
 कफणी-नी [अ] स्त्री. कफिनी-डिघो चोलो.
 कफल्लक पु. कंगालु, बेह्दि गरीबु शख्सु, बीखारी.
 कफावत [अ] स्त्री. (१) डोह, गुनाहु, भुल (२) डोहो सटो.
 कबजा [अ] पु. कब्जो.
 कबंघ [सं] पु. न. (१) मुंढीअ बिना धडु (२) फथिकंदडु धडु.
 कंबर [फ़ा] स्त्री. कमरि, चेल्हि. कंबर खचणे कमरि टुटणु,
 ना उमेदु थियणु. कंबर कसणे कमरि कशणु, संदिरो
 बघणु.
 कबरा-रे वि. चिटकमिरो (धोड़ो वगेरह).
 कबाड-काबाड न. (१) डोरनि जो कमु (२) काननि वगेरह
 जो बार. काबाडकष्ट न. (१) सख्खु पोरिहयो-महिनत
 (२) घटि दर्जे जो कमु (मजूरी). कबाडी-काबाडी वि.
 (१) बारु डोईदडु (२) महिनत-मजूरी कंदडु (३)
 खसीसु.
 कबिला [अ] पु. (१) कबीलो (२) कुटुंब-बार बुचा (३)
 जाल.
 कबुली [अ] स्त्री. कबूलियत, बास. कबूली जबाब पु. गुनाहु
 बासणु, गुनाह जी कबूलियत. कबूल वि. कबूलि,
 मन्जूर.
 कम [फ़ा] वि. कमि, घटि, थोरो. कमअस्सल वि. घटि जाति
 जो. कमकसर क्रि.वि. (१) घटि में घटि (२)
 अटिकल, लगि भगि. कमकुवत वि. कमिजोर.
 कमनशीबी वि. बदिनसीबु, निभागो.
 कमठ [सं] पु. कुमी.
 कमतरता [फ़ा] स्त्री. कमी, खोटि, अणाठ.
 कमती [फ़ा] स्त्री. कमी, खोटि. वि. घटि, थोरो.
 कमनीय [सं] वि. (१) सुहिणो (२) मनपसंदु.
 कमर [फ़ा] स्त्री. कमरि, चेल्हि. डिसो 'कंबर'.

कमरपट्टा-बंद पु. (१) चेल्हिकी, चेल्हि में बुधण जो
 धागो (२) संदिरो, तरार कमरि सां बुधण जो पटो.
 कमर ढिला वि. (१) कमिजोर (२) गीदी, डकिणो.
 कमर कसणे कमरि कशणु. कमर खचणे हिमथ हारणु.
 कमर धरणे चेल्हि वठिजणु, चेल्हि में सूरु पवणु. कमर
 बांधणे कमरि कशणु. कमर मोडणे (१) चेल्हि भजणु
 (२) हिमथ हारणु. कमर बाकणे चेल्हि चिबी थियणु.

कमल-ठ [सं] न. कमलु (गुलु).

कमविणे-कमावणे अ.स.क्रि. (१) कमाइणु, हासुलु करणु
 (२) (चमु) मारणु, चमिडो नरमु करणु (३) सरीर
 सधारो बणाइणु (४) भाणु वगेरह विशी जमीन फ़सुल
 लाइकु बणाइणु (५) कलणु (मिटी). कमाळ वि. (१)
 कमाईदडु (२) तयारु कयलु. कमावता वि.
 कमाईदडु.

कमळ [सं] न. डिसो 'कमल'.

कमाई स्त्री. (१) कमाई, उपति (२) चमिडो नरमु करण जी
 क्रिया (३) जमीन फ़सुल लाइकु बणाइण जी क्रिया
 (४) अटो गोहिणु (५) चूनो-गारो लताइणु.

कमान [फ़ा] स्त्री. (१) कमान (२) अघु गोलु (३) धनुषु
 (४) पिनिणी, कपह पिबण जो धनुषु (५) (इं)
 'सिंग'.

कमाल [अ] वि. (१) वधि में वधि, घणे में घणो (२)
 पछाडीअ जो. स्त्री. कमालु, इन्तहा, चोटी.

कमी [फ़ा] वि. कमि, घटि, थोरो.

कमीपणा [फ़ा] पु. (१) घटिताई (२) कमी, खोटि, थोराई.
 कमीपणा घेणे पंहिजी घटिताई कबूलणु.

कयास [अ] पु. (१) किय़ासु, वीचारु, अनुमानु, अंदाजो.

कर [सं] पु. (१) करु, हथु (२) ढल, 'टइक्स' (३) वास्तो,
 लाग़ापो (४) करणु. करबुकवा वि. ज़ोरीअ टइक्स न
 भरीदडु. करतल पु. हथ जी तिरी. करतल आमलक
 पु. (१) तिरी अ ते रखियलु आंविरो-डो (२) खुली
 खुलाई गाल्हि. करपात्रा वि. टइक्स भरण लाइकु.
 करपात्र व्यक्ती स्त्री. टइक्स भरीदडु शख्सु. करमुक्त
 वि. टइक्स भरण खां छुटलु, बे राइको.

कर [सं] वि. प्रत्ययुजो 'कंदडु' या 'रहाकू'-'रहंदडु' जी
 मअनॉं डेखारे थो. स्त्री. करणु.

करक स्त्री. सट (उभिरणु), मुइणु.

करकचून-कसून क्रि.वि. ज़ोर सां, ज़ोर सां छिके, कशे.

करकचा-कोचा पु. (१) डनो (२) रंबूटो.

करकचणे स.क्रि. छिके बुधणु, कशिणु.

करकरणे अ.क्रि. चीकणु, चीचाट करणु.

करकरीत वि. कोरो, नअों.

करकोच-चा [सं] पु. कूज (पखी).

करंगळी स्त्री. चीच.

करगोटा पु. चेल्हिकी.

करंटपक्ष [सं] क्रि.वि. घटि में घटि.

करटा-करंटा [सं] वि. (१) बदि नसीबु, निभागो (२) कंगालु (३) वीरानु.

करटी-करंटी-करबटी, करवंटी [सं] स्त्री. (१) खोपिरी (२) नारेल जो खोपो, डोई.

करह [का] स्त्री. हिकु दफ़्जो छड़ियल चांवर. करह काहने तडि तकडि में कमु पूरो करणु.

करहक [सं] पु. सोभ जे निशानीअ तौर डिनलु घातुज जो वडो प्यालो वगेरह, (इं) 'ट्रॉफी'.

करहई स्त्री. (१) करिडी-हिक साई भाजी (२) पवाडी, करिडीअ जो बिजु.

करहा वि. (१) भूरो (२) कडो, सुभाज जो ज़ालिनु, निर्वई (३) अछा थियण ते आयल (वार) (४) जुलमी (राजु).

करंडा पु. (१) टोकिरो (२) नंदिडी दबी. करंडी स्त्री. टोकिरी, छबी.

करडू-डे न. मेमिणी, नंदो घेटो.

करण [सं] न. (१) साधनु, वसीलो (२) करणु, कमु (३) जज़िवो, लिडु (४) कारणु.

करणी [सं] (१) करिणी (ईश्वर जी करिणी), अजीबु गालिह (२) कमु (३) (राजे जी) चूनारी (४) डेती लेती अ खौसवाइ बियो खर्चु (५) मंतरु, टोणो फीणो (६) बहादुरी.

करणे [सं] स.क्रि. (१) करणु (२) ठहिणु (३) थियणु. करील तो भरील कंदो सो भरींदो. करील ती पूर्वदिशा असणे तानाशाहु थियणु. करावे तसे भरावे जहिडी करिणी तहिडी भरिणी.

करदनकाळ [सं] वि. ने ह्रदि ज़ालिमु, भयानकु (शख़्खु).

करदा [सं] पु. हारी, हरु हलाईदडु.

करदोटा-डा पु. चेल्हिकी.

करनकर-री वि. करण जहिडी गालिह न कंदडु ऐं न करण जहिडी कंदडु (शख़्खु), ज़िदी.

करपट वि. लहिसियलु, सडियलु. करपणे अ.क्रि. लहिसिजणु, लूसाटिजणु.

करपल्लव [सं] पु. (१) हथ जो पंजो (२) हथ जो इशारो.

करभाग-भार [सं] पु. ढल.

करभणूक स्त्री. दिलि विंदुर.

करभणे अ.क्रि. दिलि लगणु (कम में), मजे में वक्तु गुज़िरणु, सरणु.

करवंटी स्त्री. (नारेल जी) खोपो.

करवत स्त्री. काराई. आहवा करवत घालणे रंग में भंग विज्ञणु. करवतमासा पु. मोरि मंगरु (मछी). करवत्या पु. चीरो, चीरे जो कमु कंदडु, काठु चीरीदडु.

करवंद-दी [सं] न. स्त्री. करौंदु (वणु), खारततु.

करवला पु. अहनरु.

करवा पु. गुंढेरी.

करवी-वे श.यो.अ. तफ़्फ़ा, द्वारा, ज़रीए.

करळ पु. (१) वारियासो पथरु (२) ज़मीन जो हिकु किस्मु.

करामत [अ] स्त्री. करामत.

करार [अ] पु. (१) करारु, बोल, वचनु (२) पको इरादो-रायो (३) कबूलियत (४) ठीको. करारनामा पु. करारनामो, करार कयलु कागज़ु. करारी वि. (१) पको, पके इरादे वारो (२) ज़बान जो पको, कटर (३) कठोर (४) पुख़्तो, अमुडु.

कराल-ळ [सं] वि. करालु, खौफ़नाकु, भयानकु.

करिता श.यो.अ. लाइ, वास्ते, जे करे, काणि.

करी [सं] श.यो.अ. सां, करे, लाइ.

करण [सं] वि. (१) दिलि सोजु, रहमु पैदा कंदडु (२) दयालू, करुणा स्त्री. दया, रहमु. करुणा भाकणे दया जी बीख घुरणु, मिन्यू करणु.

करन श.यो. जे करे, जे द्वारा, जे मदद सां.

कर्क [सं] पु. (१) कर्कु, खेखिडो (२) कर्क रासि (३) कइन्सर (बीमारी). कर्करोग पु. 'कइन्सइ'. कर्कवृत्त न. कर्कु घेरो, ख़त् सरतानु (जाग्राफी).

कर्कट [सं] पु. (१) खेखिडो (२) कंडो (३) वंडणी पल्कार (जामेद्री).

कर्मका [सं] वि. (१) कडो, कठोर, सखु, कननि खे तकिलीफ डीदड (आवाज) (२) चुभंदड (३) डिंगो, बदिम्माशु (४) निर्दई.

कर्मका [सं] स्त्री. झेडाकारि औरत.

कर्म [अ] न. (१) कर्जु (२) व्याज ते खंयल पैसा. कर्मबाजारी वि. घणनि जो कर्जु खंयलु (शखु). कर्मखा-खत पु.न. वरितल कर्जु जो लिखी डिनलु कागजु. कर्मवास न. डिअणो, कर्जु. कर्जाळ वि. कर्ज या व्याज ते डिनलु-वरितलु.

कर्ण [सं] पु. (१) कनु (२) सखी, उदार, शखु (३) (बेडी-जहाज जो) सुखानु (४) जरेबु, गोनी कुंड जो अघु पासो, वतरु (जामेटी). कर्णकटु-दू वि. कठोर, कननि खे न वणंदड. कर्णजप पु. (१) जाससु (२) सुसिपुसि (३) चुगिली. कर्णधार पु. (१) सुखानी, सुखानु हलाईदड (२) रांदीगरनि जे टोलीज जो अगुवानु, (इं) 'कड्टन'. कर्णपिशाच पु. कन में गुझीज तरह खबरु बुधाईदड भूत, गुझी गाल्हि चवंदड-बुधाईदड. कर्ममधुर वि. कननि खे मिठो लंगदड (आवाज). कर्मवेध पु. कन टोपाङ्ग जी रस्म. कर्मशूळ पु. कन जो सूर.

कर्णा पु. तूतारो, लाऊडस्पीकर जो तूतारे जहिडो हिंसो जंहे मां आवाज निकिरंदो आहे.

कर्णिका [सं] स्त्री. (१) विचीं आडुरि (२) कमल गुल जी मुखिडी या पंखुडी.

कर्णोपकर्णी क्रि.वि. हिन किन खां हुन कन में, हिक खां बिए वटि. कर्णोपकर्णिका स्त्री. हुल, अफवाहु.

कर्तन [सं] न. (१) कटणु, कपणु, लाहिणु (वार) (२) (सुट्ट) कतणु.

कर्तब न. हिमथ, काबिलियत, लियाकत, कमु करण जी चतुराई, कर्तबु. कर्तबगार वि. कर्बिलु, होशियार. कर्तबगारी स्त्री. काबिलियत.

कर्तरी प्रयोग [सं] पु. कर्तरी प्रयोगु, (इं) 'सब्जेक्वि कन्स्ट्रक्शन्'. ग्रामर में उहो प्रयोगु जंहे में फ़ाइल (कर्ता) जी जित्स मूजिबि फ़ाइल (क्रिया) जो रूपु बदिलिजंदो आहे.

कर्तव्य [सं] वि. (१) जेको जरूरी करिणो आहे (२) करण जोगो (३) इरादो कयलु. न. फ़र्जु, मक्सदु. कर्तव्यशून्य

वि. फ़र्जु न पालीदड.

कर्ता [सं] पु. (१) कंदड, ठाहींदड (२) कमाईदड, धरु हलाईदड (३) कर्ता, फ़ाइल (व्याकरण में).

कर्तक [सं] वि. कयलु, जो कयलु. स्त्री. (१) बहादुरी, करिणी (२) जादू, टोणो फीणो.

कर्तृत्व [सं] न. (१) काबिलियत, हिमथ (२) कमु (३) कमाळु (४) (इं) 'करिअर'.

कर्तुवाच्य [सं] पु. डिसो 'कर्तरी प्रयोग'.

कर्दनकाळ वि. खौफनाकु, ज़ालिमु.

कर्दम [सं] पु. (१) गप (२) गंदु.

कर्दळी [सं] स्त्री. केलो, केले जो वणु.

कर्पूर [सं] पु. कपूर, काफूर.

कर्बोद्वय न. निशास्तो, मिठाणु.

कर्म [सं] न. करिणी (२) कमु, धंधो (३) साठु, धर्मी विधी (४) ख़ासि कमु (५) करमु, नसीबु (६) मफ़ळलु (ग्रामर में). कर्मकटकट स्त्री. (१) बला, तकिलीफ वारो कमु या शखु (२) कर्म में लिखियल मुसीबत.

कर्मकथा-कहाणी स्त्री. (१) कर्मनि जी कहाणी, दुख भोगण जी कहाणी (२) सारी हकीकत (३) अजाई बकबक. कर्मकांड न. कर्म कांड, धर्मी विधियु.

साठुसोणु, पूजा पाठु वगैरह. कर्मगती स्त्र. कर्मनि जो फलु, किस्मत जो लिखियलु. कर्मकांडाळ पु. (१) चंडो शखु (२) बुरा कम कंदड शखु. कर्मचारी पु. सरकारी नौकर. कर्मचारी बर्ग पु. अमिलो, (इं) 'स्टाफ़'.

कर्मठ वि. सनातनी, धर्मी कमनि में मगनु. कर्मधर्म संयोगाने अ. (१) क़ज़ा सां, किस्मत सां, क़ज़ानी (२) अचानकु. कर्मभूमी स्त्री. (१) करमभूमी (२) हीज दुनिया (३) भारतु. कर्मभोग पु. (१) करमुभोग, कर्मनि में लिखियल दुख सुख (२) किस्मत, भागु. कर्मयोग पु. फल जी इच्छा न कंदे कमु करणु-फ़र्जु पालणु. कर्मवीर पु. (१) पंहिजे कम-फ़र्जु सां ईमानदार रहंदड शखु (२) बहादुर शखु.

कर्मज्ञा स्त्री. ठाहिण-जोड़ण जो हंघु, (इं) 'वर्कशॉप'. कर्मद्वय न. कर्म इंद्री - सरीर जो कमु कंदड ज़िजो - हथ, पेर, ज़बान, गुदा, इंद्री.

कर्मणी [सं] वि. मफ़ळलु जे बारे में. कर्मणी प्रयोग पु. उहो प्रयोगु जंहे में कंहि जुमिले में कर्म (मफ़ळलु) मूजिबि

क्रिया (फड़लु) बदिलिजंदो आहे (ग्रामर में).

कर्षक, कर्षिक [सं] वि.पु. (१) छिक्कींदडु, काहींदडु (२) खेती कंदडु, (इं) 'ट्रिक्टर्ड'. कर्षण न. (१) छिकण जी क्रिया (२) हरु काहिण जी क्रिया (३) हरु डियण जी क्रिया (४) कशशि. कर्षित वि. (१) छिकियलु (२) हरु डिनलु. कर्षुकीय वि. छिक्कींदडु, भकनातीसी.

कन्हा [सं] पु. (१) उठु (२) शुभ कार्य में अबनि जा पन ऐं नरेलु खियलु लोटो या घाघरि (३) मंगल कार्य में पुठियां शले वीहण जो डीओ.

कल [सं] पु. (१) रुखु, लाडो (२) ज्वलियत (३) वकडु (४) लेट.

कलई-कलई [अ] स्त्री. कलई.

कलंक [सं] पु. कलंकु, दागु, तुहिमत.

कलकल [सं] पु. (१) शोरु, गोडु (२) पखियुनि जी मिठी लाति.

कलकलणे अ.क्रि. व्याकुलु थियणु.

कलकलाट पु. गोडु शोरु, रडियू वाका.

कलगी [तुक्की] स्त्री. (१) कलंगी (२) आश्काणी मराठी 'लावणी' अ जो हिकु किस्मु.

कलहणे [सं] अ.क्रि. हिक पासु सुकणु, दुरिकणु, लडणु (सिजु). कलता वि. सुकियलु, दुरिकियलु, लडियलु.

कलथणे अ.क्रि. फिरणु, वरणु. स.क्रि. उथिलाङ्गु, पासो फेराङ्गु, उबतो करणु. कलथा पु. उथिलाङ्गु जो साधनु (खुर्पी वगेरह).

कलंदर [अर] पु. (१) संगिली बिले जहिडो हिकु साहवारो (२) फकीर. कलंदरु (३) पूरालो-लहिरी-टेमी शख्सु.

कलप पु. कलफु, खिजाबु.

कलम [अ] न. (१) कलमु, लेखणि (२) नुक्तो (३) वण जो कलमु (करणु), पेवंद, (इं) 'ग्राफ्ट' (४) बुशु (५) वडणु (६) कानून जे किताब जो हिकु नियम-काडुदो. कलम करणे (१) वडणु (२) वण जो कलमु करणु, पेवंद हणणु, हिक वण जी टारी बिण वण खे जोडणु. कलमबहादर वि. लिखण में काबिलु. कलमवार क्रि.वि. तप्सीलवार. कलमी वि. (१) लिखियत में, तप्सीलवार लिखियलु (२) विश्वास जोगो (३) कलमु कयलु (वणु या टारी) (४) उत्तम वण जे कलम मां पैदा थियलु (अंबु वगेरह) (५) लेखारी,

लिखंदडु (६) उची ऐं तिखी दालिचीनी.

कलरब [सं] पु. पखियुनि जी मिठी लाति.

कलश [सं] पु. (१) कलशु, लोटो (२) मंदर जी चोटीज वारो मुनारो, बूबु.

कलह [सं] पु. करहि, शेडो शटो, शगिडो, लडाई, कलहु.

कला-ळा [सं] स्त्री. (१) कला, फुलु (२) हुनरु (३) अटिकल, चालाकी, सियाणप (४) चंड जी कला, चंड जे गोल जो सोरहों हिंसो (५) चमक, तेजु. कलाकौशल्य न. कारीगरी. कलात्मक वि. फनाडुतो. कलानिघी पु. चंडु. कलावंत वि. (१) कलाकार, फनकार (३) नचंदह ऐं गाईदइनि जी हिक ज्ञाति, नाचू. कलावंतीण स्त्री. नाचिणी, नचण-गाडण जो धंधो कंदड औरत.

कलाकंद पु. कलाकंदु, भुगल माए जी मिठाई.

कलागत [सं] स्त्री. (१) कलहु, शेडो (२) चुगिली, चुर्च (३) गारि गंदु.

कलाटणी स्त्री. (१) फेरो, पलिटो (२) कलाबाजी.

कलाप [सं] पु. (१) मेडु, टोलो (२) धणु (३) मोर जो पुछु या खंभ.

कलाबलु-तू पु. कलबूतो, जरी, बादिलो, पामक.

कलाल [सं] पु. कलालु, दारूं ठाहींदडु-विकिणंदडु.

कलि-ली [सं] पु. (१) कलिजुगु (२) शेडो शटो (३) इसदु, साडु (४) पापु. कलि संचारणे शगिडो करण लाडु संदिरो ब्रधणु, लाहे पाहे बीहणु, मति मारिजणु. कलियुग न. कलिजुगु. कलिपुरुष पु. (१) शेडा वचुडाईदडु शख्सु (२) नीचु, कमीणो.

कलिका [सं] स्त्री. कली, मुखिडी.

कलिंगड [सं] पु. छांहीं, हिंदाणो.

कलिजा [हि] पु. कलेजो, जिगर.

कलुष [सं] वि. (१) मेरो (२) दुष्टु, नीचु. न. पापु. कलुषित वि. (१) मेरो थियलु (२) अपवित्रु (३) गलतिफहमी थियलु.

कलेबर [सं] न. (१) आत्मा खां सवाइ सरीर (२) लाशु.

कल्प [सं] पु. (१) कल्पु, ब्रह्मदेव जो डींहुं जंहीं में चार अरब बटीह किरौड साल थींदा आहिनि (२) शकु (३) वेदनि जा छह अंग या शास्त्र.

कल्पक [सं] वि. (१) सियाणो, आरिफु (२) नई

खोजना-कल-अटिकल गोल्हे कढण में भाहिर.

कल्पतरु [सं] पु. कल्यु बिरुछु, मनोकामना-इछा पूरी कंदडु
खियाली वणु; बेहदि फल डींदु वणु.

कल्पना [सं] स्त्री. (१) कल्पना, वीचार, रिथा (२)
अटिकल, चालाकी (३) शकु, अंदेशो. कल्पनाविलास
पु. खयाल आराई. कल्पना विस्तार पु. उपटार,
कल्पना जो वधाउ. कल्पिणे स.क्रि. (१)
कल्पना-वीचार करणु (२) मन में आणणु-ठहिणु (३)
फर्णु करणु, समुझणु. कल्पित वि. कल्पति, खियाली,
कल्पना सां ठहियलु.

कल्पांत [सं] पु. (१) कल्प जो अंतु (२) परलइ, कयामत
(३) अतरथु.

कल्पांतरी [सं] क्रि.वि. (१) दुनिया जे पछाडीअ ताई (२)
हर्गिज (न), कडहिं बि (-न), बिनिहि.

कल्पश-ष [सं] न. (१) पापु, बुराई (२) गप, गंडु.

कल्याण [सं] न. (१) कल्याण, भलो (२) पुनु.

कल्ला पु. (१) कली, गुलो, लोणो, गुलनि ते कननि वटि
वारनिजो झुगिटो (२) गोडु, शोरु (३) पापिडी
(कुकुड़ जी), गुलू.

कल्लोल-ळ [सं] पु. (१) गोडु, शोरु, कोलाहलु (२) वडी
लहिर.

कलहई [अ] कलई. कलहईगार पु. कलई करण वारो.

कव [सं] स्त्री. बाँहुनि जो धेरो, वेड्हो, भाकुरु, बखु (२)
लामारो, झपु (३) कुवति, सघ (४) बेहोशी. कव
घालणे (१) भाकुरु पाइणु (२) झपु हणणु (३)
सुधारणु. कवेत घेणे भाकुरु पाइणु, भाकुरु में खणणु,
बखु विसणु.

कवक [सं] न. सेंवरु, (इं) 'फंगस'. कवकशास्त्र न. सेंवर जो
इल्मु-शास्त्रु, (इं) 'माइकॉलॉजी'.

कवकवीत वि. बे सवादी.

कवच [सं] पु.न. (१) जिरिह (२) मज्जिबूत खल (३)
तअजीजू.

कवची स्त्री. (१) नंडिडो टुकरु (२) बेदे जी खल (३)
खोपिरी (४) (नारेल जो) खोपो.

कवटाळ न. (१) जाडू, टोणो फीणो (२) मन्सूबो. कवटाळीण
स्त्री. डाइणि.

कवटाळणे स.क्रि. छातीअ सां लगाइणु, भाकुरु पाइणु,

चंबुडाइणु. कवटाळी स्त्री. भाकुरु.

कवटी स्त्री. (१) खोपिरी (२) बेदे जी खल (३) भाकुरु
(४) खोपो (नारेल जो).

कवठ न. कवीठु, बेलु, कौठु (हिकु खटो-मिठो फलु जो
बुहिरां सखु हुंदो आहे).

कवडसा-कडोसा पु. तिरविरो, ओलिडो, पाछूलो, पछाजो.

कवडा पु. (१) कारिडो, तितिरु (२) वडी कोडी, कोडु.

कवडा मिरविणे बटाकू हणणु.

कवडी स्त्री. (१) कोडी (२) अखि जो फुलो (३) नहें ते
धींदु अछो चिटो. कवडी कवडी साठविणे पाई पाई
करे गडु करणु, पकाईअ सां पैसो ठहिणु. कवडी
किमतीचा वि. (१) खसीमु, ओछो (२) बेकार.
कवडीचुंबक वि. कंजूस. कवडीमोन वि. टके वारो,
मअमूली दर्जेजो.

कवन न. शडुरु, काव्यु, गानो, गीतु.

कवळ पु. (१) लप (२) तरी (पेर जी) (३) भाकुरु, कछ
(४) गाहु. कवळणे स.क्रि. भाकुरु पाइणु, छातीअ सां
लगाइणु.

कवळी स्त्री. (१) डंदी, नकुली डंद (२) भाकुरु, कछ (३)
कछ में खंयल गाह या काठियुनि जी भरी.

कवाईत [अ] स्त्री. (लश्करी) कवाईतु.

कवाड न. ताकु, दरु.

कवायत [अ] स्त्री. डिसो 'कवाईत'.

कवि-वी [सं] पु. (१) कवी, शाडुरु (२) ग्यानी, पंडतु. कवि
संकेत पु. गैरि कुदिरती पर कवीअ जी कल्पना मां
ठहियल का गाल्हि, ख्याली गाल्हि (मि.
'आकाशपुष्प').

कविता [सं] स्त्री. कविता, शडुरु.

कवित्व [सं] न. (१) कविता, रचना, शाडुरी (२) कविता
लिखण जो गुण-समुझ.

कशाचा वि. छाजो? क्रि.वि. छा लाइ, छो? छाजो.

कशाने क्रि.वि. कीअ, कहिडीअ तरह?

कशाला क्रि.वि. छा लाइ, छो?

कशास-कशासाठी क्रि.वि. छा लाइ, छो?

कशिदा [फ] पु. भरितु, भरित जो कम.

कशेरु पु.वि. पुठीअ जो हड्डो, पुठीअ हडाओं (जानिवर).

कश्मल-ल [सं] न. (१) गंडु, किनु कचिरो (२) पापु.

कषाय [सं] पु. काड्हो, अर्कु. वि. कौडो, कसारो.

कष्ट [सं] पु. (१) महिनत, पोरिह्यो (२) कष्ट, दुखु, तकिलीफ, कशालो. कष्टसाध्य वि. (१) घणी महिनत खां पोइ हासुलु थींदहु (२) दुखीअ तरह हासुलु थींदहु
कस [सं] पु. (१) ताकत, शक्ती, सघ (२) सतु (अन जो), सघ डींदहु गुणु (३) मज्जिबूती, जटाउ (४) कस, परिख (५) सोन जो गुणु. कसदार वि. सतवारो, सघ डींदहु (खाद्यो). कसहीन वि. निसतो (खाद्यो).

कंस [सं] पु. डिंगियुनि जी निशानी - (), डिंगियूं लीकूं.

कसकस स्त्री. (१) (तप जी) बोठि, तौस, कणिस, बुझार थियण जा आसार - सरीर गुरो लगणु - सूर वगेरह (२) चिन्ता, ओनो.

कसणी स्त्री. (१) कस, परिख, जाच, चकास (२) डोरि (३) फंदो, फासिणी.

कसणे अ.स.क्रि. (१) कशिणु, जोर सां छिके बुधणु, कसणु (२) (सोन) परिखणु (३) (जोर सां) छिकणु (४) जोर सां करणु (५) माहिरु हुअणु. कसलेला वि. (१) पको (२) झूतो जोगी.

कसपट न. कखु, कणो. कसपटाप्रमाणे मानणे खसीसु लेखणु, मअमूली समुझणु.

कसब [अ] न. (१) काबिलियत (२) फनु, हुनर (३) होशियारी, ओट (४) चालाकी, अटिकल (५) जरी (६) कसबु, वेश्या जो धंधो. कसबी वि. (१) काबिलु (२) चालाकु (३) हुनर वारो (४) कारीगर. कसबीण स्त्री. कसबिणि, कविरि, रकासा.

कसर [अ] स्त्री. (१) कसर, घटिताई (२) उडोही (३) वधीक बचणु, वाधि, फाड्दो (४) (तप जी) बोठ, कणिस (५) नाजाड्जु फाड्दो (६) रिश्वरत (७) सुस्ती, आनाकानी (८) फर्कु. कसर काढणे कसर कढणु. कसर येणे सन्हो बुझार थियणु. कसर लागणे उडोही लगणु. कसरकसर स्त्री. कमी, घटिताई. कसरणे अ.क्रि. घटिजणु.

कसरत [अ] स्त्री. (१) कसिरत, महिनत, कलाबाजी (२) दुखियो कम.

कसला वि. कहिडो? कीअँ? कहिडे किस जो?

कसवटी स्त्री. कसिवटी, परिख, परिख जो पथर (सोन लाइ).

कसा-से वि. कहिडो, कहिडे किस जो. क्रि.वि. कहिडीज तरह, कीअँ.

कसे तरी, कसा बसा, कसे बसे क्रि.वि. जीअँ तीअँ, वडी तकिलीफ सां.

कसाई [अ] पु. कासाई, निर्दई.

कसूर [अ] स्त्री. (१) कसूर, डोहु, चूक, गलित्ती (२) घटिताई, कमी (३) ला परिवाही. कसूर करणे कम में गेसरि करणु.

कसोटी स्त्री. (१) कसिवटी (२) परिख. कसोटी सामना पु. (इं) टेस्ट मड्च.

कसोशी स्त्री. (१) बारीक जाच, गोल्हा (२) संभाल, खबरदारी (३) खफो, तकिलीफ (४) जफकशी, बेहदि कोशशि (५) बे हदि महिनत.

कस्तर पु.न. रेहु, बर्तन खे रेहु डियणु.

कस्ता वि. (१) हिक पासे झुकियलु - निविडियलु (२) कसो, हलिको, घटि.

कस्तुरी [सं] स्त्री. कस्तूरी, मुश्क (हरण जी). कस्तुरी मृग पु. मुश्की हरणु.

कहर [अ] पु. (१) कहरि, कहर, जुल्मु, गजबु (२) हद खां बाहिरि थियल गाल्हि.

कहाणी स्त्री. (१) कहाणी, आखाणी (२) सिख्या, उपदेशु (३) कथा.

कहिंरा वि. टेडो.

कह्या [सं] हुकुमु, आग्या. कह्यात अ. कब्जे में, मुठि में.

कळ [सं] स्त्री. (१) सूर, उभिरंदहु दर्दु (२) चाबी, कुंजी (३) कल (४) अटिकल, राजु (५) शेडो, झगिडो (६) छेइ, चुर्च, शरारत (७) बाय. कळ काढणे (१) छेइ कढणु (२) सहणु, सबुरु करणु. कळ घेणे सूर खाडणु (वियम में), बाय खाडणु. कळ दाबणे कल खे दबाडणु, चाबी फेराडणु. कळ लावणे शेडो कराडणु. कळफलक पु. कुंज अटिकाडण जो तख्तो, (इं) 'की बोर्ड'. कळलाव्या वि. शेडो वचुडाईवडु.

कळकट वि. मेरो, गंदो. न. गंदु.

कळकळ स्त्री. (१) उकीर, चाहु (२) लगनि (३) विश्वासु (४) दया (५) शोर.

कळकळणे अ.क्रि. (१) (उस में) तपी बाहि थियणु (२) मथो फिरणु (३) उबारो या टहिको अचणु (४) व्याकुल

थियणु, फधिकणु (५) पेट में वकडु पवणु (६) जोर सां गाल्हाङ्गु, गजणु.

कलण-णा न.पु. (१) दालि जो डारो (२) अन जी कणि, डारो. कलणकोश पु. (१) गरीबीअ जो खाघो (२) अटो पीहण जो धंघो (३) डारो.

कलणे [सं] अ.क्रि. (१) समुझणु, जाणणु (२) कल पवणु, मज्जलमु थियणु. कळत क्रि.वि. समुझी, खबर हूँदे, जोरी अ, जाणी वाणी. कळत नकळत क्रि.वि. खबर न हूँदे, अण, जाणाईअ विचाँ, गलितीअ सां. वि. सन्दिडो, बारीकु (बुखारु).

कळप [सं] पु. धणु, झुंडु, टोड्हो (गांयुनि-मेंहुनि जो).

कळपा पु. (१) खल, छोडो, खरंड (२) पथर जो डिघो ऐं सन्धो-वेकिरो टुकरु (रंधणि जे थल्हे जो).

कळभा पु. झगिडो.

कळबंद-डा न.पु. झगिडो.

कळवळणे अ.क्रि. (१) तडिफणु, फधिकणु, चिचिलाङ्गु, दांहं करणु (२) दिलि पिघिरिजणु, दया अचणु. कळवळा पु. (१) दया, क्यासु (२) हमददी, तरसु.

कळवा [का] पु. अश्कूलु, अश्केलु, पाढण जी नोडी, जानिवर जे अगिएं ऐं पोएं पेर में बुधल नोडी. कळवा धालणे पाढणु.

कळवाकळव स्त्री. (१) पधिराई, सभिनी पासे जाहिर करणु-बुधाङ्गु (२) हिक बिए खे बुधाङ्गु.

कळविणे स.क्रि. (१) बुधाङ्गु, जाणाङ्गु (२) इतिलाउ डियणु, चिताउ डियणु (३) खबर डियणु.

कळशी [सं] स्त्री. नंदी घाघरि, चौरी.

कळस [सं] पु. (१) चोटी, गुंबजु, मंदर जे चोटीअ वारो मुनारो, बूंबु (२) हद (३) पछाडी, अन्तु, इन्तहा (४) इन्तहाई, चोटु उरूजु (५) नंदी घाघरि.

कळस चढविणे पूरनता आणणु. कळस होणे (कंहि गाल्हि जी) हद थियणु. कळसास येणे खतमु थियणु.

कळसूत्र न. (१) काठ जे पुतिलियुनि जी डोरि (२) मर्कजी कल्पना. कळसूत्री वि. डोरि सां नचंदडु - हलंदडु. स्त्री. क्रांती, उथलिपुथलि. कळसूत्री बाहुने न. काठ जी पुतिली; बिए जे इशारे ते हलंदडु शखु.

कळा स्त्री. (१) कला (२) सूरति (३) हालति, मन जी हालति (४) तेजु (५) काबिलियत.

कळासणे स.क्रि. गुंढणु, जोडणु, बुधणु.

कळी [सं] स्त्री. (१) कली, मुखिडी (२) चूने जो टुकरु या पथर (३) बूंदी अ जो दाणो-कणो (४) झगिडो. पु. सुट जी लडि.

कक्ष [सं] पु. (१) कछ (२) पासो (३) वार्डु, (इं) 'वाई', कमिरो (३) हालु.

कक्षा [सं] स्त्री. (१) कमिरो, कोठी (२) तकु (३) दर्जो (४) हद, मर्यादा (५) अख्यारु (६) पहुच, हद (७) सिज-चंड वरोरह जे फिरण जो रस्तो, ग्रहमार्गु, (इं) 'ऑर्बिट', मदारु (ग्रह जो).

का क्रि.वि. (१) छो, छा लाइ (२) या (३) छा.

काक [सं] पु. कांजु, कांगु. काकतालीय न्यायाने क्रि.वि. इतिफाक सां. काकदृष्टी स्त्री. बारीक नजुर. वि. (१) तिखी नजुर वारो (२) वीकिरु. काकपद न. हंसिपदु. काकस्तान न. तकडि में कयलु अधूरो स्तानु.

काकडणे अ.क्रि. कंबणु, थधिजणु, सीअ में डकणु, थरिकणु, ठालजणु.

काकडा पु. (१) काकिडो (स्टोव जो) (२) वटि (डिए जी) (३) मशअलु (४) विछूंअ जो डंगु (५) थधि, विल्ह (६) कचो-कोमलु फलु या संगु.

काकडाशिंगी स्त्री. काकिडासिंधी (वनस्पती).

काकडी स्त्री. काकिडी, वंगी, बादिरंगु.

काकण-णी [सं] न. स्त्री. कंगणु, चूडी. हाताच्या काकणाला आरसा कशाला? हथ जे कंगण खे आरिसीअ जो कहिडो खपु. काकणभर वि. थोरो (वधीक), सरु.

काकरणे अ.क्रि. (१) हिचिकणु, छिरिकणु (२) आनाकानी करणु.

काकवी [का] स्त्री. ककहु, गुड जी पति, पटिडो गुडु.

काकळूत-काकुळती स्त्री. (१) मिन्थू मेडूं, नीजारी (२) दया, क्यासु. काकुळतीस येणे नीजारी करणु, हथ पेर जोडणु, मिन्थू मेडूं करणु.

काका पु. काको, चाचो. काका मामा करणे मिन्थू मेडूं करणु. काकी, काकू स्त्री. चाची.

काकाकुबा पु. चोटीअ वारो तोतो-चतूं.

का की अ. छो त.

का कू स्त्री. (१) हिचक (२) छिरिकणु (३) आनाकानी. का कू करणे (१) हिचिकणु, छिरिकणु (२) आनाकानी

करणु.

काकूस स्त्री. चाची. पु. काकूसु.

काख स्त्री. कछ, बगलु. काखा बर करणे डेवालो कढणु.
काखा वाजविणे कछूं ठोकणु, खुशि थियणु. काखेस
मारणे (१) का शैइ खणी भजी वजणु (२) अझो
डियणु. काखमांजरी स्त्री. कछोराडी. काखोटी स्त्री.
कछ, बगलु.

कांग [सं] न. कंगणी, किरिघु (अनाज जो किस्मु).

कागद [अ] पु. (१) कागजु (२) पनो (३) चिठी, खतु (४)
दस्तावेज. कागदी वि. (१) कागज जो (२) नाजुकु
(३) सन्हो. पु. खतु पहुचाईदडु जासूसु. कागदी घोडे
नाचविणे फकति लिखियत में वहिवारु करणु, कूडा
दिलासा डियणु. कागदोपत्री क्रि.वि. (१) कागज ते
लिखी, लिखियत में (२) चिठीअ में, खत में, लिखण
में.

कांगावा पु. (१) बहानो (२) कूडी शिकाइत (३) अजाई
रडियूं वाका (करणु), गाल्हि खे वधाइणु.

कागाळी स्त्री. (१) चुगिली (२) शिकाइत.

काच-कांच [सं] स्त्री. कांचु, काओ, शीशो. पु. (१)
तकिलीफ, जुलुमु (२) मन ते बंधनु. काचकागद पु.
काठु लसो करण जो वारी पनो, (इं) 'पॉलिश पेपर'.
काचफुगारी पु. शीशगर, (इं) 'ग्लास ब्लोवर'.
काचमणी पु. बिलोर, कांच जो मणियो. काचमिना पु.
मेणु चाड्णु, मीनाकार, (इं) 'एनॅमल'.

काचणी स्त्री. (१) चुभन, चुभिको (२) चिन्ता, ओनो ()
संधो, निशानु (४) गाठि, गहिको (५) जुलुमु.

कांचन [सं] न. कंचनु, सोनु. पु. (१) कच्नारु (वणु) (२)
पीलकु (पखी).

काचरी स्त्री. (१) कचिरी, पटाटे वगेरह जी सुकायल चिप्सि
(२) घुंजु.

काचावणे अ.क्रि. (१) डुबिरो थियणु (२) छिरिकणु, हिमथ
हारणु.

कांची [सं] स्त्री. चेल्हिकी.

काचोळी [सं] स्त्री. (१) गजु, अंगी, पुठियां गंदि डेई बुधण
जो ब्लाऊजु (२) कचिडे अंब जी कोडी.

काच्या पु. डाब, डब (धोतीअ जी)

काज न. (१) काजु, घंघो, कमु (२) सबबु, कारण, मक्सदु

(३) इछा (४) काजु-बीडो पाइण जो टुंगु, फांदी.

कांजणी-ण्या स्त्री. लाखिडो.

काजवा पु. जुगनु, खुड्खबीतो. काजवे चमकणे डीहं जा तारा
नजरि अचणु, अखियुनि अगियाँ ऊंदहि थियणु.

काजळ न. (१) कजलु (२) कारहिं. काजळी स्त्री. (१)
कजलु (२) फुलो (बतीअ जो) (३) कारहिं (दूहें जी)
(४) कणी, महलो (अनाज जो मज्जु). काजळी कागद
पु. (इं) 'कार्बन पेपर'.

कांजी [सं] (१) कांझी, पेजी (२) लई (३) 'स्टार्च'.

काजू पु. खाजो, खाजा.

काट पु. (१) कट (करणु), घटाइणु (२) कट करण जो
लीको (x) (३) कटियलु नमूनो (४) साजिशि,
मन्सूबो, धादु. काट मारणे काटे छडणु, लीको पाइणु
कट करणु. काटकसर स्त्री. किफाइत, कमिखर्ची,
कोई.

काटक वि. मज्जिबूत, महिनती, जांठो, थधि-उस-मार सही
सघंदडु.

काटकी स्त्री. लकिडी, काठ टुकर, छोडो, सुकल सन्ही टारी.

काटक्याकुटक्या स्त्री. सन्हियूं काठचूं-छोडा वगेरह.

काटकुळा वि. सन्हिडो, डुबिरो.

काटकोन [सं] पु. ९०° जी कुंड-गोनी कुंड; राजे या वाढे जी
गोनी कुंड मापण जी पटी.

काटणी स्त्री. (१) संग कटण जी क्रिया (२) पन
कटणु-छिनणु (३) कटाई, टोड़, टोड़ण जी क्रिया.
काटणे अ.क्रि. (१) कटिजणु, कटु चड्णु (२)
मेराइणु. स.क्रि. (१) काटणु, छिनणु (२) तास जी
अधु ढिगी लाहिणु (३) जीअ तीअ गुजारणु. काटछाट
स्त्री. काटकूट, छांग.

काटशह पु. शह-माति (शतिरंजि में).

काटस वि. कंडियारो, कंडनि वारो.

काटालणे स.क्रि. गिदामिडी सोइणु-खखिडियूं कढणु.

काटा-कांटा [सं. कंटक] पु. (१) कंडो (२) कांटो, ताराजी

(३) वार कांडारिजणु (४) चुभंदडु हिंसो (५)

कांटो, घडियाल जी सुई (६) इंगु (विछूअ जो) (७)

रुकावट. काटा काढणे रुकावट दूर करणु, दुश्मन खे

मारणु. काट्याचा नायटा होणे गाल्हि मां गाल्हिडो

थियणु, खिल माँ क्षिल थियणु, गाल्हि वधी वजणु.

काटधाप्रमाणे सलणे कंडे जियां चुमंदो रहणु.
काट्यावर ओढणे तकिलीफ में विक्षणु, सताडणु.
काट्यावर घेणे ताराजीअ ते रखणु. काटेकोरपणे
क्रि.वि. बिल्कुलु पूरीअ तरह, ठीकु ठीकु, बारीकीअ
सां, गुणे गुते. काटेतोल वि. बिल्कुलु पूरो
तोरियलु-मापियलु. काटेधमासा पु. कांडेरो (वणु).
काटेरिंगणी स्त्री. पटपेरुं (वनस्पती). काटेरी वि.
कंडियारो, कांडो.

काटी-कांटी स्त्री. (१) कंडियारा वण या बूटा (२) कंडनि
जो लोड्हो.

कांठ, कांठ [सं] पु. (१) कंठो, कपु, किनारो (नदीअ जो)
(२) किनारी, कुंड (३) मर्यादा, हृद (४) पलउ
(५) अंदी (६) सरीख, किनारी (जुतीअ जी).

काठसर क्रि.वि. (१) तरि, भरियलु (२) कनतारि.

काठाड न. गुलु, गिटो (हिकु पासो).

काठाळी स्त्री. साडीअ जी किनारी-पलउ.

काठी [सं] स्त्री. (१) काठी, लकुणु, डंडो (२) सरीर जी
बनावत, डीलु (३) आधार (४) जमीन जी हिक
माप. काठी चेंडू पु. 'हॉकी' रंदि. एका काठीने हाकणे
बुईअखियूं बराबरी हुअणु, सभिनी खे हिकु लेखणु.
काठी शिखरास लागणे मनोकामनाऊं पूरियूं थियणु,
जनमु सफिलो थियणु.

काठोकाठ क्रि.वि. कनतारि, टिमिटारि, तारि.

कांड [सं] न. (१) संघु (२) धुडु (वण जो) (३) कटी,
किटी, फडकटु (४) छिक, सलो (बेडीअ जो) (५)
बाबु (६) तीर (७) वाक्को.

कांडण [सं] न. (१) कुटण-छडहण जी क्रिया या धंधो (२)
कुटण या छडहण जो अनाजु (३) छड्हाई. कांडकूट
स्त्री. न. कुट-छडह, छडह छांड. कांडणे स.क्रि. कुटणु,
छडहणु (अनाजु-धाणा वगेरह). कांडप न. छडह,
कुटण-छडहण जी क्रिया. कांडपी पु. चांवर-धाणा
वगेरह कुटण-छडहण जो धंधो कंवडु.

कांडविणे स.क्रि. (१) खन्हणु (२) भडिकाडणु, छेडणु, चुर्च
डियणु.

कांडळणे अ.क्रि. (१) खन्हणु (२) गसी गसी लसो
थियणु-सन्हो थियणु.

कांडारणे स.क्रि. (तेजीअ सां) वधणु, वडो थियणु (बूटो,

फसलु).

कांडाळणे स.क्रि. (१) खन्हणु (२) खारसि थियणु.

काडी स्त्री. (१) तीली (२) कखु (३) तंदु (जरीअ जी)
(४) (माचीस जी) तीली. काडी मोडणे तलाकु
वठणु-डियणु. काडी लागणे तीली लगणु, बाहि लगणु.
काडीचा वि. तिरु बि, थोरो बि (न). काडी पहिलवानु
पु. सन्हिडो शखु. काडीमात्र-एवढा क्रि.वि. थोरो बि,
तिरु बि. काडीमांड स्त्री. तलाकु.

कांडी [सं] स्त्री. (१) डुँडी (२) कमंद वगेरह जो टुकर
(३) गुडी (थूम वगेरह जी) (४) काठी अ जो टुकर.
कांडी फिरविणे (१) मंत्रु पड्हुंदे लकुण-काठी फेराडणु
(बाजीगरु) (२) अजीब गाल्हि करणु-जादू करणु.

कांडे [सं] न. (१) गुंडु, संघु (२) गुरी (कमंद जी) (३) धुडु
(४) खिरो (५) आढुरियुनि जा संघ सुजण जी
बीमारी. कांडेपेर घेणे माप वठणु. कांडेपेर लावून
पाहणे मिटीअ मथां थियल पेरनि जा निशान मापे
डिसणु. कांडेपेर पाहून जानिवरु खरीद करण वक्ति
उनजा हडा, संघ, बनावत वगेरह जाचे. कांडेकरी पु.
डखणु, वाढो.

कांडेचिराईत पु.न. चिर्यातो, किर्यातो (कौडी वनस्पती).

काढघाल स्त्री. विशु कडु, अंदिर विक्षण ऐं कडण जी लागीती
क्रिया.

काढणी स्त्री. (१) लाबारो, फसलु लुणणु (२) नोडु, धुल्ही
नोडी.

काढणे स.क्रि. (१) कडणु (२) मये छिकणु (३) पैदाइश
करणु, तयारु करणु (४) नई खोज करणु (५) हासलु
करणु (६) कर्जु खणणु या वठणु (७) गाल्हि कडणु
(८) डेखारणु, ध्यान ते आणणु (चुक, डोहु) (९)
गुजारणु (डीहुं) (१०) सहणु (११) शेवा टहिल करणु
(१२) वठणु, कबूलणु (१३) हटाडणु (१४) लाहिणु
(कपिडा). गळा काढणे जोर जोर सां रूअणु. नसीब
काढणे किस्मत खुलणु, वधणु. नाव काढणे नालो
कडणु-कडाडणु. पळ काढणे रफूचकरु थी वजणु,
खारीअ हेठां कांउ थियणु. नवे रान काढणे खेत में नाँ
सिर हरु कहिणु.

काढणे अ.क्रि. घटिजणु, लहणु (बुखारु, बर्साति).

काढते वि. वापसि वरियलु. न. मोट, वापसी. काढते पाऊल

न. काढता पाय पु. मोट खाइणु, वापसि वरणु-मुइणु, जिन्दु छडाइणु. काढते घेणे (१) पोइते मोटणु, पुठिते हटणु (२) पोयाँ भजणु.

काढा [सं] पु. (१) काइहो (२) अर्कु.

काढाकाढी स्त्री. तड़ि तकड़ि में कढणु, छिकछिकां.

काणा [सं] वि. (१) काणो (२) टेडो (३) डिगो.

काणी स्त्री. काणी (जूअरि जी बीमारी).

कात [सं] स्त्री. खल (नांग वगेरह जी). कात टाकणे पाणभरो थियणु, वरी ताकत में अचणु. कातीला येणे बुढापो अचणु.

कात पु. कथो (पान में विज्ञण जो), मिटिअकयु.

कांत [सं] स्त्री. सूंहं, चमक. वि. सुहिणो. पु. कांधु, पती, प्रीतमु.

कातडी स्त्री. चमिडी, खल. कातडी लोळविणे खल लाहिणु-खबि मार डियणु.

कातडे न. चमिडी, चमु, छौडो, छोडो. कातडे कमविणे चमु मारणु-कमाइणु, चमिडो नरमु करणु. कातडे पांघरणे खबर हूँदे बि खबर न हुअण जो ढोंगु करणु, मिखिर करणु. (ढोळ्यावर) कातडे मोढणे डिठो अणडिठो करणु.

कातणे [सं] स.क्रि. (१) कतणु, सुटु ठाहिणु (२) का शैड मशीन ते लसी करणु (३) तकिलीफ डियणु, आजारणु (४) छितो थियणु. कातकाम न. कतण या कपण जो कम, जंडीअ-फीये ते चाइहे लसो करण जो कम. कातारी पु. जंडीअवारो, (इं) 'टर्नर'. कातीव वि. (१) जंडीअ या फीये ते चाइहे लसो कयलु (२) सुहिणो, बोलाइतो.

कातर [सं] वि. (१) कातरु, कांइरु, गीदी, इकिणो (२) बे सबुरु (३) घबिरायलु. स्त्री. कैची (२) बिनि थंभनि बे आडो बिहारे डिनल टेक-आधार, कैची. कातरण न. कुतिरि. कातरणी स्त्री. कतिरण जी क्रिया. कातर बेळ स्त्री. संज्ञा, निमाशाम. कातरणे स.क्रि. (१) कतिरणु, कैचीअ सां कटणु (२) कुतिरणु, टुकणु (इंदनि सां). अ.क्रि. डुकणु, छिरिकणु, मोट खाइणु. कातरा पु. (१) कतिरियलु टुकर (२) कतिरणु (३) चीर (हयनि-पेरनि जा). कातरी-कैची कैची.

कातवणे-कातावणे अ.क्रि. (१) चिइणु, इमिरिजणु, जब

खाइणु (२) बेजार या तंगि थियणु (३) मुंझी पवणु. कातळ पु.न. (१) पथरनि वारी जमीन (२) छिप्प, चटान.

कांता [सं] स्त्री. (१) सुहिणी औरत (२) जाल.

कातविणे स.क्रि. सताइणु, दुख डियणु.

कांति-ती [सं] स्त्री. (१) सूंहं, तेजु (२) बदन, सरीर.

कात्री स्त्री. कैची.

काथा-थ्या पु. (१) वाणु (२) नोडी. काथ्याकूट पु. अजायो बहिसु, मूशिगाफ्री.

कादंबरी [सं] स्त्री. नाविलु, किसो, (इं) 'नॉविल्'.

कादंबरीकार पु. नाविलुनिवीसु-लेखकु.

कांदा [सं] पु. बसरु.

कान [सं. कर्ण] पु. (१) कनु (२) (कंहिं शैड जो) हथियो-कड़ो. कानउघटणी करणे कन खोलणु, चिताउ डियणु, समुझाइणु. कान उपटणे-पिळणे कनु पटणु, सजा डियणु. कान कापणे कन कपणु, शहु डियणु, ठाणु. कान किटणे बुधी बुधी तंगि थियणु, कन सूर करणु. कानाला खडा लावणे तोबह करणु, कन पकिइणु. कान झाडणे अणबुधो करणु, न बुधणु, कन लाटार करणु. कान टवकारणे (बुधण लाइ) कन खडा करणु. कान टोचणे (१) कन टोपाइणु (२) कंहिं गाल्हि लाइ जोरु भरणु. सोनाराने कान टोचणे लाइकु शक्स तर्फी सबकु मिलणु. कान देणे कनु डियणु, ध्यान सां बुधणु. कान धरणे कनु पकिइणु - सजा डियणु. कान धरून घेणे फुरणु, कनु पकिइं जोरीअ वठणु. कान निवणे-थंड होणे दिलिजाइ थियणु, कन ठरणु. कान पाडणे (१) हिमय हारण (२) मोट खाइणु (३) बुधो करणु. कान फुकणे-धरणे (१) कन भरणु, चुगिली हणणु, छेइणु (२) समुझाइणु. कान फुटणे बोडो थियणु. कान लांबणे-वाडणे अकलु घटिजणु, बेवकूफ थियणु. कानावर येणे का गाल्हि कन ते अचणु-बुधणु. कानावर घालणे कन ते अणणु, बुधाइणु, चिताउ डियणु. कानात तेन घालून झोपणे बे आनो-बे परिवाहु हुअणु. कानावर हात ठेवणे कंहिं गाल्हि खां इन्कार करणु, खबर न हुअणु डेखारणु. कानाशी लागणे कन में बुधाइणु. या कानाचे त्या कानास कळू न देणे का गाल्हि बे इदि गुप्ती रखणु. कानी कपाली ओरठणे वरी वरी चवणु, वर वर करे चवणु. कानी मनी नसणे

ख्वाब ख्याल में न हुआणु, बिल्कुल खबर न हुआणु.
कानी पढणे कनि पवणु. कान कौंदा वि. (१) लजी,
शरमसार (२) बुधो अणबुधो कंदडु. न. ध्यानु न
डियणु. पु. कन जी मरु. कानकोरणी-णे स्त्री. न. कन
खोटिणी. कानखडी स्त्री. ताकीद, चिताउ. कानगच्छी
स्त्री. कन बंदि करण या बुधण जी क्रिया. कानगोष्ट
स्त्री. राजु, कन में बुधाइण जहिदी गालिह. कानटोप
स्त्री. होलु, कन ऐं मधो ढकींदइ टोपी-टोपु.
कानठळी-ळ्या स्त्री. ताडी, कन जो पदों-पदा.
कानठळ्या बसणे ताडियूं पवणु-चइहणु (कननि ते),
बोझाणि थियणु. कानपट स्त्री. लौदिडी. कानफट-ड
स्त्री. लौदिडी, गिटो. कानफाड्या वि. कनफाडु.
कनफटु. कानपुशी-फुशी स्त्री. कन में भुणिभुणि
(करणु), सुसि पुसि. कानमंत्र पु. सिख्या, सलाह.
कानशील न. लौदिडी.

कानडा पु. राग जो हिकु किस्मु. वि. (१) डिंगो फिडो (२)
उबतो (३) पासीरो सुम्हियलु.

कानडे वि. (१) डुखियो (२) कन्नड बोली गाल्हाईदडु. पु.
सुट कतण जी चर्खीअ वटि लगल ब काठ जूं किलियूं.

कानन [सं] न. झंगलु, बन.

कानपणे [सं] अ.क्रि. (१) घटिजणु, मोट खाइणु (माता,
लाखिडो) (२) मुंझणु, लजी थियणु.

कानस स्त्री. रवात, लोहु-काठु गसण जी लोही पटी. कानस
घालणे चिताउ डियणु. कानसणी स्त्री. रवात सां गसण
जी क्रिया. कानसणे स.क्रि. रवात सां गसणु.

काना पु. (१) तोफ या बंदूक में बारूद भरण या बारण जो
सोराखु (२) देवनागरी लिपीअ में अखर जे पुठियां
ईदइ सिधी लीक (१) - 'आ' कार जी (३) काणो,
टेडो.

कानाकोपरा पु. कुंड कुछ.

कानाडोळा पु. (१) अखि बूट, डोह डौहु ध्यानु न डियणु (२)
अखि जो इशारो.

कानून [अ] पु. स्त्री. (१) कानून, काइदो (२) रीति (३)
दल, टड्कस.

कानोसा पु. (१) (बुधण लाइ) कनु डियणु (२) टोह, आहट.

कान्होबा [सं] पु. कानु, श्रीकृष्ण-किरशिनु.

काप [सं] पु. वाले जहिडो हिकु जेवर. स्त्री. फार, टुकर

(मेवे जो).

काप-कांप [सं] पु. (१) डकिणी, कंबिणी (२) डपु.

कापड [सं] न. कपिडो, लटो. कापडचोपड न. कपिडो लटो.

कापडी वि. कपिडे जो ठहियलु.

कापणी स्त्री. (१) वदणी, कपण-कटण जी क्रिया (२)
लाबारो, फसलु कटणु. काटणे स.क्रि. (१) कपणु,
कटणु, छिनणु, लाहिणु, चीरणु, वदणु (२) कट
करणु, घटाइणु. कापा वि. वढे खाइणु जोगो, डाढो.
कापाकापी स्त्री. वढकुट, मारकुट.

कापणे-कांपणे अ.क्रि. कंबणु, थरिकणु, डकणु. कापरा-रे वि.

डुकंदडु, कंबंदडु. कापरे न. (१) डकिणी, कंबिणी

(२) डपु. कापरे भरणे थरिथरि कंबणु, डकणु.

कापशा वि. (१) फेफो, थुल्हो (२) कपह वांगुरु नरमु-हल्को.

कापशी स्त्री. कपह जो वणु, वौणु-वैणु.

कापुसणे अ.क्रि. (१) थुल्हो-फेफो थियणु (२) सेंवारिजणु
(फलु, भाजी).

कापूर [सं] पु. कपूर, काफूर. कापूरकाचरी स्त्री.
कपूरकचिरी.

कापूस पु. कपह, कपाह, वौणु, वैणु.

कांब [का] स्त्री. (१) बांस जी फत्तील (२) (लोह जी) शीख

(३) पटी (४) बांह (ठूठि खां हय ताई). कांबी स्त्री.

(१) कमान (२) लकुणु. कांबीचे लोखंड न. शीखुनि
वारो लोहु, (इं) 'बार आयर्न'.

कांबरे न. पिचूँ (अखियुनि जूं).

कांबळे न. कंबलु.

काबाह-कष्ट पु. सखु महिनत, पोरिह्यो, वहणु, गीदी गहणु.

काबीज [अ] वि. कब्जो कयलु, खटियलु. काबीज करणे
कब्जो करणु, खटणु.

कांबीट स्त्री. डिसो 'कांब'.

काम [सं] न. (१) कमु, कमिअत (२) धंधो (३) क्रिया
(४) वहिवार (५) जूररत (६) उपयोग. काम

काढणे (१) कमु कटणु (२) कम में हुआणु (३)

सताइणु (४) मजो चखाइणु. काम चालणे कमु

हलणु, मुकदिमो-केसु हलणु. काम नसणे जूररत न

हुअणु, कमु न हुआणु. काम बजावणे (कमु) पूरो

करणु. काम साधणे (१) मनोकामना पूरी करणु (२)

कमु पूरो करणु. कामापुरता मामा पु. कम कडाक,

कमु लथो, डखणु विसिरियो. कामकरी पु. कमी, कमु-महिनत कंदडु, मजूर. कामकाज न. कमुकारि, कमु धंधो, कारोबार. कामगार पु. (१) मजूर, मजिदूर (२) कामोरो, सरकारी नौकर-अधिकारी. कामगिरी स्त्री. (१) खासि कमु (२) कमु धंधो (३) कारीगरी. कामचलाऊ वि. कमचलाऊ, कमटिपाऊ. कामचुकार वि. कमुचोरु, सुस्तु. कामदार पु. सरकारी नौकर, अधिकारी. कामसाधू वि. कमकढाऊ, मतिलबी. कामसू वि. महिनती, कम में माहिर. कामाचा वि. कमाइतो, काराइतो, कम में मगनु. कामातून जाणे कम खां वजणु. कामाला येणे (१) कम में अचणु (२) सहणु. कामास येणे लड़ाई में शहीदु यियणु.

काम [सं] पु. (१) कामु, वासना, इछा, संभोग जी चाहिना (२) कामदेवु (३) मनोकामना. कामक्रीडा स्त्री. संजोगु, इस्त्रीअ सां भोगु-जिनाहु. कामचेष्टा स्त्री. इश्क जूं रम्जूं. कामज्वर पु. कामवासना जो बुखारु-तपु. कामदेव पु. प्रेम जो देवता-कामदेवु. कामधेनू स्त्री. मनोकामना पूरी कंदडु गांड़. कामपिसा वि. कामवासना में पागलु यियलु. कामभरण न. पंहिजो मर्जीअ सां मरणु. कामरूप वि. पंहिजो मर्जीअ मूजिबि रूप धारे सघंदडु.

कामवृत्ति स्त्री. कामु, वासना, शहिवत.

कामशास्त्र न. संजोग जी विद्या, औरत मर्द जे संभोग जी कला ऐं फूर्ज सेखारीदडु शास्त्र. कामालुर वि. कामवासना लाडू बेचैनु यियलु. कामी वि. कामी, शहिवती. कामुक वि. (१) कामी, शहिवती (२) चार्हीदडु, इछा रखंदडु.

कामटी स्त्री. तीली, फत्तील.

कामना [सं] स्त्री. कामना, इछा, मुराद.

कामिनी [सं] स्त्री. (१) कामिनी, सुहिणी औरत (२) मडबूबा (३) औरत.

कामीन स्त्री. कामणु, साई.

काज्व [सं] वि. (१) कामना जोगो (२) कामना-इछा कयलु, कंहि इरादे सां कयलु.

काव [सं] पु. सरीर.

काव अ. छा? कौअ? कहिडो? छा जो? घणो?. काय की अ.

अलाए, खबर नाहे. काय तो-ती-ते फकति, सिर्फु. काय काय छा छा, कहिडा कहिडा.

कायदा [अ] पु. (१) काइदो, कानून (२) नेमी (३) सिरिस्तो. कायदेपंडित वि. काइदेदानु. कायदेभंग पु. काइदे जी भवकिडी, जुल्मी काइदा बंदि करण बाबति तहिरकु. कायदे मंडळ न. काइदेसाजु मजिलस, (इं) 'सेनेट'. कायदेशीय वि. कानूनी, काइदे मूजिबि.

कायफळ न. कांडफल.

कायम [अ] वि. काइमु, दाइसी.

काया [सं] स्त्री. (१) काया सरीर, देही, बदन (२) रूप. काया पालटणे काया पलटु यियणु, रूप बदलिजणु. कायाबाचामनेकरून क्रि.वि. दिलि व जां सां. कायिक वि. बदिनी, जिस्मानी.

कार पु. (१) हिक किसम जो कारो ऐं सखु पथर (२) इकिरार, वचनु.

कारक [सं] न. (ग्रामर में) हालति. वि. सबबी, मुहरिकि, कराईदडु.

कारकीर्द [फा] स्त्री. अयामकारी, राजु, हुकूमत.

कारकुनी स्त्री. क्लारक जो कमु, क्लारकी. कारकून पु. कारिकून, क्लार्कु.

कारखानदार [फा] वि. कारखानेदार. कारखाना पु. कारखानो, (इं) 'फैक्टरी'.

कारखानीस [फ] पु. सरकारी अनाज जे गोदाम जो अधिकारी.

कारचकर-कारंजकर पु. (१) हथियार ठाहीदडु कारीगर (२) बर्तन ठाहीदडु.

कारंजे न. फूहारो.

कारट [सं] न. अग्नीसंस्कार, क्रियाकर्मु. कारटा वि. (१) क्रिया कर्मु कंदडु बांभणु (२) निभागो (३) बदिम्भाशु, शरारती, टींभर.

कारंडाव [सं] पु. कुहंगु (पखी), (इं) 'कूट'.

कारडोक पु. माहीखोरु (पखी), (इं) 'कॉरमोरंट'.

कारण [सं] न. (१) कारण, सबब (२) मक्सदु (३) आधार, सुबिती (४) कमु, गर्ज, मतिलबु (५) शुभु कार्जु (६) साधनु, जुजो. अ. छो त. कारणी लागणे सकारितो यियणु, कमाइतो यियणु. कारणी लागणे सकारितो करणु, सजायो करणु. कारणपरत्वे क्रि.वि.

कहिं सबब करे, जूररत पई त. कारणी-गे श.अ.
लाइ, करे. कारण की अ. छकाणि त.

कारभार पु. (१) कारोबार, वहिबार (२) इंतजाम (३)
कमुधंधो. कारभारी पु. (१) कारबारी, इंतजाम
हिसंदड-कंदड शख्खु (२) अमलदार (३) मुडिसु,
पती. कारभारीण स्त्री. घर धयाणी, जाल.

कारले [सं] न. करेलो.

कारस्थान [सं] न. (१) मन्सबो, साजशि (२) बंदोबस्तु (३)
किफाईत. कारस्थानी वि. साजशी, मन्सबाई,
फितरती.

कारा-गृह [सं] न. कैदु, जेलु.

कारागिरी [फ्रा] स्त्री. कारीगरी. कारीगर पु. कारीगर.

कारु [सं] पु. कारीगर, कलाकार.

कारणिक [सं] वि. दयालु, रहमदिलि.

कारुण्य [सं] न. दया, रहमु, क्रियासु.

कार्तिक [सं] पु. (१) कार्कतु, कती महिनो (२) कासाई.
कार्तिकी स्त्री. कतीअ जी ग्यारसि.

कार्यण्य [सं] न. कंजूसई, पकाई.

कार्य [सं] न. (१) कार्यु, कमु, धंधो, कारि (२) नतीजो,
फलु, असुर (३) कार्जु, कारिजु, उत्सउ, जशनु. वि.

फर्जु. कार्य उठणे वडो कमु पूरो करणु, लकु लंधाङ्गु.

कार्य उरकणे कारिजु पूरो करणु (शादी वगेरह).

कार्यकर्ता वि. कमु कंदड पु. लोक सेवकु. कार्यकारी

वि. कारोबारी, कारोबार, हलाईदड, इंतजाम

हिसंदड (मंडलु). कार्यकारी अभियंता पु. कारोबारी

इंजिनेर, (इं) 'एक्जिक्यूटिव इंजीनिअर'.

कार्यकारिणी स्त्री. कारोबारी कामेटी. कार्यक्रम पु. (१)

कमु, कम (२) मशगूली (३) कार्यक्रम, सिटाउ,

प्रोग्राम. कार्यक्रम पत्रिका स्त्री. सभा जे सामुहूँ आयल

कमनि या विषयनि जी फ़हिरस्त. कार्यतत्पर वि. (१)

कमु करण लाइ तयार (२) सदाई कमनि में मशगूलु.

कार्यदेशक पु. (इं) 'फोरमन'. कार्यभाग पु. मन में

रिथियलु कमु. कार्यभार पु. जवाबदारी, ज़िम्मेदारी.

कार्यमोचक पु. बिए जो बदिलीअ में ववी कमु कंदड

शख्खु, (इं) 'रिलीवर'. कार्यबाह पु. 'सेक्रेटरी'.

कार्यवाही स्त्री. (१) कारवाई, अमल (२) हुकुमु

दरिमियानी, काइदे जी कारवाई, (इं) 'प्रोसीडिङ्ग'.

कार्यव्यापृत वि. कमनि में मशगूलु-रुधलु. कार्यसत्र न.

'वर्कशॉप'. कार्यसिध्दी स्त्री. सफलता, कमु पूरो

थियणु. कार्यसूची स्त्री. कम जी विचूर, (इं)

'अजेन्डा'. कार्यक्षम वि. लाइकु, काबिलुकार, भडु,

काराइतो, तखडु. कार्यक्षमन न. लाइकी,

काबिलकारी, बर्जुस्ताई. कार्यान्वित करणे अमल में

आणणु. कार्यालय न. दफ्तर, (इं) 'ऑफिस'.

कार्षापण [सं] न. झूने जमाने जो हिकु सिको.

काल अ. काल्ह.

काल [सं] पु. (१) वक्तु (२) कालु, मौतु. कालकला पु.

मोक्को, वेल. कालक्रमण न. वक्तु गुजारणु. कालखंड

पु. अरसो, मुदो, मअ्यादु. कालगती स्त्री. (१) वक्त

जी रफ्तार (२) किस्मत. कालग्रस्त वि. (१) मौत जे

मुँह में फाथलु (२) मुसीबत में फाथलु (३) माज़ीअ

में शामिलु थियलु. कालचक्र न. वक्त जो फेरो.

कालत्रयी क्रि.वि. हरिंज, कडहिं बि. कालपरत्वे अ.

(१) वक्तु गुजिरण खां पोइ, वक्त आहिरि (२)

कडहिं कडहिं. कालप्रवाह पु. वक्त जो बहुकिरो.

कालमर्यादा स्त्री. मुदो, मुदत. कालमान न. (१) वक्तु

मापणु (२) मुंद (३) हालति. कालहरण न. वक्तु

गुजारणु. कालज्ञान न. वक्त जी ज्ञाण-समुझ.

कालांतराने अ. कुझ अरसे खां पोइ, अगिते हली.

कालातीत वि. ला इन्तहा. कालावधी पु. अरसो, मुदो,

देरि. कालिक वि. मुदे वारो, वक्त सां वास्तो रखंदड.

न. (इं) 'जरनल'.

कालवड स्त्री. वहुडी, गाबी.

कालवणे-विणे स.क्रि. गडणु, मिलाङ्गु. पोटात कालवणे (१)

पेट में विलोडु पवणु (२) पेट में सूर पवणु - इसदु या

साडु थियणु. बिटाळ कालवणे सभिनी खे हथु

लगाङ्गु-छुहणु. कालवाकालव स्त्री. (१) बेचैनी,

फथिको (२) मिलावट.

कालवा पु. (१) नहिर, वाहु (२) मिलावट (३) गर्दी (४)

शोर.

कालिमा [सं] स्त्री. (१) कारहिं (२) दागु, कलंकु (३)

लज, शरमु.

कालुष्य [सं] न. पलीताई, आलापिश, नापाकी.

काल्पनिक [सं] वि. खियाली, मन धड़ति, नकुली.

काव स्त्री. हुरमिची, गेडू रंग जी मिटी. पु. (१) कावडि, गुसो (२) सुस्ती.

काव काव स्त्री. (कांव जी) कां कां, गोडु, बक.

कावड [सं] स्त्री. कांवाठी. नं. दर जो ताकु.

कावणे अ.क्रि. (१) काविडिजणु (२) खफे थियणु (३) मुंझी पवणु, घबिराडणु.

कावराबावरा वि. हको बको, मुंघलु, डिनलु.

कावळा पु. कांउ. कावळ्याची छत्री स्त्री. फुतगी, खुंभी.

कावा [फा] पु. (१) फरेबु, छलु वलु (२) दाउ, चालि, चालाकी (३) ठगी, लुचाई (४) मत्सुबो (५) डोहु, दोलाबु. कावेबाब वि. फरेबी, दोलाबी, लुचु, ठगु, चालाकु, मक्रेली.

काविरे न. चरियाडप, सौदाउ. वि. चरियो, सौदाई.

कावीण-ळ स्त्री. कामणु, साई, यरकानु.

काव्य [सं] न. काव्यु, कविता, शाइरी.

काशीकर पु. लुचु, शोदो.

कवाय [सं] वि. भगिवो, गाड्हो.

काष्टा [सं] पु. धोतीअ वगेरह जी लांग.

काष्ठ [सं] न. काठ. काष्ठकूट-कुड पु. काठकुटो (पखी), (ई) 'वुडपीकर'. काष्ठचित्र न. काठ ते उकिरियलु चितिरु. काष्ठवत् वि. काठ-लकिडीअ जियां सिधो (बीठलु).

काष्ठा स्त्री. (१) तर्फु (२) मर्यादा.

काष्ठौषध-धी [सं] न. स्त्री. वनस्पती दवा, दवा तोर कमु ईदंडु वणनि जूं टारियूं-पन-पाडूं वगेरह.

कास [सं] पु. (१) कपिडो सिधार्डअ में कटणु (२) खंधि. न. चरागाहु. स्त्री. (१) ओहु, गांडू या मेंहिजे यणनि वारो हिंसो (२) कमरि, चेल्हि (३) असो, आघार (४) लांग. कास घालणे (१) गांडू मेंहिं जा यण वडा थियणु (२) कमरि कशिणु, संदिरो बुधणु. कास करणे (१) लांग बुधणु (२) कमरि कशिणु, संदिरो बुधणु. कास धरणे असो वठणु. कासेस लावणे असो डियणु.

कासराभर दिवस पु. सिजु उभिरण खां पोडू जो थोरो वक्तु, सिजु लहण खां अगु जो थोरो वक्तु.

कासव [सं] न.पु. कछूं, कछऊं, कुमी.

कासार पु. बर्तण ठाईदंडु-विकिणंदंडु, ठाठरो, भानिसाली.

कासावणे अ.क्रि. सहिकणु, मुंझणु.

कासाविसी-शी स्त्री. बेचैनी, आंधि मांधि, बे आरामी. कासावीस बे चैनु, व्याकुलु.

कासे-कांसे [सं] न. (१) कुटि, कंसो धातू (२) शांझ.

कासोटा पु. डाब, डाब (साडीअ जी).

काहिल-सी स्त्री. (१) वडी तई (२) जलणि, बाहि, बरण जी क्रिया (लिड) (३) गरिमी, हुबस.

काही क्रि.वि. (१) कुशु (२) थोरो (३) का (गाल्हि) (४) के (५) को, किनि. काही करुन क्रि.वि. कुशु बि करे, कीअं बि. काही काही क्रि.वि. के के, कुशु कुशु. काहीच क्रि.वि. कुशु बि. काहीच्या काहीच क्रि.वि. हिक जो बियो. काही बाही क्रि.वि. थोरो, कुशु त. काहीसा क्रि.वि. थोरो, कुशु. काही केल्या क्रि.वि. केतिरो बि करण खां पोडू, कुशु बि करण सां. काही तरी क्रि.वि. कुशु त बि, हिक जो बियो.

काहूर [फ] न. (१) मन जी बेचैनी, आंधि मांधि (२) शोर (३) गहिरि ऊंदहि, घुघु (४) मुसीबत, अनिरधु, गजबु (५) इल्जामु.

काळ [सं] पु. (१) वक्तु, समो (२) दौर, दौरा, अमलु (३) डुकरु (४) कालु, मौतु (५) किस्मत, हालति (वधीक डिसो 'काल'). काळ वेळ स्त्री. (१) मोक्खो, वक्तु (२) बुरा डीहं (३) महिल. काळांतरी क्रि.वि. हरिज, कडहिं बि.

काळजी स्त्री. (१) चिन्ता (२) खबरदारी, संभाल, परधोर (३) ओलाको. काळजीवाहू वि. संभाल लहंदंडु, (ई) 'केअर टेकिंग'.

काळवट वि. कारिडो, कारी जमीन.

काळवटणे-वंडणे अ.क्रि. (१) काराटिजणु, कारो थियणु (२) शर्मिंदो थियणु, मुंहं कारो थियणु (३) टामिणी थियणु. काळवीट पु. फाड्हो, बारहंसिडो (हरणु).

काळा [सं] वि. कारो, स्याहु. काळे करणे दफअ थियणु, अखियुनि खां ओझलु थियणु. काळे तोंड घेऊन जाणे (१) पुछु पाए भजणु, कारो मुंहं करे वणणु. काळेबेरे असणे दालि में कारो हुअणु. काळ्या दगडावरची रेष पथर ते लीको, न बदिलिजंदड गाल्हि. पांढऱ्याचे काळे होणे अछनि में खरणु, अछी डाड्डी अटो खराबु. पांढऱ्यावर काळे करणे (कागज ते) लिखणु. काळ्यावर पांढरे होणे वार अछा थियणु, अछा खरणु.

काळतोंड्या वि. (१) कारमुंहो (२) निभागो (३) शर्मिंदो (४) कार जिभो. काळसर वि. कारिडो, कारेडो, कारसिरो, कारांभो. काळा उन्हाळा पु. (१) सखु ऊन्हारो (२) मुसीबत जो वक्तु. काळाकभिन्न वि. कारो ठिकरु-बे हदि कारो. काळाकुट्ट वि. बे हदि कारो. काळभोर वि. तमामु कारो. काळबोर पु. पटकुंआरि (वनस्पती). काळी वि. कारी. स्त्री. कारी जमीन. काळी कुटकी स्त्री. कारी कुटकी (दवा). काळेपाणी न. कारो पाणी (सजा). काळे बेरे न. बुरो वीचार, कपट. काळे मनोके न. डाख.

काळिमा स्त्री. (१) कारहिं (२) कलंकु (३) कजलु (४) ऊंदहि.

काळीज न. कलेजो, जिगर, दिलि जो नाजुकु हिंसो. काळीज खाणे सताइणु. काळीज नसणे दिलि न हुअणु, ममता न हुअणु. काळजाचे पाणी होणे दिलि लुद्धणु, डप या दुख खां व्याकुलु थियणु. काळजाला लागणे दिलि खे चुभणु - तीरु लगणु. उफराट्या काळजाचा वि. निर्दई.

काळे न. दागु, कलंकु.

काळोख पु. ऊंदहि, अंधकार, घुघु. काळोखी स्त्री. (१) ऊंदहि (२) कलंकु (३) कारहिं.

कांक्षणे [सं] स.क्रि. इछा-कामना-मुराद करणु. कांक्षा स्त्री. (१) कांखा, इछा, मन्शा (२) मन जो लाडो (३) अंदेशो (४) कंहिं गाल्हि जे बारे में पुछा, शकु. कांक्षी, कांक्षेखोर वि. (१) शकी सुभाज जो (२) अजबु सुभाज जो टेमी.

किं [सं] स.ना. केरु? छा? कंहिंजो?

किंकणी [सं] स्त्री. घिंघरी.

किंकर [सं] पु. नौकर, चाकर, शेवकु, दासु. किंकरी स्त्री. दासी.

किंकर्तव्यविमूढ [सं] वि. मुंशियलु, सहीह गलति जो फैसिलो करण में असफलु.

किंकाळणे अ.क्रि. चीखणु, रडियू करणु. किंकाळी स्त्री. चीख, रडि.

किंकणी [सं] स्त्री. घिंघरी, चेल्हिकी.

किचकट वि. (१) पेचीदो (२) डुखियो (३) पड्ढण में डुखियो.

किंचळणे-किंचाळणे अ.क्रि. चीखणु, रडि करणु.

किंचित् [सं] वि. थोरो. किं.वि. थोरे में.

किटण [का] न. (१) मरु, तेल जो सणिभो तहु (२) कटु.

किटणे अ.क्रि. (१) कटिजणु, कटु चड्ढणु (२) परेशानु थियणु (३) कननि जा पर्दा बंदि थियणु.

किटाळ [का] न. (१) बला, मुसीबत (२) कूडो इल्जामु (३) चिणिंग.

किडका वि. कींआरो, कीडे खाधलु. किडणे स.क्रि. कींआरिजणु, खाजणु. किडा पु. कीडो.

किडकिडित वि. सन्हिडो.

किण्व [सं] न. खमीर, (इं) 'घीस्ट'. किण्वन न. खमीर उथणु, मचणु, (इं) 'फर्मेंटेशन'.

कितका वि. केडो? घणो?

कितपत कि.वि. केतिरो, केडो, केसिताई, केतिरे कदुरु.

कितवा वि. काजों? कहिडो?

किताब [अ] पु. खिताबु, लकबु.

किती वि. (१) केतिरो (२) केतिराई (३) घणा-घणो. किती एक - कित्येक वि. केतिराई, घणाई, केई, अनेक. कितीवा कि.वि. घणा दफ्या, केतिराई भेरा. कितीतरी कि.वि. घणोई, घणो कुसु, केतिराई.

किंतु-तू [सं] पु. शकु.

किता [अ] पु. मिसालु, आदर्शु, नमूनो, पेरिवी करण जोगो मिसालु. किता गिरविणे पेरिवी करणु, हुकुम मूजिबि हलणु, मश्क पचाइणु. किता घालून देणे पंहिंजीअ हलति सां मिसालु-आदर्शु साम्हू रखणु.

किता अ. सगियो, ऐजा, ऐजन्, मये जाणायल-चयल ज्यां, '==', (इं) 'डिट्रो'. किता खर्च पु. (१) रेजिकी खर्चु (२) मये जाणायलु खर्चु.

किनई कि.वि. न (मूखे न), घटि में घटि, त बि, कि न.

किनार-री स्त्री. कुंड, किनारी. किनारपट्टी स्त्री. किनारो, कपु.

किन्नर [सं] पु. कवर (गाईदड जाति), किनर.

किंबहुना [सं] कि.वि. (१) न रगो, एतिरो, पर (२) बल्कि (३) घणो करे.

किमत [फा] स्त्री. (१) कीमत, मुल्हु (२) लाइकी, अहमियत (३) परिवाह (४) कदुरु. किमती वि. कीमती.

किमपी [सं] कि.वि. बिल्कुल, बिनिहि, थोरो बि.

किमया [अ] स्त्री. (१) कीमिया, लोह मां सोनु ठहिण जी विद्या (२) अटिकल, खेड़ (३) जादू टोणो.

किमर्थ [सं] क्रि. वि. छो? छा लाइ?

किमान-पक्षी क्रि. वि. घटि में घटि.

किरकिर स्त्री. (१) चीकाटु (२) किरि किरि, खिटि पिट (३) रींगो (बारजो), रोदनु राडो.

किरकोळ वि. (१) मजमूली (२) रेजिकी (३) सन्हिडो.

किरटा-टे [का] वि. (१) कंजूसु (२) गरीबु (३) चिचिमिचि (अखर) (४) कमिजोर (आवजु) (५) नंदिडो (६) बिंदिरो, सन्हिडो (७) बे डेपो (८) निसतो.

किरण [सं] पु. किरिणो, तिरिविरो. किरणोपचार पु. (इ.) 'रेडियो थेरपी'.

किरमिजी वि. किरमिची, कारसिरो, गुडहे रंग जो.

किराणा पु. किराणो, पसार.

किरात पु. भीलु.

किर्द [फ्रा.] स्त्री. तारीखवार जमअखर्चु या उहो लिखणजी बंदी.

किर् वि. (१) खहुरो ऐं तेजु (आवाजु), (२) घाटो (झंगलु).

किलकिलाट पु. पखियुनि जो आवाजु, शोर, गोडु, चिरबिटो.

किलकिला-ले वि. अधु खुलियल (अखियूँ)

किलबिल-लाट स्त्री. पु. मिठी लाति. (पखियुनिजी).

किलबिलणे अ. क्रि. मिठी लाति लंवणु.

किलवर पु. किलावर, चिणिया, फुलू (तास में).

किलेमाणी वि. जंड जो मथियों पुडु विझी रखियलु.

किल्ला [अ.] पु. किल्लो, गुडहु, कोटु.

किल्ली [सं] स्त्री. (१) कुंजी, चाबी (२) अटिकल. किल्ली फिरविणे - कल थेड़णु, बर्गिलाइणु, भडिकाइणु.

किवण [सं] न. जखमु, घाउ, फटु.

किंवदंती [सं] स्त्री. अपवाहु.

किंबा [सं] उ. अ. कि, या, अगर.

किशोर [सं] पु. किशोर, ११ खां १५ सालनि जो छोकिरो.

किशोरी स्त्री. किशोरी, ११ खां १५ सालनि जी छोकिरी.

किसगणती स्त्री. गणप, लेखणु (इन्कारी लफ्जु), परिवाह, फिकिर.

किसणी स्त्री. कदूकसु, खुरिडणजो साधनु. किसणे स. क्रि.

खुरिडणु, सन्हिडियूँ जरियूँ करणु, कुतिरि करणु.

किलस [सं] स्त्री. बुछां, नफिरत, किराहत, सूग. किलसणे अ. क्रि. बुछां अचणु. किलसवाणा वि. बुछां डियारीदडु, कबीह.

की [सं] उ. अ. कि, त, या, न, की.

कीक पु. कीक, रडि.

कीट [सं] न. (१) मेराणि जो तहु (२) मिटीअ जो वडो ऐं सखु गोडोहो. पु. कीडो, जीतु. कीटक पु. कीडो, जीतु. कीटकविज्ञान न. जीतजंतरि विद्या, (इं) 'एन्टोमोलॉजी'.

कीड [सं] स्त्री. कीओं, जीतु, कीडो.

कीर [सं] पु. तोतो.

कीर्तन [सं] न. कीर्तनु, भजनु, ईश्वर जे नाले जो जपु.

कीर्ति-ती [सं] स्त्री. हाक, नामसु, मशहूरी. कीर्तिस्तंभ पु. फ़त्ह साराह जे यादिगार में खडो कयलु थंभो-मुनारो.

कील [सं] पु. (१) किलो, किली, मेख (२) जंड जी किली (३) चपर.

कीव [सं] स्त्री. कहिकाउ, कियासु, रहमु. कीव करणे - कियासु-कहिकाउ करणु. कीव येणे - कियासु-रहमु अचणु.

कीस पु. चूरो, बूरो. कीस काढणे - (१) चूरो कढणु-करणु (२) मखण मां वार कढणु.

कु [सं] उपसर्ग. कु, खराबु-बुरो-नीचु वगेरह जी मजनों डेखारीदडु उपसर्गु. (मि. कुकर्म=बुरो कसु). कुपथ पु. बुरो रस्तो. कुपुत्र पु. कुपुट, खराबु पुट. कुमति स्त्री. कुमति, बुरी मति. कुमार्गी वि. पापी. कुरूप न. वि. कुरूप, बदि सूरति, बदिजेबो. कुविचार पु. बुरो वीचार. कुवेळ स्त्री. कुमहलाई, बुरो वक्तु. कुशंका स्त्री. बुरो शकु, अंदेशो कुसंग पु. कुसंगु, बुरी संगति.

कुइरी स्त्री. (१) अंबिडी, (२) खारसि कंदड़ हिक बूटी.

कुई स्त्री. (१) ऊनाड, गिदड़ जी कूक, खिखारी (२) रडियूँ (३) खहुरो आवाजु कुई घालणे - रडियूँ करणु.

कुक स्त्री. कुकड़ जी बांग.

कुकडी [सं] स्त्री. कुकिड़ि.

कुकुट-क्कुट [सं] पु. कुकुडु. कुकुटपालन न. कुकिड़ियूँ पाले बेदा पैदा करे विकिणण जो धंधो, (इं) 'पोल्ट्री'.

कुंकम [सं] न. (१) कैसरि (२) कुंगू, कुंकमपत्रिका स्त्री.

शादीअ वगेरह जी नीड.

कुकुला-ले बाळ न. किकिड, खीर पियाकु बार.

कुंकू [सं] न. कुंगू, निरिड ते तिलिकु लगडण जो चूरणु, सुहागजी निशानी. कुंकू जाणे - (१) विधवा थियणु (२) शानु शौकत ववणु.

कुक्कू, कुकडीकूचा खेळ पु. हाईअ रांदि.

कुच [सं] पु. बुबो, उरहुं, पिस्तानु.

कुचकट, कुचका वि. (१) किनो थियलु, सडियलु (२) नीचु, कमीणो.

कुचकामी वि. निकमो, बेकारि, कम में न ईदडु.

कुचकुच स्त्री. सुसिपुसि, भुणि भुणि.

कुंचडे न. नंदिडे बार जो टोपु.

कुंचणी स्त्री. बुशु. कुंचला पु. रंग जो बुशु.

कुचंबणा स्त्री. (१) परेशानी (२) बुखी हालति, तंगी (३) बिण ते भाडण जी हालति. (४) जंजालु, रोलो, मूंझारो, वेलु.

कुचर [स.] वि. (१) कमचोरु, चोरु (२) कडुं, अण सिंसंदडु दाणो-कणो (३) तकिलीफ डींदडु. कुचराई स्त्री. (१) हिचक (२) आनाकानी, निटाडणु (३) कम खां परे भजणु (४) लुचाई.

कुचलणे स. क्रि. कुटणु, लताडणु, मार डियणु.

कुचला पु. जहर कुचलो (वनस्पती).

कुंचा [सं] पु. मोर जे खंभनि जो चंवर.

कुचा, कुच्या, गुच्या पु. (१) लाटूंअ जो चुघु (२) ठेंगो.

कुचाळ-का वि. गिलाखोरु, चथरुं कुंदडु. कुचाळी स्त्री. गिला, चथर, ठोली, शरारत.

कुंची [सं] स्त्री कुंची, बुरशु.

कुचेष्टा [सं] (१) मज्जाकु (२) ठोली, टौक, चथर.

कुंज [सं] पु. कुंज, वलियुनि सां ढकियलु हंधु, वलियुनि जो मंडपु, मनहु.

कुजकट, कुजट वि. (१) किनी-सडियल शैड या उन जी बांस (२) सडियलु, किनो. कुजका वि. (१) किनो थियलु, सडियलु, बांस वारो. (२) कमीणो, नीचु. कुजणे अ. क्रि. (१) किनो थियणु, सडणु (२) बांस करणु, (३) किजणु.

कुजबुज [सं] स्त्री. सुसि पुसि, भुणि भुणि. कुजबुजणे अ.क्रि. सुसि पुसि करणु.

कुटका [सं] पु. टुकरु.

कुटकी कुटकी स्त्री. कुटिकी, कारी कुटिकी (दवा).

कुंठण [सं] स्त्री. धूती, छोकिरियुनि खे लालचि डेई-बर्गिलाए वेश्या जो धंधो कराईवड औरत. कुंठणखाना पु. वेश्याघरु, चकुलो.

कुटणे [सं] स.क्रि. (१) कुटणु (२) मार डियणु-कुटणु (३) कुडहणु. (४) वजाडणु (५) जोरी करणु. कुटा-कुट्टा वि. पु. चूरणु, भोरि.

कुटाळ-खोर [सं] वि. (१) चुगिलुखोरु (२) बदिम्झाशु.

कुटाळकी-कुटाळी स्त्री. (१) चुगिली (२) ठोली.

कुटिल [सं] वि. (१) डिंगो, फिडो, (२) कुटिलु, कमीणो, नीचु, पूजो (३) घुंडीदार (वार).

कुटी [सं] स्त्री. (१) कुटी, चूरणु (२) झूपिडी.

कुटीर [सं] न. झूपिडी, नंदिडो घर. कुटीर उद्योग पु. घर हुनरु-धंधो, नंदो उदमु, (इं) 'कोटिज इंडस्ट्री'.

कुटुंब [सं] न. (१) कुटुंब, परीवार. (२) जाल, पत्नी. कुटुंब नियोजन न. औलादि महदूद करण जी योजना. (इं) 'फ़ेमिली प्लानिंग' कुटुंबवत्सल वि. (१) बचडवालु (२) कुटुंब सां प्रेमु रखंदडु.

कुठचा-ला वि. कियों जो?

कुंठणे [सं] अ. क्रि. (१) रुकियणु, बीहणु (२) बंदि थियणु (३) निकमो थियणु. कुंठित वि. (१) बंदि थियलु, अटिकियलु (२) मुंघलु.

कुठवर अ. केसि ताई.

कुठून क्रि. वि. कियों? काथां?

कुठेकि. वि. किये? (२) केडॉहुं? काये? कुठे तरी क्रि. वि. किये त बि, कंहिं न कंहिं हंधि.

कुंड [सं] न. (१) पाणी अ जो हौदु, टांकी (२) (हवन जो) कुंडु, बाहि जी खड.

कुडकुडणे अ. क्रि. थधिजणु, थधि सबबि डकणु. कुडकुडी स्त्री. कंबिणी, डकिणी.

कुडबुडा-मुडा-मुड्या पु. सगणु या सोणु जाचींदडु.

कुंडली [सं] स्त्री. (१) कुंडली, जनमपत्री (२) नसीबु, भागु (३) वेड्हो.

कुडा, कुडा वि. (१) कूडो, खोटो (रूपयो) (२) डिंगो, कपटी (३) नुक्सानकारकु.

कुडी [सं] स्त्री. (१) देहि, सरीर, (२) कन जी फुली

(३) सलो.

कुंडी [सं] स्त्री. (१) कूंडी (२) कूंडो (३) गेंडी, (इं) 'बेसिन्'.

कुढणे अ. क्रि. कुडहणु, पोसिरणु, जलणु. कुढ्या वि. मन में पोसिरंदडु, कमीणो, साडेलु.

कुणकुण स्त्री. कुणक, भुणक, भुणिभुणि, अफवाहु, सुसि पुसि. कुणकुणणे अ. क्रि. सुसि पुसि करणु.

कुणबी पु. कुडिमी, हारी. कुणबीमाळी पु. कुड्मु, हारी.

कुणी सना. कोई, कंहिं. न. चपर.

कुतरओढ स्त्री. (१) छिकताण (२) परेशानी (३) तंगी.

कुतर्क [सं] पु. (१) गलति दलीलु (२) अशुभु वीचार, बुरो शकु.

कुतूहल [सं] पु. (१) जाणण जी इछा (२) अजबु.

कुतेखानी-घाशी स्त्री. लाचारीअ जी नौकरी, हल्के दर्जेजी चाकिरी, खसीसु-ओछो कम.

कुत्रा पु. कुतो, कुत्री स्त्री. कुती. कुत्रे हाल खाईना -कुतनि हाबु थियणु, कुतनि जहिडी हालति थियणु. कुत्र्याच्या मोतीने मरणे - बुरी हालति में मरणु. कुत्र्याची छत्री स्त्री. खुंभी. कुत्र्याची झोप स्त्री. सुजागीअजी निंड. कुत्र्याचे जिणे -कुतनि जहिडी-लाचारीअजी जीवति. कुत्र्याचे पाय भांजराचे पाय- चिचिमिच अखर, माकोडनिजूं टंगूं (अखर). कुत्र्याचे शेपूट न. कुते जो पुछु, सिधीअ तरह न हलंदडु शखु कुत्र्याचे शेपूट बारा वर्षे नळकांड्यात घातले तरी अखेरीस वाकडे ते वाकडेच - कुते जो पुछु बारहं महिना नर में विक्षिजे त बि डिंगे जो डिंगो, कुते जो पुछु नड में विक्षणु.

कुत्रे न. (१) कुतो या कुती (२) झेडाकार शखु (३) कुल्हे या ठूठि जो संधु (४) दर जी ताडी (५) ठहकणि (नारजी).

कुत्सित वि. (१) किनो, बदिबूड्वारु, सडियलु (२) कमीणो.

कुंयणे स.क्रि. बाहिणु, काकूसु करण वक्ति ज़ोर डियणु.

कुदकणे स.क्रि. कुटणु, मार डियणु.

कुदळ [सं] स्त्री. (१) कोडरि (२) झेडाकार शखु.

कुंपण [सं] पु. न. पहियरु, लोड्हो (बनीअ जे बचाअ लाड).

कुंपणाने शेत खाल्ले तर तक्रार कुणाकडे करायची? -

पहियरु चोर थिए त बाही केतिरो वहे? कुंपण डुक्कर

न. ज़ाहो.

कुपथ्य [स.] न. सिंहत बिगाईंदडु खाधो, मरीज़ लाड नुक्सानकारकु खाधो.

कुपा-प्पा [सं] पु. वडो शीशो-बोतल. कुप्पी स्त्री. शीशी, बोतल.

कुपुत्र [सं] पु. कुपाटु, कुपातिरु, खराबु पुट.

कुबट वि. (१) बदिबूड्वारो, सडियलु, किनो (२) गिलाखोर.

कुबड [सं] न. कुबु, गुकु. कुबडा वि. कुबो (शखु), कुबिडो, गुको. कुबडी स्त्री. (१) कुबी औरत (२) (मंडे लाड) घोडी, मंडे जे कछ में आधार लाड रखियल काठजी घोडी.

कुबलणे स. क्रि. मार डियणु, कुटणु.

कुबेर [सं] पु. (१) कुबेरु, देवताअनि जो खजानिची (२) बे इदि अमीरु शखु.

कुब्जा वि. कुबी (औरत).

कुंभ [सं] पु. (१) दिलो (२) कुंभ रासि. कुंभकार पु. कुंभर.

कुभांड [सं] न. (१) इल्जामु, तुहिमत (२) मन्सूबो, रिया. कुभांड आणणे - इल्जामु-कलंकु हणणु. कुभांड रचणे - सिट सिटणु, घाटु घडणु. कुभांडखोर वि. इल्जामु हणंदडु.

कुंभार [सं] पु. कुंभारु, कुंभर. कुंभार तसा लोटा आणि बाप तसा बेटा - जहिडा कांग तहिडा बचा. कुंभारीण स्त्री. (१) कुंभर जी ज़ाल (२) डेंभू, खखीर.

कुमक [फ़] स्त्री. कुमक, मदद, मदद लाड आयल फ़ौज, समोट.

कुमंत्र [सं] पु. बुरी सलाह.

कुमार [सं] पु. (१) कुमार, नंदिडो छोकियो (२) (जणियनि खां अगु) अठनि सालनि जो छोकियो. कुमारिका, कुमारी स्त्री. कुमारी, कुंआरी. कुमारीपटल न. चीरो, कुंआरप जो पडो.

कुमुदिनी [सं] स्त्री. कूणी (गुलु), अच्छो कमल गुलु, (इं) 'वाटर लिली'.

कुरकरणे अ. क्रि. भुरिकिणो, भोरू, टाकुओं.

कुरघोडी स्त्री. हेठि झुकी घोडो थियणु (रांदि में). कुरघोडी करणे - (१) अधिकार करणु (२) बाजी खटणु.

कुरण न. चरागाहु.

कुरतडणे स.क्रि. (डंदनि सां) कुतिरणु, टुकणु.

कुरनिसात-शात [तुकी] स्त्री. कुरनिशु, झुकी कयलु सलामु.
 कुरबुर [का] स्त्री. (१) कुरिकणु (२) अणिबणति, झेडो.
 कुरमुण-रे पु. मुसुरा.
 कुरब पु. कीनो (पखी), (इं) 'गल'.
 कुरबंडणे स. क्रि. (१) घोरणु (२) आरिती. कुरबंडी स्त्री.
 (१) घोर (२) आरिती.
 कुरबाळणे [का.] स.क्रि. प्यार मां हथिडो फेरणु.
 कुरळ-ळे [सं] वि. घुंडीदार (वार), छलवर.
 कुरापत [अ] स्त्री. (१) झेडो, टंटो (२) छेड, चुर्च. (३)
 विड. कुरापत काढणे - छेडणु, झेडो कराडणु.
 कुरूप [सं] वि. कुरूप, बदि सूरति, कबीहु. न. (पेरनि जो)
 ककिडो, ककिरो.
 कुरिस-सात पु. डिसो 'कुरनिसात'
 कुरा पु. घमंडु, आकडि, अभिमानु.
 कुन्हाड-डी [सं] स्त्री. कुहाडी. कुन्हाड पाजविणे - कुहाडीअ
 खे तिखो करणु. कुन्हाडीचा दांडा गोतास काळ - कुतो
 कुडिम जो वेरी.
 कुन्हाडा पु. पेचिकसु, (इं) 'स्कू ड्राइवर'.
 कुल [अ] वि. कुलु, सधु.
 कुल [सं] न. (१) कुलु, कुटुंबु, घराणो, जाति (२) हिक ई
 जाति-किस्म जे शयुनि जो मेडु. कुलगुरु पु. (१)
 कुल-खानदान जो गुरु (२) (इं) 'वाईस चान्सेलर'.
 कुलज वि. वडघराणे में पैदा थियलु, कुलाइतो,
 वडघराणो. कुलदीपक पु. खनदान जो नालो रोशनु
 कंदडु. कुलदेवता-दैवत स्त्री. न. उहा देवी या देवता
 जंहिजी खानदान में परंपरा सां पूजा थींदी आई हुजे.
 कुलधर्म पु. खानदान जी रीति या हलति. कुलपती पु.
 (१) खानदान जो मुख्य मर्दु, घर जो वडो (२) (इं)
 'चान्सेलर' कुलमंत्री पु. (यूनीवर्सिटीअ जो) रेक्टर.
 कुलमर्यादा स्त्री. घराणे जी मर्यादा-इजत. कुलवधू
 स्त्री. (१) वड घराणो, आकाहियो. कुलसचिव पु.
 रजिस्ट्रार (यूनीवर्सिटी) कुलस्वामी पु. डिसो
 'कुलदेवता'. कुलक्षय पु. कुल या घराणे जी तबाही.
 कुलकर्णी [सं] पु. पटवारी, तपेदार.
 कुलगडे न. (१) मज्मलो, दिक्कत, रुकावट (२) मन्सूबो.
 कुलटा [सं] स्त्री. बदि चालि औरत.
 कुलाचार [सं] पु. खानदान जी रिवायती रस्म.

कुलाल [सं] पु. कुलालु, कुंभर.
 कुलीन [सं] पु. आकाहियो, वड घराणो, बुणाइतो.
 कुलूप [अ] न. कुल्फु, तालो. तोंडाला कुलूप घालणे - वातु
 बंदि करणु, कुलपी गोळा पु. बमु, (इं) 'बाँब'; छाट
 (तोफजी).
 कुल्या [सं] स्त्री. नहिर, वाहु.
 कुल्ला पु. थरो, थडो, दुडो, विहकजी जाड.
 कुवाड [सं] स्त्री. कुहाडी.
 कुवाड-डे न. (१) पिरोली (२) जादू टोणो. कुवाडे पोवाडे पु.
 ब.व. चुगिलियूं.
 कुवार-कुवार वि. कुंवारो-री.
 कुंवारकांडे, कुंवारी न. स्त्री. पटकुआरि (वनस्पती).
 कुज [सं] पु. न. डभु, डभ.
 कुजल [सं] वि. (१) सलामति, ठीकु (२) जाणू, माहिर. न.
 सुखु सलामती.
 कुम्बल [सं] वि. (१) खराबु, गंदो (२) अपवित्रु (३) बुछां
 डियारीदडु.
 कुष्ट-ष्ठ [सं] पु. कोडूहु, महारोगु. कुष्ठी वि. कोडूही.
 कुसकरणे [सं] (१) भोरणु (२) चीभाटणु. कुसकरा पु.
 भोरि, चूरो.
 कुसपट [सं] न. (१) मज्मूली ऐबु-डोहु (२) छेड, चुर्च.
 कुसपट काढणे - (१) छेड कढणु, झगिडे लाइ बहानो
 गोलहणु. (२) मज्मूली विड कढणु.
 कुसर-री न. स्त्री. कारीगरी, काबिलियत.
 कुसर पु. (१) वेरु, साडु, बुगुजु, (२) बदिलो, इन्तकामु.
 कुसर काढणे - बदिलो वठणु. कुसर घरणे - मन में
 वेरु रखणु.
 कुसळ न. (१) कंडो, कोको (२) तुहु, बुहु (३) मूरेसर.
 कुसुंब-बा पु. (१) खुहुंबो (२) धोटियल मंग.
 कुसुम [सं] न. गुलु.
 कुसळड पु. डिसो 'सुरवंट'.
 कुसू [सं] न. (१) चूड, काठीअजी छेडेवारी सन्ही घडियल
 पुछिडी जा कंहीं सोराख में पवे (खट, दर जी चूड)
 (२) चारदीवारी, शहरपनाह.
 कुस्ती [फा] स्त्री. कुस्ती.
 कुडू [सं] पु. कोडिलि जो आवाजु. स्त्री. उमास.
 कुळ [सं] न. (१) कुलु, खानदानु (२) बनीअ जी ढल

भरीदंडु हारी. डिसो 'कुल'.

कुलकथा स्त्री. रामकहाणी, सजी हकीकत.

कुलकुलीत वि. सख्खु कारो.

कुलपट न. (१) विड, ऐबु, खामी (२) डोहु, चुक.

कुलव [सं] पु. डांदारी, (इं) 'हड़रो'.

कुलवाडी पु. हारी, कुडिमी, किसानु.

कुली स्त्री. (१) आकह, खानदानु, घराणो (२) गुरिडी.

कुलीत-थ [सं] पु. कुल्हो.

कुक्षि-क्षी [सं] स्त्री. (१) कुखि, (२) पेटु.

कूक स्त्री. कूक, आवाजु, सडु, बाँग (कुकुडजी). कूकूचकू-कुकुडू कू.

कूच [फा] न. (१) कूचु, खानिगी. (२) मौतु.

कूट [सं] न. (१) खटाणि वगेरह लाइ मसालहनि जो कुटियलु चूरो-भोरि. (२) (चांवरनि जो) डारो (३) तबाही (४) पिरोली (५) राजु (६) गुझु, गुझो सवालु (७) गुझी रिखा, मन्सूबो (८) गुझारत वारी गाल्हि (९) डिगु (१०) 'नसुलु (११) गिला (१२) ठगी (१३) पहाइ जी चोटी. कूटनीति स्त्री. राजनीती, चालाकी, मन्सूबो, हिकमत अमली, कूटनीती. कूटसाक्षी वि. कूडो शाहिदु. कूटसाक्ष्य न. कूडी शाहिदी.

कूड [सं] न. कूडु, कपटु, ठगी. पु. सरीरु, देहि. वि. कूडो.

कूप [सं] पु. (१) खूहु, खड (२) लोड्हो कूपनलिका स्त्री.

ट्यूब खूहु. कूप मंडूक पु. (१) खूह जो डेडरु (२)

तंगिदिल शख्स

कूर्म [सं] पु. कुमी. कूर्मदृष्टी स्त्री. महिरबानीअ जी नजूर, महिर, बाझ.

कूल [सं] न. (१) किनारो (२) लाही.

कूस [सं] स्त्री. (१) कुखि (२) गर्भदानी, बचेदानी, (३) पेटु (४) नजूर (नफएजी) इं. 'मार्जिन' (५) कसर (६) चारदीवारी कूस भरणे-कुशी भरणे - पेटु भरणु, दबाए खाइणु.

कूळ न. (१) कुलु, घराणो, नसुलु. (२) कर्जदार, डिअणातु (३) त्रिएजे खेत में पघार ते कम कंदडु या खेती कंदडु हारी, (इं) 'टेनन्द'. (४) असीलु (वकील जो).

कृत [सं] वि. कर्तु, कयलु, ठाहियलु, लिखियलु. कृतकार्य वि. पंहिजो कम पुरो करे आजो थियलु. कृतकृत्य वि.

(१) राजी, प्रसन्न (२) महिनत जो सुठो फलु हासुलु कंदडु. कृतघ्न वि. किरतघु, बेशुकुरु, बेईमानु, कंहिजी भलाई विसारे उनसां बुराई कंदडु, बेगुनो, बे बडो. कृतनिश्चय-संकल्प पु. पको इरादो. कृतज्ञ वि. किरतग्य, शुकुरुगुजरु, थोराइतो. कृतांत पु. (१) नसीबु, भागु, लेखु. (२) मौतु. कृतार्थ वि. राजी या तप्तु थियलु, सोभारो, सुखी, धनभाग.

कृतंक [सं] वि. कुतिरीदंडु.

कृति-ती [सं] स्त्री. (१) कमु, क्रिया (२) रचना (३) रीति, ढंग (४) बहादुरी. वि. बहादुरु, साहिर. कृतिसत्र न. (इं) 'वर्कशॉप'. कृतीचा वि. बनावती, इथरादू.

कृत्तिका [सं] स्त्री. कतियूं (नखेत्रु).

कृत्य [सं] न. (१) कर्तु कमु, क्रिया (२) करतूतु (३) जोडजक (४) अमली सिध्यानु, (इं) 'प्रॉब्लेम्, जामेट्रीअ में कठण लाइ चयल रचना.

कृत्रिम [सं] न. ढोंग, कूड, कपट. वि. बनावती, हथरादू, नकली. कृत्रिमपुत्र पु. गोदि वर्तलु बार. कृत्रिम अबयबोजनशास्त्र न. नकली उज्जिवा सरीर में जोडण जो शास्त्रु, (इं) 'प्रोस्थेटिक्स'.

कृतंत [सं] न. मुश्तकात, फ़अल जे पुठियां लगंदडु प्रत्ययु-जंहिजे पुठियां गडण सां सिफ़तूं ऐं इस्म ठहदा आहिनि, इस्मु मुश्तक.

कृपण [सं] वि. किरणु, कंजसु.

कृपा [सं] स्त्री. (१) किरपा, महिरबानी, दया (२) उपकार. कृपापात्र न. दया जे लाइकु.

कृमी [सं] पु. कीडो, कीओं, जीतु.

कृम [सं] वि. डुबिरो, सन्हिडो, कमिज़ोर.

कृषी [सं] स्त्री. खेती, पोख. कृषीकर्म न. पोख, हारप. कृषिक पु. हारी, किसानु. कृषीवल पु. हारी, कुड्मी. कृषिविद्या स्त्री. हारप जी विद्या, (इं) 'अइप्रॉनॉमी'.

कृष्ण [सं] पु. श्रीकृष्ण, सिरीकिरिशिन. वि. (१) किरिशिन, कारो (२) कपटी, नीचु. कृष्णकृत्य न. बुरो कम, कारो करितूतु. कृष्णपक्ष पु. ऊंदाहों पख. कृष्णमृग-सार पु. कारो हरणु, फाइहो.

कृत्ति-प्ती [सं] स्त्री. (१) तरिकीब (२) चालाकी, अटिकल. (३) मशीन जे कल जी पेचीदी रचना.

केकटणे-काटणे अ. कि. कीकाइणु, कीकट करणु; ओनाइणु;

रंभणु.

केकरू न. छेलो (बकिरीअ जो).

केका [सं] स्त्री. मोरजी कूकार-आवाजु.

केज-जे [सं] न. माल जी डे वठु, सर व बदरि.

केदार [सं] न. पु. (१) खेतु, बुनी (२) बंदु (३) संगीत जो हिकु रागु.

केंद्र [सं] न. (१) विचु, मर्कजु (२) मुख्य हंघु राजधानीअजी जाइ (३) खातो, विभागु, (इं) 'ब्यूरो'. केंद्रगामी वि. विच डे वेंदड. केंद्रसरकार न. देस जी मर्कजी हुकूमत, (इं) 'सेंट्रल गवर्नमेंट'. केंद्रस्थ वि. मर्कजी. केंद्रीकरण न. मर्कजीकरण. केंद्रीय वि. मर्कजी हुकूमत जो.

केमटा वि. कंजूसु.

केर पु. (१) गंदु, कचिरो (२) वडो रथु. केरादारी अ. गंद ज्यां, कचिरे वांगुरु. केरसुणी स्त्री. बहारी.

केवढा-केवडा वि. केडो, केतिरो.

केवल-ळ [सं] वि. (१) शुधि, खालिसु, निजु, बिना मिलावत वारो (२) अकेलो (३) केवलि, फकति, सिर्फु, रुगो. क्रि.वि. असलु, पूरो पूरो, बिल्कुलु. केवलप्रयोगी शब्द पु. केवलि प्रयोगु (ग्रामर) केवलमूल्य न. निजु मुल्लु, (इं) 'अइक्सोल्यूट वड्ल्यू'.

केबिलवाणा वि. क्रियास जहिडो, वेचारो, दया-कहिल पैदा कंदडु.

केवा [सं] पु. (१) खजानो, पूंजी, जमउ (२) अहमियत.

केव्हा क्रि.वि. कडहिं? केव्हा केव्हा, केव्हातरी क्रि.वि. कडहिं न कडहिं.

केस-स [सं] केसु, वारु, वार, रोमु. केसाने गळा कापणे - मिठो गुल्हाए सत्यानासु करणु, दोस्तीअ में विश्वासघातु करणु. केसास धक्का न लावणे - वारु बि वंगो न करणु, केसास धक्का न लावणे - वारु बि वंगो न करणु. केसभर वि. थोरो बि, ज़री बि (-न). केसाळ वि. वारनि वारो, बुजिरु, बजो.

केसर [सं] न. कैसरि.

केसर [सं] पु. न. (१) गुलनि जा रेशा, तंदू (२) बुश्कू.

केसरी पु. केहरु, शींहुं.

केसाग्र [सं] न. बुंदी, (इं) 'स्टिग्मा' (-'बॉटनी').

केळ [सं] स्त्री. कैलो, केले जो वणु. केळे न. कैलो.

केळी स्त्री. चौरी, नंदिडी घाघरि (पत्रे-टीन जी).

कै. [सं] कैलासवासी.

कैक [सं] वि. केई, घणाई.

कैची स्त्री. (१) कैची (२) पकड (३) कैची, छिति बगेरह खे आधार लाइ कैचीअ ज्यां कयल थंभनि जी रचना. कैचीत पकडणे - पकिडणु, फासाइणु.

कैद [अ] स्त्री. (१) कैदु (२) बंधनु (३) ज़ाबतो.

कैदाशीण स्त्री. डाइणि, झेडाकारि औरत, रनोड, कलहि, चंडी.

कैपक्ष पु. पासिखतिरी, पासो, बदरु.

कैफ [अ.] पु. (१) कैफु, नशो (२) मदहोशी (३) नशेदार शै (४) नशईपुणो. कैफी वि. नशई.

कैफियत [अ] स्त्री. (१) कैफियत, ज़बानी, बयानु (२) हककत, बयानु.

कैरी [का] स्त्री. अंबिडी.

कैवल्य [सं] न. (१) मोखु, मुक्ती (२) अकेलाई.

कैवार [सं] पु. (१) हिमायती, पासो खणंदडु, पुठिभराई कंदडु.

कोईल स्त्री. गिडि.

कोक न. (१) कुबु, कुबो (२) टुंगु, सोराखु. पु. (१) चकुओ पखी (२) घणी देरि बरंदडु कोइलो.

कोकणे अ. क्रि. (१) कूकणु, कीकट करणु, रडियूं करणु (२) बांग डियणु (कुकुड).

कोकब-कोकम पु. कूकम जो वणु, कूकमु. कोकबेल न. कूकम जे बिजनि जो तेलु.

कोकरू न. नंदो घेटो.

कोकिल-ळ पु. स्त्री. कोइल (पखी).

कोंग [का] न. डोंगु, सांगु. कोंगाडी पु. सांगु रचींदडु, बहरूपी.

कोच स्त्री. ताड (कपिडे जी).

कोचणे स. क्रि. (१) फाडणु, छिनणु, टुकणु (२) टुंबणु.

कोजागिरी स्त्री. असूअ महीने जी पूरनमासी.

कोट [सं] पु. कोटु, किल्लो स्त्री. कोटु, किरोडु.

कोटर न. वण जो पोरु.

कोटि-टी [सं] स्त्री. (१) किरोडु (२) ज़ाति, किस्मु (३)

बिनि मलिलबनि वारो लफ़्जु, हिक लफ़्जु जो बियो मलिलबु कडणु, जवाब जो जवाबु, तजिनीस.

(४) संवति, सतहु. कोटिक्रम पु. दलीलु, बहिसु.
 कोट्याधीन वि. किरोइपती. कोट्याधी वि.
 किरोइनि में गुणण जोगो.
 कोटे [सं] न. आखेरो.
 कोठचा वि. कियों जो?
 कोठडी स्त्री. कोठी, कमिरो.
 कोठनीस-कोठाबळा पु. अनाज जे भंडार जो अधिकारी.
 कोठपर्यंत क्रि. वि. केसिताई
 कोठला वि. कियों जो, कहिजो.
 कोठा [सं] पु. (१) भंडार, गुदाम (२) पेटु, मज्दो (३)
 आखेरो (४) खानो.
 कोठार [सं] न. (१) अनाज जो गुदाम, भंडार (२) आखेरो.
 कोठार पु. कणठो (जहाज जो).
 कोठी स्त्री. (१) अनाज गडु करे रखण जी जाइ (२) खजानो
 (३) दुकान, पेदी.
 कोठून क्रि. वि. कियों?
 कोठे क्रि. वि. (१) किये? केडांहुं? (२) किये बि. न.
 आखेरो.
 कोड [सं] पु. न. कोडहु कोडी वि. कोडहियो.
 कोड न. (१) पसंदी, शौकु (२) लाडु (३) संभाल. कोड
 पुरबिणे - इछा या शौकु पूरो करणु.
 कोडगा वि. बेशरमु, निठरु, अणासो, नासूदो, बे नको, नौदु.
 कोडणे स.क्रि. पूरणु, बंदि करणु; भीचाइणु. कौडमार पु. (१)
 घुट, बसाट (२) मुसीबत में फासण जी हालति.
 कौडवाडा पु. ढकु, वषाणु, वाडो, रोलू जानिवर पकिडे
 विहारण-पूरणजी जाइ, मुनी.
 कौडा पु. (१) भूसो, बुहु, तुहु, बूसो, बुरी. (२) बुफो
 (वारनिजो), (इं) 'डड्डफ्'.
 कौडाळे न. घेरो, गोलु, वेड्हो.
 कौडी स्त्री. (१) सभिनी तर्फां बंदि थियण या घेरिजी वनण
 जी हालति, घुट, अंदरि घुटणु (२) बंधनु (३) कैदु.
 कोडे न. (१) पिरोली (२) मसइलो (३) गाह (४) गुझारत.
 कोढ [सं] पु. कोडहु.
 कोण [सं] पु. कुंड.
 कोण [सं] सना. केरु? कोणता वि. कहिडो? कोणी एक वि.
 फलाणो, कोई स बि.
 कोणी सना. (१) कोई, को (२) कहिं (३) केरु. कोणीकडे

अ. केडांहुं?
 कोतमीर स्त्री. कोतमीर, सावा धाणा (आला.).
 कोतवाल [फा] पु. (१) कोटवाल (२) कारकण्छी (पखी),
 (इं) 'इइंगो'.
 कोता [का] वि. कोतहु, तंगि, सोड्हो, लुंडो, कोताहु.
 कोथण, कोथप्रतिबंधक [सं] वि. गंदमार, रोगु या जीविडा
 पैदा न कंदडु, (इं) 'अइंटीसेप्टिक्'.
 कोथबीर स्त्री. आला सावा धाणा, कोतमीर.
 कोथळा [सं] पु. (१) सरीर जे कहिं बि ज़ज़िवे जी
 थेल्ही-गोथिरी (२) गुणि (३) थेल्हो (४)
 (विहाणेजी) खल (५) गुजी.
 कोथिबीर स्त्री. डिसो 'कोथबीर'.
 कौदट वि. दमु घुटीदडु, घुट-बूसाट वारो, कोभाइतो, कोभ
 जहिडो. कौदणे अ. क्रि. दमु घुटिजणु.
 कौदणे स.क्रि. (१) ठूसणु, सथे-दबे भरणु (२) बंदि थियणु
 (नकु)
 कौदाट वि. (१) गपागीह, पीह (२) झझाई, घणाई (३)
 दबियलु, घुटियलु. कौदाटणे अ. स.क्रि. दबे-सथे
 भरणु.
 कोन [सं] पु. (१) कुंड (२) चुहिब. कोन येणे - (औरत)
 वियामणु, बारु जणणु. कोनाकोपरा पु. कुंड कुरछ.
 कोनशिला स्त्री. इमारत जो बुनियादी पथर कहिं वडे
 माण्हूअ खां विज्ञाइण जी क्रिया; कौडी पथर,
 कोनाडा पु. आरलो, जारो, ताकु
 कोप [सं] पु. कोपु, गुसो, कावडि, तीसो. कोपिष्ट वि.
 गुसेवारो, तीसिर.
 कोप स्त्री. (१) झुपिडी (२) सरीर.
 कोपर [सं] पु. न. ठूठि. कोपरा धरणे - रुसणु. कोपरखळी
 स्त्री. ठूठि हणणु; तअनो हणणु.
 कोपरा [सं] पु. (१) कुंड (२) नंदी तई.
 कोपरी स्त्री. हिक किस्म जी सोटी सुदिरी.
 कोब [सं] पु. सलो, गौचु.
 कोबट [सं] वि. नहं सोसिडो (पाणी).
 कोबडा पु. कुकुड. कोबडी स्त्री. कुकिडि.
 कोबणे स.क्रि. (१) सथे-दबे भरणु (२) पूरणु (३) मार
 डियणु.
 कोबा पु. कोबो, चूनो मिटी सीमेंटु वगैरह मिलाए ठहियल

पकी छिति.

कोबी [इ] स्त्री. पन गोबी, गोबी.

कोमट [सं] वि. नंहं सोसिडो (पाणी).

कोमजणे, कोमणे, कोमाइणे [सं] अ.क्रि. कूमाइजणु, सुकणु.

कोय स्त्री. कोर, कोडी, ककिडी (अंबजी).

कोयंडा पु. लोह जो कुंडो.

कोयंडो पु. डकर.

कोयता पु. डाटो; कतरि.

कोर [अ.] स्त्री. (१) कोर, किनार, किनारीअ जो लीको (२) टुकर, पारिचो (फुल्लेजो).

कोरड [का] स्त्री. खुशकी, सोक.

कोरडा [का] वि. खुशकु, सुकलु (२) मथाछिरो, बेदिलीअजो, रुखो (३) अजायो, बे फाडदे. (४) रोक, नकदु. कोरडा अभिमान पु. कूडो-पोरो अभिमानु. कोरडा आग्रह पु. मथाछिरो जोर करणु. कोरडा पगार पु. (रोटीअ खां सवाइ) रोक पधार. कोरडा दुष्काळ पु. बर्साति न पवण करे धींदडु डुकर. कोरडा धंदा पु. बिना नपूए वारो धंधो. कोरडी हवा स्त्री. कोसी-खुशकु हवा. कोरडे अंग न. वंश हुअणु, बार न धियण जी हालति हुअणु. कोरडे सुख न. सिर्फि नाले जो सुख.

कोरडा पु. (१) चहिबुकु, (२) चहिबुक जो सटिको-धकु; वाढोइ.

कोरणी स्त्री. उकिरण-उकेरण जी क्रिया. कोरणे स.क्रि. (१) उकेरण, खोटणु (कनु) (२) कोरणु, उकिरण (काठ या पथर ते). कोरीब वि. (१) उकिरियलु. (२) खोटियलु कोरीब कातीब वि. सुहिणो, डोलाइतो. कोरीब ठोकळा पु. फोटो छापण जो ब्लॉक. कोरीब लेणी न.ब.व. पथरनि जूं मूर्त घडियल गुफाऊं.

कोरफड [सं] स्त्री. कुंवारि बूटी, फरहो.

कोरवाण न. (१) कोरो कपिडो (२) हल्को कपिडो (बाप्तो, खादी) वि. कोरो, नजों.

कोरा-रे [फा] वि. (१) कोरो, नजों (२) अण धोतलु, अण वापुरियलु (३) सेखिराटु (४) अण सुधिरियलु. कोरा करकरीत वि. नजों निकोरो. कोरान्न न. अणरधलु खाधो, अनाजु.

कोल [फा] न. जूबु कयल जमीन-सामानु.

कोल [सं] पु. सूअर.

कोलता पु. टांडो.

कोलती स्त्री. (१) उमाडी, बुंडी (२) इल्लामु, कलंकु.

कोलमडणे अ. क्रि. (१) थाबो खाइणु (२) किरणु, डहणु (३) लेथिइणु.

कोलांटी स्त्री. कलाबाजी, बाजोली.

कोलाहल [सं] पु. गोडु, शोर.

कोली स्त्री. गिडि.

कोलीत न. उमाडी, बुंडी, आरांभी-बी

कोल्हा पु. लूमडु.

कोल्हाटी पु. मदारी-बाजीगरनि जी हिक जाति.

कोवळा वि. कोमलु, कचिडो, नजों, ताजो. कोवळीक स्त्री.

(१) कोमलता, नजाकत (२) जवानी (३) ताजाई, ताजगी, पाबहि.

कोश-व, सं] पु. (१) खजानो (२) कोशु, लुगति, शब्दकोश (३) (तलिवारजी) मियाण (४) कली, मुखिडी (गुलजी) (५) डकु (६) खोपो (रेशिमी कीडेजो). कोशकार पु. (१) रेशम जो कीडो (२) शब्दकोश तयार कंदडु. कोशागार पु. टिजोडी, खजानो. कोशपाल पु. खजानिची, (इं) ट्रेजरर्. कोशरचना स्त्री. कोशरचना, (इं) 'लेक्सिकॉग्राफी'. कोशशास्त्र न. कोशशास्त्रु, (इं) 'लेक्सिकॉलॉजी'. कोशाध्यक्ष पु. खजानिची.

कोशिंबीर स्त्री. कचूंबर.

कोशेटा पु. (१) कोशु, खोपो. डिसो 'कोसला'. (२) चीप, चीप पटी, 'विनीअर'.

कोष्टक [सं] न. (१) चौरस खानो, घर, कालमु, (इं) 'कॉलम'. (२) कीमत या माप डेखारींदड फहिरस्त, जदिवल.

कोष्टी [सं] पु. कोरी, जोलाहो.

कोष्ठ [सं] न. कुठु (वनस्पती).

कोष्ठ [सं] पु. (१) पेटु, मजदो (२) गुदामु (अनाज लाइ) (३) दीवानखानो. कोष्ठबंधक वि. कळी कंदडु.

कोष्ठक [सं] न. डिसो 'कोष्टक'.

कोस [सं] पु. कोहु, बू मैल.

कोसला पु. (रेशम जो कीजों या उन जो) खोपो, कोशु.

कोसळणे अ. क्रि. (१) किरणु (२) डहणु (३) जोर सां पवणु

(बर्साति)

कोहळा [सं] पु. कद्, पेठे, एरांजीं.

कोळ पु. अंबिडी या गिदामिडी पाणीअ में ओबारे उनजी गुरु
मां ठहियली शर्बतु या रसु. कोळणे स. क्रि. महिटणु,
सतु-गुरु कढणु.

कोळखंड, कोळे न. गूबटु (ढगे जो), गनि.

कोळंजन न. पानपाड (दवा).

कोळपणी स्त्री. बनीअ में पोख जे विचवारो गाहु पटणु.

कोळपणे अ.क्रि. (१) बनीअ मां गाहु वगेरह पटणु (२)
सडणु, कारो यियणु, उस में कूमाइजणु

कोळंबी स्त्री. गांगटु, झींगो.

कोळशीट-कोळष्टक न. कोरीअडे जो जारु.

कोळसा [सं] पु. (१) कोइलो (२) कालकण्छी (परवी),
(इं) 'किंग् क्रोव'.कोळी पु. (१) मुहाणो (२) मलाहु (३) कोरीअडे (४)
फुलो (बतीअ जो)

कौटिल्य न. (१) छलु, कपटु, डोहु. (२) टेडाई.

कौडीचुंबक वि. मखीचूसु, कंजसु.

कौतुक [सं] न. (१) साराह (२) अजबु. (३) लाडु, प्रेमु

कौतुहल न. अजबु.

कौमार्य [सं] न. कुंआरप, कौमार्यभंग करणे - भींडी-मेंदी
छोडणु.कौल [अ] न. नरो, छिति ढकण जी सिर-खपडो-नेसारो. पु.
(१) वचनु, ज़बान, कौलु, वाइदो (२) इकिरारनामो
(३) हुकुमु (४) लोक राइ 'रेफ़रंडम्' कौलार-कौलार
न. खपड वारो घरु या छिति.कौशल-ल्य [सं] न. (१) काबिलियत, फ़नु (२) खुशिहाली,
सुखु सलामती.

क्रंदन [सं] न. रोदनु, राडो, रोजु

क्रम [सं] पु. (१) सिलसिलो (२) रीति, ढंगु (३) वाधारो
(४) नियमु (५) परंपरा. (६) तरतीब. क्रमप्राप्त वि.
पीड्ही दर पीड्ही आयलु. क्रमवार अ. सिलसिलेवारि.
क्रमशः क्रि. वि. सिलसिलेवारि, दर्जे ब दर्जे. क्रमांक पु.
अंगु, नंबर. क्रमित वि. बा तरितीबु, सिजलाइतो,

जायाइतो.

क्रमणे [सं] स.क्रि. (१) तैइ करणु. (२) हलणु, अगिते वघणु
(३) लंघणु (४) मरणु.

क्रमिक [सं] वि. दर्जेवारि, अभ्यासक्रम मुजिबि, दर्सी.

क्रमोक्रम [सं] पु. बंदोबस्तु ऐं बे बंदोबस्तु-अंधिधुंधि.

क्रय [सं] पु. खरीद. क्रयविक्रय पु. खरीद फ़रोख़त, डे वठु.

क्रांत [सं] वि. (१) वालारियलु, ओरांधियलु (२) चड्हाई
कयलु (३) व्याकुलु.क्रांति-ती [सं] स्त्री. (१) क्रांती, इन्कलाबु, बडी फेरि घेरि,
उथल पुथल (२) वाधारो.क्रियमाण [सं] न. (१) चालू क्रिया, जेकी कयो पयो वगे,
हथ वारो कमु (२) ईदडु कमु.क्रिया [सं] स्त्री. (१) क्रिया, कमु (२) क्रियाकर्म (३)
फैलाउ. क्रियापद न. फ़अलु (ग्रामरमें). क्रियाघट्ट वि.
वचन जी पालना न कंदडु, कृतधु. क्रियावाचक वि.
फ़अलु डेखारीदडु (ग्रामर में). क्रियाविशेषण न. ज़रुफ़ु
(ग्रामर में), इरुफ़ु तमीजु.क्रीडन-क्रीडा [सं] न. स्त्री. (१) किरिड, रांदि (२) विंदुर,
मौज. क्रीडांगण न. रांदि जो मैदानु.

क्रुध [सं] वि. डमिरियलु, काविडियलु.

क्रूर [सं] वि. निर्दई, ज़ालिमु. क्रौर्य न. बे रहिमी, निर्दइता.

क्रोड [सं] पु. (१) छाती, उरहु (२) सूअरु (३) पूराओ
कंदडु, जुमीमो.

क्रोध [सं] पु. क्रोधु, काबडि, गुसो.

क्लांत वि. थकलु. क्लांती थकु, थकावट.

क्लिष्ट [सं] वि. पेचीदो, डखियो.

क्लीब [सं] वि. (१) नामदु (२) कांइरु.

क्लेद [सं] पु. (१) पघरु (२) घिम (३) पाणीअ जो अन्धु.

क्लेश [सं] पु. (१) तकिलीफ़ (२) महिनत (३) सूरु, पीडा

क्वचित् [सं] क्रि. वि. (१) विरिले (२) शायदि ई (३)
कडहिं कडहिं.

क्वथन [सं] न. काइहो.

क्वापि [सं] अ. किये वि.

ख

ख मराठी वर्णमाला जो बियों हर्फु सहीह.

ख [सं] न. (१) आकासु, आसिमानु (२) खालु. खग पु. पखी खगोल पु. (१) आकास जा ग्रह (२) जोतिषशास्त्रु (३) गोलु आकासु. खमध्य पु. (१) औजु, ऊरुजु (२) आकासवारी असां जे मथां वारी ख्याली बुडी-टबिको (३) मध्यानि फाक (४) चोटी, कापारु.

खंक-ख [हिं] वि. (१) कंगालु, गरीबु (२) ज्वालामु (३) कंजूसु.

खकाण-णा [अ] पु. दजु, मरु, दूँहों (मिर्चनिजो).

खंकाळ-ळ्या वि. (१) निर्दई (२) चिड़िणो (३) जोशीलो (घोड़ो).

खंकाळणे अ.क्रि. हिणिकणु-हिणिकारणु (घोड़ो).

खणखणपाळ वि. कंगालु.

खंगणे [सं] अ. क्रि. (१) डुतिर्जणु, डुतिड्जणु, गुरी वगणु (२) कंगालु धियणु.

खंगर पु. (१) किंगरु, पकी पकल सिर (२) खंघरु, घातूजो गइरु, (इं) 'स्लइंग'.

खंगळणे स.क्रि. आधारणु, पाणी विझी ज़ोर सां लोडए साफु करणु.

खग्रास [सं] अ. क्रि. (१) (सिज या चंड जो) पूरनु ग्रहणु (२) पूरी तबाही. वि. पुरीअ तरह वर्तलु-गीतलु.

खच पु. दिगु, ढेरु. स्त्री. गदीं, अंबहु, गपागीह.

खचणे [सं] अ. क्रि. (१) अंदरि पेहणु, वेही वगणु, (जमीन) (२) हिमथ हारिजणु (३) थकिजणु (४) निरासु धियणु. (५) सोइह धियणु (६) ढींगो ढेरी धियणु (७) डहणु, हेठि धियणु (८) मरणु.

खचणे [सं] स. क्रि. जड़णु (हीरो, मोती) खचित वि. (१) जड़ियलु (२) विघलु, लगायलु (चोटीअ में गुलु). (३) मड़हियलु (मोतियुनि-सां).

खचित, खचीत क्रि. वि. पक, जूरु, सचपचु.

खची-च्ची [अ] वि. (१) खसी कयलु, खोजो बणायलु (२) छिनलु, कटियलु (वणु). खच्ची करणे - (१) खसी करणु (२) कटणु.

खच्चून क्रि.वि. खूबि कशे-दबे भरियलु, सथियलु, बे हदि.

खजाळ वि. (१) शेड़ाकारु (२) कामी, शहिवती.

खजाळी स्त्री. शरारत, छेड़.

खजिना [अ] पु. खज़ानो.

खंजिरी [अ] स्त्री. (१) खंजिरी (२) रेशिमी कपिड़े ते गुल-फुल छापण जी कला-रीति.

खंजीर [अ] पु. खंजर.

खजील [अ] वि. शर्मिंदो, लज़ी.

खज़ूर [सं] पु. खज़ूरि, कतल.

खट [सं] न. ज़खमु, फट. वि. शरारती, अड़िबंगु.

खटकणे अ. क्रि. (१) चुभणु (२) खुटिको धियणु.

खटकन् क्रि.वि. हिकदमि.

खटका पु. (१) ज़खमु (२) अणबणति, शेड़ो, खिटिपिटि (३) खुटिको, शकु (४) ठड़िको, खड़िखड़ि.

खटनेबाज वि. जवाब जे जवाब वारो (गाल्हाइणु, गुफ्तगू).

खटपटे न. पखियुनि खे उड़ाइण लाइ खड़िको कंदडु ओज़ारु.

खटपट्या वि. खिटिपिटि कंदडु, भंडु.

खटनट वि. लुचो. स्त्री. (१) तकिलीफ़ (२) खिटिपिटि.

खटपट स्त्री. (१) जफ़ाकशी, कोशशि, महिनत (२) खिटिपिटि.

खटराग स्त्री. खिटरागु, संशदु.

खटला पु. मुकदिमो.

खटले [का.] न. (१) परीवार, कुटुंबु (२) ज़ाल, पत्नी (३) शेड़ो झटो. (४) घर बार (५) पेटु भरण जो साधनु, रोजी (६) खिटरागु. खटले ओढणे - घर हलाइणु; गुज़रानु करणु. खटले तुटणे - वास्तो टुटणु. खटलेबाईक वि. बचइवालु.

खटाटोप पु. (१) जफ़ाकशी, कोशशि, महिनत (२) संशदु, खिटरागु (३) डेखाउ.

खटारा पु. (१) बैलगाड़ी, छकिड़ो (२) खाक्रो.

खट्टा [हिं] वि. खटो. पु. (१) चेल्ह जी हड़ी-संघु (२) आकड़ि.

खडू [हिं] वि. नाखुशि, नाउमेदु.

खट्याळ [सं] वि. (१) शरारती, खेचिलो (२) लुचो, अडिबंगु.

खंड [सं] पु. (१) डंडु या ढल (२) भाडो, हिसो, टुकर (३) ठहिकाउ (४) जमींदार खे हारीअ तर्फां दिनलु अनाजु या रकम. (५) रुकावट, रंडक (६) धरितीअ जो वडो भाडो, अनेक मुलिकनि जो मज्मूओ. (७) खंडकु. खंडकरी पु. बनी मसुवाइ ते वठी पोख कंदडु हारी. खंडकाम न. ठीके ते खंयलु कम. खंडपीठ न. फ़ैसिलो करण लाइ मुक़िररु कयल जजनि जो मंडलु, (इं) 'बेंच'.

खडक [सं] पु. छिप्प, छिप, चट्टान. खडकाळ वि. छिपुनि वारी-पथिराई (जमीन).

खडका पु. खुडिको, आहट.

खडखडणे अ. क्रि. खडिकणु, खडि खडि करणु. खडखडाट पु. (१) खडि खडि (२) टुकर, अणाठ.

खडखडीत वि. (१) बिल्कुल खाली (२) साफ़ (३) सघारो खडण वि. (१) निठरु (२) खेचिली (३) वांझि, संदि.

खंडणी स्त्री. (१) ढल, ढल जी किस्त, डनु (२) फ़िदा, छोटिकारे लाइ डंडु.

खंडणूक स्त्री. ठीको, हिक हटी.

खंडणे स. क्रि. (१) भगणु, टुकर करणु (२) नासु करणु (३) लाजवाबु करणु (४) शर्तू पूरियू करणु (५) ठीको डियणु-खणणु.

खडतर वि. कठोर, डुखियो, तकिलीफ़ वारो.

खंडन [सं] न. (१) खंडनु, रदु कडु, तरदीद. (२) भगणु, टुकर टुकर करणु. खंडनमंडन न. रदु कडु. खंडनीय वि. (१) तरदीद करणु जोगो (२) भगण जहिडो.

खडप पु. (१) छिप्प, पथिराई जमीन (२) जूठनि बासणनि जो दिग.

खडबडणे अ. क्रि. मुंझणु, छिरिकणु.

खडबडून क्रि. वि. छिरिकु भरे, मुंझदे.

खडबडीत वि. खडुरो, हेठिमयाहीअ वारो.

खडसणे स.क्रि. (१) भगणु, पटणु (२) दब कडणु.

खडसावणे स. क्रि. (१) दब कडणु, कावडि करणु (२) चिताउ डियणु.

खडा [सं] पु. (१) पथर जो नंदिडो टुकर, ककिरी (२)

जुरो, तड, टुकर (हिडु वगेरह जो) (३) रतनु, जवाहर. वि. बीठलु, उभो. खडा टाकून पाहणे - (१) आजिमाइणु, (२) अंदाजु लहणु. खडान् खडा क्रि. वि. सजी, सारी, समूरी. खडे खाणे - नूर निचोइणु, बेजारि करणु. खडे फोडणे - शिकाइत करणु, नालो रखणु, भलो बुरो चवणु. खड्यासारखा निवडणे - निकमो समुझी चूडे फिटी करणु.

खडा [हिं] वि. (१) खडो, बीठलु, उभो (२) अधूरो (हिसाबु) (३) कबूल न कयलु (चेकु वगेरह). खडाजंगी स्त्री. झेडो, बहिसु.

खडाव-वा पु. स्त्री. चाखिडी, चाखिडियूं.

खडाष्टक [सं] न. (१) वेरु, दुश्मनी (२) अणबणति. (३) प्रेम जो झेडो.

खंडित [सं] वि. (१) भगलु, टुटलु (२) रुकियलु, अघ में बंदि थियलु.

खडी [सं] स्त्री. ककिरी, पथिरी. वि. (१) सांदहि, बिना आराम जे कयल (चाकिरी) (२) न मटायल (हुंडी) खडी फोडणे - सख्णु पोरिह्ये जी सजा मिलणु. खडी दुपार स्त्री. ठीकु मंझदि.

खडीसाखर स्त्री. मिसिरी.

खंडी स्त्री. खंडी, वीह मण.

खडू-डू पु. (१) चाकु (लिखण जो) (२) खडू, खडी, अछी मिटी.

खडुळ न. मेरो पाणी.

खडेघाट पु. कपिडा धूअण जो घाट.

खडेरान न. सुजो प्रदेसु.

खड्ग [सं] न. खड्गु, तलवार.

खडा पु. खड.

खड्या पु. किंगिरी, बुरहाडो (पखी), (इं) 'किंग फ़िशर'.

खण पु. (१) खणु, खानो (पेटी-टेबुलि वगेरह जो) (२) ब्लाऊजु पीसु, कोटीअ जो कपिडो-टुकर (३) कोठीअ जो हिडु हिसो (४) तहखानो (५) इमारत जी मंज़िल-माडि (६) खणु, (इं) 'बे' (ऑफ़ सीलिंग).

खणखणणे अ. क्रि. धिणि धिणि कराइणु (पैसा) खडिकणु.

खणखणाट पु. ठड्काउ.

खणखणीत वि. (१) साफ़ साफ़, मुंह टोडु (जवाबु)

(२) चडी भली (सिहत), तंदुरस्त (३) चडीअ तरह
बुधणु में ईदहु-जोरदार (आवाजु)
खणगे [सं] स. क्रि. (जमीन) खोटणु, गुड करणु. खणती
स्त्री. (१) खोटण जी क्रिया (२) चुभिको (३)
जलनि. (४) जोरीअ पैसा फुरणु. खणती लावणे -
खोटणु. खणते न. जमीन खोटण जो ओजारु-साधनु.
खणपट स्त्री. (१) पको इरादो (२) पुठि न छडणु, जोर
करणु.
खत [अ] न. (१) भाणु (२) लेखी कागजु, दस्तावेजु (३)
जखमु, दागु
खंत [सं] स्त्री. (१) अफसोसु, डुछु, अरमानु (२) बे चैनी
(३) चिड़ (४) बुछां, नफरत. खंतावणे अ. क्रि. (१)
अफसोसु-अरमानु थियणु (२) चिंता थियणु. खंती
स्त्री. (१) बेचैनी (२) शरमु (३) बुछां.
खतावणी [सं] स्त्री. जमअवही, पकी वही, खाते जी वही,
(ई) 'लेजर बुक्'.
खतावणे अ. क्रि. किनो थियणु, सडणु.
खताविणे स. क्रि. (१) जमीन में भाणु विझी जमीन पोख
लाइकु बणाइणु (२) खातेवार लिखणु, जमअ करणु.
खत्रूड वि. (१) कंजूसु (२) परेशानु कंदडु (३) सन्दिहो,
सुकलु (४) जिंदी.
खंदक [सं] पु. खंदकु, खड, खाही.
खदखदणे अ. क्रि. टहिकणु, उभाणणु. खदखदा क्रि. वि. (१)
जोर जोर सां (खिलणु) (२) टहिको डेई.
खंदा [फा] वि. (१) मजिबूतु, जांठे, पुख्तो (२) हठी,
गुसेवारो. (३) बुरदिबार.
खनि-नी [सं] स्त्री. खाणि. खनिज वि. मअदनी पदार्थ,
खाणि जी शैड् खनिज तेल न. जब्ली तेलु.
खनित्र न. खोटीदहु-खोटण जो साधनु, खामडियो.
खप पु. (१) खपु, खापो (२) विकिरो, खर्चु. खपणे अ. क्रि.
(१) खपणु, विकामणु, विकिरो थियणु (२) महिनत
करणु (३) मरणु (४) वणणु (५) खतमु थियणु.
खपविणे स. क्रि. (१) खपाइणु, खतमु करणु (२)
विकिणणु (३) मौत जे घाटि उतारणु. खपवून घेणे -
(१) सहणु (२) शामिलु करणु, समाइणु.
खपरेल न. (१) खपरो, छिति जी सिधी सन्ही सिर (२)
खपरनिजी छिति.

खपली स्त्री. खरंडु, कडी.
खपा-प्पा [अ] वि. खफा, नाराजु
खपाट न. खपाटी स्त्री (१) दरु, त्राकु (२) खाली पेटु (३)
खुबु, पोरो हिंसो. पोट खपाटीस लागणे - पेटु पुठीअ
सां लगणु.
खप्पड वि. (१) सुकलु, डुबिरो (२) अंदरि वियल गिटनि
वारो.
खबदह स्त्री. (१) खुबु, खड (२) गुफा. (३) बिरु.
खबर [फा] स्त्री. (१) खबर, समाचार (२) मअलूमियत.
खंबीर वि. अटलु, पको, मजिबूतु, धीरु, जाडो.
खमक्या वि. (१) टिणु, चालाकु (२) जोरदार.
खमखमीत - खमंग वि. (१) जाइकेदार. (२) टिणु,
चालाकु.
खमणे स.क्रि. (१) माठि करे सहणु (२) गाइबु थियणु.
खमाटणे स.क्रि. जोर सां छिके बुधणु.
खमीर [अ] न. खमीरु, (इ.) 'पीस्ट'.
खर [स.] स्त्री. (१) कोइले जी भोरि (२) गंदु, कचिरो (३)
पथिरी, ककिरी (४) नदीअंजे तरे जी वारी. पु. खरु,
खरु, गडहु.
खरकटणे स. क्रि. (१) तडि तकडि में लिखणु, अंगुडा
मारणु, (२) खुरिइणु (३) लींघो घुमाइणु.
खरकटे न जूठि, ओबरि सोबरि.
खरखरा पु. (१) पछिताउ, (२) चिंता, ख्वालु (३) दुखु
(४) अखियुनि जी लोछ-चुभिको (५) आंधिमांधि
(६) जख खाइणु (७) खारसि.
खरखरीत वि. खहुरो.
खरचटणे अ.क्रि. रहिडिजणु, छिलीजी पवणी, न. रिणो.
खरड स्त्री. (१) तकडि में लिखियलु कागजु - चिठी -लेखु
(२) लीका, अंगुडो, लींघा, किना अखर (३) दब
(कदणु) (४) खुरिडियलु हिंसो (५) मरु, कारहें.
खरहणे स. क्रि. (१) अंगुडा मारणु (२) खुरिइणु (३)
रहिइणु (४) तकडि में डाइही लाहिणु (५) गीसी
पाइणु. खरहपट्टी स्त्री. छंड, तडी. खरहपट्टी कादणे -
दब कदणु, लाख लाहिणु, सिधी बुधाइणु. खरहया
वि. तडि तकडिमें किना अखर लिखदहु.
खरडा-डा [हि] पु. (१) खरडो, मसौवो, (२) तंगी, अणाठ
(३) अधूरी कुटियल-पीसियल शैड् (४) मश्क
पचाइण

लाइ लिखियलु कागजु.

खरपुडी [सं] स्त्री. (१) भित्तिजो चापोडो (२) खरंडु (३)

बासणनि जे हेठां दिनलु लेपो.

खरपूस-पूस वि. (१) ज़ाइकेदार (२) साफ़, बे डपो (३)

चालाकु (४) चुमंदड.

खरबूज [फ़ा.] न. गिदिरो.

खरभरीत वि. सखु, तिखो, मुंह टोडु.

खरमन्या वि. (१) जोशीलो, खरमगजु (२) होशियार (३)

घणो कमु वठंदड.

खरवड स्त्री. खुरिडि (बासण जे तरे जी). खरवडणे स. क्रि.

खुरिडणु, खरडणु.

खरवस [सं] पु. (१) पिसु (२) मुंह जी गजि.

खरा [सं] वि. (१) खरो, सचो, सचार (२) सहीह, सचु (३) शुधि.

खराटा [सं] पु. बहारो.

खराब [अ] वि. (१) खराबु (२) वीरानु (ज़मीन), नाकबूली (ज़मीन)

खारा [सं] पु. खरखिरो (घोड़ेजो), हथेली.

खरीष [अ.] न. खरीफ़, बर्साती फ़सलु.

खरूज [सं] स्त्री. खारसि जी बीमारी.

खरे वि. सचो, सचार, सहीह. न. सचु.

खरोखर क्रि. वि. सचपचु, दर हकीकत, वाकई.

खर्च [अ] पु. खर्चु. खर्चाळु वि. खर्चाळ. खर्ची स्त्री. (१)

खर्चु (२) पेशिगी रकम. वि. (१) रोज़ कमु ईदड शैद

(२) लड़ाई में शहीदु थियलु. खर्ची पडणे (१) खर्चु

थियणु (२) शहीदु थियणु. खर्ची पाडणे कंहि खे खर्च

में विमणु. खर्चिक वि. खर्चाळ, हथफाडु.

खन पु. (१) खरलु, रोही, हमामु (२) बुरो (३) गाल्हि

बोलिह, सलाह. खनणे स. क्रि. रोहीअ में विसी पीहणु,

हमामदस्ते में विसी कुटणु. खनबत्ता पु. हमामदस्ते.

खन वि. दुष्ट, पापी, बुरो, बदिम्याशु. खननायक पु. नाटक

जो बदिम्याशु-बुरो किरदार, (इ.) 'विलन्'

खनबत [अ] न. मन्सूबो, गुस्ती गाल्हि बोलिह.

खनाशी [अ] पु. खलासी

खनिता [अ] पु. (१) खतु, लिफाफ़े (२) आग्यापत्रु (३)

चिठीअजी रेशिमी येन्ही.

खनेन [अ] वि. (१) हठी, ज़िदी (२) बे अबबु, छुड्वागु

स्त्री. (१) खललु, रंडक, रोक (२) मस्ती, डाढाई, गुस्ताबी.

खबखब स्त्री. (१) खारसि, सुरसुरि (२) बुख (३) इछा.

खबखणे अ. क्रि. (१) सुरणु, सुरसुरि थियणु, खन्हणु

(२) बे सबरु थियणु (३) मन में सडणु.

खबचट, खबट वि. (१) सुरिणो, (२) खराबु, ठोलीअ वारो.

खबट वि. (१) किनो, सडियलु (२) मन खे चुमंदड.

खबहा पु. पितु, मलो (मथे जो).

खबणी स्त्री. कीणु, रंबी, खबणे स.क्रि. खुरिडणु.

खबला पु. (१) चिटो (नांग या डेडर जे सरीर मथां) (२)

ज़खमु, खरंडु, दागु (३) छिलिर (मछीअजो).

खबळणे अ. क्रि. डमिरजणु, तपी बाहि थियणु (गुसे में)

खवा पु. (१) माओ (२) हटु.

खबीस [अ] पु. (१) खबीसु, जिनु, भूतु (३) रहिजणु, दुष्ट.

खसकन क्रि. वि. झपो हणी, झाटिको डेई.

खसखस [अ] स्त्री. खसखसि. खसखस पिकणे - टहिकिडो मची वणणु.

खस्त [फ़ा.] न. (१) गप (२) नुक्सानु (३) तबाही (४)

तकिलीफ़ वि. (१) कतलु कयलु, मुअलु (२) ना

उमेदु थियलु.

खस्ता [फ़ा.] स्त्री. (१) तकिलीफ़, मुसीबतुं (२) खबरदारी,

संभाल, गुणिती. खस्ता खाणे नुरु निचोडणु, तकिलीफ़

सहणु, शीख पचाडणु.

खळ पु. (१) रंडक, रुकावट (२) देरि. स्त्री. (१) लेई (२)

खारो पाणी.

खळखळ स्त्री. (१) किलिकिलि, शोर, आवाजु, जुंबशि (२)

खिटिपिटि (३) आनाकानी, इन्कार.

खळखळाट पु. घघटु, (पाणी) किरण जो आवाजु. खळखळणे

अ. क्रि. छछिको दियणु (पाणी).

खळगा-गी पु. स्त्री. खड, खुबु, खळी स्त्री. खड (गिटिजी).

खळणे अ. क्रि. (विच में) बीहणु, रुकिजणु, अडणु. स. क्रि.

(१) लेई लगाडणु (२) फिटिकीअ जे पाणीअ में

बोडणु.

खळबळ स्त्री. (१) हंगामो, ममणु, हुलुहुलो, सनसनी (२) बे

आरामी. खळबळजनक वि. सनसनीखेजु, अंगेजु,

खळबळणे अ. क्रि. (१) हुलु- ममणु मचणु (२) जोश

में अचणु (३) बे चैनु थियणु.

खलमल पु. रेदु, कचो.

खलवटणे स. क्रि. (१) मेडणु, गडु करणु (३) चूडणु, गोल्हणु.

खले [सं.] न. (१) पिडु, गाहजो पिडु, खेत में सुकल संग लताइण-कुटण जी मोलु जगह (२) पिडु, हल्को (चंड जो), चंडजे चौधारी अछो मोलु या चकरु (३) अडणु (४) मसणु.

खाई [सं] स्त्री. (१) खाही (२) चिता, चिख्या (३) तबाही, ज्वालु.

खाऊ [सं] पु. (१) शैड, मिठाई, टोलु, (२) रुश्वत.

खाक [अ.फा.] वि. खाकि थियलु,, मिटीअ में मिलियलु.

खाक [सं] स्त्री. कछ, बगलु.

खाकरणे स. क्रि. खांधारणु, खंधिकार करणु, खांधारो कढणु, निडी साफु करणु. बाकरा पु. खांधारो.

खाक्या [फा.] पु. (१) तरीको, ढंगु (२) रवाजु, (३) अटिकल.

खाखा स्त्री. (१) बांउठ, उली, छिती बुख, (२) हबूछ. लालचि.

खाच [का] स्त्री. (१) खांचो (२) डार, चीरु (३) खड (४) नुक्सानु, घाटो, खाचखलगा पु. खडबड, खडूं खुबा.

खाज [सं] स्त्री. खारसि, सुरिसुरि. खाज जिरविणे - आकडि लाहिणु, मस्ती लहिणु. खाजकुली-कोलती स्त्री, कुंवाच बूटी, विछूं वणु. खाजणे अ. क्रि. खारसि थियणु. खाजविणे स. क्रि. खन्हणु. खाजरा वि. सुरिणो, खारसि कंदुडु. खाजाळू वि. (१) सुरिणो, खारसि कंदडु (२) कामी.

खाजगी वि. खानगी.

खाट [सं] स्त्री. खट वि. निर्दई, कठोर, डिंगो.

खाटिक [सं] पु. (१) कासाई (२) निर्दई शख्स.

खाटले न. खट, मंजी.

खांड [सं] पु. तरारि. स्त्री (१) चीरु, डार (२) विधी (डंडु भजण करे डंदनि जे विच वारी), खंडाडप (३) कची खंडु (४) मडाई (चाकूंअजी). न. (१) तड, टुकरु (२) तड (सोपरीअ जी) (३) धणु

खाड न. डाइही, हजामत. खाडी-खाडी स्त्री. डाइही. खाडपा वि. डाइहियरु, डाइहीअ वारो.

खाढा [सं] पु. (१) गैरिहाजुरीअ जो डींहुं (२) गैरिहाजुरी (३) खड (४) अणाठ.

खाडी [सं] स्त्री. खारी, जमीन डांहुं वधी आयलु पाणी या उहो टुकरु.

खाडू वि. (२) जिंदी, शरास्ती (२) खुसिरो, रे डडिट्यो (३) नामडू.

खांडोळी-ळे [सं] स्त्री. न टुकरु, हथियार सां कपियलु सरीर जो टुकरु. खांडोळी करणे (सरीरजा) टुकर टुकर करणु.

खाण [सं] स्त्री. (१) खाणि (लोह वगेरह जी) (२) ऊन्ही खड (३) भंडारु, खजानो (४) नसुलु (५) किजलियुनि जो घरु. खाण तशी माती - (१) जहिडी भित्ति तहिडो चिटु. (२) जहिडी तावी तहिडो पेटी, जहिडी माज तहिडी बेटी, खाणवट स्त्री, वंशु, कुलु, नसुलु, बुणु.

खाण [सं] न. खाघो, अनु.

खाणखूण, खाणाखूणा स्त्री. ब. व. (१) नीशानु - न (२) मअलूमियत, डसु पतो.

खाणणे स. क्रि. (१) खोटणु, खोटे कढणु, (२) पाड सूघो पटणु.

खाणावळ स्त्री. वीसी, रोटी खाइण जी होटल-जाइ, सराहि.

खाणे [सं.] स. क्रि. (१) खाइणु, (२) खटणु (३) खर्चु करणु (वक्तु) (४) मारणु (रांदि में) (५) सहणु (६) चकु पाइणु, कखणु (७) टुकरणु. खाऊ घालणे - खाराइणु.

खाणे न. (१) खाघो (२) खाजु, खाइण जी क्रिया.

खातर [अ] स्त्री. खातिरी, भरोसो (२) परिवाह, ओनो, फिकिरु. (३) वीचारु, पसंदी, इछा (४) मानु, इजत.

खातरजमो स्त्री. (१) खातिरी, परिवाह, (२) हिमघ.

खातरा पु. (१) भाणु, (२) खड.

खातरी-त्री [अ] स्त्री. खातिरी, विश्वासु, पक. खात्रीलायक वि. खातिरीअ जोगो, विश्वास जोगो.

खाता वि. खाईदडु. खातापिता क्रि. वि. खाईदि पीअंदे.

खाते [अ.] न. (१) खातो, खंधो, हद. खातेवही स्त्री. खातेजी बंदी, पकी वही. (इं) 'लेजर बुक'.

खातेरे न. गंडु, किनु कचिरो.

खात्री स्त्री. डिसो 'खातरी'.

खाद [सं] स्त्री. (१) खाधि, खाघो, खाजु (२) सघ वारो खाघो - अनु (३) रुश्वत खाइणु (४) कुतिरियल-

चिचिरियल शैड्

खांद [सं] पु. (१) कुल्हो, (२) हेर (३) चटाभेटी, हिर्सु (४) अझो.

खांदा [सं] पु. (१) कंधु, कुल्हो (२) हेर. खांदा देणे - कुल्हो डियणु. खांदेकरी पु. (१) कांघी, काईअ खे कुल्हो डींदडु शख्खु. (२) कुल्हे ते बारु खणंदडु शख्खु. खांदेपालट स्त्री. कुल्हो मटाइणु (बारु बिए कुल्हो ते खणणु), जिमेदारीअ जी फेरि घेरि.

खादाड वि. (१) हबिछी, पेटी (२) घणखाऊ, खादाडपणा पु. हबछ, डालटि.

खादी [सं] स्त्री. (१) खादी (कपिडो) (२) खाधो (३) रुश्वत वठणु.

खांदी स्त्री. (१) वण जी टारी (२) चोरी.

खाद्य न. खाइण जी शैड्, खाधो, अनु., खाद्यतेल न. खायारो तेलु, खाइण जो तेलु.

खानगी [फा] स्त्री. दासी, वेश्या, वि. खानगी, पंहिजो.

खाना पु. खानो, भोजन.

खानेसुमारी [फा] स्त्री. आदमशुमारी.

खाप [सं] स्त्री. (१) फाक, टुकरु (२) तमाक या पान जे पननि जी वेड्ही (३) खपो, खपु, खांचो, वण ते चड्हण लाइ थुड ते कयल खड (पेरु रखण लाइ). खापणे स. क्रि. (१) खांचो-खपु करणु, (२) छिनणु-कपणु.

खापर [सं] न. (१) ठिकरु, खपडो (२) खोपिरी-डी (३) नाकामयाबी (४) मिटीअजो थांज- बर्तनु. एखाद्यावर खापर फोडणे - डोहु मड्हणु, नाकामयाबी या डोह जी जिमेदारी बिए जे सिर ते रखणु. खापरखुंटी स्त्री. ठिकरु जो टुकरु. खापरतोंड-ड्या पु. (१) तडपोटो (२) निभागो. खापरपणजा पु. तडडाडो, पडडाडे जो डाडो. खापरपणतू पु. तडपोटो, पोटे जो पोटो.

खांब [सं] पु. (१) थंभो, (२) आधार (३) केले जे वण जो थुड

खांबी वि. (१) कांघी, कुल्हो डींदडु (२) थंभे जो.

खाबू वि. पेटी, हबिछी.

खार [फा] स्त्री. नोरीअडो, नोडिअडो.

खार [सं.] पु. (१) लूणु, फिटिकी वगेरह (२) खारी शैड्

(३) खारी जमीन (४) नुक्सानु थियणु. खारकट वि.

(१) खारो (२) बुगुज वारो, साडेलु. खारग न. लूणु.

खारट-खारा वि. खारो, लूणाठो, लूणाठ्यो, खारेरो,

बाडो. खारवणी न. खारो पाणी. खारवणे स. क्रि.

लूणणु (मछी वगेरह) खारसान न. खाराणि. खारवणे

अ. क्रि. लूणिजणु, खारो थियणु.

खाखी पु. (१) मलाहु (२) मुहाणो.

खारा वि. (१) खारो, लूणाठ्यो (२) खारीअ खां ईदडु (३)

गुरो (हजमु थियण में) खारा वारा पु. समुंड तर्फा

ईदड हवा, सामुंडी हवा, नसीम बहरी.

खारी स्त्री. हवा जी थधाणि, सीउ. खारी सुटणे स. क्रि. थधी

हवा लगणु.

खारीक स्त्री. खारक, छुहारो.

खाल स्त्री. (१) खल (२) चमिडी (३) चमु, चमिडो, क्रि.

वि. हेठि.

खालचा वि. हेठाहों, हेठि वारो, घटि दर्जेजो.

खालती क्रि. वि. (१) हेठि (२) ओभर डांडु (३) नुक्सानु.

खाली येणे - (१) हेठि लहणु (२) बुडणु, नुक्सानु

पवणु.

खालवर क्रि. वि. (१) हेठि मये (२) सभिनी पासनि खां,

चौधारी. खालवर पाहणे - चौधारी डिसणु. खालवर

मन होणे - दिलि हेठि मये थियणु. खालवरचा वर्ग पु.

हेठियों तबको

खालसा पु. (१) खालसो, सिखु, (२) सरकार तर्फा जूबु

कयल जमीन या गोटु.

खालाट-टी न. स्त्री. (१) हेठाहीं सर जमीन (२) समुंड जे

किनारे वारी जमीन.

खालावणे अ.क्रि. (१) घटिजणु, घटिजो ववणु, (२) हेठि

थियणु (३) (सिहत) पुठिते पवणु, कमिजोर थियणु,

हालति खराबु थियणु.

खाली वि. (१) खाली (२) बिना कम वारो, वांदो, क्रि. वि.

(१) हेठि (२) अजायो (३) ह्द में, (४) में. खाली

येणे - (१) हेठि अचणु (२) घटिजणु. खाली राहणे -

बाकी रहणु. जीव खालीवर होणे - साहु हेठि मये

थियणु. नावाखाली - नाले सां, नाले सां गडिजी.

खालोखाल क्रि. वि. हेठां, कंहिं खां घटि. खाली वि.

हेठि डिनलु-जाणायलु, हेठियों-याँ. खालून श.अ.-

क्रि.वि. हेअं.

खावटी स्त्री. (१) खाद्ये पीते जो खर्चु (२) सीधो गडु करे रखणु.

खाष्ट वि. (१) सख्तु, कठोर (२) डिंगो, तकिलीफ डींदडु, लुचो.

खास [अ] वि. (१) खासि (२) उत्तमु, तुजु (३) खानगी (४) सरकारी. खासखबर स्त्री. खासि खातिरीअवारी खबर. खासगत वि. पंहिजो, खुदि जो. खासनवीस, खासनीस पु. खानगी मुन्गी, (इं.) 'प्राइवेट सेक्रेटरी.' खासदार पु. लोकसभा जो मेंबर, 'एम्. पी.'

खासगी वि. खानगी, निजी.

खासा [अ] वि. (१) खासो, उत्तमु (२) राजा जो, राजा सां लागोपो रखंदडु (३) तुजु, निजु (४) हकी, हलाली (५) मुडिसु, पती.

खास्त-स्ती [अ.] स्त्री. (१) गणितीअमें झुरणु (२) बेइजती.

खाळ पु. गटर, कसी, मोरी.

खिंकाळणे [सं] अ. क्रि. हिणकारणु (घोडो), टहक डियणु.

खिचडी [प्रा.] स्त्री. (१) खिचिणी (२) जुदा जुदा किसनि जे शयुनि जी मिलावत, खिचु, गडहगाजिरो.

खिजणें [सं] अ. क्रि. (१) खिजणु, चिडणु, खफे थियणु (२) लजी थियणु

खिजविणे स. क्रि. खिजाइणु, चेडाइणु, खफे करणु, सताइणु.

खिटी [सं] स्त्री. (१) दरजी काठ जी ताडी (२) टिंब, (इं.) 'वूड पिन्'

खिंड [का] (१) लकु (२) माथिरी, (३) खाटु (४) विथी (५) रंडक (६) घाटी.

खिडकी [सं] स्त्री. खिडकी, दरी.

खिंडार न. १ वडो टुंग (२) खाटु (३) खंडहर.

खितपणे [सं.] अ. क्रि. सरीर पुठिले पवणु, हीणो थियणु, घणा डीहं बीमारि पवणु.

खिदळणे अ. क्रि. टहिक डियणु, खिलणु-डंद कढणु.

खिन्न [सं] वि. (१) दुखी (२) उदास.

खिमा [अ] पु. कीमो.

खिरटा-टे वि. बिदिरो, डेंडो.

खिरणे [सं.] स. क्रि. (१) छाणणु (२) चिडणु.

खिरा [अ] पु. खीरो, काकिडी.

खिरापत स्त्री. (१) खैरात (२) उडाउ, लुटि, बिलफुजली (पैसनि ली).

खिल्लार [सं] न. धणु. खिल्लारी पु. धनार.

खिसा [फा] पु. (१) खीसो (२) पेट में सांढियल गल्हि.

खिसा राखणे - मन में गल्हि लिकाइणु.

खिस्त.[अ.] स्त्री. क्रिस्त, हफ्तो.

खिळखिळा वि. डिलो, सिथलु.

खिळणे [सं] स. क्रि. (१) (कोको) खोइणु, खुपणु (२) सोघो झलणु (३) चंबुइणु (४) बीहिजी वगणु (५) जोइणु (६) चकु पाइणु.

खिळा [सं] पु. (१) कोको, किली (२) प्रेस में छापण जो 'टाईपु', शीहे जो अखर.

खिळी [सं] स्त्री. दर जी ताडी या कडो.

खीर [सं] स्त्री. खीरिणी.

खीळ [सं] स्त्री. (१) दर जी ताडी (२) किलो (३) डाकणि जो डाको (४) संघु (५) रंडक, रुकावट तोंडाला-दातांना-खीळ बसणे - वातु बंदि थियणु, माठि करणु-थियणु. खीळ बसणे रुकावट थियणु. खीळ घालणे - रंडक विझणु, मुंझाइणु.

खुजट, खुजा [सं.] वि. बिदिरो, डेंडो.

खुजा [फा] पु. (१) कूजहो, सुराही, घुघी (२) झारी, वडो मटु

खुंट पु. (१) खुति, धुडु (वणजो) (२) धडु (३) खीर न डींदड थण (४) अडो (५) रस्ते जी पछाडी (६) आधार (७) थंभो, सौंटो, किलु, (८) चौकु (९) धुल्ही मतारी गांड-मेंहि (१०) बांधो, रळुबुधण जो काठु. खुंट होणे, खुंटासारखा उभा राहणे - बुंडु बणिजी बीहणु, पिडु वडी बीहणु. खुंटास खुंट उभा राहणे - जगह भरणु, हेकिडो वगण खां पोइ उनजी जगह ते बियो अचणु. खुंटास खुंट घेणे - वेरु वठणु, कसरुं कढणु.

खुंटणे, खुंटणे अ. क्रि. (१) खुटणु, घटि थियणु (२) अडणु, बीहणु. स. क्रि. भवणु, छिनणु, पटणु.

खुंटविणे स. क्रि. रोकणु, झलणु, बीहारणु.

खुंटा पु. (१) खूटी, किलु (२) कपिडा टंगिणी (३) डंडो, हथियो (४) जंड जो हथियो. खुंटा हालवून बळकट

करणे - शकु पको करणु. खुंटाळे न. कपिडा टंगिणी,
कपिडा टंगण लाइ भिति में खुतल काठी या किली.

खुंटी स्त्री. (१) काठ जी किली (२) चपर (३) कपिडा
टंगिणी (४) खोटी (वंशलाइ) खुंटी पिळणे - (१)
बारणु बारणु, झेडो वचुडाइणु (२) खीर में मूरी
विज्ञणु, महिनत बर्बादि करणु (३) विघिनु विज्ञणु.
खुंटीला बढकविणे - सौपणु, भाइणु, मदारु रखणु.
खुंटीवरचा कावळा - (१) वाटहरू, अजिनबी (२)
खन पल जी गाल्हि.

खुडणे स. क्रि. पटणु, छिणु, छांघणु, टोडणु. खुडणी स्त्री.
टोड.

खुडक-डूक स्त्री. (कुकिडि) आरे लाइ विहणु, आरे जो
वक्तु, आरो करणु. क्रि. वि. कुकिडि जे आरे जियां,
पेर पेट में करे.

खुणावणे स. क्रि. मेछ डियणु, इशारो करणु.

खुद [फा] वि. (१) पंहिजो, खुदि जो (२) खानगी (३)
राजा जो. क्रि. वि. खुदि, पाण, पु. पती, मुडिसु.

खुन्नस [फा.] स्त्री. साडु, वेरु, बुगुजु, दुश्मनी. खुन्नसखोर
वि. साडेलु, खारबाजु.

खुनशी [फा] वि. साडेलु, साडु रखी वेरु वठंदु, खारबाजु.

खुनी [फा.] वि. खूनी.

खुपणी [सं] स्त्री. चुभिको, खुपणे अ. क्रि. खुपणु, चुभणु.

खुपरा वि. चुभंदड पु. चुभिको, पोसिरणु (अखियूं)

खुपरी, खुपन्या स्त्री. छाली, ढेरो, छालियूं, अखियुनि
जे छपरनि जे चुभिके जी बीमारी.

खुपसणे [प्रा.] स. क्रि. (१) टुंबणु, हणणु (छुरो) (२)
विज्ञणु.

खुबा (पु.) घोघीतो.

खुबी [फा] स्त्री. (१) खूबी, खासियत (२) राजु (३) सूंहं.

खुबीदार (१) सुहिणो (२) खूबीअ वारो, चतुरु.

खुमखुम-मी [प्रा] स्त्री. (१) मस्ती, आकडि (२) इछा (३)
फखुरु (४) हिमय.

खुमास (पु.) सूंहं, चमक. खुमासदार वि. खूबु, सुहिणो,
उत्तमु.

खुर [सं] पु. खुरु (जानिवर जो).

खुरटणे [सं] अ. क्रि. वाधि बंदि थियणु, डेघि न वघणु.

खुरडणे अ. क्रि. गीसी पाइणु, रेड्हियूं पाइणु.

खुरपण [सं] न. खुरपीअ सां कडियलु गाहु. खुरपणी स्त्री.

खुरपीअ सां गाहु कडण जी क्रिया. खुरपणे स. क्रि.

खुरपीअ सां गाहु वगेरह कडणु. खुरपे न. खुरपो.

खुराक [फ] पु. खोराक.

खुराडे [सं.] न. (१) आखेरो (२) खानो (कबूतरनि जे रहण
जो) (३) नंदिडो धरु, वाडो, वधाणु (४) खुडी.

खुरापत स्त्री. (१) गुभी विड, ऐबु (२) छेड, चुर्च. (डिसो
'कुरापत').

खुर्ची [अ] स्त्री. कुरिसी.

खुर्द [फा] वि. नंदो, नंदिडो (लमिरि में शख्स, भेटमें गोठु)

खुर्दा [फा] पु. (१) खुर्दो, रेजो (२) टुकर टुकर (३) तबाही.

खुलणे [सं] अ. क्रि. (१) खुलणु (२) टिडणु (२) खुशि
थियणु (३) वधीक सुहिणो नजरि अचणु.

खुलविणे स. क्रि. (१) खोलणु (२) टिडाइणु (३) सूंहं
वधाइणु.

खुला वि. (१) खुलियलु, उघाडो (२) आजादु, खुडिवागु, बे
जाव्ने (३) मन जो खलियलु. खुला कारभार पु.
खुलियो- ईमानंदारीअ जो कारोबार. खुला पदर पु.
औरत जी पवित्रु हलति. खुला व्यापार पु. बिना
चूंगीअ-महिसूल वापार, (इं) 'फ्री ट्रेड'. खुला हिशेब
पु. खुलियो खुलायो हिसाबु.

खुलास [अ] वि. (१) खुलासो, कुशादो (२) साफु दिलि.
दिलखुलास पु. साफु दिली.

खुलासा [अ] पु. (१) तशरीह, सफाई (२) मतिलबु, मक्सदु
(३) रायो, राइ, बीचार (४) फैसिलो. खुलाशाचा
वि. (१) खुलियलु, साफु साफु चयलु (२) खुलासो.

खुश-खूश [फा] वि. खुशि, राजी. खुशमस्करी स्त्री.
मसखिरी, चर्चो. खुशमस्कन्या पु. (१) मसखिरो,
चर्चाई (२) राजा जे दरबारि जो मसखिरो;
खुशामदिडियो.

खुशाल [फा] वि. (१) सुखी, खुशि (२) मजे में (३) चाकु
चडो भलो, खुशिहालु. क्रि. वि. बेशक, बिलाशक,
भली. खुशालचंद-चेंदु वि. (१) अयाशु, ऐशपरस्तु,
नफसि परस्तु. (२) अलिबेलो. खुशाली स्त्री.
खुशिहाली, चाक चडभलाई, सुखु आनंदु.

खुशी [फा] स्त्री. (१) खुशी, आनंदु (२) मर्जी, इछा वि.
(१)-खुशि, राजी (२) तयार.

खुसखुशीत वि. भुरिकिणो.

खुलखुला पु. झिझिणु

खुलचट वि. बेवकूफ, डाहिरी.

खुला वि. (१) पागलु, चरियो, डाहिरी (२) लूलो. पु. सानु.

खुलाबणे अ. क्रि. चरियो थियणु.

खूट स्त्री. खोटि, अणाठ.

खूण [सं] स्त्री. १ नीशानु, निशानी, उहुवानु, आकु, अलामत (२) इशारो, मेळ (३) डसु. खुणगाठ स्त्री.

(१) यादि करण लाड् गुंढि बुधणु (२) पक, खातिरी, गाल्हि गुंढि सां बुधणु. खूणचिठ्ठी स्त्री. चुटकी, (इं) 'लेबल'.

खून [फा] पु. (१) खूनु, हचा (२) रतु, खूनु.

खूप [फा] वि. खूबि, घणो.

खूर [सं] पु. (१) खूर (गांड वगेरह जो) (२) पाओ (खट वगैरहजो).

खूश [फा] वि. खुशि.

खूळ न. (१) चरियाई, देवानगी, खपतु (२) शौकु, (३) टोली (४) लुटि फुरि (५) रंडक. खूळ पिकणे (१) को फडशानु शुरू थियणु (२) फैलिजणु, वधणु. खूळ लागणे चरियो थियणु. मथो फिरणु.

खेकटे, खेंगटे [सं] न. (१) मजामलो, किसो, झंझटु (२) उपाउ (३) तंगी, जरूरत (४) तुहिमत (५) मसडलो, पेचु, (६) अटिकल, खेड.

खेकडा [सं] पु. खेखिडो.

खेकणे-खेकसणे अ.क्रि. (१) बिगिडणु, रडि करणु, गुसे थियणु (२) उलर करणु.

खेकाळणे अ. क्रि. (१) हिणकारणु (२) टहक डियणु.

खेचणे [सं] स. क्रि. (१) खिंचणु, छिकणु, मोहिणु (२) गिहिलणु (३) कशणु (४) बुधणु. खेचाखेच स्त्री. (१) छिकांछिकी, छिकताण (२) गर्दी, पीह.

खेचर [सं] न. (१) खचरु (२) आकास में फिरंदइ पखी, ग्रह वगेरह (३) भूत.

खेटणे [स.] अ. क्रि. (१) लगणु, छुहणु, वेसो अचणु, चंबुडणु (२) गर्दी करणु. स. क्रि. (१) लंघणु, तैड करणु (२) सोरणु, धिको डियणु.

खेटर न. (१) पादरु, जूतो (२) लत.

खेटा पु. अजायो पंधु-चकरु-फेरो. खेते घालणे अजाया पंध

करणु. खेटाखेट स्त्री. कुल्हेगस, गर्दी, येल्हा येल्ही.

खेड-डे न. गोठु, वाहणु. खेडवळ वि. गुंवार, वाहिणी. खेडूल पु. वाहिणी, हारी, गोठ जो रहंदडु, गोठणो. खेडेगाव न. नंदिडो गोठु.

खेत [सं] न. (१) लडाईअ जो मैदानु (२) बनी, खेती (३) मैदानु (४) लडाई.

खेद [सं] पु. (१) खेदु, डुखु, अफिसोसु (२) पछिताउ (३) बिरु थियणु, थकु.

खेप [सं] स्त्री. खेप, वारो, भेरो, घुमिरो, चकरु, अजायो पंधु.

खेपाटा पु. खेप, अजायो पंधु.

खेरीज [अ.] वि. (१) वधीक (२) निरालो. श.अ. खां सवाड्, सवाड्.

खेब-बा [सं] स्त्री. पु. भाकुरु.

खेळ [सं] पु. (१) रांदि (२) खेलु, दिलि विंदुर, दिलि विंदुर जो को बि किस्सु (नाटक-फिल्म) (३) शरारत, मस्ती (४) रौशो (५) खेड. खेळकर वि. (१) रांदीगरु (२) रंगीलो, खुशि मिजानु. खेळखंडोबा पु. तबाही, नास्ती. खेळगडी पु. रांदि में जोडीदारु, भेची, रांदिभाई. खेळणे अ. क्रि. (१) खेडणु, रांदि करणु (२) हलणु, वहणु. न. रांदीको.

खेळपट्टी स्त्री. पिडु, क्रिकेट में 'पिच'.

खेळता वि. खुलियलु, बे रोकु.

खेळविणे स. क्रि. (१) खेडाडणु, रांदि कराडणु (२) चालू रखणु (३) हेडांहुं होडांहुं फेराडणु. खेळाडू पु. खेडारी, रांदीगरु. खेळिया वि. (१) खेडारी, रांदीगरु (२) नाटकी, सांगु. रचींदडु (३) लीला डेखारींदडु.

खेळी स्त्री. (१) मज्जाकु (२) होलीअ डींहुं खेलु कंदडु (३) रौशो (४) रांदि. खेळीमेळी स्त्री. (१) यारी, पकी दोस्ती (२) मज्जाकु, चर्चो. खेळीमेळीचा. क्रि. वि. (१) दोस्ताणो (२) रांदिरुंदि में, खिल बिल में, मसखिरीअ में.

खैर [अ] स्त्री. खैर.

खैरा पु. किरमिची रंग जो, सांविरो.

खैरात [अ] स्त्री. खैरात, खैरियात.

खो पु. (१) खो, खो खो रांदि में 'खो' चई उथारणु (२) विधिनु, रंडक. खो घालणे (१) खीर में मूरी विसणु,

कमु बिगाड़णु, रंडक विझणु (२) कम तां लाहे छड़णु. खो देणे (१) कंहिजी जगह ते अची विहणु (२) कढी छड़णु.

खोक [का] स्त्री. घाउ, ज़ख़मु, फाडु.

खोकह स्त्री. न. (१) गिदड़ (२) खजड़ि (जमीन).

खोकणे अ. क्रि. खंघणु. खोकला पु. खंधि.

खोका पु. खोखो.

खोखो पु. (१) खोखो रांदि (२) टहकु, खिलिको, टहकिडो.

खोगीर [फ़ा] पु. न. घोड़े जी ज़ीन, संज, गाशो, नमदो.

खोगीर चढविणे (१) घोड़े ते संज रखणु (२) ठिकरु भवणु, डोहु मडहणु. खोगीरभरती न. आजार्ड भीड़, बेकारि माणहुनि या शयुनि जी भरिती.

खोच [सं] स्त्री. (१) फाडु, चीर, ज़ख़मु (२) चुहिंब (३) घाटो, खोटि (४) नाराज़ी (५) तज़नो. खोचक वि. चुमंदडु. खोचणे अ. क्रि. स.क्रि. (१) दुंबणु, अंदरि विझणु (२) अंदरि वणणु (३) पूरणु (४) (मन में) चुभणु (५) कावड़ाणु (६) वरु खणणु (७) अटिकाणु (८) छिड़णु.

खोचा पु. (१) वरु, घुंजु (२) कंडो.

खोट [सं] स्त्री. (१) खोटि, घाटो, नुक्सानु (२) खुडी (पेर-जूतेजी) (३) कूडु, खोटि (४) विड, ऐबु, खामी. खोट खाणे घाटो पाड़ण.

खोटा [सं] वि. (१) खोटो, कूडो (२) ठगु (३) नकुली, बनावती (४) पापी (५) खराबु, टाकुओं (६) हल्को. खोटानाटा वि. खराबु, बुरो, कूडो, कूडु सूडु.

खोटे [सं] वि. कूडो, बुरो. खोटेपण-णा न. पु. कूडु, बेईमानी.

खोड [सं] स्त्री. (१) बुरी आदत, हेर (२) ऐबु (३) मिजाजु (४) छेड़. खोड काढणे अगिरार्ड करणु, छेड़णु. खोड ठेवणे ठिकरु भवणु, डोहु कढणु, टिको लगाड़णु. खोड मोडणे सबकु सेखारणु, ठीकु करणु, मस्ती लाहिणु. खोडकर, खोडसाळ वि. शरारती, खेचिलो, डिणो, लुचो. खोडी स्त्री. (१) खेचलि, मस्ती, शरारत (२) हेर, बुरी आदत.

खोड [सं] न. (१) ज़ीन-संज जी चौकट (२) चंदन जे काठ जो टुकरु (३) थुडु (४) अधरंगु थियलु शख़ु (५) बुडो सरीरु (६) ढोलक वगेरह जो गोलु काठ. खोडव

न. बांठि (कमंदजी).

खोंड [सं] पु. वहुडो, जुवानु बैलु-ढगों.

खोडणे [सं] स. क्रि. (१) डाहिणु, मिटाड़णु, खुरिड़णु (२) तरकणु, लीको पाड़णु.

खोडा [सं] पु. (१) अरल, शिकंजो, फंदो फाही, फासिणी (२) डाणु, ढबकु, रंडो, गटु (अडिबंग जानिवर जे गिचीअ में बुधी छड़ण जो काठ टुकरु) (३) अधरंग बीमारीअ जी हालति. खोडा घालणे डाणणु.

खोडाखोड पु. रदबदलु, लिखियलु डाहे वुरुस्तु करणु.

खोत पु. (१) सारिकार तर्फा गोठ जी ढल वसूल कंदडु हाकिमु (२) कोंकण प्रदेश जो जमीनदार.

खोदकाम पु. खोटण या उकेरण जो कमु.

खोदणे [सं] स. क्रि. (१) खोदणु, खोटणु (२) उकेरणु.

खोप [प्रा.] स्त्री. (१) झूपिडी (२) वण जो डरडु, खालु (३) ज़ख़मु, फाडु (४) वारनि जो मुचो (५) गुफा (६) आखेरो.

खोपाट-टी न. स्त्री. झूपिडी.

खोबण-णी [सं] पु. स्त्री. (काठजो) खांचो, चीर, खड, झरी, कुमिरि.

खोबरे [का] न. डूँधी. खोबरेल न. खोपिरे जो तेलु.

खोबळा [सं] पु. (१) लिखण जी पटी (२) अस्तरु (३) खड (४) आमणि, (इं) 'अडक्सल बॉक्स'.

खोबळी स्त्री. खांचो, खड, टुंगु, चीर.

खोरण-णी-णे [सं] स्त्री. न. (१) गंदु कचिरो गडु करण जी डिघी कोडरि (२) अडर-टांडा सोरण जी शीख.

खोरी [सं] स्त्री. (१) दोनो (२) घाटो, नुक्सानु (३) कमिजोरी

खोरे [सं] न. (१) कोडरि (२) माथिरी, तराई (३) कुनाडो.

खोल [प्रा] वि. (१) ऊन्हों, गहिरो, तांधो, (२) गंभीरु, (३) मिमिणो (४) गूडुहो (५) सिमिणो (६) चालाकु (७) मिंदिणो (८) गुझो. खोलगट वि. (१) थोरो ऊन्हों (२) हेठाहीं वारो.

खोलणे [सं] स. क्रि. (१) खोलणु (२) वधीक खोटणु, ऊन्हों करणु.

खाली स्त्री. (१) ऊन्हार्ड, गहिरार्ड (२) कोठी, कमिरो. खोली मोजणे तांधणु.

खोवणे [सं] स. क्रि. (१) अंदरि विझणु, (वरु) विझणु-खणणु

(२) खोडणु (३) अजायो विगाडणु (४) टुंबणु.
खोसणे स. क्रि. अंदरि विज्ञणु, वरु खणणु.
खोळ [सं] स्त्री. (१) विहाणे जी खल (२) झोली (३) खड
(४) नांग जी खल (५) गुफा (६) गर्भ-गुभ जे मथां
वेड्‌हियलु सन्हो पदों या झिली (७) थणनि वारो
हिसो, ओहु (८) तीरकशु, बथी.
खोळंबणे अ. क्रि. (१) देरि थियणु (२) रुकिजणु, अडिजणु,
इंतजारु कंदे बिहणु, तरिसणु. खोळंबा पु. (१) देरि
(२) रंडक, अडिचणि (३) कम में देरि.
खोळंबणे अ.क्रि. (१) देरि थियणु (२) रुकिजणु, अडिजणु,
इंतजारु कंदे बिहणु, तरिसणु. खोळंबा पु. (१) देरि

(२) रंडक, अडिचणि, (३) कम में देरि.
ख्यात [सं] वि. मशहूर, नामियारो. ख्याती स्त्री. (१)
मशहूरी, नामसु (२) बहादुरी.
ख्याल [अ] पु. (१) ख्यालु, वीचारु (२) शौकु (३) गाने जो
हिकु किस्मु.
ख्याली [अ] वि. रंगीलो, अयाशु.
खिस्त पु. किस्तु, मसीहु.
खिस्त दीक्षा स्त्री. बिपतस्मा, ईसायुनि जी मजहबी रसम,
(इं) 'बड्‌पिज्म'.
खिस्ती वि. किरस्ती, ईसाई.
खिस्ती तर वि. गैरि किरस्ती.

ग

ग मराठी वर्णमाला जो टियों हर्फुं सहीह.

ग [सं] वि. वेंदडु, हलंदडु.
ग पु. घमंडु, वडाई, आकडि. ग ची बाधा स्त्री. गचे वारे न.
घमंडु, अभिमानु.
गज [सं] स्त्री. गुडं, गांड.
गगन [सं] न. गगनु, आकासु, आसिमानु. गगनचुंबी वि.
आकास ताई पहुचंदडु-बेहदि डिघो-घी. गगनमणी पु.
सिजु.
गंगा [सं] स्त्री. गंगा नदी, पवित्रु नदी. गंगा उचलणे गंगा
नदीअ जो कसमु खणणु. गंगेत घोडे न्हाणे लकु
लंघाडणु, तमामु वडो कमु पूरो थियणु, धनभागु
थियणु. बाहत्या गंगेत हात धुणे मोवणु जो फाड्‌दो
वठणु. पोखीं तांकी पोखि जेसीं पाणी अथेई बारि में.
गंगाजळी स्त्री. (१) नपणु मां थोरो हिसो पासीरो करे
रखणु बचाणु, (इं) 'रिजर्वस्' (२) गंगाजलु रखण जो
बर्तनु (३) खज्मतो.
गंगावन [सं] न. सगी (वारनि जी).
गंगाळ [सं] न. पाणी रखण लाडु वडे मुहं ऐं हेठि ते सन्हो
धातूअ जो कडनि वारो बर्तनु.
गचकणी स्त्री. छिक, सट, लोडो.
गचकणे अ.क्रि. (१) झोबो-लोड अचणु, धोडो अचणु, उछल
खाडणु (२) नाकामयाबी हासलु थियणु (३) मरणु.

गचकळणे अ.क्रि. गोतो खाडणु. गचकळी स्त्री. गोतो.
गचका पु. (१) छिक, सट, धोडो (२) थाबो (३) खड (४)
फाही.
गचणे अ.क्रि. गपणु, फासणु.
गचांडी स्त्री. गिची, गिचीअ खां पकिडणु, कडी छडणु.
गचावणे अ. क्रि. (१) गोतो खाडणु (२) घाटो पवणु (३)
हबकणु.
गचाळ वि. गंदो, खराबु, झबिलू, अगलो.
गच्च क्रि.वि. (१) जोर सां (२) सोघो, काबू, पको (३) कन
तारि.
गच्ची स्त्री. खुडु, माडी.
गच्छ, गच्छंती [सं] स्त्री. (१) वजणु, भजी वजणु, मुहु कारो
करणु (२) मौतु, खत्तो.
गज [फा] पु. (१) कपिडो मापण जो वालु (२) गजु लोह
जी शीख (३) गजु, कुमाचु.
गज [सं] पु. गजु, हाथी. गजकर्णी वि. हाथीअजे कनानि
जियां वडनि कननि वारो. गजगती स्त्री. हाथीअ
जहिडी टोर या चाल, हाथीअ जहिडी हलणजी
सुहिणी टोर. गजघंटा स्त्री. (१) हाथीअ जी धिडिणी
(२) रडियूं करे गाल्हाईदड औरत. गजपती पु.
गजपती.

गंज [फा] पु. (१) कटु (२) बाटी, बासणु (३) बाजारि (४) दिगु (५) पेती. गंजणे अ. क्रि. कटिजणु, कटु चडहणु.

गजकर्ण न. डडु.

गजणे अ. क्रि. (तेलु वगेरह) महिटणु.

गजबज [सं] स्त्री. गोडु शोर. गजबजणे अ.क्रि. (१) गोडु शोर थियणु (२) भीड थियणु, माणहुनि सां भरिजी वनणु (३) सथिजणु (४) मुंझणु, वाड्डो थि वनणु.

गजर [सं] पु. (१) घडियाल जो घिंडु, घिंड जो आवाज, टणाकि टणाकि (२) मशहूरी (३) जोर सां कयल जड जडकार (४) ढंदोरो, पड्हो.

गजरा पु. गजिरो, घाटो पूतलु गुलनि जो हार, चोटे में लगाइण जो नंदिडो हार.

गंजिफा स्त्री. गांजीफो, तास जे पतनि जी हिक रांदि.

गंजी स्त्री. (१) गंजी, दनि, गाह या काननि जो दिगु (२) आहरि, कलफु.

गजेंदर [सं] वि. शाही, तमामु वडो.

गट [का] पु. (१) गुटु, टोलो, जमज़, मेडु (२) दिगु (३) गीहणु, गिरिकाइणु (३) फडाइणु.

गटंगळी स्त्री. टुबी, गोतो.

गटविणे स.क्रि. पंहिंजीअ धुरि में गिहिलणु.

गटर, गटार [इं] न. गटर, कसी, नालो.

गट्ट पु. डिसो 'गट'. गट्ट करणे स.क्रि. गीही, वनणु, हडपु करणु.

गट्टी [का] स्त्री. यारी, दोस्ती. गट्टीफू करणे किटी करणु, उटी करणु.

गठडी स्त्री. (१) गठिडी, हड (२) मालु, लिकलु धनु. गठडी बळणे-होणे हथ पेर बीहिजी वनणु, विसो बणिजणु.

गड्डा [सं] पु. (१) भरी, बंडलु (२) गोड्हो (३) पूंजी.

गड [फा] पु. गड्हु, किल्लो. गडकरी पु. किल्ले जो अधिकारी-हाकिमु.

गड स्त्री. (१) तकिलीफ, अडिचणि (२) जूरुरत. गडसंध स्त्री. (१) घुरिज, जूरुरत (२) मुसीबत (३) मोक्खो, वड्डु (४) डुखी जगह-हंघु.

गड पु. लोहजो त्रिशूल.

गंड [सं] पु. (१) गुलु, मुंहजो दिक्क पासो (२) लौदिडी (३) फुरिडी (४) गंडि (५) जोरु, जोशु (६) धमंडु.

गंडमाळा स्त्री. (१) गले जी बीमारी (२) कंठ माला.

गंडस्थल-ळ न. हाथीअजी लौदिडी.

गडगंज वि. अथाहु, बे हदि, ठाल्ले बुधा.

गडगडणे अ.क्रि. (१) गजगोडि करणु (२) किरणु, डहणु.

गडगडाट पु. गाजगोडि.

गडगडी स्त्री. भौणी, पाणी कडण लाडू खूह मयां फिरणी.

गडगा पु. (१) बे डोली ठाहियल भिति (२) पथरनि जो दिगु (३) बंदु.

गडण-णी स्त्री. साहेडी.

गडत-द वि. घाटो (रंगु, झंगु), गहिरो.

गडदणे स.क्रि. (जमीन में) पूरणु, लिकाइणु.

गडप वि. गुमु, गाड्बु, हडपु.

गडबड स्त्री. (१) गडि बडि (२) सकडि (३) शोर, खचरि खलो.

गडबडणे अ. क्रि. (१) मुंझणु, घनिराइणु, मतियूं मुंझणु (२) गुमु करणु (३) हेठि किरणु, डहणु (४) डांवाडोलु थियणु (५) सुम्ही पवणु, लेटणु (६) वाई वाई बीही वनणु, मरण जे वेझो हुअणु.

गडबडाट पु. (१) गोडुशोर (२) गडिबडि.

गंडविणे स.क्रि. फासाइणु, ठगणु, फुरणु, आभारणु.

गंडा पु. (१) चेलो बणाइणु खां पहिरीं गुरुअ जे मंडिलीअ में शामिलु करणु.

गंडांतर पु.न. (१) आफ्त, मुसीबत, कहर. (२) जोखो, खतिरो.

गडी पु. (१) नौकर (२) रांदि में जोडीदार, भेची (३) बांहें बेली (४) शख्स. गडी माणूस पु. मजूर, माण्ह, नौकर. गडीफू करणे किटी करणु.

गंहुस [सं] पु. गुरिडी.

गंढेरी स्त्री. गंढेरी (कमंद जी).

गड्डा [का] पु. (१) बसर-मूरी-गजर वगेरह जो जमीन जे अंदरि वारो हिसो (२) गड्डु (३) गंढो, मुटो, गोड्हो.

गड्डी [का] स्त्री. मूडी (भाजीअ जी), वेड्ही.

गड पु. गड्हु, किल्लो. गडी स्त्री. नंदिडो किल्लो.

गडणे अ.क्रि. मगन-महू थियणु, गलतानु थियणु.

गडुळणे-गढूळणे अ.क्रि. (१) लुडाटिजणु, मेरो थियणु (२) शकु थियणु. गढूळ वि. मेरो, गंदो, लुडाटियलु, लुडो, लुडाटो.

गण [सं] पु. (१) मेडु, जमड़, झुंडु (२) जाति, किस्म (३) इरादो, मक्सदु (४) गणेश या शंकर जो शेवकु (५) रकम (६) मराठी 'तमाशा' में गणेश जी साराह जो शुरुआती गीतु (७) कविता जे छंद में टिनि अखरनि जो जमड़. गणनायक पु. गणेशु. गणगोत न. (१) घराणो (२) मिट माइट. गणपूर्ती-भरती स्त्री. कारिगुजरीअलाइकु तअदादु, (इं) 'कोरम्'. गणवेश पु. सभिनी लाइ हिक जहिदी पोशाक, (इं) 'यूनिफॉर्म', वर्दी.

गणक [सं] पु. गुणप कंदडु, जोतिषी. गणकयंत्र न. गुणप कंदड मशीन, (इं) 'कॉम्प्यूटर'.

गणग वि. (१) पको, डिठु (२) राडो (सखु दाणो), रडो.

गणणे [सं] स.क्रि. (१) गुणण, हिसाब करण (२) परिवाह करण, मनण, लेखण, अहमियत डियण.

गणती स्त्री. (१) गुणप (२) अंगु, अददु (३) गाणाटो (४) कीमत, अहमियत.

गणन [सं] न. (१) गुणप (२) गुणति, कय, लेखो, शुमार. गणनयंत्र न. गुणप, कय, गुणति, लेखो, शुमार. गणनयंत्र न. गुणप-कय-लेखो करण जी मशीन, (इं) 'कॉम्प्यूटर'.

गणना [सं] स्त्री. (१) गुणप (२) शुमार, शुमारी (३) इजत, मानु, लाइकी.

गणिक [सं] श.अ. (१) फ्री (-फ्री सेकिडो), हर हिकु (२) -खे, -पुठियां, -सां, -गडु.

गणिका [सं] स्त्री. गनिका, वेष्या, कजिरी, नाचिणी.

गणित [सं] न. (१) अंगी हिसाबु, (२) गुणप, लेखो (३) हिसाब जो मिसालु. गणितशास्त्र न. इल्मु रियाज़ी. गणितश्रेणी स्त्री. हिकई नियम सां या मुकिरर अंग सां घटिजंदडु अंगु, (इं) 'अरिथमेटिकल् सीरीज'. गणितज्ञ, गणिती पु. हिसाबदानु, रियाज़ीदानु.

गणित्र [सं] न. गणिणो, (इं) 'काउंटर'.

गणेश [सं] पु. गणेशु. गणेशचतुर्थी स्त्री. गणेश चोथि. गणेशोत्सव पु. बडे महीने में मल्हायो वेदडु गणेशजो उत्सवु.

गण्डा पु. किंगिरी पबी.

गल [सं] वि. (१) माज़ी, वियलु, पोयो, (२) गुज़िरियलु (सालु, डीहूँ) (३) मुअलु (४) नासु थियलु (५)

झूनी, पुराणो. स्त्री. (१) हालति, दशा (२) तरीको, रीति. गतकाळ पु. आगाटो जमानो, माज़ी. गतप्राण वि. मुअलु. गतवयस्क वि. बुडो, पोड्हो.

गतक [सं] न. (१) मिखिरु, बहानो (२) (गाल्हि जो) वधाउ (३) टोटिको, मजेदार चुटिको.

गतकाळ्या वि. (१) ढोंगी, मिखिरु कंदडु (२) फोटोडो दुहुलु.

गतणे [सं] अ.क्रि. (१) का गल्हि थी वगणु, थियणु (२) मरणु, पछाडी थियणु.

गंतव्य [सं] न. वगणु, भजणु.

गतानुगतिक [सं] वि. (१) खाजी, रस्मी (२) अंधी सरिधा सां पेरिवी कंदडु (३) गंवारु, मूर्ख.

गतार्थ [सं] वि. (१) गरीबु (२) जातलु, चाहियलु (३) पूरो कयलु.

गतावणे [सं] अ.क्रि. डिसे 'गतणे'.

गति-ती [सं] स्त्री. (१) गति, गती, रफ्तार (२) हलणु (३) चुरिपुरि, हरकत, (इं) 'अइक्शन' (४) तहरक (५) डंगु (६) हालति, दशा (७) उपाउ (८) नसीबु, कर्मनि जो फलु (९) बहबूदी (१०) दिमाग कमु करणु (११) असुलियत (१२) किस्म (१३) ग्रहनि जो फोरो (१४) जिन-भूत जे जूणि मां मुक्ती (१५) मंजिल (१६) इत्तहा, पछाडी. गती असणे मगजु हलणु-कमु करणु, दिमागु डोडणु. गती मिळणे मोखु-मुक्ती मिलणु. गतिचक्र न. मशीन खे रफ्तार डींदडु फीयो, (इं) 'फ्लायवील'. गति नियम पु. तहरक जो काइदो. गतिमान-शील वि. रफ्तार वारो, फिरंदडु-हलंदडु, ताकतवारो. गतियंत्र न. चुरंदड मशीन, रेल इंजिनि, (इं) 'लोकोमोटिव'. गतिरोध पु. 'ब्रेक', रफ्तार रोकु. गतिरोधन न. रफ्तार रोक, (इं) 'ब्रेकिंग'. गतिशास्त्र न. रफ्तार जो वीचार कंदडु शास्त्र, इल्मु हरकत, गति विद्या, (इं) 'डायनइमिक्स'. गतिहीन वि. (१) रफ्तार बंदि थियलु (२) लाचारु, बेवसि.

गतोत्साह [सं] वि. निरासु, उदासु, नाउमेदु.

गत्यंतर [सं] पु. चारो, बियो को उपाउ.

गत्या [सं] क्रि. वि. रीति सां, सां, मदद सां.

गदगदने [सं] अ.क्रि. (१) दिलि भरिजी अचणु (२) पघर में शलु थियणु, बूसाटिजणु (३) गुसे में अचणु.

गदगदा क्रि.वि. जोर जोर सां (खिलणु), जोर सां (लोडाए).
गदरणे [फा] अ.क्रि. (१) पचण-रसण जी हालति में पहुचणु
(फलु) (२) पघर में शलु थियणु (३) लडिकणु (वण
में फलु).

गदळ [सं] न. (१) गंदु, किनु, मेराणि, दज (२) अंधिधुंधि,
बे इन्तजामु (३) किटी. वि. गंदो, किनो, मेरो.
गदळणे अ.क्रि.स.क्रि. मेरो-गंदो थियणु-करणु.

गदा [सं] स्त्री. गदा.

गदासेळ [सं] पु. (१) शोरु, गोडु, रडिज (२) जड् जड्कार
(३) जफ्नकशी.

गदेला पु. गादेलो, गादी.

गध्दा [सं] पु. गडहु. गध्देपंचविशी स्त्री. जवानी, बे सोचु
हुअण जो जुवानीअ जो वक्तु.

गध [सं] न. गडु, नसुरु.

गंध [सं] पु. (१) बूड, बांस (२) खूशबूड (३) लेपु (४)
चंदनु. न. तिलिकु. गंधकाष्ट पु. सुगंधी काठु. गंधबार्ता
स्त्री. सुधि, पतो, खबर.

गंधक [सं] पु. गंदकु, गंदिरफु. गंधकाम्ल न. गंदिरफ जो
तेजाबु.

गधडा [सं] पु. गडहु (गारि).

गंधर्व [सं] पु. (१) सुर्ग जो रागींदड (२) औरत जी बी
शादी. गंधर्व विद्या स्त्री. संगीत. विद्या. गंधर्व विवाह पु.
प्यार जी शादी.

गंधी [सं] स्त्री. (१) खूशबूड (२) अतार.

गनिमत [अ] स्त्री. (१) गनीमत, खैरु (२) सुठी-किस्मत जी
गाल्हि.

गनीम [अ] पु. (१) गनीमु (२) दुश्मनु (३) फोरु, चोरु.
गनीमी काबा पु. (१) लिकी हमिलो करण जो तरीको,
(इं) 'गुरिला वारफेअर' (२) ठगीअ जी तरिकीब.

गनीमत [अ] स्त्री. लुटि, फुरि.

गप-प्य [का] वि. (१) चुपि, खामोशु, शांति (२) गाड्बु.
गपचूप-गुपचूप क्रि.वि. चुपिचापु, माठि.

गपकन क्रि. वि. झटि, यकिदमु.

गपका पु. हपो, गीत.

गपापणे अ.क्रि. बेबणु, बकणु.

गप्या [फा] स्त्री. गपशप, यटुशटु, ठडो ठकाउ. गपिष्ट वि.
जटली, गपी, घण गाल्हाउ, यखी हणंदहु, लडाडी.

गबर [सं] वि. शाहूकार, अमीर, सण्भी आसामी.

गबरू-बू वि. (१) गुभरू, गुभरो, सुहिणो (शख्खु) (२)
बहादुरु (३) कंधरु.

गबाळ-ळ्या वि. (१) सबिलू, अग्लो, बेदंगो, गदिलो (२)
टाकुजो, बेकार. गबाळग्रंथ पु. (१) उडोही खाधलु
किताबु (२) चोरी करे लिखियलु किताबु. गबाळग्रंथी
वि. अदिलो गदिलो, बे सिजिलो, सबिलू. गबाळे न.
हड.

गब्बू [हिं] वि. (१) बिंदिरो ऐं थुल्हो (२) शाहूकार (३)
सुहिणो.

गंभीर [सं] वि. (१) गंभीर, संजीदह (२) ऊन्हो (३) शांति
(४) सिमिणो.

गम [अ] पु.स्त्री. (१) मझाफी, खिम्या, डोहु बज्जाणु (२)
गमु, सबुरु. गम खाणे गमु खाइणु, धीरजु रखणु,
सहणु.

गमक [सं] न. साबिती, आधार, प्रमाण.

गमजा [फा] पु. (१) नाजु, नखिरो (२) आकडि, मिजाजु,
शोखी, गुस्ताखी (४) अशिकाणी हलति.

गमणे [सं] अ.क्रि. (१) लगणु, महिसूस थियणु (२) ईध
करणु (३) सुस्तीअ सां कमु करणु (४) दिलि लगणु
(५) मजे में वक्तु काटणु.

गमत [सं] स्त्री. गमति, मजो, दिलि विंदुर, मज्जाकु, चर्चो.
गमत्या वि. जिंदह दिलि, ठशई, चर्चाई, मज्जाकी.

गमत न. बेडीअ जे तरे जे चीर मां अंदरि ईदडु पाणी.

गमवणे-विणे [सं] स.क्रि. विवाइणु, गुमु करणु. अ.क्रि. वक्तु
काटणु, बिए जी दिलि विंदुराइणु.

गम्य [सं] वि. (१) हासलु करण जोगो (२) संमुखण जोगो.

गय स्त्री. खिम्या, मझाफी, नजरअंदाजु करणु (डोहु),
परिवाह.

गयाबया स्त्री. नीजारी, मिन्थ, मिन्थू मेडू. क्रि.वि.
नीजरीअसां, मिन्थुनि सां.

गयाळ-ळी [सं] वि. (१) ला वारिसु (२) बेवकफु, डाहिरी,
वाइडो (३) डकिणो (४) बे परिवाहु.

गर [सं] पु. गुरु, गुभु, मगजु, सारु, (इं) 'पल्प'. स्त्री. गरु,
(इं) 'मेन्ज', गोरो (नारेलजो).

गरकणे [अ] अ. क्रि. (१) अंदरि वजणु, पेहणु, (२) छिर्कु
भरणु.

गरकन क्रि. वि. यकिदमु, फौरन मुडी.

गरगरणे अ. क्रि. (१) फिरिङ्गु, (गोलु) फिरणु (२) मथो फिरणु, चकरु अचणु (३) तेज़ीअ सां वधणु—वडो थियणु. गरगरीत वि. गोलु.

गरज [अ] स्त्री. (१) गर्ज, ज़रूरत, घुर्ज, गती (२) परिवाह (३) कमी. गरज करणे (१) गर्ज पूरी करणु (२) कमु टपाङ्गु. गरज सरणे घुर्ज—ज़रूरत पूरी थियणु. गरज सरो बैद्य मरो कमु लथो डखणु विसिरियो, लंघ्या पट विसिरिया मिट. गरजी—जू वि. घुरिजाऊ, मुहताजु, गर्ज वारो, गतियारु. गरजणे अ. क्रि. घुर्ज थियणु, मुहताजु थियणु.

गरजणे अ. क्रि. गजणु, गजगोड़ करणु.

गरत—ती [सं] स्त्री. आकाहिई, भन्न कुलेरी (औरत).

गरम [फा] वि. (१) गरमु, कोसो (२) तेज़, तिखो.

गरल—ळ [सं] न. ज़हर, विहु.

गरवसा, गरवा [सं] वि. देरि सां पचंदडु—साजो थींदडु (फसलु).

गरा पु. (१) छखिडी (२) सूजी.

गराडा पु. घेरो, वेङ्हो.

गराडी स्त्री. (१) चीलो, गीहो, चरो, गाडीअ जे फीथे जो ज़मीन ते थींदडु लीको—निशानु (२) चूने जे धाणे जी गोलु खड जंहिमें चौधारी फीथो फिरंदो आहे.

गरीब [अ] वि. गरीबु, लाचार.

गरुड [सं] पु. गरुड पखी, उकाबु.

गरोदर वि. गर्भवती, पेट सां.

गर्जन—ना [सं] न. स्त्री. (१) गर्जना, गजगोड़ (२) रडि, ज़ोरदार आवाजु.

गर्द [फा] वि. धाटो, गहिरो, गूड्हो.

गर्दभ [सं] पु. गडहु. गर्दभध्वनी पु. हींग.

गर्दी [फा] स्त्री. (१) गर्दी, भीड़ (२) झंझाई.

गर्दी [फा] स्त्री. (१) भबुडाह (२) वाङ्गवेला, तबाही, क़हर (३) अंधि धुंधि.

गर्भ [स.] पु. (१) गर्भु (२) गभु (३) मगजु, गुरु (४) ततु (५) मर्कजु. गर्भकोन्न पु. ब्रुचेदानी, गर्भदानी, रिह्मु. गर्भगळित वि. बेहदि डकियलु—डिनलु, वायूबतालु थियलु. गर्भपात पु. गर्भपाति, गर्भु केराङ्गु. गर्भधारण न. गर्भु थियणु, पेट सां थियणु. गर्भभाव पु. ततु,

सारु, तात्पर्यु. गर्भशास्त्र न. गर्भशास्त्रु, (इं) 'एम्ब्रियॉलॉजी'. गर्भश्रीमंत वि. ज़ाएज़म अमीर. गर्भस्थान न. गर्भदानी, कुडिहि, कोथ. गर्भज्ञानी वि. ज़ाए ज़म ख्वां ग्यानी—विद्वानु. गर्भाधान न. गर्भु रहणु. गर्भागार पु. (१) गर्भदानी (२) गर्भवतीअ जो कमिरो. गर्भार, गर्भिणी वि. गर्भिणी, गर्भवती. गर्भाशय पु. ब्रुचेदानी, रिह्मु, कोथ. गर्भाशयबलय न. ब्रुचेदानीअ लाइ छलो, (इं) 'लूप'. गर्भित वि. (१) लिकलु (२) गूड्हो. गर्भितार्थ पु. लिकल मअनों.

गर्व [सं] पु. गर्वु, धर्मडु, वडाई, अभिमानु, आकड़ि. गर्विष्ठ वि. अभिमानी, वडाईअखोर.

गन्हाणे, गान्हाणे [सं] न. (१) शिकायत, फरियादु (२) वेनिती, प्रार्थना, अर्जु

गर्हा [सं] स्त्री. अताबु.

गर्हित, गर्ह्य [सं] वि. निंदा जोगो, निंदियलु.

गल [का.] स्त्री. गिडि (इटी डकर रांदि जी.)

गल [सं] पु. (१) गलो, गिची (२) कंधु. गलकंबल पु. बैल—गांड जे गिचीअ जी लटिकंदडु चमिडी, फड़िको. गलगंधी स्त्री. कली, कलियूं, (इं) 'टॉन्सिल'.

गल [सं] पु. (१) गिलु, गिटो (२) लोणो, गिलनि जा वार (कननि वटि).

गलका [सं] पु. गोडु, शोर.

गलतान [अ] स्त्री. (१) अंधिधुंधि, बेइन्तज़ामी (२) तबाही वि. (१) बीमारु (२) नालाडकु (३) बे सुरो.

गलन [सं] न. गरणु, रिजणु, आउटणु.

गलबत (पोर्तु) न. जहाज, वडो बेङ्हो.

गलबल—ला पु. स्त्री. (१) गोडु, शोर (२) मूझारो (३) गुलगुलो. गलबलणे अ. क्रि. मुंझी ववणु, घबिराङ्गी ववणु.

गलिच्छ वि. गंदो, गदिलो, मेरो, अग्लो.

गलित [सं] वि. (१) गरियलु, रिदलु (२) निसतो थियलु (३) सन्हो थियलु (४) किरियलु. गलितपत्र वि. (१) किरियल पन जियां बे जानि (२) जवाल वारो.

गलेलड्ड [सं] वि. थुल्हो मतारो, डटो डौंटो.

गलोल [फा] स्त्री. गुलेल.

गल्ल [सं] पु. (१) गिटो, गलु (२) गिडि.

गल्लत स्त्री. गलती, गडिबडि.

गल्ला [अ] पु. (१) अनाज जो वडो दिगु, भंडार (२) पैसा—मुरादी रखण जो खानो, रोजानी उपति रखण जी जाइ; मुरादी.

गल्ली स्त्री. गिली, घिटी.

गव [का] स्त्री. (१) भाकुर, भाकुर जो घेरो (२) चंबो, सोधो झलणु (३) वसु, मोक्खो (४) पति, साख (५) गुसु (६) अहमियत.

गवई [हिं] पी. गवैयो, रागी.

गवगवा पु. (१) डुलु (२) गोडु, शोरु, लुडु. गवगवा होणे गल्हि फहिलिजी वगणु.

गवंडी [सं] पु. गोंडी, राजो.

गवणे [सं] अ. क्रि. हासुलु थियणु, मिलणु, लभिजणु.

गवत [सं] न. गाहु, चारो. गवताळ वि. गाहवारी (जमीन), गाहेरो. गवती चहा पु. सावनि पननि वारी हिक किस्म जी चांहिं.

गवशा वि. (१) लघल (शैड) (२) लघलु (मालु) (३) रखियल (जाल) (४) हथि आयलु.

गवस [सं] पु. (१) खबर, पतो, खोज, जाच, पुछा (२) मोक्खो, वसु. गवसणे अ. क्रि. (१) मिलणु, हासुलु थियणु, लभिजणु (२) हथि अचणु.

गवसणी [का] स्त्री. (१) कपिडे जो ढकु, पोशु (२) पुजंवी, सघ.

गवळण [सं] स्त्री. (१) ग्वालिणी, खीर वारे जी जाल (२) श्रीकृष्ण जे भगितीअ जो गीतु.

गवळी [सं] पु. धनारु, ग्वालो, खीरवारो, डोधी, माहियर.

गवा पु. जंगिली मेंहिं—पाडो.

गवार—री [प्रा] स्त्री. गुवारि.

गवाक्ष [सं] न. मंघु, गिडिखी.

गवैषण [सं] न. जाच, गोल्हा, चकास.

गव्हाण—णी स्त्री. आहुर, आहुरो, जानिवरनि जे चारे जी जगह (काळजी).

गव्हाळ—ळी—ळ्या वि. (१) कणिको, कणिक रंगो (२) कणिक जी पोख लाइ लाइकु (जमीन).

गस्त [फा] स्त्री. गस्तु, पहिरेदार जो चकर (हणणु).

गहजप—ब [फा] पु. गजबु, कहर, जुलु.

गहन [सं] वि. (१) गहिरो, ऊन्हो (२) डुखियो (३) समुझ में न ईदड.

गहाण न. गिरिवी, गुहु. गहाणकार पु. गिरिवीदार. गहाणपत्र न. गिरिवी नामो. गहाणवट वि. गिरिवी रखियलु.

गहाळ वि. गुमु.

गहिरा [सं] वि. (१) गहिरो, घाटो, पको (रंगु) (२) जोरदार, वडो (आवाज).

गहिवर [सं] पु. गलो भरिजो अचण जी हालति, सुडिको, जजिबो, छोहु. गहिवरणे अ. क्रि. दिलि भरिजी अचणु.

गहू [सं] पु. गेहुं, कणिक.

गळ पु. (१) आंकिडो, कुंढी, कुंढो, माकुडियारी (मछियू फासाइण लाइ), (इं.) 'अंडगल', 'हूक' (२) बुडु, समुंड जे पाणो मापण जो ओजार, (इं.) 'साऊडिंग लार्डन', 'लीड' (३) बिली (खूह में किरियल शायू कढण लाइ) (४) फाहो, फंदो (५) गलो. स्त्री. सेमो, सिमणु, टिमणु (पाणी). गळ घालणे (१) सिन्धू करणु (२) जबरदस्ती करणु. गळ टाकून पाहणे (१) कोशशि करणु (२) गोल्हा करणु. गळाला लागणे हासुलु थियणु, लभिजणु गळचिपी—चेपी स्त्री. (१) गिचीअ खां पकिडणु (२) झल, रोक (३) तंगि तलिबी करणु, छिकताण (४) सख्ती, जुलुमु. गळपट्टा (पु.) (इं) 'स्कार्फ' गळपट्टी (स्त्री.) (इं) 'कॉलर'.

गळफास पु. गले जो फाहो—फंदो.

गळका वि. वहंदड, सिमंदड (बासणु.)

गळणी स्त्री. (१) कीफ (२) छाणी.

गळणे [सं] अ. क्रि. (१) गुडणु, सिमणु, वहणु, टपिकणु (पाणी) (२) छणणु, किरणु (पन) (३) थकिजणु (४) गुमु थियणु, काफूर थियणु (वडाई) (५) (हिमय) हारिजणु, (विश्वासु) लही वगणु (६) घटिजणु (७) छिरिकणु (८) मरणु (९) फाटणु, लीडु थियणु (१०) विसिरणु (११) आनाकानी करणु.

गळंत [सं] न. लफज मुखसिरु लिखण लाइ लफजु जे अगियां डिनी वैदड बुडी. (मि. म. रा. — महाराष्ट्र राज्य).

गळती स्त्री. गाइ, सेमो, टिम.

गळते न. (१) गाइ, सेमो, टिम (२) टुंगु, चीर (जितां पाणी वहंदो हुजे). गळते काढणे टिम बंदि करणु, सोराखु बंदि करणु.

गळफटणे [अ.] स. क्रि. (१) मुंझणु, मुंझाडणु (धागो) (२) गुमु करणु.

गळा [सं] पु. (१) गलो, निडी, काकिडो (२) सूरु. गळा उगवणे पारि पवणु, लकु लंघाडणु. गळा काढणे काकिडो कढणु, जोर सां रुअणु. गळा कापणे गलो कटणु. केसाने गळा कापणे विश्वासघातु करणु. गळा गुंतणे जानि-जिंदु फासणु. गळा दाटणे दिलि भरिजी अचणु. गळा दाबणे गलो दबाडणु. गळा फुटणे-बसणे निडी पड्जी वगणु. गळी पडणे (१) गले पवणु, जोरु करणु (२) भाकुरु पाडणु. गळी बांधणे (१) ठिकरु भवणु, कलंकु हणणु (२) गले मडहणु, का शैड् जोरीअ खणाडणु. गळोटी स्त्री. नेकटाड्. गळ्यात गळा घालणे गहिरी दोस्ती रखणु. गळ्यात घोंगडे येणे मुसीबत में फासणु. गळ्यात पडणे सिर मथां जवाबदारी पवणु. गळ्याला तात लागणे ताति लगणु. गळ्यातला ताईत वि. बेहदि लाडुलो, प्यारो.

गळित, गळीत न. तेसी बिज. वि. (१) वहियलु, किरियलु, (२) छाणियलु.

गळू [सं] न. गोड्हो, फुरिडी, पाण्याठी गोड्ही.

गळेबाज वि. सुरीलो, मिठे आवाज वारो.

गांगरणे [प्रा.] अ. क्रि. डकी वगणु, मुंझणु, अवसान खता थियणु, छिरकणु.

गांजणूक स्त्री. पीडा, तकिलीफ, डझो.

गाजणे [सं] अ.क्रि. (१) वजणु, गर्जना थियणु, (२) पधिरु थियणु (३) गुंजणु, वजणु (४) नालो वजी वगणु.

गांजणे स. क्रि. आजारणु, सताडणु, पीडणु.

गाजर [सं] न. गजर. गाजर पारखी वि. अकुल जो दुश्मन, बेवकूफ.

गाजविणे स. क्रि. (१) नालो वजाए छडणु, रोशनु करणु (२) ढंदोरो डियणु. (३) जौहरु डेखारणु.

गाजा पु. (१) मशहूरी (२) हुलु, गोडु. गाजावाजा पु. (१) हुलु, शोरु, गोडु (२) गानो बजानो (३) बाहिरियो डेखाज.

गांजा [सं] पु. गांजो. गांजेकस वि. गांजाई, गांजे जो हेराकु.

गाठ [सं] स्त्री. (१) गुंढि (२) गोड्हो, गुंढु (३) मुलाक़ाति (४) वास्तो, लाग़ापो (५) मेलु, मेलापु (६) फुरिस्त (७) रोक, बंधनु. गाठी घालणे (१) मलिलब तोर

डिसणु (२) गडिजणु. गाठीस असणे गुंढि में हुअणु (पैसो). गाठीचा वि. पंढिजीअ गुंढि जो, खीसे जो.

गाठणे अ. क्रि. (१) गुंढि बुघणु, गुंढि डेई बुघणु, पको बुघणु (२) पकिडणु, झलणु (३) वमी पहुचणु-साणु थियणु (४) वसि करणु, कब्जे में करणु (५) गडिजणु, मिलणु (६) हासलु करणु.

गाठोडे न. (१) हड, बुजिको (२) पूंजी.

गांढ [सं] स्त्री. गांढि, गुदिया.

गाढगा-गे [सं] पु. न. मटु, मटिको, दिलो.

गाढणे [सं] स. क्रि. पूरणु, दफिनाडणु.

गाढा [सं] पु. (१) गाडो (२) फीथो. पांगुळगाढा पु. नंढे बार खे हलणु सेखारण जो गाडो.

गाडी [प्रा.] स्त्री. (१) गाडी (२) रेलगाडी, मोटर. गाडीतळ पु. गाडियुनि जे बीहणु जो हंघु.

गांडूळ न. सापो, कीओ.

गाडे न. (१) गाडी (२) शर्त.

गाढ [सं] वि. (१) गहिरो-री (निंढ) (२) पको (३) घाटो (४) बहादुर.

गाढव [सं] न. पु. गडहु. गाढवाचा नांगर फिरविणे नेस्तनाबूदु करणु, तबाहु करणु, सत्यानासु करणु. गाढवापुढे वाचली गीता, कालचा गोंघळ बरा होता रिढ अगियां रबाबु वजाईवे वरिह्य थिया! गाढवाला गुळाची चव काय? गडहु छा जाणे गिहरनि मां? अडला हरी गाढवाचे पाय घरी (१) वक्तु करे वाका त घोडो गडह खे चवे काका (२) पंढिजीअ गतीअ पज गडह खे पेरे (३) अणसरंदीअ पहाज पेके. गाढवी स्त्री. गडहि.

गाढा-ढे वि. (१) निहिरो (२) घाटो (खीरु) (३) मज्जिबूतु (सरीरु) (४) दिली (प्रेमु) (५) माहिरु, काबिलु (६) गहिरो.

गाणे [सं] स. क्रि. (१) गाडणु (गानो) (२) नालो गाडणु. न. (१) गानो, रागु (२) विंघ (३) डे वठु (४) वाक्झो.

गात [सं] न. ईस (खट-पलंग जी.)

गात्र [सं] न. (१) सरीरु, देही (२) ज़िजिवो, लिडु.

गाथा [सं] स्त्री. (१) कविता, धर्मी काव्यु (२) सारह जो रागु-गीतु (३) कहाणी, कथा (४) खबर, हकीकत

(५) 'गाल्हि बोलिह. गाथागोबा-वी पु. स्त्री. मूंझारो, अंधिधुंधि, धोटालो.

गादणे [हिं] अ.क्रि. मेरो थियणु. गादला वि. गदिलो.

गादा [हिं] पु. (१) गप (२) मेरो पाणी.

गादी [हिं] स्त्री. गदी, गदी.

गांध स्त्री. छापाको.

गांधर्व [सं] न. संगीतु, रागु. गांधर्व विवाह पु. प्यार जी शादी.

गांधिलमाशी [सं] स्त्री. डेंभू, खखरि.

गान [सं] न. गानो, रागु, गाइणु, गइण जी कला.

गाफील [अ] वि. गफिल्लु.

गाबडी [का] स्त्री. कपिडे या काठ जो बूचु.

गाबाळ पु. न. डिसो 'गबाळ'.

गाभ [सं] पु. (१) गर्भु (२) विचु, मर्कजु, गुभु, गरु.

गाभास जाणे - (१) गर्भु थियणु (२) वियामणु.

गाभण [सं] वि. गुभणि, दुकी (गांइ, मेंहिं वगेरह).

गाभा [सं] पु. (१) गुभु (२) मगजु, गोरो (३) असली तलु.

गाभारा [सं] पु. मंदर जो अंदिरियो भाडो-जिते मूर्ती रखियल हूदी आहे.

गाभीण-णी वि. डिसो 'गाभण'.

गांभीर्य [सं] न. गंभीरता, मन जी शांती, संजीदगी.

गामी [सं] वि. वेदहु.

गाय [सं] स्त्री. गांइ. गायक्या वि. धनारु. गायतोंड्या वि. लजारो. गायरान न. चरागाहु. गायबट न. गांइजो चमु.

गायक [सं] पु. रागी, गवयो, गाईदडु कलाकार.

गायकी [सं] स्त्री. (१) गाइण जी कला (२) गाइण जो तरीको (३) गाइण जो धंधो.

गायत्री [सं] स्त्री. गाइतिरी (मंतरु.).

गायन [सं] न. (१) गाइण जी कला, संगीतु (२) गानो, रागु.

गार [सं] स्त्री. (१) चकुमकु पथरु (२) गुडो (बर्सातिजो) (३) खड्ड (४) गोह (५) पेटु. वि. (१) यधो, सर्दु, (२) साए रंग जी गहिराई डेखारीदडु लफजु. गारपीट स्त्री. गुडनि जो मीहुं.

गारगोटी स्त्री. चकुमकु पथरु, रुहुडी, पहणी.

गारठणे अ. क्रि. यधिजणु, जमी ववणु, ठालजणु.

गारठा पु. तमामु घणो सीज, यधि.

गारत-द [अ] वि. (१) पूरियलु (२) खतमु थियलु, मुजलु (३) तबाहु.

गारदी [अ] पु. पहिरेदारु, फौजी सिपाही.

गारबा पु. यधि, यघाणि, सीज.

गारसणे अ. क्रि. (१) गुडनि जे बर्साति सबबि खराबु थियणु-सडणु (फसलु) (२) पको थियणु-रसन लगणु (फलु).

गारा [सं] पु. गारो (अडावत वक्ति मिटीअ वगैरह जो).

गारुड [सं] न. (१) जादू, बाजीगरी करणु, नजुरबंदी, जहर जो असुर लाहींदडु मंत्रु (२) कपटु. गारुडी पु. (१) गारुडी, नांगु फासाईदडु, नांग जो खेलु डेखारीदडु, जोगी (२) बाजीगर.

गान्हाणे न. डिसो 'गन्हाणे'.

गाल [सं] पु. गिलु, गिटो, मिट. गाल फुगविणे (१) मिटूं सुजाइणु, रुसणु (२) बटाक हणणु. गाल रंगविणे, गालात बसविणे गिटो गाइहो करणु, चमाट हणणु. गालकुच्चा-गुच्चा पु. गिटो पटणु. गालगुंड न. मल्हो, गिराइहो, गिरोहडो, मली. गालफुगी, गालफे स्त्री. न. मल्हो, गिराइहो. गालबोट न. (१) बार खे नजुर न लगे तंहिं लाइ मुँह ते लगायलु सुरिमे जो तिलिकु (२) कलंकु, टिको.

गालन [सं] न. (१) गारणु, रिजाइणु (२) छाणणु.

गालिचा [फा] पु. (१) गालीचो (२) लिफाफो.

गाली [सं] स्त्री. गारि, बुरो लफजु.

गाव [सं] पु. न. (१) गामु, गोठु, वाहणु (२) शहर (३) अझो (४) चारि कोह पंधु. गावकर पु. (१) गोठणो, गामिन्यो, वाहणी (२) गोठ जो मुखी, वडेरो (३) गोठ जा माणहू. गावकरी पु. गोठाई, गोठ में रहंदडु शखु. गावकी स्त्री. गोठ जो कारोबार. गावकुसू न. (१) गोठ जे चौधारी बघल भिति (२) साडीअ या घोतीअ जी रंगीन किनारी. गावखर न. गोठ जी हद. गावगुंड पु. गोठ जो शोदो-गुंडो. गावठाण न. गोठ जी बस्तीअ जी जगह. गावठी वि. गामिटू. गावढळ वि. गोठणो, गुंवार. गावडे न. गामिडो, गोठिडो. गावढ्या वि. (१) हारी (२) गोठणो, अनाडी. गावपाणवठा पु. गोठ जो पाणी भरण जो घाटु-नदी.

गावबैन पु. गोठ जे मुखीअ या वडेंरे जो दगो.
गावमेव्हणी स्त्री. गोठ जी वेश्या. गावमावशी स्त्री.
डेहनिजी पहाज. गाबरान न. गोठ जे भरिसां वारी
जमीन. वि. बालिसु सचो (गिहु). गाबरानी वि. गोठ
जो, घरेलू. गाववेस स्त्री. गोठ जो वडो दरिवाजो-लंघु,
वंग. गावसई स्त्री. गोठ जे भूतनि वगेरहनि खे हर
सालि डियण जी बलि-बखु.

गावणे [सं] अ.क्रि. (१) लभणु, लभिजणु (२) डिसिजणु,
मिलणु (३) फासणु.

गावी पु. सणजु, सोनारे जो चिमटो, चूथि.

गाज्ञा [अ] पु. गाशो, घोडे जे संजनि मथां विछाडण जी
सन्ही गादी (२) बिस्तरो, हंघु. गाज्ञा गुंडाळणे (१)
कूचु करण जी तयारी करणु (२) उदम पैदा थियणु-
थी वगणु, भजी वगणु.

गासडी स्त्री. हड, गुठिडी, बुजिको, बंडलु, विद.

गाहाण न. गिरिवी.

गाहाळ वि. डिसो 'गहाळ'.

गाळ [सं] पु. (१) गप (२) फोगु (३) रउ, लटु, कचो, रेडु,
किटी (४) तरे जो बचियलु मालु. गाळाची
जमीन-माती स्त्री. कचेजी जमीन या मिटी.

गाळण न. (१) छाणण लाइ खँयल शैड (२) थकु. स्त्री. (१)
मूंझारो, होसिला खता थियणु (२) बे इन्तजामी.
गाळण उडणे अवसान खता थियणु, मतियूं मुंझणु,
वायूं बतालु थियणु, छह छिजी पवणु.

गाळणी स्त्री. छाणी, छाणो. गाळणी कागद पु. (इं) 'फिल्टर
पेपर'.

गाळणे स.क्रि. (१) छाणणु, साफु करणु (२) तेलु या रसु
कढणु (३) (गोड्हा) वहाडणु, गाडणु (४) हिमथ
हारणु (५) रिजाडणु (६) छडे डियणु, (इं) 'टु
ओमिट', रदि करणु.

गाळणे न. छाणण जो कपिडो, साफो, छाणी.

गाळा पु. (१) मरु, फोगु (२) गप (३) खानो (४) कमिरो
(५) पिडी, 'स्टाल' (६) विथी (७) फलड्डु (रहण
लाड), (इं) 'फलड्ड'.

गाळीब वि. (१) छाणियलु (२) चूडि (३) उत्तमु (४)
पको-पूरनि डींहनिजो (ठुण).

गिचमिड स्त्री. चिचिमिचि (अखर), रहड.

गिही स्त्री. पथिरी, ककिरो.

गिह्वा वि. डेंडो, बिंदिरो ऐं थुल्हो.

गिणगिणणे स.क्रि. घुणाडणु, नक मां गाल्हाडणु, घुणो
गाल्हाडणु, मिनाडणु. गिणगिणा वि. (१) नक जो,
नाकी, गुनो (२) घुणो, नक मां गाल्हाडणु.

गिणगिणाट पु. शोरु, गोडु, ठकाठूकी.

गिघाड [सं] न. गिघ पखी.

गिरकी स्त्री. (१) चकरु, फेरो, फेरी (२) लरुजिशि.

गिरण-णी स्त्री. (१) गिरणी, चकी, जांडाहि (२) 'मिल्'
(३) कारिखानो.

गिरमीट [इं] न. (१) बमो, सीराई (२) बोली, इकिरारु.

गिरबणे-बिणे स.क्रि. (१) (मश्क) पचाडणु, अखर लिखण
जो अभ्यासु करणु (२) चडीअ तरह यादि करणु,
हंडाडणु (३) पेरिवी करणु.

गिरा [सं] स्त्री. जिभ, ज़बान, बोली, गाल्हाडण जी ताकत,
वाणी.

गिराण न. ग्रहणु.

गिरि-री [सं] पु. पहाड, जबलु. गिरिभूमी स्त्री. कोहिस्तानु.
(इं) 'हाड लड्ड'.

गिरेबाज वि. उडामण वक्ति गोलु फिरंदडु (कबूतर).

गिन्हाईक [सं] पु. ग्राहकु.

गिलगिलीत [सं] वि. लिगिलिगिदारु, कूंअरो, लिव, नरमु.

गिलावा [फा] पु. (१) गारो (२) लेपु, पलस्तरु (भित्तिजो),
लिंब, गचु.

गिल्ला [फा] पु. (१) गिला (२) शिकाइत (३) शोरु, गोडु
(४) फुरियादु.

गिळंकृत वि. (१) गीतलु, खाधलु (२) फबायलु. गिळंकृत
करणे (१) गीहणु (२) फबाडणु.

गिळगिळीत वि. (१) कूंअरो ऐं बे सवादी (२) पटिडो, नरमु.

गिळणे [सं] अ.क्रि. (१) गीहणु, गिरिकाडणु (२) पीअणु
(गुसो, सूरु) सहणु (३) फबाडणु.

गी [सं] स्त्री. वाणी, ज़बान.

गीत [सं] न. गीतु, गानो.

गीर [अ] पु. गोरो, गुरु, गुभु, मगजु.

गीर्बाण [सं] पु. देवी, देवता. स्त्री. (१) भाषा, बोली (२)
संस्कृत भाषा.

गुंग वि. (१) मगनु, मह, मगलु (२) गश में, बेहोशु (३)

अजब में पियलु.

गुंगणे अ.क्रि. (१) मशगुलु थियणु (२) गश में, हुअणु (३) निंडाखिरो थियणु.

गुंगविणे स.क्रि. (१) बेहोशु करणु (२) मोहिणु (३) हेर विअणु, बुराईअ ड़ाहुं माइलु थियणु (४) शैइ खणी भजी वणणु.

गुंगारणे अ.क्रि. (१) गोही डियणु, शैइ खणी भजी वणणु (२) भूं भूं करणु.

गुंगारा पु. ठगी, दोखो, गोही.

गुंगी स्त्री. नशो, गशु, बेहोशी, खुमारु.

गुगुल-ळ पु. गुगुरु.

गुच्चा [का] पु. (१) (लाटूंअ जो) चुधु (२) मुक, ठौशो.

गुच्छ [सं] पु. (१) छुगो (२) गुलनिजो छुगो.

गुज [सं] न. राजु, गुडी गाल्हि, गुझु.

गुंज [सं] स्त्री. लालिडी, रती (सोनु तोरणजी).

गुंजणे [सं] अ.क्रि. गुंजणु, गुंजारणु (मखियूं, भौरु). गुंजारव पु. भूं भूं जो आवाजु (भंवरनि जो), गुंजार, धूं धूं.

गुजरणे [फा] अ.क्रि. (१) गुजारणु-गुज़िरणु (वक्तु) (२) नासु थियणु (३) मरणु (४) अचणु (मुसीबत).

गुजरी स्त्री. (१) हिक किस्म जी साडी (२) गुजिरी, छेरि (३) भाजियुनि जी मंडी.

गुजारती स्त्री. ज़ामिनु पवणु; शाहिदी.

गुटका, गुटिका [सं] स्त्री. (१) गुटिको, नंदिडी गोली-गोरी, (इं) 'पिल्' (२) डुकु (३) नंदिडी पोथी (४) गोली.

गुटगुटीत वि. (१) बिंदिरो ऐं धुल्हो (२) तंदुरस्तु, रिश्टु पुश्टु.

गुटी स्त्री. हिसो 'गुटका, गुटिका'.

गुठा [का] पु. ज़मीन जो हिक माप-हिक एकड जो चालीहों हिसो, १२१ चौरस बाल ऐं ३३ फूट डिघी ऐं वेकिरी ज़मीन.

गुंड वि. पु. गुंडो, शोदो, लुचु.

गुडगुडी स्त्री. नंदो हुको.

गुडगुडीत वि. थुल्हो, फेफो.

गुडघा [सं] पु. (१) गोडो (२) आधार, मदद गुडघे टेकणे गोडा खोडणु, तंगि थियणु, बाज़ि अचणु.

गुडदी [का] स्त्री. कपिडे या काठ जो बूचु.

गुडाळणे [सं] स.क्रि. (१) वेड्हणु. (२) समेटणु (३) गडु

करण (४) बिए खे हाराइणु (५) बसि या बंदि करणु (६) मरणु (७) पूरो करणु (८) वटणु (सिड्डु). गुडाळा-ळी पु. स्त्री. (१) वेड्हो. (२) धुंडी, मूंझारो (धागे जो).

गुंडी स्त्री. (१) (धागे जी) डेरी-फोरी-फोरो, कडी (सुटजी) (२) बीडो, बटणु.

गुडुप [का] पु. बाड ऊंदाही.

गुडी [का] स्त्री. (१) उहा डिघी काठी जंहिं में एकमि जे डीहुं रेशिमी कपिडो बुधी मथां लोटो वगेरह रखी ऐं गुलनि जी माल्हा बुधी घर मथां टंगी वेंदी आहे. (२) मौत जी खबर. गुडी पाडवा पु. पडिव, एकमि.

गुडे न. (१) भजी आयल माणहुनि जो सुंडु (पंहिजो गोठु छडे) या हिकु शब्बु (२) पर देस में आयलु शब्बु या कुटुंबु (३) पिरोली.

गुण [सं] पु. (१) गुणु (२) माणहुअ या पदार्थ जो मूल धर्म (३) असुर (४) फ़ाइदो (५) मार्क, मार्कू (६) खासियत (७) सुफ़ति (८) वसूफ. गुण उघळणे (१) अक कारा करणु (२) पंहिजो असली रूपु डेखारणु. गुण सोडणे लाहे पाहे बीहणु, बुरे रस्ते ते हलणु. गुणकर-कारी वि. सुठो असुर कंदडु, मुफीदु. गुणगौरव पु. कदुरशनासी. गुणग्राहक-ग्राही वि. गुणनि जो शाइकु, गुणानि जो कदुर कंदडु. गुणदोष पु. खबी ऐं खामी. गुणवाचक वि. वसूफी. गुणज वि. गुणनि जो पार्खू, गुणनि जो कदुर कंदडु. गुणाचा वि. गुणवानु, सुठनि गुणनि वारो. गुणबत्ता स्त्री. लियाक़त, गुणु, खबी. 'मेरिट'. गुणबत्ता प्रमाणपत्र न. (इं) 'मेरिट सर्टिफिकेट'.

गुणक [सं] पु. ज़र्बीदडु अंगु.

गुणगुणणे स.क्रि. गुनगुनाइणु (को गीतु).

गुणगुणा पु. नक जो अंदिरियों नाज़ुकु पदों.

गुणणे [सं] स.क्रि. (१) ज़र्ब करणु. (२) यादि करणु, वरी वरी पड्हणु, दौर करणु.

गुणन [सं] न. (१) ज़र्ब, ज़र्ब जो कमु (२) गणप, गाणाटो, हिसाबु (३) तख्मीनो.

गुणा [सं] पु. (१) (गाडीअ जी) धुरी, सराई (२) गूनिया, वाडे या राजे जो गोनी कुंड मापण जी 'एल्' टाईप पटी.

गुणाकार पु. ज़र्ब.

गुणाढ्य [सं] वि. गुणवानु, गुणानि सां मालामालु.

गुणातीत [सं] वि. ईश्वर.

गुणात्मक वि. वस्फी.

गुणी [सं] वि. (१) गुणवानु (२) शरारती.

गुणोत्तर [सं] न. (१) ज़र्ब जो जवाबु (२) निसिबत, (इं) 'रेशिओ'.

गुण्य [सं] न. ज़र्बिणी, ज़र्बिजंदहु अंगु.

गुण्या पु. गूनिया, डिसो 'गुणा' -२.

गुण्यांक [सं] पु. ज़र्बिजंदहु अंगु.

गुण्यागेविदाने अ. प्रेम सां, शीतअ सां, मिलीजुली.

गुंत [सं] स्त्री. मुंझणु, मुंझारो. गुंतवणूक स्त्री. (१) मुंझारो (धागे वगेरह जो) (२) रुकावट. गुंतणे अ.क्रि. मुंझणु, फासिजणु, उलिझणु, अडिजणु, अटिकणु. गुंतबळ स्त्री. मुंझारो, मुंझियल वार या धागा, मुचो. गुंतविणे स.क्रि. (१) मुंझाडणु (२) रोकणु (३) अटिकाडणु, फासाडणु (४) (पैसो) लगाडणु, सीडाडणु.

गुंता पु. (१) मुंझारो (२) गुंदि, मुचो (३) अटक, रंडक. गुंतागुंत स्त्री. (१) मुंझ (२) पेचीदगी, डुखियाई. गुंतागुंतीचा वि. मुंझियल, पेचीदो. गुंताड न. (१) मुंझारो (२) वारनि जो मुचो (३) पेचीदगी.

गुद [सं] न. गुदिया. गुदद्वार न. गुई. गुदमैथुन न. ओकिरेबाजी, लिवातह.

गुदगुली स्त्री. कितिकिताई. गुदगुल्या करणे कितिकिताई करणु.

गुदमरणे अ.क्रि. साहु मुंझणु, दमु घुटिजणु, बूसाटिजणु.

गुदरणे अ.क्रि. स.क्रि. (१) गुजिरणु (२) थियणु (३) पेशि करणु (४) हवाले करणु (५) दाखिलु करणु (६) मरणु (७) शलु थियणु (८) चित्ता में बुडणु (९) नाजिलु थियणु.

गुदराण [फा] स्त्री. गुजारो, गुजर.

गुदस्ता [फा] अ. (१) गुजिरियल सालि, पर (२) थी वियलु.

गुदाम पु. गुदामु, गोदामु.

गुदा [का] पु. ठौंशो, मुक.

गुन्हा [फा] पु. गुनाहु, डोहु. गुन्हेगार पु. गुनहगार, डोही.

गुन्हेगारी स्त्री. गुनहगारी. गुन्हेगारी शास्त्र न. इल्मु

गुनाहु, (इं) 'क्रिमिनॉलॉजी'.

गुपचिप-चूप क्रि.वि. चुपिचाप, माठि मेठि में, लिकी, चोरीअ.

गुपणे अ.क्रि. मुंझणु, अटिकणु.

गुपित [सं] न. गुझु, राजु. वि. लिकलु, गुझो.

गुप्त [सं] वि. (१) गुपितु, गुझो, लिकलु (२) लिकायलु (३) राजवारो, मुख्की. गुप्तचर पु. जासूस. गुप्तरोग पु. गुझो मर्जु-बीमारी. गुप्तता स्त्री. गुझ.

गुप्ती [सं] स्त्री. गुप्ती (हथियार).

गुफणे स.क्रि. (१) पूअणु (हार) (२) चोटी करणु (३) जोडणु (४) गुथणु.

गुफा स्त्री. (१) गुफा (२) मुंझारो (३) झूपिडी

गुबगुबीत वि. गिटनि गुडहु, थुल्हो मत्तारो.

गुबार-रा [अ] (१) डुखु (२) साहु, कीनो (३) गरिमी (४) पेटु फूकिजणु (५) उस.

गुमान [फा] पु. परिवाह, फिकिर (२) आकडि (३) शकु (४) मतो, रायो, वीचार. क्रि.वि. चुपिचाप, चुपि करे.

गुरकावणे स.क्रि. बोक फाडणु, रडियूं वाका करे गाल्हाडणु, गजणु (२) धमिकाडणु (३) अखियूं डेखारणु.

गुरगुर स्त्री. (१) कुते जी भौक-गौर (२) शिकायत (३) गौरणु (४) गुडि गुडि. गुरगुरणे अ.क्रि. गुरणु, गौरणु (२) भुणि भुणि करणु (३) जख खाडणु.

गुरचरण न. चरागाहु.

गुरपटणे, गुरफटणे अ.क्रि. (१) फासिजणु, फासणु, अडणु (२) वेड्हिजणु (३) वकोडिजणु (४) मुंझणु.

गुरमी [फ] स्त्री. (१) आकडि, वडाई, बांवर (२) जोशु, मस्ती.

गुरब [का] पु. पूजारी.

गुरळा, गुरळी पु. स्त्री. गुरिडी.

गुराखी [सं] पु. धनार, रेढार.

गुरांचा डॉक्टर पु. दोरनि-जानिवरनि जो डाक्टर.

गुरु [सं] पु. (१) गुरु (२) शास्त्र सेखारींदहु (३) बुजिर्णु

(४) मास्तर. गुरुकिल्ली स्त्री. (१) गुझ जो उपाड़
(२) गुरुमंतर (३) तरिकीब (४) खूबी (५) गुरूज
जी बुधायल अटिकल. गुरुकृपा स्त्री. गुरूज जी
किरपा-महिर-आसीस. गुरुजन पु. वडिडो, बुजिर्गु,
पूजि. गुरुपुरुष पु. मुडिसु, पती. गुरुमंत्र पु. (१) गुरूज
जो उपदेसु-नामु (२) सिख्या.

गुरु-रू [सं] वि. (१) वडो, डिघो, शाही (२) गुरो, भारी
(३) पूजि. गुरुत्व न. (१) गौराडप, वजनु (२) वडाई
(३) महानता (४) कशशि (धर्तीअ जी). गुरुत्वमध्य
न. कशशि जो मर्कजु. गुरुत्वाकर्षण न. कशशि
सुक्किल, जमीन जी कशशि.

गुरु-रू [सं] पु. सूरज मंडल जो वडे में वडो ग्रह. गुरुवार पु.
विस्पति.

गुरे डोरे न. व. व. डोर, पसूं.

गुरी [फा] स्त्री. मगिरूरी, बांवर.

गुर्बार [सं] वि. गर्भवती, पेट सां.

गुन्हाळ [सं] न. चीचिडो, कमंद जी रसु कढण जी मशीन,
कमंद जी रसु मां गुडु ठाहिण जी जगह या धंधो.

गुल [फा] पु. (१) गुलु (२) कारहिजो फुलो (३) माचीस
जी तीलीअ जो बारूद वारो गोलु हिंसो. गुलकंद पु.
गुलकंदु. गुलछबु पू. शबू (गुलु). वि. सुहिणो,
मोहीदंडु. गुलबासी पु. गुलु अबासी. गुलमोहोर पु.
तुरो (गुलनि जो वणु). गुलदहीनी वि. शौकीनु, अयाशु.

गुलकावणी स्त्री. दोखो, गोही, ठगी.

गुलाब [फा] पु. गुलाबु.

गुलाम [अ] पु. (१) गुलामु (२) ठगु, बदिस्त्राशु, लुचु (३)
(तास जो) गोलो. गुलामगिरी स्त्री. गुलामी, बानहप.

गुल्म [सं] पु. (१) गोड्हो (२) वण टिण (३) गुंदि.

गुहा [सं] स्त्री. गुफा.

गुह्य [सं] न. (१) शरमगाहु (२) गुसु, राजु. वि. गुसो,
लिकलु, राजवारो. गुह्यांग न. शरम गाहु.

गुळगुळीत वि. लसो.

गुळचट वि. मिठो, मिठेरो.

गुळणा-णी पु. स्त्री. गुराडो, गुरडो, गुरिडी. गुळणा धरणे मादि
करण, मुंह बंदि रखणु, न सलणु, बाहिरि बाफ न

कढणु. गुळणा सोढणे पोल पधिरा करणु, गाहि चई
डियणु, वातु खोलणु, राजु खोलणु.

गुळघापडी स्त्री. चटि चटि, मिठो मिठो गाहाङ्गु.

गुळमुळीत वि. अण चिटो.

गुळवेल स्त्री. गिलो (वनस्पती, वलि).

गू [सं] पु. (१) गूहुं (२) कटु, मरु.

गूज [सं] न. गुझी गाहि, मन जी गाहि.

गूड [सं] न. (१) पिरोली (२) राजु, गुडु (३) मूंझारो,
पेचीदगी. वि. (१) गूड्हो, समुझ में न ईदु (२)
गुसो. गूड उकलणे (१) पिरोली सलणु, (२) गुसु
खुलणु. गूड लेखन न. गुझी लिखिणी. गूडाचार पु.
जासूसु. गूडार्थ पु. समुझण में डुखियो मतिलबु.

गूत-थ [सं] स्त्री. (१) मूंझारो, पेचीदगी (२) लताडियलु
गाहु.

गूल [फा] पु. स्त्री. (१) बाहि जी जिभ (२) कोके जो मथो
(३) टाकोडो, फरिफोट (४) (कोके या लोही शीख
जो) डंभु-दागु (५) तीलीअ जो बारूद वारो गोलु
हिंसो.

गूण [सं] पु. गुडु. गूळपोळी स्त्री. गुड गुड धाणी. गुळाचा
गणपती पु. (१) थुलो मातरो, फेफो (२) अनाडी,
डमहिरी.

गृध [सं] पु. गिझ (पखी).

गृधसी [सं] स्त्री. अकुं अलिन्सा, (इं) 'साइटिका'
(बीमारी).

गृह न. घर. गृहकर्म न. घर जो कमु. गृहकलह पु. घरु झेडो.

गृहछिद्र-च्छिद्र न. घर जी फूटि-अणबणति या
कमिजोरी. गृहनिर्माण मंडळ न. आम माणहुनि छे रहण
लाइ घर बुधाए डींदडु सरिकारी खातो, (इं)
'हाऊसिंग बोर्ड'. गृह प्रवेश पु. (१) महरतु करे नएं
घर में दाखिलु थियण जी रसम (२) शादीअ खां पोइ
कुंआरि जो साहरे घर में कदमु रखणु. गृह मंत्री पु.
(इं) 'होम मिनिस्टर्', घरु खाते जो वजीर.
गृहसकदल न. (इं) 'होमगार्डस्'. गृह विज्ञान न.
घरु कमनि जो इल्मु डींदडु साइन्स, 'होम साइन्स'.
गृहशांति-ती स्त्री. नएं घर जे महरत जी रसम. गृहस्थ

पु. (१) घस्तु, घर बारी, घर बार वारो (२) सज्जणु, आबरूदारु. गृहस्थिती स्त्री. घर जी हालति. गृहस्थी स्त्री. गिरहस्ती. गृहासक्त वि. घर में मगनु, घर सां प्रेमु-मोहु रखंदहु.

गृहिणी [सं] स्त्री. जाल, पत्नी, घरघयाणी.

गृहीत [सं] वि. फर्जु कयलु, कबलु कयलु, मन में सोचियलु, कयासी. गृहीत कल्पना स्त्री. पेशि फर्जी. गृहीत तत्त्व न. (१) ज़ाहिर साबिती (२) फर्जु करणु, खणी मगणु (३) तर्कु, पेशि फर्जी.

गृह्य [सं] वि. (१) घरू (२) पालियलु.

गेंगाणे-गेंगाणे [सं] अ.क्रि. नक मां गाल्हाइणु, धुणो गाल्हाइणु. गेंगाणा वि. धुणो, नक मां गाल्हाइंदहु.

गेंडा [सं] पु. गेंडो (जानिवरु).

गेय [सं] वि. गाइण जोगो.

गेरू पु. गेडू मिटी, हुर्मिची.

गेला क्रि. वियो ('जाणे' जो जमानु माजी).

गेह [सं] न. घर.

गेळ [सं] न. (१) बिनि आडिरियुनि जे विच वारी विधी (२) गांइ या मेंहिं जे खुर जी विधी.

गेळा पु. मिटीअ जी सुराही, धुधी.

गैदी, गैबती [फा] वि. गदिलो, बेदंगो, वाइडो, डाहिरी.

गैर [अ] वि. (१) गैर, पराजो (२) ना जाइजु (३) बदि.

क्रि.वि. खां सवाइ. वि. उबतडि, अण लाइकु, लाइकु

न गैरअदबी स्त्री. बेअदबी, गुस्ताखी.

गैरइमान न. बे ईमानी, विश्वासु न हुअणु. गैरकायदा

वि. बे काइदे. गैरकिफायत स्त्री. घाटो, नुक्सानु.

गैरखर्च पु. अजायो-वधीक खर्चु. गैरखुशी-वी वि.

नाराजु. गैरजबाब पु. अजोगो-गुस्ताखीअ जो जवाबु.

गैरनफा-फायदा पु. घाटो, नुक्सानु. गैरमंजूर वि.

नामंजूर, रदि. गैरमाकूल वि. अनाडी, बेवकूफ.

गैरमान्य वि. नामंजूर. गैरमेहरबानी स्त्री. नाराजी.

गैरवर्तन न. बे जाइ हलति, ना जाइजु हलति, बदि

सुलूकी. गैरबापर पु. बे जाइ अमलु या इस्तअमाली.

गैरसमज पु. गलतिफहमी. गैरसन्ना पु. गलति सलाह.

गैरसावध स्त्री. अहंजु, तकिलीफ, अदिचणि. गैरहजर

वि. गैरि हाजुरु.

गो [सं] स्त्री. (१) गांइ, गुजं (२) बैलु, ढगो. गोकर्ण न.

(१) (बार खे खीरु पीआरण जो) बोदिलो (२) गांइ

जो कनु. गोखमा पु. गुंवार, वाहणी. गोशोहन पु. गांइ

जी चोरी. गोठा पु. (गांइ जो) वाइो, वयाणु, भाणो.

गोदानप्रदान न. गुज दानु. गोब्राह्मण पु. (१) गांइ ऐं

ब्रह्मणु (२) बालो भालो, गरीबु बांभणु. गोमाशी स्त्री.

चिचिडु. गोमांस न. वडो गोस्तु, गांइ जो मासु. गोमूत्र

न. गुंवटु, गुंठु, गांइ जो मुटु. गोमेधु पु. गोमेधु

(यग्यु). गोरज पु. गांयुनि जे हलण करे संदनि खुरनि

मां उडामंदइ मिटी-धूदि. गोरजमुहूर्त पु. सांझीअ जो

महूरलु. गोरस पु. गांइ जो खीरु-डुधु-डही बगेरह.

गोरसक (१) घनारु (२) गांयुनि जी रख्या कंदहु.

गोरोचन न. जहर मुहरो. गोन्हा पु. वहुडो, गाबो.

गोबर पु. (सुकलु) छेणो. गोबरी स्त्री. थफे सुकायलु

छेणो. गोशाला-ळा स्त्री. गुऊशाला. गोष्ठ पु.न. (गांइ

जो) वाइो, वयाणु. गोस्तनव्याधी स्त्री. यधी,

साखिडो, (इं) 'कारूपॉक्स'. गोहन न. गांयुनि जो

धणु. गोहत्या स्त्री. गांइ जो कोसु. गोक्षुर पु. (१) गांइ

जो खुरु (२) गोखुरु, कांडेरो.

गोखरू [सं] न. (१) गोखिरू, कंडनि वारी हिक वनस्पती

(२) बूट जे तरे जो कोको.

गोंग स्त्री. रडि.

गोंगलगाय [प्रा] स्त्री. गोंगलि गांइ, शम्बुकु, घोधीतो.

गोंगाट पु. हुलु, लुडु, शोर.

गोंगाबणे अ.क्रि. भूं भूं करणु.

गोचर [सं] वि. (१) ज़ाहिर (२) अखियुनि सां समुझी सधिजंदहु.

गोचीड पु. चिचिडु.

गोंजरणे-जारणे स.क्रि. कोडाइणु, थधिडा कडणु, पुठीअ तां

हयु फेराइणु, प्यार जो हयिडो धुमाइणु.

गोजिरबाणा वि. नाजुकु ऐं सुहिणो (बार), प्यारो.

गोट स्त्री. बुही. गोट नाबणे बुही बराइणु (कपिडे जी).

गोटा [का] पु. (१) गोलु पयर (२) डूँधी, सुकलु नारेलु.

गोटी [का] स्त्री. गोली, चिदो.

गोठण स्त्री. थमु, मिरुनि जे लिकण जी जाइ.

गोठण न. जुमणु, बर्फ थियणु. गोठणांक, गोठणबिंदु पु. बर्फ पदु 'फ्रीजिंग् पॉइंट'. गोठणे अ.क्रि. (१) जुमणु, बर्फ थियणु (२) घाटो थियणु, सज्जु थियणु. गोठविणे स.क्रि. (१) जुमाइणु (२) बंदि करणु, रोकणु (पैसो, पधार).

गोड [सं] वि. (१) मिठे (२) सवादी (३) प्यारो. न. मिठाणु, मिठी शैड्. वि. (१) वणंदडु, मोचारो (२) शीरी, लबीबु, लजीजु. गोडखाऊ, गोड्या वि. चटो, चटई, मिठाणु खाइणु जी आदतवारो. गोड दोढकी स्त्री. लसी तूरी. गोडवणी न. मिठे पाणी. गोडवा पु. (१) मेठाजु (२) मजो (३) वाखाणि. वि. (१) मिठे (२) ताजो (३) जीजरो (४) कोमलु (५) कोरो.

गोडवा पु. साराह, तअरीफ. गोडवे गाणे साराह करणु, साराह जा दुक भरणु.

गोडसर वि. थोरो मिठे, मिठेरो.

गोडस [प्रा] वि. सुहिणो, सुंदर.

गोडा [का] पु. (१) छुगो (२) मुचो (३) तुरो (४) फुंदनु, फुंदणु (५) गीडो (घागे जो) टौर.

गोडी स्त्री. (१) मेठाजु, मेठु, मधुरता (२) शीरीनी, शीरी (३) रसु, सवादु (४) चाहु, शौकु, वणणु. गोडीगुलाबी स्त्री. (१) दोस्ती (२) आनंदु (३) मेठाजु (४) खीरु खंडु धीयणु.

गोण [सं] स्त्री. (१) गूणि (२) बारु, आफ्त. गोणपाट न. (गूणियूं ठहिण जो) सिणीज जो कपिडो.

गोणा [सं] पु. गूणि.

गोत [सं] न. (१) गोत्रु, नसुलु, ज्ञाति (२) मिट माइट. गोतावळा, गोतावळ पु. स्त्री. मिट माइट, कहिं ज्ञाति या कुटुंब जा सभु माण्हू.

गोता [अ] पु. (१) छिक, धिको (२) नुक्सानु, घाटो (३) खंडकु, विघ्नु (४) अजायो पंधु, चकरु. गोत्यात येणे अडीज में अचणु.

गोत्र [सं] न. (१) गोतरु, कुलु, नसुलु, वन्शु (२) मिट माइट.

गोद [हिं] पु. गोइंदु, (इं) 'गम वाटर'.

गोदणे स.क्रि. सुइडी हणणु, तरोखिडी हणणु, सुइज सां बदन ते नालो लिखणु-गुल फुल चिटणु.

गोदा पु. डंभु.

गोदी स्त्री. गोधी, डाक, (इं) 'डॉक', पाणीज जा जहाज बीहारण जी जगह. गोदी काग्यार पु. गोधीज में कमु कंदडु मजूर, 'डॉकर'.

गोघडी स्त्री. गोदिडी, रिली.

गोंघळ [सं] पु. शोरु, लुडु, मूंझारो, बे इंतजामी, घमसानु, खचरि खलो.

गोंघळणे अ.क्रि. मुंझी पवणु, वाइडो थी ववणु, बिबियूं मुंझणु.

गोंघळी पु. देवीज जे मूर्तीज सामुहं खासि नमूने भजनु-कीर्तनु कंदडु हिक ज्ञाति.

गोघा [सं] स्त्री. गोह.

गोपान [सं] न. (१) लिकाउ (२) रख्या, रखण. जी क्रिया. गोपनीय वि. लिकाइण जोगो, गुझो, मख्फी.

गोफण [सं] स्त्री. खांभाणी, पखियुनि खे उडाइण लाइ पथर उछिलाइण जी नोडी. गोफणणे स.क्रि. खांभाणीज सां पथर उछिलाइण.

गोबर [सं] पु. गोबरु, छेणो.

गोबरा [का] वि. बे डोलो, धुल्हडु.

गोबा पु. वडो गिरहु (वात में विज्ञण लाइ).

गोम [प्रा] स्त्री. (१) सौपेरी, कनसोपारी (२) राजु, गुधु (३) विडु (४) खूबी.

गोमटा-टे वि. गोरो, सुहिणो, सुठो.

गोम पु. मिखिर, डेखाज जी नाबुशी, कूडो नाराजिपो. गोमागणेज पु. वडाइजखोर, आकडिमुठ्यो.

गोमाजी, गोमाजी सोमाजी पु. गोरो गंजो, जेको तेको, फलाणो, खसीसु शख्जु.

गोमेद [सं] न. यशु (रतनु).

गोरख [सं] पु. (१) घनारु (२) गोरखनाथु.

गोरगरीब पु. गरीब गुबो.

गोरटा-टी वि. (१) गोरो-री, अच्छे-छी (२) सुहिणो-णी. गोरटेला वि. अच्छेरो, थोरो गोरो.

गोरसणे स.क्रि. भाणु वगेरह विसी जमीन पोख लाइकु

बणाइणु.

गोरक्ष [सं] पु. गोरखनाथु. गोरक्षक पु. धनारु.

गोरा-न्हा [हिं] पु. बहुडो, गाबो.

गोरा [सं] वि. (१) गोरो, अच्छे, सुहिणो (२) अंग्रेजु. गोरा गोमटा वि. गोरो ऐं सुहिणो, छबीली. गोरापान वि. तमामु गोरो-अछो.

गोल [सं] वि. गोलु. पु. (१) गोलु शैडू (२) मंडलु, चकर (३) बालु, खेन्हू (४) अंबूहु, मेडु (५) छुगो (६) तोब जो गोलो (७) शाहल जो गोलो. गोलंदाज पु. (१) तोब हलाईदडु, तोबिची (२) क्रिकेट रंदि में बालु उछिलाईदडु, बोलरु, (इं) 'बोलर'. गोलंदाजी स्त्री. (१) तोब हलाइण जी क्रिया (२) क्रिकेट में 'बोलिंग'. गोलदार वि. (१) गोलु (२) जानि में भरियलु. गोलांटी स्त्री. कलाबाजी. गोलाध पु. धरितीअ जो अधु (भाडो), गोल जो अधु भाडो.

गोलमाल [हिं] पु. गोडु, बे इत्तजामी.

गोल्या पु. पथर जी मुहिरी.

गोवणे [सं] स.क्रि. (१) पूअणु (हारु) (२) कलिणु (३) बुधणु, अटिकाइणु (४) फासाइणु, मुसीबत में विज्ञणु (५) ध्यानु छिकाइणु.

गोबर [सं] पु. उरूडी, नंदी माता.

गोबरी स्त्री. गोहो, सुकलु छेणो.

गोबसा पु. बास.

गोवा पु. (१) मुसीबत (२) मूंझारो, पेचु (३) बुधनु.

गोवारे पु. शाहिदु.

गोशवारा, गोषवारा [फ़] पु. सारु, ततु, तात्पजुं, तारजु.

गोशा-घा-सा [फ़] पु. (१) बुरखो, पर्दो (२) गोशो, कमान जी कुंड.

गोष्ट [सं] स्त्री. (१) गाल्हि, हकीकत (२) आखाणी (३) कमु (४) हालति. गोष्टीवेल्हाळ वि. (१) आखाणिपूं बुधाइण जो शौकीनु (२) घण गाल्हाऊ.

गोसावी [सं] पु. (१) गोसांई, जोगी (२) मालिकु (३) छंडो छांडु.

गोळा [सं] पु. (१) गोलो, बालु, खेन्हू (२) गोड्हो, गुंडो (३) चाणो (४) लोह वगेरह जो गोलु बालु (५)

मेडु, जमउ (६) गिरहु, लुकिमो. वि. गडु (थियलु).

गोळा करणे गडु करणु, रेडणु. गोळा बेरीज स्त्री. कुलु जोडु, ततु, सारु, कुलु मिलाए. गोळाभर वि. पेटु भरे.

गोळी [सं] स्त्री. (१) गोली (२) गोरी (३) खटमिठिडो.

गोळी घालणे (बंदूक वगेरह जी) गोली हणणु.

गोळीबार पु. गोलीबाजी.

गौडबंगाल [सं] न. (१) जादू (२) गुशु (३) साजशि, मत्सूबो.

गौण [सं] वि. (१) सगीरु, घटि, बिए दर्जेजो (२) हल्को, कमितरि. न. घटिताई, कमी. गौण मानणे घटि लेखणु.

गौप्य [सं] वि. गुड्डो, लिकलु. गौप्यस्फोट पु. राजु जाहिर करणु.

गौर [सं] वि. गोरो, अच्छे.

गौरव [सं] पु. (१) इजत, शानु, कदुरशनासी (२) नामसु (३) मानु. गौरवणे स.क्रि. साराहिणु, इजत डियणु.

गौल [सं] वि. मिठो. गौल्यता स्त्री. (१) मेठु, मेठाजु (२) सुंदरता (३) कोमलता.

गौळण, गवळण स्त्री. (१) ग्वाले जी - खीर वारे जी ज़ाल (२) बयो (पखी).

ग्याज न. बैल जी घिंढिणी.

ग्रंथ [सं] पु. (१) ग्रंथु, वडो किताबु, (२) जोइण जी क्रिया, अगियों पोयों मतिलबु (३) हकीकत (४) मत्सूबो, योजना (५) गाल्हि जो वधाउ. ग्रंथ आटोपणे (१) (कमु) पूरो थियणु (२) (माण्हू) मरणु (३) (कार्जु) बर्बादि थियणु. ग्रंथपाल पु. कताबची, (इं) 'लाइब्रेरिअन'. ग्रंथकोश, ग्रंथवर्णन पु.न. (इं) 'बिब्लिओग्राफी'.

ग्रथणे [सं] स.क्रि. (१) रचणु, ग्रंथु लिखणु (२) ठाहिणु (३) जोइणु (४) पूअणु, अटिकाइणु.

ग्रंथि-का [सं] पु.स्त्री. (१) गुंढि (२) संघु (३) बन्धनु, रिश्तो (४) मूंझारो (५) गोड्हो (६) गुल्फिडो.

ग्रथित [सं] वि. रचियलु, जोडियलु.

ग्रसणे स.क्रि. (१) गिरिकाइणु, ग्रीहणु (२) गाइबु करणु (३) ढके छडणु (४) सताइणु, आजारणु (५) रिश्वत

वठणु (६) झलणु, झलिजणु (चंडु). ग्रसित वि. (१) गिरिकायलु, खाधलु (२) वर्तलु (३) मार खाधलु (४) मुत्तिला.
 ग्रह [सं] पु. (१) ग्रहु, सिज जे चौधारी फिरंदडु गोलु (२) कबूलणु, वठणु (३) पीड़ा (४) रायो (५) भावना (६) ज्ञाण, अहसासु. ग्रहदशा-बाधा स्त्री. ग्रहनि जे करे थींदइ बुरी हालति.
 ग्रहण [सं] न. ग्रहणु (मि. सिज ग्रहणु) (२) कबूलणु (३) ज्ञाणु (४) वठणु. ग्रहणीय वि. कबूलण जोगो.
 ग्राम [सं] न. (१) गिरांज, गामु, गोठु (२) मेडु. ग्रामण्य न. (१) ज्ञाति जो झेड़ो (२) बहिष्कार. ग्रामपंचायत-सभा-संस्था स्त्री. गोठ जो सजो कारोबारु डिसंदइ संस्था. ग्रामस्त-स्थ पु. गामिन्यो, गोठ में रहंदडु. ग्रामीण वि. गोठानो, गोठ जो. ग्रामोद्धार पु. गोठनि जो उधार-कल्याण.
 ग्राम्य [सं] वि. (१) गोठानो, वाहिणी (२) असभ्यु (३)

अश्लीलु, फाहिशु. ग्राम्यगीत न. (१) फाहिशु गीत (२) गोठ जो गीत. ग्राम्यस्त्री स्त्री. वेश्या.
 ग्रस [सं] पु. (१) गिरासु, गिरहु (रोटीज जो) (२) ग्रीहणु (३) ग्रहण में चंड या सिज जो वर्तलु द्विसो (४) तबाही.
 ग्रसणे [सं] स.क्रि. द्विसो 'ग्रसणे'.
 ग्रह [सं] पु. वाघू.
 ग्राहक [सं] वि. (१) ग्राहकु (२) वठंदडु (३) ज्ञाणु, काबिलु.
 ग्रीवा [सं] स्त्री. (१) गर्दनि, कंधु (२) गलो.
 ग्रीष्म [सं] पु. ऊन्हारो, गर्मीज जी मुंद.
 ग्लानि-नी [सं] स्त्री. (१) थकु (२) कमिजोरी (३) जवालियत, घटाज (४) शर्मसारी, पछिताज (५) नीजारी, प्रार्थना.
 ग्वाही [फा] स्त्री. शाहिदी. ग्वाहीदार पु. शाहिदु.

घ

घ मराठी वर्णमाला जो चोथों हर्फु सहीह

घऊस वि. दुंबो, थुल्हो मतारो.
 घंगाळ [सं] न. (१) पाणीज जो पीपु या बर्तनु, द्विसो 'गंगाळ' (२) तमामु घणी थधि, विल्ह.
 घट [सं] पु. (१) घड़ो, दिलो, घघरि (२) एकाणनि-नवरात्र जे डीहंनि में पूजण जो कलशु-लोडो (३) सरीर, पदार्थ. घट बसणे नवरात्र उत्सज शुरू थियणु. घटबात स्त्री. अखंडु जोति. घटस्थापना स्त्री. 'घट' रखण जी रसम. (द्विसो 'घट'-२). घटस्फोट पु. तलाक.
 घट [सं] वि. पको. स्त्री. घाटो, नुक्सानु, कमी, तख्तीफ.
 घटक [सं] पु. (१) विचवाहू शखु, अमीनु (२) बंदोबस्तु कंदडु (३) जुजो (४) इकाई, एको, (इं) 'यूनिट'. घटक चाचणी स्त्री इकाई जाच, (इं) 'यूनिट टेस्ट'. घटक नियोजन न. इकाई रिथा. घटक भाग पु. जुजे

जो द्विसो. घटकायव पु. जुजे जो हिकु हिकु द्विसो-भाडो.
 घटका [सं] स्त्री. (१) २४ मिनिटनि जो वक्तु, साइत (२) अहिड़ो वक्तु गुणण जो बर्तनु. घटका घालणे पको वक्तु मुक़िररु करणु. घटका घातलेली असणे वाई बीही वजणु, मौतु वेशो अचणु. घटका भरणे (१) मुदो पूरो थियणु (२) डीहं पूरा थियणु. घटकाभर क्रि.वि. (१) थोरी देरि (२) हिन वक्ति. घटकेचा वि. खिन पल जो.
 घटणे [सं] अ.क्रि. (१) थियणु, वाक्जो थियणु (२) घटिजणु, सुसणु (३) मज़िबूतु थियणु (४) (अखर) पका थियणु (५) सूहणु (६) माहिर थियणु.
 घटना [सं] स्त्री. (१) ठाहु, रचना, थियण जी क्रिया (२) घटना, वाक्जो, वारदात (३) जोड़जकु,

‘कॉन्स्टिचूशन’ (४) कम जी रिया. घटनात्मक वि. कानूनी.

घटमूट-मुठ [सं] वि. (१) मज़िबूत, झलाऊ (२) जांठे.

घटविणे स.क्रि. (१) घटाइणु (२) सुसाइणु (२) (सरीर) डोलाइतो ऐं सघारो बणाइणु (४) मश्क पचाइणु, यादि करणु (५) पैसा उडाइणु (६) अभ्यासु करणु.

घटसर्प [सं] पु. गले जी बीमारी, खुनाक ववाई, (इं) ‘डिप्थीरिया’.

घटा [सं] स्त्री. यहो, टोलो, मेडु, मेडाको, बादलनि जो मेडु.

घंटा [सं] स्त्री. (१) घंटे, घिंडु, घिंडिणी (२) हिकु कलाकु. घंटानाद पु. टणाकि टणाकि.

घटाटोप [सं] पु. (१) गुंबजु (२) गालु शामयानो (३) खटरागु.

घटाब [सं] पु. (१) रचना, ठाहु (२) डेखाज, डीलु (३) मेलापु.

घटाळ स्त्री. बैल जे गिचीअ में बुधल घिंडिणियुनि जी माल्हा. घटिका [सं] स्त्री. डिसो ‘घटका’.

घटित [सं] न. (१) किस्सल, भागु (२) दोस्ती. वि. यियलु, कयलु.

घटी [सं] स्त्री. (१) डिसो ‘घटका’-१ (२) घडी (३) घड़ियालु. घटीयंत्र न. वक्तु गुणण जो ओज़ारु, घड़ियालु.

घंटी स्त्री. (१) घिंडिणी (२) जंडु, जंड जो पुडु.

घटीब [सं] वि. (१) सघारो, मज़िबूत (२) सुहिणा ऐं डोलाइता (अखर) (३) चालाकु.

घट्ट [सं] वि. (१) पको, मज़िबूत (२) घाटो, गूड्हो (३) कठोर (४) बे शर्मो. घट्ट पकड स्त्री. बंगु.

घट्टा [सं] पु. अखि, गाठि करे हथनि पेरनि में यियलु ककिरो.

घट्टी [सं] स्त्री. आधरु, जंड जो पुडु.

घड [सं] पु. (१) छुगो (२) मेलापु (३) सिक जो सन्धु (४) बनावत, रूपु (५) आनूरो (६) मेडु.

घडकाम न. बर्तन वगेरह ठाहिण जो कमु-कला.

घडण [सं] स्त्री. (१) घड़णी, बनावत (२) डीलु (३)

घडण-ठाहिण जी काबिलियत (४) यियण जी क्रिया.

घडणाबळ स्त्री. घड़ाणी, ठाहिण जी मजूरी.

घडणे [सं] अ.क्रि. (१) यियणु (२) वाक्जो यियणु (३) बणिजणु (४) विजुद में अचणु (५) तयारु करणु (६) पारि पवणु (७) छुहणु (८) गडिजणु, मिलणु (९) रूपु-आकारु डियणु (१०) छिलणु (पयर).

घडबंची [सं] स्त्री. घडामंजी.

घडविणे [सं] स.क्रि. (१) ठाहिणु (२) बणाइणु.

घडसण स्त्री. (१) गर्दी, पीह, धूकिधूकां (२) रंडक.

घडसणे स.क्रि. मश्क पचाइणु.

घडा [सं] पु. घडो, मिटीअ जो दिलो. घडा फोडणे फाटु फाडणु, राजु जाहिर करणु. घडा भरणे डीहं पूरा यियणु, मरण जे वेसो पहुचणु.

घडाघड-डा क्रि.वि. लागीतो, घडाघडि, बिना रुकावट जे.

घडाडणे अ.क्रि. हेठि किरणु.

घडामोड स्त्री. (१) वाक्जो, मज़ामिलो (२) उथलि पुथलि (३) डे वडु, वहिवार.

घडी [सं] स्त्री. (१) घडी, पलु (२) घडी, तहु, सरु (कपिडे जो) (३) मोक्जो (४) रचना. घडी करणे घडी करणु. घडी बसणे थाईको यियणु. घडी बिघडणे बे इंतज़ामी फहिलिजणु, अणबणति यियणु. घडी विस्कटणे डांवाडोलु यियणु. घडी घडी क्रि.वि. घडीअ घडीअ, सदाई. घडीबंद वि. वेड्हियलु, नजों, अण खुलियलु. घडीभर क्रि.वि. घडी खनु. घडीभरणे क्रि.वि. थोरीअ देरि खां पोड, थोरी देरि रखी.

घडीव वि. घड़ियलु, बणायलु, हथोडे सां तयारु कयलु.

घड्याळ [सं] न. घड़ियालु, वाच.

घण [सं] पु. घणु, वडो हथोडो, मुतिको.

घण [सं] वि. (१) घाटो (२) थुल्हो.

घणघण स्त्री. (१) घिंड जो आवाजु, टणकि टणकि (२) गाइणु. घणघणणे अ.क्रि. बुरणु, वजणु.

घणघणाट पु. घणाटु, बेइदि वडो आवाजु, धिणि धिणि, छिण् छिण्.

घमघमणे [सं] अ.क्रि. घबिराइणु.

घणाघाई स्त्री. (१) घणी तकडि (२) ज़ोरदार

(बहिष्-भेडो).

घतणे [सं] अ.क्रि. नुक्सानकारकु थियणु, ईजाउ थियणु.

घतन [सं] न. (१) संकट, पेचु (२) नुक्सानु, तबाही (३)

मौलिमारु, घातकु. वि. नुक्सानकारकु, घातकु.

घन [सं] पु. घनु, लोहार जो वडो हथोडो.

घन [सं] पु. बादलु, ककरु. घनगर्जना स्त्री. बादलनि जी गजिगोड. घनचक्कर-चक्र पु. (१) बादलनि जो घेरो (२) घमासानु लड़ाई (३) बादलनि जो मेडु (४) ठठु वि. जोरदारु, भयानकु. घनसाबळा वि. बादल जियां सांविरो.

घन [सं] पु. कअबु, शश पहिलू, टीं सघ, डेघि वेकरि ऐं थोल्लि वारी शैड-शिकिलि, (इं) 'क्यूब'. घनफळ न. डेघि वेकरि ऐं ऊंचाईअ जी ज़र्ब, (इं) 'क्युबिकल कॉन्टैन्टस्'. फनफूट न. डेघि वेकरि ऐं ऊंचाईअ जी फुटनि में माप. घनमूळ न. टियो मूलु, हिसाब में कंहि कअब जो मूलु अंगु, घनु मूलु, (इं) 'क्यूब रूट'. घनवर्ग पु. कअब जी बी सघ. घन विस्तार पु. टीं सघ (हिसाब में).

घन [सं] वि. (१) गहिरो, घाटो (२) पको, मज़िबूतु (३) भरियलु (४) जावलु (गिहु) (५) नुहिरो. घनता स्त्री. घाटाई, गहिराई. घनदाट वि. गहिरो, घाटो (संगलु). घनद्रव पु. नुहिराई, घाटाणि. घनरूप वि. नुहिरो, घाटो.

घनिष्ठ [सं] वि. गहिरो, वेडो, पको.

घबराट [हिं] स्त्री. (१) घबिराहट (२) डपु (३) गोडु.

घबाड न. (१) हिकु शुभु महरतु (२) अचानकु मिलियलु घनु. घबाडचूक स्त्री. वडी भुल. घबाडदैव न. वडी किस्मत.

घम-मी [सं] पु.स्त्री. गुड जी दिमी ठाहिन जो बर्तनु, दिमी.

घमघमणे अ.क्रि. सुगंधु-खूबूड डियणु, मुअतरि करणु.

घमघमाट पु. घमक, खूबूड-सुरहाणि-हुगाअ जो फहिलाउ.

घमंड, घमैड [हिं] स्त्री. घमंडु, बांवरु, आकड़ि. घमैहखोर वि. घमंडी, मगूरु.

घमत स्त्री. गंबट जो पाणी.

घमशान-स्यान [सं] न. (१) रिहसणु (२) घमचरु (३)

झझाई (४) हार. वि. (१) धुल्ले मतारो, जांठो (२)

शाही (३) झलाऊ, पको (४) अयाशु.

घमेले [सं] न. तगारी, गेंडी.

घम्म क्रि.वि. चुपिचाप, चुपि करे, माठि मेठि में.

घर [सं] न. (१) घर (२) घर जा भाती, कुटुंबु (३) अझो (४) खानो (५) बिरु, आखेरो (६) टुंगु, खांचो (७) कुलु, घराणो (८) खुदि, पाण (९) ज़ाल (१०) खूबी, राजु (११) 'कॉलम्'. घर उठणे घर नासु थियणु, घर रुलणु. घर करणे (१) पंहिंजो घर करणु, घर वसाइणु (२) डेरो करणु. घर दाखबिणे धिके कढणु. घर बसणे घर रुलणु. घराची ओढ स्त्री. घर जी सारूणी. घरोघरी मातीच्याच चुली खोडीअ खे ई धुमिरो, रिदूं सभेई बूय कारियूं. मोठ्या घरचा पोकळ बासा बाहिरां चखी मखी अंदिरां बुड् बुड् दखी. घरकज्जा पु. घरू शेडो. घरकरीण स्त्री. घर धयाणी. घरकान्न स्त्री. ज़ाल, घर धयाणी. घरकाम न. घर जो कमु. घरकाम्या वि. घर जो नौकरु. घरकार-री पु. (१) घर वारो, मुडिसु (२) मालिकु. घरकुबडा-कोंबडा पु. घर खां बाहिरि न निकिरंदडु, बेसंगो, अकेलाई पसंदि कदडु शख्सु, घर जी घरेतडी. घरगुती वि. घरू, घरेलू. घरघुशी-सी स्त्री. मुडिस खे छडे पंहिंजे यार जे घरमें रहंदडु औरत. घरघेऊ-घेणा वि. घर बोडींदडु, झुगोई झुणु कंदडु. घरचार, घराचार पु. कुटुंब जी रसम-हलति-खाजु. घरजमा स्त्री. घर जी टड्क्स. घरजावई पु. साहुरे घरि रहंदडु नाठी. घरटे न. आखेरो. घरत स्त्री. आकाहिई. ऐं सुशील औरत. घरदार न. घर बरु. घरघनीण स्त्री. घर धयाणी, ज़ाल. घरनिधी स्त्री. विभिचारी औरत. घरपट्टी स्त्री. घर जी टड्क्स. घरफूट स्त्री. घरू फूटि. घरफोड स्त्री. रंधिणे में रोलो. घरफोडी स्त्री. खाटु, संधि, चोरी. घरफोड्या पु. खाटिरियो, संधिरु, घर खे खाटु हणंदडु-चोर. घरबसल्या क्रि.वि. घर वेठे, बाहिरि न निकिरंदे. घरबुडव्या वि. घर बोडींदडु, देशद्रोही. घर भर वि. घर भरींदडु. क्रि.वि. सजे घर में. घरभाडे न.

घर जी मसुवाड़. घरभेद पु. रंधिणे में रोलो, घरू फूटि.

घरभाशी स्त्री. मखि. घरवाटणी स्त्री. घर जी विरह.

घरकुल-कूल न. (१) नंदिङ्गो घरु (रांदि में) (२) आखेरो.

घरंगळणे अ.क्रि. लेथिङ्गणु, गिसिकणु, तिरिकणु.

घरघर स्त्री. खहुरो आवाजु.

घरचा वि. (१) घर जो, पंहेजो (२) मुडिसु.

घरंदाज वि. (१) घराइतो, आकाहियो (२) भलो, अशिराफु.

घरा पु. (१) टुंगु, सोराखु (२) जखमु, फाडु, चीरु.

घराणा-णे [हिं] पु.न. घराणो, वन्शु.

घरोबा पु. (१) दोस्ताणो नातो (२) गहिराइप (३) शादी (४) घरू कमु.

घर्भ [सं] पु. पघरु.

घर्षक [सं] वि. गहंददु, गसींददु. न. गहण या मेसारण जो साधनु, रब्दु. घर्षण न. रगड़, महिट, गहिको. घर्षणे स.क्रि. महिटणु, गहणु. घर्षित वि. गळलु, महिटयलु.

घबघवणे अ.क्रि. (१) सुगंधु-हुगाजु डियणु-फहिलिजणु (२) धूं धूं आवाजु करणु.

घबघवीत वि. (१) चिटो, साफु नजरि ईददु (२) सुहिणो, मोहींददु.

घबा [सं] पु. ऊन्ही खड.

घष्ठा [सं] पु. (१) ज़ोर सां धींददु गाठि, गहिको (२) ज़ोर सां डिनलु धिको.

घस स्त्री. (१) छुगो, मुचो (२) (वापार में) घाटो, नुक्सानु (३) गाठि (४) कसिवटी पथर ते पातलु सोन जो लीको.

घसका पु. (१) धकु (२) रहिंड (३) छिक.

घसघशा वि. कुरिकिणो, अघ ते न ठहंददु.

घसघशीत क्रि.वि. वधीक, झझाईअ सां.

घसघस स्त्री. (१) कुरि कुरि, हुजत (२) बहिसु, तकिरारु.

घसट स्त्री. मेलु, दोस्ती.

घसटणे अ.क्रि.स.क्रि. (१) महिटणु, गहणु (२) गसिजी वजणु, लगणु (३) कमु टपाइणु, बिना सोच जे कमु करणु (४) महिटणु.

घसर [सं] स्त्री. (१) घाटो, नुक्सानु (२) संगति (३) वधीक दोस्ती (४) हेर.

घसर स्त्री. लहणु, घटिजणु. घसरगुंडी स्त्री. (१) ज़वालियत, घटाउ (२) गिसिकणि.

घसरट स्त्री. लहवचुइ, गहिरी दोस्ती, रस्तो. वि. तिरिकिणो.

घसरण स्त्री. (१) तिरिकिणी-गिसिकिणी ज़मीन (२) लाही.

घसरणे [सं] अ.क्रि. (१) तिरिकणु, गिसिकणु (२) घटिजणु (३) जवालियत अचणु (४) उलर करणु (५) किरणु (६) भजी ववणु (७) भुल करणु. घसरखेळ पु. बर्फ ते गिसिकणजी रांदि, (इं) 'स्केटिंग्'.

घसरा [सं] पु. (१) घीसो (२) रहिंड, रांबूटो (३) छिडिब (४) धमिकी (५) धकु (६) नुक्सानु, घाटो (७) बदि किस्मत जी चोट. घसरा घालणे रडि करे धमिकाइणु.

घसवट स्त्री. (१) लह वचुइ, गहिरी सुगाणप (२) हेर.

घसा [सं] पु. (१) निडी (२) गलो (३) आवाजु. घसा बसणे निडी वेहिजणु-पवणु, घबो पवणु. घसाखाली उतरणे (१) निडीअ खां हेठि लहणु (२) पैसो खाइणु-फवणु.

घसारा पु. (१) अनेक दवाजनि जी मिलावट, मिलावती दवा (२) गाठि (३) लाथि (गाठि जी).

घस्मर वि. (१) थुल्हो, मज़िबूत (२) पेटी, इद खां वधीक खाईंददु. घस्मरण न. मन जो धीरजु, मज़िबूती.

घळ स्त्री. (१) पाणी वहण करे पहाइ में थियल डार, चीरु (२) गुफा (३) बिरु, टुंगु (४) माथिरी (५) घारो, (इं) 'फर्थ'.

घळघळ-ळा क्रि.वि. सांदह लुडिक वहाईदि.

घळघळणे अ.क्रि. (१) (लगातारि) गुइणु (आंसू) (२) ढिलो थियणु (३) कमिजोरी महसूसु करणु. घळघळाट पु. (१) आंसुनि जी धारा (२) झोलु (३) झझाई. घळघळीत वि. (१) ढिलो (२) खुलीअ दिलि वारो (३) खूबि.

घळणे [सं] अ.क्रि. (१) ढिलो थियणु (२) टपिकणु, सिमणु, वहणु, गुइणु (३) मोतीअ जो सोराखु वडो थियणु (४) पाणीअ जे बहुकिरे सां मिटी वही ववणु.

घाई स्त्री. (१) तकड़ि, जल्दी (२) धामधूम (३) धमिचरु. घाईघाईने क्रि.वि. तड़ि तकड़ि में, तकड़ो.

घाज [सं] पु. गाहु.

घाऊक वि. (१) बघो (वापार, मालु) (२) सभु (३) उको.

न. नफ़्ज़ो.

धांग स्त्री. (१) अहसासु (२) यादि.

धांगर स्त्री. धाघरि.

धांगरणे अ.क्रि. धबिराङ्गु, मुंझणु.

धाघरा पु. धाघिरो, पड़ो.

धांची [का] पु. तेली, चाकी.

घाट, घांट [सं] स्त्री. (१) गलो, निड़ी (२) गले जो मणिको.

घांट [सं] स्त्री. (१) घिंडु (२) चुगुलु.

घाट [सं] पु. (१) बनावत, आकारु (२) सह्याद्री पहाड़ जी क़तार (३) घाटु, पहाड़ु पारि करण लाड़ ठाहियलु रस्तो (४) नदी या तलाअ जे किनारे ते ठाहियल झाका-घाटु (५) मन्सूबो, घाटु (६) इरादो (७) बन्दु. घाट धालणे घाटु घड़णु, मन्सूबो करणु. घाटमाथा पु. (१) पहाड़ जी चोटी (२) माथरीअ मां वेंदड़ सोड़्ही वाट. घाटसर-री स्त्री. पहाड़ जे मथां वारो प्रदेसु.

घाटणे [सं] अ.क्रि.स.क्रि. (१) महिटे मखण जहिड़ो नरमु करणु (२) सताङ्गु (३) गाल्हि बोल्हि हलणु (४) मिलाए हिकु करणु (५) थियणु (६) कुटणु, मारणु.

घाटा पु. (१) घाटो, टोटो, नुक्सानु (२) हथोड़ो.

घाटा, घाटाणा [सं] पु. फोटो (चणे जो).

घाटी [सं] स्त्री. (१) घिंडिणी (२) नंदी माथिरी (३) पहाड़ जी चाड़्ही.

घाटी पित्तपापडा पु. गड़हगाजरो (वनस्पती).

घाड [सं] स्त्री. ज़ख़मु, फाडु. पु. नंदे फीये खे रफ़्तार डींदड़ु वड़ो फीयो.

घाण [सं] स्त्री. (१) बांस, बदिबूड़ (२) गंदु, गंदगी, किनु (३) किनी शैड़ (४) गूँहुं. घाणणे अ.क्रि. बांस करणु, बदि बूड़ अचणु, किनो थियणु. घाणवट वि. बांस वारो, किनो. स्त्री. गंदी जग़ह या शैड़. घाणेरडा वि. किनो, गंदो, मेरो, ग़लीजु.

घाणा [प्रा] पु. (१) घाणो (तेलीअ जो) (२) वाघाणो, वाघाई (शैड़ तरण वगेरह जी). घाणेकार पु. चाकी, तेली.

घाणी [प्रा] स्त्री. (१) घाणो (२) चुन जो घाणो या पथर जो

फीयो (३) बदि बूड़.

घात [सं] पु. (१) घातु, कुहणु, मारणु, मातु, मारि (२) धकु (३) ज़ख़मु (४) तबाही, बर्बादी (५) कहर, गज़बु (६) मुसीबत (७) चालिबाज़ी. घातक वि. घातकु, ख़तरनाकु, घाती. घातकी वि. मारींदड़ु, नासु कंदड़ु, नुक्सानकारकु. घातपात पु. (१) बर्बादी, तबाही, मारणु (२) मुसीबत (३) भनु डाह, लुटिफ़िर. घातवार पु. अशुभु डींहुं.

घात [सं] पु. सघ (हिसाबनि में), चड़्हाक़ (आल्जब्रा). घातकर्म न. कंहिं अंग खे सागिए अंग सां ज़र्बिण जो कमु. घातांक, घात निर्देशांक पु. सघ वारो अंगु.

घाबरणे [सं] अ.क्रि. (१) धबिराङ्गु, मुंझणु (२) डकणु. घाबरा वि. धबिरायलु, डकियलु. घाबरविणे स.क्रि. डकाङ्गु.

घाम [सं] पु. पघरु, पसीनो. घाम सुटणे पघरु अचणु. घामट वि. (१) पघर वारो (२) गंदो. घामठाण स्त्री. पघर जी बांस. घामाझाकोळ वि. पघर में शलु थियलु. घामेजणे अ.क्रि. पधिरिजणु. घामोळी स्त्री. आराई. घामोळे न. (१) आराई (२) टपुर, घोड़े जो हने जे हेठां वारी रिली.

घाय [सं] पु. (१) ज़ख़मु, फाडु (२) धकु. घायबट न. ज़ख़मु, घाड़. घायबटणे अ.क्रि. (१) घाड़जणु (२) बीमारु थियणु.

घाय स्त्री. तकड़ि, जल्दी. घायकूत स्त्री. (१) अजाई तकड़ि (२) बुख़ार खां अगु थींदड़ बे चैनी. घायकुतीस येणे (१) देरि न सहणु, तकड़ि करणु (२) ख़ार खाड़णु (३) उताविलो थियणु. घायकुतेपणा पु. ज़बहराई, तकड़ि.

घायाळ वि. घायलु, ज़ख़िमी.

घार [सं] स्त्री. सिरिणि, हिल.

घारा वि. शेरो. घारेडोळे पु.ब.व. शेरियूं अखियूं. घारडोळ्या वि. शेरो, शिमिरो.

घाल स्त्री. (१) हमिलो, काह (२) नासु, नुक्सानु (३) मुसीबत.

घालणे [का] न. हमिलो, छापो, धाड़.

घालणे स.कि. (१) रखणु, विझणु, भरणु (२) परिछणु (भाजी) (३) शुरू करणु (दुकानु) (४) पाडणु (कपिडो) (५) हिसाबु या पिरोली डियणु (६) फिटी करणु, छडे डियणु (७) टुंबणु (८) डियणु. कानावर घालणे कन ते आणणु, बुघाडणु.

घालमेल-नी स्त्री. (१) गडिबडि, धोटालो, गोलुमालु (२) रोलो (३) मन्सूबो (४) फथिको, आंधिमांधि.

घालवणे-विणे स.कि. (१) तडणु, तडे कडणु, कडी छडणु (२) विवाडणु (३) मोकिलाडणु (४) पहुचाडणु (५) उडाडणु (६) गुजारणु, बसरु करणु (७) विसाडणु. वेळ घालविणे वक्तु गुजारणु.

घाला पु. (१) हमिलो, धाड, जुलिह (२) धकु, चोट (३) मुसीबत.

धानू, घालपाडू वि. (१) कूडो, बेईमानु (२) बूहे में विशंदडु, पैसा बोडींदडु.

घाब [सं] पु. घाउ, जखमु, चोट.

घाबटा पु. (१) जखमु (२) जखम जो निशानु.

घाबडाव पु. (१) मोक्को (२) पकड, झल (३) अटिकल (४) कोशशि.

घास, घांस [सं] पु. (१) (रोटीअ वगेरह जो) गिरहु (२) बुकी, अन जी लप (जंड में विझण लाड).

घास [सं] पु. गाहु. घासकटाऊ-कादू वि. (१) डाहिरी, अनाडी (२) सिपाही. घासकाडी स्त्री. सुकलु कानो, सुकलु गाहु. घासबाला पु. गाही.

घासणी स्त्री. (१) गहको, गसण-गहण जी क्रिया (२) मलण-महिटण-गसण जो साधनु (३) आजारु. घासणे [सं] स.कि. (१) गसणु, महिटणु, गहणु, मलणु (२) यादि करणु (३) ठगणु (४) जोरु करणु (५) विड्हणु. घासाधीस स्त्री. (१) वरी वरी गसणु-मलणु (२) बडिसु (३) छिकतान.

घाळ स्त्री. खाटो, पाणीअ जे बहुकरे करे जमीन में धींदडु चीरु.

घिरट [सं] पु.न. (१) जंडु (२) चकरु, वेड्हो.

घिरटी स्त्री. (१) जंडु (२) फेरो, चकरु (३) पहिरो.

घिरट्या घालणे कंहीजे चौधारी फेरा पाडणु, लामारा

डियणु.

घिसा पु. लोहारु. घिसाडघाई स्त्री. उबहराई, तमामु घणी तकड़ि. घिसाडी पु. लोहारु.

घी न. गिहु.

घीवर पु. गिहरु.

घीस स्त्री. गाठि.

घुगरावणे अ.कि. उलर करणु.

घुंगरु न. धिंधिरु.

घुगी, घुगूम [सं] स्त्री. घुघू, चिबिरो.

घुटमळणे अ.कि. मुंझणु, हिचिकणु.

घुटवळणे अ.कि. तडिफणु, फथिकणु.

घुटी [सं] स्त्री. (१) घुटी, सुती (बार जी) (२) कमंद जो गंडु-टुकरु (३) ताकत जी गोली (४) दाळं. घुटी देणे (१) सुती पीआरणु (२) मोहिणु (३) ताकत जे गोलीअ जो असरु थियणु.

घुण [सं] पु. घुणो, उडोही.

घुण, घुणा [सं] पु. गुनो, नक जो अंदिरियो पदो. घुणा फुटणे नकहीर थियणु, नाकिरी.

घुबड न. घुघू, चिबिरो (पखी).

घुमट [फा] पु. गुंबजु, कुबो.

घुमणे [सं] अ.कि. (१) गूजणु, पडाडो थियणु (२) झूलणु (३) ईध थियणु (४) फहिलिजणु (५) घाको पवणु, वजणु.

घुमा पु. (१) डरु, भौ, दहशत (२) थकु (३) चुघु (४) शिशिवरु थियणु (५) आनाकानी.

घुमा-म्या वि. (१) सूणो, सिमिणो, गुझिडो (२) थोर गाल्हाओ (३) मोगो.

घुमावणे [हिं] स.कि. घुमाडणु, फेराडणु.

घुरकणी स्त्री. गजिगोड.

घुरकणे अ.कि. गजिगोड करणु.

घुरमळणे अ.कि. (१) मथां उडामणु, लामारा डियणु (२) छिरिकणु (३) हबकणु (४) पुछु लोडाए पुठियां फिरणु (५) आनाकानी करणु (६) अण चिटो गाल्हाडणु.

घुरे [सं] न. (१) मिरिघी (२) डंदण (पवणु) (३) भांवाटी

घुला पु. घोघीतो.

घुशी स्त्री. (१) जूम मां घिड़ण जी क्रिया (२) धूक धूकां.

घुसडणे स.क्रि. (१) विझणु, हणणु, टुंबणु (छुरो) (२) घिड़णु.

घुसणे [सं] अ.क्रि. घिड़णु, धूकींदो वनणु, काहे पवणु, अंदरि वनणु.

घुसमटणे [सं] अ.क्रि. साहु बूसाटिजणु-मुंझणु.

घुसळणे स.क्रि. (१) विलोडणु (२) जोर सां लोडाडणु (३) बेजारु-तंगि करणु (४) झुबणु. घुसळा पु. (१) विलोडे कढियल शैड (२) मखणु.

घुस्मारणे स.क्रि. मुंसाए मारणु.

घुस्सा [अ] पु. गुसो, कावडि.

घूर्ण वि. मस्तु, खुमार में बुडलु (२) पेनांगु.

घूर्णन [सं] न. गोलु गोलु फिरणु, गोलु फेरी.

घू [सं] स्त्री. गुस.

घृणा [सं] स्त्री. (१) नफिरत, बुछां (२) दया, रहमु, क्रियासु.

घृत [सं] न. गिहु, गीहु. घृतकुंष पु. कामी प्रेमी. घृतकुंकल्या स्त्री. गिह ऐं खंडु जा तजाम. घृतबुद्धी स्त्री. मोगाडप.

घृष्टी [सं] स्त्री. (१) गाठि, गसण जी क्रिया (२) संगु, सुहुबत.

घेगावणे अ.क्रि. (१) साइ खाडणु, पोसिरणु (२) तंगि थियणु.

घेघे स्त्री. जोरदार काह. घेघेमार पु. जोरदार हमिलो (करण). क्रि.वि. जोर सां, जोश मां.

घेणे स.क्रि. (१) वठणु (२) खरीद करणु (३) कबूलणु, अंगीकार करणु (४) बखु वठणु (५) पकिड़णु (६) इरादो करणु (७) बुघणु (८) कपणु, वढणु (९) हासलु करणु (१०) जोडणु, मिलाडणु (११) पारि करणु (१२) वनणु (१३) खणणु (साहु). घास्ती घेणे दहशत थियणु, डकणु. शोध घेणे जाचणु, गोल्हणु.

घेणे न. (१) उधारी डिनल रकम (२) लुट, फुरि. घेणेकरी-दार वि. लहणेदार. घेणे देणे न. डियणु वठणु, डे वठु.

घेता वि. वठंदडु.

घेर पु. (१) घेरो (२) दाडरो (३) पलज, पांडु (४) घाघिरो (५) गेलि, तंगु.

घेरणी स्त्री. घेरो, वेड्हो.

घेरणे [सं] स.क्रि. (१) घेरणु, घेरो करणु (२) व्याकुलु करणु (३) चंबे में फासाडणु.

घेरा पु. घेरो, वेड्हो.

घेराब-बो पु. घेराज, वराए वनणु.

घेरी स्त्री. चकरु, भांवाटी.

घेलाशेट पु. डाहिरी, गुंवार.

घेव पु. वठु (डे वठु). वि. वठण जोगो.

घेवडा पु. सीम, हिक किस्म जी राहें जी फरी.

घेवदेव स्त्री. (१) डे वठु (२) उदमु, वापार.

घेवाणदेवणा स्त्री. डे वठु, पैसे जो वहिवार.

घेबारी पु. रेजिको मालु विकिणंदडु वापारी.

घो, घोव [प्रा] पु. घोडु, मुडिसु.

घोकणी स्त्री. दौर करण या वरी वरी चवण जी क्रिया.

घोकणे स.क्रि. दौर करणु, तोते वांगुरु यादि करणु, रटणु.

घोकंपट्टी स्त्री. रटण जी क्रिया, वरी वरी यादि करण जी क्रिया.

घोक्या वि. रटींदडु, यादि कंदडु (तोते जियां).

घोंगडी-डे स्त्री. न. कंबलु. घोंगडे गळ्यात पडणे गिची अ में धिडिणी बुघिजणु, मुसीबत में फासणु.

घोगरा वि. घघो-घुटियलु (आवाजु).

घोंघावणे अ.क्रि. (१) भूं भूं करणु (मखियूं) (२) गंबरणु (३) घूघट करणु (हवा) (४) गडु थियणु. घोंगाट पु. भूं भूं (मखियुनि जी).

घोट [सं] पु. डुकु.

घोटणे [प्रा] स.क्रि. (१) घोटणु (२) गहणु (३) यादि करे पको करणु (४) रटणु, दुहिराडणु (५) सहणु, भोगणु (६) गीहणु.

घोटविणे स.क्रि. (१) अखर पका करणु, मशक पचाडणु (२) हंडाडणु, मन में गौर करणु.

घोटा पु. (१) मुरे जो संघु या हडी, मुरो (२) घोटियल भंग (३) डंडो (घोटण जो).

घोटाळणे [सं] अ.क्रि. (१) मुंझणु, हिचिकणु (२) अजायो

फेरा पाइणु.

घोटाळा पु. घोटाळो, गडिबुडि, गोलुमालु.

घोटीव वि. (१) घोटीयलु, घोटे लसो कयलु (२) मश्क पचाए सुठा कयल (अखर).

घोडा [सं] पु. (१) घोडो (२) घेरि, ओभारी, (इं) 'बोअर' (जाग्राफी), नदीअ जे छोड वटि उहा सामूंडी वीरि जा नदीअ जे मयां चड्ही अचे.

घोडी [सं] स्त्री. (१) घोड़ी (२) घडामंजी, घोड़ी वगेरह (३) पेर घोड़ियूं.

घोडे-ड [सं] न. घोडो. घोडे उभे करणे खंडकु विसणु, रुकावट पैदा करणु. घोडे दामटणे पहिरीं पंहिजो ई कमु करणु. घोड्यावर बसणे नशे में हुअणु. घोड्यावर बसून येणे तकडि कंदे अचणु, घोडे ते चड्ही अचणु. घोडकुदळ पु. (१) जणियो पाइणु जी उमिरि थी वजण खां पोड बि जणियो न पाईदडु छेकिरो (२) वडवर, शादीअ लाडकु हुंदे बि शादी न कयल छेकिरी. घोडका-क्या पु. सईसु. घोडगा पु. उमिरि में वडो पर बाराणे सुभाअ जो छेकिरो. घोडचूक स्त्री. वडी चूक-भुल. घोडदळ न. घोडे सुवारनि जी फौज, रसालो. घोडदौड स्त्री. घोड़नि जे डुकण जी शर्त. घोडनवरा पु. वडीअ उमिरि जो घोटु. घोडनवरी स्त्री. वडीअ उमिरि जी कुंआरि. घोडमाशी स्त्री. बुघी. घोडवळ स्त्री. तबेलो. घोडविबाह पु. बेमेलु विहांवु. घोडबेल स्त्री. घोडे जी लिङि. घोडशी स्त्री. घडामंजी. घोडशीर स्त्री. खुच, मुरे ऐं टंग जे विच वारी वडी नस. घोडेकाठी स्त्री. पेर घोड़ियूं. घोडेघास न. रश्को, रिश्को (गाहु).

घोण स्त्री. सौ पेरी, कन सोपारी.

घोणजा वि. मोगो, सुस्तु.

घोणा [सं] पु. नकु, बिनि नासुनि ज विचवारे पदे जो मथियो हिसो. घोणा फुटणे नकहीर थियणु.

घोर [सं] पु. (१) खोंघिरो (२) परघोर, जारु, चिंता, ओनो (३) दाहं (४) शोरु (५) रोदनु पिटिको (६) मुसीबत. वि. (१) घोर, बे ह्रदि (२) खौफनाकु (३) गहिरी (निंड) (४) घमासानु. घोर पढणे चिंता

थियणु, दिलि लुइहणु.

घोरणे [सं] अ.क्रि. खोंघिरा हणणु.

घोरपड स्त्री. (१) गोह (२) मुसीबत (३) डोहु.

घोब पु. मुडिसु, घोटु, पती.

घोष [सं] पु. (१) धनारनि जो वषाणु, गऊशाला (२) नाडु, वडो आवाजु, गर्जना (३) दुहिराइण-यादि करण जी क्रिया.

घोषणा [सं] स्त्री. (१) पघिराई, ऐलानु (२) नअरो, (इं) 'स्लोगन'.

घोस, घोंस [सं] पु. छुगो, मुचो, तुरो.

घोसणे स.क्रि. (१) गोल्लणु (२) लभिजणु, मिलणु.

घोसाळे न. लसी तूरी, राजखोश्ट.

घोळ पु. (१) गडि बुडि, घोटाळो (२) संसटु (३) मूंझारो (४) बहिसु (५) डुक डोड (६) गडण-मिलाइणु जी क्रिया. घोळ घालणे (१) खूबि बहिसु करणु (२) गडि बुडि-गोडु-मूंझारो पैदा करणु.

घोळ पु. (१) घेरो (२) पलज, पांडु (३) मछियूं फासाइणु जी थेल्ही.

घोळ स्त्री. लूणक.

घोळका पु. (१) भीड़, मेडु (२) शोरु, रडियूं वाका.

घोळण न. (१) छडह, छाणण जी क्रिया (२) आटणु.

घोळणी स्त्री. छडह, छडह छांड.

घोळणे [सं] स.क्रि. (१) तारणु (छज में अनु विस्त्री) (२) मन में खुखणु, का गाल्हि मन में हुअणु (३) मखणु, (गिहु) (४) खोटे खोटे पुछणु (५) छिले लसो करणु (६) हिरणु (७) सताइणु (८) छिकणु, धिकणु. घोळून घोळून क्रि.वि. (१) वर वर करे (२) उयिलए पुयिलाए (३) बदिलाए सदिलाए.

घोळविणे स.क्रि. (१) मन में हंडाइणु, सोचणु (२) तकिलीफ डियणु (३) पता पीसणु.

घोळसणे स.क्रि. (१) गडणु, मिलाइणु, (२) दसणु, हेठि केराइणु.

घोळणा पु. डिसो 'घोणा'.

घ्न [सं] वि. मारींदडु, नासु कंदडु.

घ्या उ.वा.उ. डिसो! डिडुइ!

घ्राण [सं] न. (१) नकु (२) बांस, बूड़.

घ्राणेंद्रिय [सं] न. नकु.

घ्रात [सं] वि. सिंधियलु.

घ्राता वि. सिंधंदडु.

घ्रेय [सं] वि. सिंधण जोगो.

ङ

ङ मराठी वर्णमाला जो पंजों हर्फु सहीइ हिन अखर सां शुरू थींदइ लफ़्ज मराठीअ में कोन्हनि.

च

च मराठी वर्णमाला जो छहों हर्फु सहीइ.

च अ. (१) इरादो-पक-सफ़ाई-खासियत ऐं पंहिजाइप डेखारिंदडु हर्फु, ई. (मि. 'शालेच पाहिजे' = थियणु ई खपे.) (२) जहिडो, सागियो.

चक [सं] पु. (१) घाको, दबिदबो (२) काइदो, नेमु (३) ढंगु, रीति (४) ढल (५) एकता (६) हिसे में मिलियल जमीन.

चकचकणे अ.क्रि. चिमिकणु, ब्रहिकणु. चकचकाट पु. चमक, चिमिको. चकचकीत वि. चिमिकंदडु, साफु.

चकचकावणे स.क्रि. ज़ोर सां चमाट हणणु.

चकणा [सं] वि. टेडो, टेडी अखि.

चकणे [सं] अ.क्रि. (१) दोखो खाइणु, ठगिजणु, फासणु (२) मतियूं मुंडी ववणु, वाइडो थी ववणु (३) रांदि में ताडी डियणु.

चकती [सं] स्त्री. (१) गोलु टुकरु, फार (धातू-कागज़-मेवे जी) (२) बिलो, पासि.

चकंदळ [सं] न. (१) गोलु टुकरु (२) चांदिणी, चिटी, चिटो (डुड जो) (३) डनो.

चकभूल [सं] स्त्री. (१) हैरत, अजबु (२) भ्रमु.

चकमक [सं] स्त्री. (१) चकुमकु (२) छिक ताण, झगिडो (३) लडाई, चकिरी.

चकरावणे अ.क्रि. अजब में पवणु, वाइडो थी ववणु.

चकला [हिं] पु. (१) शहर जो हिंसो-महिलो-पाडो (२) वार्ड जे मइजिस्ट्रेट जी कचहिरी (३) अडो.

चकवणी स्त्री. (१) गुमराहु करणु (२) दोखो, ठगी (३) गोही.

चकवा [सं] पु. (१) चकुओ पखी (२) भ्रम में विशंदडु भूलु (३) मलाइनि जो हिकु गीतु.

चकविणे स.क्रि. (१) गुमराहु करणु (२) दोखो डियणु, ठगणु (३) अजब में विज्ञणु, मूंझारे में विज्ञणु.

चकळ [सं] न. टुकरु, भाडो, हिंसो.

चकाकणे अ.क्रि. चिमिकणु, ब्रहिकणु, जरकणु, खिंवणु.

चकाकी स्त्री. चिमिको, तिजिलो.

चकोटी-ट्या [सं] स्त्री. गप शप, ठडो ठकाउ.

चकार पु. बिड्क, हिकु बि लफ़्जु.

चकित [सं] वि. अजब में पियलु, धबिरायलु, डिनलु.

चक्क वि. (१) चिमिकंदडु, रोशनु (२) हैरत में पियलु (३)

चिटो. क्रि.वि. (१) अखियूं चर्खु कंदडु, साफु साफु.

चक्कर [सं] न. (१) चकरु, फेरो, फेरी, भांवाटी (२) फीथो, गोलु, (३) अजीबु शख़्खु (४) घेरो.

चक्का पु. चको (डहीअ जो).

चक्काचूर वि. चकिचूर, चकिनाचूर.

चक्की [सं] स्त्री. (१) चकी (२) जंडु.

चक्र [सं] न. (१) चकरु, चकिरो, चर्खु (२) टोली, टोलो (३) गोलु (४) भौरु, कुनु (पाणीअ जो) (५)

भाडो, हिंसो (६) मुसीबत, औखी वेल (७) मंडलु.

चक्रकता स्त्री. गोलाई. चक्रवत वि. फीथे जियां गोलु.

चक्रवर्ती पु. चक्रवर्ती, रुड़ ज़मीन जो शहनिशाह.
चक्रवाक पु. चकुओ पखी. चक्रवाड, चक्रवाडव्याज पु.
गडियलु व्याजु. चक्रवात पु. वाचूडो. चक्रवृद्धी स्त्री.
गडियल व्याज सा वधंदइ रकम. चक्रव्यूह पु. (१)
लशकर जो खासि गोलु मोर्चो-धेरो (२) औसडु.
चक्राकार पु. गोलु. वि. गोलाओं. चक्रांग पु. कर्डो
(पखी). चक्रांत पु. मन्सूबो, घाटु. चक्रावर्त वि.
गोलाओं, गोलु.

चक्रम पु. चकिरमु, अजीबु सुभाज वारो शख्स.

चक्री [सं] स्त्री. (१) गडिजी कयलु प्रोग्रामु (२) पटिके जी
रचना (३) मति, अकुलु (४) रिवायत, परंपरा. वि.
(१) गोलु फिरंदडु (२) वारेवटीस सां कयलु. चक्री
उडविणे मज़ाकु करणु, खियु करे वठणु, छी छी करणु,
ठठेली करणु. चक्री उपोषण न. वारे वटीअ सां कयलु
उपवासु-लंघणु. चक्रीवादल न. गुरो वाचूडो, चकरदार
तूफ़ानु, (इं) 'साइक्लॉन्'.

चबोट [सं] वि. (१) साफ़, निर्मलु (२) सुहिणो, सुठो.

चंग [फ़ा] पु. (१) लगड़ जो पुछु (२) वडी डफिली (३)
शर्त (४) चंगु. चंग बांधणे चंग ते चड्हणु, कमरि
कशिणु, तयार थियणु, प्रतिग्या करणु, संदिरो बुधणु.

चंग [सं.का] वि. (१) चालाकु, होशियार (२) चडो, सुठो.

चंगल स्त्री. (१) झझाई, घणाई (२) मजो (३) शाहाणी
हालति (४) तृप्ती.

चंगी, चंगी भंगी वि. इलती, आदती.

चघल न. (१) चबाड़े फिट्टी कयलु फोगु (२) बक बक. वि.
(१) सुस्तु, डिलो (२) बे सवादी.

चघलणे [सं] स.क्रि. चबाड़णु.

चंच [सं] वि. होशियार, चालाकु, तेजफ़हमु, तेजु.

चंचणे, चंचणे अ.क्रि. (१) मरणु (२) कम तां कडियो वगणु.

चंचल [सं] वि. (१) चंचलु (२) टेमी, पूरालो (२) तैजु.

चंचलपणा पु. चंचलता, चिलिविलाई.

चचविणे स.क्रि. (१) दगा सां मारणु, गुडीअ तरह मारणु
(२) सत्पानासु-तबाह करणु.

चंचल वि. डिसो 'चंचल'.

चंचा [सं] स्त्री. (१) ओडो, ओणू, पखियुनि खे डकाङ्ग

लाइ खेत में ठाहे बीहारियलु काननि वगेरह जो
माणहूअ जो नकुली पुतिलो (२) सुकलु शख्सु.

चंची [सं] स्त्री. पान जो सामानु रखण जी खाननि वारी
नंदिडी गोथिरी.

चंचु स्त्री. पखीअ जी चुहिब. चंचु प्रवेज पु. चिड़ण-दाखिलु
थियण जी क्रिया.

चंचू [सं] वि. होशियार, काबिलु.

चट [सं] पु. (१) डभु, डभ (गाहु) (२) ब्राह्मण जे बदिरां
रखियलु डभनि जो पुतिलो या डभ (सिराध में).

चट [सं] स्त्री. (१) चट, सवादु, लजत (२) इलत, हेर,
चटिको. वि. वाहियातु. क्रि.वि. (१) यकिदमु (२)
खतमु (३) सभई गडिजी (४) बाई, गिरिकाए (५)
पंहिंजो पाण, पाणेही.

चंट वि. (१) चालाकु, होशियार (२) दुटो (३) खडो तडो,
जल् फटाको.

चटई [सं] स्त्री. तौरी, तडो. चटईक्षेत्र न. (इं) 'कार्पेट
एरिया'.

चटक स्त्री. (१) चटक, चाहु, शौकु (२) चट, चश (३)
चूस, चाट (४) मार, हेर, आदत (५) ओनो,
आंधिमांधि (६) तडिफ. पु. तूती (पखी), (इं)
'फिन्च'. चटक लागणे चाट पवणु, डाठ हिरणु.
चटकदार वि. ज़ड़केदार, सवादी.

चटकचांदणी स्त्री. ठाहूकी-सुहिणी-छत्रीली-अल्बेली औरत.

चटकन क्रि.वि. फौरन, क्षटि, यकिदमु, ठहपह.

ठपका [सं] पु. (१) लहिस, तज (२) डंभु, दागु (३) सूर
(४) ओनो (५) मन खे चुभंदडु तज़ानो (६) नुक्सानु,
घाटो (७) ताति (८) विछोडो, डुखु.

चटकावणे स.क्रि. (१) धकु हणणु (२) चकु पाङ्गणु.

चटणी-नी [सं] स्त्री. चटिणी.

चटपट स्त्री. (१) गुणिती, ओनो, सांगो, अंदेशो (२) ताति
(३) चालाकी. क्रि.वि. चटि पटि, अचानकु, यकिदमु,
फौरन.

चटावणे अ.क्रि. (१) शौकु-चाहु पैदा थियणु (२) बुरी आदत
लगणु, हेर पवणु.

चटेल वि. इलती, हेराकु, आदती.

चटोर वि. (१) वाहियातु, बेहूदो, फाहिशु (२) बटाकी (३) कमीणो, कुधो.

चट्ट [प्रा] क्रि.वि. असुलु, सफा, बिल्कुलु, पूरीअ तरह.

चट्टा [हि] पु. (१) चिटो, फुरिडीअ जो निशानु (२) घाटो, नुक्सानु.

चंड वि. (१) तीसिरु, गुसेवारो (२) जोरदारु, तेजु.

चढफड स्त्री. (१) खार, जख (२) फथिको, लोछ. चढफडणे अ.क्रि. (१) खार खाइणु (२) फथिकणु, लुछणु.

चढफडाट पु. (१) फथिको, लोछ (२) खार, जख.

चंडाल-ळ पु. (१) चंडालु, नीचु (२) पापी, कमीणो, ज़ालिमु. चंडाल चौकडी स्त्री. चंडाल चौकिडी, नीच माणहुनि जी टोली.

चंडोल पु. (१) चंडलु (पखी) (२) रंगीलो शखु (३) अलबेलो-छबीलो शखु (४) फौज जी पछाडी, पछाडीअ जी रख्या कंदइ फौज.

चडी स्त्री. चढी.

चढ पु. (१) चाड्ही (२) चाड्हु, वाधारो, तरक्की (३) वाधि (४) चड्हाई. वि. खटंदडु, उतमु. चढ देणे हिमियाइणु, हिमथअफ़ज़ाई करणु. चढउतार पु. लहु चड्हु, लाही चाड्ही.

चढणे [सं] अ.क्रि. (१) चड्हुणु, सुवारु थियणु, मये वगणु (२) धमंडु थियणु (३) धिइणु (४) मिलणु, हासुलु थियणु.

चढता वि. (१) चड्हुंदडु, वधंदडु, वाधारो कंदडु (२) चाड्हीअ वारो, मथाहों. चढता पाया पु. शानशौकत जो वक्तु, औजु.

चढती स्त्री. (१) चड्हु, वाधारो, तरक्की (२) ऊचो-वडो दर्जो. चढती कमान स्त्री. शानशौकत जो वक्तु, सणाईह. चढती कळा स्त्री. (१) चंड जे कलाउनि जो वाधापो-वधणु (२) शानुशौकत, सुखु संपदा, औज. चढती पराई स्त्री. (१) शानु शौकत, वाधारो (२) वधंदडु उमिरि. चढती श्रेणी स्त्री. चड्हुंदडु सिलसिलो.

चढते व्याज न. गडियलु व्याजु.

चढवट पु. चाड्ही. वि. चाड्हीअ वारो.

चढविणे स.क्रि. (१) चाड्हुणु (२) पाइणु (कपिडा, गृह) (३) हणणु (४) खाइणु, पीअणु (नशेदार शैड) (५) खुशामद करे मये चाड्हुणु.

चढा वि. (१) डिघो (२) छिकियलु (३) वधीक.

चढाईत वि. (१) चड्हुण में माहिरु (२) माहिरु घोडे सुवारु.

चढाऊ वि. (१) हमिलावर (२) चड्हुण जोगो.

चढामोढ स्त्री. चढाभेटी, शर्त, सघा, चडति.

चढावा पु. (१) घोटेतनि तर्फा आयलु कुआरि जो वगो (२) नज़िरानो, भेट (३) वाधारो (४) लेपु.

चढेल वि. मगिरुरु, आकडिमुठ्यो, बे अदबु.

चढोवढी स्त्री. चढाभेटी, शर्त.

चण स्त्री. क़दु, डीलु, बनावत.

चणका पु. (१) डंग जो सूरु (२) सूरु.

चणचण स्त्री. कमी, तंगी, घटिताई, गर्ज.

चणा पु. चणो, फोटो.

चतकोर वि. पारिचो, चोथों हिस्सो.

चतुर [सं] वि. चारि (४).

चतुर पु. भंभूरी, (इं) 'इङ्गन् प्लाड'.

चतुर [सं] वि. चतुरु, चालाकु, माहिरु, होशियारु.

चतुरंग [सं] वि. चड्हुनि किस्मनि जी फौज (हाथी, घोडा, रथ, प्यादा).

चतुरस्त्र [सं] पु. चौकुंडो, चौरसि. वि. (१) चौरसि (२) माहिरु, क़ाबिलु.

चतुराई स्त्री. चतुराई, चालाकी, क़ाबिलियत.

चतुर्थ [सं] वि. चोथों.

चतुर्थांश पु. चोथाई, चोथो, चोथों हिस्सो.

चतुर्थी [सं] स्त्री. चोथि.

चतुर्दश [सं] वि. चोडहों, चोडहें. चतुर्दशविद्याधाम वि. अज़लौ विद्वानु, पंडतु.

चतुर्दशी [सं] स्त्री. चोडसि.

चतुर्धा [सं] चड्हुनि किस्मनि जो.

चतुर्भुज [सं] वि. (१) चतुरभुजु, चड्हुनि हथनि वारो श्री विष्णू (२) चौकुंडो (३) शादी कयलु, परिणियलु.

चतुर्वर्ग [सं] पु. धर्म-अर्थ-कामु ऐं मोखु.

चतुर्वर्ण [सं] पु. ब्रह्मणु-खत्री-वैश्यु ऐं शूद्र.

चतुर्विध [सं] वि. चङ्गिनि किस्मनि जो.

चतुष्कोण [सं] पु. चौकुंडो.

चतुष्टाई [सं] स्त्री. (१) पङ्चनि जी जाच (२) गाल्हि फैलिजणु.

चतुष्टय [सं] न. चङ्गिनि जणनि जो मेडु, चौकिडी.

चतुष्पाद [सं] वि. चौपायो (गांड-मेंहि).

चतुःसीमा [सं] स्त्री. चङ्गिनी तर्फनि जूं ह्रदूं.

चतुःसूत्री [सं] स्त्री. चङ्गिनि उसूलनि जो मजमूओ. वि. चङ्गिनि किस्मनि-उसूलनि जो.

चत्वार [सं] वि. चारि (४).

चंदन [सं] न. (१) चंदनु (२) लेपु (३) तबाही.

चंदेरी वि. सोनहरी.

चंदेल पु. चंडोलु, चंडूलु (पखी).

चंद्र [सं] पु. (१) चंदरु, चंडु (२) मोर जे खंभ जी विचीं टिकी. चंद्रग्रहण न. चंडग्रहण. चंद्रप्रकाशित वि. चांडोको, चांडिणो. चंद्रबल-ळ न. चंड जी मुवाफिकत. चंद्रमौली पु. शंकरु. चंद्रविकासी वि. चंड जे उभिरण सां टिडंदडु (कमलु). चंद्रक्षय पु. उमास.

चंद्रस पु. चंदिरसु.

चंद्रिका [सं] स्त्री. चांडाणि, चांडोकी.

चंद्रोदय [सं] पु. चंड जो उभिरण.

चंपक [सं] पु. चंपा गुलु. चंपकमाळा स्त्री. चपाकली (हार).

चपकन-दिशी क्रि.वि. यकिदमु, खिन पल में.

चपखल क्रि.वि. ठीकु, ठहिकणु, बराबरि, (इं) 'फिट्'.

चपडा-डा [सं] वि. (१) मिनो (नकु) (२) चिमितिरो (३) चुंझो.

चंपत [सं] वि. गाड्बु, गुमु, ओझलु.

चपराक स्त्री. चमाट, यफ, धकु.

चपराशी-सी [हिं] पु. पटेवालो.

चपल-ला [हिं] स्त्री. चंपलु.

चपल-ळ [सं] वि. (१) चालाकु (२) फुड्तु (३) तेजु (४) चंचलु (५) तकिडो चपळाई स्त्री. चालाकी, फुड्ती, तेजी.

चपाचप क्रि.वि. झटि, फौरन, यकिदमु.

चपाटणे अ.क्रि. (१) छाई छडणु, गिरिकाडणु (२) कमु लाहे

छडणु.

चपाटा पु. (१) रफ्तार, तेजी (२) मार (३) इमिलो.

चपाती [हिं] स्त्री. चपाती, फुलिको.

चपापणे अ.क्रि. (१) छिर्कु भरणु (२) डकी ववणु, हीसिजणु (३) लजी थियणु, शकिजणु.

चंपी स्त्री. (१) मालशि, लिङ्ग महिटणु, ज़ोर डियणु (२) हजामत.

चपेट [सं] (१) चपेट, धकु, चमाट (२) चोट (३) मुसीबत (४) घाटो, नुक्सानु (५) इमिलो, धाड.

चपेटणे स.क्रि. मारणु.

चप्पल स्त्री. चंपलु.

चबकणे अ.क्रि. हीसिजणु, डकणु.

चबकल-खल क्रि.वि. डिसो 'चपखल'.

चबचबणे अ.क्रि. पाणीअ में पिसणु, आलो थियणु.

चबडब स्त्री. (१) अंधि धुंधि, बे इंतजामी (२) गोडु शोर (३) दखलअंदाजी (४) नाकामयाबी (५) डांवाडोलु हालति.

चबरा, चबरट वि. बक बक कंदडु.

चबाबणे अ.क्रि. हीसिजणु.

चबुतरा [हिं] पु. (१) चबूतिरो, (२) चौकी (३) कचहिरी.

चंबू पु. (शीशे जी) घुघी.

चभळ वि. डिलो, बेकिरो.

चमक [हिं] (१) चिमिको, तिजिलो (२) सट (उभिरणु) (३) मिखिर. चमकणे अ.क्रि. (१) चिमिकणु, ब्रहिकणु (२) छिर्कु भरणु (३) सूरु थियणु (सट जो) (४) हीसिजणु (५) ज़ाहिरु-मशहूर थियणु (६) अजब में पवणु.

चमकाविणे स.क्रि. (१) घमिकाडणु (२) बेद सां मारणु (३) सींगारणु, चिमिकाडणु.

चमकी स्त्री. (१) चामिकी, बेद जो लकुणु (२) नकुली रेशमु (३) चिमिकंदडु हीरो (नक जी फुलीअ जो) (४) चिमिकंदड पनी.

चमचमणे अ.क्रि. ब्रहिकणु, चिमिकणु.

चमचमाट [सं] पु. (१) चमक, तिजिलो (२) छाडण पीअणु जी सझाई.

चमचमीत [सं] वि. (१) सवादी, ज़ाइक़ेदार (२) काफी, भरिपूर.

चमचा [सं. फ़ा] पु. चिमिचो.

चमत्कार, चमत्कृती [सं] पु. स्त्री. चिमतकार, अज़बु, इसरार, करामत. चमत्कारिक वि. अज़ीबु, अनोखो.

चमनी वि. रंगीलो, रंदि वगेरह जो शौकीनु.

चमार [सं] पु. चमार, मोची.

चमू [सं] स्त्री. फौज.

चयन [सं] न. गडु करण जी क्रिया, ढिगु, मेढु.

चयन स्त्री. (१) चैनु, आरामु (२) मज़ो, मस्ख़री.

चर [सं] पु. चर, चुर, खाही, खड. स्त्री. रहंड. न. वगण जी क्रिया. वि. चुरंदडु, हलंदडु, वेंदडु, फिरण घिरण वारो.

चरक [फ़ा] (१) चीचिड़ो, कमंद जी रसु कढण जी मशीन (२) लेपु-मुलिमो डियण जी मशीन (३) जंडु.

चरकट [सं] पु. ककि कंदड़ तकिरीर-गुल्हाड़णु, पटाड़.

चरकणे अ.क्रि. (१) फाटणु, चीरिजणु (कपिड़ो) (२) डकणु, दहिको थियणु (३) मुंझणु, छिरिकणु, मतिपूं मुंझणु.

चरका [फ़ा] स्त्री. (१) सड़ण खां पोड़ धींदडु सूरु (२) डंभु, दागु (३) सूरु, डुखु.

चरकी [फ़ा] स्त्री. सिराणि, चाकूं वगेरह तिखो करण जो फीयो.

चरखा [फ़ा] पु. चखों, ऐटु.

चरग-घण न. चरागाहु.

चरचर स्त्री. (१) सूरु, वेदना (२) पछिताउ.

चरचरीत वि. (१) खहुरो (२) तिखो (३) चिटो, साफु.

चरचोंडा वि. चुगुलुखोरु, बकबक्यो.

चरट न. नोड़ी.

चरहणे स.क्रि. डरणु, पीहणु.

चरण [सं] न.पु. (१) पेरु, पेर (२) कविता जी सित.

चरणे [सं] अ.क्रि. (१) चरणु, गाहु वगेरह खाड़णु (२) चूंडणु.

चरपट [सं] स्त्री. पटाड़, अजाई बक, शक. चरपटपंजरी स्त्री. पटाड़, ककि कंदडु-थकाईदडु-गुल्हाड़णु, अबू बहुर.

चरफड-डाट पु. जख, पोसिरणु, फयिको. चरफडणे अ.क्रि. (१) जख खाड़णु, पोसिरणु (२) फयिकणु (३) खफे थियणु.

चरबट स्त्री. पटाड़, मगज़खाऊ गुल्हि. वि (१) चरबटु, वातफाटो, वड वातो (२) बे सवादी (३) बे अदबु, शोखु (४) बकबक्यो (५) चालाकु, धूर्तु.

चरबी [फ़ा] स्त्री. चरिबी.

चरम [सं] वि. आखिरी, पोयो. चरमकाल पु. परिलड, मौतु.

चरमगती स्त्री. मोखु. चरमज्ञान न. ईश्वर जो ग्यानु.

चरविणे स.क्रि. चारिणु.

चरवी [सं.का.] स्त्री. चौरी.

चरवे न. चारो, पसुनि-पखियुनि जो दाणो-अनु, चोगु.

चरा पु. रहंड, लीक.

चराई स्त्री. चाराणी, मालु चारण जो उजोरो.

चराचर [सं] न. स्त्री. साहवारा ऐं बे जानि, मुतहरकु ऐं गैरि मुतहरकु, सिरिष्टी.

चरित [सं] न. (१) चरित्रु, हलति (२) कथा (३) इखलाकु (४) सुभाउ.

चरितार्थ [सं] पु. (१) इछा पूरी थियणु (४) गुज़रो. वि. सफलु, सोभारो.

चरित्र [सं] न. (१) चरित्रु, इखलाकु, हलति (२) हलति (३) जीवन चरित्रु.

चर्चिणे [सं] स.क्रि. (१) (सरीर ते) हणणु, लगाड़णु, थफणु, लेपु लगाड़णु (२) ज़िकिरु करणु.

चर्चा [सं] स्त्री. (१) गुल्हि बाल्हि (२) ज़िकिरु (३) बयानु (४) बहिसु (५) मक़ालो (६) वीचारु (७) खबर (८) गिला. चर्चासत्र न. (इं) 'सेमीनार'.

चर्पट स्त्री. (हथ जो) चंबो, बुजो.

चर्पटपंजरी स्त्री. डिसो 'चरपटपंजरी'.

चर्बी स्त्री. चर्बी.

चर्म [सं] न. (१) चर्मु, चमु, चमिड़ी (२) खल (३) ढाल.

चर्मका स्त्री. पखाल. चर्मकार पु. चमार, कलालु.

चर्मचक्षू-दृष्टी स्त्री. अखियूं. चर्मपत्र न. चमई पनो.

चर्मरोग पु. चमिड़ीअ जी बीमारी. चर्मरोग,

चिकित्साशास्त्र न. (इं) 'डर्मटोलॉजी'. चर्मी वि.

चर्मी, चमई.

चर्या [सं] स्त्री. (१) चहिरो, शिकिलि (२) डंगु, रीति (३) हलति (४) बनावत (५) वहिंवार.

चर्न न. डप करे धींदडु दहिको.

चर्वण [सं] न. (१) चबाइण जी क्रिया (२) चबाइण जी शैइ.

चर्वित [सं] चबाइयलु. चर्वित चर्णन न. (१) चबाइयलु वरी चबाइणु, ओगारणु (२) विंघ लग्गाइणु, वरी वरी उहाई गाल्हि करणु.

चन्हाट [सं] न. (१) नोडी, नोडु (२) नोडी वटण लाइ चर्षी फेराइण जी क्रिया (३) पटाइ, अबू बहूर, ककि कंदइ गाल्हि, विंघापणु.

चल [सं] वि. (१) हलंदडु, मुतहरकु (२) चंचलु. चलचित्र न. सिनेमा. चलचित्रगृह न. सिनेमाघर. चलचित्रदर्शक पु. चुरंदइ तस्वीरुं डेखारीदडु, (इं) 'बायोस्कोप'.

चलणे [सं] अ.क्रि. चलणु, हलणु, वगणु.

चलती स्त्री. (१) वाघारो (२) शानु शौकत, औज (३) हलंदी.

चलन [सं] न. (१) हलणु, वगणु (२) हलति (३) सिक्को (४) चालू सिक्को, (इं) 'करन्सी' (५) रसीद, पैसनि जी पहुच, चलनु.

चलनी वि. चालू, वहिंवार में कमु ईंदडु (पैसो). स्त्री. हिक किस्म जी नंदिडी तोफ. चलनी नाणे न. चालू सिक्को-नाणो.

चलबिचल [सं] स्त्री. अस्थिरता, बे बंदोबस्ती.

चलाऊ वि. चलाऊ, हलण जोगो.

चलाख [फा] वि. चालाकु, होशियार.

चलाखी [फा] स्त्री. (१) चालाकी (२) ठगी (३) गुमराहु करणु.

चलान [हिं] (१) पको चोरु, डुटो, डाकु (२) खजाने में रकम सां गडु मोकिलण जो कागजु (३) बीजकु, चालानु, (इं) 'इन्वॉईस'.

चलित [सं] वि. लुडंदडु लमंदडु, हलंदडु. चलितगर्भरोग पु. गर्भवतीजी में बार जो - गर्भ जो फेरो.

चलित्र [सं] न. चोरींदइ इंजिणि, चोरींदडु, मुहरिकि, (इं)

'मोटर्'.

चब [का] स्त्री. (१) चस, चशिवां, सवादु (२) पसंदी, रसु. चबदार वि. चसाइतो, सवादी.

चब पु. कुतिरि (नारेल वगेरह जी), चूरो.

चबक [सं] पु. (१) अजबु (२) डपु.

चबकणे अ.क्रि. डिजणु, छिरिकणु, अजब में पवणु.

चबड [का] स्त्री. डिगु, डेर.

चबडा [सं] अ.क्रि. (१) चरियो थियणु (२) आदती बणिजणु.

चबताळणे स.क्रि. क्रोध में अचणु, गुसे में इंद करिणु.

चबदा [सं] वि. चोडहें (१४).

चबदार वि. सवादी, ज़ाइकेदार, लज़ीजु.

चबरी स्त्री. चंवर.

चबली स्त्री. बु आना, रुपए जो अठों हिस्सो.

चबविणे [सं] स.क्रि. (१) जागाइणु (२) हिमियाइणु.

चबळी स्त्री. (१) चव्ली, रहीं (२) अफ़िवाहु, खबर.

चबाठा पु. चौवाटो.

चविष्ठ वि. सवादी, लज़ीजु, ज़ाइकेदार.

चव्वेचाळीस वि. चोएतालीह (४४).

चव्वा-व्या पु. चौकी (पतनि जी).

चव्हाटा पु. चौवाटो, चौकु.

चश्मा-षा [फा] पु. चश्मो.

चषक [सं] पु. प्यालो, (इं) 'कप'.

चहा पु. चांहि. चहापाणी न. चांहि पाणी.

चहा [प्रा] स्त्री. (१) चाहु, चाहिना (२) आशा (३) साराह.

चहाटळ वि. (१) गिलाखोर (२) बकबकियो (३) वाहियातु (४) ठोली कंदडु.

चहाड वि. (१) चुगुलुखोर (२) बटाकी (३) गुझ ज़ाहिर कंदडु (४) बिचापिडो.

चहाडी स्त्री. चुगिली, कूडी गाल्हि.

चहु-हू वि. (१) चारी (२) चइनी तर्फ़नि खां. क्रि.वि. सभिने पासे, चौधारी, चौगिर्दि.

चळ पु. (१) चंचलता (२) ज़वालु (३) लाडो (४)

बाहतिरी, चरियाई, मति मारिजणु (५) हिस्सु, शौकु

(६) धुनि, खप्तु (७) होडु. चळ घेणे होड तां हेठि न

लहणु, ज़िदु करणु. चळ भरणे चरियो थियणु, मगजु फिरणु, अकुलु वणु (बुढापे में).

चळक [सं] स्त्री. (१) टोली (२) जोरदार बहुकिरो (३) बोडि बोडां (४) डिगु (५) इमिलो (६) वसिकारो.

चळणे [सं] अ.क्रि. (१) चरियो थियणु, मति मारिजणु, मगजु फिरणु (२) काविडिजणु (३) लगातारि रूअणु (४) भुल करणु, किरणु.

चळत-ब स्त्री. (१) डिगिडी, थही (२) टुकरु, फार.

चळवळ [सं] स्त्री. हलुचलु, तहिरकु.

चळवळणे अ.क्रि. जूम मां वहणु.

चळु-ळू [सं] न. अखि.

चा [सं] पु. झालति इजाफत जी निशानी; जो, हकु या लागापो डेखारीदडु लफ्जु (मि. त्याचा = हुन जो).

चाळ पु. कनु.

चाक पु. (१) कुंभर जो चाकु (२) चाकु, फीथो. स्त्री. नजूर (लगणु) वि. ठाहूको.

चाकण स्त्री. नांग जो हिकु किस्मु.

चाकर [फ़] पु. चाकरु, नौकर.

चाकल [सं] पु. घोडे जी हिक बीमारी.

चाकवत पु. जरी, चिलु (भाजी).

चाकू [फ़] पु. चाकू, कपु.

चाकोरी [सं] स्त्री. गीहो, चीलो, मुहारि, गाडीअ जे फीथे जो लीको.

चाखणे [सं] स.क्रि. चखणु. चाखत जेवणे नज़ाकत सां-लजत सां रोटी खाइणु. चाखतमाखत बोलणे हबकंदे-सोचिदि गाल्हाइणु.

चाखविणे स.क्रि. (१) चखाइणु (२) चमाट हणणु.

चांग [सं] वि. (१) चढो, सुठो (२) दीठु, हिमयवारो.

चांगभांग पु. ज़ालुनि जो सींगारु-सीधि फणी, संभिरणु.

चांगला [सं] वि. (१) चढो, सुठो, भलो (२) बरजुस्तो, दीठु. चांगला पु. सुठइप, भलाई, चढई.

चाचड पु. माकोडो, गाड्हो माकोडो.

चाचण न.स्त्री. (१) माकोडो (२) गाड्ही किजली.

चाचणी स्त्री. (१) जाच (२) परिख, 'टेस्ट' (३) इम्तिहानु (४) चखे डिसणु.

चाचपडणे [सं] अ.क्रि. (१) हथोराइयूं हणणु (२) हथु लगाए डिसणु.

चाचपणे अ.क्रि. (१) हथोराइयूं हणणु (२) जाचणु, गोल्हणु (३) हथु लगाए डिसणु.

चाचरणे अ.क्रि. (१) हबकणु, बित्ति बित्ति करणु (२) पाबो खाइणु (३) लुडंदो लमंदो हलणु (४) सुकणु. चाचरा वि. बित्तो, हबकवारो.

चांचल्य [सं] न. चंचलता.

चाचा, चांचा पु. दरियाही चोर-लुटेरो-डाकू.

चां चूं न. चां चूं, हिकु बि अखरु, चूंचरा.

चाट [सं] वि. (१) कमीणो, नीचु (२) गुस्ताबु, वाहियातु (३) बकबकियो. स्त्री. (१) बटाक (२) धकु (३) टोटो, घाटो. चाट पडणे अचिरज में पवणु, डुंदें आडिरियूं डियणु.

चाटण न. चाटो (चटण जो).

चाटणे [प्रा] स.क्रि. (१) चटणु (२) लुटणु (३) छुहाज थियणु.

चाटा पु. (१) मुफ़सिलो (२) टकु, बटिणो, (इं) 'स्पिडल' (३) छेकिरो.

चाटी [सं] पु. बजाजु, कपिडे जो वापारी.

चाड [सं] स्त्री. (१) पसंदी (२) परिवाह, लिहाजु, मर्यादा (२) शौकु, चटिको.

चांडाल-ळ [सं] पु. चंडालु.

चाणाक वि. चालाकु, होशियारु, पको, तेजफहमु.

चाती [प्रा] (१) टिकी (२) नाणाडी (सुट जी), 'बॉबिन्' (३) सुटु ठाहिण जी चर्खी (४) टकु, चर्खे जे चोटियुनि में पियल लोही शीख.

चातुर [सं] वि. (१) चतुरु, सियाणो (२) महबूबु.

चातुरी [सं] स्त्री. चतुराई, चालाकी.

चातुर्मास-स्य [सं] न. आखाड ११ खां कती शु. ११ ताई चइनि महिननि जो वक्तु.

चातुर्य [सं] न. चतुराई, सियाणप, होशियारी.

चातुर्वर्ण्य [सं] न. ब्रह्मणु खत्री वैश्यु ऐं शूद्र इहे चारई.

चांदई स्त्री. जंडो, (इं) 'गेबल'.

चांदणी [सं] स्त्री. तारो. चांदणीरात्र स्त्री. तारनिभरी राति.

चांदणे [सं] न. चांडोकी, चांडाणि, चंड जी रोशिनी, सहाई.

चांदरात-त्र [सं] स्त्री. चांडोकी रात.

चांदवा [सं] पु. पींचे या शामियाने जी छिति.

चांदी [सं] स्त्री. (१) चांदी (२) चिटी, कोड्डु.

चांदोबा पु. चंडु (बारानि जी बोलीअ में).

चांद्र [सं] वि. चांडु, चांदिरु, चंड सां लागापो रखंदडु.

चानी स्त्री. नोरीअडो.

चाप [सं] न. (१) धनुष (२) चांप, घोडो (बंदूक जो) (३) पिजिरो (कूआ फासाइण जो).

चापटी स्त्री. (१) दबाए चिपतिरी कयल शड (२) चमाट.

चापणे [सं] स.क्रि. (१) दडिको डियणु, छंड कडणु (२) घणो खाइणु (३) रुशवत वठणु.

चापल्य न. (१) तेजी, फुर्ती (२) चंचलता.

चापा पु. पापिडी (कन जी).

चापा-फा [सं] पु. चंपा गुलु.

चापेकळी स्त्री. चंपा गुल जी मुखिडी.

चापेगीर वि. चंपा गुल जहिडी गोरी.

चाबूक [फा] पु. चाबुकु, चहबुकु. चाबूकस्वार पु. चाबुक सुवार, घोडे सवार, घोडे खे सेखारींदडु.

चांभार [सं] पु. चमारु, मोची. चांभारकी स्त्री. मोचीअ जो धंधो. चांभार चौकशी स्त्री. (१) बारीकीअ सां कयल परिख (२) नूस नूस, अजाई विड कडण जी विरूती, अजाई पुछा गाछा. चांभाराची नजर जोड्यावर बिलीअ खे ख्वाब में छिछिड. चांभाराच्या देवाला खेटराची पूजा सौंटी हुजे साणु त गडहु गोही न करे.

चाम [सं] न. चमु, चमिडो.

चामखीळ स्त्री. हसो, मसो.

चामचोरी स्त्री. चौपाए माल जी चोरी (गांड-मेंहिं जी).

चामट वि. (१) चीड्हालो, लिचिकेदार (२) पको, सोघो (भाकुर).

चामडी [सं] स्त्री. चमिडी. चामडी लोंबविणे-लोळविणे चमिडी लाहिणु, खूबि मार डियणु.

चामडे न. चमु, चमिडो, खल, छौडो, छोडो.

चार [सं] पु.ब.व. (१) नखिरा, चाला (२) अटिकलू.

चार स्त्री. (१) सावक (२) चारो, साजो गाहु.

चार पु. (१) जासूस (२) कासिदु.

चार [सं] वि. चारि (४). चार हान होणे (१) शादी थियणु (२) मारामारी थियणु, विडहणु. चार अक्षर न.ब.व.

बु अखर, थोरी विद्या-तअलीम. चार घटका

स्त्री.ब.व. थोरो या घणो वक्तु. चार चौघे पु.ब.व.

चारि माण्ह, माण्ह. चार दिवस सासूचे, चार दिवस

सुनेचे चारि डीहं चाह जा हुअणु.

चारणे स.क्रि. (१) चारिणु, चारो डियणु, गाहु खाराइणु (२) खाराइणु (३) रुशवत डियणु (४) जोडणु.

चारा पु. चारो, चोगु, चोगो.

चारी वि. (१) वेंदडु (२) चडनि (पासां) (३) कुलु चारि, चारई.

चारु-रू [सं] पु. नखिरो. वि. सुहिणो, उत्तमु, मोहिणो.

चारुगात्र वि. सुहिणे सरीर वारो. चारुगात्री वि. सुहिणे

सरीर वारी. चारुता स्त्री. सूहें.

चार्वक [सं] पु. (१) नास्तिक आचार्यु चारवाकु (२) नास्तिक इत्सानु. चार्वकमत न. धरम-करम परिलोक ऐं आत्मा खे कूडो समुसंदडु ऐं सिर्फु इत्सान जे सरीर खे सचु समुसंदडु हिक मतो-वीचार.

चाल [सं] स्त्री. (१) वणणु, हलणु (२) डंगु, रीति, चालि, हलण जो डंगु (३) रफ्तार (४) चालि, हलति (५) हमिलो, काह (६) (गाने जी) तर्ज. चालचर्या स्त्री. हलति चलति, रीति. चाल चलाऊ वि. वक्त ते कमु ईदडु, काराडतो. चालढकल स्त्री. ईघ, कम में देरि करणु. चालढाळ स्त्री. चालि चलति, चालि चलगति.

चालक पु. (१) हलाईदडु (२) संस्था हलाईदडु (३) पेर जी हिक बीमारी.

चालणे [सं] अ.क्रि. (१) चलणु, हलणु, पंधु करणु (२) चालू हुअणु (३) कमु अचणु (४) कबूलि हुअणु.

चालता वि. (१) हलंदडु, चालू (२) तिखो. चालता काळ पु.

औज, शान शौकत जो वक्तु. चालता बोलता वि.

हलंदडु. क्रि.वि. (१) अचानकु (२) डिसंदे डिसंदे,

तेजीअ सां (३) पाणेही. चालता हो उद्. टरु.

चालना स्त्री. (१) हलाइण जी क्रिया (२) रफ्तार (३) प्रेरणा (४) दौर.

चालविणे स.क्रि. (१) हलाइणु (२) शुरू करणु, लागू करणु
(३) हकिलणु (४) कमु आणणु (५) कूडो सिक्को
हलाइणु (६) खणी वनणु (७) ग्रामर में कंहिं हर्फ जा
सभु रूप बुघाइणु (८) मारणु.

चालित [सं] वि. हलायलु.

चालू वि. चालू, हलंदडु.

चावट [सं] वि. (१) वाहियातु (२) शारस्ती (३)
बकबकियो (४) चीड्हालो.

चावडी स्त्री. (१) चाउडी, गोठ में सरकारी कम जी जगह
(३) गोठ जी कचहिरी (३) चौकी.

चावणे [सं] स.क्रि. (१) चबाइणु (२) चकु पाइणु (३)
डंगणु (४) टुकणु, कुतिरणु (५) चबाइणु (६)
डाइहणु.

चावरा [सं] वि. (१) चकु पाईदडु (२) चुभंदडु (३)
खाईदडु.

चावळणे [सं] अ.क्रि. (१) निंड में बड़ि बड़ि करणु (२)
बकणु.

चावा [सं] पु. (१) चकु (२) डंगु (३) ज़खमु (४) डड्ह
(कुते जी).

चावी स्त्री. चाबी, कुंजी.

काश-ब-स [सं] पु. चांहिं पखी.

चासणी स्त्री. (१) चाशिनी, चाश (२) परिख.

चाहणे [सं] स.क्रि. चाहणु, प्रेमु करणु.

चाहूल स्त्री. (१) आहट, खुणक, भुणक, दहो (२) आवाजु
(३) निशानी.

चाळ [सं] स्त्री. चालि, अनेक कुटुंबनि जे रहण लाइ डिधी
इमारत. पु. (१) छेरि, चिंधिरू (२) जाच, गोल्हा,
चकास (३) विनि घोटियुनि जे विच वारो गुंडु (४)
(नदीअ जो) कुनु (५) सीटी.

चाळण-णा स्त्री.पु. (१) परणु, छाणी, छाणो (२) छाणण जी
क्रिया.

चाळणी [सं] स्त्री. (१) छाणी (२) जाच, गोल्हा (३) छंड
छाण (४) परणु, गेचणु.

चाळणे [सं] स.क्रि. (१) छाणणु (२) झलणु (३) गोल्हणु
(४) उयिलाइणु.

चाळवण-णी, चाळवणूक [सं] स्त्री. (१) सिकाइण (२)
दिलासो डेई कम में ईध करणु.

चाळवणे [सं] अ.क्रि. (१) आदत विझणु, हेरणु (२)
दिलासो डियणु (३) दोखो डियणु. स.क्रि. (१) हेर
विझणु, माइलु करणु (२) गडाइणु, मिलाइणु (३)
परे करणु.

चाळवाचाळव स्त्री. (१) सिकाइणु (२) दिलासो,
आनाकानी.

चाळविणे स.क्रि. (१) हेराइणु, हेर विझणु, संग में बोइणु
(२) माइलु करणु (३) छेइणु (४) फेराइणु.

चाळशी, चाळिशी स्त्री. (१) चालीह सालनि जी ज़मिरि (२)
ऐनक.

चाळा [सं] पु. (१) चालो, तालु, ताल पखाल (२) आदत,
हेर, चरियाई, सौदाउ (३) शौकु (४) शाररत (५)
छाणु.

चाळीव वि. छाणियलु.

चाळीस वि. चालीह (४०).

चाळूनपाळून क्रि.वि. वारे वटीसअ सां.

चाक्षुष [सं] वि. (१) डिसण में ईदडु, दीदनी (२) अखियुनि
सां लागापो रखंदडु. न. अखियुनि सां धींदडु प्रतखु
ग्यानु.

चिऊ स्त्री. सिरिकी (नंढिइनि बरानि जी बोलिअ में).

चिकचिक [सं] स्त्री. लिब, लिगि लिगि, चीड्ह.

चिकट [सं] वि. (१) चीड्हालो लिगिलिगिदारु (२) कंजूसु
(३) ज़िदी.

चिकटणे अ.क्रि. चंबुइणु, लगणु.

चिकटविणे, चिकटविणे स.क्रि. चंबुडाइणु, लग्नाइणु.

चिकटा पु. लबीसु, चीड्ह.

चिकटी स्त्री. (१) सण्भु, चिकनाई (२) धिम (३) लिब.

चिकण [सं] वि. (१) चीकी (-मिटी) (२) चिकिनो, चीको,
लसो (३) पको, मज़िबूतु (४) सणिभो (५) कंजूसु.

चिकण माती स्त्री. चीकी मिटी, डसडु.

चिकटा, चिकोटा पु. लास, (इं) 'बर्ड लाईम्'.

चिकणाई स्त्री. चिकनाई, सण्भु.

चिकाटी स्त्री. (१) लिब, चीड्ह, लबीसु (२) लगनि (३)

ताकृत आजिमाइण लाइ कराईअजी पकड़ (४)
हिमथ (५) अवरिचाई.

चिकार क्रि.वि. चिकार, कन तारि, तमामु घणो, पूरीअ
तरह. वि. बे हदि.

चिकित्सक [सं] पु. (१) हकीमु, वैतु (२) नुक्तचीनु,
भूशिगाफु (३) झंझाडो, जाच-परिख कंदडु (४) ज्ञाणू
माहिरु. चिकित्सा स्त्री. झलाजु (२) बीमारीअ जी
जाच, अगु पछाण (३) बारीकीअ सां चकास
करणु-डिसणु (४) अजाई जाच. चिकित्सालय न.
अस्पतालि, दवाखानो. चिकित्सेखोर वि. (१) अजाई
जाच कंदडु (२) शकी सुभाअ वारो (३) हद
नुक्तहचीनु.

चिकी स्त्री. (१) लाई (२) गुड़ जो चाटो.

चिकू-चिकू पु. चकू (फलु). वि. कंजूस.

चिखन पु. चिकणि, गप.

चिखळ पु. धिम.

चिखळणे अ.क्रि. (१) फहिलिजणु (२) वहणु (३) (हालति)
खराबु धियणु, गाल्हि वधी वनणु (४) धिमिजणु.

चिंच [सं] स्त्री. गिदामिडी.

चिचुंदरी स्त्री. छुछंदरु, कुए जो हिकु किस्सु.

चिचोका पु. चीचको, गिदामिडीअ जी खखिडी.

चिचोळा वि. (१) सोड्डो (२) हिक पास सन्हो धीवो वेंदडु.

चिट क्रि.वि. चुपि चापु, माठि करे.

चिटकी स्त्री. (१) चमोटो, चिभूट, चुहिंडिडी (२) मिटीअ
जो बर्तनु.

चिटकुला वि. नंढिडो, जीतामिडो, चचूंअडो.

चिटणीस [फ़] पु. सर दफ़तर, मुन्शी, खत वगैरह लिखंदडु
सरकारी अधिकारी, 'सेक्रेटरी'.

चिटपाखर न. कोई बि (-न), कुकिडू कूं हुअण जी हालति.

चिटोरे, चिटोय न.पु. चुटिको, कागज़ टुकर या कागज़ ते
लिखियल चिठी.

चिट्ठी [सं] स्त्री. (१) चिठी, खतु (२) चुटिकी, (इं)
'स्लिप'.

चिडका, चिडखोर वि. चिडिणो, तीसरु, खिजिणो.

चिडचिड स्त्री. (१) चिडिचिडि (२) धिम (३) लिव, चीड्डु.

चिडचिडा वि. (१) चिडिचिडो (२) चीड्डालो.

चिडणे अ.क्रि. (१) चिडणु, गुसे में अचणु (२) ज़ख़मु वधणु.

चिडमिड स्त्री. तमामु घणी भीड, गपागीह, सोड्ड.

चिडविणे स.क्रि. (१) चेडाइणु (२) गुसो डियारणु.

चिणणे स.क्रि. (१) चुणणु, जीअरे ई पूरणु, मौत जे घाटि
उतारणु (२) पथर वगैरह विक्षी बंदि करणु (बिरु)
(३) सोड्डमें सथणु.

चित् [सं] स्त्री. (१) चितु, मनु (२) बुधी, वीचार, सुरत
(३) ग्यानु (४) ब्रह्म. चित्तवृत्ति-वृत्ती स्त्री. रुहु,
आत्मा, प्राणु.

चित्तव वि. चिचिमिचि (अखर).

चित्तणे [सं] न. (१) सोचणु, वीचार करणु (२) कंहिजे
कल्याण या सफलता जी कामना करणु, दुआ करणु
(३) तजिवीज-रिया करणु.

चित्तन [सं] न. चिन्तनु, ऊन्हो वीचार. चित्तनीय वि. गौर सां
वीचार करण जोगो, सोचण जोगो.

चितपावन [सं] पु. महाराष्ट्र जे कोंकण भाडे जो ब्रह्मणु.

चितरणे स.क्रि. (१) तस्वीर-चित्रु कडणु, तस्वीरुनि सां
सींगारणु (२) लीका कडणु, अंगूडा मारणु (३) भित्ति
खराबु करणु.

चिता [सं] स्त्री. चिता, चिख्या, लाश खे साइण लाइ
ठहियलु काठियुनि जो टिगु. चिताभूमी स्त्री. मसाणु.

चिंता [सं] स्त्री. चिन्ता, फ़िकिर, गणिती. चिंतानुर वि.
चिन्ता में मुबितिला-फायलु. चिंतामणी पु. ख्वाहिश
पूरी कदडु हिकु ख्याली मणियो.

चितारणे स.क्रि. तस्वीर-चित्रु कडणु.

चिताविणे [सं] अ.क्रि. चिंता धियणु. स.क्रि. (१) चेताइणु,
सुजाणु करणु (२) चेडाइणु, छेइणु.

चित्त [सं] न. (१) चितु, मनु, अंदर (२) बुधी (३)
भावना. चित्तत्व न. (१) मनु (२) हिसासु (३) हस्ती
विजुदु, हुअणु. चित्तनिवृत्ती स्त्री. मन जी शांती.

चित्तधंज पु. मगजु फिरणु, मन जो भ्रमु. चित्तधामक
वि. मन खे मोहीदडु-पागलु कंदडु. चित्तवृत्ती स्त्री.
(१) मन जो लाडो, राबत, लहर (२) मक्सदु.

चित्तवेधक वि. (१) मनु मोहीदडु, कशशि वारो (२)

मनु घोड़ाईदड़. चित्तवल्ली स्त्री. रुढ़ानी ताकत, मन जी शक्ती. चित्तशुद्धी स्त्री. मन जी पवित्रता.

चिता [सं] पु. चीतो.

चित्त [सं] वि. (१) सोचण जोगो, ध्यानु करण जोगो, ध्यान में आणण जोगो (२) ज़रूरी.

चित्र [सं] न. चित्र, तस्वीर. चित्रक पु. (१) चीतो (२) चित्रकार (३) चिराईतो (४) चिटकु (वनस्पती). चित्रकला स्त्री. चित्र कढण जो हुनर. चित्रकार पु. चित्रकार. चित्रदर्शक पु. पर्दे ते तस्वीरुं डेखारींदड़ मशीन, (इं) 'प्रोजेक्टर'. चित्रपट पु. सिनेमा. चित्रमय वि. बा तस्वीर, तस्वीरुनि सां. चित्रलेखन न. चित्र कढण जी कला. चित्रविचित्र वि. (१) रंगारंगी (२) ज़जीबु (३) भांति भांति जो, गूनागूनि. चित्रवीथि-थी स्त्री. चित्रशाला, (इं) 'पिक्चर् गडलरी'. चित्रशाळा स्त्री. उहो हंधु जिते तस्वीरुं रखियल हुजनि, चित्रशाला. चित्रसंग्रह पु. आल्बम.

चित्रा [सं] स्त्री. सतावीहनि नखेत्रनि मां चोड़हों नखेत्र.

चिथडा [हिं] पु. फाटलु कपिड़ो, लीड.

चिथणे [सं] अ.क्रि. चिड़णु, छिड़णु, मछिरणु.

चिथावणी स्त्री. (१) छेड़, चुर्च, भड़िकाइण जी क्रिया (२) उत्साहु, हिमथ अफ़्ज़ाई. चिथावणे स.क्रि. (१) भड़िकाइणु, छेड़णु (२) उत्साहु डियारणु.

चिदानंद [सं] पु. ब्रह्म-ईश्वर जे मेलाप जो आनंदु.

चिंधी [सं] स्त्री. (१) चिंदी, अगिड़ी, लीड (२) फाटलु कपिड़ो.

चीनी माती स्त्री. चीनी मिटी.

चिन्मय [सं] वि. (१) पूरणु ग्यानी (२) साहवारो (३) ईश्वर.

चिन्ह [सं] न. (१) चिन्ह, निशानु, अलामत (२) आस्रार, अरिकानु, उहिवाणु (३) द्रागु (४) तिरु, हसो (५) बिलो, क्रॉसु वगेरह (६) शरारती (७) निभागो. चिन्हबंध पु. नुस्खो.

चिपट-ड न. असुर, असुर जो सोशियो.

चिपड न. (१) खलुनि वारी दालि (२) पिचूं (अखि जूं). वि. धुंधिलो, अणचितो.

चिपडे न. पिचूं.

चिपणे [सं] स.क्रि. जोड़णु, गूंदणु.

चिपनळी स्त्री. पिचिकारी.

चिपळी [सं] स्त्री. (१) पिचिकारी (२) रेलो, रेगाड़ी, उछल (३) खरतालु (साजू).

चिपाडे न. कमंद जो फोगु, छूतो (कमंद जो).

चिंब [सं] वि. आलो, पुसियलु, पूरीअ तरह भिगलु.

चिंब न. पूरीअ तरह न वधियल फरी.

चिंबट स्त्री. बान्स जे लकिदे जी फतील.

चिंबटणे स.क्रि. (१) चुहिंडिड़ी पाइणु (२) चीभाटणु, दबाइणु.

चिंबळ स्त्री. सेन्हूं.

चिबुक पु. खाड़ी.

चिमकणे स.क्रि. मेछ डियणु, इशारो करणु.

चिमखडा पु. (१) नंदिड़ो पथरु, पथिरी (२) चालाकु बार.

चिमट [सं] स्त्री. (१) चपुटी (२) चुहिंडिड़ी.

चिमटणे स.क्रि. (१) चुहिंडिड़ी पाइणु (२) चीभाटणु.

चिमटा पु. (१) चमोठो, चुहिंडिड़ी (२) चिमिटो (३) औखी वेल (४) दो आबो, केटी.

चिमटी स्त्री. (१) चमोट, चुहिंडिड़ी (२) चपुटी. चिमटी टाकणे ज़हर जो असुर लाहिण लाइ मंत्र चवणु, झाड़ विमणु. चिमटी लावणे रमिजुनि सां वस में करणु.

चिमणा पु. सिरिकु (पखी). वि. नंदिड़ो ऐं सुहिणो, पितिकिड़ो.

चिमणी स्त्री. (१) सिरिकी (पखी) (२) चिमिनी (बती) (३) दूहें लाइ नड़ो, बुझारो.

चिमुकला वि. नंदिड़ो ऐं सुहिणो, पितिकिड़ो, चंचूअड़ो.

चिमुरडा वि. नंदिड़ो.

चिमूट स्त्री. चपुटी.

चिम्म वि. भिगलु, भिनलु, पुसियलु.

चिर न. कपिड़ो-झा.

चिर [सं] वि. (१) घणे वक्त ताई जटाउ कंदड़ु (२) झूनो.

चिरकालिक वि. (१) घणे वक्त खां वठी हलंदी ईदड़ (२) घणे वक्त ताई हलंदड़ु. चिरस्थायी वि. घणो वक्तु जटाउ कंदड़ु, अमर.

चिरकणे अ.क्रि. (१) चीर पवणु (२) फाटणु (३) चिचिरिजणु (आवाज).

चिरकन कि.वि. फौरन, यकिदम्.

चिरकाम न. काराईअ सां काठु चीरण जो कम.

चिरकूट-गूट न. (१) कपिडो (२) फाटल कपिडे जो टुकर.

चिरगुटपांघळण न. कपिडा लटा, गादी चादर वगेरह.

चिरंजीव वडीअ उमिरि वारो, अमर. पु. पुट.

चिरडणे स.क्रि. (१) चीभाटणु, लताडणु (२) पीहणु (३)

चीयाडणु (४) जोरु डियणु (५) मेलणु.

चिरडणे स.क्रि. गुसे थियणु, काविडिजणु.

चिरणे न. वाढे जो हिकु ओजार.

चिरणे स.क्रि. (१) चीरणु, कपणु, फाडणु (२) टुकर करणु.

चिरंतन [सं] वि. आगाटो, प्राचांनु, झूतो (२) अमर, दाङ्गी, सदाई.

चिरा [हिं] पु. (१) कुंवारप (२) जुवानी. चिरा उखळणे कुंवारप नासु थियणु-करणु, भींडी छोडणु.

चिरा [सं] पु. (१) बरो (खेत-बाग जो) (२) इमारत जो घडियलु पथर. चिरा उलथणे (१) अचानकु मरणु (२) को घुल्लो शख्खु मरणु. चिरा घालणे मिटाए छडणु, नासु करणु-थियणु. चिरा पडणे (१) बांदि थियणु (२) छिप्प पवणु-किरणु.

चिराईल न.स्त्री. चिरयातो, किराडतो (कौडी वनस्पती).

चिरायू [सं] वि. वडीअ उमिरि वारो.

चिरीमिरी स्त्री. चीरीमीरी, रुखत.

चिरेबंदी स्त्री. मजमारी, राजिको कम-धंधो.

चिरोळी स्त्री. चीरोली, (इं) 'जिप्सम'.

चिलखत [फा] न. जिरह, लोह जी पोशाक.

चिलट न. (१) कुति (२) मछर, खरोति.

चिलबिलाट पु. गोडु, शोर.

चिलम-लीम स्त्री. चिलिम.

चिलवाण वि. डेंडो, बिंदिरो.

चिलीपिली न.ब.व. बार बुचा, टीभर टीभर.

चिल्लर पु.स्त्री. (१) चिलिडु, रेजो (२) रेजिकी खर्चु. वि. चिलिडु, रेजिकी.

चिबचिब [सं] स्त्री. (१) पखियुनि जी मिठी लाति (२) चूं

चूं. चिबचिबने अ.क्रि. (१) मिठी लाति लंवणु (२) चूं चूं करणु (३) काविडिजणु.

चिबट वि. (१) चीड्हालो, चाबूजो, लिचिकेदार (२) कंजसु (३) पको, मज्जितु. चिबटपणा पु. (१) चीड्हु, लबीसु (२) सहण जी सघ, सबुर.

चिबडणे [सं] स.क्रि. (१) महिटणु, गोहिणु (२) कुचिसणु, चीभाटणु (३) आजारणु.

चिबडा [सं] पु. चूडो (पेहुंनि जो).

चिबळणे स.क्रि. हथ सां दबाए कूंअरो करणु (फलु).

चिहाल पु. पघर, धिम, रेलो.

चिह्न न. डिसो 'चिन्ह'.

चिळकांडी स्त्री. (१) रेलो, रेगाडी (रतु वगेरह जी) (२) ठेंडी, जोर सां बाहिरि निकिरंदइ धारा, पिचिक, पिचिकार.

चिळसणे अ.क्रि. (१) ककि थियणु (२) किराडत अचणु.

ची स्त्री. हार. ची म्हणणे हार कबूलणु, आण मबाडणु.

चीक पु. (१) लिगिलिगिदार शैड, लबीसु (२) बड जे वण जो खीर, कचु (३) पिसु जो खीर (४) कतीरो, कतीलो.

चीज [फा] स्त्री. (१) चीप, लुसिरी, सोन जी सिर (२) पघर जो टुकर (४) गीतु (संगीत में).

चीज [फा] कदुरु, सजायो थियणु. चीज होणे (१) कदुरु थियणु (२) सजायो-सकारितो थियणु.

चीट [सं] न. छोट (कपिडो).

चीड स्त्री. चिड, गुसो. चिडखोर वि. चिडिणो.

चीण पु.स्त्री. चुणु, धुंजु.

चीत वि. (१) कुश्तीअ में हाराए पुठीअ भरि किरियलु, माति थियलु (२) खराबु थियलु (३) चिचिमिचि लिखियलु.

चीप स्त्री. (१) चीप, लुसिरी, सोन वगेरह जी सिर (२) पघर जो टुकर.

चीप वि. चुपि, खामोशु.

चीर [सं] न. कपिडो, लटो. चीरगुट न. कपिडे टुकर.

चीर न. दयालु वणु - हिन मां टरपेंटाईन कडियो वेंदो आहे, (इं) 'पाईन्'.

चीर [सं] स्त्री. चीर, डार.

चुकचुक स्त्री. किरिडीअ जो आवाजु.

चुकचुकणे अ.क्रि. (१) किरिडीअ जो आवाजु करणु (२)

चुचिकारणु, पछिताइणु.

चुकटी स्त्री. चपुटी.

चुकणे [सं] अ.क्रि. (१) चुकणु, चूक करणु, गलती या डोहु करणु (२) रस्तो भुलिजणु (३) (का गाल्हि) न थियणु (४) चुकितू करणु (५) गुसी ववणु. चुकला माकला वि. भुलियलु, भुललु. चुकून सुध्दा क्रि.वि. भुल में वि, भुलियो भुलायो.

चुकता-ते वि. चुकितू, अदा कयलु, लाथलु (लेखो).

चुकविणे स.क्रि. (१) गोही डियणु, हारणु, खिसिकी ववणु (२) डियणु, चुकितू करणु, लेखो लाहिणु.

चुका पु. चूक, भुल, घोटालो.

चुका पु. चूको (खटी भाजी).

चुकामुकी-मूक स्त्री. मुलाक़ाति न थियणु.

चुकार वि. कमु टारीदहु, नटाऊ, गूसरु. चुकारतहु पु. कमजोर, सुस्तु.

चुकी स्त्री. चुक, चूक, गलती, डोहु. चुकी ठेवणे डोहु मडहणु.

चंगल स्त्री. चंगुलु, मुठि.

चुगली स्त्री. चुगिली. चुगली खाणे चुगिली हणणु.

चुचकारणे स.क्रि. चुचिकारणु, पिरभाइणु, लाडु करणु, हयिडो घुमाइणु.

चुटका पु. (१) चुटिको, चर्चो, मजेदार लुटिको, मज़ाकी पिरोली (२) (निंढ. जो) सूटो (३) डंभु (४) सूटो (बीडीअ वगेरह जो) (५) उणितुणि.

चुटकी स्त्री. चुटिकी, चपुटी. चुटकीसरणी क्रि.वि. (१) मिनिट में (२) सवलाईअ सां.

चुटपुट स्त्री. चोरां खोरां, आंधि मांधि.

चुडा [सं] पु. (१) चूडी, चूडो, कंगणु (२) सुहागु. चुडा भरणे सुहागिणि थियणु.

चुडी स्त्री. चूडी.

चुणकळी स्त्री. चुनु पथरु, बाहि-खूरे में विशी चुनो ठाहिण जो पथरु.

चुणचुणीत वि. चालाकु, होशियारु, तेजु, तखडु.

चुणणे स.क्रि. चुणणु, चुण विअणु (कपिडे में) (२) चुणणु, चूडे दिगु ठाहे रखणु.

चुणी स्त्री. (१) चुणु, धुंजु (२) तहु.

चुणूक स्त्री. झलक, नमूनो. चुणूक दाखविणे झलक डेखारणु.

चुयडा पु. (१) सामान जी बिगिडियल हलति (२) खराबी (३) नासु, बुरी हालति.

चुनकळी स्त्री. चुनु पथरु, पचायल चुने जो पथरु. चुनखडा पु. (१) चुने जो पथरु (२) चाकु. चुनखट्टी स्त्री. चुन जी बठी-खूरी. चुनबटा पु. चुने जी खाणि. चुनवणी, चुन्याची निवळी स्त्री. चुन जो पाणी.

चुनही स्त्री. याकूतु, टामिडो.

चुना पु. चुनो, चुनु, चुनो, गचु, सेद्धी.

चुनाळे न. चुनो (खाइण जो) रखण जी दबुली.

चुनेखाण स्त्री. चुने जी खाणि.

चुंफणे स.क्रि. चूसणु, पीअणु.

चुंबक वि. (१) चुमी वठंदहु, कामी (२) कंजूसु.

चुंबक [सं] पु. चिमकु, चकुमकु, (इं) 'मड्मनेट'. चुंबकत्व न. मकनातीस, कशशि, (इं) 'मड्मनेटिज्म'. चुंबकीय वि. मकनातीसी.

चुंबकणे स.क्रि. (१) कपिडा सटिणु (२) टुंबणु.

चुंबणे स.क्रि. (१) चुमणु, चुमी वठणु (२) चूसणु (३) छिकणु.

चुंबन [सं] न. चुमी, मिठी.

चुंबळ स्त्री. (१) सेन्हूअडो, वेड्हो (२) मोका.

चुंबित वि. चुमियलु.

चुंबी वि. (१) चुमी वठंदहु (२) पहुचंदहु.

चुंबुकणे अ.क्रि.स.क्रि. (१) टुंगु करणु (२) टुंबणु (३) चुमणु.

चुंभळ [सं] वि. लोभी.

चुरंगटणे, चुरगाळणे स.क्रि. (१) मोडणु सोडणु, चीभाटणु, गूडि मूडि करणु (२) खराबु करणु, बिगाडणु (का शैड).

चुरचुरणे अ.क्रि. (१) सडणु, लुछणु (२) पछिताइणु, डुछु थियणु (३) कुरणु.

चुरचुरीत वि. सुकलु, भुरिकिणो.

चुरहणे स.क्रि. चीभाटणु, लताइणु.

चुरणे [सं] स.क्रि. (१) हथ सां भोरणु (२) दबाइणु (३) डाहिणु (४) चीभाटणु, मोइणु सोइणु, गूडि मूडि करणु (५) हथ महिटणु.

चुरमा पु. चुरिमो.

चुरमुरा पु. मुरिमुरो-रा.

चुरस [सं] स्त्री. (१) चटाभेटी, शर्त, सुठी रीस, कुल्हो हणणु, हिंसु (२) इसदु, वेरु, दुश्मनी.

चुरा [सं] पु. (१) चूरो, भोरि (२) थकावट (३) बर्बादी.

चुराढा पु. (१) चूरो, भोरि (२) बर्बादी, बिगाडो.

चुलत वि. काके जो. चुलत चुलता पु. पीउ जो सौटु. चुलत

दीर पु. डेर जो सौटु चुलत नणंद स्त्री. मुडिस जी

सौटि. चुलत बहीण स्त्री. सौटि. चुलत भाऊ पु. सौटु.

चुलत सासरा पु. सहुरे जो भाउ.

चुलता [सं] पु. काको, चाचो.

चुलती स्त्री. चाची.

चुलवण, चुलवा न.पु. (१) बठी, खूरो (२) चुल्हि, चुल्हो.

चुलाने न. नंदी चुल्हि.

चुलका पु. (१) लप, बुकु (२) पाणीअ जी लप.

चुलणी स्त्री. गुरिडी.

चुलबुल स्त्री. (१) सुसि पुसि (२) चिलिविलाई, चुरि पुरि

(३) आंधिमांधि. चुलबुलणे अ.क्रि. (१) सुसि पुसि

करणु (२) उणि तुणि थियणु. चुलबुलथा वि.

चिलिविलो, तिरुतिन्यो.

चूक स्त्री. (१) चूक, भुल, डोहु (२) बे वाजिबी गाल्हि. चूक

भूल स्त्री. भुल चूक.

चूक स्त्री. नंदिडो कोको.

चूड न. नांग जो हिकु किस्सु.

चूड स्त्री. चूडी, कंगिणी. चूड धरणे कूडो कलंकु हणणु.

चूत [सं] पु. अंब जो वणु.

चूतिया वि. बेवकूफ, छसो.

चूर [सं] पु. (१) चूरो, भोरि (२) चूरि, थकावट, सुस्ती.

चूर वि. चूरु, मगनु, मशगूलु.

चूर्ण [सं] न. (१) चूरणु, भोरि (२) अटो.

चून [सं] स्त्री. (१) चुल्हि (२) बुखारी. चून अडणे खाइण

लाइ कुसु न हुअणु, चुल्हि न बरणु. चुनीतून निघून

बैलात पडणे हिक मुसीबत मां निकिरी बीअ में पवणु.

चुलीला अक्षत देणे चुल्हि धाम करणु, सजे घर जी

रोटी मोकिलाइणु. चुलीला अक्षत नागणे चुल्हि न

बरणु. घरघर भातीच्या चुनी खोडे खे घुमिरो हुअणु,

सभिनी घरनि में सागी वेघन हुअणु. चुनीत यांजरे

व्यालेली असणे गरीबीअ जी हालति हुअणु. चूलकोंबडा

पु. घर जी घरेतडी.

चूष स्त्री. मौज, मजो.

चूळ स्त्री. (१) गुरिडी (२) धारसि.

चेइणे अ.क्रि. जागणु, सुजागु थियणु.

चेकळणे, चेकाळणे अ.क्रि. (१) जोश में अचणु (२) चीखणु

(३) ज़ोर सां रूअणु (४) पके इरादे सां कम खे जुंबी

ववणु (५) हथ खां निकिरी ववणु.

चेंगट वि. (१) सुस्तु, मोगो (२) ईंध कंदडु.

चेंगरणे अ.क्रि. चीभाटिजणु, दबिजणु, चीभाटणु.

चेचणे स.क्रि. (१) चीभाटणु, चियणु (२) डडणु (३) मारणु.

चेंचूड स्त्री. गाड्डी किउली, किविली.

चेट, चेटूक [सं] स्त्री.न. चेटकु, टोणो फीणो, जादू, मंत्रु,

कामणु, सहूरु. चेटका वि. टोणो फीणो कंदडु,

कामणगोरु, साहिरु. चेटकीण स्त्री. डाइणि, बांभ,

जादूगरिणि.

चेंडू पु. खेन्हं, बालु. चेंडूफळी स्त्री. बालु बैट, - 'क्रिकेट' रांदि.

चेत[सं] न. चितु, मनु.

चेत [सं] वि. सुजागु.

चेत [सं] वि. (१) बेहोशु (२) पुठीअ भरि सुम्हियलु. स्त्री.

मचु, भंभटु.

चेतणे [सं] अ.क्रि. (१) बरणु, भंभटु थियणु (२) चेतणु,

सुजागु थियणु (३) काविडिजणु.

चेतन [सं] वि. (१) चेतनु, सुजागु, सुरितु (२) जीअरो,

हिसासु. न. जागु, सुजागी.

चेतना [सं] स्त्री. (१) चेतना, बुधी, चितु, मन (२) शक्ती,

सघ, गर्दानगी.

चेतविणे [सं] स.क्रि. (१) जागाइणु, हिमियाइणु (२) बारणु

(३) चिणिंग थियणु (४) छेइणु, चुर्च थियणु.

चेतळणे, चेताळणे अ.क्रि.स.क्रि. (१) दुखाइणु, बारणु,

मचाइणु (बाहि) (२) भडिकाइणु, जोशु-ताउ
डियारणु, छेइणु.

चेता वि. सुजागु.

चेंद स्त्री. (१) गपागीह, धूकधूकां (२) गप.

चेंदणे स.क्रि. चीभाटणु, लताइणु, चिथणु, चिपणु.

चेंदा पु. (१) लताइजणु (२) कमिजोरी (३) गप (४)
गपागीह, भीड़. चेंदामेंदा करणे गूडि मूडि करणु,
भोरणु, टुकर टुकर करणु.

चेप स्त्री.पु. (१) दबाउ, दाबु, जोर (२) गर्दी, भीड़ (३)
मर्जु फहिलिजण जी क्रिया.

चेपणे स.क्रि. (१) दबाइणु, फेहणु, ठपणु (घातू) (२) नंदो
करणु. अ.क्रि. (१) दबिजणु (२) सिधो थियणु (३)
जोर डियणु. चेपणी स्त्री. ठपिणी (कुंभर जी).

चेंबटणे, चेमतणे स.क्रि. चीभाटणु, दबाइणु, चिपणु.

चेला [सं] पु. चेलो, शिषु.

चेव [सं] पु. (१) जागु, सुजागी (२) जोशु, गुसो, हसदु.
चेव येणे जोशु अचणु. चेवणे अ.क्रि. (१) जोश में
अचणु (२) छितो थियणु. चेवविणे स.क्रि. (१) सुजागु
करणु (२) जोशु डियारणु.

चेष्टा [सं] स्त्री. (१) मज्राकु, चर्चो, खेचलि (२) चेष्टिटा,
कोशशि (३) हलति (४) हलणु चलणु (५) चेड़.

चेष्टाविणे स.क्रि. (१) छेइणु, भडिकाइणु (२) जागाइणु
(३) चेड़ाइणु.

चेहरा पु. चहिरो, मुंह. चेहरा उत्तरणे मुंह जो पनो लही
वणणु. चेहरामोहरा पु. मुहांडो. चेहरेपट्टी स्त्री. मुहांडो,
शिकिलि, रौश.

चैतन्य [सं] न. (१) जीवु, साहवारो, साहु, आत्मा (२)
ईश्वर (३) मनु.

चैत्य [सं] न. (१) वण जे चौधारी बुधलु थल्हो (२) पिपिर
जो वणु (३) बोधिपुनि जे मंदरनि जो अडणु.

चैत्र [सं] पु. चेटु (महीनो). चैत्रशिपणे न. चेट जी बर्साति.

चैन स्त्री. चैनु, सुखु, आरामु. चैनी वि. मौज कंदडु, अयाशु.

चैन न. कपिडो.

चोब वि. (१) चोखो, शुधि, खालिसु, सुठो (२) ईमानदार.

चोबट वि. (१) उत्तमु, सुहिणो (२) खालिसु, शुधि.

चोबटाई स्त्री. सुठइप, ईमानदारी, सचाई.

चोखणी, चोखणे स्त्री. (१) चूपिणी, चूसिणी (२) चूपो,
चूपण जी क्रिया.

चोखणे स.क्रि. चूसणु, चूपणु.

चोखंदळ वि. (१) नाजुकु, मिजाजी (२) जाच-चकास
कंदडु.

चोखलणे-ळणे स.क्रि. (१) साफु करणु (२) गोल्हणु, जाचणु
(३) वण या बूटे भां सुकल पन या टारियं पटणु (४)
तारूं तेल सां भरणु. चोखाळा पु. (१) साफु सफाई
(२) जाच, गोल्हा. वि साफु, पाकु.

चोंच [सं] स्त्री. चूंज, चुहिंब (पखीअ जी).

चोचला पु. (१) चचुलो, लाडुलो, प्यारो (२) नाजु, नखिरो
(३) इछा.

चोज न. (१) चोजु; लाडु, प्यार (२) अजबु, इसारु (३)
करामत (४) नाखिरो, मजो. चोज करणे नखिरो
करणु.

चोट स्त्री. (१) चोट, धकु (२) टोटो, घाटो (३) इमिलो.

चोथळणे स.क्रि. (१) नारेल जे खलुनि सां महिटणु-मलणु
(२) हणणु, लगाइणु.

चोथा [सं] पु. (१) फोगु (२) पहो.

चोंदणे [सं] स.क्रि. (१) सथणु, दबणु (२) बंदि करणु (३)
ओराटणु. अ.क्रि. बुटणु (नकु).

चोदणे स.क्रि. चोदणु, जहणु.

चोप पु. (१) मार (२) ठक ठूक (३) ज़ाबो.

चोपटणे स.क्रि. (१) ठके ठूके सिधो करणु (पटु) (२)
मारणु, ठोकणु.

चोपटणे स.क्रि. मखणु, हणणु, लेपणु (दवा, पाऊढर).

चोपडा-डे वि. (१) लसो, नरमु (२) सणिभो.

चोपडी स्त्री. चोपिडी, बंदी, वही.

चोपडे [सं] न. (१) बेकार किताबु (२) रेशिमी कपिडो.

चोपणे स.क्रि. (१) ठपणु, सिधो या लसो करणु (२) मारणु,
कुटणु. चोपणी स्त्री. ठपिणी.

चोबचिनी स्त्री. चोबिचीनी (वनस्पती).

चोंबडा वि. (१) बिचापडो, चुगुलु, झेडाकार (२) विच
टपिणो, अगोतरो.

चौबळणे स.क्रि. तेलु लगाइणु, मालिश करणु, आढणु.

चौबळणे स.क्रि. (१) ठपिरणु, प्यार जो हथिदो घुमाइणु
(२) मिठो गाल्हाए ठणु.

चोर [सं] पु. (१) चोर, लिकाईदडु (२) गुड्डो, लिकाए
रखियलु. चोर सोदून सन्यासाना सुळी अटो बाधो कूप
त मार पेई गाबे ते. चोराचा भाळ गठे चोर चोरनि जा
भाउर गुंडी छोड. चोराच्या जनट्या बोंबा हिकिडी
चोरी बी सीना जोरी. चोराच्या मनात चांदणे चोर छे
पंढिजी चोरी खुबंदी आहे. चोराच्या हाती
जामदारबान्याच्या किन्त्या जव डेरि गडहु रखपालु.
चोराच्या हाती लंगोटी बुडीअ बुडीअ जो लोहु वि
चदो. चोरकपा-बण पु. चोर बानो. चोरखिड स्त्री.
चोर लकु. चोरगस्त स्त्री. चोरीअ गस्तु-चकर हणणु.
चोरगस्तीने कि.वि. लिकी छिपी, गुडीअ तरड.
चोरहरबाजा पु. चोर दरवाजो. चोरघाड स्त्री. चोरनि
जो इमिलो, धाडो. चोर नजर स्त्री. (१) अखिटेट,
डिसणु (२) चोर जहिडी शिकिलि. चोरपाळन न.
हलण वक्ति पेरनि जो आवाजु न करणु. चोरबड-बडा
स्त्री.पु. चोराकारी, चोरी चकारी. चोरबाडा पु. चोरनि
जो अडो-बस्ती.

चोरटा पु. चोरटो, चोर. वि. (१) ठु, बेईमानु (२) चोरीअ
जो (धंदो-सामानु).

चोरण स.क्रि. चोराइणु, लिकाइणु.

चोरस्तान न. बीमारीअ मां उयण बां पोइ निमु जा पन या
दवा पाणीअ में विसी कयलु सनानु.

चोरी स्त्री. (१) चोरी (२) गुड्डो कमु (३) मनअ, रोक (४)
डोहु, बेइन्साफी.

चोरनवाकन कि.वि. (१) चोराए (२) लिकाए.

चोबील वि. चोबील (२४).

चोबक वि. चुडंदडु.

चोबट-टा पु. चीवाटो, चौकु, चौसुलु.

चोडीकडे कि.वि. चड्डी पास-पासनि बां, चौधारी.

चोडना पु. सुयन.

चोडणे स.क्रि. (१) मडिटणु, गडणु (२) मलणु, मळणु,
सगाइणु, हणणु.

चोळी स्त्री. चोली, अंगी, कोटी, गजु. चोळी बांबडी स्त्री.

(१) औरतुनि जा कपिडा लटा, सींगार जो सामानु

(२) भेरो करणु, भेरे में पैसा-कपिडा मिलणु.

ची वि. चौ, चारि (४). चौकार पु. चौको, चारि 'रन्स'
(क्रिकेट).

चीक पु. (१) चौकु, चौसुलु (२) चौबिरो, चपोल (घोडे
जी), चांच (३) डुंबु (४) पछड, जानिवर जो पायों
डिसो.

चीकट स्त्री. (१) चौकट, चौकट, चौकु, फ्रेम (२) टोली
(३) ईट (तास में).

चीकडी स्त्री. (१) चौकिडी, चड्डी जणनि जी टोली (२)
चौरस डिजाईन.

चीकशी स्त्री. (१) चौकशी, गोल्हा, पुछा गाछा, जाच (२)
तहकीकत, गोल्हे लहणु.

चीकस [फ़] वि. (१) चौकसु, होशियार, सुजागु (२)
जिग्यासु.

चीकी स्त्री. (१) चौकी, पोलीस चौकी (२) पहिरो,
नजरिदारी.

चीकोन [सं] पु. चौकुडो, चौरस. चौकोनी वि. चौरसु,
चौकुडियारो.

चीबणी वि. (१) चौमाडि (इमारत) (२) चारि डिसा (बर
जा).

चीबुरे न. चौबुरो, चौपेरो, चौपायो.

चीबूर कि.वि. चौबुरो, चारई बुर मये बणी, बेडवि तेजीअ
सां.

चीगस्त न. चारि साल अगु बारो सालु. चीगस्ता कि.वि. चारि
साल अगु.

चीगान [हिं] न. चौगानु, मैदानु.

चीबडा [सं] पु. (१) नगारो (२) नगारो-सहनाई बगेरह
चड्डी साजनि जो मेडु. चीबडा बाजणे बदिनामी
घियणु.

चीबडी स्त्री. (कपिडे या कागज जो) चौणो तहु.

चीचे-बी वि. चारि जणा, चारि जगियं.

चीजारे न. चोपडु, चोथें चोथें डीहुं पीदडु तपु.

चील-ब पु. (१) चौपों डिसो, पारिचो (२) चौथि.

चौतारी वि. चौतारो, चड्ढि तंदुनि वारो (कपिडो).

चौतीस वि. चोटीह (३४).

चौब स्त्री. चौथि.

चौबर वि. चौथों.

चौबाई स्त्री. (१) चोपाई, चौथों द्विसो (२) ढल.

चौदा वि. चोड़हं (१४).

चौदावे वि. चोड़हों. चौदावे रत्न न. मार.

चौपट स्त्री. चौपड़ि (रांदि). वि. चौणो, चऊणो.

चौपड पु. चौपड़ि रांदि.

चौपदरी वि. चौणो, चऊणो. स्त्री. झोली, फकीर जी झोली.

चौफेर क्रि.वि. चौफेर, चौधारी, चौगिर्दि.

चौमास [सं] पु. चौमासो-चारि महिना.

चौरंग [सं] पु. (१) संदुली, संदुलु (२) मूड्हो. चौरंग होने हलच चलण खां हलाखु थियणु.

चौरस पु. चौरसु. वि. (१) चौरसि कयलु (२) चालाकु, होशियार.

चौरस्ता क्रि.वि. सभिनी पासनि खां, चड्ढी तर्फा.

चौरी स्त्री. चौर.

चौर्य [सं] न. चोरी, चोरडणु.

चौन्याऐंसी वि. चोरासी (८४). चौन्याऐंसीचा फेर चोरासी जनमनि जो फेरो.

चौन्याणव वि. चोरानवे (९४).

चौन्याइत्तर वि. चोहत्तर (७४).

चौल [सं] न. चोटी रखण जी रसम.

चौबा पु. चौकी (तास जी), चौको (दारे जो).

चौवेचाळ वि. चोएतालीह (४४).

चौसष्ट वि. चोहठि (६४).

चौसार पु. चौसारि, चौसरि (रांदि), चौपड़.

च्यवणे अ.क्रि. (१) तिरिकणु, बहणु, किरणु (२) कारो मुंह थियणु.

च्यवन [सं] न. (१) टिमणु, सिमणु, गरणु, सरणु (२) किरणु, तिरिकणु.

च्युत [सं] वि. किरियलु, धष्ट.

च्युति-ती [सं] स्त्री. गिरावट, जवालियत.

छ

छ मराठी वर्णमाला जो सतों इर्फु सहीइ.

छ उद्गा. नापसंदी या नफिरत जी भावना डेबारींदड लफ्जु.

छकड, छक्कड [सं] स्त्री. (१) थफ, चमाट (२) धकु (३) घाटो, नुक्सानु (४) ठगी, लुचाई (५) झेडो.

छकड [सं] पु. छकिडो, हिक बैल वारी बैलगाडी. वि. रंगीलो (शङ्खु).

छकणे [सं] स.क्रि. मेटणु, लीक पाए काटणु. अ.क्रि. (१) ठगिजणु (२) अजब में पवणु.

छकल [सं] न. (१) टुकरु (२) फार, फाक.

छकवणी स्त्री. ठगी, दोलाबु, डोहु.

छकविणे स.क्रि. ठगणु, दोबो थियणु.

छक्क [सं] पु. (१) छको (दारे जो) (२) छकी (तास जी) (३) ठगी, कपटु, डोहु (४) मिखिर.

छचोर-रा [सं] वि. रंगीलो, नीचु, बेहुदो, बे अवबु, कमीणो.

छट अ. न.

छट [सं] वि. (१) लुचो, शोदो, कमीणो, ठगु (२) कंजूसु.

छटा स्त्री. (१) रंगु, छाया (२) सोप्या (३) खसि डंगु-रीति-रूपु (४) लज्जत (५) पाछो, अक्सु.

छटाक पु. छटांकु, आनो (तोर).

छटणी-नूक स्त्री. (१) रंजशि, आजारणु, तकिलीफ (२) आडी पुछा. छटणे स.क्रि. (१) रंजाडणु, डहणु, कल्पाडणु, हलाखु करणु (२) आडी पुछा करणु, बोटे बोटे पुछणु.

छहा पु. (१) सुरागु, जाच, गोल्हा, पुठि वठणु (२) सोन जी जंजीर या लकुणु (३) धागे जी कुंड.

छडी [सं] स्त्री. छड्ही, लकुणु. छडी लागे छम छम, बिछा वेई छम छम उस्ताद जी मार, नार जी सँवार.

छत [सं] न. (१) छिति (२) तिजिलो (३) पोशु, छव. छत बांधणे-भरणे रौनक आणणु-पैदा करणु (कार्यक्रम में).

छतिसाचा आकडा पु. वेरु, दुश्मनी. छतिसा वि. ठगु, चालाकु. छतीस वि. छटीह (३६).

छत्र [सं] न. (१) छत्र, छटु (२) असो, सहारो (३) छटी. छत्रपती पु. छत्रपती, शहनूशाहु, बडो राजा.

छत्री स्त्री. (१) छत्री, छटी (२) खुंभी.

छंद [सं] पु. (१) शौकु, पसंदी, चाहु, धुनि (२) छंदु, बहुर, काफियो. छंदबोर वि. (१) लहिरी, चिलिविलो (२) हेराकु, इलती. छंदीकंदी वि. इलती, अयाशु, कामी.

छदाम [सं] पु. (१) कसीरो, ब्र दमिडयूं (२) ज़रो.

छप [सं] न. (१) कपटु, लुचाई (२) विड, ऐबु (३) चयर, ठोली (४) गुक्तो-लिकलु अर्थ (५) कपटी शाखु.

छन्न [सं] वि. छांयलु, दकियलु.

छन्नी स्त्री. छेणी.

छपणे [सं] अ.क्रि. छपणु, छिपणु, लिकणु. छपविणे स.क्रि. छुपाइणु.

छपन्न वि. छावजाहु (५६). छपन्नदिवाळ्या वि. सदाई डेवालो कढंदडु.

छपाई स्त्री. छपाई, छपण जी क्रिया या मजूरी.

छप्पर न. छपरु, छटु, किडु.

छब स्त्री. (१) बनावत, शिकिलि, रूपु (२) संह, शोभा (३) दंगु. छबकडा वि. सुहिणो, मोहींदडु, गुलिडो.

छबिना [फा] पु. (१) पहिरो डींदडु जहाजु या काफिलो (२) जुलसु (३) 'कस्टम' बाते जो तेजु बेडो (पहिरो डींदडु) (४) मछुजो.

छबी स्त्री. (१) रूपु, मण्या (२) तस्वीर.

छमकणे अ.क्रि. (१) नखिरे सां हलणु (२) खडिकणु (रूपयो).

छर्दी [सं] स्त्री. उल्टी, कैड.

छर्दा [सं] पु. छरो.

छन [सं] पु. (१) छलु, कपटु (२) जुल्लु. छनक वि. जुल्लु कंदडु, जुल्लिमु.

छवि-बी [सं] स्त्री. संह, सोभ्या, तेजु, मण्या.

छळ [सं] पु. (१) छलु, कपटु (२) जुल्लु, हलाबी,

तकिलीफ (३) ढोंगु, सांगु. छळवाद मांडणे उचाइणु. छळणे स.क्रि. सताइणु, आजारणु, जुल्लु करणु, हलाखु करणु.

छाट [सं] पु. (१) टुकरु (वडियलु-कपियलु) (२) चूंड, छांड, (इं) 'सॉर्टिंग'. वि. ठगु, चालाकु. छाटणे स.क्रि. (१) छांटणु, कटणु, वढणु (२) चूंडणु, छांगणु, छांटणु (३) काटणु, घटाइणु (४) छिणिकारणु (पाणी) (५) साहु रोकणु (६) कतलु करणु.

छाटा पु. (१) फुडो (२) दागु, चिटो.

छाटी स्त्री. कफिनी, सन्यासीअ जा कपिडा.

छाती [सं] स्त्री. (१) छाती, उरहु (२) धीरजु, हिमथ. छाती करणे हिमथ करणु. छातीला हात लावून दिलि ते हथु रखी, विश्वास सां. छातीवर दगड ठेवणे छातीअ ते-दिलि ते पथर रखणु. छातीचा वि. बहादुर, हिमथवारो, जानबाजु. छातीचा कोट पु. बहादुरी, हिमथ. छातीठोकपणे क्रि.वि. छाती ठोके, बिना डप जे, हिमथ सां.

छात्र [सं] पु. शागिर्दु, विद्यार्थी. छात्र सैनिक पु. फौजी सिख्या वढंदडु विद्यार्थी, (इं) 'कड्डेट'. छात्र सेना स्त्री. फौजी सिख्या वढंदडु विद्यार्थियुनि जी सेना-फौज, (इं) 'कड्डेट कोअर्स'.

छांदिष्ट वि. (१) लहिरी, चिलिविलो (२) इलती, हेराकु.

छान [सं] स्त्री. जाच, गोल्हा, खोज.

छान स्त्री. (१) आकडि, रअबु (२) संह (३) वेसु वगो, नाजु नखिरो.

छान वि. सुठो, उचो, उत्तमु, मस्तु, बूबु.

छानने अ.क्रि. (१) छाणणु (२) छंड छाण करणु (३) चूंडणु, छांटणु.

छाननी स्त्री. (१) छंड छाण, जाच (२) बहिसु.

छाप [सं] पु. (१) टाईप, छापण जो साधनु-अबर (२) छापो. स्त्री. (१) अजुर, मुबसुर, (इं) 'इम्प्रेसन' (२) पूरनता, काबिलियत.

छापणे स.क्रि. (१) छपणु, छापणु (२) मुहिर हणणु, ठपणु. छापील वि. छपियलु.

छापा पु. (१) छापो, ठपो (२) छापो, (इं) 'रेड', पोलीस

जो मयां वनी पवणु, धाड़.

छापी स्त्री. (१) चतुराई, महारत, काबिलियत (२) कपिड़े जो टुकर, साफी.

छापेकरी पु. (१) ठपा हणंदहु अधिकारी (२) छापो - 'रेड' विसंदहु अधिकारी.

छाया [सं] स्त्री. (१) पाछो (२) अक्सु (३) ढकु, सहारो, बचाउ, अझो (४) निशानी, आसार (५) थोरी झलक (६) रूप, सोभ्या. छायाचित्र न. 'फोटो'. छायाचित्रकार पु. (इं) 'फोटोग्राफर'. छायाचित्रपेटिका स्त्री. (इं) 'कडमेरा'. छायानायक पु. सिजु. छायायंत्र न. दूलो, उस घड़ियालु, (इं) 'सन् डायल'.

छावणी [सं] स्त्री. (१) छांविणी, लश्करगाहु, 'कडम्प' (२) छपरु, ढकु (३) दर या दरीअ जे मयां सिरुनि जी अडावत करण खां पहिरीं रखण जी पटी-तख्तो.

छावा [सं] पु. (१) शीहं या हाथीअ जो बचो (२) सुहिणो शख्सु-बारु (३) पूंगिड़ो, बठड़ो, जानिवर जो बचो.

छिथू स्त्री. बदिनामी, थुक लअनत, हैठि.

छिटकणे, छिडकणे [हिं] स.क्रि. (१) छिणिकारणु (२) रडणु.

छिद्र [सं] न. (१) टुंगु, सोराखु, त्रिरु (२) ऊणाई, घटिताई, विड (३) लंधु (४) गुझो रस्तो (५) कपटु. छिद्रदर्शी वि. विपनि जूं विडूं कढंदहु-डिसंदहु, वीकर, विडई. छिद्रन्वेषण न. विड कढणु, ऐब जोई.

छिनाल [सं] वि. विभिचारी औरत या मर्दु, औबाशु,

रंडीबाजु. छिनालखाना पु. वेश्या जो घर.

छिनालचाळा पु. वेश्या जो नखिरो.

छिनाविणे स.क्रि. ज़ोरीअ खसणु-फुरणु.

छिन्न [सं] वि. टुटलु, भगलु. छिन्नविच्छिन्न वि. टुकर टुकर कयलु, भगलु टुटलु.

छिन्नी स्त्री. छेणी.

छीट [सं] स्त्री. छीट (कपिड़ो).

छे, छेछे उदगा. नापसंदी या नफिरत ज़ाहिर कंदहु लफ़्ज़ु, न न, अँ हैं.

छेडणे स.क्रि. छेडणु, शुरू करणु.

छेद [सं] पु. (१) छेदु (हिसाबनि में), वंडीदहु (२) चीर, डार (३) टुंगु (४) टुकर. छेदन न. कटण-वंडण-हिसा करण जी क्रिया. छेदबिंदु पु. उहा बुड़ी जिते बु लीकूं पाण में मिलनि. छेदक न. टुंगिड़ा कंदड़ मशीन-ओज़ारु, (इं) 'पन्चर'. छेदिका स्त्री. आड़ी कपींदड़ (लीक).

छेदणे स.क्रि. (१) कपणु, वढणु, चीरणु, भवणु, छेदु कढणु (२) वंडणु (३) टुंगु करणु (४) नासु करणु (५) हिसा करणु.

छोटा [सं] वि. नंदो. छोटेखानी वि. नंदो, विचोलो, मोचारो, नंदिड़ो, पिचिकिड़ो.

छोल पु. रंधो (वाढे जो ओज़ारु).

ज

ज मराठी वर्णमाला जो अठों हर्फु सहीह.

जइत [सं] न. जीत, सोभ.

जई स्त्री. मुंदो, (इं) 'ऑफ़सेट'.

जई [सं] क्रि.वि. जड़हिं.

जकड स्त्री. छिक, छिकताण, खिंचाउ.

जकात स्त्री. ज़कात, ढल, चूंगी, अकटु. जकातदार पु. चूंगी वसूल कंदहु अधिकारी, नाकेदार. जकातनाके न. चूंगीअ जो नाको.

जखड [अ] वि. बुढो, कमिज़ोर, हीणो.

जखडणे अ.क्रि. सीटिजणु (लिड). स.क्रि. जकिडणु, बघणु, कशणु.

जखम [फ़] स्त्री. जख़मु. जख़माणा पु. एविज़ो, अतीज़ो.

जखमी वि. जख़मी, घायलु.

जखीरा पु. अनाज जो गुदामु.

जंखीण [सं] स्त्री. (१) डाइणि, जिनिड़ी (२) आपुचातु

कयल गुभोराही औरत जो भूत.

जखखड वि. तमामु बुढो, सुडो, जईफु, थकलु.

जग [सं] न. (१) जगु, दुनिया, धरती (२) लोक.

जगद्व्याळ वि. ऊंचो, शाही, जुंगु. जगढाळ पु. झंडो.

जगतीतल न. धरतीअ जो सतहु. जगत् न. जगत्.

जगत्कारण न. जगु पैदा कंदइ शक्ती. जगत्त्रय न.

सुर्गु धरती ऐं पातालु. जगत्पालक वि. दुनिया खे

पालीदहु. जगत्प्रसिद्ध वि. सारी दुनिया में मशहूर.

जगत्प्राण पु. हवा. जगत्तोट पु. बेहदि अमीरु शब्जु.

जगत्तोटीचा नातू वि. गरीबु शब्जु. जगत्स्वामी पु. जग

जो मालिकु. जगत्क्षय पु. दुनिया जो नासु. जगदंत पु.

कियामत, जगु जो अन्तु-नासु. जगदंबा स्त्री. जगु जी

माता, देवी, पार्वती. जगदाभास पु. माया. जगदगुरु पु.

ईश्वर. जगन्नाथ पु. (१) जगु जो मालिकु, ईश्वर

(२) पुरी शहर जी विष्णू भगिवान जी मूर्ती.

जगन्मंगल वि. जगु जो कल्याणु कंदहु. जगन्मोहना

स्त्री. जगु खे मोहीदइ औरत. जगलीला स्त्री. (१) जगु

जी रीति (२) मोहु, माया, भ्रम.

जंग [फा] पु. (१) जंगु, कटु (२) मेराणि. जंगट वि.

कटियलु, कटु, चड्हियलु.

जंग [फा] स्त्री. जंगि, लड़ाई. जंग जंग पछाडणे (१) जमीन

आसिमानु हिकु करणु, बे हदि हीला हलाइणु (२)

खोटे खोटे पुछणु. जंगजोड-जूट पु. (१) सुठी हालति,

आबादगी, भरियो भागियो हुअणु जी हालति (२)

भरियो भागियो घर (३) मेलु, दोस्ती.

जंगजू वि. झेडाकार.

जगणूक स्त्री. जीअणु, जीवनु, जियापो, गुजरानु, गुजरु.

जगणे [सं] अ.क्रि. (१) जीअणु, ज़िंदह रहणु, विजुद में

हुजणु, टिकणु (२) बचणु, बचाउ थियणु, निभजणु.

जगत् [सं] न. जगत्तु, दुनिया. डिंसो 'जग'.

जगता वि. जीअरो. जगता पंथ पु. (१) पाणभरो थियणु,

मुसीबत मां बाहिरि निकिरणु (२) वरी धंधो

संभालणु.

जगती स्त्री. (१) जगति, दुनिया (२) धरती.

जंगम वि. (१) जंगमु, फिरंदहु धिरंदहु (२) मुतहरकु,

जंगमु. जंगम मत्ता स्त्री. मालु मताअ.

जंगल [सं] न. झंगलु, बन, बयाबानु.

जंगला पु. झंगिलो.

जंगवण स्त्री. जीअणु, गुजरु.

जंगविणे स.क्रि. (१) जीअरणु, ज़िंदह रखणु (२) बचाइणु

(३) संभालणु. जंगवून-तंगवून क्रि.वि. पेट खे पटी

बुधी, किफाइत कंदे.

जंगविणे [सं] स.क्रि. जागाइणु, सुजागु करणु, चिताउ

डियणु.

जंगी [फा] वि. (१) जंगी, लश्कर सां लागपो रखंदहु (२)

शाही, वडो. जंगी लडाई स्त्री. घमसानु लडाई.

जघन [सं] पु. (१) रान (२) थडो, थडा (३) दुडि जो हडो.

जघन्य [सं] वि. (१) नीचु, ओछो (२) पोयो, आखिरीनु.

स्त्री. बदिनामी.

जंघा [सं] स्त्री. जंघ, रान, सथर.

जचणे स.क्रि. घणी मड़िनत करणु.

जंजाळ पु. जंजालु, झंझटु, तकिलीफ.

जंजिरा [फा] पु. ब्रेट वारो किल्लो, पाणीअ में ठहियलु

किल्लो-कोटु.

जटा [सं] स्त्री. जटा. जटाधारी वि. जटाधारी, शंकर.

जटित [सं] वि. जडियलु.

जटिल [सं] वि. मुंक्षियलु, डुखियो, पेचीदो.

जठर [सं] न. पेटु, मअदो, ओझिरी. जठरशोध पु. मअदे जी

सोजि. जठराग्नी, जठरानल पु. मअदे-पेट में खाघो

हजमु कंदइ बाहि, कोशिटि, हाज़िमो.

जड [हिं] स्त्री. जड़ी, पाड़.

जड [सं] स्त्री. धनु, मिल्कियत.

जड [सं] वि. (१) जडु, मूरखु, आलिसी (२) भारी, गुरो

(३) कीमती (४) हजमु थियण में गुरो (५) जडु, बे

जानि (६) दुखु डींदहु (७) शानाइतो, मानाइतो

(८) गूड्हो (९) थकलु (१०) जबरदस्तु (११)

दुनियवी, जडु. जड जाने महांगो साबितु थियणु,

तकिलीफ वारो थियणु. जडग्रंथी पु. आत्मा जो

दुनियवी पदार्थानि सां सन्धु. जडजूग न. बार.

जडता-त्व स्त्री. न. (१) जडता, अचलता (२)

गौराणि, वज्रनु. जडबुद्धी वि. मूरखु, गुंवारु. जडबोका
पु. धुल्लो ऐं फेफो शख्खु. जडवाद पु. जडवादु, (इं)
'मटेरिअलिज्म'. जडात्मकता स्त्री. सुस्ती, मोगाइप.

जडकाम न. गुंढण-जोड़ण जो कमु.

जडजवाहीर [फा] न. ज़रु, सोनु चांदी वगेरह.

जडण स्त्री. (१) जड़णी, जोड़ण-गुंढण जी क्रिया (२) जोड़ु
(३) जड़ण जी क्रिया. जडणे [सं] स.क्रि. (१) जड़णु
(२) जोड़णु, गुंढणु.

जडावणे अ.क्रि. (१) जोरु वठणु-वघणु (२) वारो वरणु,
साओ सब्बु थियणु (३) जडु थियणु, सिथलु हुअणु.

जडित वि. जडाऊ, जडियलु (हीरो, मोती).

जडी [सं] स्त्री. जड़ी, पाइ, बूटी. जडीबुट्टी स्त्री. जड़ी बूटी.

जडीव वि. (१) गुंढियलु, जोड़ियलु (२) जडियलु, जडितू.

जड्या पु. जड्यो, जड़ण-जड़ति जो कमु कंदडु शख्खु.

जण-णी-णे [सं] पु.स्त्री.न. जणो, जणा, जणी, शख्खु. (मि.
चार जण = चारि जणा, चारि माण्ह).

जणू [सं] उद्गा. जणु, जणु त, जणु कि, गोया.

जत [सं] स्त्री. एको, बुधी, यकिमुश्ती. जतनामा पु.
वन्नावली, नसबनामो, इसबु नसबु, शुजरो, गोदु,
कुटुंब में पैदा थियलनि जी फ़हिरिस्त.

जंत पु. पेट में धींदडु सापो, कींओ. जंतविकार पु. पेट में
सापा थियण जी बीमारी.

जतन [सं] न. जतनु, हिफाजुत, संभाल, महफूजी, पालना.
जतने क्रि.वि. संभाले, खबरदारीअ सां.

जतावणी स्त्री. चिताउ, इशारो, ताकीव. जतविणे स.क्रि.
जताइणु.

जती [सं] पु. जती, साधू, सन्यासी.

जतीमती-थी [सं] (१) एको, मेलापु, यकिराइ (२) पहिंजी
पहिंजी जवाबदारी.

जतीर [सं] न. (१) कुंभर जो चाकु (२) कपह मां ककिडा
कडण जी मशीन.

जंतू [सं] पु. (१) साहवारो, चेतनु (२) कीड़ो, कींओ,
जीव्दो.

जतो-ता-यो पु. घोट कुंआरि जा कपिडा, डाजे जो कपिडो.

जत्रा [सं] स्त्री. (१) जात्रा, यात्रा, मेलो (२) तीरथु

आस्थानु.

जंत्री [सं] स्त्री. पनोतरी, तज़किरो, सिल्सिलो, फ़हिरिस्त.

जत्रू [सं] डोराठी, कंधे जो हड्डो.

जथणे स.क्रि. गडु करणु, कठो करणु, शुरुअ करणु.

जथा पु. (१) जथो, टोली (२) खानदानु, वन्थु.

जधी [सं] क्रि.वि. जडहिं.

जन [सं] पु. (१) जनु, माण्ह, आदिमी (२) मेडु (३)

दुनिया, लोकु (४) अंवामु, समाज. जनात एक मनात

एक मन में हिकिडी त बाहिरि बी गाल्हि. ऐकावे
जनाचे, करावे मनाचे बुधि जे सभ जी, कजे मन जी.

जनकथा स्त्री. लोककथा, इंदकथा. जनपद पु. देसु,

प्रान्तु. जनपदभाषा स्त्री. देसी बोली. जनप्रवाद पु.

अफ़्वाहु, हुलु. जनप्रवाद पु. अंमु माण्हुनि जी रीति.

जनरीत स्त्री. रीति, रसम, लोकाचार.

जनवाक्यजनार्दन पैचनि में परमेश्वर, अंम माण्हुनि

जो चवणु ईश्वर जो ई चवणु आहे (हिकु वीचार).

जनवाद पु. आम माण्हुनि जी रीति-रवाजु. जनश्रुती

स्त्री. (१) माण्हुनि जी रीति (२) अफ़्वाहु, हुलु,

उडो. जनस्थान न. पंचवटी, नासिक. जनापवाद पु.

कलंकु, बदनामी, गिला. जनीजनार्दन अंमु माण्हुनि

जो रायो या मतो ईश्वर जो ई रायो या मतो समुझणु

खपे (हिकु वीचार). जनीमनी क्रि.वि. अंदरि बाहिरि,

पहिंजे मन में ऐं माण्हुनि जे मन में. जनीवनी क्रि.वि.

समाज में ऐं समाज खां बाहिरि (संगल में).

जनक [सं] पु. जनकु, पीउ, पिता.

जनन [सं] न. (१) जनमु (२) पैदाइश, उत्पत्ती. जननाशौच

न. पातकु, वियमजी गंदगी. जननी स्त्री. जननी,

माउ, माता.

जनानखाना [फा] पु. ज़ननिखानो हरमु, डेडी. जनानी वि.

(१) ज़नानो, ज़ालाणो (२) गीदी (३) खदिडो.

जनार्दन [सं] पु. विष्णु.

जनावर [फा] न. (१) जानिवर, पसूं, डोर, मिरूं (२) नांगु.

जनित्र न. बिजिली पैदा कंदइ मशीन, (इं) 'जनरेटर'.

जन्म [सं] पु. (१) जनमु, ज़मु (२) ज़िंदगी (३) ज़मिरि,

हयाती, ज़मार. जन्माचा पत्कर घेणे सजी ज़मिरी

पालण जी जिमेदारी खणणु. जन्माची आठवण राहणे
(१) जिंदगी भर यादि रहणु (२) सबकु सेखारणु.
जन्मकरंटा वि. जाए ज़म खां गरीबु, निभागो.
जन्मकाळ पु. (१) जनम जी वेल-वक्तु (२) छठी (३)
हयाती, जिंदगी. जन्मकुंडली स्त्री. छठी. जन्मजन्मांतरी
क्रि.वि. जनम जनम में. जन्मजात (१) जाए ज़म खां
(२) ज़ाती, तबकी. जन्मपत्र न. छठी, जनमपत्री.
जन्मभाषा स्त्री. मादिरी बोली, मातृ भाषा. जन्मभूमी
स्त्री. जन्मभूमी. जन्मसाफल्य न. जनमु सफलो थियणु.
जन्मसावित्री स्त्री. सुहागिणि हूंदे मरंदइ औरत.
जन्माची गाठ स्त्री. शादीअ जो न टुटंदइ नातो.
जन्माची बेगमी स्त्री. सारी जिंदगीअ ताई जटाउ
कंदइ रोजी. जन्मांतर न. (१) बियो जनमु (२)
नसीबु, भागु. जन्मांतरीचा बैरी वि. पोएं जनम जो
दुश्मनु. जन्मांध वि. जनम खां वठी अंधो. जन्मोजन्मी
वि. जनम जनम में, सदाई. जन्मादरभ्य क्रि.वि. ज़मण
खां वठी, जनम खां वठी. जन्मोत्तर वि. जनम खां
पोइ.

जन्मणे अ.क्रि. जनिमिजणु, ज़मणु, जनमु वठणु, पैदा थियणु.

जन्म [सं] न. (१) लडाई (२) पैदाइश.

जन्म [सं] वि. (१) जावलु, पैदा थियलु, तयारु थियलु (२)
ज़मंदइ.

जप [सं] पु. जपु, ईश्वर जो नालो वठणु. जपजाप्य न.
जपुतपु.

जपणूक [सं] स्त्री. (१) सार संभाल, नज़रदारी, सांभ (२)
ध्यानु डियणु (३) ध्यान सां रस्तो डिसणु.

जपणे [सं] अ.क्रि. (१) जपणु, जपु करणु, वरी वरी चवणु
(२) संभालणु, संभाल करणु, बचाउ करणु (३)
कुरिकणु.

जप्त [अ] वि. जब्तु. जप्ती स्त्री. ज़ब्ती.

जंब-भ [सं] पु. (१) ढोंगु, मिखिर (२) घमंडु (३) बहानो.

जंबडा [सं.हिं] पु. ज़ाड़ी, वातु.

जबर [अ] जबिरो, ताक़तवारो, ज़ोरु, मज़िबूत. जबरदस्त
वि. (१) ज़बरदस्तु (२) ज़ालिमु (३) क़ाबिलु. जबरी
स्त्री. ज़ोरी, ज़बरदस्ती.

जबान [फ़] स्त्री. ज़बान, जिभ. जबानी स्त्री. ज़बानी,
शाहिदी.

जबाब [फ़] पु. (१) जवाबु (२) प्रतिग्या (कोर्ट में) (३)
मुहू. जबाबदार पु. जवाबदार. जबाबदारी स्त्री.
जवाबदारी.

जंबाळ [सं] न.पु. गप, चिक.

जंबिया पु. नीमिचो, नंदी तरार.

जंबीर [सं] पु.न. लीमो.

जंबु-बू [सं] स्त्री. ज़मूं.

जंबुक-जंबूक [सं] पु. जंबू, लूमडु, गिदडु.

जबून वि. ख़राबु, वाहियातु, कंगालु.

जंभ [सं] पु. ढोंगु, घमंडु.

जम [अ] पु. (१) इतिज़ामु, बंदोबस्तु, ठाह जोइ (२) मेलु
(३) पेर खोइणु. जम बसणे धंधो ज़मणु. जमबाजमब
स्त्री. गडु थियणु, कठो करणु, मिइणु.

जमणे अ.क्रि. (१) गडु थियणु, हिकु थियणु, पाण में पवणु,
दोस्ती थियणु (२) ज़मणु, डाढो थियणु (३) मज़िबूतु
थियणु (४) जाइनशीन थियणु (५) ज़मणु (धंधो)
(६) अचणु (धंधो करणु अचणु) (७) वारो वरणु.

जमदग्नी पु. (१) हिक रिशीअ जो नालो (२) तीसरु,
गुसेवारो शख़्तु.

जमदद-दाढा [सं] वि. थुल्हो मतारो शख़्तु.

जमविणे स.क्रि. गडु थियणु, गडु करणु, मेइणु, कठो करणु.

जमा [अ] स्त्री. (१) जमअ, उपति (२) गुणप (३) टोटलु,
कुलु रक़म (४) ज़ामिनु. जमाखर्च पु. जमअखर्चु,
लेखो, हिसाबु किताबु. जमाबंदी स्त्री. (१) जमअबंदी,
बनीअ जी ढल (२) वसूली.

जमात स्त्री. (१) जमात, जमाअत, सभा, मेहु (२) नियात,
समाज, पंगति.

जमाना [अ] पु. (१) ज़मानो (२) मौसम, मुंद.

जमालगोटा पु. जमालघोटो, जाइफल जो बिजु, जुलाब जी
दवा.

जमाव [अ] पु. (१) जमाअत, मेहु, अंबूहु, खलक (२)
समाज (३) फ़ौज.

जमावर्दी स्त्री. बहादुरी.

जमीन [फा] स्त्री. (१) जमीन, भूमी (२) जगह (३) मूल, बुनियाद. जमीनजुमला पु. (१) ज़रु जमीन, जमीनदारी (२) कंहीं गोठ जे माणहुनि जा घर बुनियूं वगेरह. जमीनदार पु. जमीनदार. जमीनदोस्त वि. (१) बर्बादि-तबाहु थियलु (२) हारायलु, हेठि किरियलु. जमीनधारा स्त्री. जमीन डिंसी मुकिररु कयल दल.

जम्मत स्त्री. मजो, मजेदार गाल्हि (नंदनि बारनि जो लफ्जु).

जय [सं] पु. (१) जड़, जीत, सोभ, फत्ह (२) अर्जनु (३) भारतु. जयघोष पु. जड़कार. जयदाक पु. नगारो. जयदुधुषी पु. सोभ मिलण बक्ति कयलु नगारो जो आवाजु या उहो नगारो. जयपताका स्त्री. फत्ह जो झंडो. जयश्री स्त्री. सोभ सां हासलु कयलु तेजु-शोभा. जयस्वी वि. हमेशह खटंदडु-सोभारो. जयाबह वि. सोभारो, फत्ह हासलु कराईदडु, फाईदेमंडु. जयी वि. सोभारो, फत्हमंडु.

जयंती [सं] स्त्री. जयन्ती, परमात्मा या अवतारी इन्सान जे जनम जो डींहु.

जय्यत-द [अ] वि. पूरी, सजी.

जर [सं] पु. (१) तपु, बुखार (२) जखमु (३) बुखार जा दाणा (सरीर ते थींदड़).

जर [फा] पु.स्त्री. (१) जरी, कीमखाबु (२) ज़रु, सोनु. जरतार स्त्री. जरी, ज़र, ज़र बफ्तु.

जर [सं] अ. जेकर, अगर, जेकडहिं.

जरंगा पु. मछियूं फासाङ्ग जो ज़ारु.

जरजर [सं] वि. (१) झूठो पुराणो, फाटलु, बुडो, थकलु (२) हारायलु.

जरठ, जरह [सं] वि. (१) बुडो (२) खहुरो (३) पुराणो (४) जड़फु, हीणो, झुडो.

जरत्कार [सं] वि. हिकु हीणो रिशी (२) हीणो.

जरदा, जर्दा [फा] पु. (१) खाङ्ग जो तमाकु (२) पीले रंग जो घोड़ो.

जरदालू [फा] पु. ज़रदालू.

जरब [अ] स्त्री. (१) डहकाउ, धाको (२) डपु, दबाउ (३) तोब (४) सज़ा, मार (५) ज़ोरु, असरु, हलंदी,

रअबु. जरबदार वि. (१) तमामु वडो, शाही (२) गौरो, वज़नदार (३) तकिलीफ़ डींदडु, ज़ालिमु, डाडो (४) थकाईदडु.

जरा [सं] स्त्री. (१) पीरी, बुढाईप (२) कमिज़ोरी, हीणाई.

जरा [अ] क्रि.वि. ज़रो, ज़रा, थोरो. जराज्ञाने क्रि.वि. थोरी देरि खां पोड़, सट खनु रखी.

जरायू [सं] न. गर्भस्थानु, रिह्मु, बचेदानी.

जरारा वि. फ़रार थियलु.

जरी [सं] क्रि.वि. (१) जेतोणीकि, तडहिं वि (२) जेकडहिं (३) बांविजूदि.

जरी [सं] स्त्री. वचुडंदडु बुखारु-तपु, उडंडु मज़ु.

जरी [फा] स्त्री. ज़री, ज़र. जरीपटका पु. (१) शिवाजी महाराज जे बर्पा कयल मराठा राजु जो मुखु झंडो, पेशवाङ्गि जो झंडो (२) ज़रीअ जो कमरिबन्दु, संदिरो.

ज़रूर [फा] स्त्री. ज़रूरत, घुरिज. वि. ज़रूरी. क्रि.वि. ज़रूर, कीअं वि.

ज़रज़र [सं] वि. (बुढापे करे) थकलु-कमिज़ोरु थियलु, गरियलु, झुडो.

जर्द [फा] वि. ज़र्दु, पीलो, सोनहरी.

जर्दा [फा] पु. ज़र्दो, खाङ्ग जो तमाकु.

जल [सं] न. जलु, पाणी. जलकुक्कट पु. जलकुकुरु, मुर्गुआबी. जलकूप पु. खूहु. जलकेलि-क्रीडा स्त्री. (१) पाणीअ जूं रांदियूं, तरण वगेरह जी चटाभेटी (२) पाणीअ में ऐशु अशिरत (कामी शङ्खनि लाइ). जलगतिकीशास्त्र न. (इं) 'हाइड्रो डाइनामिक्स'. जलचर न. (१) पाणीअ में रहंदडु साहवारो (२) समुंड जे हुन भरि खां आयलु बाहिरियों माण्हू (३) युरोपिअन, अंग्रेजु. जलज वि. पाणीअ में पैदा थींदडु; कमलु; बादलु. जलतरंग पु. (१) लहर, लाट (२) जलतरंगु (साजु). जलद, जलघर पु. बादलु, ककरु. जलदेवता स्त्री. पाणीअ जी देवी-देवता, अप्सरा. जलधि पु. समुंड, सागरु. जलपर्यटन न. जहाज़िरानी. जलपान न. पाणी पीअणु, नेरनि, नाश्तो. जलप्रलय पु. जल परलइ. जलप्रवास पु. दर्याही सफ़रु. जलभय न.

जलमई. जलमधूक न. पनिरु. जलयंत्र न. (१) फुहारो (२) पाणीअ जे ज़ोर ते हलंदइ कल-मशीन-इंजिनि, जांडहि. जलयात्रा स्त्री. दर्याही मुसाफिरी. जलयान न. बेड़ी, जहाजु. जलबनस्पति-बानस पु. पाणीअ जो बूटो. जलवाह पु. सीर, धार, (इं) 'रेस'. जलविद्या स्त्री. जल विद्या, इल्मु आबु. जलविहार पु. डिसो 'जलक्रीडा'. जलशोधक वि.न. पाणीअ छाणणो, (इं) 'फिल्टर'. जलशोध पु. (१) सोक, उब सबबि गलो खुशकु धी ववणु, खुशक साली (२) डुकरु, बर्साति न पवणु. जलसमाधी स्त्री. पाणीअ में बुड़ी मरणु (पंहिजी मर्जीअ सां), जीअरे समाधी थियणु. जलसिंचन न. रेजु, पेजु, ज़मुन खे पाणी डियणु. जलस्तंभक वि. पाणीअ रोकु, (इं) 'वॉटर प्रूफ'. जलाशय पु. तलाउ. जलोदर पु. जलंदर.

जलद [फा] वि. (१) होशियार (२) जल्दी कमु कंदडु-असर कंदडु (३) जल्दी बुरंदडु (४) तिखो, तेजु, तकिड़ो, बेवेरमु, (इं) 'एक्स्प्रेस'. क्रि.वि. जल्दी, तुरितु.

जलाल [अ] वि. (१) तिखो, तेजु (२) ज़ालिमु (३) जोशीलो.

जलावतन [अ] न. जलावतनु, देश नेकाली.

जलूका, जलौका [सं] स्त्री. ज़ौर.

जलोढ पु. कचो, कचे जी ज़मीन, रेदु.

जल्प-जल्पना [सं] पु.स्त्री. बकिवाद, बटाक, यटो, घणो गाल्हाउ.

जब [सं] पु. जब. जबखार पु. जबखारु, शोरो.

जब [सं] पु. रफ्तार, तेज़ी. जवन वि. तेजु.

जंब [सं] क्रि.वि. (१) जेसिताई (२) उन वक्ति (३) जडहिं.

जवणे [सं] जबकणे [सं] स.क्रि. (१) गडणु, गडु करणु (२) ब्रधणु (३) क़ाबू करणु, सोघो करणु.

जंबट न. (१) मेडु, टोली, मंडिली (२) जोड़ी.

जबनिका [सं] स्त्री. (१) पर्दो (२) कपिड़ो (३) नाटक जो पर्दो.

जबरा [सं] पु. (१) लिलाऊ, हाऊ (२) भूतु, कालु.

जवशी, जवस [सं] स्त्री. इलसी, अताज जो हिकु किस्मु.

जबळ श.यो.अ. (१) नज़िदीकु, वेझो, ओरे, भरिसां (२)

वटि खे. वि. (१) वेझो, नज़िदीक जो, भरिसां

वारो, ओर भरो (२) अज़ीजु, माइदु. जबळ करणे

पंहिंजो करणु, पाण में शामिलु करणु. जबळ घेऊन

पाण वटि घुराए, भरिसां विहारे, प्यार सां. जबळचा

वि. (१) वेझो, लगोलगि (२) अज़ीजु. जबळजबळ

क्रि.वि. (१) अटिकल, घणो करे (२) ज़रे घटि, धक

घटि (३) क़रीबि, भरिसां, लगोलगि. जबळनाते न.

(१) मिटी माइटी, मिटाचारी (२) वेझाई. जबळपास

क्रि.वि. भरिसांई, आसे पासे, हथ में. जबळीक स्त्री.

(१) वेझाई (२) घाटो सन्बुधु, मिटाचारी (३)

याराणी, दोस्ती. जबळीक वि. (१) वेझो, भरिसां (२)

अज़ीजु. जबळून क्रि.वि. (१) खां, वटा (२) भरिसां.

जबळ [सं] बि. जाडो (बारु).

जबळ [फा] न. (१) तूफानु (२) झुडु, तूफान जा आसार

डेखारींदइ बादल.

जवा पु. (१) संघु, जोडु (२) मेलापु, ठाहु, मेलु.

जवान [सं] पु. (१) जवानु (२) मर्दु (३) फ़ौजी सिपाही.

जवानजमान वि. जुवानु जमाणु. जवानमर्द वि. (१)

जुवानु मर्दु (२) बहादुरु, जोघो, वीरु (३) दिलिदारु,

फ़राख़दिलि.

जवानी [फा] स्त्री. जुवानी.

जवाहीर [अ] वि. जवाहरु, रतनु.

जबी [सं] वि. तेजु, तकिड़ो.

जशद [सं] न. जिस्तु (धातु), (इं) 'ज़िक्'.

जसला वि. जहिड़ो, जहिड़े किस्म जो.

जसा [सं] वि. जहिड़ो. क्रि.वि. जीअँ, जहिड़ीअ तरह,

जेको, जडहिं. जसाचा तसा वि. जीअँ जो तीअँ. जसा

तसा क्रि.वि. (१) जीअँ तीअँ (२) वड़ी तकिलीफ़ सां.

जसे, जैसे क्रि.वि. जीअँ, जहिड़ीअ तरह.

जस्त [सं] न. जिस्तु (धातु).

जहर [फा] न. ज़हर, विहु. जहरमोहरा पु. ज़हर मुहरो.

डिसो 'गोरोचन'.

जहरी [फा] वि. ज़हिरी.

जहान [फा] पु. जहानु, दुनिया.

जहांबाज [फ्र] वि. (१) पको (२) माहिरु, होशियार (३) हिरफ्तबाजु (४) झेडकारि, शोखु, मुणि मुणि खाधी (औरत).

जहान वि. (१) तिखो, तेजु, जोशीलो, शोखु (२) जालिमु, करडो (३) भारत जी हिक झूनी सियासी पार्टी. जहानमतवादी वि. जोशीले वीचारनि जो, सुधारकु, नवपसंतु, इन्तिहा पसंदि.

जळ स्त्री. (१) जलु, गुसे जी लहर (२) बाहि, साडो (३) कारहिं (बासण जे अंदरि तरे जी) (३) जोशु, ज़िदु. जळकट, जळका वि. (१) थोरो सडियलु, लहिसारियलु (३) घणी गरिमी या बाहि (३) जोरदार खारसि (४) साडु, इसदु.

जळजळ स्त्री. (१) सूरु, पीडा, लोछि, साडो, कुरणु (२) जुलु, जोरी (३) मन में सडणु, साडु, इसदु (४) मोहु प्रेम. जळजळाट पु. साडो, लोछि, कुरणु, तेजु बाहि. जळजळीत वि. (१) टहिकंदडु, तपियलु (२) तेजु, भंभटु कंदडु. क्रि.वि. पूरीअ तरह, पूरो, खूबि.

जळण [सं] न. (१) बारणु, जलाऊ काठियूं या छेणा बगेरह (२) जडो शङ्खु.

जळणूक स्त्री. तकिलीफ, हलाखी, आज़ारु, इन्सा डियणु.

जळणे अ.क्रि. (१) जलणु, बरणु, सडणु (२) नासु घियणु, खाक घियणु (३) बाहि घियणु (४) क्रोधु करणु, तपी ववणु. ज्याचे जळे त्याला कळे जिते बाहि बरे उते जाइ जले, पाडेवारनि कहिडो सेकु?

जळता वि. बरंदडु, जलंदडु. जळता पाय जाळणारा वि. पंहिजी बर्बादी डिसंदे बि हटु न छडींदडु, जाणी वाणी मुसीबत खे सडु कंदडु. जळतोंड्या वि. कमिबखु, निभागो, दुखी. जळत्या वि. बिचापिडो, वीकरु, गिलाखोर.

जळप पु. (१) जलनि, बे इदि गरिमी (२) गुसो, कावडि, जोशु. जळपणे अ.क्रि. (गुसे में) बकणु, (कावडि में) विफलणु.

जळफळ स्त्री. तीसो, मन में जलणु, गुसे में तपणु, पोसिरणु.

जळबंब न. पाणीअ जी झसाई. वि. पाणीअ सां टिमिटारि.

जळमट न. (१) कोरीअडे जो ज़ारु (२) ज़ारो (३) खांधारो,

बलामु (४) साडु, (इं) 'स्लो' (दवा).

जळाऊ वि. जलाऊ, बारण जहिडो, बारण लाइ.

जळीत न. (१) साडो, जलनि (२) बेइन्साफीअ सां डिनल सजा (३) सडियलु घर या फसलु बगेरह.

जळू, जळूका [सं] स्त्री. जौर.

जळलं, जळलं मेलं उदगा. नापसंदी ज़ाहिरु कंदडु लफ़्जु, बाहि लगेसि!

जाई [सं] स्त्री. जाइ (गुलु), चंबेली, मोतियो (गुलु).

जाईफळ [सं] जाइफलु.

जाऊ [सं] स्त्री. डेराणी.

जाग [सं] स्त्री. (१) जाग, सुजागी (२) खबरदारी, चौकसी (३) शोरु, गोडु. जागभाग स्त्री. पहरो. जगणा वि. जागंदडु, सुजागु. जागता वि. (१) सुजागु, खबरदार (२) ताजो तवानो, फुडतु, ताकतवारो. जागर, जागरण पु.न. (१) जागो, ओजागो (२) पहरो, संभाल (३) सांवण महीने जी पूरनमासीअ जी राति. जागरक वि. सुजागु, खबरदार, चौकसु. जगरे न. ओजागो.

जांग स्त्री. रान, सथर.

जांगड न. (१) दुकान तां मुख्यारी आंदलु सामानु (२) गडु बघणु (३) संगति, प्रेम.

जागणे अ.क्रि. (१) जागणु (२) पहिरो डियणु (३) ध्यानु डियणु (४) यादि कुरु.

जागतिक [सं] वि. दुनिया जो-जी-जे, दुनिया सां लागापो रखंदडु, विश्वव्यापी.

जांगली पु. (१) पहिरो-पहरो डींदडु (२) धनार.

जागा वि. (१) सुजागु, जागियलु (२) खबरदार, चौकसु, होयिशारु (३) होश में आयलु मनु या विरूती.

जागा [हिं] स्त्री.पु. (१) जगह, हंघु, जाइ (२) खाली जाइ, वांदिकाई (३) नौकिरीअ जी जाइ (४) बुनियादु, पायो, आधार (५) सबबु, कारण. जागचे जागी क्रि.वि. (१) बीठल जगह ते ई (२) पाणमुरादो. जागा-गी-गे क्रि.वि. जगह ते, जे बदिरां, जी जाइते.

जांगाड [सं] न. रान, सथर.

जागृत [सं] वि. जागिरति, सुजागु, खबरदार. जागृत

दैवत-स्थान न. मनोकामना पूरी कंदहु भगवान जो
आस्थानु, जागंदहु, जीअरो. जागृती स्त्री. सुजागी,
जाग, जागिरता, जागिरती.

जांघ स्त्री. जंघ, रान, सयर, चडो.

जाच पु. (१) तकिलीफ, उकूबत, हलाखी, जुठि, बेज़ार
करणु (२) बे आरामी, पीड़ा. जाचक वि. तकिलीफ
डींदहु, डुखाइतो, सताईंदहु. जाचणे स.क्रि.

सताइणु, आज़ारणु, जुल्मु करणु, दुख डियणु.

जाजम [फ़ा] न. जाजिम, छुरियल चादर, साझमु.

जाजावणे अ.क्रि. (१) काविडिजणु, गुसो करणु (२) मरणु
(३) शिशिदर थियणु.

जाजू स्त्री. (१) डोह, शकु, इल्जामु (२) झगिडो.

जाज्वल्य [सं] वि. (१) चिमिकंदहु, तिलिलेदार (२) शोखु,
चालाकु, जोशीलो, कवी (३) तेजफ़हमु, तेजु बुधी.

जाठर [सं] वि. पेट जो, शिकमी.

जाड [सं] वि. (१) थुल्हो (२) मज़िबूत (३) खहुरो (४)
गौरो (५) वडो, अज़लौ (६) डुखियो, गूड्हो. जाडगा
वि. थुल्हो मतारो, दुंबो. जाडाभरडा वि. (१) थुल्हो ऐं
बे डंगो (२) थुल्हो पीठलु अनाजु (३) थोरी घोटियल
चटिणी (४) डडिरियलु. जाडी स्त्री. (१) थोल्हि (२)
गूड्हार्ड.

जाड्य न. (१) गौरो (२) आलसु, सुस्ती (घणो खाइण करे)
(३) अग्यानु, मूर्खता (४) थधि (५) बे परिवाही.

जाण स्त्री. (१) जाण, समुझ, ग्यानु (२) कदुरशनासी (३)
अहिसासु (४) शुकुर गुजारी.

जाण वि. (१) जाण, समुझ (२) ग्यानवानु (३) थोराइतो
(४) प्रेमी, रसु वडंदहु (५) संभाल कंदहु, ध्यानु
डींदहु (६) सियाणो.

जाणणे स.क्रि. (१) जाणणु, समुझणु, ग्यानु हुअणु (२)
सुवाणणु (३) सुठी हलति हलणु (४) अहिसासु हुअणु
(५) मवणु (६) भोगणु, संजोगु करणु (७) कदुरु
करणु. न जाणो न जाणु, केरु थो जाणो, थो सधे थो.
जाणत क्रि.वि. जाणी वाणी, जोरीअ.

जाणता वि. (१) जाण, सुवाणींदहु (२) सियाणो (३) लुचो
(४) फैसिलो कंदहु (५) परिख कंदहु (६)

सामायलु, बालगु (७) कदुरु कंदहु. जाणताबर-नबर
पु. सामायलु धोटु. जाणती स्त्री. (१) समुझ, जाण,
बुधी (२) सामायल छोकरी. जाणती कळा स्त्री. (१)
पूरन ग्यान जो तेजु, बुधी (२) लगिता दूरि करण जो
मंनु. जाणती बधू-नवरी स्त्री. सामायल
छोकरी-कुआरि.

जाणवणे अ.क्रि. जाणणु, समुझणु.

जाणीव स्त्री. (१) समुझण जी ताकत, बुधी, जाण, समक
(२) सावह, अहिसासु.

जाणून बुजून क्रि.वि. जाणी बुझी, जणी वाणी, सोचे समुझी.

जाणे अ.क्रि. (१) ववणु, हलणु, सफर करणु (२) नासु
थियणु, गुमु थियणु (३) (वक्तु) गुज़िरणु (४) अंदरि
घिइणु, ववणु (५) जियानु थियणु, खराबु थियणु
(६) घटि थियणु (७) पेरिवी करणु (८) विसामणु
(९) मरणु (१०) निसतो थियणु (११) जनाहु-संभोगु
करणु (१२) सती थियणु.

जाणो [सं] उअ. जणु त, जणु कि, गोया.

जात वि. पैदा कयलु, थियलु.

जात स्त्री. (१) जाति, वन्शु, दर्जो (२) मूल सुभाउ, गुण
(३) जाति (४) किस्म. जातकुळी स्त्री. (१) जाति ऐं
वन्श जी मअलूमियत (२) नसुलु. जातपात स्त्री.
जाति पाति. जातलग वि. (१) जातेरो, आकाहियो
(२) पंढिजीअ जाति जो.

जात स्त्री. खुदि, पाण. जातनिशी क्रि.वि. पाण, पाणेही,
खुदि. जातीने क्रि.वि. शख्सी तोर, खुदि.

जातक न. (१) जातकु, जन्मपत्रीअ तां आईदे जे बारे में
बुघाइणु-अगकयी (२) जनम जे वक्ति ग्रहनि जी
हालति मूजिबि जीवन में थींदहु सुठियुनि या खराबु
गाल्हियुनि जो बयानु कंदहु ज्योतिषविद्या जो हिकु
हिसो. जातासौच न. पातकु, वियम जी गंदगी.

जातण न. नंदिडो जंडु, रांदीकडे जो जंडु.

जातणी स्त्री. वडो जंडु.

जातवेद [सं] पु. बाहि.

जातापाया पु. जवालयित, बर्बादी, पौणाई.

जाति-ती [सं] स्त्री. (१) जाति, किस्म, जिनस (२) हिकु

अलंकार (३) वन्धु (४) ज्ञाति, फिरको, जास्ती.
जातिबंत वि. खालिसु, आकाहियो. जातिबाचक वि.
(१) इसु जाति (ग्रामर में) (२) किस्सु, जिन्स.
जातीचा-चे वि. (१) निजु, खालिसु (२) आकाहियो.
जातीय वि. सागी ज्ञाति जो. जातीयता स्त्री. फिरके
बाजी.

जाते न. जंडु.

जात्य, जात्यत्रिभुज [सं] न. गोनीकुंड टिकुंडो.

जात्यंघ [सं] वि. जाए ज़म खां अंधो.

जात्यभिमान पु. ज्ञाति-जातीज जो अभिमानु-नाजु-फखर.

जात्या क्रि.वि. (१) सुभावीक तरह (२) खुदि, शज़्ज़ी तोर.

जाबू क्रि.वि. (१) सदाई, हमेशाह (२) नेम सां. वि. जूनी
रीति या रसम.

जादा [अ] वि. (१) ज़ियादह, वधीक, घणो (२) खासि,
निरालो.

जादू [फ़] स्त्री. जादू. जादूगार पु. जादूगार.

जान [फ़] स्त्री. जानि, साहु. जानदार वि. जानिदार.

जानवसा [सं] पु. (१) घोटेतनि या कुंआरेतनि जे
लहण-रहण जी जगुह (२) मज.

जानवे [सं] न. जण्यो, जणियो.

जानी स्त्री. उहा गांइ-गाबो या छोकिरी जा कंहि देवता खे
अर्पण कई वेई हुजे. अहिङ्गीअ छोकिरीअ खे 'मुरळी'
बि चयो वेंदो आहे.

जानु-नू [सं] पु. गोडो.

जान्हवी [सं] स्त्री. गंगा नदी.

जाप पु. (१) जापु. जपु (२) उचार (३) जवाबु.

जापारणे अ.क्रि. उल्टो गाल्हाङ्गु, जवाबु डियणु, बे अदबीअ
सां गाल्हाङ्गु.

जाफारणे अ.क्रि. काविडिजणु, भबु हाड करणु, उलर करणु,
छिडणु.

जाब [फ़] पु. जवाबु.

जांब [सं] पु. (१) ज़मूं, ज़मूंअ जो वणु (२) जेतूनु, जेतून
जो वणु.

जाबडणे अ.क्रि. (१) निंड में गाल्हाङ्गु (२) बकणु, जखणु,
वाउलणु.

जांबळा, जांभळा [सं] वि. वाडिगाई.

जांबुवंत [सं] पु. (१) राम जे बांदर सेना जे बुडे रिछ जो
नालो (२) बुडो, पीरसनु.

जांबूळ, जांभूळ [सं] स्त्री. ज़मूं (वणु). न. ज़मूं (फलु).

जांभई स्त्री. ओबीसी, उबासी.

जाम [सं] पु. ज़मूं.

जाम [फ़] पु. जामु, प्यालो.

जाम [सं] क्रि.वि. पको, सोघो, मज़िबूत.

जामगी [फ़] स्त्री. जामिगी, टिकी (बन्दूक जी).

जामण, जामूण [सं] वि. जामिडो, बिदिरो, डेंडो.

जामदार [फ़] पु. सरकारी ख़जाने जो अधिकारी,
ख़जानिची. जामदारखाना पु. सरकारी ख़जानो.

जामीन [अ] पु. ज़ामिनु, ज़मानत. जामिनकी स्त्री. ज़मानत.

जायजण, जायजाणा [सं] वि. (१) शादीअ वगेरह जे मोक्खे
ते डेखाअ लाइ उधारा (मुख्यारी) आंदल जेवर-बासण
कपिडा वगेरह. इहे शयूं वरी वापसि कयूं वेंदियूं
आहिनि (२) धीअ, न्याणी (३) फ़ानी, नासवन्तु.

जायपत्री [सं] स्त्री. जाउतिरी.

जायफळ [सं] न. जाइफलु, जाफर, जअफर.

जायबंदी [अर] वि. ज़ख्खी, डुखोयलु, कम खां वियलु.

जायमान [सं] वि. विजुद में ईदहु, पैदा बीदहु.

जायबळ न. डिसो 'जावळ'.

जाया [सं] स्त्री. जोइ, ज़ाल, पत्नी.

जा ये स्त्री. अचु वबु करणु, अजायो फिरणु-फेरा पाइणु.

जार [सं] पु. (१) यारु, चपु (२) विभिचार (३) उपपती,
पराईअ ज़ाल सां ठहियलु. जारकर्म न. विभिचार,
ज़िना. जारकर्मि वि. विभिचारी, ज़ानी, ज़िनाकारी.
जारज वि. हरामी, हराम मां पैदा थियलु बार,
विभिचार मां पैदा थियलु बार. जारिणी स्त्री.
विभिचारी औरत.

जार [सं] पु. (१) जौर (ज़ावल बार जी) (२) ज़ावल बार
जे वात मां वहंदइ गजि (३) समुंड जे किनारे वारी
अछी गजि.

जारट वि. (१) डाडो, सख्तु, कठोर (२) वधीक डिघो न धी
सधंदहु. जारटणे अ.क्रि. (१) कूमाइजणु, सुकणु (२)

गरी कंडा धी वणु. जारटले बांगे न. पारुधो वाढणु,
सुकी सखु थियलु वाढणु; बिंदिरो शखु, जामिडो.
जारण न. जादू मंतरु, फीणो, कामणि. जारणमारण न.
दुश्मन खे छीहो रसाङ्ग लाइ कयलु टोणो फीणो.
जारी [अ] वि. जारी, हाली, जमान हाल में हलंदहु
(सिरिस्तो, काइदो, हुकूमत वगेरह). स्त्री. अधिकार,
हुकूमत, अमल.
जाल न. (१) (मछियूं फासाङ्ग जो) जारु (२) मेडु, छुगो,
झुगटो (३) फाही.
जाल [सं] पु. डोहु, कलंकु.
जालीम [अ] वि. (१) तिखो, तेजु (२) जालिमु, तीसिर.
जाले [सं] न. जनमु, पैदाइश.
जावई पु. (१) नाठी, निआणो (२) रे कोठियो मिजिमानु.
जावईआग्रह पु. (१) रोटी वगेरह खाङ्ग जो घणो जोरु
(करणु) (२) मथाछिरी सलाह-जोरु (करणु).
जावईण स्त्री. अहिनिराणी. जावईशोध पु. (१) शुधि
खे अशुधि करण जी कोशशि, गैरिजरूरी दुरुस्ती (२)
मूल लेखु बराबरि हूंदे बि पंहिजीअ कमि अकुलीअ
सबबि उनमें कयल गलति सुधारो.
जावक वि. बाहिरि मोक्किलण जो, रवानगीअ जो (खतु,
हुकुमु). जावक बारनिशी स्त्री. रवानगी कागजनि जो
मत्तिलबु लिखण जी बंदी-रजिस्टर.
जावक स्त्री. रवानगी, उकलाउ, निछोडो.
जावत, जावतकाल [सं] क्रि.वि. जेसिताई.
जावपे [सं] न. गाबो, पाडो.
जावठ [सं] न. झंडि.
जावठा [सं] वि. जाड़ा (बार), जाडो भाउ.
जावळे न. जाडो बार.
जावा [सं] पु. वणु, हलणु. जावा येवा पु. अचणु वणु,
चकर.
जावू स्त्री. डिसो 'जाऊ'.
जासूद पु. जासूस, कासिदु, दूत, न्यापो या टपाल पहुचाईदहु.
जासूदजोडा पु. बे डौली जुती.
जास्त, जास्ती [अ] वि. (१) जास्ती, वधीक, घणो (२)
अजाई, ज्यादाह.

जास्ती [अ] स्त्री जुल्मु, ज़ोर, जबरदस्ती, सज़ा.
जास्बंद-दी स्त्री. हिकु गुलु.
जाहागीर [फा] स्त्री. (१) जागीर (२) सहकारी इन्जामु (३)
पेन्गान्. जाहागीरदार पु. जागीरदार, जागीर-जमीन
इन्जाम में मिलियलु (शखु).
जाहिरात [अ] स्त्री. इस्तिहार, पधिराई.
जाहीर [अ] वि. जाहिर, आमु मानहुनि लाइ. जाहीरनामा पु.
पधिरनामो, शाही ऐलानु. जाहीर सभा स्त्री. आम
सभा.
जाळ स्त्री. घाटि वणी, झुगटु.
जाळ [सं] पु. (१) बाहि, शुअलो, भंभटु, मचु (२) गुसो,
क्रोधु (३) बुखारु (४) जलनि, कुरणु, साडो.
जाळगा वि. हठी, ज़िदी, निठर.
जाळगी स्त्री. लाटूंअ जी डोरि.
जाळण न. बारणु, बारण जूं काठियूं.
जाळणूक, जाळणी स्त्री. तकिलीफ, आजारणु, जुल्मु,
सताङ्गणु.
जाळणे [सं] स.क्रि. (१) जलाङ्गणु, बारणु, साङ्गणु (२)
सताङ्गणु, आजारणु, तकिलीफूं डियणु. जाळपोळ स्त्री.
आतशजदगी, आगजनी, दुश्मन या डाकू वगेरह अची
घरनि वगेरहनि खे बाहि डियणु.
जाळी [सं] स्त्री. (१) ज़ारी, पदो, छाणी (२) लाटूंअ जी
डोरि (३) घाटी वणी, वणनि ऐं बूटनि जो झुमटु (४)
गहिरी दोस्ती (५) बुन्धनु (६) मखियुनि जो मानारो
(७) दरी, मंघु (८) छिपिरो.
जाळे [सं] न. (१) ज़ारु, ज़ारी, ज़ारीअ जो कमु (२)
कोरीअङ्गे जो ज़ारु.
जिअणे [सं] अ.क्रि. जीअणु, जीअरो रहणु.
जिकडचा-ला वि. जंहिं पासे जो-तर्फ-हंध जो, जेको तेको.
जिकडून क्रि.वि. जितां.
जिकडून तिकडून क्रि.वि. जितां कियं, सभिनी पासनि खां,
जाऊं ताऊं.
जिकडे क्रि.वि. (१) जिते, जंहिं हंधि (२) जंहिं पासे, जेडांहं.
जिकडे तिकडे क्रि.वि. जेडांहं तेडांहं, सभिनेपासे, हर
हंधि.

जिकणूक स्त्री. सोभ, जीत.

जिकणे स.क्रि. (१) जीतणु, खटणु, सोभ हासुलु करणु (२) हासुलु करणु (३) कब्जे में रखणु (४) छूटिकारो मिलणु (५) दबाइणु.

जिकीर स्त्री. (१) गहिपी, खिटिपिटि (२) ईध, रेइहि पेइहि करणु (३) तकलिफ, परेशानी, सताइणु (४) लाचारी, बेबसी. जिकीरीस येणे बेजार थियणु.

जिगर पु. (१) जिगर, जेरो (२) साहु.

जिगीषा [सं] स्त्री. (१) खटण जी इछा (२) रीस, चटाभेटी (३) वडी चाह.

जिजी स्त्री. (१) वडी भेण (२) माई.

जिणे [सं] न. जियापो, जीअणु, विजुदु, जिंदगी. अ.क्रि. जीअणु, जीअरो रहणु.

जिणे, जिणणे स.क्रि. खटणु.

जित [सं] स्त्री. सोभ, जीत.

जित वि. (१) जीअरो (२) सोभारो, जीतियलु, हथि कयलु. जितरोटी स्त्री. तलाक डियण खां पोइ जाल खे डियण जा पैसा - पेटु ऐं अंगु. जितवणी न. वहंदडु पाणी.

जितका [सं] वि. जेतितो.

जितणे स.क्रि. जीतणु, खटणु.

जितपात वि. जेतितो, जेकी, जीअं.

जितपर्यंत क्रि.वि. जेसि ताई.

जितबा वि. जेतितो.

जिता [सं] वि. (१) जीअरो, जिंदह (२) बुरदंडु (३) वहंदडु (४) जारी (५) सुजागु. जिता कोळसा पु. बुरंदडु कोइलो. जिता जागता वि. जीअरो जागंदो. जिता जीव पु. जीअरो शखु-साहवारो. जित्या नाही गोडी आणि मेल्या बंधने तोडी जीअरे डिठ न सठा, मुए दब दब पिट्या.

जितासू वि. वहंदडु (पाणी).

जितेंद्रिय [सं] वि. इंद्रियुनि खे वस में कंदडु.

जिथला वि. जितां जो, जंहि हंध जो.

जिथपर्यंत क्रि.वि. जेसि ताई, जंहि हंध ताई.

जिथून क्रि.वि. (१) जायां, जितां, जंहि हंधा (२) जंहि वक्त खां.

जिये क्रि.वि. जिये, जंहि हंधि, जिते. जिये तिये क्रि.वि. जिते तिते, हर हंधि.

जित-जिह [अ] स्त्री. (१) जिदु, हठु (२) जोरु (३) बरजुस्ताई.

जिंद [अ] पु. (१) मुअल मुसलमान जो भूतु (२) पापी, शैतानु.

जिन्नस [अ] स्त्री. (१) जिन्स, शैइ, मालु, वखर (२) किस्मु (३) मज्मूली-ओछी शैइ. जिन्नसवार वि. (१) सिलसिलेवार (२) जुदा जुदा किस्मनि जी (३) सुहिणी, उची (४) जिन्स मूजिबि लिखियलु.

जिभली [सं] स्त्री. (१) जिभ (२) नंढे बार जी जिभ.

जिभळी स्त्री. जिभी, जिभ साफु करण जी तीली या पटी.

जिभाळी-भोळी [सं] स्त्री. नंढं जे हेठां वारो कोमलु हिंसो.

जिमीन स्त्री. जमीन.

जिरणे [सं] अ.क्रि. (१) जीविरणु, खाधो हज्जमु थियणु (२) पेहणु, अंदरि वजणु (पाणी) (३) दबिजणु, हेठि थियणु (४) पचणु, हज्जमु थियणु (ठगी) (५) असुर न थियणु (६) फज्जीहत थियणु (७) लहणु (गुसो).

जिरमाणीस पडणे भाइ पवणु, सुठो असुर थियणु, हज्जमु थियणु.

जिरविणे स.क्रि. (१) जीराइणु, चूसाइणु, सुकाइणु (पाणी), चूहाइणु (२) फज्जीहत करणु, नकु कपणु (३) नीसाइणु (४) पचाइणु (मालु, खाधो).

जिराइत [अ] न. जिराइत, मीहं ते थियल पोख. जिराइती वि. जिरई, बारानी.

जिरे [सं] न. जीरो.

जिलबी स्त्री. जिलेबी.

जिल्हा [अ] पु. जिल्हो. जिल्हाधिकारी पु. जिल्हजो हाकिमु, (इं) 'कलेक्टर'.

जिल्हई स्त्री. (१) चिलिको, तेजु (२) चिमिकाइण जी क्रिया, 'पॉलिश'.

जिवट, जिवस [सं] वि. (१) तेजु, सघारो, सबरु, जाडो (२) लाइकु, काबिलु, आसामी (३) फाइदेवारो.

जिवडा [सं] पु. (१) जीविडो, जीतु, कींओ (२) सुरंदडु साहवारो (३) जीअडो, दिलिडी, मिठिडो (नंढे बार

लाइ लफ़्जु).

जिवणी [सं] स्त्री. मुंह, चीर, डार.

जिवंत, जिवत वि. जीअरो.

जिवती [सं] स्त्री. बार जे छठीअ जी देवी या उन देवीअ जी तस्वीर जा बार जे गले में बुधंदा आहिनि.

जिवनग वि. जानी, तमामु घणो प्यारो, लुइणु, मिठणु.

जिवविणे स.क्रि. जीअरणु, जीअरो करणु.

जिवसा वि. जानी, प्यारो, लुइणु.

जिबाणू न. सुरंदडु साहवारो-नांगु, कीओं वगेरह.

जिब्हा [सं] स्त्री. (१) जिभ (२) बाहि जी जिभ-भंभट्ट.

जिब्हाय न. (१) जिभ जी चुहिंब (२) नाजुकु हंघु.

जिब्हायी असणे (१) ज़बान ते हुअणु (२) यादि हुअणु. जिब्हादोष पु. (१) गाल्हाइण जी विड-खामी (२) हबक (गाल्हाइण जी).

जिब्हार न. (१) दिलि, मनु, हियांउ, आत्मा (२) राजु, गुस्तु (३) नाजुकु उज़िवो (४) साहु. जिब्हारी क्रि.वि. नाजुकु हिस ते, दिलि में, दिलि ते.

जिब्हाळा [सं] पु. (१) सिक, प्रेम, पंहिंजाइप, कहल (२) बुनियादु, नसुलु, उत्पती (३) ग्रहणु करण जी मन जी शक्ती (४) मनु, आत्मा, साहु (५) दिलि लगणु. जिब्हाळी लागणे दिलि ते लगणु, दिलि डुखणु. जिब्हाळ्याचा वि. (१) जानी, गहिरो, घणो प्यारो, मिठणु (२) तरफदारी कंदडु.

जिहाद [अ] न. जिहादु, मज़हबी लड़ाई.

जिज्ञासा [सं] स्त्री. (१) जिग्यासा, जाणण जी इछा, सूझ (२) खोज. जिज्ञासू वि. जिग्यासू, जाणण जी इछा कंदडु, तालिबु.

जी [सं] पु. (१) मर्दनि जे नालनि अगियां लगंदडु प्रत्ययु (मि. विठोजी, खंडूजी) (२) जी, जीउ (सड जो जवाबु).

जी सर्व. 'जो' जो जिन्स मोन्स वारो रुप, जा, जेका (औरत, शइ).

जीऊ पु. जीउ, साहु.

जीक वि. (१) थकलु (२) बेज़ारि, तंगि.

जीत वि. जीअरो, ज़िदह.

जीत [सं] स्त्री. जीत, सोभ.

जीन [फ़ा] न.पु. जीन (घोड़े जी)

जीभ स्त्री. (१) जिभ (२) जिभ जी शिकिलि जहिडी शैड.

जिभेवर असणे (१) ज़बान ते हुअणु (२) बर ज़बानि

यादि हुअणु (३) वात मां को लफ़्जु कढण ते हुअणु.

जीभ चावलीशी कफन बोलणे संकोच सां गाल्हाइणु.

जिभेला चिमटा घेणे काई शैड खाइण खां रोकणु, कुसु

गाल्हाइण खां रोकणु. जीभ झडणे जिभ किरणु.

जिभेचे फुटाणे फुटणे फसीह नमूने गाल्हाइणु, वातु

कढणु. जीभ मोकळी सोडणे जिभ कढी कुल्हे ते रखणु,

ज़बान ते ज़ाबो न रहणु, बे परिवाहीअ सां गाल्हाइणु

या खाइणु. जीभ मोडणे इंदें आडिरियूं डियारणु,

वाइडो करणु. जीभ बिटाळणे वातु खराबु करणु

(गारियूं डेई). जिभेला हाड नसणे वात जो गंदो

हुअणु, वातु कढणु, ज़बान ते ज़ाबो न रहणु, जिभ

हणणु. जीभदिह वि. जिभिरु, वात जो गंदो, गारियूं

डींदडु.

जीमूत [सं] पु. बादलु, ककर.

जीर्ण [सं] वि. फाटलु, झूनो पुराणो. जीर्णज्वर पु. घणाई डीहं

हलंदडु सन्हिडो बुखारु. जीर्णोद्धार पु. (१) पुराणे

पुतिले या मंदर वगेरह जी मरिमत-ठाह जोइ (२)

पुराणी शैड कढी नई रखणु, फेर घेर.

जीव [सं] पु. (१) जीवु, जीउ, साहु, प्राणु, जानि (२)

साहवारो (३) पाण, खुदि, फर्दु (४) मनु (५) जीतु,

कीओं (६) ताकत, तेजु, बलु, धीरजु (७) लाडो,

पिस्विरती, सचाई (९) किफाईत, फाईदो (१०)

मज़िबूती. जीव अटणे (१) चिंता में गरणु (२)

थकिजणु. जीव अधांतरी टांगणे-उडणे साहु सुकणु,

घबिराइजी वनणु. जीव अर्धा होणे साहु सुकणु,

डकणु, अधमुओ थियणु. जीव कोरडा पडणे (१) गुरो

वनणु, कमिज़ोरु थियणु (२) तंगि-बेज़ारि थियणु

(बीमारी-बुख करे). जीव खाऊन काम करणे ज़ोर

लगणु कमु करणु. जीव खाली पडणे दिलिजाइ

थियणु, चिन्ता लहणु. जीव घेऊण पळणे साहु मुठि में

करे भजणु. जीव घेणे जानि वठणु. जीव

ठिकाणी-थान्यावर नसणे मनु जाइ ते न हुअणु,
चिन्ता में पवणु. जीव तुटणे मांदो थियणु, चिंता
थियणु. जीव थोढा थोढा होणे ढकरनि में पवणु,
गुणिती या डपु थियणु. जीव देणे जानि डियणु,
आपघातु करणु, खुदिकुशी करणु. जीव बसणे (१)
दिलि लगणु (२) का शैइ वणणु. जीव भांड्यात पढणे
जीउ पवणु, साह में साहु पवणु, सामति जो साहु
खणणु, चिन्ता लहणु, जानि अचणु, जानि तन में
अचणु. जीव मूठीत घल्लन मन खे मज्जिबूतु करे, मनु
मारे, लाचारु थी नापसंदि गाल्हि करण लाइ तयारु
थियणु. जीव मोठा करणे हिमथ खां कमु वठणु, धीरजु
रखणु, दिलि वडी करणु. जिवाचे रान करणे जानि
मारे करणु, बे हृदि तकिलीफू सहणु, नूरु निचोइणु.
जिवानिशी जाणे मरणु. जिवावर उठणे कंहिं खे मारण
लाइ संदिरो बुधणु. एखाद्याच्या जिवावर पोट भरणे
कंहिंजे टुकरनि ते पलिजणु. एखाद्याच्या जिवावर
उड्या मारणे बिए जे ज़ोर ते मज़ा माणणु-बटाक
हणणु. जिवावर उदार होणे जानि जी परिवाह न
करणु, जानि जोखे में विझणु. जिवावरचे आघण
उतरणे लकु लंघणु, निभिजणु, डुखीअ गाल्हि मां पारि
पवणु. जिवावर बेतणे जीउ जंजाल में पवणु, जानि
खतिरे में पवणु, मौतु जे मुंहमें पवणु. जिवास जीव
देणे पंहिंजी जानि जोखे में विझी बि दोस्त जी जानि
बचाइणु, सिर जूं सिटूं डियणु. जिवास मुकणे मरणु.
जिवाचे चार चार करणे ऐश अशिरत ज़रीए खुदि खे
खुशि-सुखी रखण जी कोशशि करणु. जिवात जीव
आहे तो पर्यंत जेसि ताई साहु आहे तेसि ताई, मरण
ताई. जिवाचा घोट घेणे कंहिंखे सताइणु, हलाखु
करणु, साहु कढणु. एकजीव होणे मिली हिकु थियणु.
जिवावरचा प्रसंग आफ्त, मुसीबत, नाजुकु वक्तु.
जिवाभावाचा वि. प्यारो, लाडुलो. जिवानिशी कि.वि.
(१) साहु कडी (मारणु) (२) जानि बचाए. जिवापांड
अ. साह खां वधीक. जीवकोश पु. सरीरु. जीवघात पु.
कृतलु. जीवघातक वि. कातिलु. जीवधेऊ-धेणा वि.
साहु कढंदडु, छत्रनाकु, मौतमारि. जीवजंतू पु. जीतु

जण्यो. जीवतंत्रज्ञान न. (इं) 'बायो टेक्नॉलॉजी'.
जीवत्व न. सुरिति, चेतनता. जीवदशा स्त्री. हयाती,
जिंदगी, विजूदु, सुरिति. जीवदान न. जानि बख्शणु.
जीवदार वि. (१) जीअरो, जिंदह, साहवारो (२)
सघारो, धीरजवारो (३) रसियलु (४) फाइदेमंदु.
जीवप्राण पु. जीवु ऐं आत्मा. जीवलन वि. (१)
वणंदडु, प्यारो (२) यारु, दोस्तु, मिठणु. जीवज्ञास्त्र न.
जीव विद्या, (इं) 'बाइलॉजी'. जीवश्चकंठश्च वि.
जानी, पको (दोस्तु), जिगिरी. जीवहत्या स्त्री. हचा,
खून, कृतलु.

जीवणे अ.क्रि. जीअरो रहणु.

जीवंत वि. जीअरो.

जीवन [सं] न. (१) जीवु, जिंदगी, हयाती, विजूदु (२)
ज़रीओ, वसीलो, रोज़िगारु (३) खाजु (४) पाणी.
जीवनकलह पु. जिंदह रहण जी जफ़ाकशी-जदोजहद.
जीवनध्येय पु. जिंदगीअ जो मक्सदु. जीवनपाणी न.
शक्ती, ज़ोरु, काबिलियत. जीवनसत्त्व न. विटामिन,
(इं) 'विटामिन्'.

जीवनमान [सं] न. जीअण-जिंदगीअ जो दर्जो.

जीवनमुक्त [सं] वि. (१) आत्मग्यान ज़रीए जीअरे ई
छोटिकारो हासलु कयलु, जनम मरण जे फेरे खां
छुटलु, पूरु आत्मग्यानी (२) वैरागी, त्यागी.

जीवा [सं] स्त्री. जिह (जामेद्रीअ में).

जीवाभ्य, जीवादारभ्य क्रि.वि. (१) ज़ाए ज़म खां (२) तन
मन घन सां.

जीविका स्त्री. रोज़िगारु, पेटु भरण जो ज़रीओ.

जीवित, जीवित्त्व [सं] न. जीवत, हयाती, जियापो, जिंदगी,
विजूदु.

जुअ [सं] पु. जोडो, जोडी.

जुई [सं] स्त्री. जाइ, चंबेली (गुलु).

जुग [सं] न. (१) जुगु (२) जोडो (३) हिक खाने में ब
गोटूं.

जुगणे अ.क्रि. (१) गुंढिजणु, जोइणु (२) ठाहु थियणु (३)

गोटूं हिक घर में अचणु (४) जुगाइणु.

जुगत स्त्री. जुगति, अटिकल, चालाकी, चतुराई.

जुगार [सं] पु. जूआ, शर्त. जुगारी वि. जूआरी.
 जुगुप्सा [सं] स्त्री. कराहत, बुछां, निंदा.
 जुगूत [सं] स्त्री. (१) जुगति, चालाकी, अटिकल (२) कला, फनु (३) काबिलियत.
 जुजबी वि. (१) जुज्जी, खसीसु, मझ्मूली, थोरो (२) आरज़ी, थोरे वक्त लाइ.
 जुटणे [सं] अ.क्रि. (१) जुड़णु, गुंढिजणु, गडु थियणु (२) जुटणु, कम खे लगी ववणु.
 जुटी स्त्री. (१) एकता, बुधु, मेलु (२) मेडु.
 जुडगा पु. छुगो, गुठी, मूडी, वेड्ही.
 जुडणे [सं] अ.क्रि. जुड़णु, गुंढिजणु, गडु थियणु.
 जुडा-डी पु.स्त्री. (१) जूडी, वेड्ही (२) छुगो, सुगिटो (३) चोटो.
 जुता-त्ती-ते पु.स्त्री.न. जूती, जुती.
 जुना, जुनाट वि. (१) झूनो, पुराणो, आगाटो (२) फाटलु, भुतोभाणु. जुनापुराणा वि. झूनो पुराणो. जुनेर-रे वि. झूनो पुराणो कपिडो (खसि करे जालाणो).
 जुंण, जुंणणी [सं] स्त्री. (१) जोट, ढगे मथां पावारी-कन्धाटु रखण जी क्रिया (२) कम जी शुरूआत.
 जुंणणे [सं] स.क्रि. (१) जोटणु, पावारी रखणु, तरहटणु, हर या गाडीअ खे ढगे या घोडो बघणु (२) विनि माणहुनि जो बहिंसु या लडाई शुरू थियणु (३) संज विज्ञणु (घोडे ते).
 जुबाड-डे [सं] न. (१) गुंढि डिनल वार (२) भरी (काठियुनि जी) (३) छुगो, सुगिटो, मेडु.
 जुमस, जुम्मस, जुमान स्त्री. डपु, भउ, दहशत.
 जुमानणे स.क्रि. डकणु, परिवाह-लिहाजु करणु, खौफु करणु.
 जुलाब [अ] पु. जुलाबु.
 जुलूम [अ] जुल्मु, ज़ोरी, ज़बरदस्ती, अन्याउ.
 जुंवळा वि. (१) जाडो (बारु) (२) बिटो.
 जुवा [सं] पु. (१) संघु, जोडु (२) जोड़ण जी क्रिया.
 जुवा [सं] पु. (१) जूआ (२) ढारनि जी जूआ (३) जूआरी.
 जुबाड-डी स्त्री. नंदिडी पावारी.
 जुवे न. बेटु.
 जुळणी स्त्री. (१) मेलु, बराबरी (२) हिकजहिडाई, भेट (३)

गुंढण-जोड़ण जी क्रिया, (इं) 'कपोज'.

जुळणे [सं] अ.क्रि. (१) जुड़णु, गुंढिजणु, ठहणु, गडु थियणु (२) फनणु ठहकणु (३) सीलणु, सामानु ठाहे-सजाए रखणु. जुळेसा वि. जुडाईदो, ठहकंदडु.

जुळलेला वि. गडियलु, गुंढियलु, जोडियलु.

जुळविणे स.क्रि. गडु करणु, ठाहे रखणु, जोड़णु, 'कपोज' करणु.

जुळा [सं] वि. (१) जाडो (२) जाडो (बारु).

जुळारी पु. प्रेस में छापे जा अखर गुंढीदडु शख्सु, (इं) 'कम्बोजिटर्'.

जुळी स्त्री. भरी, ढिगु, गुठिरी, मूडी, वेड्ही.

जुळे [सं] न. (१) जाडा बार (२) जोडो.

जू [सं] स्त्री. जूं, लीख.

जू [सं] न. (१) जुहर, पावारी (हर जी) (२) पावारी (बैलगाडीअजी) (३) बार.

जू [सं] न. जूआ.

जूग [सं] न. (१) मंडिली, टोली, मेडु (२) बु गोदू हिक घर में अचणु.

जूट [सं] पु.स्त्री.न. (१) मेलु, मेलापु, मंडिली (२) बुधी, एकता (३) मेडु, जथो.

जून वि. सखु, डाढो, मजिबूत, रसियलु, पको.

जूंण, जूंभा [सं] न.स्त्री. ओबासी, उबासी.

जे [सं] उअ. (१) त (२) जंहिं करे (३) अरे! हे!

जे [सं] सर्व. जे, जेकी.

जेठणे स.क्रि. ज़ोर सां बघणु, कशणु, छिके बघणु.

जेठा पु. ओकिडूं वेही गोडुनि ऐं चेल्हि जे चौधारी कपिडो वेड्हण जी क्रिया. जेठा मारुन बसणे (१) मयिएं नमूने विहणु (२) वांदो विहणु, कमु धंधो न करणु.

जेठी [सं] पु. कुश्तीबाजु, वीर.

जेणे, जेणे करुन जंहिं करे, जंहिं ज़रीए, जंहिं सां, जीअं.

जेता [सं] वि. सोभारो, खटणहार, फुहमंदु.

जेतुका-ला-ले [सं] वि.क्रि.वि. जेतितो, जेडो.

जेथ क्रि.वि. जिते, जंहिं हंधि.

जेथून क्रि.वि. जितां, जंहिं हंधां.

जेथे क्रि.वि. जिते, जंहिं हंधि. जेथे नाही दाणा, तेथे नेकरांचा

भरणा किये लभे कीन, किये अघे कीन. जेये तेये
क्रि.वि. जिते किये, हर हंधि. जेबून तेथून क्रि.वि.
जितां कियां, हर हंधां.

जेधवा क्रि.वि. जडहिं, जंहिं वक्ति.

जेनबुद्धी स्त्री. मोगाई, मोगाणि. वि. मोगो, मूर्छु.

जेमतेम क्रि.वि. जीअं तीअं करे, जरे घटि, सूतो पूतो.

जेय [सं] वि. खटणजोगो, हयि करण जहिडो.

जेर [फा] वि. (१) कमिजोरु, खसीसु, घटि दर्जेजो (२)
थकलु, परेशानु (३) हारायलु (४) शिशिदरु (५)
जेरि, हेठि. जेरदस्तवि. हलाखु, हीणो, गरीबु. जेरबंद
पु. जेरिबंदु, लवंदु (घोड़े जो). जेरबार वि. परेशानु,
सतायलु.

जेवढा [सं] वि जेडो, जेतिरो, जेतिरो वडो, जेको. जेवढा
तेवढा वि. हरिको, सभेई, जेको तेको.

जेवण न. (१) रसोई, भोजनु, खानो, रोटी (२) खाइणु
(रोटी) (३) खाजु. जेवणखाण न. (१) खाइणु
पीअणु, रोटी खाइणु (२) खाघो, रोटीबोटी. जेवणघर
न. (१) रंधिणो (२) रोटीअ जी होटल. जेवणाबळ
स्त्री. (१) मजिलस (२) रोटीअ जो खर्चु-वीसी (३)
उहो घर या होटल जिते रोटी खाइण जो बंदोबस्तु
हुजे.

जेवणे अ.क्रि. (१) (रोटी-रसोई) खाइणु, भोजनु करणु (२)
फलु खाइणु (३) रुश्वत बठणु.

जेवा पु. (१) रोटी, मानी, भोजनु (२) सीधो (३) रोटीअ
जो खर्चु.

जेवी [सं] क्रि.वि. जीअं, जहिडीअ तरह. जेवी तेवी क्रि.वि.
(१) जीअं वि, जीअं हुजे तीअं (२) कीअं वि (३)
वडी तकिलीफ सां (४) हर नमूने (५) सुठो या
खराबु.

जेव्हा वि. जेडो.

जेव्हा [सं] क्रि.वि. (१) जडहिं, जंहिं वक्ति (२) जहिडीअ
तरह, जेकडहिं. जेव्हा कधी क्रि.वि. जडहिं जडहिं,
जडहिं बि, कहिं समें, जंहिं कहिं महिल. जेव्हा तेव्हा
क्रि.वि. हमेशह, हर दप्प, सदाई. जेव्हापासून क्रि.वि.
जडहाकुरु.

जेष्ठ [सं] वि. (१) सभिनी में वडो (२) सुठो, ऊचु. पु.
जेठु.

जै उअ; जेकडहिं, जंहिं वक्ति.

जैत, जैत्य [सं] पु. जीत, जड, सोभ.

जैय्य [सं] वि. जीतण-खटण जोगो.

जैव [सं] वि. जीअरो.

जैसा-सी-से [सं] वि. जहिडो-डी.

जो [सं] क्रि.वि. जेसिताई, जेसीं, जंहिं वक्ति.

जोकड, जोखड [सं] न. (१) पाबारी, कन्धाटु (२) बार.
डिसो 'जू'.

जोख [सं] स्त्री. जौर, (इं) 'लीच'.

जोख [सं] न. (१) वजनु, बार (२) तोरुणु, मापणु (३)
पैमानो.

जोखणे [सं] न. (१) जोखणु, मापणु, तोरणु (२) अंदाजो
लहणु (ताकत जो).

जोखीण स्त्री. जौर हणंदइ माई.

जोखीम [फा] स्त्री.न. (१) जोखमु, जोखो (२) डपु, भउ
(२) डपु, भउ (३) जवाबदारी (४) जोखे वारी
गाल्हि.

जोग [सं] पु. जोगु, वैराणु, सन्यासु. जोगडा पु. जोगी,
वैरागी.

जोगवण-वणी-वणूक स्त्री. (१) गुजिरानु, गुजारो (२) ईध,
आलसु.

जोगवणे अ.क्रि. (१) कम में ईध करणु-देरि विज्ञणु (२)
हलणु (३) वघणु वेज्ञणु, खाई मचणु (४) कमु टिपणु.

जोगवा पु. देवीअ जे नाले सां पंजनि घरनि मां वर्तल
बीख-बिख्या.

जोगविणे [सं] स.क्रि. (१) संभाल करणु (जानिवर वगेरह
जी) (२) डुखियो गुजरु करणु (३) कमु टिपाइणु.

जोगा [सं] वि. जोगो, जहिडो, जोगाइतो.

जोगिया पु. हिकु रागु.

जोगी [सं] पु. जोगी. जोगीण स्त्री. जोगिणि.

जोजार पु. (१) घर बार (२) घर जी मुसीबत (३) जंजालु.

जोजो स्त्री. लोली. अ. बार खे निंड कराइण वक्ति चवण जो
लफ्जु. जोजो करणे निंड करणु, सुम्हणु.

जोट-ठ [सं] पु. धुल्लो सोटी कपिड़ो.

जोड पु. (१) जोड़ो, जोड़ी (२) चती, गंडु (३) मेडु, डंबिलो (४) रागु आलापणु. स्त्री. (१) संग्रहु, गडु, जमड़ (२) फाड़दो, किफाड़त (३) जोड़, गडिजण-जुडण-गुडिजण जी क्रिया (४) दोस्ती (५) हिकजहिडाई. जोड करणे जोडु करणु, गंडणु, जोडणु. जोड देणे (१) गंडु करणु (२) साधु डियणु. जोड नसणे मटु न हुअणु, न ठहिकणु, जोडी न हुअणु. जोडअक्षर न. गडियल अक्षर. जोडका वि. कमाईदडु. जोडणी स्त्री. जोडिणी, जोडु, गंडु, गोप. जोडणे स.क्रि. (१) जोडणु, गंडणु, गडु करणु, मिलाडणु (२) बघणु. जोडता वि. हासुलु कंदडु. जोडनळी स्त्री. बिटी नली. जोडपत्र न. (इं) 'अनेक्स्चर'. जोडपी वि. संगी, साथी. जोडपे न. (१) घोट कुंआरि जो जोड़ो (२) जाडा बार.

जोडा पु. (१) जोड़ो (२) जुती, जुतीअ जो हिकु पादरु (३) साथी, भेची (४) हिकजहिडाई.

जोडी स्त्री. (१) जोड़ो, जोड़ी (२) हिकजहिडाई (३) धनु, मेडी (४) भागु, नसीबु. जोडीचा वि. सानी, मटु, हम सर.

जोत [सं] न. (१) (गाडीअ या हर में बुधल ढगुनि जी) जोट, जोड़ी, अहिडो हर (२) हर डियणु, खेडणु.

जोत स्त्री. (१) जोति (२) तेजु, चमक (३) हिमघ, जोरु (४) अज़लॉ शख्स.

जोते न. बिनाह, पीडह, (इं) 'प्लिथ'.

जोते न. जोटो, ढगुनि जे गिचीअ खे पावारीअ सां बुधण लाइ चमिडे जो पटो.

जो तो पु. जेको तेको, हर हिकु.

जोंघळा [सं] पु. जूअरि.

जोघा [सं] पु. जोघो, वीरु, मज़िबूतु.

जोपणे [सं] स.क्रि. पालणु, संभालणु.

जोपर्यंत [सं] क्रि.वि. जेसिताई.

जोपा, जोपान स्त्री. संभाल, पालना, तातिना, परघोर.

जोपारणे अ.क्रि. जवाबु डियणु, घटि लेखणु, बे परिवाही देखारणु.

जोपासणी [सं] स्त्री. सार संभाल, पालना, तातिना, सांभ.

जोपासणे स.क्रि. संभाल करणु, पालणु.

जोबण [सं] पु. (१) जोभनु, जुवानी (२) बुबो.

जोम [सं] पु.न. (१) सघ, ताकत, जोरु (२) मर्दानगी (३) सघारो सरीरु. जोमदार वि. (१) मज़िबूतु, ताकतवारो (२) जोरदार.

जोर [फ़] पु.न. (१) जोरु, ताकत (२) जुल्मु, जोरी (३) जोशु (४) अहमियत (५) दाबु. जोरकस वि. जोरदारु, ताकतवारो. जोरजरबी स्त्री. जोरी ज़बरदस्ती.

जोव [सं] स्त्री. विजु, खिविणि.

जोवरी [सं] क्रि.वि. जेसिताई.

जोशी [सं] पु. जोसी, जोतिषी.

जोष [फ़] पु. जोशु, जोरु, ताकत.

जोहरी [अ] पु. जोहिरी.

जोहार [फ़] पु. जोहरु, सती थियणु.

जोहार [सं] पु. जुहारु, निमिस्कार.

ज्या [सं] स्त्री. (१) धनुश (धनुष्य) कमान जी डोरि (२) धरिती (३) (जामेट्रीअ में) ज़िह, गोल जे घेरे वारी लीक जे किनि बि बिनि टुबिकनि खे छुहंदइ लीक.

ज्याचा सर्व. जंहिजो. ज्याचा तो हरको, अकेलोई. ज्याचा त्याला सभिनी खे, जंहिख तंहिखे, हर हिक खे.

ज्यापक्षी अ. जंहि सूरत में, छो त.

ज्यामिती [सं] स्त्री. (१) जामेट्री (२) धरती मापण जी क्रिया (३) धरतीअ जी पखेड.

ज्येष्ठ [सं] पु. जेठु (महिनी). वि. (१) सभिनी में वडो (२) उत्तमु. ज्येष्ठमघ पु. मिठी काठी. ज्येष्ठपुत्र पु. वडो पुट्ट, पहराठु.

ज्योत [सं] स्त्री. (१) जोति, रोशिनी (२) तेजु (३) ज़िभी.

ज्योति-ती [सं] स्त्री. (१) जोति, रोशिनी (२) तेजु (३) रूपु, सोभ्या. ज्योतिर्लिंग पु. शंकर जो लिंगु. ज्योतिर्विद्या, ज्योतिःशास्त्र स्त्री.न. तारनि जो इल्मु, इल्मु हैअतु, (इं) 'अइस्ट्रॉनॉमी'.

ज्योतिष [सं] न. (१) जोतिष, नज़ूमत (२) ग्रहनि-तारनि जी गती ज़ाणण जी विद्या, तारनि जो इल्मु.

ज्योत्स्ना [सं] स्त्री. चांडोकी, चांडाणि, चंड-तारनि जी रोशिनी.

ज्वर [सं] वि. (१) बुरंदडु (२) चिमिकंदडु.

ज्वलन [सं] न. (१) जलु, जलको, जलण या बुरहण जी क्रिया (२) बाहि (३) बुरणु, काठियूं.

ज्वलित [सं] वि. (१) बुरंदडु (२) बुरियलु, सडियलु.

ज्वल्प [सं] पु. (१) गुसो, तीसो (२) बदि बूड़ (३) डपु.

ज्वार-री स्त्री. जुवारि, जूअरि.

ज्वाला-ळा [सं] जुवाला, बाहि जूं जिभूं, भंभटु, जिभु.

ज्वालाग्राही वि. झटि बुरंदडु. ज्वालापटल न. बाहि जा

मच, भंभट. ज्वालामाळी पु. बाहि. ज्वालामुखी पु.

जुवालागुखी, बुरंदडु जबलु-पहाड.

झ

झ मराठी वर्णमाला जो नाओं हर्फु सहीह.

झक [सं] स्त्री. (१) मछी (२) मखि (३) बुरी गाल्हि, बुरो कमु. झक मारणे (१) जख मारणु (२) गलिती करणु (३) बेवकूफनि जियां हलणु. झक मारीत, झक्कत क्रि.वि. जख मारे, बुछिडो थी. झककन, झकदिनी-शी क्रि.वि. यदिकम.

झकझक स्त्री. चिमिको, तेजु, चमक, झगिमगि.

झकणे अ.क्रि. (१) अजब में पवणु, मुंझी पवणु, वाड्डो थी वजणु (२) मोहिजी वजणु, भंभुलिजी वजणु, ठगिजणु, गुमराहु थियणु.

झकत, झक्कत क्रि.वि. पहिंजो पाण, जख मारे, बुछिडो थी.

झकपक-मक स्त्री. (१) चमक, चिमिको (२) सफाई.

झकमक स्त्री. तकिरारु, सेडो, खिटिपिटि.

झकवण, झकवणूक स्त्री. ठगी, दोखो.

झकविणे स.क्रि. (१) ठगणु, दोखो डियणु (२) मोहिणु.

झकाकणे [सं] अ.क्रि. चिमिकणु, बहिकणु.

झकाकी स्त्री. चिमिको, तेजु, झगिमगि.

झंकार [सं] पु. झिणिकार, झिणि झिणि.

झकास [सं] वि. सुठो, खासो, उमदो, ठाहूको, मस्तु.

झक्क वि. साफु, चिमिकंदडु, खासो, उमदो.

झक्क [सं] पु. मछी.

झक्कड वि. जिदी, होडी, तिठरु.

झक्की पु. इटी डकर रांदि जी आग.

झंगट न. मुसीबत, बला, जिजा.

झंगटणे स.क्रि. (१) चुडिटणु, जोर सां पकिडणु (२) जोर सां

उघणु या मलणु (३) जोर सां लगणु (४) विडहणु.

झंगड स्त्री. (१) घिड-घडियालनि जो आवाजु (२) जोरदार

बहिसु (३) गोडु. वि. लहिरी, पूरालो, टेमी.

झगडणे स.क्रि. झगिडणु, झगिडो करणु, विडहणु, बहिसु करणु.

झगडा पु. (१) झगिडो, तकिरारु (२) मुकदिमो (३) लडाई

(४) गुफ्तगू, बहिसु.

झगमग स्त्री. झगिमगि, चिमिको.

झगरे न. (१) बुरंदड छेणनि या टांडानि जो ढिगु (२) गरसु

रख (३) बाहि.

झगा [अं] पु. चोगो, चोगो, जामो, जुबो, घघो.

झंजा-झा [सं] स्त्री. (१) तूफानु, वाच (२) जोर सां पवंदड

बसांति. झंजावात पु. बसांती तूफनु.

झंजिफा पु. शिगिरफु.

झंझट न. झंझटु.

झट [सं] न. मुसीबत, बला, जिजा. स्त्री.न. (१) धकु,

चोट, वारु (२) ठेकर, थाबो.

झट क्रि.वि. झटि, जल्दी, तकिडो. झटकन-दिशी क्रि.वि.

झटि, झटि पटि, तकिडो.

झटकणे स.क्रि. (१) झटिकणु, छंडणु (२) बुहारी पाडणु (३)

छिकणु.

झटका, झटकारा पु. (१) झटिको, धकु, चोट, नुस्सानु (२)

छिक, जोर सां छिकणु, केराए मारणु (३) अचानकु

धींदडु सूरु (४) जोश जी लहिर (५) धिको, धूनी

(६) हमिलो (७) झडप (झोले जी).

झटक्याफटक्यात कि.वि. खन पल में, हिक ई छिक या घक सां, झटि पटि.

झटणे [सं] अ.क्रि. (१) पतोडणु, जफाकशी करणु, हीलो हलाडणु (२) कंहि माण्डूअ सां लगणु, चंबुडणु, हयचुरादि करणु.

झटपट स्त्री. झटिपटि, जल्दी, तेजी. कि.वि. झटि, झटिपटि, यकिदम. झटपट्या वि. चालाकु, फुडितु, तेजु.

झटापट, झटापटी [सं] स्त्री. (१) झग झग, झेडो, बहिसु, तकिरार (२) धिकाधूमी, चकिरी, डुक डोड (३) चटा भेटी (४) तकडि, फुडिती.

झड, झडो स्त्री. (१) लागीतो मीहं, मीहं जा फुडा (२) झपो, लामारो (३) दुहिराज (४) जवालु (५) गर्दी, पीह.

झड स्त्री. (१) गुरणु, गुरी कंडा थियणु (२) सिल्ह.

झड [सं] स्त्री. तकडि, जल्दी.

झड स्त्री. हमिलो, झेडो, चकिरी.

झंड वि. हठी, ज़िदी, निठर.

झडकणे स.क्रि. (१) छंडणु, साफु करणु (२) कपिडो ज़ोर सां छिकणु.

झडका वि. डुबिरो, गुरी कंडा थी वियलु, कमिजोर. पु. चोट.

झडणे अ.क्रि. (१) छणणु, छणिजणु (पन, वार), हेठि किरणु (२) गुरी कंडा थी ववणु (३) निस्तेजु या फिको थियणु (४) शुरू थियणु (बहिसु, झेडो) (५) (साज) वजणु, (बंदूकनि जो) आवाजु थियणु (६) वारो वरणु.

झडती स्त्री. (१) झडती, तलाशी, जाच (२) गुणप (३) खोडा (४) विचूर (५) हिसाबु, दौर. झडती करणे खोडा यादि करणु. झडती देणे जवाबु डियणु.

झडप स्त्री. (१) झडप, झपु, झपो, झटु (२) ताकु (दर-दरीअ जो) (३) डुक (४) पर्दो (५) भानी, कोट जे खीसे मयां ढकु-चपु (६) (इं) 'वॉल्व' (दिलि जो).

झडप स्त्री. झटि पटि, जल्दी.

झडपण न. (१) विजिणो, पंखो (२) पुडु, ढकु (३) ताकु.

झडपणी स्त्री. (१) हवा करण जी क्रिया (२) विजिणी, पंखों

(३) झपो, लामारो.

झडपणे न. (१) विजिणो (२) छजु.

झडपणे स.क्रि. (१) झडपणु, झपु हणणु (२) तंवारणु, विजिणो हणणु (बाहि लाड) (३) भूतु सुवार थियणु (४) मार डियणु (५) फथिकणु (६) पकिडणु.

झडपा पु. (१) ढकु, पुडु (२) ताकु, फाटकु, बांस जे लकिडनि जो ठहियलु दरु (३) विजिणो.

झडाडणे अ.क्रि. (१) ज़ोर सां हमिलो करणु (२) धूके ववणु (३) सूसट करणु.

झडी स्त्री. (१) झडी, मीहं जी टिक (२) झोरी, गुरीदड बीमारी, सिल्ह (३) जवालु (४) लामारो, टपो.

झणका स्त्री. (१) गुसे या बीज भावना जो जोशु, जौलानु (२) सूरु, लोछ, वेदना.

झणकार-रा पु. (१) टक्कार, तुणकार (२) झटिको (३) रफ्तार (४) फुडिती (५) लहिर, जौलानु, झपाटो.

झणझणणे अ.क्रि. (१) धिणकणु, वजणु, बासणनि जो आवाजु थियणु (२) सडणु (वातु-मिर्चनि करे, चमिडी-सडण करे) (३) चुभणु, लगणु, सूरु थियणु, लुछणु. झणझणीत वि. (१) तिखो, तेजु, वातु साडींदड (शैड, भाजी वगरेह) (२) मसालहवारु (३) साडींदड, कुराईंदड (दवा) (४) सखु.

झणत्कार [सं] पु. शिणिकार.

झणाटा पु. (१) डंगु, डंग जो सूरु, सोजु (२) झपाटो, भावना जो जोशु (३) चोट (४) ज़ोर (५) ठडिको.

झणाणणे अ.क्रि. ठडिको थियणु, वडो आवाजु थियणु, छिणाटु करणु.

झणाणा क्रि.वि. वडो आवाजु कंदे, छिणाटु कंदे.

झनक स्त्री. खाडी.

झनाना [फा] पु. जनानिखानो.

झपझप, झपाझप क्रि.वि. झटि पटि, तेजीअ सां, हिकदमि.

झपाटणे स.क्रि. (१) जोश विचां को कमु करणु, जिनु लगणु (२) लेह डियणु (३) गिरिकाडणु, दूसणु, खाई छडणु (४) भूताडणु, भूतु सुवार थियणु. झपाटा पु. (१) जोशु, रफ्तार, फुडिती, तेजी, तकडि (२) झपाटो, ज़ोरवारु क्रिया (३) घकु, चोट (४) जिनु लगणु (५)

झझाई (६) चकिरी (७) खहो. झपाट्या वि. फुडितु,
जल फटाको.

झपूझा छोकिरियुनि जी हिक रांदि.

झबले [अ] न. नंदिदे बार जी चोली.

झबा-झा [अ] पु. जुबो, चोगो, चोगो.

झब्बू [सं] पु. (१) अभिमानी-चमंडी शब्बु (२) सखरु शब्बु
(३) तास जी हिक रांदि ऐं उन रांदि में हाराईदडु.

झरकणे अ.क्रि. (१) रफूचकरु थी वनणु, तेजीअ सां भजी
वनणु, खिसिकी वनणु (२) वहणु, सिमणु.

झरकन-दिशी क्रि.वि. झटि पटि, हिकदमि.

झरझर, झराझर क्रि.वि. फुडितीअ सां, बिना कंहिं देरि जे,
तेजीअ सां.

झरझरणे अ.क्रि. लिङ् कांडारिजणु, कंबणु.

झरझरीत वि. (१) छिंडो उणियलु (कपिडो), सन्हो (२) तंदू
तारा थियलु, खुथलु (कपिडो).

झरण न. सिम.

झरणे अ.क्रि. (१) सिमणु (२) गरणु, टिमणु, वहणु (३)
पौणो पवणु, पुठिते पवणु, डुबिरो थियणु.

झरा [सं] पु. (१) झरणो, पाणीअ जो चश्मो (२) बुनियादु,
मूलु (पैसनि जो).

झराका पु. फुडिती, खड़ाई, तेजी.

झरातावा स्त्री.ब.व. जफाकशी, हीला.

झरी स्त्री. (१) झरी, पाणीअ जो चश्मो (२) ज्वालयित,
पुठिते पवणु.

झरोका-खा पु. (१) झरोकु, गिडिखी, नंदिडी दरी (२) मंधु
(३) अखिडी.

झवणे स.क्रि. जहणु, जमाउ-संभोगु करणु.

झवकीर वि. कामी, काम में अंधो, शहवती. झवाड्या वि.
विभिचारी, बे हृदि कामी.

झष [सं] पु. मछी.

झळ, झळई स्त्री. (१) लुक, झोलो, गरमु हवा, कोसो वाउ
(२) तउ, बाहि जी गरिमी (३) रुज.

झळ [सं] स्त्री. (१) खोटि (धातू तपाइण खां पोइ थींदइ)
(२) (वापार में) घाटो, नुक्सानु.

झळक स्त्री. (१) लुक, झोलो (२) झर्को, चमक, तिजिलो.

झळकणे अ.क्रि. (१) झलिकणु, जरकणु, चिमिकणु (२)
टिमिटारि थियणु, छुलिकणु.

झळझळ स्त्री. चमक, तेजु.

झळणे अ.क्रि. (१) (दारुं) उस में तपणु (२) ढकिजणु (३)
दागु थियणु.

झळवणे-मणे स.क्रि. (१) गहणु, गसणु, महिटणु (२) लगिता
थियणु, जिनु लगणु (३) तपाइणु (४) लटिकणु (५)

भरिजणु. अ.क्रि. (१) लडिकणु, लटिकणु (२) लुडणु.

झळवट वि. उस में गरमु कयलु-थियलु (पाणी वगेरह).

झळवणी न. उस में गरमु कयलु या थियलु पाणी.

झळाळ, झळाळी स्त्री. (१) झर्को, चिमिको, तिजिलो (२)
छोली, लहिर (३) मण्या.

झाऊ पु. झाऊ (वणु).

झाऊ वि. (१) नाजुकु, सन्हिडो, हल्को (२) खसीसु, फिटी
करण जोगो, फिजूलु.

झाक स्त्री. (१) पखियुनि जी टोली, वलरु, झारि (२)
मुलिमो, सोन-चांदीअ जो पाणी चाडहणु (३)
तिजिलो, चमक (४) छांग (५) चट.

झाक स्त्री. (१) बंदि थियल अखियूं (बेहोशीअ या साणो
थियण करे) (२) गशी (३) भांउटी, मये जी फेरी,
चकरु (४) बादलनि जे करे थियल ऊंदहि.

झाक वि. (१) चिमिकंदडु (२) सुहिणो, मस्तु, ठहूको.

झाकण न. ढकु, पुडु.

झाकणी स्त्री. (१) ढकणु, ढकण लाइ रखियल रिक्केबी (२)
गशी.

झाकणे स.क्रि. (१) ढकणु, पुड या ढक सां बंदि करणु (२)
(का गाल्हि) लिकाइणु (३) ढकु विज्ञणु (कंहिं गाल्हि
ते). झाकली मूठ सव्वा लाखाची सबुरु आहे सोनु, का
गाल्हि लिकाइण में ई भलाई समुझणु, लिकल
गाल्हि. झाकले माणिक न. गोदिडीअ जो लालु,
नामशहूर लेकिन सचो विद्वानु शब्बु. झाकल्या मुठी
क्रि.वि. लिक चोरीअ, गुझ गोह में. झाकीव वि. (१)
ढकियलु, लिकायलु (२) ढक वारो.

झाकळणे, झाकाळणे स.क्रि. (१) ढकणु, लिकाइणु, बंदि
करणु (२) फहिलिजणु (३) अखियूं चर्खु थियणु (४)

ऊंदहि थियणु.

झांगड स्त्री. (१) वाजुटु, साजनि जो शोर (२) झगिडो.

झांज स्त्री. (१) गशी, चकरु, अंधारी (२) भांवाटी, आखियूं
फिरी ववणु.

झांज स्त्री. विनिणो.

झांज-झ स्त्री. झांझ (साजु).

झांजड, झांजर, झांजरमांजर स्त्री.न. (१) प्रभाति, असुरु (२)

असुर या सांझीअ जी झकी रोशिनी, मुंह ऊंदाही.

झांजर वि. खुयलु, गरियलु, पुराणो.

झांजरणे, झांजरणे स.क्रि. (१) खुरिङ्गणु (२) ठगणु (३) खुसी
ववणु, चुङ्गणु (४) पीङ्गणु, आजारणु.

झांझात स्त्री. जफाकशी, बे हृदि कोशशि.

झांझू स्त्री. खिटिपिटि, झेडो, गहिपी.

झाट न. झांट, कुचा. झाट मुंडावण स्त्री. कुचा कूङ्गणु, खसीसु
कमु. झांटोजी वि. लबाडी, बटाकी, टरिडो.

झाड [सं] न. (१) झाडु, वणु, बूटो, दरखतु (२) लगिता
वारो शांस्तु (३) नसबनामो, वन्सावली, शुजरो.
झाडाचे राऊत करणे डप में वणु बि भूत ज्यां नजूरि
अचणु, नोडीअ खे नांगु समुझणु. सुक्या झाडाला बाक
लावणे अजाई कोशशि करणु, पाणी विलोडणु.
झाडखंड न. वणिकार, शंगु. झाडपंचाळ वि. फुडितु,
चालाकु, जल फटाको.

झाडण स्त्री. (१) बुहारी (२) बुहारिणी (३) कमु तमामु
करणु.

झाडणी स्त्री. (१) बुहारी (२) बुहारिणी (३) छंड कंडणु
(४) जिनु कडणु (५) धमिकी, गुसो.

झाडणे स.क्रि. (१) झाडणु, बुहारणु, बुहारी पाडणु (२)
छंडणु (आला कपिडा) (३) काविडिजणु, छंड कडणु
(४) कडी छडणु (५) विनिणो हणणु (६) छोडणु
(गोली) (७) इन्कार करणु. झाडझपट स्त्री. छंड
फूक, साफुसफाई. झाडून क्रि.वि. हडई, सभु.

झाडा पु. (१) तलाशी, जाच, गोल्हा (२) हिसाबु छडाङ्गणु,
लेखो लाहिणु (३) दस्त, जुलाब, इखराजु.

झाडी स्त्री. वणिकार, शंगु, झातरि. झाडीतील वाट, झाडीवाट
स्त्री. शंग मां रस्तो, डहो, डाहो.

झाडू पु.स्त्री. (१) झाडू, बुहारी, बुहारो (२) भंगी.

झांप पु. (१) वण जे टारियुनि जी भरी (२) पटियल टारी
(३) लोड्हो (४) फाटकु (५) ताकु.

झांप स्त्री. (१) झूटो (निंढ जो), खुमार, गशी (२) छकु,
बादलनि जी ऊंदहि (३) मुहुं डकणु (४) मोडु (५)
असुरु, प्रभाति.

झांप, झाप [सं] स्त्री. (१) झपो, लामारो, (२) हूमिलो.

झांपड, झापड स्त्री. (१) गशी, विसाई खुमार (२) छकु,
बादलनि जे करे थींदड ऊंदहि (३) खोपो, डकु, पदो
(४) अखियाडो, आंधारी (वहट जी) (५) असुरु.

झापणे स.क्रि. (१) डकणु, डकु डई बंदि करणु (२)
छांङ्गणु.

झापा पु. गाह या टारियुनि बगेरह मां ठाहियलु दर.

झांब स्त्री. गशी, चकरु, बेहोशी.

झांबड स्त्री. ऊंदहि, अंधकार. झांबडणी स्त्री. लुट फुर, लुटि,
फुरि. झांबडाझांबड स्त्री. छिकताण, कशमकश,
चकिरी, लुटि.

झांबडणे अ.क्रि. सुस्तु थियणु, दिले थियणु, थकिजणु. स.क्रि.
लुटणु, फुरणु, आजारणु.

झांबरा-न्या, झामन्या वि. (१) वेसरि खाघो, वेसारो (२)
मोगो, कुन्दु.

झामरा वि. बुजिरु, वारनि वारो.

झार [सं] स्त्री. चांवरनि जी कणि.

झार पु. (१) रशिया जे राजाची पदिवी - लकबु (२)
जालिमु राजा.

झार वि. (१) बुलंदु, वडे आवाज वारो (२) बे हृदि कौडो.

झारणे न. (१) जारु (२) जारिअ जी थेल्ही-गोथिरी (३)
वणनि मां फल पटण लाड कुंदीअ जियां हिक काठी,
जंहिजे मथां वारे छेडे ते हिक जारिअ जी थेल्ही
लटिकियल हूंदी आहे, जंहि में फल गडु कया वेदा
आहिनि.

झारणे [सं] स.क्रि. (१) सोडणु, छडणु (अनु) (२) छाणणु,
साफु करणु (३) सोनारे जी सिगिरीअ मां रख पासे
करे सोनु-चांदी कडणु-सोन जा ज़रा गोल्हणु.

झारा पु. छाणो, छाणी, डोई, करछी.

भारा पु. कंजूसु.

भारी स्त्री. (१) फूल हजारे, बाग में बूटनि खे पाणी डियण जो टीन जो बर्तनु जंहिखे अगियां फूहारो हूंदो आहे (२) चाहिं जी किटिली (३) बदिनो, बदिलो, डिघे ऐं मुडियल नलीअ वारो लोटो.

भारी [सं] पु. सोन जा ज़रा शुधि कंदडु कारीगर.

भान स्त्री. (१) छबी, टोकिरो, टोकिरी (२) उछल, बार जो माज डे ववण लाड टपो डियण.

भालर [हिं] स्त्री. (१) भालरि (२) भांस (३) हिकु साजु.

भालेपण न. हयाती, जिंदगी, जनमु.

भाबळ वि. (१) बेसरि खाद्यो, बेसारो, चरिबट्ट (२) धुंधिलो, अण चिटो.

भाबळणे [सं] क्रि. मथो फिरणु, चरियो थियणु.

भाबळी [सं] स्त्री. फरहु, नारेल या सोपारीअ जे वण जी टारी (तडे जे सूरति में मड्हियलु या अण मड्हियलु).

भाबळी-ळे स्त्री. न. मुंह कंदाही.

भावू वि. खसीसु, मज्मूली.

भांस [सं] पु. घाटी वणिकार.

भांसा [सं] पु. (१) धमिकी, डरु, डपु (२) लुटि, फुरि, ठगी.

भाळणी स्त्री. रेहु, टांको, टाको.

भाळणे स.क्रि. रेहु, डियणु, रेहणु, टाकणु.

भिकणे, भिकणे स.क्रि. सपणु, सटणु.

भिकभिक, भिगभिग स्त्री. (१) गहिपी, खिटि पिटि, मीकणु, रोदनु (२) सन्हो मीहुं, फुडि फुडि.

भिकविणे स.क्रि. ठगणु, डोहु करणु, गोही डियणु.

भिगभिग स्त्री. (१) मिन्य मेड, आजी नीजारी (२) गहिपी, खिटि पिटि (३) फुडि फुडि (बर्साति जी) (४) सुस्ती (५) मांदिनी.

भिगणे स.क्रि. नशे में चूरि थियणु, नशे में लुडंदो लमंदो हलणु, खुमार में हुअणु.

भिगा पु. झींगो, गांगटु, हकमु.

भिगी स्त्री. (१) नशो, खुमार (२) नशेदार शैड.

भिगी-जी, भिजोटी स्त्री. वारनि जी चगु, जुल्फ, जुंडा.

भिजणावळ स्त्री. गाठि, घातूअ जी गाठि (गहण करे धींदड).

भिजणे [सं] अ.क्रि. (१) गहणु, गसी ववणु, घटिजणु, गाठि थियणु (२) पोडते पवणु, बीमारीअ या चिता में डुबिरो धी ववणु (३) चुडणु.

भिजविणे स.क्रि. (१) गहणु, गसाडणु, गाठि पैदा करणु (२)

पाण खे सन्हो करणु, सरीर सन्हो करणु (३) चोडणु.

भिजाटणे, भिजाडणे स.क्रि. (१) वारनि खां पकिडे हेठि सुकाडणु, जुंडा पटणु (२) टोकबाजी करणु, धुक लअनत हणणु (३) दडिबाटणु, छीभणु (४) नफिरत भरी हलति हलणु.

भिजाडणे, भिजारणे अ.क्रि. मोट खाडणु, मोट खाई लगणु, उयल खाडणु, टपु खाई अचणु-लगणु (बालु-बंदूक जो गनु).

भिजारा पु. उयल, मोट, उयड, लमु, आघातु, चोट (बंदूक या तोब छोडण खां पोड हलाईदड खे लगंदड), सूर, ओसिडो.

भिजी स्त्री. वारनि जी चगु.

भिजोटी स्त्री. (१) रागु जो हिकु किस्मु (२) वारनि जी चगु.

भिज्या स्त्री. ब.व. वारनि जूं चंगु, जुंडा.

भिजकारणे स.क्रि. धिकारणु, नफिरत विचां परे करणु, धिके कडणु.

भिटीमिटी क्रि.वि. फुडो फुडो धी, कणो कणो, दाणो दाणो, धोरो धोरो, धीरे धीरे.

भिडकणे, भिडकारणे स.क्रि. धिकारणु, खसीसु समुझ फिटि करणु, धिके कडणु, परे फिटि करणु.

भिणभिणणे अ.क्रि. धिणिधिणि करणु, धिणिकणु, वजणु, ठडिकणु.

भिणा [सं] वि. गठलु.

भिपटी स्त्री. वारनि जी चगु, जुंडा.

भिपरी स्त्री. (१) वारनि जी चगु, जुंडा (२) विभिचारी औरत, गदिली औरत.

भिबड, भिम्मड स्त्री. (१) औडक, जोरदार लागीतो मीहुं (२) मेडु, अंबूड, भीड (३) सझाई.

भिमभिम स्त्री. सन्हफुडी बर्साति, मीहं जी रिमि भिमि.

भिमोटा पु. मुंह-निर्द ते धुंजु-धुंडु, नकु मोडणु.

भिम्मा पु. छोकिरिपुनि जी हिक रांदि.

झिरकणे अ.क्रि. पोडते पवणु, डुबिरो घियणु, गुरी वणणु.
 झिरझिरा-रीत वि. (१) हिलिडो, छिडो उणियलु (कपिडो),
 सन्हिडो (२) खुथलु, तंदू तारा थियलु.
 झिरणे, झिरणीस लागणे-पडणे क्रि. गुरंदो सडंदो वणणु,
 सुकणु.
 झिरपणे अ.क्रि. सिमणु, टिमणु, झरणु, फुडो फुडो करे वहणु.
 झिरपा पु. (१) पाणीज जो वहिको, नेडु (२) सेमो.
 झिरमिरी स्त्री. गशी, चकरु, भांवाटी.
 झिलई, झिलाई स्त्री. चिमिको, चिलिको, रोगणु, चीप.
 झिलाण [सं] न. (१) धुबणि, धुबणि वारी जमीन, गपणि
 (२) घणनि ई चश्मनि वारी जमीन (३) पोसलि,
 घिम (४) पाणीज जो चश्मो, झरणो.
 झिल्ली [सं] स्त्री. तिडु, तिडो.
 झिल्ली [हिं] स्त्री. झिली.
 झिलमिलणे अ.क्रि. टिमिकणु, झको बरणु-चिमिकणु.
 झिलमिली स्त्री. (१) नथ, नथ जो मोती (२) लटिकंदडु
 मोती, मण्यो (३) कोरीजडे जो जारु, गंद मयां
 थियलु जारु-जारा (४) झकी रोशिनी.
 झीज स्त्री. (१) गाठि, खोटि (२) घाटो, नुक्सानु (३)
 जिस्सानी पोरिह्यो.
 झीट स्त्री. (१) चकरु, गशी, भांवाटी (२) मुसीबत,
 रुकावट.
 झीट न. (१) तमामु झूनो वणु (२) बुडो शखु (३) डुबिरो
 शखु.
 झील [सं] पु. (१) पुटु, छोकिरो (२) छिनो छेरो, नासु
 थिल कुटुंब जो हिकिडोई बचियलु शखु-छोकिरो (३)
 हिक वण मां पैदा थियलु बियो वणु.
 झील [सं] स्त्री. (१) रागु गाडण या साजु वजाडण जी
 सफाई या नजाकत (२) रागु जी लज्जशि (३)
 तिजिलो.
 झील [सं] पु. (१) डंड, धुबणि, पोसलि (२) पाणीज जो
 चश्मो, झरणो.
 झुकणे [सं] अ.क्रि. (१) झुकणु, निमणु, निजडणु (२) भजी
 वणणु, रफूचकरु थी वणणु (३) लुडंदो लमंदो हलणु
 (४) गुरी कंडा थी वणणु.

झुकविणे स.क्रि. (१) झुकाडणु, निंवाडणु, हेठि करणु (२)
 नजुर बचाए भजी वणणु, तिगी वणणु (३) ठगणु,
 गोही डियणु.
 झुकाटणे, झुकांडणे स.क्रि. तिगणु, खिसिकी वणणु, अखियुनि
 में सुमो पाए वणणु.
 झुंकाडी स्त्री. डिसो 'झोकांडी'.
 झुंग स्त्री. टोलो, जथो, मेडु.
 झुंगारणे स.क्रि. फेटारणु, ठुकिराडणु, परे फिटी करणु,
 उछिलणु. झुंगारा पु. गोही, दोखो, लिकण या ठगणु
 जी क्रिया.
 झुंगारणे न. (१) डुबिरो ऐं कमिजोरु शखु (२) पापी शखु.
 झुंज [सं] न. स्त्री. (१) टकरु, चकिरी (बिनि डगुनि या
 माणहुनि जी), लडाई (२) तकिरारु, केडो.
 झुंजणार-रा वि. जोघो, सूरिमो. झुंजणे अ.क्रि.
 टकिरणु, लडणु, विडहणु. झुंजविणे स.क्रि. टकिराडणु.
 झुंजणीळ स्त्री. जंगि जो मैदानु. झुंजाट स्त्री. चकिरी,
 लडाई. वि. (१) जबरदस्तु (२) जंगी जोघो, बहादुरु.
 झुंजार, झुंजारराव पु. झूंझारु, जंगी जोघो, बहादुरु,
 वीरु. झुंजारी वि. सरीर सां सरीर मिलाए लडंदडु.
 झुंजळकमुंजळक, झुंजुंजु न. (१) झूंझाकिडो, असुरु,
 पिरहफुटी (२) प्रभाति जी झकी रोशिनी, भीभिरिको.
 झुंजाट, झुंजाट स्त्री. तूफानी हवा, वाच.
 झुंजाटा पु. वाचूडो, तूफानु.
 झुंजात न. तूफानु, वाचूडो.
 झुटका पु. (१) सूटो (बीडीज वगेरह जो) (२) डुकु
 (-भरणु-चांहिं या पाणीज वगेरह जो) (३) चर्चो,
 चुटिको (४) पिरोली.
 झुंड [सं] स्त्री. टोली, मेडु, अंबूहु, धणु, जथो.
 झुडप, झुडप न. (१) बूटो, नंदिडो वणु (२) झुमटु, घाटी
 वणी, जूहो, झातरि.
 झुडपी स्त्री. घाटि वणी, झुमटु.
 झुणका पु. बेसण जी चहिरी शैड जा चांवरनि या फुलिके सां
 रोटीज वक्ति खाधी वेंदी आहे (हिन खे 'पिठले' या
 'अळण' - 'आळण' बि चवंदा आहिनि.), बेसण जी
 पटिडी भाजी.

शुपका, शुबका [हिं] पु. (१) छुगो (२) मुचो (३) फुंदणु,
 साबो (४) धुबु.
 शुबड [अ] स्त्री. कुसु हासुलु करण लाइ गडु थियलु माण्डुनि
 जो मेहु, भीड़, अंबूहु, गपागीह, सुर्मट.
 शुंबर न. झाड़ु, फानूसु, झालरि वारो शमअदानु.
 शुरका पु. सूटो (बीड़ी-सिप्रेट जो).
 शुरशुरीत वि. सन्हिड़ो, छिड़ो उणियलु (कपिड़ो).
 शुरट वि. डुबिरो, सुकलु (माण्डू या पसुं).
 शुरणी स्त्री. (१) सेमो, सिमण-टिमण-वहण जी हालति (२)
 झोरी, झोराणो गुरंदो सडंदो ववणु, चिंता में गुरणु.
 शुरणे अ.क्रि. (१) वहणु, गडणु (पाणी) (२) सुरणु, कंहिजे
 दुरव में गुरंदो सडंदो ववणु, पोइते पवणु (३) नजूर
 बचाए भजी ववणु.
 शुरती स्त्री. भाजि.
 शुरमुरणे अ.क्रि. (१) सुरणु, गुरंदो सडंदो ववणु, सुकणु,
 डुबिरो-कमिजोरु थियणु, पोइते पवणु (२) दुख में
 व्याकुलु थियणु, दुखी थियणु.
 शुरविणे स.क्रि. रीसाइणु, खुशि करणु.
 शुरळ [का] न. तिड़ो, काक्रोचु.
 शुरळी स्त्री. (१) धुंडु, चमिड़ीअ जो धुंजु (२) तहु, धुंजु.
 शुरा, शुराबावरा [फा] वि. (१) बे डपो, बे परिवाहु (२)
 रंगिलो.
 शुरलकावणी स्त्री. ठगी, डोहु, दगा, गोही. झलकाविणे स.क्रि.
 भरिमाइणु, बातियूं बणाए भंभुलाइणु, ठगणु, दोखो
 डियणु.
 झलण [हिं] पु. पीघ, पीघो.
 झलणी स्त्री. लोडो (पीघे जो).
 झलणे अ.क्रि. (१) झूलिणु, लुडणु, लोडा खाइणु (२) मजे
 सां हलणु-धुमणु, धुमणु घतणु.
 झलबा पु. विधवा या वेश्या सां शादी करे पत्नीअ जी सूरति
 में कबूलण जी रसम.
 झलबा, झलाबा पु. (१) पीघ (२) लोडो.
 झलविणे स.क्रि. यटु हणी कंहि खे ठगणु, भंभुलाइणु.
 झला [सं] पु. (१) झूलो, पीघो, हिंदोरो (२) नोडियुनि जी
 पुलि.

झलूप [फा] न. वारनि जी चगु, जुल्फ.
 झुळझुळ क्रि.वि. (१) झर झर करे, धीरे धीरे ऐं मिठे आवाज
 सां (पाणी वहणु) (२) धुंधिलो, अणचिटो.
 झुळूक स्त्री. (१) थधी हीर, धीमी हवा जो हल्को सूटो (२)
 धुंधिलो निजारो-डेखु.
 झूट [सं] स्त्री. ठगी, कूडु. वि. कूडो.
 झूर न. चांवरनि जी कणि.
 झूल [हिं] स्त्री. झुल, घोड़े या हाथीअ जे मथां विशण लाइ
 कपिड़ो.
 झूला [हिं] पु. पीघो.
 झेंगट न. हिक किसम जो झांसु.
 झेंगट न. (१) झंझट, परेशानी, मुश्किलात, मुसीबत (२)
 साजशि, मत्सूबो (३) जफकशी, हीलो (४) रखियल
 (जाल).
 झेंडा [सं] पु. झंडो, बांडटो, निशानु.
 झेंडू पु. (१) गेंडो या गौंटो (गुलु) (२) नांग जे चक पाइण
 करे वात मां निकिरंदइ गजि या रतु जी उल्टी. झेंडू
 फुटणे वात मां गजि वहणु.
 झेप स्त्री. (१) उडाम, उछांग (२) लाभारो, झपो (३)
 लोडो, लुडण जी क्रिया (४) उछल, पहुच.
 झेपणे, झेपाविणे स.क्रि. (१) (को कमु) पूरो करणु, पारि
 पवणु (२) (को कमु) करे सघणु, पुजणु.
 झेपसा पु. (१) पीघे जी डोरि-नोडी (२) लोडो.
 झेपावणे अ.क्रि. (१) उछल-टपो डियणु (२) झपो हणणु
 (३) माइलु थियणु, पुठियां लगणु.
 झेल पु. झप, झटण जी क्रिया. झेलबाद वि. क्रिकेट में 'कइच
 आऊट'.
 झेल स्त्री. (१) पीघो (२) लोडो.
 झेलणे स.क्रि. (१) झटणु, झपणु (बालु वगेरह) (२)
 पकिइणु, का गाल्हि झटि ध्यान में रखणु (३) झटि हा
 करणु-मोकल डियणु (४) कबूलणु.
 झेला पु. (१) गुलनि जो छुगो, गुलदस्तो (२) भाजियुनि जे
 बूटनि खे पाणी डियण जी टोकिरी.
 झोक [अ] पु. ठु.
 झोक [हिं] पु. (१) लाडो, रूखु, ख्यालु, झुकाउ (२) मोडु,

तर्फु, हवा जो झूटो (३) रीति (४) वहक, वहु, स्वानी, तेजी.

शोकणे अ.क्रि.स.क्रि. (१) हिक पासे मुकणु, लमणु (२) झूलणु, लुडंदो लमंदो हलणु (३) वडा हुक भरे पीअणु, डोकणु (४) झूकिणु, शोकणु, फिटो करणु, उछिलाइणु, फेटारणु (५) पूरो करणु, रासि करणु (कमु) (६) यटु हणणु.

शोका पु. (१) झूटो, लोडो (पींधे जो) (२) छिक, सटिको (३) अजायो पंधु या चकर (४) घाटो, नुक्सानु (५) ठगी (६) पींधो.

शोकांडी स्त्री. (१) लेट, हिक पासे किरणु (२) नशे में लुडणु (३) गोही (-डियणु).

शोजा-झा वि. (१) थुल्हो मत्तारो (२) भिभिरु, पेटिरु, ढिढिरु (३) सुस्तु.

शोट-टी [सं] स्त्री. (१) वारनि जी चगु (२) संडि (३) चोटी.

शोटींग [सं] पु. (१) लोळ्यो, ठगु (२) भूतु (३) जालिमु. शोटींगपादशाही स्त्री. (१) अंधु धुंधु, अंधेर नगरी (२) जुल्मी राजु, अंधेरु, वेबंदोबस्ती.

शोड स्त्री. (१) मार, दुटिको (२) बसांति जो ज़ोर (३) ज़ोर. शोड उठावेणे का गाल्हि लागीती-सांदहि कंदो रहणु.

शोड वि. पु. (१) डाढो शखु (२) बे शरमु (३) दहमानी (४) निठर.

शोडगा वि. (१) मारकुट कंदडु, मारींदडु (२) निठर, ज़िदी.

शोडणी स्त्री. (१) मार (२) संगनि खे लकुण सां सटे दाणा कडण जी क्रिया.

शोडणे स.क्रि. (१) मार डियणु, सटणु, गुडणु (२) संगनि मां दाणा कडण लाइ संगनि खे काठीअ सां सटणु (३) दूसणु, पेट में दबणु (४) जहणु, संजोगु करणु.

शोडावणे स.क्रि. (१) मार डियणु, सटणु, गुडणु (२) संगनि खे लकुण सां सटे दाणा कडण.

शोत [सं] पु. (१) रोशिनी या बाहि जी लाट, शुअलो (२) पाणीअ जो तेजु वहुकिरो (३) जुहो.

शोप [सं] स्त्री. निंड. शोप मोडणे निंट फिटणु. शोपमोड स्त्री.

निंड में पियलु खललु-विघु, अघ निंड मां उयणु, निंड फिटणु. शोपाळ, शोप्या वि. (१) निंडिरु, गहरियो (२) निंडाडतो.

शोपहपट्टी स्त्री. झूपिडियुनि जी बस्ती.

शोपडी स्त्री. झूपिडी.

शोपणे अ.क्रि. सुम्हणु, निंड करणु.

शोपा पु. (१) लोडो (२) बुहारी (३) झूपिडी (४) पींध, पींधो.

शोपाळा पु. पींध, पींधो.

शोबट न. जानिवरनि जो संजोगु-संभोगु.

शोबट, शोबाट न. (१) शेडो शटो, शगिटो (२) शेडो कंदडु शखु.

शोबडणी, शोबाटणी स्त्री. (१) छिक ताण (२) फुरि, लुटि.

शोबडा वि. (१) हय चरांद कंदडु, बेशरमाईअ सां सरीर सां मस्ती कंदडु (२) बुछिडो.

शोबणे अ.क्रि. (१) लगणु (भिर्च) (२) चुभणु, टुंबिजणु (३) ज़ोरीअ भाकुरु पाइणु, हयचरांद करणु (४) लडणु, विडहणु (५) रुखु हुअणु, माइलु यियणु (६) मल्ह विडहणु (७) पकिडणु.

शोबरा वि. (१) चुभंदडु, सूर कंदडु, कुराईदडु (२) ज़ोर सां लगंदडु-पकिडीदडु (३) तेजु, तिखो (४) हयचुरांदि कंदडु.

शोबाटणे स.क्रि. (१) ज़ोरीअ खसणु, फुरणु (२) लुटणु.

शोबाटा पु. (१) फुरि, लुटि (२) फोर, चोप.

शोबाझोबी स्त्री. धिकाघूमी, धिकमुठि, मारामारी.

शोबी स्त्री. कुस्ती, मल्ह, लडाई.

शोन्या पु. थुल्ही फरासी.

शोल-ळ [सं] पु. (१) शोलु, शोलो, घेरो (कपिडे जो) (२) कपिडे जो लडिकंदडु द्विसो (३) लाडो, मुकाउ (४) लोडो.

शोला [सं] पु. (१) लोडो (२) ठगी, दोखो, कपटु (३) शोलु (४) पींधो (५) छिक.

शोळकंबणे अ.क्रि. लडिकणु, लटिकणु, लोडा खाइणु, लुडणु.

शोळणा [सं] पु. शोली (फकीर जी), बीख पिवण जी येल्ही.

शोळी [सं] स्त्री. (१) शोली, पलांडु (२) कपिडे जो पींधो

(३) येल्ही. झोलीबंद वि. बेखारी, पेनू. झोलीकोपरगावचा ।

सुभा पु. बिख्या-पिन जो धंधो,

अ

अ मराठी वर्णमाला जो ब्रह्मो हर्फु सहीह. हिन अखर सां शुरू पोंदइ लफज मराठीअ में कोन्हनि.

ट

ट मराठी वर्णमाला जो पारिहो हर्फु सहीह.

टऊर वि. लुचो, हरकती.

टक [सं] स्त्री. (१) तक, धूर, निहार (२) मथे जो सूर (३) लागीतो आवाजु (रोदनु वगेरह). टक लागणे मथो सूर करणु. टक लावणे तकणु, यकि टकि निहारणु. टकटक स्त्री. (१) बक बक, टीं टीं (२) विंघ, उहाई उहाई गाल्हि (३) तक, धूर.

टंक [सं] पु. (पथर वगेरह भवण या घडण जी) टांकिणी-छेणी, टाकी. टंकपाट पु. चौरस धाल्ही (प्रेस में), (इं) 'गड्डी'. टंकयंत्र न. (इं) 'टाईपराइटर'. टंकलेखक पु. (इं) 'टाईपिस्ट'.

टकटकणे अ.क्रि. ताजो तवानो थियणु-नजुरि अचणु, टिडणु.

टकटकी स्त्री. ताजगी, तरावत, तिजिलो.

टकटकीत वि. ताजो तवानो, तिजिलेदार, टिडियलु.

टंकण [सं] न. टिकण खारि.

टकणे अ.क्रि. तकणु, हकणु, धूरणु.

टकपट्टी स्त्री. बरी (खमीस जी).

टकमक-मका कि.वि. (१) धूर करे, यकि टकि (२) वाड्डो थी.

टकनी स्त्री. टकले न. मथो, मगजु, कोपरी, ठेड्हि.

टकन्या वि. ठेड्हो, गंजो.

टंकसाळ, टंकसाळ, टकसाळ [सं] स्त्री. टिकिसांल, ज़रबिखानो, टिंगसालो, सिका ठाहिण जो कारखानो.

टकळा पु. उकीर, सिक, उकंड.

टकळी स्त्री. (१) सुटु वटिणो, सुट वटण जी फीथ (२) पटाइ

लगातरि गाल्हाइणु (३) टकु.

टका [सं] पु. (१) टका, टको, धनु (२) ढल.

टका-के [सं.का.] पु.न. (१) शंडो (२) छटु (३) छपो, छापो.

टंकार [सं] पु. टन्कार, छिणाटु.

टंकारी [सं] पु. टांकिणी, जंड ओहोडो, पथर घडींदडु शाखुं.

टकुरे-ले न. (१) मथो, मगजु (२) ठेड्हि.

टकेटोपणे पु.ब.व. जिंदगीअ जा कौडा आजिमूदा, लाहियूं चाड्हियूं, टोलाका (खाइणु), ठेकरूं (खाइणु), थाबा थूबा.

टकोर-रा वि. वडो (बेर, बादामी वगेरह).

टकोरा पु. धकु (हणणु).

टक्कर स्त्री. (१) टकर, थूनो (२) मुकाबिलो (३) वेड्हि (४) चटाभेटी.

टक्कल न. गंजाणि.

टक्केटोपणे पु. डिसो 'टके टोणपे'.

टंगळमंगळ स्त्री. गुसुगुसाज, कम करण में आलसु (करणु), आनाकानी, बे परिवाही.

टगेगिरी [का] स्त्री. लुचाई, बदिम्झाशी, छी. टग्या वि.

(१) लुचु, बदिम्झाशु (२) थुल्हो मतारो, दौसो, बटो मुटो.

टच न. कंहि कम लाइ मुकिररु कयलु वक्तु, मोक्को, मुदो, मौसम.

टचकन, टचदिशी कि.वि. उमालक, अचानक, फुडितीअ सां.

टचका पु. (१) काठ जो रांदीको (२) टुंबणु (३) ठोंगो (४) चुभिको.

टचटचणे अ.क्रि. (१) धंवणु (२) सटणु (३) जभिरणु (सूर), सूर थियणु.

टंचाई स्त्री. आणाठ, तंगी, कमी, महिंगाई.

टटोरी [सं] स्त्री. खाघे जी नली, गिरणि.

टणक वि. (१) सख्खु, पको (२) मज्जिबूत्तु, डटो मुटो (३) टाटु.

टणकणे अ.क्रि. थकिजणु.

टणका वि. सख्खु, पको.

टणका पु. (१) धकु (२) विछूअ जो डंगु (३) तज्जनो.

टणकारा पु. थकु, थकावट.

टणू-ण्णू पु.न. गोड्हो (धक लगण करे निर्दे ते थियलु).

टप पु. टपु, लमु, उछल.

टप पु. (गाडीअ जी) छटी-धमणु, ढकु.

टपकणे अ.क्रि. टिमणु, वहणु, सरणु, फुडो फुडो धी वहणु.

टपका पु. (१) टिम, सेमो (२) कलंकु, टिको.

टपणी स्त्री. निहार, तक, नूच विझी विहणु, पहिरो, अखियूं पाए विहण जी किगा.

टपणे अ.क्रि. (१) आबियूं पाए विहणु, वासिराडणु, वाट निहारणु, इंतिजारु करणु (२) नूच विझी विहणु, टहोडणु, पहिरो थियणु, ताडणु, मोकए लाड वासाडणु.

टपाल न. टपाल, डाक.

टपूर, टपोरा वि. वडे कद बारो, बडो (साहवारो, फलु).

टप्पल न. खरंडु (जखम जो).

टप्पा पु. (१) टपो, टपु, लमु, उछल (बाल जी) (२) फासिलो, डाबो, मंजल (३) खानी, बहुकिरो (४) वसु, वस में अचणु (५) दाड्रो, महदूदी.

टबलणे, टमलणे अ.क्रि. जहणु, संजोगु करणु.

टबुका, टबूक वि. वडो, शाही, पर्वत जेडो.

टमटम स्त्री. बगी, घोडे गाडी.

टर स्त्री. मज्जाकु, ठोली, खिल, चयर, बेइजती. टर उडविणे मज्जाकु-ठोली करणु, मज्जाकु उडाडणु, बेइजती करणु.

टरकणे अ.क्रि. (१) फाटणु (कपिडो) (२) घबिराडणु,

डकणु, छिरिकणु, टहणु (३) पोयां पेर करणु.

टरकावणे स.क्रि. (१) (कपिडे खे) चहकु थियणु-अंगु थियणु, फाडणु (२) धमाल चाडहणु, गुत्तो करणु, काविडिजणु, छंड कढणु.

टरफल न. (बोहीमुड या फल जी) खल, छिलु, कटी.

टरफूस स्त्री. विंघ, का गाल्हि वरी वरी चई कन खाई ववणु, किरिकिरि.

टरबूज [फा] न. हिंदाणो, छांही.

टरळी स्त्री. खड, डार, चुर, चीर.

टरारणे अ.क्रि. (१) डकणु, छिकिरणु, टहणु (२) तमामु घणो फूकिजणु (३) बांवर थियणु.

टल्लू वि. बिंदिरो ऐं थुल्हो.

टवका पु. चापोडो.

टवकारणे अ.क्रि. (१) (कन) खडा करणु-खोले बुधणु, (कन) चीटा करणु (२) अखियूं फाडे हिसणु, जूड विझणु, अखियूं फोटारणु.

टंवचणे [सं] स.क्रि. खल लाहिणु.

टवटवणे अ.क्रि. (१) टिडणु, बहिकणु, सुरहो थियणु.

टवटवी स्त्री. ताजिगी, तिजिलो, तेजु, बहक.

टवटवीत वि. (१) टिडियलु (२) ताजो तवानो, तिजिलेदार, सरहो.

टवरकी स्त्री. भटिकणु, रलणु पिनणु. टवरी वि. रोलाकु, आवारा.

टवळी स्त्री. (१) निरिडु-निर्दु (२) नारेल जो टुकर (३) हिक गारि (गुसे में जालूं लफजु छोकिरियुनि लाड वापुराईदियूं आहिनि). टवळी अमाबस्या-अबस स्त्री. (१) आखाड जी उमास (२) निभागी औरत.

टवाळ, टवाळखोर वि. (१) ठोली या चयर कंदडु, गिला कंदडु (२) रोलाकु, पेनांगु, शाररती, निखिमिणो.

टवाळी, टवाळकी स्त्री. ठोली, चयर, टोक, ठो.

टसर [सं] न. टसर, थुल्हो रेशम जो कपिडो.

टहाळ पु.न. टारी, डाली.

टहाळा-ळे पु.न. पननि सूधी टारी, नंढिडी टारी.

टहाळी स्त्री. टारी, लाम.

टळणे अ.क्रि. (१) टरणु, हली ववणु (२) लंघणु, गुजिरणु,

गुसणु.

टांक पु. (१) ठिकु तोलो वज्जु (२) (लिखण जी) किलिक
(३) रुपयो (४) पथर जहिई सखु जमीन.

टाकणखार पु. टिकण खारि, कंगण खारि, सुहागो.

टाकणे [सं] स.क्रि. (१) ताकणु, छडणु (२) फिटी करणु,
केराडणु, उछिलाडणु डियणु (३) तलाकु डियणु (४)
विछाडणु (फरासी) (५) हवाले करणु, सौपणु, मदारु
रखणु (६) टाकणु, सिबणु (७) शर्त हणणु-लगाडणु
(८) टकणु (रुपयो). उरकून टाकणे पूरो करणु
(कमु). काढून टाकणे कडी छडणु. खाऊन टाकणे
खाई छडणु. खोडून टाकणे डाहे-मेसारे-मिटाए छडणु
(अखर-अंग). घशात टाकणे (१) ग्रीहणु, गिरिकाडणु
(२) फववाडणु. घेऊन टाकणे (१) वठी छडणु, खरीद
करणु (२) पी छडणु, पीअणु. टाकून बोलणे गाल्हव
डियणु, घठि वधि गाल्हाडणु. देऊन टाकणे डई छडणु.
पाडून टाकणे केराए छडणु. पिऊन टाकणे पी
छडणु-ववणु. पिळून टाकणे निपोडणु. फोडून टाकणे
भगी छडणु. बसवून टाकणे खोडणु, विहारणु
लगाडणु. बोलून टाकणे चई डियणु-छडणु. मनातून
काढून टाकणे मन मां कडी छडणु. मारून टाकणे मारे
छडणु. मिटवून टाकणे निबेरणु, खतमु करणु
(किसो-गाल्हि). मुलाने थान टाकणे बार जो पवु
पीअणु छडे डियणु. लपवून टाकणे लिकाए छडणु.
बाढून टाकणे विरिहाए छडणु. शिलकी टाकणे बचाए
रखणु, मेडणु. हरवून टाकणे विवाए छडणु, गुमु
करणु.

टाकणे [सं] स.क्रि. (१) टाकिणु, टुकिणु (जबलु) (२)
आहोडणु, पथरु घडणु, पथरु खे टाकिणीअं सां खहुरो
करणु. टाकेकरी, टाकारी पु. जांडी, आहोडो, जंडु
आहोडण वारो.

टाकमटिका पु. फणी फूकारो, सींधि सुरिमो, सींगारु, कपिडो
लटो.

टाकनेली वि. त्यागियल, छडे डिनल (औरत), फिटी
कयल.

टाकसाळ, टांकसाळ [सं] स्त्री. टिंगिसाल, जर्बिखानो.

टांका, टाका [सं] पु. (१) टाको (२) संघु (३) पुठीज जो
कंडो-मणिको.

टाकाऊ वि. टाकुओं, फिटी करण जोगो, बेकारि, रही.

टाकी, टांकी [सं] स्त्री. (१) टांकी, हौवु, हौवु (२) छेणी,
टाकी, टाकिणी (३) इस्टोव जी टांकी (४) (तास में
पते जी) लहप.

टांग, टांगडी [सं] स्त्री. (१) टंग (२) कदमु, विख, बिरांध.

टांग मारणे लुटणु, फुरणु, ठगणु.

टांगणे [सं] स.क्रि. टंगणु, लडिकाडणु.

टांगळ स्त्री. रन. वि. (१) टांगडु, जांचो, डिधियुनि टंगुनि
वारो (२) लतिरु.

टांगा, तांगा पु. टांगो, बगी, घोडे गाडी.

टांगाटोळी स्त्री. टंगा टोली.

टांगे न. (१) निरिडु, मयो (२) टंग.

टाच स्त्री. (१) खुडी (पेर जी) (२) जूळी. टाच मारणे अडी
टणणु. टाचेचे काळीज न. (१) सालो, जाल जो भाउ
(२) प्यारी पत्नी (३) बे इदि प्यारो शखु या शैड.

टाचण, टाचण न. लिखी रखियल का गाल्हि-टिप-फहिरस्त,
चुटिको, तज्जिकरो, (इं) 'मेमोरैंडम'.

टाचणी स्त्री. (१) टाचिनी (२) डिसो 'टाचण' (३) तंगी,
अणाठ, कमी.

टाचणे [सं] स.क्रि. (१) (धागे या टाचिनीज सां)
अटिकाडणु-जोडणु-टाकणु (२) लिखी रखणु (३)
अणाठ-तंगी थियणु.

टाचळणे स.क्रि. (१) अडी हणणु, थुडणु (घोडे वगेरह खे)
(२) जोशु डियारणु, माडलु करणु.

टाप स्त्री. (१) सुंबु, घोडे जी लत-इट (२) टाप टाप, घोडे
जे पेरनि-सुंबनि जो आवाजु (३) हिमथ, जुरियत
(४) त्जानो (५) ठेंगो. टाप लागणे (१)
हिमथ-जुरियत थियणु-हुअणु (२) लत लगणु (घोडे
जी).

टापटीप स्त्री. टीपिटाप, सफाई, सुठाई, सुहिणाई.

टापर स्त्री. (१) घोडे जी लत (२) ठेंगो. टापरणे स.क्रि.
डोरा हणणु (घोडो). टापर पु. त्जानो, तज्ज, चुभंदडु
लफ्जु.

टापरी-शी स्त्री. (१) मथे ते बुधलु कपिड़ो (२) धूतो, टकरु.
 टापसणे अ.क्रि. सुजणु, सुजी पवणु (सरीर जो हिंसो).
 टापसा पु. सोजि.
 टापू पु. (१) बेटु (२) दाइरो (३) परिगिणो.
 टापू न. (१) बूटे जी कोमलु डांडी, गौचु (२) फोटनि जो बूटो, धाणनि जो बूटो.
 टामटूस स्त्री. (१) ठठु, भभिको (२) डेखाउ, बमु.
 टार पु. घोड़ो.
 टारगट, टारगा [सं] वि. (१) बिंदिरो (२) लुंडो (३) शरारती, हरकती, लुचु.
 टाहो पु. (१) बार जो रूअणु, रड़णु (२) दांह, चीख, ज़ारी (३) मोर या बियनि पखियुनि जो आवाजु या रोदनु.
 टाळ [सं] स्त्री. कंशी, झांझ. टाळकुट्या वि. (१) कंशी-झांझ वजाईदडु (२) भजुन जो ढोंगु कंदडु.
 टाळ पु. टारी, डांडी.
 टाळके [सं] पु. (१) मथो, मगजु, कापारु, कोपरी (२) ठेइहि.
 टाळणे स.क्रि. (१) टारणु, किनारो करणु, पासो कारणु, वंउ वणणु (२) गुसाइणु (३) विंदुराइणु.
 टाळा पु. टारो, टारण जी क्रिया, पासो करणु, गोही, कनलाटार. टाळाटाळ स्त्री. कनलाटार, गोही, नाटार, टारो. टाळाटाळ करणे कनलाटार करणु.
 टाळा पु. तालो, कुल्फु, जंडो. टाळेबंदी स्त्री. कारोबारु-दुकानु-कारखाने वगेरह बंदि रखणु, (इं) 'लॉक आऊट'.
 टाळी स्त्री. (१) ताड़ी (२) लंड (३) ताड़ी, कननि ते चइहियलु पर्दो. टाळी बाजविणे हथ छंडणु, कमु रासि करे बे ओनो थियणु, कर्जु लाहिणु, शादी थियणु.
 टाळू [सं] स्त्री. (१) तारू (२) निरिडु, कापारु. टाळूचा दात बे इदि प्यारो, दिलि जो टुकरु. टाळूवरचे लोणी खाणारा बे इदि कंजूस, कमीणो.
 टाळे न. (१) वडो कुल्फु (२) बूट जो तरो (३) तारू (वात जो) (४) टुंगु.
 टिकणे [हिं] अ.क्रि. (१) विजुद में हुअणु, हुअणु (२) टिकणु, झलणु, जटाउ करणु, धकु झलणु.

टिकल स्त्री. छलांग, उछांग, टपो.
 टिकला [सं] पु. टिकिडो, तिलिकु.
 टिकली स्त्री. (१) नंदिडो तिलिकु (२) बिंदी, बिंदिली, टिकिली. टिकली मिकली स्त्री. फणी फूकारो, सीधि सुरिमो, हारु सींगारु, कपिड़ो लटो.
 टिकवणी स्त्री. जटाउ, टिकाउ.
 टिकविणे स.क्रि. (१) (का शैइ) सांढणु, संभाले रखणु, महफूजि रखणु (२) (दोस्ती) काइमु रखणु (३) हथ ते रखणु (पैसा).
 टिकशी स्त्री. गौचु, अंगूर.
 टिका पु. (१) टिको, तिलिकु, दागु (२) धोइ या गांइ वगेरह जे निरिड ते नजरि ईदडु चिटो. टिका कपाळी लागणे टिको लगणु.
 टिकाऊ वि. झलाऊ, झालू, तगाऊ.
 टिकाव पु. टीकमु, चंजूर (जमीन खोटण जो).
 टिकाव पु. (१) जटाउ (२) टिकाउ (३) निबहणु, मजिबूती, सहण जी सघ-सहारो, कंहिं खासि हालति में रहण जी ताकत.
 टिकोजी पु. (१) वडो माण्ड, रजु (२) लाटिसाइडु (ठोलीअ में चयलु लफजु).
 टिंगल स्त्री. ठोली, चयर, ठो.
 टिंगल स्त्री. सन्हो ऐं नंदिडो कोको.
 टिच न. सट (उभिरणु), चुक.
 टिच, टीच स्त्री. (१) गिराठि (२) गिराठि जेतिरी माप (३) ठोंगो. टिचभर क्रि.वि. गिराठि जेडो, गिडि जेतिरो.
 टिचका वि. नंदो, लुंडो.
 टिचकी स्त्री. ठोंगो, चपुटी.
 टिचणे स.क्रि. ठोंगो हणणु. अ.क्रि. टिडिकणु, भजणु.
 टिचा पु. बदिनामी, गिला.
 टिचे न. फुरिड़ी.
 टिचून क्रि.वि. मुंहे ते ई, रूबरू, सामूह ई, साफु साफु.
 टिटवी, टिटिभू स्त्री. टीटिहरु (पखी).
 टिपका, ठिपका पु. (१) फुडो (२) दागु, नीशानु (३) पाणीअ जो सेमो, सिम (४) तिलिकु, बुडी.
 टिपण न. (१) यादिगीरीअ लाइ लिखी रक्षियल

फहिरस्त-टिप, लिख, बुटिको, (इं) 'नोद' (३) बार जी छठी. टिपणवही स्त्री. कापी, (इं) 'नोटबुक'.

टिपणे स.क्रि. (१) यादिगीरीअ लाइ का गाल्हि-टिप वगेरह कागज ते लिखी रखणु (२) मेइणु, चूडणु (किरियल शैइं) (३) हिकु हिकु करे मारणु-(माण्ह), पकिइणु (मुंघिणु), चूडे कढणु (४) लेपो पाइणु, यफणु (५) सिबणु (६) छुहणु, हणु लगाइणु (७) चिटणु. टिपकागद पु. मसुचिटो, मसुचटो.

टिपणे अ.क्रि. सिमणु, फुडो फुडो यी वहणु.

टिपरी स्त्री. (१) डौंकलो, डौंको, काठीअ जो टुकरु (२) अघुसेरु, पाउ.

टिपरु न. (१) डौंको (२) डुकरु (३) कमंद जी गुरी. टिपन्या-खेळणे डौंकिला हणणु.

टिपुसणे स.क्रि. गडणु, वहणु, टिमणु, सिमणु.

टिपू न. फुडो, लुइकु, गोइहो.

टिपूर वि. तमामु अछो, चिमिकिणो, ऊजलु. क्रि.वि. अच्छो जहिइो खीरु, तिखी-अछी रोशिनीअ सां (चंडु निकिरणु).

टिपूस न. फुडो.

टिप्पणी [सं] स्त्री. टीका, शरह, कंहिं जुमिले जी म्झनों बुधाइण लाइ डिनलु बयानु.

टिंब न. नुकिटो, टुबिको, बुडी.

टिबकणे अ.क्रि. टिमणु, सिमणु, वहणु.

टिबा पु. फुडो.

टिब्बा पु. दडो, टकिरी.

टिमकी स्त्री. टिमकी, दुहिलिडी. टिमकी वाजविणे (१) साराह-वाहवाह करणु, मशहूर करणु (२) बदिनामी करणु.

टिरटिर स्त्री. चइनि डींहनि जो चुटिको.

टिरी स्त्री. थरो-डो, बुंडिडि, विहक जी जाइ.

टिल्लू वि. बिंदिरो, डेंडो.

टिवल्या बाबल्या स्त्री.ब.व. खेचलि, मस्ती, हरकतबाजी, शरारत, वेचारा चाला, आवारागदी.

टिळक [सं] पु. तिलिकु.

टिळा पु. तिलिकु. टिळा करणे राजगदीअ ते विहारणु. टिळा

लावणे तिलिकु डियणु. टिळा वेशीस लावणे गोठ जे सभिनी माणहुनि खे रोटीअ जी नींढ डियणु.

टीक [सं] स्त्री. (१) नथ या बिए कंहिं जेवर जे मथां संहं लाइ सजायलु मोतियुनि जो छुगो (२) तिलिकु (३) मोतियो (अखिजो) (४) कोइह जो चिटो.

टीक न. हंधु, जगह.

टीका [सं] स्त्री. (१) टीका, कंहिं जुमिले या किताब जे समुझाइण लाइ लिखियल समुझाणी, व्याख्या, शरह (२) नुक्तहचीनी, आलोचना, तन्कीद (३) गिला. टीकाकार पु. नुक्तहचीनी, तन्कीद कंदडु, आलोचकु. टीकास्त्र न. नुक्तचीन, नुक्तचीनी रूपी हथियार.

टीप स्त्री. (१) फहिरस्त (२) सिबण जो हिकु किस्मु-सराई (-हणणु) (३) ढल लाइ घर जानिवर ऐं बनियूं गणणु-गणप (४) (इं) 'नोद', यादि लाइ लिखी रखियलु कागज (५) नेमु, नियमु (६) गोइहो, औसू (७) डमु, पीपु (८) चडीअ तरह ध्यानु डियो, (इं) 'N.B.' 'एन्. बी.' (९) सुपहे हेठां शरह, (इं) 'फूट नोद'.

टीप पु. टीप, ऊचो सुरु-आलापु.

टीपकागद पु. मसुचिटो.

टीर [सं] स्त्री. थरो, विहक जी जाइ.

टुकदुकीत वि. ताजो तवानो.

टुकणे अ.क्रि. तकणु, धूरणु, लालची निगाहुनि सां निहारणु, वाझाइणु.

टुंग, टुंगर न. दडो, गोइहो.

टुचकुली स्त्री. वेचारा, चेडाइणु, ठठो, मज्जाकु.

टुणकन, टुणदिशी क्रि.वि. हिक्दमु, तेजीअ सां.

टुणकणे अ.क्रि. हिक्दम् टपो डियणु.

टुपणे स.क्रि. (१) टुंबणु, चुभोइणु, विझणु (सुई) (२) जमीन में बिजु छटणु बर) सुईअ में धागो विझणु.

टुंबर न. गोइहो (धक जो).

टुमटाम स्त्री. डेखाउ, बमु, भभिको.

टुमटुमीत वि. (१) (घणे खाइण सबबि) फूकियलु-बाहिर निकितलु (पेटु) (२) मतारो, मासवासे (३) सुखियो, अस्सूदो.

दुमणी, दुमणे स्त्री. न. तंगि तलिबी करणु, पैसनि लाइ धुर.
 दुमदार वि. नंदिडो ऐं सुहिणो, कुशादो ऐं मोचारो (घर).
 दुमदार वि. नंदिडो ऐं सुहिणो, कुशादो ऐं मोचारो (घर).
 दुरदुर स्त्री. (१) (डेडर जी) टां टां, बक, बक, कन खाईदडु
 लग्गीतो आवाजु.
 दुरफूस स्त्री. (१) टीं टीं (२) छंड, धमाल.
 दुल्लू वि. डेंडो, बिंदिरी.
 दूक स्त्री. (१) का शङ्ग ठहिण जी अटिकल, डांउ (२) यकि
 टकि नजूर, तंक, घूर.
 दूम स्त्री. (१) ठठु, बमु, भभिको, फइशनु (२) को नओं
 रवाजु शुरू थियणु, को नओं फइशनु-हलति-नमूनो
 (३) का नई जा सभिनी जो ध्यानु छिके सधे, नओं
 रागु (४) पूरु, खफतु.
 टेक स्त्री. (१) थकु, थकावट (२) अवरिचाई, पको इरादो
 (३) हेर.
 टेक पु. न. नंदिडी टकिरी, दडो. टेकडी स्त्री. टकिरी, नंदो
 पहाडु.
 टेकाड न. दडो, नंदिडी टकिरी.
 टेकण न. टेक, आधार.
 टेकणे अ.क्रि. (१) टेकणु, टेक डियणु, लेटणु (२) कंहिं ते
 भाइणु, मदारु रखणु (३) वेसो पहुचणु.
 टेकाड न. (१) नंदिडी टकिरी (२) दडो (३) डिगु.
 टेकू पु. (१) टेक, आधार (२) पुस्ती, पुठि (३) भर.
 टंगू न. गोड्हो (धक जो), डिपु.
 टेपपणे स.क्रि. लकुण सां मार डियणु. टेणपा पु. लकुणु, बेदु
 (मारण लाइ).
 टेणा पु. (१) बतीअ जी थुल्ही वटि (२) रतु पी थुल्हो थिघलु
 मुंघिणु (३) डेणो, दुंबो, सबरु, थुल्हो.
 टेणे न. टपो, छाल, उछल.
 टेप पु. न. (१) थूनो, टकरु (२) दडो, डबु, थल्हो.
 टेपण, टेपर न. (१) महिणो, तअनो, डोहु (मड्हणु) (२)
 बहानो.
 टेपरणे स.क्रि. (१) पासे-परें करणु (२) धिकणु, गिहिलणु.
 टेपरणे न. (१) मुतिरिको, काठ जो हथोडो (२) सौंटो (३)
 आड.

टेपरा पु. (१) दडो (२) महिणो, तअनो.
 टेपलणे अ.क्रि. (१) सटणु, हणणु, हिक बिए मयां
 उछिलाइणु (२) रेड्हणु, गिहिलणु (३) पेट सां थियणु
 (४) तअनो हणणु (५) टकिराइणु.
 टेंब, टेंभ पु. स्त्री. टकिरी, दडो.
 टेंबा, टेंभा पु. (१) थुडु (वण जो) (२) मशअलु, डियाटी
 (३) आधार (४) वडी चिमिनी (बारण जी) (५)
 ठठु, डेखाउ. टेंभा मिरबिणे आकडि डेखारणु, डेखाउ
 करणु.
 टेर पु. फोसो (छेणे-गुंह जो).
 टेव पु. (१) टेव, दंगु, रीति (३) नखिरो, आकडि, ठठु.
 टेवखोर वि. नखिरेलो, वडाईअखोर.
 टेस स्त्री. (१) आकडि, वडाई (२) ठठु, नखिरो.
 टेहणी स्त्री. (१) मज्जाकु, ठोली, बेइजती (२) नजुरिदारी,
 पहिरो (३) रोक, झल.
 टेहर स्त्री. बेइजती.
 टेहर पु. फोसो (छेणे-गुंह जो).
 टेहलणी, टेहली स्त्री. (१) टहल, फेरियूं पाइणु (२) टेट,
 टहोइ, निगाह.
 टेहळणी स्त्री. नजुरिदारी, पहिरो, जासूसी, सूझ, चकास,
 जाच, चारालु, उहाइ.
 टेहळणे स.क्रि. टहोइणु, टेटणु, अखि में रखणु, नजुरिदारी
 करणु, पहिरो डियणु, चांजूसणु, चारालणु.
 टेहळ्या वि. जासूसी कंदडु. पु. (१) जासूसु, जावूसु (२)
 नजुरिदारी करण लाइ मुकिररु कयलु शख्सु (३)
 पहिरेदार.
 टोक, टोंक न. कुंड, पछाडी, छेडो. स्त्री. (१) चुहिंब (पखीअ
 जी) (२) नौक, चुहिंब (पेन्सिल जी).
 टोक स्त्री. नजूर.
 टोंकण न. कुंड, छेडो.
 टोकणा-ण्या पु. अहनर.
 टोकणे स.क्रि. (१) टोकणु (२) टडणु, होकारणु, वंगाइणु,
 अज्तिराजु वठणु (३) तकणु, घूरणु (४) लीअो
 पाइणु.

टोकरी स्त्री. (१) चमिड़े सां मड्हियल टोकरी (२) दबकु, गुट्टु, निठर जानिवरनि जे गिचीअ में बघण जी थुल्ही काठी.
 टोकळा पु. (१) उकीर, ताति, वाशाङ्ग-तङ्गण जी क्रिया (२) रोटीअ जे रूप में मुकिरर थियल पधार.
 टोंका पु. घुणो.
 टोकावणी स्त्री. लीओ.
 टोकावणे अ.क्रि. लीओ पाङ्गु.
 टोंग न. गोङ्हो (धक जो). वि. (१) ज़िदी, निठर (२) गुस्ताखु, मगरूर, बे अदबु, वडाईअखोर (३) इटो मुटो, सटाणो, सधर.
 टोंगाई स्त्री. (१) ज़िदु, हटु (२) गुस्ताखी, मगरूरी.
 टोच स्त्री. चुहिंब.
 टोचणी स्त्री. (१) चुभिको, वटु (२) पछिताउ (३) चिंता (४) टुंगु करण जी क्रिया.
 टोचणे स.क्रि. (१) टुंबणु, चुभोङ्गु (२) टोपणु (कनु), टुंगु करणु (३) तअनो हणणु (४) यादि डियारणु (५) चोपणु.
 टोचा पु. (१) सूओ (सिबण लाङ्) (२) टुंगु.
 टोणगा पु. (१) पाङ्गो, सानु (२) मोगो, जटु (३) इधु.
 टोणगी स्त्री. (१) पाङ्गी (२) जसिरि में वडु ऐं गुस्ताखु छोकरी, डच.
 टोणपा [का] पु. (१) बुंडु (२) जटु, छसो, बेवकूफ, ओडु, भूकु.
 टोणा-ण्या [का] पु. (१) थुल्हो मुंघिणु, जूं, घटो (२) टोणो (३) धकु (४) सौंटो. वि. जटु, मूरखु.
 टोप [सं] पु. (१) बाटी (बर्तनु) (२) चोटो (३) टोपु (नकुली वारनिजो), टोपु. टोपडे-रे न. (नंदिदे बार जो) टोपु.
 टोपण न. (१) टोपणि, सोराखु करण जो ओज़ार (२) टोटी, डोटी, डोडी (सिबण वक्ति आङुरि में पाङ्ग जी) (३) ढकु (४) तखलुसु (५) नूलो. टोपणनाव न. तखलुसु, उपनामु, कनियत.

टोपणे स.क्रि. (१) टोपणु, टुंगु करणु (२) टुंबणु (३) कुटणु, मार डियणु.
 टोपली, टोपले स्त्री.न. टोकरी, खारो.
 टोपशी स्त्री. (१) सोजि (२) मथे जी चमिड़ी.
 टोपसण पु. पुङ्गु, ढकु.
 टोपसणे अ.क्रि. सुजणु.
 टोपी [सं] स्त्री. टोपी, टोपु. टोपी घालणे ठगणु, दोखो डियणु, (वापार में) बोइणु.
 टोपे न. वडो दोनो.
 टोमणा [का] पु. (१) महिणो, तअनो (२) इकर सां इटीअ खे हंयलु धकु.
 टोल पु. धकु, ठकाउ.
 टोलविणे, टोलाविणे स.क्रि. (१) महमिलु रखणु (को कमु) (२) तअनो हणणु (३) टारणु, तदे कढणु (४) हणणु (धकु).
 टोला पु. (१) धकु (२) सिरोटो, सिर या पथर जो टुकर (३) महिणो, तअनो.
 टोलार वि. (१) खाधलु, सुरियलु (काठु, अनाजु) (२) सुकलु, गरी कंडा थियलु (शङ्खु).
 टोलेजंग वि. शाही, पर्वत जेडो, तमामु वडो ऐं मजिबूत.
 टोलेबाजी स्त्री. धकु, फटिको (क्रिकेट में बैटि जो).
 टोब पु. (१) टुंगु (२) चीरु, खड.
 टोळ पु. मकडु (फसलु खाईदडु). वि. रोलू, पेनांगु. टोळघाड स्त्री. मकडुनि जो फसल मथां हमिलो. टोळभैरव पु. रोलू छोलू, पेनांगु, आवारा.
 टोळपणे अ.क्रि. (१) घटिजणु, लहणु (२) मरणु, गुजिरणु.
 टोळी स्त्री. टोली, धलि.
 टौका पु. चापोड़ो.
 टौकारणी स्त्री. तक, धूर.
 टौकारणे अ.क्रि. धूर करे निहारणु, अखियूं फाड़े डिसणु.
 ट्याहां, ट्याहां, ट्यांहा क्रि.वि. ऊआं ऊआं कंदे (नंदिदे बारजियां).

ठ मराठी वर्णमाला जो बारहों इर्फु सहीइ.

ठक् अ. अजब में. ठक् होने अजब में पवणु.

ठक् पु. (१) ठगु (२) लुचो. न. अजबु. ठकडा वि. ठगु, लुचु.
ठकणूक स्त्री. ठगी, दोखो, लुचाई. ठकबाज वि.
ठगिबाजु, ठगु. ठकबाजी स्त्री. ठगिबाजी. ठकवणी
स्त्री. ठगी.

ठकविद्या स्त्री. ठगीअ जी कला, ठगी.

ठकठक स्त्री. ठकि ठकि (आवाजु), बक बक.

ठकणे अ.क्रि. (१) ठगिजणु, फासणु (२) (सामूहं अची)
बीहणु, खडो थियणु (३) रहणु, हुअणु (४) अजब में
पवणु (५) टिकणु, रुकिजणु.

ठकार पु. (१) ठ अखर जो आकार-रूप (२) आकडि, ठठ.
वि. सुहिणो.

ठडा स्त्री. ठठो, मजाक.

ठणक स्त्री. (१) सूरु (२) थकावट.

ठणकणे अ.क्रि. सूरु थियणु, डुखणु (मयो, ज़खमु, सुजियलु
हिसो) आकुडणु.

ठणका पु. सूरु, दर्दु, पीडा, धां धां (मये जी), आकुडु.

ठणकावणे, ठणकाविणे स.क्रि. (१) सूरु करणु-थियणु, डुखणु
(२) ठड्काडणु, खडिकाए हिसणु (बर्तनु) (३) मुंद
जी बुघाडणु, मुंहं ते साफु साफु चवणु, छंड कदणु
(४) जोर सां हलाडणु-हकिलणु.

ठणठणणे अ.क्रि. (१) सूरु थियणु, डुखणु (२) ठड्कणु
(बर्तनु), खडिकणु.

ठणठणपाळ पु. (१) बेवकूफु, डाहिरी (२) ठल्लो, भींगो,
सुजो (३) ऊणाई, कमी.

ठणठणाट पु. (१) ऊणाई, खोटि (२) भींग, गरीबी, ब्रिट,
कारीअ वारा कख.

ठणठणीत क्रि.वि. पूरीअ तरह, समूरो, सजो (खाली
वगेरह).

ठणाणणे अ.क्रि. ठड्कणु, खड्कणु (बर्तनु).

ठपका पु. ठपिको, इल्जामु, कलंकु, उलामो, डोरापो.

ठपकाविणे स.क्रि. इल्जामु हणणु, डोडु रखणु.

ठमक स्त्री. नखिरो, लोडु.

ठमकणे अ.क्रि. लोडु-नखिरे सां हलणु, टुल्कणु, टिल्कणु.

ठमकठाणवी स्त्री. सुहिणी औरत.

ठमका पु. सुहिणी ऐं नखिरे जी टोर.

ठमकी चाल स्त्री. सुहिणी ऐं आहिस्ते टोर-चाल.

ठरणे अ.क्रि. (१) तैड थियणु (शादी, प्रोग्रामु), पक थियणु,
फैसिलो या निबेरो थियणु (२) साबितु थियणु (३)
रहणु, आबादि करणु, वसाडणु, निबाहिणु.

ठरविणे स.क्रि. (१) ठहराडणु, तैड करणु, पक करणु,
फैसिलो करणु (२) मुक़िररु करणु, काइमु करणु.

ठराव [सं] पु. (१) ठहराज, रिथ (२) फैसिलो, पको इरादो
(३) टिकाज. ठरावपत्र ग. (१) दस्तावेजु (२)
हुकुमनामो.

ठराविक, ठरीव वि. हमेशाह जो, रीताइतो, मुक़िररु कपलु,
रिथियलु.

ठस [सं] वि. साफु, चिटो (२) मज़िबूतु (कपिडो).

ठसका पु. चणानि जे दर्तलि जी चटिणी.

ठसका पु. (१) उटाडो, उटिणो, खंधि (खाडण-पीअण वक्ति
साह जे बलीअ में का शैड अटिकण करे थींदड) (२)
ठठु, शानु, ज़ीनत (३) टौक, तज़नो (४) नखिरो
(५) ठसिको, ठाहूह. ठसके बाज वि. (१) चुस्तु,
जलफटाको, खडो, असराइतो (२) ठह पह, जोरदार.

ठसठशीत वि. (१) लसो, नरमु, गुरुवारो (फलु वगेरह) (२)
साफु, चिटो (३) जोरदार, जोशीलो, टौकवारो
(भाषणु), चुभंदड.

ठसठस स्त्री. सूरु, धाँ धाँ, दर्दु.

ठसठसणे अ.क्रि. रखी रखी सूरु उभिरणु.

ठसठोंबस वि. ज़टु, अनाडी.

ठसणे अ.क्रि. अंदर में पहिजी वगणु, दिलि ते गहिरो अणु
करणु, दिलि ते ज़मणु.

ठसविणे स.क्रि. (१) दिलि ते जमाइणु-गहिरो असुर करणु
(२) ठपणु, ठपो हणणु.

ठसा पु. (१) ठपो, छाप, मुहिर (२) ठपो हणण जो
साधनु-सांचो (३) असुर (मन ते थियलु) (४)
बलामु (५) रीति, किस्मु (६) टाईप (प्रेस) (७)
छुर.

ठळक वि. (१) साफु, चिटो (२) मशहूर (शख्खु) (३) वडो,
कुशादो, सुहिणो (३) उत्तमु, उम्दो.

ठाई में, ते, हंधि.

ठाईचा वि. असुल खां, अवाइली, ज्ञाए जम.

ठाऊक वि. मशहूर, वाकुफु, ज्ञाणू, मअलूम-खबर-ज्ञाण
वारो.

ठाकठीक वि. ठहपह, मुंह ते ई (चयलु).

ठाकणे [सं] स.क्रि. (१) थाकणु, बीहणु, माठि करे बीहणु
(२) कबूलणु (३) ठहणु, सींगारिजणु (४) मन सां
लगणु, सचु लगणु (५) पसंदि पवणु (६) मस्ती
करणु.

ठाका पु. (१) धकु (२) शोरु, गोडु (३) बेडो (४) ठकाउ.

ठाकाठोका पु. अगकथी, आईदो (जोतिशीअ जो बुधायलु).

ठाकी स्त्री. (१) दंगु, रीति, हालति (२) अटिकल, रम्ज
(३) खंधिकार (५) खंडकु.

ठाकुर-कूर [सं] पु. ठाकुर, देवता.

ठाकूनठोकून क्रि.वि. ठके ठके, चढीअ तरह, ध्यान सां.

ठाठुरणे, ठाठूरणे अ.क्रि. सीटिजणु (सीअ में सरीरु), सीअ में
बदनु बर्फ थी वजणु.

ठाडेसरी वि. कंगालु, भीगियो.

ठाण [सं] न. (१) ठाणु, तबेलो (२) ठाणो, जगह,
आस्थानु, थहु (३) डौलु, सरीर जी बनावत, बीहक
(४) मगरूरी, गुरूर, आकड़ि. ठाण मांडणे कंहिं
गाल्हि ते अटलु रहणु, टिक ब्रधणु. ठाण सोडणे पुछु
पाए भजणु.

ठाण न. थानु, ताकियो.

ठाणे [सं] न. (१) थाणो, पोलीस चौकी (२) तअलुके जी
जगह-गोटु (३) महिमान जो वधीक टिकी पवणु,
मुकामु.

ठाम वि. पको, मज्जिबूतु, अटलु, बरकरार.

ठाय पु. (१) जगह, जाड्, हंधु, ठाणो (२) असो (३)
पातल, थाल्ही. ठायी पडणे (१) लभिजणु, पतो पवणु
(२) का गाल्हि खुलणु. ठाय बसल्या अ. घर वेठे, वेठे
वेठे, आराम सां, हथ बुधी विहण सां. ठायबरी अ.
हेसिताई. ठायीचा वि. असुल जो, बुनियादी.
ठायीठायी जिते किये, हर हंधि, जेडांहुं तेडांहुं.

ठार क्रि.वि. विव्कुलु, असलु, सफा, पूरो (-मारे छडणु,
कुहणु, बुडणु, नासु थियणु वगेरह) [मि. चोरांनी त्या
माणसाला ठार मारले = चोरनि उन माणहूअ खे सफा
मारे छडियो.]

ठाव [सं] पु. (१) थाहु, ऊन्हाई, तरो (खूह वगेरह जो)
(२) अन्तु (मन जो) (३) जाच, चकास, पतो (४)
असो (५) थाणु, हंधु, जगह. ठाव करणे (१) बियो
मुडिसु करणु (२) रोटी खाइण जी जगह ते लेपो
पाइणु. ठाव घेणे (१) अंतु लहणु (२) मन जी परिख
लहणु. ठाव लागणे पतो लगणु, खबर पवणु.
ठावठिकाण न. ठाणो ठिकाणो, पतो, खबर.

ठावणे अ.क्रि. रहणु.

ठावा पु. खट जो पाओ.

ठावे न. जगह, हंधु, जाड्.

ठास वि. (१) डाढो, सख्खु, पको (२) साफु, चिटो
(आवाजु) (३) पकी, विश्वासजोगी (खबर) (४)
अटलु, पुख्तो.

ठासणे अ.क्रि. (१) थनिणु, सधणु, बुटणु, दबे भरणु (गूणि
वगेरह में) (२) वडो जोडु डियणु-करणु (हिसाब में)
(३) प्याला चाड्हणु. ठासून क्रि.वि. सधे, दबे, ज़ोर
डेई (भरणु).

ठिकडे न. (१) ठाहको, सुहिणो शख्खु (२) रतनु.

ठिकरी स्त्री. (१) ठिकिरी, ठिकर (२) भगलु मटु-दबी.

ठिकाण-णा [सं] न.पु. (१) ठिकाणो, हंधु, जाड्, घर (२)
पतो, ज्ञाण (हासुलु करणु) (३) अन्तु, थाहु (४)
आधार, असो (५) डसु (६) अबाणो घर-वतनु (७)
तरो (८) उहुवु, आसार.

ठिकी स्त्री. डिगु, डेरु, सधो, गंजी, दनि.

ठिके न. (१) दागु, चिटो (२) खेत या ज़मीन जो टुकरु (३)

जगह (४) टुकरु, हिसो (५) हब.

ठिकेकरी पु. बनीअ जो मालिकु.

ठिककर वि. कारो ठिकरु, तमामु कारो.

ठिंगणा वि. थुल्हो ऐं बिंदिरो.

ठिंगळ, ठिंगळी न.स्त्री. थिंगिडी, चती, अगिडी, पेवंदु.

ठिंगळणे स.क्रि. (१) चती हणणु (२) टुंगु करणु
(तीर-गोलीअ सां), ज़खी करणु.

ठिंगळणे अ.क्रि. दागु-चिटो थियणु (फल मथां-खराबु थियण करे).

ठिंगणी स्त्री. थिंगिग.

ठिपकणे, ठिबकणे अ.क्रि. सिमणु, टिमणु, फुडो फुडो थी वहणु.

ठिपका, ठिबका [सं] पु. (१) फुडो, टेपो (पाणी, रत या तेल जो) (२) तिलिकु, बिंदी (३) बुडी (४) कलंकु, दागु.

ठिया-य्या [सं] पु. टेक, आधारु, तड, सहारो (थभे खे हेठो डिनलु), भर झलो. ठिय्या देणे मज़िबूत करणु.

ठिसरी स्त्री. (१) गिला, निन्दा (२) हथनि पेरनि जो फोटि-चीर.

ठिसूळ वि. (१) भुरिकिणो, भुरंदडु, टाकुओं (२) फेफो, कमिज़ोर.

ठी [सं] स्त्री. (१) अटिकल, रम्ज़, डंगु, रीति (२) मुकिररु कयलु वक्तु या जाइ (३) अघ में छडे डिनल गाल्हि या कमु वगेरह (४) निन्दा (५) निश्चो (६) यादिगीरी (७) हद.

ठीक न. (१) बुडो, मोती (२) दागु, चिटो, तिरु.

ठीक [हिं] वि. ठीकु, बराबरि, पूरो. ठीकठाक वि. ठीकुठाकि, पूरो.

ठुकरणे स.क्रि. काठीअ सां थियणु-भोरणु.

ठुठण [हिं] न. (१) ठूठो (हथु) (२) थुडु (वण जो).

ठुठा स्त्री. ठकाउ, घकाउ.

ठुणका पु. कावडि, चिड.

ठुबरा वि. डेंडो.

ठुबरी, ठुमरी स्त्री. हिक ई अंतरे में पूरो थिंदडु रागु.

ठुमकणे अ.क्रि. नखिरे सां हलणु.

ठुनी, थुली स्त्री. थुल्हो पीठलु अटो, डुरियलु अनु, बाहु.

ठुयी स्त्री. (१) गहिणो (२) ठौशो (३) त़अनो.

ठुसकर वि. (१) भुरिकिणो, भुरंदडु (२) थुल्हो, फेफो.

ठुसठुसणे अ.क्रि. सूर थियणु (फुरिडीअ में), धां धां करणु-थियणु, डुखणु.

ठुसा पु. (१) गुंदेरी, गुरी (कमंद जी) (२) ठौशो. वि. बिंदिरो, डेंडो.

ठेऊ वि. किफ़ाइती, पको, बचति कंदडु.

ठेका पु. (१) ठेको, धुकड जो तालु-थपिकी (२) ठीको.

ठेंगहा पु. गडहु.

ठेंगण वि. ओछो, खसीसु.

ठेंगणा वि. (१) बिंदिरो (२) नीचु, हल्किडो.

ठेंगमत पु. नास्तिक मतो, पाखंड जो मतो.

ठेंगळणे, ठेंगाळणे अ.क्रि. थाबो खाइणु.

ठेंगा [हिं] पु. (१) सौटो, डंडो (२) आकडि, बांवरु, वडाई (३) बगावत (४) नास्तिक मतो.

ठेंगा वि. (१) ठेंगू, टरिडो (२) बिंदिरो.

ठेंगू वि. बिंदिरो, डिमिकिडो.

ठेंगेठोक वि. तेज़फ़हमु, होशियारु, चालाकु, काबिलु.

ठेंग्या वि. (१) बागी (२) बिंदिरो (३) नास्तिकु.

ठेच स्त्री. ठेस, थाबो, ठोकर.

ठेचणे स.क्रि. (१) चियणु, लताइणु, कुटणु (२) सथे-दवे भरणु.

ठेचा पु. अधु कुस्टियल मिर्च घाणा वगेरह, कुटि, डहीअ में मिलाए कयल चटिणी.

ठेचाळणे अ.क्रि. थाबो खाइणु, ठोकर लगणु, आयइणु.

ठेणा-णी पु.स्त्री. चिंगिग.

ठेणे अ.क्रि. (१) उथी बीहणु, उभो थियणु (२) थियणु, रुकिजणु.

ठेप स्त्री. (१) रफ़तार जी रोक, अटक, झल, टकरु (२) हद, सीमा (३) मुकिररु कयलु वक्तु, अंजामु, बाइदो (४)

मुदत, मुदो (५) टीप, क़ैदु, सज़ा.

ठेपणे अ.क्रि. (१) पहुचणु, सहिइणु (२) टेक डियणु, सरीर सां लगणु (३) मंज़ल जे वेझो पहुचणु (४) लाज़िमी

हुअणु.

ठेपसा पु. भितरु, मिटीअ जो चापोडो.

ठेबा पु. (१) घूणी, चंभो (२) टेक, आधार, अन्नो.

ठेल स्त्री.पु. येल्लो, धिको (२) गपीगाह (३) घणाई, झझाई.

ठेलाठेली स्त्री. येल्ले येल्लां.

ठेलणे स.क्रि. ठेल्लणु, येल्लो डियणु, सोरणु, धिकणु.

ठेला पु. (१) गूणि, बाचिको (२) गर्दी, पीह.

ठेली स्त्री. येल्ली, गोघिरी.

ठेव [सं] स्त्री. (१) अमानत, धरावत (२) साख, पति, धोरें व्याज ते रखियलु पैसो, (इं) 'डिपॉजिट' (३) पूरियलु या लिकायलु धनु. ठेवीदार पु. धरावत रखंदडु, बडंक में डिपॉजिट जे रूप में (व्याज ते) पैसा रखंदडु, (इं) 'डिपॉजिटर'.

ठेव स्त्री. ढंगु, रीति, बनावत, डौलु.

ठेवण न. लहण या टिकण जी जाइ, सराइ.

ठेवण स्त्री. (१) सरीर जे ज़िज्वनी जी बनावत, डौलु, घाटु, घाड़ाटो (२) रीति, ढंगु, खासियत (३) ओअह, ओअहु.

ठेवणावळ स्त्री. मुदे सां रखियल रकम जो व्याजु.

ठेवणे [सं] स.क्रि. (१) रखणु (२) बचाए रखणु, पासीरो करे रखणु (३) बिए खे अमानत तोरि डियणु (४) मुकिररु करणु, कम ते रखणु (५) (ज़ाल) रखणु (६) सांढे रखणु. ठेवलेली स्त्री. रखियल-विहारियल (ज़ाल), रन.

ठो पु. (१) ठां (२) मये जो टकर.

ठोक पु. ठोक, धकु, मार.

ठोक वि. (१) मज़िबूत, पको, थुल्हो (२) बुधो (वापार, मालु). ठोकेबंद वि. बुधो.

ठोकण न. झूने वण जो थुडु.

ठोकण न. उपति जो वसीलो, वापार, धंधो, फ़ाइदो.

ठोकणी स्त्री. धकु.

ठोकणे स.क्रि. (१) ठोकणु, खोड़णु, ठोके अंदरि विहारणु (२) ठोकणु, मार डियणु (३) खड्काइणु (दरु) (४) ठपिरणु (५) कचहिरीअ में दअवों-फ़रियाडु बाखिलु करणु. आघाडी ठोकणे अवलि अचणु, पहिरियो नंबर

अचणु. आरोळी ठोकणे ज़ोर सां सडु या रडि करणु. तार ठोकणे तार करणु. धूम ठोकणे भजी ववणु, वठी डुक पाइणु.

ठोकताळा पु. अंदाजु, तख्मीनो, कय.

ठोकर स्त्री. (१) ठोकर, थाबो (२) नुक्सानु, घाटो (३) लत, थुडो.

ठोकळ [सं] वि. (१) बडो ऐं मज़िबूत (२) साफु, चिटो (३) सरासरी (४) बुधो.

ठोकळा पु. (१) बुंडु, काठ जो टुकर (२) मसु कुपिडी रखण लाइ घडियलु काठ टुकर (३) अडो.

ठोका पु. (१) धकु, धक जो निशानु (२) अगकयी, अगकयीअ जो आजिमूदो (३) आजिमूदो (४) वगो, धकु, ठकाउ (घडियाल जो) (५) ठोकण जी क्रिया.

ठोकूनठाकून क्रि.वि. ठके ठूके.

ठोंग पु. (१) दहकानी, वाहिणी (२) ढोंगी, ठोंगी. ठोंगमत न. नास्तिक मतो.

ठोंगळ पु. (१) बुंडु (२) डंडो डोंटो, थुल्हो मतारो (३) ज़टु, अनाडी (४) डिगु (५) गर्दी.

ठोठाविणे स.क्रि. (१) ठड्काइणु (बर्तनु) (२) खड्काइणु (दरु) (३) ठोंगो हणणु (४) तज़नो हणणु (४) ठोकणु, हणणु.

ठो ठो क्रि.वि. ठा ठा, ठकि ठकि, ठका ठकि.

ठोंब [सं] पु. (१) बाखुडु वणु या थुडु, बिना पननि टारी (२) डिंगो, बेहूदो, ज़टु (३) रे औलादि शख्खु, निपुटो (४) छुगो.

ठोंबरणे स.क्रि. सयणु, दबे भरणु.

ठोंबरा, ठोमरा पु. (१) मुक, ठोंशो (२) तज़नो.

ठोंबा पु. (१) डंडो, सौंटो (२) ज़टु, छसो.

ठोंब्या, ठोम्या वि. ज़टु, दहकानी, मोगो, छसो.

ठोमणा पु. (१) तज़नो (२) धकु, मुक. ठोमणे ठोसरे खाल्लेला वि. धिका खाधलु, आजिमूदिगार.

ठोला, ठोल्या [सं] पु. (१) आवारा, पेनांगु, छडो छांडु, भींग्यो (२) ज़टु, छसो, दहकानी (३) यारु, चधु (४) दुंबो शख्खु.

ठोसर वि. (१) थुल्हो ऐं मज़िबूत (कपिडो, ज़ेवरु, बासणु)

(२) घटि नजूर वारो (३) आजिमूदिगारु.

ठोसरा, ठोसा पु. मुक, ठौशो.

ठोसराई स्त्री. बटाक, डाइ, लबाइ.

ठोसा पु. ठौशो, मुक.

ठ्यां करणे वठी डुक पणु, मळी वणु, पुछु पाए भजणु.

ड

ड मराठी वर्णमाला जो तेरहों हर्फु सही.

डई स्त्री. (१) जफाकशी (२) महिमान जो घणा डीहं टिकी पवणु.

डंक [सं.हिं.] पु. डंगु, चकु.

डकडकणे अ.क्रि. लुडणु लचिकणु, थिरडणु.

डकणे अ.क्रि. (१) चंबुडणु, चुहिटणु (२) कंबणु (३) उल्टी-कैड करणु.

डकवण न. खौर, धंभणु, लई, लेई.

डकविणे स.क्रि. खौर या लेईअ सां चंबुडाइणु.

डंका पु. (१) नगारो (२) डौको (३) बदिनामी, मशहूराई.

डकाईत वि. (१) चालाकु, फुडितु, होशियारु (२) फोरु, लोट, धाडेलु, डाकू.

डकार पु. ओगिराई.

डकील, डंखील वि. रेहु डिनलु (बर्तनु वगेरह).

डंख पु. (१) डंगु, चकु (२) साडु, कीनो, बुगुजु, वेरु.

डंखणे स.क्रि. डंगणु, चकु पाडणु.

डंखी वि. साडेडु, साइ सड्यो, मन में वेरु रखंदडु.

डंखीण स्त्री. (१) डाइणि (२) बदिसूति औरत (३) बुढी.

डंखील-खेल वि. कीअरों (फलु), सुरियलु (अनु), चूंगारियलु (फलु), टुकियलु, पखियुनि जूं चुहिंबूं लगलु.

डंग पु. (१) धुडणु, लुडणु लिचिकणु (धंभो, भिति वगेरह) (२) डपु, जोखो (किरण जो), नुक्सान-घाटे जो अंदेशो. स्त्री. (१) इमिकानु, अंदेशो, शकु (२) सीमा, किनारो, हद (३) कदमु, विख.

डंग पु. उखिरी.

डंगडगणे अ.क्रि. (१) बूसट थियणु, गरिमीअ करे बे आरामु थियणु (२) धुडणु, लिचिकणु (३) डकणु, कंबणु.

डंगडगीत वि. (१) धुडंदडु (२) पघर में शलु थियलु.

डगणे [हिं] अ.क्रि. (१) कंबणु, धुडणु (२) अंदरि पेहिजी वणु (जमीन अंदरि भिति-धंभो) (३) छिरिकणु, हबिकणु, कज खाइणु (४) मोट खाइणु, पुठि डियणु (५) चंबुडणु.

डगमगणे अ.क्रि. (१) धुडणु, लिचिकणु (२) छिरिकणु, डकणु, मतियूं मुंसणु.

डगर स्त्री. (१) लाही या चाइही (२) टकिरी (३) डिगु.

डगर वि. (१) मशहूरी, नामूसु (२) कलंकु, डोहु.

डगरणे न. सौटो.

डगरा पु. पाणी हासलु करण लाइ खोटियल खड.

डगला [सं.हिं] पु. डिघो कोटु.

डगळ वि. (१) ढिलो, चिरधिलो (२) साफु, चिटो, वडो (३) सखी, उदार.

डगळणे अ.क्रि. (१) किनो थियणु, सडणु (फलु) (२) किरी पवणु, पटि पवणु (भिति, घर) (३) डिंगो फिडो घडणु-तराणु (४) हिमथ हारणु.

डगळीव वि. बे डौलो घडियलु पघर, बे डौलो अडियलु घर.

डगागणे अ.क्रि. (१) पघर में तरि थियणु (२) धुडणु, लिचिकणु (३) चटु थियणु, नासु थियणु.

डंगाळ, डंघाळ वि. फाडो, वडी विख खणी हलंदडु.

डंगी स्त्री. (१) कांवाळी (२) हिक किस्म जी बेडी.

डचक-का स्त्री.पु. (१) सदिमो, दहिको (२) बदि सोणु (३) पेट में पयलु वकडु.

डचकणे अ.क्रि. डकणु, कंबणु थडिकणु, दहिको विहणु.

डचकली स्त्री. खटी ओगिराई.

डचडचणे अ.क्रि. छटियूं ओगिरांयू अचणु, निडीअ में साडो थियणु.

डचडचीत वि. (१) धुडंदडु, लिचिकंदडु (२) टुटंदडु.

डचमळणे अ.क्रि. छुलिकणु, हारिजणु, छाछोलणु (पाणी).

डच्च वि. कनतारि, टिमिटारि.

डच्चू, डिच्चू पु. मौकूफी, नौकिरीअ खां जवाबु, बरखास्तिगी, जवाबु मिलणु, कडी छडणु.

डपकण, डबकण न. पाणीअ जो दुबो.

डफ पु. डफिली, दफु, खंजुरी. डफड्या, डफ्या वि. डफिली वजाईदडु.

डफघाई, डबघाई स्त्री. (१) जवाबु, जवालियत (२) मरणींग हालति, पीणाई, विनाशकालु.

डंब [सं.प्रा.] न. (१) अभिमानु, पाखंडु, डेखाउ (२) निखिमिणाई.

डंब, डंबक [सं] क्रि.वि. कनतारि, टिमिटारि.

डबक-के न. (पाणीअ जो) दुबो, पाणीअ जी खड.

डबघाई स्त्री. मये डिसो 'डफघाई'.

डबडवणे अ.क्रि. (१) टिमिटारि भरिजणु (पाणी) (२) अखियूं गोडहनि सां भरिजी वणणु, आंसूं अचणु (३) पधिरिजणु.

डबडबीत वि. कनतारि, टिमिटारि, तरि.

डबडी-डे स्त्री.न. (१) टीन जी दबी-बो (२) चमिडे जी शीशी या थेल्ही.

डबर न. कपचो, इमारत जे पीडहि में विज्ञण जी अण घडियल कारा पथर.

डंबरणे अ.क्रि. आकिडजणु, कंधु किलीअ में हुअणु, धमंड में फूडिजणु.

डबा, डब्बा [का.फा.हिं.] पु. (१) दबो, दबी (२) रोटीअ जो दबुलो (३) रेल जो) गाडो.

डंभारणे, डंभारणे अ.क्रि. सुजी पवणु, फुंडणु. डंबारा पु. सुजियलु, फुंडियलु पेटु वगेरह, सोजि.

डबी स्त्री. दबी, दबुली.

डबीर [फा] पु. दबीरु, राजाजो मुत्सी (जेको जूरुरत वक्ति राजाजे पारां सहीह करे सधे), (इं) 'प्राईवेद सेक्रेटरी'.

डबुले, डबोले न. (१) खजानो, गुप्तु धनु, मऊ मालु, गंजु (२) मेडियलु धनु.

डंभ [सं] पु. (१) अभिमानु, आकडि (२) डोंगु, कपट (३) पापु.

डंभारणे अ.क्रि. सुजणु, फुंडणु.

डमणी स्त्री. कपिडा धूअण जी सौटी.

डमरू [सं] पु. डमिरू.

डर [सं] पु. डरु, डौफु, डपु.

डरणे अ.क्रि. डकणु, डौफु करणु, छिरिकणु.

डरकण-णी न.स्त्री. गजिकार, गजगोड करणु, रंभणु, टाडणु (२) रडियूं वाका करणु.

डरकावणी स्त्री. गजगोड, चीख, रडि (कंहिं खे डकाडण लाड कयल).

डरकावणे अ.क्रि. (१) डकाडण लाड गजगोड या रडि करणु (२) डकाडणु, धमिकाडणु.

डरकाळी स्त्री. गजगोड, रंभ.

डरंगळ स्त्री. दस्त, इस्हाल, (इं) 'डायरीअ'.

डरंगळणे अ.क्रि. दस्त थियणु.

डरणे अ.क्रि. डकणु, छिरिकणु.

डरविणे स.क्रि. डकाडणु, डेजारणु.

डला, डल्ला पु. (१) गोलो, चाणो (२) लिकलु धनु (३) धनु हडपु करणु. डल्ला करणे गबनु करणु, हडपु करणु, बिणु जो मालु लमाडणु, फडाडणु.

डव पु. (१) नारेल जो खोपो जो कटोरे ज्यां कम में अचे, डूंधो (२) नारेल जे खोपे मां ठाहियल डोई.

डवक, डौक स्त्री. बुकु.

डवचणी स्त्री. (१) चिड, खफो (२) चुभिको (३) छेड, चूंग, चुर्च.

डवचणे, डिवचणे स.क्रि. (१) सताडणु, चेडाडणु, चिड डियारणु (२) टुंबणु (३) छेडणु, चोरणु, चूंग डियणु.

डवडवणे अ.क्रि. (१) पधिरिजी वणणु, पघर रेला करे बहणु (२) टिडणु, वण में पन या गुल अचणु (३) ऊंदहि थी वणणु (बादलनि जे करे).

डवणा-ना [हिं] पु. (१) नारेल जी डोई (२) दोनो.

डवरणे अ.क्रि. (१) टिडणु, बूरु अचणु, साओ सब्जु थियणु

(२) छांङ्गणु, बर्साति जा आसार नजुरि अचणु (३)

पघर में तरि थियणु (४) चकासणु, जाचणु.

डवरणे स.क्रि. रंबणु, रंबु करणु, जमीन पूरी करणु.

डवरणे स.क्रि. (हेठि) लाहिणु (-गूणि वगैरह).

डवरणे स.क्रि. मखणु, थफणु, हणणु.

डवरणे न. थल्लो.

डवरा पु. (१) खड, दुबो (पाणीअ जो) (२) रंबु, रंबो.

डंभ [सं] पु. (१) डंगु, चकु (२) साहु, वेरु.

डसणे [सं] स.क्रि. डंगणु, कखणु, चकु पाङ्गणु.

डहाळी, डहाळी स्त्री. (वण जी) टारी, चहो.

डहू पु. नारेल जी खोपो, डूधो.

डहुळ-हुळ वि. मेरो, लुङ्गटियलु (पाणी).

डळमळणे अ.क्रि. (१) धुडणु, लुडणु, लिचिकणु (२) कमु रासि न थियणु.

डळमळीत वि. (१) लुडंदडु, लिचिकंदडु (२) मुंझियलु, अण चिटो (३) बुडतरि में पयलु, घोता खाईदडु.

डाई स्त्री. (१) दाउ, वारो (२) आग (रांदि में), सोभ.

डाक, डांख [सं] पु. जोडु, रेहो, संधु, टाको.

डाक [हिं] स्त्री. चांदीअ जो सन्हो पत्रो, जो जवाहर जडण वक्ति हेलां विसंदा आहिनि, अबरक जा टुकर.

डाक स्त्री. टपाल. डाक घर (इं) 'पोस्ट ऑफिस'. डाक बंगला पु. आराम घर (सरकारी). डाक मुद्रांक पु. (१) टपाल जी टिकिली (२) टपाल जो ठपो.

डाकणे स.क्रि. टाकणु, रेहु डियणु, रेहणु, गुंढणु.

डाका [हिं] पु. (१) धाडो, डाको (२) चोरनि जो टोली.

डाकिनी, डांकीण [सं] स्त्री. डाङ्गि.

डांकील, डाकीव वि. रेहो डिनलु, जोडियलु.

डाकू [हिं] पु. डाकू, धाडेलु.

डाखळणे अ.क्रि. (१) छणिजी वणणु (पन) (२) दाग-चिटा थियणु (फल मथां) (३) रेहो डियणु.

डाखीण [सं] स्त्री. डखण तर्फ जी हवा.

दाग [फा] पु. (१) दागु, चिटो (२) कलंकु, टिको (३) डंभु (डियणु).

दाग पु. (१) शैड, नंगु, सामानु (२) जेवरु, ग्रहिणो.

डांग स्त्री. (१) केले जे वण जो सजो पनु (२) बिरांध, विख

(३) टारी.

डांग पु.न. (१) चाड्ही (२) जबल जी लाही या चाड्ही (३)

टकिरी (४) डांगलु.

डागहुगी स्त्री. दागदोजी, मरिमत, दुरुस्ती.

डागहूक-ग स्त्री. बुड तरि, टुबीअ में पवण जी हालति.

डांगण, डांगाण न. डांगिली प्रदेश.

डागणी स्त्री. (१) डंभु, दाग (२) डंभु डियण जी सीख-शीख.

डागणे स.क्रि. (१) दागणु, डंभणु (२) सबणु (तोफ). डाग देणे डंभु डियणु.

डांगर स्त्री. चांवर, सारियूं.

डांगर न. गिदिरो.

डांगर न. कारो कदूं, तुंबो.

डागळणे अ.क्रि. (१) चिटा या दाग थियणु (सडण करे फल मथां) (२) सरीरु कमिजोर ऐं फिको थियणु (बीमारी अ में).

डागील वि. (१) दागियलु, सडियलु (फलु) (२) डंभु डिनलु.

डांगोरा पु. डंदोरो, पड्हो.

डांग्या खोकला पु. वडी खंधि, खरटीअ वारी खंधि.

डाच पु. डंगु, चकु.

डाचणे [सं] स.क्रि. (१) सडणु (निडी) (२) चुभणु (मन में) (३) सताङ्गणु.

डाचर वि. थुल्लो मतारो, दुंबो.

डाचाड-ळ पु. केले जे वण जो धुडु.

डाफरणे अ.क्रि. (१) छितो थियणु, रडियूं करणु (२) जख खाङ्गणु, पोसिरणु.

डांबणे स.क्रि. (१) बुधणु (गांङ्-मेंहिं खे) (२) पूरणु, बंदि करणु (कोठीअ में).

डांबर न. डामरु. डांबर गोळ्या स्त्री.ब.व. फिनाईल जूं गोरियूं.

डांबरट वि. निर्लजो, बे नको.

डांबरणे, डांभारणे अ.क्रि. (१) सुजी पवणु, फूकिजी पवणु, फुंडणु (पेटु) (२) लडिकणु (३) गुरो ऐं सङ्गु थियणु (पेटु) (४) उभु बादलनि सां छांङ्गणु. डांबारा,

डांभारा पु. सोज़ि, फुंडणु.

डांवीस, डैवीस वि. ठगु, लुचु, बदिम्झारु.

डांभणे स.क्रि. (१) बुधणु (गांड़) (२) जमीन में किलु
खोड़णु (गांड़-मेंहिं खे बुधण लाड़) (३) मार डियणु
(४) कंहिंखे कंहिं कम में लगाड़णु.

डांभा [सं] पु. (१) किलु, किलो (जानिवरु बुधण लाड़)
(२) लोड़हे जू काठियूं-यंभा (३) सुठो फसलु.

डांभा [सं] पु. अभिमानु, वडाई.

डांभारणे स.क्रि. (१) बुधणु (२) मार डियणु.

डांभारा पु. सोज़ि, फुंडणु.

डामडील पु. (१) ठाठु, चोजु, धाम धूम (२) डेखु वेखु,
डेखाउ.

डामर न. डामर.

डाल स्त्री. छबो, खारो, वेकिरो टोकिरो.

डालणे [सं] स.क्रि. (१) ढकु डियणु, ढकणु (२) दड़िके में
रखणु (३) ढिगु करणु (४) फिट्टी करणु.

डाली स्त्री. (१) बारु, गुठिड़ी, हड़, भरी (२) कांवाठी (बारु
खणण लाड़), छिको.

डाली स्त्री. चटाभेटी, हिंसुं.

डाव पु. (१) रांदि (२) आग (रांदि में) (३) दाउ, बाजी,
आग, वारो (इं) 'इनिंग' (४) रांदि लाड़ मकिंरु
कयल हद-लीको (५) वेरु, साडु (६) मोक्खो (७)
मौसम, मुंद.

डावके न. लिकलु खज़ानो, धनु.

डावखुरा-खोरा वि. (१) खाबिडु, डाबिडु (२) मुंसाईदडु, बे
ज़ावो.

डावपेच पु. ब.व. अटिकलबाजी, रम्ज, छलु वलु.

डावरणे स.क्रि. दड़िको डियणु, डेज़ारणु, धमिकाड़णु.

डावरा वि. डाबिडु, खाबिडु.

डावरा पु. डिंगा फिडा सिड. वि. डिंगनि फिडनि सिडनि वारो
(जानिवरु).

डावलणे स.क्रि. (१) धिके-लोधे कडणु, बे इज़तो करे कडी
छड़णु (२) नटाड़णु, लाटारणु, न लेखणु, कन टार
करणु.

डावा वि. (१) डाओ, खावो (२) घटि दजो जो. डावा

घालणे नटाड़णु, ध्यानु न डियणु. डावखुरा वि.

डाबिडु, खाबिडु.

डावीउजवी स्त्री. (१) चोर जो ढिकु हथ ऐं पेरु कंणु (२)
वहिंवार जी चतुराई. डावीउजवी देणे-बोलणे हा न
करणु. डावे उजवे करणे पासिझातिरी करणु.

डांस [सं] पु. (१) मछरु (२) चकु, डंगु.

डासळणे स.क्रि. (१) डंगणु, चकु पाड़णु (२) कुतिरणु,
टुकणु.

डाह [सं] पु. जलनि, साडो.

डाहण न. मेरो-गांदो पाणी.

डाहणी स्त्री. डंभिणी, डंभु डियण जी शीख वगेरह.

डाहण्या वि. (१) बटो टिडु (डुधु, फलु) (२) चिटकमिरो,
चिट चिट (चीतो, नांगु). डाहण्या बाघ पु. चीतो.

डाहळा पु. (१) फोटनि-चणानि जो बूटो (२) टारी.

डाळ [सं] थहो, ढिगु, सधी.

डाळ [सं] स्त्री. दालि (अण रघल)।

डाळगी स्त्री. टोकिरी.

डाळणे स.क्रि. (१) सधी-थही करे रखणु (पापड़), ढिगु जहे
रखणु (२) ढके रखणु (३) पूरणु, बंदि करणु.

डाळा पु. ढिगु, ढेरु, थही.

डाळिंब [सं] स्त्री.न. डाड्हं, अनारु.

डाळिंबी स्त्री. दालि जे दाणे जो अधु हिंसो, दालि जो दाणो.

डाळी स्त्री. (१) तडो (२) खारो, टोकिरो.

डाळे न. (१) चणा या मुड सेके ऐं खलूं लाहे कयल दालि
(अण रघल) (२) छबो, टोकिरो.

डिंक पु. खौर. डिंकवडा पु. खौर जी मिठाई-मजून.

डिंकवणी न. खौरजो पाणी.

डिंकणे, डिंकविणे स.क्रि. चंबुडाड़णु.

डिकरा [सं] पु. डीकिरो, छोकिरो.

डिकामाली, डिकेमाली स्त्री. डेकामाली, डकामाली.

डिखळ, डिखूल न. (१) भींडु, भितरु (२) चको (डाहीअ
जोप.

डिंग पु. ढिगु, ढेरु.

डिंगर पु.न. (१) बारु (२) नौकर.

डिंगरी स्त्री. डिंगरी, मूरीअ जे बूटे जी फरी.

डिंगोरा प. डिगु, डेर.

डिंगोरी स्त्री. नंदिडी डिगी.

डिचू पु. डिसो 'डचू'.

डिपळ, डिफळ न. भितरु, मिटीअ जो गोलो.

डिफाड पु. दडो.

डिंब [सं] पु. (१) पुटु, बारु (२) शिकिलि.

डिंबिया स्त्री. गोडो.

डिंभ [सं] न. (१) बारु (२) छसो, अग्यानी.

डिन्या पु. दिदु, भिभु.

डिवचणे अ.क्रि. डिसो 'डवचणे'.

डिवणे अ.क्रि. (१) चुभणु (२) सताङ्गु (३) भाङ्ग न पवणु.

डीक-ग पु. छौर.

डीर पु. गौचु, अंगूर.

डुकर, डुक्कर [सं] पु.न. सूअरु. डुकरी-रीण स्त्री. सूअरि, भूडिणि. डुक्करमुसळी-मुसांडी स्त्री. जोरदारु थूतो, काह, धकु.

डुकली-ळी स्त्री. निंड जो झूटो.

डुकळ [सं] पु. घटिताई, कमी.

डुंग-गा पु. (१) दडो, चाइही (२) डिगु.

डुगडुग-गी स्त्री. डपु, ओतं, चिन्ता, उकीर.

डुचका [सं] वि. चुचो, चुंशो.

डुचमळणे डिसो 'डचमळणे'.

डुडा पु. रोडो, बबरु (पखी).

डुबक स्त्री. दबकु, चौपाए जू ब टंगू बधु छडण जी क्रिया.

डुबकणे अ.क्रि. पाणीअ में टुबियूं डियणु-रांदि करणु.

डुबकवणी न. मेरो-गंदो पाणी.

डुबकवणे-विणे स.क्रि. (१) पाणीअ में बोडणु, पाणी मेरो करणु (२) पाणी उडाङ्गु-उछालणु.

डुबकळणे अ.क्रि. टुबी डियणु. स.क्रि. पाणीअ में बोडणु.

डुबकळी स्त्री. टुबी.

डुबकी स्त्री. (१) टुबी, गोतो (२) लिंक, रू पोशी.

डुबडुबीत क्रि.वि. कन तारि, टिमिटारि.

डुबणे [हिं] अ.क्रि. (१) टुबी डियणु, बुडणु (२) डेवालो कडणु, खुटणु.

डुबरा वि. भिभिरु, डिडिरु.

डुबूक क्रि.वि. टिमिटारि, कनतारि.

डुमणा वि. बिंदिरो ऐं थुल्हो.

डुरडुर स्त्री. (डेडुर जी) टां टां.

डुरमा वि. (१) भिभिरु, डिडिरु (२) बिंदिरो, डिम्किडो.

डुलकणे अ.क्रि. झूटा खाङ्गु, घिरट खाङ्गु.

डुलकी स्त्री. (निंड जो) झूटो, दौको.

डुलणे [सं] अ.क्रि. (१) लुडणु, लुडंदो लमंदो हलणु, झूलणु (२) हय खां विगाङ्गु-वगणु.

डुलकणे अ.क्रि. उल्टी करणु, कडणु, हंगणु (नंदिडो बारु).

डू, डूब पु.स्त्री. झसाई, घणाई, धनु दौलत, आबादी.

डूब पु. (१) घणाई, झसाई (२) कपिडो रंग में बोडण जी क्रिया, टुबी (३) घाटो, नुक्सानु (४) धनु दौलत, आबादी (५) बीहर डिनलु रंगु.

डूल पु. दुरु, वालो, झूमकु.

डेख न. (१) (वण जी) डांडी (२) कुलु, असुलु नसुलु.

डेखा, डेखान, डेखण न. खुति, बुंडी, पन छिनल डांडी.

डेग [फा] स्त्री. आघारु, टेक.

डेगणे अ.क्रि. थकिजणु, कमिजोरी महिसूसि करणु.

डेगाळणे अ.क्रि. कमु ईघाङ्गु, गिहिल करणु, बिना कंहि उत्साह जे कमु करणु, कमु करणु न पुजणु.

डेचा पु. (१) छेडो, सिरु, मधो (२) मोक्को.

डेठ [हिं] पु. डांडी.

डेंडारी स्त्री. उल्टी, कैड.

डेंडाळे न. आंडो, पित्तक.

डेडी स्त्री. दिदु, पेटु.

डेडोर [सं] पु. डेडुर.

डेंबरणे [सं] अ.क्रि. फुडणु, फूकिजणु, सुजणु (पेटु).

डेंबरा [सं] वि. (१) फुडियलु, फूकियलु, सुजलु (पेटु) (२) भिभिरु, डिडिरु.

डेरका-की-के पु.न.स्त्री. (१) मिटीअ जो थांउ, कुनो, देगिडो, मटु (२) भिभु, दिदु.

डेरा पु. (१) वडो ऐं डिघो मटु, दिलो (२) धुबणि, गपणि (३) तंबू (४) गुंबजु (५) भिभु.

डेवण-णे स्त्री.न. लाही, लाहु.

डेवण-णे (१) मुक़िररु वक्तु, ठहिरायलु वक्तु या जाइ (२)

औखी घडी.

ढेवणे अ.क्रि. घणो खाइण करे सुस्तु थियणु.

ढेवणे स.क्रि. (१) लाहिणु (बारु), हेठि रखणु (२) (लाहीअ तां) हेठि लहणु.

ढोई स्त्री. (१) मथो (२) (हिकु) शखु-जुणो, आसामी, (३) पीड्ही, नमुलु. ढोई उठणे मथो सूर करणु. ढोई करणे मथो कूडाइणु. ढोई खाजविणे मथो खन्हणु (यादि करण लाइ). ढोई फिरणे मगजु फिरणु. ढोई मारणे सिंसी लाहिणु. [वधीक इस्तलाइ डिसो 'ढोके' में] ढोईचा पु. इजमु. ढोईजड वि. (१) वस खां बाहिरि (कमु), अझलु, अरोकु (२) श्रेष्ठ, मशहूर, रजु (३) बे परिवाहु, बाणी. ढोईफोड स्त्री. (१) अजाई चिन्ता (२) मथे जो सुरु (कमु).

ढोकरा [सं] वि. बुढो.

ढोकला पु. (१) चरमो (पाणीअ जो) (२) पाणीअ लाइ लाइ खोटियल खड.

ढोकसी-से स्त्री.न. मथो, मुंढी.

ढोका, ढोकला पु. (१) टंग (२) गोडो.

ढोकावणे अ.क्रि. लीओ पाइणु, मुंढी कढी डिसणु, बारीकीअ सां डिसणु, झाती पाइणु.

ढोकी-के स्त्री.न. मथो, मुंढी, मगजु.

ढोके न. (१) मथो, मुंढी, सिंसी, सिरु (२) निरिडु (३) मगजु, दिमागु (४) जिहिनु. ढोके उचलणे पाणु खणणु, मुसीबत खां छुटणु. ढोके उठणे मथो सूर करणु-फाटणु. ढोके खाजविणे मथो खन्हणु. ढोके देणे (१) मदद करणु (३) पके इरादे सां कम खे लगणु. ढोके पिटणे मथो पिटणु, रोदनु करणु. ढोके फोडणे मथो मारणु, ममजमारी करणु. ढोके मारणे (१) सिंसी लाहिणु (२) बोइणु, नुक्सानु करणु. ढोक्यावर बसणे मथे ते चड्हणु. ढोक्यावर मिरे वाटणे कंहिजी परिवाह न करणु, न लेखणु. ढोक्यावर खापर फुटणे टिको लगणु, इल्जामु लगणु. ढोक्यावर हाथ ठेवणे-फिरविणे (१) मथे ते हथु रखणु, आसीस करणु (२) हथु धुमाए ठाणु. ढोक्यारुन जाणे का गाल्हि न समुझणु, मतिलबु समुझ में न अचणु. ढोके उठव्या वि. जिदी, शिदती,

भंडु. ढोकेबाज वि. हिकमती, अटिकली.

ढोंगर पु. (१) डंगरु, पहाडु, जबलु, टकरु (२) खुशकु या पहाडी प्रदेशु (३) तमामु डुखियो कमु या बारु. ढोंगर पोखरला, उंदीर काढला टकिरीअ खे सूर थिया त जाई कुई. दुल्लन ढोंगर साजरु डूरां डाइही, ओरियां कख. ढोंगरकंगर पु. जबल, पहाइ वगेरह. ढोंगर किनारा पु. पहाइ जे तरे वारो प्रदेशु. ढोंगरकरी वि. जाबिलू माण्ह, पहाडी प्रदेश जो रहाकू. ढोंगरखिंडी स्त्री. घाटु. ढोंगरदळे न. वण-टिण पटे खेतीअ लाइ साफु कयल पहाडी जमीन. ढोंगरमाथा पु. जबल जी गुरी. ढोंगरवट, ढोंगराळ वि. जाबिलू, पहाडी (जमीन वगेरह). ढोंगररान न. जाबिलू मुल्कु. ढोंगरसरी स्त्री. पहाइनि जी कृतार. ढोंगरी स्त्री. नंढी टकिरी. वि. जाबिलू.

ढोंगळा पु. धुल्हा माकोडो.

ढोण, ढोणी न.स्त्री. (१) पथर जो थांउ, कूंडो, वण जे थुइ मां ठहियलु बर्तनु (२) नंढी बेडी.

ढोणगे न. वण जे थुइ मां ठहियलु या काठ जो नंढो बर्तनु, कूनारो.

ढोणा पु. दोनो.

ढोणी [सं] स्त्री. (१) दूंदी, नंढिडी बेडी, हुडही (२) दोनो (३) नंढो ड्रौदु.

ढोफा पु. गोडो.

ढोंब [सं] पु. (१) मसाणी, मसानि में लाशु सादीदडु शखु (२) चंडालु.

ढोंब [का] पु. बाहि जो मचु, भंभटु, भंभडु.

ढोंबका पु. बिरु.

ढोंबकावळा [सं] पु. डंग कांउ, वडो कारो कांउ, कोहियारी कांउ.

ढोंबरा पु. खालु, खड, चीरु, डार, खाटु.

ढोंबल-ले न. मथो (ठठोली-गुसे जो लफजु).

ढोंबारी-भारी पु. बाजीगरु, कसिरती, बंदबाजु (हिक ज्ञाति या उन ज्ञाति जो शखु, जो नोडी तां हलग, कलाबाजिपू डियण वगेरह कसिरत जा कम करे गुजारो कंदो आहे.)

डोंबाळा-ळी पु.स्त्री. वडी बाहि, भभडु.

डोभण न. पाणीज जो दुबो.

डोमन-ले न. डिसो 'डोबल'.

डोल [हिं] पु. डोलु (पाणीज जो).

डोल पु. खूहो, शीक्लो, बेडी-जहाज जो थंभो जंंहिमें पालु
बुधिबो आहे. डोलकाठी स्त्री. (१) खूहो, शीक्लो
(२) छड्ह.

डोल [सं] पु. (१) भगिवान जी मूर्तीज जो नंढिडो पींधो
(२) डोली (३) कंबिणी (४) लोडो, लुडण जी क्रिया
(५) अजबु (६) डोलु.

डोलकर पु. (१) कहार, डोली खणंदड (२) भीर बहिर,
नाखुओं, बेडी हलाईदडु शाळु.

डोलणे अ.क्रि. लुडणु, झूलणु, झूमणु.

डोलविणे स.क्रि. (१) लोडाइणु, कंधु धूणणु (२) लोड
डियणु.

डोला पु. (१) ताबूत (२) डोली, पालिकी (३) काई.

डोलारा, डोल्हारा [सं] पु. (१) भगिवान जी मूर्तीज लाइ
लाइ नंढिडो पींधो (२) लुडंदडु मुनारो.

डोलावा पु. लोडो.

डोली [सं] स्त्री. (१) हिक किसम जी पालिकी-डोली (बीमार
खे खणण लाइ) (२) पालिकी.

डोसकी-के स्त्री. न. मथो.

डोह [सं] पु. ऊन्हे पाणीज जी जगह (खूह या तलाज में).

डोहण न. दुबो, तलाज.

डोहणा पु. (१) रंडक, विधिनु (२) गोडु, मूंसारो (३)
महिणो, तंअनो.

डोहाळणे अ.क्रि. विलोडणु.

डोहळा, डोहाळा [सं] पु. (१) गर्भवती औरत जूं इछाऊं (२)
इछा, ख्वाहिश, शौकु. डोहाळे लागणे गर्भवतीज खे
उल्लूचूं-आत अचणु. डोहाळे जेवण न. पहिरियों भेरो
गर्भवती थींदइ औरत सां वास्तो रखंदडु हिकु
जशनु-उस्तवु. हिन मोक़े ते उन गर्भवतीज ऐं त्रियुनि
सुहागिणियुनि खे मजिलस लाइ नींड डेई घुरायो वेंदो
आहे. डोहळतुली स्त्री. पहिरियों भेरो पेट सां थींदइ
औरत.

डोळ पु. खलुनि वारी दालि. न. शकु.

डोळकर पु. डिसो 'डोळकर'.

डोळस वि. (१) अखियारु, अखियुनि सां डिसी सघंदडु,
अखिर (२) सुजागु, खबरदार (३) चालाकु,
सियाणो.

डोळा पु. (१) आखि, नेणु (२) नजूर, निगाह (३) टुंगु,
सोराखु (४) नाको, पावो (सुईज जो) (५) अखि
(कमंद जी), सलो फुटण जी जगह (६) गोडो (७)
जंड जो मुहु. डोळा ओळखणे इशारो समुक्षणु, नजूर
सुजाणणु. डोळा ठेवणे अखि रखणु (कंहिं शैड ते),
अखि पाइणु-विक्षणु. डोळा बांधणे कलमु-पेवंदी करणु
(वणु). डोळा मारणे अखि हणणु, मेछ डियणु, अखि
भजणु. डोळा लागणे अखि लगणु (निंड). डोळे उघडणे
अखियूं खुलणु. डोळे दिपविणे चूंघाइणु. डोळे निवणे
अखियूं थधियूं थियणु, संतोशु थियणु. डोळे पांढरे
करणे (१) अखियूं चर्खु करणु-थियणु (२)
मरणकंधीज ते पहुचणु. डोळे पाताळात जाणे अखियूं
डरा डेई वणणु. डोळे पिंजारणे अखियूं रतु छडणु,
अखियूं फोटारणु. डोळे पुसणे अखियूं उचणु,
परिचाइणु. डोळे फाटणे अखियूं चर्खु थियणु. डोळे
फिरणे (१) चकरु अचणु (२) इरादो बदिलिजणु. डोळे
फिरविणे (१) अखियूं फिरी वणणु, मरणकंधीज ते
पहुचणु (२) अखियूं-दोडा फाडणु. डोळे फुटणे (१)
अखियूं निकिरणु, अंधो थियणु (२) इसदु थियणु. डोळे
बांधणे अखियूं बघणु, ठगणु, माहिणु. डोळे भरून
पाहणे तिरपती थियण ताई डिसणु. डोळे भिटणे
अखियूं पूरणु, मरण. डोळे मुरडणे अखि टेट के
डिसणु. डोळे मोडणे (१) मेछ डियणु (२) मगिरूरीज
सां डिसणु. डोळे येणे (१) अखियूं उचणु (२) वरी
नजूर हासलु थियणु. डोळे वाटारणे शूके निहारणु,
अखियूं फोटारणु, अखियूं डेखारणु. डोळ्यांचे पारणे
फिटणे अखियूं थधियूं थियणु. डोळ्यात तेल घालून बे
इदि खबरदारीज सां. डोळ्यात धूळ घालणे अखियुनि
में धूडि विक्षणु, ठगणु. डोळ्यात भरणे बे इदि पसंदि
अचणु. डोळ्यांवर कातडे ओढणे अखि बूट करणु,

ध्यानु न डियणु. ढोळ्यांवर धूर येणे पेटु भरिजणु
(धमंडु). ढोळ्यांवर पाणी लावणे खुशि करणु. ढोळला
पु. अखि. ढोळ उजेडी कि.वि. (१) डीहं डिठे जो (२)
साफु साफु, मुंहं ते. ढोळेझाक स्त्री. अखि बूट, कन
लाटार. ढोळे फुटका वि. अंधो. ढोळेफोड स्त्री. बारीक
गोल्हा-जाच-चकास, तिखी नजर अखियुनि जो
जियानु. वि. अखियुनि खे तकिलीफ डीदडु. ढोळेभेट
स्त्री. (१) अखिरीन मुलाकाति (मरण खां पहिरी)
(२) सरसरी निगाह, घडीअ जी मुलाकाति, बीठे बीठे
गडिजणु. ढोळे मिचक्या वि. अखियूं छिभींदडु.
ढोळेमोड स्त्री. मेळ, अखि जो इशारो. ढोळ्याचा दाब
पु. अखि डेखारणु-दड्को डियणु. ढोळ्यातले काजळ
चोरणारा पु. पकां चोर, डुटो. वि. बे इदि

चालाकु-माहिर-ठगु. ढोळ्यांदेखत कि.वि. अखियुनि जे
सामुहं. ढोळ्यांमाणे कि.वि. पर पुठि.

ढोळ पु. टुंगु, सोराखु, खाटु.

ढोळूक पु. टुंगु.

ढोख [सं] पु. इसडु, साडु, कीनो.

ढौर पु. डमिरू.

ढौरणे अ.क्रि. पाणु सींगारणु, हारु सींगारु करणु, ठहणु.

ढौन [अ] पु. (१) डीलु, शिकिलि, बनावत (२) सूहं (३)

दंगु (४) डेखाउ, ठठु (५) डौलु. ढौलदार वि.

सुडोलु, सुहिणो, जेबाडतो, ठाहूको. ढौली वि. ठाहूको,
रंगीलो.

ढौल, ढौळ [अ] न. दरखास्त करण जो छपियलु फारमु.

ढौळपत्रक न. कोरो फारमु (इं) 'फॉर्म'.

ढ

ढ मराठी वर्णमाला जो चोडहों हर्फु सहीह.

ढ वि. अण पडहियलु, जाहिलु, जडु, मोगो, छसो.

ढई स्त्री. (१) जफाकशी (२) महिमान जो वगण जो नालो
ई न वठणु (३) जोरदार कोशशि, मज्जिबूती. ढई देणे
महिमान जो हद खां वधीक टिकणु.

ढंक वि. तमामु वडो, शाही, परबत जेडो.

ढकल स्त्री. ईध, कम में कयल देरि, रखि रखां.

ढकलगाडी स्त्री. येल्ह गाडी, (इं) 'ट्रॉली'.

ढकलगुजरण-गुजारा स्त्री.पु. जीअं तीअं वक्तु टपाडणु.

ढकलचंद वि. बे परिवाहीअ सां कमु कंदडु, अलगर्जु.

ढकलणे स.क्रि. (१) धिकणु, येल्हो डियणु (२) डुखियो वक्तु
काटणु (३) जीअं तीअं कमु टपाडणु (४) बिण् ते
रखणु (कमु).

ढकलनंद पु. जीअं तीअं कमु कंदडु, टोटी.

ढकलपट्टी स्त्री. कमु टारण या कमु सीडाडण जी विरती.

ढकनाढकन-नी स्त्री. रखि रखां, अजु सुभां करणु, पहिंजो
कमु बिण् ते रखण जी विरती.

ढकशी स्त्री. लहर टोडु, समुंड जे लहरुनि जो जोरु भवण

लाड ठहियलु बंदु.

ढकार पु. तमामु वडो ककरु-बादलु.

ढग पु. ककरु, बादलु. ढगाळ वि. झुडालो, बादलनि सां
छांयलु.

ढंग पु. (१) इलत, आदत (२) छिस्पाई, गडहपाई.

ढगळ वि. (१) सडिलो, डिलो, फिल्हडो, वडीअ माप जो
(२) हथ फाडु, उडाऊ.

ढंगळ वि. लंबो.

ढंगळणे अ.क्रि. किनो थियणु.

ढंडेरा वि. भिमिरु, डिडिरु.

ढप, ढब स्त्री. हलण-गाल्हाडण जो दंगु, ठठु.

ढपला-नी पु. स्त्री. टुकरु-चापोडो-छोडो (काठ-भिती जो).

ढपळ, ढप्पळ वि. तमामु छिडो (डुधु वगेरह), टिंगु, पाखो,
पाणीअ जहिडो.

ढपळवणी स्त्री. तमामु छिडो-पाणीअ जहिडो डुधु-कड्ही या
भाजी.

ढब स्त्री. दंगु, रीति, डार.

ढबुला वि. डिम्टी, डिम्किडो, छोटो मोटो.

ढबू-ब्बू [का] पु. (१) टको, बिनि पैसनि जो सिको (२) थुल्हो ऐं फेफो शख्स.

ढम-म्म वि. बे इदि सुस्तु, टोटी.

ढलपा-पी पु.सी. चापोडो, छोडो, टुकर.

ढवक न. अधु, अधु हिंसो.

ढवढव स्त्री. गंडु गोडु, बे इंतजामी, मूंझारो.

ढवढवणे अ.क्रि. कमु रासि न थियणु.

ढवळणे स.क्रि. (१) धुमाडणु, गडणु, हलाडणु, छाछोलणु (२) विलोडणु (३) पेट में वढ पवणु.

ढवळा पु. बेइंतजामी, गोडु.

ढवळा वि. धौरो, अछो.

ढवळाढवळ स्त्री. अस्तअंदाजी, विचमें पवणु.

ढवा [सं] पु. नामर्दु, खदिडो.

ढसाढसा अ.क्रि. ज़ोर ज़ोर सां (रूअणु वगेरह), ज़ारूं ज़ारूं.

ढसासणे अ.क्रि. गीहणु, वडा दुक भरे पीअणु, वटोरणु, सथणु, दूसणु.

ढळ पु. (१) किरण-फिसकण-थिडण जीं क्रिया (२) तिरकणि (३) भुल, खता (४) ज़वालियत.

ढळढळ-ळा क्रि.वि. ज़ोर ज़ोर सां, ओछिंगारूं डेई (रूअणु).

ढळढळीत वि. (१) साफु, चिटो (२) झझी रोशनीअ वारो (३) पधिरा, साफु.

ढळणे अ.क्रि. (१) तिरकणु, किरणु, दुरिकणु, घटिजणु (२) फर्जु पूरो न करणु (४) मोट खाडणु (५) पुठिते पवणु, पौणो पवणु.

ढळेपंज वि. तमामु बुढो (घोडो).

ढाक, ढाकळ न.स्त्री. तमामु झूना वणु.

ढाक वि. डधु.

ढाकण न. ढकणु, पुडु.

ढाकणे स.क्रि. ढकणु.

ढांग स्त्री. (१) विख, बिरांघ (२) रान, सथर, बिनि रानुनि जे विच वारी विथी.

ढांगळ वि. वडियूं बिरांधूं भरींदहु.

ढांगळणे स.क्रि. ठठोली करणु, धिकार ज़हिडी हलति हलणु.

ढांचे-ढूं क्रि.वि. बे मेलो (गाल्हाडणु).

ढांढोरा पु. ढंढोरो, होको, पड्हो.

ढांदुळणे स.क्रि. ढूंढणु, गोल्हणु, जाचणु, चकासणु.

ढाण न. (१) दागु, चिटो (२) गप.

ढाण वि. (१) आलो (२) टिडु (खटो).

ढाण क्रि.वि. तमामु घणो.

ढाणे न. चिटो, दागु.

ढाण्या वि. (१) चिटकमिरो (२) टिडु (खटो). ढाण्या बाघ पु. चीतो.

ढापण न. (१) ढकु, पुडु (२) अखियाडी, घाणे जे बैल जे अखियुनि ते ब्रधलु पर्दो.

ढापणे स.क्रि. (१) ढकणु, पुडु डियणु (२) लिकाडणु (३) चोराडणु, तगाडणु, लमाडणु.

ढाल स्त्री. (१) ढाल (२) किल्ल जे मथां फडिकंदहु झंडो (३) गिचीअ जी बाहिरि निकितल हडी (४) बचाउ (५) डोराठी. ढाल देणे दूबदू थियणु. ढालगज वि. बेशर्मु, बे नको, पुछु लोडाईदहु. ढालाईत पु. ढाल खणंदहु। सेपाही, सिपरिदार. ढाल्या वि. सिपरिदार.

ढास पु. चकु, डंगु.

ढास वि. खुशकु, फसल लाड काराडती न थीदइ (जमीन).

ढास स्त्री. खंधि जी ज़ोर, हलाखु कंदइ खंधि.

ढासण न. आघार, टेक, सहारो.

ढासरा पु. सदिमो, धोडो, धकु, चोट.

ढासळणे अ.क्रि. (१) किरी पवणु, ढही पवणु, पटि पवणु (२) तबीअत डहणु.

ढाळ पु. दस्त, जुलाबु, तीक. न. (१) बनावत, आकार, घाटु (२) मोतीअ जी चमक (३) लाही. स्त्री. (१) डंगु, हलति, रवाजु, रीति (२) टारी. ढाळी पडणे रवाजु थियणु. ढाळउखाळ पु. दस्त ऐंउल्खूं. ढाळक न. जुलाब जी दवा.

ढाळणे स.क्रि. (१) वहाडणु, हारणु, गारणु (औंसू) (२) लोडणु, लोडाडणु (चंवरु, पंखो) (३) फिटी करणु (४) तीकणु.

ढाळा-ळी पु.स्त्री. टारी, डंडी.

ढाळ्या पु. पडहेवारो, होकाई.

ढिगार, ढिगारा पु. ढिगु.

ढिंगी स्त्री. टेक, आड.

ढिम, ढिम्म स्त्री. (१) चुपि, माठि (२) थोरो वि असरु (न थियणु).

ढिमा पु. (१) दडो (२) नदीअ जे विच में जमीन जो सुकलु हिंसो.

ढिरा, ढिरी पु.स्त्री. (१) गौंचु, अंगूर (२) नरमु टारी.

ढिला वि. ढिलो, ढरो.

ढिलबिणे स.क्रि. ढरो करणु.

ढिल्या वि. ढरो, ढिलिडो, मोगो, सुस्तु.

ढिसळ, ढिसाळ वि. (१) हथ फाडु, खर्चाऊं (२) फेफो.

ढिसा पु. किंगिरी (पखी), (इं) 'किंग फिशर'.

ढीग पु. ढिगु.

ढीग वि. झसो, जामु, तमामु घणो.

ढील स्त्री. ढराई, नरमाई, बे परिवाही.

ढील वि. (१) ढरो, ढिलो (२) गाफिलु (३) भिभिरु.

ढुंकणे स.क्रि. लीओ पाइणु, जोरीअ डिसणु.

ढुकून क्रि.वि. मुहुं वराणु.

ढुंगण न. बुंडणु, थडो, थरो, दुडो. ढुंगणास हात पोचणे

आजादु-छुडिवागु थियणु, हथनि खां निकिरी वणणु.

ढुंडाळणे स.क्रि. गोल्हणु, जाचणु.

ढुडाचार्य [का] पु. बुटाकी, डटाई, आकडि खानु, लबांडी.

ढुमणी स्त्री. थेल्हो, धिको, टकरु, थूनो.

ढुशी, ढुसकणी, ढुसकी स्त्री. थेल्हो, थूनो, टकरु, धिको, उखल.

ढुसकणे, ढुसणे स.क्रि. टुंबणु, टकरु-थूनो हणणु.

ढुसा, ढुसा पु. ठौशो, मुक.

ढुसी स्त्री. थूनो, टकरु (मथे सां हंयलु).

ढेक स्त्री. ढगे जी रंभ, चीख.

ढेकणे अ.क्रि. उलर करणु, काविडिजणु.

ढेकर पु.स्त्री. ओगिराई.

ढेकूळ, ढेकूळ न. (१) भींड, भितरु, चाप (२) सुकल छेणे जो गोड्हो.

ढेकळी, ढिकळी स्त्री. पिनोडो, चांवरनि जो गोड्हो.

ढेकी स्त्री. उखिरी, पेहू या चूना कुटण जो ओजोर.

ढेकूण पु. मुंघिणु, मुंघुणु.

ढेंग स्त्री. (१) टंग, लत (२) विख, कदमु.

ढेंगमत न. पाखंडी मतो, बिद्अत, धर्म जे खिलाफु वीचार.

ढेंगळणे स.क्रि. (१) ओरांघणु (२) फेटारणु, रदि करणु, न कुबूलणु.

ढेंगा पु. थडो, थरो.

ढेंगाळी स्त्री. देरि, ईध, गेसरि, सीडप.

ढेंढळ स्त्री. दस्त.

ढेंढळणे स.क्रि. दस्त थियणु.

ढेण्या पु. डेणो मुंघणु.

ढेप न. वडो भितरु.

ढेप स्त्री. (१) डेप, दिमी (गुड जी) (२) भीड, मेडाको.

ढेपणे स.क्रि. (१) ढिगु ठाहे रखणु (२) दूसणु, सथणु (गिरहु).

ढेपशी-सा स्त्री.पु. बरियल छेणनि जी रख जो ढिगु (जीअं जो.तीअं रखियलु).

ढेपाळणे अ.क्रि. फसू थी वणणु, सघ निकिरी वणणु.

ढेपाळे न. गुड जी दिमी ठाहिण जो जमीन में पियलु सांचो.

ढेबर वि. दुंबो, भिभिरु.

ढेंबूस न. गोड्हो (सरीर या वण वगेरह मथां थियलु).

ढेम-मा स्त्री. दडो, टकिरी.

ढेमसा पु. मेहो.

ढेर पु.न. (१) भिभु, ढिडु, बाहिरि निकितलु पेटु (२) ढेर, ढिगु. ढेरपोट्या वि. भिभिरु, वडे पेट वारो, ढिडरु.

ढेर पु. पिचूं.

ढेरी स्त्री. (१) ढिडु, भिभु (२) ढिगी, ढिगिडी.

ढेलच-ज स्त्री. (१) डेडी, सितूनिदारि डेडी, कमानी दर (२) चांउठि, ढकियलु बुंभो.

ढेला पु. नदीअ जे विच वारो बेट जहिडो हिंसो.

ढेली वि. डठलु, गठलु (चित्रु, सिको).

ढेसण स्त्री. पीह, गपागीह.

ढेसणे स.क्रि. सथे-दडे भरणु.

ढोक न. (१) झूनो-पुराणो वणु (२) बुडो, पोड्हो, कुराडो शङ्खु.

ढोकळा पु. ढोकलो, बेसण जी ठाहियल चहिरी शैड.

ढोंग, ढोंगसोंग न. ढोंगु, मिखिर, ठगी. ढोंगखतुरा पु.
 दोलाबु, ठगी, लुचाई, फरेबु.
 ढोंगा पु. थड़ो, थरो.
 ढोंग न. (१) बुंडु, काठीअ जो डिंगो फिडो टुकर (२) थुल्हो
 ऐं बदिसूरत शखु.
 ढोंगस न. (१) वण जे थुड़ मां कपियलु बुंडु (२) वण जो
 खालु, पोरु (३) सुस्तु, टोटी.
 ढोंगा वि. शाही, परबत जेडो. ढोंगशीर स्त्री. खुच.
 ढोंपर पु. (१) गोडो (२) ठूठि (३) डोडो (आडुरि जी).
 ढोंपरची वाटी स्त्री. ढकिणी (गोडेजी). ढोंपरखळी
 स्त्री. गोडे सां हंयलु धकु, ठूठि हणणु.
 ढोंपरणे स्त्री. डोडे सां ढोंगो हणणु-चिदो अगिते सोरणु.
 ढोंबळ [क] वि. (१) साफु, चिटो, पधियो (२) वडो, वडी
 (३) सूज, (इं) 'प्रॉस'.
 ढोंबळा पु. खाटु.
 ढोंमण न. थड़ो, थरो.

ढोर न. ढोर, मिहं, पसूं, जानिवर.
 ढोरगा पु. गिझ (पखी).
 ढोल पु. (१) ढोलु, वडो दुहिलु (२) वडी खड, चुर (३)
 ढढरु (वण में खालु).
 ढोलकी स्त्री. ढोलक.
 ढोलक्या पु. ढोलकी, ढोलक वजाईवडु.
 ढोला पु. (१) नुक्सानु, घाटो (२) ठगी, पैसा हड़पु करणु.
 ढोसार न. (१) सूतो ऐं पोरु वणु (२) भिभिर शखु, पेटिरु.
 ढोली स्त्री. ढढरु, वण जो खालु-पोरु.
 ढोल्या वि. भिभिर, पेटिरु, ढिढिरु.
 ढोसकणी, ढोसणी स्त्री. टुंबण जी क्रिया.
 ढोसणे स.क्रि. (१) दूसणु, वडा वडा दुक भरे पीअणु, बूसणु
 (२) ठूठि सां धिको डियणु.
 ढोसरा, ढोसा पु. ठौशो, धकु, मुक, चोट.
 ढोसला पु. कंगणु, थुल्हो चूडो.

ण

ण मराठी वर्णमाला जो पंद्रहों हर्फु सहीह. हिन अखर सां शुरूअ थीदइ लफ्जु मराठीअ में कोन्हनि.

त

त मराठी वर्णमाला जो सोरहों हर्फु सहीह.

त त.
 ता (१) ताई (२) तफा (३) तफसील (४) तअलुको.
 तइ-ई [सं] क्रि.वि. (१) तडहिं, उन वक्ति (२) उति, उते,
 उन हंधि (ही लफ्जु सिर्फु कविता में ई कमु ईदो
 आहे.)
 तऊर, तवर [अ] पु. (१) हठु, मगिरूरी, अभिमानु, वडाई,
 आकडि (२) हिमथ, जुरयत, छाती.
 तकटणे स.क्रि. (१) जोर सां छिके बघणु (२) दूसणु,
 (मानी) नक ताई डल्हणु.
 तकटबंदी स्त्री. (१) लोड्हो, वेड्हो (२) तलिब करणु (३)

धेरो करणु.
 तकतकणे अ.क्रि. चिमिकणु, बहिकणु.
 तकतकीत वि. चिमिकंदडु.
 तकरार, तक़ार [अ] स्त्री. (१) शिकायत (२) फरियाडु, दांह
 (३) शेडो (४) अअतिराजु. तक़ारअर्जी स्त्री.
 अपील.
 तरकाळ स्त्री. (१) वघाउ, वघाउ करे बुघायल गाल्हि, ठाहु
 (ठाहिणु) (२) इलिजामु, कलंकु.
 तकरीर, तक्रीर [अ] पु. (१) इलिजामु, कूडु, डोहु (हणणु)
 (२) कैफियत (३) कूडा सबब, बहाना (४) हकीकत

तकलादी [अ] वि. (१) बनावती, नकुली, जडू (२) बेपरिवाहअ सां ठहियलु (जेवरु, घरु).

तकलीप-फ [अ] स्त्री. तकलीफ.

तकबा [अ] पु. ताकत, जोरु, उत्साहु.

तकशीम-सीम, तक्षीम [अ] स्त्री. (१) हिंसो, पती (२) मंडिली, संघु. तक्षीमदार पु. हिंसेदारु, भाईवारु.

तकशीर-सीर [अ] स्त्री. (१) गलित्ती, भुल, डोहु, गुनाहु (२) विड, घटिताई.

तकस [सं] पु. सूरु, दर्दु, ईजाउ, जखमु.

तकाकी स्त्री. तिजिलो, चमक.

तकूब, तहकूब [अ] पि. महमिलु कयलु (कमु), थोरे वक्त लाइ बंदि रखियलु (कमु).

तकूबी, तहकुबी [अ] स्त्री. महमिली, मुअतली, मौकूफी, को कमु कुशु वक्त लाइ बंदि रखण जी क्रिया.

तक्कट कि.वि. फौरन, चटपटि, खिन पल में.

तक्केफोड वि. सुस्तु, टोटी, आलिसी.

तक्त, तख्त [फा] तख्तु, गादी, सिंघासन. तक्तनशीन वि. तख्तनिशीनु, तख्त ते विहारियलु, थाफियलु.

तक्तपोशी [फा] स्त्री. तख्तापोशी, तख्तानि-काठ जे पटियुनि जी ठहियल छिति.

तक्ता [फा] पु. (१) तख्तो (२) गुलनि जो बारो (३) नक्शो, खाना ठहियलु कागजु (४) कागज जो अघु टुकर.

तक्या [फा] पु. तक्यो, वडो विहाणो.

तक्र [सं] न. डुधु, छाछ. तक्रमंदूर पु. डुध सां वठण जी दवा.

तक्रार स्त्री. डिसो 'तकरार'.

तक्का [अ] पु. जोरु, जोशु, उत्साहु.

तंखा [फा] पु. पधार. डिसो 'तनखा'.

तग, तगाव [सं] पु. तगाउ, तागापो, जटाउ, टिकाउ.

तग पु. ताराजी.

तंग [फा] पु. तंगु, गेलि, घोड़े जी जीन बुधण जो पटो.

तंगतोबरा पु.स्त्री. संज-जीनूं वगेरह. तंगबार पु. (१) जीनसाजी, संज विशी कयल तयारी, संज रखी तयारु कयलु घोड़ो (२) सफर लाइ संभिरियलु या तयारु थियलु शाखु.

तंग [फा] वि. (१) तंगि, सोइहो (२) छिकियलु (३)

मुसीबत में फायलु. तंगचाई स्त्री. तंगी, अणाठ, खोटि.

तंगतंगीत वि. (१) छिके बुधलु (२) सुबंघु. तंगदार वि. पको, सोधो.

तगत न. (फसलु या अंबनि जी) निगहबानी, नजरदारी, गुणप.

तगत न. जरीअ जा कपिडा, चांदीअ वगेरह जो पत्रो.

तंगड-डी न.स्त्री. टंग, लत.

तगडा [सं] वि. डटो मुटो, सघारो, मुष्टंडो.

तगणे अ.कि. (१) तगणु, जटाउ करणु (२) सहणु, दमु झलणु, दब झलणु, सट झलणु, तगणु.

तंगणु [फा] अ.कि. (१) खीणु-डुबिरो-हीणो थियणु (ताकत या पैसे में), हालति खराबु थियणु (पैसे में) (२) थकिजणु.

तगदमापट्टी [अ] स्त्री. धुको, अंदाजो, अटिकल.

तगदमा [अ] पु. (१) डहकाउ, धाको (हुकूमत-अधिकार जो), रज्बु (२) तख्मीनो, अंदाजो.

तगमग [का] स्त्री. लोछि, बे आरामी, आंधिमांधि, बेताबी.

तगमगणे अ.कि. फधिकणु, बेकरारु-बेताबु थियणु, लुछणु.

तगर [सं] स्त्री. तगरु (वनस्पती).

तगवणा वि. झलाऊ, झालू, झलींदहु, जटाऊ.

तगवणे न. झलाऊ कपिडो.

तगविणे स.कि. तगाइणु, झलाइणु, जटाउ कराइणु.

तंगशाई [फा] स्त्री. तंगी.

तगाई [अ] स्त्री. तकावी, सरकारि तफाँ हारीअ खे डिनल कर्ज जी रकम.

तगादा [अ] पु. तकाजा, धुर, तलिब, छिक.

तगारी [फा] स्त्री. तगारी.

तगिरी-गेरी [अ] स्त्री. मौकूफी, नौकिरीअ खां जवाबु, बरखास्तगी.

तंगी स्त्री. (१) तंगी, अणाठ (२) छिक, छिक ताण, सोइह.

तगीर [अ] वि. कम तां कटी छडियलु, मौकूफु.

तगवग वि. काविडियलु, छितो, डमिरियलु, गुसे में अखियूं बाहि करे डिसंदहु.

तज [सं] स्त्री. तज, दालिचीनी, दालिचीनीअ जो वणु.

तजकारा [अ] पु. रुखत, खाधलु पैसो, ख्यानत, ठगी.
 तजकारा [अ] पु. (१) सनद (२) सजा, डंडु.
 तजणे अ.क्रि. तजणु, त्यागणु, छडे डियणु.
 तजबीर [अ] स्त्री. तस्वीर.
 तजना, तजिला, तजेला [अ] पु.स्त्री. तिजिलो, चमक,
 ताजगी.
 तजवीज [अ] स्त्री. तजवीज, उपाज, इलाजु (२) जाच,
 गोल्हा, पुछा (३) फैसिलो, निबेरो (४) बंदोबस्तु.
 तजावज [अ] स्त्री. (१) उलंघनु (२) फरकु (३) मुफासिलो,
 दूरी.
 तजावजा [अ] स्त्री. ख्यानत, गबनु. क्रि.वि. खिर वि खिर,
 टिडियल पखिडियल हालति में, टाकोडो पियल
 हालति में, मूंझारे जी हालति में.
 तजेला पु. तजिलो, चमक, ताजगी, तेजु.
 तज्ज [सं] वि. ज्ञाणू, माहिर.
 तट [सं] पु. (१) किनारो, कपु, साहिलु (२) किल्ल जी
 भिति, कोट जी चौदेवारी (३) निफाकु, फिरकेबंदी,
 दूबारी, डुफेडु, फोटि (४) साजशि (५) घुरि, संघु,
 टोली (६) जबल-पहाड जो लाहु, गुरी (७) दाज,
 वारो (८) दूबदू थियणु, घेरो, वेड्हो. तटबंदी स्त्री.
 किल्लबंदी. तटस्थ वि. (१) बे तरफदार, अलगि, न
 हेडाहुं न होडाहुं (२) इतिजारु कंदडु (३) समुंड जे
 किनारे वटि रहंदडु (४) खामोशु (५) अजब में
 पियलु (६) सीडियलु, सीडिजी बीठलु.
 तट स्त्री. हठु, ज़िदु.
 तट पु. (१) बदिनागी (२) झेडो, तकिरारु. वि. झेडाकारु.
 तटकन् क्रि.वि. (१) तेज़ीअ सां, फौरन, झटि (२) ज़ोर सां.
 तटका [सं] पु. (१) सन्बुधु, लागुपो (२) लिहाजु.
 तटकारणे स.क्रि. सख्तु ताकीद करणु, चिताजु डियणु, छंड
 कटणु.
 तटकी-के स्त्री.न. तडनि जो दरु.
 तटणे [सं] अ.क्रि. सीडिजी बीहणु, बीही रहणु.
 तटतट-तटा क्रि.वि. टिड्को, चीकाटु, कडकड़ाटु.
 तटतटणे अ.क्रि. टिडिकणु, फुटणु.
 तंटा [हिं.सं] पु. (१) टंटो, झगिडो, बहिसु, अणबणाति (२)

ज़रूरी कमु (३) तकाज़ा, घुर. तंटेबोर वि. टंटाई.
 तटाक [सं] पु. नदीअ जो किनारो.
 तटाक [सं] न. तलाज.
 तटाटणे अ.क्रि. बे हवि छिकिजणु-फुंडणु (पेटु वगेरह).
 तट्टाणी, तट्टाणी स्त्री. नंदी घोड़ी.
 तटिनी [सं] स्त्री. नदी.
 तटी [सं] स्त्री. बांस जे लकिडियुनि मां ठहियलु दरु-तडो या
 पदों, तडे जो दरु.
 तट्ट क्रि.वि. तमामु घणो (फूकियलु-पेटु वगेरह), टिडिकंदडु.
 तट्ट पु.न. टट्ट, डडो.
 तट्टा पु. तडो.
 तड [सं] स्त्री. (१) तडु, किनारो (नदीअ जो) (२) पछाड़ी,
 इन्तहा, तोड (३) तडभीड, तकाज़ा, तलिब (४)
 तडभीड, तंगी.
 तड [सं] पु. घुरि, पासो.
 तंड [सं] पु. बहिसु, झेडो.
 तडक क्रि.वि. (१) ज़ोर सां, जोश मां, उमालक (२) झटि
 (३) पूरीअ तरह, पूरो पूरो (४) सिधो (५) ठह फह.
 तडकणे [हिं] अ.क्रि. (१) टिडिकणु (२) डरणु, फुटणु, चीर
 पवणु, किर्कणु (३) भजणु (४) भजणु (४) दिलि
 दुखी थियणु.
 तडकाफडकी क्रि.वि. (१) झटि, ठहफह, यकिदमु (२) साफु,
 गैरि मुबहम (३) बिना कंहिं लिहाजु जे.
 तडकाविणे स.क्रि. (१) धकु-थफड हणणु (२) काविडिजणु
 (३) धमिकाडणु.
 तडकावून क्रि.वि. झटि पटि, तेज़ीअ सां, बिना कंहिं डप जे,
 जोश मां.
 तडगी स्त्री. मिटिअ जो नंदो दिलो, दिली.
 तडजोड स्त्री. (१) ठाहु, करार दावु (२) किफायत,
 कमिखर्ची.
 तडणे अ.क्रि. टिडिकणु, चीर पवणु.
 तंडणे अ.क्रि. विड्हणु, झेडो-बहिसु करणु.
 तडतड स्त्री. टिडिकाटु.
 तडतडणे अ.क्रि. (१) टिडिकणु, फुटणु, डरणु (२) लिड
 फुटणु (३) वारनि खे छिक अचणु.

तडतडया वि. तीसिरु, चिडिणो.

तडफ [सं.हिं] स्त्री. उत्साहु, जोशु, सरगमी, काबिलियत.

तडफदार वि. उत्साही, जोशीलो, जलफटाको, खडो, फुडितु, काबिलु.

तडफड स्त्री. तडफ, तडप, लोछ, जहोजहद, फधिको.

तडफडणे अ.क्रि. तडिफणु, लुछणु, फधिकणु.

तडवा पु. लत.

तडस पु. (१) सुई, कंडो (२) पेचु, वटु (पेट में-घणे खाइण करे).

तडसळी [सं] स्त्री. नोकदार शीख (तरियल शड कडण लाइ).

तडा पु. (१) चीर, डार, टिडिको (२) छोडो.

तडाडणे अ.क्रि. टिडिकणु, चीर पवणु, फुटणु.

तंडा, तांडा [का] पु. (१) टोलो, टोली, मेडु, खथो (२) मेडाको, कतार.

तडाखा पु. (१) धक, चोट, ठैशो (२) ज़ोरु, जोशु (३) ज़ोरदार क्रिया. तडाखेबंद वि. ज़ोरदार, ज़बरदस्तु.

तडाग [सं] पु. तलाउ.

तडाडणे अ.क्रि. छिजणु.

तडावणे अ.क्रि. (१) कम्मु रासि थियणु (२) फुटणु, चीर पवणु.

तडित् [सं] स्त्री. विजु, खिंविणि.

तडी स्त्री. किनारो.

तडीपारी स्त्री. तडे कडणु, शहर नेकाली.

तडुक स्त्री. यंटु, गपोडो.

तंडुल [सं] पु. चांवर.

तंडेल [सं] वि. शेडाई, शेडाकारु, टंटाई, मगिरूर, डिंगो, सटाणो.

तड्या वि. नसीम बरी, ज़मीन जी हवा.

तड्या वि. खुश्कु.

तडण-न [सं] स्त्री. (१) कमी, तंगी (२) छिक.

तण [सं] न. गाहु, कख-काना, कखु, कसड, रज. तणखाईर वि. गाहु खाईदडु. तणघर न. कखनि जी झूपिडी.

तणमोड स्त्री. गाह पटे साफु करणु.

तणणे [सं] स.क्रि. ताणणु, छिकणु, कशणु.

तणणे अ.क्रि. झगिडो करणु, विडहणु.

तणतणणे अ.क्रि. (१) खार खाइणु, इमिरिजणु, वातु कडणु (२) ठेंग टपा डियणु (३) छिकणु, कशणु.

तणसरणे [सं] अ.क्रि. खाई धुल्हो थियणु, सुजणु, मचणु, डडो डौटो थियणु.

तणार [सं] न. गाह जी झूपिडी.

तणाव-वा [अ] पु. (१) छिक, ज़ोरु (२) तंबूज जी छिके बुधल नोडी (३) आधार, मुरिबी (४) तंडु (५) आधार लाइ बुधल नोडी (६) तनाउ.

तत-थ [सं] क्रि.वि. उते.

तंत पु.स्त्री. (१) तंत, तंडु, धागो (२) साहु, दमु. तंतबाद्य न. तार जो साजु (यकितारो वगेरह).

तंत [सं] क्रि.वि. (१) हूबहू (२) टिमिटारि, कनतारि (२) पक.

तंतकवी पु. चारणु.

तत्कार [सं] पु. 'ॐ तत्सत्' महामंत्र जो बियो अखरु तत्.

तत्काळ [सं] क्रि.वि. ततिकालु, तुरु ई, बरवकित.

तंतरणे [सं] स.क्रि. वेसाहणु, ठगणु, दगा करणु, भुलाइणु.

ततक्षणी [सं] क्रि.वि. बरवकित, यकिदमु, हिकदमि.

तंतारा, तंतार [सं] वि. डुबिरो, सुकलु, कंगु, सन्दिडो.

तंताळ वि. शरारती, हरकती, लुचो.

तंती पु. कोरी.

तंतू [सं] पु. (१) धागो, तार, साज जी तार (२) तंडु, तांदूरो (३) सुरागु, सगु (४) नसुलु, वन्थु, औलाबु. तंतुपटन्याय पु. तंडु-धागो खां सवाइ कपिडो न थो थी सधे, सदाईजो या सुभावीक सन्धु-लागापो-मिटाचारी. तंतुबाद्य न. तार जो साजु (यकितारो, वीणा). तंतुबाद्य पु. कोरी.

तंतोतंत वि. (१) हूबहू, सागियो, सुजि (२) कनतारि (भरियलु).

तत्ता [सं] वि. कमीणो, नीचु, ओछो.

तत्तामल [सं] वि. सतु, मगजु, गुरु.

तत्त्व [सं] न. (१) सचु, हकीकत, सचो रूप (२) ततु, सार, मगजु, सतु (३) उसूलु, मतो (४) अनसरु, अनासरु (५) ब्रह्म (६) नेमु (७) विजुडु, हस्ती.

तत्त्वग्रह, तत्त्वनिरसन पु.न. सच-हकीकत जी जाण थियणु, ततु कढणु. तत्त्वचिंतन न. ईश्वर जो ध्यानु-वीचारु-कियासु करणु. तत्त्वतः कि.वि. सचु पचु, हकीकत में. तत्त्वप्रणाली स्त्री. तत्त्वज्ञान न. फेलिसूफी, सचो ग्यानु. तत्त्वज्ञानी, तत्त्वज्ञ वि. फेलिसूफ, ग्यानी. तत्त्वार्थ पु. (१) ततु, सारु, मगजु (२) सचु. तत्त्वसूत्र न. वचनु, चवणी.

तत्त्वमसि [सं] स्त्री. वेदान्त जो ततु - 'तूं ईश्वर ई आहीं'.
(२) धनु, पैसो.

तत्पर [सं] वि. तत्परि, फुडतु, मगनु, रुधलु (कम में).

तत्र [सं] अ. तिते, उते, हुन हंधि, हुते.

तंत्र [सं] न. (१) सुटु, धागो, तंदु, तार (२) डंबिलो, अग्लो, सामानु सरो, बार बुचा (३) नीती, सीति (४) गुलामी (५) हलति (६) हुनर, कारीगरी. तंत्रकला, तंत्रशास्त्र स्त्री.न. हुनर या कारीगरीअ जी विद्या-इल्मु-शास्त्रु, (इं) 'टेक्नॉलॉजी'. तंत्रनिकेतन न. (इं) 'पॉलीटेक्निक'. तंत्रशाळा स्त्री. (इं) 'टेक्नीकल स्कूल'. तंत्रज्ञ पु. कारीगर, मशीन जो जाणू, (इं) 'टेक्निशियन'.

तंत्रपाठ पु. संजोग, भोग.

तत्रापि [सं] कि.वि. तडहिं बि, त बि.

तंत्री [सं] स्त्री. (१) तार, नोडी (२) तार जो साजु, वीणा, स्मरंगी. वि. (१) उणियलु (२) ठगु, सिमिणो, मक्रेली, हिरफती.

तत्रैव [सं] कि.वि. उतेई, उन जगुह ते ई, सागिए हंधि.

तत्सत् [सं] न. (१) ईश्वरु अमरु-अविनाशी आहे (२) नासु.

तत्सम [सं] वि. (१) साग्योई, उन जहिडो, हूबहू (२) संस्कृत मां बियनि देसी बोलियुनि में जीअं जो तीअं आयलु (लफ्जु).

तत्क्षण-णी [सं] कि.वि. बरवक्ति, हिकदसि, फौरन.

तथा [सं] स्त्री. (१) शकु (२) सचाई, हकीकत.

तथा [सं] कि.वि. (१) तीअं, तहिडीअ तरह (२) उर्फु (३) हा, बराबर. तथातथा कि.वि. जीअंजीअं, जहिडीअ तरह.

तथापि [सं] अ. तडहिं बि, तबि, इन्हीअ हूंदे बि.

तथास्तु [सं] उदगा. आमीन! शल इएं थिए, ठीक, हा.

तथ्य [सं] न. (१) सचु, सचाई, हकीकत (२) सारु, ततु. वि. सचो, हकीकी, सचुपचु.

तद्-त् [सं] सर्वनाम. ह, हूअ. तदंत कि.वि. सजोई, सरासरि, असुलु. तदनंतर कि.वि. तडहिं, उन खां पोइ. तदनुगुण-रूप-सार कि.वि. तहिडीअ तरह, तहिडो. तदति कि.वि. तडहिं बि, त बि. तदर्थ कि.वि. उन लाइ. तदुत्तर कि.वि. उन खां पोइ. तदुपरान्त कि.वि. उन खां पोइ, उतां. तद्वशीय वि. (१) हुन मुल्क जो (२) परदेसी. तदभव वि. तंहिं मां थियलु-धींदडु, तदभवु, संस्कृत जो उहो लफ्जु जो बियुनि देसी बोलियुनि में थोरे फिरियल रूप में कमु अचे.

तदा [सं] कि.वि. तडहिं, तंहिं वक्ति.

तदात्म [सं] वि. जुदा न थियलु, जुदा न थियण जोगो.

तदारभ्य [सं] कि.वि. तडहिं खां, उन डीह खां.

तंदूल [सं] पु. चांवर.

तदोत्तर [सं] कि.वि. तंहिं खां पोइ.

तंद्रा [सं] स्त्री. (१) आलसु, सुस्ती (२) निंडाखिडाई. तंद्रालु वि. आलिसी, सुस्तु, निंडाखिडो.

तंद्री स्त्री. (१) आलिसु, सुस्ती, थकु (२) खुमारु (३) एकाग्रता.

तद्रूपता [सं] स्त्री. सागूणाई, हिकजहिडाई.

तद्गी [सं] कि.वि. तडहिं, तंहिं वक्ति, तंहिं डीहं.

तन [सं] न. (१) तनु, सरीरु, बदन (२) गाहु. तनमनघन न. तनु मनु-ऐं धनु.

तनई, तनाई स्त्री. तंबू या थंभो छिके बुधण जी नोडी.

तनखा [फा] पु. (१) प्यारु (२) वजूफो (३) वास्तो, सन्बंघु (४) सरकारी खजाने मां रकम डियण जो हुकुमु (५) मालिकी, हुकु.

तननं न. गुनगुनाइणु, चपनि में भुणिकणु.

तनय [सं] पु. पुटु. तनया स्त्री. धीअ, कन्या.

तनवी स्त्री. तेजु, चमक, फूह (जुवानीअ जो).

तनल [सं] न. भूसो, बुहु, तुड, कख.

तनसळ-साळ [सं] स्त्री. तावी करण जो फ्रेमु.

तनाई [अ] (१) तंबू छिके ब्रधण जी नोड़ी (२) छिके ब्रधल नोड़ी (३) मददगार, सहाइता कंदडु शख्स.

तनाखारी [फा] स्त्री. खियानत, पैसो खाइणु.

तनु-नू [सं] स्त्री. तनु, सरीर, बदन.

तनु-नू [सं] वि. (१) थोरो (२) नाजुकु, नफीसु (३) डुबिरो, सान्हिड़ो.

तनुज [सं] पु. पुट्ट. तनुजा स्त्री. धीअ, कन्या.

तनु-नू [सं] स्त्री. (१) तनु, सरीर, बदन, देहि (२) सुभाऊ, तबीअत (३) तबीअत या सरीर जी खबरदारी-संभाल (४) नाजुकु सरीर.

तनू स्त्री. ताकत, सघ.

तन्ना-न्हा [सं] क्रि.वि. तडहिं.

तन्मय [सं] वि. मगनु, महू, गुल्लानु.

तन्मयता [सं] लंउ, लइ लीनु थियण जी हालति, कंहि गुल्लि में मगनु-महू धी वगण जी हालति.

तन्मात्र [सं] न. पृथ्वी-जल-तेज वगेरह जो बे हृदि सूख्यमरूपु.

तन्वंगी [सं] स्त्री. नाजिनीनि, कोमल ऐं सुहिणी औरत.

तन्बल [सं] वि. कचो, नाजुकु, कचिड़ो.

तन्हारणे अ.क्रि. छिकिजणु, छिक अचणु.

तप [सं] न. (१) तपु, तपस्या (२) बारहनि सालनि जो अरसो या समो (३) पुत्रु. तपश्चर्या, तपस्या स्त्री. तपस्या. तपःसामर्थ्य न. तपस्या सां हासुलु थींदडु गैरि रवाजी बलु-ताकत. तपोधन, तपोनिधी पु. तपस्वी, बैरागी, जोगी. तपोबल न. तपस्या सा हासुलु थींदडु गैरि रवाजी बलु. तपोलोक पु. सतनि सुर्गनिमां छहों सुर्ग-लोक. तपोवन न. तपोवन, तपस्या करण जो बन-झंगलु, तपस्या कंदडु जोगियुनि जे रहण जो हंघु.

तपकणे अ.क्रि. सिमणु, टिमणु, वहणु.

तपकिरी वि. नासी रंग जो.

तपकिन्या वि. (१) नास डींदडु (२) नास विकिणंदडु.

तपकीर [सं] स्त्री. नास.

तपणे [सं] अ.क्रि. (१) तपणु, गरमु थियणु (२) तपस्या करणु (३) चिमिकणु, ब्रहिकणु (४) तपी बाहि थियणु (गुसे में).

तपन [सं] पु. सिजु. न. (१) तपति, जलिको (२) तजिलो (३) गरमाइश.

तपमान [सं] न. गरमी पदु, (इं) 'टिम्परेचर'.

तपशील [अ] पु. तफूसीलु, विचूरु, तफूसीलिवारि बयानु.

तपस्या [सं] स्त्री. तपस्या.

तपस्वी [सं] पु. तपस्वी, तपसी तपस्या कंदडु, जोगी.

तपळ [सं] वि. (१) तीसिरु, गुसे वारो (२) फुडितु, चालाकु.

तपास [अ] पु. तपास, जाच, गोल्हा, पुछा. तपासनीस पु. हिसाबु किताबु जाचींदडु.

तपासणी स्त्री. (१) जाच, तपास, चकास (२) जाइजो (३) (इं) 'इन्स्पेक्शन'.

तपासणे स.क्रि. (१) तपासणु, जाचणु, चकासणु, गोल्हणु (२) परिखणु, जाइजो वठणु.

तपी [सं] पु. तपी, तपस्वी.

तपीळ वि. तीसिरु, क्रोधी.

तपेली स्त्री. बाटी.

तपेले न. वड़ी बाटी, देगिड़ो.

तप्त [सं] वि. (१) ततलु, कोसो (२) जोश में-गुसे में आयलु. तप्तकांचन न. तपायलु-शुधि कयलु सोनु. तप्तदिव्य न. सख्तु आजिमाइश (जंहिं मूजिबि ततल तेल में पियल शैइ हथु विशी बाहिरि कदिणी पबंदी आहे.)

तफावत [अ] स्त्री. (१) तफावतु, फर्कु (२) भेट, फर्कु, घटि वधाई (३) गलिती, भुल (४) दगा.

तबक [अ] न. (१) तबकु (२) नंढिड़ी थाल्ही, तसिरी (३) चुर, खड (४) दर्जो.

तबकडी स्त्री. (१) नंढिड़ी थाल्ही, तसिरी, रिकेबी (२) पालिकीअ में विहण जी जगुह (३) (इं) 'ग्रामोफोन रेकार्ड'.

तंबर वि. नशे या घमंड में चूरि-मस्तु.

तबल [फा] पु. कुहाड़ो.

तबल, तब्बल [अ] क्रि.वि. भरिपूरु, पूरो, सजो, समूरो.

तबलची-जी [फा] पु. धोकिड़ी.

तबला [अ] पु. तबिलो, धुकडु.

तंबाकू-खू पु. स्त्री. तमाकू.

तन्वेत, तन्वेत [अ] स्त्री. (१) तन्वीत (२) सुभाज (३) पूरु, मन जो लाड़ो.

तंबी [अ] स्त्री. (१) तन्वीह, ताकीद, चिताज, धमिकी (२) मार, सजा (३) हार (४) लड़ाई.

तंबुरा [अ] पु. तंबूरो.

तंबू [फा] पु. तंबू.

तबेला [अ] पु. तबेलो.

तंबोरा [अ] तंबूरो.

तम [सं] पु. न. (१) तम, ऊंदहि, अंधूकार, कारंहि (२) अग्यानु, इयाणप (३) मूर्छा, बेहोशी (४) पापु (५) (गुसे जो) जोशु, आकड़ि, वड़ाई (६) तमोगुण.

तम [सं] गुण जो उरूजु-छेहु-हृद दर्जो डेखारीदहु प्रत्ययु. [मि. उच्चतम = तमामु मथाहों], इस्सु सुफति, मुबालगो, (इं) 'सुपरलेटिव डिग्री'.

तम स्त्री. परिवाह.

तमंचा [फा] पु. तमन्चो, पिस्तोलु.

तमणे, तमतमणे [सं] अ. क्रि. (१) बटाक हणणु, जखणु (२) शूके निहारणु (३) पोसिरणु, सड़णु (४) मुंह डियणु.

तमतमाशा पु. बटाक, बकबक, यखी.

तमस्वी [सं] वि. (१) क्रोधी, तीसिरु (२) अग्यानी, अंधो (३) ऊंदाहों.

तमा [अ] स्त्री. (१) परिवाह, लिहाजु (२) अहिमियत, वजणु, मुल्हु.

तमाम [अ] वि. पूरनु, सफलु. क्रि. वि. सभु, कुलु, मिङ्गोई.

तमालपत्र [सं] न. कमालपटु.

तमाशगिरी, तमासगिरी [अ] स्त्री. 'तमाशा' जो धंधो (डिसो 'तमाशा').

तमासगीर [अ] पु. (१) 'तमाशा' कंदहु कलाकार (डिसो 'तमाशा'), तमाशगीरु (२) तमाशो डिसदंडु.

तमाशा-सा [अ] पु. (१) महाराष्ट्र जो हिकु लोकनाटक (२) खेलु, विंदुराईदहु तमाशो (३) लकाज, तमाशो.

तमासूक [अर] पु. (१) दस्तावेजु, इकिरारुनामो (२) सहीह, ठपो.

तमिस्रा [सं] स्त्री. ऊंदाही राति.

तमी [सं] स्त्री. राति.

तमोहर [सं] पु. सिजु.

तय [सं] स्त्री. टीज.

तय क्रि. वि. तैङ्, फैसलि.

तया सना. हुनखे, हुन जो (कविता में कमि ईदहु लफ्जु).

तयार, तय्यार [फा] वि. (१) तयारु, तयारि (२) राजी (३) सघारो, बलवानु.

तयारी [फा] स्त्री. (१) तयारी (२) सामानु सड़ो.

तयी [सं] क्रि. वि. तड़हिं, तंहिं वक्ति.

तर [सं] स्त्री. (१) तड़ु, पतणु, नंढिडी ब्रेडी (२) भरि, नदीअ जे हुन भरि (२) उपसमुंडु, खाडी. तरीचे भाडे न. पतणु. पतणु लंघाणी.

तर स्त्री. हृद, मर्यादा, सीमा. तरीपार करणे नेकाली डियणु, तडे कढणु.

तर प्रत्ययु-सिफति तफसील जी निशानी. मि. श्रेष्ठतर = वधीक श्रेष्ठ.

तर [फा] वि. तरि, आलो, ताजो, भरियलु, बुडलु.

तर [सं] अ. त, पोड़ ('अगर', 'जेकड़हिं' खे जवाबु डींदहु हर्फु).

तरकट, तर्कट [सं] न. कूड़ो कलंकु, इल्जामु.

तरकणे स. क्रि. तर्क जुरीए ज्ञाणणु, अनूमानु कढणु.

तरकश [फा] पु. तीरदानु, तीरकशु, बथी.

तरकाटा पु. पाणी मापु, (इं) 'हाइड्रोमीटर'.

तरंग [सं] पु. (१) तरंगु, लहर, छोली (२) पूरु, खनपल लाड़ मन में ईदहु वीचारु (३) पाणीअ मथां गडु धींदहु तहु (४) पाणीअ जो फूकिणो.

तरंगणे अ. क्रि. (१) तरणु, वहणु (२) वाहिणु (गाल्हाङ्गु) (३) मुंझी पवणु, वाङ्गो धी ववणु (४) सीङ्गिजणु.

तरंगिणी [सं] स्त्री. नदी.

तरच अ. (१) तंहिं करे ई, तंहिं लाड़ ई, पक हुजे त, इएं धियो त, कबूलि.

तरंज स्त्री. पाणीअ जे मथां वारो तहु (किन कचिरे जो).

तरट [फा] न. (१) टाटु, गूणि (२) चहबुकु.

तरटे [का] न. (१) गूणि जे कपिडे जो पटो (२) ठेङ्गिहि, गंजाङ्ग (३) मण्जु, कोपिरी. तरट्या वि. गंजो,

ठोड्हो.

तरड, तरडळ न. मिजायल कणिक पीहाङ्ग-डरण खां पोड
निकितलु बूसो-तुहु.

तरंड [सं] पु. वंसु.

तरडा वि. सुकलु, कूमायलु, फिको.

तरण [सं] न. (१) तरणी, तरण जी क्रिया (२) तरंदड शैड
(बेडी, तख्तो वगैरह) (३) तुरहो, मडु, टलो.

तरणा [सं] वि. (१) जुवानु, जोभिनीकु, सामायलु (२)
बुचटु, पठो. तरणाताठा, तरणाबांड वि. फूह
जुवानीअ में आयलु, जांठो.

तरणि-णी [सं] पु. सिजु.

तरणि-णी [सं] स्त्री. तरणी, नंदिडी बेडी, तुरहो.

तरणी [सं] वि. जोभनवती नारी, जुवानि औरत.
तरणीताठी वि. फूह जुवानीअ में आयल, सधारी
औरत.

तरणूक स्त्री. तदिबीर, छोटिकारे जो उपाज-वसीलो.

तरणे [सं] अ.क्रि. (१) तरणु (२) बचणु, पारि यवणु (३)
मुक्ती या मोखु मिलणु. तरणोपाय पु. तदिबीर,
छोटिकारे जो को उपाज, वसीलो.

तरंत पु. डेडरु.

तरतम [सं] न. साजह, इम्तियाजु, जमीरु, बिनि शयुनि जो
फर्कु सुवाणण जी शक्ती.

तरवरणे अ.क्रि. (१) फुडणु, फूकिजणु, सुजणु (२)
बांवरु-धमंडु थियणु, पेटु भरिजणु (३) गदि गदि
थियणु.

तरतरी स्त्री. उत्साहु, फुडिती, सध, सुरहो थियण जी
हालति, ताजगी.

तरतरीत वि. (१) ताजो तवानो, होशियारु (२) सुरहो,
उत्साही (३) सिधो, उमो.

तरता [सं] वि. (१) तरंदड (२) किफाड्ती, न बुडंदड
(धंधो). तरतापंथ पु. सलामतीअ जो रस्तो, छोटिकारे
जो उपाज. तरत्यापंथास लागणे मुसीबत मां छुटण जी
आशा नजूरि अचणु, नौबनो थियण जा आसार नजूरि
अचणु. तरते बुडते न. नफ़्जो नुक्सानु.

तरतुड [अ] स्त्री. (१) बिलो, बंदोबस्तु (२) तयारी (३)

मथ नजूर (४) तदारकु, तदबीर.

तरफ [फा] स्त्री. (१) तर्फु, पासो (२) ज़िम्नो.

तरफ [हिं] स्त्री. (१) बीरमु, (इं) 'लीवर्' (२) दर लाइ
आइ-रंडक.

तरफका वि. गुमु थियलु.

तरफड-फडाट स्त्री.पु. फथिको, लोछ, तड्फ, खफो.

तरफडणे अ.क्रि. (१) खफे थियणु (२) फथिकणु.

तरबूज न. छांही, हिंदाणो.

तरबेज [अ] वि. मसिहुर, काबिलु, मडु, होशियारु.

तरम [अ] पु. ज़मीन जो दर्जो मुकिररु कंदडु अधिकारी.
स्त्री. ज़मीन जो दर्जो.

तरमुंडी स्त्री. गर्दीअ मां रस्तो कढण लाइ मथे सां डिनलु
थेव्हो-धिको-धूनो.

तरल [सं] वि. (१) पाणियाठो, पतिरो (२) लरज़ानु,
कंबंदडु, चंचलु.

तरवटणे, तारवटणे अ.क्रि. (१) नशे-खुमार में हुअणु (२)
अखियूं निंदाखिडियूं थियणु (३) (नशे करे) घिडणु.

तरवरणे अ.क्रि. दिलि बहार थियणु, बे हदि खुशि थियणु.

तरवार [सं] स्त्री. तर्वारि, तरारि, तलवार, तरार.
तरवार-तलवार बहादर-दूर वि. (१) तलवारियो,
शमशेरबाजु (२) जोधो, वीरु (३) तीसिरु, शेडाकारु
(४) बटाकी (५) नामवरु, मशहूर.

तरस [सं] पु.न. चराखु, चीते जहिङो चिटकमिरो जानिवरु.

तरसणे [हिं] अ.क्रि. (१) तडिफणु (२) थकिजणु, तंगि
थियणु (३) तिरासिजणु, उज में व्याकुलु थियणु.

तरळ-ळा स्त्री. बदिहाज़िमे करे थींदड दस्त.

तरळ [सं] वि. (१) पाणियाठो (२) चंचलु, चालाकु,
फुडितु.

तरळणे अ.क्रि. (१) चंचलु थियणु (२) मति मारिजणु,
मुंझणु, वाइडो थी वञणु.

तराई [सं.हिं] स्त्री. तराई, माथिरी, पहाड जे तरे बारी
ज़मीन.

तराजू [फा] स्त्री. तराजू, ताराज़ी, साहिमी.

तराटणे अ.क्रि. मुश्कूं ब्रधणु.

तराठा पु. (१) सीट, आकडि (२) बटाक, लबाइ (३) बड

(कदणु).

तरांडे [सं] न. जहाजु, वडो बेडो, गोराबु.

तराणी स्त्री. दडिको, दब.

तराफा पु. बेडो, गोराबु, तुरहो, तरहो.

तरारणे अ.क्रि. फुंडणु, सुजणु.

तरावट स्त्री. (१) गशी, नशो (२) उत्साहु, फुडिती (३) थघाणि.

तरासणे अ.क्रि. (पतो) काटणु, (तास) टपणु.

तरी [सं] स्त्री. बेडी, किश्टी. तन्या पु. पातिणी, बेडीअवारो, पारि उकारीदडु.

तरी [सं.फा] स्त्री. (१) खाडी (२) दर्याही रस्तो (३) चांवरनि जे पोख लाडू काराडूती जमीन, घणे पाणीअ वारी जमीन.

तरी न. वारी, किचिकिचि.

तरी उ.अ. (१) तंहिं हूंदे बि, त बि, तड्हिं बि (२) घटि में घटि (३) तंहिं करे.

तर-रु [सं] पु. वणु. तरवर पु. वडो-श्रेष्ठ वणु.

तरुण [सं] वि. जुवानु, बालगु. तरुणपण न. जुवानी, जोभनु, जुवाणी. तरुणपिढी स्त्री. जुवान टही, नंढी पोच. तरुणसूर्य पु. मंसंदि, विपहरी. तरुणी स्त्री. जुवानि छोकिरी-स्त्री.

तर्क [सं] पु. (१) अनुमानु, तर्कु, दलीलु, कल्पना (२) धुको, कियासु, अंदाजु, अटकल (३) इल्मु मन्तिकि, (४) 'लॉजिक', न्यायविद्या (४) अकुलु, मति (५) खबर (६) अनुमानु, नतीजो, हासुलु. तर्ककौशल्य न. अनुमानु या कल्पना करण जी चतुराई. तर्कगम्य वि. अनुमान करण जोगो, जेको अनुमान जुरीए ज्ञाणी सधिजे. तर्कप्रधान वि. कियासी, ध्यानी. तर्कबाज वि. बहिस्र में माहिरु. तर्कविद्या स्त्री. (१) इल्मु मन्तिकि, न्यायविद्या (२) अनुमान या कल्पना करण जी चतुराई. तर्कवृत्ति-स्त्री. दलीलबाजी, मुबाहिस्सो. तर्कशास्त्र न. इल्मु मन्तिकि, (३) 'लॉजिक', अनुमान जो शास्त्रु. तर्कशुद्ध वि. (१) मन्तिकी (२) कवी, पको. तर्कज्ञान न. अनुमानु करण जी शक्ती. तर्कातीत वि. अनुमानु करण खां परे.

तर्कट न. (१) गलति दलीलबाजी, खराबु-बुरो अनुमानु (२) इल्जाम.

तर्कश [फा] स्त्री.पु. तीरकशु, बधी.

तर्क्य [सं] वि. अनुमान या तर्क सां समुक्षण जोगो, वीचार करण जहिडो.

तर्जणे [सं] अ.क्रि. (१) घटि लेखणु, धिकारणु (२) छडे डियणु.

तर्जन [सं] न. (१) बेइजती, निंदा (२) दडिको, छिडिब.

तर्जनी [सं] स्त्री. इणिसी आडुरि.

तर्जुमा [अ] पु. तर्जुमो, उल्हो, अनुवादु.

तर्णक [सं] न. गाबो.

तर्पण [सं] न. (१) तिरप्ती, संतोषु, खुशी (२) राजी करणु, खुशि करणु (३) पितरनि खे पाणी डियण जी रसम (सिराघु) (४) अखियुनि में बेहदि गिहु या हवा वगेरह विक्षणु.

तर्पिणे [सं] स.क्रि. राजी या खुशि करणु.

तर्पित [सं] वि. राजी, खुशि, तृप्तु थियलु.

तर्फे क्रि.वि. तर्फा, पासाति.

तन्या [सं] पु. मलाहु, बेडीअ वारो, पातणी.

तरं वि. तरि, आलो.

तरं क्रि.वि. नशे या खुशीअ में चूरि-मस्तु.

तर्ष [सं] पु. इछा, उव, वासना.

तन्हा [अ] स्त्री. (१) तरह, नमूनो, किस्सु, तरीको (२) रीति, ढंगु (३) पूरु, रीचकु (४) नतीजो, अन्तु. तन्हातन्हा करणे तरह तरह जो मिखिर करणु. तन्हेवाईक वि. (१) अजीबु (२) लहिरी, पूरालो, टेमी, भौरीअखाधो.

तन्हाण न. गंदु, किनु, धप, बांस.

तल [सं] न. (१) तरो (कंहिं शैड जो) (२) मधु, सतुहु, जमीन (३) (हय जी) तिरी (४) सपाटु, तरु.

तलख, तल्लख [फा] वि. (१) तल्लु, तिखो, शोखु, जोशीलो (२) चालाकु, तेजु, चुस्तु, खडो तडो, फुडितु.

तलखली स्त्री. (१) आंधिमाधि, बे आरामी, तडफ (२) बे सुबुरी (३) बुखार जो जोशु.

तलफ, तल्लफ [अ] स्त्री. (१) तलब, छिक, नशे लाडू तिखी

इछा (२) हेर, बुरी आवत.

तलब [अ] स्त्री. (१) बुरी आवत, हेर (२) छिक, नशे लाइ
तिखी इछा, तलब (३) पधार, मजूरी (४) सडु,
नींद.

तलम वि. नरमु, नफीसु, नाजुकु.

तलवार स्त्री. तलवार. (डिसो 'तरवार').

तलाठवार, तलाठी पु. तपेदार, गोठ में बसूलि कयल
सरकारी पैसे जो हिसाबु रखंदडु लेखारी-मुन्ही-क्लार्क,
पटवारी.

तलाब [सं] पु. तलाउ.

तलाबा पु. गश्तु (लगाइणु), पहिरो, नजरदारी.

तलाश-स [फा] पु. तलाश, गोला, गोल्हा.

तल्य [सं] न. (१) हंघु, बिस्तिरो (२) औरत, पत्नी.
तल्यकी वि. विभिचारी.

तल्लख [फा] वि. (१) तल्लु, तिखो, जोशीलो (२)
चालाकु, फुडितु (३) तेजु, तिखो.

तल्लीन [सं] वि. लीनु, मगनु, गलितानु.

तब [सं] पु. ज़ोर, जोशु.

तब [सं] पु.स्त्री. तहु, खल, झिली, पर्दो, धरी.

तब [सं] सना. तुहिंजो (कविता में कमि ईदडु लफ़्जु).

तंब [सं] क्रि.वि. (१) उन वक्ति, तडहिं (२) तेसिताई.

तंब, तब, तबई [सं] स्त्री. भांवाटी, चकरु, बे होशी.

तबई स्त्री. मिटीअ जो थांउ.

तबई [फा] स्त्री. आफ्त, मुसीबत.

तबक [सं] पु. क्रोधु, गुसो, जोशु.

तबका [सं] पु. ताक़्त, ज़ोर, उत्साहु, धीरजु.

तबकीर-कीळ [अ] न. निशास्तो, पेणु, आहरि (२) अरारोटु.

तबंग [सं] पु. (१) तिरविर, पाणीअ जो मथां सणम सबडु
रोशिताईअ जे किरणनि जी क्षिरमिर (२) थरी
(पाणीअ मथां तहु) (३) धुंधि, पर्दो (अखियुनि
मथां).

तवणा पु. कमंद जे लठियुनि जो ढिगु.

तवतवणे अ.क्रि. चिड़णु, खफे थियणु, जख खाइणु.

तवर, तंबर पु. सलो, गौंचु.

तवर [अ] प. जोशु, ज़ोर. (डिसो 'तऊर'). तवरी वि. (१)

तीसिर, चिड़िणो, जोशीलो (२) बहावुर.

तबर क्रि.वि. होडांहुं, हुन भरि.

तंबर, तबरी, तंबरी क्रि.वि. तेसिताई.

तबरक क्रि.वि. तडहिं.

तबरे न. टीनु, निकिलि धातू.

तबा [सं] पु. (१) तजो (२) बर्कु (सोन जो) (३) संवति
वारी जमीन. तबातोबरा पु. (१) सामानु सडो (सफर
जो) (२) गुज़ारो, गुज़र.

तबाई [फा] स्त्री. तांवणु, नुक्सानु, खोटि.

तबाका पु. ताक़्त, सघ, वसु, लियाक़्त.

तबाजा-जू [अ] पु.स्त्री. (१) इन्जामु (२) फज़ीलत वारी
हलति (३) सार संभाल.

तवानणे [फा] अ.क्रि. ताजो तवानो थियणु, बुत में वरणु,
पाण भरो थियणु.

तबारीख [अ] स्त्री. तारीख, इतिहासु.

तज्ञांत क्रि.वि. उन हालति में, इन हूंदे.

तसदिक [अ] स्त्री. तसिदीक, पुछा, जाच.

तसदी [अ] स्त्री. तकिलीफ, खफ़े.

तसदूक पु. घोर, धोरे कयलु दानु.

तसबीर [अ] स्त्री. तस्वीर.

तसर [सं] स्त्री. पतंगु, परवानो.

तसराळे न. तासिरो.

तसलमात [अ] स्त्री. (१) त्रिप जी फ़ौज या पैसो वगेरह
इस्तिअमालु करणु (२) अमानत (३) इन्जामु.

तसला वि. तहिडो, तंहिं जहिडो.

तसा वि. तहिडो, तंहिं जहिडो, तहिडे क्रिस्म जो.

तसा [सं] क्रि.वि. (१) तीअँ, तंहिं नमूने, तहिडीअ तरह
(२) उनहीअ दमि, उछति, यकिदमि, फ़ौरन, सिधो.

तसू [फा] पु. तसू, कंहिं बि शइ जो थोरो ज़डो.

तस्कर [सं] पु. चोर, फोरु, स्मगलर. तस्करी स्त्री. चोरी,
स्मगलिंग.

तस्त [फा] न. तासिरो, कूजो (हथु-मुंहं धूअण लाइ).

तस्बीर [अ] स्त्री. तस्वीर.

तस्मा पु. तस्मो, चमिडे जो पटो.

तस्मात् [सं] क्रि.वि. (१) तंहिं करे, उनहीअ करे, तंहिं लाइ

(२) एतिरे में.

तह [फ़.अ] पु. (१) ठह, करार, सुलिह (२) मन्जूरी.

तहनामा पु. सुलहनामो, सुलिहनामो, अहदिनामो.

तहकीक [अ] वि. तहकीकी, यकीन करण जोगो.

तहकुबी [अ] स्त्री. महमिली, मुअत्तली, बांदि रखणु.

तहकूब-प [अ] वि. महमिलु.

तहगिरी स्त्री. डिसो 'तगिरी'.

तहत-ब [फ़] क्रि.वि. ताई.

तहमुन-मूल पु. डिरिदाई.

तहसील-सील [अ] स्त्री. (१) तहसील, सरकारी ढल जी वसूली (२) तअलुको. तहसीलदार पु. तहसीलदार, ढल जी वसूली कंदडु अधिकारी.

तहहयात [फ़] क्रि.वि. मरण ताई, ज़िंदगी भर.

तहादार [फ़] वि. (१) नओं निकारो (२) ताजो.

तहान [सं] स्त्री. उब, प्यास. तहान धानबिणे-मोड़णे प्यास बुसाइणु. तहानेला वि. उबायो, उबायलु, प्यासी, तासियो.

तळ [सं] पु. (१) तलु, तरु, तरो, हेतु (२) ज़मीन, पटु, सतहु (३) मंज़ल, डेरो, पाणो, पड़ाउ (४) छाविणी (फौज जी). तळ करणे मंज़िल विशणु, तंबू हणणु, डेरो करणु. तळ घालणे तरो हणणु (बूट खे). तळ झाडणे खाई खपाए छडणु. तळ थांबणे तरु बुधणु, थाईको थियणु. तळावर बसणे-रहाणे (१) डुखिया डीहं अचणु, गरीबु थियणु (२) धरि विहणु. तळकोकण पु. (१) गोवा प्रदेश (२) सह्याद्री पहाड ऐं अरबी समुंड जे विचवारो प्रदेश. तळबंड न. जंड जो हेठियों पुडु. तळघर न. तहखानो, बुहियो. तळघाट पु. तराई, निसीबु. तळझाडा पु. (१) खाली, बुसो (घरु) (२) तलाशी, झाडू, सइती (३) ज़मीन बुहारे करण जी क्रिया (४) खाई खपाए छडणु. तळटीप स्त्री. सुफ़े हेठां शरह, तहति, (इं) 'फुद नोद'. तळपाय पु. पेर जी तरी. तळमजला पु. तरे वारी मंज़ल या घरु. तळबट पु.न. (१) मैदानु, पोठो (२) पहाड जे तराईअ वारो पटु. तळबटी शअ. हेठि, हेठिएं हिसे में. तळबा पु. हथ जी तिरी, पेर जी तरी.

तळव्याची आग मस्तकास जाणे (गुसेमें) तपी बाहि थी ववणु, बाहि वठी ववणु. तळहात पु. हथ जी तिरी. तळहाताचा मळ पु. डाए हथ जो खेलु, तमामु सवनो कमु. तळहाताच्या कोडाप्रमाणे खपणे साह जियां सांढणु.

तळकट वि. तरियलु, तरण जी बांस वारो.

तळका वि. तरियलु.

तळका पु. (१) तडे जो - फरासीअ जो टुकर (सुम्हण लाइ)

(२) फुल्को (३) फोफींदो, फूकिणो.

तळण [सं] न. (१) तर, तरण जी क्रिया (तेल-गिह में)

(२) तई, कड़ाही (३) तर, तरण जी शैड, तरियल शैड.

तळणी स्त्री. तई.

तळणे स.क्रि. तरणु (तेल-गिह में), धुनणु.

तळत पु. हथ जी तरी.

तळतळ स्त्री. (१) चकरु, भांवाटी (२) क्रोध, गुसो (३) बेचैनी, तडफ.

तळतळणे अ.क्रि. (१) उस में परेशानु थियणु (२) तडिफणु, फथिकणु (३) गुसे में छडधूं हणणु, जख खाइणु (४) जीअण मां बेजाारि थियणु.

तळतळाट पु. (१) क्रोध में आयल जनता जो राजा खे डिनलु पारातो या पिट (२) तमामु घणो गुसो, डमरु, क्रोध (३) जुलु.

तळपट न. तबाही, बर्बादी, खानु मानु चटु.

तळपणे अ.क्रि. (१) चिमिकणु, बुहिकणु (२) बुरणु (३) चोराइण जे इरादे सां कंहिं शैड जे चौधारी फेरा पाइणु.

तळमळ स्त्री. (१) तडफ, बे आरामी, आंधिमांधि (२) ओनो, चिंता (३) पछुताउ.

तळमळणे अ.क्रि. (१) तडिफणु, बेचैन थियणु (२) चिन्ता या ओनो थियण करे व्याकुलु थियणु, दिलि हुडकणु, उकांढिजणु.

तळबा पु. हथा या पेर जी तिरी.

तळसणे स.क्रि. (१) पन छिनी टारी साफु करणु, रोइणु (२) छिनणु, छिलणु.

तळसाण स्त्री. तरण जी बांस.

तळसाणने स.क्रि. हथ जे तिरीज सां महिणु, कलणु (अटो).

तळसाणे स.क्रि. तळ अचणु, तपणु, कोसो यियणु, सडणु,
कोसो वाच लगणु, लहिसिजणु, लूसाटिजणु.

तळसाणे स.क्रि. तोडि ताई निबाहिणु-पूरो करणु.

तळी स्त्री. (१) खूह जे चौधारी इयलु फर्गु (२) जंडु, जंड
जो पुडु (३) फकीर जो कटोरो (४) नवरात्र (नीमी)
जे डीहंनि में साहुरनि तर्फा या घोट तर्फा मोकिलियल
कुंवारी लाइ सूखिदी-जंहे में, वगो, डैड, कुंगू ऐं टोल
हुंदा आहिनि. तळी उचलणे (१) को कमु मिसी करे
करणु (२) कम तां लहिणु. तळीराम पु. पंहेजो साहु,
मनु, अंदरु. तळीराम गार करणे (पंहेजो) अंदरु
ठारणु.

तळे [सं] न. तलाउ.

तक्षक पु. (१) वाढो, डखणु (२) वेरू, वेर वट्ट, बुंदो, कीने
वारो, बुगुजु सांदीदडु शखु.

तक्ष वि. जाणू, माहिर, कारीगर, काबिलु.

ताई स्त्री. (१) वडी भेण, दादी (२) जालुनि जे नालनि
पुठियां लगंदडु इजत जो लफजु. (मि. गंगूताई).

ताईत [अ] पु. ताइथु, तअवीजु, रख्या.

ताऊस [फा] पु. (१) ताऊस (२) मोरु (३) रागु जो साजु.

ताक [सं] न. डुधु, छाच, भणि, झारो. ताकापुरते रामायण
कमु कढण लाइ मिठो मिठो गाल्हाइणु. ताकास तूर
लाखू न देणे तिरीज तेलु न लगणु डियणु. ता ध्वनता
ताकभात समजणे इशारे सां सभु सभुझणु, हिकिडे
अखरु सां सभु समुसी ववणु.

ताकत-द [अ] स्त्री. ताकत, बलु, सध.

ताका-गा पु. ताकियो, थानु.

ताकोना वि. अघूरो, अणपूरो.

ताग पु. सिणी, सिणीअ जो वणु. तागकूट पु. अजायो मथो
हणणु, मगजमारी.

तांगडणे स.क्रि. (१) कंहे खे बुघणु, टंगू बांहुं बुघणु (२)
छिकणु.

तागडी स्त्री. ताराजी.

ताणा पु. (१) ताकियो, थानु (२) घागो (३) असो.

तांगा [हिं] पु. टांगो, घोडे गाडी, बगी.

तागाईत, तागायत [फा] त.यो.अ. ताई (मि. आज तागायत
= अजु डीहं ताई).

ताचा [फा] वि. ताजो. ताचाकलम पु. कलमु ताजो.

ताजी पु. ताजी, अरबी घोडो.

ताट न. (१) धाल्ही (२) टाटु, गुणि जो कपिडो (३) डोडी,
कानी (४) कानो, गुनो (जूअरि वगेरह जो).

ताटकळणे अ.क्रि. वेही वेही तंगि यियणु, पकिजी पवणु,
लिड सूर करणु, सीडणु, सरीक सीटीजणु, कुडिजणु
(लिड).

ताटका [सं] स्त्री. सेढाकारि औरत.

ताटनी स्त्री. नंदिदी धाल्ही, तसिरी.

ताटबा [सं] पु. गुलनि जो बारो या कतार.

ताटस्थ [सं] न. इन्तजारु, राह डिसणु, ओसीडो (२) जे
तरफवारी.

ताटातुट स्त्री. जुदाई, विछोडो.

ताटाळे न. धाल्धूं रखण जो छिको.

ताटी [सं] स्त्री. (१) काई, जनाजो (२) किडो, बांस जे
काठियुनि या गाह वगेरह जो दरु (३) बारो (गुलनि
जो) (४) गाहणि, (इं) 'वड्टल्स'. ताटी कापणे
भजी ववणु, खारीज हेठं कांज भजणु, उदमु पैदा
हुअणु.

ताटूक, ताट्या न.पु. नंदिडो सानु.

ताठ वि. (१) टाटु, सोटु, सीटियलु, सखु, सिधो, ठिगियलु
(२) कशियलु, सोड्हो. पु. (१) सीट, सोटाणि,
सोटाई (२) आकडि, टेगरि.

ताठणे अ.क्रि. (१) ठिगणु, सखु यियणु, सीटिजणु (२)
टाटिजणु, ठिगणु, टेगरिजणु, अभिमान में फुंडणु (३)
छिके सिधो करणु-यियणु.

ताठर वि. (१) सोटु, सीटियलु, सखु, सिधो (२) मगिरु,
जिंदी, रबु, निठरु (३) छिकियलु, ताणियलु (४)
घाटो, सोड्हो (५) डटो मुटो.

ताठरणे अ.क्रि. (१) सीटिजणु, सखु यियणु (२) सीटिजी
हलणु, टेगरिजणु.

ताठा पु. (१) सीट, सोटाणि, सोटाई (२) सखु, जुदाई,

डाहु (३) टाटाई, मगिरूरी, टेगरि, आकडि (४)
छिक, छिकताण.

ताठी स्त्री: बेहोशी.

ताड [सं] पु. खजी, खजीअ जो वणु. ताडगोळा पु. खजीअ
जो मगजु-सतु. ताडमाड वि. तमामु डिघो-लंबो,
कदावर.

ताडकन-दिशी क्रि.वि. हिकदमि, उमालक, ताड आवाजु
करे-ठकाउ करे (चमाट हणणु, भवणु, हलणु), फह
करे.

ताडणे [सं] स.क्रि. (१) हणणु, मारणु, कुटणु (२)
सेखत-सजा डियणु.

ताडणे [फा] स.क्रि. (१) ताडणु, जाणणु (२) धुको हणणु,
अनूमानु कढणु (३) भेटणु, भेट करणु.

ताडमाड क्रि.वि. जोर सां-तेजीअ सां, गुसे मां.

ताडन [सं] न. मार, सेखत, सजा.

ताडपत्री स्त्री. तालपत्री.

ताडबाजी [फा] स्त्री. धुको, अनूमानु, अटिकल, तक.

तांडव [सं] न. (१) शंकर जो नाचु (२) मर्द जो नाचु (३)
भलु डाह, घरु मये ते खणणु (४) तीलीअ मां थंभु
बणाइणु.

ताडा [फा] पु. (१) अनूमानु (२) भेट, तुलना (३) बराबरि,
मदु.

तांडा पु. (१) धणु, वगु, वलरु (२) मेडु, सुंडु, टोली.

ताडातुडी क्रि.वि. ओचितो, अचानक (मौतु).

ताडातोड-डी स्त्री. (१) जबरदस्तीअ थियलु-कयलु
विछोडो-जुदाई (२) छिकताण, छिनपट.

ताडातोडा पु. जादू टोणो, कामणु.

ताडाफाटा पु. खर्चे खाई छडणु, उडाए छडणु.

ताडी स्त्री. (१) ताडी, खजीअ जो अर्कु (२) कमान (छटीअ
जी).

तांडेल पु. (१) गोराब या बेडे जो मालिकु-रहबर, मुख्य
मीरबहिरु-नाखुओं (२) अगुवानु.

ताण [सं] पु. (१) ताणु, छिक, छिकताण, सट (२) पतोड,
निचोइणु, पतोड (३) थकु (४) तकाजा, घुर, तखिब
(५) तंगी.

ताण न. (१) मोक्को, वसु (२) बार.

ताण न. समुंड जी वीरि चडहणु.

ताण वि. सखर, रजु (शख्ख).

ताण-न [सं] स्त्री. सरसी, बालादस्ती, उचाणि, शह डियणु.

ताणणे [सं] स.क्रि. (१) ताणणु, छिकणु. डिघेरणु (२)
वहाइणु (कम में) (३) लाख लाहिणु, गान्हाव
डियणु. ताणून निजणे बे ओनो थी सुम्हणु.

ताणा [सं] पु. ताणो, ताबी.

तात [सं] पु. पीउ, पिता (२) इजत जोगो शख्खु.

तांत [सं] स्त्री. तंदु, तार, धागो.

तातड-डी स्त्री. (१) तंगी, सोइह, सख्खु ज़रुरत (२)
तकडि.

तातडणे अ.क्रि. (१) सख्खु ज़रुरत हुअणु (२) तकडि में
हुअणु. तातडीचा वि. ज़रूरी ऐं तकिडो, (इं) 'अजद'.

तातणे [सं] स.क्रि. (१) तपणु, तपाइणु (२) उचाइणु (२)
उचाइणु, आजारणु.

तातवणे [सं] अ.क्रि. (१) उचाइणु, परेशानु थियणु, तंनि
थियणु (३) रडिकरणु (गुसे में), छितो थियणु.

तांतू, तातू [सं] पु. तंदु, धागो.

तात्काल-ळ क्रि.वि. अटि पटि, हिकदमि, उछति.

तात्कालिक [सं] वि. उन वक्त जो, तकिडो, उन वक्ति
ज़रूरी हूंदडु, तुर्तु, वक्ताइतो.

तात्त्विक [सं] वि. (१) फेलिसूफीअ जो (२) सच या उसूल
सां वास्तो रखंदडु (३) हकीकी, सचो. न. ततु, सार.

तात्पर्य [सं] न. (१) तात्पर्यु, सार, ततु (२) मक्खडु,
मतिलबु.

तात्पुरचा [सं] क्रि.वि. जोरीअ, जाणीवाणी.

तात्पुरता [सं] वि. थोरे वक्त लाइ, आरजी, वक्ती.

तात्या [सं] पु. वडे माण्हूअ खे सडु करण लाइ कमि ईदडु
लफ़्जु.

तांत्रिक [सं] वि. (१) हुनरी, कारीगरीअ जो (२) रसमी.

तादात्म्य [सं] न. (१) एकता, हिकजहिदाई (२) लंउ,
लीनु, लइलानु थियण जी हालति.

तांदुळ, तांदूळ [सं] पु. चांवर.

तावुव [सं] वि. (१) हि जहिडो, खरीजो, उन किम्म जो

(२) खासि (३) थोरो, ज़रो, तिर (४) धक घटि, तेतिरो.

तान [सं] स्त्री. तान, सुरु, आलापु.

तान [सं] स्त्री. (१) उज, प्यास (२) हबछ. तानभूक स्त्री.

उज ऐं बुख, सरीर जूं ज़रूरतूं.

तान वि. (१) झलाऊ, जटाऊ (कपिड़ो) (२) महांगो.

तान-ना-नी [सं] वि. थनु पीअंदडु (बारु).

तानबड-डे न. कननि जो हिकु ज़ेवर.

तानाशा पु. अयाशु, विलासी शख्सु.

तान्द [सं] स्त्री. उज, प्यास.

तान्दबट वि. थनु पियाकु, दुकनि ते, किको.

तान्दावणे अ.क्रि. उज लगुणु. तान्देली गाय चिखल खाय बुख में बसर बि मिठा.

तान्दाळू वि. उजायलु, प्यासी.

तान्दा [सं] वि. थनु पीअंदडु, दुकनि ते, किको.

तान्दुला वि. नंदिड़ो बारु, किको, किकिड़ो, थनु पीअंदडु.

ताप [सं] पु. (१) तपु, बुखारु (२) ताबु, गरिमी, तपति (३) चिड़, तीसो (४) खफो, सताऊ, आजारु, तकिलीफ (५) तडफ, बेचैनी (६) दहशत, डखो. तापकरी वि. बुखारु थियलु. तापनळी स्त्री., तापमापी पु. गर्मी मापु, (इं) 'थर्मामीटर'.

तापट वि. तीसिरु, चिड़िणो, गरमु सुभाअ जो, चिणिगी.

तापणे अ.क्रि. (१) तपणु, तापिजणु, गरमु थियणु (२) तपणु, काविड़िजणु. तापल्या तब्यावर पोळी भाजून धेणे तती दांगीअ ते लोलो थिफणु.

तापन [सं] न. तपाङ्ग-गरमु करण-छेड़ण-चर्चु डियण जी क्रिया.

तापविणे स.क्रि. (१) तापणु, तपाङ्गु, कोसो करणु (२) कावड़ि डियारणु, छेड़णु.

तापस-सी [सं] वि. तपस्या कंदडु, तपस्वी.

ताफा [अ] पु. (१) ताइफो, टोली, टोलो, कलाकारनि जी टोली (२) तुरहो, बेड़ो.

तांब [सं] स्त्री. (१) कटु, जंगु (२) सिजु उभिरणु, लालणि, गाइहाणि (३) चिचिड़ु. तांब झाडणे लाख लाहिणु, गाल्हाव डियणु.

तांबट, तांबटकर [सं] पु. ठाठरो, टामे जो बासण ठाहींदडु शख्सु.

तांबट [सं] न. छिति ठाहिण लाइ कमु ईंदडु गाइहो ऐं खहुरो गाहु.

तांबड [सं] स्त्री. गाइही मिटी-जमीन. तांबडतोंड्या वि. गोरो, साहिबु. तांबडमाती स्त्री. गाइही मिटी. तांबडसर वि. गाइहेरो, गाइहसिरो. तांबडसांज स्त्री. संज्ञा. तांबडा वि. गाइहो, लालु. तांबडे फुटणे पिरिह फुटणु, असुरु थियणु.

तांबडताबे क्रि.वि. झटि पटि, हिकदमि, फौरन.

तांबणे अ.क्रि. कटिजणु (लोहु).

तांबनेल वि. कटियलु, जंगु लगलु.

तांबरणे अ.क्रि. (१) गाइहो या लालु थियणु (२) कटिजणु, कटु चंडहणु (३) फसलु नासु थियणु (मर्ज करे).

तांबरा पु. (१) कणिक या जूअरि जे फसल जी हिक बीमारी, जंहि में पोख गाइही थी सड़ी वेदी आहे (२) कटु.

तांबविणे स.क्रि. कटु चाइहणु.

तांबसर वि. गाइहसिरो, गाइहेरो.

तांबळ न. गाइही जमीन वारो सुबो इलाइको.

ताबा [अ] पु. (१) ताब्जो, कब्जो, मालिकी (२) ज़ाब्जो, अख्तियारी. ताब्यात वि. ताबिअ, कब्जे में, हथ में, अधिकार हेठि.

तांबा [सं] वि. गाइहसिरो.

तांबूल-ळ पु. पानु (खाइणजो).

तांबूस वि. गाइहसिरो, गारांझो.

तांबे न. टामो (धातू).

तांबेजणे अ.क्रि. कसिजणु, कटिजणु (धातू).

तांबेरी वि. टामे मां ठहियलु, टामे जे पत्रे सां मइहियलु.

तांबेसांज स्त्री. असुरु या सांझी, या अहिडे वक्ति नज़रि ईंदड आकास जी लालाणि.

तांबोळी पु. पान वारो, पान विकिणदंडु.

तांब्या पु. लोटो.

तांब [सं] पु. (१) यवनु, मुसलमानु, पठाणु (२) अंग्रेजु.

तांभारणे अ.क्रि. गुसे में तपी बाहि थियणु, छिड़णु.

तामस-सी, तामसिक [सं] वि. (१) तमोगुणी (२) तामिसी,

तीसिरु, चिड़िणो, टांडीअ तपिणो, क्रोधी (३)
जुलिमु निर्दई, पापी, दुष्ट (४) ऊंदाहों, अंधारो
(५) अग्यानी, मूर्ख (६) गरमु, साड़ीदंडु. तामसीपणा
पु. तामशि. तामसोपचार पु. खौफनाकु ऐं तेजु इलाजु.

ताम्र [सं] न. टामो (घालू). वि. गाइहो. ताम्रचूड पु. कुकुडु.
ताम्रघातु पु. गेरु. ताम्रपट-पट्टी-पत्र पु. स्त्री. न. टामे
जी तख्खी-पटी (हिनते राजा जे ब्राह्मण खे कयल दान
जो जिकिरु कयलु हूंदो आहे.). ताम्रभस्म न. टामे जी
भस्म.

ताम्रहण न. पूजा वगेरह लाइ कमु ईदंडु गोलु ऐं तराखिडो
बर्तनु.

तार [फा] स्त्री. (१) तार, तंडु (२) नशो, खुमार, मदहोशी
(३) तार, 'टेलिग्राम' (४) आकड़ि (५) समाधीअ
जी हालति. तारदोर पु. छेडो (Naut) तारायंत्र न.
तार, 'टेलिग्राफ'.

तार वि. वडो (आवाजु).

तारक, तारता वि. तारणहार, मुसीबत में मददगार.

तारका [सं] स्त्री. (१) तारो, तारा (आकास जा) (२)
अखि जी पुतिली (३) शहाबु, किरंदंडु तारो (४)
फिल्म अड्क्लेस.

तारकाबारका वि. (१) मुंझियलु, हकोबको, वाइडो (२) ठु
(३) चिड़िणो (४) मतिवालो.

तारकीपारखी वि. (१) धूर्त, ठु, चालाकु, होशियार (२)
सुजागु.

तारंगण, तारांगण न. रूअणु, छड़चूं हणणु (नंदिडो बार).

तारण [सं] न. (१) रख्या, मुक्ती, निजात, छोटिकारो (२)
गिरवी (३) जमानत, जामिनु, धरावत. तारण
व्यवसायी पु. गिरवी रखण वारो.

तारणे [सं] स.क्रि. तारणु, रख्या करणु, मदद करणु,
मुसीबत खां आजो करणु, मुक्ती डियणु, बचाइणु.
तारता वि. तारणहार, मुक्ती-मोखु डींदंडु.

तारतखाना पु. काकूसु, पाखानो.

तारतम्य [सं] न. (१) चढे मठे जी परिख, साबाह, तमीज,
पछाण (२) फर्कु, तफावतु (३) आदरभाज,
महिमाननवाजी.

तारंतार क्रि.वि. पूरो पूरो, हबहू, बराबर.

तारंबळ, तारांबळ स्त्री. (१) डुक डोइ, तडि तकडि,
फडिफोट (२) हिरासु, टाकोरो (३) डपु, भउ (४)
तंगी, मुहिताजु थियणु.

तारबट वि. वेडे या गोरब जरीए आंदलु मालु, विदेशी.

तारबट, तारबटलेला वि. नशे में चूरि, खुमार सां भरियल
(अखियूं).

तारबटणे अ.क्रि. (१) नशे में चूरि थियणु, थिडणु, मदहोशु
थियणु, अखियूं गाइहियूं थियणु (२) विसाणो-सुस्तु
थियणु.

तारा [सं] पु.स्त्री. (१) तारो (२) अखि जी पुतिली या तारो
(३) शहाबु, किरंदंडु तारो (४) आतशबाजी (५)
ठाहूको जुवानु. तारांगण न. (१) आकासु, उभु (२)
ग्रहशाला (३) मयाहों हंधु (४) फरिफोट, डुकडोइ,
भाजि, टाकोरो. ताराधीन पु. चंडु.

ताराजी [फा] स्त्री. लुटि, फुरि, बाहि डियणु.

ताराजीर [फा] स्त्री. छुइविछुइ, भाजि, टाकोरो.

तारित वि. (१) तारियलु, पारि पहुंचायलु, (२)
रख्या-बचाउ कयलु.

तारीख [फा] स्त्री. (१) तारीख, तिथि (२) इतिहासु,
तारीख.

तारुण्य [सं] न. जुवानी, जोभनु. तारुण्यावस्था स्त्री.
जुवानी, जोभनु.

तारु-रू पु. वेडीअ वारो, मीरबहिरु.

तारु [सं] ने. वेडो, गोराबु, जहाजु.

तारे न. (१) तूफानी हवा (२) चरियाई, सौदाउ, पूर.

तारे न. (१) चालाकु शख्सु (२) चरियो, अधमगजी शख्सु
(३) चरियाई.

तारोतार क्रि.वि. टिमिटारि.

तारोळा पु. (१) रंडक, अडिचणि (२) मूंझारो (३) रोलो
(४) बुरी हालति, गरीबी.

तार्किक [सं] वि. (१) मन्तिकी, अनुमान जरीए जातलु,
सच सां वास्तो खंदंडु (२) चतुरु, ठु, तेजफहमु,
अटिकली.

तार्किक्य [सं] न. (१) अनुमानु करण जी चतुराई-

काबिलियत, समुझ (२) होशियारी, ठगी.

ताल [हिं] न. (१) तलाउ (२) दुबो.

ताल [सं] पु. (१) तालु (२) वजनु, मौजूनी. तालतंत्र न.
तालुमेलु, मेलु, मुनासिबत. तालबद्ध वि. वजन वारो,
मौजूनु.

ताल [सं] स्त्री. बंदु, बंधि.

तालक [सं] न. तालो, कुल्फु.

तालीमी वि. कुश्तीअ में भंडु.

तालव्य [सं] वि. तालवी, उहो उखरु जंहिजो उचारु तारुअ
मां कजे (मि. च, छ, ज, झ, ब).

ताला [सं] पु. तालो, कुल्फु.

तालामाला पु. मेलु, समानता, मुनासिबत.

ताली [हिं] स्त्री. ताली, चाबी, कुंजी.

तालीम [अ] स्त्री. (१) तअलीम, सिख्या (२) कसिरत (३)
आखाडो, कसिरतशाला (४) नाटक जी रिहर्सल.

तालु-लू, ताळू न. तारुं (वात जो).

तालु-लू [सं] स्त्री. निर्दु.

तानुका-खा [अ] पु. तअलुको, ज़िले जो हिकु भाडो.

ताले [फ़] पु. ब. व. (१) किस्मत, किस्मत जो खेलु, भागु
(२) ठठु. तालेवार वि. (१) शाहूकार (२) भागवानु,
आसूदो.

ताव [सं] पु. (१) चमई पनो, सजो कागजु (२) ताउ,
गरिमी (३) गुसो (४) सोन वगेरह खे गरमु करण जी
क्रिया (५) तपु, बुझारु. ताव देणे गाड्हो थियण ताई
तपाइणु (लोहु). ताव मारणे दबा ए खाइणु, घणो
नफ़ाओ कमाइणु. मिशांवर ताव देणे ताउ डियणु, मुछ
मरोटणु. तावातावाणे कि. वि. गुसे में.

ताव [सं] स्त्री. कोमल उस (चौमासे जी).

तावड स्त्री. कब्ज़ो, चंबो, वसु.

तावडणे स. कि. (१) वहाइणु (कम में), कमु कराइणु लाइ
रोकणु (२) बंदि करणु, अंदरि ई अंदरि पीइणु. अ. कि.
वहणु, खपणु.

तावडीतून कि. वि. चंबे मां, मुठि मां, हयनि मां. तावडीत
सापडणे चंबे में फासणु, बाखाइ में अचणु.

तावडीस कि. वि. हयनि में, चंबे में, मुठि में, वस में.

तावण [फ़] स्त्री. तावणु, चटी, डंडु.

तावणे [सं] अ. कि. स. कि. (१) खूबि तपाइणु-गरमु करणु,
ताउ डियणु, शैड गाड्हो थियण ताई गरमु करणु (२)
लाख लाहिणु (३) आज़िमाइणु. तावलेला सुलाखलेला
वि. कसिवटीअ ते सचो साबितु थियल, पूरीअ तरइ
जाचियलु परिखियलु. तावून सुलाखून कि. वि. पूरीअ
तरइ जाचे परिखे, मुसीबत मां सहीइ सलामत बची
(निकितलु).

तावत् [सं] वि. हेतिरो, तेतिरो. तावत्काल कि. वि.
तेसिताई, तेसीताई.

तावता [सं] कि. वि. अना ताई, तडहिं बि, त बि.

तावदान [फ़] न. काओ, कांचु, शीशो, चौगोशो शीशो
(दरीअ जो) (२) कांच लगल दरु या दरी.

ताशा-सा [अ] पु. ताशो, नगारो, भेरि.

ताशेरा [अ] पु. (१) नगारो वजाइण लाइ डौंकनि जो कयलु
वसिकारो (२) छंड, लाख (लाहिणु), गाल्हव डियणु,
खबर वठणु.

ताशेरा पु मोक़ाओ, वसु.

तास [अ] पु. (१) हिकु कलाकु (वक्तु), बजो, सठि
मिनिटनि जो वक्तु (२) मुदो, पीरडु (स्कूल-कॉलेज
में).

तास [सं] न. (१) ओइ, हर जो निशानु, चीलो, चर, खड
(२) पेटु (नदीअ जो) (३) हर काहिण जी क्रिया
(४) जाट, हर जी पहिरी ओइ.

तास [सं] पु. (१) छिलण जी क्रिया (२) छोडो (३) खड,
खुडु.

तास [सं] पु. चाहिं पबी.

तासणी स्त्री. (१) छिलण या छोडा लाहिण जी क्रिया (२)
वाहोलो.

तासणे [सं] स. कि. (१) तरणु, छिलणु, छोडा लाहिणु (२)
छंड कडणु, खबर वठणु, लाख लाहिणु, गाल्हव
डियणु. तासीब वि. छिलियलु, धडियलु. तासोपंत पु.
मथो कूड़ायल विधवा औरत.

ताळ पु. (१) तालु (२) तालु मेलु, मेलु (३) चुरि पुरि (४)
ताडी (वजाइणु) (५) मेलापु, मिली हिकु थियणु.

ताळतंत्र न. तालु मेलु, मेलु, मिठ मुहबत.

ताळा [सं] पु. (१) मेलु, हिकजहिडाई (२) कबूलियत.

ताळ्यावर येणे सिधे रस्ते ते अचणु, पेर ते अचणु.

ताळेबंद पु. पोतामेलु, (इं) 'बड्लंस शीट'.

ति [सं] वि. टि, टे (३), संख्यावाचक उपसर्ग, (मि.

तिकोन). तिकटे न. (१) काठ जो टिकुंडो (२) टिनि

पननि जी पातल (३) टिपाई. तिकुटी स्त्री. टिकिडी,

टियारी. तिकोनी वि. टिकुड्यारो. तिक्कल स्त्री.

टिपेडि, टिसरि (तास). तिक्का पु. टिकी, टिक (तास

जी). तिखणी स्त्री. टे खाना, टिनि खाननि वारो.

तिगुण वि. टीणों. तिजवर पु. टियों भेरो शादी कंदडु

मर्दु. तिटाळी वि. टिमाडि. तिपट वि. टीणों. तिपाई

स्त्री. टिपाई, टिनि पेरनि वारी घडामंजी. तिपिकी वि.

साल में टे भेरा फसुलु डोंदड (जमीन). तिप्पट वि.

टीणों. तिमजली वि. टिमंजिली (इमारत). तिप्या

पु.स्त्री. टिकी (तास जी). तिबई स्त्री. टिपाई, टिनि

पेरनि वारी घडामंजी. तिबटी स्त्री. ज़िबनि-लिडनि

जी टेडाई. तिबठा, तिवाठा पु. टिवाटो. तिबेळा-ळी

क्रि.वि. टिनि वक्ति (सुबुह, मंझदि, राति). तिब्बा पु.

टिकी (तास जी). तिब्बाळ पु. टिवाटो. तिशिंणी वि.

टिनि सिडनि वारो. तिसड वि. टिल, टिनि थणनि वारी

(गांड-मेंहिं). तिसाला वि. टिसालो. तिसारणी क्रि.वि.

टियों दफ़ो. तिहोत्रा पु. टिरोतिरो, टे सेकिडो व्याजु.

तिकडचा-ला, तिकडील वि. होडांहुं जो, उतां जो.

तिकडून क्रि.वि. होडांहुं खां, हुन वटां, हुतां.

तिकडे क्रि.वि. हुते, उते, तिते, होडांहुं.

तिकीट [इं] न. (१) टिकेट (२) टिकिली.

तिक्त [सं] वि. (१) कौडो (२) सुरहो. पु. कौडाणि.

तिक्त [सं] न. पितु.

तिखट न. (१) कुटियल गाड्हा मिर्च (२) मिर्चनि जो

मसालहो.

तिखट [सं] वि. (१) तिखो, तेजु, मिर्चनि वारो (२) तेजु,

तिखो (३) साडींदडु (४) चालाकु.

तिखटाई स्त्री. कौडाणि, तेजी, तिखाई (मिर्चनि जी).

तिखटावणे अ.क्रि. वातु सडणु (मिर्चनि जे करे).

तिखरणे स.क्रि. तिखो करणु (कपु वगेरह).

तिखार, तिखे न. रुकु, फौलादु.

तिखी स्त्री. (१) दालचीनी (२) अहुरि.

तिखुळा, तिखळा पु. टिखुडु (वारु).

तिखे [सं] न. (१) फौलादु, रुकु (२) हिमथ.

तिचे [सं] वि. टई, टेई (जुणा, साख्ख). तिची वि. टई

(जुणियूं, जालूं).

तिचा स.ना. हुन जो (औरत जो).

तिज स.ना. हुन खे, हुन जो (औरत).

तिजा वि. (१) टियों (२) टीझो.

तिजाई स्त्री. टियों हिंसो-भाडो.

तिजाईत वि. टे भेरा वियायल.

तिजारत [फ़] स्त्री. तिजारत, वाफ़ार.

तिजारे न. बीहडु तपु.

तिजोर पु. टीणों ज़ारु, टीणीं ताक़त.

तिजोरी स्त्री. (१) टिजोडी (२) मिक्कियत.

तिटकारणी स्त्री. धिकार, नापसंदी, नफ़िरत.

तिटकारणे स.क्रि. धिकारणु, नफ़िरत सां निहारणु.

तिटकारा पु. धिकार, इकारत, नफ़िरत, बुछाँ.

तिठणे स.क्रि. वटणु (धागो), वटु विझणु, पेचु विझणु.

तिठा पु. (१) टिवाटो (२) वटु, पेचु (नोडीज जो).

तिठा वि. लुंडो, लाठो, नंडो.

तिडक, तिडकी, तिडीक स्त्री. (१) सुरु, पीडा (२) गुसो.

तिडका वि. (१) चिणिंगू बाहिरि कदंदडु (२) शुकियलु,

फिडो (३) चिडिणो, तीसिर.

तिडकी स्त्री. चिणिंग, उलो.

तिडणे स.क्रि. (१) सताडणु, घुटणु (२) तकिलीफू डियणु.

तिडणे अ.क्रि. सीटिजणु (लिड), मरोटिजणु, डिंगो फिडो

थियणु.

तिडतिडणे अ.क्रि. (१) टिडिकणु (२) काविडिजणु, खफ़े

थियणु.

तिडतिडा वि. (१) टिडिकाट कंदडु (२) तीसिर, चिडिणो

(३) डिंगो, फिडो, शुकियलु.

तिडा-ढा पु. मूंझारो, पेचु (धागुनि जो) (२) कीनो, साडु

(३) गलतिफ़हमी, नासाजी, फिकति.

तिडीक स्त्री. (१) सूरु, दुर्दु (२) उत्साहु, उदमु (३) गुसो.
 तिडोली वि. टिनि अखियुनि वारो (नारेलु).
 तितका क्रि.वि. तेतिरो, एतिरो, होतिरो, तेडो. तितकासा
 क्रि.वि. एतिरो, को बसि.
 तितपत वि. (१) तेतिरो, जेतिरे कडुरि (२) होसिताई.
 तितंबा पु. मन्सूबो, साजशि.
 तितर-रू [सं] तितिरु (पखी).
 तितिडिका [सं] स्त्री. गिदामिड़ी.
 तितिक्षा [सं] स्त्री. (१) सहणी, सहनशक्ती (२) सडुरु,
 धीरजु (३) म्आफी, खिम्या.
 तितुका [सं] वि. (१) होतिरो, तेतिरो (२) सभु (३) जामु,
 शशा.
 तिथी [सं] स्त्री. तिथि, डीहुँ, तिथु. तिथिपर्व, तिथिपर्वणी
 स्त्री. शुभु डीहुँ.
 तिथे क्रि.वि. उते, तिते.
 तिन [सं] वि. टे (३). तिनसांज स्त्री. सांझी, निमाशाम.
 तिनसान स्त्री. सांझी. तिनी त्रिफाळ क्रि.वि. टई पहर,
 सुबुह, मंझंदि ऐं शाम जो.
 तिफण स्त्री. नारी, बिजु छटण जो ओज़ारु.
 तिंब [सं] वि. (१) तरि, आलो, पूरो पिसियलु (२) गुइंदडु.
 तिंबणे अ.क्रि. (१) पूरीअ तरह पिसणु, भिजणु (२)
 कलिजणु (अटो) (३) सरीरु सुकणु.
 तिंबणे स.क्रि. (१) पूरीअ तरह पिसाडणु, भिजाडणु (२)
 गोहिणु, कलणु (अटो), चिथिणु.
 तिंबसणे अ.क्रि. गुरी कंडा थी वगणु.
 तिमिर [सं] न. (१) ऊंदहि, अंधूकार (२) अंधाई.
 तिया स.ना. हुन खे (औरत खे).
 तिरकट [सं] वि. टेडो.
 तिरकस [सं] वि. डिंगो, टेडो, बावंजिरो, उरेबी.
 तिरका [सं] वि. (१) टेडो (२) टेडी अखि (३) डिंगो,
 टेडो, बावंजिरो.
 तिरकूट न. (१) टियारी (२) खटाणि वगेरह जो मसालिहु.
 तिरटीम स्त्री. (१) आज़ारणु, जुल्मु (२) वेचारा (डिणयु).
 तिरडी स्त्री. टटी, काई, जनाजो.
 तिरडे न. टोकिरो, खारो, छबो.

तिरतिरा वि. तिरतिन्यो, उबहरो, बेसबुरु, चंचलु.
 तिरपगडे न. टे दाणियूं (चौपड़ रांदि में).
 तिरपणे-णी न.स्त्री. ओटी, बुही.
 तिरपणे स.क्रि. ओटी डियणु, बुही वराडणु.
 तिरपणे अ.क्रि. हडे जो मुडणु, मोच अचणु, कंधु वगेरह
 मुडणु.
 तिरपतकाना वि. टेडो.
 तिरपा [सं] वि. ताडो, डिंगो, फिडो, बावंजिरो.
 तिरपीट स्त्री. (१) टाकोडो, फरफोटि, थरथिलो (२)
 थकावट.
 तिरमणे न.ब.व. ताकत, सघ, जोरु.
 तिरमिरी, तिरीमिरी स्त्री. (१) भांउटी, मये जी फेरी, चकरु,
 बेहोशी (२) सूरु.
 तिरवट वि. टेडो.
 तिरवड स्त्री. काई, जनाजो, टटी.
 तिरवा वि. (१) टेडो (२) टेडो, डिंगो, बावंजिरो.
 तिरशिंगराव पु. (१) चिडिणो, तीसिरु (२) बटाकी.
 तिरसट वि. तीसिरु, चिडिणो.
 तिरस्कार [सं] पु. (१) नफिरत, बुछां (२) धिकार, इकारत,
 फिठकार (३) निरादरु, बेइजती (३) निंदा, गिला.
 तिरस्कारणे स.क्रि. धिकारणु, परे करणु, नफिरत करणु, घटि
 लेखणु.
 तिरस्कृत [सं] वि. धिकारियलु, बेइजतो कयलु, निंदियलु,
 छडे डिनलु.
 तिरस्थळी, त्रिस्थळी स्त्री. (१) टिनि तीर्यनि जी यात्रा
 (काशी, प्रयागु ऐं गया) (२) अजाया चकर या पंथ.
 तिरळणे अ.क्रि. फुटणु, डार पवणु, भजणु.
 तिरळा [सं] वि. थिरिडो, टेडो.
 तिरळी स्त्री. दालिचीनी.
 तिराईत वि. तीरंदाजीअ में माहिरु.
 तिरीप स्त्री. (१) तिरुविरो, किरणो (दर या छिति जे चीर
 मां अंदिर ईदडु) (२) सुबुह जी कोमलु उस.
 तिरीम न. नज़र जी झकाई.
 तिरोधान [सं] न. (१) गुमु या गाइबु थी वगणु (२) ढकु,
 पलउ.

तिरोहित [सं] वि. गाड़बु थियलु, गुमु थियलु, लिकलु, ढकियलु.

तिर्कस वि. डिंसो 'तिरकस'.

तिर्यक् [सं] वि. फिडो, डिंगो, बावंजिरो. तिर्यकनुला स्त्री. गाराई.

तिन्याणब वि. टियानवे (९३).

तिन्यांजी वि. टियासी (८३).

तिन्याहत्तर वि. टेहतरि (७३).

तिन्हाइती वि. अमीनु, विचवाहूअ सां लागपो रखंदडु.

तिन्हाइती स्त्री. टियाकुराई, अमानत, सालिसी, निबेरो.

तिन्हाईत पु. (१) अमीनी, विचाहू (२) टियाकुरु, धारियो शख्स. वि. बेतर्फदार, न हेडांहुं न होडांहुं, कंहिं बि धुरि में न हूंदडु.

तिन्हाईतपणा पु. टियाकुराई.

तिल [सं] पु. (१) तिरु, तिर (खाइण जा) (२) तिरु (बदन ते) वि. तिरु, थोरो, ज़रो. तिलप्राथ वि. तिरु, तामामु थोरो, ज़रो. तिलतंडुलक न. भाकुरु. तिलांजली स्त्री. (१) मुअल शख्स जे नाल सां तिरनिसां गडियलु पाणी डियणु (२) त्यागणु, लागपो टोइणु, कंहिं गाल्हि तां हयु खणणु.

तिलक [सं] पु. तिलिकु.

तिबा, तिब्बा [सं] पु. टिकी, टिक (तास जी).

तिबडा पु. मेइहि.

तिवाठा पु. टिवाटो.

तिवाशा-शी [फा] पु. स्त्री. विहाणो, तक्पो.

तिशी स्त्री. टीहनि सालनि जी उमिरि.

तिष्ठणे [सं] अ.क्रि. तरिसणु, इतिजारु करणु, सीड़िजी विहणु.

तिसकूट [सं] स्त्री. (१) गलतिफहमी, फिकत (२) ग़शी, बेहोशी.

तिसकूड वि. तीसिरु, चिड़िणो.

तिसड स्त्री. (१) टे भेरा छड़ण-साफु करण जी क्रिया (२) बारीक पुछा.

तिसमारखान पु. बहादुरीअ जी बटाक हणंदडु शख्स.

तिसरा [सं] वि. टियों.

तिसरा पाय पु. को कमु करण जी ह्रद खां वधीक चुस्ती, फुड़िती.

तिसराब पु. टियों हिंसो-भाडो.

तिसावा वि. टीहों (अददु).

तिहिरी, तिहीरी, तिहेरा वि. टीणो (वरापलु, तहु कयलु).

तिही स.ना. उनहनि.

तिहीसांज स्त्री. निमाशाम, संझा.

तिहोत्रा पु. टे सेकिडो व्याजु.

तिळी स्त्री. तिली, तिरि, हिंयाचो.

ती स.ना.स्त्री. (१) हूअ (२) पंहिजी जाल.

ती (१) 'तीर्थस्वरूप' लफ़्ज़ जो मुख्तसिरु रूप. (डिंसो 'तीर्थस्वरूप') (२) तिथि.

तीज स्त्री. टीज.

तीट स्त्री. (१) बार खे नज़र खां बचाइण लाइ मुंहं ते सुरिमे या काजल जो लगायलु तिलिकु (२) बकडु, मोडु.

तीड स्त्री. चीर, डार.

तीड स्त्री. (१) डिंगाई, फिडाई (२) मूंझारो (३) अणबणति, गलतिफहमी (४) वेरु, बुगजु.

तीड स्त्री. (१) भुल, गलित्ती (२) रंडक, रोक, झल.

तीन [सं] तीन, टे (३). तीनतेरा वि. छुड़विछुड़ थियलु, फरफोटि पियलु. तीनतेरा नऊ बारा कूड़ा सबब, बहाना, यट. तीन दिवसांचा भाऊ पु. डूरांहों माइडु. तीन वार पु.ब.व. टिनि हफ़्तनि जो वक्तु, टे हफ़्ता.

तीर [सं] न.पु. किनारो (नदीअजो).

तीर पु. (१) तीरु, बाणु (२) चीर, डार, चुर (३) पाराई, गुरो बारु खणण जी कल (४) टेक, आदारु, आड. तीरासारखा क्रि.वि. (१) सिधो (२) तीर ज्यां, ज़ोर सां, तेज़ीअ सां.

तीर्थ [सं] न. (१) तीर्थु, पवित्रु आस्थानु (२) पवित्र नदी, पाणी (३) गुरूअ या ब्रह्मण जे चरिननि जो पवित्रु पाणी, जलु (४) गंगा जलु (५) तीर्थयात्रा. तीर्थकाक पु. लोभी शख्स, मोक्क लाइ अखियूं पाए विहंदडु शख्स. तीर्थपाद पु. (१) धर्मगुरु (२) पिता. तीर्थप्रसाद पु. प्रसाद. तीर्थयात्रा स्त्री. तीर्थयात्रा. तीर्थराज पु. (१) प्रयाग नाले तीर्थु (२) समुंडु.

तीर्थरूप वि. (१) पिता, माता पिता (२) ही लफ़्जु पिता या माता खे चिठी लिखण वक्ति मुंड में लिखियो वेंदो आहे, जीअं असां 'पूजि पिता साहिब' लिखंदा आहियूं, तीर्थवासी पु. तीर्थनि ते रहंदहु जोगी. तीर्थस्वरूप वि. पितास्वरूप, ही लफ़्जु वड़ी उमिरि वारनि खे (काके वगेरह खे) चिठी लिखण वक्ति मुंड में लिखियो वेंदो आहे. तीर्थाटन न. सांदहि तीर्थयात्रा कंदो रहणु. तीर्थोदक न. तीर्थनि जो जलु, गंगाजलु.

तीव्र [सं] वि. (१) तिखो, तेजु (२) कौड़ो, जलाईदहु, साड़ीदहु (३) गरमु, कोसो (४) बे हृदि, सख्जु (५) सहण खां बाहिरि. तीव्रभावना स्त्री. जजुबो.

तीव्रोष्ण [सं] वि. तमामु कोसो, ततलु, टहिकंदो.

तीस [सं] वि. टीह (३०).

तीळ [सं] पु. (१) तिरु, तिर (खाइण जा) (२) तिरु (बदन जो). अंगाचा तिळपापड होणे गुसे में तपी बाहि थियणु. तोंडी तीळ न भिजणे का गाल्हि पेट में न रहणु, चई डियणु. तिळगूळ पु. तिरनि ऐं गुड़ जी मिठाई-शैड, जा तिरमूरीअ जे डीहूं विरिहाई वेंदी आहे. तिळगुणी स्त्री. मिठ मुहबत, सिक प्रेमु, एकता. तिळेल न. तिरतिलु, तिरनि जो तेलु.

तीक्ष्ण [सं] वि. (१) तिखो, तेजु (२) नोकदारु, चुभंदहु (३) फुड़ितु. तीक्ष्णता स्त्री. तिखाई.

तीक्ष्णसार पु. लोह.

तीक्ष्णांशु पु. सिजु.

तुई स्त्री. जरीअ जी पटी-लेसि.

तुक न. (१) अहमियत (२) लियाकत (३) वजनु.

तुकडा पु. टुकरु, रोटीअ टुकरु. तुकडमोड्या वि. मुफतिखोरु, बियनि जे टुकरनि ते पलिजंदहु.

तुकडी स्त्री. (१) भाडो, हिंसो, डिवीजनु (स्कूल में क्लास जो) (२) पलिटणि, टोलो, दलु, दस्तो (लश्कर जो).

तुकणे स.क्रि. (१) तोरणु, वजनु करणु (२) तखीनी करणु, अंदाजु लहणु (३) भेट करणु.

तुकणे स.क्रि. कंधु घूणणु, कंधु घूणे हा करणु.

तुकतुकी स्त्री. तिजिलो. तुकतुकीत वि. चिकिनो, लसो.

तुकमा [फा] पु. तुकमो, काजु, बीडो.

तुकविणे स.क्रि. घूणणु (कंधु), हा करणु.

तुका स.ना. तोखे.

तुकाई स्त्री. तोर, तोरण जी क्रिया.

तुकमराई स्त्री. नाजबूद, रीहान (बूटी), तुछु रेहानि, तुलसीअ जो बिजु.

तुक्का [फा] पु. (१) तुको, बिना चुहिब जे तीर (२) तुनको, महिणो.

तुंग पु. (१) टोली (२) बंदु, धिको (नदीअ जो) (३) डौडु, टांकी.

तुंग [सं] वि. (१) वडो, शाही (२) कदावरु, लंबो (३) खसीसु (४) श्रेष्ठ.

तुच्छ [सं] वि. तुछु, खसीसु, ओछो, कमीणो.

तुज स.ना. तोखे.

तुझा पु.स.ना. तुहिजो.

तुटक [सं] वि. (१) भगलु, रुकियलु, मुंझियलु (आवाजु) (२) बेवास्तेदारु (२) टिडियलु पखिडियलु (३) रुखो (सुभाजु) (४) क्रोधी (५) थोर गाल्हाओ.

तुटका वि. (१) भगलु (२) बेवास्तेदारु (३) भगलु टुटलु.

तुटणे [सं] अ.क्रि. (१) टुटणु, भजी पवणु, टुकर थियणु, भजणु (२) घटिजणु, बंदि थियणु (३) डुबिरो थियणु, गरणु, सिहत टुटणु (४) छुटणु. तुटपुंजा वि. थोरो, थोरी पूंजीअवारो (वापारु).

तुटरा वि. (१) भुरणो (२) झेडाकारु, चिदिणो.

तुटवडा, तुटारा पु. (१) अणाठि, अण लभाई, कमी, लंगी (२) नुक्सानु, घाटो.

तुटसाल वि. झेडाकारु.

तुटार वि. (१) भगलु (२) घाटो-नुक्सानु पातलु.

तुटारा पु. (१) घाटो (२) अणाठि, कमी.

तुटारी स्त्री. कमिजोरी, हीणाई.

तुटावणे अ.क्रि. (१) सल करे वठणु (२) (कंहि ते) मटिजणु, गुसो करणु (३) काह करणु (४) वठ करणु.

तुटी स्त्री. (१) अणाठि, खोटि, कमी (२) रंडक, खंडकु, रुकावट (३) जुदाई.

तुटीर वि. भुरणो.

तुंड [सं] न. वातु, मुंड.

तुहलुहणे अ.क्रि. टिडिकणु, भजणु (१) थिड विधी
गाल्हाडणु.

तुहलुहणा वि. चिडिणो, तीसिर.

तुहलुहणूक स्त्री. (१) लताड, लतड, लतोड (२) तबाही.

तुहलुहणे स.क्रि. लताडणु, चीथाडणु, चिचिरणु, चीभाटणु,
भेलणु.

तुहलुस-साळ वि. झेंडाकारु.

तुहुंब, तुहुम क्रि.वि. कनातारि, टिम्टारि, कनाकानि.

तुणणावळ स्त्री. तुनाई, तुनण-रफू करण जी मजूरी.

तुणणे [सं] स.क्रि. तुनणु, रफू करणु, तुवणु.

तुणतुणे न. यकितारे जहिडे हिक तार वारो साजु. तुणतुणे
वाजविणे तुनि तंवारणु, सागी गाल्हि वरी वरी चवणु,
तुंदिरे वारी तार हणणु, सणियो रागु खणी विहणु.

तुणाई स्त्री. (१) तुनण-रफू करण जी मजूरी (२) कपड
पिणज जी किया.

तुणीअ वि. रफू कयलु.

तुताती स्त्री. वडी, चहबुक जी डोरि (चमिडे जी).

तुतारी स्त्री. तूतारी, तूतारो.

तुतिया [सं] पु. तूतियो.

तुतिया [फा] स्त्री. इल्जामु, टिको.

तुती [अ] स्त्री. तूतनि जो वणु, तूत.

तुंद वि. आफूडियलु, फौसियलु, फुंडियलु (पिट्ट वगेरह).
तुंदील वि. भिभिर.

तुपट वि. सणिभो.

तुपटाण स्त्री. सडियल गिह जी बांस.

तुपला स.ना. तुहिंजो.

तुपाळ वि. घणी सणिभाणि वारो, घणो सणिभो.

तुफान [अ] न. (१) तूफानु (२) तबाही (३) इल्जामु,
कलंकु. वि. जोर सां, तूफान जिथां (डुकंदडु, वहंदडु,
लगंदडु).

तुंब [सं] न. (१) तुमु, बैलगाडीअ जे फीथे जे विच वारो
हिंसो (२) नार जो डंदाओं चक्रो (२) नदीअ जो
बंदु.

तुंबडी स्त्री. (१) तुंबी, फकीर जो पिनण जो कटोरो (२)
यकितारे जहिडो साजु. तुंबडी भरणे खूबि रुक्वत

बाडणु. तुंबडी लावणे (१) पुठि न छडणु (२) (कहिं
गळ्ळ खे पैसनि वगेरह लाड) डुहणु.

तुंबडी स्त्री. तंगी, कमी, अणाठि.

तुंबड्या पु. कदू.

तुंबणे अ.क्रि. गडु थियणु, रुकिजी बीहणु, अटिकी जमड
थियणु, मिडणु (पाणी वगेरह).

तुंबळ [सं] वि. जबरदस्तु, घमसानु, घाती (लडाई या
बहिंसु).

तुंबा पु. (१) तुंबो, कदू (२) नांही, तुमु, नाभु, (इं) 'नेव',
फीथे जे विच वारो हिंसो.

तुंबारा पु. (१) बंदु (पाणीअ जो), जमड कयलु पाणी (२)
बूचु, बुंजो.

तुमचा स.ना. तव्हांजो.

तुमान [फा] स्त्री. सुथण, कांच.

तुमुल [सं] वि. घमसानु, मौतमारु, खीफिनाकु (लडाई
वगेरह).

तुम्ही [सं] स.ना. तव्हां, तव्हीं.

तुरई [सं] स्त्री. (१) बिन्ही पासे चुहिंब वारो कोको (२)
कपिडो वेडहण जो रूलु.

तुरंग, तुरंग पु. तुरंगु, जेलु, कैदखानो.

तुरंग, तुरंगम [सं] पु. तुरंगु, घोडो.

तुरट [सं] वि. कसगरो, फिटिकीअ जे सवाब जहिडो.

तुरटी स्त्री. फिटिकी.

तुरपणी, तुरपाई स्त्री. ओटी, बुही.

तुरपणे स.क्रि. ओटी डियणु, बुही वराडणु (कपिडे जी).

तुरंबणे स.क्रि. सीडाडणु, इतिजारु कराडणु.

तुरंबणे अ.क्रि. सीडिजी विहणु, इतिजारु करणु.

तुरये, तुररे पु.ब.व. तांडुडा, तंदू.

तुरळ, तुरळक [सं] क्रि.वि. (१) एकडि बेकडि, विरिले (२)
छिडो (३) अणलभु.

तुरा [अ] पु. (१) तुरो, कलंगी, कुलंगी, चोदी (२) छुंगी.
तुरा लावणे खेप खटणु, नालो कडणु.

तुरीय [सं] वि. चोथों.

तुरंग [फा] पु. तुरंग, जेलु, कैदखानो.

तुरुतुरु [सं] क्रि.वि. तकिडो तकिडो (डनणु, गाल्हाडणु).

तुरुक-स्वार [सं] पु. घोड़ेसवार.

तुर्क [सं] पु. तुर्कु, मुसलमान.

तुर्काण न. तुर्कस्तानु, तुर्कनि जो कब्जो.

तुलई [सं] स्त्री. गादी, सवड़ी.

तुलक [सं] पु.न. कपह, कपाह.

तुलना स्त्री. (१) भेट (२) हिकजहिडाई, मुशाबिहत.

तुलसी, तुळसी स्त्री. तुलसी. (डिसो 'तुळस').

तुला स.ना. तोखे.

तुला, तुळा [सं] स्त्री. (१) तुला, ताराजी, साहिमी (२)

तोर, माप (३) बराबरी, हिकजहिडाई, सरीखाई

(४) तुल रासि. तुलादंड पु. कानी. तुलादान न.

पंहिजे सरीर जे वजन जेतियो सोनु वगेरह दानु करणु.

तुलाचक्र न. पखो (घड़्याल जो).

तुलित [सं] वि. (१) तोरियलु (२) बराबरि.

तुल्य [सं] वि. तुलु, बराबरि, समानु, सानी, जहिडो, हम्.

तुवरी [सं] स्त्री. थूहर जी दालि.

तुष [सं] पु. तुषु, तुहु.

तुषार [सं] पु. (१) फुहार, छंड (२) माक, पारो (२) बर्फ.

तुष्ट [सं] वि. राजी, खुशि, दावलु.

तुष्टणे [सं] अ.क्रि. तुसणु, राजी थियणु, डाङ्गणु.

तुष्टी [सं] स्त्री. राजिपो, ढउ, तिरुत्ती.

तुष्टीभूत [सं] वि. राजी, खुशि.

तुसडा वि. रुखो, चिदिणो, छितो, छुङ्कु, गुस्ताखु, खहरो,

तुर्शिमिजाजु.

तुसळ [सं] स्त्री. तुह, भूसो, बुहु.

तुसार न. खरीफु, बर्साति जी मुंद खां थोरो अगु थींदडु फसुलु.

तुळई स्त्री. (१) काम, चौरस थंभो (२) हिक किस्म जी ताराजी.

तुळणे स.क्रि. (१) तोरणु, मापणु, वजनु करणु (२) भेट करणु, चटाभेटी करणु.

तुळतुळ स्त्री. चिंता, ओनो.

तुळतुळीत वि. चिमिकिणो, तिजिलेदार.

तुळवट न. वडो थंभो-काम.

तुळस, तुळशी [सं] स्त्री. तुलसी. तुळस उचलणे कसमु खणणु. तुळशीत भांग सुठे खान्दान में जावलु खराबु

बारु. तुळशीपत्र कानात घालून बसणे माठि करि वेही रहणु, बुधो अणबुधो करे विहणु. तुळशीपत्र ठेवणे त्यागु करणु, कुर्बानु करणु, दानु करणु. हलवायाच्या घरावर तुळशीपत्र ठेवणे बिणु जी शैड परबाहिरोई टिणु खे डेई छडणु. तुळशीपत्र न. (१) तुलसीअ जोप तु (२) डखिणा, भेटा. तुळशीचे लग्न, तुलसी विवाह न.पु. कती महीने जी शुधि बारसि जे डीहुं विष्णु भगिवान जी मूर्ती ऐं तुलसीअ जे बूटे जी शादी. तुळशीवृंदावन न. तुलसीअ जे बूटे जो चबूतिडो.

तुळाघार [सं] वि.क्रि.वि. बराबरि, ठीक (काणि कडी बराबरि करणु-ताराजी).

तुळी स्त्री. काम, थंभो.

तू [सं] स.ना. तूं.

तूक न. (१) तोर (२) वजनु, अहमियत.

तूट [सं] स्त्री. (१) टूटि, टोटो, नुक्सानु, घोटो (२) खोटि, कमी, अणाठि (३) अणबणति, फोटि (४) विछोडो (५) रुकावट. तुटीचा अर्थसंकल्प पु. खोटि वारो तखीनो-बजेट. (इं) 'डेफिसिट बजेट'.

तूण, तूणीर [सं] पु. तीरदानु, तर्कशु, बथी.

तूत [अ] स्त्री. तूतनि जो वणु. तूत न. तूत.

तूप [सं] न. (१) गिहु (२) सणिभु (३) नेंहुं.

तूर [सं] स्त्री. तूर, तूहर-थूहर जी दालि.

तूर्ण [सं] क्रि.वि. फौरन, हिकदमि.

तूर्त [सं] क्रि.वि. फिलहाल, हाणे, हालि, हिन वडित.

तूर्य [सं] न. तूतारो.

तूस [सं] न. बुही, तुहु, बुहु.

तूळ [सं] स्त्री. (१) तुल रासि (२) हिक पुंड वारी ताराजी (हिन जे कानीअ में वट टंगियल हुंदा आहिनि, जिनि खे सोरे तोर कई वेंदी आहे.).

तूळ [सं] पु. कपह.

तृण [सं] न. गाहु, कखु. तृणगाही पु. अंबर, कहरुबा.

तृणचर वि. गाहु खाईदडु, चरंदडु. तृणजाती स्त्री. वनस्पती कोटी, मौलूद निबाताति. तृणधान्य न. गाह जियां थींदडु अनाजु. तृणभू स्त्री. सब्जि ज़ार, (इं) 'टर्फ'. तृणशत्रू पु. अनाडी इजमु.

तृतीय [सं] वि. टियों. तृतीय नेत्र पु. टीं अखि, शंकर जी टीं अखि. तृतीय पंथ पु. नअों रस्तो, अजीबु दंगु. तृतीय मूल न. टियों मूल. तृतीय पुरुष सीगो गाड़बु (ग्रामर).

तृतीया [सं] स्त्री. टीज.

तृप्त [सं] वि. राजी, ढाबलु, खुशि.

तृप्ती [सं] स्त्री. राजिपो, ढउ, खुशी.

तृषा, तृष्णा [सं] स्त्री. (१) तास, तिरास, उब, प्यास (२) चाहिना, इछा, उकीर.

तृषाकुल, तृषानुर, तृषार्त [सं] वि. उबायो, उबारो, प्यासी.

तृषित [सं] वि. उबायो, प्यासी.

ते स.ना. ही, हू, औरत जो मुड़िस लाइ वापिराइ जो लफ़्जु.

ते स.ना. बे जिन्स अददु वाहिदु.

तेब [सं] पु. जोशु, क्रोध जी लहिर, तीसो.

तेगार पु. (१) मिलिकयत, जाइदाद (२) सामानु सड़ो (२) आकड़ि (३) नखिरो.

तेज [सं] न. (१) तेजु, चमक (२) गरमइश, ताउ (३) शानु शौकत, शोभा, संहं (४) दिलेरी, बहादुरी (५) तनु, अर्कु (६) बाहि (७) सघ, बलु. तेजःपुंज वि. रोशनु, चिमिकंदडु. पु. सिजु. तेजस्वी वि. (१) तेजस्वी, तेजिवानु, रोशनु, चिमिकंदडु (२) मशहूर. तेजाकार पु. सिजु. तेजाळ वि. रोशनु, तिजिलेदार, चिमिकंदडु. तेजोभंग पु. (१) बेइज़ती (२) बहादुरी-तेज जो नाशु. तेजोन्हास पु. बेइज़ती, नालो बदि थियणु.

तेजाब पु. तेजाबु, तेजाबु.

तेजिका [सं] स्त्री. तज, दालिचीनी.

तेजी [सं] स्त्री. तेजी, चड़हती, वाधारो. तेजीमंदी स्त्री. तेजी मंदी.

तेजी [अ] पु. जंगी घोड़ो, (इं) 'स्टीड'.

तेड न. टीज काठी.

तेड पु. (१) दुश्मनी, अणबणति (२) मूंझारो, रोलो (३) रोक, झल.

तेडा-डा [सं] वि. टेडो, डिंगो, वरियलु, फिडो.

तेड स्त्री. (१) दुश्मनी, अणबणति (२) टेडाई, डिंगु, सिक, डिंगाई.

तेथ [सं] कि.वि. तिते, उते.

तेथपर्यंत, तेथपावेतो, तेथवर कि.वि. (१) तेसिताई (२) होसींताई.

तेथपासून, तेथून कि.वि. उतां खां वठी.

तेथचा, तेथला, तेथील कि.वि.वि. उतां जो.

तेथे कि.वि. तिते, उते.

तेम पु. (१) हठु (२) मस्ती, आकड़ि.

तेरबा [सं] कि.वि. तंहि परीहं (अजु, सुभाणे, परीहं, तंहि परीहं).

तेरस [सं] स्त्री. तेरसि.

तेरा [सं] वि. तेरहं (१३).

तेराबारा पु.ब.व. अणबणति, बहिंसु, झेडो.

तेरावा-वे पु.न. तेरहो (मुअल शख्स जो).

तेरीज स्त्री. तारिजु, पोतामेलु.

तेरीमेरी [हिं] स्त्री. तकिरारु.

तेल [सं] न. तेलु, रोगनु. वि. सणिभो. तेलकट वि. तेली, सणिभो. तेलकटाण स्त्री. तेलवारीअ शैड जी बांस. तेलकटी स्त्री. तेल जी लिगलिगि वारी मरु. तेलकार पु. तेली. तेलट वि. सणिभो, तेलवारो. तेलबिया न.ब.व. तेली बिज.

तेलंगभट पु. रे कोठियो, अण सडियो (शख्स).

तेली पु. तेली.

तेब [सं] पु. घिम (गुड वगेरह जी).

तेबडा [सं] वि. ओतिरो, तेडो.

तेवणे अ.क्रि. बरणु (डीओ वगेरह).

तेवणे अ.क्रि. घिमिजणी, रिजणु.

तेवी कि.वि. (१) तहिडो (२) तहिडीअ तरह (कविता जो लफ़्जु).

तेवीस [सं] वि. टेवीह (२३).

तेव्हा कि.वि. तंहि वक्ति, सो, उनहीअ हालति में.

तेव्हा कि.वि. तडहिं, उन वक्ति. तेव्हापासून कि.वि. तंहिं खां पोड, तडहाकुरि.

तेव्हातीस, तेवीस वि. टेटीह (३३).

तै, सई कि.वि. तडहिं, उन वक्ति.

तेजस [सं] वि. तेजस्वी, तेजिवानु.

तैनात [अ] स्त्री. (१) फौजी हुकुमु (२) वजूफो, पघार (३) अधिकार, कब्जो (४) सौंप निगहबानी.

तैल [सं] वि. तेलवारो, तेल जहिडो. न. तेलु. तैलचित्र न. तेली रंगनि सां ('ऑइल कलर') निकितल या कढियल तस्वीर. तैलबुध्दी स्त्री. तेजफहिमी. तैलरंग पु. तेली रंगु, (इं) 'ऑइल कलर'. तैलाभ्यंग पु. तेलु मखणु-लगाइणु (सनान खां अंगु).

तैवज स्त्री. आदरभाउ, शानु मानु. तैवजखर्च पु. लागु, भाडो भुतो, खर्ची (महिमान खे डिनल).

तैसा [सं] वि. तहिडो.

तैसा कि.वि. तहिडीअ तरह (कविता में).

तों, तव [सं] कि.वि. तडहिं, त.

तोई-य स्त्री. पनी, जरी.

तोक [सं] न. बालकु, नंदिडो बार.

तोकडा [सं] वि. लुंडो, नंदो, सोड्हो.

तोख [सं] पु. संतोशु, आनंदु. तोखणे अ.कि. साराहिणु.

तोंगल न. पुतिलो (हार जो).

तोंगल पु. अमीरु, सखरु, रजु.

तोटा [सं] पु. (१) टोटो, घाटो, नुक्सानु (२) खोटि, घुर्ज.

तोटी स्त्री. (१) टोटी, नेसारो (२) नलु (३) तुनि (४) टूटी, नली.

तोड [सं] स्त्री. (१) ठाहु, ठाह जी योजना (२) उपाउ, तजिवीज, अटिकल (३) भवण जी क्रिया (४) बराबरी, समानता (५) हिक पासे तराशियलु पथर (६) बनावत. तोड करणे गोड खणणु, माति करणु. तोडीवर घेणे ठाहु करणु. तोडीचा वि. मटु, हिक जहिडो.

तोंड [सं] न. (१) वातु, मुंह (२) चहिरो, शिकिलि (३) मुहडु (४) बुंभो, लघु (५) टुंगु (६) हिमय. तोंड आटोपणे-सांभाळणे संभाले गाल्हाइणु-खाइणु. तोंड आवरणे वातु बंदि करणु, घणो न गाल्हाइणु. तोंड आंबट करणे नाराजु थियणु. तोंड उतरणे मुंह लही वणु. तोंड करून बोलणे वातु कडणु, वातु करणु, घठि वधि गाल्हाइणु. तोंड काळे करणे मुंह कारो करणु, दफ़् अ थियणु, टरणु. तोंड गोड करणे वातु मिठो

करणु-कराइणु. तोंडघशी पडणे पाणीअ ते लीको कडणु, जिबान भवणु, डिठो थियणु. तोंड घेऊन येणे मुंह खणी अचणु. तोंड घेणे रडियूं वाका करणु. तोंड चुकविणे मुंह लिकाइणु. तोंड टाकणे घटि वधि गाल्हाइणु, वेणु विझणु. तोंड दाबणे रुशवत डेई मुंह बंदि करणु. तोंड दाबून बुक्क्यांचा मार बे इत्साफी, अन्याउ, माठि करे मार खाइणु-सहणु. तोंड पसरणे बाडाइणु. तोंड पाघळणे मुंह खोलणु, गुसु गाल्हि चई डियणु. तोंड पडणे शुरू करे डियणु. तोंड फिरणे दिलि खजी वणु. तोंड फिरविणे (१) मुंह फेराइणु (२) रंगु बदलिजणु. तोंड फुटणे (१) शुरूआत थियणु (२) बे इजती थियणु. तोंड येणे वातु पची पवणु. तोंड रंगविणे (१) पातु खाई वातु गाड्हो करणु (२) गिटो गाड्हो करणु, चामट हणणु. तोंड बाईट होणे वातु कौडो थियणु. तोंड वाजविणे बकबक करणु. तोंड वासणे वातु फाटणु. तोंड वासून बोलणे बिना सोचण जे गाल्हाइणु, जिअं वणे तिअं गाल्हाइणु. तोंड विचकणे टहि टहि-खिलि खिलि लाइणु. तोंड वेडाविणे वेचारा डियणु. तोंड सुटणे ज़बान या वात ते लगामु न रहणु. तोंडाचा जड गुरी ज़बान वारो. तोंडात बोट घालणे डंदें आडुरियूं डियणु, अजब में अचणु. तोंडात साखर पडणे वातु मिठो थियणु, खुशी थियणु. तोंडाला पाने पुसणे ठाणु, सुरिमो पाए वणु. तोंडाला पदर येणे (१) विधवापुणो-डुहागु हासलु थियणु (२) लजी थियण जहिडी हालति थियणु. तोंडावर हात फिरविणे मये ते हथिडो घुमाए ठाणु. तोंडास कुत्रं बांधलेले असणे छितो थियणु, सदाई गारिगंदु कडणु. तोंडासारखे बोलणे हा में हा मिलाइणु, खुस्ति थी गाल्हाइणु. तोंडी तीळ न भिजणे (१) का गाल्हि पेट में न लिणु (२) कतु सुकणु. तोंडी तृण घरणे शरणि वठणु. तोंडी देणे मुंहि डियणु. लहान तोंडी मोठा घास (१) डोहिटी थी नानीअ खे सुम्हणु सेखारे (२) नंढे वातु वडो न कडिजे. तोंडओळख स्त्री. मअमूली सुजाणप, आशिनाई. तोंडकळा स्त्री. चहरे जी चमक, मण्या. तोंडखोडी वि. वातराघो, वडबाडो. तोंडघडण

स्त्री. रोश, मुहांडो. तौंडघशी क्रि.वि. नकु गसाङ्गो पवंदुङ्. तौंडचाट्या वि. धुकुनि चट्यो, चापिलसु. तौंडचाळा पु. वेचारा (-डियणु). तौंडदेखने वि. मुंहंडिठो. तौंडपाठ वि. बरुजिबानु, यादि. तौंडबाग स्त्री. रोश, मुहांडो. तौंडमिळवणी स्त्री. जमअखर्च जो मेलु. तौंडसुख न. वातु करणु-कढणु. तौंडावर अ. (१) सामुहं, रुबरू, मुंहं ते (२) नजिदीकु. तौंडाबळा पु. मुहांडो, रोश, शिकिलि. तौंडाळ वि. वातराधो, वडवातो, मुँहँफुटु. तौंडी वि. (१) ज़बानी (२) वातवेणी (परीक्षा).

तौडक न. छिनण जी क्रिया, छिनी फाड़े विहणु.

तौडगा [हिं] पु. (१) इलाजु, उपाजु, चारो, वाह (२) टोणो फीणी (इलाज लाड्) (३) आजिमूदो.

तौडणे स.क्रि. (१) टोडणु, छिनणु, पटणु, भबणु (२) धनु छडाङ्गु (३) बंदि करणु, निबेरणु (झेडो).

तौडमोड स्त्री. (१) ज़ेवर वगेरह विकिणी पैसो हासुलु करणु (ज़रूरत में) (२) ठाहु.

तौडा पु. (१) हज़ार रुपियनि या मुहिरुनि सां भरियल थेल्ही (२) ज़ामिकी, (बंदूक जो) पलीतो (३) सूतिलीअ जो टुकर (४) थुल्ही ज़री (५) चूडो, कडो, कंगणु.

तौडां पु. (१) छिनण-पटण जी क्रिया (२) छिगलु टुकर.

तौतया पु. ठोगी, लिबासी, मकारु, बुरहूपी, जुड्त्, ज़ज़ली.

तौतरा वि. बितिबितो, हकडु, बातो.

तौता [फ़ा] पु. तौतो.

तौपर्यंत-पावेतो क्रि.वि. तेसिताई.

तौफ स्त्री. तौब. तौफखाना पु. तौबिखानो.

तौबरा [फ़ा] पु. तौबिरो.

तौबा पु. अंगोछे या कपिडे जो सौटो ('फिरि फिरि सौट' रांदि जहिडो).

तौमर [सं] पु.न. मंघीअडे वांगुरु हिकु डियियारु.

तौय [सं] न. पाणी.

तौर [सं] न. अंबिडी.

तौरडी स्त्री. नूरो, पाजेब.

तौरणे न. (१) तौरणि, सजायल कमान, वंग (२) मिहिराब विचां रस्तो (३) झानरि, पूजा पाठ वक्ति दरनि ते

टंगण लाड् अंबनि जे पननि या गुलनि जू माल्हाऊं, गुलनि फुलनि कड्ठी (४) टिब, (इं) 'वूड पिन्'.

तोरा पु. आकडि, वडाई, बांवरु.

तोल [सं] पु. (१) तोर, वज़नु (२) शुकाज, माइलु थियण जी क्रिया (३) हमवज़नी, बराबरी, तवाज़न, (इं) 'बइलन्स'. तोलदार वि. (१) वज़नदारु, वडो (२) मटु (३) मुअ्तबिरु.

तोलणे [सं] स.क्रि. (१) तोरणु (२) कीमत-मुल्हु कढणु (३) अहिनु करणु, बराबरी करणु, हमवज़नु करणु.

तोलन [सं] न. (१) वज़नु करणु (२) खणणु (३) भेट, गुणगोत.

तोलाचा, तोलामोलाचा वि. (१) भेटण जहिडो, मटु, मुकाबिली (२) हिकजेतिरो, मिम्लु (३) गौरो, गुरो, भारी.

तोबर-री क्रि.वि. तेसिताई.

तोशीस [अ] स्त्री. (१) जुल्मु, आजारु, तकिलीफ़ (२) नुक्सानु, घाटो (३) गाति.

तोष [सं] पु. (१) तोहु, राज़िपो (२) खुशी, आनंदु.

तोषक [सं] वि. आनंदु-खुशी डींदडु.

तोषण [सं] न. राज़िपो, आनंदु.

तोषणे [सं] अ.क्रि. राज़ी-खुशि थियणु.

तोहमत [अ] स्त्री. तुहिमत, इल्ज़ामु.

तोळा [सं] पु. तोलो, बारहं मासा वज़नु.

तौल्य [सं] न. हिकज़हिडाई, बराबरी, समानता.

त्यक्त [सं] वि. छडियलु, त्यागु कयलु, फिटी कयलु, जलानु.

त्यजिणे [सं] स.क्रि. छडे डियणु, कडी छडणु, त्यागणु.

त्या स.ना. (१) उहे (२) हू (जिन्स मुवन्स, अददु जमअ).

त्याग [सं] पु. त्यागु, दानु, छडे डियणु. त्यागणे स.क्रि. त्यागणु. त्यागी वि. त्यागी, सन्यासी.

त्याज्य [सं] वि. त्यागण-छडण जहिडो.

त्यापकी, त्यापेक्षा क्रि.वि. तंहिखां त, तंहिकरे.

त्यापासून क्रि.वि. तडहिं खां वठि.

त्यास क्रि.वि. तंहिकरे.

त्यो स.ना. हू.

त्रय [सं] न. टे, टिनि शयुनि जो मेडु, टियारी, तसलीसि.
 त्रयस्थ वि. टिआकुडु, टिआकुरु, बेतरफदार.
 त्रयी [सं] स्त्री. (१) टियारी (२) टे वेद (ऋग्वेदु, यजुर्वेदु, सामवेदु) (३) पीउ, डाडो, पर डाडो.
 त्रयोदश [सं] वि. (१) तेरहं (१३) (२) तेरहों. त्रयोदशी स्त्री. तेरसि.
 त्रस्त [सं] वि. (१) डिनलु, घबिरायलु (२) सतायलु, हलाखु थियलु.
 त्रांगडे [सं] न. रोलो, झंझट.
 त्रागा पु. (१) छिताइप (२) पाण खे ई धक बुजा हणणु (गुसे में).
 त्राण [सं] न. (१) सघ, सत्या, ताकत (२) बचाउ, पनाह, हिफाजत (३) मुक्ती (४) जफाकशी.
 त्राता [सं] वि. रखकु, बचाईदडु, मुसीबत खां छडाईदडु, तारींदडु.
 त्रास [सं] पु. (१) तिरासु, तकिलीफ, दुखु, सताउ (२) नफिरत, बुछां (३) डपु.
 त्रासक [सं] वि. डुखाइतो, सताईदडु, तकिलीफ डींदडु.
 त्रासणे अ.क्रि. तंगि-बेजारु थियणु, सताइजणु, हलाखु थियणु.
 त्रासिक [सं] वि. (१) सताईदडु, जालिमु (२) चिड़िणो.
 त्राहि त्राहि! [सं] उ.वा.अ. 'मुखे बचाई', 'मुहिंजी रख्या करि'.
 त्रि [सं] वि. टि, टे (३).
 त्रिक् [सं] न. टियारी, टिनि शयुनि जो मेडु, टियाई.
 त्रिकाल-ळ [सं] पु. (१) जमानु माजी, हालु ऐं मुस्तकबलु (२) टे पहर, सुबुहु, मंडंदि ऐं राति. त्रिकालदर्शी वि. सभुकुमु ज्ञाणहार, दानाबीना.
 त्रिकुट-कूट [सं] न. (१) टियारी (२) टिनि चोटियुनि वारो पहाड.
 त्रिकोण [सं] न.पु. टिकुंडो. त्रिकोणमिती स्त्री. ड्रल्म मुसलतु, टिकुंडे जू कुंडू ऐं पासा मापण जो ड्रल्म.
 त्रिखंड [सं] न. पृथ्वी, सुर्गु ऐं पातालु (२) सारो जहानु.
 त्रिगुण [सं] वि. टीणों. पु. (१) इन्सान जा टे गुण-सत, रज, तम (२) टे पुरुषारथ-धर्म, अर्थ, काम. त्रिगुणात्मक

वि. टिनि गुणनि वारो (सत, रज, तम).
 त्रिचरण [सं] पु. बाहि, अग्नी. वि. टिपेरो.
 त्रिज्या [सं] स्त्री. नीमि कर्तु, गोल जो घेरो.
 त्रित्व [सं] न. टियाई, टिकाई.
 त्रिदंडी [सं] पु. सन्यासी.
 त्रिदल-ळ [सं] वि. टिनि पननि वारी (-टारी).
 त्रिदोष [सं] पु.ब.व. शरीर जा टे दोष-वातु, पितु ऐं कफ.
 त्रिधा [सं] वि. टिनि किस्मनि जो. क्रि.वि. टिनि रस्तनि सां.
 त्रिनयन-लोचन [सं] वि. (१) टिनि अखियुनि वारो (२) शंकर.
 त्रिपद [सं] न. टिनि लफ्जुनि जो मजमूओ. वि. टि. पेरो.
 त्रिपाद [सं] पु. बाहि, अग्नी.
 त्रिपुंड [सं] न. निर्ई ते भस्म जा लगायल टे लीका.
 त्रिफला-ळा [सं] पु. टिफुलो, आजरो, बहीडो ऐं हरीड (दवा).
 त्रिफळाचीत वि. क्रिकेट रांदि में 'क्लीन बोल्ड'.
 त्रिभुवन [सं] न. टे लोक-पृथ्वी, सुर्गु ऐं पातालु, सारी दुनिया.
 त्रिमूर्ती [सं] पु. टिमूर्ती-ब्रह्मा, विष्णू ऐं महेशु.
 त्रिरूप [सं] वि. टिनि किस्मनि जो.
 त्रिवार [सं] क्रि.वि. टिहर, टे दफ़ा, टे भेरा.
 त्रिविध [सं] वि. टिनि, किस्मनि जो, टिनि नमूननि जो.
 त्रिविष्टप [सं] न. सुर्गु.
 त्रिवेणी [सं] स्त्री. प्रयाग में धींदडु गंगा, जमुना ऐं सरस्वतीअ जो संगमु.
 त्रिशंकूसारखी अवस्था होणे बिन्ही जहाननि खां वगणु.
 त्रिशूल-ळ [सं] न. टिसूल, तिरशूल.
 त्रुटि-टी [सं] स्त्री. (१) हिकु पलु, हिक घडी (२) नासु, तबाही (३) शकु (४) रुकावट (५) घटिताई (६) खालु.
 त्रुटित [सं] वि. (१) भगलु, डुटलु (२) अधूरो.
 त्रेचाळीस [सं] वि. टेतालीह (४३).
 त्रेता, त्रेतायुग [सं] न. चइनि युगनि मां ब्रियो युग (कृत, त्रेता, द्वापार ऐं कलियुग).
 त्रेधा [सं] स्त्री. (१) फर्फोटि, टाकोरो (२) मूंझारो,

गडिबडि.

त्रेपन्न [सं] वि. टेवंगाहु (५३).

त्रेसष्ट [सं] वि. टेहठि (६३).

त्रैराशिक [सं] न. टिरकमी (हिसाबनि में).

त्रैलोक्य [सं] न. टे लोक-धरती, सुर्गु ऐं पातालु.

त्रैवार्षिक [सं] वि. टिसालो.

त्रैविध [सं] वि. वेदनि जो ज्ञाणू-विद्वानु.

त्रोटक [सं] वि. मुखासिरु, धोरो.

त्र्यंबक [सं] पु. शंकरु, टिनि अखिमुनि वारो भग्वानु.

त्र्यांश्री [सं] वि. टियासी (८३).

त्र्याहात्तर [सं] वि. टेहत्तरि (७३).

त्र्यादिक [सं] पु. टीअडु, टिएं टिएं डीहुं ईवडु तपु.

त्वक् [सं] स्त्री. चमिडी, खल. त्वग्रोग पु. चमिडीअ जी

बीमारी.

त्वचा [सं] स्त्री. (१) चमिडी, खल (२) खल (फल जी), छोडो.

तवत् [सं] स.ना. तूं. त्वद्गृह तुहिंजो घरु. त्वदीय वि. तुहिंजो.

त्वरण [सं] न. तकिडो हलणु, तकडि. त्वरणे स.क्रि. तकडि करणु.

त्वरा [सं] स्त्री. तकडि, जल्दी, तेजी, ज़बहराई. त्वरागामी वि. तकिडो. त्वरित क्रि.वि. तुर्तु, जल्दी जल्दी, तकिडो. त्वर्य वि. ज़रूरी ऐं तकिडो, (इं) 'अर्जट'.

त्वष्टा [सं] पु. (१) विश्वकर्मा, ब्रह्मा (२) वाढो, डखणु.

त्वेष [सं] पु. गुसो, जोशु, कावडि, तीसो.

थ

थ मराठी वर्णमाला जो सतिरहों इर्फु सडीइ.

थकणे [सं] अ.क्रि. (१) थकणु, थकिजणु (२) सघ घटिजणु (३) मति मारिजणु (४) बकाया रहणु, डेवालो निकिरणु. थकणे भागणे क्रि. थकणु टुटणु, बेहवि थकिजणु. थकबाकी स्त्री. बकाया. थकले कूळ न. खुटलु, डेवालो, डेवालो कदंडडु.

थकवा पु. थकु, थकावट.

थकित [सं] वि. अजब में पियलु, मुंक्षियलु, हैरानु.

थक्क [सं] वि. हैरानु, वाड्डो, दंगि.

थट स्त्री. (१) भीड़, पीह (२) रचना, ठाहु.

थटणे अ.क्रि. ठठ सां हलणु, सींगारु करणु, टेगरिजी हलणु.

थटकारणे स.क्रि. सींगारणु, सजाडणु.

थटकारणे अ.क्रि. नखिरे सां हलणु, टेगरिजी हलणु, ठही संभिरी हलणु, आम्कडि सां हलणु.

थट्टा स्त्री. ठिठि, चर्चो, मज़ाक़ु, ठठोली, ठठो. थट्टेखोर-बाज वि. चर्चाई, खिलाईदडु, मज़ाक़ु कंदडु.

थड [सं] स्त्री. (१) किनारो, कपु, कबो (२) माथरि (३) नतीजो, अंतु.

थंड [सं] वि. (१) थघो, सडु, रुखो (२) सुस्तु, ढिलो (३) बीठलु (४) कमिज़ोरु, नामर्दु. थंडगार वि. तमामु थघो. थंडाई स्त्री. (१) थाघलि (२) नरमाई (३) सुस्ती. थंडावणे अ.क्रि. (१) थघाडणु, थघो थियणु, ठरणु (२) घटिजणु, ढरो थियणु (३) रुकिजणु. थंडावा पु. (१) वधाई, थघाणि (२) आरामु, ठपु. थंडी स्त्री. थधि. थंध्या पोटाने क्रि.वि. शांतीअ सां, सुबुर सां.

थडक [सं] स्त्री. (१) थकु (२) खड्को, खुड्को.

थडकणे अ.क्रि. (१) थाबडिजणु (२) हिकदमि बीही वणणु (३) ओचितो अची वणणु-पहुचणु.

थडका पु. थकु.

थडगे [सं] न. कबर.

थडथडणे अ.क्रि. थरि थरि कंबणु, डकणु.

थडी स्त्री. किनारो.

थडे [सं] न. (१) धडु, लाशु (२) कबर.

थंतरमंतर [सं] न. (१) जंतर मंतर (२) दागिदूजो, मरमत
(३) समुझाडणु.

थपडाक, थप्पड स्त्री. थफड, चमाट. थप्पडखाऊ वि.

चापिलसु, लुंडो, बुछिडो.

थपाटी स्त्री. थफड, चमाट.

थप्पी स्त्री. थपी, थही, डिगु.

थबकणे [सं] अ.क्रि. रुकिजणु, बीहणु, तरिसणु.

थबथबणे अ.क्रि. गुडणु (पाणी), तरि थियणु, ठेंडी वहणु.

थयकार, थयथयाट पु. (१) लेथिड्यूं पाडणु, छड्यूं हणणु
(दुख में) (२) नचणु-टपणु, ठेंग टपा डियणु.

थर [सं] पु. (१) थरु, थरी, तहु, पतुं (२) डिगु (३)

मजमूओ. थरफळी स्त्री. (इं) 'प्लाडू वूड'.

थरकणी स्त्री. थडकिणी, डकिणी.

थरकणे अ.क्रि. थडकणु, डकणु, कंबणु, थरकणु.

थरकाप पु. डप में बेहदि कंबणु, कंबिणी, डकिणी.

थरथर-थरा क्रि.वि. थरि थरि.

थरथरणे अ.क्रि. थरथियलु, कंबणु, डकणु.

थरारणे अ.क्रि. थडकणु, तमामु घणो कंबणु.

थरारी स्त्री. थरथिलो, डकिणी.

थरासन [सं] न. ठिकाड.

थरी [सं] स्त्री. थरी, मलाई.

थरु-रु [सं] पु.न. मुठि, हथियो.

थल [सं] स्त्री. फसुल जो हिसो.

थलथलीत वि. लफि लफि कंदडु, फेफो, गिल्हो.

थवा पु. टोलो, मेडु, वगडु, वलरु, झारि.

थळ न.पु. (१) पोख, खेती (२) गुरी जगुह, भूतनि जे वासे
वारी जाड.

थळणे स.क्रि. उकिरणु, नक्शु कडणु.

थाक [सं] स्त्री. (१) मूंझारो, रोलो (२) थकु.

थाकणे अ.क्रि. थकिजणु.

थांग [सं] पु. (१) तांग, थाहु, ऊन्हाई (२) थांगि, पतो,

डसु, छुरु, सगु.

थांगपत्ता-बोरा पु. थांगि, सगु, पतो, डसु.

थांगपूस पु.स्त्री. छबर, पतो.

थाट [सं] पु. (१) ठाडु, ठठु, भभिको (२) टोली, जयो.

थाटमाट पु. ठाडु बाडु, ठठु, भभिको, डेखाउ.

थाटणे स.क्रि. (१) सजाडणु, ठाहे जोडे रखणु (२) शुरू
करणु.

थाडकन-दिशी क्रि.वि. ठकाउ करे.

थाण-न [सं] न. थानु (कपिडे जो).

थान [सं] न. ठाणो, जगुह.

थान न. थण जी बूंडि, बुबे जी डुंडी-बुंडी. थानकरीण स्त्री.

बार खे थनु डींदड माई-दाई. थानतुटा-तुटका वि.

थनु छडायलु बारु. थानवा-वे वि. थनु पीअंदडु
(बारु).

थानमान [सं] पु. (१) इजत, मानु (२) ठठु.

थानमान [सं] न. ठाणो ठिकाणो.

थाप [सं] स्त्री. (१) थफ (२) थपिकी, धकु (३) फड्बाट,
बटाक, लबाड, यटु (३) बंदु. थापाड्या वि. बटाकी,
बभिरु.

थापट [सं] स्त्री. थफड, चमाट.

थापटणे स.क्रि. (१) थफणु, ठपणु, धीरे धीरे थफिडा हणणु
(२) चमाट-धकु हणणु (३) परिचाडणु.

थापटी स्त्री. (१) चमाट, धकु (२) थाफ, थाफोडो, थफियलु
सुकलु छेणो (३) थापी (कुंभर जी).

थापणे स.क्रि. थफणु.

थापाथापी स्त्री. गपोडो, यटु, यट हणणु.

थापी स्त्री. (राजे जी) चूनाडी, चूनालो, मारो.

थांबणे [सं] अ.क्रि. (१) थथिरणु, बीहणु, तरिसणु (२) बंदि
थियणु, रुकिजणु.

थांबविणे स.क्रि. (१) थमाडणु, बीहारणु, तरिसाडणु (२)
बंदि कराडणु, रोकणु.

थांबा पु. गाडियूं बीहारण जी जगुह, (इं) 'स्टॉप', 'बस
स्टॉप'.

थारणे [सं] अ.क्रि. (१) पको-मज़िबूत थियणु (२) ठिकाउ
करणु, झलणु (३) रहणु (४) डियणु.

थारा [सं] पु. अशो, पनाह, सहारो.

थारामारा पु. ठाणो ठिकाणो, पतो.
 थारोळा-ळे [सं] पु.न. (१) दुबो (२) खड.
 थाली [सं] स्त्री. थाल्ही.
 थाव पु. (१) अंतु (२) ताकत, बलु.
 थावर पु. वडी तई या वडी केवी.
 थावरणे अ.क्रि. पाण भरो थियणु, बुत में वरणु, थाईको थियणु.
 थाळ [सं] स्त्री. (१) तपति (२) बूसट (३) चुल्हो (४) गप, चिक.
 थाळा [सं] पु. (१) वडी थाल्ही (२) थाल्लु. थाळावाटी स्त्री. तबाही, नामु.
 थिकुले वि. (१) नंढिडो (२) थोरो.
 थिगळ-ळी न. चती.
 थिजणे अ.क्रि. (१) गूड्हो थियणु, घाटो थियणु, जमी ववणु (धधि में) (२) हिक ई हंधि जमी-बीहिजी ववणु (अजब में) (३) हिमथ हारणु.
 थिजविणे स.क्रि. (१) जमाइणु, गूड्हो करणु (२) नाउमेद करणु.
 थिटा-टे वि. नंडो, लुंडो, घटि.
 थिबणे अ.क्रि. टिमणु, फुडो फुडो थी वहणु.
 थिर वि. हिक हंधि बीठलु, थिर.
 थिराई [सं] स्त्री. माठि, सांतीकाई, शांती, स्थिरता.
 थिरावणे [सं] अ.क्रि. (१) बीहणु, तरिसणु, रहणु, आरामु करणु (२) थाईको थियणु, जमणु
 थिल्लट [सं] वि. (१) सुस्तु (२) छिडो (३) कमीणो.
 थिल्लर [सं] न. दुबो. वि. मोगो.
 थुई स्त्री. थुक, पिक.
 थुकणे, थुंकणे स.क्रि. थुकणु, थूकणु. थुंकी झेलणे थुकूं चटणु, हा में हा मिलाइणु. थुंकी तोंडावर घेणे बेइजती कराइणु.
 थुकदाणी स्त्री. थुको, पिक्दाणी.
 थुका, थुंका-की पु.स्त्री. थुक, पिक. थुंकापात्र न. पिक्दानी, थुको. थुंकीचाट्या वि. थुकुनिचट्यो. थुंकीझेल्या वि. खुशामदिइयो, हा में हा मिलाईवडु.
 थु थू स्त्री. थुक लज्जत, हैफु.

थुवर स्त्री. थूहरु (वनस्पती).
 थू पु.स्त्री. थुक, हैफु.
 थूक स्त्री. थुक.
 थेट [सं] वि. ठेठि, असलु, बालिसु, निजु. क्रि.वि. (१) सिधो (२) धू, उमालक.
 थेटा [सं] वि. लुंडो, नंडो.
 थेटे न. जुकामु.
 थेंब [सं] पु. फुडो, फुडी, बूंद, टेपो, फिण्ग. थेंबथेंब टेपो, टेपो. थेंबे थेंबे तळे साचे फुडीअ फुडीअ तलाज. थेंबनळी स्त्री. (इं) 'ड्रॉपर'.
 थेंबाथेंबी क्रि.वि. फुडि फुडि.
 थेर [सं] पु. (१) ठेंग टपा (२) जालाणा कपिडा पाए नचंदडु छोकिरो (३) अजीबु शख्सु, पूरालो (४) लोठियो (शख्सु) (५) बांदर जो खेलु डेखारीदडु बाजीगर.
 थेरडा [सं] वि. बुडो, कुराडो.
 थैमान न. बांकरुकुटो, बाएतालु, भवुडाह, ठेंगटपा.
 थोकडे-ले वि. लुंडो, नंडो.
 थोकणे [सं] अ.क्रि. (१) बीहणु (२) बंदि थियणु, रुकिजणु (३) लुंडो थियणु.
 थोकावणे [सं] स.क्रि. बीहारणु.
 थोट वि. लुचु, बदिम्आशु.
 थोटक, थोटा [सं] वि. टुंडो, रुंडो. थोटुक न. टोटो, टुकर (बीडीअ जो).
 थोटावणे अ.क्रि. माठि लगणु, मतियूं मुंझणु.
 थोडा [सं] वि. थोरो, तिर. थोडका वि. थोरो, तिर.
 थोडा [सं] वि. थोरो. क्रि.वि. थोरीअ देरि में, थोरे में. थोडक्यात क्रि.वि. थोरे में, मुख्तसिर तौर, किसो कोताह. थोडाच वि. थोरो ई.
 थोतरणे अ.क्रि. थोथिरिजणु, थोथिजणु, सुजणु.
 थोतरी स्त्री. गिटो, गिलु.
 थोतांड न. (१) डेखाज, ढोंगु, पाखंडु (२) कूडु, ठाहु, डोहु.
 थोप [सं] स्त्री. (१) रोक, झल (२) छेडो, इव (३) टिकणु, दमु पटणु, टिकण जी जगह या कारणु (४) थाफोडो.
 थोपाटणे स.क्रि. (१) ठापुरणु, ठपिरणु (२) थाफोडा

मारणु (३) रीसाइणु, परिचाइणु.
थोपणे अ.कि. (१) बीहणु, रुकिजणु (२) आघारु डियणु,
मदद करणु (३) हेठि रखणु-लाहिणु.
थोपविणे स.कि. बीहारणु, रोकणु.
थोबाड-डी न.स्त्री. गिटो (थफ हणण जो डपु डेखारण लाइ
कमि ईदड लपजु).
थोर [सं] वि. (१) वडो, महानु (२) इजतवारो, बुजुगु (३)

अजलो, अजीमु (४) मानाइतो. थोरमोठा वि. वड
घराणो, आकाहियो. थोरना वि. वडो, वडो पुट.
थोरवकी, थोरवी, थोराई, थोरपणा स्त्री.पु. वडाई,
बुजुगी, महानता, अजमत, इरमत, शानु शौकत.
थोराड वि. (१) वडो, सघारो, बे डपो (२) उमिरि जे
लिहाजु खां वधीक वडो थियलु. थोरावणे अ.कि. वडो
थियणु, वधणु.

द

द मराठी वर्णमाला जो अरिडहों हर्फु सहीह.

द [सं] वि. डींदड. (मि. सुखद = सुखु डींदड, धनद = धनु
डींदड).
दईत [सं] पु. दईतु, दैतु, राकासु.
दऊत [अ] स्त्री. दवात, मसु कुपिडी.
दखल [अ] स्त्री. (१) चिताउ, इतिलाउ (२) दखलु,
दस्तअंदाजी. वि. (१) आयलु, पहुतलु, वारिदु थियलु
(२) जालतु, सुवातलु. दखल घेणे ध्यान ते आणणु.
दखलगिरी स्त्री. (१) जाण, खबर, मअलूमियत (२)
नजरदारी (३) खबर डियणु, इतिलाउ डियणु (४)
दस्तअंदाजी.
दंग [फा] वि. (१) दंगि, हैरानु, वाइडो (२) मगनु, लीनु,
मह.
दगड [सं] पु. (१) पथरु, पाहणु (२) मोगो शखसु (३)
सिराणि. दगडफूल न. पर्यो (वनस्पती). दगडफेक
स्त्री. पथरबाजी. दगडफोड स्त्री. जफाकशी, बेहदि
डुखियो कमु. दगडफोड्या वि. पथर भअंदडु-टोडींदड.
दगडाची छाती स्त्री. (१) पथर जो जिगिरु, हिमथ
(२) बेडपो, साहसी. दगडावरची रेघ स्त्री. पथर ते
लीको. दगडी वि. पथराजों, पहणियारु.
दगडी स्त्री. पथर जो थांउ, आवाडो.
दगदग स्त्री. तकिलीफ, खफो, खटिराणु, गिहिल.
दगदगणे अ.कि. बेजारु-हलाखु थियणु, तंगि थियणु.
दगदाबा पु. (१) हकु, दअवों (२) नाराजी, गुसो.

दंगल [फा] पु. (१) दंगलु, कुस्तीअ या मल्ह जो हंथु,
मलाखिडो (२) बगागो, गोडु, फसादु.
दगल [अ] स्त्री. दगा, बेईमानी.
दगा [फा] स्त्री. (१) दगा, ठी, दोलाबु (२) खतिरो,
जोखो.
दंगा [हिं] पु. (१) दंगो, फसादु, बखेडो, फडफोटि (२)
तबाही, कहरु.
दगावणे [फा] अ.कि. खैड थियणु, नासु थियणु, मरणु.
दग्ध [सं] वि. (१) सडियलु, जलियलु (२) फिटलु (३)
डुखोयलु, सतायलु. दग्ध तिथी स्त्री. अशुभु तिथि.
दग्धयोग पु. अशुभु योगु. दग्धहस्त-स्ती वि. (१)
निभागो (२) नुक्सानकारकु (३) अशुभु.
दचक-का स्त्री.पु. (१) सदिमो, दको, घोडो (२) ओचितो
भमु-वहिमु थियणु.
दचकणे अ.कि. छिरिकणु, डकी ववणु.
दचकली स्त्री. नंदिडी ओगिराई.
दटावणी स्त्री. दडिको, छिड्व, दब.
दटावणे स.कि. (१) दडिको डियणु, धमिकाइणु, दबाइणु
(२) डेजारणु.
दट्टा, दट्ट्या पु. (१) बूचु (२) दब.
दट्ट्या पु. डटो, (इं) 'पिस्टन्'.
दंड [सं] पु. (१) डंडो, सौटो, लठि (२) सजा, मार,
उकूबत (३) डंडु (४) बांह (कुळे खां लूठि ताई)

(५) कसिरत जो हिकु किस्सु, डंडु (६) करंघो, पुठीअ जो कंडो. दंड आवळणे मुष्कूं बुधणु. दंड घोपटणे ललिकारणु. दंड भरणे (१) डंडु भरणु (२) बांहूं थुल्लचूं थियणु. दंडनीती स्त्री. कानून जो शास्त्र, राजनीती. दंडप्रक्रियासंहिता स्त्री. गुनाहु साबितु करण जो तुरीको डेखारीदंडु कानूननामो, (इं) 'क्रिमिनल प्रोसीजर कोड'. दंडप्राय वि. डंडे जियां, लेटियलु. दंडमुक्तता स्त्री. बेसज़ाई. दंडविधान न. सज़ा डियण जो कानूननामो, (इं) 'पीनल कोड'. दंड स्नान न. बीठे बीठे-तडि तकडि में कयलु सनानु. दंडाणू पु. वणडो, वण जीविडो, वणडा, (इं) 'बड्सिलाड'. दंडारणा पु. डंडो, सौटो. दंडावणे अ.क्रि. सरीरु सीटिजणु (धधि में). दंडासन न. पेर डिघा करे सुम्हणु. दंडाई वि. सज़ा जोगो. दंडित वि. सज़ा मिलियलु. दंडिता वि. सज़ा डींदडु. दंडी पु. सन्यासी. दंडोका पु. डंडो, सौटो. दंडेल वि. सटरु वटरु, सटाणो, डटो मुटो. दंडेली स्त्री. उरह ज़ोराई, ज़बरदस्ती, दब्रड दौंस, अन्याउ. दंड्य वि. सज़ायाबु, सज़ाजोगो.

दंडक [सं] पु. (१) रीति, रसम, रवाजु (२) पडमानो (३) हलति (४) बांहें.

दंडकण [सं] न. दबाउ, दाबु.

दंडगे [सं] न. डंडो, सौटो.

दंडे अ.क्रि. लिकणु.

दंडणे स.क्रि. दबाइणु, दाबु डियणु.

दंडणे स.क्रि. (१) डंडणु, डंडु विज्ञणु, सज़ा डियणु (२)

दबाइणु, मारणु, मनु मारणु (३) संहणु.

दंडन [सं] न. (१) सज़ा (२) डंडु (३) दबाउ, पाणु मारणु.

दंडनीय [सं] वि. सज़ायाबु, सज़ा जोगो.

दडपण न. (१) दबाउ, दाबु (२) ज़ोरु, बारु (३) डपु, धाको, सख्ती.

दडपणे स.क्रि. (१) दबाइणु, का गाल्हि लिकाइणु, दबाउ आणणु, भीडणु (२) सधणु, सधे भरणु, दडपशाही स्त्री. कहिरु, गरीबामार, जुलिमी हुकूमत, दब्रडदौंस, उरह ज़ोराई.

दंडवत [सं] न. डंडवति, डंडे जियां सरीरु खे ज़मीन ते

लेटाइण जी क्रिया, ज़मीन ते सुम्ही निमिस्कार करणु.

दडविणे स.क्रि. लिकाइणु, ज़ाहिरु न करणु.

दडा पु. (१) अड, कमीनगाहु (२) ताडी (कननि ते चड्हियल) (३) खातिरी (४) बूचु.

दंडा [सं] पु. डंडो. दंडाईत वि. डटो मुटो, सटरु वटरु.

दडी स्त्री. (१) लिक, लिकी विहण जी क्रिया (२) अड, कमीनगाहु.

दणकट [सं] वि. मज़िबूत, डटो मुटो.

दणका पु. (१) धकु, ठकाउ (२) फसादु, गोडु (३) ज़ारु (४) धूमधाम.

दणकाविणे स.क्रि. (१) धकु हणणु, हणणु, ठोकणु (२) छीभणु, छंड कडणु, दब कडणु (३) धूमधाम सां कराइणु (शादी).

दणदणाट पु. ठडि ठडि, ठडिको, धबि धबि, ठडकाउ.

दणदणीत वि. (१) ज़ोरदारु, धामधूमसां थियलु (२) भभड करे बुरदंडु.

दणाणणे अ.क्रि. (१) धामधूम सां थियणु (२) मशहूर थियणु (३) डकी वणणु, वायूं बतालु थियणु, मतियूं मुंझी वणणु (४) ठडि ठडि करणु, धबि धबि करणु.

दणाणा पु. (१) ठडिको, ठकाउ, धमाको (२) दहशत.

दंत [सं] पु. (१) डंडु (२) पहाड जी चोटी. दंतकथा स्त्री.

डंदकथा, किसो. दंतकाष्ठ न. डंदणु. दंतकोथ न. चोर

हडो, डंद-हडे जो सडणु. दंतपरीक्षा स्त्री. डंदनि जे

बीमारीअ जी जाच-चकास. दंतमंजन न. मंजनु.

दंतमल पु. डंदनि में अडारी, (इं) 'टार्टर'. दंतवैद्य पु.

डंदनि जो डॉक्टर, दंदानिसाजु, (इं) 'डेंटिस्ट'.

दंतव्यंगोपचारशास्त्र न. (इं) 'ऑर्थोडोन्टिआ'.

दंतशास्त्र न. (इं) 'डेंटिस्ट्री', डंदनि जो शास्त्र.

दंतशुद्धी स्त्री. डंदनि जी सफाई. दंतक्षत न. (१) चकु

(२) औरत ऐं मर्द जा हिक बिणु खे कयल चकनि जा

निशान. दंतांतर न. बिनि डंदनि जी विथी, मज्मूली

फर्कु. दंताळ वि. डंदुरु. दंताळे न. डंदारु, डंदारी.

दंती पु. हाथी. स्त्री. (१) जांइफलु (२) फणी (३)

डंदो (४) फीथो. दंतुर वि. (१) डंदुरु (२) डंदाओं.

दंतुरचक्र न. डंदाओं फीथो, (इं) 'गिअर'.

दंतोच्चार [सं] पु. डंदनि मां थींदड उचार.

दंतोच्छिष्ट [सं] वि. डंदनि सां जूठो कयलु-टुकियलु-चक पातलु. दंत्य वि. डंदनि जो.

दत्त [सं] वि. (१) डिनलु, भेटा में डिनलु. दत्तपुत्र, दत्तक पु. गोवि में वरितलु या डिनलु बारु-पुट्ट. दत्तया, दत्त्या पु. गोवि में वरितलु या डिनलु पुट्ट. दत्तापहार पु. डिनलु दानु वापसि वंददडु शखु.

दत्त [सं] पु. (१) दनु भगवानु, दत्तात्रेय (ब्रह्मा, विष्णू ऐं महेश जो अवतारु) (२) नसीबु, भागु, प्रारब्धु (३) डाति. दत्त अवधूत पु. अत्री रिशीअ जो पुट्ट. वि. नंगो.

ददात [सं] स्त्री. (१) कमी, तंगी, अणठि, ज़रूरत, धुरिज (२) तकिलीफ़, पोरिहयो, जफ़ाकशी.

दंदाबा [सं] पु. हसदु, साडु, वेरु, बुगजु.

दंदी [सं] वि. साडेलु, हसदु कंदडु, वेरु सांढींदडु, खारी. दंदी दुश्मन वि. कटर वेरी, साड सडियो.

दडु [सं] पु. डडु.

दधि, दधी [सं] न. डही.

दनुज [सं] वि. दैतु, राकासु.

दन्ना वि. तमामु वडो, शाही, परबत जेडो.

दधकाविणे स.क्रि. डेजारणु, धमिकाडणु, दबाडणु.

दपटणे स.क्रि. (१) दबे-सथे भरणु, बुटणु (२) दबाडणु, दडिका डियणु, धमिकी डियणु (३) फुरणु, फबाडणु, खाई वगणु, गबनु करणु (४) डुकाडणु, रवानो करणु. दपटशा पु. (१) दब (२) दडिको, धमिकी (२) लाख लाहिणु.

दपणे अ.क्रि. लिकणु, छपु मारे विहणु.

दंपती, दंपत्य [सं] स्त्री.न. जोडो (ज़ाल मुडिसु, घोटु कुंआरि). दंपती कलह पु. ज़ाल मुड्स जो सेडो.

दप्तर न. डिसो 'दप्तर'.

दफन न. दफनु.

दफ़ते [अ] न. कापी, नोटबुक.

दफिना [अ] पु. पूरियलु धनु-खज़ानो.

दफेरफे [अ] स्त्री. निबेरो, उकलाउ, चुकति, बंदोबस्तु, सफ़ाई.

दफ़तर [अ] न. (१) दफ़तर, लेखु, कुलु कागज़ (२)

किताबनि जो थेल्हो (बारनि जो).

दबकणे [सं] अ.क्रि. (१) बार हेठां दबिजणु, छिरिकणु, निमणु, डकणु (२) दहिको विहणु, गूगी गांङ् थियणु, गीदी थी लिकणु (३) छपु मारे विहणु.

दबका पु. (१) दुबो (२) धकु.

दबणे [सं] अ.क्रि. (१) दबिजणु, चीभाटिजणु (२) छिरिकणु, डकणु (३) कमिज़ोर थियणु (४) छपु मारे विहणु (५) मोट खाडणु (६) आणु मवणु.

दबदबा [अ] पु. (१) दबिदबो, दहशत, धाको (२) हुकूमत (३) शानु, नामूस.

दबदबीत वि. कूंअरो, नरमु.

दबरा पु. दहशत.

दबविणे स.क्रि. (१) दबाडणु, जुल्मु करणु.

दबा पु. (१) छपु, छपु मारे विहणु, लिकी विहणु (२) अड, कमीनगाहु. दबा धरून बसणे छपु मारे विहणु, लिकी विहणु, अड में विहणु.

दबाब पु. (१) दबाउ (२) दहशत (३) गटर जो डकु.

दबेल वि. जेरिदस्तु, दबियलु, दहिको वेठलु.

दंभ [सं] पु. (१) ढोंगु, पाखंडु (२) डंभु, कूडो डेखाउ (३) डोहु, दगा. दंभी वि. ढोंगी, पाखंडी.

दभाशी पु. जतु, ओठी, उठु काहींदडु.

दम [सं] पु. (१) साहु (२) दमु (३) प्राण (४) वडाई, बांवरु, आकडि (५) दमु, ताकत, सघ, हिमथ (६) धमिकी, दब (७) दमु, कशु, सूटो (बीडीअ जो). दम कोंडणे साहु मुंजणु. दम खाणे साहु खणणु, साही पटणु, सबुरु करणु, दमु सलणु. दम छाटणे साहु शले बीहणु, सबुरु करणु. दम टाकणे (१) साही पटणु (२) आसिरो लाहे छडणु. दम देणे (१) दमु-धमिकी डियणु (२) हिमथ डियणु. दम धरणे (१) सबुरु करणु (२) बीहणु. दम भरणे दमु-धमिकी डियणु. दम सुटणे (१) हिमथ हारिजणु (२) दमु छिजणु. दमछाट स्त्री. घणी देरि साहु शले बीहणु जी क्रिया-शक्ती. दमट वि. आलो, धिमियलु. दमटणे अ.क्रि. धिमिजणु, आलो थियणु. दमदाटी स्त्री. धमिकी. दमदार वि. (१) आलो, आडोको, धिमियलु (२) धीरज-सबुर वारो

(३) तिजिले दारु (४) ज़ोरदारु, दम-हिमथ वारो, दिलेरु (५) फाड़देमंदु. दमदिलासा पु. दमुदिलासो, हिमथ डियारणु. दमसूट कि.वि. असुर जो, पिरिभाति जो.

दम [सं] पु. पंहिजो पाण ते ज़ाब्तो, इंदियुनि जे ख्वाहिशुनि ते ज़ाब्तो.

दमणे अ.क्रि. (१) थकिजणु (२) आलो थियणु, धिमिजणु (३) दबिजणु (४) गसी वगणु (५) कब्जे में अचणु.

दमन [सं] न. दबाज, वसि करणु, कब्जो, ज़ाब्तो, ज़ोरावरी. दमनीय वि. दबाइण जोगो. दमित वि. दबायलु, वसि कयलु. दमी वि. दबाईदडु, वसि कंदडु.

दमविणे स.क्रि. (१) थकाइणु (२) वसि करणु.

दमा [फा] पु. दमु, दम जी बीमारी, सहिको, मोंझारो.

दमान स्त्री. झोल (Naut.).

दमामा [फा] पु. दमामो.

दया [सं] स्त्री. (१) दया, रहमु (२) महिरबानी, कृपा. दयामाया स्त्री. दया, ममता. दयाळू वि. दयालू, बाझारो.

दयाळ पु. फूसिणी, फूसी (पखी), (इं) 'रॉबिन्'.

दयित [सं] पु. मुडिसु. वि. प्यारो, प्रेमी.

दयिता [सं] स्त्री. ज़ाल. वि. प्यारी.

दर [फा] पु. अधु, कीमत, नुरखु. दरपत्रक न. अघोतिरी, (इं) 'कोटेशन'.

दर [सं] स्त्री. किनारो.

दर [सं] पु. डरु, डपु.

दर [फा] क्रि.वि. फी (फी सेकड़ो वगेरह), हर. दरमहा पु. महीने जो पधार. क्रि.वि. हर महीने, महिनेवारी. दरबक्त क्रि.वि. हरवक्ति, सदाई.

दर [सं] पु. संखु, शंखु.

दर [सं] खड, बिरु, चुर, गार.

दरक [अ] पु. (१) इरादो, वीचार (२) ढंगु.

दरक [अ] पु. वडो दर्जो, अहुदो.

दरगा, दर्गा [फा] पु. दरगाह, पूजा जी जाइ, नमाज पड्हण जी जाइ, पीर जी जगुह.

दरज, दर्ज [अ] स्त्री. दर्ज, चीर, डार. दरजबंदी स्त्री. भित्ति

जू दर्ज भरणु.

दरजा पु. डिसो 'दर्जा'.

दरड स्त्री. (१) पहाडु, जबलु (२) भिक्क, (इं) 'हाइ बड्क'.

दरहाई स्त्री. धमिकी, दब, दहशत.

दरहाविणे स.क्रि. धमिकी डियणु, छंड कढणु, दब कढणु.

दरद, दर्द [फा] स्त्री.पु. (१) दर्द, बीमारी (२) चिंता, ओनो.

दरदर क्रि.वि. ज़ोर सां, खूबि, भरिपूर.

दरदरणे अ.क्रि. (१) पचिरिजणु, पघर में तरि थियणु (२) फुंडणु, उभामणु.

दरदरा क्रि.वि. डिसो 'दरदर'.

दरदरा [सं] पु. डपु, दहशत, भज.

दरदी, दर्दी [फा] वि. (१) ज़ाणू, माहिर (२) हमदर्दु (३) शाइकु.

दरफडणे अ.क्रि. पोसिरणु, जख खाइणु, रड्छूं वाका करणु.

दरबार [फा] पु. दरबारि, राजसभा. दरबारी वि. दरबारी, दरबारी सां लागुपो रड्छंदु.

दरवळ पु. धमक, तिखी बांस-हुबिकार-बूइ.

दरवळणे अ.क्रि. बांस-धप या हुबिकार फिज़ा में फहिलिजणु.

दरवाजा [फा] पु. दरिवाजो, दर.

दरा, दरी [सं] पु.स्त्री. (१) माथिरी, वादी (२) पेटु.

दरारा [सं] पु. दहशत, डपु, धाको, धमिकी.

दरिद्र [सं] वि. गरीबु, कंगालु. न. गरीबी. दारिद्रावस्था स्त्री.

गरीबीज जी हालति. दरिद्री वि. (१) गरीबु, कंगालु (२) कंजूस.

दरी [सं] स्त्री. माथिरी, माथरि, वादी.

दरी [फ] फरासी.

दरोडा [हिं] पु. धाड़ो, डाको. दरोडेखोर पु. धाड़ेलु, डाकू.

दर्जा [अ] पु. (१) दर्जो, अहुदो, अधिकार (२) लाइकी, मअयार.

दर्जी [फा] पु. दर्जी.

दर्दुर [सं] पु. डेडुर.

दर्प [सं] पु. (१) बांवरु, मगिरूरी (२) तिखी बूइ (३) दहशत, भज.

दर्पण [सं] पु. दर्पनु, आईनो, आरिसी, दर्सनी.

दर्भ [सं] पु. (१) डभु, डभ (२) सड़ियलु फसलु. दर्भ घेऊन उभे असणे कहिजो बुरो चाहिणु, कहिं खे नुक्सान पहुचाइण जी तयारीअ में हुअणु. दर्भासन न. डभनि जो आसनु. दर्भा पु. (१) अग्नीसंस्कार कराईदडु ब्रह्मणु (२) निदोरो, निभागो शखु.

दर्भान [फा] वि. दलालु, विचवाहु, ज़ामिनु. क्रि.वि. विचमें, इन विच में, दरिमियानि.

दर्भा [फा] पु. दरियाहु, दर्याहु, दर्याई वि. दर्याही, बहरी. दर्यार वि. दर्याही चोर. दर्याबर्दी पु. जहाज़िरानु, खलासी, भीरबहिर.

दर्बीमुख पु. डोइलु (पखी), (इं) स्पून बिल'.

दर्श [सं] पु. उमास.

दर्शक [सं] वि. (१) डेखारीदडु, (इं) 'इंडीकेटर' (२) डिसंदडु (३) विद्वानु, ज़ाणू (४) नज़री. दर्शक सर्वनाम न. ज़मीरु इशारो (ग्रामर में).

दर्शन [सं] न. (१) दर्शनु, डिसणु, दीदार (२) नज़र (३) अखि (४) डेखारणु (५) ख़ाबु. दर्शनपट्टी स्त्री. दर जे मथां वरी काठ जी डिज़ाईनवारी पटी. दर्शनप्रतिभु पु. ज़ामिनु. दर्शनसंतोषी वि. (१) सुहिणो (२) डिसण जो दूहु (३) डिसी तृप्तु थियलु. दर्शनिका स्त्री. जुगराफी लुगति, (इं) 'गड्जिटिअर'. दर्शनी वि. (१) डिसण निसबति (२) मुंडु सामुहं, नज़रि ईदडु (३) सुहिणो, शकीलु. दर्शनी हुंडी स्त्री. दर्सनी, उहा हुंडी जेका डिसण शर्ति पैसा डिजनि. दर्शनीय वि. डिसण लाइकु, सुहिणो. दर्शविणे स.क्रि. (१) डसणु, डेखारणु, लखाइणु (२) सुसाइणु, समुसाइणु, इशारो करणु. दर्शित वि. डिठलु, डेखारियलु. दर्शी वि. डेखारीदडु, डिसंदडु.

दल [सं] न. (१) पनु (वण वग़ेरह जो), बिजेरा पन (२) हिसो, भाबो, टुकरु (३) दलु, फौज, लश्कर (४) पंखुडी.

दलदपट वि. मज़िबूत, डटो मुटो, शाही, धुल्हो.

दलदल स्त्री. (१) धुबणि, गपणि (२) धुडणु, कंबणु (३) मबरो, ढोरा.

दलन [सं] न. (१) भवणु, भोरणु, पीहणु (२) भजी पवणु.

दलभार [सं] पु. वडी फौज.

दलाल [अ] पु. दलालु. दलाली स्त्री. दलाली.

दलिका [सं] स्त्री. बिजेरा पन.

दलित [सं] वि. (१) भोरियलु, डरियलु, पीठलु (२) डुखोयलु, लताडियलु, बेइज़तो कयलु, घटि ज़ाति. दलितवर्ग पु. डुखोयलु-निरादरु कयलु तबिको-ज़ाति.

दलिदर [हिं] वि. (१) कंगालु (२) कंजूसु.

दव [सं] पु. (१) संगलु, बनु (२) संगल जी बाहि.

दंव [सं] न. माक.

दवडणे [सं] अ.क्रि.स.क्रि. (१) भजणु, भजी ववणु, डुकणु (२) डुकाइणु, डोडाइणु (३) फिट्टी करणु, नासु-जियानु करणु (४) कढी छडणु (५) विगाइणु, गुमु करणु, (६) हथ खां विगाइणु, मोक्क जो फाइदो न वठणु.

दवंडी [सं] स्त्री. (१) डंडोरी, होको, पड्हो (२) ऐलानु, मशहूरी.

दवदव [फा] स्त्री. खफो, तकिलीफ, पोरिहयो.

दवरणे न. थल्हो.

द्वारणे अ.क्रि. माक सां छांइजी ववणु, आलो थियणु.

दश [सं] वि. डह (१०). दशक न. (१) डहाको, डहनि शयुनि जो मजमूओ (२) डह साल. दशकंठ-मुख पु. रावणु. दशग्रंथ पु. वेद ऐं उनहनि जा भाडा-संहिता, ब्राह्मण, आरण्यक, शिक्षा, कल्प, व्याकरण, निघंटू, निरुक्त, छंद ऐं ज्योतिष. दशग्रंथी वि. वेदनि जो डहनि ग्रंथनि जो अभ्यासु कयलु. दशभुजी स्त्री. डहनि हयनि वारी दुगदिवी. दशविष वि. डहनि किस्मनि जो. दशहरा पु. दसहडो. दशम वि. डहों. दशमग्रह पु. नाठी (मज़ाक में). दशमानपध्वती स्त्री. (इं) 'मेट्रिक सिस्टिम्'. दशमी स्त्री. डसिमी. दशांक पु. (१) डहनि जो अंगु (२) नांग जे फणि मथां डहनि अंगनि जहिडो निशानु. दशावतार पु. ईश्वर जा डह अवतार. दशांश पु. डहाइ. दशांश अपूर्णांक पु. डहाइ अणपूर. दशांश गुणाकार-भागाकार-बजाबाकी इ. डहाइ अणपूर जी जर्ब-वंड-जोडु-कट वग़ेरह. दशांश चिन्ह न. डहाईअ जी निशानी (मराठीअ में बुडीअ जी निशानी [.]

डीवा आहिनि). दशाह पु. मातम जा डह डीहं.

दंश [सं] पु. (१) डंगु, चकु (२) साडु, बुगुजु, कीनो. दंशक वि. डंगीदडु. दंशन न. डंगु, चकु. दंशित वि. डंगियलु. दंशी वि. डंगीदडु, कखीदडु.

दशन [सं] पु. डंडु.

दशमी [सं] स्त्री. अटो सेके खीर वगेरह में गोहे कयलु चिलो या रोदु.

दशा [सं] स्त्री. (१) हालति (२) बुरी हालति, डुखिया डीहं (३) जनम वक्ति ग्रहनि जी दशा-हालति (४) डही (कपिडे जी), बूजरु कपिडे जूं लडिकदड तंदू.

दशी [सं] स्त्री. डही (कपिडे जी), तंदु (अण उणियल).

दस [सं] वि. डह (१०). दसक पु. डहनि शयुनि जो मजमूओ.

दसरा [सं] पु. दसहडो.

दसाडे [सं] न. (१) डही (कपिडे जी) (२) थुल्हो कपिडे.

दस्त [फा] पु.न. (१) डल, चूगी (२) हकु, अधिकार, अमलु (३) हयु (४) तास जो हयु (५) जुलाबु, दस्त (६) कैदु. दस्तक न. इजाजतनामो. दस्तगीर वि. कैदि, बंदि.

दस्ता [फा] पु. (१) दस्तो (२४ कागज) (२) दस्तो (हमाम जो) (३) फौज जी टोली (४) मुठि, हथियो.

दस्तार [फा] स्त्री. पगु, पटिको.

दस्तविणे [फा] स.क्रि. फुरणु, फबाइणु.

दस्ती [फा] स्त्री. (१) हलति, डंगु (२) नखिरो.

दस्यू [सं] पु. चोर.

दहक [सं] पु. (१) डह सेकिडो (२) डहों हिंसो (३) डहलो (तास जो).

दहन [सं] न. (१) साइण-जलाइण जी क्रिया (२) अग्नीसंस्कार. पु. बाहि. वि. साईंदडु, साइण जोगो.

दहम् [सं] डहाको-का.

दहलू, दहिल्या पु. दहिलो, डहलो (तास जो).

दहशत [अ] स्त्री. दहशत. दहशतवाद पु. दहशतवादु, जुल्म जो राजु, आतंकवादु. दहशतवादी वि. दहशतवादी, आतंकवादी.

दहा [सं] वि. डह (१०). दहावा वि. डहों.

दहाट वि. (१) चालाकु, फुडितु (२) तीसिर, क्रोधी.

दहिंवर न. माक.

दहिवरणे अ.क्रि. माक सां छांइजी ववणु.

दही [सं] न. डही. दहीखाऊ की महीखाऊ मन जी शकी हालति, बुड तरि. दहीहंटी स्त्री. डहीअ जी दखी-मटिकी.

दह्याळ पु. फूसिणी (पखी).

दळ [सं] न. (१) पनु (२) फौज (३) जाणि जी फकी (४) सतु, मंगजु, गुरु (५) फल जी गुरु. दळदार वि. सत वारो, गुरु वारो. दळभार पु. सजी फौज.

दळण [सं] न. (१) पीहणी, अटो पीहणु (२) पीठलु अटो. दळणकारी पु. अटो पीहंदडु शखु. दळणावळ, दळाई स्त्री. पीहाई, पीहाणी. दळणे स.क्रि. पीहणु. दळप न. (१) पीहणी (२) पीहणु (३) पीहाणी.

दळणवळण न. (१) आमदिरफित (२) वहिंवार, वाकुफियत (३) वाहपो.

दळभद्रया वि. निभागो, निदोरो.

दळवटणे स.क्रि. (१) लताइणु, पेरनि सां भवणु (२) नरमु करणु (३) हेराइणु (४) सिधो करणु, ठीकु करणु.

दळिद्र वि. कंगालु. न. गरीबी, कंगालिपिणि.

दळुबाई वि. कांइरु, गीदी, लेल्हडु, रुङ्गो.

दळे [सं] न. (१) खल, छिलु (२) मिफणु.

दळ्या वि. गीदी, रूजंदडु, रुङ्गो.

दक्ष [सं] वि. (१) सुजागु, होशियार (२) सचो, ईमानदार (३) चतुर, माहिर, काबिलु (४) साजो.

दक्षिण [सं] स्त्री. (१) डखिणु (तर्फु), डखणु (२) डखण तर्फ जी हवा. वि. (१) साजो (हयु वगेरह) (२) होशियार, चतुर (३) डखण तर्फ जो (४) सचो, सिधो (५) लाइकु. दक्षिणवारा पु. डखिणी हवा. दक्षिणांग न. सरीर जो साजो पासो. दक्षिणायन न. डखिणाइणु, डखिणायणु. दक्षिणी वि. डखिणो-णी.

दक्षिणा [सं] स्त्री. डखिणा, भेटा, दानु.

दा पु. मार.

दा, दां प्रत्यय. प्रत्ययु, दफ़ा या भेरा, अददु डेखारींदडु प्रत्ययु. (मि. पाचदा = पंज दफ़ा. कितीदा = घणा

भेरा?)

दाई [सं] स्त्री. दाई.

दाक [सं] स्त्री. डाख, अंगूर.

दाखल [अ] वि. (१) दाखिलु, आयलु, पहुतलु (२) दाखिलु कयलु, दर्जु कयलु (३) जातलु, सुजातलु (४) हिकजहिडो.

दाखला [अ] पु. (१) सर खतु, सर्तिफिकेटु (२) मिसालु (३) आजिमूदो, खातिरी (४) साबिती, सनद (५) सिफारशनामो (६) रवाजु. दाखला घेणे सबकु सिखणु. दाखला पटणे खातिरी थियणु. दाखलपत्र न. सिफरशनामो. दाखलेबाईक वि. मिसाल डेई समुसायलु. दाखलेशीर वि. विश्वासजोगो, पको.

दाखवणूक स्त्री. (१) झलक, नमूनो, मिसालु (२) डेखाउ, डोंगु.

दाखवणे, दाखविणे [सं] स.क्रि. डेखारणु, डसणु.

दाग [सं] पु. दागु (२) डंगु.

दागदागिने पु.ब. गहु गठो, जेवर.

दागिना पु. गहु, जेवर.

दाट [का] स्त्री. गर्दी, पीह. वि. (१) घाटो, थुल्हो, गूड्हो (२) तंगि, सोड्हो (३) सथियलु (४) गहिरो, घाटो (५) आलिमु आशिकारु. दाटपणा पु. थोल्हि, गहिराई, गूडहाणि.

दाटण स्त्री. (१) गर्दी, गपागीह, धूक धूकां (२) थोल्हि गूडहाणि गहिराई.

दाटणी स्त्री. (१) गपागीह, धूकधूकां (२) झझाई (३) गूडहाणि (४) छिके बुधण लाड नोडी-डोरि.

दाटणे अ.क्रि. (१) घाटो या गूड्हो थियणु (२) सोड्हो या तंगि थियणु (३) चीभाटिजणु, सोड्ह में विहणु, सोड्ह थियणु (५) फहिलिजणु (६) दबिजणु (७) गलो भरिजी अचणु (८) घुटिजणु, बंदि थियणु, फासणु (९) दब कढणु.

दाटणे स.क्रि. (१) उघणु, उधी साफु करणु (२) दबाडणु (३) डुबणु. दाटून क्रि.वि. (१) जोरीअ, जाणी वाणी (२) अजायो, हरू भरू. दाटबळे क्रि.वि. जोरीअ, जबरवस्तीअ.

दाटी स्त्री. (१) थेल्हा थेल्ही, गपागीह, सोड्ह (२) गहिरी दोस्ती (३) मेडु (४) थोल्हि, गूडहाणि, गहिराई. दाटीदाटीने क्रि.वि. सोड्ह में, सोड्ह में सुरी पुरी.

दाठर [सं] वि. सख्तु, डाढो.

दाठरणे अ.क्रि. सख्तु थियणु, डाढो थियणु.

दांड [सं] पु. (१) डिघी काठी (२) बनीअ जो बंदु (३) गंधु (साडीअ वगेरह जो) (४) सीट, सीटिजणु (लिड).

दांडमेंड पु.स्त्री. इव, सीमा.

दांड वि. बे अदबु, गुस्ताखु, डाढो.

दांडकणे स.क्रि. डंडे सां मारणु, मार डियणु.

दांडका-के पु.न. डंडो, सौटो, काठी.

दांडगा वि. (१) डटो मुटो, जांठो, दौंसो (२) शाही, तमामु वडो (३) गुस्ताखु (४) ज़िदी, निठरु (६) साहसी (७) डिंगो.

दांडगाई स्त्री. लुचाई, मस्ती, गुस्ताखी, डाढाई.

दांडळणे स.क्रि. ठगणु, भंभुलाडणु.

दांडा [सं] पु. (१) काठीअ टुकरु (२) गनु (कुहाडीअ जो), पोलु, बमु (३) करंधो (४) वारीअ जो दडो (५) काम (६) मुठि, हथियो (७) सराई (गाडीअ जी).

दांडारा पु. (१) करंधो, पुठीअ जो कंडो (२) बीनी (नक जी).

दांडाविणे स.क्रि. काठीअ सां मारणु.

दांडी स्त्री. (१) पालिको-डोली खणण लाड विचवारी थुल्ही काठी (२) कानी (ताराजीअ जी) (३) गनु, हथियो, मुठि (४) काम (५) समुंड में परे ताई वयलु जमीन जो पटो (६) 'स्टंप' (क्रिकेट). दांडी मारणे गुसाडणु, कम ते न ववणु, बैरि हाजुरु रहणु.

दांडू पु. डकरु.

दांडूक, दांडुका न.पु. सौटो, काठी, डकरु.

दांडोरा [सं] पु. डंडोरो, होको, पड्हो.

दांडोळ-ळी स्त्री. (१) कतार (२) डिघी इमारत.

दाढ [सं] स्त्री. (१) डाढ (२) जाडी.

दाढरणे अ.क्रि. सख्तु या डाढो थियणु (मेवो, फुरिडी).

दाढा [सं] वि. बेडपो, जोधो, बहादुरु.

दाढी [सं] स्त्री. डाड्ही, तुझी दाढी जळो पण मामा दिवा

लागो मिरुआं मौतु, मलूकां शिकारु. दाढीचा गधडा पु. डाइडेलु, डाइडियारु.

दाणा [सं] पु. (१) दाणो, कणो (२) मोतीअ जो दाणो (३) दाणि दाणि. दाणागल्ला पु. अनाअ जो गुदामु. दाणागोटा पु. अनाजु, अनु सनु. दाणापाणी न. दाणो पाण, पेटु भरण जो वसीले. दाणेदार वि. (१) दाणेदार, कणिदार (२) सघारो.

दाणादाण [फा] स्त्री. डुक डोड, टाकोडो-रो, फरफोटि, पुछ भाजुड, छुडविछुड, उडाई.

दात [सं] पु. (१) डंडु (२) डंदो (काराईअ जो) (३) साडु, बुरजु (४) आरो (फीये जो). दात कोरून कुठे पोट भरते? मुछ चूपिए पेटु कोन भरिबो. दातओठ खाणे डंद पिहणु-करिटणु. दात काढणे डंद कढणु, खिलणु. दात खाणे डंद करिटणु. दात घशात घालणे कंहिजा पोल पधिरा करे बेइजतो करणु. दात धरणे मन में वेरु रखणु. दात पडणे बेइजती थियणु, बुछिडो थियणु. दात पाडणे सबकु सेखारणु, पोपिट्यूं पडहाडणु, ताल मूल गुमि करणु. दात वासणे सूणो मूणो थी विहणु. दात विचकणे डंद कडी खिलणु, डंद शीकणु, डंद टेडणु. दाताच्या कण्या करणे चई चई थकिजणु, एलाज करणु. दात कोरून पोट भरणे इद खां वधीक किफाडत करणु. सोन्याने दात किसणे अमीरु-अमीरी हुअणु. आपलेच दात आणि आपलेच ओठ डंद बि पंहिजा ता चप बि पंहिजा. पंहिजोई माण्हू अगर गुनहमारु हुजे ते सजा कीअं डिजे? दातकडी स्त्री. डंदण, डंदण पवणु. दातकिसळ स्त्री. गारिगंदु, वातु कढणु, दब. दात कोरणे न. डंद खोटिणी, डंदेरी, छिंध. दातखिली-खील स्त्री. (१) डंदण, डंदण पवणु (२) चुपि करे वेही रहणु. दातपडका-गा-पड्या वि. खंडो. दातरा, दाताळ वि. डंदुरु. दातवण न. डंदणु. दातारी स्त्री. नओं डंडु (बार जो).

दात [सं] वि. वसि कयलु, हथि कयलु, जीतियलु.

दातळणे अ.क्रि. डंडु विज्ञणु.

दाता [सं] वि. (१) दाता, डातारु, डींदडु (२) दाता, डातारु, दानी.

दाता पु. डंदो (फणीअ या फीये वगेरह जो) [ब.व. 'दाते']

दातार [सं] वि. दातारु, उदारु, दानी, सखी.

दाताविणे अ.क्रि. डंद विज्ञणु.

दाताळ वि. डंदुरु.

दाताळणे स.क्रि. (१) डंदनि सां टुकणु-कुतिरणु-बूळे करणु (२) वाहिणु, बकबक करे गुशी गाल्हि चई डियणु.

दाताळी [सं] स्त्री. बटीही.

दातिरा वि. डंदुरु.

दातृत्व [सं] न. उदारता, सखावत.

दातोणी स्त्री. फणी.

दातोन न. डंदणु.

दाद [फा] स्त्री. (१) दादु, फरियादु (२) न्याउ, इन्साफु.

दाद [सं] स्त्री. डंदु.

दादड न. डंदु.

दादर [सं] पु. (१) डाकणि, डाकणि जो दर (२) काठ या पथर जी पुलि (३) काठ जी डाकणि.

दादर [सं] न. (१) डंदु (२) आरायूं.

दादरा पु. (१) बर्तन खे बुधणजो कपिडो (२) मंधु (३) खाटु, डंगु (४) ठकाउ, धकाउ (५) डाकणि.

दादला-ल्या पु. मुडिसु, पती, मर्दु, मुरसु. दादलाबाइले न. जाल मुडिसु.

दादा पु. (१) दादा, वडो भाउ (२) दादा, कंहि खे इजत सां सडु करण वक्ति कमि ईदडु लफजु. मि. 'गोपाळदादा'.

दादा पु. दादा, शोदनि-गुंडनि जो अगुवानु. वि. लुचो, मवाली.

दादुला पु. (१) मुडिसु, पती (२) दिलेरु-बहादुरु मर्दु. दादुलेपण न. (१) मुडसपणो, मुरसाई (२) मदीनिगी, मुरसी.

दान [सं] न. (१) दानु, डियणु, अर्पणु करणु (२) उदारता (३) खैरात (४) मस्तीअ में आयल हाथीअ जे लौदिडीअ मां वदंडु मदु (५) पंऊं, पंऊं बारहें (दारे रांदि में). दानवीर-शूर वि. दानी, सखी.

दानत [अ] स्त्री. (१) उदारविली, सखावत (२) दयानत, नेकी, ईमानदारी, मन जी पवित्रता.

दानव [सं] पु. दानज, दैतु, राकासु.

दानवा-वे पु.न. सापो.

दानी [सं] वि. दानी, दातारु.

दांपत्य [सं] न. (१) जाल-मुद्ग जो सन्धु, पती पत्नीअ जो रिश्तो या नातो (२) जोड़ो, जाल-मुद्गसु.

दाप्य [सं] वि. सजायाबु.

दाब [हिं] पु. (१) दाबु (२) दबाइण जो साधनु (३) धमिकी, दब (४) धाको, दहशत (५) रअबु. दाबक पु. दबाईदडु, (इं) 'कॉमेसर'. दाबकलम न. ओघ, (इं) 'लेयर'. दाबकाम न. सांचे में मिटी दबाए पुतिला ठाहिण जो कम.

दाबण न. दबु, का शैड दबाए रखण लाइ मयां रखियलु वजनु.

दाबणे [सं] स.क्रि. (१) दबाइण (२) धमिकाइण, दबाइण (३) का गाल्हि लिकाइण-दबाइण (४) फबाइण (५) रुशवत डियणु. दाबदहप स्त्री. दहको दबाचो, धमिकी. दाबमणि पु. दाबु डिसिणो, (इं) 'मइनामीटर'. दाबादाबी स्त्री. (१) दबाज, दबाइण जी क्रिया (२) फबाइण (३) ज़ाबो.

दाबहणे स.क्रि. (१) दबाइण, दबाए-लिकाए छडणु (२) लिकाए-सांढे रखणु (३) फबाइण.

दाभ [सं] पु. डभु-डभ.

दाभण पु.न. सूओ (गूणि सिबण जो).

दाभिक [सं] वि. ढोंगी, पाखंडी, लुचो. न. ढोंग.

दाम पु. (१) पैसो, धनु (२) कीमत, मुल्लु. दामचुंबक-जोड वि. कंजसु, मखीचूसु. दामजड वि. बे इदि कीमती, महांगो. दामदुपट स्त्री. व्याज सां बीणी थींदइ रकम. दामाजीपंत पु. पैसा, रोकड़ि. दामोदर न. शाही महलु-इमारत, मंदरु.

दाम [सं] न. (१) नोड़ी (२) हारु, माल्हा. दामोदर पु. श्रीकृष्ण.

दाम, दबाम [अ] वि. अमरु, दाइमी, वडीअ उमिरि वारो. दामदीलत स्त्री. शानु शौकत.

दामट वि. आलो, घिमियलु.

दामटणे [सं] स.क्रि. (१) जोर सां डुकाइण (घोड़ो), धूकणु

(२) बे इदि कमु कराइणु, वहाइणु (३) सेधणु, दब कडणु, धमिकाइणु (४) पराई शैड जोरीअ वापराइणु.

दामटा [सं] पु. (१) थफे गोलु कयल शैड (२) गांइ जे गिचीअ हेठां लडिकदड चमिड़ी.

दामटी स्त्री. (१) फुल्को, ढोढो (२) थफियलु छेणो (३) चिपियलु सिको.

दामणे स.क्रि. (१) दबाइण (२) सधणु (३) किल सां बुधणु (३) कम में वहाइणु.

दामिनी [सं] स्त्री. डांविणी, खिविणि, बिजिली.

दाय [सं] पु. वरिसो, हिसो, पती. दायजी, दायद पु. वारिसु. दायभाग पु. वरिसे में मिलंदइ मिलियत जो हिसो.

दायक [सं] वि. (१) डींदडु (२) दातारु, दानी.

दार [सं] न. (१) दरु, दरिवाजो (२) लंघु, रस्तो (३) रीति, तरीको. दारापेक्षा अडसर जड पगु खां बतानो वडो. दारकस-कुसू स्त्री.न. दर जी चूड़. दारघंटी स्त्री. दर जी घंटी, (इं) 'डोअर बेल'. दारफाळणी-फळी स्त्री. (१) घर वीरानु यियणु, घर जी तबाही (२) डेवालो. दारमाथा पु. सरदर, ओड़ो, (इं) 'लिटेल'. दारवंट पु. बुंभो, चांउठि. दारवटा-ठा पु. बुंभो, चांउठि (२) फिल्लु जो वडो दरिवाजो, लंघु.

दार [सं] स्त्री. दारा, जाल, पत्नी. दारग्रहण न. शादी.

दार [फा] वि. हैसियतवारो, शाहूकार (दार x नादार). दारनादार वि. अमीर गरीबु.

दारा [सं] स्त्री. दारा, जाल, पत्नी.

दारिद्र्य [सं] न. गरीबु, मुफलसी, डालटि.

दारु-रू [सं] न. काठु.

दारुण [सं] वि. (१) भयानकु, निर्दई, वहिशी (२) जबरदस्तु, सहण खां बाहिरि.

दारु [फा] स्त्री. दारुं, शराबु. दारुच्या वि. शराबी.

दारु [फा] स्त्री. बारुदु. दारुकाम न. आतशबाजी, फटाका. दारुगोळा पु. बारुतु.

दारे न. (१) नंदिडो रस्तो, नंदिडो दरु, लंघु (२) टुंगु (३) बारे जी नाली (खेत में).

दाढ्य [सं] न. (१) मजिबूती, पकाई (२) स्थिरता, काइमी.

दार्शनिक [सं] वि. फेलिसूफीअ जो, फेलिसूफीअ सां वास्तो
रखंदडु.

दाल [फा] पु. सालरि, पटी, किनारी.

दाल [फा] स्त्री. चमिडे जो वेकिरो पटो.

दालचिनी [सं] स्त्री. दालिचीनी.

दालद [सं] न. मल्लीमारीअ जो धंधो, साटिको धंधो, (इं)
'फिशरी'.

दालन न. दालानु, हालु.

दाली स्त्री. परतलो, तलिवार अटिकाइण जो चमिडे जो पटो
(चेल्हि सां).

दाब [सं] पु. (१) झंगलु, बनु (२) झंगल जी बाहि.

दावाग्नी, दावाबल पु. झंगल जी बाहि.

दावण [सं] स्त्री. पाढणु, वागुणि, गांइ वगेरह खे ब्रधण जी
नोडी.

दावणा वि. डिसण में सुठे-मोचारो.

दावणे [सं] स.क्रि. डेखारणु.

दावा [अ] पु. (१) दअवाँ, हकु (२) वेरु, दुश्मनी (३)
अगिडो (४) फरियादु. दावा धरणे वेरु रखणु. दावा
सांगणे हकु रखणु. दावा साधणे (१) वेरु वठणु,
बविलो वठणु (२) केसु खटणु. उभा दावा पु. जानी
दुश्मनी. दावेकरी, दावेदार पु. (१) दअवेदारु, हकदार
(२) दुश्मनु.

दाविणे [सं] स.क्रि. डेखारणु.

दावे [सं] न. पाढणु, वागुणि.

दाष्ट वि. दुष्टु, पापी, बविकारु.

दास [सं] पु. (१) दासु, नौकरु, चाकरु (२) गुलामु, दासीअ
जो पुटु (३) साधू, सन्तु, ईश्वर जो दासु.

दासी [सं] स्त्री. (१) दासी, बान्ही (२) रखियल, वेश्या.

दास्तान [फा] न. (१) अनाजु वगेरह गडु करण जी क्रिया
(२) गुदामु, अंबारु (३) नजूरदारी, हिफाजत (४)
हड.

दास्ताना [फा] पु. दस्तानी.

दास्य [सं] न. गुलामी, नौकिरी, चाकिरी. दास्यक वि.
शेवकु. दास्यत्व न. बानहप.

दाह [सं] पु. दाहु, जलनि, साडो.

दाहक [सं] पु. बाहि. वि. जलाईदडु, साडींदडु.

दाहणे स.क्रि. जलाइणु, साइणु.

दाहा वि. डह (१०). दाहीदिशा स्त्री. (१) डह तर्फ (२) सारी
दुनिया.

दाहीतरा, दाहोत्रा पु. (१) डहोतरो, डह सेकिडो व्याजु (२)
केला-अंब वगेरह विकिणण वक्ति सव पुठियां डह
(केला वगेरह) वधीक डियण जो रवाजु.

दाहच [सं] वि. (१) झाटि बरंदडु (२) बरण जहिडो.

दाळ [सं] स्त्री. दालि.

दाळिब, डाळिब [सं] न. डाड्हूं.

दाक्षिणात्य [सं] वि. डाखिणो, डखण जो.

दाक्षिण्य [सं] न. (१) महिरबानी, कृपा (२) मुनासिब
हलति, पोशीदाई, सुठाई (३) चतुराई.

दिऊ [सं] पु. डीहूं.

दिक्, दिग् [सं] स्त्री. (१) तर्फु (२) मर्यादा. दिगंत पु.
उफकु. दिगंतर न. दूरि देसु, पराओ मुल्कु. दिगंतरी,
दिगंती क्रि.वि. सीमा ताई, सारी धरितीअ ते. दिगंबर
वि. नंगो, उघाडो. पु. (१) शंकरु (२) दत्तु भगवानु.
दिगज पु. (१) पृथ्वीअ खे अठनि पासनि खां झले
बीहंदडु हाथी (२) थुल्हो मतारो शखु (३) महा
विद्वानु शखु. दिग्दर्शक पु. (इं) 'डाइरेक्टर'. दिग्दर्शन
न. (इं) 'डाइरेक्शन'. दिग्दाह पु. उफकु जी
लालणि-गाडहाणि. दिग्घात वि. रस्तो-तर्फु भुलियलु.
दिग्विजय पु. (१) सारे जगुत ते जीत, सभिनी तर्फनि
जा मुल्क जीतणु (२) छुड्वागु हलति. दिग्विजयी वि.
(१) जगुत खे जीतींदडु (२) इलती, बदिचालु.
दिगव्यापी वि. सर्वव्यापी.

दिखाऊ वि. डेखाइतो, ठासी, डिसण जो.

दिगर [फा] वि. (१) ब्रियो (२) उबतडि. क्रि.वि. अजा,
सवाइ, वधीक, [ब्रियो त.]

दिघडा [सं] वि. डिघेरडो, डिघो, डिघेरो.

दिङ्निर्णय यंत्र [सं] न. तर्फ डेखारींदडु ओज़ारु, कुतुबनुमा.

दिठा [सं] पु. (१) डिसंदडु (२) आत्मा.

दिठी [सं] स्त्री. नजूर.

दिठावणे अ.क्रि. नजूर लगणु.

दिंड [का] न. (१) कपिडे जी हड-बुजिको (२) बुंडु, काठ टुकरु (३) थंभो.

दिंड स्त्री. नंदिडो दरु.

दिंडकी स्त्री. पैसो.

दिंडी स्त्री. (१) नंदिडो दरु (वडे दर में कयलु) (२) नंदिडो तंबूरो (३) दरी, चोरदरी.

दिंडी [का] स्त्री. जुलूस, सर्गसि.

दिडी स्त्री. डेढूणि. दिडे क्रि.वि. डेढो.

दिघणे [सं] स.क्रि. डियणु.

दिन [सं] पु. डीहं. दिनकर, दिनपति, दिनमणी पु. सिजु. दिनचर्या स्त्री. (१) रोज़ानो कम-नेमु-किरिति (२) पेटु भरणु (३) रोज़नामो, डाइरी. दिनदर्शिका स्त्री. कडलेंडरु. दिनमर्यादा स्त्री. (१) सिजु उभिरणु खां वठी लहण ताई सजे डीहं जो वक्तु (२) संज्ञा. दिनमान न. सिजु उभिरणु खां वठी लहण ताई सजे डीहं जो वक्तु. पु. हालति. दिनरजनी क्रि.वि. राति डीहं, लगातार. दिनरजनी पु. सांशी, शाम. दिनार्थ पु. मंझंदि. दिनावधी स्त्री. (१) हिक डीहं जो वक्तु (२) देरि, गेसरि, सीइप, सिल.

दिनवाशी [सं] वि. गरीबु. दिनवास पु. गरीबी.

दिपणे [सं] अ.क्रि. (१) तिरविरा करणु (अखि), तेजु रोशिनीअ सबबु अखियुनि जो चुंझो थियणु (२) वाइडो थियणु, अखियूं फाटणु (३) अखियुनि अगियां ऊंदहि थियणु.

दिपवाळी, दिपावळी स्त्री. डियारी.

दिपुष्ट, दिपोष्ट न. डीए में बचियलु तेलु.

दिमाख [अर] पु. दिमागु, आकडि, घमंडु, बांवरु, वडाई, नखिरो. दिमाखदार वि. (१) दिमागी, मगिरू (२) डेखाइतो, ठठवारो, सुहिणो, भभ्केदारु (३) टरडो.

दिम्मत [अ] स्त्री. (१) ज़िमो, हवालो, कब्ज़ो (२) कारोबारु, बंदोबस्तु, अख्तियारी (३) मालिकी.

दिरंगाई [फा] स्त्री. देरि, गेसरि, सिल, ज़ल्हाई.

दिल [फा] पु.न. दिलि, मनु. दिलखुलास वि. खुलीअ दिलिवारो. दिलगिरी स्त्री. दिलगीरी, दुखु, अफ़सोसु. दिलगीर वि. दिलगीरु, दुखी. दिलजमाई स्त्री. सर्चाउ.

दिलजमीयत स्त्री. खातिरी. दिलदार वि. दिलदारु, उदारु, फराखदिलि. दिलभरी स्त्री. (१) खातिरी, दिलासो (२) हिमय डियणु. दिलहवाल वि. बेचैनु, बेआरामु, मन में मुंघलु. दिलहवाली स्त्री. दिल होलु, बेआरामी, चिन्ता.

दिलासा पु. दिलासो.

दिबटा पु. (१) डियारी (२) खान्दान जो नालो बदि कंदडु पुटु. दिबटी स्त्री. डियाटी.

दिबली स्त्री. डीओ.

दिवस [सं] पु. (१) डीहं (२) सिजु (३) क्रियाकर्मु (मुअल जो) (४) हयाती (५) नसीबु (६) गर्भअवस्था, डीहंनि सां थियणु. दिवस करणे (मुअल जो) क्रियाकर्मु करणु. दिवस जाणे डीहंनि सा थियणु, गर्भ थियणु. दिवस फिरणे डीहं डिंगो थियणु. दिवसगत स्त्री. देरि, ईघ. दिवसा क्रि.वि. डीहं जो. दिवसाढबळ्या क्रि.वि. डीहं डिठें जो. दिवसादिवाळी स्त्री. अदंगो खर्चु, उबिता टोपा डियणु, डीहं जो डीओ बारणु. दिवसाभन्याचा क्रि.वि. डीहंको, सजे डीहं जो-लाइ. दिवसेंदिवस क्रि.वि. डीहं डीहं.

दिवा [सं] पु. डीओ, डिओ. दिवा न लागणे डीओ न बरणु, वीरानु थियणु, ऊंदहि थियणु. दिवा-वे लावणे डीओ बारणु, अक कारा करणु, नालो बोइणु. दिवे ओवाळणे (१) बे फज़ीलतो हुआणु (२) नफ़िरत करणु. दिवेल न. डीए जो तेलु. दिवेलागण स्त्री. संज्ञा जो बती बरण जो वक्तु. दिव्याची आवस आखाडी उमास.

दिवा [सं] क्रि.वि. डीहं जो.

दिवाण, दिवाणजी [अ] पु. (१) मुख्य मंत्री (२) ढल वसूलि कंदडु हाकिमु (३) दीवानु. दिवाणखाना पु. (१) दरबारि (२) ओताक (३) कचहिरी.

दिवाणी [फा] वि. दीवानी, मुल्की.

दिवांध पु. (१) डीहं जो न डिसी सघंदडु शब्बु (२) चिबिरो.

दिवाळबोर वि. डेवालु, डेवालो, डेवालो कदंडु, हथ फाडु.

दिवाळसण पु. (१) डियारीअ जो डिणु (२) शादीअ खां पोइ पहिरियों भेरो नाठीअ खे घुराए खेसि सूखिडियू वगेरह डियण जो कार्यक्रम.

दिवाली [सं] स्त्री. दिवाली, डियारी, डिआरी.

दिवाळे न. (१) डेवालो, डेवालिपणो (२) भींग. दिवाळे वाजणे डेवालो कढणु, खुटणु.

दिवास्वप्न [सं] न. ख्याली पुलाहु.

दिव्य [सं] न. (१) को गैरि रवाजी कम (२) सञ्जु अजिमाइश-परीख्या (३) गुरो कष्टु, वडी मुसीबत, लकु (-लंघणु). दिव्य उतरणे लकु लंघणु, सञ्जु आजिमाइश मां पारि पवणु, कचे घडे पाणी भरणु. दिव्य लागणे कूडो घियणु.

दिव्य [सं] वि. (१) सुर्गी, ईश्वरी, खुदाई, गैबी (२) बेहूदि सुहिणो (३) गैरि रवाजी, अलौकिक. दिव्यचक्षु-दृष्टी स्त्री. (१) गैबी अखियूं (२) रवाजी तरह नज्जि न ईदइ गाल्हचूं वि डिसण जी नजूर. दिव्यप्रकाश पु. अत्मग्यानु, गैबी प्रकाशु. दिव्यरस पु. अमृतु, अमिरितु. दिव्यरूप न. (१) बेहूदि सुहिणो रूपु, देवताउनि जहिडी संहं (२) आत्मा. दिव्यस्थान न. सुर्गु. दिव्यज्ञान न. (१) टिन्ही लोकनि जो ग्यानु (२) आत्मग्यानु.

दिशा [सं] स्त्री. (१) दिशा, तर्फु, पासो (२) प्रांतु, प्रदेसु (३) रीति (४) डसु (५) नजूरियो. दिशाचक्र न. उफकु. दिशाभूल स्त्री. गुमराही, सची राह जो अग्यानु.

दिशी प्रत्यय. नमूनो डेखारीदंडु प्रत्ययु. (मि. झटदिशी = झटिपटि).

दिस पु. डीहं.

दिसणे अ.कि. (१) डिसिजणु (२) समुझणु, ज्ञाणणु (३) लगणु, महसूसि घियणु, भांइजणु. दिसून येणे डिसण में अचणु, नजूरि अचणु.

दिह [सं] पु. डीहं. दिहा दिवसात क्रि.वि. डीहं डिठे जो.

दीठ [सं] स्त्री. नजूर.

दीड [सं] वि. डेडु. दीडकानाचा वि. थोरो बोडो. दीडपायाचा वि. मंडो. दीड दमडीचा वि. खसीसु, टडी टीमिणो-णी, वीणु. दीडदांडी स्त्री. काणिवारी कानी (ताराजी). दीडशहाणा वि. बेवकफु, छसो, हद खां वधीक सियाणो.

दीन [सं] वि. (१) गरीबु, निमाणो (२) गरीबु, कंगालु (४)

अनायु दुखी (५) कमिजोरु, हीणो. दीनदयाळ वि. गरीबनि ते दया कंदडु. दीनवत्सल वि. अनाथनि जी रख्या कंदडु. दीनवाणा वि. रहिम जोगो, वेचरो.

दीन [अ] पु. दीनु, इस्लामु. दीन गाजविणे रडियूं वाका करणु.

दीप [सं] पु. दीपु, डीओ, दीपकु. दीपक पु. (१) दीपकु, डीओ (२) रोशिनी (३) बसरु (४) हिकु रागु. वि. बुख वधाईदंडु. दीपमाळ स्त्री. डीअनि जी कृतार. दीपशिखा स्त्री. डिए जी लाट. दीपावली स्त्री. डिआरी. दीपाराधन न. आरिती. दीपन न. बारणु. दीपिका स्त्री. (१) नंदो डियो, डीओ (२) जोति. दीपावली स्त्री. (१) डियारी (२) डीअनि जी कृतार या रोशिनी. दीपोत्सव पु. डियारी. दीप्त वि. (१) जलंदडु, बुरंदडु (२) चिमिकंदडु (३) सुहिणो, साफु. दीप्ति स्त्री. (१) रोशिनी, तेजु, चमक (२) संहं (३) बाहि.

दीर [सं] पु. डेरु.

दीर्घ [सं] वि. (१) डिघो (२) वडो, शाही (३) ऊन्हो, गंभीरु. दीर्घजीवी वि. वडीअ उमिरि वारो. दीर्घदर्शी वि. दूरान्देशु. दीर्घदृष्टि स्त्री. परीं नजूर. दीर्घनेत्रता स्त्री. परीं नजूर. दीर्घप्रयत्नी वि. अविरचु. दीर्घशंका स्त्री. काकूसु अचणु. दीर्घसूत्री वि. कम में देरि कंदडु. दीर्घस्वर पु. डिघो हर्फु इलत. दीर्घायु वि. वडीअ उमिरि वारो.

दीर्घिका [सं] स्त्री. वडो तलाउ.

दीस [सं] पु. डीहं.

दीक्षा [सं] स्त्री. (१) दीख्या, कहिं धर्म या पंथ में दाखिलु घियण जी रसम (२) नेमु, वतु. दीक्षित वि. (१) दीख्या वरितलु (२) वत वारो (३) काबिलु.

दु [सं] दू, बि, ब (२) - उपसर्गु. दुई, दुही स्त्री. बियाई, अणबणति. दुकटा वि. जोडीदारु, साथी, संगी, साणु हूंदडु. दुकड वि. अधु, अधूरो. दुकळ पु. (१) डुकरु (२) कमी. दुकानी वि. बिनि कननि वारो-दुंगनि वारो. दुक्कल स्त्री. जोडी. दुक्का पु. बिको, बिक (तास में). दुखंड वि. बिनि हिसनि में विराहियलु. दुखांबी वि.

बिनि थंभनि ते बीहारियलु-बीठलु (घर). दुघडी स्त्री.
 बीणो, बीणि वरायलु कपिडो वगेरह. दुचाळा पु.
 मूंसारो, मसइलो. दुजा वि. (१) बियो (२) धारियो,
 पराजो. दुजाभाव पु. बियाई, धारियाइप जी भावना.
 दुजारा, दुजांतरा वि. बिअहु (तपु). दुजोरा पु.
 पुठिभराई, टेको. दुटपी, दुटप्पी वि. बिन्ही पासे
 झुकाअ बरो (गुल्हाइणु, शब्बु). दुटप्पीपणा पु.
 दुंरंगी, अंदरि बहरीं. दुटाकी वि. बिनि किलिकुनि सां
 लिखियलु. दुटी-टी वि. बिटो, बीणो. दुटे न. (१)
 बीणो कागजु (२) डेघि मापण लाइ राजे जी काठी
 (३) इमारत जो नक्शो-खाको (४) मिसालु. दुंड न.
 बिनि पननि वारी टारी. दुंडा वि. (१) सुईअ में पुई
 बीणो कयलु (धागो) (२) बीणो कयलु (कागजु).
 दुणकाम न. बीहर कयलु कमु. दुणणे स.क्रि. (१)
 बीणो करणु, बिटो करणु (२) बिनि सां जर्ब करणु.
 दुणा वि. बिटो, बीणो, बीहर करणु (४) संचु साबितु
 करणु. दुतर्फा-फी वि. बिनि सरिकारुनि जे हुकूमत
 हेठि, बि अमली. दुतर्फा क्रि.वि. बितर्फो. दुतोडी-ड्या
 वि. बिमुंहो, बिचापिडो. दुतोडेपणा पु. बिचपिडाई.
 दुधडी स्त्री. बिनि किनारनि वारी नदी. दुधडी क्रि.वि.
 बिन्ही किनारनि मथां, बिन्ही पासनि खां. दुपट, दुप्पट
 वि. बिटो, बीणो. दुपाखी छप्पर न. लाटणि. दुपायी
 वि. बिपेरो. दुपार स्त्री. मंझंदि. दुपारी क्रि.वि. मंझंदि
 जो. दुप्पट स्त्री. बीणि, वि. बीणो. दुप्पट करणे
 बीणाइणु. दुफळी स्त्री. दुफेरु, फोटि, फेटाडो,
 अणबणति. दुबक स्त्री. दुबकु, जानिवर जा ब परे बुधी
 छडण जी नोडी. दुबकणे स.क्रि. (१) चरण लाइ छडे
 दिनल घोडे वगेरह जा ब परे नोडीअ सां बुधी छडणु
 (२) धकु हणणु. दुबारी वि. बिहाडु, साल में ब भेरा
 फल डींदडु वणु. दुबेळके न. बिसांगु, बिनि शाखुनि
 वारी काठी. दुभाग वि. बिनि हिंसनि में विराहियलु, ब
 टुकर कयलु. दुभागणे स.क्रि. बिनि हिंसनि में
 विराहणु, हिंसा करणु. दुभाषी-ध्या वि. (१) ब बोलियूं
 जाणंदडु (२) तर्जमानु, अनुवादु करे बुघाईदडु, (इं)
 'इंटरप्रेटर'. दुभास पु. (१) अग्यानु (२)

गुलतिफहमी. दुमजली वि. बिमाडि. दुभार-रे पु.न.
 (१) बिन्ही तर्फनि खां थींदडु हमिलो (२) मूंसारो.
 दुंरंगी वि. दुंरंगी, बिंरंगो. दुरी स्त्री. बिकी (तास जी).
 दुलंगी वि. बिचापिडो, कूडो. दुलावा-आ वि.
 शेड़ाकारु, शेड़ा विचिडाईदडु. दुवेत न. (१) बियो
 वियमु (२) शरारती छोकिरो. दुवेती वि. ब भेरा
 वियमु कयल. दुवेळा क्रि.वि. ब दफआ, बई वक्त.
 दुव्वा पु. बिकी (तास जी). दुसांजा क्रि.वि. मंझंदि ऐं
 शाम जो. दुसारणी स्त्री. बेल, बीहर हर डियणु,
 बिलहणु. दुसारणी क्रि.वि. बीहर, वरी. दुसाना वि. बि
 सालो, बिनि सालनि जो. दुहारणी स्त्री. दुहिराज,
 दुहिराइण जी क्रिया. दुहेरा-री वि. (१) बिटो, बीणो
 (२) बीहर कयलु. दुहेरी टाका पु. कंडिडो, (इं)
 'क्रॉस स्टिच'. 'Cross Stich'. दुही, दुई स्त्री. (१)
 अणबणति, फूटि (२) दुएतु, दैतु. दुहोत्रा पु.
 बिहोतरि, हर महने ब सकिडो व्याज जो अघु.

दु [सं] ऊणाई या घटिताई डेखारींदडु अव्ययु. दुआळणे
 स.क्रि. डुखोइणु, तकिलीफ डियणु. दुकळ पु. डुकर,
 महांगाई.

दुःख [सं] न. (१) दुखु, डुखु (२) सूरु (३) मुसीबत,
 तकिलीफ. दुःखकारक-दायक वि. दुखदाई, दुखु
 डींदडु. दुःखप्रद वि. दुखदाई.

दुकान [अ] न. दुकानु.

दुख [सं] न. आंसू, गोइहो.

दुखणे [सं] अ.क्रि. डुखणु, सूरु यियणु.

दुखणे [सं] न. बीमारी, आजारु. दुखणाईत वि. बीमार,
 डुखंदडु.

दुखरा वि. डुखेरो, सूरु कंदडु, डुखंदडु.

दुखबटा पु. (१) शोकु, गुमु, परिचाणी (२) डुखु.

दुखविणे स.क्रि. (१) डुखोइणु, दुखु डियणु (२) रणो कढणु,
 चियारणु.

दुखापत स्त्री. ईजाज, जखमु, सूरु, चोट, ज़ररु.

दुखावणे अ.क्रि. ईजाज यियणु, डुखु यियणु, दुखी यियणु,
 सूरुटिजणु.

दुःखित, दुःखी [सं] वि. दुखी.

दुखोटा पु. इसो 'दुखवटा'.

दुग्ध [सं] न. (१) खीर (२) थलु (३) वण जो खीर.
दुग्धशर्करा स्त्री. यणनि वारनि साहवारनि जे खीर मां
कडियल खंडु. (इं) 'लड्कटोज सेंपुर्'. दुग्धशाळा स्त्री.
खीरखानो, खीर विकिणण जी जगह, (इं) 'डेअरी'.

दुग्धा [सं] स्त्री. शकु, अदेशो, खुटिको.

दुचमळणे अ.कि. लुडणु, छुलिकणु.

दुचमळणे स.कि. लोडाइणु, गडणु, मिलाइणु.

दुजा वि. (१) बियों (२) अवा, वधीक (३) जुदा, पराओं.

दुजाभाव पु. बियाई.

दुडकी स्त्री. दुड्की, दुड्की, घोड़े वगेरह जी चालि.

दुडू पु. (१) पैसो, डोकडु (२) धनु.

दुडाचार्य पु. बटाकी, लबाड़ी, विद्वानु न हूंदे बि पाण खे
विद्वानु सडाईदडु.

दुण [सं] वि. बीणो.

दुणणे स.कि. बीणाइणु, बीणो करणु, बिटो करणु.

दुणता वि. बीणो कयलु, बीणि वरायलु.

दुणा [सं] वि. बीणो.

दुणावणे अ.कि. (१) बीणो यियणु (२) वघणु.

दुणाविणे स.कि. (१) बीहर करणु, वरी करणु (२) बीणि
वराइणु (३) बीणाइणु, बीणो करणु.

दुणी स्त्री. बीणि.

दुणे अ. बिकां, डूं.

दुदाविणे स.कि. होइ होइ करे कहिखे भजाए कडणु.

दुंदुभी [सं] पु. नगारो.

दुधबुळा वि. (१) बालो भोलो (२) अहमकु, मूर्खु (३) खीर
प्याकु.

दुघाणी स्त्री. खीर कोसो करण जो मटु या बर्तनु.

दुधी, दुघणी स्त्री. खीरवलि.

दुपती, दुभती [सं] वि. खीर डीदड़ (गांइ-मेहि). दुपतीगाय
स्त्री. खाहर, खीर डीदड़ गांइ.

दुपते, दुभते [सं] न. (१) खीर डीदड़ जानिवरु (२)
खीर-डधु-डही वगेरह (३) खीर-मखण जो धंधो (४)
चौपायो मालु.

दुपार स्त्री. मंझंदि.

दुपारी कि.वि. मंझंदि जो.

दुबळा [सं] वि. डुबिरो, कमिजोर.

दुबळे न. लाचारी, मुफलसी.

दुबळके न. कूटी, (इं) 'क्लीट' (जहाज ते नेडियूं बघण
लाइ).

दुभणी [सं] स्त्री. डुहाई, डुहण जी क्रिया.

दुभणे अ.कि. डुभणु, डुभिजणु, खीर निकिरणु.

दुभणे स.कि. डुहणु, खीर कडणु.

दुभती [सं] वि. डुभिलू, खीर डीदड़, खाहर (गांइ).

दुमची [फा] स्त्री. दुमची. दुमट न. डसडु (मिटी).

दुमह स्त्री. तहु, बीणि (-वराइणु), बुही.

दुमहणे स.कि. (१) बीणाइणु, बीणि वराइणु (२) भवणु,
वराइणु (किताब जो वरकु).

दुमणी स्त्री. (१) लत, पुस्ती (घोड़े जी) (२) घोड़े जी पुठी
टंग.

दुमता वि. वेइहियलु, तहु कयलु, बीणि वरायलु.

दुमदार वि. पुछ वारो.

दुमदुमणे अ.कि. (१) गुंजणु, वजणु (नगारो) (२) जाहिर
यियणु, फहिलिजी वजणु.

दुमाला-ळा [फा] पु. (१) पुठि, पुठियों इसो (२) मदद,
पुठि (३) पीछो, पुठि वठणु.

दुमाला [फा] वि. (१) बिनि मालिकनि वारो (गोठु) (२)
हासलु, हयि कयलु. दुमाळा कि.वि. कब्जे में. दुमाल
अम्मल पु. बिनि सरकारनि जो अगलु.

दुयम, दुय्यम [फा] वि. (१) बिण दर्जे जो, घटि दर्जे जो,
कमितरि (२) हथ हेठि, जेरि.

दुर [सं] अ. दुरि, हिकु उपसर्गु-जहिजे लगाइण सां न,
खराबु, बेदि, बुरो, पापीअ जी मअनूं निकिरंदी आहे.
दुरंत वि. बे हदि, बे अन्तु. दुरत्यय वि. (१) बस खां
बाहिरि (२) लाजिमी. दुराभिमान पु. अजायो-कूडो
अभिमानु. दुराग्रह पु. होडु, हठु. दुराग्रही वि. हठी,
गुठो. दुराचरण न. खराबु हलति, निंदा जोगी हलति.
दुराचारी वि. बेदिचालु. दुरात्मा वि. बुरे मन वारो,
पापी. दुराप वि. अणलभु. दुरापस्त-पास्त वि. (१)
नागुमकिनु (२) डुखियो, अणयियणी. दुराज्ञा स्त्री.

नाउमेदी. दुरित न. (१) पापु (२) मुसीबत. दुस्की स्त्री. (१) गारिगंदु, कचु (२) कठोर भाषणु (३) गिला. दुस्तर न. बेफज़ीलतो जवाबु. दुस्ह वि. दुखियो, गूडहो. दुर्गती स्त्री. बुरी हालति. दुर्गति वि. गरीबु, कंगालु. दुर्गध-धी स्त्री. बदिबूझ, धप. दुर्गम वि. दुखियो, पहुचण खां परे. दुर्गुण पु. खराबु गुणु, सुकमु. दुर्गुणी वि. बदिचालु, बुरनि गुणनि वारो. दुर्घट वि. करण-थियण में दुखियो. दुर्घटना स्त्री. अशुभु वाक्यो, हादिसो. दुर्जन वि. बदिइत्सानु, खराबु माणह, लुचु. दुर्जय वि. अजीतु, न जीतण जहिइयो. दुर्दशा स्त्री. दुरिदशा, खराबु हालति. दुर्दिन न. (१) सुइ वारो डीहुं (२) बुरो डीहुं. दुर्दब न. बदिनमीबु, दुर्भागु. दुर्दबी वि. अभागो, निभागो. दुर्धर वि. (१) सहण खां बाहिरि (२) दुखियो, जोखमवारो, भयानकु. दुर्धर्ष वि. वस खां बाहिरि, दबाइण खां बाहिरि, दुखियो. दुर्नाम न. बदिनामी. दुर्निमित्त न. बे बुनियादो सबबु, इल्जामु. दुर्निर्वाह वि. सहण खां बाहिरि. दुर्निवार वि. (१) अणटरि, लाजिमी (२) वस खां बाहिरि. दुर्बल-ल वि. (१) डुबिरो, कमिजोरु (२) गरीबु. दुर्बुध वि. (१) दुष्ट, बुरे मन वारो (२) बेवकूफु. दुर्बुद्धी स्त्री. (१) बुरी मनोविस्ती (२) बेवकूफी. वि. बुरी बुधीअवारो (२) बेवकूफु. दुर्बोध वि. समुझण में दुखियो. दुर्भक्ष्य वि. खाइण में दुखियो-अजोगो. दुर्भाग्य न. कमिनसीबी, दुर्भागु. वि. निभागो, बदिनसीबु. दुर्भाव पु. बुरी भावना. दुर्भिक्ष न. (१) डुकरु, महंगाई (२) कमी, तंगी, अणठि. दुर्भेद्य वि. भजन में-अंदरि धिइण जो दुखियो. दुर्मती स्त्री. (१) कपटु, मन जी बुराई (२) बेवकूफी, चरियाई. दुर्मद वि. मगिरूरु, होडी. दुर्मना वि. उदासु, दुखी. दुर्मरण न. हादिसो में थियलु मौतु. दुर्मिल-ल वि. गिलण में दुखियो, अणलभु, नायाबु. दुर्मुख वि. (१) वातराधो, वडवातो (२) सूणो मूणो. दुर्लभ वि. दुर्लभु, अणलभु. दुर्लक्ष वि. बेपरिवाहु. न. गफिलत, बेपरिवाही, ध्यानु न हुअणु. दुर्लक्षण न. (१) बदि सोणु (२) बुरी आदत. दुर्लक्ष्य वि. डिसण-समुझण में दुखियो. दुर्लाव पु. बटेरो

(पखी). दुर्लौकिक न. बदिनामी. दुर्वचन-वाक्य न. गारि गंदु, बुरो गाल्हाइणु, कूडु. दुर्वार वि. अणटरि, लाजिमी, निबेरण में दुखियो. दुर्वस पु. तकिलीफ, जुठि. दुर्वसना स्त्री. खराबु इछा. दुर्वसन न. इलत, बुरी आदत. दुर्वसनी वि. इलती, बदिचालु. दुर्वार्थ वि. सताईदड़, डिंगो, दुष्ट. दुःशक वि. नामुमकिनु. दुश्चित वि. उदासु, मायूसु, दुखी. दुश्चिन्ह न. (१) अपशकुनु, बदि सोणु (२) बुरो आसारु. दुःशाप पु. भयानकु पारातो. दुष्कर वि. करण में दुखियो. दुष्कर्म न. बुरो कमु, पापु, कुकर्मु. दुष्कर्मी वि. बुरा कम कंदहु, पापी. दुष्काळ पु. डुकरु, डुकारु, महंगाई. दुष्कीर्ती स्त्री. बदिनामी. दुष्कृत न. बुरो कमु, पापु, कुकर्मु. दुष्प्राप्य वि. अणलभु, न थियण जोगो. दुष्फेन जल न. गुरो पाणी. दुस्तर वि. तरण में-पारि करणु में दुखियो. दुस्पर्श वि. छुहण में दुखियो. दुस्सह, दुःसह वि. सहण खां बाहिरि. दुसाध्य वि. (१) हासुलु करण में दुखियो (२) ठीक थियण में दुखियो (मर्जु). दुस्वभाव पु. खराबु सुभाज. दुःस्वप्न न. ओथाडो, (इं) 'नाईट मेअर'.

दुरवा, दुर्वा [सं] स्त्री. छबर, हिक किस्म जो गाहु-जेको भगवान खे अर्पण कयो वेदो आहे.

दुरशी-सी वि. रजस्वला, उहा औरत जंहिखे माहिवार आयलु हुजे ऐं जंहिं खे छुही न सधिजे, भिटी.

दुरावणे अ.क्रि. दूरि वनणु, विछोडो-जुदाई थियणु.

दुरिच्यादुरि क्रि.वि. परे जो परे, तमामु परे.

दुरी क्रि.वि. परे.

दुरीदराज [फा] स्त्री. (१) टाकोरो, फरफोटि, डुक डोइ (२) तबाही.

दुरील वि. परियों, परे वारो, परे रहंदहु.

दुरस्त [फा] वि. (१) दुरुस्तु, बराबरि (२) दुरुस्तु कयलु, सुधारियलु. दुरस्ती स्त्री. दुरुस्ती, दागदोजी, बिगिडियलु कमु सुधारणजी किया.

दुर्ग पु.न. (१) किल्लो (२) मुसीबत.

दुर्गा [सं] स्त्री. दुर्गादेवी, पार्वती.

दुर्बिण [फा] स्त्री. दूरबीनु, (इं) 'टेलीस्कोप'.

दुर्मुखणे अ.क्रि. नाराजु या उदासु थियणु.

दुर्वा स्त्री. डिसो 'दुर्वा' 'दूर्वा'.

दुर्लाई, दुर्लाई [सं] स्त्री. सवडि, रजाई.

दुर्लदुलीत वि. धुल्लो, दुंबो.

दुर्लाची स्त्री. लत, इट (गडह जी), पुस्ती (घोडे जी).

दुर्वा [अ] पु. दुआ, प्रार्थना, आसीस.

दुर्वा पु. (१) कडो, कडी (जंजीर जी) (२) बिकी (तास जी) (३) लागापो.

दुश्मन [फ़] पु. दुश्मनु, वेरी.

दुष्ट [सं] वि. (१) दुष्ट, पापी, नीचु, बदिचालु (२) जूठो, खराबु थियलु. दुष्टबुद्धी स्त्री. पाप जी भावना, नीचता. वि. पापी, नीचु. दुष्टभाव पु. हसडु, साडु, वेरु. दुष्टात्मा वि. पापी, नीचु. दुष्टावा पु. नीचता, वेरु.

दुसरा वि. (१) बियो (२) निरालो, पराओ (३) बियो को. क्रि.वि. सवाड. दुसरा घरोबा पु. बी शादी. दुसरे बालपण न. बुढापो. दुसऱ्यांदा क्रि.वि. बीहर, वरी, बियो भेरो.

दुषणे [सं] स.क्रि. डुहणु (खीरु).

दुडल पु. दुहिलु.

दुडसबी वि. (१) सजे मुंह वारो (२) विनि कमनि में काराडतो.

दुहिता [सं] स्त्री. धीअ, कन्या.

दूण स्त्री. (१) सिलाई, संघो, लीकी (२) बीणि (२) तहु. वि. बीणो.

दूत [सं] पु. दूत, कासिदु, एलिची.

दूतिका, दूती [सं] स्त्री. धूती, नियापो पहुचाईदइ औरत.

दूध [सं] न. खीरु (डिसो 'दुग्ध'). दूध काढणे डुहणु.

दुधकाटा पु. खीर मापु, (इं) 'लइक्टीमीटर'. दूधबुळा

वि. बालो भोलो, छसो, बेवकूफ. दूधदुभते न. (१)

खाहर, खीरु डींदइ जानिवर (२) खीर मां ठहंदइ

शयूं. दूधवणी न. तुतो खीरु. दुधाचे दात पु.ब.व.

खीरेता इंद. दुधाळ वि. घणो खीरु डींदइ

(गांइ-मेंहिं). दुधाने धुतलेला वि. खीर धोतो, बे

डोही, बेदाग.

दूर [सं] वि. (१) दूरि, परे, परियों (२) नामुमकिनु. दूरचित्र न. (इं) 'रेडियो फोटो'. दूरचित्रबाणी, दूरदर्शन स्त्री.न. (इं) 'टेलीविज़न'. दूरच्या दूर क्रि.वि. परे ताई. दूरलः क्रि.वि. परियां. दूरदर्शक पु. दूरिबीनु, (इं) 'टेलीस्कोप्', दूरिबीनी. दूरदर्शन न. (१) दूरांदेशी (२) 'टेलीविज़न'. दूरदर्शी-दृष्टा वि. दूरांदेशु, गाणू. दूरस्त वि. परियों, दूरि जो. दूरदृष्टी स्त्री. दूरांदेशी, दूरि जो वीचारु करण जी शक्ती. दूरध्वनी पु. परियां जो आवाजु बुधण जो साधनु, (इं) 'टेलीफोन'. दूरध्वनिचालक पु. (इं) 'टेलीफोन ऑपरेटर'. दूरमुद्रक पु. (इं) 'टेली प्रिंटर'. दूरवर क्रि.वि. दूरि ताई. दूर संवेदना स्त्री. (इं) 'टेलीपथी'. दूरान्वित क्रि.वि. परे परे जो, डूरांहों. दूरीकरण न. परे करणु, विछोडो. दूरेस पु. दूरिबीनी, (इं) 'टेलीस्कोप्'.

दूर्वा [सं] स्त्री.ब.व. छबर, भगवान खे अर्पण करण जो हिक किस्म जो पवित्रु गाहु.

दूल [सं] पु. दुरु, वालो.

दूषक [सं] वि. निंदा कंदडु, दोषु लगाईदडु, खराबु कंदडु.

दूषण [सं] न. (१) दोषु, डोहु (२) निंदा, गिला, बुराई (३) खराबु करणु, खारणु (४) अज्ञितिराजु (५) भगिकिडी (६) डोरापो.

दूषणार्ह, दूषणीय [सं] वि. निंदाजोगो.

दूषणे, दूषिणे [सं] स.क्रि. (१) दोषु लगाडणु, विड कढणु (२) निंदा करणु, कलंकु लगाडणु (३) भ्रष्टु-नापाकु करणु.

दूषित [सं] वि. (१) दोषु लगायलु, निंदियलु (२) खराबु-अपवित्रु कयलु (३) कलंकु लगलु (४) खराबु थियलु.

दृक्-ग [सं] स्त्री. (१) अखि (२) नजर (३) ग्यानु (४) बुधी. दृक्पटल न. अखि जो तन्ती पदों, (इं) 'रेटिना'. दृक्शास्त्र न. अखियुनि-नजर जो इल्लु, (इं) 'ऑप्टिक्स' दृक्श्राव्य वि. डिसण ऐं बुधण जो. दृग्गोचार वि. अखियुनि सां नजरि ईदडु.

दृढ [सं] वि. (१) दिरदि, पुख्तो, मजिबूत (२) डाढो, पको, अटलु. दृढचित्त पु. एकाग्र मनु. दृढनिश्चयी वि. साबितु कदमु, पके इरादे वारो. दृढभाजक पु. वडो

आमु वंडीदडु (हिसाब में). दृढभाव पु. पको प्रेम,
पकी भगिती. दृढमुष्टी वि. कंजूस. दृढीकरण न. पको
करण.

दृढावणे अ.क्रि. पको-पुख्तो थियणु.

दृश्य [सं] वि. (१) नजर ईदडु (२) बाहिरियों. न. (१)
निजारो, डेखु (२) चहमितो, दृश्य.

दृश्यमान [सं] वि. नजर ईदडु.

दृष्ट [सं] स्त्री. (१) दृष्टी, नजर (२). नजर लगणु. वि.
डिठलु, नजर आयलु. न. डेखु, आजिमूदो. (डिसो
'दृष्टी'). दृष्टकूट न. पिरोली. दृष्टपात पु. सरिसरी
नजर. दृष्टोत्पत्तीस क्रि.वि. डिसण में, नजरि
(अचणु).

दृष्टस्वप्न न. खराबु सुपनो, ओथाडो.

दृष्टलणे, दृष्टावणे अ.क्रि. नजर लगणु, नजर करे तकिलीफ
थियणु.

दृष्टांत [सं] पु. (१) मिसालु (२) अनुभज, खातिरी (३)
दृष्टांतु, आईदे जे गाल्हियुनि जी सूचना डीदडु सुपनो
(४) हिकु अलंकार.

दृष्टावा [सं] पु. (१) सुपने में भगवानु दर्शनु डियणु (२)
अनुभज (३) दर्शनु.

दृष्टी [सं] स्त्री. (१) दृष्टी, नजर (२) मकसदु, निशानु (३)
बुधी (४) डिसणी (५) सूझ. दृष्टी ओळखणे नजर
सुजाणणु, इरादो सही करणु. दृष्टी-दृष्ट काढणे नजर
कढणु. दृष्टी ठेवणे नजर रखणु. दृष्टी-दृष्ट लागणे
नजर लगणु. दृष्टीबंद करणे मोहे छडणु, चश्मबंदी
करणु, अखि बुधणु. दृष्टीस पडणे नजरि अचणु,
डिसिजणु, लभणु. वाईट दृष्टीने पाहणे बुरी नजर सां
डिसणु. त्या दृष्टीने क्रि.वि. उन मूजिबि, उन लिहाज
खां. दृष्टिकोन पु. नजरियो, रुखु, नुक्तह नजर.
दृष्टिगोचर वि. नजरि ईदडु. दृष्टिदेखत क्रि.वि.
अखियुनि सामुहं. दृष्टिपटल न. अखि जी आरसी.
दृष्टिपथ पु. नजर जी पहुच. दृष्टिपात पु. सरिसरि
नजर. दृष्टिमर्यादा स्त्री. अखि डेधि, निगाह जी हद.

दृष्ट्या [सं] क्रि.वि. (१) अखियुनि सां, रूबरू (२) नजर
सां-खां, मकसद खां.

दे क्रि. डे.

देऊपांशेरी-पासेरी स्त्री. (१) पंजसेरो कूडो वटु (२)
कंजूसार्ई.

देऊळ [सं] न. मंदर. देऊळपांट स्त्री. (१) मंदर में भगवान.
जे सामुहं टंगियलु घिंडु (२) बकबक्यो-बटाकी शब्दु.
देकार पु. (१) डखिणा, दानु, भेटा (२) डेबु.

देख [सं] पु. डेखु, निजारो.

देखणा वि. सुहिणो, ठाहको, छत्रीलो, वींगसु.

देखणे स.क्रि. (१) डिसणु (२) जाचणु, चकासणु (३)
गोल्हणु.

देखणे न. (१) पूरियलु धनु-खजानो (२) निजारो (३)
डिसण जी शक्ती.

देखत क्रि.वि. (१) सामुहं, अखियुनि सामुहं (२) हयातीज
में, जीअरे. देखत चिह्नी-पत्र क्रि.वि. खतु-चिठी डिसण
शर्ति. देखत चोर पु. अखियुनि सामुहं चोरी कंदडु,
दुटो (चोर). देखता देखता क्रि.वि. डिसंदे डिसंदे.

देखरेख स्त्री. नजरदारी.

देखाऊ, दिखाऊ वि. डिसण जो दूह, सिर्फु डिसण जो सुहिणो.

देखावा पु. (१) डेखु, निजारो (२) डेखाड (३) झलक.

देखील क्रि.वि. (१) बि (मि. राजा देखील = राजा बि) (२)
करे, तंहि करे.

देखीव वि. (१) डिठलु (२) ठाहको.

देखीवेखी क्रि.वि. मयाछिरो.

देखोदेखी-वेखी स्त्री. चटांभेटी, रीस.

दे घे स्त्री. डे वटु.

देठ-ठ [सं] पु. (१) डांडी (२) आधारु, टेक (३) गुनरु
(बूटे में) (४) बूडि. देठचा तुटलेला वि. ना
आजिमूदगारु, आरूटु, कचो. देठसुटा वि. पकलु,
रसियलु.

देठारी स्त्री. उलटी, कैड.

देणगी स्त्री. (१) चंदो, दानु (२) इन्नामु (३) सूखिडी (४)
डाति. देणगीदार पु. चंदो-दानु डीदडु.

देणावळ स्त्री. उजोरो, मजरी.

देणे [सं] न. डिअणो, ओघरि, कर्जु. देणेकरी-दार वि.
डिअणेदारु, कर्जुदारु. देणारा पु. डीदडु, (ई) पेअर्.

देने [सं] स.क्रि. डियणु, अर्पण, अत्ता करणु, हुवाले करणु, सौपणु. देणेघेणे न. डियणु वठणु. देऊ करणे आछणु.

देता [सं] वि. सखी, उदार. देताघेता वि. (१) डे वठु जो वापारु कंदडु शाहूकारु-व्याजखोरु (२) हथफाडु.

देदीप्यमान [सं] वि. तेजस्वी, चिमिकंदडु, तेजिवानु, जल्वेदार.

देय [सं] वि. (१) डेतु, डियण जहिङी-जहिङो. (२) डियणो, डियणी.

देव [सं] पु. (१) भग्वानु, ईश्वर (२) देवता (३) राजा (४) देवु. देव तारी त्याला कोण मारी? राखे राम त मारे करु?. देवकला-ळा स्त्री. भग्वान जो या जहिङो तेजु-महानता. देवकार्य न. भग्वान जो पूजा. देवगत-ती स्त्री. (१) किस्मत जो फेरो (२) मौतु. देवघर न. मंदर. देवत न. (१) देवता (२) लाडुलो, प्यारो. देवत्रयी स्त्री. ब्रह्मा-विष्णू-महेशु. देवत्व न. देवपुणी. देवदर्शन न. ईश्वर जो दर्शनु. देवदारु पु. हिमालय में पैदा थींदडु दयालु वणु, सनोबरु. देवदासी स्त्री. भग्वान जी शेवा लाइ अर्पणु कयल औरत, भगितियाणी. देवदूत पु. पारिखदु, ईश्वर जो वृतु-कासिदु. देवमासा पु. मांगरमछु. देव्हारा पु. घणनि ई देवताजनि-साधू संतनि जी भगिती या प्रार्थना वगेरह करणु. देवद्वार न. मंदर, मंदर जो दरु. देवधर्म पु. ईश्वर जी पूजा. देवधर्माचा वि. धर्मिष्ठ, दीनदार. देवधमनि टाकलेला वि. धर्म-जाति खां बाहिरि कढियलु. देवनादी स्त्री. गंगा नदी. देवनागरी स्त्री. देवनागरी लिपी, संस्कृत वगेरह हिंदू बोलियुनि जी लिपी. देवनिंदक वि. देवताजनि जी निंदा कंदडु, नास्तिकु. देवपिसा वि. ईश्वर लाइ पागलु थियलु. देवपूजा स्त्री. भग्वान जी पूजा. देवपूजा वाढणे मगिरू थियणु. देवप्रतिष्ठा स्त्री. मंदर में देवता जी नई मूर्ती विहारणु. देवभाषा-वाणी स्त्री. संस्कृत भाषा. देवभोळा वि. बालो भोलो, सादो. देवमाणूस पु. ईश्वर जहिङो माण्डू, सन्तु. देवयोनी स्त्री. देवताजनि जी जूणि-यक्ष, गंधर्व. देवर्षी पु. सुरग जो रिषी. देवलंड वि. नास्तिक. देवलोक वि. सुरग. देवसू वि. ईश्वर खे अर्पणु

कयल. देवस्की स्त्री. ईश्वर जी भगिती. देवांगना स्त्री.

(१) सुरग जी अप्सरा (२) भगितियाणी. देवापुढचा वि. (१) शंकर जो नंदी बैलु (२) छसो, बेवकफू. देवालय न. मंदर. देवाज्ञा स्त्री. मौतु, चालाणो.

देवघेव स्त्री. डे वठु, वहिंवारु, वापार.

देवडी-डी स्त्री. डेडी, बुंभो.

देवता [सं] स्त्री. देवता, देविता.

देवदेवस्की स्त्री. कामिणु, कारो जादू.

देवळी स्त्री. (१) जारो, आरलो (२) नंदिङो मंदर.

देवाणघेवाण न. डे वठु, वहिंवारु, वापार.

देवी [सं] स्त्री. (१) देवी, दुर्गा, भवानी (२) माता, माई, सीतला, सिंअरि. देवी काढणे टुका हणणु-हणाङणु-डियणु (माता जा). देवी जागविणे देवीअ जे मंदर में ओजागो करणु.

देव्हारा [सं] पु. (१) डेविरो, भग्वान जी मूर्ती रखण लाइ काठ जो नंदिङो मंदरु या सिंघासन (२) पूजा पाठ जो ढोंग, भगितीअ जो डेखाज. देव्हारे माजविणे (१) कंहिं खे अजायो पीरु करे पूजणु (२) (कंहिंखे) घणो पडाङणु (३) अजायो आदर.

देश [सं] पु. (१) देसु, देशु (२) जमीन, जगह (३) घाट जे मथां वारो प्रदेसु (४) सह्याद्री-बालाघाट-गोदावरी-कर्नाटक जे विचवारो प्रदेसु-शु. देशभक्त वि. देस-देश जी सेवा कंदडु. देशवटा पु. देश नैकाली, देशत्यागु. देशाटन न. सारे देश में घुमणु-सफर करणु. देशांतर न. लाडाणो. देशावर पु. (१) देश देश में बीख पिनंदो फिरणु (२) डेसावर. देशी वि. (१) मराठी भाषा, घाट वारे देश बाबति (२) डेही. देशीकार वि. मराठी भाषा जी बनावत जो, मराठी भाषा में लिखियलु. देशोधडीस क्रि.वि. देस देस में बीख पिनण जी हालति में.

देह [सं] पु. देहि, देही, सरीर, बदन. देहत्याग पु. मरण. देहदंड पु. (१) तपस्या सां कयलु सरीर जो संयमु, सरीर खे तकिलीफू डियणु (२) फासीअ जी सजा. देहधारी वि. सरीरी, अवतार वठंदडु. देहभान न. पहिंजी जाण, मनु जाइ ते हुअणु, जमीर हुअणु,

सुजागी, होशु, समुझ. देहांत पु. मौतु. देहांतर न.
बियो जनमु, हिक सरीर मां बिण सरीर में वणु,
जूणि. देहांतर प्राप्ती स्त्री. जूणि. देहभिमान पु. सरीर
जो अभिमानु. देहावसान न. मौतु.

देह [सं] पु. डीहं.

देह, देहे [फा] पु. गोठु.

देहली [सं] स्त्री. चाउंठि, बुंभो.

दैत्य [सं] पु. दैतु, राकामु.

दैदीप्यमान वि. तजिलेदारु, जल्वेदारु, तेजस्वी.

देन, दैनिक [सं] वि. (१) डिहाडी, डीहं सां लागुपो रखंदु.
(२) रोजानो (३) हिक महलो (तपु). न. रोजानी
अखबार. दैनंदिनी स्त्री. रोजनामो, (इं) 'डाइरी'.

देन, दैन्य [सं] न. (१) गरीबी, मुफलसी, कंगालपुणो (२)
घटिताई.

देना स्त्री. बुरी हालति.

दैव [सं] न. (१) किस्मत, नसीबु, भागु (२) भावी. दैवगती
स्त्री. (१) किस्मत जो फेरो (२) मौतु. दैवयोगाने-
योगेकरुन क्रि.वि. किस्मत सां, कज़ा सां. दैववश वि.
नसीब जे वसि. दैववाणी स्त्री. (१) संस्कृत भाषा (२)
आकाशवाणी. दैववाद पु. तक्दीर में यकीनु रखण
जो मतो, जंहिं मूजिबि इन्सान जा सभु सुख-दुख
सफलता-असफलता तकहदीर ते मदारु रखनि था.
(इं) 'फेटलिज्म'. दैववान वि. भागु वारो. दैवविपाक
पु. नसीब जो खेलु. दैवहत वि. अभागो, बदिनसीबु.
दैवज्ञ वि. ज्योतिषी.

दैव [सं] वि. ईश्वरी.

दैवत [सं] न. (१) देवता, ईश्वर (२) बे हदि प्यारी शैड या
शखु.

दैविक [सं] न. भागु, नसीबु. वि. (१) ईश्वरी (२) भागु
बाबति.

दैवी [सं] स्त्री. मंत्र या प्रार्थना वगेरह ज़रीए बीमारीअ ते
इलाजु करण ज रीति. वि. ईश्वरी. दैवीप्रसाद पु.
ईश्वर जो प्रसादु-फजुलु. दैवीसृष्टी स्त्री. ब्रह्मा जो पैवा
कयलु जगु.

दैशिक [सं] वि. डेही, मुल्की, मकानी.

दैहिक [सं] वि. सरीरी, बदिनी.

दोआब [सं] पु. दुआबो, दुवाब, बिनि नदियुनि जे विचवारो
प्रदेशु, केटी (इं) 'डेल्टा'.

दोकडा पु. डोकडु, अधु पैसो.

दोगला [फा] वि. (१) गड़ियल ज़ाति-धर्म जो (२)
बिचपिडो.

दोघे, दोघी, दोघे [सं] पु.स्त्री.न. ब जणत, ब जणियूं
(मर्दु-औरत). वि. बई.

दोडका [का] पु. डेडिकी, तूरी (भाजी).

दोंद न. डिदु, भिभु. दोंदाळ वि. भिभिरु.

दोन [सं] वि. ब (२). दोन मांडवांचा वन्हाडी उपाशी बि
घरो महिमानु, सुकाए पणु. देन डोळ्यांची भीड मुंंह
डिठे जो प्रेम. दोन्हीसांज क्रि.वि. बिन्ही वक्ति.

दोर [सं] पु. डोर, डोरी, नोडी. दोरकस पु. नोडु, थुल्ही
नोडी. दोरखंड न. थुल्ही नोडी, नोडु. दौरा पु. (१)
डोरी, धागो (२) नातो, सन्धुधु (३) बसीलो. दोरी
स्त्री. नोडी, डोरि.

दोला [सं] पु. (१) पीघो, पीघ, हिंदोरो (२) डोली.
दोलायमान वि. डोलाइमानु, लुंडदडु, चंचलु.

दोष [सं] पु. (१) दोषु, डोसु, डोहु, गुनाहु (२) पापु (३)
कमी, घटिताई (४) विड, खामी (५) बीमारी.
दोषणे स.क्रि. (१) डोहु डियणु (२) भ्रष्टु करणु.
दोषबासण न. खामी-विड-घटिताई दूरि करणु.
दोषारोप पु. डोहु मड्हणु, इलज़ामु. दोषी वि. डोही,
गुनहगार.

दोस्त [फा] पु. दोस्तु, यारु.

दोह, दोहन [सं] पु.न. डुहाई, खीरु कढणु-डुहणु, डुमु.

दोहणे स.क्रि. डुहणु. दोहनीय वि. डुहण जोगी.

दोहद [सं] न. (१) गर्भवती औरत जी इछा (२) गर्भु, गर्भ
जी निशानी.

दोहरा [हिं] वि. बिटो, बीणो.

दौंडी स्त्री. डिसो 'दवंडी'.

दौत [अ] स्त्री. दवात, मसु कुपिडी.

दौरा [अ] पु. दौर, गशु.

दौर्बल्य [सं] न. कमिजोरी, हीणाई.

दौलत [अ] स्त्री. (१) दौलत, धनु (२) जागीर, राजु (३) सेना.

दौहित्र [सं] पु. डोहिटो.

दुती [सं] स्त्री. सोझिरो, तेजु, रोशिनी, चमिको (२) सूहं (३) शानु शौकत.

दुमणि [सं] पु. सिजु.

दूत [सं] न. जुआ.

द्योतक [सं] न. निशानी. वि. (१) रोशिनी विशंदडु (२) तेजवारो (३) डेखारींदडु.

द्योतन [सं] न. (१) तजिलेदारु करणु (२) ज़ाहिरु करणु, खोले डेखारणु.

द्रव [सं] वि. (१) पटिडो, पाणियाठो (२) आलो (३) कूअरो. पु. (१) पाणियठ (२) रसु. द्रवण न. पाणियठ, पटिडो थियण जी क्रिया, आलाणि. द्रवणे अ.क्रि. (१) रिजणु, वहणु, टिमणु, गुरणु. स.क्रि. आटणु. द्रविक वि. आबी दाबी. द्रवित वि. आलो, रिजियलु, गुरियलु. द्रवीकरण न. ज़मियल शैड रिजाडण जी क्रिया.

द्रव्य [सं] न. (१) धनु, मिलियत (२) पदार्थ, मादो, मायो (३) जुजो, सतु, असुली मादो (४) दवा. द्रव्यपदार्थ पु. मायो, (इं) 'मड्टर'. द्रव्यवान्-शाली वि. शाहूकारु, धनवानु.

द्रष्टा [सं] वि. डिसदडु.

द्रष्टव्य [सं] वि. डिसण जोगो.

द्राख स्त्री. डाख, अंगूर.

द्रायुता स्त्री. वहक.

द्राव [सं] पु. गार. द्रावक वि. (१) गारींदडु (२) दिलि भिजाईंदडु, ध्यानु छिकाईंदडु. द्रावण न. गारो. द्रावणीय वि. गारंदडु, गारुडो.

द्राविड [सं] पु. मद्रास खां कन्याकुमारीअ ताई जो प्रदेशु ऐं उतां जी समाज. द्राविडी प्राणायम पु. पेचीदो-वर वकुड रस्तो, परे जो रस्तो, गालिह फेराए घेराए चवण जो डंगु.

द्राक्ष [सं] न. अंगूर-रु. द्राक्षशर्करा स्त्री. अंगूरनि जी खंडु. द्राक्षारस पु. अंगूरनि जी रसु-दारु. द्राक्षासव पु. अंगूर जो शराबु.

द्रुत [सं] वि. (१) तेजु, तकिडो (२) रिदलु (३) गरियलु. द्रुतता स्त्री. तेजी, जल्दाई.

द्रुती [सं] स्त्री. (१) सुगंधि, खुशबूड (२) तेजी.

द्रुम [सं] पु. वणु, वनस्पती.

द्रोण-णा [सं] पु. दोनो.

द्रोह [सं] पु. (१) डोहु (२) वेरु, साडु, हसदु (३) नुकसान (४) बलिवो. द्रोही वि. डोही, वेरी.

द्वंद्व [सं] न. (१) जोड़ी, जोडो (२) मुखालिफती, झेडो (३) लड़ाई, कुश्ती (४) कश्मकशि, छिकताण. द्वंद्वगीत न. बिनि ज़णानि जो गडिजी गायलु गीतु. द्वंद्वयुद्ध न. बिनि ज़णनि जी लड़ाई, दूबदू मुकाबिलो.

द्वय [सं] न. ब, जोडो.

द्वाह [सं] वि. शरारती, हरकती, लुचु.

द्वादश [सं] वि. (१) बारहं (१२) (२) बारहों.

द्वापर [सं] पु. टियों युगु (कृतयुगु, त्रेतायुगु, द्वापर युग, कलियुगु).

द्वार [सं] न. (१) दरु (२) वाट, लंघु (३) खुबु. द्वारपाल पु. दरवानु. द्वारमंडप पु. पेशि दालानु, ढकियलु बुंभो, (इं) 'पोर्च'.

द्वारा [सं] क्रि.वि. द्वारां, मअरफत, तर्फा.

द्वाही [सं] स्त्री. राजा जो मनअनामो, अअतिराजु.

द्वि [सं] वि. दू, ब (२). द्विगुण वि. बीणो. द्विघात पु. बी सघ (हिसाबनि में). द्वित्व न. (१) जोडो, बिट (२) दुहिराडण जी क्रिया. द्विदल न. दालि. द्विधा स्त्री. मतभेदु. वि. बिचापिडो. द्विपाद-पाद वि. बि पेरो. द्विभार्याकरण न. जीअरीअ ते जीअरी शादी. द्विमुख वि. बि मुंहों. पु. बाहि. द्विरह पु. हाथी. द्विरुक्त वि. ब भेरा चयलु. द्विविध वि. बिनि किस्मनि-तरीकनि जो.

द्विज [सं] वि. ब दफा जावलु. पु. बहणु, खत्री ऐं वैश्यु.

द्वितीय [सं] वि. बियो. द्वितीय पुरुष पु. सीगो-ज़मीरु हाज़ुरु. द्वितीय संबंध पु. बी शादी. द्वितीया स्त्री. दुतिया, बीज.

द्वीप [सं] न. दीपु, बेटु.

द्वेष [सं] पु. (१) साडु, हसदु (२) वेरु, बुगु, हिकारत. द्वेषक, द्वेषा वि. हासिदु, वेरी. द्वेषबुद्धी-भाव स्त्री.पु.

वेरु, बदिले जी भावना.

द्वैत [सं] न. (१) जोड़ी, जोड़ो (२) फरकु, दुएतु (३) जीवु
ऐं ईश्वर जुदा मजणु (४) दुतिया, बियाई. द्वैतभाव
पु. बियाई, दुएतु, वेरु, दुतिया.

द्वैष [सं] वि. बिटो, बिनि तरीकनि जो. न. मतभेदु, फरकु,

दुएतु, भेदभाज, विरोधु.

द्वयर्थ, द्वयर्थक, द्वयर्थी [सं] वि. बिनि मतिलबनि वारो.
द्वयर्थोक्ति स्त्री. बि चिताई गुल्हि, बि चिताई.
द्वैवार्षिक [सं] वि. बि सालो.

ध

ध मराठी वर्णमाला जो उणवीहों हर्फु सहीह.

ध पकिड़णु.

धक, धग [सं] स्त्री. (१) तज, सेकु, लहस (२) बाहि (३)
गुसो, खारि (-अचणु) (४) सन्हो तपु.

धकणे [सं] अ.क्रि. (१) निबहणु (२) निडीअ खां हेठि लहणु
(३) हलणु, चालू थियणु, धिकिजणु.

धकधक न. धक् धक् (-थियणु), धड़कणि.

धकधकणे अ.क्रि. धक् धक् थियणु, धड़कणु.

धका, धक्का [सं] पु. (१) धिको, धकु, येल्लो (२) चोट
(३) घाटो, टोटो (४) दको, दहको (५) (जहाज
लाइ) धको. धक्काबुक्की स्त्री. धक बुजा, धिका ऐं
मुकूं, ठकाठूकी, येल्ला येल्ली.

धकावणे अ.क्रि. (१) छिक अचणु, छिकिजणु (२) ठोकर
खाइणु, नुक्सानु थियणु (३) बुड़णु, बर्बादि थियणु
(४) वहणु (५) हिमथ हारिजणु.

धकी स्त्री. धकु, चोट, छिक.

धक्क वि. (१) मजिबूत, डटो मुटो (२) तजिलेदार.

धक्कड वि. मजिबूत.

धक्का पु. (१) धकु, चोट, छिक (२) दहको (३) खतिरो,
भज (४) धक्को (जहाजनि लाइ).

धगड पु. धगिडो, चधु, औरत जो यारु. धगही स्त्री.
रखियल-विहारियल जाल.

धगणे अ.क्रि. (१) जख-खारि खाइणु, लुछणु, पोसिरणु (२)
गरणु, डुबिरो थियणु.

धगधग स्त्री. (१) भभडु, मचु (२) तज (३) बुखार जी गर्मी
(४) साडो.

धगधगणे अ.क्रि. (१) धगणु, मच बरणु (२) धक् धक्
थियणु.

धगधगीत वि. (१) ज़ोर सां बरंवडु (२) तेजस्वी (३)
पोसिरंदडु.

धज स्त्री. (१) ठठु, संहं (२) डीलु, बीहक. धजदार वि.
डोलाइतो.

धजणे, धजावणे [सं] अ.क्रि.स.क्रि. (१) ज़ोर सां थिड़णु (२)
मुड्सी करणु, हिमथ डेखारणु-करणु, जुरअत करणु,
अगिते वधणु.

धजरा पु. नखिरो, ठठु.

धट [सं] पु. (१) वडी ताराजी, वडी साहिमीअ जी कानी
(२) निश्चो. धट लागणे-चालणे को कमु सांदहि चालू
हुअणु-रखणु.

धटिंगण, धटिंग [हिं] वि. (१) जांठो, डटो मुटो, दौसो (२)
गुस्ताखु, बेडपो.

धट्ट [सं] वि. (१) बे डपो, साहसी (२) बे अदबु, गुस्ताखु
(३) सिधो वेदडु.

धड [हिं] न. धडु. धड गेल्यावर पासंगाला जप पाईअ ते
पकाई, नोटनि ते नादानी.

धड न. तंदुरुस्ती, हठिसजाई.

धड स्त्री. (१) पासो, तर्फु (२) किनारो-री.

धड वि. (१) सजो, अखंडु, अण भगलु (२) अमीरु, धनवानु
(३) सियाणो. धडगत स्त्री. खैरु. धडधाकट वि. (१)

सजो, अण भगलु (२) तंदुरुस्तु (३) सघारो.

धड क्रि.वि. (१) साफु साफु, बिन कहि डप जे (२) खुलियो

खुलायो. धड इकडे ना तिकडे क्रि.वि. न हेडांहुं न होडांहुं.

धडक स्त्री. (१) टकरु, धिको (२) धकु, मुक (३) धूकींदो वणु (४) टोटो, घाटो.

धडकणे अ.क्रि. (१) धडिकणु (२) धधिकणु, बरणु (३) तपणु (गुसे में) (४) टकिराङ्गणु.

धडकी स्त्री. (१) दहको (२) धडकणि (३) धेल्हो, छिक.

धडकी बसणे दहको विहणु.

धडंग वि. मज्जिबूत, जांठो.

धडधडणे अ.क्रि. (१) धडिकणु (२) धक् धक् करणु (३) हेठि किरणु (४) धंवणु.

धडधडीत क्रि.वि. साफु, निसोरो, सिधो, खुलियो खुलायो, जीअरो (कूड).

धडपड स्त्री. (१) फधिको (२) खफो (३) कोशिशि.

धडपडणे [सं] अ.क्रि. (१) फधियणु (२) तडिफणु (३) कोशिशि करणु (४) थाबो खाङ्गणु.

धडफडणे स.क्रि. थापोडा हणणु.

धडस-सा वि. (१) सजो, अण भगलु (२) मज्जिबूत, तंदुरुस्तु.

धडा [हिं] पु. (१) धडो (ताराजीअ जो) (२) डह सेर वज्जु (३) जमीन जो हिसो (४) धडो, टोली, जथो, मेडु.

धडा पु. धाघरि.

धडा पु. (१) सबकु (२) सिरिस्तो, मिसालु (३) हिमथ, निश्चो (४) चिताउ. धडा घेणे सबकु सिखणु.

धडाका [हिं] पु. (१) धकाउ, ठकाउ (२) धकु (३) धमचरु.

धडाडणे अ.क्रि. (१) धकाउ थियणु (२) वडे आवाज सां किरणु (३) ज़ोर सां धडिकणु.

धडाडी स्त्री. हिमथ, धीरजु, उमंग भरी कोशिशि.

धडाधड, धडाधडा क्रि.वि. ठडाठडि, ज़ोर सां, हिक बिणु पुठियां.

धडी स्त्री. (१) धडो (२) ताराजी (३) धडी मुकिररु वज्जु जी माप-तोर, पंज सेर.

धण-णी [सं] स्त्री. (१) चाह, ख्राहिश (२) हुब, उकीर (३) धनु दौलत. धण घेणे (१) पेटु भरे खाङ्गणु (२)

दिलि पूरी करणु.

धणा [सं] पु. धाणो.

धणी स्त्री. (१) इछा, चाह (२) तिरप्ती (३) धनु दौलत, आबादी.

धताल वि. (१) वात फाटो, वड वातो (२) हथफाडु.

धत्तुर-त्तूर [सं] पु. धातूरो.

धत्तुरा, धत्तूरा [सं] पु. (१) आडूठो (२) ठगी, ठगणु (३) लनु. धत्तुरा दाखविणे आडूठो डेखारणु, ठगणु.

धंदा पु. धंधो, पेशो, रोजगार. धंदेवाईक वि. धंधई, धंधो कंदडु, धंधे सां लागपो रखंदडु, (इं) 'प्रेफेशनल'.

धन [सं] न. (१) धनु (२) ज़र ज़मीन (३) प्यारी शैड (४) वाधू (हिसाबनि में +) [जिदु-ऋण=काटू] (५)

मूजिबो, (इं) 'पॉजिटिव' (साइन्स में). धन करणे डई छडणु. धन पुरणे इछा पूरी थियणु. धनको, धनको नाम पु. पैसा उधारा डींदडु, व्याजखोर. धन चिन्ह न.

वाधूअ जी निशानी (+). धनत्तर, धनंतर वि. (१) डातार (२) शाहूकार (३) शाही. धनद पु. कुबेर, शाहूकार. धनपिसा वि. धन जो लोभी. धनप्रेषा स्त्री.

टपाल हुंडी, (इं) 'मनीऑर्डर', मनीआर्डर. धनवान वि. धनवान. धन संचय पु. पैसो कठो करणु. धनाकर्ष

प. 'बैंक ड्राफ्ट'. धनाग्र न. (इं) 'अड्वॉर्ड' (साइन्स में). धनाढ्य वि. वडो शाहूकार. धनादेश पु. (इं)

'बैंक चेक', चेक. धनावर्ता पु. (इं) 'बैंक ड्राफ्ट'. धनिक वि. (१) धनी, धनवान (२) कर्जु डींदडु.

धनेश पु. धनि चिडी (पखी), (इं) 'हॉर्न बिल'. धनेश्वर वि. धनी, धनवान. धनेषणा स्त्री. धन जी

इछा-लालचि-हबछ.

धन [सं] पु. धनुष, कमान. धनकुली स्त्री. नंदिडो धनुष.

धनगर [सं] पु. रेदार, रिदू-बकिरियूं पालींदडु.

धनचिडी स्त्री. धनिचिडी (पखी), (इं) 'हॉर्न बिल'.

धनंजय [सं] पु. (१) अग्नी, बाहि (२) अर्जनु.

धना [सं] पु. धाणो.

धनी पु. (१) मालिकु, स्वामी (२) लाडकु शब्जु (३) पती, मुड्सु. धनीण स्त्री. (१) मालिक्याणी (२) ज़ाल.

धनु-नू [सं] न. (१) धनुष, कमान (२) धनु रासि (३)

कपह पिबण जी कमान (४) गोल जो अघु हिंसो.
धनुक न. धनुषु, कमान. धनुकली स्त्री. नंदिबो धनुषु,
कमान. धनुर्धर पु. तीरंदाजु. धनुर्वात पु. कुंजाजु, उहो
मर्जु जंहि में बदन जूं मुखूं कमान बांगे सीटिजनि. ही
मर्जु कटियल लोह लगण करे (कोको बगेरह) धींदो
आहे. (इं) 'टेटइन्स्'.

धनुष्य [सं] न. (१) धनुषु, कमान (२) इंडलठि.

धने [सं] पु. धाना.

धन्य, धन्यता स्त्री. धन्यु पियण जी हालति, सजायो पियणु,
मोखु.

धन्य [सं] वि. (१) धन्यु, सुखी, धनभागु, नसीब वारो (२)
राजी (३) पवित्रु (४) अमीर.

धन्यवाद पु. धन्यवादि, महिरबानी, शुकिरानो.

धन्वंतरी [सं] पु. (१) समुंदु विलोडन वक्ति निकितल
चोडहनि रतननि मां हिकु रतन, धन्वंतरी वैदु,
देवताजनि जो वैदु (२) होशियार-रुकीमु.

धपका [सं] पु. (१) धकु, छिक (२) मार, चोट (३)
सदिमो.

धपकावणे स.क्रि. धकु हणणु.

धपटणे, धपाटणे स.क्रि. मार डियणु, कुटणु.

धपाटा पु. धफडु, धपडु, मार.

धपापणे अ.क्रि. धकिजणु.

धप्प-प्पा पु.न. धकु, चोट.

धबडगा पु. तडि तकडि.

धबडबा पु. सरिणो, आबिशार.

धमक [हिं] स्त्री. (१) हिमय, मुद्दिसी, विलेरी (२) ताकत
(३) सट (उभिरणु) (४) तज (५) धमक, बूड़.

धमकट वि. (१) मजिबूत, पुखो (२) मुल्हो पै सभारो.

धमकणे स.क्रि. (१) बारणु, दुखाडणु (बाहि) (२) मार
डियणु.

धमकणे अ.क्रि. धडिकणु, धकि धकि पियणु.

धमकी [हिं] स्त्री. धमिकी, दहिको.

धमणी-नी स्त्री. टक वारी डगे गाडी.

धमधमणे अ.क्रि. धफि धफि पियणु-करणु.

धमनी [सं] स्त्री. (१) शर्पानि, नारि, रण (२) फूकिनी.

धमामा [फ] पु. (१) दगामो, बडो नपारो (२) गारो, गप
(३) दडो (४) होको, पडो.

धमाल पु. गोडु, हुलु.

धमासा पु. कांढेरो (बणु).

धय [सं] न. डही.

धर पु. (१) चीहालाई (२) जटाज, मजिबूती (३) कज्जो,
वसु (४) ध्यान में रखन जी ताकत (५) मेनु (६)
सिरिस्तो.

धरण न. (१) बंदु (२) धरणो.

धरणकारी पु. धरणो मारे बिहंददु.

धरणी स्त्री. (१) धरण-पकिडन जी क्रिया (२) पकिडन
लाइ आयल पुलीसि. धरणीची मुलगी स्त्री. सादीअ
लाइ भजाए आंदल छीकिरी.

धरणी स्त्री. रीति, डंगु, डोज, तरीको.

धरणी [सं] स्त्री. धरनि, धरती, जमीन, पिरूची. धरणीकप
पु. जलजलो, घोडो, घोड, धरती धुडणु. धरणीतज न.
जमीन, धरतीअ जो सतहु. धरणीधर पु. पडाडु,
जबलु.

धरणे [सं] स.क्रि. (१) धरणु, पकिडणु, मलणु (२) सोडणु
(३) सोचणु, इरादो करणु (४) कज्जलणु (५) कज्जे
में करणु (६) समुसणु, डिसणु (७) मुकिरर करणु
(८) हासलु करणु (९) गणणु (१०) मुभितिजा पियणु
(११) कहि कम में लगणु (१२) लेखणु (१३)
पालणु. धरुन बसणे हटु न छडणु.

धरणे [सं] अ.क्रि. (१) धंडुडणु, धंडुडी पणु (२) पणु पैदा
पियणु (३) बडणु (४) ध्यान में हुडणु (५) लडणु
(बुझारु) (६) पेट सा पियणु (७) सिड बडिजणु
(८) तैड पियणु (९) बीडणु.

धरणे न. (१) धरणो, धरणो मारे बिडन जी हालति (२)
तकाजो, घुर.

धरती-ची [सं] स्त्री. धरती, जमीन, पिरूची.

धरती, धर्ती स्त्री. डंगु, रीति, क्रिणु, नमूनी, तरीको.

धरधरणे अ.क्रि. (१) नौडने पियणु, पागभरो पियणु (२)
जटाज करणु, टिकणु, लडणु.

धरपकड स्त्री. धकडपकड, गिरिजाटी, धकड, जगाबनी.

धरबंद-ध पु. (१) नेनु, सिरिलो, बुन्नु (२) नेनु, मुवाफिकता.

धरम [सं] पु. धरमु, धर्मु. धरमधरक पु. धरम जा धिका (-धाकृन्तु), अजाया पंध, अजाई मङ्गिनत.

धरसबर स्त्री. (१) महिनापनवाजी (२) बंदोबस्तु, डंगु (३) संभाल.

धरसांड स्त्री. (१) कर्मकसा, अदोजहद (२) मुंहु दिपणु.

धरा [सं] स्त्री. धरती. धरातल न. धरतीज जो सतहु.

धरिची [सं] स्त्री. धरती.

धरन कि.वि. (१) पकिडे (२) -हां (३) सामिलु करे.

धर्ता [सं] वि. (१) धारणु कंदहु, धारीदहु, हय ने रखंदहु (२) पकिडीदहु.

धर्ती [सं] स्त्री. हरीको, डंगु, रीति, क्रियु.

धर्म [सं] पु. (१) धरमु (२) काइदी (३) फर्जु (४) नीति (५) गुण, सुभाज (६) पुजु, दानु (७) परोपकार. धर्म करता कर्म उभे राखने करि भलाई जट सां त केरे हने पट सां. धर्मस कि.वि. महिरबानी करे. धर्मकर्ता पु. (१) धरमु कंदहु (२) जनु. धर्मकर्मसंयोगाने कि.वि. कृता सां, किमत सां. धर्मसः कि.वि. दर असनु, इकीकत नें. धर्मनिरपेक्ष वि. गैर मजहबी. धर्मपरानम वि. (१) धर्मात्मा (२) धर्माऊ. धर्मपरिवर्तन न. धरमु बदिलणु. धर्मपिता पु. धर्म जो पीउ. धर्मपुत्र पु. धरम जो पुट. धर्मपबनता स्त्री. धर्मी करिपिनो. धर्मभोजा वि. कटो मजहबी, कटर सनसानी. धर्ममार्तद पु. (१) धर्मशास्त्र जो बडो पंडित (२) धर्म जो पूरी पालना कंदहु शखु (३) धर्म जो डोगु कंदहु शखु. धर्मपुत्र न. जिहादु, दीनी लड़ाई, मुधशास्त्र जे नियमनि मूजिबि भीद लड़ाई, कपट बिना भीद जणि. धर्मराज पु. (१) सबाह शखु (२) धनु देवता (३) मुधिफिर (४) गीतमु बुधु. धर्मनंद वि. नासिकु, धरम ते बिगवानु न कंदहु. धर्मिका पु. कटो मजहबी, कटर धर्मी, कटो. धर्मशास्त्र स्त्री. धर्मशास्त्रा. धर्मशास्त्र स्त्री. पंचाङ्गति. धर्मस वि. (१) धर्मशास्त्र जो जगू (२) फर्जु पालीदहु. धर्माची गाय स्त्री. (१) कम्पा, धीम् (२) मुजु मिमियल बीड़ (३)

गरीबु. धर्मात्मा पु. धर्मात्मा. धर्मदाय पु. दान-धर्म लाइ कडी रबियल रकम. वि. धर्माऊ. धर्माधिकारी पु. जनु, मुन्सिफु. धर्मानुयायी, धर्मानुवर्ती, धर्मानुसारी वि. धर्म मूजिबि हलंदहु, धर्म जी पेरीवी कंदहु, अफ्साक वारो, धर्माय कि.वि. धर्माऊ. धर्मिष्ट वि. धर्मिकु, अफ्साक वारो, सदाचारी, धर्मपाल, धर्मचारी. धर्मी वि. धर्मी, धर्म मूजिबि हलंदहु. धर्मोपदेश पु. धर्म जो उपदेश-सिखा. धर्मोपदेशक पु. धर्म जो उपदेश कंदहु, गुरु. धर्म्य वि. हकी, धर्म जरीए कयल.

धर्षण [सं] न. (१) जोरी, जबरदस्ती (२) मगिरूरी, डाढाई (३) जोरीज जिनाहु.

धनघट, धनघा न.मु. टुकुर, छोडो, चापोदो.

धव, धवाद न. बिरु, डार.

धव पु. पती, मुडिमु.

धवक वि. धटो टिड.

धवड [सं] पु. लोहार.

धवडी वि. बेडंगो.

धवन [सं] वि. (१) धौरो, अछो, सफेदु (२) साफु.

धवा वि. बे अदबु, गुस्ताबु, संगिली.

धवोट वि. बे फज़ीलतो, बे डंगो.

धस पु. (१) छेति, बुति, चुहिब (२) उभ कपरी, उभो कपु (नदीज जो), (३) 'स्टीप' (३) बिरु (४) जौर (५) हमिलो (६) बूढिडी (७) बेअदबु शखु. धसास नाबने-धानने पुजाणी करणु, हिक हिकाणी करणु. धसावर धस धानने सांदहि स्ताइणु. धसकट न. बुति. वि. (१) मुल्हो (कपिडो) वि. डाहिरी, मुल्हो मतारो (शखु). धसकने स.अ.कि. (१) जौर सां कियणु, टुबणु, इनणु (२) छिकणु, छिनणु. धसकटपा, धसकटराव वि. बे फज़ीलतो, संगिली, बे डंगो. धसक पु. (१) छिक (२) धकु (३) सदिमो, दहको. धसणे अ.कि. जौर सां टुबणु-चिडणु. धसमुसळा-ज्या वि. तकिडो, डाडो (शखु) बे अदबु. धसासा पु. दक्दकि, धकु धकु. धसाळ पु.वि. (१) वेसरि (२) वेसरिबाघो (३) बरियो, छलो (४) वडो, शाही. धरस न.

सुदिमो, दको.

धसाव पु. इरादो.

धा वि. डह (१०).

धाइणे अ.कि. डाइजणु, राजी तिरुत्तु पियणु.

धाक [हिं] पु. (१) धाक, डपु, दहशत, धाको (२) ताकीद.

धाकटा-ला वि. (१) नंडो (भाज वगेरह) (२) धटि.

धाकटपण-णा न.पु. (१) नंडपुणि (२) धटिताई.

धाकटे न. बार.

धाकड वि. (१) थुलो, छहुरो (कपिडो) (२) जांठो, थुलो मतारो.

धाकणे अ.कि. डकणु, मुंसणु.

धाकधुकी स्त्री. दक्दकि, डपु, चिन्ता.

धांगड वि. (१) थुलो, छहुरो (२) थुलो मतारो, जांठो.

धांगडधिगा पु. गोडु, शोर, मस्ती, धग्चर.

धागधुगी, धागधूग स्त्री. दक्दकि, डपु, ओनो.

धागा पु. (१) धागो (२) तंडु.

धाटण-णी, धाटी [सं] स्त्री. रीति, दंगु, तरीको, नमूनो.

धाटा [सं] वि. डंडो डौंटो, जांठो.

धाड स्त्री. (१) धाड, धाडो, इमिलो (२) बीमारी. धाड येणे धाड पवणु.

धाडकन, धाडविशी कि.वि. फं थी, फह करे (किरणु).

धाडणे स.कि. मोकिलणु, पठणु, खानो करणु.

धाडस न. हिमथ, जुरिअत, हौसिलो. धाडसी-बी वि. हिमथ वारो, जानबाजु.

धांडळणे, धांडुळणे स.कि. गोल्हणु, फोल्हणु.

धांडाळी स्त्री. दस्त.

धांडोडा-रा, धांडोरे पु.न. दंडोरो, पड्हो.

धांडोळा पु. गोल्हा, जाच.

धाणे अ.कि. डाइणु, राजी पियणु. धानेना वि. डावलु.

धात [सं] स्त्री. (१) धातू, वीर्यु (२) मसूदर.

धात [सं] स्त्री. ख्याली गालि.

धाता [सं] पु. ब्रह्मा, दुनिया पैदा कंदडु (२) पिता, पालना कंदडु.

धातु-तू [सं] पु. (१) धातू (लोडु वगेरह) (२) धातू, वीर्यु (३) दुनियादी जुजो-धरती, हवा, आकासु वगेरह

(४) अहंकार (५) धनु, पैसो. धातू फुटणे सामाइजणु, शादीअ लाइकु पियणु. धातुक्रिया स्त्री. कीमिया. धातुपात पु. वीर्यु वडणु, इन्वाज. धातुपोचन न. (१) सरीर जे सतनि धातुनि जी वासना, सरीर सधारो बणाइणु (२) खुशामद, मिठो गाल्हाप धीरजु डियणु.

धातु-तू [सं] पु. (१) धातू, क्रिया या फल जो दुनियादी रूपु (२) शब्दमनु, लफज जो मनु, इस्तिफाजु (३) मसूदर. धातुसाधित वि. धातुसाधितु, धातुज मां ठहियलु (धामर न. इम्नु, सिफल वगेरह). धातुसाधितनाम न. इम्नु हासियो (धामर न.).

धात्री [सं] स्त्री. (१) माता (२) दाई (३) धरती (४) आंधिरे जो वनु. धात्रीफळ न. आंधिरो.

धांदरणे अ.कि. (१) मतिमूं मुंसणु, डकी वजणु (२) रहिदिजणु.

धांदल स्त्री. (१) धांदल, धमचर, गोडु (२) धोडालो (३) धुग (३) टाकोडो.

धावांत पु. (१) आदिमूदे जो रायो-मलो (२) आदिमूदे वा रायो. कि.वि. सुफ, पधिरो, बिलुत्तु, निधोरो.

धांडुळणे स.कि. गोल्हणु.

धाघाटा पु. हवा जो झूटो.

धान [सं] न. (१) सारियूं, बांवर (२) धाना (३) डोंडी (४) भवानी, देवीअ जे नाले ते ठिकरनि में जवनि जी पोच.

धान्य [सं] न. जनु, जानानु.

धाप-पा [हिं] स्त्री. (१) सहकी, सहको (२) दगु. धापा टाकणे सहकणु.

धापणे, धापणणे अ.कि. सहकणु.

धाब, धाबडे न. खुड, छिति.

धाबे न. खुड, छिति. धाबे दगानणे डडर दल थी वजणु, मतिमूं मुंसणु. धाबावर बसविणे (१) (कहिं थे) फुरे कंगालु करणु (२) दातु न डियणु.

धाम स्त्री. (१) बीनारीअ जो फहसाज (२) ववा (३) आदत.

धाम [सं] न. (१) धागु, घर, आत्मानु (२) इंधु (३) तेनु

(४) सरीस.

धामन स्त्री. डमणि (नांग जो हिकु किन्नु).

धामधूम स्त्री. (१) टाकरोहो, कडफोटि (२) सौर, मोडु (३) धामधूम (४) चकिरी, धमाचकिरी.

धाय [सं] स्त्री. (१) दाहं, कज्जण जुं चीधुं, बाकारणु, रोडनु, ज़ारी (२) सडको (३) डिहो, पिलि (४) धीरजु. धाय टाकने जाकं जारु कज्जणु, पार कडनु. धाय थोकलने दाहं करणु, पार कडनु. धायमाध स्त्री. दाहं, ज़ारी, मुडिका भरे कज्जणु.

धाय स्त्री. दाई.

धाय स्त्री. डय, राङ्गिनी.

धायटी स्त्री. धंयुडुपु (वनस्पती).

धार [सं] स्त्री. (१) धार (भाकूज ज़ोरह जी), रज (२) कलो, किनारी, कयु (३) नहिर, वाडु (४) पहाडनि जी कुतार (५) ज़ुपकु, धारकरी पु. धूरिमो, वेव्ह, धारबोड, धाराधार कि.वि. कनालारि, डिम्हाव.

धार [सं] स्त्री. (१) धारा, बहुकिरी (२) गूहो (धीर जी), धीरु (दुहनु). धार काडने धीरु दुहनु. धारेवर धरने धुकर वठनु, छेद कडनु. धार कुटने (गोड़-मोड़ि) धमो धीरु डिपनु. धार भागने लागीतो पवनु (मीहुं), वडनु. धारवसा पु. पाणीज जो ज़ोरदार बहुकिरी.

धारक [सं] वि. (१) धारीदहु, पालीदहु (२) आलीदहु, मजीदहु (३) आलीदहु, राधदहु.

धारवगा-त्रिणा वि. सभागो, मुमु, काराङ्गो, जयगो.

धारण स्त्री. (१) बाँहारि जो बालू अथु (२) डुकड, महागाई.

धारण न. (१) धरण, पकिडनु, सवनु, संभालनु (२) वठनु, कज्जणु, धणनु.

धारण [सं] स्त्री. कमुस, ध्यान से रणन जी हाकल.

धारणा [सं] स्त्री. (१) धाडिनीही, स्मरणशक्ती (२) हिमघ, धीरजु (३) ध्यानु, एकाग्रता (४) कज्जणु (५) रीति, देनु, इतति (६) कम्प्लो, ज़ाको (७) बीडालाई.

धारवादी कटा पु. (१) धारवाद सहर जी ताराजी, पूरो पूरो वडनु कज्ज ताराजी (२) इन्हाफु पसोडि इतति.

धारा [सं] पु. (१) इत, महिमुनु (२) संजयानु, विपनु,

तिरिस्तो, धारा.

धारा [सं] स्त्री. (१) धार, कने (२) फरु. धारातीर्थ न. लदाईज जो मैदानु, लदाईज जे मैदान ते पियलु मौतु.

धारा [सं] स्त्री. (१) धारा, विजिलीज जो करंटु (२) धार (पाणीज जी), तार (पाणीज जी) (३) वासिकारो.

धारा स्त्री. धोड़े जी डोड़.

धारिष्ट [सं] न. हिमघ, जुरिजत, बे डपाई, दिलेरी.

धारी [सं] स्त्री. धड़ी, कपिड़े जी किनारी, पटो.

धारे न. गधु, गिडिगी.

धार्मिक [सं] वि. (१) धार्मिकु, धर्मात्मा (२) धर्मी.

धार्म [सं] वि. (१) धारणु करण जोगो, पकिडण जोगो (२) वठण जोगो, पेरिवी करण जोगो (३) वापुराङ्गन जोगो.

धार्ष्ट्य [सं] न. (१) हिमघ, जुरिजत, बे डपाई, दिलेरी (२) बे अदबी, गुस्ताधी.

धाना वि. डायलु, तिरुणु पियलु, राङ्गी. धानाधाकटा वि. (१) नंदो ऐं सवलो (२) सुहिगो. धानेपण न. राङ्गिनी, वड.

धाव, धांव स्त्री. (१) डोड़, डुक, 'रन्' (क्रिकेट में) (२) ज़ोर सां हलनु (३) बाकु, पटो, गाडीज जे फीये ते बड्हियलु लोहो पटु (४) बिरु. धाव घेने मदद लाइ डोडनु. धावपीत वि. 'रन् आऊट' (क्रिकेट). धावदोरा पु. कोक. धाव दोरा धानगे-शिवगे कोकनु, कोक हणनु. धावघड़ी स्त्री. उहो रस्तो जंहि तां हवाई जहाज उडामण बां पहिरीं रफ्तार सां हलंदो आहे. (५) 'रन् वे'. धावफलक पु. (६) 'स्कोअर बोर्ड'. धाववाद वि. (६) 'रन् आऊट' (क्रिकेट).

धावडने स.कि. डोड़ाङ्गु, डुकाङ्गु. अ.कि. भजी वबनु.

धावण-जी स्त्री. (१) मुठि वठनु (२) डुक, डोड़ण जी किया (३) उगाउ (४) डुक डोड़, भाजि, भाजुडि.

धावने अ.कि. (१) भजनु, डुकनु, डोड़नु (२) मदद लाइ बोडी अचनु.

धावता वि. (१) डुकंदडु (२) तकियो (३) मचाछिरो.

धावती स्त्री. (१) डुकन जी किया, डुक, डोड़ (२) भाजि,

टाकोड़ो. धावती भेट स्त्री. तकिडी ऐं थोरे वक्त जी मुलाकाति.

धावते पाणी न. वहंदडु पाणी.

धावते समालोचन न. (ई) 'रनिंग कॉमेंट्री', रंदि जो अखियुनि डिठो बयानु-हालु.

धवदोरा पु. कची सिलाई.

धावन [सं] न. (१) डुक, डोड़ (२) धूजणु.

धावरा वि. (१) फुडतु (२) डुकंदडु, तकिडो हलंदडु.

धावरे न. बिरु.

धावा, धांवा पु. मदद लाइ कयलु सडु-वेनिती-प्रार्थना.

धावाधाव स्त्री. डुक डोड़, भाजि, टाकोड़ो.

धासधूस स्त्री. दकदकि, डपु.

धासळणे अ.क्रि. फह थी किरणु, पटि पवणु, भजी पवणु.

धास्त, धास्ती स्त्री. (१) दहशत, दको, भज, डपु (२)

ओनो, चिंता.

धास्तावणे अ.क्रि. डप करे मतियूं मुंझणु, वायूं बतालु थियणु.

धिककार [सं] पु. धिकारु, हकारत, बुछां, नफिरत, धू, हेठि.

धिककारणे स.क्रि. धिकारणु, नफिरत करणु.

धिंंग वि. (१) उदारु (२) हयफाडु (३) डावलु (४) झलती

(५) डंडो, डौंटो, जांठो.

धिंंगड, धिंंगाड वि. बे डंगो.

धिंंगा, धिंंगाणा पु. मस्ती, शरारत, धमचरु.

धिटाई स्त्री. (१) हिमय, जुरिअत (२) वे अदबी.

धिंड स्त्री. (१) आम जनता में कयल बेइजतीअ भरियो

जलूस, कंहिं खे गडह ते पुछ डोंहुं मुहुं करे विहारे सजे शहर में फेराइणु.

धिंडवडा पु. बदितामी, सभिने जे सामुहूं बेइजती.

धिपाड, धिप्पाड वि. शाही, तमामु वडो ऐं मजिबूत.

धिमा, धिम्मा वि. (१) डिलो, मोगो, सुस्तु (२) साबुरु,

साबिरु, थधो, गंभीरु, धीरजु धरीदडु.

धिया पु. (१) हिमय, बहादुरी (२) ताकत.

धिरा, धिरे, धिरे धिरे क्रि.वि. धीरे, धीरे धीरे होरियां.

धिराई स्त्री. सबुरु.

धिरासा पु. (१) दिलासो (२) आघारु, अझो.

धिबसा, धिसा पु. (१) डपु, भज (२) धीरजु.

धी [सं] स्त्री. बुधी, गति, वीचारु, गनु. धीमान वि. सिपाणो..

धीट [सं] वि. डीठु, दिलेरु, बेडपो, छातीअ वारो (२) डीठु, बेअदबु.

धीटत्व न. डीठाई, बेडपाई, हिमय, जुरिअत.

धीर [सं] पु. (१) धीरु, धीरजु, सवुरु, वनु (२) मजिबूति,

जटाअ (३) विश्वासु, भरोसो (४) दब. वि. साबिरु,

हिमयजारो, धीरजु धरीदडु, पको. धीर बेपने डपु

लहणु, हिमय मोटी अचणु.

धीवर [सं] पु. मुहाणो, माछी.

धुई, धुकट स्त्री.न. कोहीडो, धुधु.

धुकट पु. धुंछो.

धुकटी स्त्री. धुंछो (-डिणु).

धुके न. कोहीडो.

धुगधुगी स्त्री. (१) नज्ज डरी हलणु, धोरो भाडु डपणु (२)

दकदकि.

धुदकाविणे स.क्रि. (१) फेटारणु, तामंजुरि करणु (२) कडी

छडणु (३) शिकस्त डिणु.

धुदकूस-गुस पु. मस्ती, धमचरु, नचणु डपणु.

धुंदणे, धुंदाळणे [सं] स.क्रि. डूंदणु, गोलणु.

धुणकणे, धुनकणे स.क्रि. (कपड) धिजणु-साप्पु करणु.

धुणाबळ स्त्री. (१) धुजाणी (२) धुजणु.

धुणी स्त्री. (१) धुजणु, धोपु (२) जछाणि (३) बर्बादी. धुणी

धुणे कपिडा धुजणु.

धुणी [सं] स्त्री. धूणी, बाहि जी खड. धुणी धानून बसणे

धरिणो नारे विहणु.

धुणीपाणी स्त्री. गहिरी-दोस्ती-नातो.

धुणे [सं] स.क्रि. (१) धुजणु (२) साप्पु करणु (३) कुरणु.

धुणे न. धुजण जा कपिडा.

धुतार-रा पु. (१) बुबु, ठगु (२) नज्जमी.

धुतारणे स.क्रि. ठगणु, कुरणु.

धुत्कारणे स.क्रि. धिकारणु.

धुंद [सं] वि. (१) धुंधिलो, अणविटो (२) बुमारीअ वारो,

बेडोणु (३) मगिकरु (४) मगनु. पु. धर्मडु. न.

बलिवी, फसाणु, अंधु धुंधु.

धुंढकारा पु. दातु, बाह बाह.

धुंढई, धुंढाधुंढी स्त्री. अथ धुंधु, वेदंतङ्गाणी, बनियो, फसातु.

धुंढावा पु. अनुमानु, कसामु, तर्क.

धुंढी स्त्री. (१) नशो, सुमारी (२) बांवर, गणिकारी (३) नजर घटिजणु (४) टकु.

धुंढर, धुंढरधुंढर, धुंढरुं कि.वि. अणचिटीअ तरह, सकाईअ सो.

धुंढर न. (१) अमर, प्रभाति (२) साफु नजरि न ईदडु निजारी.

धुन [सं] स्त्री. आवाज.

धुनक, धुनक [सं] स्त्री. (१) मलिक, मलिको (२) परलाज, अणचिटी आवाज (३) अफिनाडु, हुनु (४) उलत, हेर (५) असुर या सासीअ जो अणचिटी निजारी.

धुनकणे म.कि. (कावह) विजणु.

धुनी [सं] स्त्री. धूनी.

धुपट वि. धोतलु.

धुपटणे, धुपटणे न. धुपटाणी.

धुपणी स्त्री. किरु. हिमो 'घदर'.

धुपणे [सं] अ.कि. (१) धोवणु, साफु धियणु (२) दुखणु (३) वही वजणु (४) दिति सुद्धणु (५) सरीर दुखिरो धियणु.

धुपवणी स्त्री. वासणु, वासणु धुणु, वासु करणु.

धुपविणे म.कि. धुपणु, वासणु धुपणु.

धुपटणे न. धुपटाणी, वासुडो.

धुपवणे अ.कि. बाह किरणु, गर्भणलु.

धुम स्त्री. (१) धूक धुका, लगणीह, छिकछिका (२) पसाई, ससाई.

धुमने अ.कि. (१) दुखणु, वरणु (२) जख खाडणु, पोसिरणु.

धुममान, धुममचडी स्त्री. (१) धमाचडी, धम्वर, मल्ली (२) पसाई, ससाई.

धुममणे अ.कि. (१) दुखणु, वरणु धौकणु (२) पोसिरणु, जख खाडणु, धौकणु.

धुमकूड पु. (१) मल्ली, धम्वर, नचणु टणु, मोडु (२) टाकोडो.

धुमडी स्त्री. अथ धुंधु, मोडु, फसातु, वे इदङ्गाणी.

धुमे न. कोहीडो.

धुर [सं] पु. (१) मोठ या ह्न्.अ जी हद (२) बानीकार, मुजु, स्त्री. गाडीअ जी पाजारी.

धुरकट वि. (१) दूहाटियलु, दूहेवारो (२) धुंधिलो. न. दूहे जी कारहि, मरु. कि.वि. अणचिटीअ तरह.

धुरकटणे अ.कि. दूहाटणु, दूहाडणु, दूहे सां बराबु धियणु. धुरत स्त्री. यादिगीरी.

धुरंधर वि. (१) काबिलु, होशियार, माहिर, भडु (२) अगुवानु (३) उम्दो, सुहिणो (४) बानीकार.

धुरपणे अ.कि. दुखणु, दूहाटणु.

धुरजा पु. धूडि, दज.

धुप [सं] पु. (१) हद (२) पाजारी (३) मुदत, मुहलत (४) अगुवानु, बानीकार (५) जोखमु, जवाबदारी.

धुराटी-ही स्त्री. (१) दूहो (२) दूहे करे धींदइ ऊंदहि.

धुराडे न. दूहो बाहिरि वजण लाइ मधु या नडो, बुधारो.

धुराजा पु. धूडि, दज.

धुरी [सं] स्त्री. (१) (गाडीअ जी) पाजारी (२) पबु, जुतीअ जे पादर जो अगियो भाडो (३) बाहि में का शैड विशी कयलु दूहो (४) बारु, जिमेदारी (५) पुठि (पेर जी). धुरी देणे (१) कंहि खे बधी मिर्चनि जो दूहो हियणु (२) ठाणु.

धुराई स्त्री. धुजाणी, धुराई.

धुवट वि. (१) धोतलु (कपिडो) (२) अछो, साफु कयलु (३) पवतर, पवित्र.

धुवण न. धोतल बांवरनि जो पाणी.

धुवा पु. (१) हार, शिकस्त (२) बर्बादी, तावही (३) टाकोडो.

धुवा पु. दूहो.

धुवाधार स्त्री. (१) जोरदार बसति (२) फुरे फकीर करणु.

धुवारोटी पु. कंजमु.

धुजा पु. (१) हार, शिकस्त (२) तावही (३) टाकोडो.

धुमममणे, धुममुमणे अ.कि. (१) सुत्रिका दवाए रुजणु (२) जख खाडणु, सडणु, पोसिरणु.

धुज [सं] स्त्री. धूडि. धुजवट स्त्री. धूडि, दज. वि. धूडि में भरियलु. धुजवड स्त्री. (१) धूडयो (२) धूडि वारी

जगह.

धू स्त्री. दूँहों.

धू स्त्री. छोकिरी.

धूड [सं] न. तमामु गौरो ऐं वडो शङ्खु या शौड़, भिक, कुंडु, बेरहि.

धून न. चांवर धोतलु पाणी.

धूत [सं] वि. (१) धोतलु (२) साफु-अछो कमलु (३) डुकंदडु, धुडंदडु.

धून [सं] स्त्री. (१) पडाडो (२) अंकार (३) अफवाहु (४) आडाणे में कपिडो वेडहण जो चौकुंडो काठु.

धूप [सं] पु. (१) धूप, लोबान जो दूँहों (२) उस. धूप घालणे (१) लगिता थियल शङ्खु जे सागुदूँ लोबानु बारणु (जिन खे धुराङ्ग लाड) (२) नीजारी करणु, लीलाङ्गण. धूप दाखविणे आडूले डेधारणु, कुमु वि न डियणु. धूपकाही स्त्री. अगरबती.

धूम पु. (१) दूँहों (२) बुझारु, बाफ. धूमकेतु पु. धूमकेतु, पुछिरु तारो.

धूम स्त्री. (१) डोद, डुक, शर्त (२) धीरजु, हिमय (३) फसादु, बलिवो, गोडु (४) धूम, शोर, आवाजु. क्रि.वि. (१) जोर सां, तेजीअ सां (२) लागीतो. धूमधाम स्त्री. धूमधाम, धमचर.

धूम्र [सं] पु. दूँहों. वि. दूँहाटियलु, मेरो. धूम्रपत्र न. तमाक जो पनु, तमाकु. धूम्रपान न. तमाकलोशी, डीरी वगेरह पीअणु.

धूर पु. (१) दूँहों (२) मुलिमो, सोन-चांदीअ जो पाणी चाडहणु (३) एकाग्रता (४) बांवर.

धूर [सं] स्त्री. (१) पावारीअजू ब कुंड, पोलु, बमु (२) पबु (३) मुहाडी, अगियो हिसो (४) धुठि (पेर जी). वि. अगवानु.

धूर्त [सं] वि. (१) लुचो, कूडो, ठगु (२) होशियार, चालाकु (३) दूरंदेशु (४) डोलबाजु. धूर्तपणा पु. डोलबाजी.

धूलि-ली [सं] स्त्री. धूदि, दज. धूलिवंदन न. धूदगो.

धूव [सं] स्त्री. धीअ, कन्या.

धूसर [सं] वि. (१) धुंधिलो, अणचिटो (२) दूँहें जहिदो. न. (१) कोहीडो (२) चूरणु.

धूळ [सं] स्त्री. (१) धूदि, दज (२) मूंसारो (३) बुरी हालति, तबाही, शिकस्त. धूळ चारणे भाति करणु, जीतणु, बसणु. धुळीस थिलथे मिटीअ ने मिलणु, नासु थियणु. धूळदमा, धूळधाम स्त्री. (१) तबाही (२) टाकोडो, भाजि (३) हार, शिकस्त (४) खुचारी.

धृत [सं] वि. पकिडियलु, सलियलु.

धृति-ती [सं] स्त्री. (१) धीरजु, हिमय, निरुडो (२) पुखसाई, मजिबूती (३) धरणु, पकिडणु, मन ने सांडण जी ताकत.

धृव [सं] वि. अटलु.

धृष्ट [सं] वि. (१) बे अदबु, गुस्तासु (२) बहादुर.

धेद पु. डेदु. धेदगुजरी वि. अनेक डोलिमुनि ने मिलावत वारी भाषा.

धेंद [हि] न. (१) मुल्हो मत्तारो शङ्खु (२) अमली शङ्खु, वडो माण्डू, सखर, धूरिगो.

धेंदळणे अ.क्रि. दस्त थियणु.

धेंदाली स्त्री. दस्त.

धेनु-नू [सं] स्त्री. गाँड़.

धेप स्त्री. वडी विश-कुदमु-विरोध.

धैर्य [सं] न. (१) धीरजु, सजुर, दगु (२) हिमय, बेवसाई. धैर्यभंग पु. हिमय हारिजणु. धैर्यवान वि. धीरजवानु, धीरो.

धैवत [सं] पु. सतनि मुरनि गा छहो गुरु (संगीत मे).

धोक वि. (१) वडो, मुल्हो (२) मजिबूत.

धोकटी स्त्री. (१) गिचीअ ने मदिकदण जी पेवडी (२) भानी, किस्मत, इजम जी बमिडे जी पेवडी.

धोकहा वि. मुल्हो मत्तारो, दुबो.

धोकती स्त्री. दहको.

धोका [हि] पु. (१) धुठिरो, बपु, जोधगु (२) चिन्ता, फिकिर (३) मुसीबत, आपत (४) दोटो, पाटो, नुक्सानु.

धोंगड वि. (१) बहुरो (२) गुवार, अमाडी.

धोंगडा-डे पु. न. मुल्हो ऐं मजिबूत रुचिदो.

धोटणे स.क्रि. डोधणु.

धोटा पु. डोप, डोपो.

घोटा-टे पु.न. (१) जानिवरनि से दबा पिआरण जो नदी
(२) नदी (३) उभे सुट में आइया धागा विन्नन जो
साधनु (बिबीज जी शिकिलि जो).

घोंह स्त्री. (१) छिप, तमामु बड़ो पयर (२) नुक्कानु, घाटो
(३) मुलीबल, आपुल (४) रुकावट (५) बार, जिमेदारी (६) इज्जामु. घोंहगळ वि. पविराओ.
घोंहमहिना, घोंहमास पु. अघकु (महिनी), लुंडु.
घोंहबन-बाण न.पु. अघक महीने में हियन जी ब्रह्मण
जी इधिया. घोंहबीर स्त्री. मुच. घोंहा पु. (१) पयर,
छिप (२) उदकु-धर्माज महीनो, लुंडु (३) भंगदिलि
सङ्गु (४) अनादी, उटु. कोनेकाप्या कामामध्ये घोंहा
घालने कम में विष्णु विन्ननु. घोंडे माक लागने हुगिलो
करनु. पायावर घोंहा पाकून घेने पहिजे पेर ते मुहादी
हगनु.

घोण न. (१) मुटु (२) बुंडु.

घोमका, घोमा वि. अनादी, मुबार.

घाणा पु. बुंडु.

घोल पु. (१) पाणीज जो बहुकिरो (२) बाहि जो मचु.

घोतर [सं] न. (१) पोती (२) बोछनु.

घोतरा [सं] पु. धातूरो.

घोतरा वि. बरियो, पाणु, छाओ.

घोतान वि. (१) हथफाटु, दानी, उदार (२) वातराधो,
दुलती.

घोदरने अ.कि. घोयिरनु, मुजनु.

घोराट, घोराट पु. (१) पाणीज जो तेजु बहुकिरो (२) बाहि
जो मचु, भंगटु (३) गमाको.

घोराटने स.कि. घोयनु.

घोरावने अ.कि. बड़ी पवनु, पटि पवनु, हेठि किरनु.

घों घों, घो घो कि.वि. बड़ो आवाजु कंठे (बरनु, वलनु).

घोवना वि. मुन्तो, फेयो.

घोव स्त्री. (१) बिभी दे सिधी सरारि (२) धकु, बार.

घोवट वि. घोतनु.

घोवट वि. (१) सिधो, सजी (२) रसी, मुकिरनु. घोवटमर्म
पु. (१) सिधो सजी रसो (२) सचाईज जी हलति
(३) सचाई-वसर सां इजंदी आपल रीति.

घोपटमार्गी वि. साफु दिलि, सरावर, सचो (शङ्खु).

घोपटने [सं] स.कि. (१) सटणु, पछाइणु (२) मार डियणु.

घोपने अ.कि. (१) उसाटिजणु, उत्र में व्याकुलु यियणु, उस
में व्याकुलु यियणु (२) मुंतजिरु यियणु, मांदो यियणु.

घोपाटी स्त्री. बिन्ही हयनि में काठी झले हंपलु धकु.

घोबड वि. (१) तमामु बड़ो (२) बे डोलो.

घोबी [सं] पु. (१) घोबी (२) छटियाणी (पछी).

घोरन [सं] न. (१) रुबु, लाड़ो (२) अनुमानु, अंदाजो (३)

नीति, नीती, (४) 'पॉलीसी' (४) मक्सदु (५)

ध्यानु, नजर (६) डंगु, रीति (७) सिरिस्तो, नेमु

(८) अगु पोइ जो वीचार.

घोरणी वि. (१) दूरदिशु, गाणु (२) ठगु.

घोबट न. घेनु. वि. घेतलु, शुधि.

घोना, घोना-सा पु. (१) नगारो (२) डोंको (३) मशहूरी,
नागसु (४) बहादुरी (५) संडो (६) जफाकसी.

घोष्ट, घोष्टा वि. मुस्तु, आलिसी, मोगो.

घोसरा पु. (१) दहको, सदिमो (२) कोशशि. घोसरा काढने
तद्विफणु.

धीत [सं] वि. धोतलु, साफु, पविनु.

धीती [सं] स्त्री. अंदिरिएं सरीर जी शुधी.

धीर्त्त [सं] न. कमटु, छी.

ध्यात [सं] वि. वीचार कयलु, सोचियल (गालि).

ध्यातव्य [सं] वि. वीचार करण जोगो, ध्यान में आणण
जोगो.

ध्याता [सं] वि. वीचार या ध्यानु कंदडु.

ध्यान [सं] न. (१) ध्यानु, धियानु (२) वीचार, सोचु (३)

एकाग्रता (४) होशु (५) रीति, डंगु (६) ईश्वर जो

रूप-शिकिलि (७) ईश्वर जो तालो (गिन्हणु) (८)

बेडोलो या अजीबु सङ्गु (९) पसंदी (१०) यादिगीरी.

ध्यानीमनी कि.वि. छाब छियाल में. ध्यानस्थ वि.

ईश्वर जे ध्यान में मगनु, सोच में मगनु.

ध्यानने अ.कि. समुझणु, ज्ञाणणु.

ध्यानी [सं] वि. धियानी, ध्यानु कंदडु.

ध्यास [सं] पु. उकीर, सिक.

ध्येव [सं] न. मक्सदु, मुराद, इरादो. वि. धियानु करण

जोगो.

ध्रुपद, ध्रुपदु न. (१) राग जो यलु, बंदु (२) राग जो ठिकु
किम्पु, ध्रुपदु.

ध्रुव, ध्रुव [सं] पु. (१) ध्रुव तारो (२) कुतुबु, उतरु कुतुबु.
वि. अटलु, ठिक हंघि वीठलु. ध्रुवगामिता, ध्रुवप्रवृत्ति
स्त्री. कुतुबनुमाई, कुतुबी वासियत. ध्रुवपद न. ध्रुव
तारे जो आकास वारो हंघु, अटलु ऐं शानशौकत जो
हंघु.

ध्रुव-[सं] स्त्री. धरती.

ध्रुज [सं] पु. धजा, शंडो. ध्रुज लावणे खटणु, सोभ हासुलु
करणु.

ध्रुजा [सं] स्त्री. धजा, शंडो. ध्रुजारोपण न. शंडो
फोडिकाइणु.

ध्रुजिनी [सं] स्त्री. सेना, फौज.

ध्रुनि-नी [सं] पु. (१) आवाजु (२) सुरु (३) साजनि जो
आवाजु (४) गजगोड (५) अफवाहु (६) सुसिपुसि
(७) लिकलु अर्थु-गतिलबु. ध्रुनिग्राहक पु. भोगो
(फोन जो), (इं) 'रिसीवर'. ध्रुनिद्वार न. साह जी

नली. ध्रुनिप्रक्षेपक यंत्र न. तगामु परे ताई आवाजु
धनी वेदह मशीनि, (इं) 'ट्रोसमीटर'. ध्रुनिफीत स्त्री.
(इं) 'टैप' (टेपरेकोर्डर जी). ध्रुनिमंजूषा स्त्री. निदी.
ध्रुनिरोधक वि. आवाजु रोकु, (इं) 'साऊंड फ्लू'.
ध्रुनिवर्धक वि., ध्रुनिक्षेपक न. (इं) 'लाऊन्सपीकर'.
ध्रुनिविद्या स्त्री. इल्लु आवाजु, सुर विद्या. ध्रुनि क्षेपण
न. (इं) 'ब्रॉडकास्टिंग'. ध्रुन्यर्थ पु. लिकलु
अर्थु-गतिलबु.

ध्रुनित [सं] वि. (१) वजायलु, आवाज वारो (२) लिकलु
(अर्थु), समुद्रायलु, चितायलु, ज्ञानायलु (३)
अणघिटो (४) मुखसिरु. ध्रुनितार्थ पु. साह, तलु,
मुखसिरु गतिलबु.

ध्रुंस, ध्रुंसन [सं] पु. तबाही, बबाही, नासता.

ध्रुंसणे [सं] स.कि. नामु करणु.

ध्रुस्त [सं] वि. नामु घियलु.

ध्रुांत [सं] न. ऊंचहि.

ध्रुान [सं] पु. आवाजु.

ध्रुांश [सं] पु. कांज.

न

न मराठी वर्णमाला जो बीहों हर्फु सहीह.

न पु. इन्कार.

न [सं] कि.वि. न. न चा (नन्नाचा) पाडा वाचणे ननो अबारु
वारणु, इन्कार करणु. नकळा वि. अणजाणु. कि.वि.
अणजाणाईअ सां. नकार पु. नाकार, इन्कार.

न न उद्गा. न न.

न अ. (१) ऐं (२) साणु.

नऊ [सं] वि. नव (९).

नकटा वि. (१) नक कटियो (२) गिनो.

नकल, नक्कल [फा] स्त्री. (१) नकुलु, उतारो (२) नकुलु,
अहल, कंहि माण्डूअ जे गाल्हाइण-हलण जो कथलु
नकुलु (३) खिलाईदद मजेवारी गाल्हि (४) गुफ्तगू,
'डाइलाग' (नाटक जो). नक्कलकार वि. नकुलु

कदडु, अहलिपरु, अहली. नकलस्त्रीस पु.
नकुलुनिवीसु.

नकलणे स.कि. नकुलु करणु.

नकली वि. नकुली, कूडो.

नकल्या वि. अहलिपरु, नकुलु कदडु, मसिधिसो.

नकवा [अ] पु. (१) नकवा (२) वाको (३) डेवाज, ठडु
(४) गालु, वडाई. नकवा-नकवा उतरविणे कथु
केराइणु, आकहि सादिणु.

नकवी [अ] स्त्री. नकू, नकवाशी.

नकवणे स.कि. नकवाशी करणु.

नकळा वि. (१) अणजाणु (२) भोगो.

नकळे! अताए!

नको, नको नको, न.

नकादुवा, नकी दुवा पु. इन्दीज् इन्दीज् रंदि.

नाकार स्त्री. नाकार, नाकारी, इन्कार, नाबिरी.

नकारणे स.कि. नाकार करणु, इन्कार करणु, हुंभी न

कुनूलणु-नउणु, नकारात्मक वि. इन्कारी, नाकारी.

नकाराधिकार पु. रदि करण जो हुकु, (इं) 'वीटो'.

नकाशा [अ] पु. नक्शो, सिमिति, धाको. नकाशापुस्तक न.

(इं) 'अड्डलासु'.

नकाशी [अ] स्त्री. नकाशी.

नकास पु. (१) नक्शो (२) नकाशी.

नकासणे स.कि. नकाशी करणु.

नकी, नक्की [अ] वि. (१) बिल्कुल, पूरो पूरो (२) पको.

नकी, नक्की कि.वि. पक, जूकठ, दकीनन्.

नकीज स्त्री. नाकेज, नाकेली (उठ जी).

नको कि.वि. नको, न.

नक्का पु. नाकहि.

नक्त, नगद न. नक्तु, रोक.

नक्त [सं] पु. (१) बापु. मांगरुमसु (२) मोह. नक्कामु पु.ब.व.

कुन्दो कजणु, पि.केर.

नक्का पु. हिंसो 'नक्का'.

नक्की स्त्री. हिंसो 'नक्की'.

नख [सं] न. नहुं. नख देने नहुं डियणु, मारे छडणु. नख नख

बोसणे आकदि सां गुल्लाडणु. नखाबोटावर धेडविने

छणु, अखियुनि में सुरियो पापु वजणु. नखाबोटावर

वेवणे नजाकत सां रोटी धाडणु. नखे कुरतडत बसणे

बोरो विहणु. नखभर वि. जुरो, लगामु बोरो, तिर.

नखमज, नखरड, नखरु न. नहं उपदि. नखशिघ्रोत

कि.वि. नहं धां बोटीज् ताई, पेराडुतो. नखुस न. नहं

कटिणी, नहेरण. नखासी कि.वि. नहं जे पुछिडीज् ते,

छदि. नखाएषडा वि. नहं जेतिरो, लगामु नहो.

नखरा [अ] पु. नखिरो, आरो, अंगलु. नखरेदार-नाज वि.

नखिरोतो, नखिरोली.

नखरुड न. (१) नहं उपदि (२) कडा थियल नहं (३) इमी

(नहंनि जी).

नखरु न. नहं कटिणी, नहेरण.

नखाळणे स.कि. नहंनि सां छिलणु-लाहिणु.

नखी स्त्री. (१) छलो, सतार वगेरह वजाडण लाडू आडुरि में

पाडण जो तार जो गोलु छलो (२) नहं, चंबो, नाभ

(पछीज् जी), शीख, खदह, दुडि (कुकुड जी) (३)

निम्बो (४) आधार. वि. नहंनि वारो.

नखोरा पु. रांबूटो.

नख [सं] पु. (१) पहाडु (२) वणु (३) शंगलु. नगाधिराज

पु. हिमालय पहाडु. नगारि-री पु. पहाडिनि जो दुश्मनु,

इंदु.

नग पु. (१) नंगु, अददु (२) जेवरु, गहु (३) नंगु, बुडो,

हीरो (४) कचे रेशम जी फोरी (५) हाथी.

नगज [सं] पु. हाथी.

नगद [अ] न. नक्तु, रोक. वि. चूडि, खालिसु. नगदनारायण

पु. मुल्की मतारो ऐं नंगो, कंगालु शखु.

नगदी स्त्री. रोकहि. वि. रोक, नक्तु.

नगनारायण पु. हिंसो 'नगदनारायण'.

नगर [सं] न. नगर, शहर. नगरकरी वि. नगरवासी,

शहरवासी. नगरनायक पु. शहर जो वडो शाहूकार .

नगरनिवस पु. (इं) 'म्युनिसिपल कॉर्पोरेशन्'.

नगरपानिका स्त्री. (इं) 'म्युनिसिपालिटी'. नगरपिता

पु. म्युनिसिपालिटीज् जो मेंबर, (इं) 'कॉर्पोरेटर'.

नगरभवानी स्त्री. बेरवा, शहर जूं धिटियूं धुमंदह

औरत. नगरसैनिक पु.ब.व. (इं) 'होम गार्ड्स'.

नगरांतरभाष-दूरध्वनी पु. (इं) 'ट्रंक कॉल्'.

नगराध्यक्ष पु. म्युनिसिपालिटीज् जो सभापती.

नंगा [सं] वि. (१) नंगो, उघाडो (२) कंगालु. नंगानाच पु.

बेशरगाईज् जी हलति.

नगारा [अ] पु. नगारो.

नगीना [अ] पु. (१) बुडो (२) खासी चीज्, उची रीड्.

नग्न [सं] वि. (१) नंगो, उघाडो (२) कंगालु.

नच, नचि सज्. न, मूरि न.

नजर [अ] स्त्री. (१) नज़र (२) महिर, किरपा (३) इरादो,

मक्काडु (४) नज़िरानो (५) बुरी नज़र (६)

मुलाक़ाति (७) नज़रदारी. नजर असणे अखि हुअणु,

ध्यानु हुअणु. नजर करणे नज़िरानो डियणु. नजर देणे

ध्यानु डियणु. नजर मारणे नजर मरणु, सागी सागी
गाल्हि डिसी नवाणि घटिजणु. नजरेचा खेळ पु. सौख्यो
कमु. नजरचूक स्त्री. नजर चुक, अणजाणाईअ विचां
धियल भुल. नजरबंदी स्त्री. (१) नजरबंदी (२) हथ
जी चालाकी (३) जादू. नजरबाज वि. (१) बारीकीअ
सां डिसंदडु (२) जासूस. नजरानजर स्त्री. अक्षियूं
गिलणु.

नजर [अ] स्त्री. (१) नजिरानो (२) मुलाकाति. नजरभेट
स्त्री. सरकारी अधिकारीअ खे पहिरीं मुलाकाति में
डिनलु नजिरानो.

नजराणा [अ] पु. नजिरानो, सौगात, भेट.

नजला [अ] पु. नुजलो.

नट [सं] पु. (१) नटु, खलु कंदडु, वेसुधारी, अङ्गनरु,
नाटक या फ़िल्म में कमु कंदडु कलाकार (२) मदारी
(३) शोदो, लुचो, ठुगु (४) वेसु, सांगु. नटनागर पु.
(१) उत्तमु नटु (२) वेस वगा पाए धुमंदडु शास्त्र.
नटराज पु. नाचु कंदडु शंकर भगवानु. नटवर पु.
नटने में सिरेशु उत्तमु, किरशिनु, शंकर.

नटणे [सं] अ.क्रि. (१) हारु सींगार करणु, वेस वगा पाङ्गु
(२) वेसु धारणु करणु (नाटक में) (३) नखिरो करणु
(४) नचणु (५) आकडि डेखारणु.

नटणे [हिं] अ.क्रि. नाकारणु, इन्कार करणु, न कबूलणु.

नटन [सं] न. (१) अङ्किटिंग (२) नाचु (३) लीला.

नटबा पु. (१) रसीबाजु बाजीगरु, नचंदडु (२) नखिरेलो.

नटविणे स.क्रि. (१) सींगारणु (२) नचाङ्गु.

नटवी स्त्री. (१) नखिरेली (२) नाचिणी.

नटिनी स्त्री. नाचिणी.

नटी स्त्री. (१) नाचिणी (२) नाटक-फ़िल्म में कमु कंदड
औरत (३) नाटक जे 'सूत्रधार' जी औरत-जाल.

नटपट्टा [सं] पु. वेसु वगो, सींगारु, हारु सींगारु, नखिरो.

नठारा [सं] वि. बेकारु, रद्दी, खराबु.

नड [सं] स्त्री. (१) रोक, रंडक, अद्रिचणि (२) तकिलीफ
(३) गर्ज, ज़रूरत.

नडग पु. रिछु.

नडणे [सं] अ.क्रि. (१) अडणु, रंडक घिसणु (२) खललु

पवणु, विच में अचणु (३) सोदडो घिसणु (४) तंगि
घिसणु (५) गर्ज पवणु, धुर्ज घिसणु.

नडविणे स.क्रि. (१) अडाङ्गु, रोकणु, विच में अचणु, रंडक
विज्ञाणु (२) ईजाज करणु.

नडाव पु. अडी, रोक, रंडक, अद्रिचणि.

नणद, नणंद [सं] स्त्री. निषाण, निरान, मढंदी.

नणदपा, नणदा, नणदाई पु. निषाण जो फोटु.

नत [सं] वि. (१) निमियणु, सुमियणु (२) निमाणो,
हलीमु.

नतद्रष्ट वि. (१) कंजुसु, मधीसुसु (२) बंडो, दुष्ट.

नंतर [सं] कि.वि. पोद्, पुठियां, बड्दि.

नत्र [सं] पु. शोरो, (६) 'नाट्र' नचाम्न पु.न. (६)
'नाट्रिक अडसिद'. नचवामु पु. (६) 'नाट्रोअ'.

नध [सं] स्त्री. नध. नधडा पु. बडी नध. नधणी-जी, नधिनी
स्त्री. (१) नध, नडिडी नध (२) नाकेली (३) बूली.

नद [सं] पु. बडी नदी, समुद्र.

नंद [सं] पु. बेवकूफ.

नंद पु. मगिरी, धर्मदु.

नंद पु. शादी अ में बेडीअ वक्ति कडिपल स्वास्तिक जी
निशानी. नंदापा पागोडा-जेना पु. स्वास्तिक जी
निशानी लगलु पदों जेको फोट कुंवारी जे विच में
टंगियो बंदो आहे.

नंद, नंदकी पु.स्त्री. बलाजी.

नंद पु. आनंदु.

नंदक वि. आनंदु डींदडु.

नंदन [सं] पु. पुद्.

नंदा [सं] स्त्री. निषाण, निरान.

नंदादीप पु. भगवान जे मूर्तीअ अगियां राति डीई नरंदडु
डीजो.

नंदिनी [सं] स्त्री. (१) कन्या, धीअ (२) निषाण (३)
कागधेनु गांइ.

नदी [सं] स्त्री. नदी. नदीपट्टी पु. समुद्र.

नंदी [सं] पु. (१) शंकर जी बैलु (२) गर्जु. नंदी बैल पु.
बेवकूफ, बे अकूफ.

नन्ना पु. ननी अखर, न, इन्कार. नन्नाच पाडा ननी अखर,

हर मासि न न करणु.

नपुंसक [सं] वि. (१) नागई, बदिदो (२) गीदी, डकिणो
(३) कगिजोर. नपुंसकत्व न. नागदी. नपुंसकनिग न.
(व्याकरण में) के जिन्हा.

नपेक्षा उद्गा. न खां त, न त.

नप्या [अ] पु. नप्यो, पयडो. नपेबाहु वि. नप्याऊ. नपेबाहूर
वि. नप्यादुतो.

नबाव [अ] पु. नबाव.

नभ [सं] पु.न. उभु, आसिमानु. नभोवाणी स्त्री. रेडियो,
आकाशवाणी.

न भूतो न भविष्यति वि. न कइहि पियो आहे ऐं न कइहि
सीतो.

नम स्त्री. (१) निमणु, निजकृत (२) मोट, पोडले हटणु.

नमणे [सं] अ.कि. (१) नमणु, निमणु, मुकणु, नंमणु (२)
शांति पियणु (३) पेशि पवणु (४) मोट खाडणु. नमते
पेणे (१) हडु छडणु (२) मोट खाडणु (३) देठाहीअ
सां हलणु.

नमता वि. निमियणु, मुकियणु, शांति पियणु.

नमदा पु. तक्तानु (हने जो).

नमन [सं] न. (१) नमस्ते (२) नमणु, निमाणो पियणु (३)
शुरूअ में गाडण लाड ईश्वर खे वेनिती करण जी
कविता (४) शुरुआत.

नमविणे स.कि. (१) सुकाडणु (२) कंधु ठेठि कराडणु, हडु
भजणु.

नमधी [सं] स्त्री. शुरुआत.

नमस्कार [सं] पु. नमस्ते, हय जोड, निमिस्कार.

नमस्ते [सं] लोखे निमिस्कार.

नमाज [फ] स्त्री. (१) निमाज (२) मुसीबत, बला.

नमुना [फ] पु. (१) नमूना (२) निशानु (३) नकल,
उत्तारो.

नमूद [फ] वि. (१) नमूद, दाखिलु कयणु, निशिपणु (२)
गुमिरु, पक कयणु (३) नमूद (४) राजी, कबूल
(५) मुहिणी, खड्की.

नम्ये [सं] निमिस्कार। नम्येनयः उ.वा.अ. निमिस्कार,
मुहिने निमिस्कार अयय।

नघ [सं] वि. (१) मुहियलु, मुकियलु (२) निमाणो, इलीमु
(३) नगास्कार कंदडु (४) बसि.

नघ [सं] स्त्री. नदी.

नय [सं] पु. (१) नीती, नीतीशास्त्रु (२) न्याज, सचाई (३)
राजनीती, राजकारोबार (४) उपाज.

नयन [सं] स.कि. वडी वजणु, निअणु, रस्तो डेखारणु.

नयन [सं] न. नेणु, अखि. नयनसुख न. अखियुनि जो सुख.

नये कि. न धुरिजे, न खपे, न कजे (मि. चोरी करु नये =
चोरी न कजे).

नर [सं] पु. (१) नरु, मुजकरु, गर्दु (२) इन्सानु, माणहू (३)
धोडो (४) अर्जुनु (५) कोको, किली (६) परमात्मा
(७) सलो. नरकुंजर पु. (१) गणेशु (२) सिरेष्ठु
इन्सानु. नरजन्म पु. मनुषु जनमु, माणहूअ जी जूणि.
नरपती पु. राजा. नरपञ्च पु. जानिवरनि जियां हलति
हलंदडु, मीचु, निर्दई वड्शी. नरभक्षक पु. आदमखोर.
नरमादी स्त्री. नरु ऐं मादी. नरयोनी स्त्री. नर-माणहूअ
जी जूणि. नरवर वि. माणहुनि में सिरेष्ठु-उत्तमु.
नरसिंह पु. (१) नरसिंगु अवतारु (२) शेरु मुदिसु,
वीरु. नराधिपती, नरेंद्र, नरेण पु. राजा. नरोत्तम वि.
माणहुनि में उत्तमु. न रोवा कुंज रोवा फरेब वारो
जवाबु 'नरु या हापी', खबर नाहे त ही या हू।

नरक [सं] पु. नरकु, दोजबु. नरककुंज न. (१) नरक जो
डिकु हिंसो (२) गर्भदानी. नरकाचे खापर-टोपले न.
(१) हद बां वधीक कर्जु (२) बर्बादि पियलु धंधो.

नरटी, नरोटी स्त्री. (१) खोपिरी (२) नारेल जो खोपो.

नरडणे स.कि. घुटो डियणु.

नरडी, नरडे [सं] स्त्री.न. निदी, घटु, गलो. नरडीचा घोट
पेणे घुटो डियणु, निडीअ ते नैहू डियणु.

नरणी, नराणी, नन्हाणी [सं] स्त्री. नहेरण, नहंकटिणी.

नरम [फ] वि. (१) नरमु, कोगलु (२) निमाणो, इलीमु
(३) बालो भोलो, सादो (४) सांतीको. नरम पडणे
(१) सूरु घटिजणु (२) बाजारि जो अघु घटिजणु.

नरमणे अ.कि. (१) घटिजणु, सको पियणु (सूरु बगेरह)
(२) शर्मसारु पियणु (३) बंधो पियणु.

नरमाविणे स.कि. सको करणु, बंधो करणु, शांति करणु.

नरमावणे अ.क्रि. (१) घटिजणु, नरमु-सको थियणु (२) यघो थियणु, शांति थियणु.

नरसाळे न. वडी कीफ.

नरंढी स्त्री. (१) नाली (२) निडी.

नरोटी स्त्री. डिसो 'नरटी'.

नर्तक [सं] पु. (१) नाचू, नचंदडु (२) तिक (पष्ठी), (३) 'फ्लाडकडचर'.

नर्तकी [सं] स्त्री. नाचिणी, नर्तकी.

नर्तन [सं] न. नाचु.

नर्मद्या पु. मोगो, मूर्ख.

नर्मसचिव पु. खुशामदिदयो, चापिलूस.

नलगे क्रि. न. वाजिबु नाहे, ज़रूरत नाहे.

नलिका [सं] स्त्री. नली. नलिकाकूप पु. टधूब धुहु, (३) 'टधूब वेल्', बरमी खोटियलु धुहु.

नलिन [सं] न. कमलु.

नलिनी [सं] स्त्री. (१) कमल गुल जी वलि या झांडी (२) कमलनि जो तलाउ या मज्मूओ (३) कमल जो पनु.

नव [सं] वि. (१) नजों (२) कोमलु, ताजो (३) जदीदु.

नवकीर्द स्त्री. पहिरिं पोख. नवजीवन न. (१) नजों

जीवनु, बीहर जनमु (२) नई उमेद. नवतर, नवेतर

वि. नजों, ताजो, हाणोको, 'मॉडर्न'. नवघळ पु.स्त्री.

नई टुही, जुवानु पीडही. नवनवती स्त्री. जुवानीअ जी

शुरूआत, जोभनु. नववधू स्त्री. कुंवारी, नई कुंवारी.

नवशिका वि. (१) नजों (२) सेखिदिघातु, सेबाऊ,

नवआमोजु. नवसर वि. नजों, हाणोको, अजु कल्ल

जो. नवोडा स्त्री. नई परिणियल, कुंवारी, नववर्ली.

नव्याने क्रि.वि. नए सिर.

नव स्त्री. नव (९). नवरात्र न. (१) नवनि रातिमुनि जो

मज्मूजों (२) असू महिने जा पहिरियां नव डीहं,

देवीअ जो उत्सवु, नौरातो, एकहणो. नवविघ वि.

नवनि किस्मनि जो-तरीकनि जो.

नव [सं] न.

नवखा वि. (१) नजों, अण वाकुफु (२) अणजाणु, नव-

आमोजु.

नवट [सं] वि. नजों.

नवती स्त्री. (१) जोभनु, भरी जुवानी (२) नई बहार (३) जुवानि स्त्री (४) मोरिदो (Bot.).

नवनीत [सं] न. मद्यणु.

नवम [सं] वि. नजों.

नवमी [सं] स्त्री. नोमी, नाई तिथि.

नवरदेव पु. धोटु.

नवर [सं] पु. (१) धोटु (२) मुदिमु, पत्ती. नवरानवरी स्त्री. धोटु कुंवारी.

नवरी [सं] स्त्री. (१) बनिडी, कुंवारी (२) ज्ञान, पत्नी (३) सामायल छोकरी.

नवल [सं] न. (१) अजबु, डैरानी, डैरा (२) अजीबु गालिह (३) खबर. वि. नवलु, नजों. नवलकथा स्त्री. (१)

अजीबु गालिह (२) नाविलु. नवलघरी स्त्री. अजबु.

वि. अजीबु, अजब जहिदो. कि.वि. अजीब नमूने.

नवलाई स्त्री. (१) अजबु, अजबु (२) नवाणि.

नवली स्त्री. (१) ताजगी (२) मन जो साको.

नवला वि. मुखा कंवडु, बास बासीदहु.

नवस [सं] पु. मुखा, बास, मनति.

नवसरणे स.क्रि. मुखा करणु, बास बासणु, मनति मनाइणु.

नवसरणे स.क्रि. (१) मरिगत करे नजों करणु (२) बर बर करे चवणु.

नवसागर [सं] पु. नवसादर, नौसादर.

नवा [सं] वि. (१) नजों (२) सेखिदिघातु, नव आमोजु

(३) अण गुजातलु, अण वाकुफु (४) अण वाविरापलु

(५) कोरो. नवा करकरीत वि. नजों निकोरो. नवाधे

नऊ दिवस नई कुंवारी नव डीहं. नवाधी पुनव असू ऐं

मांघ जी पूरनमासी.

नवाई स्त्री. (१) नवाणि (२) ताजगी (३) अजबु.

नवार [फा] स्त्री. नवार.

नवाडी, नवाडी स्त्री. (१) महिर नजर (२) हावुलासि (३)

अजबु, करामत (४) नवाणि (५) मिछाणि (६)

पहिरियो फसलु (७) फूड जुवानी (८) ताजगी.

नवीकरण न. वरी नजों कणु-गुस्सु करणु, (३) 'नियूज'.

नवीन [सं] वि. नजों.

नवे अ. नां. (मि. छि नां चोवजाहु).

नवेतर वि. हाथो को, अजु कन्ह जो, जदीहु.

नव्यापण [सं] वि. नवानवे (९९).

नव्यापणी, नव्यांणी [सं] वि. जगानवे (८९).

नव्याइ [सं] वि. नवे (९०).

नव्या वि. नाओं.

नव्याने अ.कि. न हुअणु. नव्याता वि. न हुंदहु.

नव्याइ स्त्री. कभी, ऊगाई, छोटी.

नव्याडी स्त्री. हिंसो 'नवाडी'.

नवे अ.कि. नाहे, कोन्हे.

नवा [फा] स्त्री. नयो.

नवीच [अ] न. नलीबु, भागु.

नवर [सं] वि. नावकणु, पला.

नष्ट [सं] वि. नाशु, नामु गियलु (२) बुष्ट, निर्दई. नष्टचर्च पु. अजापो खुर्नु. नष्टचर्च न. बदि नलीबी, जवातिपल.

नस [सं] स्त्री. (१) नस (२) नारि. नसपेखी स्त्री. तन्ती जुजो.

नस [सं] स्त्री. नास.

नसहणे अ.कि. न वहणु, न छडणु.

नसणे अ.कि. न हुअणु.

नसता वि. (१) न हुंदहु, विजुड में न हुंदहु (२) कड़ी (गालि) (३) अजापो (४) नुक्सानवारो (५) गरीबु. कि.वि. बिना. नसतेपण न. विजुड-हमती न हुअणु जी हामते.

नसरणा [अ] वि. लुभु, सोदो.

नसन [अ] न. नमुनु.

नस्य [सं] न. (१) नास (२) शिपणु, नूतणु, नक में विज्ञणु. वि. नक में विज्ञण जो, नक जो.

नसर [अ] पु. नहिर, वाहु.

नहना, नहना पु. (राजे जी) चुनाही.

नहना पु. नहो (नास में).

नहाण [सं] न. (१) विहिजणु, सनानु (२) औरत खे पहिरियो दफ्फो रुदिहा अचणु-माहवार-हेजु. नहाणपराह बेले सोकिरी सागाइजणु. नहाणधर, नहाणीधर न. सनानु धर.

नहाणणे स.कि. नाहिणु, सनानु करणु.

नहाणे स.कि. (१) नाहिणु, सनानु करणु (२) भिटिजणु, माहवारी अचणु.

नहून अ. न खां, न त.

नळ [सं] पु. (१) नलु (२) नली (३) मोरी (४) कमल जी डांडी (५) नाडो (डुन जो). नळकांडी स्त्री. नली. नळकांडे न. (इं) 'सिलिन्डर'. नळकाम न. नल ठाहिण जो कमु. नळकारागीर पु. नल ठाहींदहु कारीगर. नळकुटी स्त्री. पिनी (टंग जी). नळपट्टी स्त्री. नल जी-पाणीअ जी ढल.

नळा पु. (१) नडो, बांस जो नडो (२) दुंगु (फटाकनि जो) (३) बिरु.

नळांडी स्त्री. (१) नहिर (२) मोरी, कसी (३) पेचिरो.

नळी स्त्री. (१) नली (२) पिनी (टंग जी) (३) मोरी (४) पेचिरो (५) बुकीअ जी नरी.

नक्षत्र [सं] न. नक्षत्रु, तारो. (तोंडावर) नक्षत्र पडणे लागीतो गाल्हाइणु, बक बक करणु, वातु हलणु. (पायांवर) नक्षत्र पडणे सांदहि भिटिकणु. (हातावर) नक्षत्र पडणे चोरियूं करणु. नक्षत्रासारखा वि. सुहिणो, गोरो.

नक्षा पु. (१) नक्षो (२) नामुसु, मशहूरी (२) मगिरूरी. (हिंसो नकशा).

नक्षी स्त्री. हिंसो 'नकशी'.

ना [सं] उ.अ. (१) न, ऐं न (२) जेकडहिं (३) न त. स्त्री. इन्कार, न, नाहिं.

नाइनाज पु. बेवसी, लाचारी, मजबूरी. वि. बेवसि, लाचार.

नाईक [सं] पु. (१) अगुवानु, सरवरु (२) सेनापती (३) पती, मुदिमु (४) सरिवेरु, मयां नजरदारी कंदडु.

नाक [सं] न. (१) नकु (२) मुब्बु-खासि हिंसो (शहर जो) (३) पाखो, सुईअ जो दुंगु. कोणत्या नाकाने? कहिडे मुंहं सां? कहिडो मुंहं खणी-नकु खणी? नाक कापणे नकु कणणु, इजत लाहिणु. नाक खाजविणे वेचारा डिपणु, चेडाइणु. नाक घासणे नकु गसाइणु, लीलाइणु, म्खाफी धुरणु. नाक धरणे कम में देरि विसणु, ईपाइणु. नाक घुरडणे नक खे मोडो डियणु

नकु मोड़णु. नाक वर करून चानणे नकु खणी हलणु, अभिमान सां हलणु, वे शर्मो पियणु. नाकात काढ्या घालणे चेड़ाणु, छेड़ाणु. नाकात बोलणे नक मां गुल्हाणु. नाकाने कांटे सोलणे कूडी पवित्रता डेखारणु. नाकावर टिचणे मुंहं ते हणणु (पैसा). नाकावर पदर येणे विधवा पियणु, शर्म विचां मुंहं लिकाए विहणु. नाकावर माशी बसू न देणे नक खे मरु न लगणु डियणु, बेइजती न सहणु. नाकास मिरची ओंबणे (कंहीं गुल्लि ते) मिर्च लगणु. नाकापेक्षा मोती जड होणे पगु खां बतानो वडो, मालिक खां नीकर जो मानु वधीक हुअणु. नाकी नऊ येणे तंगि पियणु. नाकातील बाल पु. गहिरो दोस्तु. नाकाशी सूत धरणे वाई बीही वळणु, मरण जे वेशो हुअणु. नाकधिबा-ब्या वि. नक चिबो, मिनो. नाकतोडा पु. तिडु. नाकदुरई-दुराई स्त्री. नीजारी, वेनिती, नकु गसाणु. नाकपुडी स्त्री. नास, नाकोटी, छौंटी. नाकमोड स्त्री. नक जो मोडो, नकु मोड़णु. नाकवणी न. नास (नक में विअण जी). नाकाड-डा न.पु. वडो ऐं बदिजेबो नकु. नाकाड-ड्या वि. नकिर. नाकाचे हाड न. धूणी (नक जी). नाकीचे मोती न. नय. नाकील वि. सुहिणे-सिधे नक वारो. नाकोटा-टे पु.न. नकु.

नाकटा [सं] वि. नंगो, उधाडो.

नाकर्ता [सं] अण लाडकु, कमिजोर.

नाका, नाके पु.न. (१) बिवाटो (२) नाको, महसूल वसूल करण जी जगुह (३) पोलीस चौकी.

नाकार, नाकारणी पु.स्त्री. नाकार, इन्कार.

नाकारणे स.कि. नाकारणु, इन्कार करणु.

नाके न. (१) बिवाटो (२) नाको. नाकेबंदी स्त्री. नाकाबंदी, सभु वाहूं बंदि करणु.

नाखवा [फा] पु. नाखुंओ, मुछु मलाहु.

नाखशिणे, नाखी न. नंहं कटिणी, नहेरण.

नाखुदा पु. डिंसो 'नाखवा'.

नाखूश-य [फा] वि. नाखुशि, नाराजु.

नाग [सं] पु. (१) नांगु, वासींगु, कारीहरु (२) हापी.

नागकेशर नांग केसरि (डिक किस्म जो वजु).

नागचाफा पु. लोहिदो, लोड लकिदो. नागपंचमी स्त्री. सावण जी पंचम तिथि-दिन डीहुं नांगनि जी पूजा कई वेदी आहे. नागपात्र पु. (१) नांग जो पंढो (२) सिरकणि, फाडीज जो किस्म. नागफणा पु. नांग जी फणि. नागफणी वि. नांग जे फणि जहिदो. स्त्री. बुहर (वजु). नागमोड स्त्री. (१) नांग जियां वर वकड कंगिणी-बूडी (२) नांग जहिडी वरवकड तौड. नागमोडी वि. वर वकड, डिंगो फिडो, इंगिदि विगिरि. नागनोक पु. पातालु. नागबेल स्त्री. पान जे पानि जी बलि. नागसर, नागसूर न.पु. बीन. नागोबा पु. नांगु.

नागटा, नागडा [सं] वि. (१) नंगो, उधाडो (२) बुसो.

नांगडा-डी पु.स्त्री. (१) विचूज जी डंगु-पुछु (२) खेदिदे जो पंढो.

नागर [सं] वि. (१) शहर में रहंदहु, शहरवासी, शहरी (२) पड्हियलु गड्हियलु (३) चतुर. नागरपण न. सुहं (२) वडाई.

नांगर [सं] न. (१) हर (२) लंगर (जहान जो) (३) फणीज जो मुल्को डंडो, मुल्की बुहिब वारी लैधनि. नांगरकी स्त्री. हर डियण जी क्रिया. नांगरबुट न. हर जी बुहिब. नांगरट स्त्री. खेदियल जमीन. नांगरनी स्त्री. हर डियण जी क्रिया. नांगरबाडा पु. पगहु, लंगर हणण वारी जाड, (६) 'मूरिंग', लंगरगाहु.

नांगरणे स.कि. (१) जमीन खेदणु, हर डियणु (२) पगहणु, लंगर हणणु.

नांगरमोठ न. नागरिमोठि (वनस्पती).

नागरिक पु. (१) शहरवासी, शहरवासी नागहु (२) 'बोट' जो हुकदार. नागरिकत्व न. नागरवासीपुनो, शहरियत.

नागरी वि. (१) शहर जो (२) देवनागरी लिपी.

नागनी स्त्री. नांगुली (अनाज जो किस्म).

नागवज, नागवजूर, नागवजे स्त्री.न. (१) नुटि, नुति, घाडो (२) घाटो, टोटो, नुस्मानु (३) नंगाई (४) टुगणु.

नागवा [सं] वि. (१) नंगो, उधाडो (२) बुसो (३) ऊवो (४) कंगालु. नागवा पाऊस पु. उस हवे पचंदहु मीहुं. नागवे न. (१) कनी, घटिताई, ऊगाई (२) ऊगाइन, उधाडो डिंसो.

नंगा, नागडा पु. (१) (विष्णु जी) डंगु-पुछु (२) खेचिदे जो बंधो.

नांगी स्त्री. (१) (विष्णु जी) डंगु, डंग बारी पुछिड़ी (२) खेचिदे जू अगिपू ड टंगू (३) सलो (४) बबह, शीख (कुकुड जी), कुडि. नांगी टाकने हिमय हाराङ्गु, हार कुबलनु. नांगी मागने लकनो हगनु.

नाथ [सं] पु. नाथु. नाथकरी पु. नाथू. नाथरा वि. (१) नचंदहु (२) बुशामदिदधो. नाथा, नाथा पोन्वा पु. ज्ञाना कपिडा पाए 'तमासा' (हिंसो 'तमासा') में नाथु कंदहु छोकियो या मई.

नाथकी [का] स्त्री. बुधारी, बदिनाथी, बेङ्गली.

नाथने अ.कि. (१) नचनु (२) बटाकू हगनु. नाथता वेईना भांगन बाकडे अंधो कारीगर डोहू दिए ओजारनि थे.

नाथनी स्त्री. नांगुली (अनाज जो किस्म).

नाथक, नाथक [का] वि. (१) नाथुकु, कोमलु (२) कमिजोर (३) मुहिनो (४) गुडो. नाथक जागा स्त्री. गुडी-नाथुकु जगह.

नाथ पु. (१) रंरक, विष्नु, बदि मनु (२) बदिनसीनु, दुर्भाग (३) कलंकु. नाथबाट पु. (१) बदिकिस्मत (२) कलंकु.

नाथ पु. नाथु.

नाथ पु. पंज कोटिपुं, पंजनि कोटुपुनि जी रादि.

नाथ वि. (१) लुचो, कूबो, डेवालो कंदहु (२) अजापो (३) अगुधु.

नाथ कि.वि. इद बां बाहिरि, मुंशंदह हालति में.

नाथक [सं] न. नाथकु. नाथकगूह, नाथपगूह-मंदिर-ज्ञाना न.स्त्री. खेल घर, मिष्टक (नाथकनि साइ), नाथक घर. नाथकी वि. (१) नाथक में कमु कंदहु (२) नाथकनो, डेवाङ्ग बाते. नाथका पु. नाथक में कमु कंदहु. नाथका स्त्री. नदिहो नाथकु.

नाथन [सं] न. नाथकु करनु, वेमु-सांगु करनु, नाथु.

नाथा-ठा [सं] वि. बुते, बराबु, दुष्ट. नाथाज, नाथज, नाथाज वि. (१) निठर (२) बदि रिक्तनु-सगानु (चोको). नाथाज वि. कूबो, दुष्ट.

नाथ [सं] न. (१) नाथु, सांगु (२) नाथक जो 'शो',

नाथकु करे डेबारणु. नाथपछटा स्त्री. नाथक जो हिकु किस्म-हिन में हिकिडोई शाखु पंहिजो पाण सां गालाईवे सुवाला जवाब कंदो वेंदो आदे, (इं) 'ब्रह्मडटिक मोनोलॉग'. नाथपूर्ण वि. नाथकी. नाथमंदिर-ज्ञाना न.स्त्री. नाथक घर.

नाथ [सं] स्त्री. (१) नारि, नब्ज, नस (२) कमल जी डांडी (३) नहो. नाथबंदी स्त्री. ब्रह्मचर्यु, कुंवारी रहणु, स्त्री संजोग जी रोक.

नाथनूक स्त्री. (१) लुटि, फुरि, ठगी (२) बर्बादी (३) जुलु. नाथने स.कि. (१) लुटणु, फुरणु (२) ठगणु (३) मुसीबत में विसनु (४) तबाहु करणु (५) फासाङ्गु (६) आजारणु.

नाथा पु. (१) नोडु, धुली नोडी (२) अगुठु (३) डोरो (४) बंधो.

नाथी [सं] स्त्री. (१) नारि, रग, नस (२) नब्ज (३) कमल जी डांडी (४) अगुठु (५) नली. नाथीबग पु. नासूर, विरि.

नाथक, नाथे [सं] न. नाथो, रूपयो, सिको. नाथबटी, नाथेबटी पु. सराफु.

नाथाबनेना वि. नालेरो, मशहूर.

नाथाबने स.कि. नालो कडणु, मशहूर चियणु.

नाथ [सं] स्त्री. (१) पोटी (२) डोहिटी. नाथक, नाथबंद, नाथुड न. (१) डोहिटी, डोहिटी (२) पोटी, पोटी. नाथु पु. (१) पोटी (२) डोहिटी.

नाथरी [सं] अ. पा, न त, बां.

नाथनग [सं] वि. मिटु, माइटु, रिस्तेदार.

नाथवान [का] वि. गरीबु, हीनो, कमिजोर, बे बसि, गौघानु, नाथवान.

नाथाज पु. नाथानु, (इं) 'किस्मस् डे'.

नाथे [सं] न. नाथो, रिस्तो, सन्धु, भाइपी. नाथेचोले न. सन्धु, रिस्तो, मिटाचारी. नाथेबाईक वि. माइटु, रिस्तेदार.

नाथ पु. (१) नाथु, स्वामी, मालिकु (२) मुकिनु, बली (३) रखा कंदहु.

नाथ स्त्री. नाथेली.

नाथणे स.क्रि. नासु करणु, मारणु, तकिलिफू डियणु.

नाद [सं] पु. (१) नादु, नाडु, आवाजु (२) शौकु (३) आदत (४) गजगोड (५) एकाग्रता. नाद जाणे नालो बदि धियणु. नाद लावणे हेर विसणु, आदत विसणु. नादखोर वि. आदती, हेर विसंदडु. नादाळ, नादिष्ट, नादी वि. आदती, इलती. नादाळी स्त्री. (१) बदिनामी, खुवारी (२) टिको, कलंकु.

नांद [सं] स्त्री. (१) कूनरु, वडो डिघो मटु (२) मिटीअ जी सिगिरी.

नांदणे [सं] अ.क्रि. (१) रहणु, असो करणु (२) सुख सां रहणु, गृहस्ती करणु (३) कंहिं सां गडु खुशीअ सां रहणु (४) मन्जूर हुअणु (५) घर वसाइणु. नांदणूक स्त्री. घर वसाइणु, रहणु. नांदता वि. (१) आबादीअ वारो (हंधु) (२) पोख कयल (जमीन) (३) मुडिस सां गडु रहंदड (औरत). नांदती बायको स्त्री. मुडिस जे घर में रहंदड जाल. नांदते घर न. सुखियो सतावो घर.

नादर [अ] वि. उचो, उत्तमु.

नादान [फा] वि. नादानु, नालाडकु.

नादार [फा] वि. (१) कंगालु (२) डेवालो कढंदडु (३) नादारु, फी म्आफु धियलु (शागिर्दु). नादारी स्त्री. (१) गरीबी (२) डेवालु, डेवालो (३) फी म्आफी.

नादावणे अ.क्रि. इलती धियणु, हेर पवणु, कंहिं जे संग में खराबु धियणु, खरणु.

नादी वि. इलती, आदती, हेराकु.

नांदी [सं] स्त्री. (१) नाटकु शुरू धियण खां अगु ईस्वर जी साराह में गायलु कल्याणकारी रागु (२) शुरूआत, आगजु (३) सुख संपदा.

नान [फा] स्त्री. नानु, रोटी.

नाना [सं] वि. घणा, केतिराई, जुदा जुदा. नानात्व न. अनेकता, गुनागूनी, घणाई. नानाविध वि. अनेक किस्मानि जो.

नानावटी पु. सराफु.

नानू स्त्री.न. कुरिकणु, हा न करणु, कनटार, बहानेबाजी.

नापत स्त्री. (१) खराबु पति, नलाडकी (२) बदिनामी. वि.

रे पतियो.

नापित [सं] पु. हजमु.

नापीक न. फसलु न मियणु.

नापीक वि. वीरानु (जमीन), फसलु न इंदिद (जमीन), खसडु, खजड, कराइती.

नापेर न. बिना पोख वारी जमीन-वनी.

नाबद-दा [अ] स्त्री.पु. गुंदेरी, गुरी.

नाबर वि. नालाडकु, बे वसि, नामई.

नाभी [सं] स्त्री. (१) डुनु (२) मर्कजु, विषु (३) अगुवानु (४) नांही, तुमु. नाभिकमन न. डुनु. नाभिवर्धन न. डुन जी सोजि.

नाम [सं] न. (१) नामु, नालो (२) इस्मु (घामर में) (३) मये ते डिनलु जमो तिलिकु (४) बोदे जे निर्ई ते अछो पटो. नामकरण न. नालो रखण जी रसम, छडी. नामदार वि. (१) मशहूर, नामिवरु (२) मंत्री या वडे पद वारे शख्स जे नाले अगियां लगंदड पदिवी. नामधारक-धारी वि. (१) नामिवरु, मशहूर (२) सिर्फि नाले जो. नामनिर्देश पु. नाले जो जिकिर. नामपत्र न. नामपत्रिका स्त्री. नाले जो कार्ड, (ई) 'विजिटिंग कार्ड'. नामफलक पु. नाले जी पटी, (ई) 'साइन् बोर्ड'. नाममात्र वि. नाले मात्रि, नाले जो. नामशेष वि. जंहिं जो सिर्फि नालो रहियमु हुवे, बर्बादि. नामांकित वि. नामिवरु, मशहूर.

नामाभिधान न. (१) नालो (२) नामिवरु शख्स. नामावनी स्त्री. नालवि जी फहिरस्त.

नामई [फा] वि. नामई, गीदी, कमिजोह.

नामी [फा] वि. (१) मशहूर, नामिवरु (२) उचो, उत्तमु, जुगदो.

नामुष्की [अ] स्त्री. (१) खारी, बदिनामी (२) नामूसु.

नामोहरण [फा] वि. (१) हारायलु, शिकस्त धावणु (२) असफलु.

नायक [सं] पु. (१) नाडकु, नेता, अगुवानु (२) मुखु, स्वामी (३) सेनापती (४) मुखु पुरुषु चरिडु (५) पती. नायकी स्त्री. (१) अगुवानी (२) इकु, अधिकार, मासिकी. नायकीन स्त्री. (१) नायिनी,

बैस्या (२) नाइका (३) मालिकिणि.

नायटा पु. बड़ु.

नायटाड [सं] पु. तबाही, सल्यानासु.

नायब [फा] वि. नाबु, (इं) 'असिस्टेन्ट'.

नायिका [सं] स्त्री. (१) नाइका, नाटक जी मुब्बु बेसधारिणि
(२) सूरिगी, साहित में मुब्बु स्त्री चरिबु (३)
मालिकिणि (४) बली.

नार [सं] स्त्री. नार, नारी, औरत, जाल.

नारख [सं] पु. नारेल. नारख फुटणे महरलु यियणु, शुरूआत
यियणु. नारख हाती बेणे (१) मोकिनाइणु (२) कम
तां साहे छड़णु. नारखी स्त्री. (१) नारेल जो वणु (२)
नारेल जो अथु खोपो. नारखी चौर्णिमा स्त्री. सावण जी
पूरनमासी, दिन डीहुं समुंड खे नारेल अर्पणु कया वेदा
आहिनि ऐं बीमासे में बदि यियल जहाज-बेदा शुरू
कया वेदा आहिनि.

नाराज [फा] वि. नाराज.

नाराजी [फा] स्त्री. नाराजी.

नारी [सं] स्त्री. नारी, औरत, जाल.

नारु [सं] पु. नारु, भूतिसिज जहिडो विधो कीजो (ही मुरे
वगेरह जे फट में पीदो आहे.), अहिडे कीए जे करे
पीदइ मज्जु, कारे.

नारु [सं] पु. नज्जु (पीदे वगेरह जे पैर जो).

नारु [सं] पु. कमल जी डोडी. न. (१) रगु, नस, नली (२)
नहिर, नालो, मोरी (३) नली (४) नादो.

नारुस्ती [फा] स्त्री. नारुत, नज्जुत.

नारु [सं] पु. (१) नहिर, बाहु, नई (२) नाली, नालो,
मोरी.

नारुपक [फा] वि. नारुपक.

नारु-सु [फा] स्त्री. (१) शिकाइत, फुरियाडु (२) निंदा
(३) डोडु.

नाब [सं] स्त्री. बेही. नाबाही पु. बेहियातो, मलाहु.
नाबाधार पु. कण्डो (जहाज-बेहे जो). नाबिक पु.
कुताली.

नाब [सं] न. (१) नाबु, नालो (२) साख, पति, इजत (३)
खारी. नाब ठेवणे (१) नालो रखणु (२) ऐबु-विड

कडणु. नाब न बेणे नालो न वठणु, लागूपो न रखणु.
नाब सोठणे नालो छडे डियणु. नाबाचा (१) नाले जो
(२) नालो सडाइणु. नाब अन्नपूर्णा आणि टोपल्यात
भाकर खरेना लभनि खूण कणा बि न मुंहिजो नालो
सोनबाई. नाबनाब कि.वि. धीरे धीरे, सजो. नाबनिशी
स्त्री. नालनि जी फहिरस्त. नाबरूप न. नामूसु, साख.
नाबलीकिक पु. साख, नामूसु, हाक, नालो, नामाचार.

नाबाजणे स.कि. साराह करणु.

नाबिन्य न. नबाणि.

नास [सं] पु. नासु, बर्बादी. नासक वि. बर्बादि कंदडु,
मारीदडु, खतमु कंदडु.

नाष्टा [फा] पु. नाशतो, नेरणि.

नास [सं] पु. नासु. नासका वि. (१) किनो यियलु, सडियलु,
फिटलु (२) तीसिर. नासाही स्त्री. खराबी, तबाही.
नासरा वि. (१) किनो यियलु (२) नास्ती कंदडु.

नास [सं] स्त्री. नास (नक में विज्ञण जी).

नासणे अ.स.कि. किनो यियणु-करणु, फिटणु, सडणु, साइणु,
टकिजणु.

नासा [सं] स्त्री. (१) नकु (२) सरदर, ओडो. नासाग्र न.
नक जी चुहिब. नासपुट-रंध न. नास, नाकोटी.

नासिक-का [सं] न. स्त्री. नकु. नासिकाचूर्ण न. नास (नक में
विज्ञण जी).

नासूर [फा] पु. नासूर, विरि.

नास्त [सं] स्त्री. गरीबु.

नास्ति [सं] न, इहो नाहे. नास्तिपस पु. (१) इन्कार कंदडु
शखु या धुरि (२) इन्कार (३) लाचारीज जो रस्तो
(४) नासु.

नास्तिक [सं] पु. नास्तिकु, धर्म खे न मबीदडु, ईश्वर जो
विजुदु न मबीदडु.

नाहक, नाहक [फा] कि.वि. नाहकु, अजायो.

नाहकणे स.कि. लुटणु, फुरे फकुरु करणु.

बाहदा पु. (१) लुटि, फुरि (२) बर्बादी, नासु.

नाहणे अ.कि. नाहिणु, विहिजणु, सनानु करणु.

नाहवी, नाहावी, न्हावी पु. नाई, इजमु.

नाही अ. नाहे, न. नाहीपेसा कि.वि. न खां त, न त.

नाही कि. न हुअणु, विजुदु न हुअणु. नाहीसा होणे गाड्डु
थियणु, नासु थियणु, गुमु धी वजणु.

नाहू [सं] पु. नाई, हजमु.

नाळ [सं] न. (१) नाडो, नारो (२) कमल जी डांडी (३)
फट्टु.

नाळ [सं] स्त्री. तोब, तोफ.

नाळ स्त्री. जेरिजमीन रस्तो.

नाळके-चे [सं] न. कीफ.

नाळडांडा पु. पर्सेलु Bowsprit (Naut.).

नाक्षत्र [सं] वि. नक्षत्रनि-तारनि बाबति, तारनि जो.

नाक्षत्रवर्ष न. धरतीज जो सिज खे फेरो डियण जो
वक्तु.

नि [सं] उपसर्ग. (१) नि, निसि (२) ऊणाई (३) घणाई.

नि अ. ऐं.

नि (१) निस्बति, तर्फा (२) निशानी (३) अघु (४) अघु.

निकट वि. नजिदीकु, वेसो. निकटता स्त्री. वेसाई. निकटवर्ती
वि. नजिदीकु, वेसो, अजीजु.

निकटणे अ.कि. परे वजणु, हली वजणु, पासीरो थियणु.

निकड स्त्री. (१) तंगी, घुर्ज (२) तकाजा, घुर (३) इगिलो.

निकण [सं] न. बिना दाणानि संगु. वि. छडियलु.

निकर पु. (१) इठु (२) गजबु, कहरु (३) जोशु (४) जोरु
(५) तकडि (६) बुरो नतीजो. निकरावर येणे जोश
में अचणु, उलर करणु.

निकव [सं] पु. कसुवटी, परिख, कसुवटीज जो पखरु.

निकवण न. कसुवटी, पैमानो, चकास. निकवणसम

वि. काबिलु तसदीक. निकष्यता स्त्री. पारख, चकास.

निकस वि. (१) निसतो (छापो) (२) पोख लाड अण लाडकु
(जमीन).

निका [अ] पु. निकाहु, शादी.

निका [अ] वि. (१) पवित्रु, शुद्धि, वे दागु (२) विजु,
बालिसु (३) पूरो.

निकाडा-डा कंठि शीड जो सियो दफां निकित्तु
काड्डो-अर्कु.

निकामी वि. निकमो, बेकारु, कम में न ईदडु.

निकाल [सं] पु. (१) नेकालु (पाणीज जो) (२) नतीजो,

(३) 'रिजल्' (३) उकिलाज, फैसिलो, निबेरो.
निकाल नामणे (१) नतीजो बाहिर थियणु (२)
गरणु. निकाल नावणे खतनु करणु, मारे छडणु.
निकालात काडणे नेकालु करणु, उकिलाडणु.
निकालहुकूम पु. आखिरीनि फैसिलो, सजा. निकाली
वि. नतीजे बारो.

निकास पु. (१) नेकालु, बाहिर मोकिलणु (२) छापो.

निकाळजी, नि:काळजी वि. बे पिकिरु, बे ओनो, बे परिबाहु.

निकुंज [सं] पु. बलियुनि सां दकियलु इंधु, सुगटु.

निकुरणे स.कि. धुरडणु.

निकृष्ट [सं] वि. (१) बालिसु, निर्दई, कठोर (२) कंजुसु.
कि.वि. घटि में घटि.

निकृत न. (इं) 'स्टेप्सिल'.

निकृतणे [सं] स.कि. कपणु, वडणु, कटणु, कतलु करणु.

निकृष्ट [सं] वि. (१) नीचु, पापी (२) इल्को, घटि वर्ज जो.

निकृष्टपक्षी कि.वि. घटि में घटि.

निके वि. सचो, असली, सुठो, सजो.

निकेतन [सं] न. घर.

निकोप-धी वि. (१) तंदुरुस्तु, चढोभलो, सिद्धतबल्लु (२) बे
ऐबु.

निखंदणे स.कि. धिकारणु.

निखरणे अ.कि. नामु थियणु, गुमु थियणु, मदी वजणु, साफु
थियणु, सांति थियणु, बीहणु.

निखळ वि. (१) शुधि, पवित्रु (२) फकति (३) बालिसु
(४) पूरो, सजो. कि.वि. खातिरीज सां, पक, फकति,
सिर्फु.

निखळणे अ.कि. उखिडणु, निकिरी अचणु, थिरपिलो थियणु.

निखाडा-ड्या वि. बुसिरो, रे डाड्डियो.

निखार, निखारओडट पु.स्त्री. तनामु बडी बीरि (समुंड जी).

निखारणे अ.कि. (१) पूरीज तरह लडणु (सोनि) (२) गाड्डु
थियणु, बदि थियणु, सकि. धुरिदे कडणु, माडे छडणु.

निखारणे अ.कि. बुरणु.

निखारा पु. टांडो, अडर.

निखाप पु. साफु आकामु-उमु.

निखानस वि. (१) साफु, बालिसु, शुधि (२) जुदा, अलणि,

धार. कि.वि. सरोसरि, भाइरि, निमूरो, समूरो.
 निखानसपणे कि.वि. साफु साफु, वातिरीअ सां.
 निखिल [सं] वि. सजो, सारो, सभु, पूरो.
 निगदित वि. बघलु, सान्धु रधियलु, वालो रधियलु.
 निगम [सं] पु. (१) निगमु, वेद (२) ईश्वर (३) प्रतिग्या
 (४) गीतीसाखु (५) ज्ञानुमानु (६) बापारी सभु.
 निगम [सं] पु. नतीजो.
 निगमन [सं] न. अनुमानु, नतीजो.
 निगरणट-ट्ट वि. बे नको, निर्लजो.
 निगरणी [फा] स्त्री. निगडवानी, नजरदारी.
 निगई, निगबी वि. निहरो, निरअहकारी.
 निगा [फा] स्त्री. निगाह, संभाल, खबरदारी.
 निमूड [सं] वि. गुडो, गुडो.
 निगड [सं] पु. (१) मुदि ज्ञको, रोक, कळो (२) रोक,
 मल, बदिश (३) सजा, वंदु (४) जीत (५) हार
 (६) निशो, पको इरादो. निगही वि. (१) रोकींदु
 (२) पके इरादे वारो (३) इदिमुनि छे ज्ञको मे
 रचंदु.
 निगट-ट्ट [सं] पु. वैदिक शब्दकोशु, शब्दकोशु.
 निपणे [सं] अ.कि. (१) निकिरणु, बाहिरि अचणु (२)
 गुरुअ चियणु, गुलणु (३) जाहिर चियणु, नजरि
 अचणु (४) शाखिलु चियणु (५) पैदा चियणु (६)
 नाशु चियणु (७) चियणु (८) उलहणु.
 निघाबा पु. निकिरण जी लपारी.
 निघोर-री [सं] वि. बे ओनो, बे फिकिरु.
 निच [सं] कि.वि. सदाई.
 निच [सं] वि. (१) बिदिरो (२) हल्के दर्जे जो.
 निचरणे अ.कि. सिगणु, गुडणु, वडणु, निकिरणु, सरणु.
 निचर पु. नेकासु, गार, सेगो.
 निचर वि. जल सवादी, फिस्को.
 निवेष्ट [सं] वि. अचणु, बेहोगु.
 निज [सं] वि. पहिजो, बुदि जो. निजकाई न. (१) पहिजो
 कनु (२) आत्मग्यानु हासुनु करणु. निजगूज न.
 निजी-जगती कनु, गाडी कनु, गुडी गाडि. निजधाम
 न. पहिजो घर. निजबोध पु. आत्मग्यानु. निजबस्तु

स्त्री. बहू. निजसाधन न. (१) आत्मा जो ग्यानु हासुनु
 करणु (२) पहिजी भलाई डिसणु. निजसार न.
 तात्पर्य, सार.
 निज, नीज [सं] स्त्री. निड. निजगळ वि. निडिरु. निजसुरा
 वि. निडाखिडो.
 निजणे [सं] अ.कि. (१) सुमणु, निड करणु (२) लेटणु (३)
 गरणु.
 निजविणे स.कि. सुमहारणु, निड कराडणु.
 निजाळू वि. निडिरु.
 निजोर-री वि. (१) कगिजोर (२) निधिण्को.
 निझरणे अ.कि. झरणु, टिमणु, सिमणु, वडणु.
 निडाई स्त्री. सिधाई.
 निडावणे अ.कि. (१) दुरुस्तु-ठीकु-सिधो चियणु (२) सिधो
 वजणु (३) सुधारो करणु, सुधिरणु, तरकी करणु.
 निडाबा पु. (१) सिधाई (२) आधार, टेको, टेक.
 निटल [सं] न. निर्दु.
 निडन, निडाळ न. (१) निर्दु, पेशानी (२) नसीबु.
 निडळाच्या घामाचा वि. महिनत ऐं पघर जो (पैसो).
 निडळवाणी वि. निधिण्को.
 नित [सं] कि.वि. नितु, सदाई.
 नित, नीत [सं] स्त्री. नीति.
 नितकोर पु. अधु पाचो, फुलिके जो अठो हिसो.
 नितंब [सं] पु. यडा (औरत जा).
 नितळ [सं] वि. (१) साफु, शुधि, अछो (२) लसो,
 चिम्किणो.
 नितळणे स.कि. चिमिकाडणु, लसो करणु.
 नितांत [सं] वि. बे इदि. कि.वि. घणाईज सां, हद चां
 वधीक.
 नितांत [सं] पु. बे सबुरी, उबहिराई.
 नित्य [सं] वि. (१) नितु, सदा (२) दाइमी, काइमु. कि.वि.
 सदाई, सदा, नितु, हमेशाह. नित्यकर्म-कृत्य न.
 रोजानो कमु-सनानु पूजा वगेरह. नित्यपाठ पु. रोजानो
 पाठ-पढाई, रोज जो नेमु.
 निपळणे अ.कि. वडणु, सरणु, टिमणु, सिमणु, बुरणु. स.कि.
 गाडणु (वाणी).

निद [सं] स्त्री. निंद. निदने अ.क्रि. निंद करणु. निदाळू वि.
निंदारो.

निंद स्त्री. निंदा, गिला.

निंदक [सं] वि. निंदा-गिला कंदडु, वीक कंदडु. निंदणे
स.क्रि. निन्दणु, गिला करणु. निंदा स्त्री. निंदा, गिला.

निंदण-णी न.स्त्री. रज-गाहु कडणु (खेत-फसल मां). निंदणे
स.क्रि. बेकार गाहु पटे खेतु साफु करणु.

निंदरी स्त्री. माथिरी.

निदर्शन [सं] न. (१) डेखारो, डेखारणु, ध्यान ते आणणु
(२) डिसणु, नजूर (३) जाहिर करणु (४) साबिती
(५) नेमु. निदर्शन करणे मुजाहिरा करणु, टोली ठावे
कंहि ग्राहि लाड गोडु करणु. निदर्शनास आणणे
डेखारणु, ध्यान ते आणणु. निदर्शनास येणे नजूरि
अचणु, खबर पवणु.

निदाघ [सं] पु. (१) ऊन्हारो (२) गरिमी (३) फिकिर.

निदान [सं] न. (१) मूल कारण-सबबु (२) बीमारीज जी
परिध (३) निदानु, अन्तु, मौतु (४) नतीजो. क्रि.वि.
(१) निदानु, पछाडीज जो (२) घटि में घटि.
निदानीचा वि. (१) औखीज वेल लाड गडु करे
रखियलु (२) निदानु, पछाडीज जो. निदानपक्षी
क्रि.वि. (१) निदानु, पछाडीज जो (२) घटि में घटि.

निदिध्यास [सं] पु. (१) वर वर करे कयलु वीचार, गूड्हो
सोचु (२) शौकु.

निदेज [सं] पु. (१) आग्या, हुकुमु (२) सबकु (३)
समुझाणी, डेखारण जी क्रिया. निदेज पुस्तक न. हय
किताबु, हिदायत नामो, (इं) 'हइंड बुक'.

निंद [सं] वि. निंदा जोगो.

निद्रा [सं] स्त्री. निंद. निद्राचर पु. निंद में हलंदडु शंखु.
निद्रित वि. सुतलु, सुम्हियलु.

निघड, निघडा वि. बे डपो, हिमयवारो, दिलेर.

निघडा पु. (१) खातिरी, पको इरादो (२) पक. निघड्या
छातीचा वि. छातीज वारो, हिमय वारो, दिलेर.

निघन [सं] न. मौतु, नासु, क्तलु.

निघा पु. तज, सेकु, जमीन मां निकिरंदड बाफ.

निघान [सं] न. (१) खजानो, भंडार (२) खाजि (३) असो

(४) संग्रह.

निधि-धी [सं] पु. (१) खजानो, भंडार (२) फंडु, पन्धो,
फोडी. निधिनिक्षेप पु. जमीन में पूरियलु धनु.

निनाद [सं] पु. (१) बडो आवाजु (२) पड्डाडो.

निनाबा पु. खातिरी, जमानत.

निनाबी वि. गुमनामु, बिना नासे-सहीज वारो.

निपचित-चेत [सं] वि. बिना चुरि पुरि जे, अचलु, चुपि
चापु, साणो.

निपज स्त्री. (१) उपति, पैदाइश, पैदावारि (२) नफ़्फ़ो,
मिलिकयत.

निपजणे अ.क्रि. (१) पैदा यियणु, जमणु (२) भाबितु
यियणु.

निपट क्रि.वि. निहायलु, निपटु, बिलिह, जसुहु, निपट
निरंजन पु. (१) पवित्र-पाकु (शंखु) (२) सोदो,
बदिम्याणु (३) कंगालु.

निपटणे स.क्रि. (१) बुरिडणु (२) डाहिणु (३) धूरो करणु
(४) घटिजणु.

निपटार वि. बेकार, नीचु, निर्लजो.

निपणजा पु. (१) तड डाडो, डाडे जो डाडो (२) नाजे जो
नानो. निपणतू पु. तड डोहिटो. निपणतंड पु. तड
पोटो, पोटे जो पोटो.

निःपक्षपात पु. बे तरफ़दारी. निःपक्षपाती वि. बे तरफ़दार.

निपात [सं] पु. (१) जवालु, हेठि किरणु (२) मौतु (३)
टपो, लामारो, इहमिलो (४) चोट.

निःपात [सं] पु. सत्पानामु, पूरी तबाही, पूरी शिकस्त.

निपुण [सं] वि. होशियार, फ़ाबिलु, माहिर.

निपुब, निपुविक [सं] वि. निपुटो, निपुटी, रे औलाडु,
उमविपाड.

निब [सं] पु. निमु.

निबंड [सं] पु. (१) मज़िमुतु (२) बुधणु, बंधणु (३) ऐक,
झल.

निबंडक पु. दाखिला कंदडु, (इं) 'रजिस्ट्रार'.

निबड [सं] वि. बुधणु.

निबर [सं] वि. (१) सखु, डाडो (२) हुकलु ईं सखु (३)
मूनो ईं बेकार.

निबलोण न. नजर कढण लाइ निमु जा पण (-धीरण).

निबिड वि. (१) सख्खु, झडो (२) पाटो (संगलु) (३) गहिरो (४) भिम (अँवहि).

निबू न. लीमो.

निबूर पु. आभू, बासिरीज जा पका बाँदइ संग, बासिरीज जा सेकियल बूँजरा दाणा.

निबोणी, निबोली स्त्री. (१) निमु (बजु) (२) निमूरी.

निभने [सं] अ.क्रि. (१) निबडनु, पारि पवणु (२) सट सलणु (३) बचणु, छुटणु.

निभाव पु. (१) सट, सट सलणु (२) बचाज (३) निभाज, पूरो पियणु, न खुटणु, बेडा बुने लगणु.

निभाविले स.क्रि. निबाहिनु, बेडा बुने लगानु, कणु रासि करणु.

निबाँत वि. दिना राक-बप.

निम [फ] वि. नीमि, अघु. निमगोरा वि. थोरो गोरो-अछो. निमगोल पु. अघुगोल. निमसरकारी वि. अघु सरकारी, अहिंते सरकार जो थोरो तज्बो हुजे (अहिंती संस्था). निमत्तारा पु. अघु दत्त. निमा, निम्मा वि. नीमि, अघु. निमेनिम वि. अघो-अघु. निमेनिमे कि.वि. अघूरो सधूरो.

निमक [फ] पु. निमकु, लणु.

निमाम [सं] वि. मगणु, गुस्सानु.

निमज्जन [सं] न. चालीज मै डुबी, मगणु पियणु.

निमंजन [सं] न. (१) नीँह, वज्रवत (२) कोठ, सडु, पुराडु.

निमित्त [सं] न. (१) निमित्ति, सबबु, कारण (२) इरादो, मक्कसदु (३) साधणु (४) इस्ज़ाणु. निमित्ताला टेकने बहानो-सबबु गोलणु. निमित्ताचा धनी वि. सुदिके जी बुकिरी. निमित्त-त्य अ. - जे इरादे सां, - जे मक्कसद सां.

निधिष [सं] न. (१) अधि छिभण जेतिरो वज्रु, पलु, अधि छिभ, बाइल (२) अधिपू पुरणु.

निमुज्जता वि. (१) मोडहो (२) मक्कसती, ठिक तर्फु सन्धो थोडो बेडहु, दल किमिसि.

निमूट वि. साँति, माठि, बुनि, बुनु. निमूटपणे कि.वि. चुनु

चुपाति, माठि करे.

निम [सं] वि. (१) ऊन्धो, गहिरो (२) हेठियो, हेठहीज वारो.

नियत वि. (१) मुकरर (२) काइमु (३) पको (४) दाइमी, नितु (५) कब्जे मां कयलु. नियत कालिक न. मज्जणु, (इं) 'पीरिजॉडिकल्'.

नियत [फ] स्त्री. नियत, मुराद.

नियंता [सं] वि. हाकिमु, अधिकारी.

नियती [सं] स्त्री. (१) भाणु, नसीबु (२) ज़ाब्तो, नियमु.

नियंत्रक [सं] पु. हलाईदहु, मुहाफिजु, (इं) 'कंट्रोलर', 'मॉडरेटर'.

नियंत्रण [सं] न. ज़ाब्तो, अख्तियार, राजु.

नियम [सं] पु. (१) नियमु, काइदो (२) सिरिस्तो (३) निश्चो, पको इरादो (४) शर्त (५) कब्जे में रखणु. नियमन न. (१) ज़ाब्तो, संजमु (२) ज़मलु, अधिकार. नियमब्राह्मण वि. काइदे खां बाहिरि. नियमावली स्त्री. नेमनि-काइदनि जी क़तार. नियमित वि. (१) नेम सां (२) बा काइदे (३) महिलाइतो, नेमाइतो, वक्त जो पूरो (४) मुकरर (५) कब्जे में कयलु. नियमित बहुकोण पु. पूर घणकुंडो, (इं) 'रेग्यूलर पॉलीगॉन्' (जामेट्री). नियामक वि. नियम-हुकुम में रखंदहु, मुकरर कंदहु.

निपुक्त [सं] वि. मुकरर, थाफियलु, ठहिरायलु.

नियोग पु. (१) आग्या (२) अधिकार (३) मुकररी (४) बे औलादि विधवा या ज़ाल खे नंटे डेर मां औलाद पैदा करण लाइ हिनल आग्या-भोकल.

निवोजन [सं] न. (१) तजिवीज, रिया, (इं) 'लेंडिंग' (२) कारण.

निवोजने [सं] स.क्रि. मुकरर करणु, तजिवीज करणु, रिपणु.

निरंकार वि. निरंकार.

निरंकुश [सं] वि. (१) बे लगामु, आज़ादु, छुड्वाणु (२) खुदि मुक्तिपार.

निरख [फ] पु. निर्बु, नुर्बु, बाज़ारि जो अघु.

निरख स्त्री. निरख, पारिख.

निरखणे स.क्रि. (१) निरखणु, दिसणु (२) चिताए दिसणु.
 निरंगळी स्त्री. सुस्ती, निंड (थक करे ईवड).
 निरगाठ स्त्री. पकी गुंठि. (निरगाठ × सुरगाठ).
 निरंजन [सं] वि. (१) शुधि (२) बेदागु (३) लिकलु. न.
 (१) विद्या (२) ग्यानु (३) ईश्वर, जाणुणहार,
 निरंजनु.
 निरंजन न. दिसो 'निरांजन'.
 निरडणे स.क्रि. बुरिडणु, उधी पुधी साफु करणु.
 निरडणे, निरडणे स.क्रि. पचाए पको करणु (मटु).
 निरडाविणे अ.क्रि. हिरणु, हेर पवणु.
 निरत [स] वि. (१) बे ह्रदि मग्नलु (२) मोहितु, अकनु
 छकनु (३) राजी.
 निरंतर कि.वि. लगातारि, सांदहि, ठिकसार. वि. (१)
 दाड्ढु, काड्ढु (२) सजो, अखंडु.
 निरपणे स.क्रि. (१) बुरिडणु, उधी पुधी रणु (२) भोगणु,
 लोडणु (३) लाख लाहिणु, दब कडणु (४) ओलारणु.
 निरपराध वि. बे गुनाहु.
 निरपेक्ष वि. (१) कामना-इछा न कंदडु, बे गर्जु, निस्वार्थी
 (२) अनाथु (३) निजु, निजो, (३) 'अइसोल्पूद'.
 निरपेक्ष मूल्य न. निजु मुल्लु.
 निरध [सं] वि. बादलनि बिना, साफु (आकासु).
 निरय पु. (१) नरकु (२) पापु, दुबु.
 निरर्गल वि. (१) रंडक बिना (२) आज्ञाडु, छुड्वागु,
 बेलगामु.
 निरर्थक [सं] वि. (१) बेम्जनों, अजायो (२) बेकारु,
 अजायो (३) गरीबु.
 निरलस वि. चुस्तु, जफ़कशु.
 निरवकाश [सं] वि. (१) फुरसत बिना (२) भरियलु,
 सथियलु (३) घाटो, गहियो.
 निरवणे, निरविणे स.अ.क्रि. (१) सौपणु, हुवाले करणु (२)
 इंतजामु-बंदोबस्तु करण लाडू चवणु (३) कम सौपणु.
 निरवानिरव स्त्री. तरतीब, उकलाउ, नेकालु.
 निरवयव [सं] वि. उजवनि बिना. निरवयव अंक पु. पूरो
 अंगु, सजो अंगु.
 निरबनंब [सं] वि. (१) बेआघारु, बेसहारे (२) खुदियाळ,

पाण ते भादीबडु.
 निरखन [सं] न. उपवामु.
 निरखा-सी स्त्री. (१) बुछो (२) सुस्ती.
 निरख वि. (१) हल्के दर्जे जो (२) बे सवादी, फिजो, रसु
 बिना.
 निरखणे [सं] स.क्रि. (१) परे करणु, फिटी करणु, कडी
 छडणु (२) बाहिणु (३) कुडो गाबितु करणु, लाहिणु
 (४) हटाडणु. निरखन न. (१) शांति करणु, दूरि
 करणु-मियणु (२) नाकार.
 निरखंकार-री [सं] वि. निरखंकारी, निगाणो.
 निरखर वि. बेडुल्लु, अग पड्ठियलु, जाडिनु. निरखरता स्त्री.
 बेडुल्ली.
 निरख स्त्री. ताड-खजीज बे वग मां कडियल ताजी रसु.
 निर [हिं] वि. शुधि, साफु. कि.वि. खुणो, फ़कति.
 निरकरण [सं] न. (१) कडी छडणु, परे करणु (२) देश
 नेकासी (३) खंडु (४) निबेरो, इलु.
 निरकार [सं] वि. (१) निराकार (ईश्वर) (२) बे बीसो.
 निरांजन, नीरांजन [सं] न. (१) आरती करण जो बर्तनु,
 बीजो रखण जो बर्तनु, बीजो (२) आरती.
 निराधार [सं] वि. बेआधार, बेमुनियानु.
 निरामय [सं] वि. (१) तंडुलसु, निरोगो (२) बिना
 बीमारीज वारो भाडो-प्रदेशु (३) शांति.
 निरामिष [सं] वि. (१) मासु न खाईवडु, वेसु (२) वेसु
 (खाद्यो).
 निरानंब [सं] वि. (१) आधार-असे बिना (२) खुदियाळ
 (३) (ईश्वर) निराकार.
 निराव [सं] वि. निरासु, नाजमेडु.
 निरावय, निराविष [सं] वि. बे असे, बे सहारे.
 निरास पु. शांति करणु, दूरि करणु. निरास करणे दूरि करणु,
 काटणु, गुमु करणु, नाणु करणु.
 निराहार [सं] पु. उपवामु.
 निराळ [सं] न. (१) आकासु (२) निराकार ईश्वर. निराळे
 पोटी कि.वि. नेराने.
 निराळा-ळे [सं] वि. (१) निरासो, न्यारो (२) बुडा, अजगि,
 धार (३) धारियो.

निरिच्छ वि. इच्छारहित, निर्लोभी, निष्काम.

निरिच्छिय [सं] स्त्री. पुनु, पुनु.

निरौम पु.न. नीरुम (जहाज लाइ), (इं) 'बटलर'.

निरौम्वरबाद [सं] पु. नास्तिकु मत. निरौम्वरबादी वि. नास्तिकु.

निरौह [सं] वि. निष्काम, इच्छारहित.

निरौक्षण [सं] न. भक्त, तपास, परिश्र, ध्यान सां दिसणु.
निरौक्षणे स.कि. बारीकीज सां-ध्यान सां दिसणु.

निरुक्त [सं] न. वेदनि जी समुसाणी इंददु प्रमु. निरुक्ती
स्त्री. इच्छाकाजी समुसाणी, वस्त्र.

निरुक्त-नी-ते [सं] कि.वि. ज्वर, पक, क्षातिरीज सां.

निरुत्तर [सं] वि. ला जवाब, जवाब न हुई संधेदु.

निरुत्ताह [सं] वि. (१) बिना उत्ताह (२) नाजमेनु, निरामु
(३) निस्तो, हिमध हारायलु.

निरुज [सं] वि. बघलु, बंदि पियलु, रोकियलु.

निरुसोय-नी [सं] वि. बे कारि, आलिसी, निश्चिनिषो.

निरुसद्व-जी [सं] वि. कंठि धे न सताईदु, तकिलीफ न
ईंददु, गरीब.

निरुपम [सं] वि. बे जोड़, लाहानी.

निरुपाय [सं] वि. (१) साचार, बे बसि (२) लाजिमी.

निरुपाय [सं] पु. साचार, साचारी.

निरु पु. वीमेंट जे पलस्तर मर्चा इमज जो धाटो चुनो.

निरुपक [सं] वि. बघानु कंददु, बुझाईदु.

निरुपन [सं] न. (१) कपणु, बघानु (२) जाय, दिसणु,
खोज (३) वस्त्र (४) बीवार. निरुपणीय वि. बघानु
करण जोगो. निरुपणे स.कि. (१) बारीकीज सां
दिसणु (२) बघानु करणु (३) समुसाणु.

निरुपी [सं] वि. निरुपी, संदुरस्तु, चाकु, इच्छाजो.

निरुष [सं] पु. (१) रोक, रंढक (२) संजमु, बुझानु (३)

ज्ञानखानो. निरुषक पु.वि. (१) रोकईदु (२)

बिजिरीज जी धारा धे रोकईदु, (इं) 'इन्सुलेटर'.

निरुषणे स.कि. (१) रोकणु, संजमु करणु (२) बुझान
में रणणु, बंदि करणु, झलणु.

निरुप [सं] पु. (१) निपाणो, पैणामु, लनीहो (२) आजा,

मोकल (३) मोकिलानी, रुचिमत. निरुप केने

मोकिलाइणु, रुचिमत वठणु. निरुप देणे मोकिलाइणु,
रुचिमत द्वियणु, उमाणणु. निरुप समारंभ पु. मान
शान सां उमाणण जो समारंभु, (इं) 'सेंड ऑफ'.

निरुप्या वि. कासिदु.

निर्गत-ति [सं] स्त्री. सुठो नतीजो, सफलता.

निर्गत [सं] वि. बाहिरि वेंददु (मालु).

निर्गम [सं] पु. (१) मोखु, छोटिकारो (२) नतीजो, अन्तु
(३) बाहिरि ववणु (४) कूचु, नेकालु.

निर्गमन [सं] न. नेकालु, निकालु, बाहिरि ववणु.

निर्गठ [सं] स्त्री. पकी गंदि.

निर्गुण-णी [सं] वि. निर्गुण.

निर्गुण [सं] वि. बे रङ्ग, निर्दई, कठोर.

निर्घोर [सं] वि. बे डपो, बे बाकु, बे ओनो, बे फिकिरियो.

निर्जंतुक [सं] वि. जीव्हा कडी छडियलु (पाणी वगेरह),
(इं) 'स्टेरिलाइज्ड'. निर्जंतूकरण न. जीव्हा कडी
छडण जी क्रिया, (इं) 'स्टेरिलाइजेशन'.

निर्जन [सं] वि. सुजो, उजडु, वीरानु. निर्जनीकरण न.
सुजो-वीरानु-उजडु करण जी क्रिया.

निर्जन [सं] वि. (१) पाणीज बिना (हंघु) (२) खुशकु (३)
निर्जल उवपासु.

निर्जीव [सं] वि. (१) बे जानि (२) कमिजोर (३) सुकलु.

निर्जर [सं] पु. सरिणो, आबशार.

निर्डाबणे अ.कि. हिरणु, हेर पवणु, बे शरमो घियणु.

निर्णय [सं] पु. (१) निर्नई, फैसिलो (२) इरादो, निश्चो
(३) ठहराउ. निर्णायक वि. (१) फैसिलो कंददु,
मुन्सिफु (२) कर्तई, पको (रायो). निर्णायक मत न.
कर्तई राइ या वोट, (इं) 'कास्टिंग वोट'. निर्णित वि.
फैसलि कयलु, निबेरो कयलु. निर्णय वि. ठहराउ
कयलु, फैसिलो करण जोगो.

निर्दनन न. तबाही.

निर्दळणे, निर्दळणे स.कि. (१) तबाहु करणु (२) शिकस्त
द्वियणु.

निर्दिष्ट [सं] वि. (१) डेबारियलु, जाणायलु (२) मये
जिकिरु कयलु (३) हुकुमु-आग्या कयलु.

निर्देश [सं] पु. (१) जिकिरु (२) हुकुमु, आग्या (३) उपदेशु

(४) नालो, डसु पतो (५) डेखारण जी किया.

निर्देशांक पु. बुघाईदडु अंगु, फुहिरस्त, (६) 'इडेक्स'.

निर्देशिका स्त्री. (६) 'डिरेक्टरी' (फोन).

निर्दोष [सं] वि. (१) बे ऐबु (२) बे डोही.

निर्द्वंद्व [सं] वि. बिना मुखालिफ.

निर्धन [सं] वि. निर्धनु, गरीबु.

निर्धार [सं] पु. (१) पको इरादो, विश्वासु, छातिरी (२)

फैसिलो (३) नेमु (४) आधार. निर्धारणे स.क्रि.

इरादो-निश्चो करणु, तइ करणु.

निर्धाव घटक न. (६) 'मेडिन् ओवर्' (क्रिकेट).

निर्धास्त [सं] वि. (१) बे ओनो (२) बे डपो.

निर्धूम [सं] वि. बिना धूँहें.

निर्धोक [सं] वि. बे जोबो, सलामतीज वारो.

निर्नायक [सं] वि. बिना हाकिम, बिना अगुवान. निर्नायकी

स्त्री. अन्धु धन्धु, बे इन्तिजामी.

निर्बध [सं] पु. (१) पाइबंदी, रोक, अल (२) कानूनु,

काइदो, हुकुमु, नियमु.

निर्बल-छ [सं] वि. निबलु, कमिजोरु, हीणो.

निर्बीज [सं] वि. (१) बिना बिज (२) नासु बियलु.

निर्वुद्ध-ध्दी [सं] वि. बे दिमागु, बे समुशु, अनाबी.

निर्वोध [सं] वि. अत्रोशु, जाहिलु, अण पड्हियलु.

निर्भय [सं] वि. (१) निर्भज, बेडपो, बेबाकु (२) बे जोबो,

सलामतीज वारो.

निर्भर [सं] वि. (१) भरिपूरि, पूरो भरियलु (२) बे इदि

(३) आधार रखंदडु. पु. (१) पुठि (वठणु) (२)

आधार, विश्वासु.

निर्भर्त्सणे [सं] स.क्रि. धिकारणु, लास लाहिणु, बेइजलतो

करणु, गिला करणु, नफिरत करणु. निर्भर्त्सना स्त्री.

निंदा, बेइजती, नफिरत.

निर्भीड [सं] वि. (१) बे डपो, बे बाकु (२) बे अदनु,

गुस्ताखु.

निर्भेळ वि. शुधि, खालिसु, बिना मिलावट.

निर्भात [सं] वि. छातिरीज वारो, बिना धम, भरोसे वारो.

निर्भातपणे क्रि.वि. विलासकि, अवसि, छातिरीज सां,

डकण बिना.

निर्मनुष्य वि. (१) वीयनु, मुनो (२) अकेलो.

निर्मम [सं] वि. निर्मोही.

निर्मल-छ [सं] वि. (१) निर्मलु, साफु (२) पवित्रु, (३) शुधि.

निर्माण [सं] न. (१) निर्माणु, रचना (२) मापणु, तोरणु

(३) बनावत. निर्मिणे स.क्रि. पैदा करणु, अहिणु,

बनाइणु. निर्मित वि. पैदा कयलु, अहिणलु, बनयलु.

न. नसीबु, लेखु.

निर्मात्य [सं] न.पु. (१) ईश्वर से अर्पणु करण धां पोइ मुक्ती

वियल गुल-यन वगेरह (२) जूज गुल-यन (३) बिसि

तां लही वियलु सज्जु.

निर्मूल-छ [सं] वि. (१) बिना पाइ (२) बे मुनियानु, बिना

आधार (३) पाइ पटियलु (४) कूबो. निर्मूलन न.

(१) पाइ पटे कडणु (२) तबाही, नासु.

निर्माण [सं] न. (१) बाहिरि निकिरणु, खानो धियणु (२)

खालाणो, मुक्ती, मोखु.

निर्यात [सं] स्त्री. नेवति, नेगति, खानगी.

निर्लेज्य वि. निर्लेजो, बेहारमु.

निर्लेप, निर्लिप्त [सं] वि. (१) पवित्रु, शुधि (२) अण छुह्यो.

निर्लेश [सं] वि. बे औलादि. पु. खानदान जी तबाही.

निर्बाचन [सं] न. चूड.

निर्बाण [सं] न. (१) निर्बाणु, मुक्ती, मोखु, छोटिकारो (२)

अनर्थु, मुक्तीबत (३) भीतु, खालाणो (४) कंठि

गालि जी हड धियणु. निर्बाणीया वि. (१)

आखिरीनि (२) औधीज बेल नें कमु ईइडु.

निर्बात [सं] न. (१) बिना हवा जाइ (२) खालु, (३)

'बड्कपूम'. वि. (१) बिना हवा (२) शांति, बिना

चुरुरि.

निर्वासन [सं] न. देश नेकाली, जलावतनी. निर्वासित वि. बे

धर, पहिजे देस धां बाहिरि कडियलु-निकितलु,

जलावतनु.

निर्वाह [सं] पु. (१) निर्वाहु, गुजिरानु (२) जपाइ, बसीलो,

बाइहो (३) बचाइ, जसो. निर्वाह करणे (१) गुजर

करण, पेडु भरणु (२) धु के डेखारणु.

निर्वाहणे स.कि. हलाडणु, गुजळ करणु, रहणु.

निर्वाहण पु. (१) खातिरी, पक (२) निरयो (३) शुधिता, पाकीजणी.

निर्विकल्प [सं] वि. भेद रहित. निर्विकल्प समाधी 'सविकल्प समाधी' द्वितीय.

निर्विकार [सं] वि. विकार रहित, गुण-गुण न बदिलीदहु, अचल.

निर्विघ्न [सं] वि. बिना रुकावट.

निर्विबाध [सं] वि. बिना तक्रियार, बिना बहिष. कि.वि. पक, पूरीज लुह, तक्रियार बिना.

निर्वीर्य [सं] वि. बिना वीर्य, नामदु, गीदी.

निवृत्ति-ली [सं] स्त्री. (१) निवृत्ती, मोक्ष, मुक्ती (२) मुक्षु संतोष (३) पछाडी, अन्त.

निर्वेद [सं] पु. (१) कराहत, बुझे (२) वैराग्य.

निर्वेद्य [सं] वि. वे ओमो, वे विकिसिरो.

निर्व्यसन-नी [सं] वि. बिना झडत-डुलत.

निर्व्याज [सं] वि. (१) असुनी, खासिणु, शुधिस सचो (२) कपट रहित. निर्व्यसना स्त्री. शुधिता, सरलाई, सलग्नी.

निर्व्यसित [सं] वि. कडी छट्टियणु, भीरुणु, मुकतणु.

निव्यास पु.न.स्त्री. द्वितीय 'निलीम'.

निव्यास पु. नीलामु.

निनीम पु.स्त्री.न. निरीमु (जहाज लाड), (इं) 'बदलस'.

निवटणे स.कि. (१) मारणु, नासु करणु, बडणु (२) गोलणु, बूडणु, सोडणु, साफु करणु.

निवड स्त्री. बूड, पसंटी. निवडळ वि. (१) बुद्धिमलु, बीयो (२) शोर.

निवडणे [सं] स.कि. (१) बूडणु (२) पसंदि करणु (३) फैसिलो-झराज करणु (४) कडी छडणु. निवडणी स्त्री. बूड, पसंटी. निवडणूक स्त्री. बूड, 'इलेक्शन'.

निवडण्याबड स्त्री. सोडणु (अन्त).

निवडण, निवडण पु. (१) नांग यणि जो बूटे-वणु (२) मूहक (वणु).

निवडण न. जयिपल अविधुनि मया रक्षण लाड बीर में युधिपणु पडो पर पटी.

निवणे [सं] अ.कि. (१) ठरणु, धधो घियणु (२) घटिजणु, लहणु (३) शांति घियणु (४) खपी वजणु (५) सुखी घियणु.

निवतणे न. रोटीज जी नीड.

निवतणे [सं] अ.कि. (१) मोट झाडणु, वापसि वरणु (२) बीहणु, बंदि घियणु (२) मरणु, गुजिरणु.

निवविणे स.कि. (१) ठरणु, धधो करणु (२) घटि करणु (३) शांति या खुशि करणु (४) झको करणु.

निवळ स्त्री. (१) आसुरायलु-आठुरायलु पाणी, नितिरियलु पाणी (२) साफी रकम. वि. (१) आसुरायलु, नितिरियलु (२) साफी, (इं) 'नेट' (३) सिफि फकति.

निवळणे अ.कि. (१) आसुरणु, नितरणु, आठरणु (पाणी), साफु घियणु (२) शांति घियणु, घटिजणु, लहणु (३) सुधिरणु (४) पचणु, रसणु (५) धाको जमणु, चालाकु घियणु. निवळण न. आठार, नितिरणु, आसुरणु, आछार.

निवळी स्त्री. (१) आठारियलु-आसुरियलु पाणी (२) चूने जो पाणी.

निवाड पु. (१) न्याज, फैसिलो, निबेरो (२) फर्कु. निवाडपत्र न. फैसिलो, (इं) 'डिक्री'.

निवांत [सं] वि. (१) निवेकिलो, शांति (२) बिना गोड-शोर. कि.वि. शांति-माठि करे, शांतीज सां, बिना गोड जे.

निवात [सं] वि. बिना हवा.

निवारक वि. (१) टारीदहु, रोकीदहु (२) हटाईदहु.

निवारण [सं] न. (१) पोडते मोटाडणु-हटाडणु (२) रोकणु, रंडक (३) बचाज.

निवारणे [सं] स.कि. (१) निवारणु, पोडते मोटाडणु-हटाडणु (२) मवाडणु (३) रोकणु (४) निवारणु, टारणु (५) मनड करणु, समुसाडणु.

निवारता पु. लावारिती.

निवारण पु. (१) असो, पनाह जी जगह (२) बिना हवा जगह. निवा-वास बसणे बसाट में विहणु.

निवास [सं] पु. (१) निवासु, घर (२) रहण-टिकण जी

जाइ, (इं) 'लॉज' (३) अज्ञो (४) आबादी. निवासी
वि. निवासी, रहाकू.

निविदा स्त्री. अधु पतरु, (इं) 'टेंडर'.

निवृत्त [सं] वि. (१) वापसि वरियलु, मोटियलु (२)
रोकियलु (३) मोख डींदडु (४) 'पेन्शन' मिलियलु.

निवृत्ति-त्ती [सं] स्त्री. (१) बंदि थियणु, बीहणु (२) मोटणु,
वापसि वरणु (३) अन्तु (४) वैरागु, दुनिया जे
विषयनि खां मुहुं मोड़े ईश्वर आहुं लाड़ो रखणु (५)
निर्विर्त्ती, मोखु, मुक्ती. निवृत्तिमार्ग पु.
दुनियादारीअ खां परे रही ईश्वर आहुं लाड़ो रखण जी
वीचार धारा (ज़िदु-प्रवृत्तिमार्ग). निवृत्तिवेतन न. (इं)
'पेन्शन'.

निवेदणे [सं] स.क्रि. (१) बुधाइणु, चवणु, गाल्हाइणु (२)
ज़ाहिर करणु (३) अर्पणु करणु. निवेदक वि. बुईंदडु,
गाल्हाईंदडु, बयानु कंदडु. निवेदन न. (१) बुधाइणु,
बयानु (२) पधिराई (३) अर्पणु करणु (४) अर्जु.

निवेश [सं] पु. (१) लंघु (२) घरु (३) रहणु (४) आबादी,
गोठु वसाइणु (५) वाघारो (६) काबिलियत.
निवेशन न. अंदिर रखणु, थाफणु, बीहारणु.

निव्वळ वि. (१) साफ़ी (नफ़्फ़ो) (इं) 'नेट'. (२) फ़क़ति.

निःशंक [सं] क्रि.वि. बिना कंहिं शक-संकोच जे.

निःशब्द वि. आवाज़ु न कंदडु, माठि, चुपि. निःशब्दतास्त्री.
बुट, खामोशी.

निशा [फ़ा] स्त्री. (१) खातिरी, पक, विश्वासु (२) ढउ (३)
ज़िमो.

निशा स्त्री. (१) नशो (२) नशेवारी शैइ. निशाबाज वि.
नशई.

निशा [सं] स्त्री. राति. निशाकर-पती पु. चंडु. निशाचर पु.
(१) राकासु (२) चोरु (३) चिबिरो (पखी). निशांत
पु. राति जी पछाड़ी, राति जो पोयों पहर.

निशान न. (१) निशानी (२) झंडो (३) निशानु (बंदूक जो)
(४) नगारो. निशाणी घाव घालणे हमिलो करण लाइ
नगारो वज़ाइणु, हमिलो करणु. निशाणाचा हत्ती पु.
(१) फ़ौज में झंडो लगलु हाथी (२) अगुवानु.

निशि-शी [सं] राति. निशीथ पु. अधु राति.

निशी श.अ. सां, गडु.

निशोत्तर [सं] न. टीजकाठी.

निःशस्त्रीकरण न. हथियारबंदी.

निःशेष [सं] सभु, सारो, समूरो, खातिमु.

निश्चय [सं] पु. (१) निश्चो, पको इरादो (२) ठहराउ,
निबेरो, फैसिलो (३) खातिरी. निश्चयी वि. अमुडु,
निश्चो कंदडु.

निश्चल-ळ [सं] वि. अचलु.

निश्चित [सं] वि. पको, मुक़िररु कयलु, पक कयलु.

निश्चिती स्त्री. पक, निश्चो.

निश्चित [सं] वि. बे ओनो, बे फ़िकिर.

निश्चेतन वि. अचलु, बे होशु, बे सुधि.

निश्वास पु. साहु (बाहिरि कढियलु), डिघो साहु.

निश्शंक वि. डिघो 'निःशंक'.

निश्शब्द वि. डिघो 'निःशब्द'. न. ब्रह्म.

निषाद [सं] पु. (१) शिकारी, चंडालु (२) शूद्र औरत खे
ब्राह्मण मां थियल औलाद.

निषिद्ध वि. (१) रोकियलु, मनअ कयलु (२) धर्म-शास्त्रनि
में त्यागण लाइ लिखियलु.

निषेध [सं] पु. (१) रोक, मनअ (२) अअतिराजु (३)
धिकार.

निष्कपट [सं] वि. निष्कपटु, बिना कपट, सिधो, सचो.

निष्कर्ष [सं] पु. (१) सारु, तात्पर्यु, ततु (२) नतीजो (३)
कसुवटी.

निष्कलक [सं] वि. निहकलंकु, बे दागु, शुधि.

निष्कांचन [सं] वि. गरीबु.

निष्काम [सं] वि. निष्कामु, कामना रहित, फल जी इछा न
कंदे कयलु.

निष्कारण क्रि.वि. अजायो, कारण खां सवाइ.

निष्कासन [सं] न. नेकाली, बाहिरि कडी छडणु.

निष्काळजी वि. बे फ़िकिर, बे परिवाहु. स्त्री. लापरवाही.

निष्क्रिय [सं] वि. (१) सुस्तु, आलिसी (२) बे तास़ीर.

निष्ठ वि. (१) रहंदडु (२) साणु, गडु.

निष्ठा [सं] स्त्री. (१) पको प्रेमु-भगिती-सरधा (२) वेसाहु,
विश्वासु (३) अन्तु, नतीजो (४) हालति. निष्ठान

वि. पको प्रेमु कंदडु-सर्धा खंदडु, पको विश्वासु कंदडु.

निष्ठुर वि. (१) कठोर, सखु (२) निर्दई.

निष्णात [सं] वि. (१) चतुर, होशियार (२) माहिर, भंडु.

निष्पत्ती [सं] स्त्री. (१) समाप्ती, सिधी (२) नतीजो, फलु, अन्तु (३) उत्पत्ती.

निष्पन्न [सं] वि. (१) पैदा थियलु (२) पूरो पकलु (३) पिरायलु, हासलु थियलु. न. (१) फलु, नतीजो (२) अन्तु, नतीजो. निष्पन्न होणे (१) हासलु थियणु (२) पैदा थियणु (३) नतीजो निकिरणु, पिराडणु.

निष्पन्न, निष्पन्न [सं] वि. बिना पननि (वणु).

निष्पक्षपात [सं] पु. बे तरफदारी, बे रिआई. निष्पक्षपाती वि. बे रियाउ, न्यायी, न्याउ कंदडु.

निष्पादणे [सं] स.क्रि. पैदा करणु.

निष्पाप [सं] वि. निष्पापु, अबोझु, बे डोही, अभामडो.

निष्पन्न [सं] वि. फिको, तेज रहित.

निष्पल वि. अजायो, बिना नतीजे, बे सूदो, बे फाडदे.

निसटणे [सं] अ.क्रि. (१) खिस्कणु, भजी वणणु (२) तिरिकी वणणु, तिकिरणु.

निसडा धोंडा सिराणि, चाकू वगेरह तिखो करण जो पथर.

निसण-णी स्त्री. डाकणि.

निसणे [सं] स.क्रि. (१) चूडणु, सोडणु (अनाजु) (२) छिलणु, खल लाहिणु.

निसंतान न. (१) कुल-खानदान जो नासु, पूरी तबाही (२)

औलादु न हुआण जी हालति.

निःसंग वि. अकेलो.

निःसत्त्व [सं] वि. (१) कमिजोरु (२) निसतो (३) नीचु.

निःसंदिग्ध [सं] वि. बिना शक.

निःसंदेह क्रि.वि. बिलाशकि, खातिरीअ सां, बे शकि.

निसबत [अ] स्त्री. (१) सन्बुधु, लागापो (२) हुकूमत. क्रि.वि. निस्बति, बाबति.

निसरगाठ स्त्री. डेढ गुंढि.

निसरड-डा वि. तिरिक्किणो.

निसरड-डे न. तिरकणि वारी जाड, तिरकणि.

निसरणे अ.क्रि. (१) तिरकणु, गिस्कणु (२) लहणु, घटिजणु.

निसर्ग [सं] पु. (१) सिरिष्टी (२) कुदिरत (३) सुभाउ. निसर्गचित्र-दृश्य न. निजारो, मन्जुरु.

निसवणे [सं] अ.क्रि. (१) संगु निकिरणु (बूटे में) (२) बेशरमु थियणु (३) माहिर थियणु.

निःसंशय वि. बे शाकि.

निसळणे स.क्रि. चमिकाडणु.

निसासणे अ.क्रि. (१) सहिकणु (२) शूकारो भरणु, थधो साहु खणणु.

निसूक-ग वि. (१) बे शरमु, निर्लजो (२) सुस्तु (३) सिधो वेंदडु.

निसूर, निसूरवाणा-णी वि. (१) बे ओनो, बे फिकिरु (२) बे शरमु (३) निर्दई.

निःसृत वि. बाहिरि आयलु-निकितलु.

निस्तार पु. (१) उपाउ (२) छोटिकारो (३) तरणु (४) मोखु, मुक्ती (५) पारि पवणु. निस्तारानिस्तार स्त्री.

सीलणु, उकलाउ करणु, ठाहे रखणु, कमु पूरो करणु.

निस्तारणे स.क्रि. (१) सीलणु, पूरो करणु, ठीकु करणु (२) भोगणु, लोडणु, लोडाडणु.

निस्ता क्रि.वि. रुगो, फकति.

निस्तूक क्रि.वि. (१) फकति (२) असुलु, सफा, समूरो, बिल्कुलु.

निस्तेज [सं] वि. (१) फिको, तेज रहित (२) मोगो, झको.

निस्पृह वि. (१) कामना रहित, संतोषी (२) बे फिकिरु, बे परिवाहु (३) बे रियाउ (४) जुदा.

निस्संग वि. (१) अकेलो (२) निर्लजो.

निस्सत्त्व [सं] वि. (१) निसतो (२) कूडो.

निस्सार वि. बेकारु, बे सूदो, निसतो.

निस्सीम वि. बे हदि.

निहाळणे स.क्रि. निहारणु, तकणु.

निहित वि. (१) डिनलु (२) रखियलु, धरियलु.

निळंगणी, निळंगी स्त्री. (१) थकु, सुस्ती, आलिउ (२) निंड.

निळंबी स्त्री नार-गुलीअ जो वणु.

निळा वि. (१) नीलो, नीरो (रंगु) (२) नाजुकु, नरमु.

निळाहिरवा वि. बदि रंगु.

निक्षिप्त [सं] वि. (१) उछिलियलु (२) गिरिवी रखियलु.

निक्षी स्त्री. सख्ती. निक्षीचा वि. सख्नु, कठोर सुभाज जो.

निक्षून कि.वि. चटीज तरह, साफु साफु, ताकीद कंदे.

निक्षेप [सं] पु. (१) अमानत, गिरिवी रखियल शब्द (२)

रखणु (३) पूरियलु धनु (४) त्यागु. निक्षेपणे-स.क्रि.

(१) फिटी करणु (२) रखणु (३) पूरे रखणु.

निक्षेपी वि. बुधो अणबुधो कंदडु.

नी उ.अ. ऐं.

नीच [सं] वि. (१) नीचु, कमीणो (२) हल्को, ओछो (३) बिंदिरो.

नीज स्त्री. (१) निंड (२) सिक.

नीट वि. (१) सिधो (२) पूरो (३) बराबरि, ठीकु. नीटनेटका

वि. साफु सुथिरो, ठाहूको, सुठो, ठहियलु ठुकियलु.

नीति-ती [सं] स्त्री. (१) नीती (२) सदाचार, सुठी हलति

(३) काड्डो, नियमु. नीतिमत्ता स्त्री. सदाचार,

इखलाकु. नीतिशास्त्र न. नीतीज जो बयानु ऐं

छंडछाण कंदडु शास्त्र.

नीर [सं] न. नीरु, पाणी.

नीर पु. भनु, मछियूं फासाडण जो वडो जारु-रछु.

नीरस [सं] वि. निरसु, बेरसो, बे सवादु, फिको.

नीरांजन न. डिसो 'निरांजन'.

नील पु. नीरो रंगु. वि. नीरो. नील घत स्त्री. (इं) 'ब्ल्यू प्रिंट'.

नील, नीलमणी [सं] पु. नीलमु. नीलकंठ पु. (१) नीलिकंठ,

शंकर (२) मोरु. नीलोत्पल न. नीरे रंग जो कमलु

गुलु.

नीलांजन [सं] न. (१) तूतियो (२) सूरिमो.

नीलिमा पु. नीराणि.

नीळ स्त्री. नीलु, नीरु, गुली, गुलीज जो वणु.

नुकता क्रि.वि. एतिरे में, इसो, हाणेई.

नुकसान [अ] स्त्री. नुक्सानु.

नुक्ता [अ] पु. (१) चुटिको, लतीफो (२) इलाजु, उपाजु

(३) नुक्तो, बुडी (४) नथ (उठ जी).

नुक्ता क्रि.वि. एतिरे में, इसो, हाणेई.

नुनी, नुंगी स्त्री. लली.

नुपकर वि. कमिजोरु.

नुपेक्षा स्त्री. ध्यानु डियणु, लख, ख्यालु (करणु).

नुमगणे अ.क्रि. गाड्डु धियणु, गुमु धियणु.

नुमजणे अ.क्रि. (१) न समुझणु (२) लिकलु हुअणु.

नुसता, नुस्ता क्रि.वि. सिर्फि, फकति, रुगो, निलो.

नुस्कान न.स्त्री. नुक्सानु.

नूतन [सं] वि. (१) नओं (२) ताजो (३) जुवानु (४)

अजीबु (५) हाणोको. नूतनीकरणस न. नओं कराडणु,

बदिलाडणु, (इं) 'रिन्यूअल'.

नूपुर [सं] पु.न. नूरो, छेरि.

नूर पु. (१) नूरु, रोशिनी (२) तेजु, चिमिको (३) शानु

शौकत.

नृत्य [सं] न. नाचु.

नृप, नृपती [सं] पु. राजा.

नृशंस [सं] वि. निर्दई, कठोर.

नृसिंह पु. डिसो 'नरसिंह'.

ने उ.उ. ऐं.

ने आण स्त्री. खणुपाह, खणी अचणु ववणु.

नेक [फा] वि. (१) नेकु, सचो, ईमानदार (२) लाडकु.

नेकजात वि. ईमानदार. नेकनामी स्त्री. नेकनमी.

नेचा पु. परसियानि (बूटो), (इं) 'फर्न'.

नेचा [फा] पु. हुके जो डिघो नडु.

नेट पु. (१) कोशशि (२) जोरु, ताकत (३) हिमथ (४)

आधार (५) उदमु (६) आकडि. नेटक वि. (१)

जोरदार, पके इरादे वारो, मंडी. नेटाचा वि. जोरदार.

नेटाबाभु, टेक, आधार, हिमायत.

नेटक, नेटका वि. (१) सुहिणो, ठाहूको (२) सिधो (३)

तरतीबवारि.

नेटणे स.क्रि. उदमु करणु, सख्नु कोशशि या जफाकशी करणु.

नेडे-डे न. (१) नाको, पाखो, सुईज जो टुंगिडो (२) आधार,

असो (३) हिमायत.

नेण [सं] न. अग्यानु. वि. अग्यानी, अणजाणु. नेणेपण न. न

जाणणु, अग्यानु.

नेणणे अ.क्रि. (१) न जाणणु, न समुझणु. नेणता वि. (१)

अणजाणु, अबोझु (२) सेखिडियातु, नओं, मूर्ख.

नेणीव स्त्री. (१) बे खबरी, अणजाणाई (२) अग्यानु.

नेणे स.क्रि. (१) निअणु, निहणु, खणी ववणु, खणणु (२)

वठी वगण, रस्तो डेखारणु.

नेत स्त्री. (१) नियत (२) सचाई, ईमानदारी.

नेता [सं] पु. नेता, अगुवानु, बानीकार, लीडर. नेतृत्व,
नेतेपण न. (१) कारोबार, बंदोबस्तु (२) अगुवानी.

नेति [सं] अ. इएं न, इएं नाहे.

नेत्र [सं] पु.न. नेतिरु, नेणु, अखि. नेत्रगोलक पु. तारो
(अखि जो), दोडो. नेत्रचिकित्साशास्त्र न. (इं)
'ऑपथइमॉलाजी'. नेत्रतारका स्त्री. अखि जी
माणिकी. नेत्रपटल न. अखि जो फुलो, (इं)
'नेब्युला'. नेत्रपल्लवी-पालवी स्त्री. (१) अखियुनि जे
इशारनि जी बोली (२) मेछ, अखि भगणु. नेत्रांजन
न. कजलु, सुरिमो. नेत्रोन्मीलन न. अखियूं खुलणु.

नेपथ्य [सं] न. (१) रंगमंच ते नाटक जे पुठियां वारो पर्दो,
मन्जूरु, 'सीन' (२) नाटक जे पर्दे पुठियां कलाकारनि
लाइ वेसु बदिलाइण वगेरह जी कोठी (३) सजावट.

नेपा, नेफा [फा] पु. (अगट्टू विक्षण लाइ) उब्दाणो.

नेपाळ वि. सिधी-लसी (जमीन).

नेपाळणे स.क्रि. (१) सिधी ऐं लसी करणु (जमीन), लसारणु
(२) महटणु.

नेफा [फा] पु. उब्दाणो.

नेभळट [सं] वि. (१) दुंबो, गदिलो (२) कमिजोरु, नामदुं.

नेभळा पु. धुल्हो ऐं कमिजोरु, फेफो, गीदी.

नेम [सं] पु. (१) नेमु, नियमु (२) निशानो (बंदूक-तीर
जो). नेम मारणे चुटणु, निशानो हणणु. नेमधर्म पु.
नेमु धर्म. नेमक वि. नेमी, नेम सां हलंदडु. नेमका वि.
पूरो पूरो, तुजि ज़रूरत जेतिरो. क्रि.वि. वक्त ते.

नेमणे [सं] स.क्रि. (१) मुकररु करणु (२) दुंबणु, पूरणु,
खोइणु (३) तैइ करणु (४) थाफणु. नेमनेला वि.
मुकररु कयलु, थाफियलु.

नेमणूक स्त्री. मुकररी, योजना.

नेमस्त [सं] वि. (१) विचोलो, विचूलो (२) नेमी, नेम सां
हलंदडु. (३) नरमु दिलि (४) 'लिबरल' (पार्टी)
(५) तरक्कीपसंदि (६) पूरो पुनो. नेमस्त करणे क्रि.
पक करणु, तैइ करणु.

नेमी वि. मुकररु कयलु.

नेमी स्त्री. पाटो (फीये जो).

नेबर पु. घोड़े जे पेर जो मुरो, मुरे खे ब्रधण जो पटो, मुठियो.
नेसणे स.क्रि. पाइणु (कपिड़ा), पहिरणु, वेइहणु. नेसविणे
स.क्रि. पाराइणु (कपिड़ा).

नेसू न. पाइण जो या पातलु कपिड़ो, वगो.

नेहटणे अ.क्रि. (१) वेशो अचणु, मयां अची कइकणु (२)

गपागीह में विहणु (३) तकड़ि हुअणु (४) दबिणु.

नेहमी [सं] क्रि.वि. (१) सदाई, हमेशह (२) नेमसां.

नेहाळणे स.क्रि. निहारणु, तकणु.

नैऋत्य स्त्री. इखण ओलहु तर्फु.

नैतिक [सं] वि. (१) नीताइतो, नीतीअ जो, इखलाकी.

नैपुण्य [सं] न. लियाकत, काबिलियत.

नैमित्तिक [सं] वि. (१) कारणि, सबबी, इतफाकी (२) व्रत
या डिण जे मोक्ए ते करण जो. नैमित्तिक रजा स्त्री.
इतफाकी मोकल, (इं) 'कइज्युअल लीव्'.

नैय्यायिक [सं] वि. न्यायशास्त्र जो पोइलगु, तर्कशास्त्री.

नैराश्य [सं] न. निराशा.

नैवेद्य [सं] न.पु. ईश्वर खे अर्पणु करण जो प्रसादु, भोगु.

नैष्ठिक [सं] वि. (१) विश्वास-सर्धा वारो, सर्धा सां (२)
सख्खु ऐं पाइबंदीअ वारो.

नैसर्गिक [सं] वि. (१) कुदिरती (२) सुभावीकु.

नोक न. (१) नोक, चुहिब (२) राजु (३) डंगु, नमूनो (४)
ठठु (५) टोक, तअनो.

नोकर पु. नौकर, चाकर. नोकरशाही स्त्री. नौकरशाही.

नौद स्त्री. नूँध, दाखिला, दाखिलो. नौदवही स्त्री. दाखिला
जो किताबु, रजिस्टर. नौदणी स्त्री. नूँध, दाखिलु
करणु.

नौदणे स.क्रि. नूँधणु, दाखिलु करणु.

नौर न. जहाज-बेड़ीअ जो भाड़ो.

नौ [सं] वि. नव (९).

नौ [सं] स्त्री. बेड़ी, बेड़ो, जहाज. नौतल पु. जहाज जो
तख्तो, (इं) 'डेक्'. नौदल न. नौसेना स्त्री. आरमार,
दर्याही लश्कर, (इं) 'नेवी'. नौ परिवहन न. जहाज
रानी, दर्याई सफर. नौबंद पु. पगहु, लंगर. नौभरण
न. नौप्रेष पु. चलकत, जहाज में मालु चाइहणु.

नौरजू स्त्री. छावाहियूं, पोठियूं (जहाज जूं).

नौका [सं] स्त्री. नौक, बेड़ी. नौकांग न. कण्ठो (जहाज जो). नौकानयन न. जहाजरानी, दर्याई सफर.

नौकाभंग प. कौचु.

नौबत [अ] स्त्री. (१) नौबत, मुसीबत (२) बडो नगारो.

न्यस्त [सं] वि. फिट्टी कयलु, उछिलायलु.

न्यहारी, न्याहरी स्त्री. नेरणि, नाश्तो.

न्यहाळणे स.क्रि. निहारणु, तकणु.

न्याय [सं] पु. (१) निजाज, न्याज, फैसिलो (२) ढंगु, नेमु, सिरिस्तो (३) अंदाजु (४) नीती, सदाचार.

न्यायमंडळ न. न्यायमंडलु. न्यायमूर्ती पु. जजु,

मुन्सिफु. न्यायसंगत वि. काइदे मूजिबि, जाइजु.

न्यायाधीश पु. जजु. न्यायालय न. अदालतखानो,

कोरिट. न्यायाधिकरण न. न्यायसभा, मसन्द

अदालत, (इं) 'ट्रिब्यूनल'. न्याय्य वि. वाजिबी.

न्यास पु. (१) रखणु (२) निशानु, निशानी (३) धरावत (४) सन्यासु (५) त्यागु, सौपणु.

न्यून [सं] वि. (१) घटि (२) कसो, हल्को, घटि दर्जे वारो (३) लुंडो, नंदो. न्यूनता स्त्री. घटिताई, कमी.

न्यूनगंड पु. घटिताईज जी भावना, 'इन्फीरिऑरिटी कॉम्प्लेक्स'. न्यून मूल्य न. घटि अधु. न्यून मूल्यांकन न.

घटि मुल्लु. न्यूनाधिक वि. घटि वधि.

न्याण डिसो 'नहाण'.

न्याणणे स.क्रि. सनानु कराइणु.

न्याणी स्त्री. सनानु घर.

न्याणे अ.क्रि. सनानु करणु.

न्यावी पु. नाई, हजामु.

न्यावेर [सं] न. विधवा जी शादी, विधवा सां शादी.

न्येनो पु. अग्यानी, अणजाणु.

प

प मराठी वर्णमाला जो एकीहों इर्फु सहीइ.

प [सं] वि. (१) पालींदडु, बचाज कंदडु (२) पीअंदडु.

पईलवान पु. पहिलवानु.

पंक [सं] पु. गप. पंकज न. कमलु.

पंक पु. चाश.

पकड, पक्कड [हिं] स्त्री. (१) पकड़ि, कब्जो (२) असुर (३) (कोका कढण जी) पकड़ (४) समुझण जी शक्ती.

पकडणे [हिं] स.क्रि. पकिड़णु, झलणु, गिरफ्तार करणु.

पकोडा-डी [हिं.सं] पु.स्त्री. पकोड़ो.

पक्का वि. (१) पको (२) पकलु, रसियलु (३) रघलु (४) मजिबूतु (५) चालाकु, होशियार (६) जटाज कंदडु, पको.

पंक्ति, पंक्ती [सं] स्त्री. (१) पंगति, कृतार (२) सिट (३) पंगति (रोटीज जी). पंक्तिार वि. पंगति में वेही खाईदडु. पंक्तिपठाण-बारगीर पु. (१) रोटी खाराए

नौकरीज ते रखियलु घोड़ेसुवार (२) आलिसी, टोटी.

पंक्तिपावन वि. पंगति में वेही रेटी खाइण लाइकु.

पंक्तिप्रपंच पु. पंगति में वेठल माणहुनि खे परछण

वक्ति पासि खातरी करणु, भेदभाज करणु. पंक्तिबाह्य

-भ्रष्ट वि. पंगति सां गडु वेही रोटी खाइण लाइ ना

लाइकु. पंक्तिभाऊ पु. हिक थालीज में गडु खाईदडु

-गहिरो दोस्तु. पंक्तिव्यवहार पु. गडिजी खाइणु.

पक्व [सं] वि. (१) पकलु, रसियलु (२) रघलु (३) बालगु

(४) रसीदो (५) आजिमूदिगार. पक्वान्न न.

पकवानु, मिठाई. पक्वाशय पु. मज्दो, पेटु, ओसिरी.

पक्वीभवन न. पचण-रसण जी हालति.

पक्वाशी स्त्री. लोह जी शीख.

पख, पंख [सं] पु. पंखु, पखु, पर (२) खंभु, पंखु.

पखरडा, पखळ, पखाडा पु.स्त्री. पखेइण या डिइण पखेइण जी हालति.

पखरणे स.क्रि. पखेड़णु.

पखावज [हिं] पु. पखावज, ढोलक.

पंखा [सं] पु. पंखो, विजिणो.

पखाल स्त्री. पखाल. पखाल्या वि. पखाली.

पग न. (१) पगु, पेरु (२) कदमु (३) राजु (४) खानो, घर (शतरंज जो). पगी धरणे गाल्हाङ्गण में पकिड़णु.

पगडबंद पु. पगु बुधण जो धंधो कंदडुशाखु.

पगडा पु. (१) ढारे जे मथां वारी हिक बुडी (२) असुर, प्रभाउ (३) कब्जो.

पगडी स्त्री. पगिडी, पग. पगडी फिरविणे टोपी फेराङ्गणु.

पंगत स्त्री. पंगति, भोजनु लाडू वेठल माणहुनि जी कतार.

पगार पु. पधार.

पगार पु. हुड्ही, हुंटी, नंटी बेडी.

पगिस्त वि. (१) लंगिडो, मंडो (२) पर वसि.

पंगु-गू [सं] वि. (१) मंडो, लंगिडो, जडो (२) हीणो, बे वसि, गरीबु, लाचारु.

पंघणे न. झूटो. अ.क्रि. झूटा खाङ्गणु.

पघळ वि. वेकिरो, कुशांदो, शाही.

पघळणे अ.क्रि. (१) पघिरिजणु, रिजणु, पघिरणु (२) दिलि भिजणु (३) वेकिरो थियणु.

पघा [सं] पु. सांचो (सोनारे जो).

पंच [सं] पु. पंचु, पैंचु, अमीनु, फैसिलो कंदडु. पंचकयास पु. पैंचनि जो फैसिलो-रायो. पंचनामा पु. पैंचनि जे सामुहं कयल जाच जी दाखिला. पंचाईत, पंचायत स्त्री. (१) पंचाडूति, पैंचाति, टिआकुडी (२) पंचनि जो फैसिलो (३) मुकविमो (४) अडिचणि (५) झगिडो (६) डुकुरु (७) बिगाडो (कम जो) (८) पैंचाति.

पंच [सं] वि. पंच (५). पंचकल्याण वि. पंचिकल्याणु (घोडो). पंचकोण पु. पंचकुंडो. पंचतत्त्व न. पंच तत-धरती, बाहि, पाणी, हवा ऐं आकासु. पंचपक्वात्रे न.ब.व. पंच त्त्राम, सत रखी. पंचपात्र न. पाणी पिअण जो नंढिडो ऐं उभो बर्तनु. पंचप्राण पु. पंच प्राण (-प्राण, अपान, व्यान, उदान ऐं समान). पंचमहाभूते न.ब.व. डिसो 'पंचतत्त्व'. पंचमुख पु. (१) शंकरु (२) शीहुं. पंचराशिक न. पंचरकिमी

(हिंसाडु). पंचविशी स्त्री. पंजिवीहनि सालनि जी डूमिरि. पंचवीस वि. पंजिवीह (२५). पंचविसावा वि. पंजिवीहो. पंजहत्तारी वि. (१) पंजनि हथियारनि वारो (सिपाही) (२) काबिलु. पंचानन पु. (१) शंकरु (२) शीहुं. पंचामृत न. खीरु-डूही-गीहु-मखी-खंडु-इनहनि पंजनि शयुनि जी मिलावत वारी शैडू. पंचारती स्त्री. पंजनि डीअनि जी आरती. पंचाक्षरी पु. झाडो, झाडू विशंदडु. पंचीकरण न. पंजनि तत्त्वनि मां (धरती, बाहि, पाणी, हवा, आकासु) हर हिक जो घटि वधि हिंसो खणी उनहनि जे मिलावत मां नई शैडू तयारु थियणु, (इं) 'क्विटचूप्लीकेशन'. पंचीकृत वि. पंज मूलतत्त्व गडु थियल हालति. पंचेचाळ, पंचेचाळीस वि. पंजेतालीह (४५). पंच्याऐंशी, पंच्याशी वि. पंजासी (८५). पंच्याणव वि. पंजानवे (९५). पंच्याहत्तर वि. पंजहतरि (७५).

पंचक न. (१) पंजनि जी टोली (२) पंजिकू.

पंचकळ वि. (१) फाहिणु, बेहूदो (२) निसतो, अणसवादी.

पचणे अ.क्रि. (१) पचणु, रघिजणु (२) पचणु, हजमु थियणु (३) फबणु. पचविणे स.क्रि. (१) पचाङ्गणु, रघणु (२) पचाङ्गणु, हजमु करणु (रिश्वत) (३) पचाङ्गणु, सहणु (घकु).

पंचत्व न. सरीर जा पंज तत्व जुदा जुदा थियणु, मरणु.

पचन न. हाजिमो. पचनी पडणे भाडू पवणु.

पचपचीत वि. अणसवादी, फिको, बे रसो, लिसो (खाद्यो).

पचंबा पु. सांवण जे हर सूमर ते देवता जे मंदर अगियां लगुंदडु मेलो.

पंचम वि. पंजो. पंचम, पंचम स्वर पु. पंचमु, राग जो पंजो सुरु (२) वीणाजी पहिरीं तार (३) बदिनामी (४) तमाकु.

पंचमी स्त्री. (१) पंचमी (२) ग्रामर में पंजीं विभक्ती या हालति जरी.

पंचा पु. अंगोछो, नंटी धोती.

पंचांग न. पंचांगु, टिपिणो, जंतिरी.

पंची [सं] स्त्री. डिघो भाषणु.

पच्ची [सं] स्त्री. (१) फज्जीहत, खारी, बदिमानी (२)

ठोली (३) हार, शिकस्त. पच्ची करणे शिकस्त
डियणु, कंधु केराडणु, नीचु निवाडणु.

पछाडणे स.क्रि. (१) पछाडणु, दसणु, हेठि केराडणु (२)

शिकस्त डियणु (३) जिनु लगणु (४) धाड विसणु.

पंज [सं] वि. (१) पंज (५) (२) पंजिसालु, पंजनि सालनि
जो (घोडो).

पंजडी स्त्री. पंजिडी, पंजो (दारे जो).

पंजा [सं.फ़ा] (१) पंजो (हय जो) (२) चंबो (३) पंजी
(तास जी).

पट [सं] पु. (१) कपिडो, उचो-रंगीनु कपिडो (३) बिसात
(शतरंज) (३) पखिडो, खंभडाटी (४) पर्वो. पटका
पु. (१) पटिको (२) कमरबंदु.

पट वि. ऊंधो. पट काढणे टंग छिके ऊंधो केराडणु (कुश्टी).

पट वि. ऊणि (पाचपट = पंजूणो).

पटई स्त्री. तख्तापोशु, काठ जी छिति.

पटकणे स.क्रि. केराडणु, लेटाडणु, दसणु, उछिलाडणु, सटणु.

पटकथा स्त्री. फिल्म जी कहाणी.

पटकन, पटदिशी क्रि.वि. झटि, हिकदमि, तेजीअ सां.

पटकावणे स.क्रि. (१) हिकदमि झलणु-पकिडणु (२) झासुलु
करणु (३) मिरकाडणु.

पटकी स्त्री. वबा, 'कॉलरा' (बीमारी).

पटकोढगा वि. निर्लजो, बे नको, बे मानो.

पटकोढगे न. सुम्हारण खां पोड बि उधी विहंदद गुडी.

पटणे [सं] अ.क्रि. (१) कबूलि यियणु, बासणु (२) वणणु
(३) मन जोगो यियणु (कमु) (४) पवणु (पाण में
पवणु) (५) दिलि सां लगणु.

पटपट, पटपटा क्रि.वि. झटि पटि.

पटल न. (१) पटलु, पर्वो (२) छिति (३) ढकु (४) दज या
बादलनि जो मज्मूओ (५) सिली. पश्चपटल न.

अखि जो छिछिडी पर्वो. पुर:पटल न. अखि जो शफाफु
पर्वो, (इं) 'कॉर्निअ'. पोषकपटल न. अखि जो विचो
मुश्काजो पर्वो, (इं) 'कोराडड'.

पटविणे स.क्रि. (१) मवाडणु, समुसाडणु, बासाडणु (२)
पुअणु (३) कबूलि करणु (४) पताडणु.

पटाईत वि. भडु, माहिर.

पटांगण न. अडणु, मैदानु.

पटापट क्रि.वि. झटि पटि.

पटासी स्त्री. पटासु, पटासी (काठु छिलण जो ओजारु).

पटु-दू [सं] वि. (१) होशियारु, चालाकु (२) माहिर, भडु
पटेक्षण न. (इं) 'स्कीनिंग' (मेडिसिन्).

पट्ट [सं] पु. (१) पट्ट, रेशमु (२) रेशमी कपिडो (३) पट,
मुख्य (मि. पट्टराणी = पटराणी) (४) गादी, पदिवी
(५) मुटिकु. पट्टराणी स्त्री. पटराणी. पट्ट शिष्य पु.
मुख्य शिषु.

पट्टा पु. (१) पटो (२) पटी (३) पटो, लापे ते डिनलु जमीन
जो टुकरु (४) विधारी तरार (५) पटो, इजारि पटो,
लापो (इं) 'लीज़'. पट्टाईत वि. भडु, माहिर.
पट्टाधारक पु. पटेदार, लापे ते खंयल जमीन जो
मालिकु, (इं) 'लीज़ होल्डर'. पट्टापट्टीचा वि.
पटापटी. पट्टाभिषेक पु. गादी नशीनी, राजतिलकु.
पट्टेदार पु. पटेदार, इजारतदार, (इं) 'लीजी'.

पट्टी स्त्री. (१) पटी (कपिडे जी) (२) पटो (जमीन जो)
(३) डंडु (४) फोडी, चन्दो (५) झालरि (६) कतार
(७) पानु (८) माल्हा (गुलनि जी) (९) सचो-शुधि
रेशमु, पट्ट. पट्टीचा वि. माहिर, काबिलु, अकाबर,
उत्तमु. विद्वाननि-काबिलनि जी कतार में विहण
लाडकु.

पठडा, पठाडा, पठाडी [सं] वि. बिंदिरो ऐं थुल्हो, डंडो
डौंटो, जांठो, कुशादी पुठीअ वारो. पठाडी गोम स्त्री.
(१) कुशादी पुठीअ वारी सौपेरी (२) वडी भुल.

पठणे [सं] अ.क्रि. पड्हणु, यादि करे चवणु. पठन न. (१)
पड्हणु (२) श्लोकु वगेरह चवणु (३) अभ्यासु
(पड्हणु). पठनीय वि. पड्हण जोगो. पठित वि.
पड्हियलु, यादि कयलु.

पठाण पु. पठाणु.

पठार [सं] न. (१) पोठो, माथिरी, मथाहों पट्ट, पहाड जे
मथां वारो मैदानु (२) वेडे जो तरो (३) शुरूआत
(४) बूरो. पठार घालणे शुरूअ करणु.

पट्टा-ट्ट्या [हिं] वि. पठो, पहलवानु, जांठो, सघारो.

पड न. थल्हो.

पड पु. (१) धागे जी तंडु (२) धागे जो वटु (३) बटियलु सुट.

पड पु. अनु, सीधो.

पड स्त्री. (१) इन्कार, नाकारी, फेटारणु (२) मोट, डार, निउड़त (३) माठि करे विहणु (४) पाठो, गैरि आबाद ज़मीन (५) किरणु, छणणु (६) वीरानु, सुवो. पडघर न. उजिड़ियलु-वीरानु घर.

पड वि. नाइबु, हथ हेमं, बिए दर्जे जो. पडछाया स्त्री. (१) पाछो (२) छांव. पडजावई पु. नाठीअ जो भाउ. पडजीभ स्त्री. काकिडो (वात जो). पडनाव न. तखलुसु. पडभित स्त्री. मुखु भिति जे बाहिरां वारी बी भिति. पडसाद पु. पड़ाडो, परलाउ. पडशाळ-ला स्त्री. (१) घर जे अगियां ठहियलु बियो नंदिडो घर, (इं) 'आऊट हाऊस' (२) डेडी, विरांडो (३) मंदर जे अगियां ठहियल धर्मशाला. पडसरी स्त्री. पाणीअ जे वडुकरे लाइ खोटियल नाली. पडसाळ स्त्री. डिंसो 'पडशाळ'. पडसाक्ष स्त्री. ताईदी शाहिदी. पडसाक्षी पु. ताईदी शाहिदु, शाहिद जो शाहिदु.

पडकणे [सं] अ.क्रि. आद-हेर पवणु.

पडका वि. भजंदहु-किरंदहु (घर), डहंदहु.

पडखर वि. (१) बै बाकु (भाषण).

पडगे-वे न. (१) नगारे जो काठ वारो हेठियों हिंसो (२) काठ जो वडो कटोरो.

पडझड स्त्री. (१) हेठि किरियलु या बचियलु गंडु (२) भवुडाह.

पडण [सं] न. (१) अडो, बीहण-आरामु करण जी जाइ (२) चरण लाइ वियल जानिवरनि जे आराम जी जगह (३) मौसम, मुंद (४) लाही.

पडणे अ.क्रि. (१) किरणु (२) पवणु (३) बंदि थियणु, बीहणु, सको थियणु (४) थियणु, हुअणु (५) इमिलो थियणु (६) घटिजणु (७) ज़मीन ते पवणु, लेटणु (८) पैसा पवणु (कीमत) (९) लुइहणु (१०) पवति, पवणु (११) लड़ाईअ में शहीदु थियणु (१२) हाराइणु. पडी पडणे (१) गाइबु थियणु (२) विसिरणु (३) नासु थियणु. पडता वि. (१) किरंदहु (२) ज़वालिय वारो.

पडता काळ-पाया पु. (१) ज़वालियत (२) गुरीबी. पडीचा आंबा पु. वण मां किरियलु अंबु. पडल्या पडल्या क्रि.वि. लेटी लेटी, लेटण जी हालति में, आराम सां.

पडताळणे स.क्रि. (१) भेटणु (२) चकास करणु (३) तसुदीक करणु (४) वेइहणु (५) लाहिणु (ओधरि). पडताळणी स्त्री. तसुदीक.

पडताळा पु. (१) पडताल, चकास (२) भेट (३) तसुदीक (४) आजिमाइश.

पडद स्त्री. पर्दो. पडदपोशी स्त्री. (१) पर्दो, लिक (२) एकांतु (३) पर्दे जी रसम.

पडदळ न. सामानु, सामानु सडो.

पडद-दाळे न. परतलो, इमाइलु (तरारि जो), तरार अटिकाइण जो पटो.

पडदा [फा] पु. (१) पर्दो (कपिडे जो) (२) धूंधटु (३) अखि जो पर्दो (४) शिली (५) एकांतु (६) लिक (७) रोक (८) नाटक जो पर्दो.

पडदी स्त्री. (१) पडदी, पर्दो, सन्ही भिति (२) वीरी, वीअरी, (इं) 'पार्टीशन वॉल'.

पडप न. (१) लाडु (२) साराह (३) पासिखातरी (४) कूडो ठठु-रअबु (५) नवाणि, अजीबाई.

पडपेठ स्त्री. (१) सारी हुकीकत (२) नसुलु.

पडवळ स्त्री. खडूतिरी, खडूतिडी (भाजी).

पडवी स्त्री. (१) विरांडो (२) बाहिरि वधायल छिति (३) सुफो (४) छनो (५) छजहिरी.

पडशी स्त्री. खुरजीन, बि मुंहीं गोथिरी.

पडसे [सं] न. जुकामु.

पडळ [सं] न. (१) अखि जो मोतियो, फुलो (२) पर्दो, डकु.

पडाव पु. (१) पड़ाउ, छांविणी (२) बेडी, मछुओ, जहाज तां मालु लाहिणी बेडी.

पंडित [सं] पु. (१) पंडितु, पंडतु (२) विद्वानु (३) क़ाबिलु. पंडित, पंडीत वि. (१) ख़राबो, न पोखण जहिडी (ज़मीन) (२) ख़ाली, कम में न आंदल (शैइ).

पडिभार पु. (१) सझाई (२) आधार (३) वडाई.

पडीक वि. (१) ख़राबो, न पोखण जहिडी (ज़मीन),

वराङ्गी, साहीअ में छडियल (जमीन) (२) बे कार,
कम में न ईदङ (शैङ्ग).

पंङ्गु पंङ्गुरोग [सं] पु. (१) रत पौणाई, रतु घटिजी वण करे
चमिड़ी अछी थी वण जी बीमारी.

पढोशी-सी पु. पाडेसिरी.

पढोसा [सं] पु. (१) हिकजहिडाई, मुशाबिहत, भेट (२)
आजिमाइश (३) पाङो. पढोसा पाहणे भेट करणु.

पढणे [सं] अ.स.क्रि. (१) पङ्गु, अभ्यासु करणु (२) यादि
करणु (३) बुधाङ्गु.

पढणे [सं] न. (१) पङ्गु (२) विद्या, ग्यानु, सिख्या.
पढतमूर्ख वि. पङ्गियलु पर बे अकुलु. पढयंता वि.
(१) लाङुलो (२) पङ्गियलु. पढीक वि. विद्वानु,
पङ्गियलु गङ्गियलु.

पढविणे स.क्रि. पाङ्गु, सेखारणु.

पंढरी स्त्री. पंढरपुरि शहर, पंढरपुरि जी यात्रा करणु.

पंढरीची बारी स्त्री. (१) पंढरपुरि जे बिठोबा जे दर्शन
लाङ् नेम सां वणु (२) अजाया पंघ, वरी वरी कयल
ग्राहि जहिं मां कुमु बि हासुलु न थिए.

पढल न. शंभ.

पढियंता, पढिया [सं] वि. लाङुलो, सिक्कीलघो, प्यारो.

पण पु. (१) पणु, शर्त (२) प्रणु, प्रतिग्या (३) वचनु (४)
जुवानी, जोभनु (५) बाजी. पणात येणे जुवानीअ में
अचणु. पणास लावणे बाजी लगाङ्गु.

पण [सं] उ.अ. (१) पिणु, बि (२) पर, लेकिन.

पण-पुणि मि. (लहानपण = नंदपुणि).

पणजा पु. (१) पङ्गु डाङो (२) पङ्गनानो.

पणजी स्त्री. (१) पङ्गुडाङी (२) पङ्गनानी.

पणत-ती [सं] स्त्री. पङ्गोटी.

पणती स्त्री. डीओ.

पणतू पु. पङ्गोटी, परपोटी.

पणपणे अ.क्रि. वधणु, वधणु वीझणु.

पणित [सं] वि. वचनु डिनलु, ज़बान कयलु.

पण्य [सं] वि. विकिरेलाङ् जोगो, विकिरे जो.

पण्यांगना [सं] स्त्री. कबिरी, वेश्या.

पत स्त्री. पति, इजत, (इं) 'क्रेडिट'. पतकर्ज न. (इं)

'क्रेडिट'. पतपेटी स्त्री. (इं) 'बङ्क'.

पंत पु. इजतवारी पदवी. पंतप्रधान पु. मुख्य वजीर.

पतक पु.न. सौ घोड़ेसुवारनि जो टोलो-जथो.

पतकरणे स.क्रि. (१) कबूलि करणु (२) जिमो खणणु, सिर
ते खणणु.

पतंग पु. (१) पतंगु (कीड़ो) (२) लगङ्गु (३) भंभूरी.

पतन न. (१) ज़वालियत (२) किरणु (३) लहणु (४)
नासु, मौतु. पतन किरण पु. (इं) 'इन्सिडेंट रे', मथां
पवंदङ्गु किरणो.

पताक-का स्त्री. (१) निशानी, निशानु (२) झंडो.

पति, पती [सं] पु. (१) पती, मुडिसु (२) मालिकु, स्वामी
(३) अगुवानु. पतिवंता वि. सुहागिणि. पतिव्रता स्त्री.
पतीव्रता औरत.

पतित [सं] वि. पतितु, किरियलु, भ्रष्टु, पापी, नीचु.
पतितपावन वि. पापीअ खे पवित्रु कंदङ्गु (ईश्वर).
पतितोद्धार पु. पापियुनि जो उधारु-मोखु.

पंतोजी पु. मास्तर.

पत्ता पु. (१) पतो, जाच, खबर, जाण (२) सगु, गोल्हा
(३) पतो, सरनामो, (इं) 'अड्रेस' (४)
मञ्जूमियत.

पत्ता पु. (१) तमाक जो साओ पनु (२) तास जो) पतो.

पत्ती [सं] स्त्री. फौज जी नंदिडी टोली.

पत्ती [सं] स्त्री. (१) (वण जो) पनु (२) भंग जा पन. पत्ती
चहा पु. पननि वारी-पननि जी चाहि.

पत्थर [सं हिं] पु. पथर.

पत्नी [सं] स्त्री. पत्नी, ज़ाल.

पत्र [सं] न. (१) पतिर, चिठी (२) (वण जो) पनु (३)

पनो, कागजु (४) पंखुड़ी (५) धातूअ जो पत्रो (६)

अखबार (७) लिखियलु कागजु (८) दाखिला.

पत्रकार पु. अखबार निवीसु, मुहतमिमु. पत्र दर्शनी

क्रि.वि. चिठी डिसण शर्ति. पत्रद्वारा क्रि.वि.

खत-चिठीअ मञ्जूरफत-द्वारा, चिठीअ रस्ते.

पत्रव्यवहार पु. लिखपङ्गु, वहीवाट.

पत्रक [सं] न. (१) लिखियलु-किताब जो पनो (२) पत्रकु

पधरनामो (३) इश्तहारी पत्रु-कागजु.

पत्रा पु. पत्रो (धातूज जो).

पत्रावळ [सं] स्त्री. पातल.

पत्रिका [सं] स्त्री. (१) जनमपत्री, छठी (२) महूरत जो कागज, शादीज जो नीड पत्र.

पत्री स्त्री. (१) जाइत्री (२) पनु-पन.

पथ [सं] पु. (१) पथु, रस्तो (२) वाट (३) रीति, हलति.

पथकर पु. रस्ते जी चूंगी-महिसूलु, (इं) 'टोल', 'टोल टक्कस'. पथदर्शक पु. सूंहों, (इं) 'गार्ड', 'पाइलट'.

पंथ [सं] पु. (१) पथु, राह, रस्तो (२) रीति, ढंग (३) पंथु, धर्मी मतो. पंथास लागणे (१) को कमु चडीज तरह हलणु (२) मरण ते हुअणु. पंथास पोहोचणे मरणु.

पंथी वि. पंथ-संप्रदाय जो (-पोइलगु).

पथक न. (१) टोली, जथो (२) फौज जी टोली, घोडेसुवारनि जी टोली.

पथिक [सं] पु. राहगीर, मुसाफिर.

पथ्य [सं] न. (१) पथु, किरी, किरीज जो खाद्यो (२) किरीज जो शास्तु. वि. (१) फाइदेवारो (२) किरीजवारो, परहेजी. पथ्यकारक वि. फाइदेवारो, भलाईज जो. पथ्यकरी वि. किरी कंदडु, किरयाइतो, पहरेजरारु. पथ्यपाणी न. बीमार जी संभाल, किरीज जो बंदोबस्तु. पथ्याचा वि. (१) फाइदेवारो, भाइ पवंदडु (२) किरीज जो. पथ्यावर पडणे क्रि. फाइदे में-फाइदेवारो थियणु.

पद [सं] न. (१) पेरु, कदमु (२) पदवी, दर्जो (३) पदु (४) सजो लफजु (५) जुजो (हिसाबनि में) (६) गीतु (७) अहमियत (८) मोक्को (९) दागु, चिटो (१०) ब्रियो मूलु (हिसाबनि में) (११) ईश्वर. पदकूर्च पु. मुरो (पेर जो). पद चिन्ह न. पेरो, पेरनि जा निशान. पदच्युत-भ्रष्ट वि. दर्जे तां किरियलु. पदनाम न. पद या दर्जे जो नालो. पदनामकोश पु. राजकारोबार में इस्तमालु थींदड लफजुनि जो कोश. पदमुद्रा स्त्री. पेरो, पेर जो निशानु. पदयोजना-रचना स्त्री. कविता में लफजुनि जी रचना. पदशः क्रि.वि. सिलिसिलेवारि, दर्जे ब दर्जे. पदांबुज, पदान्न न. चरन कमल. पदोपदी क्रि.वि. (१) कदम कदम ते (२) हर

घडीज, बारि बारि, हर हर.

पदक [सं] न. (१) बिलो, (इं) 'मेडल' (२) हिक मिठाई.

पदर [सं] पु. (१) पांडु, पलउ (२) कुंड (३) किनागी (४) रिस्तो (५) कब्जो (६) असो (७) माइटी (८) तहु (९) रजो, पोती (१०) लुपडो. पदर उत्तरणे विधवा थियणु. पदरचे खाणे पंहिंजीज हड जो खाइणु. पदर खोचणे कम सां लगणु. पदर घालणे ढकु ढकणु-विज्ञणु. पदरचे घालणे पंहिंजे खीसे मां-हड मां विज्ञणु, लणु मिर्च विज्ञणु. पदर पसरणे पलउ झलणु, लीलाइणु. पदर फाडून देणे तुलाकु डियणु. पदर येणे छोकिरि सामाइजणु, पहिरियो भेरो कपिडा अचणु. पदर सारणे तरफदारी करणु. पदरात घालणे धीउ डियणु. पदरात घेणे (१) शोलीज में वठणु (२) मवणु, कबूलणु (३) असो डियणु. पदराला खार लागणे घाटो पवणु. पदराला गाठ मारणे पलउ में गुंढि बुधणु. पदरी असणे नौकिरिज-असे में हुअणु. पदरी धरणे चोर खे चोरी कंदे पकिडणु. पदरी पडणे (१) पलड पवणु, हिसे में अचणु (२) पारि पवणु. पदरी बांधणे शैड जोरीज खणाइणु. पदरी माप घालणे खातिरी डियारणु. पदरचा वि. पंहिंजो, खीसे जो, हड जो.

पदविका स्त्री. (इं) 'डिप्लोमा'.

पदवी [सं] स्त्री. (१) पदवी, पदु, दर्जो (२) खिताबु, लकबु (३) राह, रस्तो (४) नामसु. पदवीदान समारंभ पु. (इं) 'कॉन्वोकेशन'. पदवीधर पु. (इं) 'ग्रिज्युएट'. पदव्युत्तर वि. (इं) 'पोस्ट ग्रिज्युएट'.

पदार्थ [सं] पु. (१) शड, चीज, मायो, (इं) 'मट्टर' (२) तआमु (३) लाइकी (४) जिन्स (५) जुमिले जो मतिलबु. पदार्थविज्ञान न. पदारथ विद्या, इल्लु तबई, (इं) 'फिजिक्स'.

पदावली स्त्री. मुहाविरों, इर्फु.

पध्दत, पध्दति-ती [सं] स्त्री. (१) तरीको, ढंगु, लहजो (२) राह (३) कतार, सिट.

पध्दतवार, पध्दतशीर क्रि.वि. तर्तीब वारि, बाकाइदे, रीति सां, ढंग सां. वि. सिजलाइतो, सिटाइतो, बातरतीब.

पद्म [सं] न. (१) पदमु, कमलु (मुलु) (२) पदमु, सौ
किरोड़. पद्मनाभ पु. विष्णू भगवानु. पद्मपुष्प पु.
चंचलु (पखी). पद्महस्त वि. भागवारो. पद्माकर पु.
कमलनि जो तलाउ, कमलनि जो मज्जूओ. पद्मासन
पु. (१) ब्रह्मदेवु (२) पद्म आसणु.

पद्मा स्त्री. लछिमी देवी, लक्ष्मी.

पद्मिनी [सं] स्त्री. पदिमणी, सुहिण औरत.

पद्म [सं] न. नजुमु, पदु, कविता.

पंधरा [सं] वि. पंधिरहं (१५). पंधरबडा पु. बि हप्तो, पखु.

पंधरे न. उत्तमु सोनु.

पन्नाळ, पन्नाळ पु. नालो (पाणीअ जो), नंद, नहरि, वाहु.

पनेर, पनीर [फा] स्त्री. पनीरु (खीर जो).

पन्नाग [सं] पु. नांगु.

पन्ना [सं] पु. जुमुई.

पन्नास [सं] वि. पंजाहु (५०). पन्नासी स्त्री. पंजाह सालनि
जी ज़मिरि.

पन्हाळ पु. नारो (पाणीअ जो बहुकरे लाइ). पन्हाळी,
पन्हाळीदार वि. नारीदार.

पन्हा [फा] पु. (कपिड़े जो) पनो, बरु.

पन्हे न. अंबिड़ीअ जो घाटो शर्बतु. (ओनारियल अंबिड़ीअ
जी गुरु कढी उनमें खंडु फोटा मिलाए ठहियलु).

पन्हेरी स्त्री. (१) बिए हंधि पोखण लाइ पटे रखियल बूटा
(२) प्याऊ, पाणी पीअण जो हंधु.

पपई, पपय्या स्त्री. पु. पपयो.

पपनस, पोपनीस न. पु. पपिनसु (फलु).

पय [सं] न. (१) पाणी (२) खीर. पयस्विनी स्त्री. (१) खीर
डींदइ गांड़-मेंहिं (२) नदी. पयोद पु. बादलु. पयोघर
पु. (१) स्तनु, बुबो (३) बादलु. पयोधी पु. समुंडु.

पर पु. पर, खंभु. पर फुटणे (१) पर निकिरणु (२) पर
कढणु, सामाइजणु (३) आधारु मिलणु. परतचा
काबळा करणे वधाउ करणु, तीलीअ मां थंभु बणाइणु,
गाल्हि मां गाल्होड़ो करणु.

पर, परी [सं] स्त्री. परि, रीति, चालि, ढंगु, हलति. परीचा
वि. अजीबु, खासि. परी प्रकारचा क्रि.वि. घणनि ई
किस्मनि जो, जुदा जुदा किस्मनि जो.

पर [सं] अ. पर, पुणि, तड़हिं बि.

पर [सं] न. (१) ईश्वरु, ब्रह्म (२) शैव (३) दुश्मनु. वि.

(१) पर, बियो (२) पराओ (३) अगियो, पोया (४)
उत्तमु, सुठो (५) ऊचो, अजलॉ. परका वि. पराओ,
धारियो, परेचो. परकाई स्त्री. धारियाई. परकाया
प्रवेश पु. बिए जे शरीर में घिइणु. परकीय वि. (१)
पराओ, धारियो (२) बिए जो. परकीया स्त्री. बिए जी
जाल, पराई जाल. परगती स्त्री. सुर्गु. परगमन न.
विभिचारु. परचक्र न. धारियनि जो हूमिलो. परजीवी
वि. बिए जे आधार ते जीअंदहु. परतंत्र वि. गुलामु.
परतत्त्व न. ब्रह्म. परत्व न. (१) धरियाई (२) दूरी,
मुफासिलो. परदार न. पराओ दरु, विभिचारु. परदारा
स्त्री. बिए जी जाल, पराई जाल. परदेश पु. परदेसु,
परडेहु. परदेशी पु. परदेसी, परडेही. परधरणिणा वि.
बिए खेई कमु ईदहु. परपांडित्य न. बिए खे उपदेशु
करणु. परपीडा स्त्री. बिए जो दुखु, बिए खे रंजाइणु.
परपुख पु. (१) पराओ मर्दु-माण्ह (२) ईश्वर.
परपूर्व-स्त्री स्त्री. विभिचारी औरत. परबुद्धी स्त्री.
पराई मति. वि. परमतिइचो. परभृत वि. बिए जे
आधार ते जीअंदहु-पलिजंदहु (कांउ). परमार्ग पु.
ईश्वर जो रस्तो, परमार्थ. पररत वि. विभिचारी.
परराज्य न. धारियनि जो राजु. परराष्ट्रीय वि.
परडेही. परलोकवासी होणे क्रि. मरणु, गुजारे वगणु,
सुर्गवासु थियणु. परवशता स्त्री. बेवसी, लाचारी,
गुलामी. परवस्तू स्त्री. उची शैव. परस्व न. बिए जी
मिलिकयत.

परघर पु. पड़ो, घाघिरो.

परगणा [फा] पु. (१) परगिणो (२) कम जो फहिलाउ.

परचुंडी स्त्री. मूड़ी.

परचुरण न. (१) रेजो (२) भगल टुटल जेवर (३) परचूणि.

परज पु. तलवार वगेरह जी मुठि-हथ्यो. परजणे स.अ.क्रि.
फेराइणु (तरारि), हत्या करणु, मारणु.

परटीण स्त्री. (१) धोबिणि, धोबियाणी, खटियाणी (२)
खटियाणी (पखी).

परटीस क्रि.वि. धोबीअ डे, धूअण लाइ (मोकिलणु-डियणु).

परडी स्त्री. छंदी, टोकिरी.

परडे न. (१) ताराजी अ जो पुडु (२) सिप जो अधु हिसो
(३) घर जो पोयो अडणु.

परणन [सं] न. परणो, परणजणु, शादी.

परणणे अ.क्रि. परणणु, शादी थियणु.

परत [सं] स्त्री. (१) वापसी, मोट (२) बीहर ध्यानु डियणु, संभाल. क्रि.वि. वरी, वापसि, मोटी, बीहर. परत करणे (शैड) मोटाए डियणु. परत घेणे वापसि वठणु. परत येणे वापसि-मोटी अचणु, बीहर अचणु. परतताप पु. वरी उथिलियलु तपु. परतफेड स्त्री. अदाङ्गी, चुकतू करणु. परतभाडे न. मोट जो-वापसीअ जो भाडो. परतावा पु. मोटाए डिनल रकम, (इं) 'रिफंड'. परतून क्रि.वि. वापसि मोटी; पोडते मुडी, वरी.

परतणे अ.स.क्रि. (१) वापसि वरणु, मोटणु (२) मोट खाङ्णु (बुखारु) (३) भुवणु, सेकणु (तए ते), उथिलाङ्णु (५) रुखु बदिलणु.

परता-ती-ते [सं] वि. (१) परियों, परे जो (२) बिए पासे.

परता वि. सिरेंछु, उत्तमु.

परता अ. त पोड, चडो.

परती न. नाणाडी (सुट जी), गीट.

परंतु [सं] उ.अ. पर, लेकिनि, मगरि, तडहिं वि.

परत्र क्रि.वि. नत, बिए हंधि.

परत्वे श.अ. (कंहिं गाल्हि) करे, सबब करे, म्क्सद सां.

परनिष्ठ [सं] वि. (१) ईश्वर जे गाल्हियुनि में मगनु (२) सत्यवादी (३) उपकारी, सखी, सचार.

परंपरा [सं] स्त्री. (१) कतार, सिलिसिलो (२) परंपरा, रीति, रसम. परंपरागत वि. परंपरा सां आयलु-मिलियलु, अबनि डाडनि खां हलंदो ईदडु.

परभारा-रे क्रि.वि. परबाहिरो (२) अणसिधीअ तरह (३) पंहिंजो पाण (४) पर पुठि.

परम [सं] वि. (१) परमु, वडो, सभ खां सुठो-उत्तमु (२) मुख्य, प्रमुख (३) आखिरीनि. क्रि.वि. बे हृदि, निहायतु. परमगती स्त्री. पछाडीअ जो आसिरो. परमतत्त्व न. ईश्वर. परमधाम न. मोखु, मुक्ती,

परमधाम. परमहंस पु. (१) सन्यासी (२) परमात्मा. परमागती स्त्री. आत्मा ऐं परमात्मा जे एकता जी हालति. परमानंद पु. (१) परमु आनंदु, बे हृदि आनंदु (२) ईश्वर. परमावधी बे हृदि मर्यादा. परमोक्त वि. बे हृदि उत्तमु, ऊचे पद ते पहुतलु.

परमा पु. पर्मेनु, सुजाखु (बीमारी).

परमाणू [सं] पु. परमाणू, अड्टमु, (इं) 'अड्टम्'.

परमात्मा [सं] पु. परिमात्मा, ईश्वर.

परमार पु. दुश्मननि खे नासु कंदडु.

परमार्थ [सं] पु. (१) परमारथु, परउपकार (२) निजु सचु (३) ब्रह्मयानु.

परमित [सं] स्त्री.न. (१) माप, पैमानो (२) हृद, मर्यादा.

परमेश्वर [सं] पु. परमेश्वर.

परवचा पु. यदि कयल खोडा वगेरह क्लास में गडिजी ज़ोर सां चवणु, बरज़िबान बुघाङ्णु.

परवड [सं] स्त्री. (१) रीति, हलति (२) बुरी हालति (३) मूंझारो, गोडु (४) तकिलीफ (५) कतार (६) झसाई.

परवडीचे काम न. वारे वटीअ सां करण जो कम.

परवडणे अ.क्रि. पुजाअ में अचणु-पवणु.

परवणे [सं] अ.क्रि. कंसणु.

परवत [सं] पु. डे वठु, धंधो.

परवर स्त्री. (१) घर जी ज़मीन (२) खूह जे चौधारी बुघलु बनो.

परवल स्त्री. शिआरु, इशारे जो गुडो लफ़्जु.

परवा, पर्वा [फ़ा] स्त्री. परवाह, फ़िकिर, चिंता.

परवा क्रि.वि. (१) परीहं (२) टियों डीहु (गुज़िरियलु).

परवानगी [फ़ा] स्त्री. परवानगी, मोकल, इजाज़त.

परवाना [फ़ा] पु. (१) हुकुमनामो (२) सनद (३) पासि, (इं) 'परमिट'.

परशु-शू [सं] पु. तबर, कुहाडी.

परस, परसू [सं] न. घर जो हातो, ओसारो, अडणु (घर जे पुठियां), परसदार न. घर जे पुठियां वारो दरु, पुठियों दरु. परसाकडे न.स्त्री. काकूस अचण, काकूस लाइ वणणु.

परस्पर [सं] वि. पाण में, हिक बिए सां-में.

परस्पर, परस्परा क्रि.वि. (१) पर बाहिरो, सिधो (२) हिक बिए सां.

परळ पु. ठिकर जी थाल्ली.

परा वि. स्त्री. सिरिछु. पराभक्ती स्त्री. सिरिछु भगिती.

पराई स्त्री. (१) वधदड़ ऐं घटिजंदड़ ज़मिरि (२) जुवानी ऐं बुढापो.

पराई [सं] स्त्री. धारियाइप, पराओ हुअणु.

पराकाष्ठा [सं] स्त्री. हद, हद खां वधी वगण जी हालति.

पराक्रम [सं] पु. (१) पराक्रम, शक्ती, ताकत (२) बहादुरी, सूरिमाई.

पराक्रमी [सं] वि. पराक्रमी, बहादुर, वीर, सूरिमो.

पराक्रांत [सं] वि. खटियलु, कबज़े में कयलु.

पराग [सं] पु. परागु, गुल जो बूरु-अटो, रजु. पराग कोश पु. रजि कोशु (गुल जो), (इं) 'अइन्थर', 'पॉलन् सइक्'. परागण न. (इं) 'पॉलिनेशन'.

परागंदा वि. (१) फ़रार (२) पंहिजो मुल्कु छड़े बिए मुल्क में वियलु (३) टिडियलु पखिडियलु. परागंदा होणे रूड पोशु थियणु.

पराह्मुख [सं] वि. मुंह मोडियलु, पचर छड़े डिनलु, इन्कार कयलु.

पराजय [सं] पु. हार, शिकस्त.

पराजित [सं] वि. हारायलु.

परात स्त्री. थालु.

परात्पर [सं] वि. परमु सिरिछु-उत्तमु.

पराधीन [सं] वि. पराधीनु, गुलामु.

परान्न [सं] न. बिए जो अनु, बिए वटि-बाहिरि रोटी खाइणु.

परापवाद [सं] पु. पराई गिला-निंदा, चयर करणु.

पराभव पु. हार, शिकस्त.

पराभूत [सं] वि. हारायलु.

परामर्श [सं] पु. (१) सलाह (२) खबर, पुछागाछा (३) सहाइता (४) ज्ञाणणु (५) छुहाउ.

परायण [सं] वि. (१) लगलु, रुधलु, मगनु (२) लाग़ापो रखंदद तयार, ख़ाहानु.

पराया [सं] वि. पराओ, धारियो.

परार्थ [सं] पु. बिए जी मिलिकयत. परार्थवाद पु. परउपकारवादु.

परार्थ [सं] क्रि.वि. बिए लाइ.

परार्थ [सं] न. बियो-पोयो अघु हिंसो.

परावर्त, परावर्तन [सं] पु.न. (१) मोट, पोइते-पोयां फिरण-मोटण जी क्रिया, (इं) 'रिफ्लेक्शन' (२) फैसिलो बदिलणु, रवि-खारिजु करणु (३) बिए हंधि वगणु. परावृत्त होणे पोइते मोटणु, बाजि अचणु, मुंह फेराइणु. परावर्तक पु. अक्सु अंदाजु, पाछो विशंददु. परावर्तित वि. मोट खाघलु. परावर्त्य व्यवहार पु. अपील, दादु, फैसिलो फेराइणु.

परावा [सं] वि. पराओ, धारियो.

परास्त [सं] वि. (१) पोइते मोटायलु, परे कयलु (२) हारायलु.

परि उ.अ. पर, मगरि.

परिकर [सं] पु. (१) चेल्हि जो कपिडो (२) कुटुंबु (३) भीड़ (४) पघरु.

परिकल्प पु. वीचार, (इं) 'कॉन्सेप्ट'.

परिकल्पना स्त्री. (१) वीचार, रचना (२) मुकरर करणु.

परिक्रम, परिक्रमण [सं] पु.न. परकिस्मा, फेरो, फिरणु (२) घुमणु फिरणु.

परिगणन [सं] न. (१) गुणप, गाणाटो (२) चूंड.

परिग्रह [सं] पु. (१) कुटुंबु (२) ज़ाबो (३) पकिइणु (४) शादी (५) ज़ाल (६) मिलिकयत (७) दानु, इन्ज़ामु (८) गडु करणु, मेइणु (९) वठणु, कबूलणु.

परिघ [सं] पु. (१) हातो, लोड्हो, 'कम्पाऊंड' (२) रंडक (३) घेरो.

परिचय [सं] पु. (१) सुजाणप, वाकुफ़ियत (२) आजिमूदो.

परिचयपट पु. (फिल्म जो) (इं) 'ट्रेलर'.

परिचर्य-र्या [सं] न.स्त्री. शेवा, टहल.

परिचारक, परिचर [सं] पु. शेवाधारी, नौकर, (इं) 'अटेन्डंट'.

परिचारिका [सं] स्त्री. शेवाधारी औरत, (इं) 'नर्स'.

परिचित [सं] वि. (१) सुजातलु, वाकुफ़ु (२) अज़ीजु.

परिच्छिन्न [सं] वि. जुदा कुयलु, छिनलु.
 परिच्छेद [सं] पु. (१) फुकुरो, पड़राग्राफु (२) भाडो.
 परिजन पु. नौकर, चाकर, शेवकु.
 परिणत [सं] वि. (१) पकलु, रसियलु (२) निमाणो.
 परिणति स्त्री. (१) पकाई, पचण-रसण जी पूरन
 अवस्था (२) निउड़त (३) नतीजो (४) निभिस्कार.
 परिणय, परिणयन [सं] पु.न. शादी.
 परिणाम [सं] पु. (१) नतीजो, फलु (२) अन्तु (३) फेर
 फार, फेरो. परिणामक्षमता स्त्री. लाइकी, असुर करण
 जी लियाकत-कुवत. परिणामी वि. हासुलु कुवत.
 परिणीत [सं] वि. परिणयल (औरत).
 परितोष [सं] पु. संतोषु, आनंदु, राजिपो. परितुष्ट वि.
 राजी, संतोषी, खुशि.
 परित्यक्त [सं] वि. छडियलु, त्यागियलु.
 परित्याग [सं] पु. त्यागु.
 परित्राण [सं] न. रख्या, असो.
 परिधान [सं] न. (१) पाइणु, पहरणु (कपिड़ा) (२) वेसु,
 पोशाक. परिधेय वि. पाइण जो, पहरण जो
 (लबासु-वेसु).
 परिधि [सं] पु. (१) घेरो (२) लोड्हो (३) उफकु (४)
 तर्फु.
 परिनिरीक्षण [सं] न. बीहर चकास-जाच, सोझ, छंडछाण,
 पल्थारु, (इं) 'स्क्रुटिनी'. परिनिरीक्षक पु. (इं)
 'स्क्रुटिनाइजर'.
 परिपक्व [सं] वि. (१) पूरीअ तरह रसियलु-रधलु (२)
 बालिगु. परिपक्वता स्त्री. रसीदिगी, बुलूगत.
 परिपत्रक [सं] न. इतिलाउनामो, सभिनी डांहुं फेरायो वेंदडु
 पत्रकु, (इं) 'सर्क्यूलर'.
 परिपत्र पु. (इं) 'सर्किट' (साइंस).
 परिपाक [सं] पु. (१) पूरी वाधि, विकासु (२) फलु,
 नतीजो (३) हाजिमो.
 परिपाटी-ठी [सं] स्त्री. ढंगु, तरीको, रवाजु, रसम.
 परिपालन [सं] न. पालना.
 परिपालित [सं] वि. पालियलु.
 परिपुष्ट [सं] वि. मजिबूत, डंडो डौंटो.

परिपूरक कोन पु. पूरक कुंड.

परिपूर्ण [सं] वि. (१) पूरनु, राजी, तिरपु (२) पूरि, पूरीअ
 तरह भरियलु (३) कामिलु. परिपूर्णता स्त्री. पूरनता,
 कमालियत. परिपूर्ती स्त्री. (१) पूरनता (२)
 कमी-घटिताई भरे कठणु (३) राजिपो, ढड़.

परिभव [सं] पु. बेइजती.

परिभाषा [सं] स्त्री. (१) परीभाषा, व्याख्या, वस्फ, इस्तलाहु
 (२) भाषणु, गुप्तगू (३) निंदा (४) नियमु (५)
 बयानु, समुझाणी.

परिभ्रमण [सं] न. (१) भिटिकणु, फिरणु (२) फेरो पाइणु,
 गोलु फिरणु.

परिमंडल [सं] न. दाइरो, (इं) 'जोन'.

परिमल-ळ [सं] पु. परमलु, खुशबूड, सुगंधि.

परिमाण [सं] पु. (१) तोर, माप, गुणप (२) पैमानो,
 अंदाजु (३) वजनु (४) डेघि या वजनु वगेरह
 मापण-तोरण जो साधनु (५) मिक्दार.

परिमार्जन [सं] न. (१) साफु करणु, धूअणु (२) शुधि करणु
 (३) गुमु करणु (४) पाप जो प्रायश्चित्तु. परिमार्जित
 वि. साफु थियलु.

परिमित [सं] वि. (१) महदुदु (२) घोरो, पूरो सारो (२)
 मापियलु, गुणियलु.

परिमिती [सं] स्त्री. (१) माप (२) गुणप (३) हद (४)
 गिरुदि माप, (इं) 'पेरिमीटर'. परिमेय वि. मापण
 जहिडो. परिमेय संख्या स्त्री. मुन्तिकि अंगु, (इं)
 'रइशनल् नम्बर' (हिसाब).

परिरक्षण [सं] न. हिफाजत, महफूजी.

परिलेख [सं] पु. नक्शो, खाको.

परिवर्जन [सं] न. त्यागु.

परिवर्त, परिवर्तन [सं] पु. (१) फेरो, चकर (२) गोलु फेरो
 (३) इन्कलाबु, क्रांती (४) युग जो अन्तु.

परिवर्धक [सं] वि. वधाईदुदु, वडो कंदडु, (इं)
 'एन्लार्जर'.

परिवहन [सं] न. हिक हंघां बिए हंघि नियणु, (इं)
 'ट्रान्सपोर्ट'.

परिवार [सं] पु. परिवार, कुटुंबु.

परिवीक्षावधी [सं] पु. नौकिरी काइमु थियण खां अगु
उमेदवारीअ जो वक्तु, (इं) 'प्रोवेशन् पीरिअइ'.

परिवेष [सं] पु. घेरो.

परिव्राज, परिव्राजक [सं] पु. सन्यासी. परिव्राजन पु. सन्यासु.

परिशिष्ट [सं] न. ज़मीमो, ग्रंथ जे पछाडीअ में दिनल
मअलूमियत, 'अपेंडिक्स'.

परिशीलन [सं] न. ध्यान सां पइहणु-अभ्यासु करणु, कंहिं
गाल्हि जे पुठियां पवणु.

परिश्रम [सं] पु. (१) महिनत, पोरिहयो (२) थकु.

परिषद [सं] स्त्री. (१) परिषद, असेम्बली (२) सभा, मेडु
(३) मंडलु, संस्था.

परिष्कार [सं] पु. (१) सफाई, पवित्रता (२) टेको डियणु,
पुठिभराई (३) इल्जामु लहणु. परिष्कृत वि. (१) शुधि
कयलु, साफु (२) पुठिभराई कयलु (३) सींगारियलु.

परिसणे अ.क्रि. बुधणु, ध्यानु डियणु.

परिसर [सं] पु. (१) ओसो पासो (२) दाइरो (३) माहोलु.

परिसंवाद [सं] पु. कंहिं विषय ते अनेक माणहुनि जा राया,
(इं) 'सिंपोजिअम्', कंहिं विषय ते बहिसु.

परिस्फुट [सं] वि. साफु, टिडियलु.

परिस्वरण [सं] न. निरवारी, तशरीह, सफाई (कंहिं गाल्हि
जी).

परिहार [सं] पु. (१) त्यागणु, दूरि करणु (२) टारणु (३)
इल्जाम जो खंडणु (४) सफाई, तशरीह, समुझाणी
(५) जतनु करणु. परिहारक वि. उपाउ-जतनु कंदडु.

परिहार्य वि. टारण जोगो, दूरि करण जोगो.

परिहास [सं] पु. खिल, मसिखिरी, ठोली.

परिहृत [सं] वि. दूरि कयलु, टारियलु.

परिक्षेत्र [सं] न. हद, दाइरो, पडुच, (इं) 'रेंज'.

परिज्ञान [सं] न. पूरनु ग्यानु, काबिलियत.

परी स्त्री. अटिकल, उपाउ.

परी स्त्री. (१) किस्मु, ज्ञाति, रीति (२) हकीकत. ज्याच्या
त्याच्या परी क्रि.वि. जहिडो जहिडो माणहू हूंदो तहिडे
नमूने.

परी स्त्री. जहिडाई, बराबरी.

परी [फा] स्त्री. परी, अप्सरा.

परी [सं] श.यो.अ. तरह, जियां, -खां.

परीघ [सं] पु. घेरो.

परीट पु. परिटु, परेठु, धोबी, खटी.

परीस [सं] पु. पारसु पथर.

परीस उ.अ. -खां.

परीक्षक [सं] पु. (१) मुम्तहिनु, इम्तिहानु वठंदडु (२)
जाणूं (३) आलोचकु, नकादु.

परीक्षा [सं] स्त्री. (१) परीखिया, इम्तिहानु (२) जाच,
चकास (३) आजिमाइश, परिख. परीक्षानली स्त्री.

आजिमाइशी नली, (इं) 'टेस्ट् ट्यूब'. परीक्षण न.

(१) परिख, आजिमाइश (२) आलोचना (३)

कसिवटी. परीक्षार्थी पु. मुम्तहिनु. परीक्षणे स.क्रि. (१)

जाचणु, परिखणु, तपासणु (२) बारीकीअ सां डिसणु.

परुष [सं] वि. (१) कठोर (२) खडुरो (३) निर्दई.

परेच्छा [सं] स्त्री. बिए जी इछा.

परेश [सं] पु. परमेश्वर.

परेशान [फा] वि. परेशानु.

परोपकार [सं] पु. परोपकार, बिए ते कयल
महिरबानी-दया. परोपकारी वि. पर उपकारी.

परोपदेश [सं] पु. बिए खे उपदेशु करणु.

परोपरी-ने क्रि.वि. केतिरोई (समुझाणु), तरह तरह सां.

परोक्ष [सं] वि. नजूर खां परे, गैरि हाजुरु, अण जाहिर.

क्रि.वि. पर पुठि, गैर हाजुरीअ में.

पर्गणा [फा] पु. पर्गणिगो.

पर्जन्य [सं] पु. मीहूं, बसांति. पर्जन्यमान न. मीहूं जो
अंदाजु, ओठ, ओठि. पर्जन्यमापक पु. मीहूं मापु.

पर्ण [सं] न. (१) पनु (वण जो) (२) पनो. पर्णरंघ न. वण
जे पन जो सोराखु, (इं) 'स्टोमा'. पर्णिका स्त्री.

पापिडी, (इं) 'पिन्ना' (बॉटनी).

पर्णणे अ.क्रि. डिसो 'परणणे'.

पर्दन [सं] न. फूस (डियणु).

पर्यंक [सं] पु. पलंगु, खटोलो.

पर्यटन [सं] न. घुमणु, फिरणु, शइलु (२) सफर, सैर.

पर्यंत [सं] पु. पछाडी, हद, हद वारी लीक.

पर्यंत [सं] श.अ. ताई, जासीं.

पर्यवसान [सं] न. (१) अन्तु, पछाड़ी (२) नतीजो, फल.
 पर्यवेक्षक [सं] पु. सभिनी मयां नजुरदारी कंदड अधिकारी,
 जाच कंदड अधिकारी, (इं) 'सुपरिटेण्डेंट',
 'इन्स्पेक्टर', निगाह.
 पर्यवेक्षण [सं] न. नजुरदारी (करण), (इं) 'सुपरविजन'.
 पर्याप्त [सं] वि. (१) काफ़ी, पूरो (२) हासुलु थियलु (३)
 ढावलु, राज़ी.
 पर्याय [सं] पु. (१) त्रिनि मां को हिकिड़ो रस्तो-उपाड़
 (चूडणु), चारो, बियो उपाड़, चूड (२) रीति, ढंग
 (३) फेरो (४) वसु (५) सागियो अर्थु. पर्याय शब्द
 पु. हम मअनॉ लफ़्जु.
 पर्यावरण [सं] न. ओसो पासो, माहोलु, (इं)
 'एन्वायरन्मेन्ट', ओसे पासे जी हालत.
 पर्युषित [सं] वि. पारुथो.
 पर्व [सं] न. (१) पर्व, डिणु, जशनु (२) सभागो डींहं (३)
 ग्रंथ जो बाबु, भाडो (४) वक्तु, मोक्खो (५) संजोगु
 (६) धनु दौलत, आबादी, सशार्. पर्व चुकणे सुठो
 मोक्खो विगाड़णु. पर्वणी स्त्री. (१) डिणु (२)
 पूरनमासी (३) सभागो डींहं, शुभु वक्तु, अण लभु
 मोक्खो.
 पर्वत [सं] पु. परबतु, जबलु, पहाड.
 पर्वी [फा] स्त्री. परवाह.
 पल [सं] न. (१) पलु, खिनु (२) चार तोला (वज़नु).
 पलक-ख [फा] पु. पलु, खिनु.
 पलंग [सं.फा] पु. पलंगु.
 पलट-टी [सं] स्त्री. पलिटो, फेरो, बाज़ेली. पलटी खाणे
 (१) वापसि वरणु, मोट खाड़णु (२) बाज़ेली खेलणु.
 पलटण-न न.स्त्री. पलटणि.
 पलाण [सं] न. (१) पालिणो, हनो, ज़ीन (घोड़े जी) (२)
 मिटीअ जो बंदु. पलाणणे स.क्रि. पलाणणु.
 पलायण [सं] न. भाज़ि, भज़ी वज़णु.
 पलाल न. पलालु, सारियुनि जो सुंकलु गाहु, कटी, किटी.
 पलाश [सं] पु. पलासु, केसू गुलनि जो वणी.
 पलित [सं] वि. बुडो, पोड्हो. न. वार अछा थियणु.
 पलिता-दा [सं] स्त्री. पलीतो.

पलीकडचा-ला वि. हुन भरि जो, परियों, डूराहों.
 पलीकडून क्रि.वि. परियां, परे खां.
 पलीकडे क्रि.वि. (१) हुन भरि, बिण् पासे (२) अणु, पोड
 (३) परे.
 पल्लव [सं] पु. (१) सलो, गौंचु, मोरिडो (२) मुखिडी (३)
 टारी (४) वघाड़ (५) पलज, पलादु. पल्लवित वि.
 ताज़नि गौंचनि वारो.
 पल्ला [हिं] पु. (१) डेघि (२) फ़ासिलो (३) पहुच (४)
 पुजंदी (५) हद, पहुच (६) विथी, मारि. पल्ला
 करणे-बांघणे आधारु-असो हासुलु करणु, पलज पवणु.
 पल्लेदार वि. तमामु डिघो.
 पब [हिं] पी. पंजें, ढारे ते हिकु अंगु.
 पबन [सं] पु. पवनु, हवा.
 पवाडा, पोवाडा [का] पु. (१) बहादुरीअ जो बयानु,
 बहादुरीअ जो बयानु कंदडु गीतु (२) पराक्रमु, कीर्ती.
 पवित्र [सं] वि. पवित्रु, शुद्धि. न. (१) जणियो (२) डभ या
 सोन जी मुंडी. पवित्रक, पवित्री न.स्त्री. डभ या सोन
 जी मुंडी.
 पवित्रा पु. (कुश्तीअ लाइ) तयारु रहण जो ढंगु, खासि ढंग
 सां बीहणु.
 पशम [फा] न. (१) पशम, उन (२) कुचा.
 पशु-शू [सं] पु. पसूं, जानिवरु. पशुपती पु. शंकरु. पशुवैद्यक
 महाविद्यालय न. (इं) 'वैटरिनरी कॉलेज'. पशुसंवर्धन
 न. (इं) 'अइनिमल हसबंड्री', पसूं पालना.
 पश्चपटल [सं] न. अखि जो छिछिडी पोशु, अखि जी
 अच्छणि.
 पश्चात् [सं] क्रि.वि. (१) पश्चात, पोड (२) पुठियां, पर
 पुठि (३) पछाड़ीअ जो.
 पश्चाताप [सं] पु. पछुताड़, पिशेमानी.
 पश्चिम [सं] स्त्री. (१) पछिमु, ओलहु (तर्फु) (२) ओलह
 जी हवा. पश्चिमद्वार न. (१) ओलाहों-पुठियों दर
 (२) गुई, गुदिया. पश्चिमवायू पु. फूस.
 पस पु. रोगु.
 पसंत-द [फा] वि. पसंदि.
 पसतीस वि. पंजुटीह (३५).

पसरट वि. वेकिरो.

पसरणे अ.क्रि. (१) पसरणु, फहिलिजणु, वेकिरो थियणु,
पखिङणु (२) स.क्रि. पसारणु, विछाङणु.

पसबणे, पसविणे अ.क्रि. वियामणु, वियमु करणु.

पसा पु. बुकु.

पसाय [सं] पु. (१) प्रसादु, परसादु (२) किरपा. पसायदान
न. खुशि-राजी थी डिनलु दानु या वरु.

पसार पु. (१) फेरा पाङणु, फिरणु, घुमणु (२) भजी वणणु.
वि. भजी वियलु.

पसार पु. (१) पसारो, फैलाउ, विस्तारु (२) मशहूरी (३)
टिङण पखिङणु, टिडियल पखिडियल शयूं,
पसारी-न्या पु. पसारी.

पस्त क्रि.वि. पूरीअ तरह, सफा.

पस्तावणे अ.क्रि. पछुताङणु. पस्तावा पु. पछुताउ.

पहाट स्त्री. असुरु, प्रभाति, पिरिहफुटी, भिभिरिको.

पहाड [हिं] पु. पहाडु, जबलु. पहाडी वि. पहाडी.

पहार स्त्री. बारी, पाराई, लोही लठि (चुहिनवारी).

पहारा पु. पहरो, चौकी. पहारेकरी पु. पहरेदार.

पहिलटकर, पहिलार वि. स्त्री. पहिराति, पहिरियाति,
पहिरियों भेरो वियायल (औरत, गांड).

पहिलवान, पैलवान पु. पहिलवानु, कुस्तीबाजु.

पहिला [सं] वि. (१) पहिरियों (२) पहिरीं. पहिल्यांद
क्रि.वि. पहिरियाई पहिरियाई.

पहिल्या पहील क्रि.वि. पहिरियों भेरो, पहिरियाई, पहीरिदि.

पहीपाहुणा पु. आयो वियो (महिमानु).

पहुची स्त्री. कराई.

पहुडणे अ.क्रि. पोडणु, लेटणु, आरामु करणु, सुम्हणु.

पळ न. पलु, खिनु.

पळ पु. (१) भाजि (२) भोजोकडु माण्हू (३) खिस्कणु.
उद्गा. भजु, टरु. पळ काढणे भाजु खाङणु, रूडपोशु
थियणु, पुछु पाए भजणु.

पळका वि. (१) डोकू (२) भाजोकडु, भजिणो, भाजू.

पळणी, पळापळ स्त्री. भाजि, टाकोडो, भाजुडि.

पळणे [सं] अ.क्रि. (१) भजणु, भजी वणणु (२) डुकणु,
डोङणु. पळो पळोसे करणे बे हदि बेजुर

करणु-सताङणु.

पळपुटा-न्या वि. भाजोकडु, भाजू.

पळबा पु. ऊन्हारे में सुकाए रखियल भाजी-मिर्च वगेरह.

पळवाट स्त्री. भजण जी वाट, बहानो.

पळविणे स.क्रि. (१) भजाङणु, डुकाङणु (२) तङणु, धिके
कढणु (३) भजाए वणणु (४) ठुशाङणु, लमाङणु.

पळस [सं] पु. पलासु (गुलु). पळसाला पाने तीन हर हंधि
इत्सान जो सुभाज सागियोई हंधो आहे, हर हंधि
उहाई गाव्हि.

पळी स्त्री. नंढिडी केवी-डोई. पळा पु. वडी डोई, वाघाणो.

पक्ष [सं] पु. (१) परु, खंभु (२) पगु, बिनि हप्तनि जो
अरसो (३) पितरनि जो सिराघु (४) पासो (५) पंथु
(६) धुरि, पार्टी (७) मतो, तत्तु (८) अनूमान जी
विषय (९) (इं) 'डेटम्'. पक्षकार पु. (१) मुईई (२)
असीलु. पक्षघात पु. अधरंगु, लकुवो, फालिजु.
पक्षपात पु. पखपातु, तर्फदारी, पासखतिरी. पक्षी क्रि.
हिक वीचार खां, मजाणु, थी सधे त, शायद.

पक्षी [सं] पु. पखी. पक्षीविद्या स्त्री. पखी विद्या, (इं)
'ऑर्नियोलॉजी'.

पा [सं.फा] पु. पा, पेरु.

पाई, पाईक पु. (१) नौकर, चाकर (२) कासिदु, दूत.

पाई [सं] श.अ. -लाइ, -जे करे.

पाई, पाईत न. (१) तराई (२) पाओ.

पाउ [सं] वि. पाउ.

पाउण [सं] वि. पऊणो, मुनो, $\frac{3}{4}$ हिंसो. पाउणे आठ (१)
पौणा अठ (२) खदिडो.

पाउल न. (१) पेरु (२) विख, कदमु.

पाऊण [सं] वि. पऊणो, मुनो, $\frac{3}{4}$ हिंसो. पाऊण म्हातारी
स्त्री. बुढी.

पाऊल [सं] न. (१) पेरु, कदमु (२) विख (३) पेर जी तिरी
(४) हलण जो ढंगु. पाऊल पुढे ठेवणे कदमु खणणु,
अगिते वधणु, को कमु करण लाइ तयारु थियणु, पेरु
विझणु. पाऊल मोजीत चालणे पेरु पेरु खणणु, तमामु
आहिस्ते हलणु. पाऊल वाकडे पडणे बुराईअ जे रस्ते ते
हलणु, खरिजणु. पावलावर पाऊल ठेवून जाणे पेरिवी

करण, पेर ते हलणु. पाऊलबुद्धी स्त्री. मन जी चंचलता, लहर. वि. लहरी. पाऊलवाट स्त्री. पेर चारो, पेचिरो रस्तो.

पाऊस [सं] पु. मीहं, बर्साति, वस. पडल्या पावसात क्रि.वि. चौमासे में, मीहं में. पाऊस काळ पु. चौमासो.

पाक [सं] पु. (१) रसोई (२) रक्षण-पचण जी क्रिया (३) रसिजणु (४) हाजिमो (५) नलीजो (६) चाश.

पाक वि. शुधि, पवित्रु, पाकु.

पाक [सं] पु. चाश, चाशिनी, पति.

पाकणे स.क्रि. (१) वधणु (२) पचणु-रसणु.

पाकणे स.क्रि. चाश में विज्ञणु-बोडणु.

पाकळी स्त्री. (१) पंखिडी (गुल जी) (२) फार (मेवे जी) (३) तड (धूम जी).

पाकीट [इं] न. (१) लिफाफो (२) बटूं.

पाकोळी स्त्री. (१) चमिडे जी हिक ज्ञाति (पखी) (२) पंखिडी (३) फार, फाक (४) अबाबील पखीज जो किस्सु, (इं) 'मार्टिन्'.

पाक्या पु. रसोयो, बोर्ची.

पाख पु. (१) पासो (२) परु (३) छिति जो लाहु (४) खंभु (५) पखु.

पाखंड [सं] न. (१) पाखंडु, नास्तिकु मतो (२) पाकोडो, तुहिमत. पाखंडी वि. पाखंडी, नास्तिकु, ढोंगी, बिदिअती.

पाखडण न. छडह, अनु छडहण जी क्रिया (छज में), वाउरणु.

पाखडणे [सं] वाउरणु, रांडणु, छडहणु (अनु). पाखडीत वि. छडहियलु, वाउरु.

पाखर [सं] स्त्री. (१) परनि जो ढकु (पखीज जो) (२) असो, पनाह (३) छांव (४) पहाड जी लाही.

पाखर [सं] स्त्री. पाखर, हाथी-घोडे जी जिरिह, झालरि.

पाखरू न. (१) पखी (२) नाजिनीनी, सुहिणी औरत.

पाखळणी स्त्री. (१) ठाकुरनि खे सनानु कराडण जी क्रिया (२) फसलु पूरो थियण खां पोड हारियुनि जो गडिजी भोजनु करण जो जशनु.

पाखळणे स.क्रि. ठाकुरनि खे सनानु कराडणु (डही-खीर-गीह

वगेरह सां).

पाखाडी स्त्री. (१) छिति जी लाही (२) दासो, छिति जे बागिरि निकितल हिसे जी काम-थंभो (२) फर्शबंदी (४) घिटी.

पाखाण पु. पाहणु, पथरु.

पाखे न. (१) छिति जे लाहीज वारो पासो (२) पहाडनि जी लाही.

पाग पु. (१) मछियूं फासाडण जो वडो जारु (२) रसि, बेडो छिकण जी शुल्ही नोडी (३) भनु, घाजो, मछियूं फासाडण जो जारु (४) पघार.

पाग [सं] पु. पगु, पेरु.

पांग [सं] पु. (१) ख्वाहिश, इछा, मन्शा, मुराद (२) कमी, तंगी, खोटि (३) तकिलीफ (४) लजु, शरमु. पांग फेडणे मुरादूं पूरियूं करणु.

पागडी स्त्री. पगिडी, लूंगी (दुकान-घर जी).

पांगणे अ.क्रि. (१) भजणु, छुड्विछुड थियणु (२) फहिलिजणु. पांगापांग स्त्री. भजु डोड, भाजि, छुड्विछुड थियण जी हालति, टाकोडो, थरथिलो.

पांगशी स्त्री. (१) वण मां फलु पटण खां पोड उन जाड ते निकितलु सलो-नौंचु. पांगशीचे फळ न. (१) ब्रिणु भेरे निकितल सले-गौंच जो फलु (२) बुढापे में जावलु बारु.

पांगळा [सं] वि. पिंगुलो, लंगिडो.

पागा [फा] पु. (१) तबेलो (२) हिक अमलदार जे हथ हेठि घोडेसुवारनि जी टोली.

पांगा वि. पिंगुलो, लंगिडो.

पांगुळ, पांगूळ वि. पिंगुलो, लंगिडो. पांगुळगाडा पु. बार खे पंधु करणु सेखारण जो गाडो.

पांगुळणे अ.क्रि. लंगिडो थियणु.

पांगूळ वि. पिंगुलो, लंगिडो.

पागोटे न. पगु, पटिको. आपले पागोटे बगलेत मारणे विडहण लाड तयार थियणु. पागोटे गमावणे (१) पगु लहणु, इजत लहणु (२) ठगिजणु. पागोट्याला फुले बांधणे खुशामद करणु, खुशि करणु. पागोटे फिरविणे टोपी फेराडणु, हिकु धुरि छडे बीअ धुरि में ववणु.

पांगोट्याचा धनी पु. पति वारो, पतिवन्तु शब्बु.
 पांगोरा, पांगोरा पु. (१) पांगारु, मछीअ जे जार खे कढण
 लाइ थुल्हो रसो (२) पगह, बेडी बुधण जो रसो (३)
 तांदूळो, कछो (Bot.) (४) वढी, दुवालु.
 पांगोळी, पांगोळा स्त्री.पु. छजहरी, छपर जो लाहु, छजहरीअ
 तां हेठि वहदंडु पाणी. पांगोळ्या सोडणे हंजूं हारणु,
 रुअणु.
 पांघरणे स.क्रि. (चादर) मथां विझणु, (चादर वगेरह)
 पाइणु, ढकणु.
 पांघरूण [सं] न. (पाइण-ढकण लाइ) चादर, शाल वगेरह.
 पांघरूण घालणे ढकु ढकणु, बुराईअ ते ढकु विझणु.
 पाघळ पु. धिम, गारु, सेपो.
 पाघळणे अ.क्रि. (१) धिमिजणु, रिजणु, पधिरिजणु, गरणु
 (२) टिमणु, सिमणु (३) अजायो गाल्हाइणु, वहाइणु,
 बकणु. पाघळत येणे जाणे कन्धु हेठि करे (बे इजतो
 थी) ववणु.
 पांच [सं] वि. पंज (५). पाचावर धरण बसणे ढढर दरा थी
 ववणु, दहलिजणु, साहु सुकी ववणु. पांच तेथे
 परमेश्वर पईचनि में परमेश्वर.
 पाचक [सं] वि. (१) रसोयो, रांघाओ (२) पाचू,
 हाजिमेकारकु (३) लिपिरी.
 पाचकळ वि. बेहूदो, फाहिशु.
 पांचजन्य पु. (१) विष्णू भगवान जो सन्धु (२) रङ्गूँ वाका,
 होइ होइ.
 पाचट न. पूयो, कमंद जा सकल पन, फोगु, पूटो.
 पांचट वि. बेहूदो, फाहिशु.
 पाचन पु. (१) बाहि (२) खटाणि.
 पाचन [सं] न. (१) रघण जी क्रिया (२) हाजिमो (३)
 काइहो.
 पांचपट वि. पंजूणो, पंजूणि. स्त्री. असुरु.
 पाचर [हिं] स्त्री. चपर.
 पांचवणे अ.क्रि. नजर लगणु.
 पांचवा वि. पंजो.
 पाचारण [सं] न. सडु, कोठ, नींड, घुराइणु.
 पाचारणे [सं] स.क्रि. (१) कोठाइणु, सडाइणु, घुराइणु (२)

नींड डियणु (३) मुहुं पाइण लाइ ववणु (४) यादि
 करणु.
 पाचित वि. रघलु, पकलु (खाधो).
 पाचीव [सं] न. जानिवरनि जो मुटु-पोशाबु.
 पाचू स्त्री. पनो, पत्रो, जुमुर्दु.
 पाचोळा पु. सुकल पन, कख पन.
 पाजण, पांजण न. कपिडो उणण लाइ खंयल धागुनि खे लई
 या पेजी लगाइण जी क्रिया, पेणु करणु.
 पाजणी, पांजणी स्त्री. पेजी, लई, पेणु.
 पाजणी, पांजणी स्त्री. (१) पेजु, पाणी पिआरणु (२) तिखो
 करण जी क्रिया (छुरी वगेरह).
 पाजणे स.क्रि. (१) पाणी पिआरणु (२) जोरीअ पाणी
 पिआरणु (३) ढुकु (धनु) डियणु.
 पाजणे, पांजणे स.क्रि. (आडाणे में) तावीअ खे लई-पेजी
 लगाइणु.
 पांजपोळ, पांजरापोळ [सं] पु. पिबिरापुरि, गऊशाला.
 पांजरा पु. पिबिरो.
 पाजवणी स्त्री. (१) पिआरण जी क्रिया (२) तिखो करण जी
 क्रिया.
 पाजवणे स.क्रि. (१) पिआरणु (२) लाइणु, तिखो करण
 (चाकू).
 पाजळणे [सं] स.क्रि. पजराइणु, बारणु (डीओ वगेरह) (२)
 लाइणु, तिखो करणु, पाजी लगाइणु, छेरो डियणु.
 पाजी [सं.फा] वि. पाजी, पांजी, नीचु, कमीणो, कुधो.
 पाजीपणा पु. नीचाई, कमीणाई, कुधाई.
 पाझर [सं] पु. (१) धिम, पघरु (२) टिमणु, सेमो. पाझर
 तलाब पु. सिमंदडु तलाउ (इं) 'परकोलेशन् टङ्क'.
 पाझरणे अ.क्रि. (१) टिमणु, सिमणु, गडणु (२) दिलि
 भिजणु (३) धिमिजणु.
 पाट [सं] पु. (१) संदुली (२) तख्तो (३) राजगदी, तख्तु
 (४) वडाई, सिरेष्ठता. पाटाचा वि. (१) मुख्यु,
 सभिनी में उत्तमु (२) इक्की.
 पाट [सं] पु. (१) नहिर, वाहु, नाली (२) (नदीअ जो) पेटु
 (३) नहिर जो पाणी. पाटकरी पु. खेतीअ में पाणीअ
 जी नहिर ते नजरदारी कंदडु शब्बु. पाटबंधारे रेजु,

पेजु, ज़मीन खे पाणी डियणु.

पाट [सं] पु. घटि ज़ाति जे विधवा जी शादी. पाटकर,
पाटकरीण स्त्री. बी शादी कंदड़ विधवा.

गट [सं] पु. (१) गूणि जे कपड़े जी वेकरि, बरु (२) गूणि.

पाट [सं] न. पटु, रेशमु.

पाट स्त्री. छेली.

पाटणी स्त्री. तख्तापोशी, घर में तख्तिन जो फर्शु हणण जी
क्रिया.

पाटणे स.क्रि. तख्तिन सां ज़मीन ढकणु, तख्तापोशी.

पाटल [सं] विं. लालु, गुलाबी.

पाटली [सं] स्त्री. सोनो कंगणु.

पाटलोन स्त्री. पतिलून.

पाटब [सं] न. काबिलियत, चतुराई, तेजुफहमी.

पाटा [सं.प्रा.] पु. (१) सिरणि, चटिणी वगेरह पीहण जो
कारो पथरु (२) मथाहों पटु, पोठो (३) ठेकी, काठ
जो उहो टुकरु जो फीये जो घेरो ठाहिण लाइ वापुरायो
वेंदो आहे (३) चकुलो. पाटाबरबंटा पु. चटिणी वगेरह
पीहण जो पथरु (सिराणि) ऐं मुहुलिङो.

पाटिलकी स्त्री. गोठ जे पटेल जो कमु या अधिकार.

पाटी [सं] स्त्री. (१) लिखण जी पटी, तख्ती (२) स्लेट (३)
सयूं करण जी काठ जी पटी (४) रीति (५) बारी
(वंशवटीअ रांदि में). पाटी गणित न. अंगी हिसाबु.

पाटी स्त्री. टोकिरी, खारो.

पाटील [सं.हिं] पु. पटेलु, गोठ जो कारोबारु संभालींदडु
अधिकारी, वडेरो.

पाठ [सं] पु. (१) पाठु, सबकु (२) बरज़बानि, यादि करणु
(३) पढ़हणु (४) सिख्या, ग्यानु (५) तरीको, रवाजु.
पाठ करणे यादि करणु. पाठनिर्देशक पु. (इं) 'ट्यूटर्'.
पाठशाला-ळा स्त्री. स्कूल. पाठांतर न. बरज़बानु,
यादि करणु. पाठ्यक्रम पु. (इं) 'कोर्स', 'सिलइबस्'.
पाठ्यपुस्तक न. दर्सी किताबु, (इं) 'टेक्स्ट बुक'.

पाठ [सं.प्रा.] स्त्री. (१) पुठि (२) पुठि, पुठियों पासो (तए
वगेरह जी) (३) सतहु (४) मदद. पाठ उघडी पडणे
पाण खां नंदो भाजु मरणु. पाठ उचलणे पाणु खणणु.
पाठ घेणे-पुरविणे पुठि वठणु, सताइणु. पाठ

थापटणे-थोपटणे पुठी ठपरणु, शाबसि डियणु. पाठ
दाखविणे पुठि डियणु, भजी वजणु. पाठ पोट सारखे
होणे पेदु पुठीअ सां लगणु, डुबिरो थियणु, गरी कंडा
थी वजणु. पाठीला तेल लावून ठेवणे मार खाइण लाइ
तयारु थी वजणु. पोट पाठीस लागणे पेदु भरण जी
जवाबदारी हुअणु. पाठीशी घालणे पुठियां लिकाइणी,
अझो डियणु. पाठीशी लागणे पुठियां लगणु-पवणु,
पुठि वठणु. पाठचा वि. पुठियां, मथां-पुठियां जावलु
भाजु-भेण. पाठकुली-गुली क्रि.वि. पुठीअ ते.
पाठकोरा वि. पुठिएं पासे कोरो (कागजु).
पाठयोपटणी स्त्री. पुठी ठपरणु. पाठपुरावा पु.
पुठिभराई, टेको, सहाइता. पाठपुरावा वि. पुठिभरू.
पाठपोटी क्रि. आमुहूं सामुहूं. पाठबळ न. पुठि,
सहाइता. पाठाळ न. पुठारिकु. पाठी क्रि.वि. पुठियां.
पाठीचा वि. पुठारिकु. पाठीचा कणा पु. करंधो.
पाठीचा कोंका पु. कुबु. पाठीमागचा वि. पुठियों,
पोयों. पाठीमागून क्रि.वि. पुठियां, पोइ. पाठीमागे
क्रि.वि. पर पुठि. पाठुंगळी क्रि.वि. डडीअ. पाठोपाठ
क्रि.वि. पुठियां पुठियां.

पाठक [सं] पु. (१) मंदर वगेरह में पुराण पड्हंडडु ब्रह्मणु
(२) धर्मशास्त्र निसंबति फैसिलो डींदडु पंडतु (३)
गुरु, मास्तर (४) व्याख्यान डींदडु, 'लेक्चरर'.

पाठवण-णी, पाठवणूक स्त्री. (१) मोकिलाणी (२) विदाअ
करण वक्ति पैसा वगेरह डियणु.

पाठविणे स.क्रि. पठणु, मोकिलणु, रवानो करणु.

पाठिंबा पु. पुठिभराई, पुठि, टेको, पुश्ती.

पाठी स्त्री. (१) पुठी (२) सहाइता, मदद. डिसो 'पाठ'.

पाठिमोरा वि. पुठीरो. पाठीराखा-ब्या पु. पुठिभरू,
रख्या कंदडु, हाफिजु.

पाठी वि. पाठी, पाठकु, ग्रंथ जो पाठु कंदडु.

पाड पु. (१) नुर्बु, निर्बु, बाजारि जो अघु (२) प्रमाणु (३)
बराबरी, लाइकी (४) परवाह (५) फर्कु (६)
चटाभेटी (७) मेलु (८) लाइकु, जोगो (९) रसण
जी हालति (अंब जी) (१०) वट. पाड लागणे
जुरिअत थियणु. पाडाचा वि. पकलु, रसियलु, वण मां

पटण जहिङो (फलु).

पाढणी स्त्री. केराङ्णु जी क्रिया, केरणु.

पाढणे [सं.प्रा.] स.क्रि. (१) केरणु, केराङ्णु (२) लेटाङ्णु, वसणु (३) टुकर या हिसा करणु (४) डाहिणु.

पाढवा [सं.प्रा.] पु. पडिव, एकमि, नए साल जो पहिरियो डीहुं.

पाढवा पु. केरणु, केरण जी क्रिया, दसणु.

पाढस न. बुठिङो, हरण जो बुचो.

पाढा पु. पाडो.

पाढा [सं.] पु. (१) बनीअ जे कम लाइ गोठ जे भरिसां डहनि बारहंनि धरनि जी बस्ती (२) हारियुनि जूं झूपिङ्चूं (३) पाडो, महिलो (४) वसी, बस्ती, गोठिङो.

पाढा [सं.] पु. नारेल या सोपारियूं वणनि तां हेठि केराए मेङ्ण जी क्रिया-मौसम.

पाढा [सं.] पु. (१) खोडो (२) तफूसीलिवारि इकीकत, विंधापणु.

पाढा वि. वंश रहित, तबाहु.

पाढा पु. बूटो.

पाढाव पु. (१) हार, शिकस्त (२) कैदी, लडाईअ में पकिडियलु.

पांढित्य [सं.] न. (१) पंडिताई, (२) वडाई.

पाढी स्त्री. (१) पाडी (२) गाबी, वहुडी.

पाढीव वि. (१) केरायलु (फलु-वण मां) (२) ठहियलु (३) खटियलु.

पांडु [सं.] वि. फिको, अच्छो.

पांडु, पांडुरोग पु. (१) साई (बीमारी) (२) रत पौणाई.

पांडुर वि. अच्छो.

पाडे न. गाबो.

पाडेकरी पु. वण मां फल कोराए मेडींदडु शख्सु (-धंधो कंदडु).

पांढर स्त्री. (१) गोठ जी एराजी (२) गोठ जे आबादीअ वारी जमीन (३) गोठ जा सभु रहिवासी (४) अछी मिटी या जमीन (५) आबादी, बस्ती (६) गोठ जी रहिणी. पांढरपेशा पु. विचोले तबूके जो शख्सु.

पांढरा वि. (१) अच्छो, सफेदु (२) लुचो, शोदो. पांढर्या

कपाळाची वि. विधवा. पांढर्या पायाचा वि. पेर गुरो, निदोरो, निभागो. पांढरा कावळा पु. अणलभु शैड. पांढरा परीस पु. मनहूसु. पांढरा फटफटीत वि. तमामु अच्छो. पांढरा हत्ती पु. वडे खर्चवारो-पालण में डुखियो माण्हू या जानिवरु. पांढरा माती स्त्री. चीकी मिटी.

पांढरी स्त्री. डिसो 'पांढर'.

पाढा [सं.प्रा.] पु. खोडो.

पाण न. पाणी. डिसो 'पाणी'.

पाणया पु. नदीअ जो घाटु.

पाणला पु. सिली, सिसी (पखी), (इं) 'स्लेक बर्ड'.

पाणि [सं.] पु. हथु. पाणिग्रह, पाणिग्रहण पु.न. शादी. पाणिपात्र न. बुकु.

पाणी [सं.प्रा.] न. (१) पाणी (२) मीहुं (३) शक्ती, ताकत (४) तेजु (५) मुलिमो (६) इजत, नामूसु (७) आँसू, गोड्हा (८) जवहर. पाणी उत्तरणे (१) तेजु-चमक घटिजणु (२) बदिनामी थियणु, जसु खोहिणु. पाणी ओळखणे पाणी कछणु, ताकत जो अंदाजो लहणु. पाणी पडणे-फिरणे नासु थियणु, कयल कम ते पाणी पवणु. पाणी मुरणे दालि में काला. पाणी लागणे कंहिजो जूठे पाणी पिअणु, संगित जो असूर थियणु. पाणी सोढणे आशा छडे डियणु, त्यागणु. पाण्याआघी पाळ बांधणे मुसीबत अचण खां पहिरीई उनखे दूर करण जो बंदोबसतु करणु. पाण्यात जाणे पाणीअ में वणणु-बुडणु-आजायो वणणु. पाण्यावरची रेघ पाणीअ ते लीको. पाणउतारा पु. बेइजती. पाणकावळा पु. माही खोर (पखी). पाणकोंबडी स्त्री. कुहंगु, गजिरो (पखी), (इं) 'वाटर हेन'. पाणकोळी पु. पेणि, फेणाही (पखी). पाणघोडा पु. दर्याई घोडो. पाणचक्की स्त्री. पाणीअ चकी, पाणीअ जे वहुकिरे जे जोर ते हलंदड कल. पाणचट वि. (१) फिको, अणसवादी (२) अजायो, बेमअनों (३) पाणियार (४) तुतो, छिडो. पाणजावई पु. नाठीअ जो भाज. पाणढाळ पु. पाणीअ जो लाहु (छिति वगेरह जो). पाणतीर पु. (इं) 'टारपेडो'. पाणथरी स्त्री. तिली, तिरी. पाणथळ न. (१) धुबणि (२) आली जमीन.

पाणपोई स्त्री. प्याऊ, ईदड वेंदड माणहुनि लाडू रस्ते ते पाणी पिअण जो हंधु. पाणबुडी स्त्री. जेरि आबी, लडाईअ में जहाज बोडींदडु मशीनी बेडो, (ई) 'सबमरीन'. पाणबुड्या पु. टोबो, टोबियरु, टोबिआरु. पाणमांजर न. लुधिडो (जानिवरु). पाणलोट पु. (१) पाणी वहण लाडू कथल लाही (२) पहाड-टकिरीअ जी लाही (३) आराको, पाणीअ जो तेजु वहुकिरो, पाणीअ जी उछल (४) (ई) 'कॅडचमेंट एरिया'. पाणवठा पु. (पाणीअ जो) घाटु. पाणवळ न. आली या पोसलि वारी जमीन. पाणवारू पु. बेडी. पाणशोष पु. बुखार में लगंदड बे इदि उअ, खुश्की. पाणसळ-साळ स्त्री. (ई) 'लेवल बॉटल' (राजे जी). पाणीदार त्र. (१) पाणेटु, आबदार (२) सुहिणो, मजिबूत (३) तिखो (हयियारु) (४) जल्वेदार, जवहरिदार. पाणीपट्टी स्त्री. पाणीअ जी टड्क्स. पाणोटा-ठा पु. डिसो 'पाणवठा'.

पाणावणे अ.क्रि. (अखियूं) आलियूं थियणु, पिसणु.

पात [सं] न. (१) पातु, पनु (वण जो) (२) फरु, ढारु (तरारि जो) (३) पलक, छपरु (अखि जो).

पात न. पाहो, कोडरि-कुहाडीअ जो हयियो विज्ञण जो टुंगु.

पात पु. (१) किरणु, ज्वालियत, नासु (२) उडामणु (३) धकु, चोट (४) लामारो.

पात, पांत स्त्री. सिट, कतार.

पातक [सं] न. पातकु, पातु, डोहु, कुधो कमु. पातकी वि. पातिकी, पापी, डोही.

पातणे [सं] अ.क्रि. विश्वासु करणु, कंहिजे आसिरे ते विहणु.

पातळ [सं] स्त्री. साडी.

पातळ [सं] वि. (१) सन्हो (२) पटिडो, छिडो, छिटिडो (३) मथाछिरो (प्रेमु). पातळपणा पु. सन्हाई, सन्हाणि. पातळाई स्त्री. (१) सन्हाई (२) पटिडाई (३) छिडाई.

पातळी स्त्री. (१) सन्हाई (२) छिडाई (३) छेणी (४) सतहु, संवति, (ई) 'लेवल' (५) काठु छिलण जो ओजारु (६) मधु, मथाछिरो, मुस्तवी (जामेद्री).

पाताल-ळ न. पातालु. पाताळयंत्री वि. हिरफती, मन्सूबो

ठाहींदडु.

पातिव्रत्य [सं] न. पतीभगिती, पतीनिष्ठा, पतीव्रतु, पतीव्रता औरत जो धर्मु.

पाती [सं] स्त्री. (१) पनु (२) धातूअ जो सन्हो टुकरु.

पाती [सं] स्त्री. घराणो, घराणे जी शाख.

पाती [सं] स्त्री. पलक, छपरु (अखि जो).

पाती [सं] स्त्री. कपह जे वण जो गुलु.

पाती, पांती स्त्री. पती, हिंघो पातीदार वि. पतीदार, भाईवार, हिंघेदार.

पातीचा चहा पु. साई चांहे (पतनि जी).

पाते [सं] न. (१) पलक, छपरु (अखि जो) (२) पटु, धारो, फरु, ढारु (तरारि जो) (३) डिघो पनु (बसर वगेरह जो).

पातेले [सं] न. पतेलो, बाटी.

पात्र [सं] न. (१) पातर, बर्तनु, पांज (२) आधार, अझो (३) पेटु, सीर (नदीअ जी) (४) नाटक में कमु कंदडु वेसधारी (५) किरदार (६) महिमानु (७) वेश्या (८) पातल. पात्रात राख कालविणे, पात्रावरुन उठविणे रोजीअ जो साधनु छिनणु, पेट ते लत डियणु.

पात्रा [सं] स्त्री. (१) वेश्या, कबिरी (२) नाचिणी.

पाथ, पांथ [सं] पु. कतार, सिट, मेडु.

पांथ [सं] पु. (१) पथु, रस्तो, वाट, राह (२) राहगीर, मुसाफिर. पांथस्थ पु. मुसाफिर, राहगीर. पाथेय न. मुसाफिरीअ लाडू खाडण जूं शयूं-अस्बाबु.

पाथर [सं.प्रा.हिं] स्त्री. (१) तराशियलु वेकिरो पथर (कपिडा धूअण या सनान वगेरह लाडू) (२) पथर. पाथरबट पु. पथर कटींदडु-घडींदडु शखु.

पांथरी स्त्री. तिली.

पाद [सं] पु. फूस.

पाद [सं] पु. (१) चोथो हिंसो (२) श्लोक जो पदु-कविता जी सिट, मिसिरअ.

पाद [सं] पु. पेरु. पादग्रहण न. पेरें पवणु. पादचारी वि. पंधि हलंदडु, प्यादो. पादत्राण न. पादरु, जुतियूं जोराब. पादन्यास पु. पेरु रखणु. पादपीठ पु. पेर संदुलु.

पादप्रमाण पु. पेरनि ते मथो टेकणु. पादप्रहार पु. लत (हणणु). पादपृष्ठ न. पेर जी तरी. पादमूल न. मुरो (पेर जो). पादस्फोट पु. पेरनि जा चीर. पादहर्ष पु. पेर खे निंड अचणु.

पादडणे, पादाडणे स.क्रि. सख्खु पोरिह्यो कराडणु, ज़ोर सां हलिकणु-काहिणु, थकाडणु, वहाडणु.

पाददा पु. (१) सख्खु पोरिह्यो (२) थकु, थकावट.

पादप [सं] पु. वणु.

पादणे अ.क्रि. फूस डियणु, टिटु डयणु.

पादरटा, पादष्टाण स्त्री. फूस जी धप.

पादरा वि. (१) फूसिरु (२) डकिणो, गीदी, कमिज़ोर.

पादशाहा पु. पादिशाहु, बादिशाहु. पादशाही स्त्री. पादिशाहत, बादिशाहत. पादशाही वि. बादिशाही, बादिशाही.

पादाक्रांत [सं] वि. जीतियलु, खटियलु (देशु), पेरनि हेअं लताडियलु.

पांदी-बी स्त्री. पेचिरो, गोठ-खेत मां वेदडु ढगे गाडीअ जो सोड्हो रस्तो.

पादुका [सं] स्त्री. (१) चीखिडियूं (२) पथर मथां ईश्वर या गुरूअ जे पेरनि जा निशान.

पादेलोण [सं] न. सोन्वरु लणु, कारो लणु.

पाब [सं] न. पेर धुअण जो पाणी या क्रिया. पाबपूजा स्त्री. जूतनि जी मार.

मार [सं] न. (१) पानु, पिअणी (२) पिअण जी शैड्. पानगृह न. गुतो, (ई) 'बार्'.

पान [सं] न. (१) पनु (वण जो) (२) (पान जो) पनु (३) पनो, कागजु (४) तास जो पतो (५) (किताब जो) सुफ्हो, 'पेज' (६) धोतीअ जी जोडीअ मां हिक धोती, धोती (७) फरु, डारु (तरार जो) (८) पातल (९) नांगु, कखु (कखिजणु). पान लागणे कखिजणु, नांगु चकु पाडणु. पानावर पान टाकणे-घालणे-टाकणे का गाल्हि दबाए छडणु. पांचा पानांचा विडा देणे (१) कंहि खे कम ते रखणु (२) कम तां कडी छडणु. पानगळ स्त्री. खिजां पानझड स्त्री. केरो, पन छणणु. पानझडी वि. पन छाणीदडु (बूटो). पादान न. पानदानु, पान रखण जी पेटी-दबलो. पानपट्टी स्त्री.

(१) खाडण जो पानु (२) पानपटी. पानमळा पु. पान जे पननि जे खेतु. पानसुपारी स्त्री. (१) पान जो सामानु (२) माण्डुनि खे घुराए आदरु-इजत डियण जो प्रोग्रामु (३) रुश्वत.

पानक [सं] पु. नांगु, कखु.

पानकळा पु. बर्साति जी मुंद.

पाना वि. बर्साति जे पाणीअ करे सेंवारियलु (अनु).

पानी वि. पिअंदडु.

पानीय न. पाणी. वि. पिअण जोगो.

पान्हणे अ.क्रि. थणनि मां खीरु निकिरणु. पान्हवण न. खीरु अचण लाड् गांड-मेंहिं अगियां रखियलु चारो.

पान्हा पु. (१) पानू, खीर पियाक बार लाड् माउ जे थणनि मां खीरु अचणु, थबु वहणु, वहंदड थबु (२) दिलि भिजणु.

पाप [सं] न. (१) पापु (२) गुनाहु (३) बुराई, मदाई. पाप उभे राहणे (१) कीतो लोडणु (२) मुसीबत में फासणु. पाप खाणे अंदरु (दिलि) खाडणु. पापकर्मी वि. पापी, कुधो. पापखाण स्त्री. महा पापी. पापग्रह पु. अशुभु ग्रह (मंगलु, राहु, केतु, छंछरु). पापदृष्टी स्त्री. पापी नज़र. पापपिंड पु. गर्भु. पापबुद्धी वि. कुबुद्धी, दुष्ट, बुरे मन वारो. पापभीरु वि. पाप खां डकंदडु. पापमूर्ती-राशी-स्वरूप वि. महा पापी. पापात्मा पु. महा पापी. पाप्याचा पितर न. बे हृदि सन्हिडो ऐं डुबिरो शख्खु.

पापड [स.प्रा.] पु. पापडु. पापडखार पु. चानीहो.

पापडी स्त्री. (१) पापिडी (२) खीचो.

पापणी [सं] स्त्री. पिंबणी, पलक, छपरु (अखि जो) (२) भिंजरु, भिंजरी, अखि जे छपर ते ज़ावलु वारु.

पापा पु. चुमी (नंढे बार जी).

पादुबरा, पापुद्रा [का] पु. (१) खरंडु (२) छिलिरु (३) शिली.

पाभर स्त्री. नारी, बिजु पोखण जो ओज़ार.

पामर [सं] वि. पापी, नीचु, ओछो, खसीसु, हिलिडो.

पामा [सं] स्त्री. डडु, छितो मलो.

पाय [सं.प्रा.] पु. (१) पांवु, पेरु (२) टंग (३) पेर जहिडी

शौद्ध-खुर वगेरह (४) निशानी, आसुर. पाय उचलणे
 पेर खणणु, विख वधाडण, तकिडो हलणु. पायउतारा
 येणे निमाणो थियणु, पेरु भरणु. पाय काढणे पेरु
 कडाडणु, पाणु छडाडणु, हली ववणु. पाय पसरणे (१)
 फाड्दो वठणु (२) मरणु (३) टंगू टेडणु. पाय फुटणे
 (१) पेर फुटणु (२) गुमु थियणु (३) पेरु पेरु खणणु,
 पंधु करणु (बारु). पाय मोकळा करणे (१) थोरो पंधु
 करे-चकरु मारे अचणु (२) लकु लंघणु. पाय मोडणे
 (१) हिमथ हारिजणु, निरासु थियणु (२) पेरु मुडणु.
 पाय रोवणे पेर खोडणु, थाईको थियणु, पेर पुख्ता
 करणु. पोटावर पाय देणे पेट ते लत डियणु-रोजी
 छिनणु. पायापाशी पाडणे पंहिंजो ई सोचणु. पायांवर
 नक्षत्र पडणे, पायांवर भोवरा असणे पेर में छछर
 हुअणु, पेर तपणु. पायास कुत्रे बांधणे गारियुनि जो
 वसिकारो शुरू करणु. मागल्या पायी येणे पेरु डेई
 अचणु, पोयां पेर करे मोटणु. तळपायाची आग
 मस्तकास येणे तपी बाहि थियणु (गुसे में). पाय
 उतार-रा पु. तांधो पाणी, तांधे पाणीअ वारो नदीअ
 मां लंघण जो रस्तो. पायउतारां-रा क्रि.वि. पेरें पंधि.
 पायखुंट पु. दबकु. पायखोळ पु. लत. पायगत न.स्त्री.
 पेरंदा, पलंग वगेरह जो पेरनि वारो पासो. पायगुण पु.
 पेर जो गुणु-अशुभु गुणु. पायगीर न. चोई (मछियं
 फासाडण लाड). पायगुंता-गोवा पु. रोक, रंडक,
 अटक. पायचळ पु.न. गुरो पेरु. पायचीत वि. (इं)
 'एल्.बी.डब्ल्यू.' (क्रिकेट). पायजामा पु. पाजामो,
 सुयण. पायटा पु. (१) पेरिडी, डाको (२) खपु, नारेल
 जे वण ते चडण लाड वण में कयल खड. पायथा पु.
 (१) हेठारु, सिड्दह जो हेठियों हिंसो (२) वाडणि
 (खट जी). पायदळ न. पियादो लश्कर. पायदळी
 क्रि.वि. पेरनि हेठां (लताडणु). पायधरणी स्त्री. पेरें
 पवणु, लीलाडणु. पायपाखळणी स्त्री. पेर धुअणु.
 पायपीटी, पायपीट स्त्री. अजाया पंध या चकर.
 पायपोश-सा पु. जुती-चम्पलु-बूट. पायपोळ पु.स्त्री.
 (१) पेरु सडणु (२) मंझंदि (२) धरतती. पायबंद पु.
 (१) पाबंदु, दबकु (२) रोक, रंडक (३) डावणु,

डाणु. पायमल्ली स्त्री. (१) लताडणु या नासु करण
 जी क्रिया (२) बुरी हालति, धिकारु (करण) (३)
 नुक्सानु, नासु. पयमल्ली स्त्री. सत्यानासु. पायमोजा
 पु. जोराबु. पायवट स्त्री. पेरी, वेरो, पेरनि जा निशान.
 पायवाट स्त्री. पेचिरो (रस्तो), पेरचारो. पायसर पु.
 पव्डी, डाको (डाकणि जो). पायाखालची वाट स्त्री.
 सुवातलु रस्तो. पायाचा जड वि. हलण जो सिलो-
 सिल्हो. पायाचा डोळा पु. मुरो. पायाचा नरम वि.
 खदिडो. पायाचा पारवा पु. हलण में तेजु. पायचा
 फटकळ वि. लतिडु. पायाळ, पायाळू वि. पेरिडियो,
 उहो बारु जंहिंजा जमण वक्ति अवलि पेर बाहिरि
 अचनि.

पायक पु. नौकर, चाकर, शेवकु.

पायंडा पु. (१) शुरूआत (२) डाको (३) खपु, खपणो, वण
 ते चडहण लाड पेरु रखण लाड कयलु खुबु (४)
 रसम, सिरिश्तो, रवाजु. पायंडा पाडणे कंहि गाल्हि जी
 शुरूआत करणु, रवाजु विज्ञणु.

पायरी स्त्री. (१) पव्डी, डाको (२) हैसियत.

पायरी स्त्री. अंब जो हिक्कु किस्मु.

पायली स्त्री. चारि सेरी माप.

पायस [सं] नं. चांवरनि जी खीरिणी.

पाया [फा] पु. (१) पायो, बुनियादु, आधार (२) पीड्दह
 (३) शुरूआत. पायाभूत वि. बुनियादी. पायाशुध्द वि.
 मजिबूत पीड्दहवारी (इमारत), बे ऐबु (कमु).

पायी अ. (कंहिजे) करे, लाड.

पार [सं] पु. (१) अन्तु, हद, मर्यादा (२) पारु, नदीअ जो
 बियो किनारो (३) पाणीअ में बुडल छिप्.

पार [सं] पु. वण जे चौधारी बुधल यल्हो.

पार क्रि.वि. (१) पारि, हुन भरि (२) आरि पारि, विच मां
 (३) बिल्कुलु, सफा, पूरीअ तरह.

पारई [सं.प्रा.] स्त्री. पाराई.

पारख स्त्री. (१) पारख, परिख (२) जाच, चकास (३)
 लाड्की. पारखनीस पु. परिख कंदडु अधिकारी.

पारखावण स्त्री. परखाणी. पारखी पु. पारिखु, पारिखू.

पारखणे स.क्रि. परखणु, जाचणु.

पारखा [सं] वि. (१) पराओ, अण सुवातलु, धारियो (२) नयों (३) मह्रुमु (४) निघण्को. पारखा होणे मह्रुमु थियणु.
 पारंगत [सं] वि. माहिर, काबिलु, जाणु.
 पारठा [सं] वि. (१) ओटाकु, चौपाए जो अहो फरु जंहींजो बीरु धाङ्गु बंदि थी वयो हुजे (२) पकलु (नारेलु) (३) बालगु.
 पारडी स्त्री. पाडी.
 पारडू न. पाडो.
 पारडे न. पुडु (ताराजीअ जो).
 पारणे न. (१) उपवासु-वतु छोडणे (२) संतोषु, राजिपो.
 पारणे फिटणे बेहदि सामाधानु थियणु.
 पारणे अ.क्रि. भाइ पवणु.
 पारतंत्र्य [सं] न. परवसु, गुलामी.
 पारत्रिक [सं] वि. परलोक बाबति, बीअ दुनिया निस्रबति.
 पारद [सं] पु. पारो (धातू). पारदमिश्रण न. पारेमेलु.
 पारदर्शक [सं] वि. पारिदर्शकु, शफाकु, बखंदडु.
 पारदार्य [सं] न. बिए जे जाल जो भोग-जमाजु, जिनाहु, विभिचार.
 पारध-धी [सं] स्त्री. शिकार.
 पारधी पु. पाराधी, शिकारी, पारिह्याडी.
 पारपत्य पु. नजरदारी-संभाल कंदडु.
 पारंपारिक वि. पुश्ति ब पुश्ति हलंदो ईदडु, सिलसिले सां ईदडु.
 पारंबा-बी पु.स्त्री. जया, पिपिर या बड जे टारियुनि तां हेठि लडिकदड पाडूं-तांदूरा.
 पारमार्थिक [सं] वि. (१) रूहानी (२) सचो (३) अध्यात्म जे बारे में (४) सच या ईश्वर जो गोलाऊ-गोल्हीदडु.
 पारलीकिक [सं] वि. परलोक बाबति.
 पारवा [सं.प्रा.] पु. पारेलो, पारेलु (पखी).
 पारसनीस पु. फारसी बोलीअ में खतु पटु लिखंदडु दरबारी मुन्शी.
 पारा [सं.प्रा.] पु. पारो (धातू).
 पारा वि. चिटकमिरी (गांड वगेरह).
 पारायण [सं] न. (१) पारानु, को ग्रंथु शुरूअ खां पछाडीअ

ताई पड्हुणु, पाठु (२) पारि पवणु.
 पारावार [सं] पु. अन्तु, हद.
 पारिजात [सं] पु. पारिजाति (वणु, गुलु).
 पारितोषिक [सं] न. इन्जामु.
 पारिपात्य [सं] न. (१) सजा (२) रख्या (३) दूरि करणु, मोटाङ्गु.
 पारिभाषिक [सं] वि. पारिभाषिक, इस्तुलाही, (इं) 'टेक्नीकल'.
 पारुखणे अ.क्रि. रुसणु.
 पारुखणे [सं] स.क्रि. छुहणु.
 पारुखणे अ.क्रि. नासु थियणु.
 पारुखणे अ.क्रि. मह्रुमु थियणु.
 पारुखणे स.क्रि. परिखणु.
 पारुसा, पारोसा [सं] वि. (१) सनानु न कयलु (२) अण धोतली (३) पारुथो. पारोसे वि. पारुथो.
 पारेषण न. खानगी, खानो करण-मोकिरण जी क्रिया.
 पारोसा पिंपळ पु. छडो छांडु, छडो छडमलु, निघण्को.
 पार्यक्य [सं] न. जुदाई, विषरार्ई, अलहदिगी.
 पार्थिव [सं] वि. (१) धरतीअ सां लागापो रखंदडु, धरतीअ सां पैदा थियलु (पदार्थु) (२) मिटीअ जो (३) नासवन्तु (४) जाग्राफीअ जो, भूगोल जो.
 पार्श्व [सं] पासे जो, वेझो. पु.न. पासि, पासो (सरीर-शैड जो). पार्श्वगायन न. (पदै) पुठियां गाङ्गु, (इं) 'प्ले बड्क्'. पार्श्वभाग पु. बुंडणि, थडा. पार्श्वभूमी स्त्री. पासि मन्जुरु, 'बड्क् ग्राऊंड'. पार्श्वसंगीत न. (इं) 'बड्क् ग्राऊंड म्यूजिक्'. पार्श्वसूचन न. (नाटक में) टेप डियणु.
 पार्श्वक [सं] पु. शेवाधारी, चाकर.
 पार्श्वद [सं] पु. (१) शेवाधारी, चाकर (२) पारिषदु, पारिषदु, देवदतु.
 पाल [सं] स्त्री. किरिडी.
 पाल [सं] न. (१) पालु, नंदो तूंब (२) सिङ्हु (जहाज जो) (३) वण जा कूंअरा पन, सला (४) ढलजी छूटि.
 पाल [सं] वि. पालु, पालिना कंदडु.
 पालक [सं] स्त्री. पालक (भाजी).
 पालक-ख [सं] पु. पीधो.

पालक [सं] वि. (१) पालींदडु, निपाईंदडु, सांभी, सांभीडो, संभालींदडु, धणी धूणी (२) रख्या कंदडु.

पालखी स्त्री. (१) पालिकी, डोली (२) काई.

पालट [सं] पु. (१) फेरो (२) वारो, भेरो (२) फरकु, तब्दली.

पालटणे अ.क्रि. फिरणु, जुवा थियणु, उथिलणु (बीमारी).

स.क्रि. फेराइणु, बदिलाइणु, वारेवटीअ सां करणु.

पालटीव वि. फेरायलु, वरायलु, बदिलायलु.

पालथणे अ.क्रि. ऊंधो थियणु. स.क्रि. ऊंधो करणु, लेटाइणु.

पालथा वि. ऊंधो. पालथे घालणे शिकस्त डियणु. पालथ्या घड्यावर पाणी ओतणे तांघे में थाफोडा हणणु, पाणी विलोडणु, अजाई कोशशि करणु. (घर, गांव, इ.)

पालथे घालणे (१) घर हेठि मथे करणु (का शैड गोल्हण लाइ) (२) रुलणु, भिटिकणु.

पालन [सं] न. (१) पालिना, तातना (२) (वचनु) पालणु.

पालनपोषण न. पालणु, निपाइणु, संभालणु.

पालव पु. (१) वण जो कूंअरो पनु, सलो (२) गौंच जो छुगो (३) पलउ, पलांडु (४) मर्यादा, किनारी (५)

छजहरी (६) रिशतो, नातो (७) ढकु (८) क्रियासु

(९) नजुर (१०) कपिडा अचणु. पालव करीण स्त्री.

कपिडा आयल औरत. पालवपद न. थलु (कविता जो).

पालवणी स्त्री. पलअ सां कयलु इशारो.

पालवणे स.क्रि. (१) मोरिजणु, सलो फुटणु, अंगूरिजणु (२)

हथ या पलअ सां इशारो करणु-सडणु (३) पलअ सां

डीओ विसाइणु (४) लाडु करणु (५) जानि बख्खाणु

(६) हथि करणु (७) लोडो डियणु.

पालवी स्त्री. नओं गौंचु, नवां निकितल सावा पता, मोरिडो.

पाला [सं] पु. वण जा पन, सावा पन. पालेभाजी स्त्री. सायूं भाजियू-सागु-सब्जी.

पालाण [सं] न. पलाणु, संज, जीन.

पालाणणे स.क्रि. पलाणणु, घोडे ते संज विझी तयार थियणु.

पालित [सं] वि. पालियलु.

पाली स्त्री. पाली भाषा ऐं लिपी.

पालुपद [सं] न. (१) थलु (कविता जो), बंदु (२) स्ट, वरी वरी चवणु.

पाल्य न.पु. संभालींदडु जे तअबे में हूंदडु बार (छोकिरो-छोकिरी).

पाल्हाळ [सं] पु. (१) (गाल्हि जी) डेधि, विंघ, वघाउ, अजायो गाल्हाइणु (२) लूणु मिर्च विझी बुघायल

गाल्हि (३) दिलि भिजणु, कहकाउ. पाल्हाळीक वि.

वघाउ या डेधि कयल (गाल्हि), कन खाईंदडु-मगजु

खाऊ (भाषणु).

पाव पु. (१) पाउ, चोथों हिंसो (२) पेरु. पावशेर पु. पाउ, सेर जो चोथों हिंसो.

पाव पु.न. पाउ, ढबल.

पावक [सं] पु. बाहि.

पावका पु. डाहो.

पावटी स्त्री. (१) पेरु, पेरो, पेर जो निशानु (३) डाको (३) चापुटो, पेरांघो (आइणि जो).

पावठणी स्त्री. (१) डाको (२) पेरिडियो, पेरांगो (आइणे जो) (३) पेरो.

पावडी, फावडी स्त्री. कोडरि.

पावडे न. कोडरि.

पावणी स्त्री. सरकारी वसूलीअ जी रकम.

पावणी स्त्री. नीलामु.

पावणे [सं.प्रा.] अ.क्रि. (१) पहुचणु, मिलणु (२) हथि

लगणु, लभिजणु (३) राज्जी थियणु (ईश्वर), महिर

थियणु (४) समुझणु (५) मोक्खो मिलणु, मुमकिनु

थियणु (६) अतिराजु न हुअणु. स.क्रि. पहुचाइणु,

रवानो करणु, मोकिलणु, छडे अचणु.

पावणेआठ वि. (१) पौणा अठ (२) खदिडो.

पावता वि. पहुतलु, हथि अयलु, मोकिलियलु. पावता करणे पहुचाइणु.

पावती स्त्री. रसीद, पहुच.

पावन [सं] वि. (१) पावनि, पवित्रु, शुधि, पाकु (२) बे डोही (३) पवित्रु कंदडु.

पावता पु. (१) पेरु, कदमु (२) पेरो.

पावलपावली क्रि.वि. कदम कदम ते, वरी वरी, भेरे भेरे,

हौरै हौरै, दर्जे ब दर्जे. पाबलोगणती क्रि.वि. टिप टिप ते.

पावशा पु. ताडो (पखी).

पावसाळा-ळी [सं] पु.स्त्री. वरसारो, बर्साति जी मुंद, चौमासो.

पावसाळी वि. बारानी, मींहाओं, बर्साती.

पावसाळे न. बर्साती हवा.

पावा पु. पावा (साजु), मुरली, बन्सरी.

पावित्र्य [सं] न. पवित्रता, शुधिता.

पावेतो श.अ. ताई, जासीं.

पाश [सं] पु. (१) पाश, फासिणी, फंडु, बंधनु, फाहो (२) नोडी (३) जारु, कोडिको (४) मज्मूजो. पाश टाकणे मोहिणु, मोह में विसणु.

पाशी श.अ. पासे में, भरिसां, डांहुं, गडु, वटि, लंगि.

पाशुपत [सं] पु. शंकर जो उपासकु.

पाश्चात्य [सं] वि. पश्चिमी, ओलाहों, मगरबी.

पाश्चिमात्य [सं] वि. ओलाहों, 'युरोपिअन्'.

पाषाण [सं] पु. (१) पाहणु, पथरु (२) संगदिलि. पाषाणी वि. पहणियारु, पहणेरो.

पास [सं] श.अ. वेझो, भरिसां.

पासंग [फा] पु. (१) पासंगु, काणि (ताराजीअ जी) आडियो (२) बराबरी. पासंगाला न पुरणे बराबरी न करे सघणु.

पासचा वि. (१) वेझो, ओडो (२) वटां जो.

पासदारी स्त्री. तरफदारी, सिफारश.

पासलणे अ.क्रि. लेटणु, ऊंधो थी सुम्हणु.

पासला वि. ऊंधो लेटियलु.

पासष्ठ वि. पंजहठि (६५).

पासून श.अ. (ग्रामर जे) हालति जरीअ जो लफ्जु-पासति, खां, खां वठी, लाकुरि, वटां, भरिसां.

पासोडी [सं] स्त्री. गोदिडी, रिली, सूजिनी.

पासोळी स्त्री. पासिरी.

पाहणी स्त्री. (१) डिसणी, डिसण जी क्रिया (२) जाच, पुछा (३) नजूरदारी.

पाहणे स.क्रि. (१) डिसणु (२) जाणणु, समुझणु (३) डिसण

वाडसणु (४) ज़िमो खणणु, संभालणु (५) परिखणु, जाचणु (६) गोल्हणु (७) चाहिणु, ख्वाहिश करणु (८) मदद-रख्या करणु (९) छीहो रसाइणु. अंत पाहणे अन्तु डिसणु, इम्तिहानु वठणु. दुंकून न पाहणे थुक हणी बि न डिसणु, वास्तो न रखणु. पाहता, पाहिले असता क्रि.वि. इकीकत में, दर असल. पाहता पाहता क्रि.वि. डिसंदे डिसंदे.

पाहणे अ.क्रि. (सिजु) उभिरणु.

पाहणे स.क्रि. डुहणु (खीर).

पाहता वि. डिसंदहु.

पाहाणा वि. डिसणो, सुहिणो.

पाहिजे अ.क्रि. घुरिजे, जरूरी आहे, जरूरत आहे. पाहिजे तेव्हा क्रि.वि. कंहिं बि वक्ति, कडहिं बि, जडहिं वणे.

पाहुणा [सं] पु. महिमानु, मिजिमानु. पाहुणाचार पु. महिनामनवाजी. पाहुणी आली आणि म्होतुर लावून गेली आई टांडो खणण बोर्चाणी थी वेठी.

पाळ [सं.का] स्त्री. (१) बोडि बनो, खूह जे चौधारी बुधलु बनो (२) कनो (३) जंड जो मुहुं (४) घेरो, वेड्हो (५) बंदु (६) पापिडी (कन जी).

पाळ, पाळक न. पाड (वण जी). पाळे मुळे न.ब.व. वण जूं सभु पाडूं. पाळेमुळे खणून टाकणे पाड पटणु, सत्यानासु करणु.

पाळकपुत्र पु. पालियलु पुटु.

पाळणा [सं] पु. पालणो, पींधो, हिन्दोर. पाळणा हलणे बार थियणु-जमणु. पाळण्यातले नाव न. छठीअ जो नालो.

पाळणूक स्त्री. नेपाजु, पालणु.

पाळणे [सं] स.क्रि. (१) निपाइणु, पालणु (२) (वचनु) पालणु (३) मजणु (४) रख्या करणु (५) बजाइ आणणु (हुकुमु).

पाळत स्त्री. (१) टहोड, पहिरो, निहार, निगहबानी (२) जाच, तलाश, सगु.

पाळतणे अ.क्रि. ताडणु, टहोडणु, नूच विसी विहणु.

पाळित [सं] वि. पालियलु.

पाळी स्त्री. (१) वारो, भेरो (२) पासे थियण (माहवारी) जो वारो (३) मोक्को. पाळी टळणे-चुकणे कपिडा चड्ही

वगणु-पेट सां थियणु.

पाळीव वि. पालियलु, पालितू, धालो (जानिवरु). पाळीव

पणू पु. घरू-पालियलु जानिवरु.

पाक्षिक [सं] न. बि हपतेवारु मळणु.

पिक [सं] पु. कोइल (पखी).

पिक, पिक [हिं] स्त्री. पिक, धुक. पिकदाणी-नी स्त्री.

पिकदानी.

पिक न. फसलु.

पिकट वि. फिको, निस्तेजु.

पिकटणे अ.क्रि. फिको-पीलो थियणु.

पिकणे अ.क्रि. (१) पचणु, रसणु (२) गर्भु वधणु (३) वधणु
वेझणु (४) पखिइणु, फैलिजणु, हुलणु (गाल्हि).

पिकले पान न. पीरिसनु, बुढो.

पिकविणे स.क्रि. (१) पचाइणु, तयारु-रासि करणु (२)
फसलु पैदा करणु (३) फैलाइणु, हुलाइणु (४) पालु
विझणु.

पिकूट वि. फिको, निस्तेजु.

पिंगट [सं] वि. पीलांहो, कको, कके रंग जो.

पिंगळा पु. चिबिरो.

पिंगा घालणे फेरियूं पाइणु.

पिचकट [सं] वि. (१) चूंझो (२) डरियलु, भगलु,
टिड्कियलु.

पिचकारी [सं] स्त्री. (१) पिचकारी (२) पिचिक, पिचिकार.

पिचह न. पिची (अखि जो गंडु).

पिचणे अ.क्रि. (१) टिड्कणु, डार पवणु (२) फुंडणु (३)
गोइहो थियणु (शैइ) (४) सडणु, किनो थियणु.

पिचनळी स्त्री. पिचिकारी.

पिचपिचणे स.क्रि. (अखियूं) छिंभणु.

पिचपिचीत वि. थिरिडो, चुचो.

पिच्छ [सं] पु. (१) पुठि, पीछो (२) पोयो हिंसो, पुठि.

पिच्छ पुरविणे पुठियां पवणु, पुठि न छडणु, हथ धोई
पुठियां पवणु, पचर न छडणु, भंडी ब्रधणु.

पिछाडी [हिं] स्त्री. (१) पछाडी, पुठियो हिंसो (२) पछाडी,
धोडे जा पुठियां पेर ब्रधण जी नोडी. पिछाड्या बांधणे
हथ पुठियां ब्रधणु. पिछाडी मारणे लत या इट हणणु.

पिंजणे [सं] स.क्रि. (१) पिंजणु (कपह) (२) उभो चीरणु
(काठु). पिंजणी स्त्री. (१) पिंज, पिंजण जी क्रिया
(२) पिंजणि, पिंजिणी, कपह पिंजण जो ओजार.

पिंजारी पु. पिंजारो, कपह पिंजण जो धंधो कंदडु.

पिंजर [सं] न. (१) पिंजिरो (२) खाको (३) जेलु.

पिंजरणे अ.क्रि. पखिइणु, फैलाइणु.

पिंजरा [सं] पु. (१) पिंजिरो (२) खाको, ढांचो (३) जेलु.

पिंजारणे स.क्रि. (१) पिंजणु (२) पखेइणु (३) सुलिझाइणु
(वार).

पिडुकला वि. पित्किडो, तमामु नंदो.

पिटणे [सं.हिं] स.क्रि. (१) मारणु, मार डियणु (२)
डोडाइणु (घोडो) (३) वजाइणु (ताडी) (४) ठपणु.

पिटाळणे स.क्रि. (१) तडणु, जोर सां डोडाइणु (घोडो
वगेरह) (२) तकिडो डुकाइणु (माण्ह) (३) भजाए
छडणु (जानिवरु) (४) कडी छडणु (५) चपोल
नियणु.

पिठले न. बेसण जी घाटी बालि-भाजी.

पिठा [सं] पु. शराब जो डुकानु, गुतो.

पिठाळ वि. कूंअरो.

पिठी [सं] स्त्री. (१) चांवरनि जो सन्हो अटो (३) सुंदुलीअ
तां हेठि किरंदडु अटो.

पिठी साखर स्त्री. पीठल खंडु.

पिटूर वि. अटे जियां अछी-साफु (चांडोकी).

पिटूळ वि. (१) अटे जहिडी, भोरू (२) बे सवादी.

पिटोरी स्त्री. सांवण महिने जी उमास-उन डीहं जो व्रतु.

पिट्या [सं] वि. (१) वारियासो (२) बे सवादी, फिको.

पिंड [सं] पु. (१) पिंडु, पिनोडो (२) मुअल शख्स खे अर्पणु
करण जो चांवरनि पिंडु, गिरहु (२) जिंदु, बदनु (३)
गोलु शैइ (४) नीम कतुर जो चोथो हिंसो (५)
गदूदु, (इं) 'ग्लइंड'. (६) जीवु. पिंडे पिंडे भिन्न
मती, तुंडे तुंडे सरस्वती जणे जणे जो पंहिंजो रागु. पिंड
रोगी वि. सदाई बीमार.

पिडणूक स्त्री. आजारणु, सताइणु, सताइणु, रंजाइणु.

पिंडरी [सं] स्त्री. पिनी (टंग जी).

पिडा [सं] स्त्री. पीडा, तकिलीफ, मुसीबत, बला.

पिंडा [सं] पु. ढेरो (सुट-रेशम जो), गोटो.

पिंडी [सं] स्त्री. (१) गोटो, गोलो (२) शिवलिंग (३)

मिटीअ जो चाणो (कुंभर जो).

पिडे-ढे [सं] न. पीड्हो, मूड्हो.

पिडी स्त्री. पीड्ही, टही.

पिडे [सं] न. (१) पीड्हो, मूड्हो (२) काम ऐं थंभे जे विच बारो काठ जो टुकर.

पिणे [सं] स.क्रि. (१) पिअणु, पियणु (२) छिकणु (बीडी) (३) चुहणु (४) दबाइणु (गुसो). न. पिअणी, पीअणी.

पितर [सं] पु. (१) पितरु-पितर (२) माज पीज. पितर उध्दरणे माज पीज ते गारियूं डियणु.

पितळ [सं] न. पितलु (धातू). पितळ उघडे पडणे पोल पधिरा थियणु.

पितळा [सं] वि. तीसिर.

पिता [सं] पु. पिता, पीज.

पितांबर [सं] पु. पीतांबर, रंगारंगी रेशमी कपडो.

पितामह [सं] पु. डाडो.

पितामही स्त्री. डाडी.

पितृ [सं] पु. पिता, पीज, पितरु. पितृकर्म न. सिराधु, वगेरह कर्म. पितृगृह न. पीज जो घर, पेका. पितृत्व न. पितापुणो. पितृभक्त वि. पीज या अबनि डाडनि जा फर्ज पालीदडु. पितृवध न. पीज जी हचा-हत्या. पितृबन न. मसाणु. पितृव्य पु. चाचो, काको. पितृहत्या स्त्री. पीज जो क्तलु करणु.

पित्त [सं] न. (१) पितु (२) तीसो, गुसे जी लहर (२) सफूरा. पित्त खबळणे झटि तपी बाहि थियणु (गुसे में) बाहि वठी वणु (गुसे में). पित्तपापडा पु. शाहतूरो (वनस्पती). पित्तबेगी वि. तीसिर, क्रोधी. पित्तशामक वि. पितु शांति कंदडु. पित्तशय पु. पितो.

पित्या पु. (१) भेची (रांदि में), भेची न हुअण जो हालति में बियो खंयलु शाखु (२) ताबअदार.

पिंपळ [सं] पु. पिपिरु, पिपिलु (वणु). पिंपळावरचा मुंजा पु. पेनांगु, रोलाकु.

पिंपळी [सं] स्त्री. पिपिरी (बूटी).

पिपाणी स्त्री. तूतारी.

पिपासा [सं] स्त्री. उव, प्यास.

पिपीलिका [सं] स्त्री. किडली.

पिरगाळणी स्त्री. मरोटो, मरोड.

पिरगाळणे स.क्रि. मरोटणु, मरोटणु, मोडणु.

पिरगाळा पु. मरोटो, मरोड, वटु.

पिरपिर स्त्री. (१) किर् किरि, गहिपी (२) मीहं जी लागीती फुडि फुडि.

पिरी [फा] स्त्री. पीरी, बुढापो.

पिलावन [फा] पु. पीलवानु.

पिलू-लू न. बुचो, पूंगिडो, बटु. पिलावळ स्त्री. पूंग, पूंगिडा, बुचा.

पिवळकी स्त्री. पीलाई, पीलाणि.

पिवळा [सं.प्रा.] वि. पिअरो, पीलो. पिवळट, पिवळसर वि. पीलांहो. पिवळी दारूहळद स्त्री. रस्वलि.

पिशवी [का] स्त्री. थेल्ही, गोथिरी.

पिशाच [सं] पु. पिशाचु, भूत, जिनु, राकासु. पिशाचबाधा स्त्री. भूतारिजणु, भूताइजणु, लगति, लगिता. पिशाचभाषा स्त्री. पैशाची भाषा (प्राकृत भाषा जो किस्मु). पिशाच लिपी स्त्री. 'मोडी' लिपी. डिसो 'मोडी'. पिशाच संसार पु. भूतारिजणु, लगिता. पिशाचिका स्त्री. भूतिनी. पिशाच पु. भूत, जिनु.

पिशित [सं] न. मासु.

पिशुन [सं] वि. चुगिलु, नीचु.

पिष्ट [सं] न. (१) अटो (२) निशास्तो. पिष्टपदार्थ पु. निशास्ते वारी शैड. पिष्टपेवण न. पीठलु वरी पीहणु, वरी वरी साणी गाल्हि चवणु.

पिसटणे, पिसाटणे अ.क्रि. (१) भूताइजणु, भूतारिजणु (२) पागलु थियणु.

पिसणे [सं.प्रा.हिं] स.क्रि. (१) पीसणु, पीहणु (अटो) (२) पीहणु (तास), ठपणु (३) पीहणु (चटिणी), गहणु. पिसणावळ स्त्री. पीहाणी, पीहाई, पीसाई.

पिसाळणे, पिसळणे [सं] अ.क्रि. (१) छितो थियणु (कुतो) (२) गाल्हाईदे डाड्हणु (३) कुते जे चक करे पागलु थियणु (४) लगिता थियणु, भूताइजणु.

पिसा वि. चरियो, छितो, भूतारियलु.
 पिसाई स्त्री. पीसाई, पीहाणी.
 पिसाट [सं] वि. (१) पागलु, चरियो, छितो, छिङ्कियो
 (२) भूतारियलु, भूतारी. पिसाटणी स्त्री. चर्याई.
 पिसाटीक वि. चरियो, चर्यटु, पागलु.
 पिसाटणे अ.क्रि. (१) छितो यियणु, पागलु यियणु,
 छिङ्कियणु (२) भूताइजणु, जिनु लगणु.
 पिसारा पु. (१) पर, खंभ (२) मोर जा फहिलियल पर.
 पिसुबा, पिसू [हिं] स्त्री. कारिडो, (इं) 'फ्ली'
 पिस्ता पु. पिस्तो.
 पिस्तुल [इं] न. पिस्तोलु.
 पिळगुटणे स.क्रि. मरोटणु, मोडणु.
 पिळणे [सं] स.क्रि. (१) पीङणु (२) निपोङणु (३) वटणु,
 वटु डियणु (४) दबाङणु (५) आजारणु.
 पिळवटणे स.क्रि. (१) वटणु, वटु विज्ञण-पवणु (२)
 निपोङणु (३) दाहें करणु.
 पिळवणूक स्त्री. (१) निपोङ, पीङ (२) पीङणु, आजारणु.
 पीक न. पिक, धुक.
 पीक [सं] न. फसुलु. पीक पाऊस पु. फसुल लाइ लाभदाइकु
 मीहुं.
 पीक [सं] पु. कोइल.
 पीक पु. रोगु.
 पीटिका [सं] स्त्री. फुरिडी, दाणो.
 पीठ [सं] न. (१) अटो (२) भेरि.
 पीठ [सं] न. (१) आसणु, बैठक (२) पडु, वडो दर्जो.
 पीठिका [सं] स्त्री. (१) आसणु (२) पायो, बुनियादु, पीड्हि
 (३) वन्हा परंपरा (४) सारी हकीकत (५) ग्रंथ जो
 भाडो.
 पीठणे [सं] स.क्रि. पीङणु, आजारणु, जुल्लु करणु, दबाङणु.
 पीडन [सं] न. पीडा, कष्टु.
 पीडा [सं] स्त्री. (१) पीडा, तकिलीफ (२) जुल्लु (३)
 लगिता. पीडित वि. पीडियलु, सतायलु.
 पीत [सं] वि. पीलो.
 पीत [सं] वि. पीतलु.
 पीन [सं] वि. धुल्हो.

पीप न. (पाणीअ जो) पीपु.
 पीयूष [सं] न. (१) अमृतु (२) पाणी (३) खीर (४) पिसु
 (खीर जो).
 पीर [फा] पु. (१) पीरु, पीर जी कबर (२) पीरिसनु.
 पीलभक्त वि. ढोंगी.
 पीस [सं] न. पर, खंभु. पिसे टाकणे-झाडणे कुरीज कढणु.
 पीळ पु. (१) वटु, मरोटो, पेचु (२) आकडि, टाटाई (३)
 आट. पीळणी स्त्री. मरोट-इ. पीळदार वि. (१)
 वटियलु (२) मजिबूतु (३) अभिमानी, जिदी.
 पुकार, पुकारणी पु. स्त्री. (१) पुकार, सडु (२) रडियूं वाका.
 पुंकेसर [सं] पु. पुंकेसरि, नरु वारु, (इं) 'स्टेमन्' (बॉटनी).
 पुंगळी स्त्री. कागज जी नली.
 पुंगी [प्रा] स्त्री. (१) बीन (२) तूतारी.
 पुची, पुच्ची [का] स्त्री. चुडु.
 पुच्छ [सं] न. पुछु.
 पुंज [सं] पु. (१) पुंजु, दिगु, ढेग (२) छुगो (३) तअदादु.
 पुंजका पु. छुगो, मज्मूओ, दिगु.
 पुजणे [सं] स.क्रि. पूजणु, पूजिणु.
 पुजा, पूजा [सं] स्त्री. पूजा. कोणेकाची पूजा करणे गारियूं
 डियणु, खबर वठणु.
 पुजारी [सं] पु. पूजारी.
 पुंजविणे, पुंजाविणे स.क्रि. (१) गडु करणु, मेडणु (२)
 सडियल लाश जी रख मेडणु.
 पुंजाळ पु. दिगु.
 पुंजाळ वि. चिमिकिणो.
 पुंजी स्त्री. (१) दिगी (२) पूंजी, धनु. पुंजी करणे (१) दिगु
 करणु (२) पूंजी मेडणु.
 पुट [सं] न. (१) पुडु, तहु, परत, लपेट (२) खालु, खड
 (३) लेपु (४) ऊन्हों बर्तनु (५) अधु गोलु (६) तेजु
 (७) मुलिमो.
 पुटकळी-कुळी [सं] स्त्री. फुरिडी, दाणो.
 पुटपुट स्त्री. भुणि भुणि.
 पुटपुटणे अ.क्रि. भुणि भुणि करणु, भुण्कणु.
 पुटिका [सं] स्त्री. गोरी, (इं) 'कड्पस्यूल' (दवा जो).
 पुठा, पुडा [सं.प्रा.] पु. (१) पुठो (२) धडो (३) पाठो, पोशु

(किताब जो) (४) मज्जूओ, मेडु (५) डेरो, गोदो (६) सत्तुह.

पुंङ्ग वि. शरारती, लुचो, गुंडो, फितनाई.

पुंङ्का पु. पुडीको, पुडो, बंडलु, कागजू.

पुंङ्गीक [सं] न. अछो कमलु (गुलु).

पुंङ्ग पु. पुडो.

पुंङ्गई स्त्री. (१) फुरि, लुटि, ज़ोरी, ज़बरदस्ती (२) जुलु (३) सरकशी (४) बलिवो, बगावत (५) बे कानूनी (६) खचरखलो.

पुंङ्गी स्त्री. (१) पुडी (२) गुडी गाल्हि. पुडी आणणे गुडी खबर आणणु. पुडी फुटणे गुडी जाहिर थियणु.

पुंङ्गचा, पुंङ्गला, पुंङ्गील [सं.प्रा.] वि. (१) अगियों (२) सामुहं वारो (३) ईदडु (४) पहिरियों.

पुंङ्गपुंङ्गे क्रि.वि. अगिते, दर्जे ब दर्जे.

पुंङ्गईत वि.पु. अगुवानु, नेता.

पुंङ्गाकार पु. अगुवानी.

पुंङ्गारेणे अ.क्रि. (१) अगिते वधणु (२) सुधिरणु (३) तरकी करणु.

पुंङ्गारी वि. अगुवानु, नेता.

पुंङ्गील वि. (१) अगियों, पोयों (२) पोड (३) वरंदो (महीनो वगेरह), डिसंदो.

पुंङ्गन क्रि.वि. अगियां, सामुहं, पहिरीं.

पुंङ्गे [सं.प्रा.] क्रि.वि. (१) सामुहं (२) खां पोड, अगिते हली (३) अगुभरो (४) अगियां, पहिरी. पुंङ्गे पुंङ्गे करणे खुशामद करणु, चटि चटि करणु.

पुंङ्गात क्रि.वि. (१) सामुहं, अगियां (२) पहिरीं (३) विच में, पेरनि में.

पुंङ्ग [सं] न. पुंङ्ग. पुंङ्गकर्म न. पुंङ्ग. पुंङ्गजन पु. पुंङ्गवानु, पुंङ्गी. पुंङ्गतिथी स्त्री. पवित्रु डीहं, वरिसी, बारहंमासी. पुंङ्गवान वि. पुंङ्गवानु, पुंङ्गाइतो.

पुंङ्गक्षेत्र न. तीर्थ स्थानु. पुंङ्गात्मा पु. पुंङ्गात्मा, सुठनि गुणानि वारो ऐं सदाचारी शब्दु. पुंङ्गाई स्त्री.

(१) पुंङ्ग (२) समर्थी, सध. पुंङ्गाचा वि. पुंङ्गाइतो, धर्म जो (कमु). पुंङ्गोदक न. पवित्रु पाणी-जलु.

पुंङ्गणी स्त्री. (१) भाइटी (२) डेरोटि.

पुंङ्ग्या पु. (१) भाइटियो (२) डेरोटु.

पुंङ्गळा [सं] पु. पुंङ्गिलो, बोतो, बुतु.

पुंङ्गळी [सं] स्त्री. (१) औरत जो पुंङ्गिलो (२) गुडी (३) अखिजी पुंङ्गिली (४) सुहिणी औरत.

पुंङ्गी स्त्री. सन्तानु, बारु. वि. बार वारी (औरत), पुंङ्गवारी, पुंङ्गनि वारी.

पुंङ्ग [सं.प्रा.] पु. पुंङ्ग. पुंङ्ग मागण्यास गेली, भतार (नवरा) घालवून आली वेई सिडनि खे, पर कन बि कपाए आई.

पुंङ्ग [सं] पु. पुंङ्ग.

पुंङ्गिका, पुंङ्गी [सं] स्त्री. (१) धीअ, कन्या (२) गुडी.

पुंङ्गिना पु. फूदिनो.

पुंङ्ग: [सं] क्रि.वि. वरी, बीहर, बिहर, नए सिरि.

पुंङ्ग: पुंङ्ग: [सं] क्रि.वि. वरी वरी, हर घडीअ, हर हर.

पुंङ्गर [सं] क्रि.वि. पुंङ्गरि, वरी, बीहर. पुंङ्गरपि क्रि.वि. वरी वीर. पुंङ्गरागमन न. वरी वापसि अचणु, मोटणु. पुंङ्गरावृत्ति स्त्री. दौर, बीहर मोटणु. पुंङ्गरक्त वि. बीहर-वरी चयलु. पुंङ्गरक्ती स्त्री. दुहिराडणु. पुंङ्गरुच्चार पु. वरी चवणु. पुंङ्गरुत्थाय न. वरी उथणु, जीअरो थियणु. पुंङ्गर्घट्टन न. वरी जमणु (शैड). पुंङ्गर्जन्म पु. पुंङ्गर्जनमु, वरी जनमु वठणु. पुंङ्गर्निरीक्षण न. नजरसानी. पुंङ्गर्भेट स्त्री. वरी-बीहर मुलाक़ाति. पुंङ्गर्लग्न-विवाह न.पु. पुंङ्गर्विवाहु, बीहर शादी. पुंङ्गर्वसन न. (बे घर माण्डुनि खे) वरी वसाडणु, वरी वसणु, जाड तशीनु थियणु.

पुंङ्गव [सं] स्त्री. पूरनमासी.

पुंङ्गश्च [सं] क्रि.वि. वरी, वरी वरी, हर हर.

पुंङ्गीत [सं] वि. पवित्रु, शुधि.

पुंङ्गा [सं] क्रि.वि. (१) वरी, बीहर (२) खां सवाड (३) नए सिर.

पुंङ्गान [सं] पु. पुरुषु, नरु.

पुंङ्ग [सं] न. पुरि, पुरी, शहर.

पुंङ्गा [सं] पु. (१) बुदो, बुजुर्गु (२) आजिमूदिगार.

पुंङ्ग न. पूरणु-तजाम ठाहिण लाड दालि माजो खंडु वगेरह गडे टाहियलु चूरणु.

पुरणे स.क्रि. (१) पूरणु (जमीन में), दफ्तु करणु (२) पूरो पवणु (३) पूरी थियणु (इच्छा) (४) टिकणु.
 पुरता वि. पूरो, काफी. क्रि.वि. पूरीअ तरह, खूबि.
 पुरःपटन न. अखि जो शफाफु पदों.
 पुरबठा पु. (१) पूराओ (२) समाधानु (३) भंडारु (४) रसदि, रसाई, पहुचाइणु, (इं) 'सप्लाई' (५) तरु (कॉमर्स).
 पुरबणी स्त्री. (१) पूराओ (२) जमीमो (३) कागजु-पेपर लिखी पूरो करण-थियण जी हालति में बिण कागज या पेपर ते लिखियलु मज्जकूरु या उहो कागजु, (इं) 'सप्लीमेंट'. पुरबणी परीक्षा स्त्री. इम्तिहान में नापासि थियल विद्यार्थियुनि जो बीहर इम्तिहानु वठणु.
 पुरबणी वाचन न. मथाछिरे अभ्यास लाइ मुकिररु कयल किताब जी धड्हाई.
 पुरबिणे स.क्रि. (१) पूराओ करणु (२) काफी-पूरो थियणु (३) पूरो करणु (४) रसदि पहुचाइणु, पहुचाइणु, पुजाइणु.
 पुरस्कर्ता [सं] पु. (१) हिमा, अगुवानु, सर वरु (२) हिमाइती, पुठि भरु (३) (इं) 'स्पांसर्ड'. पुरस्कार पु. (१) हिमाइत, पुठि मराई (२) अगुवानु (३) इन्जामु (४) इजत, मानु.
 पुरस्सर वि. अगुवानु.
 पुरण न. (सरीर ते थियल) दाणा, दाणि दाणि, बुरि बुरि, बुरई, बुआरि. पुरळणे अ.क्रि. सरीर ते दाणा निकिरणु.
 पुरा वि. (१) पूरो (२) पूरो कयलु (३) पको, पूरो (लुचो). क्रि.वि. पूरीअ तरह.
 पुराकथा स्त्री. देवताजनि-पुराणनि जी कथा, (इं) 'मिथॉलॉजी'.
 पुराण [सं] न. (१) पुराणु (२) अजाई डेघिवारो बयानु. वि. झूनो, आगाटो. पुराणवस्तुविज्ञान-शास्त्र न. प्राचीन वस्तु विद्या, (इं) 'आर्किऑलॉजी'. पुराणवस्तुसंशोधक पु. प्राचीन इतिहासिक अहमियत वारियुनि शयुनि जी खोजना कंदडु, (इं) 'आर्किऑलॉजिस्ट'. पुराणोक्त वि. पुराणनि में चयलु.

पुराणा वि. (१) पुराणो, झूनो (२) बुढो.
 पुरातन [सं] वि. पुरातन, प्राचीनु, आगाटो.
 पुरावा पु. (१) पूराओ (२) साबिती, सुबूत, हथियो.
 पुरी स्त्री. पूरी (खाइण जी).
 पुरी स्त्री. पूरी, नंदिडो शहर.
 पुरीच [सं] पु. गूहं, छेणो.
 पुरुष [सं] पु. (१) पुरुषु, नरु, मर्दु (२) माण्हू (३) आत्मा.
 पुरुषवाचक सर्वनाम न. जमीरु खालिसु. पुरुषत्व न. (१) वीर्यु (२) मर्दानिगी. पुरुषाकार पु. मर्दानो कमु, मर्दानिगी, बहादुरी. पुरुषार्थ पु. (१) पुरुषारथु, जिंदगीअ जो मक्सदु-धर्म अर्थ काम ऐं मोख जी प्राप्ती (२) बहादुरी. पुरुषोत्तम पु. (१) पुरुषोत्तमु, उत्तमु पुरुषु (२) ईश्वर. पुरुषोत्तम मास पु. पुरुषोत्तमु, लुंडु (महिनी).
 पुरे, पुरे पुरे क्रि.वि. (१) पूरो, भरिपूरि (२) बसि बसि! ठह्यो!
 पुरेपूर क्रि.वि. पूरो पूरो, काफी.
 पुरोघा [सं] पु. पुरोहितु.
 पुरोगामी [सं] वि. तरकी पसंदु, प्रगतिशीलु.
 पुरोभागी [सं] वि. अगुवानु, मथ नजर कंदडु.
 पुरोवर्ती [सं] वि. सामुहं बीठलु.
 पुरोहित [सं] पु. पुरोहितु, यग्यु वगेरह धर्मी कार्य कंदडु ब्रह्मणु.
 पुलकित [सं] वि. खुशीअ विचां वार खडा थियलु (सरीरु).
 पुलाव-वा पु. पुलाह.
 पुलिन [सं] न. वारियासो किनारो.
 पुल्लिंग [सं] न. पुलिंगु, जिन्स मुज्जकरु (ग्रामर में).
 पुवळणे अ.क्रि. रझणु (फटु), पूंइ सां भरिजणु.
 पुवा पु. मालपुडो.
 पुशी स्त्री. पुछा, सवालु.
 पुशी स्त्री. कारिडो. डिसो 'पिसू'.
 पुंश्चली [सं] न. (१) तलाउ, ढंढ (२) नीरो कमलु (३) हौदु (४) आकासु.
 पुष्करिणी [सं] स्त्री. नंदिडो तलाउ.
 पुष्कळ [सं] वि. (१) भरिपूरि, घणो, काफी, वधि (२).

शाही, वडो (३) सिरेछु.

पुष्ट [सं] वि. थुल्हो.

पुष्टी, पुष्टाई [सं] स्त्री. (१) थोल्लि (२) हिमायत, पुष्टी, टेको (३) बाधि, बाधारो. पुष्टीकरण न. पुष्टी, ताईद.

पुष्प [सं] न. (१) पुष्पु, गुलु (२) जनानी, हैजु, कपिड़ा अचणु (२) गर्भदानी. पुष्पदल न. गौटु. पुष्पवाटिका स्त्री. फुलवाड़ी. पुष्पवृष्टी स्त्री. गुलनि जी बरखा. पुष्पांजली स्त्री. पुष्पांजली. पुष्पासब न. गुलनि जो शराबु.

पुष्पक [सं] न. (१) आखि जो फुलो (२) कुबेर जो विमानु-हवाई जहाजु.

पुष्पित [सं] वि. गुल आयलु (बूटो).

पुंस [सं] न. पुछु.

पुंस [सं] पु. पुरुषु, नरु.

पुसकट, पुसट वि. (१) अणचिटो, धुंधिलो, झको (२) अधु डयलु (३) मथाछिरो. पुसट कल्पना स्त्री. टस्ट.

पुसकटणे स.क्रि. (१) डाहिणु, मेसारणु (अखर) (२) महिटणु.

पुसणारा वि. पुछंदडु, पुछा कंदडु.

पुसणी स्त्री. उधिणो, छंडिणो, (इं) 'डस्ट'.

पुसणे स.क्रि. (१) पुछणु (२) पुछा-जाच करणु.

पुसणे स.क्रि. डाहिणु, मेसारणु.

पुसणे न. पुछा गाछा.

पुसवन [सं] न. गर्भु थियणु खां पोइ टिएं महिने में गर्भ जे विकास लाइ थींदडु संस्कार.

पुस्त [सं.फा] पु. पुश्त, वन्थु, पीड्ही. पुस्त दरपुस्त क्रि.वि. पुश्त ब पुश्त.

पुस्त [सं.फा] स्त्री. पुश्त, पुठी, पुठि.

पुस्तक [सं] न. पुस्तकु, किताबु. पुस्तक डाक स्त्री. (इं) 'बुक पोस्ट'. पुस्तिका स्त्री. किताबिड़ी.

पुस्ती [सं.फा] स्त्री. (१) पुस्ती, मदद, पुठि (२) ज़मीमो (३) चती (बूट जी).

पुंस्तव [सं] न. (१) वीर्यु (२) मर्दानिगी.

पुळका [सं] पु. जजूबो, कहकाउ.

पुळण न.स्त्री. लस, विकिर, वारियासो किनारो.

पुळी स्त्री. फुरिड़ी, दाणो.

पू [सं] पु. पूंइ, रोगु.

पूजक [सं] वि. पूजा कंदडु, पूजारी. पूजणे स.क्रि. पूजणु.

पूजनीय वि. पूजि, पूजा लाइकु. पूजित वि. पूजियलु.

पूज्य वि. पूजि, पूजा लाइकु.

पूजा [सं] स्त्री. पूजा, पूजा. पूजा करणे मार डियणु.

पूज्य न. (१) बुडी (२) नुक्तो (३) खोटि, कमी.

पूड स्त्री. (१) बूरो, फकी (२) चूरणु.

पूड [सं] न. (१) खानो (२) दबी.

पूत [सं] पु. पूतु, पुटु.

पूय [सं] न. पूंइ, रोगु, खराबु रतु. पूयप्रमेह पु. सुजाखु (बीमारी).

पूर [सं] पु. बोडि. न. पूरि, शहर (मि. नागपूरि). पूरतट न. दरबारि, नदीअ जो बंदु.

पूरक [सं] वि. (१) पूराई कंदडु, पूरकु (२) तृप्ती कंदडु (३) ज़मीमे तोर गडियलु (४) (हिंसाबनि में) पूरकु, 'सप्लिमेंटरी'. पूरक कोन पु. पूरक कुंड. 'सप्लिमेंट अइंगल'. पूरकपत्र न. ज़मीमो, (इं) 'अइडेन्डम्'.

पूर्ण [सं] वि. (१) पुरि, पूरो, पूरनि (२) भरियलु (३) काबिलु, कामिलु. पूर्णकाम वि. कामना पूरी थियलु. पूर्णकालिक वि. (इं) 'फुल टाईम्'. पूर्ण भूतकाळ पु. माज़ी बईद (ग्रामर). पूर्ण वर्तमानकाळ पु. माज़ी करीबु (ग्रामर). पूर्णविराम पु. पूरो दमु, (इं) 'फुल स्टॉप'. पूर्णांक पु. सजो (अंगु या अददु). पूर्णाहुती स्त्री. यग्य जी आखिरीनि आहुती.

पूर्णमा [सं] स्त्री. पूरतमासी, चोडसि.

पूरतता स्त्री. पूराई, रनता, कमालियत, समूराई.

पूरति-ती [सं] स्त्री. (१) पूरति, पूरत, पूराई (२) समाप्ती.

पूर्व [सं] स्त्री. पूरबु, ओभरु (तर्फु).

पूर्व [सं] वि. (१) पहिरियो, अगियो, पेशि, अवलि जो (२)

अगूणो, प्राचीनु (३) पूरबी, ओभर जो. पूर्वग्रह पु.

(१) तअसुबु, बदि गुमानी (२) मन ते अगु में ई

थियलु असरु. पूर्वचिन्ह न. सोणु, सुगुनु. पूर्वज पु.

अबा डाडा, वडा. पूर्व तयारी स्त्री. पेशि तयारी.

पूर्वपरीक्षा स्त्री. (पके इस्तिहान खां पहिरीं थींदहु)
अवाइली इस्तिहानु, (इं) 'प्रिलिमिनरी
एक्जामिनेशन'. पूर्वपक्ष पु. (१) फरियादु (२)
सिद्धान्तु. पूर्वपीठिका स्त्री. (१) मुहागु, दीपाचो (२)
अंगी परंपरा. पूर्वपुण्य न. अगिएं जनम जो पुबु. पूर्व
प्रवृत्ती स्त्री. अगु लाइो, रग्वत. पूर्ववत क्रि.वि. अगे
जियां, पहिरिएं वांगुरु. पूर्ववयस्क वि. नंदो नेटो,
जुवानु. पूर्वसूचना स्त्री. अगु में ई डिनलु
चिताज-ताकीद. पूर्वपर क्रि.वि. (१) अगियों ऐं पोयों
(२) मुंड खां पछाड़ीअ ताई. पूर्वापर क्रि.वि. पहिरीं
खां ई (हलंदहु रवाजु). पूर्वार्ध पु. पहिरियों अधु.

पूर्वी क्रि.वि. (१) पहिरीं, अगु में (२) कदीम जमाने में,
अगे. पूर्वीचा वि. शुरूआती. पूर्वीपासून क्रि.वि. शुरूअ
खां, पहिरीं खां.

पूल [फ़ा] पु. पुलि.

पूषा [सं] पु. सिजु.

पृच्छक [सं] वि. पुच्छंदहु.

पृच्छा [सं] स्त्री. पुछा, सुवालु (करण), जाच.

पृथक [सं] वि. अलगि, जुदा. पृथक्करण न. (१) जुदा करणु,
छांट (२) तजज़ियो, छेदु, (इं) 'अइनेलिसिस्' (३)
तफ़रीक (२) तरकीब (ग्रामर में).

पृथु-थू [सं] वि. वडो, शाही.

पृथ्वी [सं] स्त्री. पृथ्वी, पिरथिवी, धरती.

पृष्ठ [सं] न. (१) पुठी (२) पुठि, पछाड़ी, पुठियों हिस्सो
(३) सुफ़्हो (४) सतह. पृष्ठफल न. एराज़ी. पृष्ठभाग
पु. (१) सतह (२) मथु.

पेकट, पेकाह न. चेल्हि जो सन्धु.

पेकणे स.क्रि. तरिसणु, इत्तज़ारु करणु.

पेखण [सं] न. नाचु.

पेंग स्त्री. झूटो (निंड जो), आलोड़.

पेंगणे अ.क्रि. झूटणु, झूटा खाइणु, ओझिरणु.

पेंगुळणे अ.क्रि. उदासु-सुस्तु थियणु.

पेच पु. (१) पेचु, वटु, मरोटो (२) मसइलो (३) राजु.

पेचात अहकणे पेच में अचणु. पेचदार वि. पेचिदार,
पेचीदो. पेचपट्टी, पेचपाटी स्त्री. पेचिपाटी. पेच प्रसंग

पु. मुश्किलात, पसि व पेशि.

पेचणे स.क्रि. (१) पेचु विज्ञणु (२) मुझीबत में विज्ञणु.

पेज, पेजवणी [सं] स्त्री. पेज, पेजी, पाछ. पेजट, पेजकट
वि. पेजाइतो.

पेटका-की पु. स्त्री. (१) सीट (२) खड्गी, (इं) 'स्पॉज़्'.

पेटणे अ.क्रि. (१) जलणु, बरणु (२) तपणु (गुसे में). पेटबा
पु. बाहि. पेटविणे स.क्रि. (१) बारणु, जलाइणु (२)
गुसो डियाणु. पेटीब वि. बरंदहु.

पेटा पु. (१) गोलु (२) पित्रिरो.

पेटारा पु. (१) टोकिरो (२) पिंडो.

पेटारे न. टोकिरी, पिंडी.

पेटी स्त्री. पेती, संदूक, पिंडी (२) बाजो, 'हामोनियम्'.

पेठ स्त्री. (१) पेठि, बज़ारि जो अधु (२) बज़ारि (३) शहर
जो वडो भाडो (४) गुझी गाल्हि-खबर. पेठ नसाबी
हो हीअ खबर ज़ाहिरु न थियणु डियो. पेठ लागणे
गुझी गाल्हि ज़ाहिरु थी ववणु.

पेठा पु. पेठो.

पेड पु. (१) सुटु, तंदु, सर (२) पुडु (जंड जो) (३) गुरु,
(इं) 'स्ट्रंड ऑफ़ ए रोप्'.

पेड न. वणु.

पेंड [सं.प्रा.] स्त्री. खडु. पेंड बळणे बीमारि थियणु.

पेंडका पु. गाह या काननि जी भरी.

पेंडा पु. आले गाह जी भरी.

पेडा पु. पेड़ो, खीरपेड़ो.

पेंडा पु. चांवरनि जा काना-तुहु, पालु, पलालु.

पेंडार-रा-री-रे [सं] न.पु. (१) पींढ, टोलो, मेडु (२)
धाइेलनि जी टोली, धाडो.

पेढी स्त्री. पेढी.

पेंढी स्त्री. गाह जी भरी.

पेय न. पीअण जी शैड-चांहि-पाणी वगेरह.

पेरणी स.क्रि. बिजारणु, बिजु पोखणु या छटणु.

पेरू पु. जेतनु.

पेल पु. विथी.

पेलणे स.क्रि. (१) तोरणु (२) पुजणु, झले सघणु, झलणु,
संभालणु, खणी सघणु, थी सघणु.

पेला [फा] पु. पियालो, ग्लासु.

पेब न. अनाजु सोढे रखण लाइ जमीन अंदरि ठाहियलु भंडारु
या सुकलु खूहु. पेब फुटणे हिकदमि बाहिर निकिरी
अचणु, वडे तअदाद में गडु थियणु. पेवात पडणे
मुसीबत में पवणु-फासणु.

पेवंदी-धी [फा] स्त्री. पेवन्दु, पेवंदिकारी.

पेव [फा] वि. वजनदार. पेव करणे पोशि करणु.

पेववा पु. (१) पेशिवा, भगवानु, नेता (२) मुख्यु मंत्री (३)
मराठा हुकूमत जो हिकु मुख्यु मंत्री. पेशवाई स्त्री.
पेशिवाई, पेशवाजनि जी हुकूमत.

पेव्हा [फा] पु. पेशो, धंधो. पेव्हाकर पु. (इं) 'प्रोफेशनल
टइक्स्'.

पेशी [सं] स्त्री. जुजो, (इं) 'सेल्'. पेशीबंघशास्त्र न. (इं)
'हिस्टोलॉजी'. पेशीशास्त्र न. (इं) 'सायटोलॉजी'.

पेवण [सं] न. पीहणु-डरणु (जंड ते).

पेहरणे स.क्रि. पहिरणु, पाइणु (कपिड़ा).

पेहराव पु. पहरणु, लबासु, वेसु, पोशाक.

पेळी स्त्री. पिंडी.

पेळू पु. पूणी, कपह वटे ठाहियल थही.

पेक्षा [सं] क्रि.वि. खां, खूं, ब निसिबति.

पै स्त्री. पाई.

पैका पु. पैसो. पैकेकरी पु. शाहूकार, पैसेवारो.

पैकी श.यो.अ. मां, विचमां, विचों.

पैज स्त्री. (१) शर्त (२) बाजी, दाउ (३) प्रतिग्या.

पैजण पु. नूरो, धिधिरियूं.

पैजार [फा] स्त्री. जूती.

पैठणी स्त्री. पैठण शहर में ठहंदइ रेशिमी नंव वालनि जी
साडी. वि. सिर्फि डिसण जो, कूडो.

पैण स्त्री. शर्त.

पैतृक [सं] न. पितरनि जो सिराधु. वि. अबाणो.

पैत्य [सं] न. पितु.

पैरण [सं] स्त्री. कमीस.

पैल वि. हुन भरि जो, बीअ भरि जो. पैलतड न. पारेचो,
अंधी, परी भरि (नदीअ जी) बी भरि, परारि.

पैलू [फा] पु. (१) पहलू, पासो (२) पहलू, तिक्किडी, पखु

(हीरे जो). पैलूदार वि. पहलूदार.

पैशाच, पैशाचिक [सं] वि. भूत-राकास निसिबति.

पैशुन्य [सं] न. (१) चुगिली (२) बदिकारी, बुराई, नीचता
(३) ठगी (४) विड, घटिताई.

पैस पु. (१) कुशादी जगह (२) फहिलाउ (३) पेरु, रस्तो.

पैसा पु. (१) पैसो (२) धनु, नाणो. पैशापायली, पैसापासरी
तमामु सस्तो, ससाई. पैसाआडका पु.ब.व. पैसो
डोकडु.

पो, पोह पु. किरियलु छेणो, थाफो.

पोक न. (१) कुबु (२) उट. पोंक्या वि. कुबो.

पोकळ [सं] वि. (१) पोरो (२) कूडो, डेखारो (३) अजायो
(४) छूछो, छूछो. पोकळी स्त्री. (१) पोरु, खालु,
खाली जगह (२) आकासु (३) कागज जी नली.

पोक्त [फा] वि. (१) बालगु (२) काबिलु, ज्ञानू (३)
मज्जिबूतु (४) गौरो.

पोखर [सं] न. तलाउ, सरोवर. पोखरणी स्त्री. नंदिडो
तलाउ.

पोखर न. खालु, टुंगु, पोरु.

पोखरणे स.क्रि. पोरो करणु, खालु करणु.

पोखराज [सं] पु. पुखिराजु.

पोंग न. कुबु.

पोगी स्त्री. कांतिरो, टिकुंडो सिड्हु, (इं) 'जिब'.

पोच [हिं] पु. (१) दूरादेशी (२) पहुच, रसीद.

पोंचट वि. (१) पोरो, निसतो (२) बटाकी.

पोचणे अ.क्रि. (१) पहुचणु (२) मिलणु.

पोचा [हिं] धुबु (बर्तन जो), चिब. पोचारा-रे वि. धुब
वारो, चिबो.

पोंची स्त्री. (१) कराई (२) ताकत.

पोट न. (१) पेटु (२) मअदो (३) गर्भु (४) दिलि (५)
खालु, पोरु. पोट करणे पेट-गर्भु थियणु. पोट गळ्याशी
लागणे खाद्यो निडीअ ताई पहुचणु. पोट ढाळणे पेटु
अचणु, दस्त थियणु. पोट दुखणे पेट में सूरु-वीलो
पवणु, इसदु थियणु. पोट धरणे जुलाब बंदि थियणु.
पोट पाठीस लागणे पेटु पुठीअ सां लगणु. पोट पिकणे
पेट सां थियणु, वियमु करणु. पोट फुगणे पेट

फूकजणु. पोट फाहणे पेट जी गाल्हि खोलणु. पोट बाहेर पडणे पेट गुज्जरु थियणु. पोट बुडणे पेट ते लत अचणु, रोजी खसिजणु. पोट भरणे पेटु भरणु-पालणु. पोट येणे पेटु रहणु, पेट सां थियणु. पोट सोसणे बुख सहणु. पोटात घालणे बख्खाणु, डोहु म्झाफु करणु. पोटात ठेवणे (गाल्हि) पेट में रखणु. पोटात धोंडा (गोळा) उभा राहणे बे इदि डपु थियणु. पोटात पाय शिरणे हिमथ हारे विहणु, हीणो थियणु. पोटात भडभडणे दिलि भरिजी अचणु. पोटात शिरणे पेटु कडणु, गुझी गाल्हि कडी वठणु. पोटात चिमटा घेणे पेट खे पटियूं बुधणु, बुखूं काटणु. पोटावर पाय देणे, मारणे पेट ते लत डियणु, रोजी खसणु, पेट जी मार डियणु. पोटाशी धरणे प्यारु करणु, मदद करणु. पोटास येणे बारु जमणु. पोटचा वि. पंहिंजो, पंहिंजो ज़ावलु, पंहिंजे पेट जो. पोट उकल स्त्री. मनु हल्को करणु. पोटकुली स्त्री. हबछ. पोटबर्च पु. पेट जो खर्चु. पोटजाळ पु. माउ जो आंडो. पोटतिडीक स्त्री. (१) पेट सूरु (२) उकीर. पोटदुखी स्त्री. पेट सूरु, वीलो, इसदु, साडु. पोटनिबडणूक स्त्री. (इं) 'बाइ इलेक्शन'. पोटपोझा-सा वि. पेटोडी, खाऊ. पोटभर क्रि.वि. पेटु भरण जेतियो. पोटशूळ पु. पेट सूरु, वीलो, वटु, पेचु. पोटातून क्रि.वि. मन मां, सचुपचु. पोटाथी वि. (१) पेटु भरींदडु (२) पेटोडी, पेटारिथी, घणखाऊ.

पोटगी स्त्री. (१) पेट अंगु, पर्वरुश या पालना जो खर्चु (२) मुकिरु पधार.

पोटरी [सं] स्त्री. पिनी (टंग जी), बुकु.

पोटशी स्त्री. पेट वारी, गर्भवती.

पोटली स्त्री. मूडी, भीडी.

पोटी क्रि.वि. तंहिं करे.

पोटीस स्त्री. पोटीस, लिपिरी.

पोत स्त्री. पोति, नंदिडा मण्या-मोती.

पोत पु. कांच या सोन जे मोतियुनि जो माल्हा.

पोत पु. (कपिडे जी) उणति, उणावत, उणाति, तरु, बनावत.

पोत [सं] पु. बेडी, बेडो.

पोतडी स्त्री. हम्याणी, खीक.

पोतदार पु. (१) रुपया-नाणो परिखींदडु (२) गोठ जो सोनारो.

पोतनीस पु. सरकारी खजानिची.

पोती स्त्री. बर्तन जे तरे खे हेठां डिनलु मिटीअ जो लेपु.

पोतु न. गूणि.

पोतेरे न. पोथो, फर्शु उघण लाडू गूणि टुकरु, थिगिडी.

पोथा पु. पोथो, वडो किताबु-गंधु.

पोथी [सं.हिं] स्त्री. पोथी, किताबु, ग्रंथु. पोथीवाचा पु. पोथी पड्हुंदडु.

पोंद-दी न.स्त्री. तरो.

पोपट [सं] पु. तोतो. पोपटपंची स्त्री. मतिलबु समुझण बिना यादि करणु. पोपटी वि. तोताई (रंग जो).

पोपडा पु. (१) भित्ति जो चापोडो (२) खरंड, छिलिरु.

पोपया पु. पपयो.

पोफळ [सं.फा] स्त्री. सोपारीअ जो वणु. पोफळ घालणे शर्त लगाडणु-हणणु. पोफळ स्त्री. आली सोपारी.

पोबारा पु. पौं बारहं. पोबारा करणे पुछु पाए भजणु.

पोय स्त्री. (१) बूंबु (बॉटनी) (२) गुंबजु, (इं) 'स्पडिक्स'.

पोये न. (वण जे पोर-खाल में) माखीअ जे माखियुनि जो मानारो.

पोर [सं] न. (१) नंदिडो बारु, नींगरु, नींगरि (२) पूंगिडो.

पोरकट वि. बारानो, बारानी (हलति, गाल्हि).

पोरकटपणा पु. छोकिराणी. पोरका वि. (१) यतीमु,

अनाथु (२) बारानो (३) छोरो. पोरखेळ पु. (१)

बारानि जी रांदि (२) बारानि जहिडी हलति (३)

मअमूली गाल्हि. पोरगा पु. बारु, नींगरु, छोकियो.

पोरगी स्त्री. नींगरि, छोकिरी. पोरटा-टी-टे पु.स्त्री.न.

(१) बारु (२) टींभरु. पोरबाळ न. बारु तचो.

पोरसबदा, पोरसौदा वि. नंढी लुमिरि जो, नंढो नेटो,

नाबालगु. पोरसोरी क्रि.वि. बारानि में, बारानि जे करे.

पोर [सं.हिं] न. परु (सालु).

पोन्या पु. (१) नौकर (२) नाचू छोकर.

पोल, फोल न. (१) पोरो दाणो (२) अनाज जे दाणे जो छिलु-बुही.

पोलके न. कोटी, ब्लाऊजु.

पोनाद [फ़] न. फौलादु, रुकु.

पोलिश मेट न. पोलीसि जी ब्राहिरीं चौकी, (इं) 'पोलीस् आऊटपोस्ट'.

पोब, पोबटी पु.स्त्री. थाफ (छेणे जी).

पोबळा वि. गाड्हो.

पोबळे न. मरुजानि, गुणोठी (मणी).

पोबा [सं] पु. मेडु.

पोबाडा पु. डिंसो 'पवाडा'.

पोशाक-ख [फ़] पु. पोशाक, लिबासु.

पोषक वि. (१) पालना कंदडु (२) ताकृत डींदडु (खाधो, दवा). पोषक पटल न. अखि जो विचों मुश्काओं पदों, (इं) 'कोराड्ड'.

पोषण [सं] न. पालना, तातिना, परवरिश.

पोस [सं] पु. पिसु (खीर जी).

पोसणे स.क्रि. पोसणु, परवरिश करणु, निपाडणु, खाराडणु.

पोसणे अ.क्रि. वधणु वेक्षणु, फरणु फुलणु.

पोस्त [सं.हिं] न. (१) रुश्वत (२) खर्ची (डिणवार ते नौकर खे डिनल).

पोस्त बोंड न. पुस्त जी डोडी. पोस्त्या वि. पोस्ती, पुस्ती.

पोहोचणे अ.क्रि. पहुचणु, मिलणु, पहुच. पोहोचविणे स.क्रि. पहुचाडणु.

पोहणे अ.क्रि. तरणु.

पोहरा पु. खूह मां पाणी कढण जो डोलु.

पोहा [सं] पु. पेहू. (ब.व. पोहे).

पोळ पु. (१) बास बासण जे इरादे सां ईश्वर खे अर्पणु करण लाड आजादु छडे डिनलु ढगो-बैलु (२) दौंसो (शखु).

पोळ, पोळे न. मानारो (माखीअ जे मखियुनि जो).

पोळणे अ.क्रि. (१) सडणु, जलणु, तड अचणु (२) घाटो-नुक्सानु पवणु, ठेकर खाडणु.

पोळपाट पु. चकुलो (फुल्का वेलण जो).

पोळा पु. (१) बैलनि जी पूजा जो डींहं-डिणु (२) मानारो.

पोळी [सं] स्त्री. (१) फुल्को (२) कमरु, गांड जे गिचीअ हेठां लडिकंदड चमिडी. पोळी पिकणे वारो वरणु.

ज्यावी खावी पोळी, त्याची बाजवावी टाळी जंहिंजो खाडजे तंहिंजो गाडजे.

पोळे न. (१) मानारो, छटो (२) कमरि, कमरु (गांड जे गिचीअ जी चमिडी).

पौंगड [सं] न. पंजनि खां सोरहं सालनि जी ज़मिरि.

पौंगडावस्या स्त्री. पंजनि खां सोरहं सालनिजी ज़मिरि.

पौत्र [सं] पु. पोतिरो, पोटो. पौत्री स्त्री. पोतिरी, पोटी.

पौराणिक [सं] वि. (१) पुराण-ग्रंथनि वारो या उन्हनि सां लागणो रखंदडु (२) पुराणिक, कदीमु, आगाटे ज़माने जो.

पौरव [सं] न. (१) बहादुरी, सूरिमाई (२) मर्दानगी, हिमय.

पौर्णमासी, पौर्णिमा [सं] स्त्री. पूरनमासी, चोडसि.

पौर्वात्य [सं] वि. पूरबी, मशरकी, ओभर जो.

पौवापर्य [सं] न. पोयों ऐं अगियों सन्बन्धु, सिलिसिलो.

पौष [सं] पु. पोहु (महितो).

पौष्टिक [सं] वि. कुवतबखु, ताकृतबखु, मुकवी.

प्यादा [फ़] पु. (१) पियादो, सिपाही, पिआदी (२) पिआदो (शतरंज). प्यादे न. पिआदो (शतरंज). प्यादी स्त्री. पिआदे जो राजा खे शहु डियणु (शतरंज).

प्यार स्त्री. (१) पियारु, प्रेमु (२) पियारो, प्यारो.

प्यारा [इं] पु. (इं) 'पडरा'.

प्रकट [सं] वि. पर्घटि, ज़ाहिर.

प्रकटणे अ.स.क्रि. (१) पर्घरणु, ज़ाहिर थियणु (२) नज़ुरि अचणु (३) का ग़ाल्हि खोलणु. प्रकटित वि. ज़ाहिर थियलु.

प्रकथन [सं] न. साफु बयानु, तर्कु.

प्रकंपन [सं] पु. हवा.

प्रकर [सं] पु. मेडु, मज्मूओ, ढेर.

प्रकरण [सं] न. पिरकरणु, अध्याज, बाबु (२) खातो, भाडो (३) म्आम्लो, वाक्ओ (इं) 'केस्'.

प्रकर्ष [सं] पु. (१) ख़ासियत, उत्तमता, सिरिष्ठता (२) वधणु वेक्षणु, आबादी, सझाई.

प्रकल्प [सं] पु. तजिवीज, रिथ, योजना वारो कमु, (इं) 'प्रोजेक्ट'.

प्रकाट [सं] वि. बड़ो, उत्तमु, सिरिष्टु.

प्रकाय [सं] वि. बे हृदि, भरिपूरि.

प्रकार [सं] पु. प्रकार, नमूनो, किस्मु. प्रकार करने सताइणु.

प्रकाश [सं] पु. (१) प्रकाशु, रोशिनी (२) तेजु (३)

फहलाउ, विस्तार (४) नजुर (५) मशहूरी. प्रकाशक

वि. (१) रोशिनी कंदडु (२) पिरकाशकु,

जाहिर-पधिरो कंदडु (३) शायज् कंदडु, छपाईदडु,

पब्लिशर. प्रकाशगृह न. जोति घर, रोशनु मुतार,

फानसु घर, (इं) 'लाईट हाऊस्'. प्रकाशन न.

पधिराई, छपाए पधिरो करण जो कम. प्रकाशबंदी

स्त्री. रोशिनीज ते रोक, 'ब्लिक् आऊट'. प्रकाशमान

वि. रोशनु, चिमिकंदडु.

प्रकाशने [सं] अ.कि. (१) रोशिनी या सोझिरो थियणु (२)

छपाए पधिरो करण. प्रकाशित वि. (१) छपाए पधिरो

कयलु (२) चिमिकिणो, चिमिकियलु. प्रकाशी वि.

रोशिनी-सोझिरो कंदडु, चिमिकंदडु.

प्रकीर्ण [सं] वि. टिडियलु पखिडियलु, जुदा जुदा किस्मानि

जो, गुनागुनु.

प्रकृत [सं] स्त्री. (१) सिहत (२) सुभाज. वि. (१) बयानु

करण लाइ खँयल (विषय) (२) मौजूदह, हलंदडु,

चालू (३) कुदिरती. प्रकृत स्वर पु. शुधि स्वर.

प्रकृतार्थ पु. चालू विषय.

प्रकृति-ती [सं] स्त्री. (१) पिरकिर्ती, मूलु सुभाज, फितिरत

(२) मूलु करणु या मक्सडु (३) पिरकिर्ती, कुदिरत

(४) सिहत. प्रकृतिविकार पु. जगु, दुनिया.

प्रकृष्ट [सं] वि. उत्तमु.

प्रकोष [सं] पु. (१) वाई (२) कोपु, गुसो (३) फसादु.

प्रक्रिया [सं] स्त्री. (१) तरितीब, रीति, ठाहिण जो तरीको,

(इं) 'प्रोसेस्' (२) संस्कार, असुर.

प्रखर [सं] वि. तमामु तिखो-तेजु-गरमु.

प्रख्यात [सं] वि. मशहूर, नामियारो. प्रख्याती स्त्री. मशहूरी,

नामसु.

प्रगंड [सं] पु. बांहे.

प्रगती [सं] स्त्री. उन्नती, सुधारो.

प्रगल्भ [सं] वि. (१) पूरो वधियलु, बालगु (२) सियाणो,

गंभीरु (३) बहादुरु.

प्रज्ञात [सं] पु. सिरिष्टो, रीति, स्वाजु, ढंगु.

प्रचंड [सं] वि. (१) सिरिष्टु (२) जोरदार (३) भयानकु

(४) तमामु वड़ो, शाही, गिंगु.

प्रचलित [सं] वि. हलंदडु, चालू, जारी, हालू चालू, राइजु.

प्रचार [सं] पु. (१) रीति, हलति (२) प्रचार, पर्चार,

मशहूरी, तर्वीज. प्रचारक पु. प्रचार कंदडु.

प्रचीती [सं] स्त्री. आजिमूदो, खातिरी, विश्वासु.

प्रचुर [सं] वि. (१) घणो, झझो (२) पूरो (३) शाही.

प्रच्छन्न [सं] वि. लिकलु, ढकियलु.

प्रच्छादने स.कि. लिकाइणु, ढकणु.

प्रजळणे अ.कि. (१) पजिरणु, बरणु, दुखणु (२) पजिरणु,

साइ खाइणु.

प्रजा [सं] स्त्री. पिर्जा, प्रजा, रइयत. प्रजापती पु. ब्रह्मा,

सिर्जणहार. प्रजासत्ताक वि. लोकशाही, प्रजाराजु,

जम्हूरी सल्तनत, लोकराजु. प्रजोत्पादन न. पैदाइश,

जमु. प्रजोत्पादक वि. वियाटो.

प्रजाति [सं] स्त्री. जिन्स, जाति, किसमु.

प्रज्वळणे अ.कि. (१) पजिरणु, बरणु (२) पजिरणु, पोसिरणु,

साइ खाइणु. प्रज्वलन न. (१) बरणु, बरण जो कम

(२) बरणु. प्रज्वलित वि. बरंदडु, बारियलु.

प्रणणे, पर्णणे [सं] अ.कि. पर्णजणु.

प्रणत [सं] वि. झुकियलु, निमाणो.

प्रणती [सं] स्त्री. (१) निमिस्कार (२) निउड़त, नम्रता.

प्रणय [सं] पु. प्रेमु, पियार. प्रणयी वि. प्रेमी.

प्रणव [सं] पु. ओंकार, ॐ, ईस्वर.

प्रणाम [सं] पु. पर्णामु, निमस्कार.

प्रणाली [सं] स्त्री. (१) ढंगु, स्वाजु, रीति (२) नाली, गटर.

प्रणिपात [सं] पु. पेरे पवणु, नमस्कार.

प्रणीत [सं] वि. तयार कयलु, जोडियलु, जमल में आंदलु,

रचियलु, लिखियलु.

प्रणु [सं] पु. शादी.

प्रत [सं] स्त्री. (१) नकुलु, उतारो, (इं) 'कॉपी'. (२)

नमूनो, नमूने लाइ खँयल शैइ (३) दर्जो (४) किताबु

(५) नंगु. प्रतबार कि.वि. दर्जेवारि. प्रतबारी स्त्री.

(१) जिन्सवारी, क्लासबंदी, दर्जेवारि विराहिणु, (इं) 'क्लासिफिकेशन' (२) दर्जेवारि ठहराइणु, (इं) 'ग्रेडिंग'.

प्रत श.यो.अ. -डांहुँ, -खे.

प्रत क्रि.वि. हर हिक खे.

प्रतल [सं] न. सतहु, (इं) 'प्लेन'. प्रतल कोन पु. (इं) 'प्लेन अइंगल्'.

प्रतान [सं] पु. (१) वलि (२) विस्तार.

प्रताप [सं] पु. (१) परताबु, प्रतापु, बहादुरी (२) महिमा (३) तेजु (४) शक्ती.

प्रतारणा [सं] स्त्री. ठगी, दगा, कपट, दोखो. प्रतारित वि. ठगी-दोखो कयलु, ठगियलु.

प्रति [सं] उपसर्ग. पिति, पिरति. ही उपगर्सु लफजु जे अगियां अचण सां जुदा जुदा मतिलब डेखारे थो - (१) फी, हरहिकु (२) बदिरां (३) डांहुँ (४) वापसि (५) वरी (६) तर्फि (७) हरहिक बराबरि (८) मोट में (९) जहिडाई (१०) बियो, (मि. प्रतिब्रह्मा = बियो ब्रह्मा).

प्रतिकार [सं] पु. (१) रोक, झल (२) विरोधु (३) बदिलो.

प्रतिकूल [सं] वि. (१) प्रतीकूलु, खिलाफि, मुख्तलिफु (२) अणवणंदहु (३) अशुभु (४) अणाओ (५) नाबिरी.

प्रतिकृती [सं] स्त्री. (१) नकुलु, उतारो (२) चित्र-तस्वीर (३) बदिलो (४) अक्सु (५) ठाठो, कहिं शैडु जो माडल, (इं) 'मॉडेल'.

प्रतिक्रिया [सं] स्त्री. (१) उल्टी क्रिया, कहिं क्रिया जो थींदहु उबतो असुर, (इं) 'रिअइक्शन' (२) रदु अमलु (३) रायो, मन ते थियलु असुर (४) विरोधु.

प्रतिगाभी [सं] वि. (१) पुठियां मोटाईदहु (२) तरकीज जो विरोधु कंदहु, क्रांतीज जे खिलाफि, (इं) 'रिग्रेसिव'.

प्रतिगृहित [सं] वि. (१) हासलु कयलु (२) कबूलि कयलु.

प्रतिगृह [सं] पु. कबूलियत, सूखिडी या दानु वठणु.

प्रतिदान [सं] न. बदिले में या मोट में मिलियलु दानु.

प्रतिदिन [सं] क्रि.वि. हरि रोजु, डिहाडी.

प्रतिबंधी [सं] वि. मुखालिफती.

प्रतिध्वनी [सं] पु. पडाडो.

प्रतिनायक [सं] पु. मुख्य नायक-नेता जो विरोधी.

प्रतिनिधी [सं] पु. पिस्तीनिधी, एवजी (२) चूंडे डिनलु अगुवानु (३) कहिं जे बदिरां खंयलु बियो शख्सु या शैडु. प्रतिनिधित्व न. तर्जुमानी. प्रतिनिधिमंडळ न. एवजियुनि जी टोली, (इं) 'डेप्यूटेशन', सिफारस.

प्रतिपदा [सं] स्त्री. एकम, पडिव.

प्रतिपक्ष [सं] पु. मुखालिफ-विरोधी धुरि.

प्रतिपक्षी [सं] पु. मुखालफती, विरोधी धुरि जो शख्स.

प्रतिपादणे [सं] स.क्रि. (१) सिधि या साबितु करणु (२) सभु कुसु बिण जे इवाले करणु (२) बुधाइणु.

प्रतिपादन [सं] न. समुझाणी, तफसीलु, विचूर, अइतिराजु या तर्कु निवारे पहिंजो मतो साबितु करणु.

प्रतिपाद्य [सं] वि. साबितु करण जोगी गाल्हि, बयानु करण जी गाल्हि-विषय.

प्रतिपाल [सं] पु. पालना, बचाउ.

प्रतिपालणे स.क्रि. पालणु, निपाइणु.

प्रतिफल-ळ [सं] न. पिस्तीफलु, बदिलो, फलु, नतीजो, कीतो, जजा.

प्रतिबंध [सं] वि. रोक-रंडक थियलु, विरोधु कयलु.

प्रतिबंध [सं] पु. (१) रोक, रंडक (२) विरोधु अइतिराजु.

प्रतिबंधक पु. रंडक-रुकावट विशंदहु-कंदहु.

प्रतिबंधन [सं] न. अडिचणि, विघ्नु, रुख्नु.

प्रतिबिंब [सं] न. प्रितिबिम्बु, अक्सु, पाछो. प्रतिबिंबित वि. अक्सु-पाछो पियलु.

प्रतिभट [सं] पु. (१) चटाभेटी-मुकाबिलो कंदहु (२) दुश्मनु.

प्रतिभा [सं] स्त्री. (१) बुधु, समुझ, कल्पना करण जी शक्ती (२) डाति (३) अक्सु (४) कांती, तेजु.

प्रतिभासणे अ.क्रि. डिसिजणु, महसूस थियणु.

प्रतिभू [सं] पु. ज़ामिनु. प्रतिभूती स्त्री. ज़िमो, तलहाइपो, (इं) 'गारंटी', 'सिक्यूरिटी'

प्रतिम [सं] वि. उहडो, सागियो.

प्रतिमा [सं] स्त्री. (१) कहिं पदार्थ जो मन में पैदा थींदहु अक्सु, (इं) 'इमेज' (२) सागियाई उहडाई (३) चित्र, निशानी, मूर्ती (४) एवजी.

प्रतियोगी [सं] पु. (१) दुश्मन (२) मुखालिफ़ती, मुखालिफ़.
 प्रतिरूप [सं] न. हूबहू स्फु-तस्वीर, तमसीलु.
 प्रतिरोध [सं] पु. रोक, रंडक, विरोधु.
 प्रतिलिपी [सं] स्त्री. हूबहू नकुलु, कापी. प्रतिलिपियंत्र न.
 नकुलु कंदड़ मशीन, (इं) 'डुप्लीकेटर'.
 प्रतिलेखन [सं] न. नकुलु, नकुलु निवीसी.
 प्रतिलोम [सं] पु. उबतड़ि.
 प्रतिवाद [सं] पु. जवाबु-वराणी-वरंदी, उल्टो जवाबु,
 विरोधु, खु इख़िलाफ़, ख़िलाफ़ बयानी.
 प्रतिवादी [सं] पु. मुद्दाइलीहु, जवाबदार.
 प्रतिवृत्त [सं] न. अहवालु, बयानु.
 प्रतिवेदन [सं] न. ख़बर, इत्लाउ रिपोर्ट.
 प्रतिशब्द [सं] पु. (१) पड़ाडो (२) कहिं लफ़्ज़ सां जुडियलु
 उहड़ोई को बेम्झनों लफ़्ज़ (मि. पाणी-बाणी).
 प्रतिशोध [सं] पु. बदिलो, इत्तक़ामु.
 प्रतिष्ठणे अ.क्रि. मंदर में मूर्तीअ जी स्थापना करणु.
 प्रतिष्ठा [सं] स्त्री. (१) पिरतष्टा, इज़त, मानु, नामूसु (२)
 बड़े पद ते विहारणु (३) मूर्तीअ जी स्थापना.
 प्रतिष्ठान [सं] न. इदारह, बरपाई, स्थापनु.
 प्रतिष्ठित [सं] वि. (१) इज़तवारो (२) काइमु कयलु.
 प्रतिसाद पु. चाहियलु ख अमलु, रिस्पांसु, (इं) 'रिस्पॉन्स'
 प्रतिस्पर्धा [सं] स्त्री. (१) चटाभेटी, भेट (२) रीस, साडु.
 प्रतिस्पर्धी [सं] वि. (१) चटाभेटी-मुकाबिलो कंदड़ (२)
 रीसारो (३) कसब वेरी (४) रकीबु.
 प्रति स्वाक्षरी [सं] स्त्री. तस्दीक़ जी सही, (इं) 'काऊंटर
 सिग्नेचर'.
 प्रतिक्रिप्त [सं] वि. अक्सु अंदाजु. प्रतिक्रिप्त क्रिया स्त्री.
 अक्सु.
 प्रतिज्ञा [सं] स्त्री. (१) प्रतिग्या (२) अन्जामु, वचनु (३)
 सिधांतु लिखणु. प्रतिज्ञा भोगणे प्रतिग्या करणु.
 प्रतीक [सं] न. (१) प्रतीकु, निशानी, अलामत, (इं)
 'सिंबॉल' (२) चित्र.
 प्रतीत-ती [सं] स्त्री. परतीत, अनुभव.
 प्रतीयमान [सं] वि. अनुभव में ईदडु, नज़रि ईदडु.
 प्रतीक्षणे स.क्रि. इन्तिज़ार करणु, उमेद रखणु.

प्रतीक्षा [सं] स्त्री. इन्तिज़ार, राह डिसणु, उमेद. प्रतीक्षागृह
 न. वेटिंग रूम, तर्सण जी जाइ.
 प्रतोद [सं] पु. चहबूक.
 प्रत्यक् [सं] वि. (१) अगियों (२) ओलाहों (३) साख्याति.
 प्रत्यक्ष्योति स्त्री. आत्मप्रकाशु.
 प्रत्यंचा [सं] स्त्री. धनुष जी डोरि.
 प्रत्यंतर [सं] न. साबिती, आधार.
 प्रत्यय [सं] पु. (१) अनुभव (२) ख़ातिरी, पक, विश्वासु
 (३) (ग्रामर में) प्रत्ययु, ख़ासि अंनों पैदा करण लाइ
 लफ़्ज़नि जे पुठियां गडियलु अखरु या लफ़्ज़ु.
 प्रत्यवाय [सं] पु. (१) अज़ितिराजु, विरोधु (२) रंडक,
 रुख़नो (३) पापु.
 प्रत्यही [सं] क्रि.वि. डिहाड़ी, रोजु रोजु.
 प्रत्यक्ष [सं] वि. (१) परतखु, प्रतखु, ज़ाहिर, डिसण में
 ईदडु, हाज़रु (२) खुदि. न. (१) ज़ाण, अहसासु (३)
 हकीकत.
 प्रत्याख्यान [सं] न. इन्कार, रदुकदु, खंडनु.
 प्रत्यावर्तन [सं] न. उबती मोट, उबताई, उबति, बर् अक्सु.
 प्रत्याहार [सं] पु. (१) रोक, मुखासिरु (२) इंदियुनि जे
 ख़ाहिशुनि ते ज़ाबो.
 प्रत्युत [सं] क्रि.वि. (१) न सिर्फ़ एतिरो पर, खां सवाइ (२)
 इन्हीअ हूंदे, बीअ तरह.
 प्रत्युत्तर [सं] न. जवाब जो जवाबु, वरंदी.
 प्रत्युत्पन्न [सं] वरी पैदा थींदडु, कहिं वक्त ते यादि ईदडु.
 प्रत्युपकार [सं] पु. कहिंजो थोरो लाहिन लाइ उन ते कयलु
 उपकार.
 प्रत्यूष [सं] न. प्रभाति, असुरु.
 प्रत्यूह [सं] न. विघ्नु, रंडक.
 प्रत्येक [सं] वि. हर हिकु.
 प्रथम [सं] वि. पिर्यमु, पहिरियों, अगु, मुखु. प्रथम चरण
 पु. पहिरियों डाको. प्रथमदर्शनी क्रि.वि. अवलि डिसण
 सां, ज़ाहिर ज़हूर, शुरूअ में. प्रथम दक्षा स्त्री.
 शुरूआत. प्रथम पुरुष पु. शालाईदडु खुदि, ज़मीरु
 मुतकलिमु (ग्रामर में), (इं) 'फ़र्स्ट पर्सन'. प्रथम
 बयसा वि. जुवानु. प्रथमा स्त्री. (ग्रामर में) पहिरी

विभक्ती, हालति फाइली. प्रथमतः कि.वि.

पहिरायाई. प्रथमोपचार पु. तुरतु इलाजु.

प्रथा [सं] स्त्री. (१) खाजु, रीति, रसम (२) लोकराई.

प्रदत्त [सं] वि. डिनलु, डिनल जाण या मज्लूमियत, (इं) 'डेटम्'.

प्रदर [सं] पु. किछु, औरत जे सफेद पाणीअ जी बीमारी, (इं) 'लिकुकोरिआ'.

प्रदर्शन [सं] न. (१) निमाउ (२) डेखाउ.

प्रदक्षिणा [सं] स्त्री. परडखिणा, परिक्रमा, चौधारी फेरो डियणु, गोशु करणु.

प्रदान [सं] न. अता, डियणु.

प्रदीप [सं] पु. (१) डीओ, डिओ (२) ग्रंथ जी टीका-समुझाणी. प्रतीप्त वि. (१) रोशनु, बरंदडु (२) तेजस्वी.

प्रदूषण [सं] न. आलूदगी, वायूमंडलु खराबु थियणु, (इं) 'पोल्यूशन'.

प्रदेश [सं] पु. प्रदेश, प्रान्त, राज्य.

प्रदोष [सं] पु. (१) सिज लहण जो वक्तु, सांझी (२) पापु, डोहु (३) तेरसि जो व्रतु (शंकर जो).

प्रधान [सं] वि. परधानु, मुख्य, उत्तम, सिरिष्ठ, सदर. पु. मंत्री.

प्रध्वंस [सं] पु. बर्बादी, तबाही.

प्रपंच [सं] पु. (१) परपंचु, दुनिया, संसार, दुनियावी जंजालु (२) घर गिरहस्तीअ जो जंजालु (३) ठगी, दोलाबु (४) उपटार, समुझाणी (५) अजायो वधाउ (६) पासखातिरी. प्रपंचबेडी स्त्री. जाल, पत्नी. प्रापंचिक वि. (१) दुनिया निसिबति (२) बचड वालु, गिरहस्तीअ में फाथलु.

प्रपत्र [सं] न. फरमु, (इं) 'फॉर्म'.

प्रपात [सं] पु. आबशार, झरणो.

प्रपादणे [सं] स.क्रि. (१) साबितु करणु (२) इतलाउ डियणु, बीहर चवणु.

प्रपिता [सं] पु. डाडो.

प्रपौत्र [सं] पु. परपोटो.

प्रफुल्ल, प्रफुल्लित [सं] वि. (१) टिडियलु (२) परफुलिति,

बुशि.

प्रबंध [सं] पु. (१) बन्धनु (२) पिरबंधु, ठाहु, बंदोबस्तु (३) रचना (४) मकालो, खोजनात्मक वडो मजिमुनु, (इं) 'थीसिस'.

प्रबंधक [सं] पु. (इं) 'रजिस्टार' (हाइकोर्ट जो), बंदोबस्तु कंदडु.

प्रबल-ळ [सं] वि. पिरबलु, बलिवानु, मजिबलु.

प्रबुध [सं] वि. (१) सुजागु (२) विद्वानु.

प्रबोध [सं] पु. (१) परबोधु, जाण, ग्यान (२) सुजागी (३) मन जी रोशिनी. प्रबोधक वि. परबोधकु, ग्यानु डींदडु, जागिरती आणींदडु. प्रबोधिका स्त्री. खासि कला सेखारण जी जगह-स्कूलु, अकादमी.

प्रबोधन [सं] न. (१) सुजागी, नई जागिरता (२) रोशन दिमागी (३) सिखा. प्रबोधनकाळ पु. सुजागीअ जो - नई जागिरता जो समों, (इं) 'रिनेसन्स'.

प्रभंजन [सं] न. हवा, वाचूडो, तूफानी हवा.

प्रभव [सं] पु. (१) पराक्रमु, बलु (२) मूलु कारणु (३) उत्पत्ती (४) सुखदुख.

प्रभा [सं] स्त्री. (१) तेजु, रोशिनी (२) छाया, पाछो, छांव (३) परवाह, फिकिर (४) शोभा. प्रभाकर पु. सिजु.

प्रभात [सं] न. (१) पिरभाति, प्रभाति, असुर, सुबुहु.

प्रभारी वि. जंहिजे जे हवाले हुजे-हुकुम या हिदायत हेठि हुजे, सौपियलु, (इं) 'इन् चार्ज'.

प्रभाव [सं] पु. (१) प्रभाउ, असुर (२) तेजु (३) सघ (४) विस्तार.

प्रभु-भू [सं] पु. (१) पिरभु, ईश्वर (२) स्वामी, मालिकु (३) राजा. प्रभुत्व न. (१) पदवी, जगह (३) मुख्तारी, हाकिमी. प्रभु योजना स्त्री. मुख्य-वडी योजना, (इं) 'मास्टर प्लान्'.

प्रभृति [सं] स्त्री. शुरूआति. कि.वि. (१) बाकी, वगेरह (२) -खां वठी.

प्रमत्त [सं] वि. (१) पीतलु, नशे में चूरि (२) गाफिलु (३) पागलु (४) धमंडी.

प्रमदा [सं] स्त्री. सुहिणी औरत, जोभनवंती.

प्रमा [सं] स्त्री. (१) यथार्थ-शुधि ग्यानु (२) अहसासु, जाण.

प्रमाण [सं] न. (१) परमाणु, साबिती (२) आधार (३) अनूमान (४) कसिवटी (५) माप, पैमानो (६) निस्बत, (इं) 'रेशिओ', 'प्रपोर्शन' (७) मिक्चर, अंदाजो (८) (इं) 'स्टैंडर्ड'. प्रमाण बेळ स्त्री. 'स्टैंडर्ड टाईम'.

प्रमाणे श.यो.अ. (१) परमाणे, मूजिवि, सारू, पटांदर (२) जियां, वांगुरु.

प्रमाता [सं] वि. (१) सिधि कंदडु, साबिती डेखारंदडु (२) जाणणहार, ईश्वर.

प्रमाद [सं] पु. (१) गलिती, डोहु (२) बेपरवाही (२) मगिरूरी.

प्रमुख [सं] वि. (१) मुख्य, वडो, उत्तम (२) पूजि. प्रमुख लिपिक पु. (इं) 'हेड क्लार्क'.

प्रमुदित [सं] वि. प्रसन्न.

प्रमेय [सं] न. (१) सिधांतु (२) सध्यानु, (इं) 'थिअरम्' (३) ततु, सारू (४) ग्यानु (५) अनूमानु.

प्रमेह [सं] पु. जर्यानु, पेशाब जी बीमारी.

प्रमोद [सं] पु. आनंदु.

प्रयत्न [सं] पु. कोशशि, जतनु, महिनत.

प्रयाण [सं] न. (१) खानिगी, वगणु (२) मरणु (३) इमिलो.

प्रयास [सं] पु. कोशशि, महिनत.

प्रयुक्त [सं] वि. (१) गडियलु (२) कम में आयलु.

प्रयोक्त [सं] वि. रुभाईदडु, लगाईदडु.

प्रयोग [सं] पु. (१) पिर्योगु, तजरबो, आजिमाइश, (इं) 'एस्पेरिमेंट' (२) इस्तज्मालु, उपयोगी (३) स्टेज ते नाटकु करे डेखारणु, (इं) 'परफॉर्मन्स' (४) जादूमंतर (५) जुमिले में लफ्जुनि जी खासि रचना (६) नतीजो, अन्तु (७) रीति, ढंगु (८) कम. प्रयोगनलिका स्त्री. परिख नली, 'टेस्ट ट्यूब'. प्रयोग प्रमाद पध्दती स्त्री. (इं) 'ट्रायल अंड एरर मेथड'. प्रयोगशाळा स्त्री. तजरबी खानो 'लैबोरेटरी'. प्रायोगिक वि. तजरबाती, (इं) 'एक्सपेरिमेंटल'.

प्रयोजक [सं] वि. इतिजामु कंदडु, कराईदडु. पु. फाइलु (ग्रामर में).

प्रयोजन [सं] न. (१) पिरोजनु, पिर्योजनु, कारणु, इरादो, मक्सदु (२) जरूरत, घुर्ज (३) शुभु मोक्को. प्रयोजनवाद पु. (इं) 'टिलिऑलॉजी'.

प्रलय [सं] पु. (१) पर्लइ, दुनिया जो अन्तु (२) तबाही, कयामत.

प्रलाप [सं] पु. (१) बक बक (२) दुखु (३) भाषणु.

प्रलोभन [सं] न. (१) पिरलोभनु, लोभु, लालचि (२) ठगु.

प्रवचन [सं] न. प्रवचनु, वेद पुराणनि जा सिधांत, सामुहं वेही बुधंदइनि खे चिटीअ तरह समुझाइणु.

प्रवण [सं] वि. (१) लाहु, लाहीअ वारो (२) तयार, रुधलु.

प्रवर [सं] पु. नसुल-गोत्र जो मुख्य पुरुषु, वन्श जी स्थापना कंदडु.

प्रवर्ग [सं] पु. जिन्स, किस्मु, दर्जो, जाति.

प्रवर्त [सं] पु. डे वडु, वापरु, वहिंवार. प्रवर्तक वि. (१) बुनियादु विसंदडु, शुरूआत कंदडु (२) तहरीक डींदडु, प्रेरणा डींदडु. प्रवर्तणे अ.क्रि. (१) तयार थियणु (२) चालू, शुरू थियणु. प्रवर्तित वि. शुरू कयलु.

प्रवर्तन [सं] न. (१) शुरूआत, शुरू करणु (२) उत्साहु.

प्रवाद [सं] पु. अफिवाहु.

प्रवाल-ळ [सं] पु. सलो (२) मर्जीनि.

प्रवास [सं] पु. पिरवासु, मुसाफिरी, सफर. प्रवासी पु. पिरवासी, मुसाफिर.

प्रवाह [सं] पु. (१) पिरवाहु, वहुकिरो, वहक, रेलो (२) रफ्तार, खानी (३) लाडो, रुखु. प्रवाहाचा मध्यभाग विच सीर (समुंदु-नदी). प्रवाहित्व न. वहक.

प्रवाहिका [सं] स्त्री. अतीसार, सूरी, 'डिसेंट्री'.

प्रविष्ट [सं] वि. (१) अंदरि दाखिलि थियलु, थिडियलु (२) मगनु.

प्रवीण [सं] वि. पिरबीनु, काबिलु, मडु, माहिर.

प्रवृत्त [सं] वि. (१) मशगूलु, रुधलु (२) चालू थियलु. प्रवृत्त होणे कंहिं कम लाइ तयार थियणु.

प्रवृत्ती [सं] स्त्री. (१) पिरवर्ती, लाडो, रुखु (२) प्रेरणा (३) गिरहस्ती (४) तरकी. प्रवृत्तिमार्ग पु. गिरहस्तीअ जे वहिंवार जो रस्तो.

प्रवेश [सं] पु. (१) परवेशु, लंघु (२) बुंभो (३) कंहि
वेसधारी कलाकार जो स्टेज ते अचणु, (इं) 'एन्ट्री'.
प्रवेशने अ.क्रि. घिड़णु, अंदरि वणणु. प्रवेशिका स्त्री.
अंदरि वणण जी पासि, (इं) 'पास्'.

प्रब्रज्या [सं] स्त्री. सन्यासु.

प्रब्रंसणे [सं] स.क्रि. सारहिणु, वाखाणणु. प्रब्रंसक वि. साराह
कंदडु. प्रब्रंसनीय वि. साराह जोगो, तहसीन जोगो,
जसाइतो.

प्रब्रंसा [सं] स्त्री. साराह, वाखाण, तहसीन.

प्रब्रस्त [सं] वि. (१) कुशादो, वेकिरो, मोकिरो (२) साराह
जोगो (३) सिरेष्ठु (४) लाइकु. प्रब्रस्त वाटणे पसंदि
पवणु.

प्रब्रस्ती [सं] स्त्री. (१) साराह, वाखाण (२) खुशी (३)
आफिरीन. प्रब्रस्तिपत्र न. साराहनामो, आफिरीननमो.

प्रब्रान्त [सं] वि. (१) शांति, माठीणो (२) मुअलु.

प्रब्रानन [सं] न. हुकूमत, इतिजामु, राजुकारोबार, (इं)
'अइडमिनिस्ट्रेशन'. प्रब्रानसक पु. कारोबार हलाईदडु
अधिकारी, (इं) 'अइडमिनिस्ट्रेटर'.

प्रब्रिक्षण [सं] न. खासि सिख्या-तअलीम, (इं) 'ट्रेनिंग'.
प्रब्रिक्षक पु. ट्रेनिंग डींदडु. प्रब्रिक्षार्थी पु. ट्रेनिंग
वठंदडु. प्रब्रिक्षित वि. (इं) 'ट्रेन्ड'.

प्रब्रन [सं] पु. (१) पिरशिनु, सुवालु (२) पुछा, जाच. प्रब्रन
उठविणे सुवालु टारणु. प्रब्रनपेढी स्त्री. (इं) 'क्वेस्चन
बड्क्'. प्रब्रनावली स्त्री. सुवालनामो. प्रब्रनोत्तर न.
सुवालु जवाबु. प्रब्रनार्थक सर्वनाम न. जमीर
इस्तिफहामु.

प्रब्रक्ती [सं] स्त्री. (१) प्रेमु, मोहु (२) मन जो लाडो (३)
पको इरादो.

प्रसंग [सं] पु. (१) पिरसंगु, वाक्झो, समों, वक्तु (२) मोक्के
(३) आपदा, मुसीबत (४) बहिस जी विषय (५)
प्रेमु (६) लागापो (७) मुकाबिलो (८) लाभु. प्रसंग
झाडणे तूं छा तूं छा थियणु. प्रसंग थाटणे चडीअ तरह
पूरो करणु (कमु). प्रसंग संपादणे वक्तु टपाइणु-कडणु.
प्रसंगबशात् क्रि.वि. कज्जा सां, मोक्पु सां. प्रसंगविशेषी
क्रि.वि. मोक्पु ते. प्रसंगावधान न. हिक्मत अमली,

मुसीबत में मतियूं न मुंझाइणु-वक्तु या मोक्पु मूजिबि
अकुल खां कमु वठणु, होसिलो, होशु जाइ.
प्रसंगोत्पात्त वि. इत्फाक सां, वक्तु ते. प्रसंगी अ.
मोक्पु ते.

प्रसन्न [सं] वि. (१) प्रसनु, खुशि, राजी (२) साफु.

प्रसरण [सं] न. फैलाउ, विस्तार, वाधि. प्रसरणयंत्र न. (इं)
'डायलेंटोमीटर'. प्रसरणे अ.क्रि. फैलिजणु, वधणु,
गरमाइश जे करे पदार्थ जो फैलिजणु.

प्रसब [सं] पु. (१) वियमु (२) जनमु (३) सन्तानु. प्रसविणे
अ.क्रि. वियामणु, जनमु वठणु, जमणु. प्रसववेदना
स्त्री. वियम जा सूर.

प्रसाद [सं] पु. (१) किरपा, महिर, आसीस (२) प्रसादु,
परिसादु (३) मन जी शांती (४) खूबी (५) रचना
जी सादगी मधुरता ऐं सवलाई.

प्रसाधन [सं] न. सींगार, कपिड़ा पाइणु, संभिरणु.

प्रसार [सं] पु. तर्वीज, फैलाउ. प्रसरण न. फैलिजणु.

प्रसिद्ध [सं] वि. (१) परसिद्धि, मशहूर, हाकारो (२) पधिरो
(३) शायअ. प्रसिद्ध करणे छपाए पधिरो करणु,
शायअ करणु. प्रसिद्धी स्त्री. (१) हाक, मशहूरी,
शुहूरत (२) पधिराई. प्रसिद्धिपत्र न. पधिरनामो.

प्रसू [सं] स्त्री. वियमु कंदड औरत, माउ. प्रसूत वि.
वियामल (औरत), जावलु (बार).

प्रसूती [सं] स्त्री. वियमु, जण. प्रसूतिकालिकसाव, प्रसूतिसाव
पु. संसु, (इं) 'लुचिआ'. प्रसूतिगृह न. वियमु घर.
प्रसूतिव्यथा स्त्री. वियम जा सूर. प्रसूतिशास्त्र न. (इं)
'मिडवाइफरी'.

प्रसृत [सं] वि. फैलियलु, पखिड़ियलु.

प्रस्तार [सं] पु. फैलाउ, विस्तार.

प्रस्ताव [सं] पु. (१) ठहिराउ, रिष (२) शुरूआत.

प्रस्तावना [सं] स्त्री. पिरस्तावना, दीपाचो, मुहागु, महंदु.

प्रस्ताविणे [सं] स.क्रि. कथा या भाषण जी शुरूआत करणु.

प्रस्ताविक वि. शुरूआती, ठहिराउ जे रूप जहिडो.

प्रस्तुत [सं] वि. (१) तयार (२) शुरूअ कयलु (३) साराह
कयलु. न. (१) गाल्हाइणु या बहिस जी विषय (२)
वक्तु, समों.

प्रस्तुत [सं] क्रि.वि. फिलहाल, हिन वक्ति.

प्रस्थ [सं] न. (१) बड़ी हैसियत वारो शख्स, रज्जु, चडो मुइसु (२) अहमियत (३) गोडु (४) पडिको पडाइणु, अजाई वाहवाह, ढोंगु. प्रस्थ माजविणे पडाइणु, अजाई वाहवाह करणु.

प्रस्थान [सं] न. प्रस्थानु, खानगी, वनणु. प्रस्थान करणे हली वनणु.

प्रस्थापन [सं] न. (१) स्थापना (२) मोकिलणु. प्रस्थापित वि. (१) पको-काइमु कयलु (२) मोकिलियलु.

प्रस्फुट, प्रस्फुटित [सं] वि. (१) टिडियलु (२) फैलियलु

प्रहर [सं] पु. पहिर, टिन कलाकनि जो वक्तु.

प्रहसन [सं] न. (१) टहकु, चर्चो घोबो (२) तन्जी भाषणु (३) बे ह्वि खिलाईदडु नाटक-मज्जाकी नाटक, (इं) 'फार्स'.

प्रहार [सं] पु. (१) चोट, धकु, हणण जी क्रिया (२) तअनो.

प्रलय [सं] हिंसो 'प्रलय'.

प्रक्षालणे [सं] स.क्रि. पाठणु, धूअणु.

प्रक्षालन [सं] न. पाठणु, धूअणु. प्रक्षालित वि. धोतलु.

प्रक्षिप्त [सं] वि. (१) उछिलियलु, फिटी कयलु (२) ग्रंथ में पोइ जोडियलु-गुदियलु.

प्रक्षेप [सं] पु. (१) फिटी करणु, उछिलणु, उडाइणु (२) ग्रंथ में जोडियलु हिंसो, वधाविडो, असुली इबारत में बीअ इबारत जी मिलावत.

प्रक्षेपण [सं] न. (१) उछिलणु, पखेडणु, (इं) 'प्रोजेक्शन' (२) फैलाउ, (इं) 'ब्राडकास्टिंग'.

प्रक्षेपणे स.क्रि. फिटी करणु, उछिलाइणु, फैलाइणु. प्रक्षेपक, प्रक्षेपी पु. (इं) 'प्रोजेक्टर'.

प्रक्षोभ [सं] पु. गुसो, जोशु.

प्रक्षोभक [सं] वि. ताउ या गुसो डियारीदडु, जोशु डियारीदडु, भडिकाईदडु.

प्रज्ञा [सं] स्त्री. (१) बुधी, अकुलु, समुझ (२) वीचार करण जी शक्ती, ग्यानु. प्रज्ञाचक्षु पु. (१) अन्धो (२) सिर्फि ग्यान जी नजूर वारो शख्स. प्रज्ञावाद पु. विद्वानपुणो. प्रज्ञावान वि. सियाणो; गुणी, गोहर. प्रज्ञात वि. सिवाणो.

प्राक् [सं] क्रि.वि. (१) पहिरीं, अगे (२) ओभर, ओभर जो. प्राक्तन वि. (१) अगियों (२) अगिएं जनम जो (३) आगाटो. न. नसीबु, लेखु.

प्राकट्य [सं] न. जाहिर-पघिरो थियणु, खुलणु, मशहूरी.

प्राकृत [सं] वि. (१) रवाजी, मज्मूली (२) कुदिरती, बुनियादी, सुभावीकु (३) अण पडहियलु (४) घटि दर्जे जो. प्राकृतिक वि. (१) सुभावीकु, कुदिरती (२) कपटु कंदडु.

प्राक्तन [सं] न. (१) नसीबु, लेखु.

प्रागतिक [सं] वि. तरकी कंदडु, सुधारकु.

प्रागल्भ्य [सं] न. (१) बहादुरी, हिमथ (२) चतुराई, सियाणप (३) पुज्जाई, बलगत.

प्राचार्य [सं] पु. प्रिन्सीपालु, (इं) 'प्रिन्सिपाल'.

प्राची [सं] स्त्री. ओभर (तर्फु).

प्राचीन [सं] वि. (१) ओभर जो, मशिरकी (२) प्राचीनु, कदीमु, आगाटो.

प्राचुर्य [सं] न. झझाई.

प्राच्य [सं] वि. (१) ओभर जो, मशिरकी (२) प्राचीनु, झूनो. प्राच्यविद्या स्त्री. (इं) 'इन्डॉलॉजी'.

प्रांजळ वि. (१) सचो, सिधो (२) सवलो (३) शुधि, साफु ऐं सुठे, साफु सुथिरो.

प्राण [सं] पु. (१) प्राणु, पिरानु, साहु (२) हवा (३) जीव (४) शक्ती, सध (५) परमात्मा (६) साह जियां प्यारो. प्राण उरणे साहु बचणु, सिर्फु जीअरो रहणु. प्राण ओकणे सियापो-डुछु करणु. प्राण खाणे जानि खाइणु, सताइणु, तपाइणु. प्राण जाणे साहु निकिरणु, मरणु. प्राण ढोळपात उतरणे जानि जो खतिरो पैदा थियणु, मरण जे वेशो पहुचणु. प्राण सोडणे उब में साहु सुकणु. प्राण घातक वि. मौतमार. प्राणधर्म पु. बुख ऐं उब. प्राणनाथ पु. प्यारो पती. प्राणपूजा स्त्री. भोजनु. प्राणवायु पु. (इं) 'ऑक्सीजन'. प्राणांत पु. हयातीअ जो अन्तु, मौतु. प्राणांतदंड पु. फासीअ जी सजा. प्राणांतिक वि. जिंदगीअ जो अन्तु कंदडु-इ, मौतमार, भयानकु. प्राणायम पु. प्राणायमु (योगु). प्राणोत्क्रमण न. साहु निकिरी वनणु, मरणु.

प्राणिज [सं] वि. साहवारनि मां पैदा थियलु.

प्राणी, प्राणि [सं] पु. (१) प्राणी, प्राण वारो, साहवारो (२) गांड, मेंहिं (३) जीव जन्तु. प्राणिकोटी स्त्री. साहवारनि जी सिरिष्टी, (इं) 'अइनिमल् किंगडम्'. प्राणिशास्त्र न. जीव विद्या, इल्मु हैवानाति, (इं) 'जूऑलॉजी'. प्राणिसंग्रहालय न. जानिवरनि जो बागु, (इं) 'जूऑलॉजिकल गार्डन'.

प्रांत [सं] पु. (१) प्रान्तु, पिरांतु, परिगिणो (२) जगह, हंडु (३) भाषा (४) अन्तु (५) किनारी (६) पछाडी, सीमा, हद (६) नासु (८) विषय (शास्त्र जी).

प्रातः [सं] क्रि.वि. पिराति, असुर जो. प्रातःकाल-ळ पु. पिरातिकालु, असुरु, सुबहु. प्रातर्विधी पु. हाजत, सुबह जी सफाई, काकूसु वगेरह, पंजस्नानी. प्रातःस्नान न. असुर जो सवेले कयलु सनानु.

प्रांती स्त्री. अन्तु, समाप्ती.

प्रातीची [सं] स्त्री. ओलहु तर्फु.

प्रात्यभिक न. पाण करे डेखारणु, (इं) 'डेमॉन्स्ट्रेशन'.

प्राथमिक [सं] वि. शुरूआती, इब्तादाई, पहिरियो, 'प्राइमरी'. प्राथमिक शाळा स्त्री. (इं) 'प्राइमरी स्कूल'. प्राथमिक शिक्षण न. (इं) 'प्राइमरी एज्युकेशन'.

प्राथमिका [सं] स्त्री. डिसिणी आहुरि.

प्रादुर्भाव [सं] पु. (१) नजूरि अचणु, जूहूर (२) विजुद में अचणु, उत्पत्ती (३) जनमु.

प्रादेशिक वि. प्रान्त जो, प्रान्त सां लागुपो रखंदडु.

प्राधान्य [सं] न. (१) अहमियत, तरजीह (२) झझाई.

प्राधिकरण, प्राधिकार [सं] न.पु. अख्तियारी, मुख्तयारी, (इं) 'अथॉरिटी'.

प्राध्यापक [सं] पु. कालेज जो अध्यापकु, लेक्चरर, प्रोफेसर.

प्रापक [सं] वि. डींदडु, बहाल कंदडु.

प्राप्त [सं] वि. (१) प्रापति, हासुलु कयलु, कमायलु (२) थियलु (३) पूरन अवस्था में पहुतलु (४) ज़रूरी.

प्राप्तकालवचन न. हाजुर जवाबु.

प्राप्त [सं] न. प्रापति, फाइदो, कमाई, नफ़ा.

प्राप्तव्य [सं] स्त्री. (१) प्रापती, हासुलाति (२) आमदनी,

कमाई, नफ़ा (३) फाइदो (४) जुरिअत, हिमथ. प्राप्तिकर पु. 'इन्कम टैक्स'. प्राप्त्यंश पु. फाइदो, लाभु.

प्राप्य [सं] वि. हासुलु करण जोगो.

प्राबल्य [सं] न. (१) ताकत, बलु, ग़लबो (२) वासिरो, ज़ोर (बीमारीअ जो).

प्रामाणिक [सं] वि. (१) सचो (२) साबितीअ वारो (३) वेदनि जे आधार वारो. प्रामाणिकपणा पु. सचाई, सुपति.

प्रामाणिक श.यो.अ. मूजिवि.

प्रामाण्य [सं] न. (१) सचाई (२) आधार, साबिती.

प्राण [सं] प्रत्यय. सागियाई डेखारिंदडु प्रत्ययु.

प्रायः [सं] क्रि.वि. घणो करे; अक्सर.

प्रायश्चित [सं] न. प्रास्वितु, पापु धोई शुधि थियण जी रसम, सज़ा, पछिताज.

प्राण [सं] न. किरणा थी फैलिजणु, शुआरेजी, (इं) 'रेडिएशन'.

प्रारब्ध [सं] न. (१) प्रारब्धु, फलु (२) नसीबु.

प्रारब्ध [सं] वि. शुरू कयलु.

प्रारंभ [सं] पु. परारंभु, शुरूआत, आगाजु. प्रारंभणे स.क्रि. शुरू करणु. प्रारंभिक वि. शुरूआती.

प्रारूप [सं] पु. खाको, रिया.

प्रार्थक [सं] वि. प्रार्थना-याचना कंदडु, अर्जदार.

प्रार्थणे, प्रार्थिणे [सं] स.क्रि. बीख धुरणु, प्रार्थना करणु, वेनती करणु.

प्रार्थना [सं] स्त्री. प्रार्थना, वेनती, अर्जु. प्रार्थनीय वि. प्रार्थना करण जोगो, धुरण जोगो. प्रार्थित वि. वेनती कयलु.

प्रालब्ध न. पिरारबिधु, नसीबु, भागु.

प्रावण्य [सं] न. (१) लाहु (२) लाडो, रुखु.

प्रावरणे [सं] न. काबिलियत.

प्रावृद्ध, प्रावृष [सं] पु. मींह जी मुंद.

प्रावृत्त [सं] वि. ढकियलु.

प्राशने स.अ.क्रि. पिअणु. प्राशित वि. पीतलु.

प्राशन [सं] न. (१) पिअणु (२) नासु.

प्रासंगिक [सं] वि. (१) इत्फाकी, मोक़्फ़ सां आयलु (२)

मोक्क सा लागायो रखंदडु.

प्रासाद [सं] पु. (१) महलु, हवेली (२) मंदर.

प्रासादिक [सं] वि. (१) किरपा सां मिलियलु (फलु), प्रसादु (२) मिठो.

प्रास्ताविक [सं] वि. (१) शुरुआती (२) दीपाचे तौर, मुहाग जे स्वरुप जो (३) चडीज तरह शुरुअ कयलु.

प्राज्ञ [सं] वि. सियाणो, होशियार, विद्वानु.

प्रिय [सं] वि. प्रिय, प्यारो, वणंदडु. पु. पती, महबूबु. न.

वणंदड-पसंदि ईदडु गाल्हि. प्रिय करणे खुशि करणु.

प्रियकर पु. प्रीतमु, महबूबु, प्यारो, पती. प्रियपात्र वि. लाडुलो, प्यारो.

प्रिया [सं] स्त्री. (१) नहबूबा (२) जाल (३) नाइका (४) प्यारी.

प्रीणन [सं] न. संतोषु, ढउ.

प्रीति-ती [सं] स्त्री. (१) प्रीति, प्रेमु, प्यारु (२) मर्जी, किरपा (३) शौकु, पसंदी. प्रीतिविवाह पु. प्यार जी शादी.

प्रीत्यर्थ [सं] क्रि.वि. - लाइ, - जे करे, - जे मक्सद सां.

प्रेत [सं] न. (१) लाशु, मर्दो (२) प्रेतु, भूत. वि. मुअलु.

प्रेतयात्रा स्त्री. सरु, काई खणी वेंदड माणहुनि जो टोलो. प्रेतालय न. मुरदह घर.

प्रेम [सं] न. (१) प्रेमु, प्यारु (२) ममता, सनेहु, दया.

प्रेमकल्हार न. प्रेमरूपी कमलु. प्रेमतत्व न. सचो प्रेमु.

प्रेमविवाह पु. प्यार-इश्क जी शादी. प्रेमळ वि. प्यारो, प्यार भरियो.

प्रेमा [सं] पु. (१) प्रीति, प्रेमु (२) प्रेम में तरि थियणु (३) प्रेम जी विषय.

प्रेय [सं] न. इंद्रियुनि खे प्यारा दुनिया जा सुख.

प्रेरक [सं] वि. प्रेरणा डींदडु, ज़ोर वठाईंदडु, तरगीब डींदडु, मुहरिकु.

प्रेरणा [सं] स्त्री. प्रेरणा, ज़ोर, जोशु, हिमथ अफूजाई, तरगीब. प्रेरणार्थक क्रिया स्त्री. फइलु मुतइदी बिलवास्तो.

प्रेरित [सं] वि. (१) प्रेरणा-जोशु डिनलु-डियारियलु (२) मोकिलियलु.

प्रेष [सं] पु. (१) जोशु (२) पैगामु, नियापो (३) कासिदु (४) हुकुमु. प्रेषक वि. मोकिलींदडु. प्रेषण न. मोकिलणु. प्रेषणीय वि. मोकिलण जोगो.

प्रेषणे [सं] स.क्रि. मोकिलणु. प्रेषित वि. मोकिलियलु. न. ईश्वर जो दूत, अवतारु, पैगम्बरु, (इं) 'प्रॉफिट'. प्रेष्य पु. शेवकु.

प्रेक्षक [सं] वि. (१) डिसंदडु (२) नाटकु वगेरह डिसण लाइ आयलु, तमाशि बीनु.

प्रेक्षणे [सं] स.क्रि. डिसणु. प्रेक्षणीय वि. डिसण जहिङो, सुहिणो, दीदारी.

प्रोक्त [सं] वि. चयलु, बुघायलु.

प्रोत्साहन [सं] न. उत्साहु, जोशु, हिमथ अफूजाई, हिंयारी, हिमथ.

प्रौढ [सं] वि. (१) पूरो वधियलु (२) बालगु (३) पोड्हो (४) पूजि, महानु (५) सघारो. प्रौढशिक्षण न. बालगुनि लाइ सिखिया, (इं) 'अड्डल्ड एज्यूकेशन'.

प्रौढी स्त्री. (१) बलूगत, पूरी वाधि (२) वडाई, वडमाणहपाई (३) अभिमानु, बांवरु (४) महिमा.

प्लीहा [सं] पु. तिरी, हिंयाचो, हिंआचो, (इं) 'स्प्लीन'.

फ

फ मराठी वर्णमाला जो बावीहों हर्फु सहीह.

फकांडी स्त्री. गबडि शबडि, बे फाडदो गाल्हाइणु.

फकांडी वि. वडवातो, फाटोडो दुहलु, लबाडी, घण गाल्हाओ.

फकाण न. ठोली, मसखिरी.

फकिरी [फा] स्त्री. (१) फकीरी (२) गरीबी.

फकी, फक्की स्त्री. फकी.

फकी [सं] स्त्री. बटाक, डाइ, पडिको.

फकीर [फा.अ.] पु. (१) फकीरु (२) बेखारी (३) वैरागी (४) गरीबु.

फक्कड वि. (१) आज़ादु (२) रंगीलो (३) सुहिणो, खासो

(४) मौजी.

फक्त [अ] कि.वि. फक्ति, सिर्फि.

फग स्त्री. (१) फुरसत (२) मोक्षो.

फजर [अ] स्त्री. फजुरु, सुबुहु.

फजल [अ] स्त्री. फजुलु, महिरबानी.

फजिती [अ] स्त्री. फज़ीहत, बदिनामी, बेइज़ती, बुरी हालति.

फजीत [अ] वि. बेइज़ती यियलु. फजीतवाडा पु. (१) बेइदि फज़ीहत (-यियणु) (२) हर हंधि बदिनामी-बेइज़ती.

फज्जा पु. फज़ीहत, बदिनामी, बेइज़ती, खिल, सुगोई जणि.

फज्जा उठणे फज़ीहत-बुरी हालति यियणु.

फट [सं] स्त्री. (१) चीर, डार, विच्छेदी (२) घटिताई.

फट स्त्री. बहानो, मिखिर, वसु. फट फावणे-लावणे वसु-मोक्षो मिलणु.

फट स्त्री. फज़ीहत, धिकार.

फटक कि.वि. बेइदि, तमामु (-अछो वगेरह).

फटकडी [सं] स्त्री. फिटिकी.

फटकडी स्त्री. ठाहूकी, छबीली.

फटकणे स.क्रि. (१) छड़णु, छंडणु (२) विनियो हणणु (३) बाहिरि निकरणु, वगणु.

फटकनु, फट दिशी कि.वि. उमालक, हिकदमि, ठकाउ करे.

फटकळ वि. (१) वड वातो, वातराघो, फाटोडो दुहलु (२) वाहियातु (३) मुंह ते चई डींदडु.

फटका पु. (१) धकु, चोट, ठेकर (२) जोशीले गाने जो किस्मु.

फटका पु. दर, फाटकु.

फटकारणे स.क्रि. कमु झटपटि करणु.

फटकारा पु. (१) चोट, धकु (२) जफाकशी.

फटकी स्त्री. फिटिकी.

फटफजिती स्त्री. तमामु बणी बेइज़ती.

फटफटणे कि. असुर यियणु, पिरिह फुटणु.

फटफटी स्त्री. फटफटी, 'मोटर साइकिल'.

फटफटीत कि.वि. (१) अछो, (२) फिको (३) साफु.

फटाकडा पु. फटाको.

फटाकडा वि. सुहिणो, ठाहूको. फटाकडी वि. सुहिणी, ठाहूकी (औरत).

फटिक पु. बिलोर.

फटिंग पु. छडो छांडु.

फट्याळ पु. डिसो 'फटकळ'.

फड [हिं] पु. (१) अडो, गडु यियण जो हंधु (२) कनंद जी बनी (३) नाटक मंडिली-टोली (४) अनाज जो गुदामु (५) सभा (६) आखाडो, कुश्तीज जो मैदानु (७) तयार फसुलु (८) सरकारी वहिंवार जी जगह. फड उलगडणे (१) मुकाबिलो पूरो यियणु (२) कमु पूरो यियण खां पोइ माण्डुनि जो उयणु. फड पडणे माण्डू मिडणु. फड भारणे मैदानु मारणु, सोभ पाइणु.

फंड [सं] पु. फंडु, धनु.

फडकणे अ.क्रि. फडिकणु.

फडका पु. कपिडे जो टुकर, अगिड़ी.

फडताळ-र न. भिति में ठाहियलु कबडु, ताकी, दरी.

फडतुस वि. निकमो, कीन जहिडो, खसीसु, ओछो.

फडनीस, फडणवीस पु. (१) मुन्नी, हिसाबु रखंदडु वडे आफ़ीसरु (२) मज़्मलेदारु, वसूली कंदडु वडो क्लार्क.

फडफड स्त्री. फड् फडि (आवाजु).

फडफडणे अ.क्रि. फड्फडि (आवाजु) यियणु, फड्कणु, वौटणु (झंडो).

फडफडाट पु. वस्कारो (गारियुनि-गोलियुनि जो).

फडफडीत वि. ठल्हो.

फडशा पु. (१) खात्मो, मौतु, क़तलु (२) खाई खपाए छड़णु जी क्रिया. फडशा पाडणे (१) मौत जे घाटि उतारणु, खात्मो करणु (२) खाई खपाए छड़णु.

फडा स्त्री. (नांग ज) फणि, फणु.

फडा पु. (१) डिधो बुहारो (२) गड़ी (अदिरक जी).

फडा, फडाचा निबडुंग प. नांगफणि (बूटो).

फडी स्त्री. बुहारी.

फण [सं] पु. (१) हर जी चुहिंब, हर (२) डांदार, डांदारो (३) (नांग जी) फणि, फणु.

फणका, फणकारा पु. (१) डंगु (विछूअ जो), डंग जो सूर

(२) जलणि, साढो.

फणकारणे अ.क्रि. जिम मां हणु, गुसे में गाल्हाङ्गु.

फणफणणे अ.क्रि. (१) बुरणु (सरीर-गुसे या बुहार में) (२) सूरु थियणु.

फणस पु. फणस (फलु). फणसपोळी स्त्री. फणस जे गुरु मां ठाहियलु मिठो फुल्को.

फणा [सं] स्त्री. (१) (नांग जी) फणि (२) अदरक-हैड जूं पाडूं (३) छुगो (४) काठ जी कोडुरि.

फण स्त्री. (नांग जी) फणि, फणि वारो नांगु. फणींद्र पु. शेष नांगु.

फणी स्त्री. (१) (वारनि जी) फणी (२) फणी (आडाणे जी).

फतकण-ल स्त्री. वडी पल्थी मारं विहणु.

फताडा वि. (१) वेकिरो (२) बे डोलो.

फते, फते [अ] स्त्री. फतिह, जइ. वि. फतिहयाबु, खटियलु.

फतेमारी स्त्री. तेजु रफतार वारो बेडो.

फत्तर पु. पथर. फत्तरफूल न. पर्यो (वनस्पती).

फंद [फा] पु. (१) मन्सूबी, साजशि, घाटु (२) बुरी अदत-रेडीबाजी-जुआ वगेरह (३) ठगी, दोलाबु (४) नशो (५) ठोली. जद छंद पु.ब.व. कुधा कम, ठगी.

फंद फितुरी स्त्री. कपटु, दगा, बगावत. फंदी वि. झलती, बदिकार, रंगीलो.

फर [सं] न.स्त्री. (१) फणु, हंजी, कुल्हे जी हंडी (२) नरो.

फरक [अ] पु. फर्कु.

फरकटणे अ.क्रि. रिहणु, गीसी पाए ववणु.

फरकंडा पु. फरफोटि, टाकोडो.

फरडा वि. भडु, माहिर, काबिलु.

फरपटणे अ.क्रि. गिहिलणु, रेहणु, गिहिलिजंदो ववणु.

फरपट, फरकट स्त्री. गिहिल, गीसो. क्रि.वि.

गिहिलीदि, छिकीदि, गीसी पाईदि.

फरमास [फा] पु. (१) फरमाश, आग्या, हुकुमु (२) नजिराणो.

फरस-स पु. कुहाडी.

फरसी [अ] स्त्री. फर्शु.

फरस [अ] पु. फर्शु. फरसबंदी स्त्री. फर्शबंदी.

फरा [सं] पु. (१) फणि, कुल्हे जी हंडी, हन्जी (२) कतार

(३) नरो.

फराटा पु. अंगूडो, डिंगी फिडी लीक-लीका.

फराटा पु. संडो.

फरारी [अ] वि. फरार, ला पता, भजी वियलु.

फरास, फरासी [अ] पु. फराशु, फरासी वगेरह विछाङ्ग लाइ रखियलु नौकर. फरासबाना पु. तंबू-फरासियूं वगेरह रखण जी जगुह.

फराळ [सं] पु. मांशादो, नाश्तो, चहर बहर.

फर्जी [फा] पु. फर्जी, वजीरु (शतरंज जो).

फर्मास [फा] वि. (१) अचो, उत्तमु (२) चालाकु.

फल [सं] न. (१) फलु, मेवो (२) सन्तानु (३) फलु, नतीजो, अन्तु (४) फाइदो, नफओ (५) फसुलु (६) सोण जो पूरो थियणु. फलग्रंथ पु. ज्योतिष जो ग्रंथ. फलज्योतिष न. आईदो बुघाईदडु शास्त्र. फलद, फलद्रूप, फलप्रद वि. फलु डीदडु, उपताडतो, काराडतो, फाइदेमंडु. फलवत्ता स्त्री. पहर, (इं) 'फर्टिलिटी'. फलश्रुती स्त्री. फाइदो, नतीजो. फलकांक्षा स्त्री. फल जी इछा-आशा-कामना. फलागम पु. मेवे पैदा थियणु जी मंद, सियारो. फलाग्ना स्त्री. फलु मिलण जी आशा. फलाहार पु. नाश्तो करणु, फल वगेरह खाङ्गु. फलित वि. (१) लिंकलु अर्थु-म्जनॉ (२) फलियलु फूलियलु. फनोत्पत्ती स्त्री. फाइदो, नफओ.

फलक [सं] पु. (१) डिसो 'फरा'-३ (२) बोर्डु (लिखण जो), तख्तो.

फलक पु. आकासु.

फलकट न. पोरो अनु. वि. खाली, अजायो, बे फाइदो.

फलंबाज पु. क्रिकेट में बडिटिंग कंदडु, (इं) 'बडिट्समन'.

फलंबाजी स्त्री. (इं) 'बडिटिंग'.

फलन [सं] न. (१) नरु चाइहणु, नराङ्गु, गर्भिजणु, (इं)

'फर्टिलायजेशन' (२) वसाङ्गु, आबादगी, आबादी.

फलाट पु. (इं) 'प्लड्टफॉर्म'.

फलाणा [फा] वि. फलाणो. फलाणा बिस्ताणा वि. फलाणो टीरो.

फवारा [अ] पु. (१) फूहारो (२) फूहार, छंड.

फशी क्रि.वि. जार में, फंदे में (फासणु-फासाइणु). फशी पडणे फासणु. फशी पाडणे फासाइणु, ढबणु.

फसगत स्त्री. ठगी, फरेबु, दगाबाजी.

फसणे अ.क्रि. (१) फासणु, अटिकी पवणु (२) ठगिजण (३) बुडणु (पैसा) (४) घाटो पवणु (५) भंभोरिजणु. फसण स्त्री. गपणि. फसणी, फसणूक स्त्री. गपी पवणु, अटिकणु.

फसफशीत वि. (१) (१) खुशकु, सुकलु (२) तमामु आलो.

फसफसणे अ.क्रि. मचण, (इं) 'फर्मेंटेशन'.

फसल [अ] स्त्री. फसलु.

फसबा वि. भुलाईदडु, मुंसाईदडु.

फसविणे स.क्रि. ठगणु. फसवण, फसवणूक स्त्री. ठगी, दगाबाजी, जुड्ताई. फसव्या वि. ठगु, ठेगी.

फस्त वि. (१) खतमु थियलु, खाई खपाए छडियलु (२) नासु थियलु.

फळ [सं] न. (१) फलु, मेवो (२) फलु, नतीजो (३) सन्तानु (४) फाडवो, नफ़जो (५) अन्तु (६) ओज़ार-हथियार जो फर. फळास येणे फुलणु, फाडवो थियणु, फाडवो थीवो नज़ुरि अचणु. फळबाग स्त्री. मेवनि जो बागु. फळफळावळ स्त्री. मेविजाति, फलु फूलु. फळभाजी स्त्री. फलनि वारी भाजी-तूरी-कदू-करेलो वगेरह. फळावळ स्त्री. फलु फूलु, मेविजाति.

फळण [सं] स्त्री. गांड-मेंहिं वगेरह जो ढुकिजण (पेट सां थियण) जो वक्तु-मुंद. फळणी स्त्री. ढुक्याई. फळणे अ.क्रि. (१) फलणु, ढुकिजणु (गांड-मेंहिं) (२) फलणु (३) फरणु (४) खुशि थियणु. फळविणे स.क्रि. फरणु (बैल जो). फळा पु. (१) (हर जो) फारु-चुहिंब (२) तख्तो (३) इस्कूल में लिखण लाइ काठ जो कारो तख्तो, (इं) 'ब्लड्क बोर्ड' (४) तख्ती, पटी.

फळी स्त्री. (१) फरही, तख्ती, पटी (२) (दर जो) ताकु (३) गपागीह, भीड (४) क़तार (५) धुरि, पार्टी, पासो (६) संघु, समूह, मेडु (७) लड़ाई (८) फरहु, फरहो (९) बड्ट (रांदि लाइ) (१०) चपिडी. फळी फुटणे सेना जी क़तार डहणु, दुश्मन जी फौज में

धिड़णु. फळी मांडणे-जभी करणे फौज में एकता पैदा करणु, क़तार में बीहारणु.

फाक स्त्री. फार, फाक (मेवे जी).

फाकटणे स.क्रि. टेडणु (टंगुं).

फाकडा वि. (१) चालाकु, होशियारु (२) ठहूको, छबीलो.

फाफणे स.क्रि. (१) टेडणु (टंगुं), फैलाइणु (२) फैलिजणु, पसिरणु (३) छुड़णु-डहणु (४) वधणु (५) अजाई डेघि करणु (६) भिटिकणु, रुलणु.

फाकणे स.क्रि. फकणु (फकी).

फाका पु. फकी, वात में विघल लप-बुकु..

फाका पु. फ़ाको, उपवासु, लंघणु. वि. खाली, अजायो.

फाग [सं] पु. होलीज जो रागु, होलीज जूं गारियूं.

फांजणे स.क्रि. (१) फाडणु, चीरणु (२) वटि वडी करणु.

फांजणे स.क्रि. टपो डियणु.

फाजील [अ] वि. (१) फ़ाज़िलु, हद खां वधीक, वधीक (२) बेहूदो, वाहियातु. फाजीलपणा पु. बेहूदगी.

फाट, फांट पु.स्त्री. (१) रंडक, अइतिराजु (२) ख़ामी, विड, कमी (३) फोटि, डार.

फांट [सं] न. अर्कु, काइहो.

फाटक न. फाटकु, मुखु दरिवाजो.

फाटका वि. (१) फाटलु (२) झूनो पुराणो (३) डुबिरो, सन्दिडो. फाटक्यात पाय शिरणे बूहे में फासणु.

फाटणे [सं] अ.क्रि. (१) फाटणु, चीरिजणु (२) भजणु (३) फिटणु (खीरु) (४) अणबणति पैदा थियणु, धार थियणु, निफ़ाकु पैदा थियणु (५) फडफोटि पवणु, टाकोडो पवणु (६) गरणु, पतिरो थियणु (७) वधणु.

फाटफूट स्त्री. (१) चीर, डार (२) फूटि.

फाटा पु. (१) टारी, शाख (२) नेछु, उपनदी, प्रवाहु, धारा, बहुकिरो (३) उपकथा (४) पेचिरो, वडे रस्ते मां फुटी निकिरंदडु नंदिडो रस्तो (५) गैरि हाजुरी (६) काठियूं (७) आवारो. फाटा देणे न. वणणु, गुसाइणु. फाटा फुटणे (१) हिक मां बियो निकिरणु (२) चरियो थियणु. फाटे फोडणे आवारो वणणु, मूल गाल्हि छडे बी गाल्हि कडणु.

फाटाफूट स्त्री. (१) फूटि, अणबणति (२) धार थियणु (३)

छुड् विछुड् थियणु (४) जुवाई.

फांटी स्त्री. (१) टारी, शाख (२) काठियूं (३) छींभो, फींझो.

फाटे न. बारण जूं काठियूं.

फाड पु. (१) चीरफाड, चीर (२) शरह, समुझाणी, कंहीं
गाल्हि ते रोशिनी विझणु (३) छेवु. स्त्री. (१) फार,
टकुरु (२) हिक पासे तराशियलु पथरु.

फाड [प्रा.] न. पंजनि जो मज्मूओ.

फाडकन-दिझी क्रि.वि. जोर सां, फह करे, ठकाउ करे
(हणणु).

फाडणे स.क्रि. फाडणु.

फाडी स्त्री. हिक पासे तराशियलु पथरु.

फाणस, फणूस [अ.] पु. फानूस, लालटेनु.

फांद स्त्री. (१) टारी, शाख (२) किल्लुजी भिति.

फांदणे [सं.प्रा.हिं.] अ.क्रि. टपणु, टपो डियणु.

फांदणे अ.क्रि. पखेडणु, टेडे पखेडे छडणु.

फांदा पु. (१) बियांनी, वण जो उहो हिसो जितां ब टारियूं
फुटनि (२) अडिचणि.

फांदी स्त्री. टारी, शाख, डार (वण जी), चहो. फांदा फोडणे
(१) रंडक विझणु, अतिराजु वठणु (२) मूल गाल्हि
छडे बी चवणु.

फापटपसारा पु. कम जो डेखाउ, बेइंतजामी, खिचु.

फापसणे अ.क्रि. (१) महिटणु (२) डमिरिजणु, काविडिजणु.

फांपावणे अ.क्रि. (१) थुल्हो थियणु, सुजणु (२) फैलिजणु
(३) मोरिजणु.

फायदा [अ.] पु. फाडदो, लाभु, भलो. फायदेशीर वि.

फाडदेवारो, काराडतो.

फाया पु. (अतुर जो) बुडो, अतुर में बुडल कपह ज़री.

फार [सं.प्रा.] वि. (१) साफु, खुलियलु (२) घणो, बे ह्वि.

फार, फारकरून क्रि.वि. घणो करे.

फारकत-खत [फा] स्त्री. (१) फारिकती, हिसेदारी, जुदा
थियणु (२) चुकितूर कम जी रसीद (३) जुवाई.

फारजी-सी [सं.फा] पु. पार्सी, ईरान जो रहवासी, फारसी,
फारिसी बोली.

फालतू वि. फालिटू, वधीक, अजायो, निकमो.

फालसा पु. फारू (फलु).

फाल्गुन [सं.] पु. (१) फगुण (महिनी) (२) अर्जनु.

फाल्या क्रि.वि. सुभाणे.

फावडा पु. कोडरि.

फावडी स्त्री. (१) कोडरि (२) बुरी हालति.

फावडे न. (१) कोडरि (२) ब घर बारू शख्खु, सताईवडु
शख्खु.

फावणे [सं.प्रा.] अ.क्रि. (१) फुरसत मिलणु, निवेकिलाई या
वखु मिलणु (२) मिलणु, हथि लगणु (३) समुझणु,
जाण या कल पवणु (४) मुनासिबु समुझणु.

फाशी स्त्री. फासी, फाहो.

फास पु. (१) फाही, सिर्कणी, फंदो (२) दबकु, जानिवरनि
जे ब्रिनि टंगुनि खे ब्रधल नोडी (३) अटक (४) जारु,
कोडिको, गारी.

फासकी स्त्री. गिलफोडु.

फासटणे स.क्रि. (१) महिटणु, लगाडणु (२) फाडणु, चीरणु.

फासणे स.क्रि. (१) लगाडणु, हणणु, मखणु, महिटणु, थफणु
(२) फासाडणु, कूडु गाल्हाए ठगणु.

फासणे स.क्रि. चीरणु, वडणु, कपणु.

फासरी स्त्री. (१) फंदो, फाही (२) जारु.

फासळी स्त्री. पासिरी, छातीअ जे पिबिरे जी हडी.

फासा, फांसा [सं.] पु. (१) फंदो, फाही, जारु (२) फासाडणु
जी कुंढी या आंकिडो (३) पकड (४) मन्सूबो. फासा
घालणे जानिवरनि जा पेर नोडीअ सां ब्रधणु. फासा
परसणे जारु विछाडणु.

फासा [सं.] पु. डारो (रांदि जो). फासा उल्टा पडणे किस्मत
साधु न डियणु. फासा टाकून पाहणे किस्म आजिमाए
डिसणु.

फासाडणे स.क्रि. (१) फासाडणु, अटिकाडणु (२) ठगणु.

फासेपारधी पु. मारी, चिडी मारु, पखी फासाईवडु शिकारी.

फासोळी स्त्री. पासिरी.

फाळ [सं.] पु. (१) फारु (हर जो), हर जो चुहिंब वारो हिसो
जंहिंसां जमीन खेडी वेंदी आहे (२) परु (लंगर जो).

फाळका पु. (१) वडो टकुरु (२) ओबिरो, चर्खो (३) गंबटु,
जहाज जो विचु.

फाळणी [सं.] स्त्री. (१) विरहासत, वर्छ, फांडिणी (२)

विरहाडो (३) जमीन-बनी-फसल जी ढल.

फालणे [सं.] स.क्रि. (१) फाडणु (२) विराहिणु.

फाला पु. (१) कपिडे जो फाडियलु टुकरु (२) ढल (३) विरहासत में मिलियलु हिसो, पती.

फाली स्त्री. (१) जमीन जो डिघो पटो (२) टुकरु (३) अगिड़ी.

फिकट, फिक्कट वि. (१) फिको, अछेरिडो (२) हल्को (३) बे सवादी (४) मोगो.

फिटणे [सं.प्रा.] अ.क्रि. (१) छुडणु (घोती), गुंढि छुडणु (२) अदा थियणु, चुकितू थियणु (पैसा), आजो थियणु (३) कमिजोर थियणु (४) खुलणु.

फिटंफाट स्त्री. लथ पथ, आजो पाजा, लहिणो डियणो पूरो थियणु, लहु पडु.

फिटी स्त्री. (१) (कपिडे वगेरह जो) बूचु (२) चपर (३) बुंजो.

फितणे [अ] अ.क्रि. (१) फिरी बिहणु, विश्वासघातु करे बीअ धुरि सां मिलणु (२) ठगिजणु.

फितविणे [अ] स.क्रि. (१) बिणु खे फेराडणु, लालचि डेई पंढिजीअ धुरि में शामिलु करणु (२) बिगेडणु.

फितुरी [अ] स्त्री. (१) फितूर, दगा, विश्वासघातु (२) फूटि (३) बगावत (४) फिरी बिहणु. वि. फितूरी, बागी, फिरी बिहंदडु. फितूर वि. फितूरी, बागी, दगाबाजु, विश्वासघातु कंदडु.

फिदफिद, फिदी फिदी क्रि.वि. डंद कढी खिलणु, टह टह.

फिदा [अ] वि. फिदा, आशिकु (-थियणु).

फिरक स्त्री. (१) गाडण जी लरुजिशि (२) ववण जी क्रिया.

फिरकणे अ.क्रि. (१) ववणु, हलणु चलणु (२) अचणु, अची मिलणु, फेरो पाडणु (२) सुरणु.

फिरका पु. फेरो.

फिरकी स्त्री. (१) गाडण जी लरुजिशि (२) फेरो, चकरु (३) फेरी, फिरती (४) पेचु (५) गोलु फिरंदडु शैड (६) नंढिडी ताराजी (७) नडांडी. फिरकी गोलंदाज पु. (इं) 'स्पिनर बोलर' (क्रिकेट).

फिरंगण-गाण न. फिरंगियुनि-गोरनि जो मुल्कु (खासि करे पोर्तुगीज मुल्कु).

फिरंगी पु. फिरंगी, यूरिपी, यूरोपिअन, गोरो.

फिरणे [सं.हिं.] अ.क्रि. (१) फिरणु, घुमणु (२) गोलु फिरणु (३) मुडणु (४) बदिलिजणु (५) फिरी ववणु (६) सफरु करणु (७) वापसि मोटणु (८) रिजणु.

फिरता वि. (१) फिरंदडु, फिरिणो (२) चंचलु (३) ढिलो (४) घमुंदडु (५) वापिस वरंदडु. फिरती स्त्री. दौरो, फिरती, फिरण जी क्रिया.

फिरबाफिरव स्त्री. फेरो, फेरुघार, फेरुघारि.

फिरविणे स.क्रि. (१) फेराडणु (२) बदिलाडणु, फेरु करणु (३) घुमाए फेराए अचणु (४) मोडणु (५) फेरुघार करणु (६) वापसि वराडणु (७) फिरिडाडणु.

फिरस्ता [फा] पु. (१) फेरीअ वारो, घोराडू (२) मुसाफिर, रमतो.

फिरून क्रि.वि. फिरी, वरी, बीहर, वर वर करे, नएँ सिर.

फिर्याद [अ] स्त्री. फर्यादु.

फिश्शी वि. चरबटु, अधमगिजी.

फिसकटणे अ.क्रि. (१) छडे डियणु (२) रदि थियणु, टुटणु (माड्टी) (३) डमिरिजणु, बिगिडणु.

फिसाद [अ] स्त्री. फसादु.

फीट स्त्री. चुकितू करणु, वापसि डियणु, थोरो लाहिणु, कर्ज खां छोटिकारो.

फीट [इं] स्त्री. मिर्गीअ जो दौरो.

फीट स्त्री. धागो वेड्हण जी पटी. न. चपर.

फीत स्त्री. (१) फीथ, रिबीन, लेसि (२) कपिडे जी रंगीन पटी (३) (इं) 'टेप्'. फीत अभिलेखी न. टेप रेकार्डर.

फुंक पु. फूक. फुंकनळी स्त्री. फूकिणी.

फुकट वि. (१) फोकटि, मुफ्तु (२) फोकटु. क्रि.वि. अजायो, फोकटु. फुकटचा वि. फोकट जो. फुकटात क्रि.वि. फोकट में. फुकटाफुकटी क्रि.वि. फोकट में, फिजूलि, अजाई. फुकटपसारा वि. बिना कंहीं मतिलब जे खिलंदडु. फुकट्या वि. मुफ्तखोर.

फुंकणी [सं.प्रा.हिं.] स्त्री. (१) फूकिणी (२) पोरो दाणो.

फुंकणे [सं.प्रा.हिं.] स.क्रि. (१) फूकणु, फूक डियणु (२) शरनाई वगेरह वजाडणु (३) बारणु (४) उडाडणु (पैसा) (५) लाशु साडणु, अग्नीसंस्कार करणु (६)

कन भरणु.

फुंकर [सं] स्त्री. फूक; छूकार, छूकारो.

फुंकरणे अ.क्रि. (१) छूकारणु, फूक डियणु (२) फूक डेई ठरणु.

फुका क्रि.वि. (१) फोकटि, मुफ्तु (२) अजायो.

फुकाचा क्रि.वि. वि. फोकट जो, सवलाईअ सां, इएँ ई.

फुंकार पु. मंतर जी फूक.

फुगट वि. फूकियलु, सुजियलु.

फुगटणे अ.क्रि. (१) फूकिजणु, सुजणु, फुंडणु (२) आकडिजणु.

फुगडी स्त्री. गोलु फेरी, छोकिरियुनि जी हिक रांदि.

फुगणे अ.क्रि. (१) फूकिजणु, फुंडणु (२) थुल्हो थियणु, सुजणु (३) मुंहुं सुजाइणु, सुजी विहणु (४) हिक हंधि रुकणु (पाणी).

फुगवटा, फुगवटी पु.स्त्री. (१) सोजि (२) फुंडण जी हालति, फूकिणो.

फुगविणे स.क्रि. (१) फूकणु (२) फुंडाइणु (३) वडो करणु (४) गाल्हि वधाइणु.

फुगा पु. (१) फूकिणो (खड जो) (२) फूकिणो (पाणीअ जो) (३) फूकियली पेटु (४) गुसो (५) आकडि. वि. फूकियलु, फुंडियलु.

फुगारा पु. (१) फूकिणो (२) आकडि.

फुगारा पु. बूसाटिजणु, बूसट.

फुगार वि. (१) फूकियलु, फुंडियलु (२) वधियलु, वडो थियलु (३) आकडि में फूकियलु.

फुगे न. (१) भौरु, कुनु (पाणीअ में थोदडु) (२) (पाणीअ जो) बंडु.

फुटकर, फुटकळ वि. (१) भगलु, डरियलु (२) टिडियलु, पखिडियलु (३) मुतफरुको, रेजिको (खर्चु).

फुटका वि. (१) भगलु (२) फोटिवारो, डार पियलु (३) मुतफरुको, रेजिकी (४) अन्धो, बोडो (५) बदि बख्तो, बदिनसीबु, निभागो. फुटक्या कपाळाचा वि. निभागो. फुटक्या मनाचा वि. चंचलु, लहिरी पूरालो.

फुटणे [सं.प्रा.हिं] अ.क्रि. (१) भजणु, टुटणु, फाटणु (२) फिरणु (आवाजु) (३) कागज जे बिए पासो जाहिर

थियणु (मसु) (४) फुटणु (हय, पेर) (५) अंगूरिजणु, मोरिजणु (६) फिरी वगणु, बीअ धुरि सां मिलणु (७) फिसणु.

फुटवा पु. सलो, गौचु.

फुटाणा पु. (१) भुगिडो (२) चुस्तु ऐं चालाकु छेकर.

फुटाफूट (१) फोटि (२) टाकोडो (३) भगु डाह.

फुटीर वि. (१) भगलु (२) भुरिणो (३) फोटि वारो, फसादी, धार धींदडु.

फुंद [सं.प्रा.] पु. (१) दबायलु सुडिको (२) आकडि, अभिमानु. फुंदणे अ.क्रि. (१) सुडिकणु, सुडिको भरणु (२) अभिमानु करणु.

फुफफुस पु. फिफिडु. फुफफुसदाह पु. फिफिडी, फिनिडिनि जी सोजि.

फुफाट पु. फूकार, फूकारो. फुफाटणे स.क्रि. फूकारणु.

फुफारा, फुफारा पु. फूकार.

फुरकटणे, फुरगुटणे, फुरंगटणे अ.क्रि. (१) रुसणु, मुंहुं सुजाइणु, सूणो मूणो थियणु (२) पोसिरणु (३) आकडि सां हलणु-गाल्हइणु.

फुरण [सं.प्रा.] न. (१) लर्जिशि, लंवणु (२) जोशु.

फुरफुरणे अ.क्रि. (१) फूकारणु, जील-फूकारो हणणु (२) सुरणु, सुरि सुरि थियणु.

फुरसत, फुरसत [अ] स्त्री. फुरसत.

फुरसे न. खपरु (नांगु), लुंडी (त्राला).

फुलचूष पु. मीटरु, मीटो (पखी), (ई) 'सन् बर्ड'.

फुलझाडणी स्त्री. बुहारी.

फुलणें अ.क्रि. (१) फुलणु, फुलारिजणु, टिडणु (२) फुंडणु (३) बहिकणु-टिडणु (चहिरो) (४) वार अछा थियणु (५) बरणु (६) मोरजणु, फूलणु.

फुलपाखरू न. पोपटु.

फुलवरा पु. (१) गुलनि जो हारु (२) फुलहार, बूर.

फुलविणे स.क्रि. (१) फुलाइणु (२) बारणु (३) सारह करे खुशि करणु.

फुलारी पु. फुलारी, बागाई.

फुली स्त्री. (१) गुल जी शिकिलि (२) निशानु, मंघीअडे जी निशानी (x).

फुलेल न. फुलेलु.

फुलोरा पु. (१) गुलनि जो हारु (२) फुलार, बूरु (३)

फुलहार, संगनि जो बूरु.

फुल्लिंग [सं] न. चिणिंग.

फुल्लारकी, फुल्लारी स्त्री. (१) पड्बाट, पडिको, बटाक (२)

वडाई, डेखाउ. फुल्लारखोर वि. पडिणो, बटाकी.

फुल्लारणे अ.क्रि. पडणु, पडाइणु, बटाक हणणु.

फुसका वि. (१) खाली, पोरो (२) भुरंदडु (३) कमिजोर,

निसतो.

फुसकारणे अ.क्रि. फूकारणु (नांगु).

फुसकारा पु. फूकार (नांग जी).

फुसकी स्त्री. (१) फूस (२) गिला.

फुसफुस स्त्री. (१) फूकार (२) सुसिपुसिं, भुणि भुणि (३)

सुडिको, हं हं.

फुसफुसणे स.क्रि. (१) फूकारणु (२) सुसिपुसि करणु,

भुणिकणु (३) सुडिकणु (४) उलर करणु.

फुसलावणी स्त्री. फुसिलाइण जी क्रिया, लालचि, धुतार.

फूट स्त्री. (१) फोटि, डार, चीर (२) फोटि, अणबणति (३)

फाटु (फुटणु) (४) अंबिडी (खटाणि लाइकु) (५)

निफाकु (६) डडिरियल दाणा, डडरु (७) फोटहडो.

फूटतूट स्त्री. भगी टुटी.

फूट [सं] न. पुठीअ जो मासु.

फुत्कार पु. (१) फूक, फूकार (२) गाल्हाइण वक्ति फूकारणु

(गुसे में). फुत्कारणे स.क्रि. फूकारणु.

फूद स्त्री. चुडु.

फूल [सं] (१) फूलु, फुलु, गुलु (२) जफुलु, चिणिंग (३)

(अखि जो) फुलो (४) गर्भदानी (५) देसी दाखं (६)

बुर, बुरि (कपिडे जी) (७) अछा दाग. फूल न

फुलाची पाकळी देणे पुजंदीअ आहिरि डियणु. फूल

बाहेर पडणे फाटु फाटणु. फूलकरी, फूलकारी पु.

नाल्ही. फूलकोबी स्त्री. फूलिगोबी, (ई) 'कॉली

फ्लॉवर'. फुलझगरे न. छेणनि जी बाहि, बुरंदड

कोइला, टांडा. फूलदाणी स्त्री. फूलिदाणी, गुलदस्तो.

फूलपाखरू न. पोपटु. फूलबाग स्त्री. गुलनि जो बागु.

फूलारी पु. माल्ही.

फूस स्त्री. (१) चुरच, छेड (२) फुसिलाइणु, गुमराही धुतार

(३) फुरसत, वांदिकाई (४) वझु, मोक्को, बेघी.

फूस वि. खाली, भुरंदडु.

फेक स्त्री. फिटी करण जी क्रिया.

फेकणे स.क्रि. (१) फिटो करणु, उछिलाइणु (२) डोडाइणु,

डुकाइणु.

फेंगडा वि. फाडो, फिस्को.

फेता पु. फेंटो, पग, पटिको.

फेताळणे स.क्रि. (१) फेटारणु, रवि करणु, नामंजूरि कणु

(२) हकाले कडणु.

फेड [सं.प्रा] स्त्री. (१) सत्मी, बे बाकी (कर्जु), अदा करण

या कर्ज खां आजो थियण जी क्रिया (२) बास-सुखा

पूरी करणु. फेडणे स.क्रि. (१) लाहिणु (कपिडा),

छोडणु (गुंदि) (२) छोडणु (घोती) (३) सुखा-बास

पूरी करणु (४) छिक डियणु (नकु) (५) दूरि करणु

(६) आजो थियणु (७) लाहिणु (कर्जु), अदा करणु,

चुकाइणु (पैसा) (८) धोई साफु करणु.

फेण [सं] पु. (१) फीणि, गजी (२) जहर.

फेणी स्त्री. (१) गजी, फीणि (२) नारेल-खजीअ जो शराबु

(३) खीचो.

फेदका पु. गोबे जो चाणो.

फेंदडणे, फेंदरणे, फेंदरणे स.क्रि. फुंडाइणु (नकु), सुजाइणु

(मुहुं), मोडणु.

फेंदरा वि. मिनो.

फेन [सं] पु. फीणि, गजी.

फेपरी-डी स्त्री. (१) टां टां, बक बक (२) ब्रिति ब्रिति.

फेपरी बळणे ब्रिति ब्रिति करणु, वायूं बतालु थियणु.

फेपरे न. मिर्घीअ जो दौरो, गशी. फेपरेकरी पु. मर्गियलु,

मिर्घीअ जो मरीजु.

फे, फेफे उ.वा.अ. हैफु!

फे फे स्त्री. घबरी, हिरासु, धांधलि. फे फे उडणे डुक डोड

पड्जी ववणु, फुजीहत थियणु, रूअणहारिको थियणु.

फेर पु. (१) फेरो (२) फिरण जी क्रिया (३) फेरु, फर्कु (४)

वारो, भेरो (५) घेरो (६) वेड्हो (७) तब्दील (८)

वकडु. वि. वरी, बीहर. फेरनिबड स्त्री वरी-बीहर चूड.

फेर पगडी, फेरघोडी स्त्री. बे अदबी, गुस्ताखी.
 फेरबदल पु. फेरु धारु. फेरमोजणी स्त्री. बीहर गुणप.
 फेर सुनावणी स्त्री. बीहर शुनवाई.
 फेरणे स.क्रि. (१) फेराइणु, घुमाइणु (२) बदिलाइणु.
 फेरणी स्त्री. फेरो.
 फेरा पु. (१) फेरो, चकरु (२) मोडु, वकडु (३) अजायो
 चकरु (४) अडिचणि (५) धेरो (६) चौरासी लख
 जूणियूनि में फिरणु.
 फेरी स्त्री. (१) फेरी, चकरु (२) गस्तु, दौरो (३) वारो,
 भेरो, फेरी. फेरीवाला पु. फेरीअवारो.
 फेरून फारून क्रि.वि. फेराए धेराए.
 फेस पु. फीणि, गजी, झणि, गफ. फेसठ वि. फीणु या गजीअ
 वारो. फेसाळ वि. गजीअ वरो.
 फेसणे, फेसाळणे अ.क्रि. गजि यियणु. स.क्रि. गजी करणु.
 फेर [इं] स्त्री. (गोलियुनि जो) वसिकारो.
 फैल पु. (१) कमु (२) अमलु (३) बदिस्याशी (४) झेडो.
 फैलावर घेणे-घरणे (१) डुखिए कम में लगाइणु (२)
 छींभणु, खबर वठणु, लाख लाहिणु.
 फैल पु. टोली.
 फैलाव पु. फडलाउ, फैलाउ, विस्तारु. फैलावणे अ.क्रि.
 फैलणु. फैलाविणे स.क्रि. फैलाइणु.
 फैसल-ना [अ] स्त्री.पु. फैसिलो.
 फोक पु. छांभ, वण जी आली ऐं लसी टारी.
 फोकट वि. कूडो.

फोट [सं] पु. (१) फोटि, चीर (पेरनि जा) (२) फुरिडी.
 फोड पु. (१) फुरिडी, फोफीडो, फूकिणो (२) दाणो, गुलु
 (माईअ जो) (३) लिफ.
 फोड स्त्री. (१) तशीह (२) फाटु फाटणु (३) फार, फाक
 (मेवे जी) (४) समुसाणु, छेदु.
 फोडणी स्त्री. (१) राई डियणु (२) फोड डारणु, भवणु, टुकर
 करणु (काठियूं).
 फोडणे [सं] स.क्रि. फोडणु, डारणु, आडारणु (२) भवणु,
 टोडणु (३) खोलणु (४) जाहिरु करणु (५) लंघु
 करणु (६) जुदा करणु (७) फिसाइणु (८) कढणु.
 भित्त-घर फोडणे खाटु हणणु. ढोळे फोडणे अखियूं
 कढणु, अन्धो करणु.
 फोडीव वि. फोडी, डरियल-फोडियल (काठियूं), फोडाठी.
 फोदरी स्त्री. चुडु.
 फोपशा-सा वि. फफसु, फेफो, थुल्हो.
 फोफावणे अ.क्रि. (१) तेजीअ सां वघणु, वडो यियणु (वणु)
 (२) छूटि वहणु (नदी), सूसाट करणु (३) फूकारणु
 (४) फुंडणु.
 फोल न. (१) अनाज जो पोरो दाणो (२) छिलु, तुहु (३)
 अजायो, फिजूल.
 फोलणे स.क्रि. छिलणु, खल लाहिणु.
 फौज [फा] स्त्री. फौज, सेना, लश्कर. फौजदार पु.
 फौजदारु, दारोगो, थाणेदारु. फौजदारी स्त्री.
 फौजदारी. फौजी वि. फौजी, लश्करी.

ब

ब मराठी वर्णमाला जो टेवीहें हर्फुं सहीह.

बाई स्त्री. माउ, अमडि, अमा.
 बक [सं] पु. बधु (पखी). बक ध्यान न. सादिगीअ-भगितीअ
 जो ढोंगु. बकनळी स्त्री. कर्णफुलु, (इं) 'अलेंबिक्'.
 बकयंत्र न. कर्नो, (इं) 'अलेंबिक्'.
 बक [सं.हिं] स्त्री. बक, बक बक. बकवाद पु. बकिवाद,
 बेबणु.

बंक [सं] स्त्री. (१) चौंकी (२) पहिरो.
 बकणा-णी पु.स्त्री. लप.
 बकणे अ.क्रि. बकणु, बेबणु.
 बकबक स्त्री. बक, बक.
 बकरम [इं] न. बकरमु (कपिडो).
 बकरा [सं.प्रा] पु. बकरु, बकिरो.

बका बका खाणे डरणु.

बकाल, बकाल पु. (१) बकाली, पसारी (२) घटि जाति वारनि जी बस्ती, झोपडपटी.

बकालणे स.क्रि. कुटणु, मुकूं हणणु.

बखत [फा] पु. (१) वक्तु (२) भागु, नसीबु.

बखर [अ] स्त्री. तारीख, इतिहासु, राजा-सरदार जी या लडाईं जी हकीकत, चरित्र-जीविनी, शाहनामो.

बखळ स्त्री. (१) अडणु, पधरु, खाली जगह (२) डाहो, भडभांगु, वारीनि जमीन (३) खंडहरु (४) खड (पेट जी).

बखा [अ] स्त्री. कीमत, अहमियत, परिवाह.

बखी-बी [फा] पु. बखी, सेनापती, सिपहसालारु.

बखी पु. उत्तमु किसम जी कण्क.

बग स्त्री. बगलु, पासो.

बगड स्त्री. अण छडियल चांवर.

बगड-डा न.पु. चेल्ह.

बगर, बगैर [फा] श.या.अ. बिगैरि, खां सवाड.

बगल [फा] स्त्री. (१) बगल, कछ (२) पासो (३) घोड़ी (मंडे लाड) (४) कछिड़ी. बगल देणे हिक पासे यियणु. बगल दाखविणे, बगला वर करणे डेवालो कढणु. बगलेत असणे मुठि में हुअणु. बगलेत मारणे खिसिकाडणु, लमाडणु. बगलबच्चा पु. (१) चेलो, बिए जे चए ते हलंदडु, वसीले जो शख्खु (२) ताबअदारु. बगलबिल्ली स्त्री. (१) सिकीलघो-लाडुलो बारु (२) कछोराडी.

बंगला [इं] पु. बंगुलो.

बगळा [सं] पु. बहु (पखी).

बघणे स.क्रि. डिसणु, जाचणु.

बचक, बचकण, बचका स्त्री.पु. लप, बुकु.

बचत स्त्री. बचति, बचाए रखणु. बचतपत्र न. (इं) 'सेविंग सर्टीफिकेट'.

बचाव [हिं] पु. (१) बचाउ (२) छोटिकारो. बचाविणे स.क्रि. (१) बचाडणु, तारणु, छडाडणु (२) बचणु.

बच्चा [सं.फा] पु. बचो, बारु.

बछडा [हिं.सं] पु. (१) वछिडो, गाबो (२) नंदिडो बारु.

बजबज, बजबजपुरी पु.स्त्री. मूंझारो, बेइंतजामी, गडिबडि, गंडुगोडु, अंधुधुंध.

बजरंग, बजरंगबली [सं] पु. हनुमानु.

बजरबडू [सं.हिं] पु. (१) ताड जो वणु (२) हनुमानु (३) चालाकु छोकरु.

बजाज पु. बजाजु, कपिडे जो वापारी.

बजाविणे [फा] स.क्रि. (१) ताकीद डियणु, इतिलाउ डियणु (२) कमु पूरो करणु (३) अमल में आणणु. (४)

वजाडणु. बजावणी स्त्री. ताकीद, चिताउ, तअमील.

बट स्त्री. (१) चग (वारनि जी) (२) तंदू.

बट [सं] पु. (१) टटूं, डडो (२) वडो चिदो-गोली.

बटई स्त्री. (१) हिक जी पूंजी ऐं बिए जे महिनत सां कयल पोख (२) अघु हिसो (३) वटो, नाणे जी मटासटा जी कीमत (४) बटाई.

बटक, बटकुरु, बटकू, बटीक न.स्त्री. (१) खरीद कयल दासी, नौकिरियाणी (२) सुरेति, विहारियल जाल (३) वेश्या. बटीक काम-धंदा न.पु. ओछो कमु, दासी-वेश्या जो धंधो-कमु.

बटणावळ स्त्री. वटो, नाणे जी मटासटा जी कीमत.

बटवडा [हिं] पु. विरछ, विरहु, टपाल वगेरह विराहण जी क्रिया.

बटवा [हिं.का] पु. बटूं.

बटविणे स.क्रि. वटाडणु, मटणु.

बटाई स्त्री. वटो, मटण जी क्रिया.

बटाटा-टे पु.न. पटाटो, पटाटा.

बटु, बटुक [सं] न. (१) नंदिडो छोकिरो (२) जणियो पाडण खां वठी जुवानीअ ताई जे उमिरी वारो छोकिरो (३) ब्रह्मचारी. बटुभोजन न. जणियनि जे कारुज में जणिया पातल छोकिरनि खे भोजनु कराडणु. बटुकरण न. जणियो पाडण जी रसम.

बटीक स्त्री. डिसो 'बटक'.

बट्टा [सं.हिं] पु. (१) वटाउ, वटो, लाथि (३) दागु, टिको, कलंकु, ऐबु. बट्टेबाज पु.वि. (१) शोदो (२) रंडीबाजु, लौडेबाजु. बट्टेबाजी स्त्री. रंडीबाजी, लौडेबाजी.

बट्टी स्त्री. (१) वडी, टिकी (२) चकी (३) नारेल-डूंघीज

जो अघु टुकुरु (४) वटी.

बहु वि. भोगो, सुस्तु.

बँड [इं] पु. बँडि.

बंड न. (१) बगावत, राजद्रोह (२) बलिवो, गुदरु (३)

धाडेलनि जी टोली. पु. (१) बागी, विद्रोही (२)

निठरु (बारु). बंडखोर वि. बागी, गुदारु, राजद्राही.

बडक न. बुढो जानिवरु.

बडका पु. (१) बलगुमु, खांधारो (२) गोबो.

बडगा पु. हंडो, सौटो.

बडतर्फ [फा] वि. बरतर्फ, नौकिरीअ तां लाहे छडियलु.

बडतर्फी स्त्री. बरतर्फी, मौकूफी, बरखास्तगी.

बडती, बडती स्त्री. इजाफो, तरक्की, वाधारो.

बडबड स्त्री. बडि बडि, बक बक, बेबणु, विलिफणु. बडबडणे

अ.क्रि. (१) बडबडाणु, बकणु (२) विफिलणु.

बडवणी स्त्री. मार. बडवलेला बैल पु. बुरदि, खसी कयलु

बैलु. बडवणे स.क्रि. (१) मार डियणु, कुटणु (२)

खसी करणु (३) जोर सां फिटी करणु, उछिलाणु,

दसणु.

बडस पु. बलगम-गोबे जो चाणो.

बडा वि. वडो.

बंडाळी स्त्री. (१) बगावत, विद्रोह (२) बलिवो (३)

बेइंतजामी, अंघुधुंध, बखेडो, फसादु.

बंडी स्त्री. (१) गंजीअ जहिडी चेल्ह ताई ईदड कमीस (२)

गाडी, छकिडो.

बडी स्त्री. अंगुडो, कुंढे वारी काठी (वणनि मां मेवा पटण

लाड).

बडीशेप स्त्री. सौफ, वडुफ.

बडेजाब पु. वडाई, मानु शानु, वाधारो, इजत.

बडेशेप स्त्री. सौफ, वडुफ.

बडती [हिं] स्त्री. इजाफो, तरक्की, वाधारो.

बडाई, बडाइकी स्त्री. बटाक, वडाई, डाड. बडाईखोर वि.

पडिणो, बुटाकी.

बत न. (सिज जी) तपति-गरमाइश.

बत [सं] पु. अफिसोसु.

बताणा-डा वि. शाही, तमामु वडो.

बतावणी स्त्री. (१) बहानो, मिखिर (२) सांगु, वेसु.

बतासा, बत्तासा पु. पताशो.

बत्ता-त्त्या [प्रा] पु. दस्तो (हमामु दस्ते वारो).

बत्तीशी-सी स्त्री. (१) बूटीही, बूटीह डंड (२) बूटीह शयुनि

जो मजमूओ (३) बूटीह साल उमिरि. बत्तीशी

दाखविणे डंड कडणु, खिलणु. बत्तीशी पाडणे चमाट

हणी बूटीह डंड केराइणु (घमंडु). बत्तीशी रंगविणे

(१) चमाट हणणु, गिटो गाड्हो करणु (२) पान खाई

वातु गाड्हो करणु. बत्तीशी लवणे बुरी गाल्हि कयणु.

बत्तीशी वठणे चयल बुरी गाल्हि सची थियणु.

बत्ती स्त्री. (१) बती (२) डिओ (३) वटि (४) पलीतो

(५) गोलो, गडसबती.

बत्तीस वि. बूटीह (३२). बत्तीस लक्षणी-गुणी वि. (१) बूटीह

लखणो, घणनि लछणनि वारो (२) बेवकूफ, फूहडु.

बद [फा] वि. बदि, बुरो, नीचु. बदअम्मल-अमली स्त्री. (१)

बदि अज्माली (२) विभिचारु. बदकर्म न. बदिकारी.

बदख्याली स्त्री. बदिकारी, विभिचारु. वि. बदिकारु,

विभिचारी. बददील वि. (१) कांडरु (२) बदिगुमानु.

बदनाम पु. बदिनामूसी. वि. बदिनामु. बदनामी स्त्री.

बदिनामी. बदफैली वि. बदिकारु, विभिचारी, बदि

इखलाकु. बदबखत वि. बदि बखु. बदसूर वि. बदि

सुरो.

बंद पु. (१) बंदु, कही, बुघण जो साधनु-नोडी वगेरह (२)

बन्धनु, हद, मर्यादा (३) अटक, रोक, झल (४)

नेमु, काइदो (५) बिटो कागज (६) संघु, गंडु (७)

मेडु, टोली (८) मुंडो, (ई) 'हेडर'. वि. बंदि. बंद

होणे बंदि थियणु, बूटिजणु.

बदक पु. बदक.

बदर [सं] न. बेरु.

बंदर न. बंदरु, समुंड जो किनारो.

बंदर [हिं] न. बांदरु, भोलो.

बदल, बदल [अ] स्त्री.पु. (१) तब्दील, फेरो, फर्कु, तफावतु

(२) उजोरो. श.यो.अ. (१) लाइ, वास्ते (२) बदिरां,

बदिले में (३) सबब करे.

बदलणे स.क्रि. बदिलाणु, फेराणु, बिण हंधि रखणु. अ.क्रि.

(१) बदिलिजणु (२) फिरी वनणु (३) हिक जी जगह ते बियो अचणु.

बदला पु. बदिलो, इत्ताकामु.

बदली स्त्री. बदिली.

ब-दस्तूर [फा] अ. मूजिबि, बा दस्तूरि.

बंदा पु. (१) बंदो, दासु (२) दासी या विहारियल औरत जो पुट.

बंदा वि. बुधो (रुपयो).

बदाडणे स.क्रि. मार डियणु, कुटणु.

बदाम पु. बादामु, बादामी.

बंदिस्त [सं.फा] स्त्री. (१) इमारत (२) रचना, अडावत, बनावत. वि. (१) बंदि (२) बुधल (३) पूरियलु (४) ब्रह्मचर्य जो पालनु कंदडु (५) मज्जिबूति ऐं सलामतीअ वारी (जगह).

बंदी स्त्री. बंदशि, रोक, झल, मनअ, कैदु, बंधनु.

बंदूक स्त्री. बंदूक.

बंदोबस्त [फा] पु. बंदोबस्तु.

बदू [सं] वि. (१) बदू (२) बदिनामु (३) कूडो, खोटो (रुपयो) (४) इकिणो.

बध्द [सं] वि. (१) बुधलु, पूरियलु, बंदि (२) तयार. बध्दकोष्ठ न. पेट जो बुधु, कब्जी. बध्दता स्त्री. बुधनु. बध्दमुष्ठी वि. कंजूस. बध्दमूल वि. पकीअ तरह जमियल, पकी पियल (आवत). बध्दाल न. हजमु थियण में डुखियो अनु-शैड.

बंध [सं] पु. (१) बंधनु, मोहु (२) बुधणु (३) मर्यादा, हद, वेइहो, बंदु (४) झल, बंदशि (५) कैदु (६) बुधण जी पटी (७) नेमु, काइदो (८) रचना. बंधक वि. (१) बुधंदडु (२) रोकींदडु. न. गिरिवी. बंधकी स्त्री. (१) दासी (२) विभिचारी औरत. बंधपत्र न. (इं) 'बाइ'.

बधणे अ.क्रि. (१) मन्नणु, बुधणु (२) हटणु, भुनो पवणु (३) मुडणु (४) पेशि पवणु (५) वठिजणु, असरु थियणु.

बंधन [सं] न. (१) बंधनु, पाबंदी (२) बुदणु (३) बुधणु, बुधण जो साधनु (४) कैदु (५) रचना.

बंधान [सं] न. (१) कब्जो (२) हमिलो.

बंधारा [सं] पु. (१) बन्दु (तलाज-नदीअ जो) (२) रोक, झल.

बधिर [सं] वि. (१) बोडो (२) साणो या निसतो (उज्जिवो), ठलियो. बधिरकरणशास्त्र न. (इं) 'अइनेस्येसिया'.

बंधु, बंधू [सं] पु. (१) भाउ (२) माइटु (३) दोस्तु, संगती. बंधुजन पु.ब.व. भाउर, मिट माइट. बंधुत्व न. भाईचारो, भाइपी, दोस्ती, भाउराई.

बन [हिं] न. बनू, झंगलु. बनकर पु. माल्ही.

बनणे [सं] अ.क्रि. (१) बणणु, थियणु, हुजणु, ठहणु (२) थुल्हो थियलु (३) (पाणं में) पवणु (४) ठगिजणु. बनाव पु. बणाउ, बणति. बनाव दूध न. (इं) 'टोल्ड मिल्क'. बनावट स्त्री. (१) बनावत (२) बनाव. वि. कूडो, बनावटी.

बनविणे स.क्रि. बनावणु, ठाहिणु, बणाइणु.

बनियन [सं] पु. गंजी.

बनेल वि. कूडो, लुचो, ठगु, चालाकु.

बंब पु. (१) बाहि विसाइण जी मशीन-पंपु, पाणी मथे छिकण या उछिलाइण जो पंपु (२) सनान लाइ पाणी कोसो करण जो टामे जो नल वारो पीपु (३) बदिनामूसु.

बंब क्रि.वि. तारि, कनातारि.

बंबाळ पु. (१) मेडु (२) वडो आवाजु. वि. (१) शाही, तमामु वडो (२) भरियलु, मखियलु, तरि.

बबी पु.स्त्री. नंदो छोरु-छोकिरी.

बभरा, बभ्रा पु. (१) हुलु, (फकडु) फाटणु, औघडि (२) बदिनामूसु.

बंभाळ-ळे [सं] पु.न. (१) भभडु, भंभटु, भभटु (२) भभक.

बयतन [सं] न. बारण जूं काठियू.

बया स्त्री. माई.

बयाणा-ना [अ.फा] पु. (१) बयानो, पेशिगी रकम (२) बयानु, इक्कीकत.

बयाद [अ] स्त्री.पु. (१) बयानु, तफ्सीलवारि बयानु (२) बहानो (३) संझटु, बला.

बयाण-न [अ] पु. बयानु.

बरकत [सं.अ] स्त्री. बरकत, लाभु.

बरकजी [फा] स्त्री. (१) रीस, चटाभेटी (२) वेरु, हसदु,
दुश्मनी.

बरगडी स्त्री. पासिरी, पासिरीज जो कंडो.

बरगा पु. काम, थंभो.

बरह वि. (१) पोख लाइ काराइती न थींदइ जमीन (२)
खहुरो, खड्बड़चो.

बरणी [सं] स्त्री. (१) बरिणी (२) कूलो.

बरतरफ-तरफ [फा] वि. मौकूफु. डिसो 'बडतरफ'.

बरफ, बर्फ [फा] न. बर्फ.

बरफी स्त्री. बरफी.

बरबट न.पु. (१) अंब जी गुरु या गिदामिडीज जो शर्बतु
(२) तीवण जी रसु (३) गारो, गप.

बरबटणे अ.क्रि. (१) भरिजी वणु, तरि थियणु, थिफिजी
वणु (२) लेपो पाइणु.

बरबाद, बर्बाद [फा] वि. बर्बादु, नासु.

बरब [सं] स्त्री. सूहें. बरवा वि. सुहिणो, सुठो. बरवेपण न.
सूहें.

बरसात स्त्री. (१) बर्साति, मीहूँ (२) वसिकारो. बरसाती
डगला पु. (इं) 'रेनकोट'.

बरहुकूम [फा] क्रि.वि. हुकुम मूजिबि.

बरळ न. डडरु (अन्नु).

बरळ स्त्री. बेबणु, बक बक, विफिलणु. वि. बेवकूफु
विफिलींदडु. बरळणे अ.क्रि. बेबणु, बकणु, विफिलणु.

बरा [सं] वि. (१) चडो, सुठो, भलो (२) तंदुरुस्तु, चडो
भलो (३) चाकु थियलु (४) पूरो सूरु, काफी (५)
सियाणो. क्रि.वि. चडो थियो, वक्त ते, सुठीज तरह.
(कोणेकाला) बरे घेणे मार डियणु, खबर वठणु.
बन्यावर असणे कंहिजे भलाईज में हुअणु. बन्या
बोलाने अ. माठि करे, भलाई जुणी त. बराबाईट वि.
चडो, विचोलो, चडरो. बरे न. भलाई, कल्याणु,
फाइदो. क्रि.वि. ठीकु, चडो, हा, कबूल.

बराक [इं] स्त्री. बडरक.

बराडी वि. हबिछी, पेटोडी.

बराबर, बरोबर [फा] वि. (१) बराबरि (२) हिक जहिडो,
सगियो (३) ठीकु (४) रुफु. बराबरी, बरोबरी स्त्री.
बराबरी. बरोबरीचा वि. (१) सागियो, मट्ट (२)
साणु, गडु.

बराय, बराई [फा] क्रि.वि. (१) लाइ (२) खुदि, पाण.

बरास [फा] पु. बरासु, सौ चौरस फूट जगह.

बरी स्त्री.पु. वडी (माहिं जी).

बर्हि [सं] पु. मोरु.

बल, बळ [सं] न. (१) बलु, ताकत (२) बहादुरी (३)
जबरदस्ती (४) फौज. बलठा पु. शक्ती, बलु.
बलवत्तर वि. (१) बे हदि बलिवानु (२) वस खां
बाहिरि. बलवान वि. बलिवानु, सघारो. बलात्कार पु.
बलात्कार, जोरी करणु, जोरीज जिनाहु, औरत जी
इजत लुटणु, (इं) 'रेप'. बलिष्ठ, बलाढ्य वि.
शक्तीज वारो, बेहदि सघारो.

बलक [हिं] पु. (१) कंहिं शइ जो लिगुलिगुदारु हिसो (२)
बेदे जी सफेदी.

बलबल-पुरी स्त्री. अंधुधुंध, बेइतजामी.

बला, बलाई [फा] स्त्री. बला, मुसीबत.

बलि, बळी [सं] पु. बलि, बलि चाडहणु. बलिदान न.
बलिदानु, बलि चाडहणु.

बलुते [सं] न. गोठ में पुशित ब पुशित चाकिरी कंदइ इजम
वाढे कुंभर वगेरह खे हारियुनि तर्फां मिलंदडु फसुल
जो कुशु हिसो. बलुतेदार पु. मथिएं नमूने अनाजु
वठंदडु इजामु वाढो कुंभर वगेरह.

बशी स्त्री. बसी.

बस, बस्स क्रि.वि. बसि.

बस पु. पुख्ताई, पको निश्चो. बसकण न. आसणु, बैठक,
विहण लाइ फरासी वगेरह. बसका स्त्री. बैठक,
आसणु. वि. वेठलु, चिपितिरो.

बसणी स्त्री. विहक, बैठक मारे विहणु.

बसणे [सं.प्रा] अ.क्रि. (१) विहणु (२) जुडणु, थियणु,
लगणु (३) वांदो थियणु (४) (निडी) पवणु (५)
(मुडो) थियणु.

बसंत [सं] पु. बसंत, बहार (रुति).

बसविणे स.क्रि. (१) विहारणु (२) हणणु, पको करणु (३) मथां मडहणु, विज्ञणु (४) शुरू करणु (५) यधो करणु. बसवी स्त्री. विहारियल औरत, वेश्या.

बस्तन, बस्तान न. बंदोबस्तु, थांज-थांईको थियण जी हालति. बस्तान बसणे थांईको थियणु, पेर पुख्ता थियणु, मेलु थियणु.

बस्ता [फा] पु. (१) गुठिडी, हड, बुजिको (२) शादीअ जे कपिडे जी हड-बंडलु, डाजे जो कपडो-लटो.

बस्ती [सं] स्त्री. (१) निहाई, पेट जो हेठियों हिसो (२) एनिमा पिचिकारी, डूशु.

बस्ती स्त्री. जैन मंदर.

बहकणे अ.क्रि. (१) विफलणु, बेबणु, हिक जो ब्रियो गाल्हाइणु (२) गुमराहु थियणु (३) भिटिकणु (४) तेजु थियणु.

बहकावणे स.क्रि. (१) गुमराहु करणु (२) चुर्च डियणु, बरगिलाइणु.

बहर पु. (१) बहर (२) फूह, जुवानीअ जो फूह, पूर (३) औजु.

बहाणा [फा] पु. बहानो, मिखिर, ढोंगु.

बहाणे [सं] स.क्रि. सडु करणु.

बहात्तर [हिं] वि. बहतरि (७२).

बहादूर [फा] वि. बहादुर.

बहार स्त्री. मौज, मजो. डिसो 'बहर', बहार. बहारबारी स्त्री. सूँह.

बहाल न. काम, बंधो.

बहाल [फा] वि. (१) बहालु (२) राजी, खुशि (३) म्झाफु कयलु. बहाल करणे बहालु करणु, इन्जामु डियणु, म्झाफु करणु. बहाली स्त्री. बहाली, खुशी, म्झाफी.

बहि: [सं] क्रि.वि. बाहिरि, बाहिरां, बाहिरियों. बहिरंग पु. बाहिरियों पासो-रूप. बहिर्मुख वि. (१) बहरमुखी, बहरमुख, बाहिरि मुंह वारो (२) संसारी गाल्हियुनि में फाथलु (३) मायूस. बहिर्गोल वि. उपेटो, (इं) 'कॉन्वेक्स'. बहिर्दिशा स्त्री. बाहिरियों पासो, काकूस लाइ वणु. बहिर्वक्र सट पु. उपेटो गूह. बहि:स्नेह पु. बाहिरियों-डेखाअ जो प्रेम.

बहिरट वि. (१) थोरो बोडो (२) साणो.

बहिरा वि. (१) बोडो (२) साणो, निसतो. बहिरेपणा पु. बोडाणि.

बहिरावणे अ.क्रि. बोडो थियणु, साणो-निसतो थियणु.

बहिरी, बहिरी ससाणा पु. शिकारी बाजु पखी, जुरो.

बहिष्कार पु. बहिष्कार, ज्ञाति खां बाहिरि कढणु, लागपो न रखणु. बहिष्कृत वि. बहिष्कार कयलु, ज्ञाति खां बाहिरि निकितलु.

बहीण स्त्री. भेण.

बहु [सं] वि. (१) वधीक, घणा (२) वडो. क्रि.वि. केतिरा, घणा. बहुकोण वि. घण कुंडो. बहुदुधी वि. घणो खीर डीदड (गांडू वगेरह). बहुधा वि. घणनि किस्सनि जो. क्रि.वि. घणो करे. बहुपत्नीकत्व न. अनेक जालुनि सां शादी करणु. बहुभाषी वि. घण बोलियो, घणियूं बोलियूं जाणंदडु. बहुभुज वि. घण पासो. बहुमत न. (१) घणनि जो रायो, घणाई, अध खां वधीक राया-वोट, गलबी राइ, (इं) 'मेजारिटी वोट' (२) अक्सरियत. बहुमान पु. आदर, मानु. बहुमूल्य वि. वडीअ कीमत वारो. बहुमोल वि. बेबहा. बहुरंगी वि. (१) रंगारंगी (२) फिडितीखोरु, मोक्क मूजिबि हलति हलंदडु (३) घणा रूप ऐं रंग धारीदडु. बहुरूप न. (१) अइक्विग (२) दुनिया. बहुरूपी पु. बहुरूपी, घणा रूप ऐं वेस धारे दिलि विंदुराईदडु. बहुवचन न. अददु जमज (ग्रामर में). बहुवंशी क्रि.वि. घणो करे. बहुविध वि. किस्में किस्में, घणनि किस्मनि जो. बहुश: क्रि.वि. घणो करे. बहुश्रुत वि. वडो विद्वानु. बहुज वि. जाणू.

बहुत [सं.हिं] वि. घणो, काफी, ज्यादा. बहुतकरन क्रि.वि. घणो करे, अक्सरि. बहुतेक वि. अनेक, घणा. क्रि.वि. घणे भाडे.

बहुवंशी क्रि.वि. घणो करे.

बहुवाशी [सं] वि. हबिछी, पेटोडी.

बळ [सं] न. (१) बलु, ताकत, सघ, शक्ती (२) फौज. डिसो 'बल'. बळास येणे (१) हठु करणु (२) हार न मवणु. बळाचा वि. (१) सघारो (२) बिणु जे ज़ोर वारो. बळकट वि. सघारो, मज्जिबूत, पको. बळकटी

स्त्री. मज्जिबूती, पुख्ताई, ज़ोर. बलजबरी स्त्री. ज़ोर,
ज़ोरी, जुल्मु.

बलकविणे, बलकाविणे स.क्रि. फबाइणु, बेजाइ कब्जो करणु.

बलकावणे अ.क्रि. सघारो-मज्जिबूतु थियणु.

बलत-द [का] न. (१) अनाजु सांढण लाइ भिति या ज़मीन
में कंयलु खालु-खड (२) सिरिंथ.

बलस-से पु.न. (१) ज़मण वक्ति बार जे वात ऐं नक मां
वहंदडु पाणी-लिव (२) बलगुमु.

बलावणे अ.क्रि. सघारो थियणु, ज़ोर वठणु, वधणु.

बली पु.स्त्री. बलि, बलिदानु, बधु.

बली [सं] वि. बलिवानु, ताकृत वारो, सघारो, डाढो. बली
तो कान पिळी डाढो सो गाबो.

बले क्रि.वि. (१) ज़ोरीअ ज़बरदस्तीअ (२) ज़ाणी वाणी.

बकिसी, बक्षीस [फा] स्त्री.न. (१) बख्शिश, इन्शामु (२)
बखिश, म्आफी.

बा पु. पीउ, पिता.

बा अ. हे! (हे भगवान!).

बाइक्या, बाइल्या वि. (१) जोइ जो मजू, ज़न मुरीदु (२)
जोयो (३) नामर्दु, इकिणो (४) हमेशह ज़लुनि सां
गडु विहंदडु.

बाई स्त्री. (१) माई, औरत, नारी (२) बाई (गंगूबाई =
गंगूबाई) (३) नौकिरियाणी (४) मास्तिरियाणी,
अध्यापिका (५) साहेडी (६) रोटी कंदइ माई (७)
विहारियल औरत. बाई बाई उद्गा. अई अला!

बाईल स्त्री. (१) ज़ाल, पत्नी (२) विहारियल-रखियल
औरत. बाईलकाम न. ज़ालाणा घरू कम.
बाईलखाट्या वि. रंडीबाजु, जिनाकारी, रन ज़ातियो,
रन ज़ातेरो. बाईलबुध्दी स्त्री. (१) ज़नानो अकुलु (२)
ज़नानी सलाह. बाईलबुध्द्या वि. (१) बाइलो, जोइ जो
मजू (२) जोयो, जोएतो. बाईलवेडा वि. (१) ज़ाल
जो मजू (२) जोएतो (२) जोयो. बायल्या वि. (१)
जोयो (२) जोएतो (३) बाईलो, जोइजो मजू (३)
नामर्दु, कांइरु.

बाऊ पु. बाऊ, लिलाऊ, हाऊ, अबू बहरू, शिशू, जिजाऊ.

बाऊ करणे अजायो वधाउ करणु, पडाइणु. बाऊ

दाखविणे डेजारणु.

बाऊट स्त्री. छांव, झुडु.

बाक, बांक पु. (१) बांक, टेड्हाई, डिंगाई, वरु (२) वकडु,
मोडु (३) निफाकु (४) बेंच (विहण लाइ).

बांका, बाका वि. (१) बहादुर (२) चालाकु, होशियारु (३)
डुखियो (४) नाजुकु वक्तु.

बाकी [अ] स्त्री. (१) बाकी (२) पाछी, कट उपति.

बाग [फा] स्त्री.पु. बागु, बागीचो. बागवान पु. बागिबानु.

बागाइतदार पु. बागाति कंदडु, बागीचनि जो मालिकु.

बागाईत स्त्री. बागाति.

बाग स्त्री. वाग.

बांग [फा] स्त्री. बांग (कुकुड जी).

बागडणे अ.क्रि. नचणु टपणु, खेडणु, रांदि रुंदि करणु.

बांगडी स्त्री. बंगिडी, कंगिणी, चूडी, चूडो. बांगड्या भरणे
नामर्दी डेखारणु, गीदी थियणु.

बागुल, बागूल, बागुलबोवा पु. लिलाऊ, हाऊ, शिशु.

बाच पु. डपु, दहशत, डिजु, डहको. बाचकणे अ.क्रि. (१)
इकण, छिरकणु (२) शकिजणु.

बाचके न. बाचिको, बुकिो, गुठिडी.

बाचणे अ.क्रि. (१) विडहणु, रडियूं वाका करणु (२)
विफिलणु, बेबणु.

बाचाबाची स्त्री. शेडो, रंगिडो, तकिरारु.

बाच स्त्री. खट, मंजी, पलंगु. बाजले न. मंजी, खटोली.

बाज पु. डपु, दहशत, धाको.

बाज [फा] पु. बाजु (पखी).

बाज [सं] पु. बहार, फसुलु.

बाजरा-री पु.स्त्री. बाशिरी.

बाजा पु. बाजो, बईडबाजो.

बाजार [फा] पु. (१) बाज़ारि (२) खरीद फरोखत (३) हुलु.

बाजार करणे खरीदी करणु. बाजारबुणगे न. (१)

बेकारु माण्हू (२) फौज सां गडु हलंदइ वापारी.

बाजार भाव पु. बाज़ारि जो अधु. बाजारी वि.

बाज़ारी.

बाजी [फा] स्त्री. (१) बाज़ी (२) रांदि (३) इज़त (४)

आदत.

बाजू [सं] स्त्री. (१) बाजू, बांह (२) पासो, तर्फु (३) मर्यादा (४) सतहु (५) धुरि, पासो (६) संकट, अडिचणि. बाजूला बसणे पासे थियणु, कपिडा अचणु.

बाजूबंद पु. बाजूबंदु.

बाट पु. (१) कलंकु, दागु, लांछणि (२) अपवित्रता, नापाकी, नापाकाई, पलिताई, खबीसी (३) पंहिजे धर्म या ज्ञाति में रहण जी नालाङ्की. बाटगा वि. (१) पलीतु, नापाकु (२) पंहिजो धर्मु छडे बियो धर्मु अख्यारु कंदडु (३) चालाकु, होशियारु. बाटणी, बाटणूक स्त्री. नापाकी, पलीताई. बाटीव, बाट्या वि. पलीतु-भ्रष्ट थियणु. बाटणे अ.क्रि. पलीतु थियणु, पंहिजो धर्मु छडे बियो धर्मु अख्यारु करणु, धर्मु बदिलणु. बाटविणे स.क्रि. पलीतु-भ्रष्ट करणु, केराङ्णु, धर्मु बदिलाराङ्णु.

बाटली [इं] स्त्री. बोटल, शीशी.

बाठ, बाठी [हिं] स्त्री. अंब जी कोडी-कोर-पितो.

बांठा, बाठा पु. (१) अंब जी कोर (२) गोड्हो (धक जो). वि. जांठो.

बाड न. (१) पोथो, चोपडो (२) सभिनी जो मज्मूओ.

बाड स्त्री.पु.न. चुर्च, छेड़, बरगिलाङ्णु, भडिकाङ्णु.

बाड न. पधरु.

बाड वि. ठगु, धूर्त.

बाडगा वि. (१) बे अदबु, गुस्ताखु (२) जालिमु, जोरावर (३) छुड्वाणु.

बांडगूळ [सं] न. वण-वेड्ही (बूटो), अणाई.

बाडबिछाना स्त्री. टपडु टाडी, हंधु बिस्तिरो.

बांडा [हिं] वि. (१) बागी (२) लुंडो.

बाडी [सं.हिं] स्त्री. (१) पधरु (२) लोड्हो, वधणु (३) खराबो, अण पोखियल ज़मीन.

बाढ [सं] वि. (१) झरो, तमामु घणो (२) पुख्तो.

बाण [सं] पु. (१) बाणु, तीरु (२) छडो छांडु (३) सिज जो किरणो.

बाणगुप्ती स्त्री. लश्करी पोशाक ऐं साजु.

बाणणे अ.क्रि. (१) मन में घर करणु, हंडाङ्णु (२) पाङ्णु, पहिरणु (३) संहणु (४) कबूलणु (५) सांति थियणु.

बाणा [हिं] पु. (१) अभिमानु, फखरु (२) पोशाक, लिबासु (३) कपिडे जा अडा धागा, उणाई, पेटो. बाण्याचा वि. फखरु कंदडु. बाणेदार वि. अभिमानु-फखरु कंदडु, तेजवारो.

बात [सं.हिं] स्त्री. यटु शटु, यखी, जटु, डाड, बटाक. बाता मारणे बटाक हणणु. बाताड्या वि. बटाकी, जटिली, घण गाल्हाओ.

बातमी [सं] स्त्री. खबर, समाचार, हकीकत. बातमी फुटणे फाटु फाटणु, फकडु फाटणु. बातमीदार पु. खाबिर, (इं) 'रिपोर्टर'.

बाद [अ] वि. रदि, निकितलु, (इं) 'आऊट'.

बादली स्त्री. बादिली, बाल्टी, डोलु.

बादशहा [फा] पु. बादशाहु. बादशाही स्त्री. बादशाही.

बादाम पु. बादामु, बादामी.

बाघ [सं] पु. रोक, अडक, रंडक, विरोधु, अइतिराजु, दिक्त.

बांध पु. (१) बंदु (नदी-तलाज जो) (२) बंधनु, बुधण जी क्रिया (३) अडावत (४) बंधि (५) बनीज जी हूद डेखारीदडु बंदु. बांधकाम न. अडावत (जगह जी). बांधणी स्त्री. बंधु, बुधण जी क्रिया, बुधण जो साधनु. बांधणीकार पु. जुल्दाई, जुलुबंदु, 'बाईडर'.

बाघक [सं] न. रोक, रंडक, अइतिराजु. वि. (१) रोकंदडु, रंडक विसंदडु, अइतिराजु जोगो (२) नुक्सानकारकु, भाड न पवंदडु, हरजु रसाईदडु.

बाघणे [सं] अ.क्रि. (१) भाड न पवणु (२) भूताडिजणु, लगति-लगिता थियणु. स.क्रि. (१) रोक-रंडक विसणु (२) नुक्सानु रसाङ्णु.

बांधणे स.क्रि. (१) बुधणु (२) वेड्हणु (३) रोकणु (४) ठहिणु, अडणु.

बांधव [सं] पु. (१) भाड, भाडर (२) साइट.

बाघा [सं] स्त्री. (१) सूरु, तकिलीफ, पीडा (२) लगति, लगिता, जिनु लगणु (३) डोहु, पापु. बाधित न. डोहु, पापु. वि. (१) रोकियलु (२) कूड.

बांधा पु. (१) डौलु (२) रूपु, बनावत (सरीर जी) (३) गुड जी दिमी. वि. बुधो (-रूपयो).

बांधाटी स्त्री. (१) बंधणु, नोडी (२) पेचिरो (रस्तो).

बांधारा पु. बन्दु.

बांधिर्य न. बोझाणि.

बांधिलकी, बांधीलकी स्त्री. बंधु, ज्ञानो, पाइबंदी, (इं) 'कमिटमेंट्'.

बांधीव वि. (१) बंधलु (२) सुघडु, डोलाइतो.

बांधेसूद वि. डोलाइतो.

बाध्य [सं] वि. रोकण जोगो, भाइ न पवंदडु.

बाप [सं.प्रा] पु. (१) पीउ, पिता (२) बुजुर्गु.
बापजन्मात-जन्मी क्रि.वि. सजी हयातीअ में.

बापडा-पुढा वि. गरीबु, गुगदामु, वेचारो.

बाप्या पु. बालगु छेकिरो.

बाब [अ] स्त्री. (१) बाबु, शैड्, इस्मु (२) विषय (३) म्झामलो (४) रकम (५) ढल. बाबत श.यो.अ.
बाबति, निसबति, बारे में.

बाबा [सं] पु. बाबो, बाबा, पीउ. बाबापुता करणे मित्यूं मेडू करणु, नीजारी करणु, साईं साईं करणु. बाबागाडी स्त्री. बाराणी थेल्ह गाडी. बाबावाक्य न. वडनि जो रायो-वीचारु.

बांबू [इं] पु. बांबू, बां.

बाभळ, बाभळी, बाभूळ स्त्री. बुबुरु (वणु). बाभळीचा काटा पु. लबाडी, बुटाकी.

बाह्यण पु. ब्रह्मणु.

बायको स्त्री. (१) जाल, पत्नी (२) औरत, नारी. बायको करणे जाल वठणु, शादी करणु. बायकोवेल्हाळ वि. जोयो, जोएतो; रंडीबाजु. बायकी वि. जालाणो, जालिको. बायक्या-ल्या वि. बाईलो, जाल जो मजू, जोयो, कांइरु.

बार पु. (१) बंदूक में भरियलु बारुदु (२) बारुद जो धकाउ, धमाको, विछुट, फाटु (३) गिरहु (४) मार (बंदूक जी).

बार स्त्री. भेरो, दफ़ो.

बार [फ़ा] दर्जु, दाखिलु (करणु).

बार पु. बारु, बोझु, वजनु.

बारकस वि. बारीकु, सन्डो.

बारका वि. बारीकु, सन्डो, पतिलो, नंदिडो. बारकाई स्त्री.
बारकावा पु. बारीकी.

बारकावणे अ.क्रि. सन्डो थियणु, गुरणु.

बारगळ वि. छुड्वागु, रोलाकु. बारगळणे अ.क्रि. (१) आजादीअ सां हलणु (२) कम खां वणणु, रहिजी वणणु, फस थी वजणु.

बारगीर [फ़ा] पु. लश्करी घोडेसुवार.

बारणे [सं] स.क्रि. बारु रखणु (बारु, कमु, वजनु).

बारदान [फ़ा] न. (१) बारदानो, गूणि (२) जहाज जो मालु वगेरह.

बारनिशी [फ़ा] स्त्री. (१) दर्जु, दर्जु करण जो कमु (२) दाखिलु करणु.

बारसा, बारसे पु. छठी, बारहें डीहुं बार जो नालो रखण जी रसम. बारसास जेवणे, बारसे जेवणे उमिरि-अकुल में वडो हुअणु. बारशी, बारस स्त्री. बारसि.

बारा [सं.प्रा] बारहं (१२). बारा करणे, बाराचा पाढा वाचणे भजी वणणु. बारा गोष्टी सांगणे लागीतो गाल्हाइणु, कूडा सबब बुधाइणु. बारा महिने तेरा काळ सदाई, हमेशह, बारहोई. बारा बाजवणे बारहं वजणु, हाराइणु. बाराखडी स्त्री. बारहं मात्राजनि सां आईवेटा. बारा गावचे पाणी प्यालेला वि. आजिमदगारु, घाट घाट जो पाणी पीतलु. बारा पिंपळावरचा मुंजा पु. घोमूं, सेलानी. बारभाई, बाराभाई घोटाळा स्त्री. अंधु धुंध, बेइंतजामी. बारमाही वि. बारमाही वि. बारहं माहों, सालियानो. बारा महिने क्रि.वि. बारहं ई महिना, सजो सालु. बारावा पु. बारहो (मौत जो). बारावा वि. बारहें.

बारी स्त्री. वारो, भेरो.

बारीक [फ़ा] वि. (१) बारीकु (२) सन्डो, नफीसु (३) गुझी खबर.

बारे न. टुकु, हिक बारीअ मां बीअ बारीअ में पाणी रसाइण लाइ डिनलु वडु-टुको.

बाल [सं] पु. वारु. बाल बाले क्रि.वि. पूरी पूरी, पूरीअ तरह. बालाग्र न. वार जी कुंड-चुहिब.

बाल, बालक [सं] न. (१) बारु, बालकु (२) छेकिरो.

बालबुद्धी स्त्री. बाराणी बुधी. बालबोध वि. बारनि खे समुझ में ईदहु, सवलो. बालब्रह्मचारी पु. बारपणे खां वठी ब्रह्मचारी. बालवीर पु. (इं) 'बॉय स्काउट'. बालरोयचिकित्साशास्त्र न. (इं) 'पेडिअट्रिक्स'. बालकर्मंदिर न. बालु मंदर. बालान्न न. बारनि जो खाधो, (इं) 'बेबी फूड'. बालिश वि. अग्यानु, नासमुझ, नंदिडो, बाराणो. बाल्य, बाल्यावस्था न.स्त्री. बारपणो, बालकपणि.

बालंट, बालट न. कलंकु, कूडो इल्लामु, तुहिमत.

बाला [सं] स्त्री. (१) छोकरी (२) जुवानि औरत.

बालिका [सं] स्त्री. छोकरी.

बालेकिल्ला [फा] पु. (१) किल् जो मयाहों-ऊंचो हिंसो (२) मज्जितु हंधु.

बावचळ पु. चरियाइप. बावचळणे अ.क्रि. (१) चरियनि जियां हलति हलणु (२) मतियूं मुंझणु, मुंझणु, बिबियूं मुंझणु.

बावची स्त्री. बावची (दवा).

बावटा [सं] पु. बाउटो, बाउटो, झंडो, झंडी.

बावन [सं] न.पु. शुधि-उत्तमु सोनु.

बावन, बावन्न वि. बावजाहु (५२). बावनकशी-कस वि. (१) खालिसु-सचो सोनु, निजु सोनु, तिखो (सोनु) (२) पवित्रु, शुधि. बावनखणी स्त्री. वेश्याउनि जी घिटी.

बावर [सं] पु. शकु, अंदेशो, वीचार. बावरणे अं.क्रि. घषिराइणु, मुंझणु, छिरकणु.

बावळट, बावळा वि. बाउलो, बांविरो, चरियो, छसो.

बावीस [सं] वि. बावीह (२२).

बाशा पु. (१) डपु, दहशत (२) शकु, अंदेशो.

बाशिंग न. घोट जो मुटिकु.

बाष्कळ वि. (१) घण गाल्हाओ, वडवातो, बकबकियो (२) कूडो. स्त्री. बकवास, घण गाल्हाइप, डीकु.

बाष्प [सं] न.पु. (१) दिलि भरिजी अचण जी हालति, आंसूं (२) बाफ, बुझार. बाष्पशास्त्र न. (इं) 'अइटमॉलाजी'. बाष्पस्नान न. बाफ जो सनानु. बाष्पीकरण न. बाफ पैदा करणु, बाफणु. बाष्पीभवन

न. बाफ-बुझार थियण जी क्रिया, बाफ थी निकिरणु.

बास उद्गा. बसि!

बासट वि. (१) बासी, बांसवारो (२) नुक्सानकारकु.

बासट, बासष्ट [सं] वि. बाहठि (६२).

बासी वि. बासी, पारूथो.

बासुंदी स्त्री. रबिडी (खीर जी).

बाहणे [सं] स.क्रि. सडु करणु, पुकारणु.

बाहत्तर वि. बहत्तरि (७२).

बाहवा पु. अमल्दासु (वणु).

बाहिरी स्त्री. विभिचारी औरत.

बाही स्त्री. (१) बाहें (२) आसितीन. बाहीदार पु. बाहें बेली, मददिगार.

बाहीर क्रि.वि. बाहिरि.

बाहु, बाहू [सं] पु. (१) बाहें (२) टिकुंडे जो हिकिडो पासो.

बाहुबल-ळ न. सरीर जी ताकत. बाहुमूल न. कछ.

बाहुयुध न. कुशी, मल्ह. बाहे पु. (१) बाहें (२) आधार.

बाहुटा पु. झंडो, झंडी.

बाहुला पु. (१) बोतो, पुतिलो (२) गुडो (३) ओणो-णू (खेत में). बाहुली स्त्री. (१) गुडी (२) अखि जी पुतिली, माणिकी. बाहुले न. (१) गुडो (२) काठपुतिलो (३) बोतो.

बाहुल्य [सं] न. झंझाई, घणाई.

बाहेर [सं.प्रा] क्रि.वि. बाहिरि (२) परे (३) पती, मुडिसु (जालुनि जो लफ्जु). बाहेर करणे डई छडणु, फिटी करणु, विकिणी छडणु, बाहिरि करणु. बाहेर तुपाशी, घरी उपाशी अंदरि अगिडियूं, बाहिरि पगिडियूं. बाहेरची वि. पासे थियलु (औरत). बाहेरची बाधा स्त्री. लगति, लगिता थियणु. बाहेरख्याल पु. रंडीबाजी. बाहेरख्याली वि. रंडीबाजु. बाहेरून क्रि.वि. बाहिरां, बिए हंधां. बाहेरलू वि. बाहिरियों.

बाह्य [सं] वि. (१) बाहिरियों (२) पराओ. बाह्य जग न. बहर. बाह्य गोल वि. उपेटो, गोलु सतह वारो (शीशो). बाह्यनेत्रकोश पु. दोडो, अखि जी अछाणि. बाह्योपचार पु. सरीर जे बाहिरां वारो इलाजु.

बाळ [सं] न. बारु, किको, बचिड़ो. बाळकडू न. (१) सुती
(२) नंदपुणि जी आदत. बाळढोक न. बुधु पखी.
बाळबोस वि. बाराणो, सवलो. डिसो 'बाल बोध'.
बाळलेंड न. डासो, डसिड़ो, (इं) 'मेकोनिअम्'.

बाळगण स्त्री. पालना. बाळगणे स.क्रि. (१) पालणु, निपाड़णु
(२) पाण वटि रखणु, सांढणु (३) मन में रखणु (४)
धारणु (नौकरु वगेरह).

बाळणे स.क्रि. बारणु (अगरबत्ती वगेरह).

बाळंत स्त्री. वियायल औरत. बाळंत होणे वियामणु, बारु
जणणु. बाळंतपण न. वियमु. बाळंतविडा पु. बाराणो
(नएँ जावल बार लाइ). बाळंतीण स्त्री. वियायल
औरत.

बाळसणे, बाळसावणे अ.क्रि. (१) थुल्हो थियणु, जानि में
भरिजणु (३) बार वारी थियणु, माउ बणिजणु (४)
बारनि जियां हलति हलणु.

बाळसे न. साल खन जे बार जो गाइहो गुटिको सरीर.

बाळा [सं] स्त्री. जुवानि औरत, शादी कयल छोकिरी.

बाळा पु. वालो (मर्द जे कन जो).

बाळिंगा पु. (१) घटो (२) जुवानु (३) बडो पथर, भिक्क.

बाळी [सं] स्त्री. वालो, वाली.

बिक [सं] न. (१) बुधु, ताकत (२) सूहं (३) तेजु.

बिकट [सं.का] वि. डुखिये, अहंजो, मुश्किलु, सखु.

बिंग [सं] न. (१) गुझु, पोळु (२) विड़, ऐबु, खामी. बिंग
फुटणे पोल पधिरा थियणु, फाट फाटणु, पर्या पधिरा
थियणु.

बिगर [अ.फा] श.योअ. बगैरि, खां सवाइ.

बिगरी स्त्री. आईवेटा-अलफु बे पे सेखारीदडु दर्जो-क्लासु.

बिगार स्त्री. बेगरि में वहण जी क्रिया, बिना मजूरीअ जो
कमु. बिगारी पु. बेगारी, मजूर, कमी.

बिगीबिगी क्रि.वि. जल्दी जल्दी.

बिघडणे [सं] अ.क्रि. (१) बिगिड़णु, खराबु थियणु (२) नासु
थियणु (३) खरणु (४) अणबणति पैदा थियणु.

बिघाड [सं] पु. बिगाडु, खराबी, बिगाड़ो, निफाकु, फेटाड़ो.

बिघा पु. बीघो, जिरेबु.

बिचकणे [सं] अ.क्रि. (१) छिस्कणु (२) डकणु (३) मुंझणु.

बिचकाविणे स.क्रि. डकाड़णु, डेजारणु.

बिचल [सं] स्त्री.पु. (१) बिगाड़ो (२) मोट.

बिचारा [फा.सं] वि. वेचारो, गरीबु.

बिजली [सं.हिं] स्त्री. बिजिली, विजु.

बिजवर पु. फुलावंतो, बियों भेरो शादी कंदडु.

बिजा [सं] वि. बीजो, बियो. बिजाईत वि. बिहार, ब भेरा
वियायल गांइ या मेंहिं वगेरह.

बिजागरी स्त्री. हिंजीजु (दर-दरीअ जो).

बिजे [सं] न. (१) अचणु (२) वजणु.

बिंढा [सं.हिं] पु. (१) ढेरो, गोटो (२) भरी.

बिंढा पु. (१) चुहिंभ (२) बुर्जु, गुंबजु.

बिडार, बिडार [का] न. घर.

बिडाल [सं] पु. बिलो.

बिडी स्त्री. बीड़ी.

बितणे [सं.हिं] अ.क्रि. (१) गुजिरणु, थियणु (२) सहड़णु,
वैशो अची पहुचणु.

बितं [अ] वि. (१) सची, बराबरि (२) पकी, खातिरीअ
वारी (खबर). बितंबाटमी स्त्री. (१) पकी-सची खबर
(२) पूरी या सजी खबर-मअलूमियत.

बिथरणे [हिं.सं] अ.क्रि. (१) बिगिड़णु, गुसे में अचणु (२)
खराबु थियणु, खरणु (३) बीअ धुरि सां मिलणु.

बिंद [सं] पु. (१) फुड़ो (२) आंसू, गोइहो.

बिंदडी-ली [सं] स्त्री. बिदिड़ी, नंदिड़ी हड़.

बिंदली-ले स्त्री.न. बिंदिली, बुड़ी, टुबिको.

बिदा, बिदागी [अ] स्त्री. (१) बिदाई, खानगी, मोकिलाणी
(२) मोकिलाओ (३) मोकिलाणीअ वक्ति दिनलु
नजिराणो (४) इन्जामु.

बिदी [सं] स्त्री. घिटी, रस्तो.

बिंदु-दू [सं] पु. (१) फुड़ो (२) टुबिको, मुक्तो (३) निशानु
(४) मर्कजु. बिंदूपतिरूपता स्त्री. टुबिके वारी
प्रतिरूपता (जामेटी). बिंदूले न. (१) कंगणु (२)
फुड़ो (३) बुड़ी. बिंदे न. वीर्यु जो फुड़ो.

बिन [सं] क्रि.वि. बिना, खां सवाइ, बे. बिनतोड वि. ला
जवाबु, बोजोडु. बिनघोक, बिनघोर वि. बोओनो, बे
फिकिरु, बेबाकु. बिनशर्त क्रि.वि. बिना शर्त जे.

बिनसणे [सं] अ.क्रि. (१) निफाकु पैदा थियणु (२) अणबणति थियणु (३) खराबु थियणु, बिगिङ्गणु (४) जियानु थियणु, अजायो वणणु.

बिंब [सं] न. (१) टिकी, सिज या चंड जो मंडलु-चकर (२) अक्सु (३) मूर्ती (४) पाछो. बिंबोष्ठ पु. हेठियों चपु.

बिंबणे अ.क्रि. का गाल्हि मन में पेहणु, असरु थियणु, मन ते जुमी वणणु.

बिबवा [सं.हिं] पु. भेलाओ, हिक किस्म जो फलु (दवा लाइ).

बिबळा पु. चीतो.

बिबली स्त्री. मोथ (वनस्पती).

बिब्बा [सं.हिं] पु. भेलाओ, हिक किस्म जो फलु (दवा लाइ) डिंसो 'भिलावा'. बिब्बा घालणे भंगु विज्ञणु, कमु बिगाइणु, खीर में मूरी विज्ञणु. बिबेल न. भेलाए जो तेलु.

बिबी-ब्बी [अ] स्त्री. बीबी, जाल.

बिभत्स [सं] वि. डिंसो 'बीभत्स'.

बिभूत [सं] स्त्री. भभूति, रख.

बिमारी [फा] स्त्री. बीमारी.

बियाणे [सं] न. बिजु (पोखण लाइ).

बिरडे-डे न. (१) काजु ऐं बीडो (२) गुंडि (३) बंधनु.

बिरयाणी, बिर्याणी [फा] स्त्री. बिर्यानी.

बिरीद, बिरुद [सं] न. (१) गानो (२) प्रतिग्या (३) मशहूरी (४) निशानी (५) फखर.

बिन्हाड न. (१) घर, भाडे जी जगह (२) कुटुंब (३) देरो, ठिकाणो (४) घरेलू सामानु सड़ो (५) गुझाई.

बिन्हाडकरी-करू पु. मसुवाड़ी, किरायेदार.

बिन्हाडबाजले न. सामानु सड़ो.

बिल [सं] न. बिरु.

बिलकूल [अ] क्रि.वि. बिल्कुलु.

बिलगणे [सं.हिं] अ.क्रि. (१) लगणु, चंबुइणु (२) भाकुरु पाइणु, पकिइणु.

बिलंद, बिलंदर [फा] वि. (१) बुलंदु (२) उत्तमु, मुखु, सिरेष्ठु (३) पको, लुचु, टिणकु, लोठियो.

बिलबिलित वि. (१) नरमु, कूंअरो (२) लबो थबो.

बिला [अ] क्रि.वि. बिला, बिना, खां सवाइ.

बिलामत [अ] स्त्री. इल्जामु, तुहिमत.

बिल्ला पु. बिलो (छातीअ ते लगाइण जो), निशानी.

बिल्ली [सं] स्त्री. बिली.

बिल्व [सं] पु. बेल वणु (ही शंकर खे वणंदो आहे) बेल पत्र.

बिशाद [अ] स्त्री. (१) बिशारत, मिलिकयत (२) कीमत, अहमियत (३) हिमथ, जुरिअत, मजाल.

बिस [सं] न. बिहु, कमल जी डांडी. बिस तंतू पु. बिह जो वारु.

बिसाटणे अ.क्रि. फैलिजणु, टेइणु.

बिलूक न. बिरु.

बी [सं] स्त्री. (१) बिजु (२) आनूरो, खुसियो (३) खखिड़ी.

बी [सं] न. (१) बिजु (२) पोखण लाइ बिजु (३) कपह जो डिगु. बी मोडणे पाइ पटणु. बी बियाणे, बी भरण न.पु. पोखण लाइ बिजु-बिज, बीहणु.

बी [सं] अ. बि, खां सवाइ, अमा.

बीज [सं.प्रा] स्त्री. बीजि (तिथि).

बीज [सं] न. (१) बिजु, खखिड़ी (२) अनाज जो दाणो, कणो (३) वीर्यु (४) बुनियादु. बीज कणिका स्त्री. नंदिडो बिजु. बीजगणित न. आलजबिरा. बीजमंत्र पु. जादू टोनों. बीजांड न. गुभु. बीजांडुक न. मादी जुजो. बीजाणू पु. तुखिमी ज़रो. बीजारोपण न. बिजु छटणु, कंहि कम जी शुरूआत.

बीजक [सं] न. (१) बीजकु, माल ते अधनि जी लगल चुटिकी (२) फहिरिसत.

बीड [सं] न. बीरु, कचो लोहु.

बीन [सं] पु.न. बीन (साजु).

बीभत्स [सं] वि. (१) कराहत भरियो, नफिरत डियारींदडु, बुछां जहिडो (२) दुष्ट, पापी (३) निंदा जोगो.

बीर [सं] पु. (१) मंत्र सां वसि धींदडु भूतु (२) वीरि. बीरविद्या स्त्री. जादू टोनों.

बील पु. (१) बेदे जी सफेदी (२) फल जी गुरु.

बीळ न. (१) बिरु (२) गार, गुफा.

बुकटी, बुकणा [हिं] स्त्री.पु. चूरणु, बुरिको.

बुकणा, बुकाणा पु. वडो गिरहु-बुकु.
 बुका, बुका पु. मुक, ठौशो.
 बुका, बुका पु. भुको, चूरो.
 बुगडी स्त्री. कननि जो जेवर.
 बुचकणे स.क्रि. (१) रांबूटा पाङ्गु (२) फुरणु.
 बुचकणे अ.क्रि. छिरकु भरणु, दहिलिजणु.
 बुचक्कुरणे स.क्रि. रांबूटा पाङ्गु.
 बुचकळणे स.क्रि. (पाणीअ में) बोडणु, टुबाङ्गु. बुचकळ्यात
 पडणे टुबीअ में पवणु, सोच में पवणु. बुचकळ्या खाणे
 गोता खाङ्गु, टुबियूं खाङ्गु. बुचकळी स्त्री. टुबी,
 बोडो, घोतो, गोतो.
 बुचका [सं] पु. मुचो (वारनि वगेरह जो).
 बुचडा पु. चोटो.
 बुचाटणे स.क्रि. ज़ोर सां छिकणु, खसणु, फुरणु.
 बुजगावणे न. ओणू, ओडो (खेत जो), पखियुनि खे डकाङ्गु
 लाइ बुनीअ में बीहारियलु बोतो.
 बुजट, बुजरा वि. लज़ारो, शर्मीलो, डकिणो, छिरकिणो.
 बुजणे अ.क्रि. छिरकणु, डकणु.
 बुजणे [सं] अ.क्रि. (१) बंदि थियणु (सोराखु) (२)
 भरिजणु.
 बुजविणे [सं] स.क्रि. (१) बंदि करणु (टुंगु) (२) भरणु.
 बुजाविणे स.क्रि. छिरकाङ्गु.
 बुजुग [फा] वि. बुजुगु.
 बुझणे [सं.प्रा.] अ.क्रि. समुझणु, ज़ाणणु.
 बुटका वि. डेंडो, बिंदिरो.
 बुटकुली स्त्री. टुबी, गोतो. बुटकुळ्या खाणे टुबियूं-गोता
 खाङ्गु.
 बुटा-टी, बुटी [फा] पु.स्त्री. छुर, छुरणु (कपिडे ते
 डिज़ार्डन).
 बुटी, बुटी स्त्री. बूटी (दवा लाइ).
 बुटी, बुटी [का] स्त्री. टोकिरी, खारो.
 बुडा वि. डेंडो, बिंदिरो.
 बुडी स्त्री. गैरि हाज़रु, टारणु. बुडी मारणे गैरि हाज़रु रहणु,
 गोही डियणु, मोकल वठणु.
 बुडकुली स्त्री. टुबी.

बुडकुला, बुडकुले पु.न. कुपिडो, टिभो.
 बुडखा पु. (१) थुडु (वण जो) (२) तरु, तरो, बुनियादु.
 कुलु.
 बुडगा वि. बुडो.
 बुडण [सं.प्रा.] स्त्री. (१) बुडण जी जाइ (२) टोटो,
 नुक्सानु. बुडणूक स्त्री. बुडण जी क्रिया या हालति.
 बुडणे अ.क्रि. (१) बुडणु (२) टुबीअ में पवणु (३)
 कम खां वजणु-नासु थियणु (४) खतमु थियणु. बुडता
 वि. (१) बुडंदडु (२) खतमु धींदडु (३) किरंदडु,
 ज़वालियत डांहुं वेंदडु. बुडता पाया पु. ज़वालियत जी
 शुरूआत. बुडत्याचा पाय खोलात मुसीबत ईदी आहे
 त सभिनी पासां ईदी आहे.
 बुडबुडा पु. (१) बुडबुडो, बुडबुदो, पाणीअ जो फूकिणो (३)
 फोफीडो.
 बुडवणी-णूक स्त्री. बोडण जी क्रिया, नासु, ज़वालियत.
 बुडविणे स.क्रि. (१) बोडणु (२) गुमु करणु, विजाङ्गु.
 बुडी स्त्री. टुबी, गोतो.
 बुडीत न. (१) नुक्सानु, घाटो, टोटो (२) बुडल रकम.
 बुडीद पु. बुड्द, (इं) 'साऊंडिंग लाईन'. डिस्सो 'गळ'-२.
 बुडा [सं.प्रा] वि. बुडो.
 बुंद न. तरु, तरो.
 बुंद पु. कॉफीअ जे वण जो बिजु.
 बुंद [सं] पु. बूंद, फुडो, टुबिको.
 बुंद वि. सुहिणो. क्रि.वि. बे हदि, तमामु.
 बुंदकणे स.क्रि. मुकूं हणणु.
 बुंदबुद स्त्री. बुड्बुदि.
 बुंदी स्त्री. बूंदी.
 बुध्द पु. गौतम बुध्द. वि. (१) ज़ातलु, समुझियलु (२)
 विद्वानु.
 बुद्धि-ब्धी [सं] स्त्री. (१) बुधी, समुझ, अकुलु डाहप (२)
 ग्यानु (३) वीचार (४) उपाज (५) फहमु.
 बुद्धिकौशल्य न. तेजु फहमु. बुद्धिगम्य-ग्राह्य वि.
 बुधीअ ज़रीए ज़ाणण या ग्रहण करण जोगो.
 बुद्धिपूर्वक-पुरःसर क्रि.वि. ज़ाणी वाणी, ज़ोरीअ.
 बुद्धिबळ न. (१) शतिरंजि (रांदि) (२) बुधीअ जी

ताकत. बुद्धिबोध पु. जीवु ऐं ईश्वर. बुद्धिभेद पु. (१)
मन जो फेरो (२) निफाकु, साहु. बुद्धिभ्रंश पु. दिमागी
मंझारो. बुद्धिमांख न. बुधीअ जी जड़ता, मोगाई.
बुद्धिमंत-वान वि. बुधिवानु, फहीमु, सियाणो, डाहो.
बुद्धिविलास पु. कल्पना जी रांदि-खेलु. बुद्धिवैभव न.
बुधीअ जो सिरेछता. बुद्धिस्वातंत्र्य न. वीचार करण
जी आजादी. बौद्धिक वि. दिमागी, ज़िहिनी.
बुद्ध्यतीत वि. बुधीअ खां परे, समुझण खां बाहिरि.
बुद्ध्या क्रि.वि. ज़ाणी वाणी, जोरीअ, मरज़ीअ सां.

बुदुक-ख [फा] वि. (१) वडो (२) बुजुर्गु (३) हिक ई नाले
वारे बिनि गोठनि मां वडो गोरु.

बुध [सं] पु. बुधु ग्रह. बुधवार पु. बुधर.

बुध वि. विद्वानु, पंडतु, सियाणो.

बुंध, बुंधा न.पु. (वण जो) थुडु, खुति.

बुधला पु. (१) ताकु, ताकी, तेल-गिह लाइ चमिड़े जो
कुपो, चमिड़े जो शीशो-बोतल (२) थुल्हो ऐं फेफो
शाखु.

बुनणे [हिं] स.क्रि. उणणु.

बुबुळ, बुबूळ [सं] न. (अखि जो) तारो, दोडो.

बुभुत्तु [सं] वि. जिग्यासू.

बुभूसा [सं] स्त्री. बुब. बुभुक्षित वि. बुखायलु.

बुयांव न. बरिणी.

बुरखा [अ] पु. बुरको.

बुरंट, बुरंग, बुरगे न. फुडि फुडि, सन्हो मीहूं.

बुरट, बुरंट वि. सेंवारियलु. बेरटणे अ.क्रि. सेंवारिजणु.

बुखुरणे अ.क्रि. (१) भुणि भुणि करणु, भुणिकणु (२) फुडि
फुडि पवणु, सन्हो मीहूं पवणु.

बुरखी-सी [सं] स्त्री. (१) सेंवर (२) अडारी (डंदनि में),
डंदनि जी पीलाणि. बुरशीशास्त्र न. सेंवर जो शास्त्र,
(इं) 'माइकॉलॉजी'. बुरशेल वि. (१) सेंवारियलु (२)
पीला (डंद). बुरसट वि. (१) सेंवारियलु (२)
पारूथो, बांसी. बुरसटणे अ.क्रि. (१) सेंवारिजणु (२)
पीला थीयणु (डंद).

बुरूज [अ] पु. बुर्जु, गुंबज़, मुनारे जो मथियों हिंसो.

बुरूम पु. मोहीडो. डिसो 'मुरूम'.

बुरूस पु. पिचूं.

बुलंद [फा] वि. बुलंदु.

बुलबुल [फा] पु. बुलबिलि (पखी).

बुली-ल्ली स्त्री. बुली, लली.

बुवा पु. (१) मानवारो शखु, सखर (२) साधू, सन्तु (३)
बाओ. बुवाबाजी स्त्री. गुरियाई, गुरी, साधू-बाओ
बणिजी पडाइणु-अहमियत डेखारणु.

बुळकट वि. (१) तिरकिणो, लसो (२) चरबटु.

बुळका वि. ढिलो, घिरघिलो.

बुळबुळ स्त्री. (१) सणभु (२) तिरकणि (३) सेमो, टिमि
टिमि. बुळबुळणे अ.क्रि. बुरि बुरि थियणु (जूं), सुरणु.
बुळबुळीत वि. (१) तिरकिणो, लसो (४) सणभो (३)
बे सवादी, निसतो (४) गीदी, डकिणो.

बुळा वि. (१) नमर्दु, खदिडो (२) डकिणो, गीदी (३)
ढिलो.

बूच पु. बूचु.

बूज स्त्री. (१) आदर, मानु (२) इजत (३) ज़ाण, अहसासु.

बूट पु. फडशानु, नजों रवाजु-कल्पना, पूर.

बूट पु. डंभु.

बूट [इं] पु. बूट.

बूड स्त्री. नुक्सानु, टोटो.

बूड न. (१) तरो, पायो, तरु (२) थडा, विहक जी जाइ.
बूड टकणे विहणु.

बूंद पु. बूंद, फुडो.

बूहत् [सं] वि. तमामु वडो, शाही.

बूहस्पती [सं] पु. (१) देवताजनि जो गुरु (२) वडो विद्वानु
(३) गुरु ग्रंहु (४) मूर्छु.

बे [हिं.सं] वि. ब (२), बि. (मि. बि डूं चारि).

बे [फा.सं.हिं] श.यो.अ. बे, खां सवाइ. बे अकली वि.
बेअकुलु. बे अदब-बी स्त्री. बेअदबी. बे अबू स्त्री. बे
आबिरूई, बदिनामी. बेइमान वि. बेईमानु. बेइमानी
स्त्री. बेईमानी. बेकस वि. निसतो, बेसवादी. बेकायदा
पु. बेकाइदे. बेकार वि. बेकारि-रु. बेकारी स्त्री.
बेकारी. बेखबर वि. बेखबरु. बेगार पु. बेगारी. बेगुन्हा
पु. बे गुनाहु. बेगुमान वि. बे परिवाहु, अभिमानी.

बेघर वि. बघरो. बेचब वि. बे सवादी. बेचिराख-ग वि. उजिडियलु, बर्बादि थियलु. बेचैन वि. बेचैन. बेजबाबदार वि. बेजवाबदार. बेजार स्त्री. बेजारी. बेडर वि. बेडपो, बेबाकु. बेडंग पु. बेडंगाई, बदिकारी. बेडंग-गी वि. बेडंगो, बदि चालु, बदिकार. बेडब वि. बेडबो, बेडोलो. बेताल वि. (१) बेसुरो (२) बेकाबू (३) छुड्वागु. बेदम वि. मारे मारे अघुमुओ कयलु. बेदाणा पु. बेदाणो, बिना बिज वारो अंगूर, किसिमिसि. बेदाद स्त्री. बेदादु, अन्याउ, ज़ल्मु. बेदार वि. तयारु, सुजागु. बे दिली स्त्री. बेदिली. बेघडक क्रि.वि. बे घरकु, बिलाशकि. बेनवा वि. गरीबु, हीणो. बेपत्ता वि. लापता, गुमु. बेपर्वा वि. बे परिवाहु. बेफंदी वि. बदिचालु, बदिकार. बेफाम वि. (१) बेकाबू (२) बेपरिवाहु (३) बेखालो. क्रि.वि. बेहदि (मारणु, डोडणु). बेफिकीर वि. बेफिकिर. बेबंद वि. बेजाब्तो. पु. अंधुधुंध. बेबंदशाही स्त्री. बदि अमली, बेइतिजामी, अंधुधुंध. बेबनाव पु. निफ़क़, शेडो., अणपवदि, नाइतफ़ाकी. बेबाक वि. बेबाकु. बेमार वि. (१) बे हदि (२) बीमार (३) थकलु. बेमालूम वि. (१) डिसण में न ईदहु (२) हूबहू. बेमुरवत-ती वि. बे मरुवतु, निर्दई, बेडपो. बेरंग पु. रंग में भंगु, फेटाडो. बेलगाम वि. बेलगामु. बेवकूब वि. बेवकूफ़. बेवारशी वि. बेवारसु, निघण्को. बेशिस्त वि. बेचयो, बिना ज़ाब्तो. बेशुध्द वि. बेहोशु. बेसावध वि. (१) बेखियालो, बेखबर (२) बेहोशु. बेसुमार वि. बेशुमार, बेहदि. बेसूर वि. बे सुरो, बेतालो. बेहोश-घ वि. बेहोशु, गाफ़िलु.

बेगडी वि. (१) रंगीन टीन जे पत्रे जो (२) डेखाअ वारो (३) पोरो.

बेगम स्त्री. बेगमि.

बेगमी स्त्री. (१) पक (२) संग्रहु, जमउ, गडु करणु.

बेगल्ल वि. ज़टु, चरियो, वाड्डो.

बेगसार [सं] क्रि.वि. जल्दी.

बेगी, बेगीने, बेगीबेगी क्रि.वि. जल्दी, जल्दी, तकड़ो, झटपिट.

बेचक-की, बेचकळी, बेचके न.स्त्री. (१) बियानी, बिनि आडुरियुनि या टारियुनि जे विच वारी विछोटी (२) दो आबो, केटी.

बेचणे, बेचन [सं] न. विकिरो.

बेचाळ, बेचाळीस [सं] वि. बाएतालीह (४२). बेचाळीस उध्दरणे बे हदि गारियूं डियणु.

बेचाळे न. खाडी ऐं चप जे विचवारी खड.

बेट [सं] न. (१) बेटु (२) मेडु, गर्दी.

बेटकुळी स्त्री. नंढिडो डेडरु, डेडिरी.

बेटणे स.क्रि. ठपणु (सोन जे पत्रे ते).

बेटा पु. बेटो, पुटु, छोकिरो. बेटी स्त्री. बेटी, धीअ, छोकिरी.

बेंड न. (१) फुरिडी, वडो गोडहो (२) वडो दुनु (३) बूडि.

बेंड फुटणे फाटु फुटणु, गुसु ज़ाहिरु थियणु.

बेडका पु. खांधारो, बलामु.

बेडकी स्त्री. (१) डेडिरी (२) मज़िबूतु डौरो (३) पुतिली (घोड़े जे पेर जी गुंठि).

बेडी [हिं] स्त्री. लोह जूं पेर कडियूं, बंधनु, हथकड़ी, पेकुडो.

बेडूक [सं] पु. बेडकु, डेडरु. बेडूकपट्टा पु. बीडो, चम जी बडी (तलवार जी).

बेणणे स.क्रि. (१) खेत मां फिज़ूलु गाहु पटणु, रज कडणु (२) बिज छटणु.

बेणावणे अ.रि. पधिरु थियणु, ज़ाहिरु थियणु, ठकियल शैड उघाडी थियणु.

बेत [सं] पु. (१) इरादो, वीचारु, मन्सूबो, मक्सदु (२) प्रबन्धु, रीति, ठाहजोड. बेताचा वि. (१) रीताइतो (२) ठहकंदडु (३) ठीकु, मोचारो, पूरो पुनो (४) थोरो. बेतणे स.क्रि. (१) माप वठी कटणु (कपिडो) (२) चमाट हणणु.

बेत [सं] पु. बेदु (लुकणु).

बेतणे अ.क्रि. (१) वेझो पहुचणु (२) थियणु, गुज़िरणु.

बेथूड वि. बदियेबो, डिंगो फिडो.

बेंदू पु. (१) मगजु (२) गुरु, गुभु (३) पितकूं.

बेंबटणे, बेंबणे [सं] अ.क्रि. बाकारणु.

बेंबळ, बेबळे [सं] वि. डिलो, निसतो, कमिज़ोरु, हीणो.

बोंबारा पु. फाटु (फाटणु).

बेबी [इं] स्त्री. बेबी, नंदिडी धोकिरी, किक्की.
 बेबी [सं] स्त्री. दुनु. बेबीपासून जोर करून वीहनिई नंहीन
 जो जोर लगाए.
 बेर स्त्री. बेल, बेल्ह.
 बेरका, बेरकी वि. लुचु, टिणु, टिणिकु, चालाकु.
 बेरह पु. डाकू, घाड़ेलु.
 बेरह स्त्री. लीख, जूं.
 बेरगे स.क्रि. फैलाइणु, पसिरणु.
 बेरी स्त्री. तेल-गीह वगेरह जे तरे जो गंदु.
 बेरीज स्त्री. जोडु, टोटलु.
 बेल पु. बेल वणु. हिन जा पन शंकर भग्वान ते चाइहिया
 वेंदा आहिनि. डिंसो 'बिल्व'. एखाद्यावर बेलपत्र ठेवणे
 पंहीजो हुकु छडणु. बेलपत्र न. बेल जा पन. बेलभंडार
 पु. भग्वान जे अगियां अर्पणु कयल बेल जा पन ऐं
 हैड, बेल जा पन वगेरह हयनि में खणी कसमु खणणु.
 बेलणे [हिं] स.क्रि. वेलणु.
 बेलदार [फ़ा] पु. बेलिदारु, खाणि मां पथर कढंदडु-भनंदडु.
 बेला पु. नारेल वगेरह जो खोपो.
 बेलाशक क्रि.वि. बेलाशकि.
 बेवड स्त्री. मुख्य बिजनि सां गडु पोखियल बिया घटि दर्जेजा
 बिज, बिजनि जी मिलावत.
 बेवडा पु. देसी दारू, ताडी.
 बेव [फ़ा] वि. बेशि, सुठो, उत्तमु.
 बेष्ट स्त्री. वेचारा, वेचारा डियणु.
 बेसन न. बेसणु.
 बेहडा, बेहेडा [सं] पु. बहीडो (वणु ऐं फलु).
 बेहडा, बेहाडा वि. सखु, पको, पकलु.
 बेळ, बेळसा न. बांस जे लकिडे जी फतील.
 बेळे न. (१) बियानी, बिटी टारी (२) नालिबुचो, (इं)
 'ब्रड्केट'.
 बैगण-न [हिं] न. वाडणु. बैगणी-नी वि. वाडिणाई.
 बैठक [हिं] स्त्री. (१) बैठक (२) विहक, विहण जी क्रिया
 (३) गडु थियल सभा (४) आसणु (५) तरु, तरो
 (६) गाने जी बैठक या मजिलस (७) ओताक (८)
 उय वेह जी कसिरत (९) इजलास. बैठक मारणे

धरिणो मारे विहणु. बैठका मारणे उय वेह जी कसिरत
 करणु.
 बैठा वि. (१) वेठलु (२) वेही करण जहिडो, वेठे चींदडु (३)
 बेकारि. बैठा पगार पु. वेठे वेठे -कमु करण बिना-
 मिलंदडु पघारु. बैठा पघारा पु. वेही पहिरो डियणु,
 नजरदारी.
 बैद [सं] पु. घाड़ेलु, डाकू, फोरु.
 बैदा पु. गोडु, फसादु, अंधुधुंध, मूंझारो.
 बैदा पु. बेदो, बेजो.
 बैदुल, बैदूल [सं] पु. चिटो, गोली.
 बैरागी [सं] पु. बैरागी.
 बैल [स.प्रा.] पु. (१) बैलु, ढगो (२) अणपइहियलु, जुटु,
 छसो. बैलगाडी स्त्री. बैलगाडी. बैलरहाट पु. ढगे वारो
 नारु.
 बैसणे अ.क्रि. विहणु.
 बोकड [सं] पु. बकरु, बकिरो. बोकडी स्त्री. बकिरी.
 बोकणा-णी [का] पु.स्त्री. (१) लप (वात में विधल) (२)
 बूचु.
 बोकशी स्त्री. चोई (मछियूं फासाइण लाइ).
 बोका पु. (१) बिलो (२) दौंसो, थुल्हो माण्हू या पसूं. बोके
 संन्यासी पु. ढोंगी-पाखंडी साधू, ठोगी.
 बोका [सं] पु. बुकी.
 बोका पु. छाती.
 बोकांडी स्त्री. गिची. बोकांडी धरणे गिची पकिइणु, गिचीअ
 खां वठणु. बोकांडीस बसणे छातीअ ते चड्ही विहणु,
 गले पवणु.
 बोकाणा पु. लप, लप भरे वात में विहणु.
 बोकाळणे अ.क्रि. (१) मस्ती करणु, नचणु टपणु, मिटिकणु
 (२) वधणु, फैलिजणु.
 बोके [सं] न. बधु.
 बोखा, बोंखा [सं] पु. सलो, मौंचु, पुछिडी, तुरो.
 बोगदा [फ़ा] पु. (१) सिरिंध (२) खाटु (३) पहाडिनि मां
 आरिपारि रस्तो, पहाड में वडो खालु.
 बोंगा पु. (१) अधु टिडियल मुखिडी (२) नाडो (३) पेट जो
 फूकियलु डिंसो. बोंगाडा वि. जांठो, थुल्हो, गुरो.

बोंच न. जखमु, टुंगु. बोचक वि. चुभंदडु. बोचकणे अ.क्रि.

चुभणु, लगणु (कंडो) स.क्रि. (१) टुबणु (२) रांबूटो पाइणु, रहिइणु (३) पकिइणु.

बोचक [सं] वि. बक्बक्यो, गाल्हियरु, किसिरु.

बोचका-के पु.न. बाचिको, हइ.

बोचखिंड, बोचखंड स्त्री. बिनि डुंदनि जे विचवारी विधी, खंडाइप. बोचरखिंड्या, बोचरहा वि. भुडो.

बोचणी स्त्री. (१) चुभिचुभि, चुभणु-टुबण जी क्रिया (२) तअनो (३) वडु.

बोचणे स.क्रि. (१) टुबणु, चुभोइणु (२) तअनो हणणु.

बोचा पु. गुई.

बोचिरे वि. खंडो.

बोज पु. वजणु, इजत, मानु, कीमत, नामसु.

बोजह वि. (१) गुरो, वजनदारु (२) शाही, हद खां वडो (३) अणखजु.

बोजबारा पु. बदिनामी, खिल (-थियणु), बुरी हालति, फज़ीहत.

बोझा [हिं] पु. बोझो, वजणु.

बोट [इं] स्त्री. बेडी.

बोट [का.सं] न. (१) आडुरि, आडूठो (२) आडुरि जी माप (३) कलंकु, दागु, बदिनामी. बोट दाखविणे इशारो करणु, आडुरि खणणु. बोट मोडणे गारियूं डियणु, पारातो डियणु. बोट लावणे छुहणु, छीहो रसाइणु, हथु लगाइणु. बोट शिरणे वंसु मिलणु, कंहि कम में घिइणु जो मोक्को मिलणु. तोंडात बोट घालणे डुंदें आडुरियूं डियणु, अजब में पवणु. बोटका वि. डेंडो, बिंदिरो. बोटका खडा पु. डोडो, टिणी.

बोटी स्त्री. पापइनि जे अटे जी चाणी.

बोड, बोडके [सं] न. मथो, कपारु, तारूं, ठेइहि. बोड करणे (१) डाइही लाहिणु (२) सिधो करणु. बोडका वि. (१) ठुरडु, बाखुडु (वणु) (२) ठुरडु, ठेइहो, गंजो (३) मथे उघाडो (४) रनडु. बोडकी स्त्री. (१) ठेइही (२) विधवा. बोडणे स.क्रि. (१) कूइणु, हजामत करणु (२) लुटणु (३) लाख लाहिणु, खबर वठणु. बोडणी स्त्री. (१) लुटि, फुरि (२) हजामत

(३) बेइजती.

बोंड [का] पु. बूडि, बिंडी (२) कपह जो ककिडो (३) नंदिडो नारेणु (४) बूबो, बूबु. बोंड वेचणे बितो गाल्हाइणु. बोंडले न. सुतिअडो. बोंडेखाऊ वि. गीदी, इकिणो, कांडरु, नामरु.

बोडा पु. मर्द जी इंद्री, लनु.

बोंडा स्त्री. टुबी.

बोथट, बोथरा वि. बूयो, मुडो. बोथटणे अ.क्रि. मुडो थियणु. बोथरखंड वि. खंडो. बोथरखिंड स्त्री. खंडाइप. बोथरखिंड्या, बोथरा वि. खंडो.

बोथी स्त्री. (१) चुहिंब (२) कपिडे जो बूचु (३) चित्रकार जो बुरशु.

बोद, बोंद न. धुकड-ढोलक वगेरह खे लगाइणु जो गोहियलु अटो. वि. (१) बेसवादी (२) बेसुरो (३) मोगो.

बोदणे, बोधणे स.क्रि. ढउ करणु. अ.क्रि. ढाइजणु.

बोंदर-रा वि. गदिलो.

बोध [सं] पु. (१) बोधु, ग्यानु (२) पुरझ, परोइ, फहमु ज्ञाण (३) सुजागी (४) समुझ, बुधी (५) उपदेशु, नसीहत (६) गुलनि जो टिइणु. बोधगम्य वि. समुझ में अचण जोगो. बोधनीय वि. समुझाइणु जोगो. बोधणे स.क्रि. समुझाइणु, नसीहत डियणु. बोधप्रद वि. नसीहत-ग्यान वारो. बोधन न. उपदेशु करणु, नसीहत, समुझघणी. बोधपर वि. उपदेशु-नसीहत कंदडु. बोधविणे स.क्रि. ज्ञाणाइणु, समुझाइणु, नसीहत डियणु, सेखारणु. बोधा पु. उपदेशु, ग्यानु. बोध्य वि. ग्यान जी विषय, ज्ञाण जी गाल्हि-शैइ.

बोधलाबाव पु. बोदो, धुल्हो शखु.

बोनस [इं] पु. बोनसु, बख्शीश.

बोनी स्त्री. बुहिणी.

बोपा पु. बोदिलो.

बोंब स्त्री. (१) होइ होइ, बाकरु, रडियूं वाका (२) हार (३) दांह, बोक. बोंब करणे होइ होइ करणु, रडियूं वाका करणु. बोंबाबोंब स्त्री. रडियूं वाका, होइ होइ, सड करणु, रडोरडि.

बोबडा वि. बातो, बितो. बोबडणे अ.क्रि. बाताइणु,

बाताइणु. बोंबडी स्त्री. ब्रिति ब्रिति, हबक (गाल्हाइणु में). बोंबडी बळणे वायूं बतालु थियणु, वाईसर फिरी वणणु.

बोंबलणे अ.क्रि. (१) होइहोइ करणु, रडियूं वाका करणु (२) बंदि थियणु (३) कमु अधूरो रहिजी वणणु.

बोंबी [सं] स्त्री. दुनु.

बोंबील पु. बम्बलु, सुकायल मछी.

बोभाइणे, बोभाणे स.क्रि. जोर सां सडु करणु, वाको करणु, रडियूं करणु. बोभा स्त्री. सडु, वाको. बोभाटा पु. (१) उघट, पघर, उघाड़, सभिनी खे खबर पड्जी वणणु, होइ होइ (२) बदिनामी (३) वाइवेला, रडोरडि (४) शिकायत (५) अफिवाहु, हुलु.

बोभावणे स.क्रि. (१) घू घू करणु (२) वाको करणु, जोर सां सडु करणु.

बोर न.स्त्री. बेरु, बेरि जो वणु. बोरकाटी, बोरांटी स्त्री. बेरि जी टारी.

बोरा, बोच्या [फा] पु. (१) गूणि (२) तडो (३) फज़ीहत, खिल. वि. (१) डेवालो कडियलु, खुटलु (२) अनाथु, हीणो, कंगालु. बोच्या बाजणे फज़ीहत-खिल थियणु, कंधु हेठि थियणु.

बोरू पु. (१) किल्क, कानी (लेखणि) (२) कानहु.

बोल [सं] पु. (१) बोलु, वचणु, वाणी (२) लफ़्जु (३) कलंकु, ठपरु, डोहु. बोलात बोल नसणे (१) हिक जो ब्रियो गाल्हाइणु (२) अली वणणु. बोलगढा-गाढा वि. बक्बक्यो, घण गाल्हाओ. बोलका वि. गाल्हाईदडु, बक्बक्यो. बोलपट पु. गाल्हाईदडु फिल्म, सिनेमा. बोलपटगृह न. सिनेमा घरु, टाकीज़. बोलभांड वि. वातराधो. बोलबाला पु. उन्नती, जइ, वाधारो, नामूसु. बोलाचाली स्त्री. (१) गाल्हि बोल्हि (२) बहिसु, झगिडो.

बोलणे अ.क्रि. (१) बोलणु, गाल्हाइणु (२) काविडिजणु, गाल्हव डियणु (३) सुरू कढणु (४) बोलणु (५) कुछणु. बोलून चालून क्रि.वि. (१) मिड्योई (२) खुलियो खुलायो (३) जोरीअ. बोलता वि. गाल्हाईदडु, चवदंडु. बोलती स्त्री. वाणी.

बोलवा पु. अफिवाहु.

बोलावणे, बोलाविणे स.क्रि. (१) सडु करणु (२) घुराइणु, नीढ डियणु.

बोली [हिं] स्त्री. (१) बोली, भाषा (२) वाइदो, बोली, अंजामु, बोल. बोलणे अ.क्रि. बोलणु.

बोहचक [सं] वि. बक्बक्यो, वातराधो, घण गाल्हाओ.

बोहणी [सं.का] स्त्री. (१) बुहिणी (२) शुरूआत (३) लाभु.

बोहणे स.क्रि. सडणु, सडु करणु.

बोहरणी स्त्री. बुहारी.

बोहरा-री [सं] पु. बोहिरी, खुवाजो, खोजो (मुसलमाननि जी हिक ज्ञाति).

बोहला-ले पु.न. शादीअ वक्ति वेडीअ लाइ गहियलु नंदो थल्हो.

बोहारीण स्त्री. पुराणा कपिडा वठी नवां बासण डीदइ माई.

बोळ, बोळक पु. घिटी.

बोळ [सं] न. (१) ऊडु, अगरु, एरियो (२) गरु, गभु (३) बेदे जी सफेदी (३) मुर (दवा).

बोळणे स.क्रि. (१) बोइणु (२) मखणु (तेलु वगेरह) (३) गूइहो-घाटो थियणु (४) विसिरणु (५) शांति थियणु, घटिजणु.

बोळवण [का] स्त्री. (१) खानगी, मोकिलाणी (२) नई कुंवारी जो घोट घरि अंचणु. बोळविणे स.क्रि. (१) मोकिलाइणु (२) मोकिलणु (३) बंदि करणु.

बोळा पु. (१) (कपिडे जो) बूचु, बुंजो (२) पहो (३) फुडो, टेपो (४) अगिडी. बोळा फिरविणे डाहिणु, मेसारणु, उघणु, नासु करणु.

बौध्द [सं] पु. (१) बुधु धर्म (२) बजुध धर्म जो पोइलगु. वि. ग्यानी.

ब्याण्णव वि. ब्रियानवे (९२).

ब्याद-ध [सं] स्त्री. (१) मर्जु, आजारु (२) पीडा, तकिलीफ, बला.

ब्याहाडा वि. वण में पकलु-रसियलु (फलु).

ब्याहाडा पु. बहीडो (वणु).

ब उद्गा. बिड्क, हिकु बि अखर (-न कढणु). ब काढणे बिड्क कढणु.

ब्रह्म [सं] न. (१) ब्रह्म, ईश्वर (२) ब्रह्मणु (३) वेद (४) अजबु (५) तपस्या (६) मुक्ती (७) ग्यानु (८) अजीबु गाल्हि. ब्रह्मगाठ स्त्री. (१) जाणिये जी गूँडि (विघीअ सां डिनल) (२) पकी गूँडि-सन्धुधु. ब्रह्मगिन्हा-न्हों पु. ब्रह्मराकासु, ब्रह्मण जो भूतु. ब्रह्मगोन तु. सिरिष्टी. ब्रह्मघोटाळा पु. वडो घोटालो-मूंझारो, गंडु गोडु. ब्रह्मघोळ पु. अंधुधुंध, बेइंतिजामी, मूंझारो. ब्रह्मघ्न वि. ब्रह्मण जी हचा कंदडु. ब्रह्मचर्य न. ब्रह्मचर्यु, कुंआरो रहणु. ब्रह्मचारी पु. ब्रह्मचारी. ब्रह्मदेव पु. ब्रह्मा, सिरिष्टी पैदा कंदडु. ब्रह्मदेव होणे परिणिजणु. ब्रह्मपद न. मोखु. ब्रह्मराक्षस पु. विद्वान ऐं अभिमानी शख्स जो भूतु, ब्रह्मण जो भूतु. ब्रह्मरेखा स्त्री. नसीबु, भागु, लेखु. ब्रह्मलिखित न. अणटरि गाल्हि, लेखु. ब्रह्मलोक पु. ब्रह्म जो लोक, सत्यलोक. ब्रह्मविद्या स्त्री. आत्मग्यानु. ब्रह्मवृंद पु. ब्रह्मणि जी सभा. ब्रह्मवेत्ता वि. ब्रह्मग्यानी. ब्रह्मसाक्षात्कार पु. ब्रह्म-ईश्वर जो दर्शनु. ब्रह्मसूत्र न. जणियो (२) व्यास मुनीअ जो लिखियलु 'ब्रह्मसूत्र' ग्रंथु. ब्रह्मसृष्टी स्त्री. ब्रह्मा जी रचियल सिरिष्टी.

ब्रह्मस्व न. (१) ब्रह्मण जी मिल्कियत (२) ब्रह्मण खां वरितलु कर्जु. ब्रह्महत्या स्त्री. ब्रह्मण जी हचा-खुनु. ब्रह्मज्ञान न. ब्रह्म-ईश्वर जो ग्यानु. ब्रह्मज्ञानी वि. ब्रह्मग्यानी. ब्रह्मांड न. ब्रह्मांडु, सारो जहानु, जगनु. ब्रह्मानंद पु. ब्रह्म जे मेलाप वक्ति मिलंदडु आनंदु, वडो आनंदु. ब्रह्मास्त्र न. ब्रह्मा जो हथियार, ब्रह्मण जो पारातो. ब्रह्मिष्ठ वि. ईश्वर जे ध्यान में मगनु. ब्रह्मीभूत वि. खुदि ब्रह्म थियलु, मुअलु सन्यासी.

ब्रह्मा [सं] पु. ब्रह्मा, जग जो रचींदडु.

ब्रह्ममुहूर्त [सं] पु. सिज उभिरण खां टे कलाक अगु जो वक्तु. ब्राह्मीस्थिती स्त्री. ब्रह्म सां मिली हिकु थी वगण जी हालति.

ब्राह्मण [सं] पु. ब्राह्मण, ब्रांभण, महिराजु. ब्राह्मणी स्त्री. ब्राह्मणी, ब्रांभिणी, ब्रांभिणियाणी. ब्राह्मण्य न. (१) ब्राह्मण, ब्राह्मणनि जो मेडु (२) ब्रांभिणार्ई.

ब्राह्मी [सं] स्त्री. (१) ब्रह्मशक्ती (२) सरस्वती (३) वाणी (४) सुदाबु (वनस्पती).

ब्रीद न. प्रतिग्या, वचनु, वितु, वाइदो. ब्रीदबाक्य न. कहणी, आदर्श जुमिलो, चविणी.

भ

भ मराठी वर्णमाला जो चोवीहों इर्फु सहीइ.

भ [सं] न. (१) नखेत्रु (२) रासियूं (मेख रासि वगेरह).

भक [सं] पु.न. बखु, बलि.

भकलणे [सं] स.क्रि. खाइणु.

भकाटी-ळी स्त्री. पेटु पुठीअ सां लगणु.

भकाविणे स.क्रि. (१) गुमराहु करणु (२) मुंझाइणु, डकाइणु.

भकास वि. (१) उजडु, उजाडु, वीरानु (२) उदासु.

भकाळणे अ.क्रि. पेटु पठीअ सां लगणु.

भक्कम वि. (१) मजिबूत, पुखो (२) गौरो (३) घणो, वधीक.

भक्त [सं] पु.न. भतु, रघल चांवर.

भक्त [सं] वि.पु. भगतु, शेवकु, पूजारी, प्रेमी. भक्तवत्सल

वि. भगतनि ते दया कंदडु-सबाओ (ईश्वर).

भक्ती [सं] स्त्री. भगिती, पूजा, शेवा. भक्तिभाव पु. भगितीअ जी भावना. भक्तिमार्ग पु. भगितीअ सां मुक्ती मिलण जो रस्तो या संप्रदाउ. भक्तियोग पु. उपासना. भक्तीण स्त्री. भगितियाणी.

भग [सं] पु.न. बखु.

भग [सं] न.पु. (१) जखमु, फटु (२) भगु, औरत जी योनी.

भगळ-ळी स्त्री. चीर, डार, डंगु. भगदाड पु. खाटु, भंभाडु.

भग [सं] न. भागु, शानु शौकत, वाधारो.

भंग [सं] स्त्री. भंग. भंगट-ड, भंगी वि. भंगी, भंग पिअंदडु.

भंगेरा वि. भंग विकिणंदडु.

भंग [सं] पु. (१) भंगु (२) फाड़णु, भवणु (३) डार, चीर (४) हार (५) नासु (६) लहिर. भंगणे अ.क्रि.

भजणु, टुटणु. स.क्रि. भवणु, टोड़णु. भंगुर वि. (१)

भजंदडु (२) नासवानु, नसु थींदडु.

भगंदर [सं] न. भगंदरु, नवासीरु, विरि.

भगत [सं] पु. भगतु.

भगभग स्त्री. (१) जलणि, साड़ो, तउ (२) चिन्ता, संझटु.

भगभगीत वि. तिखो, तेजु, वातु साड़ींदडु.

भगर स्त्री. साविडी. भगराळ वि. डडिरियलु, भुरियलु.

भगल स्त्री. न. ढोंगु, मिखिरु, कपटु.

भगल, भगल स्त्री. ठोली, चयर.

भगवत् [सं] वि. भगवानु. भगवंत पु. भगवन्तु, भगवानु, ईश्वर. भगवती स्त्री. पार्वती, देवी.

भगवा [सं] वि. भगुओ, गेडू (रंगु). भगवे घेणे सन्यासु वठणु.

भगवान [सं] पु. भगवानु, ईश्वर.

भंगसाळ स्त्री. (१) भड्भांगु, वीरानु घरु या हवेली (२) वडी डारु, भंभाडु.

भंगार पु. भंगारु.

भंगारा पु. आजारु, रोगु.

भगिनी [सं] स्त्री. भग्नी, भेण.

भंगी [हिं] पु. भंगी, चुहिडो.

भंगी [सं] स्त्री. (१) रीति, ढंगु (२) नक्शो.

भगीरथ प्रयत्न [सं] पु. तमामु घणी कोशशि.

भगेंद्र [सं] पु. इंदु.

भगेंद्र [सं] पु. भगंदरु, नवासीरु, विरि.

भगोडा [हिं] वि. भाजूकडु.

भगन [सं] वि. (१) भगलु (२) खराबु थियलु (३) हारायलु.

भजक [सं] वि. भजंदडु, टोड़ींदडु, डाहींदडु, नासु कंदडुण, भाबूकडु.

भजणे [सं] स.क्रि. (१) भजणु, पूजणु, भगिती करणु, भजणु करणु (२) इजत मानु डियणु (३) अंगीकारु करणु (४) जपणु. भजता, भजक वि. भगतु, भजनु कंदडु.

भजन न. (१) भजनु, आराधना, पूजा, आजी नीजारी

करणु (२) वंड, भजनफल न. वंड.

भंजन [सं] न. (१) भाजि, भव, भवण जी क्रिया (२) नासु (३) हार. भंजणे स.क्रि. भवणु.

भजे न. पकोडो.

भट [सं] पु. (१) ब्राह्मणु, बांभणु, महिराजु, पुरोहितु (२) जोतिषी (३) भट्ट, भट्ट. भटाला दिनी ओसरी, भट हातपाय पसरी आई टांडो खणण बोर्चाणी थी वेठी.

भटजी पु. ब्राह्मणु, महिराजु.

भट [सं] पु. जोघो, वीर.

भट पडो उदगा. नासु थिए, मरु, सडु.

भटकणे [हिं] अ.क्रि. भटकणु, भिटिकणु, रुलणु.

भटकभवानी स्त्री. रोलकडि, सजो शहरु घुमंदड

औरत. भटक्या वि. रोलाकु, रोलू, भौणो, टोलाकडु.

भटारखाना [हिं] पु. (१) वडो रंघिणो (२) होटलु (३) नानिखानो.

भट्ट [सं] पु. भट्ट, विद्वान ब्रह्मण जो लकबु.

भट्टी [सं.हिं] स्त्री. (१) बठी, खूरो, वडी चुल्हि (२) शैड ठाहिण जी खूबी (३) हय शफा (४) दारूज जी बठी (५) आवी.

भंड न.पु. कलंकु, इल्जामु.

भंड न. फज़ीहत, चयर, खिल, ठोली, बेइज़ती.

भंड [सं] वि. (१) भंडु, हठीलो, ज़िदी (२) ठोली कंदडु.

भंड न. ढोंगु, पोलु (-पधिरु थियणु).

भडक वि. (१) चिभिकंदडु, बहकंदडु (२) गहिरो, घाटो.

स्त्री. भडक, चमक, तेजु. क्रि.वि. वे हृदि, घणो.

भडकणे अ.क्रि. (१) भडकणु (बाहि), मचणु, जोर सां बुरणु (२) भडकणु, डमरिजणु, कावडिजणु (३) भडकणु (४) फैलिजणु.

भडका पु. (१) भडको, भंभटु, मचु (२) जलणि (३) धूघाडु (४) भडकी.

भडकाविणे स.क्रि. चमाट हणणु. भडकी स्त्री. भडकी, जोशु (डियारणु), भडकाइणु.

भडंग [हिं] वि. हयफाडु, सखी.

भडंग पु. वडो लगडु.

भडभडणे अ.क्रि. (१) भभडकणु, भभकणु, भडकणु (बाहि)

(२) दिलि भरिजी अचणु. भडभडून येणे मनु भरिजी अचणु. भडभडाट पु. (१) भम्को, भड्को (२) ठकाऊ, धकाऊ.

भडमार पु. जोरदार हमिलो, वसिकारो (गोलियुनि वगेरह जो).

भडवा [सं.हिं] पु. भडुओ, भडिवो.

भडाग्नी पु. लाश खे डिनल बाहि (बिना धर्मी विधीअ जे).

भडाड पु. (१) भम्को, भड्को (बाहि जो) (२) ठकाऊ, धकाऊ. भडाडणे अ.क्रि. भम्कणु, भड्कणु (बाहि).

भंडार [सं] न. भंडार, खजानो. भंडारी पु. भंडारी. भंडारी स्त्री. भंडारो (पैसनि जो-भिति में), भंडालिडी.

भंडारा पु. भंडारो (रोटीअ जो).

भंडारी पु. ताडीअ जी रसु-दारुं कढंदइ ज्ञाति या उन ज्ञाति जो शख्स.

भंडाविणे स.क्रि. सताडणु, तंगि करणु.

भण [सं] स्त्री. भेण.

भणंग पु. भणंगु, भींगो, सुओ, कंगालु. स्त्री.न. भड्भांगु, भींग.

भणणे [सं] अ.क्रि. चवणु, गाल्हाडणु.

भणभण स्त्री. (१) भां भां, भूं भूं (२) भुणि भुणि. वि.

भड्भांगु, वीरानु. भणभणणे अ.क्रि. (१) भूं भूं थियणु

(२) भुणकणु (३) टाकोडो पवणु (४) वजणु (५)

मथो सूर करणु (६) घूघट करणु.

भत्ता [सं.हिं] पु. भतो, खासि भाडो.

भदरणे स.क्रि. कूडणु.

भघाड न. खाटु, टुंगु.

भदे, भंदे न. (१) ठिकर (२) टांडा पियलु ठिकर या ठिकर जो बर्तनु (फकीर जो) (३) बुरी हालति.

भद्र [सं] वि. (१) शुभु, भाग्वारो, सुखी (२) मुवाफिकु

(३) सखरु (शख्सु). न. (१) भागु (२) सिंघासनु

(३) ओताक. भद्रकाली स्त्री. दुगदिवी. भद्रपुरुष पु.

सखरु माण्डू. भद्रासन न. सिंघासनु, तख्तु.

भंपक पु. निघण्को, जुटु, निकमो, ढोंगी, वडो पर नीचु.

भपका पु. भम्को, ठडु.

भपकारा पु. (१) तिखी बांस-खुशबूड (२) भम्को, ठडु.

भबकणे अ.क्रि. भड्कणु, भम्कणु. भबकी स्त्री. (१) भभक, भम्को (२) भड्की (३) भड्को (४) वडाई (५) धम्की.

भबक, भबकारा पु. (१) भडक (२) तिखी बांस-बूड (३) भम्को, ठडु.

भंभेरी स्त्री. बेइजती, चथर, ठोली, खिल, फज्जीहत.

भय [सं] न. (१) भउ, डपु (२) खतिरो, मुसीबत. भयंकर वि. भवाइतो, भंवरो, भयानकु. भयकातर वि. डिनलु. भयभीत वि. डिनलु. भयाकुल, भयातुर वि. बेइदि डिनलु-डकियलु. भयांकृत वि. भवाइतो, भवारो, भयानकु. भयाण न. भड्भांगु, वीरानु हुअण करे भवाइतो. भयासूर वि. भंवरो, भयानकु. भयानक वि. भयानकु. भयावह वि. भवाइतो, भवारो, खतरनाकु.

भर पु. (१) भर (२) पूरनता, झझाई, बहार (३) लाडो, पसंदी (४) जोर, जोशु (५) उत्साहु (६) बारु (७) शौकु (८) मस्ती, पसुनि जी कामभावना (९) भरण जी क्रिया (१०) इजाफत. स्त्री. (१) घणि, वधीक, वाधि (२) भड्काडणु, छेडणु. भर करणे पूराओ करणु, घटिताई करणु, घटिताई दूरि करणु. भर घालणे भड्काडणु, छेडणु, हुशी डियणु. भर पडणे (का गाल्हि) गडिजणु. भरी घालणे आदत विझणु, छेडणु. भरी पडणे कंहिं म्जामले में फासणु, अडिजणु. भरीस घालणे (१) कमी दूरि करणु (२) हुशी डियणु. भरीस पडणे (१) कंहिं गाल्हि जे विच में पवणु (२) नासु थियणु (३) आदत में फासणु. भर क्रि.वि. (१) सजो, पूरो, पूरीअ तरइ (२) हमेशह, सभिनी हंधि (३) भरि. भरगच्च वि. टिम्टारु, पूरो भरियलु. भरगाव पु.न. भरियलु गोठु. भरगोणी स्त्री. भरियल गूणि. भरजरी वि. सोन-चांदीअ जे धागुनि जो कपिडो. भरजवानी स्त्री. फूहु जुवानी. भरदार वि. पूरो भरियलु, मजिबूत. भरदौड, भरघाव स्त्री. डुक, चौखिरो. क्रि.वि. पूरीअ रफ्तार सां (-डुकणु). भरनबती स्त्री. फूहु जुवानी. भरपाई स्त्री. (१) रसीद, पहुंच (२) एवजो, हरिजाणो, पूराओ. भरपूड न.

जखम जो खरंडु. भरपूर वि. भरिपूरि, खूबु. क्रि.वि.
पूरीअ तरह. भरपोट क्रि. (१) पेटु भरे (२) भरियल
पेट सां. भरसांड वि. भरिपूरि.
भरकटणे स.क्रि. (१) तकड़ि में को कमु करणु (२)
गिहिलिजणु (३) रहिड़णु.
भरकांडा पु. (१) गोलु फेरो, फेरी (२) फिड्ती (३) घेरो,
वेड्हो.
भरड पु.सी. (१) डोरो, थुल्हो अटो, दालि (२) कतार. वि.
डारो, डडरु.
भरडणे स.क्रि. डडिरणु, आडारणु, डारणु. भरडणी स्त्री.
डडिरण जी क्रिया. भरडा पु. डारो. भरडीब वि. डडरु,
डारो.
भरण स्त्री. (१) कतार (२) भरणु (३) पालना, पड्वरुश
(४) मापणु.
भरणा पु. (१) भरण जी क्रिया (२) जमअ करणु, पैसा
भरणु, (इं) 'डिपाजिट'.
भरणी स्त्री. (१) भरणी, भराज (२) भरण जी शैड्.
भरणे [सं] स.क्रि. (१) भरणु (२) विसणु (३) टुंबणु,
हणणु. अ.क्रि. (१) भरिजणु (२) बुत में वरणु,
सघारो-थुल्हो थियणु (३) खुपणु, टुंबिजणु (४) पूरो
थियणु. भरती स्त्री. (१) भरती, समुंड जे वीरि जो
चाड्ह (२) भरिजणु (३) वाधि (४) दाखला (फौज
में). भरती सुकती स्त्री. वीरि लहणु-चड्हणु, लाही
चाड्ही. भरते न. (१) पूरनता, पूर्ती (२) सहण जी
हद. भरते येणे दिलि भरिजी अचणु. भरला वि.
भरियलु. भरला सरला वि. भरियलु सरियलु. भरला
भारला वि. सखर, पति वारो (शख्खु). भरली सरली
स्त्री. पूरनि डीहंनि सां (पेट सां-औरत). भरले घर न.
भरियलु घर. भरल्या पोटी क्रि.वि. भरियल पेट सां.
भराई स्त्री. भराणी, भरण जी कीमत. भरीत न.
भरणी.
भरत [सं] भरतु, भरथु, टामे ऐं रुक जे मिलावत मां
ठहियलु घातू.
भरतकाम न. भरतु, भरथु, भरिणो, (इं) 'एम्ब्रॉइडरी'.
भरतकांड न. भारत देशु.

भरतवाक्य [सं] न. नाटक जे पछाडीअ में ईदडु आसीस जो
जुमिलो या गीतु.
भरभर, भरभराट स्त्री.पु. वाघारो, बरकत, बहबूदी,
आबादानी, इकबालु.
भरभर क्रि.वि. तकड़ो तकड़ो, जल्दी जल्दी.
भरभरीत वि. खहुरो, डडिरियलु, अण्णो.
भरम [सं.हिं] पु. भ्रमु, भरमु, वहमु, शकु. भरमसाट वि. हद
खां वधीक.
भरविणे स.क्रि. (१) भराडणु (२) भरणु (गिरहु), वात में
डियणु (गिरहु) (३) दिमाण में विहारणु.
भरंवसा [सं.हिं] पु. भरवसो, खातिरी, पक, विश्वासु.
भरवंशाचा वि. भरवसे वारो, विश्वासु करण जोगो.
भराभर क्रि.वि. तकड़ो तकड़ो, तेजीअ सां. भरारी स्त्री.
उडाम, उडामकी. भरारी मारणे उडामणु.
भराब पु. भराज, खंड भरण लाड् विघल मिटी वगेरह.
भरित [सं] वि. भरियलु.
भरिभार पु. पूरो भरवसो, पक-विश्वासु.
भरी क्रि.वि. भरि में, पासे खां, भरिसां.
भरीत न. (वाडणनि जो) बरयो-बरफो.
भरीब वि. (१) भरियलु (२) नुहियो.
भरो पु. भरी (काठियुनि जी).
भर्ग [सं] पु. महादेवु.
भर्ता, भर्तार [सं] पु. (१) भतारु, मुरसु, पती (२) पालना
कंदडु, मालिकु (३) भगवानु. भर्तुघात पु. मुरस जी
हचा-हत्या. भर्तुत्व न. मुरसपाई, मुरसपणो.
भर्त्सणे [सं] स.क्रि. निंदा करणु, फिटिकारणु, धिकारणु.
भर्त्सना स्त्री. निंदा, धिकार-रु, हिंकारत.
भल [सं] न. चुहिब, नोक, फारु.
भल वि. (१) भलो, सुठो, उमदो (२) नामिवरु (३) पको,
चालाकु, दुटो (४) वडो, शाही, परबत जेडो.
भलता वि. (१) को, केरु बि, कोई बि (२) पराजो, बियो,
हिक जो बियो, गैरु (३) वधीक. भलतसे क्रि.वि.
कीअ बि, कहिडे बि नभूने. भलतासलता वि. धारियो,
गैरु, केरु बि, कुशु बि. भलते वि. (१) केरु बि (२)
डुखियो. भलतेव्हा क्रि.वि. जडहिं वणे. भलत्यास वि.

कंहि खे वि. भलभलता वि. केरु वि.

भलमाणसाई स्त्री. सजुणपाई, शराफत.

भला [सं] वि. (१) भलो, चढो, सुठो (२) शरीफ, पतिवारो, पतिवंतु (३) वडो, घणो (४) सखर. कि.वि. पूरीअ तरह, चडीअ तरह. भलावण, भलामण स्त्री. सिफारशनामो, सिफारश, आफिरीन. भलावणी स्त्री. सिफारश. भले न. भलो, कल्याणु. भले उद्गा. भलो भलो! वाह वाह! शाबसि!

भल्ल [सं] न. (१) भालो, नेजो (२) भाले वगेरह जी चुहिब-नोक.

भल्लातक [सं] पु.न. भेलाओ. डिसो 'बिबवा, बिब्बा'.

भल्लूक, भल्लूक [सं] पु. भलु, रिछु.

भव [सं] न. (१) चकर, फेरो (२) जनमु मरणु.

भव पु. (१) शंकर (२) संसार (३) विजुदु, मिस्टूलोकु (४) जनमु (५) हस्ती. भवगोवा पु. संसाररूपी मुसीबत. भवच्छेदक वि. संसार जो नासु कंदडु. भवनदी स्त्री. (१) गंगा (२) संसार रूपी नदी. भवभय न. संसार जो भज. भवभाव पु. संसार जी हस्ती-विजुदु. भवमोचक-मोचन वि. संसार खां छोटिकारो डींदडु. भवमोचन न. मुक्ती, मोखु. भवाब्बी पु. संसार रूपी समुंदु. भवाभव पु. उत्पत्ती ऐं नासु.

भवई स्त्री. भिरुं.

भवंडी [सं] स्त्री. भांवाटी, भांउटी, चकर, मूर्छा. भवणे अ.क्रि. फिरणु, गोलु गोलु फिरणु.

भवणे अ.क्रि. भोगणु, लोइणु.

भवति न भवति [सं] स्त्री. बहिसु, मुबाहिसो, गाल्हूं डोल्हूं.

भवन [सं] न. (१) भवनु, जाइ, घर (२) हुअणु, थियणु.

भवनीय [सं] वि. हुअण-थियण जोगो.

भवरा [सं] पु. भौरु.

भ बलय, भवृत्त [सं] न. सिज जो फेरो-रस्तो, (इं) 'एक्लिप्टिक'.

भवानी [सं] स्त्री. (१) भवानी, पार्वती देवी (२) बुहिणी.

भवितव्य [सं] न. (१) आईदो, भावी, थियणी (२) भागु,

नसीबु, लेखु (३) होवनिहार, प्रालब्धु. भवितव्यता स्त्री. होअणहारी.

भविष्य [सं] न. (१) भविष्य, आईदो (२) भावी (३) अगकयी (४) भविष्य, मुस्तकिबलु. भविष्यकथन न. फाल, नबूत. भविष्यकाल पु. मुस्तकिबलु. भविष्यवाणी स्त्री. अगकयी. भविष्यद्वक्ता भविष्यवादी वि. अकयी कंदडु, नबी, फालची. भविष्यमाण वि. धींदडु, होवनिहार. भविष्यसूचक वि. होअणहारी गाल्हि अगु में ई डेखारींदडु, पहिरीई चिताउ डींदडु. भविष्योत्तर न. आईदि जी अगकयी.

भव्य [सं] न. कल्याणु, भलाई. वि. (१) शाही, आलीशानु (२) ठंसी, भभ्केवारो, डिसण जहिडो, सुहिणो (३) भावी, होअणहार.

भसकणे-भसकाविणे स.क्रि. टुंबणु, हणणु. भसका पु. टुंगु. भसभशीत वि. भुरणो.

भसाहा [सं] वि. (१) बेसुरो, बेढंगो (२) डिंगो फिडो, खहुरो (३) जाडो (४) गंदी ज़बान-आदत वारो, गदिलो.

भसित [सं] न. रख.

भस्म [सं] न. (१) भसम, भभूति, रख (२) चूरणु (३) कखु, घातूअ जी भस्म. भस्मणे अ.क्रि. भसमु थियणु. भस्मरोग पु. उली, बुख जी बीमारी, केतिरो बि खाइण खां पोइ बुख न लहण जी बीमारी. भस्मसात कि.वि. भसम-रख जियां, भसम जे हालति में. भस्मसात करणे साडे रख करणु, भसमु करणु. भस्मासूर पु. हिकु राकासु. वि. तबाही कंदडु. भस्मीकरण न. कंहिं शैइ खे भसम जे रूप में आणणु.

भळ स्त्री. चीर, डार.

भळभळ-ळा कि.वि. ज़ोर सां, घणो (रतु वगेरह वहणु).

भळभळणे अ.क्रि. ज़ोर सां वहणु (रतु). भळभळीत वि. आलीशानु.

भक्ष [सं] पु.न. (१) खाजु, खाघो, खाइण जी क्रिया (२) अनु (३) बखु. भक्षक वि. खाईंदडु. भक्षण न. खाजु, खाघो. भक्षणे स.क्रि. खाइणु. भक्षस्थानी पहणे बखु थियणु. भक्षित वि. खाघलु. भक्षी वि. खाईंदडु. भक्ष्य न. खाजु, अनु. वि. खाइण-जोगो.

भाई [सं] पु. (१) भाई, भाऊ (२) भाई, शखु (३) दोस्तु.

भाईचारा-बंदकी पु.स्त्री. भाईपी, भाईचारो.

भाऊ [सं] पु. भाऊ, अदो. भाऊगदी स्त्री. (१) गपागीह (२) अंधुधुध. भाऊजी पु. डेरु. भाऊबंदकी स्त्री. (१) भाईबंदी (२) भाऊरनि जो झगिडो, घरू झेडो, खानाजंगी. भाऊबीज स्त्री. भाऊबीज, कतीअ जी सहाई बीज, डियारीअ जे बिए डीहं ते भेनरू पंहिंजनि भाऊरनि खे तिलकु वगेरह डीदियूं आहिनि ऐं मोट में भाऊर भेनरनि खे भेटा डींदा आहिनि. आतेभाऊ पु. पुफाटु. नामेभाऊ पु. मारोटु. चुलत भाऊ पु. सौटु.

भाक [सं] स्त्री. (१) वचनु, पक, विश्वासु, अंजामु (२) इकरार (३) चविणी (४) नीजारी, वेनती. भाकस उत्तरणे वचनु पूरो करणु, वचनु पाइणु. भाकपालक पु. वचनु पाईंदडु. भाकणे स.क्रि. (१) अगकथी करणु (२) वचन जे रूप में का शैड भग्वान अगियां रखणु (३) घुरणु, वेनती करणु. भाकीत न. अगकथी, आईदो, फाल, पेशि गोई.

भाकड वि. (१) पछड, खीरु न डींदड (गांड़) (२) फसुलु न डुंदड (जमीन) (३) निसतो. भाकडकथा स्त्री. (१) बक बक, लबि लबि, बेबणु (२) उपकथा, आडी कथा.

भाकर-री [सं] स्त्री. ढोढो.

भाग [सं] न. भागु-नसीबु.

भाग पु. थकु, थकावट.

भाग [सं] पु. (१) भागु, भाडो, हिंसो, पती, (इं) 'शेअर' (२) विरह, विरहासत (३) मक्सदु (४) अन्धु (५) बहिरो. भाग घेणे बहिरो-हिंसो वठणु, शरीकु थियणु. भाड पडणे मजिबूरि करणु, मवाइणु. भागणे स.क्रि. वंडणु (हिसबनि में). भागधारक पु. भाईवारु, पतीदारु. भागनफा पु. वंडी, नफा जो हिंसो, (इं) 'डिवीडंड'. भागभांडवल न. 'शेअर कडपीटल'. भागाकार पु. (१) वंड (२) वंड उपति. भागणारा वि. वंडींदडु. भागी, भागीदारी स्त्री. भाईवारी, पतीदारी. भागी, भागीदार, भागीलदार पु. भाईवारु, पतीदार.

भांग [सं] पु. सींधि. भांगटिळा पु. फणी फूकारो, चोटी फणी,

हारु सींगारु. भांगवळ, भांगोळी स्त्री. सींधि.

भांग पु. भांग, समुंड जी वीरि लहणु, भाङ, (इं) 'नीप टाईड'.

भांग [सं] स्त्री. भंग (पिअण जी), गांजो. भांगेत तुळस स्त्री. बुरनि जे विच में सुठो शखु, खराबु गालिधुनि में का सुठी गालिह. भांगिष्ट, भांगी, भांग्या वि. भंगी, भंग पिअंदडु.

भागणे [सं] अ.क्रि. (१) थकिजणु (२) वबिजणु, झुकणु (३) हीणो थियणु, शिशिदरु थियणु (४) पूराजो थियणु (५) पुजणु, कमु निकिरणु (६) सुखी थियणु. भागलीक, भागवटा स्त्री.पु. थकु, हीणाई.

भागणे [सं] स.क्रि. वंडणु, (हिसाबनि में) वंड करणु.

भागणे स.क्रि.अ.क्रि. (१) कपणु, झिझा करणु (२) गाहु पटणु (३) भजणु, टुटणु.

भागलणे स.क्रि. रज कडणु.

भागविणे स.क्रि. (१) थकाइणु (२) कमिजोरु करणु (३) पूराजो करणु.

भांगा पु. बनी, खेतु, बनीअ जो टुकर-हिंसो.

भागिनेय [सं] पु. भाणेजो, भाणिजु. भागिनेयी स्त्री. भाणेजी.

भागूबाई स्त्री. भाजूकडु, कांडरु, नामडु.

भागेली पु. भाईवारु, पतीदार.

भाग्य [सं] न. (१) भागु, नसीबु (२) शानु शौकत. भाग्यवान वि. भागवानु, भागियो.

भाग्य वि. वंडण जोगो.

भाचर [सं] स्त्री. बठी.

भाचा [सं.प्रा] पु. भाणेजो. भाची स्त्री. भाणेजी.

भाजणे [सं.प्रा] स.क्रि. (१) भुवणु, सेकणु, तजु डियणु, पचाइणु (२) सताइणु (३) साइणु (४) लहसाइणु (५) भवणु, जरब करणु. भाजका-के वि. सेकियलु (अनु), पकलु, ततलु. भाजणी स्त्री. (१) भुवणी, भुव (२) चारि पंज दालियूं गडु करे सेके पीठलु अटो. भाजणूक स्त्री. सताइणु, जुल्मु, पीइणु. भाजलेले न. लहसाइयल-मेकियल-भुगल शैड. भाजवट स्त्री. (१) बिजु छटण खां पहिरीं जमीन साइण जी क्रिया (२)

साडियल जमीन. भाजणा पु. भुगलु दाणो.

भाजणे [सं] स.क्रि. वंडणु, भाडा या हिंसा करणु, वाटणु.
भाजक वि. (१) वंडीदडु (२) छेवु (हिंसाब में).
भाजणी स्त्री. (१) भजिणी, वंड (२) विरहासत (३)
खारणु (४) मटणु (हिंसाब में). भाज्य न. (१) अन्सु
(२) वंडीदडु अंगु (३) वंडणी रकम, फांडिणी.

भाजन [सं] न. (१) बर्तनु (२) वंड.

भाजी स्त्री. भाजी. भाजीपाला पु. सायूं भाजियूं.

भाट [सं] पु. चारणु, भट्ट. वि. बकबक्यो, बोलिरु.

भाट स्त्री.न. विकिरु, रेडु, वीरि लहण या पाणी लहण खां
पोड नदी-समुंड जी नजरि ईदड जमीन, लस. भाटले
न. (१) नाकबूली जमीन (२) कमंद जे फसुल लाड
ठाहियल जमीन.

भाटी स्त्री. (१) बिली (२) विकिरु, लस, (इं) 'सडंड
बडूक'.

भाड [सं] स्त्री. भाडि, भडुवत, पंहेजी जाल-भेण बियनि खे
बुरे कम लाड डेई वरितलु पैसो. भाडखाऊ. वि.
भाडिखाऊ, भडुओ. भाड्या वि. भाडियो.

भाड [हिं] न. बठी (भुगि. भुवण जी).

भांड [सं] पु. मसिखिरो. वि. निरुलजो.

भांड [सं] न. भांडो, बर्तनु.

भांड, भांडखोर वि. झेडाकार.

भांडण [सं] न. (१) भंडणु, झेडो, झगिडो, तकिरारु (२)
भनणु. भांडणे स.क्रि. विडहणु, झगिडो करणु, लडणु.

भांडप्रतिभांडक [सं] पु. डे वठु, का शैड डेई उन जे बदिले में
बी शैड वठणु, अदल बदल.

भांडवल [सं.हिं] न. पूंजी, मूडी. भांडवलदार पु. पूंजीपती,
सरमाएदार. भांडवलशाही स्त्री. शाहूकारशाही.

भांडार न. भांडार, भंडार, खजानो, गोदामु, अंबार, (इं)
'स्टोअर'. भांडारपाल पु. अंबारची, (इं) 'स्टोअर
कीपर'.

भांडिक पु. अबाबीलु (पखी), (इं) 'स्वडलो'.

भाडे न. भाडो, मसुवाड, किरायो. भाडेकरी पु. मसुवाडी,
किरायेदार. भाडेपट्टा पु. इजारिपटो, पटो, 'लीज'.

भाडोत्री वि. (१) भाडियतु (२) पैसो वठी कमु कंदडु.

भाड्याने वेणे भाडणु.

भाडे [सं] न. (१) भांडो, बर्तनु (२) तोफ-ब. भाडे फुटणे
भांडो फुटणु, फाटु फुटणु, पोल पधिरा यियणु.

भात [सं.हिं] न. भाति, चांवर, सारियूं. पु. रघल चांवर.
भातकरी पु. चांवरनि जो पोख कंदडु हारी. भातजमीन
स्त्री. चांवरनि जे फसुल लाड काराडूती जमीन.
भाततेण, भात्याण न. पलालु. भातवणी स्त्री. पेजु,
पेजी.

भांत [हिं] स्त्री. (१) रीति, तरीको, दंगु (२) भांति, किस्मु,
तरह. भात भातचा वि. भांति भांति जा.

भातकुली-ले स्त्री.न. (१) बारनि जी रांदि जंहे में कूड कूड
में रघण पचाडण जो कमु कयो वेदो आहे (२) इन
रांदि जूं शयूं.

भाता [सं.प्रा.हिं] पु. (१) बथी, तीरकशु (२) (लोहार जी)
धंवणि, धवणि, धौणी, धमणि, धूधो.

भातुके, भातूक न. (१) शैड, टोलु (बारनि लाड) (२)
मांझांदो (३) खाघो.

भादरणे स.क्रि. कूडणु (वार), ठेड्हो करणु, हजामत करणु,
लाख लाहिणु, कुतिरणु.

भादवा [सं] पु. बडो (महिनी). भाद्या वि. बडे में जावलु.

भादा, भाद्या वि. खसी कयलु (बैलु).

भाद्रपद [सं] पु. बडो महिनी.

भान [सं] न. (१) सुजगी, जाण, अहसासु (२) सुधि (३)
ध्यानु (४) यादि.

भान [सं] पु. सिजु.

भानगड [हिं] स्त्री. रोलो, म्यामिलो, झंझटु, रगिडो.

भानामती [सं] स्त्री. जादू टोणो, जादूगिरी.

भानु-नू [सं] पु. सिजु. भानुनंदन पु. (१) यमु (२) शनी (३)
कर्णु (४) सुग्रीवु. भानुवार पु. आरित्वार, आचर.

भांब-म [सं] स्त्री. सूंहं.

भांब [सं] न. भरमु.

भाबळा वि. बालो भालो, तमामु सादो.

भांबावणे [सं] अ.क्रि. भंभुलिजणु, भंभोलिजणु, मुंझणु,
हबकणु, वाडडो धी वजणु. भांब्या, भांबळ्या, भांबळ
वि. वेसरि खाघो, वाडडो, भरमी.

भाष स्त्री. वडो खूहु.

भाषटा-ट्या पु. ठगु, लुचु, फोरु, चोरु.

भाषा [सं] स्त्री. जाल.

भार [सं.फा] पु. (१) बार, बोझ (२) वजन (३) मज्मूजो, भीड़ (४) जवाबदारी (५) अहमियत (६) सेना (७) दाबु (८) जेरिबारी (कानून में). भारकस न.पु. बारिकशु, नोड़ी. भारग्रस्त वि. जेरिबारि. भारदस्त वि. वजनदार, वडो कीमती. भारदस्ती स्त्री. बारानो, वजनु, अहमियत. भारभूत वि. (१) गुरो, बार थियलु (२) बेकार. भारवाहक वि. बार खणंदहु-डोईदहु. भारिक पु. भरियतु, इमालु.

भारणी स्त्री. मोहु, कशशि.

भारणे अ.क्रि. मोहिजणु. स.क्रि. मुहणु, मोहिणु, वस में करणु.

भारणे अ.क्रि. गुरो थियणु.

भारत [सं] न. भारतु. भारतीय वि. भारतिय, भारत जो.

भारती [सं] स्त्री. (१) सरस्वती देवी (२) वाणी.

भारा पु. भरी, हड़, मूड़ी.

भारावणे अ.क्रि. (१) गौरो थियणु (२) मोहिजणु (३) सरीर गौरो थियणु.

भारी वि. (१) भारी, वजनदार (२) तमामु कीमती, उचो (३) बुलिवानु (४) बेहवि.

भारुड न. (१) मगजखाऊ गालिह-इकीकत (२) मुसीबत, बला, विघ्न (३) इल्जाम, कूबो (४) हिक किसम जो काव्यात्मक लोकनाटक.

भार्गव [सं] पु. (१) शुक्र ग्रह (२) परशुरामु (३) कुंभर.

भार्या [सं] स्त्री. पत्नी, जाल.

भाल [सं] स्त्री. भाले-तीर जो फार.

भाल [सं] न. निरुड, लालटु.

भाल स्त्री. कसमु.

भाला पु. भालो, नेजो.

भाला पु. नुवणि, ढंगु, खीरु डुहण वक्ति गांड जूं पोयूं टंगूं ब्रधण लाइ नोड़ी.

भालू-भालूक [सं] स्त्री. रिछु.

भाव पु. बहा, अधु, कीमत, मुलु. भाववाड स्त्री. चड्हति,

अधु वधणु.

भाव [सं] पु. (१) भावु, भावना (२) भगिती, सर्घा (३) मक्सदु (४) सुभाज, मन जी विरुती (५) जनमु, उत्पती (६) हालति (७) हस्ती, विजुडु (८) प्रेमु, नेहुं (९) माणु, माणो (१०) मुराद, मतिलबु. भावकंद पु. मनि कल्पना, दिली खयालु, (इं) 'सेन्टीमेंट'. भावगर्भ, भावगर्भित वि. लिकल मयनों-मतिलब वारो. भावगीत न. गीत जो हिकु किस्मु. भावप्रवृत्ति स्त्री. (इं) 'मूड'. भावरूप वि. हंदहु, हकीकी. भाववाचक नाम न. इसु जाति (व्याकरण). भावशुद्धी स्त्री. मन जी शुद्धी. भावार्थ पु. ततु, तातिपर्जु, मतिलबु. भाविक वि. सर्घालू भगुतु, जजिबाती. भावित वि. खयाली. भावुक वि. भगुतु, सर्घालू जजिबाती. न. भलाई. भाव्य वि. उपासना करण जोगो.

भावजयी-जय [सं] स्त्री. भाजाई.

भावंड न. भाउ भेण, भाउर.

भावणे अ.क्रि. (१) भावणु, वणणु (२) भाइ पवणु. स.क्रि. (१) भांडणु, समुझणु (२) इछा करणु.

भावन पु. आधार, असो.

भावना [सं] स्त्री. (१) भावना, मन जो लाइ (२) कल्पना, खयालु (३) भगिती, सर्घा मनु (५) उमंगु (६) सुभाज (७) जजुबो. भावनाप्रधान वि. जजुबाती. भावनिक वि. भावना जो, जजुबाती.

भावि, भावी [सं] स्त्री. भावी, आईदो, अगकषी. वि. अगिते हली धींदहु.

भावीण स्त्री. (१) भगवान जे शेवा लाइ अर्पणु थियल औरत. डिसो 'देवदासी' (२) वेश्या.

भावे अ. या.

भाव्य [सं] न. आईदो. वि. धी सधण जोगो, अगिते हली धी सधंदहु.

भाष [सं] स्त्री. (१) वचनु, वाइदो, कसमु (२) बोली, इकिरारु (३) भाषा, बोली (४) भाषणु. भाषण न. (१) गाल्हाइणु (२) भाषणु, व्याख्यान, तक्रीर. भाषा स्त्री. भाषा, बोली. भाषावार वि. भाषा मूजिबि,

भाषा जे लिहाजु खां थियलु. भाषाशास्त्र, भाषाविज्ञान
न. भाषा विग्यानु, (इं) 'लिंग्विस्टिक्', लिसानियात.
भाषांतर न. तर्जुमो, उल्थो, अनुवादु. भाषांतरित वि.
तर्जुमो कयलु-थियलु. भाषित वि. गाल्हायलु. न.
भाषणु, वचनु, जुमिलो. भाषी वि. गाल्हाईदडु.

भाष्य [सं] न. (१) टीका, समुझाणी (२) वचनु, कसमु (३)
शरह. भाष्यकार पु. (१) शास्त्रनि जी समुझाणी डींदडु
पंडतु (२) शंकराचार्यु. भाष्यदान न. वचन डियणु,
वाइदो करणु.

भास [सं] पु. (१) भास, समुझ, खयालु (२) शकु, भमु,
गुमानु, वहमु (३) धुंधली झलक (४) हिकजहिडाई.
भासणे अ.क्रि. भासणु, महसूस थियणु, डिसण में
अचणु, भांणु. भासमान वि. (१) चिमिकंदडु (२)
महसूस घींदडु, नजुरि ईंदडु.

भास्कर [सं] पु. भास्कर, सिजु.

भास्वर [सं] वि. तेजस्वी, चिमिकंदडु.

भाळ [सं] न. (१) निरडु (२) भाळु, भागु, नसीबु. भाळनेत्र
पु. शंकर.

भाळणे अ.क्रि. मुहणु, मोहितु थियणु, आशिकु थियणु, पिदा
थियणु.

भाळवण-णी-पत्र न.पु. सिफारशनामो.

भाळाभोळा वि. बालो भोलो, सादो.

भाळी स्त्री. (१) भरी (२) चपिडी (वैद्यक); भगल हडे लाइ
काठ जी पटी.

भिकार [सं] न. फकीरनि जो मेडाको, फकीर, बेखारी. वि.
कंगालु, घटि दर्जेजो, रदी, अदना, खसीसु.
भिकारचोट वि. बेखारी, फकीरु, कंगालु, ओछो, कीन
जहिडो, निकारु, कसीरकु. भिकारडा वि. (१) बेखारी
(२) कसीरकु, निकारु, तुछु, इकीरु. भिकारी पु.
बेखारी, फकीरु, कंगालु.

भिग न. (१) शीशो, कांचु (२) अखि जो बिलोरु, (इं)
'लेन्स'.

भिगरी स्त्री. फिरिणी, फिरमोटी.

भिगारणे स.क्रि. उछिलाइणु, फिटी करणु.

भिजकट, भिजका [सं.हिं] वि. थोरो आलो थियलु-पुसियलु.

भिजणूक स्त्री. भेज. भिजणे अ.क्रि. भिजणु, पुसणु,
आलो थियणु. भिजविणे स.क्रि. भिजाइणु, पुसाइणु,
आबोहणु, टेहणु. भिजत कांबळे न. इंधाइणु, इंधियलु
कमु. भिजाणा पु. भिजायलु दाणो (चणो वगेरह).

भिड, भिड [सं] न. टोली, मेडु.

भिडणे अ.क्रि. (१) भिडणु, मिलणु, गडिजणु (२) पडुचणु
(३) लगणु, चंबुडणु (४) विडहणु, कुशती खेडणु.
भिडविणे स.क्रि. (१) भिडाइणु, आमुहूं सामुहूं आणणु,
मिलाइणु (२) वेड्हाइणु, टकिराइणु (३) लपेटणु.

भिडस्त वि. लज्जारो.

भिडा [सं] स्त्री. इछा.

भिडी स्त्री. खांभाणी. डिसो 'गोफण'.

भिडू पु. भेची (संदि में).

भिणे [सं] अ.क्रि. डकणु, भउ थियणु, हीसिजणु.

भित-भित [सं] स्त्री. भिति. भितखंड, भिताड न. भिति
(बिना छिति जे).

भिते, भितळे न. उमाडी.

भितिपत्रक न. भिति ते चंबुडाइण जो इस्तहार जो पनो,
(इं) 'पोस्टर'.

भित्या, भित्रा वि. डकिणो, डिजिणो, कांडरु. भित्रेपणा पु.
कांडरता, डपु, बुजिदिली.

भिनणे [सं] अ.क्रि. अंदरि थिडणु, पेहणु, असुर करणु, जजुबु
थियणु.

भिन्न [सं] न. अणपूर (हिसाबनि में), (इं) 'फ्रिक्शन'.

भिन्नसंकलन-व्यकलन-गुणन-भाजन न. अणपूर जो
जोडु कट जर्ब ऐं वंड. भिन्न वर्गमूळ न. अणपूर जो
त्रियो मूलु. भिन्नपरिकर्म न. अणपूर जो त्रियो मूलु
कडणु.

भिन्न [सं] वि. (१) भिनु, त्रियो, निरालो (२) जुदा, धार
(३) वंडियलु (४) भगलु टुटलु. भिन्न
अंधकार-काळोख पु. गुधु. भिन्नता स्त्री. भेडु, जुदाई.

भिन्नावणे स.क्रि. ज़ोर सां हणणु.

भिरकांडा पु. (१) फेरी, चकरु, फिड्ती (२) अजायो
चकर-पंधु (३) फेरियूं पाइणु, फिरणु (४) गृही,
लहरो, भांउटी, चकरु. भिरकाविणे स.क्रि. उछिलणु,

जोर सां फिटी करणु, फहकाए हणणु.

भिरभिरी स्त्री. (१) भांउटी, चकरु (२) गुसे जी लहर, जोशु. भिरभिरे न. (कागज जी) फिरिणी. भिरे न. (१) मकडु (२) वलरु.

भिरं भिरं रंगाटु.

भिलावा, भिल्ल, भिल्लावा [प्रा] पु.न. भेलाओ (वणु ऐं संदसि फलु). डिसो 'बिबवा, बिब्बा'.

भिल्ल [सं] पु. भीलु.

भिल्लावणे स.क्रि. भिजाइणु.

भिवई स्त्री. भिरुं.

भिववणे स.क्रि. डकाइणु, डेजारणु.

भिजी स्त्री. (१) वीसी (खाधे जी) (२) भीसी (पैसनि जी).

भिसे [सं.प्रा] न. बिहु (खाइणु जो).

भिस्त स्त्री. (१) आधारु (२) मदारु, भरवसो.

भिस्ती [फा] पु. बिहिस्ती, पाणी दोईदडु.

भिक्षा [सं] स्त्री. बीख, पिन. भिक्षार्थी वि. बीख धुरंदडु, बेखारी. भिक्षेकरी पु. बेखारी, फकीरु.

भिक्षु-भू [सं] पु. सन्यासी, बुधि धर्म जो सन्यासी.

भिक्षुक [सं] पु. (१) पुरोहितु, ब्राह्मणु (२) बेखारी (३) सिराधु-यग्यु वगेरह कराए डखिणा वठी पंहिंजो पेटु पालींदडु ब्राह्मणु. भिक्षुकी स्त्री. ब्राह्मण जो कमु-धंधो.

भी [सं] स्त्री. भउ, डपु.

भीक [सं] स्त्री. (१) बीख (२) कमी, घटिताई. भीक घालणे लिहाजु करणु, मजणु. भीक न घालणे परिवाह न करणु, न बुधणु. भीक मागणे पीनणु, बीख धुरणु. भीक घालणे गरीबी अचणु, खुटणु. भिकेचे डोहाळे बदि इखलाकु थियणु, खरी खराबु थियणु. भिकबाळी, बिगबाळी वालो (मर्दनि जे कन जो). भिकणे न. बीख, फकीरी, गरीबी.

भीड स्त्री. (१) भीड़, गर्दी (२) कमी, अणाठ.

भीड [सं] स्त्री. (१) आदरु, लिहाजु, मुरवत (३) लज (३) डपु (४) वसीलो, वजणु, जोरु बारु, हलंदी. भीड खर्चणे जोरु हलाइणु, पंहिंजी हलंदीअ जो उपयोग करणु. भीड घालणे जोरु अणणु (बिए कंहिं शाखु ते). भीड चेपणे डपु लहणु. भीड धरणे (कंहिं खां) डकणु,

दडके में हुअणु, लज करणु. भिडेला गुंतणे चयो न मोटाइणु. भिडेचा वि. पूजि, मानवारो, हलंदीअ वारो. भीडभाड स्त्री. परिवाह, लिहाजु, डपु. भीडस्त, भिडस्त-य वि. लजारो, लिहाजु वारो.

भीति, भीती [सं] स्त्री. (१) भउ, डपु, दहशत (२) अंदेशो, शकु. भीत वि. डिनलु.

भीम [सं] पु. (१) भीम (२) बडोको, थुल्हो मतारो शाखु (३) हनूमानु.

भीरु, भीरु [सं] वि. डकिणो, डिनलु.

भीरु [सं] स्त्री. माई, यैगत.

भील पु. भीलु.

भीषण [सं] वि. भयानकु, खौफनाकु.

भीष्म [सं] पु. (१) पांडवनि जो डाडो मीष्म (२) बहादुर, जोधो.

भुई स्त्री. (१) भुई, जमीन, भूमी (२) सतहु, पटु. भुईचा लहान वि. डेंडो, बिंदिरो. भुईकोट पु. मैदान जो किल्लो-कोटु. भुईछत्री स्त्री. खुंभी, भुईफोडु. भुईमूग पु. बोहीमुड, मुडेरा. भुईरिंगणी स्त्री. पटपेरुं (वनस्पती). भुईसपाटी स्त्री. जमीन जो सतहु, पटु. भुईसरपट (वाढणारा) वि. पट ते उभिरंदडु (वनस्पती).

भुकटा, भुकटी पु.स्त्री. भुको, चूरो, बूरो, भोरि.

भुकट-ड वि. (१) बुखायलु, बोखिड, बुखियो (२) खसीसु, निकामो, कीन जहिडो (३) सुजी (जमीन).

भुकण न. कुतो. भुकणे स.क्रि. भौकणु.

भुका, भुकेला वि. डिसो 'भूक' में.

भुक्त [सं] वि. भोगियलु, वापिरायलु, खाधलु.

भुक्ती [सं] स्त्री. भुगति, भोजनु, खाधो.

भुगराळा, भुगा [सं] पु. भोरि, चूरो.

भुंगा [सं] पु. भिरंगु, भंउरु, भौर.

भुंगेरा पु. टिंडिणु.

भुज [सं] पु. (१) भुजु, बांहं, डौरो (२) हथु (३) टिकुंडे जो हिकु पासो (४) वकडु. भुज्या स्त्री. धनुष जी डोरि. डिसो 'ज्या'—३. भुजप्रतिभुज पु. चौकुंडे जा आमुहं सामुहं वारा व पासो.

भुजंग [सं] पु. नांगु, कारीहर.

भुजंगे स.क्रि. भुजंगु.

भुजा [सं] स्त्री. भुजु, भुजा, बांहें.

भुडा [हिं] पु. भुट्टो, मकाई संगु.

भुंदा वि. (१) बुसो, नंगो, उघाड़ो (२) ठेड़हो, मोड़ो, रे सिडो (जानिवरु) सखिणो. भुंड़ी गाय स्त्री. (१) रे सिडी गांड़ (२) गरीबु शाख्सु.

भुताटकी स्त्री. जादू टोणो, इसरारु. भुताटणे-भुतारणे अ.क्रि.

भूतारिजणु, भूताइजणु, भूतु लगणु. भूताबळ स्त्री. जिननि भूतनि जो मेड़ाको.

भुपकार, भुभुःकार पु. बांदरनि जूं रंडियूं-चीखूं.

भुभुक्षा [सं] स्त्री. बुख. भुभुक्षित वि. बुखायलु.

भुमका-की स्त्री. अफिवाहु, हुलु.

भुय [सं] स्त्री. भूमी, जमीन. भुयार न. सुरिंध, बुहिरो, तहखानो, गार. भुयारी वि. जमीन हेठि, जेरि जमीन.

भुरकट वि. भूरो.

भुरकण न. (१) शीहं जी गजगोड़ि (२) गजगोड़ि, चीख, रडि. भुरकणे स.क्रि. (१) गजगोड़ि करणु (२) सुरकी भरणु. भुरका पु. (१) सुरको (२) सूटो, कशु (बीडीअ जो).

भुरका वि. (१) भूरो, अछो (२) मेरेरो, मेरांझड़ो (३) भोरू.

भुरकट-ड वि. (१) भूरो (२) मेरांझड़ो (३) वीरानु जमीन. भुरकाड न. नाकबूली-खुशकु जमीन.

भुरकाड न. नाकबूली-खुशकु जमीन.

भुरका पु. सुरकी.

भुरटा चोर पु. सन्हो चोर, हथ छुहो, हथ छोहो, शैड लमाए भजी वेंदडु.

भुरदंड पु. तांवणु, चटी.

भुरळ स्त्री. भुलाओ, मोहु, रेच, रेब. न. छिडा बादल.

भुरळणे अ.क्रि. (१) बादल छिडा थी वजणु (२) बर्साति बंदि थियणु (३) मोहितु थियणु, आशिकु थियणु, फासणु. भुरळ घालणे मोहिणु, फासाइणु, बिबलाइणु, रेचणु.

भुरळणे स.क्रि. (१) ओजारु विझी टुंगु वडो करणु (२) अखर वडा-धुल्हा करणु.

भुरा वि. भूरो.

भुलणे [सं] अ.क्रि. (१) भुलणु, भंभुलिजणु (२) मोहितु

थियणु, पाणु विसिरणु, सुधि वजणु. भुलवण स्त्री.

भुल्कार, मोहिण जी क्रिया, मोहितु थियण जी

हालति. भुलवणा वि. मोहींदडु. भुलविणे स.क्रि. (१)

मोहिणु (२) रम्जुनि सां फासाइणु, वस में करणु.

भुलावणी स्त्री. भंभुलिजणु-मुंझण जी हालति, ठगी.

भुली स्त्री. बे सुरती, मोहु, भमु.

भुवई स्त्री. भिरुं, पलकु.

भुवन [सं] न. (१) संसार, दुनिया, जगु, लोक (२) घर (३) शहर (४) जगह, हंघु (५) पाणी.

भुशी, भुंशी स्त्री. तुहु, तुही.

भुसकटा, भुसकुरा पु. तुहु, बुहु, भूसो.

भुसभुशीत वि. भुरणो, टाकुओं, अणभो.

भुसा [सं] पु. बूसो, तुहु, बुहु, भूसो, बूरो. भुसार न. अनाज जो वापार, अनु. भुसारी पु. अनाज जो वापारी, अन पिड्यो.

भुसारचे, भुसाळणे अ.क्रि. रोटी खाइणु.

भुळभुळीत वि. खुशकु, भुरणो.

भू वि. धींदडु, कंहिं मां पैदा थियलु.

भू [सं] स्त्री. भू, भूमी, धरती, पिरखी. भूकंप पु. भूकंपु, जलजिलो. भूगणित न. जमीन माप जो शास्त्र, भू विद्या, (इं) 'जिऑडिसी'. भूगर्भ न. धरतीअ जो अंदिरियों तहु. भूगर्भवास पु. गुफा-गार वगेरह में रहणु. भूगर्भशास्त्र न. भू विद्या, धरतीअ जे अंदिरियों हिसे जो अभ्यासु कंदडु शास्त्र, (इं) 'जिऑलॉजी'. भूगोल पु. धरती रूपी गोलु, जाग्राफी. भूचर वि. जमीन ते फिरंदडु-रहंदडु (साहवारो). भूचुंबकत्व न. धरतीअ जी कशशि. भूजलचर पु. जलघलवासी. भूतल-ळ न. धरतीअ जो सतहु, पिरखी. भूतल विद्या स्त्री. पिरखीअ जे सतहु जी विद्या. भूतारण न. जमीन गिरवी रखणु. भूतैल न. धरतीअ मां निकिरंदडु तेलु, (इं) 'पेट्रोलिअम'. भूदेव पु. बाहणु. भूधर पु. (१) पहाडु (२) नांगु (३) राजा. भूधारक पु. जमीन धारणु कंदडु, पंहिंजी जमीन वारो. भूपती पु. भूपु, भूपतु, राजा. भूपृष्ठ न. धरतीअ जो सतहु, पटु. भूमंडल न.

पिरखी रूपी गोलु. भूमध्य समुद्र न. भूँ विचु समुंद्र.
भूमध्यवृत्त न. खतुस्तवा. भूमापक पु. जिरिबिक्शु,
सरवेरु, (इं) 'सर्वेअर्'. भूमिती स्त्री. जमीन मापण
जो शास्त्रु, जामेट्री. भूरुह पु. वणु, वनस्पती. भूलोक
पु. इहलोकु, पिरखी. भूविज्ञान न. भू विद्या, (इं)
'जिऑलॉजी'. भूशलाका, भूशीर स्त्री.न. रासि,
मयाहरु, समुंड अंदरि वियल जमीन जी कुंड या
टुकरु, (इं) 'केप', 'हेडलंड'. भूस्तरशास्त्र न. भू
विद्या, 'जिऑलॉजी'.

भूक [सं.प्रा] स्त्री. (१) बुख (२) इछा, वासना. भूक मारणे
बुख मारणु. भुके मरणे बुख मरणु. भुकेचा कोवळा वि.
बुख न सही सधंदडु. भुकाळू वि. बोखंडू, बुखियो.
भूकेकंगाल वि. बेहदि गरीबु. भुकेला वि. बुखायलु,
बुखियो. भूकबळी पु. बुख मुओ.

भूजपत्र [सं] न. भोजुपत्र.

भूत [सं] वि. थी वियलु, गुजिरियलु, माजी. भूतकाळ पु.
जमानु माजी, माजी. भूतकालवाचक धातूसाधित इस्तु
मफळलु (ग्रामर में). भूतपूर्व वि. माजीअ जो, अगूणो.
भूतलक्षी वि. गुजिरियल सां लगंदडु, (इं)
'रिट्रॉस्पेक्टिव्'.

भूत [सं] न. (१) भूत, जिनु (२) उहे मूलु तत जिनि मां
जानिदारि या बेजानि सिरिष्टीअ जी रचना थी आहे
(पिरखी, पाणी, तेज, हवा या आकासु) (३) प्राणी,
साहवारो. भूतजात न. सभु जीव-साहवारा. भूतत्रय न.
पृथ्वी आबु ऐं तेजु. भूतदया स्त्री. साहवारनि ते दया
करणु. भूतपीडा-बाधा स्त्री. लगिता, जिनु लगणु,
लगति. भुताटकी स्त्री. जादूगिरी, जादू टोणो.
भुताटक्या पु. भोपो. भूतांत पु. कालु, यमु. भूतात्मा
पु. सरीरु, देहि, आत्मा. भुतारा, भुतेरा पु. भूतारी,
झाड विसंदडु, जिनु कढंदडु. भुतावळ-बळी स्त्री.
भूतनि जो मजमूओ-मेडु. भूतेखेते न. भूत प्रेत वगेरह,
जिन भूत.

भूपाळी स्त्री. असुर जो गाडणु जो हिक रागु.

भूमि-मी [सं] स्त्री. (१) भूमी, पिरखी (२) बुनियादु, मूलु
आधार. भूमिका स्त्री. (१) धरतीअ जो सतहु (२)

नाटक में वेसु, पार्दु (३) आधार (४) भूमिका, (इं)
'प्रिफेस्'. भूमिगत वि. (१) जमीन में पूरियलु (२)
लिकलु, गाडु थियलु. भूमिजा स्त्री. सीता. भूमितल
न. धरतीअ जो सतहु. भूमिशापी वि. पट ते उभिरंदड
(वनस्पती). भूमिहीन वि. जमीन खां महूरुमु.

भूय: [सं] क्रि.वि. वरी वरी, हर हर.

भूर्ज [सं] पु. भोजु (वणु). भूर्जपत्र न. भोजुपत्र.

भूल स्त्री. (१) बेहोशी (२) बेहोशु करण जी दवा,
'क्लोरोफार्म' (३) भुल, चुक, विसारणु.

भूषण [सं] न. (१) भूषणु, ठाहु सींगारु (२) गहिणो, जेवर.
भूषविणे स.क्रि. सींगारणु, सजाडणु, सुहिणो बणाडणु.
भूषित वि. सींगारियलु, सजायलु.

भूस [सं] न. भूसो, बूसो, तुहु.

भृकुटी [सं] स्त्री. भिरकुटी, भिरुं.

भृंग [सं] पु. भिरंगु, भौरु, भंजुरु. भृंगराज पु. भंगिरो,
बंखिरी (बूटी). डिसो 'माका'.

भृत्ति-त्या [सं] स्त्री. मजुरी, पघारु, भाडो.

भे न. भज, डपु. भेकड वि. डकिणो, कांडरु.

भेक [सं] न. डेडरु.

भेकणे अ.क्रि. जोर सां रुअणु.

भेग स्त्री. डार, चीर, फोटि.

भेट स्त्री. (१) मुलाकात, गडिजाणी (२) भेटा, नजिरानो,
सूखिडी (३) भाकुरु. भेट नोंद पुस्तक न. मुलाकियुनि
जो किताबु, (इं) 'विजिट बुक'. भेटणे अ.क्रि. (१)
गडिजणु, मिलणु, मुलाकात करणु, भाकुरु पाडणु
(२) हासलु थियणु, मिलणु. भेटविणे स.क्रि. (१)
मिलाडणु, मुलाकात कराडणु (२) भाकुरु पाराडणु.

भेड न. भज, डपु. वि. डकिणो, कांडरु. भेडसावणे स.क्रि.
डकाडणु, डेजारणु, धम्की डियणु. भेडसावणे न.
ओणू, ओडो. डिसो 'बुजगावणे'.

भेंडा पु. मिटीअ जी कची सिर.

भेंडा पु. कमरि, चेल्ह.

भेंडी स्त्री. भीडी.

भेंडोळा, भेंडोळे पु.न. गोलो, गोदो, वेड्हो.

भेण न. भज, डपु.

भेणीस [सं] स्त्री. भेण.

भेत [सं] न. फार, फाक, टुकर.

भेद [सं] पु. (१) भेद, फरक, तफावत (२) जुदाई, धार
धियण जी क्रिया (३) चीर, डार (४) गुश्त, राजु
(५) अणबगति, निफाक. भेदअर्थ, भेदार्थ पु. ब्रियो
मक्सदु-मतिलबु. भेदभाव पु. भेदभाज, पराओ
समुझण जी भावना. भेदक वि. (१) भवंदडु (२)
नासु कंदडु (३) जुदा कंदडु. भेदणे स.क्रि. (१) भवणु
(२) जुदा करणु (३) फरक करणु. भेदन न. जुदा
करण जी क्रिया. भेदाभेद पु. भेदभाज, जुदाई, ब्रियाई.
भेदित वि. जुदा कयलु. भेदी, भेद्या पु. भेदी, गुश्त
जाणंदडु, फितूरी, जासूस. भेद्य वि. भेदिय, हंघाडतो,
संघाडतो, जुदा करण-भवण जोगो.

भेदह वि. डकिो, बुजदिलि.

भेदरणे अ.क्रि. डकणु, डिजणु, मुंझणु. भेदरट वि. डकिणो,
बुजदिलि.

भेदवणे स.क्रि. टां टां करणु (डेडर).

भेर स्त्री. बेरि, बेरनि जो वणु.

भेर, भेरी [सं] स्त्री. भेरि, वडो नगारो.

भेल, भेली स्त्री. भेली, दिमी (गुड जी), गुड जो गुंदो.

भेष, भेष [सं] पु. वेसु, पोशाक.

भेषज [सं] न. दवा.

भेसळ स्त्री. मिलावट, खोटि. वि. मिलावटी, गडियलु.

भेसूर वि. भवाडतो, भायनकु.

भेळ स्त्री. भेल, मिलावट, मुठ, गडियल शयूं.

भोई स्त्री. जमीन, पटु. डिंसो 'भुई'.

भोई पु. कहारु, डोली खणंदडु.

भोक न. टुंगु, सोराखु, खालु. भोकणे स.क्रि. टुंगु करणु,
टुंबणु.

भौक पु. भौक (कुते जी), चीख. भोकणी स्त्री. भौक,
भौकणु, रडचूं करणु.

भोकर स्त्री. गेदूडी (वणु), गेदूडो. भोकरी स्त्री. गेदूडी.

भोकसा-से पु.न. टुंगु, बिरु.

भोकाड, भौकाड न. खुलियलु वातु-बूथु (रुजण वक्ति).

भोकाड पसरणे जोर जोर सां रुजणु.

भोक्ता [सं] वि. (१) भोगींदडु, उपभोग वठंदडु (२)
अनुभज वठंदडु (३) खाइण पिअण जो शौक्रीनु (४)
शायकु, शैदाई, चाहींदडु (५) जाणू (६) कोडियो.

भोग [सं] पु. (१) भोगु, भोगणु, सुख-दुख जो अनुभज (२)
इस्तिअमालु (३) देवता अगियां लग्नयलु भोगु (४)
नसीबु (५) तकिलीफ. भोगवटा पु. (१) इस्तिअमालु
(२) कब्जो, दखलु, (इं) 'ऑक्यूपन्सी'. भोगवटादार
पु. कब्जेदार, (इं) 'ऑक्यूपंट'. भोगविलास पु.
भोगविलासु. भोगक्षम न. सरीर. वि. भोगण जोगो.
भोगासक्ती स्त्री. नफसानियत. भोगी वि. भोगी,
अयाशु. भोगणे स.क्रि. (१) भोगणु (२) वापुराइणु
(३) लोइणु.

भोग न. टुंगु. वि. बे अकुलु.

भोगळ स्त्री. तूतारी.

भोगळ-ळा वि. (१) ढिलो (२) पोरो (३) छसो, चरबटु,
अनाडी (४) उघाडो.

भोंगा पु. घुघू (कारखाने जो).

भोज [सं] न. (१) आनंदु, खुशी (२) प्रेमु, शौकु (३)
भोजनु (४) वडाई, अहमियत.

भोजन [सं] न. भोजनु, मानी. भोजनभाऊ पु. खाधे जो
खोबिलो. भोजनीय वि. खाइण जोगो. भोजिणे स.क्रि.
मानी खाराइणु, भोजनु कराइणु. भोज्य वि. खाइण
जोगो (शैइ-अनु-खाधो). न. खाधो.

भोट वि. चरबटु.

भोंडा वि. (१) बुडो (२) सुजो, बुसो.

भोंदू वि. ढोंगी, पाखंडी, लुचो.

भोपळा पु. (१) कदू, एराओ, पेठो (२) शुल्हो ऐं फेफो शखु
(३) बुडी. आदपाव भोपळा आणि अडीच शेर तेल
कसीरे जी कुती, टके जा खाए टुकर.

भोबडा वि. भुडो.

भो भो क्रि.वि. भौं भौं करे. पु. कुतो.

भोम, भोमाड न. कुवाकिरि, किउलियुनि जो घर-दंडो, (इं)
'अइंट हिल्'.

भोब, भोबड-डी स्त्री. भाउंटी, भांवाटी, चकरु, फेरी-रो.

भोवणे अ.क्रि. (१) भाउंटी अचणु, चकरु अचणु (२)

भोगणु, लोड़णु (३) गोलु फिरणु.
 भोवती, भोवताला कि.वि. चौधारी, चौगरदि.
 भोवनी स्त्री. (१) बुहिणी (२) शुरूआत (३) सगुणु.
 भोवरा [सं] पु. भौरु, भँउरु.
 भोवरा पु. (१) लाटू (२) कुनु. भोव-न्यात सापड़णे मुसीबत में फासणु. भोवरकडी स्त्री. भंवरकली, (इं) 'सेविवल'. भोवरजाली स्त्री. लाटूअ जी डोरि.
 भोवळ स्त्री. भांवाटी, चकरु, फेरी, भौरी.
 भोवाडा पु. (१) चकरु, फेरो (२) फज़ीहत, बेड़ज़ती (३) सांगु.
 भोसकणे स.क्रि. टुंबणु, हणणु, अंदरि विज्ञणु (चाकूं वगेरह).
 भोसडी [सं] स्त्री. चुडु.
 भोळा पु. शंकरु. वि. (१) बालो बोलो, सादो (२) मूर्खु, डाहिरी.
 भौतिक [सं] न. पंजनिमहाभूतनि जो ठहियलु सरीरु (डिसो 'भूत'-२. वि. (१) पंजनि महाभूतनि बाबति (२) साहवारनि बाबति, जग बाबति, दुनियवी, जिस्मानी, बदनी, मादी. भौतिकता स्त्री. जिस्मानियत, मादियात. भौतिकी स्त्री. इल्मु तबई, (इं) 'फिज़िक्स'.
 भौम [सं] पु. मंगलु ग्रहु. भौमवार पु. मंगलु (वारु-डीहूं).
 भौम [सं] वि. भूमीअ बाबति, धरतीअ बाबति. भौमिक वि. धरती-पिर्ध्वीअ जो, हिन लोक जो.
 भ्या न. भउ, डपु. भ्याड वि. डकिणो, कांडरु.
 भतार पु. भतारु, पती.
 भम [सं] पु. (१) भमु भरमु (२) फिरणु, फेरी (३) वहमु, शकु (४) मन जो मूँझारो (५) गलतिफहमी. भमरस पु. (१) मोहु (२) शराबु. भमहत वि. भम में पियलु. भमज्ञान न. गलतिफहमी. भमिष्ट वि. भरमी, मुंक्षियलु, सौदाई, चरबटु.
 भमण [सं] न. (१) फिरणु (२) घुमणु फिरणु (३) भिटिकणु, रुलणु. भमणे अ.क्रि. (१) भमणु, भुणणु,

भमणु, भिटिकणु (२) गोलु फिरणु (३) भिरमणु, गुमराहु थियणु, रस्तो भुलिजी पवणु. भमता वि. भिटिकंदडु, रोलाकु. भमंती स्त्री. फिरणु, घुमणु.
 भमर [सं] पु. (१) भौरु, भंउरु (२) भौरी (वारनि जी).
 भमर कीट पु. डेंभू.
 भंश [सं] पु. (१) जिवालियत, नासु (२) मूँझारो, चरियाइण (३) पछो निकिरणु, गीहाणि निकिरणु. भंसणे अ.क्रि. भष्ट थियणु, किरणु, नासु थियणु. स.क्रि. भरमाइणु, मुंझाइणु, भंभुलाइणु, केराइणु.
 भष्ट [सं] वि. भुगलु, रघलु.
 भष्ट [सं] वि. (१) भष्ट, किरियलु, पलीतु थियलु (२) बदिचलि (३) रुशवत वठंदडु. भष्टाचार पु. (१) नापाकाई, किनाई, पलीताई (२) रुशवतखोरी. भष्टविणे स.क्रि. भष्ट करणु, आउटो करणु.
 भ्रांत [सं] वि. (१) चुक कयलु (२) मुंक्षियलु, शक में पियलु (३) फेरो पातलु, गोलु फिरियलु. भ्रांति-ती स्त्री. (१) भमु, वहमु (२) अग्यानु (३) गलतिफहमी (४) मूँझारो (५) शकु (६) चुक. भ्रांतिखोर वि. शकी. भ्रांतिष्ट, भ्रांत्या वि. शकी, वहमी, सदाई चुक कंदडु.
 भ्राता [सं] पु. भाउ. भ्रातृजाया स्त्री. भाजाई. भ्रातृव्य पु. भाइटियो.
 भ्रामक [सं] वि. मूँझारे में विभंदडु, शकु पैदा कंदडु (२) ठगु. न. चक्मकु. भ्रामक शोभा स्त्री. चश्मबंदी, मंडु, (इं) 'ग्लडमर'.
 भ्रकुटी स्त्री. भिरूं.
 भू [सं] स्त्री. भिरूं.
 भूण [सं] पु. (१) गभु, गर्भु (२) गर्भवारो बारु. भूणशास्त्र न. (इं) 'एम्निओलॉजी'. भूणहत्या स्त्री. गार जी हचा, गर्भु केराइणु. भूणहत्यारा वि. गभ जी हचा कंदडु.

म

म मराठी वर्णमाला जो पंजवीहों हर्फु सहीह.

म ॥ (संक्षेप) मज्जकूर.

मऊ वि. (१) कोमलु, कूंअरो, नरमु (२) लसो (३) शांति.

मकबरा [अ] पु. मकबिरो.

मकर [सं] पु. (१) मंगरु, वाघू, मांगरुमछु (२) मकर रासि.

मकरध्वज पु. मदनू, कामदेवु. मकरवृत्त न. मकरि धेरो, जदी धेरो. मकरसंक्रांत स्त्री. सिजु मकर रासि में अचण जो डीहूं, उतराङ्ग जी शुरूआत, तिरमूरी, मकर संक्रांति.

मकर [अ] न. मिखिरु, डोंगु, दगा, ठगी.

मकरंद [सं] पु. (१) गुलनि जो रसु (२) सुगंधि.

मका, मकई पु. स्त्री. मकाई. मकाणा पु. (१) मकाईअ जो दाणो (२) डोडो, कमल गुल जो बिजु.

मकाण-न [अ] न. मकानु, घर.

मक्ता [अ] पु. मकात्तू, ठीको, (इं) 'कांट्रैक्ट'. मक्तेदार पु. मकातेदारु; ठीकेदारु, पटेदारु. मक्तेदारी स्त्री. मकातेदारी, ठीकेदारी, हिकहटी.

मख [सं] पु. यगु.

मखमल [फा] स्त्री. मखमलु, बखिमलु. मखमली वि. बखिमली.

मखर न. शालरि या रेशिमी कपिड़ा वगेरह टंगे सजायल जगह.

मखलाशी [अ] स्त्री. (१) मंजूरी (२) फैसिलो (३) टीका, समुझाणी (४) सनद.

मखी, मख्खी [सं] स्त्री. (१) निशानो (२) मखि (३) खूबी, राजु, लिकलु मतिलबु (४) रीति, अटिकल.

मख्ख वि. सिमिणो, अंदर जो कारो.

मग क्रि.वि. पोड़, तंहिं ते.

मगज [फा] पु. (१) मगजु, गभु, गरु (२) ततु (३) अणी.

मगण [सं] न. महिमा.

मगन [सं] वि. (१) मगनु (२) खुशि.

मगर [सं] पु. मंगरु, मांगरुमछु, वाघू.

मगरी स्त्री. (१) मदियानु (२) बारे में बूटनि जी कतार (३) बंदु.

मगरूर [अ] वि. मगरूर.

मंगल [सं] न. (१) कल्याणु, भागु (२) शुभु कार्जु (३) सुखे सुगुणु. पु. मंगलु ग्रह. वि. शुभु, भागुवारो, सुगुणाइतो. मंगलकार्य न. मंगलु कार्जु, कारिजु मंगलु, -शादी-जणियो वगेरह. मंगलजननी स्त्री. पिरखी. मंगलदायक वि. शुभुदाइकु. मंगलबाद्य न. शुभु साजु. मंगलवार पु. मंगलवार. मंगल(ळ)सूत्र न. मंगलसूतरु, सुहागु जे निशानीअ जो कारनि मणियनि जो हारु (औरत लाइ). मंगलाचरण न. मंगलाचरणु, कम जी शुरूआत, शुरूआति में कयल ईश्वर जी साराह. मंगलाष्टक न. (शादी-जणिये जे मोक्प ते) आसीस जा श्लोक.

मंगळ [सं] पु. मंगलु ग्रह.

मंगळ [सं] न. कम जे शुरूआत में कहिं देवता जी कयल साराह, सारह जो गीतु. मंगळमूर्ती पु. गणेशु. मंगळवार पु. मंगलवार, अडारो. मंगळसूत्र न. सुहागु जे निशानीअ जो कारनि मणियनि जो हारु, मंगलसूतरु.

मंगळणे स.क्रि. (१) ठगणु, गोही डियणु (२) वसि करणु (३) भोगणु.

मंगूस न. नोर.

मग्न स्त्री. 'मॅग्नेशियम' धातु.

मग्न वि. बुडलु, मगनु, मशगूलु. मग्नता स्त्री. मशगूली, लंज.

मघवा [सं] पु. इंदु.

मघा, मघाशी क्रि.वि. (१) हाणे (२) अगाणो, थोरी देरि अगु.

मंच, मंचक [सं] पु. (१) पलंगु, खट (२) मंचु (३) मंजो.

मचणे अ.क्रि. मचणु, मस्ती करणु, विड्ढणु.

मचमचीत वि. बेसवादी, निसतो.

मचविणे स.क्रि. मचाडणु.

मचूळ वि. फिको, बे सवादी, लिसो.

मच्छ [सं] पु. मछु, मछी. मच्छीमार पु. मछीमारु, मुहाणो, माछी. मच्छीमारी व्यवसाय पु. मछीमारीअ जो पेशो, खाटिको घंघो.

मच्छर [सं] न.पु. मछरु. मच्छरदाणी स्त्री. मछरदाणी.

मज स.ना. मूखे, मुंढिंजे.

मजकूर [अ] पु. (१) मजकूर (२) हकीकत, गाल्हि (३) बयानु (४) क्रीमत, हिसाबु (५) उपाजु, तजिवीज (६) वीचार, सलाह वि. मये जाणापलु-लिखियलु.

मजगतीं [सं] क्रि.वि. विच में, दरिमियानि. वि. विचों.

मंजन [सं] न. (१) मंजनु, डंद साफु करण जो चूरणु (२) शैड मलण जो साधनु.

मजबूत [अ] वि. मज्जिबूत.

मंजरी, मंजिरी [सं] स्त्री. गुलनि जो छुगो (तुलिसीअ जो), बरु.

मंजल [अ] स्त्री. (१) मंजल (२) मंजलगाहु (३) सजो डींहुं हलंदे कयलु सफरु (४) पाणो.

मंजला [अ] पु. (१) माडि, मंजल (इमारत जी) (२) तहु, पर्त, पर्दो.

मंजा [फा] स्त्री. (१) मंजो (२) सवादु (३) अलोली. मंजेदार वि. मजेदार.

मंजिष्ठा-ठा न.स्त्री. मनुठ (वनस्पती), फरह.

मंजु [सं] वि. (१) सुहिणो, मोहिणो (२) मिठो.

मंजुल-ळ [सं] वि. मिठो, मधुरु, शीरीनु.

मंजुषा, मंजूषा [सं] स्त्री. पेती.

मंजूर [फा] पु. मंजूरु. मंजुरी स्त्री. मंजूरी, कमिअत.

मंजूर [अ] वि. मंजूरु. मंजुरी स्त्री. मंजूरी, मोकल, इजाजत.

मंज्जन [सं] न. (१) टुबी (२) सनानु.

मंज्जा [सं] स्त्री. (१) मिज, मित्रु, मिखु, मगजु (२) चरबी, मगजु (३) गरु, सतु. मंज्जातंतु पु. नस, तंतु, (इं) 'नरव'. मंज्जा विज्ञान न. (इं) 'न्यूरोलॉजी'.

मंज्जाव पु. रोक, झल, मन्अ.

मटकणे, मटकाविणे स.क्रि. (१) गिरिकाडणु, हडपु करणु (२) झपो हणी पकिडणु.

मटकन, मटदिशी क्रि.वि. (१) यकिदम, फौरन (२) माठि करे.

मटका पु. मटिको (जूआ).

मटका पु. कमरि.

मटकी [सं] स्त्री. मुठनि जहिडो हिकु अनु.

मटार पु. मटर.

मठ पु. डिसो 'मटकी'.

मठ [सं] पु. (१) मड्ही (२) मठु, साधुनि जे रहण जो आस्थानु (३) टिकाणो.

मठ, मठ [सं] वि. मोगो, मोगो, मटर.

मठारणे [सं] स.क्रि. (१) लाडु कोडु करणु, चुमणु चटणु (२) मनु फेराडणु. अ.क्रि. फट जो अंगूरजणु, फट भरिजणु.

मठ्ठा पु. (ड्हीअ जो) मठो.

मठ्ठ्या वि. मोगो, सुस्तु, टोटी.

मड, मडे न. (१) मडहु, लाशु (२) तकिलीफ डींदहु शख्तु.

मंड [सं] पु. (१) पेजी, पेज (२) शैड जो सतु.

मंड [सं] वि. (१) निळरु, हठी (२) मुडो.

मंडई [सं] स्त्री. (भाजियुनि जी) मंडी, मार्केटु.

मंडकी-के [सं] स्त्री.न. मटिको, मटु.

मंडण-न [सं] न. (१) सूंह, शोभा, सींगारु (२) गहिणो (३) सिधि करणु.

मंडप [सं] पु. मांडो, शामियानो. मंडपी स्त्री. मंडिणी.

मंडम, मंडम [इं] स्त्री. मंडम.

मंडल-ळ [सं] न. (१) मंडलु, गोलु, घेरो (२) चंडु (३) देसु, मुल्कु (४) सिज-चंड जो घेरो (५) सभा, मंडिली, मंडलु, (इं) 'बोर्ड' (६) टिकी (चंड जी).

मंडली-ळी स्त्री. (१) मंडिली, सभा (२) जाल.

मंडित [सं] वि. सींगारियलु.

मंडूक [सं] पु. डेडरु.

मंडूर [सं] पु. लोह जी कटु.

मडे [सं] न. मडहु, लाशु, मुर्दो.

मंडोदरी [सं] स्त्री. डेडिरी.

मढ [सं] पु. (१) पाठशाला (२) आशिरमु, गुफा (३) कोटी.

मढणे, मढविणे [हिं] स.क्रि. मड्हुणु, वेड्हुणु. (चमु, चांदी वगेरह). मढीव वि. मड्हुयलु.

मढी स्त्री. मड्ही, झुपिडी.

मढे न. मड्हु, लाशु, मुर्दो.

मण [सं] पु. मणु.

मणका पु. (१) वडो मणियो (२) मणको (३) मणको (पुढीअ जो), करंधो (४) कपी, चरखी, (इं) 'पुली'.

मणगट न. कराई.

मणि, मणी [सं] पु. (१) मणि, मणियो (२) मणको, (इं) 'अड्टरम्' (३) बूँडि (४) सिरिष्ठु माण्हू. मणिपूर न. तुनी, दुन वटि हिकु चकर. मण्यार पु. फूकिणि, पिअणि (नांगु). मण्यार पु. मन्हेचारी, स्टेनर.

मत [सं] सना. मुहिंजो.

मत [सं] न. (१) मतु, रायो, कल्पना, भावना, मन जो वीचार, राइ (२) पंथु, रस्तो (३) पाखंडु (४) इजाजत (५) वोटु, (इं) 'वोट'. मतदार वि. वोटु डींवडु. मतदारसंघ पु. तकु, चंडुनि जो हिंसो. मतपत्रिका स्त्री. वोटु, वोट जो कागजु. मतप्रणाली स्त्री. मतो, अकीदो. मताधिकार पु. चंडुनि में वोट डियण जो हकु.

मतंग [सं] पु. हाथी.

मंतरणे स.क्रि. मंतर पड्हुणु-हणु, वस में करणु, मोहिणु.

मंतरलेला वि. मंतर पड्हुयलु-हंधलु, वस में कयलु.

मतलब [अ] पु. मतिलबु.

मतव्य [सं] वि. वीचार करण जोगो. न. वीचार, राइ.

मति, मती [सं] स्त्री. (१) मति, समुझ, अकुलु, बुधी (२) मनु, वीचार (३) इरादो (४) इछा. मतिभ्रम पु. गलतिफहमी. मतिमंद वि. कमि अकुलु, मोगो. मतिमान-वंत वि. बुधीअवारो, सियाणो.

मत्कृण [सं] पु. मुंघुणु.

मत्त [सं] वि. (१) नशे में चूरि-मस्तु (२) चरियो (३) मगिरूर.

मत्ता [अ] स्त्री. मताअ, मिलकियत.

मंत्र [सं] पु. (१) मंतर, जादू (२) गुप्ती सलाह (३) अटिकल. मंत्रप्रयोग पु. मंतर हणु-पड्हुणु, जादू टोनों करणु, पड्ही विज्ञणु. मंत्राग्नी पु. मंतर पड्ही लाशु साइणु-अग्नी संस्कार करणु. मंत्रज्ञ वि. मंत्रविज्ञा जो ज्ञाणु, झाडो. मंत्रालय न. मंत्रालय, (इं) 'मिनिस्ट्री'. मंत्री पु. (१) मंत्री. वज्जिरु (२) झाडो, झाइ विसंदहु. मंत्रीमंडळ न. मंत्रीमंडलु, वज्जिरात. मंत्रिक वि. झाडो, मंत्रविद्या जो ज्ञाणु. मंत्रोपदेश पु. (१) मंतर डियणु (२) सलाह मसलिहत.

मत्सर [सं] पु. हसदु, साडु, रीस, चावति. मत्सरी वि. हासिदु, चावती.

मत्सर पु. मछरु.

मत्स्य [सं] पु. (१) मछु, मछी (२) हथ जी रेखा (३). तिरु (बदन ते). मत्स्यव्यवसाय पु. मछीमारीअ जो पेशो, साटिको धंधो. मत्स्यव्यवसाय खाते न. मछीमारीअ जो सरकारी खातो, (इं) 'फिशरीज्'. मत्स्यक्षेत्र न. मियाणी, मडी, मछीमारीअ जो हंधु. मत्स्यालय न. माहीखानो, मछीघर, 'अड्क्वेरिअम्'. मत्स्यी स्त्री. मछी.

मथणे, मंथणे [सं] स.क्रि. (१) मथणु, विलोडणु (२) छंड छाण करणु (३) बहिसु मुबाहिसो करणु (४) सोचु वीचार करणु (५) पंहिजे पासे करणु (६) वसि करणु (७) शिकस्त डियणु. मंथणी-नी स्त्री. (१) मांघाणी (२) विलोडण जी क्रिया.

मंथन [सं] न. (१) मथ, विलोडण जी क्रिया (२) बहिसु मुबाहिसो, गाल्ह्यूं बोल्ह्यूं (३) मारणु. मंथनसार पु. चंडु. मथितार्थ पु. सार, तात्पर्य, मतिलबु.

मथळा पु. (१) मथो (२) उनवानु, सिरो, (इं) 'हेडिंग'.

मद [सं] पु. (१) नशो (२) चरियाइ (३) बांवर, घमंडु (४) कामवासना (५) हाथीअ जे लौदिडियुनि मां वहंदडु रसु (६) दारू (७) गुलनि जो रसु (८) खस्तूरी. मदांध वि. घमंड या नशे में अंधो.

मंद [सं] पु. छंछरु, प्रहु. वि. (१) डिलो, डरो, झको (२) सुस्तु, सूमती (३) मोगो, मंडु (४) कमिजोर (५) बेअकुलु (६) अणचिटो, धुंधिलो (७) मुश्क (८)

बारीकु, हल्को. मंदगती वि. घटि रफ्तार वारो, होरियां हलंदडु. मंदबुध्दी वि. कमि अकुलु, मोगो. मंदभाग्य न. निभागु, कमि नसीबु. मंदवार पु. छंछरु, शनिवार. मंदस्मित-हास्य न. चपनि में खिल, मुश्क. मंदाई स्त्री. सुस्ती, ढिलाई, कमिजोरी. मंदाग्नी पु. हाजिमो कमिजोरु हुअणु, बदिहाजिमो. मंदावणे अ.क्रि. घटिजणु, ढिलो धियणु, झको धियणु. मंदी स्त्री. (१) सुस्ती, ढिलाई, कमिजोरी (२) मंदी, अघु लहणु, मोडी.

मदत-द [अ] स्त्री. मदद, वाहर.

मदन [सं] पु. (१) मदन, कामदेव (२) कामभावना. मदनसारिका स्त्री. चंचलु पखी. मदनमूर्ती, मदनचा पुतळा स्त्री.पु. बेहदि सुहिणो माण्हू-शख्सु. मदनची छडी स्त्री. बेहदि सुहिणी औरत.

मंदर, मंदराचल [सं] पु. उहो पहाडु जंहीं खे देवताजनि समुंड विलोडण वक्ति कम में आंदो हो.

मंदाकिनी [सं] स्त्री. सुर्ग या आकास जी गंगा, आकास गंगा, गंगा नदी.

मदार [अ] स्त्री.पु. (१) मदार (२) थूहो (उठ जो) (३) कबर (४) मुख्यु आधार (५) ठहाराउ.

मंदार [सं] पु. अकु, सुर्ग जो हिकु वणु.

मदारी [हिं] पु. मदारी, बाजीगर.

मंदिर न. (१) मंदिर, मंदर (२) घर.

मदिरा [सं] स्त्री. मदिरा, दारुं, शराबु.

मद्व वि. मोगो, मोगो मटर, डडु.

मद्य [सं] न. मधु, शराबु, दारुं. मद्यपान न. दारुं पिअणु. मद्यसार, मद्यार्क न.पु. शराब जो सतु, 'अल्कोहोल'.

मध [सं] पु. मधु, मधू, माखी. मधपोळे न. मानारो (माखीअ जे मधियुनि जो), छटो. मधमाझी स्त्री. मधुमाखी, माखीअजी मखि. मधाळ वि. मिठो.

मध [सं] वि. विचु, विचों. मधगर्भ-भी पु. विचों या अंदिरियों हिंसो. मधचा, मधला वि. विचों, विचवारो. मधल्यामधे क्रि.वि. (१) विचमें ई (२) अजायो. मधील वि. विचों, विच वारो. मधून मधून क्रि.वि. टिप टिप ते, विच विच में. मधून क्रि.वि. विच मां, अंदिरां,

मंझां. मधोमध क्रि.वि. विच में.

मधू-धू [सं] न. (१) मधु, माखी (२) गुलनि जो रसु (३) महुए जे गुलनि जो शराबु. पु. चेटु महिनो, बहार जी मुंद. वि. मिठो. मधुकर पु. भौरु, भंउरु. मधुकरी स्त्री. (१) भमरी (२) रघल खाधे जी बिख्या. मधुचंद्र पु. शादीअ जा पहिरियां डीहं, आनदमास, (इं) 'हनीमूत'. मधुचंद्राचे ठिकाण न. मुहारो, हनीमून जी जाइ. मधुप पु. (१) भौरु (२) शराबी. मधुमेह पु. मिठनि पेशाबनि जी बीमारी, (इं) 'डाइबेटिस'. मधुयष्टी-यष्टिका स्त्री. (१) कमंदु (२) मिठी काठी.

मधुर [सं] वि. (१) मिठो, मधुरु, शीरीनु (२) मोहीदडु, प्यारो, सुहिणो. मधुरता स्त्री. मेठाजु. मधुरिमा स्त्री. मेठाजु, शीरी.

मधुवा स्त्री. माखीअजी मखि.

मध्य [सं] पु. (१) विचु, मर्कजु (२) कमरि (३) गुभु. वि. (१) विचों (२) विचोलो. मध्यकटिबंध पु. पूरो पुनो कमरिबंदु. मध्यगा स्त्री. दर्मियानी लीक, (इं) 'मेडिअन्' (जामेट्री). मध्यबिंदू पु. मर्कजु (गोल जो), नाभु. मध्यभाग पु. विचों हिंसो, विचु. मध्यमान वि. विचोलो, दर्मियानी. मध्यरात्र स्त्री. आधी राति. मध्यरेषा स्त्री. खतुस्तवा. मध्यवर्ती वि. (१) विचवारो, मर्कजी (२) विचवाहू (३) मुख्यु. मध्यवर्ती कल्पना स्त्री. मर्कजी खयालु या कल्पना. मध्यवर्ती सरकार न. केंद्र सरकारि. मध्य शिरा स्त्री. गुनी (पन जी). मध्यस्थ वि. विचवाहू, अमीनु, सालीसु, टियाकरु. मध्यस्थी स्त्री. विच में पवणु, सालीसु, टियाकराई. मध्यंतरी क्रि.वि. विच वारे अरसे में. मध्यान-न्ह पु. मधियानु, मंझंदि. मध्यान्हरेखा स्त्री. मध्यानि फाक. मध्यान्हकालसमय पु. (१) मंझंदि (२) मानी (३) गुजारो. मध्यान्हचे न. मांझांदो, मंझंदि जी रोटी.

मध्यम [सं] पु. (१) मधमु, रागु जो चोथों सुरु (२) रजोगुणु. वि. विचोलो, पूरो पुनो, मोचारो. मध्यम वयस्क वि. विचोली उमिरि जो, करडवडु. मध्यमा स्त्री. (१) विचों आडुरि (२) सामायल छोकिरी.

मध्ये क्रि.वि. (१) में, विच में, अंदिर (२) इन विच में. मध्ये

मध्ये क्रि.वि. विच विच में.

मन [सं] न. (१) मनु (२) हिंदो, दिलि (३) बुधी, जमीर (४) कल्पना, वीचार (५) आत्मा (६) इच्छाशक्ती (७) मर्जी (८) सुजागी, जाण (९) लाड़ो. मन उठणे-उठणे दिलि खजणु. मन घालणे-लावणे मनु लगाइणु, ध्यान सां बुधणु या करणु. मन जाणे दिलि थियणु. मन पाहणे दिलि डिसणु. मन बसणे दिलि लगणु. मन मारणे मनु मारणु. मन मोठे करणे दिलि वडी करणु. मन मोडणे दिलि भजणु, दिलि भजणु. मन लावणे मनु लगाइणु. मन विटणे दिलि खजणु, तंगि थियणु. मनात आणणे इरादो करणु. मनात नेवणे दालि मे रखणु. मनात भरणे वणणु. मनात मांडे खाणे हवाई किल्या अडणु, ख्याली पुलाउ खाइणु. मनातून उतरणे दिलि तां लही वजणु. मनाने करणे पंहिजे मर्जीअ सां करणु. मनावर घेणे इरादो करणु, ध्यानु डियणु. मनकवडा वि. मन जो जाणू. पु. बिणु जो मनु छिकण जी शक्ती. मनघरणी स्त्री. वेनती, नीजारी, मिन्य. मनःपूर्वक क्रि.वि. दिलि सां, मन सां. मनःप्रवृत्ति स्त्री. लाड़ो, रुखु. मनमानी स्त्री. मनमानी, जो मन खे वणे, जिअं वणे तिअं. मनमान्य वि. छुडवागु. मनमिळाऊ वि. मिलनसार, मेलापी. मनमुराद वि. (१) आनंददाइकु (२) बेहदि, ढउ थियण ताई. मनमोकळा वि. दिलि खुलियलु. मनमोड स्त्री. निराशा. मनःशक्ती स्त्री. मन जी शक्ती. मनःशांती स्त्री. मन जी शांती. मनःशिला स्त्री. मन्छर. मनःसंतोष पु. मन जो संतोषु. मनसोक्त अ. जेकी वणे, दिलि भरे. मनस्ताप पु. डुखु, पछिताउ. मनःस्थिती स्त्री. मन जी हालति, मूड. मनाजोगा वि. मन जोगो. मनापासून क्रि.वि. दिलि सां. मनायोग-ग्य वि. मन पसंदि. मनासारखा वि. मन जहिडो, मन जोगो. मनोगत न. इरादो, मन्शा. मनोगती स्त्री. मन जी विरती-वीचार, लाड़ो. मनोज पु. कामदेवु, मदनु. मनोजय पु. मन जी जइ. मनोजव वि. मन जे रफ्तार सां वेदडु, तेजीअ सां वेदडु. मनोदय पु. इरादो, इछा.

मनोधर्म पु. (१) मन जी भावना या शक्ती (२) मन जी चंचलता (३) इरादो, लाड़ो. मनोनिग्रह पु. मनु वस में रखणु, मन ते कब्जो. मनोनीत वि. मन पसंदि. मनोनुकूल वि. मन मूजिबि, मन जहिडो, दिलि जहिडी (गाल्हि). मनोभंग पु. निराशा. मनोभाव पु. (१) मक्सदु, इरादो, वीचार (२) भगिती, सर्धा, प्रेमु, नेंहु. मनोभावाने क्रि.वि. दिलि सां, दिलियां, सर्धा या भगितीअ सां. मनोभिराम वि. मनु मोहींदडु, आनंदु डींदडु. मनोनय वि. दिली, ख्याली, कल्पना जो. मनोयोग पु. मनु लगणु, ध्यानु. मनोरंजक वि. दिलिकशु. दिलि विंदुराईदडु. मनोरंजन न. दिलि विंदुर. मनोरथ पु. मनोरथु, इछा, उमेद. मनोरम वि. वणंदडु, मन खे मोहींदडु, सुहिणो. मनोरमा स्त्री. सुहिणी औरत, जाल. मनोरज्य न. मनोराजु, दिलि जा सपना, मन जा पूर, हवाई किल्या, पहु (पचाइणु). मनोविकार पु. मन जा विकार या उमंग, भावना. मनोविकृति चिकित्साशास्त्र न. (इं) साइकिऑट्री. मनोवृत्ती स्त्री. मन जो लाड़ो. मनोविश्लेषण न. मनछेदु, मन जे गाल्हियुनि जी छंड छाण. मनोवेग पु. मन जी रफ्तार, तेजु रफ्तार. मनोवेध वि. मन जरीए जाणण जोगो. मनोहत वि. निरासु. मनोहर वि. मनोहरु, सुहिणो, दिलिकशु. मनोहारी, मनोज वि. मोहींदडु, सुहिणो, दिलिकशु. मनोनी क्रि.वि. मन मां, मन सां. मोकळ्या मनाने क्रि.वि. दिलि खोले, खुलीअ दिलि सां.

मनगट न. कराई.

मनणे अ.क्रि. (१) वणणु, (गाल्हि) दिलि सां लगणु, मजणु (२) ध्यान में अचणु (३) महसूसि थियणु.

मनन [सं] न. वीचार, चिंतनु.

मनशा, मनीषा [सं] स्त्री. (१) मन्शा, इछा, इरादो (२) सियाणप.

मनसीळ न.पु. गाइहो हरतालु (धातू).

मनसुबा [फा] पु. मन्सूबो, मक्सदु, अटिकल.

मनस्वी [सं] वि. (१) मन खे वसि कयलु, संजमी, सुजागु मन वारो (२) सियाणो (३) पके इरादे वारो (४) बे

डपो (५) लहरी, छुड्वागु, आजाडु (६) बे हृदि,
मना [अ] स्त्री. मनअ, रोक, झल, अअतिराजु. मनाई स्त्री.
मनअ, बंदशि.

मनावणी स्त्री. आजी नीजारी, मिन्थ, मनाइण जी क्रिया.

मनाविणे स.क्रि. मनाइणु.

मनु-नू [सं] पु. (१) मनु रिषी (२) जुगु, जमानो (३)

मनुखु, माण्हू.

मनुका [अ] स्त्री. ब. व. डाख.

मनुज [सं] पु. मनुखु, माण्हू, इन्सानु.

मनुष्य [सं] पु. मानुख, मनुखु, माण्हू, इन्सानु. मनुष्यबळ न.

इन्सानी ताकत, (इं) 'मडून पॉवर'. मनुष्यवध पु.

मरदुम् कुशी, खूनु.

मनोरा [अ] पु. मुनारो, (इं) 'टॉवर'.

मन्मथ [सं] पु. कामदेवु.

मन्या [सं] स्त्री. कंध जी पोई नस-रग, शह रग.

मन्यु-न्यू [सं] पु. कावडि, गुसो.

मप शअ. मुंहिजे भरिसां.

मम [सं] वि. मुंहिजो, मुंहिजी. मम म्हणणे (१) हा चवणु,

बासणु, पंहिजो चवणु (२) बिण् जे बुक सां पाणी

पिअणु. ममकार पु. मांपुणो, ममतु. ममत्व न. ममता,

प्रेमु. ममाभिमान पु. मांपुणो, आपो.

ममता [सं] स्त्री. (१) ममता, मांपुणो (२) प्रेमु, नेंहु (३)

अभिमानु.

मय [सं] स्त्री. हिकु प्रत्ययु-मैउ, मयो, भरियलु.

मयंक [सं] पु. चंडु.

मयत [अ] वि. मुअलु.

मयूख [सं] पु. किरणो, तजिलो.

मयूर [सं] पु. मोरु. मयूरपत्र न. मोर जा पर-खंभ. मयूरी

स्त्री. डेल.

मरकत [सं] पु. पलो (रतनु).

मरगण, मरगळ स्त्री. बे हृदि थकिजण जी हालति, बेहृदि

कमिजोरी, अधमुओ थियण जी हालति. मरगळलेला

वि. मिरगियलु.

मरगी स्त्री. मिरगी.

मरण [सं] न. (१) मरणु, मौतु (२) नुक्सानु (३) मुसीबत,

खतिरो (४) जानि जो जोखो. आजचे मरण उद्यावर

लोटीणे मुसीबत कुशु वक्त लाइ टरणु. आपल्यामरणाने

मरणे पंहिजे पेरनि ते पाण कुहाडी हणणु, कुदिरती

मौतु थियणु, मौतु अचणु. एखाद्याच्या मरणी मरणे

बिण् खे छडाइण जी कोशशि करण में पाण फासणु.

ज्याचे मरण ज्या ठायीं, तेथे जाई आपले पायीं गोह खे

जडहिं खुटी खणे तडहिं गोल्हे शिकारियुनि जा घर.

मेल्या म्हशीला मणभर दूध वेईअ वधु जो कदुरु.

मरणमूळ न. (१) मौत जो सडु (२) मौत जहिडी

मुसीबत. मरणोत्तर वि. मौत खां पोइ, मौत बइदि.

मरणोत्तर तपासणी स्त्री. मौत खां पोइ लाश जी

डॉक्टरी चकास, (इं) 'पोस्ट मॉर्टम'. मरणोन्मुख वि.

मरणकंधीअ ते पडुतलु, मरणींगु.

मरणे [सं] अ.क्रि. (१) मरणु (२) सुकणु (३) नुक्सानु-घाटो

पवणु (४) जियानु थियणु. मरो ते (सारे) उद्गा.

बुनि पावे! मरे!

मरत [सं] वि. मुअलु. मरतमढे वि. डुबिरो, मरणींगु. मरता

वि. मरंदडु. मरतुकडा वि. मरणींगु, डुबिरो, हीणो.

मराठ, मराठा [सं] पु. मरहटो, महाराष्ट्र जो रहिवासी,

महाराष्ट्र जी हिक खत्री जाति. मराठमोळा पु. मराठा

माण्डुनि जी रीति या रवाजु. मराठी स्त्री. मरहटी

बोली, मराठी भाषा. मराठेशाही स्त्री. मरहटनि जो

राजु.

मरातब [अ] पु. मरतिबो, दर्जो, लकबु.

मराम्त [अ] स्त्री. मरामत.

मराल-ळ [सं] पु. चीह, चकुओ (पखी), (इं) 'टील्'.

मरी स्त्री. महामारी (जानिवरनि जी बीमारी).

मरीआई स्त्री. बीमारीअ जी देवी.

मरु-रु [सं] पु. (१) रेगिस्तानु (२) बयाबानु.

मरुत् [सं] पु. हवा.

मरूळ वि. वारियासो.

मरोडा पु. मरोटो, बटु, फेट सूरु.

मर्कट [सं] पु. बांदरु. मर्कट चेष्टा स्त्री. बाराणी हरकत.

मर्ज [सं] पु. पन्नो (रतनु).

मर्जी [अ] स्त्री. मर्जी. मर्जीतून उत्तरणे न वणणु, दिलि तां

लही वगणु.

मर्त्य [सं] पु. माण्हू, इत्सानु. वि. मरंदडु.

मर्द [फा] पु. (१) मर्दु (२) बहादुर शखु (२) मुइसु (४) इत्सानु. मर्दगाजी-माणूस पु. मर्दु माण्हू. मर्दपणा पु. मुरसपणो. मर्दानी वि. मर्दाणो, बहादुर. मर्दुमकी, मर्दुमी स्त्री. मुरसाई, बहादुरी. मर्दुम पु. माण्हू.

मर्दणे [सं] स.क्रि. (१) महिटणु, आढणु (२) मारणु, नासु करणु. मर्दन न. महिटण जी क्रिया, आढ, महिट, मालशि. मर्दना स्त्री. सनानु.

मर्न [सं] न. (१) मरमु, सरीर जो नाजुकु उजिवो (२) गुड्डु, राजु (३) विड, ऐबु (४) खूबी, अटिकल (५) दिलि (६) कमिजोरी. मर्मदृष्टी स्त्री. अंदर जी सोझी, (इं) 'इत्साईट'. मर्मभेद पु. (१) नाजुकु हिसे ते थियल चोट या जखमु (२) राजु सलणु, ऐबु उघाडणु. मर्मभेदक वि. दिलि डारींदडु, नाजुकु हिसे ते चोट कंदडु. मर्मवेत्ता वि. जाणू, विद्वानु. मर्मस्थान न. (१) नाजुकु हिसे (२) घटिताई, विड, कमिजोरी. मर्मज्ञ वि. (१) जाणू, विद्वानु (२) मर्मु या राजु जाणंदडु. मार्मिक वि. (१) राजु जाणंदडु (२) सरीर जे नाजुकु उजिवनि (मन वगेरह) ते असुर कंदडु, असुराडतो (३) ऊन्ही, बारीक (नजर वगेरह) (४) विषय जी बारीकीअ सां जाच कंदडु (५) चुभंदडु. मर्मोद्घाटक वि. कंहिजी कमिजोरी या ऐबु जाहिर कंदडु. मर्मोद्घाटन न. कंहिजी कमिजोरी या ऐबु जाहिर करणु, नाजुकु हिसे ते चोट करणु.

मर्यादा [सं] स्त्री. (१) मर्यादा, हद, सीमा (२) पछाड़ी, किनारो (३) रीति, नियमु (४) बन्धनु (५) हलीमाई. मर्यादित वि. महदुदु.

मर्यादें न. मरहतनि जो राजु.

मल [सं] पु. (१) मैलु, गंदु, किंनु, कचिरो (२) गुंहं मुटु, गोबो, पघरु (३) पापु (४) कटु. मलकुंड न. गुंहं मुटु जो झौजु, (इं) 'सेप्टिक् टङ्क'. मलद्वार न. गुई, गुदिया, सुफिरो. मलपृष्ठ न. किताब जो पहिरियो खाली पनो, कवर पेज जे पुठियां वारो सुफहो. मलप्रणाल पु. गुझी कसी-नाली. मलमूत्र न. गुंहं मुटु.

मलविसर्जन न. काकूस जो नेकालु, इखराजु. मलशुद्धी स्त्री. पेटु साफु करणु, काकूसु करणु. मलावरोध पु. काकूसु न अचणु, कब्जी. मलाशय न. डिसो 'मलद्वार'. मलिन वि. (१) मेरो, गंदो (२) नापाकु (३) पापी, नीचु. मलोत्सर्ग, मलोत्सर्जन पु.न. इखराजु.

मलई [हिं] स्त्री. मलाई.

मलई स्त्री. (१) झेडो झटो (२) गोडु (३) धमचरु (४) फसादु (५) मेडाको.

मलखांब [सं] पु. कसिरत करण लाडू आखाड़े में खोड़ियलु थंभो.

मलंग पु. मलंगु, फकीरनि जो हिकु पंथु, दरवेशु.

मलम [फा] न.पु. मलमु.

मलमल स्त्री. मलमलि (कपिडो).

मलय [सं] पु. (१) भारत जे डखण तर्फि हिकु पहाडु, मलबार पहाडु या घाटु (२) मलबार प्रान्तु. मलयगीर पु. मलय पहाड ते थींदडु चन्दनु. मलयानील पु. मलय पहाड जी थघी ऐं सुगंधि भरी हवा.

मलसूत्र पु. (इं) 'स्कू' (कोको).

मला स.ना. मूं खे.

मलाई स्त्री. मलाई.

मलाई स्त्री. फसादु.

मल्ल [सं] पु. (१) मल्लु, मल्ल विडहंदडु, पहिलवानु (२) ठौंशे बाजु. मल्लखांब पु. कसिरत करण लाडू आखाड़े में खोड़ियलु थंभो. मल्लभू स्त्री. (१) आखाडो, मलाखडो (२) जंगि जो मैदानु. मल्लयुध न. कुश्ती, मल्ल.

मल्लारी, मल्लारी [सं] पु. शंकर जो हिकु अवतारु, खंडोबा.

मल्लिका [सं] स्त्री. मोतियो (गुलु).

मवणे स.क्रि. (१) मअणु, मापणु (२) लिखी रखणु. मवणी स्त्री. मअप, गुणप, माप.

मवाग स्त्री. झीणी बाहि या तज. मवागनी पु. झीणी बाहि.

मवागीत वि. झीणो, झको.

मवाली वि. मवाली, बदिम्आशु, गुंडो, शोदो.

मवास [अ] पु. (१) फोरू-लोदू-घाडेलनि जो अगुवानु (२)

फोरू; लोटू (३) राजा.

मवाळ वि. (१) नरमु, कोमलु (२) नरमु धुरि जो
(राजनीती) (३) नरमु सुभाज जो. मवाळपक्ष पु.
नरमु धुरि (राजनीती).

मवेशी [अ] स्त्री. (१) मिल्कियत (२) चौपाया जानिवर,
पसूं.

मखर [सं] पु. अगुवानु.

मश स्त्री. कारहिं, कजलु, कलंकु.

मशक, मश्यक, मसक [सं] पु. मछरु, मँहों.

मशक [अ] न. मशक, पखाल.

मशगूल [अ] वि. मशगूलु.

मशहूर [अ] वि. मशहूरु.

मशागत [अ] स्त्री. (१) मशकति, मझिनत, पोरिहचो (२)
शेवा, चकिरी, निगहबानी (३) बनी बारो. मशागती
वि. मझिनती, पोरिहचतु.

मशाल [अ] स्त्री. मशालु, डियाटी.

मशिंग पु. सुहांजिडो, सिडियुनि जो वणु.

मशी-सी [सं] स्त्री. (१) (कारी) मसु (२) कजलु (३)
कारहिं.

मशीद स्त्री. मसीति, मस्जिदि.

मशीन [इं] स्त्री. मशीन.

मस [सं] पु. (१) कारो तिरु (बदन जो) (२) हसो (३)
फुलो (बतीअ जो).

मसका [फा.हिं] पु. मस्को, मखणु.

मसण [सं] न. मसणु, मसाणु, लाश साइण जी जगह.

मसणकुटी स्त्री. मसाणु. मसणवट-टी स्त्री. मसाणु.

मसनद [अ] स्त्री. मसनद, तखु, राजगदी.

मसलत [अ] स्त्री. मसिलत, मसिलिहत, सलाह.

मसा [सं.हिं] पु. हसो.

मसाण, मसाणखुंट [सं] न.पु. मसाणु.

मसाद [अ] स्त्री. जमीन जी माप.

मसाला [अ] प. (१) मसालो, मसालिहु (२) रुशवत (३)
डंडु (४) सामानु.

मसुदा [अ] पु. मसौदो, मुसौदो, लेखु, खरिडो.

मसूर [सं] स्त्री. मसूर (दालि).

मसोटी स्त्री. मसाणु.

मस्करी [अ] स्त्री. मस्खिरी, चर्चो. मस्कन्या वि. मस्खिरो.

मस्त [फा] वि. (१) नशे में चूरि (२) अभिमानी, मगिरूर
(२) मस्तु (४) थुल्हो मतारो (५) बे हदि. मस्तवानु
वि. मगिरूर.

मस्तक [सं] पु.न. (१) मस्तकु, मथो (२) सिरों, मुहडु,
मथियों हिसो.

मस्तराळ [इं] पु.न. हाजुरीअ जो किताबु, (इं) 'मस्टर
रोल्'.

मस्ती [फा] स्त्री. (१) मस्ती, नशो (२) मगिरूरी (३) मनु
(हाथीअ जो).

मस्तुलुंग [सं] न. मगजु.

महत् [सं] वि. (१) वडो, शाही, (२) उत्तमु (३) बेहदि
(४) आलीशानु. महत्तम वि. वडे में वडो. महत्तम
साधारण विभाजक पु. वडो वंडीदंडु (हिसाबनि में).
महदंतर न. वडो फुर्कु. महती स्त्री. वडाई, महमियत.
महत्त्व न. (१) वडाई, उत्तमता (२) महमियत,
कीमत (३) लाइकी. महत्वाचे-ची-चे वि. अहमु,
जरूरी. महत्वाकांक्षा स्त्री. हिरसु, वडाईअ जी-वडो
माण्हू थियण जी इछा, (इं) 'अइम्मीशन'.
महत्वाकांक्षी वि. हरीसु. महा वि. महा, वडो.
महाअधिवक्ता पु. (इं) 'अइडवोकेट जनरल्'. महापूर
पु. बोडि, तमामु वडी बोडि. महाएकादशी स्त्री. वडी
ग्यारसि (कती महिने जी). महाकाव्य न. महाकाव्यु,
(इं) 'एपिक्'. महातुला स्त्री. गाराई. महात्मा वि.
महात्मा. महादेव पु. महादेवु, शंकरु. महादेवी स्त्री.
महादेवी, पार्वती, दुर्गा. महाद्वीप पु. पृथ्वीअ जो खंडु.
महानगरपालिका स्त्री. (इं) महानगरपालिका,
'कापोरिशन'. महानवरात्र न. डिसो 'नवरात्र'. महानस
पु. रंधिणो. महानिद्रा स्त्री. मौतु. महानिरीक्षक पु. (इं)
'इन्स्पेक्टर जनरल्'. महानुभाव पु. हिकु द्वैतवादी पंथ.
वि. महात्मा, अजला शखुस, महाप्रतापी. महापथ-पंथ
पु. मौत जो रस्तो, मौतु. महाप्रद पु. ब्रह्मपद.
महापदम न. निखरिबु. महापातकी वि. महापापी.
महापाप पु. महापापु. महापुरुष पु. महापुरुषु, ईश्वर.

महापूर पु. तमामु वडी बोडि, परलइ, बोड बोडां.
 महापौर पु. महापौर, कापोरेशन जो अध्यक्ष, (इं)
 'मेयर'. महाप्रयास पु. तमामु घणी कोशशि-महिनत.
 महाप्राय पु. ज़ोर सां उच्चारण जो वर्णु-अखरु,
 देवनागरी वर्णमाला जे हरहिक वर्ग जो बियो ऐं चोथों
 अखरु. (मि. ख, घ, छ, झ, ठ, ड वगैरह).
 महाप्रस्थान-प्रयाण न. मैतु, मरणु. महाभाग वि.
 भागवानु. नसीबवारो. महाभारत न. महाभारतु
 (ग्रंथ). महामंत्री पु. मुख्य मंत्री. महामहोपाध्याय पु.
 वडो पंडित-विद्वान जी हिक पदिवी. महामाया स्त्री.
 पार्वती. महामारी स्त्री. (१) कॉलरा, वबा (बीमारी)
 (२) वडो मौतु (३) जानि जो जोखो (४) खूनिरेजी.
 महामार्ग पु. शाही रस्तो, (इं) 'हाई वे'. महामिरा पु.
 मामीरो (वनस्पती). महायंत्र न. तौब. महायज्ञ पु.
 वडो यग्यु. महारथी पु. वडो जोधो, सूरिमो. महाराज
 पु. (१) महाराजा, राजा (२) महिराजु, सिरेष्टु माण्हू.
 महाराष्ट्र पु. महाराष्ट्र, महाराष्ट्र माणहुनि जो देश.
 महारुद्र पु. हनूमानु. महारोग पु. महारोगु, कुश्टाई,
 जुजामु. महार्घ वि. 'महांगो, कीमती. महार्णव पु.
 महासागरु. न. (१) महाभारी लडाई (२) ढंडोरो,
 होको (३) तीलीअ मां थंभु बणाइणु. महालेखापरीक्षक
 पु. सरकारी वडा हिसाब डिसंदडु वडो अधिकारी,
 (इं) 'ऑडिटर जनरल'. महालेखापाल पु. (इं)
 'अकाउंटंट जनरल'. महावात पु. तूफानु. महाशय पु.
 (१) महात्मा (२) इजत जो लफ्जु, श्रीमान.
 महाशिवरात्री स्त्री. शिव. महासागर पु. महासागरु.
 महेश, मेहेश्वर पु. महेशरु, शंकरु. महोत्सव पु. वडो
 उत्सव-जशनु. महोदय पु. मांघ-पोह जे सूमर ते सिजु
 उभिरण वक्ति उमास जी शुरुआत. महान वि.
 महानु, वडो, अज़लॉ.

महंत [सं] पु. महंतु, रिषी, साधू. वि. सिरेष्टु, अज़लॉ.

महतारी स्त्री. बुढी.

महर्षी [सं] पु. महरिषी, महानु रिषी.

महशूर [अ] वि. मशहूर.

महसूल [अ] पु. महसूलु, ढल, आमदनी, (इं) 'रिवेन्यू'.

महसूलविभाग पु. महसूलु खातो.

महा [अ] पु. माहु, महिनो. कि.वि. हर महिने.

महाग, महागडा [सं] वि. महांगो. अन्नास महाग होणे पेटु
 टुकरु नसीबु न थियणु, दाणे दाणे लाइ मुहिताजु
 थियणु. महागाई स्त्री. महांगाई, डुकरु. महागाई भत्ता
 पु. महांगाई भत्तो, ('डी.ए.').

महात पु. पीलिवानु.

महार [सं] पु. हरिजनु, भंगी.

महाल [अ] पु. (१) महलु; महलातु, हवेली (२) महलु,
 तअलिके जो हिकु हिसो (२) जनानिखानो, महलु.

महालकरी-दार पु. महालकारी.

महावत [सं] पु. महावतु, माहलु, पीलिवानु.

महाळुंग न. तुरुजु, खाटोबो, लीमे जे ज़ाति फलु, कर्नो.

महिख [सं] पु. मेंहिं, पाडो.

महिना [सं.फा] पु. महिनो.

महिमा [सं] पु. महिमा, वडाई.

महिरप[अ] स्त्री. मिहिराबु, कमान.

महिला [सं] स्त्री. (१) औरत, स्त्री (२) ज़ाल (२) माई.

महिष [सं] पु. पाडो. महिषी स्त्री. (१) मेंहिं (२) पटराणी.

मही [सं] स्त्री. (१) पिरखी, धरती (२) प्रदेशु. महीधर पु.
 (१) शेषु नांगु (२) पहाडु. महीश्वर पु. राजा.

मळ [सं] पु. (१) मैलु, गंदु, कचिरो (२) गूहं मुटु (३) मरु
 (४) पापु (५) कटु. डिसो 'मल'. मळईची वि.
 रेटवारी (ज़मीन). मळकट, मळका वि. मेरो, गंदो.
 मळखाऊ वि. मेरो हूंदे बि मेरो नज़रि न ईवडु
 (कपिडो, रंगु). मळी स्त्री. (१) मरु (२) गैरु, फोगु
 (खंडु या गुड जो) (३) गजी (४) कचे या लट वारी
 ज़मीन, बर्साति जे पाणीअ सा वहंदडु गंदु-मिटी
 वगैरह.

मळगावणे अ.कि. (१) लसो थियणु (२) गाठि थियणु, गसणु
 (३) हेर पवणु.

मळणी स्त्री. (१) गाहणु, संग लताडे अनाज जा दाणा कढण
 जी क्रिया (२) कसंद जी रसु कढण जी क्रिया.

मळणे स.कि. (१) मलणु, गोहिणु, कलिणु (अटो) (२)
 सटणु, डाडोरणु (संग) (३) महिटणु, हणणु (४)

पीडणु, निपूडणु, रसु कढणु (५) मालशि करणु.

मळणे अ.क्रि. लुडाटिजणु, मेरो थियणु.

मळमळ स्त्री. (१) दिलि कची थियण जी भावना (२) बेआरामी, आंधमांधि. मळमळणे क्रि. दिलि कची थियणु. मळमळीत वि. (१) बे सवादी, फिको (२) गंदो (३) बेडौलो.

मळविणे स.क्रि. लुडणु, मेरो या गंदो करणु, बकुलणु.

मळसूत्र न. (१) पेचु, 'स्कू' (कोको) (२) बारु मथे खणण जो ओजारु, (इं) 'जड्क'. मळसूत्री वि. स्कूअवारो, स्कूअ सां विहारियलु.

मळा [सं] पु. बागु, बागीचो (फलनि-भाजियुनि जो).

मळी [सं] स्त्री. ककड.

मक्षिका [सं] स्त्री. मखि.

मा, मां [सं] क्रि.वि. (१) न (२) पोड (३) जेतोणीकि (४) त बि.

मा [सं] स्त्री. माज, माता. मासाहेब स्त्री. राणी, राजमाता.

माई [सं] स्त्री. माज खे सडु करण जो लफ्जु, माई.

माई स्त्री. बिली.

माउली [सं] स्त्री. (१) माज (२) माज जहिडी बी का औरत. माउशी, मावशी स्त्री. मासी. माऊसबहीण स्त्री.

मासाति. माऊसभाऊ पु. मासातु.

माकड [सं] न.पु. बांदरु. माकडचेष्टा स्त्री. नाटु, बारनि जहिडी हरकत.

माकडी स्त्री. नालिबुचो, (इं) 'बड्केट'.

माकंद [सं] पु. अंब जो वणु.

माका [सं] पु. भंगिरो, तिक (बूटी).

माकोजी पु. बटाकी, ठगु.

माकोडा पु. माकोडो.

माखटणे स.क्रि. मखणु, लगाडणु. माखण न. मखण जी क्रिया (तेलु वगेरह). माखणे स.क्रि. मखणु (गीहु, तेलु).

माग [सं] पु. आडाणो, (इं) 'लूम'.

माग [सं] पु. (१) रस्तो (२) आहट (३) निशानु पतो, सुरागु, पेरो, तपास, गोल्हा (४) पाणी वजण लाड कयलु रस्तो. मागकाडू वि. चोरु वगेरह गोल्हीदडु. मागमूस पु. पतो. मागलाव्या वि. पुठि वठंदडु. मागोसा

पु. सगु, गोल्हा, पेरो.

मागचा, मागला, मागील वि. पोयों, पछाडीअ वारो, पोडतां वारो. मागल्या पायी क्रि.वि. पोयां पेर करे, वापसि वरंदे.

मागणी [सं] स्त्री. (१) आछ, माड्टी अचणु, सड जी धुर, सडु (२) धुर, वेनती, तकाजा, तलब (३) खापो (४) छिक (वापार में). मागणीपत्र न. तलबनामो, मालु घुराडण-वठण लाड लिखियलु पत्रु. मागणे स.क्रि. मडणु, घुरणु.

मांगलिक [सं] वि. शुभ. मांगलिक स्नान न. मंगल कार्य में करण जो सनानु. मांगल्य न. (१) शुभु कार्जु (२) वाघारो (३) आसीस.

मागस वि. (१) पुठिते पियलु (२) देरि सां थियलु. मागसणे अ.क्रि. (१) पोडते पवणु (२) देरि सां थियणु या अचणु. मागात क्रि.वि. देरि सां. मागासलेला वि. पुठिते पियलु.

मागी [सं] स्त्री. (१) माड्टी (अचणु), मडिणो (२) जाच, गोल्हा (३) सन्बंघु, लागापो (४) पतो, पेरो, निशानु.

मागील वि. पोयों, अगूणो.

मागून, मागाहून क्रि.वि. पोड, पुठियां, बडवि.

मागे-वे क्रि.वि. (१) अगे, माजीअ में, गुचु डीहें थिया (२) पुठियां (३) पोड (४) पुठिते. मागे टाकणे गोड खणी वजणु. मागे येणे पेके वजणु. मागेपुढे क्रि.वि. (१) अगियां पोयां (२) हाणे या पोड (३) घटि वधि. मागोमाग क्रि.वि. पुठियां पुठियां, जल्दुई.

मागोवा-सा पु. (१) पतो, सगु, गोल्हा (२) पेरिवी (३) पेरो खणणु.

माघ [सं] पु. मांघु (महिनी).

माघार स्त्री. मोट, वापसी, भाजि, पुठि डियणु. माघारा, माघारी क्रि.वि. वापसि, पोडते, वरी.

माच [सं] पु. (१) मचान, पेहो, थल्हो (२) मंचु (३) गाह-काननि जो ढिगु (४) ठिकाणो (५) खट, पलंगु (६) अशो (७) घडामंजी.

माचा, माचवा [सं] पु. (१) मंजो, खट, पलंगु (२) पेहो,

खेत में पहिरो डियण लाइ ठाहियल चड्नि थंभनि जे मथां बैठक जी जगह. माचाळ न. पेहो, पखियुनि जे भजाइण लाइ खेत में चड्नि थंभनि मथां ठाहियल जगह. माची स्त्री. (१) पहाइ जे तरे ऐं चोटीअ जे विच वारो सतहु (२) किल्ल जे किनारे तां लाहीअ वारो हिंसो (३) मंजी, नंदिडी खट. माचोळी स्त्री. घडामंजी.

माज पु. (१) बर्तन जे हेठां डिनलु मिटीअ जो लेपो (२) लेपो पाइण जी क्रिया (बर्तन खे).

माज [सं] पु. विचु, विचों हिंसो. माजघार न. घर जो विचों भाडो, विचवारो हिंसो. माजपट्टा पु. कमरिपटो, चेल्ह जो पटो.

माज [सं] पु. (१) मस्ती (२) छाणो, वडु, मिहर, मुहारि, वडुर, मादी पसूअ जी कामभावना (३) अभिमानु, घसंडु, पेट भराई, अहंकार (४) नशो, खुमारी. माजणे अ.क्रि. (१) मस्तु यियणु, नशो चड्हुणु (२) पेटु भरिजणु मगिरू चियणु (३) मचणु.

माजणे स.क्रि. हणणु, लग्गाइणु, मखणु (तेलु वगेरह).

मांजर [सं] न. (१) बिली (२) पितो (गजर जो). मांजराची माबळी स्त्री. छुळंदरु. मांजरमासा पु. खगो (मछी). मांजराचे पाय पु. चिचिमिचि अखर. मांजर डोळ्या वि. शेरो. मांजरी स्त्री. (१) बिली (२) कछोराडी (३) तडो.

मांजरपाट न. थुल्हो सोटी कपिडो (गादेलनि जे खलुनि लाइ).

माजविणे स.क्रि. (१) मचाइणु (२) थुल्हो करणु (३) मस्तु करणु.

माजविणे स.क्रि. बर्तन खे हेठां लेपु डियणु.

मांजा-झ्या पु. (लग्गाइ जे धागे जो) मांझो.

माजी [अ] वि. माजीअ जो, मुजिरियल वक्तजो, थी वियलु, अगूणो.

माजूफळ न. माओ, मावा (औषधी).

माजूर-रा, माजोरी [अ] वि. अभिमानी, मगिरू.

माझा [सं] वि. मुंहिजो. माझी वि. मुंहिजी. माझे वि. मुंहिजो. माझा मी क्रि.वि. अकेले सिरि, मां अकेलोई.

माझ्या तर्फे मुंहिजे तर्फा. माझ्यासाठी मूं लाइ, मुंहिजे लाइ. माझ्या बरोबर मूंसां गडु.

माठ [सं] पु. (१) मट्ट, मटिको (२) मरीडो (भाजी).

माठ वि. (१) चपितिरो, चपिथिडो (२) डेंडो, बिंदिरो (३) मोगो. माठणे अ.क्रि. (१) भरिजणु, छुटणु (फटु) (२) गसणु (३) लसो यियणु. माठरणे, माठळणे अ.क्रि. (१) (जखमु) भरिणु, छुटणु (२) सुस्ती यियणु (३) वाधि बंदि यियणु. माठाळणे स.क्रि. (१) घडणु, ठाहिणु (बर्तनु) (२) आकारु डियणु (३) लसो करणु (४) मार डेई सिधो करणु. माठीब वि. घडियलु, तराशियलु (पथरु). माठ्या वि. मोगो, बुधू.

माड पु. नारेल जो वणु.

मांड पु. (१) रचना, सजावट, बनावत (२) निजारो (३) फैलाउ (४) शानु शौकत (५) घोडे जे मथां बैठक. मांडणी स्त्री. सजावट, बनावत.

मांडणे स.क्रि. (१) सजाइणु, ठाहे जोडे रखणु (२) दुकानु वगेरह शुरू करणु (३) लिखणु, दाखिलु करणु (४) विषय अगियां रखणु (५) पाइणु (६) तयार यियणु, ठहणु (७) पखेइणु, खोले रखणु.

मांडकी [सं] स्त्री. डेडिरी.

मांडणे न. दालि वगेरह जो भतु, पेजु.

मांडलिक [सं] पु. नंदो राजा.

मांडव, मांडी [सं] पु. मांडो, मंडपु, शामियानो.

मांडळ [सं] स्त्री. कडो या छलो (मुहुलिडे वगेरह जो).

मांडळी स्त्री. (फीये जे मथांवारो लोही) पटो-रबड जो पटो.

माडा स्त्री. बूटो.

मांडा पु. कणिक जे अटे मां ठाहियलु चिले जहिडो त्जामु.

माडी स्त्री. माउ, माता.

माडी स्त्री. नारेल जे वण जे रसु मां ठहंदडु देसी शराबु.

माडी स्त्री. माडी.

मांडी स्त्री. (१) रान, सघर (२) जोट. मांडी घालणे पत्नी मारणु. मांडी देणे मरंदद शख्ज जो कंधु पंहिजीअ सघर ते रखणु. मांडीवर मान ठेवणे पूरो विश्वासु रखणु. मांडीला मांडी लावून बसणे गडो गडु विहणु.

मांडी ठोकून उभे राहणे विडहण लाडू तयार थियणु.
मांडीवर मांडी घालून बसणे टंग टंग ते चाड्हे विहणु,
बेओनो थी विहणु. मांडीचा सांधा पु. चडो. मांडीमोड
स्त्री. लिखण जी जफाकशी.

मांडुक [सं] पु. डेडरु.

माढा स्त्री. (१) मिरुनि जे कंध जी सोझि-साडो-बीमारी
(२) चीकी मिटी (३) तहु.

माणिक-णीक [सं] न. माणिकु, लालु, लज्जु.

माणूस [सं] पु. माण्हू, मनुखु, इत्सानु, शख्खु. माणूसघाणा
वि. रुखो रूहु, अकेलाई पसंदि कंदडु, जेको रिलणो
मिलणो न हुजे. माणसाळणे अ.क्रि. (१) माण्हू थियणु,
माणहुनि जी हलति हलण जहिडो थियणु (२) हिरणु.
माणसाळलेला वि. हिरियलु, धारियलु. माणुसकी स्त्री.
माणहप, इत्सानियत.

मात [सं] स्त्री. (१) फासाडणु, घुटणु (२) गोड खणणु, मातु
करणु (३) वडी खेप (खटणु), वडो कम (करणु)
(४) ठाठु, शानुशौकत (५) झझई (६) जशनु (७)
उपाउ.

मातगा [सं] वि. (१) मगिरूरु (२) खरमगजु, तीसिर.

मातणे [सं] अ.क्रि. (१) पेटु भरिजणु, खाई मचणु, मगिरूरु
थियणु (२) भरिजी वहणु, कनाकनि थियणु (३)
वात जा फटाका साडणु.

मातब्बर [अ] वि. मुअ्तबिर, सखर, अमीर, इजतवारो
शख्खु.

मातम [फा] न. मातमु, दुखु.

माता [सं] स्त्री. (१) माता, माउ (२) माता, देवी.

माती [प्रा] स्त्री. (१) मिटी, धरती, धूडि (२) नासु, तबाही
(३) मुअलु सरीर. अति-ती त्यात माती का बि गुल्हि
हद खां वधीक थियणु नुक्सानकारक थींदी आहे. माती
खाणे हाराडणु. मातीच्या मोलाने विकणे तमामु सस्तो
विकिणणु, घाटो पाए विकिणणु. माती देणे मिटी
डियणु, लाशु पूरणु, दफ्तु करणु. माती होणे मिटी
थियणु. मातकाम न. मिटीअ (बोता-मूर्तियूं-शयूं
ठाहिण) जो कम. मातड, मातट वि. मिटी गडियलु.
मातवाळू स्त्री. डसडु (-मिटी). मातियेडे न. मिटियर.

मातीमोल वि. मिटीअ जे मुल्ह जेतिसो, तमामु सस्तो.

मातुल [सं] पु. मामो.

मातुश्री, मातोश्री [सं] स्त्री. माउ, माता.

मातृ [सं] स्त्री. माउ. मातृपद न. माउ बणिजणु. मातृभूमी
स्त्री. मातृभूमी, जनमभूमी. मातृमंडल न. बई भिरूं.
मातृका स्त्री. (१) माउ (२) नानी (३) दाई (४)
'अ' खां 'ह' ताई अखर, आईवेटा, ककि. मातृत्व न.
माउपाई. मातृगमनी वि. मादरिचोतु.

मातेरां-रे पु.न. (१) मिटी मिलियल-गडियल शैड (२)
तबाही, बर्बादी, सत्यानासु.

मात्र [सं] न. जिन्स, ज्ञाति. क्रि.वि. (१) मातिरि, फकति,
सिर्फि (२) ज़रो, तिर.

मात्रा [सं] स्त्री. (१) माप, पैमानो, परिमाणु, अंदाजु (२)
मर्यादा (३) दवा, दवा जो वजणु, (इं) 'डोज' (४)
मिल्कियत (५) सामानु सडो (६) मात्रा, लाकना,
देवनागरी अखरनि मथां डिनी वेंदड लीक (मि. 'के',
'मो'), हर्फ इलत जी निशानी (७) हिमथ, धीरजु.
मात्रा न चालणे वसु न हलणु. मात्रा लागू पडणे
इलाज-उपाउ काराडतो थियणु. मात्रापद्धती स्त्री.
'मेट्रिक सिस्टिम्'.

मात्सर्य [सं] न. साडु, हसडु.

माथा, माथे पु.न. (१) मयो (२) तारूं (३) चोटी (पहाड
जी) (४) टिपी (कोके जी) (५) शैड जो मथियों
हिसो, मुहडु, मुंह, मुंड, सिरो, मथु (६) उम्रियो, दर
जे चौखट जो मथियों काठु. माथां क्रि.वि. मथे ते.
माथाकूट, माथाफोड, माथेफोड न.स्त्री. मथाकुट, मोगे
गे सेखारण वक्ति मथो हणणु. माथेफिरु वि. मयो
फिरियलु, खरमगजु, भौरीअ खाघो. माथेसूळ पु. मथे
जो सूरु. माथ्याचा वि. मथे खाऊ, मथे खपाऊ, जिदी.
मादक वि. नशेदार. मादक द्रव्य न. नशेदार शैड. मादक पेय
न. शराबु.

मांदणे [सं] स.क्रि. हणणु, लगाडणु, मखणु.

मांदा [सं] वि. मांदो, सुस्तु, थकलु.

मांदियाळी स्त्री. मंडली, मेडु, टोली.

मादी [फा] स्त्री. मादी.

मांदि [सं] न. वाघूअ जी चर्बी, बकर जी चर्बी.

मांघ [सं] न. सिथिलता, ढराई, साणाई, गृहिर, मोथाई.

माद्री [सं] स्त्री. किस्मु, रीति.

माधव [सं] पु. (१) विष्णु (२) वेसाखु महिनो (३) बसंत
रुति (४) किर्शनु. माधवी स्त्री. बसंत रुति.

माधुकरी [सं] स्त्री. रोटीअ जी बिख्या.

माधुर्य [सं] न. मधुरता, मेठाजु, शीरीनी.

माध्यम [सं] न. (१) बसीलो, ज़रीओ (२) बोली जंहिं रस्ते
तअलीम डिजे. वि. विचोलो. माध्यमिक वि. (१)
विचों (२) दर्जे अठें खां डहें ताई (स्कूल). माध्यमिक
शाला स्त्री. हाइ स्कूल, सेकंडरी स्कूल.

माध्यस्थ [सं] न. टिआकुड़ी, विचवाहूअ जो कम. मध्यस्थी
स्त्री. विच में पवणु, टियाकुराई, झालिणी.

माध्यन-न्न-न्ह [सं] स्त्री. मंझंदि.

माण, मान स्त्री. चीकी मिटी.

मान [सं] स्त्री. गिची, कंधु, गलो, सिसी, गाटो. मान
अडकणे फासणु, अडणु. मान कापणे सिसी लाहिणु,
विश्वासघातु करणु. मान खाली घालणे कंधु हेठि
करणु, शरमु थियणु. मान डोलविणे-हलविणे कंधु
धूणणु, हा करणु, साराह करणु. मान ताठ ठेवणे कंधु
न झुकाइणु. मान वर करणे कंधु खणणु. मान
बाकविणे कंधु झुकाइणु, शरणि वजणु. मानेवर खडा
ठेवणे सांदहि कम करणु. मानगुटीस बसणे (१) सिर
ते सुवार थियणु (२) जिनु लगणु. मानगुटी स्त्री.
गिची, कंधु. मानमोड स्त्री. (१) कंधु सूर करणु (२)
कंधु झुकाए कम करणु (३) बेइजती.

मान [सं] पु. (१) मानु, आदरु (२) माणी, माणु,
अभिमानु, खूदी (३) मगिरूरी (४) अधिकार, हुकु
(५) दवा जो गुणु (६) माप, दर्जो, पैमानो, (इं)
'डायमेन्शन', 'मेज़र' (७) तोर, अंदाजु, वजणु (इं)
'क्वैन्टिटी' (८) प्रमाणु, (इं) 'स्टैंडर्ड' (९) हालति
(१०) वडो अहुदो (११) मुल्हु (१२) रीति, रवाजु
(१३) जोगाई (१४) शरफु. मानक न. प्रमाणिकु, (इं)
'स्टैंडर्ड'. मानकरी पु. मान लाइ लाइकु, जंहिंजो
मानु-आदरु कयो वजे. मानखंडना, मानभंग, मानहानी

स्त्री. बेइजती, बदनामी. मानचित्र न. नक्शो, खाको.
मानदंड न. उहो मापो जंहिंसां कंहजी लियाकत जाती
वजे, पैमानो. मानधन न. उजोरो, (इं) 'रेम्युनेशन'.
माननीय वि. मानवारो, मानाइतो, पूजि. मानपत्र न.
मानपत्रु. मानपान पु. शादी वगेरह जे मोक्ए ते
महिमाननि खे डितल इजत ऐं नज़िरानो, मानु रखणु.
मानवंदना स्त्री. सलामी. मानाई वि. मानु डियण
जोगो. मानणे स.कि. (१) मजणु, समुझणु, लेखणु
(२) मानु डियणु (३) कबूलणु (४) भाइ पवणु (५)
फर्जु करणु (६) वणणु (७) लगणु, महसूसि थियणु
(८) बास बासणु. मानवणे अ.कि. (१) भाइ पवणु
(२) कंधु धूणे हा करणु, पतिजणु (३) राजी थियणु.
मानविणे स.कि. (१) इजत मानु डियणु (२)
मजाइणु. मानिजणे अ.कि. मजणु, मजियो-लेखियो
वजणु. मानिनी स्त्री. मानाइती औरत, माणो कंदइ
औरत, मानी या खूदीअ वारी औरत. मानी वि. मानी,
मगिरूरु, वडीअ दिलि वारो शखु. मान्य वि. (१)
पूजि, मानाइतो (२) मंजूरि, कबूलि, राजी. मान्य
करणे मजणु, कबूलि करणु. मान्यता स्त्री. (१) मानु,
इजत (२) मजता (३) तस्लीमी, कबूलियत,
मोकल, इजाजत (४) आग्या पालणु (५) पति.

मान स्त्री. वजु, मोक्ओ.

मानव [सं] पु. माणहू. मानवता स्त्री. माणहप, इन्सानियत.

मानस स्त्री. गुस पकिइण लाइ काठ जो पिजिरो.

मानस [सं] न.पु. (१) मनु, चितु, बुधी (३) मन जो वीचारु
(३) इछा, इरादो. वि. मैन सां वास्तो रखंदडु, मन
जो. मानसपुत्र पु. मन या कल्पना सां पैदा कयलु पुट.
मानसपूजा स्त्री. मन सां कयल पूजा. मानसशास्त्र न.
मन विद्या, मन जे गाल्हियुनि ऐं वीचारनि जो शास्त्रु,
(इं) 'साइकॉलॉजी', मनोविग्यानु. मानससरोवर न.
हिमालय जी मानससरोवर ढंड. मानसिक वि. (१)
मानसिकु, मन जो, बुधीअ जो, दिमागी (२) ख्याली.
माना, मायना [अ] पु. (१) मअनॉ, मतिलबु (२) मुसौदो,
खत जे शुरुआत में लिखण जो लफ्जु-श्रीमान वगेरह
(३) हकीकत.

मानुष [सं] पु. माण्हू, मानुष्य न. माण्हप.

माप [सं] न. (१) माप, माणु (२) वज्रनु, तोर (३) गुणप (४) काछो. माप देणे मापे-तोरे डियणु. माप पदरात घालणे साबिती डेई मवाइणु. मापणे स.क्रि. मापणु, मअणु, तोरणु. मापीव, मापित वि. मापियलु, तोरियलु.

माफ [अ] वि. मअाफु, मअाफु कयलु, छडे डिनलु. माफी स्त्री. मअाफी. माफीचा साक्षीदार पु. गुनहगारनि मां हिकु शाहिदु बणियलु जो मअाफी मिलण ते थियल हकीकत अदालत में बयानु कंदो आहे.

माफक [अ] वि. (१) मुवाफिकु, ठहकंदडु (२) लाइकु (३) मोचारो, चडो.

मायंजी पु. सहुरो (औरत जो).

मामलत, मामला [फा] स्त्री.पु. (१) मअामिलो, सरकारी कमु (२) कमु, गाल्हि (३) मअमूलु, ढल जी वसूली. मामलेदार पु. मअामिलेदारु, तपेदारु, ढल वसूलि कंदडु सरकारी अधिकारी.

मामा [सं] पु. मामो. मामाजी पु. सहुरो (औरत जो). मामी स्त्री. मामी. मामेबहीण स्त्री. मारोटि. मामेभाऊ पु. मारोटु. मामेसासरा पु. जाल या मुइस जो मामो.

मामूल [फा] पु. रीति, दस्तूर. वि. मअमूली. मामुली वि. मअमूली.

माय [सं] स्त्री. (१) माउ (२) ससु. मायअंग न. (१) सरीर जो बेइदि नाजुकु हिंसो (२) योनी. मायआजा पु. नानो. मायचा पूत पु. सचीअ माउ जो पुटु, पराकमी. मायदेश पु. जनमभूमी. मायबहीण स्त्री. माउभेण. माउली स्त्री. जीजलि, अमडि. मायाबोली स्त्री. मातृभाषा.

मायना [अ] पु. डिसो 'माना'.

मायफळ न. माओ, मावा (औषधी).

माया [सं] स्त्री. (१) माया, ईश्वर जी शक्ती (२) छलु, जादू, चालाकी (३) प्रेम, दया (४) माया, धनु (५) अग्यानु, अविद्या (६) कूडो भ्रमु. मायातीत वि माया शक्तीअ खां परे वेंदडु, ईश्वर. मायापुर न. सरीर. मायाभान न. माया जो भ्रमु. मायाळू वि. दयालु,

प्रेमी. मायावी वि. (१) जादूगर, बाजीगर (२) कूडो, ठगीदडु. मायिक वि. माया जो ठहियलु, कूडो, माया कंदडु.

मार [सं] पु. मदनु, कामदेव.

मार पु. (१) मार (२) मारो, वसिकारो (३) गपागीह (४) झझाई (५) मारि, (इं) रेंज'. मारझोड स्त्री. माराकुटी, मारकुट. मारहाण स्त्री. मारणु ऐं हणणु. मारेकरी पु. खूनी, बिए खे मारण लाइ मोकिलियलु माण्ह.

मारक पु. फैलिजंदडु बीमारी. वि. मारींदडु, नासु कंदडु, रोकींदडु.

मारण [सं] न. (१) मारणु, खूनु (२) बिए खे मारण लाइ हंयलु मंतरु-जादू.

मारणी स्त्री. मार, हमिलो, चोट.

मारणे [सं] स.क्रि. (१) मारणु, मारे छडणु, साहु कडणु (२) धकु हणणु, मारणु, कुटणु (३) शिकस्त डियणु (४) हमिलो करणु (५) फुरणु (६) कब्जो करणु, हथि करणु, दबाइणु (७) कोको वगेरह खोइणु (८) लिखणु. अ.क्रि. (१) लगणु, असरु थियणु (२) नजरि अचणु (३) थियणु (४) करणु. कुलूप मारणे तालो बंदि करणु. बोंब मारणे होइ होइ करणु. हाक मारणे सडु करणु.

मारफत [अ] क्रि.वि. मअरिफ्त.

मारा पु. (१) हमिलो (२) वसिकारो (३) ज़ोरु (४) झझाई (५) निशानो (६) मारि. मारामार स्त्री. (१) मारामारी, मारकुट (२) तकिलीफ (३) महिनत (४) तंगी, अणाठ. मारामारी स्त्री. मारामारी. मारू वि. (१) मारींदडु (२) सुहिणो, मोहिणो. मारून क्रि.वि. जोर सां, जोश विचां. मारून मुटकून क्रि.वि. (१) जोरीअ (२) जिअं तिअं करे (३) मारे कुटे.

मारिता, मारता वि. मारींदडु.

मारत [सं] पु. हवा. मारुती पु. हनूमानु.

मार्ग [सं] पु. (१) मागु, रस्तो, वाट (२) रीति, दंगु, तरीको (३) उपाउ, इलाजु (४) रीति, रसम (५) मुक्ती-मोखु या सुर्ग हासलु करण जो रस्तो (भि. कर्ममार्ग,

उपासनामार्ग, ग्यानमार्ग). मार्ग धरणे (१) रस्तो वठणु, रस्तो अख्तियारु करणु (२) रस्तो रोकणु. मार्गवर येणे सिधे रस्ते ते अचणु. मार्गी लागणे बिलो थियणु, को कमु या धंधो चडीअ तरह हलणु शुरू थियणु. मार्गक्रमण न. रस्तो तैड करणु, रस्ते तां वगणु. मार्गदर्शक वि. रहबर, संहों, अगुवानु. मार्गदर्शन न. (१) रस्तो डेखारणु, रहनुमाई, रहबरी (२) सलाह, सिख्या. मार्ग परिवहन न. (इं) 'रोड ट्रान्सपोर्ट'. मार्गप्रतीक्षा स्त्री. इन्तिजारु करणु, रस्तो डिसणु. मार्गस्थ वि. मुसाफिर, वाटहडू.

मार्गण [सं] पु. तीरु, बाणु.

मार्गशिर-शीर्ष [सं] पु. नाहिरी (महिनो).

मार्जन [सं] न. (१) छिण्कारु, छंडो (२) सफाई (३) धुअणु, मलणु.

मार्तंड [सं] पु. सिजु.

मार्तिक [सं] वि. मिटीअ जो.

मार्दव [सं] न. कोमलता, नमी.

मार्मिक [सं] वि. (१) राजु जाणंदडु (२) दिलि खे छुहंदडु असराडतो (३) ऊन्ही, बारीक (नजर) (४) चुभंदडु (५) विषय जी बारीकीअ सां जाच कंदडु.

माल [सं] पु. मल्लु. मालखंड पु. मलाखिडो, कुश्तीअ जी जाड.

माल पु. अन्तु, पछाडी.

माल [अ] पु. (१) मालु, पदार्थ, शैड (२) धनु, दौलत.

मालदार वि. मालदारु, अमीरु. मालबंदी वि. कीमती.

मालमत्ता स्त्री. धनु दौलत, जाडदाव. मालमसाला पु.

(१) मालु मसालो (२) अडावत जो सामानु.

मालमोटार स्त्री. मालमोटरि, लारी. मालक वि. (१)

मालिकु, धणी (२) मुड्सु, मालिकु. मालकी स्त्री.

मालिकी, मालगुजार पु. जमींदार.

मालकांगोणी स्त्री. मालकंगिणी (वलि).

मालजादी [फा] स्त्री. वेश्या, वेश्या जी धीअ.

मालण-न [सं] स्त्री. बेहदि सुहिणी औरत.

मालणे [सं] अ.क्रि. विसामणु.

मालपुवा-पोवा [हिं] पु. मालपुडो.

मालवणे [सं] अ.क्रि. (१) विसामणु (बत्ती, डिअो) (२) नासु थियणु, मरणु, लही वगणु, पोडते पवणु.

मालविणे [सं] स.क्रि. विसाडणु.

माला [सं] स्त्री. (१) माला, माल्हा, गुलनि जो हारु, हार (२) कतार.

मालिन्य [सं] न. मेराणि, मलीनता.

मालिश-लीश [फा] स्त्री. मालशि.

मालुम [अ] वि. मजलूम.

माल्य [सं] न. (१) गुलु (२) माला, गुलनि जो हार.

माव [सं] स्त्री. (१) कपटु, ठगी (२) भ्रमु (२) कूडु (३) माया-जादू. मावभक्ती स्त्री. कूडी भगिती.

मावणे [सं] अ.क्रि. मांङणु, समाडणु, भरिजणु, मापणु.

मावली पु. कोरीअडो.

मावली, माउली [सं] स्त्री. माउ. डिसो 'माउली'.

मावशी [सं] स्त्री. मासी. मावस वि. मासीअ जे रिस्ते सां जुडियलु. मावसबहीण स्त्री. मासाति. मावसभाऊ पु. मासातु. मावसा पु. मासडु.

मावळ [सं] न. महाराष्ट्र जे ओलह तर्फ वारो ऐं सह्याद्री पहाड जे ओभर वारो भाडो. मावळा पु. 'मावळ' भाडे जो रहाकू.

मावळण [सं] स्त्री. (१) पुफी (२) मामी. मावळा पु. मामो.

मावळणे [सं] अ.क्रि. (१) लहणु (सिजु), बुडणु (२) वगणु, गाडबु थियणु (३) नासु थियणु (४) बंदि थियणु, बूटिजणु.

मावा पु. (१) माओ (२) काम, वातु उथणु (३) उली, फसुल जो जीतु, (इं) 'एफिस'.

माशी [सं] स्त्री. (१) मखि (२) मखि (बंदूक जी). (दागिन्याला) माशी लागणे मुलिमो लही वगणु, जेवर तां सोन जो पाणी लही वगणु ऐं कूडो सोनु नजरि अचणु. माशी शिंकणे बदि सुगिणु थियणु, विघु थियणु.

माशूक, माषूक [अ] स्त्री. मजशूक.

मास [सं] पु. मासु, महिनो, माहु. मासांत पु.न. महिने जी पछाडी-अंतु. मासिक न. (१) महिने जी पघार (२) माहवारि मज्जणु (३) मासिकु-सिराध (हर महिने

करण जो). वि. माहचानो, माहवार.

मांस [सं] न. मासु, गोशु. मांसग्रंथी स्त्री. डिपु, डिपो, फट-वाणे जो सख्तु मासु. मांसभक्षक वि. मासु खाईदडु, तीवणु खाईदडु. मांसरस पु. शुरवो, सूप. मांसल वि. मास सां भरियलु, भरियल सरीर वारो. मांसाहारी वि. मासु खाईदडु.

मासला [अ] पु. (१) नमूतो, वनिकु (२) मिसालु (३) अनुभउ. मासलेवाईक वि. (१) नमूने लाइ खणण जोगो (२) अजीबु (३) सुहिणो, डोलाइतो.

मासा [सं] पु. मछु, मछी. माशांचे जाळे न. मछियुनि जो जारु. माशांची अंडी आनी. माशाने गिळलेले माणिक न. वरी हयि न ईदडु शैड. मासेमारी स्त्री. मछीमारी. मासळी स्त्री. मछी, माछियूं. मासोळी स्त्री. (१) मछी (२) हिकु जेवर.

मासा पु. मासो (वजनु).

मास्तर [इं] पु. मास्तर, अध्यापकु.

माह [फा] पु. माहु, महिनो. माहवार, माहे न. माहवार, माहियानो.

माहात्म्य [सं] न. (१) महातमु, महानता (२) अहमियत, प्रतापु (३) मन जी उदारता (४) बहादुरीअ जो बयानु (५) कंहि देवता जी महानता जो ग्रंथु.

माहिती [अ] स्त्री. मअलूमियत, जाण, वाकुफियत, माहियत, सुधि. माहितगार वि. वाकुफु, जाणू, सुगाणंदडु. माहितीपट पु. मअलूमियत डींदडु फिल्म, (इं) 'डॉक्यूमेंटरी' (फिल्म). माहीत स्त्री. माहियत, जाण, सुगाणप, अहसासु. वि. मअलूम, सुगातलु, जातलु.

माहिष [सं] वि. माहियो, मेंहि जो (खीर, मखणु).

माही [सं] पु. स्त्री. मांधु महिनो.

माहिना, माहीना [फा] वि. माहयानो. पु. माहवारि पघार.

माहुत पु. पीलिबानु.

माहे [फा] पु. माहु, महिनो. माहे गुदस्त पु. गुजिरियलु महिनो. माहे गुदस्ता क्रि.वि. अगिएं महिने में, गुजिरियल महिन में.

माहे [सं] क्रि.वि. विच में, में.

माहेर [सं] न. पेको, माउ जो घर. माहेर घर न. पेको, पेका. माहेरवाशीण स्त्री. पेके रहंदड औरत (जिदु 'सासुरवाशीन').

माहेवणी [सं] स्त्री. (१) गर्भवती (२) माहवारीअ वारी औरत.

माळ [सं] स्त्री. (१) माला, गुलनि जो हारु (२) हारु (३) डोरि (४) नवरात्र (देवीअ जा डींहं) जो हरहिकु डींहं (५) नोडीअ जी डाकणि. एका माळेचे मणी पु. रिहूं सभेई बूथ कारियूं, आलूअ जी आकहि ईं हिकिडी. माळणे स.क्रि. पूअणु (गुल).

माळ [सं] पु. पोठो, टकिराजों ऐं मथाहों पटु. माळढोक पु. तलूरु पखी, गुरहणु पखी. माळरान न. मथाहों पथरीलो प्रदेश, नाकबूली जमीन जो वडो टुकर.

माळा पु. (१) पछटी, छजहरी (२) पेहो, मचान, मनहु.

माळी [सं] पु. मअळी, बागिवानु.

माक्षिक [सं] न. माखी. वि. मखियुनि या माखीअ जे मखियुनि बाबति.

मिख [सं] न. मिहूं, मिखिर.

मिचकट वि. सख्तु कारो.

मिचकणे, मिचकावणे [सं] स.क्रि. मिच्काइणु, अखियूं छिंभणु, थिरिडाइणु. मिचक्या, मिचमिच्या वि. छिंभिर. मिचकावणी स्त्री. छिंभ.

मिजाज-स [अ] स्त्री. (१) मिजाजु, अभिमानु (२) रअबु, ठठु, मिजाजु. मिजाज-स जाणे नाराजु थियणु. मिजासखोर वि. मिजाजी, मगिरूरु, लहरी.

मिटकावणे स.क्रि. (१) बंदि करणु (अखियूं), मीचणु, थिकोइणु (२) कन खडा करणु.

मिटणे स.क्रि. (१) भीइणु, बेकिइणु (दरु) (२) पूरो करणु, खतमु करणु (३) बूटणु, पूरणु (अखियूं), मीचणु. अ.क्रि. बंदि थियणु, लहणु, खतमु थियणु.

मिठ न. लूणु. मिठवण वि. लूणियो, खारो, निमकीनु. मिठवणी न. लूण जो पाणी. मिठागर न. नूनारि, लूण ठाहिण जी जगह. मिठागीर पु. नूनारी, लूण ठाहिण जो धंधो कंदडु.

मिठण, मिठाण न. गदीं, गपागीह.

मिठा [सं] वि. मिठो. मिठाई स्त्री. मिठाई. मिठास स्त्री.
मेठाजु, मेठु. मिठ्ठा वि. मिठो. मिठाकर मिठो लफ़्ज़.
मिठी स्त्री. (१) भाकुर (२) पकड़ (३) बंदशि. मिठी देणे
बंदि थियणु. मिठी मारणे भाकुर पाड़णु. तोंडाला
मिठी बसणे वरी खाड़ण ते दिलि न थियणु, हियांउ
भरिजणु.

मिठू पु. मिठू, तोतो.

मिणमिणा, मिणमिणीत वि. (१) झीणो, झको (प्रकाशु)
(२) दबियलु (आवाजु) (३) मोगो (४) मन में
पोसिरंदडु-सबंदडु.

मित वि. (१) गुणियलु, मापियलु (२) पूरो पुनो, थोरो (३)
महदुदु. मितभाषी वि. थोर गाल्हाऊ, कम गो.
मितव्यय पु. कमि खर्ची. मितव्ययी वि. कमि खर्चाऊ.
मिताहार पु. किरी.

मिती [सं] स्त्री. (१) माप, वज़नु, गुणप, अददु (२) पूराई,
पूरति (३) मिती, तिथि, डीहूँ (४) वक्तु, मुदो.

मित्र [सं] पु. मित्रु, दोस्तु, यारु. वि. दोस्ताणो. मित्रत्व न.
दोस्ती. मित्राचार पु. दोस्ती, नेंहु.

मिथ [सं] स.क्रि. पाण में, हिक बिण में.

मिथुन [सं] न. (१) जोड़ो (२) एकता (३) संजोगु,
समागमु (४) मिथुन रासि.

मिथ्या [सं] वि. मिथ्या, कूड़ो, कूडु. न. कूडी माया.
मिथ्यात्मा पु. देहि, सरीरु. मिथ्यादृष्टी स्त्री. कूड़ो
ग्यानु, नास्तिकता. मिथ्यावादी पु. मिथ्यावादी.

मिंधा वि. काणाइतो (१) शर्मिंदो, शर्मसारु (३)
अहसानमंदु. मिंधा-धे होणे गृहणु, लजी थियणु,
कंहिजे अहसान हेठि दबिजणु, काणि कढणु.

मिनत, मिन्नत, मिनतवारी [अ] स्त्री. मिनत, मिन्य, वेनती,
आजी नीजारी.

मिना [अ] पु. मीनाकारी.

मिनिट, मिनीट [इं] न. मिन्दु.

मिरगी, मिरघी [हिं] स्त्री. (१) मिरिघी (२) चकरु,
भांवाटी.

मिरची [सं] स्त्री. मिर्चु.

मिरवण-वणी, मिरवणूक स्त्री. सर्गसि, जुलूस.

मिरविणे अ.क्रि. (१) ठठ सां घुमणु फिरणु (२) आकड़ि सां
हलणु (३) ज़ब या जुलूस सां गड्डु हलणु. स.क्रि. (१)
सर्गसि कडी घुमाड़णु (२) आकड़ि डेखारणु.

मिरास [अ] न.स्त्री. मीरासि, वसूँ. मिरासदार, मिराशी पु.
मीरासी, जागीर जो हकदार.

मिरी स्त्री. चुणु (घोतीअ वगेरह जो).

मिरी, मिरे [सं] स्त्री.न. मिरी, कारो मिर्चु. मिरकूट, मिरपूड
न.स्त्री. पीठल कारा मिर्च. मिरवणी न. कारनि मिर्चनि
जो काड्हो.

मिलाप-फ पु. मेलापु, मुलाकाति, गडिजाणी.

मिलिंद [सं] पु. भौरु, भंउरु.

मिशी [सं.प्रा] स्त्री. मुछ. मिशा स्त्री.ब.व. मुछुं. मिशी
उतरणे, -खाली येणे इज़त घटिजणु, कंधु हेठि थियणु.
मिशीवर ताव देणे, मिशाना पीळ भरणे (१) मुछुनि खे
मरोटो डियणु, ताउ डियण, अभिमानु करणु (२)
गुसो ज़ाहिर करणु. मिशाना तूप लावणे न हूंदइ
अमीरीअ जो डेखाउ करणु, अछा कपिड़ा खीसा
खाली, माण्डुनि लेखे मुक्क जो वाली. मिशाळा वि.
मुछिरु.

मिशी स्त्री. वेश्या जो धंधों शुरूअ करण खां अगु थींदइ
रसम. मिशी लावणे वेश्या जो धंधो शुरूअ करणु.

मिश्र, मिश्रित [सं] वि. (१) गडियलु, मिलावत थियलु (२)
जुदा जुदा किस्मनि जो. मिश्रण न. मिलावत,
गडण-मिलाड़ण जी क्रिया. मिश्रगणित न. (इं)
'अइल्लिगेशन'. मिश्रधातूत पु. मिलावती धातू,
मिश्रणीय वि. मिलाड़ण-गडण जोगो.

मिश्री [अ] स्त्री. मिसिरी.

मिश्री, मिस्री स्त्री. मिसी, इंदनि जो पाउडर.

मिष-स [सं] न. (१) मिहुं, मिखिर (२) ठगी.

मिष्ट [सं] वि. मिठो, सवादी, वणंदडु. मिष्टभाषी वि. मिठो
गाल्हाईदडु. मिष्टाई स्त्री. मेठाजु. मिष्टान्न न.
मिठाणु, मिठाई.

मिस, मिसक, मिसकट न. मिहुं, बहानो.

मिसकीन [अ] वि. मिसकीनु.

मिसर पु. मिसिरु देशु. मिसरी स्त्री. मिसिरी.

मिसरूड न. मुछुनि जी रेह.

मिसल [अ] स्त्री. (१) तर्तीब (२) मुकदमे सां लागणो
रखंदइ कागज पट. मिसलबंदी स्त्री. कम जी
विरहासत ऐं बंदोबस्तु.

मिसल [सं] स्त्री. (१) मिलावत (२) गडियलु मेडु (३)
मंडली, संघु. मिसलणे स.क्रि. मिलाइणु, गडणु.
अ.क्रि. रलणु, गडिजणु.

मिस्किल वि. (१) मिस्कीनु (२) सिमिणो, शरारती.

मिहिर [सं] पु. सिजु.

मिळकत [अ] स्त्री. (१) मिळियत (२) आमदनी.

मिळणी स्त्री. (१) मेलु, मेलाप, मुलाकाति, मिलण-गडण
जी क्रिया (२) संजोगु (३) एकता. मिळणे [सं]
अ.क्रि. (१) मिलणु, हथि अचणु (२) गडु थियणु,
गडिजणु, मिली हिकु थी वजणु (४) लभणु (४)
ठहकणु (५) मुम्किनु थियणु (६) फासणु, अडिजणु
(७) डिसिजणु (८) फाडुदो थियणु. मिळून मिसळून
वागणे रिली मिली हलणु. मिळता, मिळता जुळता वि.
मिलंदडु, ठहकंदडु.

मिळमिळीत वि. (१) बे सवादी, फिको (२) कमिजोरु,
फिल्फिलो, ढिलिडो (३) तुतो, खिंधो.

मिळवणी स्त्री. (१) जोड़ण जी क्रिया (अंगु, अददु) (२)
पाणी गडणु (३) मेलापु (४) शयू गडण जी क्रिया,
मिलावत.

मिळवणे, मिळविणे स.क्रि. (१) हासुलु करणु, कमाइणु,
पिराइणु (२) गडणु, मिलाइणु (३) जोडु करणु (४)
खटणु, वसि करणु (५) भेटणु. मिळवून पाहणे भेटे
डिसणु, भेट करणु. मिळवता वि. कमाईदडु.

मी [सं] स.ना. मां, खुदि, आंज. मी मी म्हणणे मां मां
करणु, अहंकारु करणु, बटाक हणणु. माझा मी
मां-खुदि ई-अकेलोई, मां पाण ई. मीपणा पु. मां मां,
बांवरु, अभिमानु.

मीठ [सं] न. लूणु. डिसो 'मिठ'. मीठ तोडणे रोजी छिनणु.
मीठ मोह्या स्त्री.ब.व. नजर कढण जूं शयू-लूणु
वगेरह.

मीन [सं] पु. (१) मीनु, मछी (२) मीन रासि.

मीनणे, मीनिणे अ.क्रि. (१) गडु थियण (२) हासुलु थियणु,
मिलणु (३) मुलाकाति थियणु.

मीना [फा] (१) नीरो रंगु (२) मीना, नीलमणी (३) सुर्ग.
मीमांसा [सं] छहनि हिंदू दर्शनशास्त्रनि मां हिकु शास्त्रु
(पंजों दर्शनशास्त्रु) (२) कंहि विषय जी चडीअ रीति
छंड छाण, खोज, जाच.

मीर पु. कपह तोरण जी ताराजी.

मीर [फा] पु. मीरु, सरदार, राजा.

मीलन [सं] न. (१) मिलनु, मेलापु (२) मुलाकाति (३)
मिली हिकु थी वजणु (४) अखियूं छिभणु (५)
बूटिजणु. मीलित वि. (१) अण टिडियलु (गुलु),
बूटियलु, कूमायलु (२) गडियलु.

मुकण-णा न.पु. अनाज जो निसतो ऐं हल्को दाणो, भिजाइण
खां पोड़ बि तरे में रहियलु दाणो. मुकणा हत्ती पु. रे
डंदो हाथी.

मुकणे [सं] अ.क्रि. (१) बिजाइणु, खसाइणु (२) मह्रूम
थियणु.

मुकदम, मुकादम [अ] पु. (१) मुकदमु, मजूरनि मथां
नजरदारी कंदडु (२) अगुवानु.

मुका [सं] वि. (१) गूंगो (२) माठि. मुका मुलगा होणे
पहिरियों भेरो कपिड़ा अचणु. मुका मार पु. गुझी
मार-चोट, गुझो धकु.

मुका पु. चुमी, मिठी.

मुकाट्याने क्रि.वि. माठि करे, चुपु चापि, चुपि चुपाति में.

मुकाबला [अ] पु. मुकाबिलो.

मुकाम, मुक्काम [अ] पु. मुकामु, तरिसणु, रहणु, रहण जी
जाइ.

मुकुट [सं] पु. मुकिटु, मुटिकु, ताजु.

मुकुर [सं] पु. आईनो, आरिसी.

मुकुल [सं] पु.न. मुखिडी-री. मुकुलित वि. (१) अधु
टिडियलु (गुलु) (२) अधु बूटियल (अखियूं).

मुक्त [सं] वि. (१) मुक्तु, आजगुदु, खुलियलु (२) मोखु
हासुलु कयलु (३) छुटलु. स्त्री. (१) मुक्ती, मोखु
(२) मौतु. मुक्त होणे छुटणु, आजो थियणु. मुक्तद्वार
न. (१) अचण वजण लाइ खुलियलु दरु, बिना रोक

टोक वारो दर (२) (भोजन जो) भंडारो.

मुक्त [सं] न. मोती. मुक्ता स्त्री. न. मोती. मुक्ताफल न.
(१) मोती (२) सीताफल (३) मोतियुनि जहिड़ा
अखर (४) चरियनि जहिड़ो गाल्हाइणु.

मुक्ति, मुक्ती [सं] स्त्री. (१) मुक्ती, मोखु (२) छोटिकारो,
आजादी. मुक्तिमार्ग पु. मोखु हासुलु करण जो
रस्तो-साधनु.

मुख [सं] न. (१) मुख, मुंह, वातु (२) शिकिलि, मुहूँ,
सूरत (३) मुहडु (४) शुरूआत (५) मुहांडो (६)
पखीअ जी चुहिब (७) छोडु (नदीअ जो). मुखचर्या
स्त्री. मुंह जो तेजु, मण्या. मुखंड वि. अगुवानु, मुखी.
मुखडा पु. मुंह. मुखपाक पु. काम, वातु उथणु
(बीमारी). मुखपृष्ठ न. किताब वगेरह जो कवर, सरि
वरकु. मुखबीर पु. खबर डींदडु, जासूस. मुखमार्जन न.
मुंह धूअणु. मुखर वि. बकवादी, धण गाल्हाओ.
मुखरस पु. थुक, गिग. मुखरोग पु. वातु उथण-पचण
जी बीमारी. मुखवटा पु. (१) मुहांडो, चहिरे जी
बनावत (२) बीचो, मुंह ते पाइण लाइ पाठे वगेरह
जो ठहियलु नकाबु, नकाबु (३) सांगु. मुखशुद्धी स्त्री.
रोटी खाइण खां पोइ पानु सोपारी सौंफ वगेरह खाइण.
मुखश्री स्त्री. (१) मुंह, मुंह जो तेजु, मण्या (२) बूथु.
मुखसेक पु. गुरिडी. मुखस्तंभ पु. माठि करे विहणु. वि.
माठि करे विहंडडु, गुडिडो, सिमिणो. मुखाच्छादन न.
बीचो. डिसो 'मुखवटा'. मुखी वि. ज़िबानी, बर
ज़िबान. मुखोदगत वि. बर ज़िबान यादि.

मुखत्यार, मुख्तार [अ] पु. मुख्तियार. मुखत्यारी, मुख्तारी
स्त्री. मुख्तियारी, अधिकार.

मुखिक [सं] पु. कूओ.

मुख्य [सं] वि. मुख्य, प्रधान, अगुवानु, खासि. मुख्यार्थ पु.
लफ़्ज़ जो मुख्य अर्थ-मतिलबु, लफ़्ज़ जो वहिवार में
चालू मतिलबु. मुख्याध्यापक पु. हेडमास्तर. मुख्यालय
न. (इं) 'हेड क्वार्टर्स'. मुख्यधुर पु. सेनापती. मुख्यत्वे
करून क्रि.वि. खासि करे.

मुगदल पु. मुदिगर, मुगिरी.

मुगदल स्त्री. (१) मुडनि जे पोख लाइ काराइती ज़मीन (२)

मुड सेके पीठलु अटो.

मुगदाण [सं] न. डिसो 'वैसण'.

मुंगळा पु. माकोडो.

मुंगी स्त्री. किउली, माकोडी. मुंग्या येणे हयनि-पेरनि खे निंद
अचणु.

मुंगूस न. नोरु, नांग खे मारींदडु नंदिडो साहवारो.

मुग्ध [सं] वि. (१) मोहितु (२) मुंसियलु (३) मूर्ख, मोगो
(४) अणचिटो, शकी (५) सुहिणो, मोहींदडु (बारु).
मुग्धा स्त्री. जुवानीअ में कदमु खंडदड़ छोकिरी,
सुहिणी जुवान औरत.

मुचूंक [सं] क्रि.वि. सवाइ, खां सवाइ.

मुच्छी [सं] स्त्री. मुछ.

मुंज [सं] स्त्री. (१) जणियो-जणिया पाइण जी रसम (२)
मुज, हिक किस्म जो गाहु. मुंजा-ज्या पु. जणियो
पाइण लाइकु छोकिरो, ताजो जणियो पातलु छोकिरो.
मुजरा [अ] पु. (१) मुजिरो, सलामु (२) अजोरो (३)
वेश्याउनि जो नाचु गानो.

मुजावर [अ] पु. मुजावर, मुसलमानु पूजारी.

मुजोर [फा] वि. वडवातो, फाटोडो दुहिलु.

मुटकणे [सं] स.क्रि. मुकूं हणणु, सूर वारे हिसे ते मुकूं हणणु.

मुटका-के पु. मुक.

मुंड न. मूनि (इटी डकर रांदि में-बरकत, लेनि-मूनि ...).

मुंड [सं] पु.न. ढल या व्याज जे रूप में डिनलु अनाजु या
पैसो. वि. बिना व्याज वारी (रकम).

मुंड, मुंडके [सं] न. (१) मुंडी, सिसी, मथो (२) बाखुडु
वणु, बिना पननि जे वणु (३) हजामु (४) ठेड्हो
(५) मथो कूड़ायलु. मुंडमाला स्त्री.
मुंडियुनि-सिसियुनि जी माल्हा. मुंडण-न न. मुनणु,
हजामत. मुंडणे स.क्रि. (१) मुंडणु, मुनणु लाहिणु,
ठेड्हो करणु (२) सन्यासु वठणु (३) ठाणु, फुरणु.
मुंडला जाणे ठगिणु, फुरिणु. मुंडविणे, मुंडाविणे
स.क्रि. कूड़ाइणु, मथो कूड़ाइणु. मुंडावळ-ळी स्त्री.
घोट जे मुटिक जी लडिकंदड माल्हा. मुंडित वि. मुनणु
लथलु, कूड़ियलु, ठेड्हो थियलु. मुंडी-डी पु. ठेड्हो
सन्यासी. मुंडी-डी स्त्री. मुंडी, सिसी. मुंडी फिरविणे

कंधु फेराङ्गु, नापसंदी जाहिरु करणु. मुंडी मुरगाळणे मुंडी मरोटणु, सभु कुम्भु लुटणु. मुंडी हालविणे कंधु धूणणु. चारी मुंड्या चीत करणे पूरीअ तरह शिकस्त डियणु.

मुडकर न. लिफाफो.

मुडगा पु. (१) अन जी लप (२) मुठि, हथियो.

मुडदा [फा] पु. मुदो, लाशु. मुडदा पाडणे मौत जे घाटि उतारणु. मुडदेफरास पु. मसाणी. मुडद्या उदगा. मुआ!

मुडदार, मुर्दाड [फा] वि. मुर्दार.

मुडदूस पु. कंगी, नंदिङ्गि बरानि जी हिक बीमारी. (Marasmus).

मुडप [सं] पु.न. मुटिको, पटिको, मथे जो ढकु.

मुडपणे स.क्रि. (१) मुडणु (कंधु, पेरु) (२) मोडणु, तहु करणु (३) डिंगो थियणु

मुडा पु. (१) हड (२) गुडजी दिमीअ जो किरियलु टुकर. मुडा घालून बसणे कुंडिडो धी बिहणु.

मुडा-ढा पु. खदिडे जो दोस्तु.

मुडारणे स.क्रि. (१) मोट खाङ्गु, पोयां पेर करणु, वापसि वरणु, मोटणु (२) का शैड् खाङ्गु ते दिलि न थियणु.

मुडबणे स.क्रि. मुडो करणु.

मुंडा, मुंडा पु. (१) कुल्हो, कुल्हे जो गोलु मुंडु (२) खदिडे जो दोस्तु (३) वाडकु. वि. (१) मथे बिना, मुंड बिना, मुंडीअ बिना, सिरे बिना (शैड्, शख्खु) (२) रे सिडो (जानिवरु) (३) बुसो, बुटो.

मुंडामाकोजी वि. बटाकी, फड्वाटी.

मुंडी स्त्री. मुंडी, सिसी.

मुतगा पु. चांवरनि जी हिक जाति.

मुतणे [सं] अ.क्रि. मुटणु, पेशाबु करणु. डिसो 'मूत'. मुतरा वि. मुटिणो. मुतरी, मुतारी स्त्री. पेशाब घर.

मुत्सही [अ] मुदबिरु, दूरदिशु, हिरफती.

मुतसील [अ] पु. कब्जो, त्जाबो.

मुतानीक [अ] पु. उपमंत्री, नाड्बु.

मुदगल [सं] पु. मुदिगरु, पित्रिरी.

मुदणे स.क्रि. बूटणु, बंदि करणु.

मुदत, मुदत [अ] स्त्री. मुदत, मुदो.

मुदन-नी [सं] स्त्री. बीडे जो काजु.

मुदल, मुदल [सं] न. मूरु, मूल रकम, पूंजी. वि. मूरिगो, मूर जेतितो.

मुदाम [अ] क्रि.वि. मुदामु, सांदहि, लगातारि.

मुदित [सं] वि. खुशि थियलु, राजी, सुखी.

मुदी [सं] स्त्री. मुंडी या वालो.

मुद्दा [अ] पु. (१) विषय, गालिह (२) टिपु, (इं) 'पॉइंट' (३) मुदो, मलिलबु, तात्पर्जु (४) मक्सदु (५) दलीलु. मुद्देसूद वि. विषय सां लागापु रखंदडु (भाषणु). मुद्दाची गोष्ट स्त्री. मूलि गालिह.

मुद्दाम [अ] क्रि.वि. जाणी वाणी, जोरीअ, खासि.

मुद्याळ वि. धुंडी (वार).

मुद्रण [सं] न. छपण जो कमु (किताबु, अख्बार), छपाई. मुद्रण प्रत स्त्री. (इं) 'प्रेस कॉपी'. मुद्रक वि. छापींदडु. मुद्रित वि. छपियलु. न. (इं) 'प्रूफ'. मुद्रणालय न. छापिखानो, (इं) 'प्रेस'.

मुद्रा [सं] स्त्री. (१) ठपो, मुहिर, छाप (२) मुंडी (३) सिको (४) मुंडु, शिकिलि, मुंडांडो (५) शैड् ते कयल निशानी. मुद्राक्षर न. छापे जो-शीहे जो अखरु, (इं) 'टाईप'. मुद्राक्षर ओतशाळा स्त्री. (इं) 'टाईप फाऊंड्री'. मुद्राकित वि. सिको लगलु, ठपो लगलु, निशानी लगलु. मुद्रिका स्त्री. मुंडी, सिको, ठपो.

मुद्याळ वि. डिसो 'मुद्याळ'.

मुनसफ, मुनसीफ [अ] पु. मुनसिफु, जजु.

मुनासब [अ] वि. मुनासिबु, वाजिबु, ठीकु.

मुनि, मुनी [सं] पु. मुनी, तपस्वी, रिषी.

मुनीम पु. मुनीबु.

मुंबई स्त्री. मुंबई-बम्बई शहर. एखाद्याची मुंबई करणे, पैशाची मुंबई करणे (१) को शख्खु गुमु थियणु (२) वापार वगेरह में वडो घाटो पाङ्गु, बुङ्गु. जिवाची मुंबई करणे मौजू माणणु, मजा करणु.

मुबलक [अ] वि. झसो, मओ, जामु, रेलछेल.

मुबा, मुभा [अ] स्त्री. मुबाहु, इजाजत, परवानो, पूरो अख्पार.

मुमुक्षा [सं] स्त्री. मोखु हासलु करण जी इछा. मुमुक्षु.

मुमुक्षुजन वि. मुक्तीअ जी इछा रखंदहु.

मुमूर्षा [सं] स्त्री. (१) मरण जी इछा (२) मरण वक्त जी हालति. मुमूर्ष, मुमूर्षित वि. (१) मरणु चाहीदहु (२) मरिणीगु.

मुरकणे अ.क्रि. मोड़ो डियणु, कंधु मोड़णु. मुरका पु. मोड़ो, नखिरो.

मुरकुंडी स्त्री. (१) (घणे खिलण करे या सीअ पवण करे या डप करे) सरीरु कूंडिडो थी वजण जी क्रिया (२) गपागीह, गर्दी. मुरकुंडी बळणे खिली खिली पेट में सूर पवणु.

मुरगाळणे, मुरगाळणे स.क्रि. मरोटणु (हथु वगेरह), चिबो करणु. मुंडी मुरगाळणे मुंडी मरोटणु, सत्यानासु करणु.

मुरह स्त्री. (१) धुंजु, चुणु (२) वकडु (नदी, रस्ते जो) (२) बीणु, कपिडो वराङ्गण या बीणो करण जी क्रिया (४) आकारु, बनावत, डौलु (५) मरोटो, वटु. मुरहणे अ.क्रि. (१) वापसि वरणु, मोटणु (२) मुड़णु (३) धुंज पवणु, सुसणु. स.क्रि. (१) बीणो करणु, वराङ्गणु (२) कंध खे मोड़ो डियणु (३) मोड़ो डियणु. मुरडा पु. (१) वटु (२) मरोटो, सूर, वटु (पेट में पवंदहु).

मुरणे [सं] अ.क्रि. (१) (पाण्याठी शैड्) अंदरि पेही वजणु, जज्जबु थियणु (२) चूसिजणु (३) पिसणु, तरि थियणु (४) रसणु, मचणु (खटाणि) (५) अनुभवी थियणु (६) दबिजणु (७) मगनु-थियणु, महिवु-महू थियणु (८) तिरपु थियणु. मुरलेला वि. (१) पकलु, रसियलु (२) आजिमूदिगार.

मुरदाहशिंग न. मुरदासिंगु (वनस्पती).

मुरंबा, मुरब्बा, मोरांबा पु. मुरिबो (अंब जो).

मुरब्बी [अ] वि. (१) मुरब्बी (२) आजिमूदिगार, ज़ाणू (३) वडो, वाली.

मुरमुरा पु. मुरमिरा, मुरमिला, कुरमुरा.

मुरमशी स्त्री. (१) गामोड़ (बुखार जी), लंझ (२) कूंडिडो थी विहण जी हालति.

मुरमुसणे अ.क्रि. (१) गामोड़जणु (२) कूंडिडो थी विहणु (३) मुहुं लही वजणु (४) लिडु लिडु सूर करणु.

मुरली-ळी स्त्री. मुरली, बंसरी.

मुरवण स्त्री. (१) सबाणु (२) कंहि जी आकड़ि लाहिण जी का गाहि (३) खाघलु पैसो. मुरविणे स.क्रि. (१) रसाङ्गणु, रांघणु (२) पैसो खाङ्गणु, डहो डियणु, ठगणु.

मुरवत स्त्री. मरुअत, परिवाह, संकोचु, डपु.

मुरळी [सं] स्त्री. 'खंडोबा' देवता खे अर्पणु कयल औरत, डिसो 'देवदासी'.

मुराद [अ] स्त्री. मुराद.

मुरारी [सं] वि.पु. मुरारी, किरशिनु भगवानु.

मुरूम पु. (१) मोहीडो (२) मुरुमु, पीड्ह, पयिराई जमीन, मोरमु.

मुर्वत [फा] स्त्री. मुरुअत, इन्सानियत.

मुन्हाळी पु. (१) कुंवारि जो भाउ (२) अहनरु (३) कुंवारि खे पेके या साहुरे वठी वजण लाइ आयलु शख्तु.

मुन्हे न. कोहीडो, लुडाट, धुंधु.

मुलकी-खी [अ] वि. (१) मुल्की, देसी (२) वसूलीअ सां लागापो रखंदहु (३) दीवानी, मुल्की.

मुलगा पु. छोकिरो, पुट. मुलाचे पाय पाळण्यात दिसतात पुटु कुपुटु पीधे में पधियो.

मुलगी स्त्री. छोकिरी, धीअ.

मुलगे न. बारु.

मुलाखत [अ] स्त्री. (१) मुलाक़ाति, (इं) 'इंटरव्यू' (२) पुछा गाछा.

मुलामा [अ] पु. मुलिमो, सोन चांदीअ जो पाणी चाइहणु.

मुलायम [अ] वि. मुलाइयमु, नरमु, कूंअरो.

मुलाहिजा [अ] स्त्री. (१) मुलाहिजो, लिहाजु, परिवाह (२) दया, म्आफी (३) आदरु (४) जाच, पुछा.

मुलूक-ख [अ] पु. मुल्कु; देसु, वतनु. मुलुखगिरी स्त्री. (१) चड्हाई, काह, इमिलो (२) बियो मुल्कु खटणु (३) फौज जो अगिते वघणु.

मुलुखमैदान स्त्री.न. (१) बीजापुरि शहर जी वडी तोब (२) वडवाती ऐं सेडाकारि औरत. मुलखाचा वि. बे ह्दि, तमामु घणो.

मुलुखाबेगळा वि. अजीबु, बियनि खां निरालो.

मुशांड [सं] न. ढोंगु.

मुशाफर-फीर [फा] पु. मुसाफिर.

मुशी [सं] स्त्री. मूसी (मछी).

मुषकी [फा] वि. मुशकी (घोड़ो).

मुष्टि, मुष्टी [सं] स्त्री. पु. (१) मुश्ति, मुठि (२) भरियल मुठि, लप (३) मुठि, हथियो (४) मुक. मुष्टिका स्त्री. मुठि, मुक. मुष्टिपहर पु. ठौंशो, मुक. मुष्टिमैथुन न. मुश्तिजनी, मुठि हणणु, हथरसु. मुष्टिमोदक पु. ठौंशो. मुष्टियुध न. ठौंशेबाजी, (इं) 'बॉक्सिंग'. मुष्टियोध्दा वि. ठौंशेबाजु, (इं) 'बॉक्सर'.

मुसकट-ड, मुसकूट [सं] न. मुंह, बूथु, गिटो. मुसकटदाबी स्त्री. (१) ब्रकर बूसाट, बूसाटणु, घुटणु, बुटणु, वातु बंदि करणु (२) वीचारनि या लिखण जे आज्ञादीअ ते सरकारी बंदशि (३) जुल्मु. मुसकाटणे स.क्रि. (१) चमाट हणणु (२) मुंह लिकाइणु-ढकणु.

मुसकणे स.क्रि. मुंह ढकणु.

मुसकाडी स्त्री. मुंह, बूथु. मुसकाडीत मारणे चमाट हणणु.

मुसक्या [हिं] स्त्री. मुश्कू.

मुसंडा पु. (१) पाणीअ जो ज़ोरदार बहुकिरे, रेलो, सीडह (२) मथे सां हंयलु टकरु, थूतो. मुसंडी स्त्री. थूतो, मथे सा हंयलु टकरु.

मुसंडा पु. मुस्लो, मुसलमानु, ज़टु.

मुसमुशी, मुसमुस स्त्री. जवानीअ जो फूहु, जुवानीअ जो तेजु, मण्या.

मुसमुस स्त्री. (१) सुडिका (२) रींगटु, रीं रीं. मुसमुसणे अ.क्रि. (१) फूह जुवानीअ में अचणु (२) सुडिका भरणु (३) गुसे में तपी बाहि थियणु (४) भुण्कणु.

मुसलमान [फा] पु. मुसलमानु. मुसल्या पु. मुस्लो.

मुसळ [सं] न. मुहिरी, मुहुरी. मुसळ पांघरणे-नेसणे. बेशर्माईअ जी हलति हलणु, लंघो थियणु. मुसळाला कोंब फुटणे अण थियणी गाल्हि थियणु. मुसळकांड स्त्री. मुहिरीअ सां चांवर छड़ण जी क्रिया, छड़ह. मुसळधार पाऊस पु. वड़फुड़ो मीहुं. मुसळेश्वर पु. जांठो, डंडो डौंठो, थुल्हो मतारो शखु.

मुसळणे अ.क्रि. (१) फलु किनो थियणु (२) थकिजणु.

मुसळी स्त्री. धिको, गर्दीअ में घिड़ण जी क्रिया, थेल्लो.

मुसावणे अ.क्रि. (१) पूरो भरिजणु, कनातारि थियणु (२)

वधणु, फुंडणु (३) मगनु-महू थियणु (४) भरियलु हुअणु.

मुसावणे अ.क्रि. बेहोशु थियणु.

मुहुर्मुहुः [सं] क्रि.वि. हर हर, वरी वरी.

मुहूर्त [सं] पु. (१) महूरतु (२) खनु, पलु (३) शुभु वक्तु (४) कम जी शुरूआत (५) बी शादी. मुहूर्तमेढ रोवणे शुभ कम जी शुरूआत करणु.

मुळमुळ स्त्री. (१) फुड़ि फुड़ि, सन्हों मीहुं (२) थुकि थुकि (३) समुझण में दुखियो भाषणु, अणचिटो गाल्हाइणु (४) कम जी तकड़ि. मुळमुळ-ळा क्रि.वि. रीं रीं (रुअणु), फुड़ि फुड़ि. मुळमुळीत वि. (१) बे सवादी, फिको (२) शकी, अणचिटो (३) बे असुरियो (भाषणु).

मुळव्याघ-घी स्त्री. मोका, बवासीर.

मुळा पु. मूरी.

मुळाकरे न. 'मूळ' अंदिर डिसो.

मुळिया पु. ज्योतिषी.

मुळी स्त्री. पाड़, जड़ी.

मुळी क्रि.वि. (१) मूरि, बिनह (२) पहिरीई, अगुमेंई, मुंड में ई.

मुळे क्रि.वि. -करे, सबब करे, जे कर.

मुळ्या पु. (१) जड़ी बूटी विकिणंदहु शखु (२) नजूमी (३) पीरिसनि, कुराड़ो (४) डिंगो-शैतानु शखु.

मूक [सं] वि. (१) गूंगो (२) माठि. मूकनाट्य न. गूंगो नाटक, गुंगबाजी. मूक संमती स्त्री. कुछण बिना हा करणु-मोकल डियणु.

मूग पु. मुडु, मुड. मूग गिळणे बिड्क न बोलणु, चुपि रहणु.

मूठ पु. आथरु, बैल जे पुठीअ ते विज्ञण जी गादी.

मूठ [सं.प्रा] स्त्री. (१) मुठि. डिसो 'मुष्टि-ष्टी' (२) मंत्रप्रयोग (३) दस्तो (तरार जो). मुठीत असणे मुठि में हुअणु, वस में हुअणु. मूठभर मांस चंदणे बुत में वरणु, उत्साहु अचणु, बोदि अचणु. मूठमाती देणे दफनु करणु. मूठ मारणे मुठि हणणु (मुश्तिजनी). झाकल्या मुठीने क्रि.वि. लिकाए, गुझीअ तरह.

मूढ [सं] वि. (१) मूर्ख, अग्यानी, मोगो (२) बेहोशु (३)

मुंशियलु, भ्रम में पियलु. मूढगर्भ पु. मुअलु गर्भु-गुभु.
मूढमती वि. मोगो, छसो.

मूत [सं] न. मुटु, पेशाबु. मूतखडा पु. पथिरी (पेशाब जी).
मुतणे अ.क्रि. मुटणु. मुतरा-त्रा वि. मुटिणो. मुतरी-त्री
स्त्री. मुतिरी, पेशाबघरु. मुतवणी न. मुटु, पेशाबु.
मुतारी स्त्री. मुतिरी, पेशाबघरु. मुती स्त्री. पेशाबु.
मुतेर-रे न. मुट वारो कपिडो.

मूत्र [सं] न. मुटु, पेशाबु. मूत्रकृच्छ न. पेशाब जी पथिरी
(बीमारी), पेशाब जी रुकावट. मूत्रदोष पु. परमेलु,
सोजाकु, (इं) 'गौनरिआ'. मूत्रपिंड न. गुरदो, बुकी.
मूत्रपिंडशूल पु. गुदें जो सूरु. मूत्रशलाका स्त्री. पेशाब
कडणी (सराई). मूत्रशूल पु. गुदें जो सूरु. मूत्राबरोध
पु. पेशाब रुकणु. मूत्राशय पु. मसानो, पेशाब जो हंधु,
मुटांगो. मूत्रोत्सर्ग पु. मुटणु, पेशाब जो नेकालु.

मूढ [का] पु. चांवरनि जो पिनोडो-पिनु.

मूर स्त्री. (१) लिकलु-नजरि न ईदडु सोराखु (२) टेमो,
सेमो (३) टोटो, नुक्सानु, घाटो (४) चीर, फोटि,
डार.

मूर्ख [सं] वि. मूर्खु, बेवकूफु. मूर्खपणा पु. बेवकूफी.

मूर्च्छना, मूर्च्छा [सं] स्त्री. मूर्छा, बेहोशी, चकरु, भांवाटी,
गशु. मूर्च्छित वि. मूर्छितु, बेहोशु.

मूर्त, मूर्तिमंत-वंत [सं] वि. मूर्तु, साकारु, साख्याति.

मूर्ति-ती [सं] स्त्री. (१) मूर्ती, मूरत, तस्वीर (२) सरीर
(३) माण्डू.

मूर्धा, मूर्धान [सं] स्त्री.न. (१) मथो, सिसी (२) मथियों
हिसो. मूर्धाभिक्त्त वि. (१) अगुवानु, मुब्बु (२)
राजतिलकु थियलु. मूर्धन्य वि. (१) मथे वारो (२)
सिरेष्टु (३) मूरधनी, लिसानी, तारुंअ मां उचार
थियलु अखरु-ऋ, ऋ, ट, ठ, ढ, ण, र, ष, ङ.

मूल [सं] न. बारु, बालकु. मूलबाळ न. बारु बचो.

मूल [सं] न. मूरु, मूलु, मूलु कारणु, जनमु, बुनियादु, पाड़.
मूलतत्त्व-द्रव्य न. जुजो, उनसरु, (इं) 'एलिमेंट'.
मूलतः क्रि.वि. बुनियादी तोर. मूलधन न. मूरु
(Com.) पूंजी. मूलभूत वि. बुनियादी, मूलु. मूलानुर
पु. सलो. मूलोद्योग शाळा स्त्री. बुनियादी हुनिरु

सेखारीदड़ पाठशाला. मूलक वि. तंहिं करे थियलु,
पैदा कंदडु.

मूलक [सं] पु. मूरी.

मूल्य [सं] न. मुल्हु, कीमत, माणु, कंदरु. मूल्यदेय डाक स्त्री.
(इं) 'वी.पी.पी.' मूल्यनिर्धारण न. कथ, मार्कुं
डियणु.

मूष, मूषक [सं] पु. मूषु, कूओ.

मूस स्त्री. (१) धातू रिजाड़ण जो बर्तनु, कोठरी, मुंधो (२)
सांचो, कारबु, कालिबु.

मूळ [सं] न. (१) पाड़, डिसो 'मूल' (२) थुडु (३) मूरु
(४) शुरूआत (५) बिड. मूळावर येणे कंहिजे
सत्यानास जो कारणु बणिजणु. मुळाक्षरे न.ब.व.
आईवेटा, वर्णमाला (अ, आ, इ, ई क, ख
वगेरह), हरूफि तहजी. मूळक, मुळिक वि. पहिरियों,
असुल जो. मूळद्रव्य-धन न. मूरु, पूंजी, लागत.
मूळपुरुष पु. बरपा कंदडु शखु. मूळप्रत स्त्री. असुलु
नमूनो, असुली कापी, (इं) 'ओरीजिनल कॉपी'.
मूळभूत वि. बुनियादी. मूळव्याध-धी स्त्री. मोका,
बवासीरु. मूळस्वभाव पु. मूलु सुभाउ.

मृग [सं] पु. (१) मिरगु, हरणु (२) जानिवरु (३) मिरगु
नखत्रु. मृगछाल पु. हरण जी खल. मृगजल-ळ न.
मिरगतिरुणा, रुज. मृगनयना-लोचना स्त्री. मिरग
नइनी, मिरग लोचनी. मृगनक्षत्र-शीर्ष न. मिरग
नखत्रु, जबारु. मृगनाभ-मद पु. कस्तूरी, मुश्क. मृगांक
पु. चंडु. मृगशिर-शीर्ष न. मिरगु नखत्रु, जबारु.
मृगासन न. हरण जी खल (विहण लाइ). मृगी स्त्री.
हरिणी. मृगया स्त्री. शिकारु.

मृड [सं] पु. शंकरु.

मृणाल [सं] पु.न. कमल गुल जी डांडी, बिहु.

मृणमय [सं] वि. मिटीअजो ठहियलु.

मृत [सं] वि. मुअलु. मृततिथी-दिवस स्त्री.पु. वरिसी.
मृतप्राय वि. मुअल जहिडो, मरणीगु. मृतसंजीवनी
स्त्री. मुअल खे जीअरो कंदडु मंत्रु. मृतस्नान न. सर तां
थी अचण खां पोइ स्नानु करणु. मृताह पु. वरिसी.
मृती स्त्री. मौतु. मृतक न.पु. लाश जो अग्नीसंस्कार,

लाशु.

मृत्तिका [सं] स्त्री. मिटी. मृत्पिण्ड पु. मिटीअ जो चाणो-गोड्हो. मृदघटवत् कि.वि. मिटीअ जे मट जियां. मृन्मय, मृण्मय वि. मिटीअ जो ठहियलु.

मृत्यु-त्यू [सं] पु. (१) मिरत्यू, मौतु (२) यमु, जमु. मृत्युगंडांतर न.पु. जानि जो खतिरो, मौत जहिडी मुसीबत. मृत्युपत्र न. मिरतलेखु, बसियतनामो. मृत्युपत्र प्रमाण न. बसियतनामे जो सचो नकुलु, (इं) 'प्रोबेट'. मृत्युलोक पु. मिरत्यू लोको, पिरथी. मृत्युंजय पु. (१) मौत ते विजइ हासुलु कंदडु शङ्खु (२) शंकर.

मृद [सं] वि. कूअरो, नरमु.

मृद [सं] स्त्री. मिटी, जमीन. मृद संधारण न. मिटी-जमीन जी हिफाजत, (इं) 'सॉइल कॉन्जर्वेशन'.

मृदंग [सं] पु. मिरदंगु, पखावजु, ढोलक जहिडो हिकु साजु.

मृदु, मृदुल [सं] वि. (१) कोमलु, नरमु, नाजुकु. कूअरो (२) सादो, शांति, नरम दिलि.

मृषा [सं] वि. कूडो, नकुली.

मेकुड, मेकू पु.न. नक खे चंबुडियलु गोबो, सुकलु गोबो.

मेख स्त्री. (१) मेख, किली, चपर (२) राजु, गुझ गाल्हि.

मेख मारणे अले बीहणु, रोकणु, विघ्नु विज्ञाणु, बंदि करणु.

मेखला [सं] स्त्री. (१) चेल्हिकी, कमरिपटो (२) जणियनि में चेल्हि खे बुधण लाइ धागो (३) पहाड़ जो पासो.

मेंग स्त्री. नांग जी खल. मेंगे न. छसो, नामर्दु. मेंग्यामाखाडी पु. सिमिणो शङ्खु, अंदर जो कारो.

मेघ [सं] पु. मेघु, मेंघु, बादलु, ककरु. मेघाडंबर न.पु. (१) बादलनि सां आकासु भरिजी ववणु (२) डांड.

मेचणे स.क्रि. (१) मापणु (२) मवणु (३) हिसाब में रखणु (४) परिवाह करणु.

मेज [फ़ा] न. मेज, (इं) 'टेबल'. मेजघड्याळ न. मेज ते रागण जो घडियालु, (इं) 'टाईम पीस'.

मेजणे स.क्रि. गुणणु, मापणु.

मेजबानी [फ़ा] स्त्री. मजिलस, दअवत.

मेट न. (१) गोडे जो संघु (२) चौकी, पहिरो, पहिरे जी

जगह (३) हिमथ.

मेटाकुटी स्त्री. हिमथ हाराए गोडा खोडे विहण जी हालति, जफ़ाकशी. मेटाकुटीला येणे शिशिदर थियणु, हिमथ हाराए विहणु.

मेंढ पु. मेश, मेष, घटो, घेटो. मेंढपाळ पु. मेशिपालु, रेदारु, धनारु. मेंढरु न. रिड जो बुचिडो. मेंढी स्त्री. रिड. मेंढ्या पु. घेटो.

मेढ स्त्री. मंघो, किलु.

मेण [फ़ा] न. मेणु. मेणकटणे अ.क्रि. सणिभो ऐं लिगिलिगिदारु थियणु. मेणकापड न. मेणितो. मेणबत्ती स्त्री. मेणबती. मेण्या वि. (१) नरमु, कमिजोरु, नामर्दु (२) निसतो.

मेणा [फ़ा] पु. बंदि डोली, पालिकी. मेणेकरी पु. कहारु. डोली खणंदडु.

मेतकूट न. (१) दालियूं अहुरि मेथी चांवर वगेरह गडे ठहियल चहिरी शैड (२) गहिरी दोस्ती (३) चचर भचर.

मेथी [सं] स्त्री. (१) मेथी (२) हुरवो.

मेद [सं] पु. चर्बी, थोल्हि. मेदस्वी वि. थुल्हो, फेफो.

मेदिनी [सं] स्त्री. भूमी, धरती. मेदिनीवसन न. समुंड.

मेंदी [सं] स्त्री. मेंदी.

मेंदू [सं] पु. (१) मगजु (२) दिमागु, बुधी, अकुलु (३) मेजालो.

मेध [सं] पु. यग्यु.

मेधा [सं] स्त्री. (१) बुधी, अकुलु, जिहिनु (२) ध्यानु (३) प्रेमु, नेंहु. मेधावी वि. तेजि फहमु, विद्वानु, ज़हीनु, सियाणो.

मेर [प्रा.का] स्त्री. (१) बुनीअ जो बंदु, हद (२) वक्तु.

मेरू [सं] पु. (१) हिमालय जे उतर पासे हिकु पहाडु (२) जपण जी माल्हा जो विचो वडो मणियो (३) सांबर.

मेला वि. (१) मुअलु (२) मुअो! (जालुनि जो लफ़जु). मेलेला वि. (१) मुअलु (२) बुडलु (बैसो). मेल्या मुअ!

मेवा [फ़ा] पु. (१) मेवो, फलु (२) मिठाई.

मेष [सं] पु. (१) मेष, घेटो (२) मेषु रासि. मेषपात्र वि.

डकिणो, कांइरु. मेघसंपात पु. सिज जो मेख रासिमें
 घिड़णु. मेघी स्त्री. रिठ.
 मेघोन्मेष [सं] पु. बूटणु ऐं खोलण जी क्रिया.
 मेस्तक न. (१) अंगी हिसाबनी जो किताबु (२) जदवलुनि
 जो किताबु, कम जे नियमनि जी किताबुड़ी.
 मेह [सं] पु. (१) पेशाब जी बीमारी (२) मुटणु.
 मेहतर [फा] पु. (१) अगुवानु (२) महतरि, भंगी.
 मेहंदी स्त्री. मेंदी.
 मेहनत [अ] स्त्री. महिनत.
 मेहमान [फा] पु. महिमानु.
 मेहर [फा] स्त्री. महिर.
 मेहरप, मेहराब [अ] स्त्री. मिहिराबु, कमान.
 मेहु, मेहू, मेहो [सं] पु. (१) मीहुं, बसाति (२) बादलु.
 मेहुण, मेहूण [सं.प्रा] न. रोटी खाराइण वगेरह लाइ नींड डेई
 घुरायलु घोटु ऐं कुंवारि. मेहुणा पु. (१) सालो (२)
 मेणीवियो. मेहुणी स्त्री. साली.
 मेहेरबान [फा] वि. महिरबानु. मेहेरबानी स्त्री. महिरबानी.
 मेळ [सं] पु. (१) मेलु, मेलापु (२) एकता, संजोगु (३)
 ठहकणु.
 मेळा पु. (१) टोली (२) मंडली (३) मेडु, मेडाको (४)
 मेलो.
 मेळाबा [सं] पु. (१) मेडु, (इं) 'रङ्गली' (२) जल्सो (३)
 संमेलनु (४) मेलु, मेलापु.
 मैत्र [सं] न. दोस्ती. पु. दोस्तु. मैत्रकी स्त्री. दोस्ती, मित्रता.
 मैत्री स्त्री. दोस्ती. मैत्रीण स्त्री. साहेडी.
 मैथुन [सं] न. संजोगु, संभोगु.
 मैद [सं] वि. (१) मोगो (२) सुस्तु (३) ढोंगी. मैदकर्म न.
 खूनु, धाड़ो.
 मैदा [फा] पु. मैदो.
 मैदान [अ] न. मैदानु.
 मैदालकडी स्त्री. मैदालकिडी (वनस्पती).
 मैना स्त्री. (१) मैना (२) तोती.
 मैफल [अ] स्त्री. महफिल, मजिलस, सभा, मंडली.
 मैयत [अ] वि. मुअलु, नासु थियलु.
 मैल [सं] पु. मरु, गलाजुत. मैला पु. मैलु, मड़लो, विष्टा,

गलाजुत.
 मैल [इं] पु. मैलु, अधु कोहु.
 मैस [सं] स्त्री. मसु, कारहिं.
 मोकट वि. डिसो 'मोकाट'.
 मोकलणे [सं] स.क्रि. (१) मोकिलणु, पठणु (२) खुलियो
 छडणु, जूब्तो न रखणु (३) विजाइणु (४)
 ओछिगारणु, ओछिगार डेई रुअणु.
 मोकळ [सं] स्त्री. (१) मोकिराई, टिडियल पखिडियल
 हालति (२) आजादी.
 मोकळा [सं] वि. (१) मोकियो (२) छुडियलु (३) खुलियलु
 (४) आजादु, छुडवागु (५) खाली (६) वांदो.
 मोकणे होणे वांदो थियणु. मोकळाचाकळा वि.
 छुडवागु. मोकळीक स्त्री. (१) छोटिकारो (२)
 आजादी (३) मोकल, इजाजत. मोकळेपणा पु.
 आजादी.
 मोकाट [सं] वि. (१) छुडवागु, आजादु (२) बे अदबु,
 गुस्ताखु.
 मोकाळ वि. छुडवागु, रोलाकु.
 मोग पु. सलो.
 मोगरा [सं.प्रा] पु. (१) मुगरी, धमक, हथोड़ो (काठ जो
 मुतिस्को) (२) सौंटी (३) टिंडिणु.
 मोगरा पु. मुगियो, चम्बेलीअ जो बूटो या गुलु.
 मोगरी स्त्री. मुगरी, धमक, काठ जो हथोड़ो.
 मोगल, मोंगल [फा] पु. मुगलु. मोगलाई स्त्री. (१) मुगलनि
 जो मुल्कु या राजु (२) जुल्मी राजु (३) अंधुधुंध,
 अंधेरु, बादशाहगदी. मोगलाण न. मुगलनि जो मुल्कु
 या बलिवो.
 मोघ [सं] वि. अजायो, बे फाइदे, कम में न ईदडु.
 मोघम [अ] वि. मुबहमु, अणचिटो, शकी.
 मोच [सं] पु. सेमलु (वणु). मोचरस पु. मोचरसु.
 मोचक [सं] वि. छडाईदडु, छोटिकारो या मुक्ती डींदडु.
 मोचणे स.क्रि. खोलणु, छडाइणु, छोटिकारो थियणु.
 मोचन न. छोटिकारो.
 मोचड [प्रा] पु. मोचिडो.
 मोज [सं] न. गुणण-मापण जी क्रिया, कथ. मोजदाद स्त्री.

गुणप. मोजपट्टी स्त्री. ममापण कछण जी टप. मोज संख्या स्त्री. गुणण जो अंगु-अददु. मोजका वि. (१) गुणियलु-मापियलु (२) पूरो पुनो. मोजणी स्त्री. मापण-तोरण-गुणण जी क्रिया. मोजणे स.क्रि. (१) मेचणु, मापणु, गुणणु, शुमारु करणु, लेखणु (२) मवणु, लेखणु, लिहाजु करणु. मोजला-लेला वि. गुणियलु, तोरियलु, मापियलु.

मोजा [फ़] पु. मोजो, जोराबु.

मोट स्त्री. (१) हड (२) बोको, ढगनि जे मदद सां खूह मां पाणी छिके कढण जी पखाल. कोणेकाची मोट बांधणे मजीं न हूंदे बि कंहिंखां कमु कराडणु, वहाडणु. बात्याची मोट बांधणे अण थियण जहिडी गाळि करण जी कोशशि करणु, उभ मां तारा लाहिणु, उभ में तीरु हणणु.

मोटार [इं] स्त्री. मोटरि, कारि, मोटरिगाडी. मोटारघर न. (मोटारि लाड) (इं) 'गडरेज'. मोटारसायकल स्त्री. मोटरिसाइकिलि, फटफटी.

मोठा [सं] वि. (१) वडो (२) वधीक. क्रि.वि. बेह्दि. मोठेपणा पु. वडाई, जलालु.

मोठी [सं] वि. वडी.

मोड [सं] पु. (१) हार, शिकस्त (२) बोडि बोडां (३) वकडु, मोडु (४) भाबि, कपिडे जो सर, तहु (५) रीति, ढंगु (६) हिसाबु. स्त्री.पु. (१) भाबि, रेजो, खुर्दो (२) भगल टुटल बासण (३) संधो (४) बोलीअ जी बनावत-ठाहूह-शैली (५) सुस्ती.

मोड पु. (१) सलो (२) मोकनि जी-बवासीर जी गोड्ही.

मोडक पु. माकोडो.

मोडकळ-ळी स्त्री. (१) भव, भजण टुटण जी हालति (२) थकावट (३) जवालियत. वि. (१) भगलु (२) नासु थियलु (३) भुरिणो. मोडकळीस येणे जवाल-तबाहीअ जे वेसो पहुचणु. मोडका वि. भगलु. मोडकी स्त्री. (१) भगलु हुअण जी हालति (२) शिकस्त, हार (३) रंडक, अजतिराजु (४) बिगाडो, खराबी (५) खंडनु.

मोडणी स्त्री. (१) संग कपण-कटण जी क्रिया, फसलु लुणणु (२) रीति, हलति (३) भवण जी क्रिया, मोड, टोड.

मोडणे स.क्रि. (१) भवणु, टोडणु, केराडणु (२) पैसा मटाडणु, रेजो कराडणु (३) टुकर करणु (४) रंडक-रुखिनो विझणु, बिगाडणु (५) विजाडणु (६) बंदि करणु, रदि करणु (७) डेवाले कढणु (८) गाडबु करणु. झोप मोडणे निंड फिटणु या फिटाडणु. नियम मोडणे काड्डो भवणु. बंद मोडणे बलिवो-बगावत खतमु करणु.

मोडणे अ.क्रि. (१) भजणु, टुकर टुकर थियणु, डहणु (२) किरणु, गिरावट-जवालु अचणु (३) बंदि थियणु (४) खर्चु थियणु (५) -में हुअणु (६) यादि न अचणु (७) पौणो पवणु, ढिरकणु, हिमथ हारिजणु (८) छिजणु (९) उजिडणु (१०) डेवालो निकिरणु. मोडता काळ पु. जवालियत जो वक्तु. मोडतोड स्त्री. भजु डाह.

मोडा पु. (१) अजतिराजु, रंडक, इन्कार, मनअ (२) अजतिराजु जोगी हालति. मोडावणे अ.क्रि. (१) थकिजणु, थक विचां साणो थियणु (२) होशहवास गुमु थियणु (३) दिलि बुडणु.

माडावणे अ.क्रि. सलो फुटणु.

मोडी, मोडी लिपी स्त्री. तेज रफतार सां मराठी बोली लिखण जी हिक लिपी.

मोडीव वि. (१) वेडहण या तहु करण जोगो, मोडण जोगो, (इं) 'फोल्डिंग' (२) भगलु टुटलु (बासणु), भगल टुटल बासण डेई बियां नवां बासण वगेरह वठणु.

मोड्या वि. भजुडाह कंदडु, तबाही कंदडु.

मोत, मोत स्त्री. मौतु, मरणु.

मोतदार [अ] पु. सईसु, सैसु, घोडे जी संभाल कंदडु नौकर.

मोताद [अ] वि. मुहताजु, मोथाजु.

मोती [सं] न. मोती. मोतीचूर पु. मोतीचूर जो लडूं. मोतीबिंदु-दू पु. मोतियो, अखि जी बामारी, मोतिया बिंदु.

मोद [सं] पु. आनंदु, खुशी.

मोदक [सं] पु. मोदकु, हिक किस्म जो लडूं, मुठियो. वि. आनंदु डींदडु.

मोदळा-धळा [सं] पु. (१) गाह वगेरह जी भरी (२) थुल्हो मतारो माण्हू (पंहेजी थोल्हि न संभाले सधंदडु) (३)

मिटीअ जो चाणो या गोड्हो (४) बारु, हड़ (५) धडु, सिसीअ खां सवाड़ सरीरु.

मोदी [अ] पु. मोदी, अनाज जो वापारी, परिचूणियो.
मोदीखाना पु. मोदीखानो, लशकर-सेना जो अनाजु
रखण जी जगह.

मोधा [सं] वि. माठि.

मोधाड न. बूथु, मुंहुं

मोनई [सं] स्त्री. केले जे पन जो चोटीअ वारो हिंसो.

मोनवा, मोना [सं] पु. केले या ताड़ जे थुड़ मां नओं फुटंदडु
पनु.

मोना [सं] वि. (१) गूंगो, बे ज़िबानु (२) माठि.

मोप [सं] वि. जाम, झसो, मओ.

मोफत [अ] वि. मुफ्त.

मोबदला [अ] पु. (१) उजोरो (२) बदिलो. क्रि.वि. बदिरां.

मोम [फा] पु. मोमु, मेणु.

मोमीन [अ] पु. मोमिनु, मुसलमानु कोरी.

मोर [सं] पु.न. मोरु. मोरचल-चेल, मोरकुंचा न.पु.
मोरिछलु, मोर जे खंभनि जो चंवरु या विभिणो.
मोरपीस न. मोर जे खंभु.

मोरचंग पु. मोरिचंगु (वात सां बजाइण जो हिकु साजु).

मोरचल पु. मोरिछलु, चौर.

मोरचा, मोरचाल, मोर्चा [फा] पु. (१) तोफ रखण लाड़
ठहियलु थल्हो (२) तोबुनि जो हमिलो (३) चौंकी,
पंहिरो (४) मोरिचो, मोरचाबंदी (५) नअरा हणंदे
हलंदड़ सर्गसि, मोरिचो. मोरचा फिरणे वणण जो तर्फु
बदिलणु. मोचाबंदी स्त्री. मोरचाबंदी.

मोरचूल-द [हिं] पु. मोरिचटु, तूतियो.

मोरिणी स्त्री. फुली, कोको, नक जो जेवरु.

मोरंबा, मोरांबा [अ] पु. मुरिबो.

मोरी [का] स्त्री. (१) मोरी, नाली (३) सनानु करण जी
कोठी.

मोर्तब [अ] न. सरकारी मुहिर या ठपो.

मोल [सं] न. (१) मुल्हु, कीमत (२) उजोरो, मजूरी. मोल
देणे विकिणणु. मोलकरी पु. मजूरु, नौकरु. मोलकरीण
स्त्री. नौकिरियाणी, मजूरी कंदड़ औरत. मोलमजूरी

स्त्री. मजूरी, पोरिहचो. मोलाचा वि. कीमती, बडे
मुल्ह वारो.

मोब [सं] वि. कूंअरो. मोबण न. मोणु, अटे में नरमाई
अणीदडु पदार्थ.

मोसंबी स्त्री. मुसंबी, मौसुम्बी (फलु).

मोसम [अ] पु. मौसम. मोसमी बारा पु. चौमासो, (इं)
'मॉन्सून'.

मोह-हो [सं.प्रा] महुओ (वणु) - हिन वण जे गुलनि मां
शराबु ठहियो वेंदो आहे.

मोह [सं] पु. (१) मोहु, कशशि, प्रेमु (२) बेहोशी (३)
मतियूं मुंझण जी हलति (४) अग्यानु, मूर्खता (५)
भुल (६) शौकु, पसंदी या प्रेम जी अधिकता. मोहक
वि. मोहींदडु, भ्रम में विशंदडु. मोहपाश पु. मोहरूपी
फाहो-फंदो, संसार जो ज़ारु. मोहाथिणे अ.क्रि.
मोहिजणु, मोहितु थियणु. मोहित वि. मोहितु,
मोहियलु. मोहणे स.क्रि. मोहिणु, वसि करणु, जादू
करणु. मोहन वि. मोहनु, मोहींदडु. न. (१) मोहिण
जी क्रिया (२) बेहोशी (३) भ्रमु. मोहिनी स्त्री. (१)
मोहिणु (२) मोहिण जा कम (३) मोहिनी, मोहींदड़.

मोहटी स्त्री. महुए जो फलु.

मोहत्तर, मोहतूर पु. (१) महूरतु (२) शुभु घड़ी (३) डिसो
'पाट'.

मोहन वि. मोणु (अटे में विज्ञण जो).

मोहर, मोहोर [फा] स्त्री. (१) मुहुर (सोन जी), अशिरफ़ी
(२) मुहुर, ठपो. मोहरबंद वि. मुहुरबंदि, 'सील'
थियलु.

मोहर, मोहोर [सं] पु. बूरु, अंब जे गुलनि जो छुगो. मोहरणे
अ.क्रि. (१) बूरिजणु, बूरु अचणु (२) बोकिजणु (३)
फूलारिजणु (४) उभिरणु-निकिरणु (चंडु).

मोहर, मोहोर [सं.प्रा] स्त्री. (१) मुंहु, मुंहाड़ी, अगियों हिंसो
(२) अगिते वियलु शख्सु (३) तर्फु (४) रीति.
मोहरकाड्या, म्होरक्या पु. अगुवानु, महंदारु.
मोहरचा-ला, म्होरला वि. अगियों, मुंढवारो. मोहरणे
अ.क्रि. अगिते वधणु, अगियां मुंढणु-वरणु. मोहरा पु.
(१) मुहुरू (शतिरंज रांदि में), मुहिरो, सारी (२)

मुहांडो, मुहुरो-रू (३) अगुवानु, नेता (४)
सुहिणो-डिसण जहिडो. मोहरा क्रि.वि. सामुहं.
मोहरून क्रि.वि. सामुहं, अगियां. मोहरे अ. सामुहं.
मोहरे न. (१) मुहुरू, शिकिलि, मुहांडो (२) राजा खे
छडे बी का बि मुहुरू (शतिरंज रांदि में).

मोहरम [अ] पु. मुहरमु.

मोहरी स्त्री. अहुरि, राई.

मोहल्ला [अ] पु. (१) हमिलो, चड्हाई (२) महलो, शहर
जो भाडो, घिटी.

मोहळ, मोहाळ न. माखीअ जे मखियुनि जो मानारो.

मोहळ, मोहाळा, मोहळा न.पु. छिको (गाबे-वछिडे जे मुंह खे
बुधण लाइ नोडीअ जी ज़ारी), आंधो.

मोहिम, मोहीम [अ] स्त्री. मुहिम, चड्हाई, हमिलो, काह.

मोहरे न. सामानु.

मोळ [सं] पु. छिति जो लाहु.

मोळ [सं] न. मुज (गाहु-हिन जूं नोडियूं-बुहारियूं ठाहियूं
वेंदियूं आहिति).

मोळा [सं] पु. रीति, हलाति, रसम, रवाजु.

मोळा [सं] पु. कोको, किली.

मोळी स्त्री. (काठियुनि जी) भरी, झुडो.

मोळे न. आंधो, छिको, (गाबे जो) डिसो 'मोहळ, मोहाळा'.

मोक्ष [सं] पु. (१) मोखु, मुक्ती, सरीर मां आत्मा निकिरी
जनम मरण जे फेरे खां छुटणु (२) छोटिकारो (३)

मौतु (४) मुक्त अवस्था, अध्यात्मिक पूरन् अवस्था.

मौ वि. नरमु, कूंअरो.

मौकूफ [अ] वि. मौकूफ.

मौक्तिक [सं] न. मोती.

मौज [अ] स्त्री. मौज, मजो. मौजमेळावा पु. सेलो, (ई)
'फनफेअर'.

मौज, मौजा-जे न.पु. गोठु.

मौज [सं] वि. मुज जो, (मुज नाले गाह जो) डिसो 'मोळ'
न.

मौद्व न. अग्यानु, मूर्खता, चरियाइप.

मौत [अ.सं] स्त्री. मौतु.

मौन [सं] न. मौनु, माठि, चुपि. वि. मौनी, माठि, न

गाल्हाईवडु. मौनव्रत न. मौनव्रतु.

मौर्ख [सं] न. मूर्खता, अग्यानु, जाहिलियत, जाहिली.

मौर्वी [सं] स्त्री. धनुष जी डोरि.

मौल [सं] स्त्री. मथो, सिरु. मौलि, मौली स्त्री. मथो, सिरु.

मौणी पु. मुटिकु.

मौल न. कपटु, इंद्रजालु.

मौलवी [अ] पु. मौलिवी.

मौलिक [सं] वि. (१) असली (२) मुख्यु, सिरेशु.

मौल्य [सं] न. मुल्लु, कीमत.

म्यान [फा] न. मियाणु, खिप.

म्लान [सं] वि. (१) थकलु (२) कूमायलु (३) मल्लु,
गम्गीनु, सुस्तु.

म्लेच्छ, म्लेच्छ पु. मलेछु, (हिंदूअ खे छडे) त्रिप धर्म जो.

म्लटले उद्गा. चयुमि, चयाई, ध्यान में हुजई, मां तो. म्लटले
तेव्हा क्रि.वि. कडहिं बि, जडहिं वगे तडहिं.

म्लण स्त्री. (१) चविणी, पहाको (२) खबर.

म्लण उ.अ. तंहिं करे. म्लणगत स्त्री.न. गाल्हाइणु, चवणु.

म्लणजे उ.अ. (१) यअने, मतिलबु त (२) तंहिं करे.

म्लणजे काय? मज्जान् छा? मतिलबु छा आहे? म्लणणी

स्त्री. (१) बुधाइणु, यादि करे बुधाइणु (२) चवण या

बुधाइण जी रीति (३) चविणी. म्लणणे स.क्रि. (१)

चवणु, बुधाइणु (२) गाइणु (३) पड्हणु, सिखणु.

म्लणण्यासारखा क्रि.वि. जिकिरु करण जोगो, बुधाइण

लाइकु. म्लणतखेबो-वी क्रि.वि. चवण शर्ति. म्लणता

वि. चवंदडु, बुधाईदडु, गाल्हाईदडु. म्लणविणे स.क्रि.

(१) चवाइणु (२) गाराइणु (गानो) (३) पाणु

पडाइणु. म्लणे क्रि. चे.

म्लणून, म्लणोन उ.अ. (१) तंहिं करे, इन करे (२) इएं, सो.

वि. हिन नाले सां, नाले वारो.

म्लकूल पु. मड्यो (मछी).

म्लातारा वि. बुढो, पोड्हो. म्लातारचळ पु. बुढ चड्ह, मति

खस, बाहतरियाई, बुढापे में मति मारिजणु. म्लातारी

स्त्री. बुढी.

म्लावरे न. मछियूं.

म्लेतर पु. मेहतरि, भंगी.

म्हैस [सं] स्त्री. मेंहिं. म्हशीचा घाणनाथ पु. पाडो. वि. सुस्तु, मस्तु. म्हशा पु. (१) पाडो (२) सस्तु, चरबट्टु शाखु. म्हैसमंगल वि. मोगोमटर. म्हैसिक वि. मेंहिं जो. म्हैसोबा, म्हसोबा पु. पाडो, दौंसो.

म्होव पु. (१) महुए जो वणु (२) माखीअ जे मखियुनि जो मानारो (३) माखीअ जे मखियुनि जी घणि-मेडु. म्होवाळ न. मिठो-रसियलु फलु, रसु वारो मेवो.

य

य मराठी वर्णमाला जो छवीहों हर्फु सहीह.

यःकश्चित, यःकश्चित [सं] वि. कीनजहिडो, खसीसु, एलारी पेलारी, ललू पंजू.

यकृत [सं] न. जेरो, (इं) 'लिवर्'.

यच्चयावत्, यच्यावत् [सं] वि. सभेई, सभोई.

यजन [सं] न. यग्यु, हवनु. यजणे अ.क्रि. हवनु या यग्यु करणु.

यजमान [सं] पु. (१) यग्यु कराईदडु (२) यजमानु, मालिकु, स्वामी (३) मुड्सु, पती (४) महिमानुदार, मेजिबानु.

यजित वि. महांगो.

यंता [सं] वि. जुावो रखंदडु, सूत्रधार.

यति-ती [सं] पु. जती, सन्यासी.

यति-ती [सं] पु. कविता जे सिट जे विच में बिहण जी जगह.

यती [सं] पु. (१) जती, मोख लाइ कोशशि कंदडु सन्यासी (२) यग्यु कंदडु.

यत्किंचित [सं] क्रि.वि. कुसु, थोरो, थोरो बि.

यत्न [सं] पु. (१) जतनु, कोशशि (२) महिनत. यन्ततः क्रि.वि. कोशशि सां, जतनु करण सां. यत्नसाध्य वि. कोशशि करण सां हासुलु थींदडु.

यत्र [सं] क्रि.वि. जिते, जंहिं हंधि. यत्रयत्र क्रि.वि. जिते जिते. यत्रतत्र क्रि.वि. जिते तिते.

यंत्र [सं] न. (१) कल, मशीन (२) हथियार (३) बंदूक, तोफ (४) नारु (५) जादू. यंत्रउपअभियंता पु. (इं) 'मेकइनिकल इंजिनिअर'. यंत्रचालक पु. (इं) 'ऑपरेटर', मशीन हलाईदडु. यंत्रमानव पु. (इं)

'रोबट'. यंत्रशास्त्र न. कलसाजीअ जो शास्त्र. यंत्रशीलपणा पु. मशीनुनि ज़रीए कमु करण जी विरती, (इं) 'मशीनमाइंडेडनेस'. यंत्रज्ञ पु. कल-मशीन जो ज्ञाणू, (इं) 'टेक्निशियन'. यंत्री वि. मशीन हलाईदडु, (इं) 'ऑपरेटर'. यांत्रिक वि. मशीनी, कल जो.

यथा [सं] क्रि.वि. यथा, जीअं त, जहिडीअ तरह, मिसाल तोरि. यथाकथा क्रि.वि. चडीअ तरह, चवण-बुघाडण मूजिबि. यथाकाम क्रि.वि. मन घुरियो, मन जहिडो, इछा मूजिबि. यथाकाल क्रि.वि. ठीकु वक्त ते, पूरे वक्त ते. यथाक्रम क्रि.वि. सिलसिलेवारि. यथातथा क्रि.वि. जीअं तीअं, कंहिं न कंहिं तरीके सां. यथाशक्ती क्रि.वि. ताकत आहर, पुजंदीअ आहर. यथान्याय क्रि.वि. नीति सां. यथापूर्व क्रि.वि. पहिरीं जियां. यथाबुद्धी-मती क्रि.वि. अकुल आहर-मूजिबि. यथायथा क्रि.वि. (१) जीअं जीअं (२) जीअं तीअं. यथारुची क्रि.वि. पसंदीअ आहर-मूजिबि. यथार्थ वि. (१) यथारथि, सचो, हकीकी (२) नाले जियां. यथावकाश क्रि.वि. वादिकाई सां, फुर्सत में. यथावत क्रि.वि. जीअं जो तीअं. यथाविधी क्रि.वि. नेम सां. यथा विभव क्रि.वि. पुजंदीअ आहर. यथाशक्ती क्रि.वि. यथाशक्ती, शक्तीअ आहर. यथासंख्य क्रि.वि. सिलसिलेवारि. यथासंभव क्रि.वि. (१) इमकान मूजिबि, अंदाजे आहर (२) पुजंदीअ आहर. यथासांग क्रि.वि. पूरीअ तरह. यथासामर्थ्य क्रि.वि. कुवत-पुजंदीअ आहर. यथेच्छ क्रि.वि. भरिपूरि, छुबि.

यथोक्त क्रि.वि. चवण मूजिवि. यथोचित क्रि.वि.

लाङ्कीअ आहर, जागो, मुनासिबु.

यद् [सं] स.ना. जो, जेको. यदर्थ क्रि.वि. जंहिं करे.

यदाकदाचित, यदि [सं] श.अ. जेकडहिं, शायदि, मबादा,
अगर.

यंदा [फ़] क्रि.वि. हेल, हिन सालि.

यदृच्छा [सं] स्त्री. (१) कज़ा, खुदि मुतहरकी, ईश्वर जी
मर्जी (२) आज़ादी (३) (का गालिह) पाण मुरादो
थियणु (४) इतफ़ाकु. यदृच्छा लाभ पु. अचानकु-
पाणमुदो थियलु फ़ादो. यदृच्छया क्रि.वि. पाण
मुरादो, पाणेही, खुदि ब खुदि. यादृच्छिक वि.
इतफ़ाकी, ओचितो.

यद्यपि, यद्यपिचेत [सं] उ.अ. जेतोणीकि, तोड़े.

यःपलाय [सं] -भज़ी वनण, डुक पाङ्गु.

यम [सं] पु. (१) यमु, जमु, मौत जो देवता, मौतु (२)
निर्दई शख़्स. यमसदनास पाठविणे मौत जे घाटि
उतारणु. यमझाडी स्त्री. मुसीबत. यम दिशा स्त्री.
इखणु तर्फ़. यमदूत पु. जमदूत, यम जो दूत. यमनंदन
पु. यम जो पुटु-युधिष्ठिर. यमपुरी स्त्री. (१) यम जी
राजधानी, पापियुनि खे सज़ा डियण जी जगह (२)
जेलु. यमभट पु. यम जो दूत. यमसदन न. यम जो
धर, यमलोकु.

यम [सं] पु. (१) ज़ाब्तो, इंद्रियुनि खे दबाङ्गु (२) अष्टांग
योग जो पहिरियो अंगु. यमनियम पु. आत्मसंयम लाइ
करण जा कम. यमन न. दमनु करण, कब्जे में रखणु,
संजमु करणु. यमी वि. संजमी, इंद्रियुनि ते ज़ाब्तो
रखंदडु, कब्जे में रखंदडु.

यमक [सं] न. (१) हिकु अलंकार-तजिनीसि (२) तकु.
यमकाला यमक (१) हा में हा मिलाङ्गु (२) अदिले
जो बदिले, पाइ झाइ.

यमपुष्प [सं] न. सूबटु (कीड़ो), (इं) 'कड्‌टरपिलर'.

यव [सं] पु. जव. यवक्षार पु. जवखार.

यवन [सं] पु. यवनु, मलेछु, ग्रीकु, मुसलमानु.

यवस [सं] न. गाहु.

यश [सं] न. (१) जसु, जइ, कीर्ती, नामसु (२) सोभ, सुणे

फलु, कामयाबी (३) नसीबु. यशअपयश न. हार
जीत, मानु अपमानु. यशवंत, यशस्वी वि. जसी,
सोभारो, कामियाबु, नामिवरु, नालेरो, मशहूर.
यशोघन न. सोभ या कीर्ती रूपी धनु.

यशद न. जिस्तु (धातु), (इं) 'जिक्'.

यष्टि, यष्टिका [सं] स्त्री. (१) काठी, छड्ही (२) गदा (३)
(इं) 'स्टंप' (क्रिकेट), 'विकेट' (क्रिकेट). यष्टिचीत
वि. (इं) 'स्टंप आऊट' (क्रिकेट). यष्टिरक्षक पु. (इं)
'विकेटस् कीपर' (क्रिकेट).

यक्ष [सं] पु. यक्षु, हिक देवयोनी, उपदेवता, कुबेर जो
शेवकु, देवता जहिडो माण्हू. यक्षप पु. कुबेर.

यक्षमा [सं] पु. सिल्ह, तपेदिक.

यज्ञ [सं] पु. (१) यग्यु, होमु, महवनु (२) त्यागु (३) धर्मी
कमु. यज्ञकुंड न. यग्य वक्ति होम में (हवन-बाहि में)
आहूती विज्ञण लाइ ठहियल जगह, वेदी, होमुकुंड.
यज्ञनारायण पु. अग्नीदेवी. यज्ञमुख पु. बाहि.
यज्ञोपवीत न. जणियो.

या उपर क्रि.वि. हिन खां पोइ-वधीक.

याकुती स्त्री. घोटियल भंग, थाघलि.

याग पु. (१) यग्यु, हवनु, होमु (२) पूजा.

याचक [सं] पु. जाजिकु, मंगतो, बीखारी. याचणेअ.क्रि.
जाचणु, मंगणु, घुरणु, आजी नीज़ारीअ सां का शैइ
घुरणु, बीख घुरणु. याचना स्त्री. (१) याचिना, आजी
नीज़ारी, वेनती, घुर (२) बीख. याचिका स्त्री.
अरीज़ी, दरख्वास्त, (इं) 'पिटीशन'.

याजक [सं] पु. यग्यु कंदडु, उपाध्याअ.

यातना [सं] स्त्री. पीड़ा, अज़ाबु, बेहदि तकिलीफ़.

यातायात [सं] स्त्री. (१) अचु वगु, अजाया चकर-पंघ (२)
तकिलीफ़, महिनत, शंसटु, जफ़ाकशी (३) जनमु
मरणु.

यातु, यातुधान [सं] पु. राकासु. यातुविद्या स्त्री. जादू,
तिलिसिमु.

यात्रा [सं] स्त्री. (१) यात्रा, तीर्थयात्रा, सफ़र (२) उत्सव,
मेलो (३) मौतु. यात्रेकरू, यात्रिक वि. यात्रा कंदडु,
मुसाफ़िर, जाटी, जातिरी.

याद [फ़ा] स्त्री. (१) यादि (२) फ़हिरस्त. यादी स्त्री. फ़हिरस्त, चिठो.
 यादवी स्त्री. कुलूपत, निफ़ाकु, धरू लड़ाई.
 यान [सं] न. (१) सुवारी, वाहन (२) हमिलो (३) सफ़र (४) सर्गसि. यानकक्ष पु. दबो (रेल जो), (इं) 'कंपार्टमेंट'.
 या पुढे अ. आईदे, हिन खां पोड़.
 याम [सं] पु. (१) पहर, डीहं जो अठों हिंसो (२) टिनि कलाकनि जो पहिर (३) सहनशीलता (४) तरिसणु, टिकी पवणु. यामत्रय न. राति या डीहं जा टे पहर. यामिनी स्त्री. राति.
 याम्य [सं] वि. डाखिणो, डखण तर्फ़ जो, जनूबी. याम्योत्तर रेखावृत्त न. निस्फ़ इलनहार, (इं) 'मेरिडिअन्'.
 यायी [सं] पु. अचानकु थियल ग्राहि, औखी वेल. वि. मुसाफ़िर, राही, राहगीर, वेंदडु.
 यार [फ़ा.सं] पु. (१) यारु, दोस्तु (२) यारु, प्रेमी. यारी स्त्री. (१) यारी, दोस्ती (२) मदद.
 यारी स्त्री. गुरो बारु-मालु खणण जी मशीन, (इं) 'क्रैन्', मंजीक़. यारीची पोगी स्त्री. कानूतिरो.
 यावत् [सं] अ. जेसिताई. वि. (१) जेतिरो (२) सभेई. यावच्चंद्र दिवाकरौ क्रि.वि. जेसिताई, चंड सिज जो विजुडु आहे तेसिताई, बे अंत वक्त ताई. यावज्जीव क्रि.वि. जेसिताई जीअरो आहे तेसिताई.
 याज्ञिक [सं] पु. यग्य कंदडु.
 युक्त [सं] वि. (१) जुटु, गडियलु, जोडियलु, जुडियलु (२) तयारु (३) ठहंदो, लाडकु, मुनासिबु (४) योग जे अभ्यास में मगनु. युक्तयुक्त वि. लाडकु नालाडकु, जोगो ऐं अजोगो, सुठो ऐं खराबु, जाडुजु नाजाडुजु. युक्ताहार पु. वाजिबु-मुनासिबु-पूरो खाधो. युक्तता स्त्री. जाडुजगी, लाडकी, जोगाई.
 युक्ती [सं] स्त्री. (१) जुगिती, जुगिति, अटिकल, उपाउ, रम्ज (२) खूबी, काबिलियत, होशियारी (३) एकता (४) जोगाई, जाडुजगी. युक्तिप्रयुक्तीने क्रि.वि. कंहिं न कंहिं तरीक़ेसां, अटिकल सां. युक्तिवाद पु. दलीलु, मुबाहिंसो, दअवों जो जवाबु, हूजत.

युग [सं] न. (१) युगु, जुगु, ज़मानो, ज़मानु (२) जोडो (३) पाजारी. युगधर्म पु. वक्त जी महिमा, युग जे इत्साननि जी विरती-हलति, वक्त मूजिबि जोगी हलति. युगमाहात्म्य न. युग जी वडाई-अहमियत-खासियत-महिमा. युगांत पु. (१) युग जो अन्तु (२) कयामत, परलड़. युगादि-दी पु. युग जी शुरूआत. युगुल, युगल न. जोडी, जोडो, जुतु.
 युग्म [सं] न. (१) जुतु, जोडो (२) संजोगु.
 युत [सं] वि. जुतु, गडियलु, जोडियलु, बधलु, मिलियलु. युती स्त्री. (१) गडु थियण-जुडण जी क्रिया, बधी, मेलु, एकता (२) जोडु (३) जोगु (तारनि जो).
 युध्द [सं] न. युधि, जुधि, लड़ाई, जंगि. युध्दफ़ळी स्त्री. लड़ाईअ लाड तयारु थी बीठल फ़ौज, सेना जी क़तार, सेना जी रचना. युध्दमद पु. लड़ाई करण जो जोशु. युध्दवीर पु. जंगी, जोधो.
 युवक [सं] पु. जुवानु. युवक संघ पु. जुवाननि जो संघु-संस्था.
 युवती [सं] स्त्री. जुवानु औरत.
 युवन [सं] न. जुवानी.
 युवा [सं] पु. जुवानु शख़्तु.
 यूका [सं] स्त्री. जूं.
 यूथ [सं] पु. धणु, वलरु, सुंडु. यूथचारी वि. वलर में गुजारीदडु.
 यूप [सं] पु. थंभो.
 ये अचु.
 येऊन जाऊन क्रि.वि. (१) विच विच में, अची ववी, मोक्क़ सां (२) आख़रकार, पछाडीअ जो, नेठां नेठि, पोयां पोड़, नेठि.
 येक [सं] वि. हिकु.
 येजा स्त्री. अचु वनु, अजाया पंघ-चकर.
 येडपट वि. चरबटु, चरियो.
 येणे न. अचणो (पैसो), ओघरि जो पैसो, बकाया.
 येणे अ.क्रि. (१) अचणु, पधारिजणु, सहडणु (२) नज़रि अचणु (३) हाज़ुरु थियणु (४) पैदा थियणु (५) घटि तुरणु (६) थियणु. येणेजाणे न. अचणु वणणु, धरू

रस्तो. येता जाता पु. आयो वयो, वाटहडू, राहगीर,
मुसाफिर. वि. (१) ईदें वेदे, विच विच में (२) सदाई.
येताना ईदें. येतापाया पु. हलंदी पुजंदी.

येणेकरून क्रि.वि. तंहिं करे, इन करे.

येथे, येथे [सं] क्रि.वि. हिते, हिन जगह ते. येथचा-ला वि.

हितां जो. येथेपर्यंत-वर क्रि.वि. हेसिताई.

येर [सं] वि. बियो. स.ना. हीउ.

येरझार स्त्री. अजायो चकर-पंधु.

येवा पु. अचणु, पधारिजणु.

योग [सं] पु. (१) जोडु, मेलणु, संजोगु, गडु थियण जी
किया (२) सन्बंधु, गंडु (३) छुहाउ (४) अध्यात्मिक
ध्यानु (५) जोगाई (६) अटिकल, उपाउ (७)
भाकुरु (८) वडो फाडो (९) जादू टोणो (१०) कज्जा
(११) योगु, योग साधना. योगक्षेम पु. (१) चडभलाई
(२) गुज्जारो. योगानंद पु. योग जे अभ्यास सां धींदडु
आनंदु. योगायोग पु. इतफाकु, कज्जा, संजोगु. योगी
पु. योगी, जोगी.

योगे शं.अ. सां.

योग्य [सं] वि. (१) जोगो, लाडकु, मुनासिबु, वडाडतो (२)
बराबरि, ठीकु. योग्यता स्त्री. जोगाई, लाडकी.

योजक [सं] वि. (१) गंडीदडु, जोडींदडु (२) अटिकली (३)
बंदोबस्तु-इंतजामु कंदडु (४) जोडण-गडण-
मिलाइण जी रकम या अदडु. योजणे स.क्रि. (१)
योजना या रिधा करणु (२) मुकररु करणु (३) तैड
करणु, पक करणु (४) बंदोबस्तु या तयारी करणु
(५) इरादो करणु. योजना स्त्री. (१) योजना, रिधा,
रचना (२) अटिकल (३) मुकररी.

योजन [सं] न. (१) चारि कोह, नव मैल मुफासिलो (२)
योजना, रिधा.

योध्दा [सं] पु. जोधो, वीरु, सूरिमो.

योनि-नी [सं] स्त्री. (१) योनी, उत्पत्ती स्थानु, चुडु (२)
जनमु (३) जूणि. योनिपटल न. चीरो. योनिपुष्प न.
फर्जु, भगु. योनीपंश पु. योनी बाहिरि निकिरी अचणु.
योनीव्रण पु. योनीअ जो जखमु. योनिबंधु स्त्री.
योनीअ जो सोड्हो थियणु-सुसणु.

योवा, योषित् [सं] स्त्री. (१) स्त्री (२) विभिचारी औरत.

यौगिक [सं] वि. गडियुलु, मुक्कबु.

यौतक [सं] न. डेबु, दानु.

यौनसंबंध पु. जाल मुड्स जो -जिन्स जो सन्बंधु.

यौवन [सं] न. जोभनु, जुवानी. यौवनपीटिका स्त्री. मोहीडो.

र

र मराठी वर्णमाला जो सतावीहों हर्फु सहीह.

र स्त्री. रुअणु, रोदन. रर स्त्री. रीं रीं, मीकणु, कुरकणु.

रईस [अ] पु. रईसु, रईसु.

रंक [सं] वि. (१) गरीबु (२) लाचारु, खसीसु (३) बीखारी.

रकटा पु. अगिडी.

रकटे [का] न. फाटलु कंबलु या कपिडो.

रकम, रक्कम [अ] स्त्री. (१) रकम (२) निशानी (३)
जाति, किस्मु (४) गुह, जेवर.

रकाना [अ] पु. खानो, अख्बार जो कालमु, (इं) 'कॉलम्'.

रकार पु. (१) मीकणु, रुअणु (२) नाकामयाबी (३)
कुरकणु, मीक मीक.

रक्त [सं] न. रतु, खून. वि. (१) गाड्हो, लालु (२)
रडियलु, रंगीनु (३) आशिकु, शौकीनु. रक्ताचे पाणी
करणे रतु विलोडणु, सख्तु महिनत करणु. रक्तात
असणे रत में हुअणु, सुभाउ हुअणु. रक्त ओकणे रतु
विलोडे भतु करणु. रक्त सांडणे रतु वहाडणु. रक्तगट
पु. रत जो गूहु, (इं) 'ब्लड ग्रूप'. रक्तदान न. रतु
दानु करणु. रक्तदाब पु. रत जो दाबु, (इं) 'ब्लड
प्रेसर'. रक्तपात पु. रतोछाण, खूनरेजी, कतिलामु.
रक्तपिती स्त्री. महारोगु, कोड्हु. रक्तपेढी स्त्री. (इं)
'ब्लड बॅड्क'. रक्तपेशी स्त्री. रत जा जुजा. रक्तप्रमेह,

रक्तमेह पु.न. पेशाब में रतु अचण जी बीमारी.
रक्तबंबाळ वि. रतोछाण थियलु, खून सां भरियलु.
रक्तबोळ पु. मुर (दवा). रक्तमांस न. रतु ऐं मासु.
रक्तमोक्षण न. खराबु रत जे नेकाल लाड सिडियूं
हणु, जौर हणाए-नस कटाए रत जो नेकालु करणु.
रक्तरुधिरपेशी स्त्री. रत जो गाड्हा जुजा. रक्तवर्णी
वि. गाड्हो. रक्तशोषण न. (१) रतु घटिजणु-घटाइणु
(२) रतु चूसणु, जौर हणाइणु. रक्तध्रुव पु. रतु
वहणु-वजणु, (इं) 'ब्लीडिंग्', 'हेमरेज्'. रक्तक्षय पु.
रत पौणाई, किलत खून, (इं) 'अइनेमिआ'. रक्तार्श
पु. खूनी मोका. रक्ताशय पु. दिलि. रक्ताळ वि.
रतवनी. रक्तिमा स्त्री. लालणि. रक्ती मूळव्याघ स्त्री.
खूनी मोका. रक्तोत्पल न. गाड्हो कमल गुलु.

रखडणे अ.क्रि. (१) (अजायो) भिटिकणु (२) तंगि हालति
में डीहं काटणु (३) टुरणु, ईधणु, कम में रुकावटूं
अचणु, गहणु (४) गीसी पाइणु, गीसिजणु.

रखरख [सं] स्त्री. (१) (१) बाहि या सिज जी तपति-गर्मी-
तउ, सख्तु उस (२) सख्तु बुख या उज. रखरखणे
अ.क्रि. (१) बुरणु (२) गलो खुशकु थियणु, निडी
सुकणु, उज लगणु (३) खुशकु थियणु, सुकणु या ठोटु
थियणु. रखरखीत वि. (१) सख्तुत ततलु (२) खुशकु,
सुकलु (३) अण्भो, सुकलु.

रखबालदार [सं.हिं] पु. रखवालु, रखकु, पहरेदार.

रखा [सं] स्त्री. रख.

रखेली स्त्री. विहारियल-रखियल जाल.

रग [फा] स्त्री. (१) रग, नस (२) जौर, ताकत (३)
आकडि, जौर, बांवरु (४) सूर, दर्दु (५) तकिलीफ
सहण जी सघ. रग जिरविणे आकडि या मस्ती
लाहिणु, अभिमानु भजणु. रगेल वि. (१) मगरूर,
अभिमानी, मजाजी, आफुरियलु (२) जांठो.

रंग [सं] पु. (१) रंगु (२) तेजु, चिमिको (३) सूंहं, मण्या
(४) ढंगु (५) ठठु (६) मजो, आनंदु, मौज (७)
रूपु (८) बहबूदी (९) वक्तु (१०) मुड्सु, पती (११)
वीचार, इरादो (१२) ढोंगु, मिखिरु (१३) अहमियत.
रंग करणे रंग करणु, मौज-मजा करणु. रंग चढणे

बेइदि आनंदु पैदा थियणु. रंग दिसणे रंगु डिसिजणु,
आसारु नजरि अचणु. रंग भरणे मजो-आनंदु पैदा
करणु. रंगाचा भंग करणे रंग में भंगु विज्ञणु. रंगात
येणे कंहिं गालिह में रडिजी वजणु, मगनु थियणु, मौज
में अचणु. रंगास चढणे-येणे रंगु कढणु, निखिरणु,
खुलणु. रंग आखाडा पु. कुश्तीअ जो आखाडो.
रंगकांडी स्त्री. रंग जो चाकु. रंगढंग पु. (१) रंगु ढंगु,
नखिरा (२) रूपु (३) नाचु गानो बुधण जी आदत.
रंगत स्त्री. मजो. रंगदार वि. (१) सुहिणे रंग वारो
(२) शौकीनु, रंगीलो (३) रंगारंगी. रंगदेवता स्त्री.
नाटक जी देवता. रंगपट पु. नाटक जे मेकअप जी
जगह, (इं) 'ग्रीनरूम'. रंगभंग पु. रंग में भंगु.
रंगभूमी स्त्री. रंगभूमी, नाटक करण जी जगह,
नाटकघर. रंगमंच पु. रंगमंचु, (इं) 'स्टेज'. रंगमंदिर
न. नाटकघर. रंगमहाल पु. रंगमहल, ऐश अशरत जो
महल. रंगरूप न. रंगु रूपु, शिकिलि. रंगरंगोटी स्त्री.
रंगुरोगनु, घर खे रंगु डियारणु. रंगवट स्त्री. रांदि करण
जी जगह. रंगशाला स्त्री. नाटकघर. रंगाची-रंगीत
तालीम स्त्री. नाटक जी आखरीति रिहसल. रंगणे
अ.क्रि (१) रडिजणु (२) मगनु थियणु, पाणु विसारणु
(३) मेकअपु या वेसु करणु (नाटक में) (४) आनंदु
थियणु. रंगविणे स.क्रि. (१) रंगणु, रडाइणु, रंगु
हणाइणु (२) चमाट हणी गिटो गाड्हो करणु. रंगिला,
रंगीला वि. रंगीलो, शौकीनु. रंगीढंगी वि. इलती.
रंगेल वि. रंगीलो, खुशि मिजाजु.

रगडणे स.क्रि. (१) रगिडणु, महिटणु (२) दबाइणु (३)
फबाइणु, खाइणु (४) गहणु (५) मारे छडणु.
रगडपटी स्त्री. तडतकडि में जहिडो तहिडो कयलु
कमु, इल्हो बिल्हो करणु. रगडा पु. (१) गपागीह, पीह
(२) बारु, दिगु (३) अंधुधुंध जो कारोबार (४) पथर
जो मुहिलिडो. रगडून क्रि.वि. जौर सां, पूरी ताकत
लगाए.

रंगण [सं] न. (१) मंडलु, गोलु प्रदेसु-भाडो (२) रांदि जो
मैदानु, (इं) 'स्टेडियम' (३) अडणु (४) नाटकघर,
नाचघर (४) सभा, मंडली.

रंगणे [सं] अ.क्रि. (१) रडिजणु (२) कंहिं गाल्हि में मगनु
थियणु, पाणु विसारणु.

रंगत [सं] स्त्री. (१) सजावट (२) मजो, आनंदु.

रंघळणे अ.क्रि. (१) कपिडो चोडणु, मेरो करणु (२)
गिहिलणु.

रच [सं] पु. (१) रचना, दिगु, (२) ठाहिण जी क्रिया. रचणे
स.क्रि. (१) रचणु, ठाहिणु (२) हिक ब्रिण् मथां रखी
दिगु ठाहिणु (३) बीहारणु (४) कविता कहाणी
वगेरह लिखणु. रचना स्त्री. (१) रचना, बनावत, ठाहु
(२) जोडजक (३) रचना, कविता कहाणी वगेरह,
तस्नीफ. रचनात्मक वि. जोडजकी. रचयिता वि.
रचीदडु. रचित वि. रचियलु, ठाहियलु.

रज [सं] पु.न. (१) रज, मिटीअ जो ज़रिडो, धूडि (२)
इन्सान जो ब्रियो गुणु-‘रजोगुणु’-हेठि डिसो (३)
जालुनि जी माहवारी, हैजु, ज़ालाणी (४) रज (गुल
जी). रजाचा गज करणे तीलीअ मां थंभु करणु,
गाल्हि मां गाल्होडो करणु. रजःकोश पु. मन जो
बिल्कुलु अंदिरियों हिंसो. रजस्वला स्त्री. कपिडा
आयल औरत, भिटी, पासे थियल. रजोगुण पु.
रजोगुणु, इन्सान जो ब्रियो गुणु (सत्त्व, रजस् ऐं
तमस्) - हिन गुण करे कामु क्रोधु वगेरह विकार पैदा
थंदा आहिनि.

रंज [फा] पु. रंजु, दुखु, अफिसोसु.

रंजई, रंजाई [फा] स्त्र. रंजाई, सवडि.

रंजक [सं] पु. धोत्री.

रंजक [सं] वि. (१) रडींदडु (२) आनंदु डींदडु, दिलि
विंदुराईंदडु.

रंजगंज पु. कटु.

रंजणे अ.क्रि. रडिजणु, मोहितु थियणु, कंहिं गाल्हि में मगनु
धी वजणु, महु थियणु, दिलि विंदुरणु.

रंजणे [फा] अ.क्रि. रंजणु, सताइजणु. रंजले गांजले
वि.ब.व. दीनु दुखी, डुखोयलु, सतायल, बदिनसीब,
डुधल, डुधा.

रंजत [सं] न. चांदी.

रंजन [सं] न. दिलि विंदुर, मौज.

रजनी [सं] स्त्री. राति. रजनीकर पु. चंडु.

रजपूत पु. राजपूत.

रजा [फा] स्त्री. (१) रज़ा, मोकल, इजाज़त (२) इजाज़त
सां मिलियल मोकल, (इं) ‘लीव्’.

रंजित [सं] वि. खुशि, प्रसनु, राज़ी.

रंजी स्त्री. रंजु, खफो, परेशानी. रंजीस वि. (१) रंजि,
उदासु, परेशानु (२) थकलु. रंजीस येणे खफे थियणु,
पेरशानु-तंगि थियणु.

रटणु अ.क्रि. (१) रटणु, दुहिराण् यादि करणु (२) रडियूं
करणु, दांहं करणु, बाकारणु (३) बेबणु.

रटाला, रटेल वि. थुल्हो मतारो, दौसो.

रटाळ वि. विंघ, मगज खाऊ (भाषणु).

रट्ट पु. (१) गर्दी, मेडु (२) थुल्हो ढोढो.

रट्टा पु. (१) धकु, धिको (२) थूनो (३) दबाज.

रठ वि. (१) थुल्हो (अटो), खहुरो (गाल्हाइणु) (२) सख्तु
(जमीन) (३) गौरी (जिबान) (४) मज्जिबूतु
(सरीर).

रड [सं] स्त्री. (१) रीं रीं, रोदनु, रडणु (२) शिकायत, दांहं
(३) घटिताई. रडकथा-कहाणी, रडगाणे स्त्री.न.
रुअणा रुअणु, रोई बुधायल गाल्हि. रडारड स्त्री. रोदनु
राडो. रडारोई स्त्री. रोदनु, पिटिको, बाएतालु. रडू, रडे
न. रुअणु, अखियुनि में गोड्हा तरी अचणु. रड्या वि.
रड्णो, चिडिणो. रडका वि. रड्णो, सदाई रुअंदडु-
शिकायत कंदडु. रडकुंडा वि. रुअणहारिको. रडकुंडीला
येणे रुअणहारिको थियणु. रडणे अ.क्रि. (१) रडणु,
रुअणु (२) दुखु-गमु करणु (३) रुअणु पिटणु.
रडतराऊत वि. रड्णो. रडबा वि. रड्णो. रडविणे
स.क्रि. (१) रडाइणु, रुआरणु (२) रडाइणु.

रंडकी स्त्री. रन, विधवा.

रंदा [सं] स्त्री. (१) रन, विधवा (२) विभिचारिणि, छनाल.
रंदाप्रिय वि. रनुनि जो शौकीनु, कअरु. रंडका वि.
रनडु. रंडी स्त्री. वेश्या, कजिरी, नाचिणी. रंडीबाज वि.
रंडीबाजु. रंडीबाजी स्त्री. रंडीबाजी. रंडुला, रंडोला वि.
ज्जनानो, रन ज्ञातियो. रंढेय पु. रन पुटु, रंडीअ जो
पुटु.

रंड़ी स्त्री. रंदि में रुङ्गी-चिड़िणी छोकिरी.

रण [सं] पु.न. (१) रिणु, लड़ाईअ जो मैदानु (२) लड़ाई, जंगि. न. (१) जोरुदार झगड़ो या बहिंसु (२) रिणु, रिणुपटु, रेगिस्तानु. रणकंदन-कंदल न. खौफिनाकु लड़ाई. रणकुदल वि. झेड़ाकार. रणगाढा पु. (१) बख्तरबंदि लोही गाडी, (इं) 'टर्क' (२) फौज या तोफू बोईदड़ गौरी गाडी. रणझुंझार पु. सूरिमो, जोधो, पराक्रमी. रणतुंबल न. मौतमार लड़ाई. रणधुमाळी स्त्री. खौफिनाकु लड़ाई-लड़ाईअ जो शोर. रणनवरा पु. (१) जोधो, सूरिमो (२) जोश में अची लड़ंदडु. रणपिसा वि. लड़ाई करण लाइ आतो थियलु या पागलु थियलु. रणफंदी पु. सूरिमो, जोधो. रणभीत वि. लड़ाईअ खां डकंदडु. रणभूमी स्त्री. (१) रिण भूमी, लड़ाईअ जो मैदानु. रणभेरी स्त्री. लड़ाईअ जो तूतारो. रणयूप पु. बिन्ही फौजुनि जे विच में निशानीअ लाइ खोडियलु थंभो. रणवाद्य न. लड़ाईअ जो साजु-साज. रणसज्जा स्त्री. लड़ाईअ जो वेसु. रणस्तंभ पु. (१) डिसो 'रणयूप' (२) यादि लाइ खडो कयलु थंभो. रणक्षेत्र, रणांगण न. जंगि जो मैदानु.

रणदिस होणे बेजारु-तंगि-परेशानु थियणु.

रणरण स्त्री. तमामु ततल उस. रणरणीत दुपार स्त्री. धरतती.

रत [सं] न. (१) संगु, संजो (२) दिलि विंदुर. वि. (१) मगनु या महु थियलु (२) खुशि.

रतन [सं] न. रतनु. रतनजोत स्त्री. रतनजोति.

रताळू-ळे न. रताळू, लाहोरी गजर.

रति-ती स्त्री. नसीबु, भागु, किस्मत.

रति-ती [सं] स्त्री. रती (सोनु वगेरह तोरण जी).

रति-ती [सं] स्त्री. (१) प्रेमु, प्यारु, कामभावना, इछा, ऐशु अशरत (२) संजोगु, स्त्री पुरुष जो भोगु (३) आनंदु, सुख (४) कामदेव जी पत्नी. रतिचळ पु. कामु, विषयलालसा. रतिनाथ पु. कामदेवु, मदनु. रतिसुख न. संभोगु जो सुख.

रतीब पु. (१) थेति, रोजु नेम सां खीरु वगेरह डियण जी रीति (२) खोराक, ताकतवारो खाधो.

रत्न [सं] न. रतनु. रत्नजडित-खचित वि. हीरनि जवाहरनि सां जडियलु. रत्नपारखी पु. जवाहरी. रत्नाकर पु. (१) रतननि जी खाणि (२) समुंडु.

रथ [सं] पु. रथु. रथी पु. रथवानु.

रथ्या [सं] स्त्री. रस्तो, हमरस्तो, राजमार्गु.

रद, रदन [सं] पु. डंडु. रदी पु. हाथी.

रद, रद [अ] वि. (१) रदि (२) कडी छडियलु. रदी वि. रदी. रदबातल वि. रदि ऐं बातिलु.

रदबदल-नी [अ] स्त्री. (१) रदुबदलु, रदुकु (२) अमीन थियण या विच में पवण जी क्रिया, सालिसी, टियाकुरी (३) मिन्थ करणु.

रंद, रंघ [सं] पु. रोगु, पूंड़.

रदल वि. किनो, गदिलो.

रंदापु. रंदो. डिसो 'रंघा'.

रंघन [सं] न. रंघणु, रंघणु पचाइणु, रंघणी. रंघप न. रंघलु खाधो-रोटी-मानी.

रंघा पु. रंदो, काठु लसो करण जो ओजारु. रंघणे स.क्रि. रंदे सां काठु लसो करणु, रंदो हणणु.

रंघ [सं] न. (१) मसामु, चमिंडीअ जो सोराखु (२) चीर, डार (३) गुफा (पहाड़ जी) (४) घटिताई, विड, ऐबु (५) नाजुकु हिसो (६) टुंगु, सोराखु. रंघशलाका स्त्री. सोराखु करण जो ओजारु.

रनाळा पु. ऊन्हारो.

रप, रपका पु. धकु, मुक, चाट, बुजो. रपकन क्रि.वि. धू, ठा.

रपाटा पु. (१) जोरसां हंयलु धकु बुजो (२) तेजी, चालाकी.

रपेट स्त्री. (१) सैर सपाटो (२) घोड़े जी डोड़ (३) तिरकणि वारी जाइ.

रफू [फा] पु.स्त्री. रफू, कपिडो रफू कराइणु.

रब [सं] स्त्री. रीति, हलति.

रबडी स्त्री. रबिडी (खीर जी).

रबर [इं] न. रबडु.

रबरगीत [फा] पु. रअबु, धाको.

रबी-ब्बी [अ] स्त्री.न. रबीअ, चौमासे में पोखे वेसाख में लुणण जो फसुलु.

रंभा [सं] स्त्री. (१) केले जो वणु (२) सुर्ग जी हिक अप्सरा

(३) वेश्या.

रंभा पु. रंभो, चमिड़ो छिलण जो ओज़ार.

रमण [सं] पु. (१) विलासु, संजोगु, भोगु (२) विलासु कंदडु पुरुषु, शौकीनु (३) पती, मुड्सु (४) यारु, चघु. वि. सुहिणो, मोहिणो, प्यारो, वणंदडु.

रमणी [सं] स्त्री. (१) रमिणी, सुहिणी औरत (२) पत्नी, जाल (३) औरत, स्त्री.

रमणीक [सं] वि. सुंदरु, सुहिणो, आनंदु डींदडु. रमणीय वि. सुहिणो, मनोहर. रमणीयता स्त्री. सुहं, सुंदरता. रमणे अ.क्रि. (१) रमणु, मनु अडणु, (२) दिलि विंदुर करणु-थियणु (३) रमणु, धुमणु (४) संभोगु करणु. रमताराम पु. रमतो, घोमू. रमविणे स.क्रि. (१) खुशि करणु, दिलिविंदुर करणु (२) रीझाडणु, मोहिणु.

रमा [सं] स्त्री. (१) लक्ष्मी (२) सुहं, शोभा (३) पत्नी.

रम्य [सं] वि. सुहिणो, वणंदडु, आनंदु डींदडु.

रयत [अ] स्त्री. (१) रडयत, प्रजा (२) जमींदार वटि खेती कंदडु (३) हारी.

रया स्त्री. (१) कीमत, मुल्हु, गुणु, लाडकी (२) पति, दर्जो, मानु (३) शोभा, तेजु.

रया, रयायत स्त्री. (१) रिआउ, रिआयत, महिरिबानी (२) अदबु (३) दानु.

र र पु. मीक मीक, री री, कुरकुरि.

रव [सं] पु. (१) आवाजु (२) नामूसु (३) शोरु.

रव स्त्री. पु. (१) रस्तो (२) रीति, रसम (३) कतार (४) रिवायत.

रवण-णी स्त्री. (१) कतार (२) पहरु, वक्तु (३) गश्त.

रवंथ पु. ओगार, ओगारण जी क्रिया. रवंथणे अ.क्रि.

ओगारणु (गांड़-मेंहिं. खाघो अधूरो चबाड़े खाई पोड़ फुरसत में वरी वात में कदी पूरीअ तरहु चबण जी क्रिया).

रवंदळ स्त्री. लताडिजण जी क्रिया, नासु, बर्बादी.

रवा पु. (१) कणि, कणो, दाणो (२) सूजी (३) दिमी (४) अरो, ओभारो (फीथे जो), थांभो. रवाळ वि.

कणीदारु, कणिवारो, दाणेदारु.

रवानगी [फा] स्त्री. रवानगी.

रवी स्त्री. मांघाणी, मंघीअडो.

रवी, रवि [सं] पु. (१) सिजु (२) कपह जो वणु (३) साजी साहजी नली, इडानाडी. रविकांत पु. हीरे जो हिकु किस्मु.

रशना [सं] स्त्री. (१) डोरि (२) लगामु (३) कमरि पटो.

रश्मि-श्मी [सं] पु. किरणो, रोशनीअ जो किरणो. रश्मिराज पु. सिजु.

रश्मी [सं] स्त्री. रसी, नोडी.

रस [सं] पु. (१) रसु, सवादु (२) रसु (कंहिं शैड जी) (३) पसंदी, इछा (४) प्रेमु (५) सींगारु (६) आनंदु (७) खीरु (८) पाणी (९) कचु (१०) पाण्यठु. रसग्रहण न. शनाखत. रसभंग पु. रंग में भंगु, सवादु-मजो हलियो वबणु. रसभरित वि. (१) रसु सां भरियलु (२) दिलि विंदुराईदडु, मजेदारु. रसवंती स्त्री. (१) जिभ (२) मिठी वाणी. रसरशीत वि. (१) रसु वारो (२) तेजवारो, बृहकंदडु, ताजगीअ सां भरियलु, फूह जुवानीअ में (३) तपी गाड्हो थियलु. रसरसणे अ.क्रि. (१) फूह जुवानीअ में अचणु (२) रसु सां भरियलु हुअणु (३) तपणु. रसज्ञ वि. साहित्य कला जे खूबियुनि जो ज्ञाणू, साहित्य जो रसु वणंदडु. रसज्ञता स्त्री. साहित्य कला जो रसु वठण या ज्ञाणण जो गुण. रसा, रसा पु. (भाजीअ जी) रसु, रहो, शुरुवो. रसाल-ळ वि. (१) रसालु, रस भरियो (२) मिठो (३) मजेदारु. रसिक वि. (१) रसु वणंदडु, प्रेमी, शायकु (२) साहित्य या कला जो ज्ञाणू (३) चरचाई.

रस [सं] पु. पारो (धातू). रसी उतरणे हथ पेर वगेरह सुजणु. रसकाष्ट न. कचु, (इं) 'सड्पू वूड'. रसशुद्धी स्त्री. पारो शुधि करणु. रससिद्धी स्त्री. (१) इल्मु कीमिया जो ग्यानु (२) कीमिया. रसायन न. (१) रसायनि, सिहतबख्खु दवा, सरीर में फेरो आणींदडु दवा, कीमिया (२) काड्हो. रसायनशास्त्र न. इल्मु कीम्या, (इं) 'केमिस्ट्री', रसायन विद्या. रसायनिक वि. कीमियाई. रसायनिक क्रिया-कर्म न. कीमियाई अमलु, (इं) 'केमिकल् अडक्शन'. अचेतन रसायनशास्त्र न. (इं) 'इनॉर्गेनिक केमिस्ट्री'. चेतन

रसायनशास्त्र न. (इं) 'ऑर्गैनिक् केमिस्ट्री'.

रसकस-घस स्त्री. (१) सेडो, तकिरारु, बहिमु (२) बोठि, बदनु सूर करणु (बुखार खां पहिरीं) (३) लिङ कांडारिजणु. रसकसणे अ.क्रि. (१) लिङ कांडारिजणु (२) तकिरारु-बहिमु करणु (३) लिङ सूर करणु.

रसद [फा] स्त्री. रसद, फ़ौज लाइ मोकिलियलु. अनाजु या हथियार वगेरह.

रसना [सं] स्त्री. (१) जिभ (२) सवादु, चूस, चूश. रसनेंद्रिय न. जिभ.

रसा [सं] स्त्री. पिण्डी, धरती. रसातल-ळ न. पातालु. रसातळांला जाणे नासु थियणु, बर्बादि थियणु.

रस्ता पु. रस्तो, वाट.

रस्ता पु. (भाजीअ जी) रसु, शुरवो, रहो.

रस्ता पु. रसो, थुल्ही नोडी.

रहदारी स्त्री. आमदरपत्त, (इं) 'ट्रैडिफिक'.

रहस्य [सं] न. (१) गुझारत, गुझु, राजु, इसरारु (२) दोस्ती, नेहुं (३) खासु मक्सदु, ज़रूरी गाल्हि (४) चर्चो, मसखिरी (५) ततु, मतिलबु. रहस्यकथा स्त्री. जासूसी कहाणी.

रहा, रह [फा] स्त्री. (१) राह, रस्तो (२) रीति (३) हलति. रहदार पु. रहदारु. रहादारी स्त्री. आमदरपत्त.

रहाट [सं.हिं] पु. (१) नारु, चर्खो, पाणी छिकण जी चकिरो (२) ऐटु, अड्डु, चर्खो (सुटु कतण जो). रहाटगाडो न. (१) भांडो, नार जो चर्खो, पाणीअ चर्खु (२) जिंदगीअ जी लाही चाइही, राजवंतियूं छायां. रहाट्या वि. (१) नारु छिकीदडु-हलाईदडु माण्हू या ढगो (२) बिन्ही धुरियुनि तरफां खेइंदडु रांदीगरु (३) मुखु, बंदोबस्तु कंदडु (४) ढगे जियां वहंदडु.

रहाटणे अ.क्रि. (१) हिरणु, हिरीं मिरी वनणु (२) डांउ अचणु.

रहाटी स्त्री. (१) रीति, रसम (२) हलति, रहति (३) पेरनि सां छिकण जो नारु.

रहाणी स्त्री. (१) रहणी (२) हलति.

रहाणे अ.क्रि. रहणु. डिसो 'राहणे'.

रहाळ स्त्री. (१) प्रान्तु, प्रदेसु, ज़िल्हो (२) इव (३) महिलो, पाडो.

रहाळ-ळी पु.स्त्री. (१) गहिरी सुजाणप, घरू रस्तो (२) गहिरी दोस्ती (३) गदीं, गपागीह. रहाळणे अ.क्रि. (१) घरू रस्तो हुअणु, गहिरो नातो हुअणु (२) हिरणु, हेर पवणु.

रहित [सं] वि. (१) सवाइ, खांसवाइ (२) छडियलु, बंदि कयलु या रोकियलु.

रहिवासी वि. रहिवासी, रहाकू, रहंदडु, बाशंदो.

रळी स्त्री. (१) मसखिरी, चर्चो घोबो (२) आटो, हटु (३) तकिरारु (४) तअनो.

रक्षक [सं] वि. (१) रख्यकु, बचाउ-हिफाजत कंदडु (२) पहरदारु (३) कंजूसु. रक्षकगण पु.ब.व. सरीर जी रख्या-हिफाजत कंदडु हथियारबंदि सिपाही, (इं) 'बॉडी गॉर्डस्'. रक्षण न. रख्या, हिफाजत, संभाल.

रक्षा स्त्री. (१) रख्या, बचाउ (२) रख्या (बांहं-गले में बुधण जी) (३) संभाल (४) रखिडी, राखी (५) लाख (६) रखियल-विहारियल ज़ाल (७) रख.

रक्षाबंधन न. रखिडी बुधण जो डिणु, रख्या बंधनु. रक्षित वि. रख्या कयलु, संभालियलु, महिफूजु. रक्ष्य वि. रख्या करण जोगो.

रक्षस [सं] पु. राकासु.

रक्षा [सं] स्त्री. रख. रक्षापात्र न. रखदानी, (इं) 'अइश ट्रे'.

राई स्त्री. राई, अहुरि.

राई स्त्री. (१) झंगु (२) कतार (३) अराडो, झुमटो, झमटु, (इं) 'ग्रेव'.

राई स्त्री. टामो.

राउत, राऊत पु. घोडेसुवारु. राऊताळी पु. पियादो सिपाही. राऊताळे न. सेना, फ़ौज.

रांकट वि. सटाणो, सघरु, मज़िबूत, जांठो.

राका स्त्री. पूरनमासी.

राकेल [इं] न. गास्लेटु.

राख [सं] स्त्री. रख, भस्म. राखरांगोळी स्त्री. पूरी बर्बादी-तबाही, सत्यानासु. राखाडा-डी पु.स्त्री. रख जो डिगु. राखुंडा पु. रख जो डिगु. वि. चप चीरियलु

(शख्सु). राखोटी स्त्री. राख. राखोंडी स्त्री. (१) राख जो दिगु (२) तबाही.

राख स्त्री. राखियल-विहारियल जाल.

राखण स्त्री. (१) राख्या, हिफाजुत, संभाल (२) राख्या कंदड़-पहिरेदार जी पधार. राखणे स.क्रि. (१) राखणु, राख्या-हिफाजुत करणु (२) राखणु, बचाए राखणु (३) पाइणु (४) कंहिं गाल्हि जी हूद न ओरांघणु (५) ठाहे राखणु. राखण्या पु. धनारु. राखीव वि. राखियलु, मखूससु राखियलु, (इं) 'रिजर्वड'.

राखोळा पु. चप चीरियलु शख्सु.

राग [सं] पु. (१) रंगु (२) गाइहाणि, लाली (३) प्रेम, प्यार.

राग [सं] पु. गुसो, कावडि, क्रोध. राग आणणे गुसो या चिड डियारणु. राग भरणे गुसे थियणु, काविडिजणु. रागास वेणे काविडिजणु. रागाबणे अ.क्रि. गुसे में अचणु, काविडिजणु. रागिष्ट, रागीट वि. तपिणो, क्रोधी, गुसेवारो, बहुरो. रागी वि. (१) प्रेमी (२) शौकीनु.

राग [सं] पु. रागु. रागमाला स्त्री. रागमाल्हा, रागुनि जो सिल्सिलो. रागिणी स्त्री. (१) रागिणी (२) विलसिनी औरत.

रांग स्त्री. (१) कतार, सिफ (२) बराबरी (३) दिगु.

रांगडा पु. (१) अनाडी, वाहिणी (२) डीठु (३) अणसुधिरियलु.

रांगणे अ.क्रि. रिडहणु, रेड्हियूं पाइणु, बांबिडा पाइणु-डियणु.

रांगोळी स्त्री. (१) रंगोली, हिक किस्म जे पथर जे चूरण सां या चांवरनि जे अटे सां धरतीअ ते कडियल शिकिलियूं (२) रंगोली कटण जो चूरणु या अटो.

राघ न. महापापु.

राघू पु. (१) तोतो (२) प्रेमी.

राज-ज्य [सं] न. दाज (रांदि में), आग.

रांजण, रांझण पु. बडो ऐं डिधो मटिको.

रांजणवाडी, रांझणवाडी स्त्री. आनिडी.

राजस [सं] वि. (१) रजोगुण बाबति, रजोगुण वारो (२) क्रोधी, विषयी, लोभी.

राजसी [सं] वि. (१) राजिसी, सुहिणो, डिसण जहिंदो (२) राजाई, आलीशानु (३) जीनत भरियो (४) अमीराणो.

राजा [सं] पु. (१) राजा (२) नाइकु, अगुवानु, सुखु (३) चरियो. राजकाज-कारभार पु. राजु कारोबार. राजकारण न. (१) राजनीती, सियासत (२) गुझारत, गुझी सलाह मसिलत (३) राज गियानु, इल्मु सियासत. राजकारणी वि. सियासतदानु, दूरांदेशु. राजकीय वि. सियासी. राजकीय व्यवहार पु. (१) राजनीती (२) राज जो कमु या कारोबार. राजकीय सभा स्त्री. सियासी सभा-मीटिंग. राजकुमार-कुबर पु. राजकुमार, शहजादो. राज्यक्रांती स्त्री. सियासी क्रांती-गोडु-मूंझारो. राजचिन्ह न. (१) राजाणो निशानु (२) राजा जो ठपो या मुहुर. राजतिलक पु. राजतिल्कु. राजत्व न. राजाई. राजदूत पु. (१) राजदूत, राजा जो एलिची (२) देश जो वकीलु (त्रिप देश में भोकिलियलु). राजद्रोह पु. राजडोहु. राजधानी-नगरी स्त्री. राजधानी. राजनीती स्त्री. राजनीती. राजपत्र न. (१) रसद, राजपत्र (२) सरकारी अख्बार, (इं) 'गड्जेट'. राजपत्रित वि. सरकारी अख्बार में जाहिर थियलु, (इं) 'गड्जेटेड'. राजपुत्र पु. राजा जो पटु, शहजादो. राजभवन न. (इं) 'गवर्नमेंट हाऊस'. राजबिंडा वि. राजाई तेजवारो, ठाहूको, सुहिणो. राजभाषा स्त्री. सरकारी कारोबार जी भाषा, (इं) 'ऑफीशियल लङ्ग्वेज'. राजमंदिर न. महलु, रंगमहलु. राजमान्य वि. राजा जो पसंदि कयलु या राजा जे तर्फा मानु मिलन-डियण लाइकु (२) सरकारी. राजमार्ग पु. (१) राजा जो हमरस्तो, शाही रस्तो (२) सभिनी माण्डुनि जी कबूलि कयल रीति-रहति. राजमुद्रा स्त्री. राजा जी मुहुर-ठपो. राजमोहरा वि. सियाणो, विद्वानु, सूरिमो. राजयक्ष्मा स्त्री. सिल्ह (बीमारी). राजरोस क्रि.वि. (१) खुलियो खुलायो (२) डीहं डिठे जो. राजर्षी पु. राजर्षी, उहो राजा या खत्री जंहिं तपस्या करे रिषीअ जी पदिवी हासलु कई हुजे. राजबट-टी स्त्री. राजु,

हुकूमत, हुकूमत जो अरुसो. राजबटा पु. (१) हुकूमत जो अरुसो (२) शाही रस्तो (३) रीति. राजबाटा पु. (१) वडो हिसो (२) राजा जो हिसो. राजबाढा पु. राजमहलु. राजविलास पु. राजाई सुख. राजश्री स्त्री. (१) राजाई शोभा, राजा जो शानु (२) राजाई शानु शौकत. पु. श्रीमान्. राजसत्ता स्त्री. राजा जी हुकूमत या अधिकार, राजाई. राजसदन महलातु. राजसभा स्त्री. राज दरबारि. राजसूय पु.न. चक्रवर्ती राजा जे करण जो यग्य, राजसूय यग्य. राजहंस पु. (१) हंस पक्षी (२) महबूब, प्यारो. राजाधिकार पु. राजा जो अधिकार. राजाधिपती, राजाधीशु पु. महाराजा, शहन्शाहु. राजाधिराज पु. राजाजनि जो राजा, महाराजा, सुल्तानु. राजाभिषेक पु. राजतिलकु, गादी निशीनी. राजावली स्त्री. राजाजनि जी परंपरा, राज घराणो. राजाज्ञा स्त्री. राजाची आग्या-हुकुमु. राजिक वि. सियासी. राजीक न. (१) राजा जो जुल्मु (२) बादशाहगदी, अंधु धुंध (३) क्रांती, बलिवो. राजेंद्र पु. राजाजनि जो राजा, बलिवानु राजा. राजेरजबाढे पु.ब.व. राजा सरदार वगेरह. राजेश्वरी स्त्री. शंकर या ईश्वर जी पत्नी, देवी. राजैश्वर्य न. राजा जो ठाठ-अजुमत-शानु शौकत. राजोटा स्त्री.पु. हिसो 'राजवट'. राज्य न. (१) राजु, हुकूमत, अमलु (२) राजा जे अधिकार हेठि आयलु मुल्कु-प्रदेशु (३) राज्य, परगिणो (४) राष्ट्र, देसु (५) दाज (रांदि में), वारो. राज्यघटना स्त्री. जोड़जकु (हुकूमत जो), (इं) 'कॉन्स्टिट्यूशन्'. राज्यचातुर्य न. फनु हुकुमरानी. राज्यपद्धती स्त्री. राजकारोबार जो तरीको. राज्यपाल पु. राज्यपालु, (इं) 'गवर्नर्'. राज्यशास्त्र न. राजशास्त्रु, इल्मु सियासत, (इं) 'पॉलिटिक्स'. राज्याभिलाष पु. राजु करण जी इछा. राज्याभिषेक पु. राजतिलकु, गादी निशीनी, जुलूस. राज्यासन न. सिंघासन.

राजी [अ] वि. (१) राजी, खुशि (२) कबूलियत. राजीनामा पु. (१) राजीनामो, कबूलयत (२) इस्तीफा.

राजीव पु. पती, महबूब.

राजीव [सं] कमलु.

राजोटा पु. 'जी साई' कंदडु.

राट पु. नारु (पाणी छिकण जो).

राठ वि. (१) थुल्हो ऐं खहुरो (कागजु वगेरह) (२) बे सुरो, खहुरो (आवाजु) (३) सख्तु.

राड स्त्री. (१) गप (२) होलीअ जे रंग जी खड (हिन में रंगु भरे रखंदा आहिनि).

रांड स्त्री. (१) रंडी, वेश्या (२) रनड, विधवा, रन (३) कांडरु, खदिडो. रांडका पु. रनडु. रांडगा पु. रंडीबाजु. रांडचाल स्त्री. कांडरता, नामदी. रांडछंद पु. रंडीबाजीअ जी आदत. रांडमाणूस न. (१) औरत ज्ञाति (२) कांडरु, गीदी. रांडवा स्त्री. रन, विधवा. रांडवाटा पु. रनपो, विधवापुणो. रांडबाढा पु. चकुलो, वेश्याजनि जी घिटी. रांडावणे अ.क्रि. (१) विधवा धियणु (२) कंधो विहणु. रांडया, रांड्याराघोजी वि. (१) रंडीबाजु (२) रनमुरीदु (३) नामदु.

राडा पु. (१) कम जो खिचु-ढिगु-फैलाउ (२) गप (३) रोदनु राडो (४) म्जामिलो.

राणा पु. राणो, राजा. राणी स्त्री. राणी. राण्या पु. किंगिरी पक्षी, बुरहाडो. राणबसा, राणीबसा पु. जनानिखानो, हरमु.

रात पु. गाड्हाणि, लअली.

रात स्त्री. राति. रातकिडा पु. राति जो चीं चीं आवाजु कंदडु जीतु. रातबडा पु. हिक राति जो कम. रातवा पु. (१) राति (२) राति जी बसाति (३) राताहो. रातांघळा पु. रातंधिरो, राति जो डिसी न सधंदडु. रातांघळे न. राति-अंधाई, राति जो न डिसी सधणु. रातोराती क्रि.वि. रातोवाह. रातावणे अ.क्रि. राति पवणु-धियणु. राती स्त्री. राति. रातीच्या राती, रातोरात क्रि.वि. रातोवाह.

रातणे अ.क्रि. (१) मोहितु धियणु, आशिकु धियणु (२) मगनु-महू धियणु, विलासु करणु.

रांतबा पु.न. कूकमु. रांतबी स्त्री. कूकम जो णु.

रात्र [सं] स्त्री. राति. रात्र थोडी सोंग फार राति नंदिडी साठ घणा. रात्र बैन्याची चिंता-मुसीबत जी राति. रात्रीचा

वि. राताको. रात्रीची वेळ स्त्री. राति जो वक्तु.
रात्रीची शाळा स्त्री. नाईट स्कूल. रात्रभर क्रि. सारी
राति. रात्रदिबस क्रि.वि. राति डीहं. रात्रि स्त्री. राति.
रात्रौ राति जो.

रांधण [सं] न. दांगी, मिटीअ जो-ठिकर जो तओ.

रांधण-न [सं] न. (१) रंधणी, रंधण जी क्रिया (२) रंधण
पचाइणु, रोटी करणु (३) चुल्हि. रांधणी स्त्री. रंधिणो,
(इं) 'किचन'. रांधणे स.क्रि. रंधणु, रोटी-रसोई
करणु. रांधते घर स्त्री. रंधिणो. रांधप न. (१) रंधणी,
रंधण जी क्रिया (२) रंधलु खाधो. रांधपी पु रांधाऊ,
रांधो.

रांधा पु. (१) रंधलु खाधो (२) रंधे ठाहियल शैड (३)
कीमिया ठाहिय जी क्रिया.

रान न. रान, सथर.

रान न. (१) झंगलु, बन (२) खेतु, बनी (३) प्रदेसु, भाडो
(४) रज, खेत में जुमंदडु गाहु (५) नाकबूली
जमीन, उजाड. रान उठणे माणहुनि जो जोश-क्रोध में
अचणु, ममणु मचणु. रान उठविणे-जागविणे (१) परो
झलणु, घणाई माण्हू गडु धी झंगल में रडियूं वाका
करे-दुहिल दवा वजाए शिकार खे उथारणु-डकाए
डुकाइणु (२) वडो हलचलु शुरू करणु. रान खवळणे
आंडा कलूसि कलूसि करणु, सख्तु बुख लगणु. रान
खुरपणे रज कढणु, झंगु मारणु-हणणु. रानटक वि.
वाहिणी. रानघोळ स्त्री. लूणक. रानहुक्कर न. झंगिली
सूजरु. रानमांजर न. झंगिली बिलो. रानपारवा. पु.
गेरो. रानवट-वाट स्त्री. झंग डांहुं वेंदड वाट.

राप, रांप पु. कसारी रसु.

रापणे, रांपणे अ.क्रि. (१) काराटिजणु, कारो धियणु (२)
खटाणि संधिजी वजणु (३) अंदरि पेही वजणु (४)
सरीर में फैलिजी वजणु (५) सरहो नजरि अचणु.

रांपा पु. रंबो. रांपी स्त्री. रवाति.

राबणे स.क्रि. हरु डियणु, जमीन खेडणु.

राबणे अ.क्रि. लागीती अची वजु धियणु, अचणु वजणु
धियणु. राबता पु. (१) आमदारफ्त, अचु वजणु, गर्दी
(२) घरू रस्तो, नेंहु (३) हेर.

राबणे अ.क्रि. पतोइणु, महिनत-पोरिहचो करणु. राबता वि.
महिनत कंदडु.

राम पु. (१) रामु (२) सतु, ताकत, जोरु (३) मतिलबु,
सचाई. राम म्हणणे मरणु. रामटोला पु. जोरदार धकु.
रामनवमी स्त्री. रामनवमी. रामपहारा-पारा पु. सिजु
उभिरण जो पहिरियो पहरु. रामप्रतिज्ञा स्त्री. पको
वचनु. रामफल-ळ न. रामफलु, सीताफल जहिदो
हिकु फलु. रामबाण पु. (१) राम जो तीरु (२) अण
गुसु (दवा या इलाजु). रामबाण औषध न. अकसीरु
दवा, जरूरु फाईदो कंदड दवा. रामरस पु. लूण.
रामराज्य न. रामराजु. रामराम पु. रामरामु. रामलीला
स्त्री. रामलीला. रामायण न. (१) रामाडणु,
रामकहाणी (२) डिधी ऐं ककि कंदड गाल्हि. रामा
स्त्री. सुहिणी औरत.

रामठ-ठा पु. हिडु.

रामोशी [सं] पु. (१) हिक ज्ञाति या उन ज्ञाति जो शज्जु
(२) डाकू.

राया [सं] पु. राजा.

रायवळ न. झंगिली काठु (झमारती). वि. (१) झंगिली (२)
बिना कलम वारो हिकु अंबु (किस्मु).

रारावणे, रोरान करणे अ.क्रि. रीं रीं करणु, रुजणु, रडणु,
मीकणु.

राव पु. रावु, राजा.

रावखंडा पु.वि. चप चीरियलु. रावखंडे न. चीरियलु चपु.

रावण [सं] पु. रावणु. रावणखोत वि. दौंसो. रावणराज्य न.
अंधुंधुंध, जुल्मी राजु. रावणाचा लेक बटाकी, डाडी,
आकडिखाधो, मगिरूरु.

रांवस पु. रांवसि (-मछी).

रावा पु. तोतो.

रावा पु. पीठल हैड.

राशा [सं] वि. (१) विचोले दर्जे जो, मोचारो (२) नामडु
(३) मूर्खु (४) चरबटु. राशि-शी, रास स्त्री. (१) डिगु
(२) हिसाबु, रकम, कालकु (३) जोडु, टोटलु (४)
संगनि मां कढियल अनाज जो डिगु.

राशि-शी, रास [सं] पु.स्त्री. रासि. राशिचक्र न. रासि चकरु,

बारहं रासियूं.

राशी वि. (१) विचोलो, मोचारो (२) खदिडो.

राष्ट्र [सं] न. (१) राष्ट्र, राजु, मुल्कु (२) प्रान्तु, प्रदेश (३) कौम. राष्ट्रकुल न. (इं) 'कौमनवेल्थ'. राष्ट्रगीत न. राष्ट्रगीतु, कौमी गीतु. राष्ट्रध्वज पु. राष्ट्रिय झंडो, कौमी झंडो. राष्ट्रपीत पु. राष्ट्रपती. राष्ट्रवादी वि. कौमी वीचारनि जो, राष्ट्रवादी. राष्ट्रीय वि. राष्ट्रिय, कौमी. राष्ट्रीयता-त्त्व स्त्री.न. कौमियत, स्वदेशभाज. राष्ट्रीय छात्र सेना स्त्री. (इं) 'नैशनल् कड्डेट कोअर्'. राष्ट्रीयीकरण न. कौमीकरण.

रास पु. नंगु, अददु.

रास [सं] पु. रासि, गोल में नाचु. रासलीला स्त्री. रासिलीला.

रास क्रि.वि. सिधो.

रास [सं] स्त्री. (१) रासि, रकम, कालकु (हिंसाबनि में) (ब.व. राशी) (२) डिगु, डेरु.

रासभ [सं] पु. गडहु.

रासायनिक वि. 'रसायन' में डिसो.

रास्त वि. (१) रास्ति, सचो (२) रासित्, वाजिबी, मुनासिबु (३) पूरो पूरो, जोगो.

रास्ती स्त्री. सचाई, जोगाई.

राहटी स्त्री. गप.

राहणी स्त्री. रहणी, रहण जी रीति (२) रहति, हलति.

राहणे [सं] अ.क्रि. (१) रहणु (२) मापणु, समाइणु (३) बंदि थियणु (४) टिकणु (५) न थियणु (६) बची पवणु. राहलेला वि. रहियलु. राहून राहून क्रि.वि. रखी रखी, विच विच में.

राहाटणे, राहटणे अ.क्रि. वर्तणु, हलणु, हलति हलणु.

राहाटी स्त्री. (१) हलति (२) रवाजु, रीति (३) वर्ताज.

राहाणी स्त्री. रहणी करिणी, रीति, रवाजु, हलति, चलति.

राहित्य [सं] न. न हुअणु, ऊणाई, अदम मौजूदिगी.

राहु-हू [सं] पु. राहु ग्रहु. राहुग्रस्त वि. राहुअ जो कब्जे में कयलु, ग्रहणु लगलु (चंडु, सिजु).

राहुटी स्त्री. नंदो तंबू.

राळ [सं] स्त्री. (१) राल (हिक किस्म जो खौर ही जल्दी बरंदो आहे), रियाल (२) फ़ज़ीहल, बेइज़ती (३) बिगिडियल हालति.

राळा पु. सेजों.

राक्षस [सं] पु. (१) राकासु, दैतु (२) निर्दई शख्तु. राक्षसविवाह पु. छोकरीअ खे ज़ोरीअ भजाए वनी कयल शादी. राक्षसवेळ स्त्री. सांझीअ जो वक्तु. राक्षसी स्त्री. राकसिणि. वि. राकसी (कमु). राक्षसी-विद्या स्त्री. राकास या भूत खे कब्जेमें करण जी विद्या.

रिक्क स्त्री. रिकाबु.

रिकामा वि. (१) खाली, पोरो (२) अजायो, निराधार (३) रे कमो. रिकामटेकडा वि. निखिमिणो, वांदो, बे कारि. रिकामपणा पु. वांदिकाई, फुरसत, निखिमिणाई. रिकामा वेळ पु. वांदिकाईअ जो वक्तु, फुरसत. रिकामे पद न. नौकरीअ जी खाली जगह, (इं) 'वड्कन्सी'. रिकाम्या पोटी क्रि.वि. नेराने.

रिक्त [सं] वि. खाली, पोरो. रिक्त अवकाश पु. हवा खां सवाइ खालु, (इं) 'वड्क्यूम'. रिक्त पद न. नौकिरीअ जी खाली जगह, (इं) 'वड्कन्सी'.

रिक्षा-बा स्त्री. रिक्शा, रिक्शा.

रिंगण न. पिडु, गोलु जगह.

रिंगण न. रिडहणु, बांबिडा पाइणु.

रिंगणी, रिंगी स्त्री. आरीठो, आरीठे जो वणु.

रिंगणे न. चूपिणी.

रिंगणे, रिंगणे अ.क्रि. (१) पेहणु, पिहणु, अंदरि घिडणु (२) वजणु, निकिरणु (३) तयारु थियणु. रिंगनिग, रिघीनिघी स्त्री. अचु वजु.

रिंघणे स.क्रि. सोड्ह में-गर्दीअ में घिडणु, अंदरि घिडणु, वजणु. रिघू, रीघु पु. (१) दाखिलु थियण-घिडण जी क्रिया (२) समुझ, ज़ाण. रिघे रिघे क्रि.वि. होरियां होरियां.

रिचविणे, रिचावणे अ.क्रि. (१) किरणु, पटि पवणु, डहणु (२) ज़ोर सां वहणु, रेलणु (३) ज़ोरसां उल्टी या दस्त थियणु (४) घोडे तां किरणु.

रिचविणे, रिचाविणे स.क्रि. (१) खाली करणु, ओतणु (२)

जोर सां फिटी करणु, उछिलणु (३) गडु करणु,
मेङ्गणु, डिणु करणु (४) फडाणु. रिचवणी स्त्री.
खाली करण जी क्रिया.

रिझणे [हिं] अ.क्रि. रीझणु, राजी थियणु, खुशि थियणु.

रिझविणे [हिं] स.क्रि. रीझाणु, दिलि विंदुराणु.

रिठा पु. आरीठे जो वणु.

रिता वि. खाली.

रिपरिप स्त्री. रिम्झिमि (बर्साति), लागीतो मीहूँ.

रिपु-पू [सं] पु. दुश्मनु, वेरी.

रियाज [अ] पु. रियाजु.

रियासत [फ़] स्त्री. रियासत, राजु.

रिवाज [अ] पु. रवाजु.

री ओढणे हा में हा मिलाणु, साथु डियणु.

रीग, रीघ स्त्री. अचु वणु, कतार.

रीठ न. खंडहर.

रीठा पु. आरीठो.

रीत [सं] स्त्री. रीति, हलति. रीतभात स्त्री. हलति चलति,
रीति रवाजु, रसम. रीतसर वि. रीताडतो, बाकाइदे,
रस्मी.

रीति, रीती [सं] स्त्री. (१) रीति, रवाजु (२) हेर (३) ढंगु,
तरह (४) दस्तूर (५) इबारत. रीतिप्रधान वि. रस्मी,
जाहिरी.

रीति-ती [सं] स्त्री. कमी, ऊणाई.

रीस [सं] पु.न. (१) रिछु (२) आलिसी, टोटी (३) गदिलो
शख्तु.

रीस [सं] स्त्री. (१) डोहु, भुल, गलित्ती (२) नाराजी,
कावडि (३) कराहत, बुछां (४) भज.

रीसी स्त्री. मोका.

रीळ न. रीलु, गेट, ओबिणो.

रईटी, रई [सं] स्त्री. (१) कपह जो वणु, कपह (२) अकु.

रकार पु. हा, इजाजत, मोकल.

रकम [सं] न. सोनु.

रख, रंक, रखा [सं] पु. (१) वणु (२) बाखुड (वणु), युडु.

रखणे [सं] अ.क्रि. गाल्हव डियणु, कावडिजणु.

रखरख स्त्री. उणिगुणि, ओनो, बेचैनी.

रखसत [अ] स्त्री. (१) रखसतु (२) मोकल, छुट्टी (३)
विरोधु.

रखा वि. रुखो, फिको, खुशकु, बे सवादी.

रंगळणे अ.क्रि. गरणु, सन्हो-डुबिरो थियणु, गरी कंडा थियणु.

रण [सं] वि. मरीजु, बीमारु. रणपट पु. (इं) 'स्ट्रेचर'.

रणबाहिका स्त्री. मरीजनि लाड मोटरि, (इं)
'अडम्बूलन्स'. रणालय न. इस्पतालि.

रच [सं] स्त्री. सवादु. न. लूणु.

रचकर [सं] वि. सवादी, लजीजु.

रचणे [सं] अ.क्रि. (१) वणणु, पसंदि पवणु (२) संहणु (३)
कबूलि पवणु-थियणु.

रचि, रची [सं] स्त्री. (१) रची, सवादु, लज्जत (२) इछा,
पसंदी (३) तेजु, संहं (४) आनंदु, सुखु. रचिकर वि.
(१) सवादी, लजीजु (२) दिलि विंदुराईदडु. रचिर
वि. (१) सुहिणो, मोहिणो (२) सवादी.

रजणे अ.क्रि. (१) सलो फुटणु (२) वधणु (३) असरु थियणु.

रजवात [अ] स्त्री. भेटणु, जाचे डिसणु.

रंजी स्त्री. भूं भूं.

रजू [अ] स्त्री. रजुआत. वि. (१) रजुअ (२) राजी, तयार.

रजू होणे (१) रजुअ थियणु, हाजुरु थियणु (२)
वणणु.

रझणे अ.क्रि. जखमु भरिजणु.

रंड न. (१) सिसी, मुंढी (२) धड खां धार कयल मुंढी.

रुणझुण स्त्री. झिणकार, छिणि छिणि, छिमि छिमि, धिणि
धिणि, मिठो आवाजु.

रुतणे अ.क्रि. (१) चुभणु, कंडो वगेरह लगणु, टुंबिजणु (२)
गपी पवणु, गरणु, अटिकी-फासी पवणु (गप वगेरह
में). रुतण स्त्री. गिरणि, चिकणि, धिचणि.

रुंद वि. वेकिरो, कुशादो. रुंदावणे अ.क्रि. वेकिरो थियणु.
स.क्रि. वेकिरो करणु. रुंदी स्त्री. वेकरि, बरु.

रुदन [सं] न. रोदनु, रुअणु. रुदणे अ.क्रि. रुअणु.

रुध्द वि. रोकियलु, रंडियलु.

रुद्र [सं] पु. शंकर जो खौफनाकु रूपु. वि. खौफनाकु,
रुआरीदडु. रुद्रप्रेमी स्त्री. मसाणु. रुद्रयोनी स्त्री. सोड्डी
घिटी. रुद्रावतार पु. (१) शंकर जो खौफनाकु रूपु (२)

क्रोधी शब्द. रुद्राक्ष पु. हिक किस्म जो वणु या उन जो फलु. हिन् जी जपमाला ठाही वेंदी आहे.

रुघणे, रुंघणे अ.क्रि. (१) रुकणु, बीहणु, अटिकणु (२) बंदि थियणु (३) फासणु, (४) भरिजी बंदि थियणु. स.क्रि.

(१) रोकणु, रंडक विसणु (२) वेड्णु, बंदि करणु.

रुधिर [सं] न. रतु. रुधिराभिसरण न. रत जो दौरो.

रुपडे न. सुहिणो रूपु.

रुपणे अ.क्रि. (१) टुंविजणु, लगणु (२) अंदरि पेही वणणु, धिडिणु (३) फासणु. रुपण स्त्री.न. गरणि, चिकणि, धिचणि.

रुपया [सं] पु. रुपयो, धनु.

रुपे [सं] न. रुपो, चांदी. रुपेरी वि.रोपो, चांदीअ जो, चांदीअ जहिडो अछो.

रुबाब [अ] पु. रज्जु, धाको, ठठु, भभिको.

रुमणी-णे स्त्री.न. हरोथो, हर जो हथियो.

रुमाल पु. रुमालु.

रुष्ट [सं] वि. (१) रुठलु, नाराजु (२) काविडियलु.

रुसणे [सं] अ.क्रि. रुसणु. रुसका वि. रुसणो. रुसका वि. रुसणो. रुसवा पु. रोसामो, रुसण जी क्रिया.

रुळणे अ.क्रि. (१) हिरणु, हिरी मिरी वणणु (२) लुडणु (हार) (३) सुहिणो नजरि अचणु (४) मेरो थियणु, चमक घटिजणु (५) चुडणु (कपिडो).

रुक्ष [सं] वि. (१) रुखो (२) खुशु (३) सखु, खहुरो (४) कठोरु, निर्दई (५) उजाडु (६) अण्भो.

रुक्ष पु. रिछु.

रू [सं] पु. साफु थियल कपह.

रूख [सं] पु. वणु, बाखुडु वणु, वण जो धुडु.

रूच [सं] स्त्री. (१) सवादु, लज्जत (२) शौकु.

रूढ [सं] वि. (१) उभिरियलु, पैदा थियलु (२) वधियलु, वधंदडु (३) हालू चालू, वहिंवार में हलंदडु (४) मशहूरु (५) रवायती. रूढी स्त्री. रवायत, रसम, हलति.

रूप [सं] न. (१) रूपु, शिकिलि, सूरत (२) सूंहं (३) निजारो (४) मूलु सुभाउ. रूप करणे समुझाए चवणु. रूपरंग न. रंगु रूपु. रूपरेषा स्त्री. (१) रूप रेखा,

खाको, बनावत (२) शिकिलि (३) बाहिरियो रूपु (४) डीलु. रूपवती स्त्री. रूपवान-सुहिणी औरत. रूपवान वि. रूपिवानु, सुहिणो, रूपिवंतु. रूपांतर न. (१) तब्दील सूरति, शिकिलि बदलिजणु, हिक रूप मां बिए रूप में वणणु (२) तर्जुमो. रूपांतरक्रिया स्त्री. मटणु, (इं) 'रिडक्शन'. रूपस न. सूंहं. वि. सुहिणो, ठाहूको.

रूपक [सं] न. रूपकु (अलंकार), इस्तिआरो.

रूपेस्त [सं] वि. सुहिणो.

रूप्य [सं] न. चांदी.

रूळ [इं] पु. (१) रेल जो पटो-पटा (२) रस्ते जी पथिरी दबाए रस्तो सिधो करण जो रोलर.

रे उद्गा. अरे! हे!

रेकणे, रेंकणे अ.क्रि. (१) रंभणु (गांड-मेंहिं) (२) हींग थियणु (गड्डु) (३) घघे आवाज में गाल्हाइणु-गाइणु (४) जख खाइणु.

रेख [सं] स्त्री. रेखा, लीको.

रेखटणे, रेखाटणे स.क्रि. (१) लीकणु, लीकुनि सां तस्वीर कडणु (२) चित्रु चिटणु.

रेखणे स.क्रि. (१) लीका पाइणु, लीकणु, लीकुनि सां चित्रु कडणु (२) गही लसो करणु (३) मन में का तस्वीर कडणु (४) मुहिर हणणु. रेखक वि. लीका पाईदडु, अंगीदडु, आकींदडु.

रेखा [सं] स्त्री. (१) रेखा, लीक (२) कतार (३) चित्रु, शिकिलि (४) मर्यादा, हद. रेखागणित न. जामेद्री. रेखांश पु. डिघाई फाक (जाग्राफी). रेखावृत्त न. निस्फ इलनहार, (इं) 'मेरिडियन' (जाग्राफी). रेखीव वि. सुहिणो, डोलादतो.

रेंगणे अ.क्रि. (१) रिड्णु, रेड्हियूं पाइणु, बांबिडा पाइणु (२) इल्हो बिल्हो करणु, सुस्तीअ सां कमु करणु.

रेंगाळणे, रेंगाळणे अ.क्रि. (१) पुठिते रहिजी वणणु (२) कम में देरि पवणु, इंधणु (२) धकिजणु (४) धीरे धीरे कमु करणु (५) होरियां हलणु.

रेघ स्त्री. रेखा, लीक. रेघोटी स्त्री. लीक. रेघोट्या स्त्री.ब.व. रहड. रेघोट्या काढणे अखर रहडणु.

रेच, रेचन [सं] पु. (१) जुलाबु, दस्त (२) जुलाब थियण जी दवा. रेच पु. (१) रोटी खाइण वक्ति कंहिं जी नजर लगण करे रोटी खाइण ते दिलि न थियणु (२) बांवरु, मगिरूरी, आकड़ि. रेच मोडणे आकड़ि लाहिणु.

रेचक [सं] न. (१) जुलाब थियण जी दवा (२) प्राणायामु करण वक्ति अंदरि खंयलु साहु बाहिरि कढणु. वि. दस्तावरु. रेचणे अ.क्रि. नक मां साहु बाहिरि कढणु. रेचन न. दस्त, दस्त थियण जी दवा.

रेचणे स.क्रि. कपह ओटणु, कपह मां ककिड़ा कढणु. रेचाई स्त्री. कपह ओटण जी क्रिया.

रेज [सं] पु. सोन चांदीअ वगेरह जो ज़रिडो.

रेजा [सं.फा] पु. (१) कपिडे जो टुकर (२) लोही शीख.

रेजी पु. (१) शीख (२) सोन चांदीअ जी सिर या लुसिरी ठाहिण जो सांचो.

रेट स्त्री.पु. (१) गर्दी, गपागीह (२) शैड् खे पुठियां डिनलु धिको (३) वज़नु, बार.

रेटणे स.क्रि. (१) रेटणु, धिकणु, थेल्हणु, धिको डेई अगिते वघाइणु (२) झले बिहणु, रोकणु (३) बेड़ा बनें लगाइणु, कमु पूरो करणु (४) डुखीअ हालति में वक्तु गुज़ारणु (५) गिरिकाइणु, हबछ सां खाइणु. रेटा पु. धिको, थेल्हो. रेटून कि.वि. ज़ोर सां. रेटाई स्त्री. धूक धूकां, धिक धिकां.

रेटूक, रेडा [सं] पु. पाडो.

रेणु-णू [सं] पु. (१) कणो, ज़रिडो, (इं) 'मॉलिकयूल' (२) मिटीअ जो ज़रिडो (३) गुल जो परागु.

रेत न. वीर्यु, मर्द जी ताकत, मनी. रेत:पात, रेतस्बलन पु.न. वीर्यु वहणु.

रेत, रेती स्त्री. रेती, वारी. रेतदानी स्त्री. रेतीदानु, (इं) 'संड् बॉक्स'.

रेंद पु. दारुअ जी बठी या गुतो.

रेंद, रेंदा, रेंदाड स्त्री.पु.न. (१) गप, चिक, लिव (२) किनु कचिरो, गंदु (३) गुंह मुट जो गंदु. रेंदावणे अ.क्रि. (१) पाणी गंदो थियणु (२) रोग सां भरिजणु (फुरिडी). रेंद वि. आलिसी, मोगो, सुस्तु.

रेंप, रेंप स्त्री. (१) छिप्प, वडो पथर (२) परबत जेडो शख्सु.

स्त्री.पु. तमामु घणी गप, चिक.

रेफ पु. (१) रे, 'र' अखर (२) अखर जे मथां अणु 'र' लिखण लाइ "र" जी निशानी (मि. धर्म).

रेंबट स्त्री. इल्हो बिल्हो कमु करणु, इंधणु.

रेबड न. गंदु, रतु ऐं रोगु. स्त्री. गुंह जो दिगु, गप.

रेम्या, रेम्याडोक्या वि. मोगो मटर, छसो.

रेल [हिं] स्त्री. (१) रेलछेल, झझाई (२) बोडि, पाणीअ जो तेजु वहुकिरो (३) सन्ही वारी. रेलचेल स्त्री. रेलछेल, झझाई.

रेलणे अ.क्रि. (१) टेक डियणु (२) झुकणु, फिडो थियणु (३) हेठि किरी पवणु, पटि पवणु (४) रंगु लही वणणु (५) गुडणु.

रेव स्त्री. राजो, पथिरी; सन्ही वारी, गोलु लसा पथर (समुंड जे किनारे ते). रेवठा पु. वारीअ जो दिगु. रेवडा पु. रेती, वारी, रेतीअ वारी जगुह.

रेवडी स्त्री. रेविडी. रेवडी उडणे खिल-फज़ीहत थियणु.

रेवंदचिनी [फा] स्त्री. रेवंदचीनी, रेवलिचीनी.

रेवंदसार पु. रेवलिरसु.

रेवण स्त्री. (१) क्लिप्प जे बाहिरां बचाव लाइ लाहीअ वारो मिटीअ जो दिगु, अड, खाही, खड (२) खड या खाही भरण जी मिटी पथर वगेरह (३) गरणि, धुबणि.

रेवणे अ.क्रि. (१) अंदरि वणणु, ज़मीन वेही वणणु (२) गपणु, गरणु, फासणु (३) गंद-मिटीअ सां भरिजणु (४) भरे कढणु.

रेवा पु. (१) सन्हिडी वारी (२) गंदु-किनु-गलाजुत (३) कारनि बादलनि जो मेडु.

रेवा स्त्री. धरती.

रेवाळ न. (१) वारी, रेती, किरुसिडी, करिकरि, कर्कर (२) ककिरी, मोरमु, राजो. वि. वारियासो, करिकरि कंदडु.

रेशीम न. रेशामु. रेशमाची गाठ स्त्री. गहिरो नातो-रिश्तो (दोस्ती, शादी). रेशमाचा किडा पु. पट कीअो. रेशमी, रेशीम वि. रेशमी, रेशम-पट जो.

रेषा [सं] स्त्री. (१) रेखा, लीक (२) रेशो, तंदु, तांदूरी.

रेषावृत्त न. खतुस्तवा जी लीक.

रेसभर क्रि.वि. तिरु बि, थोरो बि.

रेहकणे अ.क्रि. रंभणु, बाकारणु.

रोकड स्त्री. (१) रोकडि (२) सोनु चांदी वगेरह. रोकडा वि.

(१) रोकिडो, रोक (२) रोकु ठोकु. रोकड जबाब पु.

रोकिडो जवाबु.

रोख वि. (१) रोक, रोकिडो (पैसो) (२) रोकु ठोकु, ठह पह

जवाबु. रोखठोक वि. (१) रोक, रोकिडो (२) रोकु

ठोकु, बे बाकु जवाबु. रोखपाल पु. पैसा डींदडु ऐं

वठंदडु क्लार्कु या आफ़ीसरु, (इं) 'कइशिरु'.

रोखलेखा पु. रोकडि जो हिसाबु, (इं) 'कइश

अकाऊंट'.

रोख [फ़ा] पु. (१) रुखु, लाडो (२) इरादो, मक्सदु. रोखणे

अ.क्रि. (१) यकि टकि निहारणु, तकणु (२) चिटणु,

निशानो लगाइणु, कशणु. रोखणे स.क्रि. गही लसो

करणु, संवति में आणणु.

रोखणे स.क्रि. (१) रोकणु, झलणु, अगिते वधणु न डियणु

(२) कब्जे में करणु, घेरो करणु. रोखून धरणे

झले-रोके बिहणु, अगिते वधणु न डियणु, धुटणु.

रोखा पु. (१) दस्तावेजु, कबूलियतनामो, (इं) 'बाँड' (२)

मौजूदात, (इं) 'स्टॉक'. रोखी स्त्री. (१) रोक

वहिंवार (२) रोकडि, नाणो.

रोखारोखी स्त्री. आमुहूं सामुहूं, रुबरू मुलाक़ाति.

रोग [सं] पु. रोगु, मर्जु, आज़ारु, बीमारी, सूरु. रोगग्राम पु.

आज़ार-मर्जु जे रहण जी जगुह, सरीरु. रोगनिदान न.

बीमारीअ जी परिख-जाच-कारणु. रोगभावना स्त्री.

(१) बीमारीअ जूं निशानियूं-आसार (२) बीमारीअ

जी परिख-जाच. रोगभ्रम पु. खफ़क़ानु. रोगमल्ल पु.

सदाई रोगी शख़्सु. रोगमुक्तता स्त्री. शफ़ा. रोगराई

स्त्री. रोगु, बीमारी, आज़ारु. रोगलक्षण न. बीमारीअ

जूं निशानियूं-आसार. रोगट वि. (१) बीमारु, सदाई

बीमारु रहंदडु (२) बीमारी पैदा कंदडु. रोगटणे

अ.क्रि. (१) बीमारि थियणु (२) वण खे कीडो लगणु.

रोगी वि. रोगी, मरीजु.

रोगण [फ़ा] न. रोगनु. रोगणीकापड न. मेणितो.

रोचक [सं] न. कारो लूणु. वि. (१) सवादी, लज़ीजु (२)

उम्वो, वणंदडु.

रोचणे स.क्रि. टुंबणु, विज्ञणु.

रोचिस् [सं] न. प्रकाशु, तेजु.

रोज [फ़ा] पु. रोजु, डींहं. रोजकारी पु. रोजदारु. रोजकाम

न. रोज़ानो कमु. रोजकीर्द स्त्री. रोज़नामचो. रोजगार

पु. रोज़गारु. रोजनामा पु. अदालत जो रोज़ानो कमु

लिखण जी कापी. रोजनिशी स्त्री. डाइरी. रोजमेळ पु.

रोज जे जमअ ऐं खर्च जो मेलु. रोजी स्त्री. रोज़ी.

रोजा [फ़ा] पु. रोजो.

रोट, रोटगा [हिं.फ़ा] पु. रोटु. रोटी स्त्री. रोटी. रोटीबेटी

व्यवहार पु. गडिजी रोटी खाइण या मिटी माइटीअ जो

नातो जोइण जी रसम.

रोड, रोडका वि. डुबिरो, सन्हिडो, सुकलु (शख़्सु). रोडणे,

रोडावणे अ.क्रि. सन्हो थियणु, सुकणु, गरणु, डुरिघणु.

रोदन [सं] न. रोदनु, राडो, शोकु.

रोध, रोधक [सं] पु. (१) रोक, रंडक, (इं) 'रेजिस्टन्स',

झल (२) शर्तु (३) बंदु. रोधणे स.क्रि. (१) रोकणु,

झलणु, अडाइणु (२) बंदि करणु.

रोप, रोपटे न. थडो, चकी, बूटो. रोपणे स.क्रि. (१) रोटणु,

पोखणु (२) टुंबणु, विज्ञणु, हणणु. रोपमळा पु.

बिजारिणि, (इं) 'नर्सरी'. रोप लावणी स्त्री. रोति,

(इं) 'ट्रान्सप्लांटिंग'. रोपा पु. रेंबो, पोखण जी क्रिया.

रोप्य [सं] न. चांदी. वि. रोपो, चांदीअ जो.

रोब [अ] पु. रअबु, धाको.

रोम [सं] न. रोमु, सन्हिडो वारु. रोमकूप, रोमरंध पु.न.

मसामु, चमिडीअ जो सोराखु जितां वारु बाहिरि ईदो

आहे. रोमराजी स्त्री. सन्हिडनि वारनि जी क़तार.

रोमशांती स्त्री. कुचा कूडणु. रोमहर्ष पु. वार

कांडारिजण जी क्रिया. रोमहर्षण न. (१) वार

कांडारिजणु (२) भजु डियणु. रोमहर्षक वि. वार

कांडारींदडु (खुशीअ जो मोक़ओ). रोमांच पु. रोमांचु,

वार कांडारिजणु. रोमांचित वि. रोमांचितु, वार

कांडारियलु सरीरु. रोमावली-ळी स्त्री. रोमावली, दुन

जे मथां वारनि जी क्तार. रोमाळ वि. घणनि वारनि वारो.

रोमंथ-न पु.न. डिसो 'रवंथ'.

रोराण न. (१) राडो (२) पखियुनि जो शोरु.

रोवण स्त्री. (१) जमीन जो भुरिणो सतहु (२) डठलु-भगलु बंदु या किनारो, जमीन वेही वजणु. रोवण घेणे आरो करणु (कुकिडि). रोवणी स्त्री. पोखण-बिजु विज्ञण-छट्टण जी क्रिया. रोवणे स.क्रि. (१) खोडणु (धंभो), हणणु, पूरणु, ओघ हणणु (२) पोखणु, बिजु विज्ञणु (३) टुंबणु, विज्ञणु (४) दबाए रखणु. अ.क्रि. लगणु, खुपणु, धिडणु, टुंबिजणु, चुभणु.

रोवंतणे, रोवंथणे [सं] अ.क्रि. ओगारणु. डिसो 'रवंथ'.

रोशन [फा] वि. रोशन. रोशणाई, रोशणाई स्त्री. (१) रोशिनी (२) रोशिनाई करणु, डीआ-बल्व वगेरह बारणु, सींगारणु.

रोष [सं] पु. नाराजी, गुसो, कावडि. रोषाविष्ट वि. काविडियलु, गुसे, डमिरियलु.

रोहक पु. भूत, राकसु.

रोहकणे अ.स.क्रि. रोकणु, अडाडणु, झलणु, पकिडणु.

रोहिणी [सं] स्त्री. (१) रोहिणी नखेत्रु (२) नवनि सालनि जी कुंआरी छोकिरी (३) विजु, खिविणि (४) शिर्यान (५) रुज.

रोहो [सं] पु. (१) शुरुआत (२) वाधि, पुखाई (३) सलो. रोळ पु. सिलसिलो, नेमु.

रौद्र [सं] वि. (१) शंकर जो (२) भयानकु, खौफनाकु, भंवाडतो (३) क्रोधी, गुसेवारो. पु. (१) गुसो, क्रोधु, कावडि (२) रौद्र रसु.

रौप्य [सं] न. रोपो, चांदी. रौप्यमुद्रा स्त्री. चांदीअ जो रुपयो. रौप्य महोत्सव पु. पंजवीहनि सालनि जो जशनु, (इं) 'सिल्वर जुबिली'. रौप्य शृंखला स्त्री. सरकारी पधार या नौकरी.

रौरव [सं] पु. हिक महा नरक जो नालो.

रौप्य [सं] न. खहुराई, खुक्की, सोक.

न्हस्व [सं] वि. (१) नंदो, लुंडो (२) बिंदिरो (३) नंदे उचार वारो (भि. इ, उ). न्हस्वमूर्ती वि. बिंदिरो, डेंडो.

न्हास [सं] पु. जवालियत, नासु, तबाही.

न्ही [सं] स्त्री. लज, शरमु.

ल

ल मराठी वर्णमाला जो अठावीहों हर्फु सहीह.

लई वि. जाम, घणो, ज्यादह. लईलूट स्त्री. रेल खेल, झझाई. लकटणे, लकडणे [सं] अ.क्रि. (१) लगणु, चंबुडणु (२) धिकणु.

लकड स्त्री. खजी या नारेल जो डिघो वणु. लकडकोट पु. काठ जो लोडहो या भित्ति. लकडखाना स्त्री. काठ जी मडी. लकडदिवी वि. डिघो ऐं सन्हिडो.

लकडा पु. तकाजा, घुर.

लकडी स्त्री. (१) लकिडी, काठी (२) सखु लाई. लकडी दाखविल्या शिवाय मकडी बळत नाही सौटी हुजे साणु त गडहु गोही न करे.

लकतर [सं.फा] न.स्त्री. फाटलु कपिडो, लीड, अगिडी.

लकतन्त्या स्त्री. ब.व. लीड, फाटल कपिडा.

लकब [अ] स्त्री. (१) बुरी आदत, इलत, औगुणु (२) डंगु,

रीति, तरीको.

लकलकणे अ.क्रि. चिमिकणु, बहिकणु, जरकणु. लकाकी स्त्री. तिजिलो. लकलकीत वि. (१) चिमिकंदहु (२) साफु (३) उघाडो, खुलियलु.

लंका [सं] स्त्री. (१) लंका, रावण जी राजधानी (२) सिलोन बेटु (३) नंदिडी छोकिरी (४) छनालि, विभिचारिणि औरत.

लकाटणे अ.क्रि. चिमिकणु, जरकणु.

लकीर [हिं] स्त्री. लीक, लीको.

लकीरी, लकेरी स्त्री. (१) लीक (२) तेजु, चमक (३) किरणो (४) राग जी तान (५) किनारी (साडीअ जी) (६) सोभ्या, सूंहं (७) लाति.

लक्ख, लक्ख न. (१) झल्को, चिमकाटु (२) दहको. वि.

(१) साफु, चिटो (२) चिमिकंदडु (३) उघाडो, नंगो
(४) सखिणो (५) सुहिणो.

लखपचोतरी-त्री स्त्री. डाइ, बटाक, कूड.

लखपती [सं] पु. लखापती.

लखलखणे अ.क्रि. चिमिकणु, बहिकणु, जरकणु.

लखलाभ [सं] पु. (१) वडो फाड़ो-लाभु (२) नेबह.

लखलीट, लखलूट स्त्री. रेलछेल, झझाई.

लखोटा, लाखोटा पु. लिफाफो.

लग [सं] पु. (१) थंभे जे मथां आडी रखियल काम (२)
आधार (३) रिश्तो, नातो. पु.स्त्री. जोडु, गुंदु.

लगट [सं] स्त्री. (१) पुठि (वठणु), पीछो (करणु) (२)
जोरदारु हमिलो (३) पुठि (न छडणु) (४) कंहिं जे
बदन सां लगी विहणु, चंबुड (५) गहिरो नातो, लड्डु
वचुडु, घाड़ली माड़ली. लगट करणे बदन सां बदन
लगाड़णु-गसाड़णु, हथ चरांद करणु. लगटणे अ.क्रि.
(१) चंबुडणु (२) मिलणु, गडिजी वणणु (३)
पहुचणु.

लगढ स्त्री. डंगी, लुसिरी, सोन-चांदीज जी सिर, पशु.

लगढ स्त्री. (१) जानिवर जे पुठीज ते घाघरि-मटु रखण लाइ
काठ जो चौकठु (२) बार.

लगढणे अ.क्रि. (१) चंबुडणु (२) मिलणु.

लगढणे अ.क्रि. गंडाड़णु, मंडिकाड़णु. लगढणी स्त्री. मंडक
मंडक. लगढा वि. मंडो, लंगिडो. लगढी स्त्री. (१)
मंडक मंडी रांदि (२) इंड (३) टापूज रांदि.

लगणे [सं] अ.क्रि. बीमारि थियणु, कमिजोरु थियणु, गुरणु.

लगत स्त्री. (१) गुंदु, लागापो (२) माइटी, रिश्तो, नातो
(३) घाड़ली माड़ली, लड्डु वचुडु, यारानी (४)
वेझाई. क्रि.वि. (१) वेझो, भरिसां (२) लगोलगि,
हिक बिण पुठियां. लगताळ स्त्री.पु. (१) माल्हा, हार
(२) सिल्सिलो.

लगतन्या स्त्री.ब.व. लीडूं, फाटल कपिड़ा.

लगढा पु. लुगिदी, चाणो, रब, गोड्हो (चांवरनि या अटे
वगेरह जो).

लगबग स्त्री. तकड़ि, जल्दी. लगबगा, लगबगीने क्रि.वि.
तकड़ि में, जल्दी.

लंगर [फा] पु. (१) लंगरु (बेड़े जो) (२) लोही जंजीर (३)
गौरी शैड़ (४) लंगरु (खाधे जो). लंगरदोर पु.
वेलि, छोड़ी.

लगविणे स.क्रि. हणणु.

लगा पु. (१) नातो, लगापो, गुंदु (२) आधार (३) वसीलो.
लगाबंधा पु. लागापो, लगु लागापो, सन्बधु,
मिटाचारी, अगिणं जनम जो नातो.

लगाम [फा] पु. लगामु.

लगाविणे, लगावणे स.क्रि. हणणु (धकु), मारणु.

लगी स्त्री. झंडो.

लगीन न. शादी.

लंगूल [सं] न. पुछु.

लगे क्रि.वि. झटि. लगेच क्रि.वि. फौरन, यकिदम्. लगतगे
करून क्रि.वि. जिजं तिजं, तडि तकड़ि में. लगेतार
क्रि.वि. लगातारि, सांदिह.

लंगोट [हिं] पु. लंगोटु, लंगोटी.

लगोलग क्रि.वि. (१) झटि (२) सांदहि (३) लगोलगि,
पुठियांई पुठियां.

लग्न [सं] न. (१) शादी, विहांवु (२) लगनु. लग्नाला येऊ
नको, तर म्हणे कुठल्या घोड्यावर बसू? जुज में को
सुवाणेसि ई कोन चे आंज त धोट जी पुपी! लग्नक पु.
जामिनु. लग्नकळा स्त्री. शादीज बक्ति कुंआरि जे
चहिरे ते नजुरि ईदइ सरहाई या तेजु. लग्नकार्य न.
शादीज जो मंगलु कार्जु. लग्नगीत न. लाडो.
लग्नचिडी स्त्री. शादीज जो महरत जो कागजु
(ब्राम्हण जो तयारु कयलु), शादीज जो नींदपत्रु.
लग्नपत्रिका स्त्री. शादीज जो कार्डु-नींदपत्रु.
लग्नमंडप पु. शादीज जो मांडो-शामियानो. लग्नमास
पु. शादियुनि जे लाइ शुभु महिनो. लग्नमुहूर्त पु.
शादीज लाइ शुभु महरतु. लग्नशिष्टाई स्त्री. माइटी
करण, पकं करण जूं गाल्हयूं. लग्नसराई स्त्री. तिहाडो,
शादियुनि जी मौसम, शादियूं थियण जा डीहं.
लग्नसाढा पु. (१) शादीज में डिनलु घोट माज जो
वगो (२) कुंआरि जो वगो (साडी, घोट तर्फे डिनल).
लग्नसोहळा पु. शादीज जो जशनु. लग्नाचा वि.

शादीअ जो. लग्नाची बायको स्त्री. धर्मी विधीअ सां
कहिंजी थियल पत्नी-जाल.

लंघणे [सं] अ.क्रि. (१) डुबिरो-सन्दिहो थियणु, गरी वगणु
(२) थकिजणु (३) लंघणु, पारि पवणु.

लंघन [सं] न. (१) लंघणु, व्रतु (२) लंघणु, पारि करणु
(३) बेचयाई (४) डुबिरो थियणु.

लघळ, लघाळ वि. (१) चापिलूसु, खुशामदिदियो, साई साई
कदंडु (२) बेहया, बेशर्मु (३) बकबक्यो. लघाळकी
स्त्री. (१) चापिलूसी (२) बकबक.

लघाळ स्त्री. (१) कतार, सिल्सिलो (२) गाल्हाडण में
अजाई डेधि.

लघिमा [सं] स्त्री. घटिताई.

लघु, लघू [सं] वि. (१) नंडो (२) हल्को (३) हल्किडो,
ओछो, खसीसु (४) थोरो. लघु उद्योग पु. नंडे पैमाने
वारो धंधो, (इं) 'स्मॉल स्केल इंडस्ट्री'. लघुकथा स्त्री.
कहाणी, (इं) 'शॉर्ट स्टोरी'. लघुकोण-न पु. सोड्ही
कुंड, (इं) 'अइक्पूट अइंगल्'. लघुतम साधारण
विभाजक, विभाज्य पु. नंदा आम भव उपति, (इं)
'लीस्ट कॉमन मल्टीपल्'. लघुत्व न. (१) नंदाई (२)
हलिकाई. लघुदृष्टी न. वेक्षी नजर. लघुपरिपथ पु.
नंडो बर्की दौरो, (इं) 'शॉर्ट सर्किट'. लघुलहर स्त्री.
रेडियो जी 'शॉर्ट वेव'. लघुलेखन न. छोट अखरी,
(इं) 'स्टेनोग्राफी'. लघुलेखनपद्धती-लिपी स्त्री. (इं)
'शॉर्ट हंड'. लघुलेखक पु. (इं) 'स्टेनो'. लघुशंका
स्त्री. पेशाबु, पेशाबु करणु. लघ्वी स्त्री. (१) पेशाबु,
मुटु (२) नाजिनीन, परी.

लचक स्त्री. (१) लिचिको (२) मोच, पेरु वगेरह मुडणु (३)
शौक. लचकणे अ.क्रि. (१) पेरु वगेरह मुडणु (२)
तिरकणु, खिस्कणु (३) मोडो डियणु. लचका पु. (१)
मोच (२) चश्को.

लचका पु. चकु, चकु विक्षी या हथ सां पटे कढियलु मास
वगेरह जो टुकरु.

लचकुटा वि. बेशर्मु, बे नको, लंधो.

लचंड, लचांड न. (१) म्यामिलो, झंझटु (२) मुसीबत,
तकिलीफ, बला (३) इल्जामु. लचांडखोर, लचांडी वि.

फित्तरती, फरेबी, लुचो, हिरफतिबाजु, झेडो
वचुडाईदडु.

लचाळ वि. (१) बकबक्यो (२) चुगिलु. लचाळी स्त्री. (१)
चुगिली (२) बक बक.

लज्जत [अ] स्त्री. (१) लज्जत, सवादु (२) हेरु (३) खूबी.
लज्जतदार वि. लज्जती, सवादी.

लज्जा [सं] स्त्री. (१) लज्ज, शरमु, हयाउ (२) मर्यादा,
संकोचु, लिहाजु. लज्जावान-शील वि. (१) लज्जारो
(२) लज्जवारो, हयाअदारु. लज्जित वि. लज्जी.

लटक स्त्री. (१) ढंगु, तीको, रीति (२) हेर, आदत (३)
बुरी आदत.

लटकणे अ.क्रि. लटिकणु, टंगिजणु, अटिकणु, लडिकणु.
लटकावणे-विणे स.क्रि. लटिकाडणु, टंगणु,
लडिकाडणु.

लटका-की-के वि. (१) कूडु, कूडो (२) ठगु, लुचो (३)
गैरिवाजिबी, अजायो. लटका ताठा पु. कूडी आकडि.
लटकेपण न. कूडु, ठगी.

लटपट स्त्री. (१) चालाकी, अटिकल (२) तकडि (३)
घबराहट, मूझारो (४) तकिरारु. लटपटणे अ.क्रि.
(१) लुडणु, लचिकणु (२) ज़ियानु थियणु (३) पटि
पवणु, किरणु (४) दबिजणु. लटपटीत वि. (१)
लुडंदडु (२) कमिजोरु, चंचलु.

लटंबर, लटांबर न. (१) खफो, झंझटु, खिटिराणु (२) लडो,
सामानु सडो, बार बुचा वगेरह, टिडियल पखिडियल
माणहुनि जो मेडु (३) हशामु (४) पेचीदो कमु.

लटू वि. अग्यानी.

लटोरा पु. मलहालो (पखी).

लटू वि. अकनु छकनु, आशिकु (-थियणु).

लठ स्त्री. लठि.

लठणे [सं] अ.क्रि. लेथिडणु, लेथिडियूं पाडणु. लठन न.
लेथिडी.

लठ [हिं] पु. लठि, डंडो, सौटो, काठी. वि. थुल्हो मतारो,
डुंबो, डंडो. लठनिरजन, लठभारती वि. डुंबो, थुल्हो
मतारो, दौसो. लठलठ्ठी स्त्री. लठियुनि सां मारामारी
(करणु).

लडा पु. धुल्ले सोटी कपिडे जो किस्म.

लड स्त्री. (१) लडह, माल्हा (२) डेरी, डेरो (सुट जो).

लंड [फ] पु. (१) लनु (२) लुचो शख्नु (३) दौसो, डाढो, मगिरूरु शख्नु (४) पाखंडी, विषयी शख्नु (५) ठा, हिरफतिबाजु.

लडयड स्त्री. (१) रोलो, बखेडो, मूंझारो (२) बहिस जोगी गाल्हि (३) तकिरार. लडयड करणे सताइणु, आजारणु.

लडदू वि. (१) जांठो, जंबिरो, दौसो (२) गदिलो (३) निखिमिणो.

लडबड स्त्री. (१) डिलाई, साणाई (२) घोडालो, रोलो, मूंझारो (३) लोडो. लडबडणे अ.क्रि. (१) धुडणु, लुडणु (२) विच में पवणु. स.क्रि. मखणु, थफणु. लडबडीत वि. (१) भरियलु, मखियलु, थफियलु (२) लुडंदडु, धुडंदडु, लिचिकंदडु. लडबड्या वि. विच टपिणो, कुड्यो, दस्तअंदाजी कंदडु.

लडिवाळ पु. लाडु, प्यार. लडिवाळ-ळा वि. लुडणु, मिठणु, लाडुलो, प्यारो.

लडी स्त्री. लड्ह, माल्हा.

लडु - डुक [सं] पु. लडू.

लड, लडी स्त्री. लड्ही, हार.

लडणे अ.क्रि. (१) लडणु, विड्हणु (२) चटाभेटी करणु (३) मटु थियणु. लडत स्त्री. लडाई, वेड्हि. लडविणे स.क्रि. (१) लडाइणु, वेड्हाइणु, (२) भेट करणु, भेटणु (३) दिमागु लडाइणु, अटिकल सोचणु. लडा पु. (१) लडाई, जंगि, वेड्हि (२) शेडो, तकिरार (३) रोक, झल (४) मूंझारो (५) तहिरकु, हलचलु. लडाई स्त्री. लडाई, जंगि. लडाऊ वि. जंगी, लडाईअ लाडू कमु ईदडु.

लत स्त्री. (१) इलत, आदत, हेर (२) कलंकु, टिको (३) फज़ीहत (४) चरियाइप. लतकोडगा-खोर वि. बेशर्मु, बे नको, बे हया.

लता, लतिका [सं] स्त्री. (१) वलि (२) टारी.

लत्ता [फ] पु. लीड, फाटलु कपिडे.

लत्ता स्त्री. लत. लत्ताप्रहार पु. पुस्ती, घोडे जी लत.

लथडणे. लथाडणे स.क्रि. (१) लताइणु, लतूं हणणु (२) खटणु, शिकस्त डियणु (३) फेटारणु (४) भवणु. लथाडणी स्त्री. लताइ, लतूं हणणु.

लहा पु. चाणो.

लंपट [सं] वि. (१) हबछी, लालची (२) कामी, शहवती.

लपटणे [सं] अ.क्रि. चंबुडणु.

लपणे [सं] अ.क्रि. (१) लिकणु (२) दनिजणु, झुकणु. लंपडाई, लंपडाब स्त्री.पु. (१) लिक छिप रांदि, लिकलिकाणी रांदि (२) लिक (३) कारा कारनामा. लपविणे स.क्रि. लिकाइणु. लपतछपत क्रि.वि. लिक छिप में. लपला का? लिको छा?

लपेट स्त्री. (१) लपेट, वेड्हो, फेरो (२) घेरो (३) मर्यादा (४) गाल्हाइणु जी रम्ज (५) तरीको (६) पटी. लपेटणे स.क्रि. लपेटणु, वेड्हणु.

लफंगा-ग्या [अ] वि. लफंगो.

लफडा-डे पु.न. (१) लफिडो, म्झामिलो, झंझटु (२) अजायो बहिसु (३) मुसीबत.

लफलफणे अ.क्रि. लफिलफि करणु.

लफ्फा पु. (१) कीमिख्वाबु, जरीअ जो कपिडे (२) गोलु काठु (इमारत लाड).

लब स्त्री. (१) नियापो, नियापो खणी वजणु या अचणु (२) चपु.

लंब [सं] पु. (१) शाहलु (राजे जो), शाहल जो गोलो (२) लोडो (३) अमूदु. वि. (१) लुडंदडु (२) डिघो (३) वडो, शाही (४) लंबो (५) अमूदी. लंबक पु. (१) घडियाल जो लुडिकिणो, (इं) पेंडचूलम् (२) अमूदु (३) शाहलु. लंबकर्ण पु. गडहु. लंबकेंद्र न. अमूदी मर्कजु. लंबगोल पु. अमूदी गोलु, डिघो गोलु. लंब रेषा स्त्री. खतु अमूदु. लंबभाजक वि. अमूदी अधकु. लंब संपात पु. अमूदी मर्कजु. लंबता स्त्री. उभो हुअण जी हालति. लंबा वि. डिघो थी पियलु, पटि पियलु, किरियलु, खतमु थियलु. लंबोदर पु. गणेशु. वि. (१) भिभिरु (२) पेटी, घणो खाईदडु.

लबक स्त्री. चशको, हेर, इलत.

लबदा पु. चाणो.

लबलब स्त्री. जिभ जी तकिड़ चुरपुरि, जाड़ी हलणु,
बकबक, यखी.

लंबा वि. 'लंब' अंदरि डिसो. लंबे करणे मार डियणु.

लबाढ वि. (१) लबाड़ी, कूड़ो (२) लुचो. लबाढकी, लबाड़ी
स्त्री. (१) लबाड़, कूड़ (२) फरेबु, ठगी, बेईमानी.

लंबाण पु. लबाणो (हिक जाति ऐं उन जो शखु).

लबालब स्त्री. झझाई, रेल छेल.

लंबित [सं] वि. लटिकियलु, आधार वरितलु.

लब्ध [सं] वि. (१) लधलु, हासुलु कयलु या थियलु (२)
जहिं हासुलु कयो हुजे. लब्धप्रतिष्ठित वि. (१)
नालेरो, नामूस वारो (२) पाण खे पडाईदडु-वडो
समुझंदडु. लब्धप्रतिष्ठा-शिष्टाई स्त्री. पडिको, कूड़ी
वडाई, टांड, टिंडि. लब्ध शूरत्व न. बटाक, डाड़.
लब्ध स्मरण-स्मृती वि. होश में आयलु, सुजागु
थियलु, जहिं खे यादि आयल हुजे. लब्धी स्त्री. (१)
हासुलाति, प्राप्ती (२) लाभु, फाड़दो.

लभणे अ.क्रि. लभणु, मिलणु.

लभ्य [सं] न. लाभु, फाड़दो, प्राप्ती. वि. मिलण जोगो,
हासुलु थियण जहिडो. लभ्यांश पु. लाभु, फाड़दो,
नफ़्फ़ो, हासुल कयल या हथि कयल गाल्हि.

लमाण पु. लबाणो. डिसो 'लंबाण'.

लय [सं] पु.स्त्री. (१) (राग जी) लड़, मौजूनी (२) राग
साज़ ऐं नाच जी एकरूपता (३) न हुआण जी
हालति, अण हूँदि (४) निंड. पु.न. परलड़, कयामत,
दुनिया जो नासु. पु. मन जी एकाग्रता, मगनु थियण
जी हालति, लंड में अचणु, बेखुदी, लंडं, लिव
लगाड़णु.

लय क्रि.वि. बेहूदि, जाम. लयलूट स्त्री. रेल छेल, झझाई.

ललकार, ललकारणी पु.स्त्री. ललिकार, सडु. ललकारणे
अ.क्रि. (१) ललिकारणु (२) जोर सां सडु करणु, रडि
करे चवणु. ललकारी स्त्री. ललिकार, सडु, रडि.

ललन [सं] न. (१) रांदि (२) कंप, डकिणी.

ललना [सं] स्त्री. औरत, नारी.

ललाट [सं] न. लिलाटु, निरडु, पेशानी. ललाटेखा-रेषा
स्त्री. नसीबु, लेखु, भागु.

ललाम [सं] न. (१) रतनु (२) गृहिणो (३) सूंह (४)
तिलकु. वि. सुंदर.

ललित [सं] न. (१) औरतुनि जे भावनाउनि जा
आसार-निशानियूं (२) सींगारु, विलासु (३) औरत
जो नाचु. वि. (१) सुहिणो, रमणीकु, मोहींदडु, आनंदु
डींदडु (२) छुड्वागु, विलासी, विकारी, विषयी (३)
कोमलु. ललितकला स्त्री. भावनउनि जे सूंह जो
इजुहारु कंदड़ कला, (इं) 'फाईन आर्टस्' (नाटक,
कविता, संगीत, चित्रकला, नृत्यकला, वगैरह).
ललिता स्त्री. (१) औरत, सुहिणी औरत (२)
विभिचारी औरत (३) देवी, पार्वती.

लव, लंब स्त्री. लुंड लुंडी, जति, सरीर जो सन्हिडो नंदिडो
वारु.

लव पु. (१) ज़रिडो, ज़रो, तिरु (२) बुडी, टुबिको (३)
खनु, पलु. वि. थोरो, तिरु, ज़रो. लवक वि. थोरो.
लवलेश पु. तमामु थोरो, ज़रिडो, तिरु.

लवकंड स्त्री. (१) लेथिडियूं पाड़णु, हिक बिए मथां किरणु
(२) गपागीह, धूकधूकां.

लवकर न. मुदो, मुकिरर वक्तु. क्रि.वि. (१) जल्दी, तुरतु
(२) सवेल.

लवकिरा वि. लिचकिणो, मुडणो, सरावंदो, नरमु.

लवखाद स्त्री. टपो, झपो, लामारो.

लवंग [सं] स्त्री. लौंगु. लवंगपट्टा पु. दालिचीनी. लवंगी
मिरची स्त्री. लौंगी मिर्चु, नंदिडो ऐं बिंदिरो साओ
मिर्चु. लवंगेल न. लौंग जो तेलु.

लवचिक वि. लिचकिणो, मुडणो, नरमु. लवचिकपणा पु.
लिचकाणि, लचक.

लवंडणे अ.क्रि. (१) लमणु, लेटणु (२) किरणु, हरिजणु,
वहणु (३) डुरिकणु. स.क्रि. लेटाड़णु, केराड़णु. ऊंधो
करणु.

लवंडी [फ़ा.हिं] स्त्री. (१) लौंडी (२) दासी (३) वेश्या.

लवण [सं] न. लूणु. वि. लूणातो, लूणाठ्यो, खारो. लवण
सागर पु. खारो समुंडु.

लवण न.स्त्री. (१) खड, चुघु (२) वकडु (३) लाही. लवणा
वि. निविडियलु, शुकियलु, ऊंधो. लवणे अ.क्रि. (१)

निउड़णु, निमणु, झुकणु (२) मुड़णु (३) लंवणु
(अखि) (४) उडामणु.

लवघट वि. (१) बे परिवाहु (२) निठरु, होड़ी.

लवलव स्त्री. (१) बक बक (२) सुरसुरि, चुरपुरि. लवलवणे
अ.क्रि. फधिकणु, सुरणु, चुरपुरि करणु. लवलवाट पु.
उबहराई, तकड़ि, बे सबुरी.

लवलवीत वि. मुड़णो, नरमु, लिचकिणो.

लवलक्षण न. ठाहूकाई, सूँह.

लवलाही क्रि.वि. झटि पटि, खन पल में.

लवाजमा, लवाजिमा [अ] पु. अम्लो, अटालो, डंबिलो,
सामानु सरो. लवाजीम पु. लवाजिमो.

लवाद [अ] पु. (१) अमीन, बिनि घुरियुनि जे तकिरार जो
फैसिलो कंदडु शखु, (इं) 'अबिट्रेटर' (२) ठाह.
लवादी स्त्री. टिआकुडी.

लवाळा पु. डिसो 'लवाळा'.

लवित्र [सं] न. डाटो.

लव्हांगी स्त्री. गदा, सौटो.

लव्हा, लव्हाळा, लव्हाळे [सं] पु.न. नागरिमोठि, कलि
(गाहु).

लशुन पु.स्त्री.न. थूम.

लशकर, लष्कर [फा] न. (१) लशकर, सेना, फौज (२)
कइप, सेना जे रहण जी जगह, लशकरगाहु.
लशकरी-फरी वि. लशकरी.

लस स्त्री. (१) टुकनि जो बिजु, टुको (बांह ते हणण जो)
(२) रतु जो पाणी.

लसणा पु. कुहाड़ी वगेरह तिखो करण जो पथर.

लसणे [सं] अ.क्रि. सूँहणु. लसत वि. सुहिणो.

लसलसणे अ.क्रि. (१) सुरणु, फधिकणु, चुरणु (२) फूह
जुक्नीअ में अचणु (३) बे सबुर थियणु (४) मचणु.
लसलशीत वि. (१) फूह में आयलु, फूलारियलु, सरहो
(२) जोश में आयलु, ततलु, मतलु (पदार्थ).

लसूण [सं] पु.स्त्री. थूम. लसणा-णी स्त्री. (१) थूम जी तड़
(२) लसूणो (मणियो).

लस्सी [हिं] स्त्री. लस्सी, डुधु.

लहर [सं] स्त्री. (१) लहर, लाट (२) पूरु, लहर, उमंगु,

झुझिकी (३) हवा जो झूटो (४) वरवकड़ लीक.
लहरदार वि. लहरी, टेमी, पूरालो. लहरबहर स्त्री.
लहरबहर. लहरी स्त्री. लाट, लहर. वि. लहरी, टेमी.
लहरीची कंपनसंख्या स्त्री. (इं) 'फ्रिक्वेन्सी'.

लहान वि. नंदो. लहानपण न. नंदपुणि. लहानसहान वि.
नंदिङ्गो, मअमूली. लहानवी स्त्री. नंदाई. लहानसर वि.
नंदेरो.

लळा पु. लाडु, सिक, मोहु, लंरँ, प्यारु. लळिबाद वि. लाडु,
प्यारो.

लक्ष [सं] पु. लखु, सौ हज़ार. न. लख जी गाल्हि. लक्षाधीश
पु. लखापती. लक्षावधी क्रि.वि. लखें, लखनि में.

लक्ष [सं] न. (१) निशानो (२) ध्यानु. लक्षणीय वि. डिसण
लाइकु, वीचारु करण जोगो. लक्षणे अ.क्रि. डिसो हेठि
'लक्षिणे'.

लक्षण [सं] न. (१) लछण, पार, अफ़ज़ाल (२) निशानी,
आसारु (३) व्याख्या, वस्फ़ (४) समुझाणी (५)
खासियत (६) परिख, जाच (७) गुण.

लक्षणा [सं] स्त्री. लिकलु अर्थ-मअनॉ, लफ़्जु जो बियो
मतिलबु बुधाईदइ लफ़्जु जी शक्ती.

लक्षिणे [सं] स.क्रि. (१) डिसणु, जाचणु, जाणणु, पसणु,
परोड़णु (२) निशानो लगाड़णु (३) राह डिसणु (४)
मक्सदु बणाड़णु. लक्षित वि. (१) परोड़ियलु, जातलु,
सुबातलु (२) डिठलु (३) मक्सदु बणायलु.

लक्ष्मी [सं] स्त्री. (१) लक्ष्मी, लछिमी (२) धनु, दौलत
(३) सूँह, तेजु. लक्ष्मीपुत्र पु. अमीरु शखु.
लक्ष्मीपूजन न. लक्ष्मी पूजनु-पूजा.

लक्ष्य [सं] न. (१) मक्सदु (२) निशानु (३) शिकारु (४)
ध्यानु. लक्ष्यार्थ पु. लक्षणा शक्तीअ द्वारा हासलु थियलु
मतिलबु, लिकलु या बियो अर्थ.

लांक, लांख स्त्री. (१) मेलु, जोडु (२) संधु (३) बंधनु.

लाकणे, लाखणे स.क्रि. (१) जोड़णु, बुधणु, गंढणु (२) लाख
हणणु.

लाकूड न. लकिड़ी, काठु, काठी. लाकूडकाम न. काठ गुडहु.
लाकूडतोड्या वि. काठेर. लाकूडफाटी स्त्री. छींभो,
फींझो.

लाख वि. (१) लखु (२) लखें (३) लख जी गाल्हि. लाखो
क्रि.वि. लखें. लाखोली स्त्री. (१) लखु (२) भगवान
खे अर्पणु करण लाइ हिकु लखु फल-गुल वगेरह (३)
हिक लखु गारियूं, गारिगंदु.

लाख [सं] स्त्री. लाख. लाखटणे स.क्रि. लाख भरणु-हणणु.
लाखी वि. लाखी, लाख जो. लाखोटा पु. लिफाफो.
लाखोला वि. लाखी, लाख जो ठहियलु.

लाखा पु. रती, बूटनि जो मर्जु.

लाग [सं] पु. (१) इम्कानु, अंदेशो, वझु, मोक्खो (२)
हालति (३) संधिरो (-बुधणु), कोशशि (४) मक्सदु,
इरादो (५) कहरु, आफ्त (६) फसुलु (७) आधारु,
टेक, आइ (८) ब्लाऊज खे कछ वटि हणण जो
कपिडो (९) नशो (१०) गोल्हा, जाच (११) मेलु,
मेलापु (१२) लुटि (१३) अधिकार (१४) लस,
विकिरु (१५) वट, पहिरियो फसुलु. लागभाग पु. (१)
लागापो (२) पुठि वठणु (३) इम्कानु, आसारु.

लागट वि. (१) हेराकु, इलती, चंबुडियलु (२) लुचो, बेशर्मु
(३) मन खे चुभंदडु (४) वचुडंदडु (५) थोरो
सडियलु-दागियलु (६) निडी विहारीदड़ (शैड).

लागण स्त्री. (१) पोखणु, रेंबो (२) लगिता, जिनु लगणु
(३) बीमारी थियणु. लागणदार पु. (१) जमीन जो
मालिकु, जमींदार (२) बनीअ में पहिरियो भेरो पोख
कंदडु हारी.

लागणे [सं] अ.क्रि. (१) लगणु (२) लुहणु, हथु लगणु,
लगणु (३) बंदि थियणु (४) पाइ पुख्ती थियणु (५)
ज़रूरत हुअणु (६) हासुलु थियणु, मिलणु (७) रिश्तो
हुअणु (८) तरो लगणु (९) दिमाग में विहणु (१०)
महसूस थियणु (११) चकु-डंगु लगणु (१२) बरणु
(१३) चालू थियणु (१४) तिखो थियणु (१५)
अटिकणु. लागून असणे (१) प्रेम सां बुधलु हुअणु,
पाण में पवणु (२) नाजाइजु रिश्तो हुअणु, ठहियलु
हुअणु. शौचास लागणे काकूसु लगणु. लागत स्त्री.
लागति, खर्चु, भाड़ो. लागतगुण पु. संगति जो
नतीजो. लागीर स्त्री.न. (१) भूत, जिनु (२) लगिता.
वि. (१) लगलु, किनो, कीआरो (२) लगिता थियलु

(३) नशो आणीदडु (४) नुक्सानकारकु (५) खाधलु.
लागलाच-लीच-लेच क्रि.वि. झटि पटि, उछति.

लागवढ स्त्री. (१) ज़राइत, पोख, पोख जा सभु कम-हर
डियणु-बिजु छटणु-फसुलु लुणणु (२) पोखणु (३)
लाबारो.

लागाबांधा पु. रिश्तो नातो, अगिएं जनम जो सन्धु,
लागापो, गांढापो.

लागालुंगा वि. (१) ओछो, खसीसु (२) अधु भरियलु (३)
कमिज़ोर, नालाइकु (४) चरियो, चरबटु.

लागावळ स्त्री. कतार.

लागावळ-ळी स्त्री. मिटाचारी, रिश्तो नातो.

लागी श.अ. (१) लाइ (२) भरिसां (२) खे (३) डौंहुं.

लागी वि. (१) जोडियलु, गुंढियलु (२) लाइकु, जोगो.

लागी स्त्री. (१) लाइकी (२) लगिता.

लागू वि. (१) लागू, वास्तो रखंदडु, जुडियलु (२) असुरदार
(३) लाइकु, जोगो. लागू करणे लागू करणु, अमल में
आणणु. लागू पहणे लगणु, असुराइतो थियणु, फाइदे
वारो साबितु थियणु.

लांगूल-ळ न. पुछु. लांगूल चालन न. चापिलूसी, चट, पुछु
लोडाइणु, खुशामद.

लागोपाठ क्रि.वि. लागीतो, लगातारि, हिक बिणु पुठियां.

लाग्या पु. यारु, चघु.

लाघव [सं] न. (१) चालांकी, रम्ज, फुडिती (२) घटिताई,
नीचता (३) मिन्थ, खुशामद, चट (४) ठगी,
बहानेबाजी, फरेतु (५) अजबु, करामत. लाघबी वि.
(१) चालाकु, फुडितु, फितरती (२) ठगु (३) चट सां
कमु कंदडु (४) निमाणो (५) खुशामादिडियो. पु.
जादूगर.

लांच, लाच स्त्री. लांच, रुश्वत. लाचखाऊ वि. रुश्वतखोर.
लाचलुचपत स्त्री. रुश्वतखोरी.

लाचकोठगा वि. बेशर्मु, बेनको.

लाचार वि. लाचार, गरीबु. लाचारी स्त्री. लाचारी.

लाचाबणे स.क्रि. लालिचाइणु, लालचि डियणु, रुश्वत
डियणु.

लांछन, लांछन न. (१) कलंकु, टिको, दागु (२) निशानु,

चिटो. लांछित वि. (१) कलंकी, ऐबदार (२) दागी, निशानु थियलु.

लाज [सं] स्त्री. (१) लज्ज, शरमु (२) संकोचु, डपु (३) हलीमाई, नम्रता (४) कलंकु. लाज काढणे शरमसार करणु. लाज कोळून पिणे पूरो बेशर्मु-बेनको थियणु, लाहे पाहे बिहणु. लाज राखणे लज रखणु. लाजणे अ.क्रि. लज्जणु, लज्जिणु, लज करणु, शर्माइणु. लाजरा वि. लजरो. लाजलज्जा स्त्री. लज शरमु, हयाज. लाजविणे स.क्रि. लजाइणु, शर्मिंदो करणु. लाजाळू वि. लजारो. लाजाळू, लाजरी स्त्री. शर्मबूटी. लाजिरवाणा वि. शर्म जहिडो. लाजिरवाणे न. बेशर्माइणु जो कम, घटिताई पैदा कंदडु गाल्हि, शर्म जहिडी गाल्हि. लाजेकाजे क्रि.वि. लज खा, शर्म खां.

लाजवाब [फा] वि. लाजवाबु.

लाजा [सं] पु. फुला. लाजा होम पु. शादीज में वेडीज वक्ति घोट कुंवारि जो होम-अग्नीज में फुला विशणु, अहिडीज तरह आहूती विश कयलु हवनु-होमु.

लाजीम [अ] पु. हुकु, मालिकी. वि. लाजिमु, ज़रूरी.

लाट स्त्री. (१) लाट, लहर, छोली (२) डंडो (३) काम, थंभो (४) जमीन सिधी-लसी करण जो पथर या लोह जो रोलरु.

लाटण न. आटणु (अटो). लाटणी स्त्री. वेलण जी क्रिया. लाटणी-णे स्त्री.न. वेलिणी, वेलणु. लाटणे स.क्रि. (१) वेलणु (फुल्को, पापडु वगेरह) (२) फबाइणु, ठगणु, दबाइणु (३) मखणु, थफणु. लाटण्या वि. दौसो. लाटफळे न. चकुलो, संदुली.

लाटा-डा-ढा पु. (१) पछड़ (गांड) (२) संड (जाल). वि. वांशि, वांसी.

लाटा-टी पु.स्त्री. (१) अटे जी चाणी (२) वेलणु.

लाटा पु. (१) ढिगु (२) भरी.

लाटा-ट्या वि. (१) दौसो (२) बेभओ (३) बे परिवाहु.

लाटापिटी स्त्री. मारकुट.

लाटालाट स्त्री. (१) छबटु करणु, लिकाइणु (२) बेईमानी, ठगी, फबाइण जी क्रिया, दबाइणु.

लाठ, लाठा वि. धुल्हो मतारो, दौसो, जांठो, ज़बिरो, जुंगु, सटरु वटरु, धिगु, सघारो.

लाठी स्त्री. लठि.

लाड [सं] पु. लाडु, प्यारु. लाड करणे लाडु करणु, अरहि रखणु. लाडात येणे लाड में अचणु, बोदि अचणु. लाडका वि. (१) लाडुलो, प्यारो (२) वणंदडु (३) अंगिली, बोदिलो. लाडकणे अ.क्रि. लाडु करणु. लाडावणे अ.क्रि. लाडु करे मये ते चाइहणु, लाडु करणु. लाडिकपणा पु. लाडु. लाडीगोडी स्त्री. मिठो गाल्हाइणु, चट, चुमाचाटी.

लांडगा पु. बघडु.

लांडा वि. (१) लुंडो, लाठो, नंदो (२) लुंडो, पुछ किटयलु. पु. ज़टु. लांडा बच्चा वि. बुसो. लांडाभाई पु. ज़टु, मुसलमानु.

लांडीलबाडी स्त्री. (१) चुगिली (२) ठगी, बेईमानी, डोहु.

लाडू [सं] पु. लडू, बोडींडो.

लांडूर, लांडोर स्त्री. डेल.

लाणी स्त्री. डाटो.

लाणी [सं] स्त्री. (१) पछाडी, सीमा (२) हंधु.

लात-थ [हिं] स्त्री. (१) लत (२) थुडो. लाथा झाडणे छड्छूं हणणु. लात, लाथ मारणे लत हणणु. लातड, लातडा, लातरा वि. लतिरु, लतिडु. लातळणे, लाथळणे स.क्रि. (१) लताइणु (२) थुडणु. लाताळ वि. लतिरु, इटिरु. लाथाळणी स्त्री. लतोड, लताड. लाथरा, लाथेरा वि. लतिरु, इटिरु.

लादणी स्त्री. (१) बारु, वजणु, बोझो (२) ढोइण जी क्रिया, पुठारक (३) तहखानो. लादणे स.क्रि. लडणु, ढोइणु, भरणु, सामानु भरणु-मथां रखणु.

लादनी स्त्री. तहखानो.

लादा पु. (१) कपिडिनि जो ढिगु-भरी-हड (२) बारु, बोझो (३) चाणो, गोड्हो. लादावर्दीचे काम न. बेगरि जो कम.

लादी स्त्री. (१) फर्श जो घडियलु पथर (२) बर्फ वगेरह जो वडो चौकुंडो टुकरु.

लाधणे अ.क्रि. मिलणु, हासुलु थियणु. स.क्रि. हासुलु करणु.

लापट [सं] वि. डिसो 'लंपट'.

लापट वि. (१) ढिलो (२) बेशर्मु, बेनको.

लापणिका [सं] स्त्री. (१) बक बक, अबू बहरू, डिधी-थकाईदइ इकीकत, जिंध (२) मन्सूबो, ठाहु (३) तशरीह, छंडछाण (४) इल्जामु. वि. कूड़ो.

लापणी [सं] स्त्री. भाषण.

लापन [सं] न. (१) ब्रेकिङ्गु, बंदि करणु (२) खोड्गु.

लापनिका स्त्री. तशरीह.

लापशी स्त्री. (१) लापिसी (२) बाटु (३) भतु, रब (४) कशु.

लाफा स्त्री. तख्ते वगेरह खे पुख्तो बणाङ्गु लाङ् कोकनि सां हंयल पटी.

लाफा स्त्री. (१) बटाक, डाइ, पडिको (२) थफ.

लांफाळ वि. लफंगो, इलती, बदिचालु.

लांब [सं] वि. (१) लंबो, डिघो (२) परे, दूरि (३) डिघो (गाल्हाङ्गु). लांबलांब, लांबचे लांब वि. तमामु परे. क्रि.वि. परे परे. लांबट वि. (१) डिघेरो (२) तमामु डिघो, लंबूसु. लांबटांग्या वि. जांधो. लांबरंद वि. लंबो चौडो. लांबलचक वि. (१) तमामु डिघो (२) लंबो चौडो (३) डेघारो, काढारो.

लांबण [सं] स्त्री. (१) दूरी, मुफासिलो (२) देरि, ईध (३) अजाई डेघि. लांबणीवर पडणे कम में देरि पवणु, कमु ईधिजणु. लांबणे अ.क्रि. (१) डिघो थियणु, वधणु (२) मुहमलु थियणु (२) सीङ्गिणु, देरि पवणु (४) वधणु, वधीक थियणु, वधाउ थियणु. लांबता वि. (१) वधायलु (२) सीडायलु, ईध कयलु. लांबविणे स.क्रि. (१) वधाङ्गु (२) डिघो करणु (३) मुहमलु करणु (४) ईध करणु, गेसरि करणु, लमणु (४) खिसिकाङ्गु, तिगाङ्गु, खणी भजणु (६) छिकणु. लांबी स्त्री. (१) डेघि (२) दूरी, मुफासिलो (३) फैलाउ (४) देरि. लांबून क्रि.वि. परियां, परे खां. लांबोळा वि. (१) डिघो, डिघेरो (२) बादामी (शिकिलि).

लांबी स्त्री. लांबी, रोगनु, दर दरियुनि जूं चीरूं भरण जी लिग्लिगदारि शैड्.

लाभ [सं] पु. (१) लाभु, फाड्दो (२) हासुलाति (३)

मिल्कियत. लाभदायक वि. लाभदाङ्कु. लाभणे अ.क्रि.

(१) लभणु, मिलणु, हासुलु थियणु (२) काराडतो थियणु, फाड्देमंदु थियणु (३) शुभु थियणु, भागु वारी थियणु (गाल्हि), फरणु. लाभाचा वि. फाड्देवारो.

लाभालाभ पु. (१) नफ्फो नुक्सानु (२) नसीबु, भागु.

लाभांश पु. नफ्फु जो हिस्सो, (इं) डिवीडंड्.

लामणदिवा, लांबणदिवा पु. जंजीर में लटिकंदडु डिङो या बती.

लायक [अ] वि. लाङ्कु. लायकी स्त्री. लाङ्की.

लाल वि. लाडुलो. पु. लालु, पुटु.

लाल पु. (१) लालु, रतनु (२) लालु, लङ्गुलु, बादाम जो पतो (तास) पि. लालु, गाड्हो. लालबावटा पु. (१) गाड्ही झंडी (२) कम्पुनिस्ट मजूरनि जी निशानी. लालभडक वि. तमामु गाड्हो. लालसर वि. गाड्हेरो, गारांझो. लालटपणा पु. गाड्हाणि.

लालच [सं] स्त्री. लालचि. लालचणे, लालचावणे अ.क्रि.

(१) लालचाङ्गु, लालचि करणु (२) चसिको लगणु.

लालची [सं] वि. लालची, लोभी. स्त्री. लालचि, लोभु, लालिसा.

लालचेल वि. लालची, लोभी.

लालन [सं] न. लाडु कोडु (२) पालना, तातना.

लालसा [सं] स्त्री. लालिसा, तेजु चाहिना, ख्वाहिश, लोरी.

लालित्य [सं] न. (१) सूंइ, जीनत, सोभ्या (२) कलात्मक सूंइ (३) कशाशि, छिक.

लालुप्य [सं] न. प्रेमु, मोहु.

लालूच स्त्री. लालचि, लोभु. लालूचखोर वि. लालची, लोभी.

लावण, लावणिक [सं] वि. लूणाठियो, खारो.

लावणी स्त्री. लाविणी, मरहिटी कविता जो हिकु किस्मु.

लावणी स्त्री. (१) रोंबो, रोट, रंब, विहर, पोखण जी क्रिया (२) गुणप (३) पोख. लावणी लावणे विहरणु.

लावणे स.क्रि. (१) हणणु, लगाङ्गु (२) ठाहे रखणु (३)

पोखणु (४) जोडणु (५) मोकिलणु (६) धिके कडणु

(७) बारणु (८) कपणु (९) पोख करणु (१०)

जुमाङ्गु (डही) (११) भीडणु (दरु). लावून घेणे

(वरु) बेकिड़णु, बंदि करणु.

लावण्य [सं] न. (१) सूंहं, सोभ्या (२) खारणि.

लावतोड स्त्री. (१) तमामु घणी तकिड़ (२) आंधिमंधि
(३) डुक डोड़ (४) छिक, तांघ.

लावसट स्त्री. राकसिणि, डाइणि.

लावा पु. बटेरो, तितिर पखीअ जो हिकु किस्सु. लावी स्त्री.
हंगरु.

लावालाव-वी स्त्री. झगिड़ो वचुड़ाइण जी क्रिया, चुगिली.

लास वि. दाग या चिटे वारो (फलु). लासे न. कारो
दागु-चिटो. लास, लासे न. (१) दागु, चिटो (२) तिरु.
लासणी स्त्री. (१) डंभु (डंभु डियणु) (२) निशानु.
लासणे स.क्रि. (१) डंभणु, डंभु डियणु, (२) साइणु
(३) खारणु.

लांस स्त्री. (१) लूमिड़ी (२) बधियाड़ी.

लाहणा पु. लाभु, हासुलाति. वि. (१) फाइदेमंडु (२) हासुलु
धींदडु. लाहणी स्त्री. लाभु, होलाति. लाहणे अ.क्रि.
(१) लभणु, लभिजणु (२) मिलणु, हासुलु थियणु
(३) फलु मिलणु (४) हिमथ ब्रघणु.

लाही स्त्री. (१) फुलो (जूअरि-चांवरनि वगेरह जो) (२)
फिटिकीअ जो फुलो (३) सरीरु तपी बाहि थियण जी
क्रिया (गुसो) (४) हूमिलो. लाही पीठ न. फुलनि जो
अटो.

लाहूर [सं] न.पु. बटेरो (पखी).

लाहो [सं] पु. (१) आदत, हेर (२) हबछ (३) लाभु (४)
हठु.

लाळ [सं] स्त्री. लार, गिग, फीणी, लब. लाळ घोटणे
खुशामत करणु, चट चट करणु. लाळघोट्या वि.
चापिलूसु, चटिरु. लाळणे अ.क्रि. गिग गाइणु. लाळ्यो
पु. गिगिरु.

लाक्षणिक [सं] वि. (१) लक्षणा शक्तीअ जूरीए जाणण जो
मतिलबु (२) लफ्जू मअनों खे छडे बियो मतिलबु
डींदडु (लफ्जू) (३) तमसीली.

लाक्षा [सं] स्त्री. लाख.

लिकचोरी स्त्री. लिकचोरी. लिकूनचोरून क्रि.वि. लिक
चोरीअ.

लिकंडाव पु. लिकलिकाणी रांदि.

लिकण [सं] स्त्री. लिकण जी जाइ. लिकणे अ.क्रि. लिकणु.

लिकलिकणे अ.क्रि. टिमिकणु.

लिकवणे स.क्रि. लिकाइणु.

लिका स्त्री. लीख.

लिखणे [सं] अ.क्रि. लिखणु. लिखन न. (१) लिखण जो कम
(२) लिखियलु कागजु-किताबु. लिखाई स्त्री. (१)
लिखाणी, लिखावट (२) लिखणु (३) अखर,
लिखिणी. लिखाण न. लिखिणी, लिखणु, रचना.
लिखापढा-पुसा पु. (१) लिखापड्ही (२) दस्तावेजु
(३) लेखु. वि. लिखियलु पड्हियलु. लिखापढी स्त्री.
लिखापड्ही, लिखपड्ह. लिखावट स्त्री. लिखावट.
लिखित न. लेखु, चिठी, पोथी. वि. लिखियलु, चित्रु
कढियलु. लिखितार्थ वि. (१) लेख जो अर्थु (२) पत्र
में लिखियलु मजूरू, ततु.

लिखा [सं] स्त्री. लीख (वारनि जी). लिखी स्त्री. लीखूं
कढण जी डिघी फणी. लिखो स्त्री. जूं.

लिख्या [सं] वि. नंदिड़ो.

लिंग [सं] न. (१) लिंगु, मर्दानो उज्जिवो (२) (शंकर जो)
लिंगु (३) जिन्स (ग्रामर में) (४) निशानी (५)
साबिती. लिंग देह-शरीरपुं.न. सूक्ष्म देही, वासनात्मकु
सरीरु. लैंगिक वि. जिन्स्याती, (इं) 'सेक्शुअल'.

लिगाड न. संझटु, रंडक, खफो.

लिचाड न. पिचूं.

लिडबिहणे अ.क्रि. (१) भरिजणु (येरु वगेरह-छेणे गप में)
(२) फासणु (३) थफिजणु.

लिपण स्त्री. (१) लिकण जी जाइ (२) डकु.

लिपण न. स्त्री. लेपो. लिपणे स.क्रि. लेपो पाइणु (वर्तन खे),
थफणु-हणणु.

लिपणे अ.क्रि. (१) भिजणु, पिसणु (२) डोहु लगणु.

लिपणे अ.क्रि. लिकणु, छपु हणी विहणु.

लिपी [सं] स्त्री. (१) लिपी, लिखावट, अखर (२) लिखणु,
लेखु. लिपिक पु. 'क्लार्क'.

लिप्त [सं] वि. मखियलु, भरियलु, थफियलु (२) लीनु,
फायलु, चुहितियलु (३) डोहु मड्हियलु. लिप्ताळा

वि. (१) डोह में फायलु (२) थोराइतो, अइसान हेठि दबियलु.

लिप्ता [सं] स्त्री. (१) लोभु, लालचि (२) इछा, कामना.

लिफापा-फा [अ] पु. लिफाफो.

लिंब [सं] पु. लिमु, निमु.

लिबलिबीत वि. फिलिहो, लेह्हुडु, लफि लफि कंदडु, गिल्हो, कूजरो, ख (अंबु).

लिंबा वि. कमिजोरु, फेफो.

लिमगे स.क्रि. सोझि करणु.

लिनाब पु. नीलामु.

लिबगे स.क्रि. लिखणु.

लिहगे स.क्रि. लिखणु.

लिहिगे [सं] स.क्रि. (१) लिखणु (२) चित्रु काढणु.

लिहिणाबळ स्त्री. लिखाणी. लिहिता वि. लेखकु.

लिहिगेपुसगे न. लिखणु पड्हुणु, विद्या.

लिळा [सं] स्त्र. लीला.

लीक-ख [सं] स्त्री. लीख.

लीद स्त्री. लिडि.

लीन [सं] वि. (१) लीनु, मगनु (२) इलीमु, निमाणो.

लीला-ळा [सं] स्त्री. (१) लीला (२) रांदि (३) मज़ाख (४) सुभावीक क्रिया-गाहि, पंहिजो पाण थींदड क्रिया. लीलाधारण-अवतार पु. भग्वान जा अवतार (मछु, कुमी वगेरह).

लुकडा-ड्या वि. सन्हिडो.

लुकण माती स्त्री. डसडु (मिटी), (इं) 'लोम्'.

लुकलुकणे अ.क्रि. टिमिकणु, चिमिकणु. लुकलुकी स्त्री. (१) चिमिको (२) सरहाणि, ताजगी.

लुगडे न. साडी.

लुंगणे अ.क्रि. (१) कमिजोरु-डुबिरो थियणु (२) ककि थियणु, बेज़ारु थियणु, थकिजणु.

लुगदा-दी पु.स्त्री. लुगिदी, चाणो, गोड्हो.

लुंगासुंगा वि. (१) जहिडो तहिडो, खसीसु, टडी टीमणी (२) डुबिरो.

लुगारणे, लुगाडणे स.क्रि. लुटिणु, फुरणु, फडाइणु.

लुंगी स्त्री. लूंगी (कपिडे जी), गोडि.

लुचणे, लुंचणे [सं] स.क्रि. (१) वार पटणु-छिनणु (२) भवणु, फाडणु.

लुचपत स्त्री. रुसवत.

लुचाडणे स.क्रि. लुटणु, फुरणु.

लुचाबुचा, लुचामुंडा वि. बुसो, गृह न पातलु शज्जु.

लुंचित [सं] वि. गंजो, ठेड्हो.

लुच्चा वि. लुचो, शोदो. लुच्चेगिरी, लुच्चेपणा स्त्री.पु. लुचाई.

लुटणे [सं] स.क्रि. लुटणु, फुरणु. लुटविणे स.क्रि. लुटाइणु,

लुटे डियणु. लुटारू वि. लोट्ट, फोरू, डाकू. लुटालूट स्त्री. लुटि फुरि.

लुटपुट स्त्री. झझाई, रेलछेल. वि. थोरो, मथाछिरो. लुटपुटणे अ.क्रि. ढिलो थियणु, कमिजोरु थियणु. लुटपुट, लुटपुटीचा वि. कूडाइतो, डेखाअवारो, नकुली.

लुंठणे अ.क्रि. लेथिडियूं पाइणु, लेथिडणु, लेटणु फेटणु. लुंठण न. लेथिडीं.

लुठन-ण न. (१) लुटि, फुरि (२) नासु करणु, नुस्सानु.

लुंढ [सं] न. घडु, बिना सिर घडु.

लुडकणे अ.क्रि. (१) डरकणु (२) वेठे वेठे लेटी पवणु-सुम्ही पवणु (३) माइलु थियणु, छिकिजणु.

लुडबा वि. (१) बितो, बातो (२) विच टिपिणो. लुडबेपणा पु. बाताई, बाताणि.

लुडबुड स्त्री. दस्तअंदाजी, विच में टंग अडाइणु जी क्रिया. लुडबुडणे अ.क्रि. (१) दस्तअंदाजी करणु, टंग अडाइणु (२) गोडु करणु (३) विच में पवणु (४) सूंशि सूंशि करणु. लुडबुड्या वि. विच टिपिणो.

लुडमा वि. (१) लुंडो (२) पिंगुलो.

लुंडा वि. (१) लुंडो, नंदो (२) पिंगुलो, लूलो.

लुतरा वि. (१) बडबड्यो, झक, वित्तवित्तो (२) लूतिबारु, चुगिलु, परपुठि गिला कंदडु, गिलाखोर.

लुती स्त्री. (१) चमिडीअ जी बीमारी-खुजिली, खारसि (२) आतु, उल्टी.

लुप्त [सं] वि. (१) लिकलु (२) लथलु, गाइबु थियलु (३) छडिजी वियलु (४) विसिरी वियलु.

लुबकणे अ.क्रि. (१) वाझाइणु, आस रखी विहणु, इन्तिजारु करणु (२) चंबुडणु.

लुबरा वि. (१) बकबक्यो (२) विच टिपिणो, कुड्यो, विच
में गाल्हाईदडु, दस्तअंदाजी कंदडु.

लुबलुब स्त्री. बकबक, बड्बडि.

लुबाडणे स.क्रि. फुरणु, लुटणु. लुबाडणी स्त्री. फुरि, लुटि.

लुबुधका [सं] स्त्री. शिकार.

लुब्ध [सं] वि. (१) मोहितु, अकनुछकनु थियलु (२)
आसाऊ, आसवंदु (३) लालिचियलु, लोभी.

लुब्धक [सं] पु. (१) शिकारी, मारी (२) लोभी (३)
रंडीबाजु (४) गुई (५) लुभदकु (तारो).

लुमणी, लुमणे स्त्री. न. हरोयो, (इं) 'प्लाऊ टेल'.

लुलपणे, लुलणे [सं] स.क्रि. (१) लोभु करणु (२) मोहितु
थियणु.

लुला, लुळा [सं] वि. (१) लूलो (२) कमिजोरु, हीणो (३)
ढिलो (४) अघूरो, एबाइतो. लुळापांगळा वि. लूलो
लंगिडो, कमिजोरु, एबाइतो. लुलावणे अ.क्रि.
लूलो-पिंगुलो थियणु, कमिजोरु थियणु.

लुसलुशी-सी स्त्री ताजगी, सरहाई, तेजु. लुसलुशीत वि.
कूंजरो, सरहो, ताजो, कचिडो.

लुळा वि. डिसो 'लुला'.

लुळी स्त्री. निंडाखिडाई, गहर, ऊंच, गुम, झूटो.

लुळे न. गरा गंजा, टिडी टिम्णी, लुच लफंगा.

लू, लूक [हिं] स्त्री. लुक, झोलो, कोसो वाउ.

लू [सं] न. लुंड, सन्दिडो वारु.

लूट स्त्री. (१) लुटि, फुरि (२) मझाई, रेलछेल (२) उडाउ,
पैसो उडाइण जी क्रिया.

लूत स्त्री. खुजिलीअ जी बीमारी.

लेक पु. पुट्ट, बारु. स्त्री. धीअ, कन्या, छोकरि. लेकबळा पु.
रनपुट्ट, हरामजावो, टेपो.

लेकरु न. बारु. लेकरु बाळ, लेकरे बाळ न. बार बचा.

लेकुरछंड पु. बाराणी, बाराणो सुभाज या हलति.

लेकुरपण-पणा न.पु. बारपणो. लेकुरवा वि. बाराणो.

लेकुरवाळा वि. बचडवालु, बारानि बचनि वारो. लेकुरवाळी
स्त्री. गभोराडी, बारानि बचनि वारी.

लेख [सं] पु. (१) लेखु, लिखियलु मज्जकूरु (२) दस्तावेजु
(३) लेखो, गुणप. लेखनिक वि. क्लार्क. लेखपटपाल

पु. 'फिल्म रेकॉर्डर'. लेखनिबध्द वि. लेख में
जाणायलु. लेखांक पु. लेख जो हिसो. लेखावेगळा वि.

गुणप खां बाहिरि, बेशुमार. लेखी वि. लिखियलु,
कलमी, लिखयत में. क्रि.वि. राये मूजिबि.

लेखक [सं] पु. लेखकु, लिखंदडु.

लेखणी-नी, लेखण [सं] स्त्री. लेखणि, कलमु. लेखण्या करणे
(१) टुकर करणु (२) हिसा करणु (३) मौत जे घाटि
उतारणु. लेखणीचा घड, -पुरा, -बहादर पु. उतमु-उमदो
लेखकु, खुशि निवीसु.

लेखणे स.क्रि. (१) लेखणु, समुझणु, मवणु (२) चाहिणु,
इजत करणु (३) लिखणु (४) बीचार करणु.

लेखन [सं] न. (१) लिखण जो कमु (२) लिखिणी, लिखण
जो दंगु. लेखनकला स्त्री. लिखण जी कला.
लेखनस्वातंत्र्य न. अख्बार में लेख लिखण जी आजादी.

लेखा [सं] पु. (१) लेखो, गुणप, हिसाबु (२) दस्तावेजु (३)
परिवाह. लेखाअधिकारी पु. हिसाबु रखंदडु खाते जो
हाकिमु. लेखानिरीक्षक पु. (इं) 'इन्स्पेक्टर ऑफ
अकाउंटस्'. लेखापरीक्षक पु. हिसाबु तपासींदडु, (इं)
'ऑडिटर'. लेखापाल पु. लेखारी, हिसाबी, (इं)
'अकाउंटंट'. लेखापुस्तक न. बंदी, वही, (इं)
'अकाउंट बुक'. लेखाशास्त्र न. हिसाब किताब जो
शास्त्रु, (इं) 'अकाउंटंसी'. लेखासमिती स्त्री. सरकारी
हिसाब डिसंदडु कामेटी, (इं) 'पब्लिक अकाउंटस्
कमिटी'.

लेखित [सं] वि. लिखियलु.

लेखी क्रि.वि. राये मूजिबि.

लेंगा पु. सुधण, पाइजामो.

लेंगो पु. खेखिडे जो पेरु-टंग.

लेचापेचा वि. कमिजोरु, ढिलो, जईफु, हिल्डो, निसतो.

लेंझा वि. ढिलो, ढिलिडो.

लेटणे [सं.हिं] अ.क्रि. लेटणु.

लेंड [सं] न. लेंडो, लेंडी, लिंडु.

लेंडा पु. दुम्ची, दुंबिची, घोई जे पुछ हेठां वेंदडु पटो.

लेंडार, लेंडार न. सामानु सडो, बार बचा, टपंड सफड, टपड
टाडी, लडो.

लेंडी स्त्री. (१) लेंडी, लेंडो (२) पुछड़ंगु (उठ जे पाखेडे जो).

लेणे, लेइणे स.क्रि. (१) मुरिमो पाइणु, तिलिकु डियणु, गुह गुठ पाइणु (२) पाइणु (कपिडा), पहिरणु (३) वठणु. लेणार-रा वि. पाईदडु, दठंदडु. लेणे न. (१) सूहणु (२) गृहिणो, जेवर (३) पहाडु खोटे मूर्तिनि-पुतिलनि सां सजायल गुफा.

लेथडणे [सं] स.क्रि. थिफणु (छेणो-मिटी वगेरह). लेथडणी स्त्री. थिफण जी क्रिया, लेपो.

लेप [सं] पु. (१) लेपु, मखु, लगाइण-हणैण जी क्रिया (२) लेपो, पोची, पोचो, लिंब, पोयो (३) थिफण जी क्रिया (४) रंगु, मुलिमो (५) तहु. लेपणे स.क्रि. (१) लेपणु, लेपो पाइणु (२) मखणु, लेपणु. लेपन न. लेपु, लेपो. लेपाळणे स.क्रि. लेपणु.

लेंभड स्त्री. डुबिराई, कंगी, हीणाई, लांझ. लेंभडणे, लेंभणे अ.क्रि. कमिजोर थियणु, डुबिरो थियणु, लांझो पवणु, जईफु थियणु, सतु निकिरणु, थकिजणु.

लेभें न. तकिरार, मुकदिमो, दअवां.

लेलाम न. लीलामु, नीलामु.

लेबा पु. लेपु, लेपो.

लेझ [सं] पु. नंडो ज़रिडो, तिरु, बिचयलु हिंसो.

लेझ-स वि. तयार.

लेह [सं] पु. (१) चट, चटण जी क्रिया (२) चाटो, चटण जी शैड. लेहन न. चट, चटण जी क्रिया. लेह्य वि. चटण जोगो.

लेहणे स.क्रि. लिखणु.

लैगिक वि. जिन्स्याती, नपसानी, (इं) 'सेक्शुअल'.

लो स्त्री. (१) लुंड, जति, सन्दिडो वार (२) उन.

लोई स्त्री. लोई.

लोक [सं] पु. (१) लोक, समाज (२) माण्हू (३) जनता, अंवाम (४) देसु, मुल्कु (५) लोक, जहानु. लोककथा स्त्री. लोककथा, डंदकथा. लोकगंगा स्त्री. समाज, खल्क. लोकगान न. लोकगीतु. लोकग्रह पु. लोक राइ, अंवाम जो रुखु-लाडो. लोकंतव न. लोकशाही, लोक राइ. लोकत्रय न. टे लोक-सुर्ग धरती ऐं पातालु.

लोकधारणिणा वि. लोकराइ मजी हलति हलंदडु, अंवाम जी संभाल-ओनो कंदडु. लोकनाट्य न. लोकनाटक. लोकनायक पु. अंम जनता जो अगुवानु. लोकनियुक्त वि. अंवाम जो मुकिरु कयलु-चूडियलु. लोकनुत वि. अंम माण्हुनि तर्फा साराहियलु. लोकपरी स्त्री. लोकरीति. लोकपाल पु. राजा. लोकप्रवाद पु. अफवाहु, हुलु. लोकप्रवाह पु. अंम माण्हुनि जी हलति, लोकरीति. लोकप्रसिद्ध वि. (१) अंवाम में मशहूर (२) अंम, रवाजी. लोकप्राणेश पु. हवा. लोकप्रसादन न. अंवाम सां लागापो. लोकबंध पु. (१) माण्हुनि जो भलो कंदडु (२) सिजु. लोकबाह्य वि. (१) अंम माण्हुनि खां निरालो, अजीबु, नियारो, गैरि मअमूली (२) अंवाम जे बरखिलकि, जनता खे न वणंदडु. लोकभांड वि. (१) शेडाकार (२) बकबक्यो. लोकभाषा स्त्री. अंम माण्हुनि जी बोली. लोकमत न. लोकराइ, अंवाम जो रायो-बीचार. लोकमतानुवर्ती वि. अंम माण्हुनि जे राये सां हलंदडु, अंवाम जे राये मूजिबि हूंदडु. लोकमांवी स्त्री. भीड, पीह, गदी. लोकमान्य वि. (१) अंम माण्हुनि में प्यारो (२) अंवाम जो नेता. लोकरंजन न. (१) जनता जी दिलिविंदुर (२) अंवाम खे खुशि रखणु. लोकराज्य न. लोकराजु, जम्हूरी सुल्तनत, लोकशाही राजु. लोकरीति स्त्री. लोकरीति, रसम. लोकलज्जा-लाज स्त्री. (१) लोकमर्यादा (२) अंम माण्हुनि जो शरमु, माण्हुनि डपु- (माण्हू छा चवंदा?). लोकवाद-बार्ता पु.स्त्री. अफवाहु, हुलु. लोकव्यवहार पु. लोक जो वहिंवार, अंम माण्हुनि जी हलति या रीति. लोकशाही स्त्री. लोकशाही, प्रजा जो राजु, जम्हूर, (इं) 'डेमाक्रसी'. लोकशिक्षण न. अंवाम जी तअलीम. लोकसंख्या स्त्री. आदमशुमारी. लोकसत्ताक वि. जम्हूरी, (इं) 'रिपब्लिकन्'. लोकसभा स्त्री. लोकसभा. लोकसाहित्य न. लोकसाहितु. लोकहित न. अंम जनता जी भलाई. लोकहितैवी वि. प्रजा जो भलो चाहीदडु. लोकग्रणी पु. अंवाम जो नेता-अगुवानु. लोकाग्रह पु. जनता जी मजी या ज़ोर.

लोकाचार पु. लोक जो वहिंवार-रीति-रसम. लोकांती क्रि.वि. माणहुनि में, जाहिरी तार, खुलियो खुलायो. लोकातीत वि. गैरि रवाजी, अलोकिकु, अजीबु. लोकापवाद पु. लोक में-अवाम में धींदड़ गिला या बदिनामी. लोकालोकी क्रि.वि. धारियानि खां, परावनि तर्फा, धारियानि मअरिफत. लोकिक पु. नामूस, मशहूरी. लोकेशणा स्त्री. मशहूरी-नामूस जी इछा, वाह वाह हासुलु करण जी ख्वाहिश. लोकोक्ती स्त्री. चविणी, पहाको. लोकोत्तर वि. गैरि मअमूली, गैरि रवाजी, अलोकिकु. लोकोध्दार पु. लोक जो उधार-कल्याणु-मोखु.

लोकर [सं] स्त्री. उन, उन्न, (इं) 'तूल'. लोकरी वि. ओनी. लोखंड [सं] न. लोहु. लोखंडाचे चणे खाणे लोहा चणा चबणु. लोखंडकाम न. (१) लोह जो कमु (२) लोहार जो कमु. लोखंडी वि. (१) लोही, लोहांओ (२) लोह जहिडो. लोखंडी काव स्त्री. गाड्हे रंग जी सखु मिटी. लोखंडी रस्ता पु. रेल गाडी जो लोही रस्तो-लोही पटा. लोंगर न.पु. (१) केलनि जो छुगु (वण में लटिकियलु) (२) डिघो ऐं वडो संगु.

लोचट वि. (१) चीको, चीड्हालो, चाबूओं, जठरु (२) बेशर्मु, बे नको, बुछिडो, निठरु.

लोचण [सं] स्त्री. वार पटण जो चिम्टो.

लोचन [सं] न. अखि.

लोट पु. (१) लेट, लाट, बहुकिरो, रेलो, बोड (२) जोरदार धिको (३) झझाई, रेलछेल, आबादी (४) टोलो, वलरु.

लोटणे स.क्रि. (१) धिकणु (२) बेकिडणु (वरु), बंदि करणु (३) गुजारणु (डीहं), वक्तु काटणु (४) गीहणु (५) परे करणु. अ.क्रि. (१) धिकिजणु (२) जोर सां वहणु-अचणु (३) वडे तअदाद में मिडणु (४) पटि पवणु (५) वक्तु गुजिरणु (६) मरणु (७) बदिलिजणु (८) गुणणु (९) लेटणु (१०) झझाई थियणु.

लोटपोट स्त्री. (१) लेथिडी (२) टहकिडो, मौज, मजो (३) ढड़ (४) झझाई, रेलछेल (५) कंहिं शैड् जा ब पासा.

लोटा-ट्या पु. (१) लोटो (२) किंगिरु (नार जो). लोटी स्त्री. लोटी.

लोटांगण न. (१) सिधो सुम्ही कयलु नमस्कारु, डंडवति, सिजदो (२) फेराट्यूं.

लोटालोट-टी स्त्री. (१) धूक धूकां, थेल्हा-धिका डियणु (२) इल्हो बिल्हो करणु (३) पाण कमु न करे बिण् मघां रखणु.

लोठा-ट्या वि. धुल्हो मतारो, दौसो, जांठो.

लोड पु. (१) तूलु, धुल्हो विहाणो (२) खीर (कपिडे जी).

लोढणे स.क्रि. ओटणु, कपह पिजणु, कपह मां ककिडा कढणु.

लोढणे, लोढणा न.पु. (१) दबकु, रंडो, गुटु, काठ जो टुकरु जो अड्डंग जाविनर जे गिचीअ में बुधो वेंदो आहे (२) रुकावट, रंडक (३) जिजा, बला, अणवणंदडु कमु-शख्खु.

लोंढा पु. (१) पाणीअ जो जोरदार बहुकिरो, रेलो, बोडि, लेट, बोड (२) ओसाम, जोरदार लहर (३) टोलो, मेडु.

लोण न. लोनु, सन्हिडे कपिडे जो किस्मु.

लोण [सं] न. लूणु. लोणार न. नूनारि. डिसो 'मिठागर'.

लोणचे न. (१) खटाणि (२) बिन्ही पासे खेडंदडु रांदीगरु, विचावारो. लोणचे घालणे खटाणि संघणु.

लोणारी पु. कोइला या चूनो ठाहींदडु या विकिणंदडु.

लोणी न. मखणु. लोणकडी थाप स्त्री. यटु, गपोडो. लोणडे तूप न. सचो गीहु. लोणीकाप्या वि. मुडो.

लोथ-घ स्त्री. (१) लोथ, मुदो, लाशु (२) टुंबो, धुल्हो मतारो, दौसो (३) बुंडु, छिप (४) वडी हड.

लोथ पु. लोडु, लोथ जो वणु.

लोप [सं] पु. (१) नासु, गुमु थियण जी क्रिया (२) अलूप थियणु (३) छडिजी ववणु (४) रदि थियणु (५) अणाठ. लोपणे अ.क्रि. (१) गाड्बु थियणु, गुमु थियणु, निकिरी ववणु, रवाजु लही ववणु (२) गडिजी ववणु. लोपन न. नासु, गुमु. डिसो मथे 'लोप'.

लोंबकळणे, लोंबणे अ.क्रि. (१) लटिकणु, लडिकणु (२) अघ में रहणु (कमु) (३) लुडंदो रहणु (४) अहलणु.

लौबट-ड स्त्री. (१) नारेल वगेरह फलनि जो छुगो (२) झंझट, तकिलीफ, मुसीबत.

लोभ [सं] पु. (१) लोभु, लालचि (२) प्रेमु, प्यारु (३) कंजूसी (४) महिरनजूर, महिरबानी. लोभणे, लोभावणे अ.क्रि. (१) प्यारु थियणु-हुअणु-करणु (२) छिकिजणु, कशशि थियणु, अबिलाखा हुअणु. लोभनीय, लोभस वि. मोहीदडु, दिलि छिकींदडु. लोभाविष्ट, लोभिष्ट, लोभी वि. (१) लोभी, लालिची (२) कंजूसु.

लोभान पु. लोभानु.

लोम न.पु. (१) रोमु, लुई, सरीर जो सन्हो वारु (२) कुति (वनस्पतीअ जे पननि मधां). लोमहर्षक वि. वार कांडारींदडु.

लोल [सं] वि. (१) लुडंदडु (२) बेसबुरु (३) हबछी (४) नासवानु. लोलक पु. लटकियो, लुडिकियो (हीरो-मोतीअ वगेरह जो). लोललिंगत वि. लोभी.

लोलुप [सं] वि. (१) लोभी, लालिची (२) मोहितु थियलु.

लोलुपत्व, लोलुप्य [सं] न. लोभु, लालचि, मोहु, प्रेमु.

लोलो पु. आदत, शौकु.

लोलो पु. इल्हो बिल्हो-तकिडो तकिडो-जिअं तिअं पड्हुणु या यादि करणु.

लोब स्त्री. लुई, रोमु, सन्हिडो वारु.

लोष्ट-ठ [सं] पु.न. (१) भितरु (२) लोह जी कटु. लोष्टाशौच न. पाणीअ सां सोशि न कंदे भितर सां गुई उघणु.

लोह [सं] न. (१) लोहु, (इं) 'आयर्न' (२) लोही हथियारु (३) लोही धंभो (४) रतु. वि. (१) लोही (२) सुर्खु, गाड्हो. लोहकांत न.पु. चकुमकु. लोहकार पु. लोहार. लोहकिट्ट न. लोह जी कटु. लोहकुंतल न. (इं) 'स्टील वूल'. लोहचुंबक पु. चुंबकु पथरु, चकुमकु, (इं) 'मइनेट'. लोहपेटी स्त्री. टिजोड़ी. लोहमार्ग पु. रेल जो पटा, (इं) 'रेल्वे'. लोहार पु. लोहार. लोहारकाम न. लोहार जो कम. लोहारकी स्त्री.

लोहारिको धंधो. लोहारसाळ स्त्री. लोहारखानो, लोह जी बरी.

लोहित [सं] वि. सुर्खु, गाड्हो. न. (१) रतु (२) गाड्हाणि. लोहित्व न. सुर्खी, गाड्हाणि. लोहितांग पु. मंगल ग्रहु. लोहितांगज्वर पु. गाड्हो तपु.

लोळ पु. (१) भंभटु, भंभडु, डाघ, बाहि जो मचु (२) गुलुगुलो.

लोळ पु. (१) लेथिडी, लेथिडण जी क्रिया (२) पथिको (३) थकावट (४) दुंबो-धुल्हो-मतारो-भिक (शंखु-जानिवरु).

लोळण-णी स्त्री. (१) लेथिडी, लेथिडणु (२) डिघो धी सुम्हणु-लेटणु (३) छडहयूं हणणु.

लोळणे, लोळत पडणे क्रि. (१) लेथिडियूं पाड्णु (२) फथिकणु (३) छडहयूं हणणु (४) गीसिरणु.

लोळविणे स.क्रि. (१) लेथिडियूं पाराड्णु (२) दसणु, पट ते केराड्णु, शिकस्त डियणु.

लोळा पु. (१) गोलो (शाहल जो), लुडिणो (२) लार, लारो, लटकियो (धिंड जो) (३) काकिडो. लाळी स्त्री. (१) धिंडिणीअ जी लार (२) हार में लडिकदडु मोती (३) काकिडो (वात जो).

लोळा गोळा पु. गोड्हो, चाणो.

लौकर क्रि.वि. जल्दी. लौकरच क्रि.वि. जल्दी, इसो, थोरो अगे-पोड्.

लौकिक [सं] पु. (१) नामूसु, कीर्ती, मशहूरी, साख, शुहरत (२) रसम, समाजिक वहिंवार. वि. (१) लौकिकि, दुनियवी, हिन लोक जो, जहानी (२) वहिंवार में हलंदडु, स्वाज वारो. लौकिकी वि. (१) आम जो, आमफहमि, लोक में मशहूर (२) वहिंवार में होशियार.

लौंद वि. (१) फेफो (२) मोगो (३) कमीणो, छसो.

लौल्य [सं] न. (१) लोभु, लालचि, हबछ (२) चंचलता.

लौह [सं] वि. लोही, लोह जो.

व

व मराठी वर्णमाला जो उणटीहों हर्फुं सहीह.

व अ. व, ऐं.

व अ. या.

व उद्गा. (१) छा? (२) ओ, ए.

व उद्गा. वाह वाह!

वई स्त्री. वाडि, पहियरु, पनहियरु, लोड्हो.

वंकट वि. डिंगो.

वकत न.स्त्री. (१) बरखत, बरकत (इटी डकर रांदि में).

वकर [अ] स्त्री.पु. इज़त, मानु, पति, धाको.

वकल [अ] न. (१) ज़ाल (२) परीवार (३) मिट माइट

(४) रन, वेश्या (५) भडुओ (६) खातो, शाखा.

वकलात, वकालत [अ] स्त्री. (१) वकालत (२) मुख्यारी.

वकील [अ] पु. (१) वकीलु (२) एलिची (३) एविज़ी (४)

सलाहकार (५) मुख्यार. वकीलनामा, वकालतनामा

पु. वकालतनामो. वकील परिषद स्त्री. वकीलनि जी

सभा, (इं) 'बार् काऊन्सिल'. वकीलसंघ पु. वकीलनि

जो मंडलु, (इं) 'बार् अड्सोसिएशन'.

वक्फ-व [अ] पु. (१) अकुलु, होशियारी (२) कुवत, वितु,

ताकत. वक्बदार वि. ज़ाणू, माहिर, काबिलु.

वक्त्र [अ] पु.न. (१) वक्तु (२) मोक्त्रो (३) देरि (४) भेरा

(५) महल. वक्त्रशीर वि. नेमी, पूरे वक्त ते ईदडु,

महलाइतो, वक्त जो सचो. कि.वि. वक्ताइदतो,

पूरीअ महल ते, महल डिसी. वक्ताची वेळ स्त्री.

औखी वेल, डुखियो वक्तु.

वक्तव्य [सं] न. (१) वचनु, चविणी (२) बयानु, पधिराई

(३) नियमु. वि. गाल्हाइण जोगो, लाज़िमी.

वक्ता [सं] पु. (१) गाल्हाईदडु (२) भाषणु-तकिरीर कंदडु.

वक्तृत्व [सं] न. (१) गाल्हाइण जी शक्ती (२) तकिरीर,

भाषणु करण जी कल्म. वक्तृत्व-स्पर्धा स्त्री.

तकिरीरुनि-भाषणनि जी चटाभेटी. वक्त्री स्त्री. उत्रामु

तकिरीर कंदड नारी-औरत.

वक्त्र [सं] न. वातु, मुंह, शिकिलि.

वक्फ [अ] वक्फु, दानु धर्मु.

वक्र [सं] न. वरु, वक्रडु. वि. (१) डिंगो, फिडो, टेडो (२)

विंगो (२) कपटी, बेईमानु, विंगो. वक्रगती-गामी वि.

(१) गुमराहु (२) विंगो. वक्रता स्त्री. टेडाई, डिंगाई,

विंगाई. वक्रतुंड-मुख पु. गणेश भग्वानु. वि. फिडे मुंह

वारो. वक्रदृष्टी स्त्री. (१) टेडी-फिडी नज़र, टेडाई

(२) नाराज़ी (३) बुरी नज़र, हासिदु. वक्रपुरशीस

स्त्री. आडी पुछा. वक्ररेषा स्त्री. डिंगी लीक, डिंग,

वंगु. वक्रसंस्था स्त्री. डिंगाई, टेडाई, टेडहाई. वक्रानन

वि. डिसो 'वक्रतुंड'. वक्रावलोकन न. अखि टेट.

वक्रिय वि. डिंगो, फिडो. वक्रीभवन न. मोड़, किरणनि

जी मोड़, (इं) 'रिफ़्रैक्शन'. वक्रोक्ती स्त्री. (१)

चधरबाज़ी, तअनो हणणु, अणसिधीअ तरह गाल्हाइणु

(२) हिकु अलंकार.

वखट्या तोंडाचा वि. माता जे सिरनि वारो.

वखत [अ] पु.न. वक्तु, वेल.

वखर-रा [सं] पु.न. डांदारी, गाहु पटण जो ओज़ारु. वखरणे,

वखरणे स.कि. गाहु पटे ज़मीन साफु करणु.

वखवख स्त्री. (१) उली, बुख जी व्याकुलता, खाइण जी

बेहदि इछा, छिती बुख, केतिरो वि खाइण खा पोइ

दउ न थियणु, डालडि (२) लालचि, हबछ, लालिसा

(३) बदिनामूसु (४) जुल्मु. वखवख्या वि. (१) उली

लगलु, बेहदि बुखायलु (२) लोभी, हबछी (३)

आज़ारींदडु.

वखा पु. येति.

वखार स्त्री. (१) काठियुनि जी मडी (२) वखारु, गुदामु.

वग स्त्री. (१) महिर नज़र, किरपादिष्टी (२) सुबाणप,

रिशतो, लागापो (३) वसीलो, सिफ़ारश (४) इज़त,

पति (५) पुजंदी.

बग पु. 'तमाशा' नाले मराठी लोकनाटक जी कथा.

बंग [सं] न. (१) कलई, टीनु (घातू) (२) जिस्तु. पु. वाडणु.

बंगण [सं] न. गाडीअ जे धुरीअ खे डियण जो तेलु.

बगळ स्त्री. फोगु, फोकु.

बंगळ वि. (१) गंदो, गलीजु, किनो, गदिलो (२) अशुभु, अमंगलु.

बगळणे स.क्रि. छडे डियणु, शामिल न करणु, न लेखणु.

बगार स्त्री. पाडी.

बगारू न. पाडो.

बगैरे [फा] अ. वगेरह.

बघळ पु. वहुकारी, नेडु, गडण-वहण जी क्रिया. बघळणे अ.क्रि. झरणु, टिमणु, वहणु. स.क्रि. (१) उलर करणु (२) रेटणु, वांजणु.

बच [सं] न. (१) न. (१) गाल्हाडणु (२) लफजु, बोलु.

बचक पु. (१) धाको, डपु, दहशत (२) रअबु (३) वीचार, अंदेशो.

बचकणे अ.क्रि. दहकणु, डकणु, भउ करणु, दहलिजणु.

बंचक [सं] वि. ठगु. बंचणूक स्त्री. ठगी, दोलाबु, डोहु, दगा.

बंचणे स.क्रि. ठगणु. बंचना स्त्री. ठगी, दगाबाजी.

बंचित वि. ठगियलु.

बंचणे, बचणे [सं] स.क्रि. (१) छडणु, छडे डियणु (२) टारणु (३) गुमराहु करणु, भुलाडणु (४) महरूमु थियणु (५) ठगणु (६) खर्चणु, सिरिफु करणु, कमु आणणु.

बचन [सं] न. (१) वचनु, वाकु, गाल्हाडणु (२) वचनु, अंजामु (३) चविणी, पहाको (४) सुखनु (५) अदु (ग्रामर में). वचनात असणे चप् में हुअणु, आग्या सां हलणु. अर्ध्यावचनात असणे बे हदि आग्याकारी हुअणु. वचनचिड्डी स्त्री. अंगिडो, अन्जामपत्रु, (इं) 'प्रॉमिसरी नोट'. वचनभाक स्त्री. ज़बान, बोली, अंजामु.

बचपा पु. कसर (-कडणु), बदिलो (-वठणु).

बचबच स्त्री. बड्बडि.

बंच्य-चु [सं] पु. कंजूस.

बळ, बळ्ळ [सं] पु.न. (१) वळिडो (२) बार.

बज [सं] स्त्री. ताति, संभाल, परधोर. वजणे अ.क्रि. संभाल थियणु.

वजन [फा] न. (१) वजनु, बारु (२) इजत, मानु (३) अहमियत, कीमत (४) असरु, छाप (५) पुजंदी, पुजिणाती. वजनदार वि. वजनदार, वजनाडतो, पुजिणातु (शखु).

वजपा पु. डिसो 'वचपा'.

वजा, वजे स्त्री. तरह, किस्म. वि. जहिडो, तरह, वांगुरु. क्रि.वि. मूजिबि, सारू, तरह.

वजा [अ] स्त्री. कट. वि. कट कयलु, घटि. वजाबाकी स्त्री. (१) कट (हिसाबनि में) (२) बाकी. वजावट स्त्री. डे वतु पूरी करणु.

वंजार, वंजारी पु. वणजारो.

वजिरात [अ] स्त्री. वजारत, वजीरी. वजिरी स्त्री. वजीरी. वजीर पु. वजीर.

वजीफा [अ] पु. वजीफो.

वज्र [सं] न.पु. (१) बजरु, इंद्र देवता जो हथियार (२) हीरो (३) विजु (४) रुकु. वज्रघात पु. (१) वज्र जो धकु (२) बेहदि वडी मुसीबत, आफत. वज्रतडक पु. विजु. वज्रदेह पु. वज्र जियां कठोर-बलवानु सरीरु. वज्रघर पु. इंद्र. वज्रनाद पु. विजु जो खौफनाकु आवाजु-कड़िको. वज्रपरीक्षा स्त्री. (१) हीरे जी परिख (२) बे हदि डुखी परीख्या-परिख. वज्रपाणि पु. इंद्र. वज्रपात पु. (१) वज्र हथियार जी चोट (२) विजु किरणु. वज्रपाय वि. वज्र जहिडो सखु-कठोर. वज्रमणी पु. हीरो. वज्रमय वि. (१) हीरे जो ठहियलु (२) तमामु सखु, इल्मासी. वज्रमिठी स्त्री. मजिबूतु भाकुरु. वज्रलेप पु. (१) मजिबूतु चूनो (२) काडमी, हमेशगी, अमरता (३) मजिबूती आणींदइ शैड. वज्रसंकल्प पु. पको इरादो. वज्रहृदय-यी वि. कठोर दिलि. वज्रांगी स्त्री. जिरिह. वज्राग्नी पु. विजु जी बाहि. वज्राघात पु. डिसो 'वज्रघात'. वज्रास्त्र न. इंद्र जो हथियार वजु-बजरु. वज्री पु. इंद्र. स्त्री. पेर गसण लाइ खहुरो पथरु. वज्रोपचार पु. कडकु-सखु इलाजु. वट [सं] पु. बड, बड जो वणु. वटबाघूल न. चमिडो, चीच

चमिड़ो. वटपौर्णिमा स्त्री. जेठ जी पूरनमासी-हिन
डीहं ते सुहागिणियूं बड़ जे वण जी पूजा कंदियूं
आहिनि. वटसावित्री स्त्री. बड़ जे पूजा जे व्रत जी
देवी.

वट स्त्री. वट्ट, डोरि.

वट वि. कुलु, सभु. वटहुकूम पु. सभिनी सां लागोपो रखंदहु
खासि हुकुमु या खासि कानूनु, अमुरु, (इं)
'ऑर्डिनन्स'.

वट स्त्री. दिमागु, मिजाजु, डेखु, ठाठु.

वटक पु. (१) हज्रमु न थियल खाघे जो गोड्हो (२) नंढे बार
जी उल्टी (३) लेंडो, फोसो.

वटकण-न न. (१) टेक, आड (२) होडु, हठु.

वटका पु. बक बक, यखी.

वटणे स.क्रि. टाणिणु, फुटियुनि मां कपह ऐं ककिड़ा जुदा
करणु (२) सथणु, दनि-सथी करणु (गाहु). वटणी
यंत्र न. अरटी, कपह टाणण लाइ एटिड़ी, (इं)
'जिन'.

वटवट स्त्री. बक बक, यखी, टरटरि. वटवटणे स.क्रि. बकणु,
यखी हणणु. वटवट्या वि. बकबक्यो, बड़बड़्यो.

वटवट्या वि. अखियुनि फाटो, दोडिर.

वटवणे, वटविणे स.क्रि. (१) मटाइणु (पैसा, नोट), पैसा
छुटा कराइणु (२) (हुंडी) भरणु (३) चेकु डेई पैसा
वठणु. वटाव पु. (१) पैसा मटाइण जो उजोरो (२)
वटावु, लाथि.

वटारणे स.क्रि. अखियूं फाड़े निहारणु, अखियूं फाड़णु,
शूकणु.

वटिका, वटी [सं] स्त्री. (१) गोरी, गोली, टिकी, (इं)
'टडब्लेड' (२) चकी, टिकी.

वठण स्त्री. (१) निउड़त, मबिता (२) थधो-सिधो थियणु.
वठणीवर-वठणीस आणणे सिधो करणु, काबू करणु,
नीचो निवाइणु, ताति मबाइणु. वठणीस येणे सिधो
थियणु, थधो थियणु.

वठणे अ.क्रि. (१) नरमु-धधो थियणु (२) सुहिणो-चिटो
नजरि अचणु (३) सुकणु, सन्हिड़ो थियणु (४)
असराइतो थियणु (५) ज़ाहिर थियणु.

वड्या, वडोबा वि. दोथरु, धुल्हो मतारो.

वड [सं] पु. बडु, बड़ जो वणु. डिसो 'वट'. वडवाधूळ न.

चमिड़ो, चीच चमिड़ो. वडांगळे न. बड़ जो फलु.

वडग न. मरणकंधीज ते पहुतलु या मुअल जानिवर.

वडवा [सं] स्त्री. घोड़ी.

वडवा, वडवाग्नि, वडवानल [सं] पु. समुंड जी बाहि.

वडा [सं] पु. वडो (पटाटे-बेसण जो), टिकी.

वंडा [सं] स्त्री. (१) वांशि, रांढि औरत-मादी (२) पछड़
(गांड़).

वडार-री पु. पथर भवंदड़ हिक ज़ाति.

वडी [सं] स्त्री. (१) वड़ी, टिकी (२) चकी (साबुण जी)*
(३) टिकी, गोरी (दवा).

वडील [सं] पु. पीड़, पिता. वि. (१) अबो-डाडो (२) वडो,
वडीअ ज़मिरि जो (३) सिरिष्ठु (४) बे हदि. वडीलकी
स्त्री. वडाई, वडपणि. वडीलधारा-रे पु.न. बुजुर्गु, घर
जो वडो, वडको. वडिलोपार्जित वि. अबाणो, मौरूसी.
वडिलोवडली कि.वि. मौरूसी, अबाणो.

वडरी पु. सर ते वेंदड़ु शख्सु, जनाजे सां गडु वेंदड़ु शख्सु.

वडे [सं] न. (१) बदिलो (२) इन्तकामु.

वण [सं] पु.न. (१) फटु, फट जो निशानु (२) डनो, बड़हु,
डड़हो (३) चुघु, सिअरो (माईअ जो).

वण न. डिसो 'वन'.

वणज [सं] स्त्री. वणिजु, वापारु. वणजारा पु. वणिजारो,
वापारी.

वणवण स्त्री. जफ़ाकशी, बज़गीरी, गीदी गहणु, वहणु.
वणवणणे स.क्रि. गीदी गहणु, गहणु, वहणु. वणवण
क्रि.वि. दरबदरु (-थियणु).

वणवा [सं] पु. (१) शंगल जी बाहि (२) बाहि (३) बाहि
जियां फैलियल खबर या बीमारी.

वणवी स्त्री. सथी, गंजी, डिगु.

वणिक [सं] पु. वणिजारो, वापारी.

वणिज [सं] न. वणिजु, वापारु.

वत् [सं] क्रि.वि. वांगुरु, जियां, मूजिबि.

वत, वती स्त्री. पासो, तर्फु.

वंत [सं] वन्तु, वानु, - जो मालिकु, - वारो. (मि. भाग्यवंत

= भागवानु. द्रव्यवंत = धनवानु).

वतन [अ] न. (१) वतनु, जनमभूमी (२) मौरूसी इन्जामु, पुश्त ब पुश्त जागीर (३) इन्जामु (४) अबाणो इकु. वतनदान पु. मौरूसी जागीर जो मालिकु, जागीरदार. वतनदारी स्त्री. मौरूसी-अबाणी जागीर जो इकु या पटो. वतनवाडी स्त्री. जागीर, जमीन जे रूप में मिलिकयत. वतनी वि. मौरूसी-अबाणी (जागीर वगैरह), वस्से में मिलियल.

वतवत स्त्री. (१) अजायो भिटिकणु, रुलणु (२) बकबक, बड़बड़ि. वतवतणे अ.क्रि. बड़बड़ि करणु, यखी हणणु.

वताळणे अ.क्रि. बड़बड़ि करणु, गजणु.

वती, वतीने कि.वि. (१) तर्फा, बदिरां (२) लाइ.

वत्स [सं] पु.न. (१) बछिड़ो (२) बार.

वत्सर [सं] पु. सालु.

वत्सल [सं] वि. प्रेमी, दयालू, ममता-प्रेम सां भरियलु.

वत्सलता स्त्री. ममता, प्रेम, नैहुं.

वंदक [सं] वि. पूजा-भगिती कंदडु, भगलु.

वदणूक स्त्री. (१) साफु-खुलियो गाल्हाइणु (२) कबूलियत, सची, बास.

वदणे [सं] स.क्रि. (१) चवणु, गाल्हाइणु (२) कबूलि करणु, सची करणु, बासणु, सलणु. वदंता स्त्री. अफ्वाहु, हुलु, खबर. वदंती स्त्री. (१) गाल्हाइणु (२) बोलु, वचनु (३) खबर (४) बकबक. वदतोब्याघात पु. खुदि खिलाफि बयानी, (इं) 'सेल्फ कॉन्ट्रडिक्शन'. वदविणे स.क्रि. चवाइणु, गाल्हाइणु.

वंदणे [सं] स.क्रि. (१) नमस्कार करणु (२) पूजा-भगिती करणु (३) इजत डियणु. वंदन न. (१) नमस्कार, सिज्दो, बंदगी, इबावत (२) शेवा, पूजा (३) इजत, आदर. वंदनीय वि. (१) नमस्कार करण जोगो (२) पूजु, पूजण जोगो. वंदित वि. (१) नमस्कार कयलु (२) पूजियलु.

वदन [सं] न. (१) मुहुं (२) वातु.

वदळ स्त्री. (१) गाठि पीठि (२) आमदरफ्त.

वदान्य [सं] वि. (१) फराख दिलि, दानी (२) सुठी तक़ीरीर कंदडु.

वंदास्ता [सं] स्त्री. नमस्कार करण जी इछा, आदर, भगिती.

वद्य [सं] पु. महिने जो ऊंदाहो पखु. वि. ऊंदाहें पख जो. (सि. वद्य एकादशी = ऊंदाहें पख जी ग्यारसि).

वद्यपक्ष पु. ऊंदाहो पखु.

बंध [सं] वि. नमस्कार-सिज्दो-पूजा करण लाइकु, पूजु.

वध [सं] पु. खूनु, हचा, कतलु. वधघटी स्त्री. मरण जी महल. वधस्तंभ पु. फासीअ जो थंभो. वधणे स.क्रि. कतलु करणु, खूनु करणु, मारणु. वध्य वि. मारे छड़ण जोगो, कतलु करण लाइकु.

बंधा [सं] पु. वटु, वकडु, आकेडो.

वधू [सं] स्त्री. (१) कुंवारी (२) पत्नी, जाल (३) वडवर (४) औरत. वधूपक्ष पु. कुंवारेता. वधूपक्षीय वि. कुंवारेतो. वधूमाय स्त्री. कुंवारी माउ. वधूवरे न. धोटु कुंवारी. वधूवस्त्र न. कुंवारी जो वगो.

बंध्य [सं] वि. (१) ठलो, फलु न डींदडु (वणु) (२) अजायो. बंध्या स्त्री. संद-वांक्षि औरत.

वन न. पाणी. वनद पु. बादलु.

वन [सं] न. (१) बन, झंगलु, बेलो (२) भड़भांगु (३) बन जो, बेले जो, बेलाजाति. वनतुलसी स्त्री. नाजबूइ, रैहानु. वनपरिक्षेत्राधिकारी पु. झंगल जे हिक हिसे जो हाकिमु, (इं) 'फॉरेस्ट रेंज ऑफीसर'. वनपाल पु. बेले जो अमलदार, (इं) 'फॉरेस्टर्'. वनभोजन न. शहर खां बाहिरि वण हेठां या बाग में दोस्तनि सां गडु खानो पीनो. वनमाला-ळा स्त्री. (१) बन जे गुलनि जी माल्हा (२) बेलनि जी कतार. वनमाळी पु. श्रीकृष्ण भगवानु. वनराज पु. शीहुं. वनबाशी वि. निदोरो, निभागो. वनवास पु. बनवासु, बन में रहणु. वनशास्त्र न. बेलाजाति जो इल्मु, (इं) 'फॉरेस्ट्री'. वनश्री स्त्री. झंगल जी सूंहं, वण टिण-सावक. वनानी क्रि.वि. बन बन में. वनेचर वि.पु. (१) झंगल जा जानिवर (२) बांदर. वन्य वि. बन जो, बेलाई.

वनवा पु. डिसो 'वणवा'.

वनसे, वन्से स्त्री. निणाण.

वनस्पति-ती [सं] स्त्री. (१) वनस्पती, वण-टिण (२) दवा

जो वणु (३) गिहु. वनस्पतिशास्त्र न. वणनि जो शास्त्र, इल्लु निबाताति, (इं) 'बॉटनी'.

बनिता [सं] स्त्री. (१) नारी, औरत (२) वनी, जाल, पत्नी.

बन्दि-न्दी [सं] पु. बाहि. बन्धियंत्र न. तोफ.

बपन [सं] न. (१) बिजु छटणु, पोख (२) इजामत, ठोड़हो थियणु (३) विघवा औरत खे ठोड़हो करणु.

बपा [सं] स्त्री. (१) मिखु, मिग (२) हडीअ-नलीअ जो मालु (३) चरिबी.

बपु [सं] पु.न. (१) देहि, सरीरु (२) चमिड़ी.

बफा [अ] स्त्री. वफा, ईमानदारी.

बमक [सं] न. उल्टी. बमणे स.क्रि. उल्टी करणु. बमन न. उल्टी, आतु.

बय [सं] न. (१) वही, उमिरि (२) हयाती, ज़िंदगी (३) जुवानी (४) बुढापो. बय होणे पर्याइणु. बयात येणे सामाइजणु, बालगु थियणु. बयसा स्त्री. (१) उमिरि, हयाती (२) जुवानी. बयस्क, बयस्कर वि. (१) बालिगु, सामायलु (२) बुढो. बयस्य पु. दोस्तु. बयोगत-बृद्ध वि. कुराडो, पीरिसनि, तमामु बुढो. बयोधमनि क्रि.वि. उमिरि आहिर.

बर [सं] पु. वरु, वचनु, आसीस. बर देणे वरु डियणु. बरदान न. वरदानु, वरु डियणु. बरदी वि. वरु मिलियलु. बरद पु. गणेशु. वि. वरु डींदडु, दयालू. बरदहस्त पु. वडे माणहुअ या ईश्वर जी महिर.

बर [सं] पु. (१) वरु, घोटु (२) वरु, पती, मुडसु. बर घोडा पु. ज़न. बरदमिणा स्त्री. घोट जी डखिणा, डेबु. बरपक्ष पु. घोटता. बरपक्षीय वि. घोटतो. बरबाप पु. घोटपीउ. बरमाई-माय स्त्री. घोट माउ. बरकज्या पु. माइटी कंदहु-माइटीअ वारो, विचवारो.

बर [सं] वि. (१) वरु, श्रेष्ठ, उत्तमु (२) तमामु सुठे-सुहिणो (३) पहिरियों. बरकस पु. अख्यारी, अमलु, मुख्यारी. बरांगणा स्त्री. सिरेष्ठ औरत. बरिय वि. सिरेष्ठ, अज़लॉ.

बर क्रि.वि. (१) ताई (२) मये, मयां (३) अवा, वधीक (४) वरी (५) -करे (६) पर (७) तां. बरउपचार पु. (१) डेखाउ, मथाछिरी सुठो हलति (२) सरीर जो

बाहिरियों इलाजु. बरकड वि. बियो, बाकी, वधीक. बरकरणी वि. बाहिरियों, मथाछिरो, डेखाअवारो, जहिडो तहिडो. बरकोट पु. (इं) 'ओवर कोट'. बरखर्च पु. मथि खर्चु. बरखाल-नी क्रि.वि. हेठि मथे. बरघाट पु. (१) बाहिरियों घाटु-रूपु-बनावत (२) पहाइनि जे घाट वारो भाडो. बरचढ वि. सरसु, उत्तमु, सिरेष्ठ, वडे दर्जे जो. बरचढपणा पु. सरसी, सरसाई, सिरेष्ठता. बरचष्मा पु. सरसाई, सरसी, उम्वदाई, बरतरी. बरदळ न. (१) मथीं खल या छिलको-छोडो (२) मथियों भाडो. वि. मथाछिरो. बरती क्रि.वि. (१) मथे (२) अवा (३) -खां (४) सिरेष्ठ, सरसु. बरपंग-क वि. मथाछिरो. बरपूल पु. (इं) 'ओवर ब्रिज'. बरला वि. मथियों. बरवर क्रि.वि. मथाछियो, बाहिरां, जहिडो तहिडो. बरीबरी क्रि.वि. (१) वरी वरी (२) झटि. वरी क्रि.वि. (१) मथे (२) अवा (३) बाहिरिअ तरह (४) ताई (५) -करे. बरीब वि. सिरेष्ठ उत्तमु. बरिष्ट-ष्ठ वि. (विद्या या उमिरि वगेरह में) वडो, अज़लॉ. बरील, बरचा वि. मथियों. बरून क्रि.वि. (१) मयां (२) -करे, -सां (३) सामुहं (४) पोइ (५) मदद सां (६) मथे (७) तां.

बरकस वि. हल्को अनाजु (चांवर, कणिक, जूअरि-थूहर चणा, रहां, मुढ छडे बियो हल्को अनु).

बरख [अ] पु. (१) बर्कु, किताब जो पनो (२) पनो.

बरंगळ-घळ स्त्री. लाही, गिस्कणि.

बरचा वि. (१) ओलह तर्फ जो, ओलिहयो (२) मथियों.

बरचेवर, बरच्यावर क्रि.वि. (१) मथे, हवा में (२) बारि बारि, वरी वरी (३) झटि.

बरचिले, बरचील वि. (१) बिया, बाकी, रहियल (२) मथियों (३) अवा (४) मज्मूली.

बरठा-ठी [सं] पु. घोबी.

बरंड स्त्री. (१) गाह जी भरी (मथे ते खणण लाइ) (२) गंजी, सथी, ढेरी (अनाज जी) (३) हद वारी भिति, बनो.

बरंडा [सं] पु. (१) विरांडो (२) बनो (३) खेत जो बन्दु (४) (भिति जो) ओलो (५) पथरनि जो डिगु.

वरण न. दालि (रघल). वरणभात पु. दालि चांवर (रघल).

वरण [सं] न. (१) वरणु, चूडणु (२) शादी (३) पसंदी, चूड. वरणीय वि. वरण-चूडण जोगो. वरणे स.क्रि. (१) वरणु, शादी करणु (२) थाफणु, मुकिररु करणु (३) पसंदि करणु, चूडणु (४) अंगीकारु करणु, कबूलणु.

वरतावळा पु. (१) वटाउ (२) वटो (३) रंग, रंग (खीर वगेरह जी).

वरतीह, वरतीकडे कि.वि. ओलह डांहुं.

वरत्रा [सं] स्त्री. वडी, तस्मो, वर्तु, डोरि, पटो.

वरदळ, वर्दळ स्त्री. (१) भगु डाह, तंबाही (२) आजारु, जुल्मु, तकिलीफ, सत्ताइणु (३) आमदरफ्त, भीड़ (४) रुकावट. वरदळणे, वरदळीवर येणे वातु कढणु, शेडो करणु, शेडे लाड तयारु थियणु.

वरदी स्त्री. वर्दी, यूनीफार्मु.

वरदी स्त्री. (१) नियापो, पैगामु (२) खबर, इतलाउ (३) हुकुमु.

वरघाविणे स.क्रि. खुशामद करे वस में करणु, रीझाइणु.

वरपड-डा वि. (१) हासुलु कयलु (२) वसि (३) मगनु (४) दुखी.

वरपा पु. धाडो, डाको.

वरंबा-भा पु. (१) बंदु (तलाव-खेत जो) (२) वाहु, नहिर (३) गोड्हो (धक जो) (४) संघर.

वरमणे अ.क्रि. (१) शरमाइणु, खिखो विखो थियणु, लजी थियणु (२) दुखी थियणु.

वरमणे अ.क्रि. अंदरि दबिजणु (गोड्हो-धक जो).

वरयिता-यतु [सं] वि. शादी कंदहु, मुड्सु-घोटु.

वरला-ले-कडे-कडून कि.वि. ओलह तर्फ डांहुं.

वरलाशी स्त्री. बुबो, थणु.

वरव [सं] स्त्री. (१) रेलछेल, सझाई (२) लागीतो खर्चु (३) वधीकाई, वाधि (४) ढाउ.

वरबंटा-ट पु. पथर जो मुहुलिडो. वरबंटा फिरविणे सत्यानासु करणु.

वरवा पु. बेडे-जहाज जो लंगरु.

वरस [सं] पु. वरखा, बर्साति.

वराक-का-की [सं] वि. (१) गरीबु, कंगालु (२) अभागो (३) नीचु (४) कमिजोरु.

वराटक-टिका [सं] पु.स्त्री. कोडी.

वराह न. (१) जव (२) घर.

वरांहा पु. (१) बनो (२) खेत जो बंदु (३) विरांडो (४) चकु, खूह जो बनो.

वरात स्त्री. वर्तु, थुल्ही डोरि, वडी.

वरात [सं] स्त्री. वरात, जव. वराती-त्या वि. ज़ाबी.

वरात [फ़] हुंडी, चेकु, बिलु.

वराम न. पाछेलु, बेडीअ जो पोयों भाडो.

वरानर्द [फ़] स्त्री. (१) हिसाबु, हिसाबु किताबु, गुणप (२) माहियानो लेखो (३) अंदाजु.

वराह [सं] पु. (१) सूअरु (२) विष्णूअ जो अवतार.

वराळी, वरिआळी स्त्री. वडुफ, सौफ.

वरिक वि. घटि वधि.

वरिस, वरीस, वरख [सं] न. वरिहु, वरहु, सालु.

वरिसणे-वणे [सं] अ.क्रि. वसणु (-मीहुं).

वरण [सं] पु. (१) वरणु, जल देवता (२) ओलह तर्फ जो स्वामी.

वरण [सं] पु. (१) सूर्यमाला जो 'यूरेनस' नाले ग्रहु (२) हिकु धातू- 'युरेनियम'.

वरून कि.वि. डिसो मथे 'वर' कि.वि. में.

वरो स्त्री. (१) सीधो (२) खाघो, अनु.

वरोरू [सं] स्त्री. सुहिणी औरत, नाज़िनीनि.

वर्क-खंड डिसो 'वरख'.

वर्ग [सं] पु. (१) दर्जो, (इं) 'क्लास' (२) जिन्स (३) मज्मूओ (४) दर्जो, (इं) 'डिग्री', 'कड्टेगरी' (५) फ़िर्को.

वर्गकलन न. (इं) 'क्लास कडलक्यूल्स'.

वर्गपद न. (इं) 'क्लास टर्म'. वर्गमूल न. बियो मूल (हिसाबनि में), (इं) 'स्क्वेअर रूट'.

वर्गलढा पु. फ़िर्के या ज़ाति जी लडाई.

वर्गविस्तार पु. बी सघ.

वर्गसमीकरण न. चौरसी मसावाति.

वर्गावर्गी स्त्री. क्लासबंदी, जिन्सवारो, दर्जेवारि विरिहाइणु.

वर्गीकरण न. क्लास बंदी, दर्जेवारि विराहिणु, जिन्सवारी, (इं) 'क्लासीफ़िकेशन'. वर्गीय वि. दर्जे

जो, दर्जे-क्लास सां लागूपो रखंदहु.

वर्ण [सं] पु. बदिली. वर्णावर्णी स्त्री. (१) बदिली करणु, मटा सटा (२) जिन्सवारी.

वर्णणी स्त्री. (१) डिस्को, पती (२) अधु, कीमत (३) चंदो, फोडी. वर्णणीदार पु. (१) भाईवारु, पतीदारु (२) चंदो भरीदहु ग्राहकु.

वर्चस्, वर्चस्व न. (१) सरसी, सरसाई, ज़ोरु (२) अहमियत, वडाई (३) अधिकार, मथांहीं (४) तेजु, सघ (५) गल्बो.

वर्ज [सं] स्त्री. वि. (१) छडण-त्यागण जोगो (२) मनअ कयलु (३) छडे डिनलु. वर्जणे, वर्जिणे स.क्रि. (१) छडे डियणु (२) शामिलु न करणु (३) फिट्टी करणु (४) त्यागु करणु (५) मनअ करणु, झलणु (६) रदि करणु. वर्जन न. (१) कडी छडण जी क्रिया (२) नामंजूरी (३) रोक. वर्जनीय वि. मनअ करण-त्यागण जोगो. वर्जित वि. रोक विघलु, मनअ कयलु, जलानु. वर्ज्य वि. (१) त्यागण जोगो (२) मनअ कयलु (३) छडे डिनलु (४) कडी छडण जोगो.

वर्ण [सं] पु. (१) रंगु (२) चमक, रूपु (३) वरलु, तबको, ज्ञाति (४) धुरि, पंथु, संघु (५) वर्णु, हर्फु इलत (ग्रामर में. मि. अ, आ, इ वगेरह). वर्णक्रम पु. अखरनि जो सिल्सिलो. वर्णपट-पंक्ती पु.स्त्री. रंगारंगी पटो, रंगीन रोशनीअ जो पटो, (इं) 'स्पेक्ट्रम'. वर्णपटदर्शक यंत्र न. सबति रंजन दर्शकु, (इं) 'स्पेक्ट्रोस्कोप'. वर्णमाला स्त्री. वर्णमाला, आईवेटा, ककि, (इं) 'अल्फाबेट'. वर्णविपर्यस-विपर्यास-व्यत्यास पु. लपजनि जे अखरनि जी फेरवेर (मि. मलणु-लमणु). वर्णविपर्यास पु. रंगानि जी उबताणि-विरुधता. वर्णसंकर पु. गडियल ज्ञाति, ज्ञातियुनि जो गोलापु. वर्णसंकरजन्य न. गडो. वर्णावली पंक्ती स्त्री. रंगारंगी-पटो. वर्णाश्रम पु. चारि ज्ञातियूं ऐं चारि आश्रम.

वर्णनूक [सं] स्त्री. साराह, तज़रीफ़, आफ़ीरीन. वर्णने स.क्रि. (१) साराह-तज़रीफ़ करणु (२) बयानु करणु (३) चिटणु. वर्णन न. वर्णनु, बयानु. वर्णनात्मक वि. (१)

तज़रीफ़ी (२) बयानी. वर्णनीय वि. (१) साराह करण जोगो (२) बयानु करण जोगो. वर्णित वि. (१) साराहियलु (२) बयानु कयलु, चिटियलु. वर्ण्य वि. (१) विषय जहिंजो बयानु कजे (२) साराह जोगो.

वर्णी [सं] पु. ब्रह्मचारी.

वर्त [सं] पु. (१) वाट, रस्तो (२) बंधनु.

वर्त [सं] स्त्री. वार्ता, गाल्हि.

वर्तक पु. (१) बज़न-वट-माप तपासींदहु अधिकारी (२) वापारी.

वर्तनूक [सं] स्त्री. (१) वर्ताउ, हलति, सीलु, चरित्रु (२) वर्तणि, रहति. वर्तणे अ.क्रि. (१) वर्तणु, हलणु, हलति हलणु (२) वर्तणु, रहणु, हुअणु, थियणु. वर्तन न. (१) वर्ताउ, हलति (२) रहति (३) धंधो. वर्तबिणे स.क्रि. अगु कधी करणु, कंहिं गाल्हि जो नतीजो अगु में ई बुघाडणु. वर्ती वि. रहंदहु, हुंदहु.

वर्तमान [सं] न. (१) इकीकत (२) गाल्हि, खबर (३) वर्तमानु, ज़मानु हालु. वि. (१) वर्तमानु, हलंदहु, चालू (२) हुंदहु (३) रवायती, चालू. वर्तमानकाळ पु. वर्तमानु कालु, ज़मानु हालु (ग्रामर में). वर्तमानपत्र न. अखबार.

वर्तवळा, वर्ताळा, वर्तावळा पु. डिस्को 'वरतावळा'.

वर्ति-र्ती [सं] स्त्री. वटि (डिण्-बतीअ जी).

वर्तुल, वर्तुळ [सं] न. गोलु, चकरु, दाइरो. वि. गोलाओं, गोलु. वर्तुळमध्य न. गोल जो मर्कजु. वर्तुळमय वि. गोलाओं. वर्तुळाकार वि. गोलाओं, गोलु. पु. पूरी तबाही.

वर्त्म [सं] पु.न. (१) राह, वाट (२) पलक, छपरु (अखि जो).

वर्दळ स्त्री. (१) तकिलीफ़ (२) आमदरफ़्त.

वर्दी स्त्री. वर्दी, लश्करी लिबासु, यूनीफ़ॉर्म.

वर्दी [इं] स्त्री. (१) नियापो (२) खबर (३) हुकुमु. वर्दीचा शब्द पु. शिआरु, (इं) 'वॉच् वर्दी'.

वर्धक [सं] वि. वधाईदहु. वर्धणे अ.क्रि. वधणु. वर्धन न. (१) वाधि, वधणु, वडो थियणु (२) झझाई, आबादी, तरकी. वर्धनीय वि. वधण जोगो, वधाडण-वडो करण

जहिडो. बर्धमान वि. वधंदडु, साओ सब्जु धींदडु.

बर्धित वि. वधियलु. बर्धिष्णू वि. वधंदडु.

वर्धापन [सं] न. जनम जो डीहं, बर्पा थियण जो डीहं, वरूसी.

वर्म [सं] न. जिरिह, कवचु, लोही पोशाक.

वर्म [सं] न. (१) नाजुकु हिंसो, नाजुकु उजिवो, डिसो 'मर्म' (२) राजु, गुसु (३) जूरूरी गाल्हि (४) उहा गाल्हि जंहिजे बुधण सां चिड लगे, चुभंदडु गाल्हि (५) कमिजोरी, (इं) 'वीक पाइंट'. वर्मी वि. (१) मन खे चुभंदडु (भाषणु) (२) ऐबु-खामी या कमिजोरी जाणंदडु (३) राजु जाणंदडु.

वर्य [सं] वि. (१) वरण-चूडण लाडकु (२) मुखु, सिरेष्कु.

वर्ष [सं] न. (१) सालु, वरिहु (२) सालियानो सिराधु. वर्षगाठ स्त्री. जनम डीहं. वर्षप्रतिपदा स्त्री. एकम, पड़िव. वर्षफल न. सजे साल जो टिपिणो. वर्षभविष्य न. सजे साल जो टिपिणो-भविष्यु. वर्षानुवर्ष, वर्षोवर्ष क्रि.वि. (१) हर सालि (२) सालनि जा साल, वरुहियो वरुहि, सालि ब सालि. वर्षासन न. आहतु, वरुहियारी-सालियानी मुकररी गोरह. यावर्षी हेल, हिन सालि. मागच्या वर्षी परु, परु सालु. यावर्षीचा वि. हेलोको, हिन साल जो. मागच्या वर्षीचा वि. परोको.

वर्ष [सं] पु. (१) बर्साति (२) वसिकारो, आछार. वर्षच्छत पु. बर्साति जी मुंद, चौमासो. वर्षण न. बर्साति. वर्षणे अ.क्रि. वसणु. स.क्रि. वसिकारो करणु. वर्षा, वर्षाकाल स्त्री.पु. बर्साति, चौमासो. वर्षाजन न. पलरु, पलुरु, भीहं जो पाणी. वर्षावि पु. (१) बर्साति (२) आछार, वसिकारो (३) बसु, गारियुनि जो वसिकारो.

वन्हाड न. (१) शादी (२) जुब (३) जाजी (४) किउलियुनि जी कतार. वन्हाडी वि. जावी.

वन्हाड पु. महाराष्ट्र जो विदर्भ नाले प्रान्तु. वन्हाडी वि. विदर्भ जो रहाकु.

वलंगे [सं] न. वाग, लगामु.

वलनय [सं] न. गोलु, घेरो (२) वेड्हो, वकडु, (इं) 'कॉडल' (३) कंगणु, चूडो. वलनयाकित वि. वेड्हियलु,

घेरियलु.

वलविणे स.क्रि. हलाइणु (वेडी).

वलविणे स.क्रि. हथु विज्ञाइणु, बारु खणाइणु में मदद करणु.

वली [अ] पु. (१) वली, साधू, सन्तु (२) मालिकु.

वले, वल्हे [सं] न. वंशु (वेडी हलाइणु जो).

वले वि. आलो.

वल्क [सं] न.पु. (१) छोडो, वण जो छिलु (२) छिलिर (मछीअ जो). वल्कल न. (१) वण जो अंदिरियो छिलु, छोडनि मां ठहियलु कपिडो-कपिडा.

वल्गणे [सं] स.क्रि. (१) बकणु, बड़िवडाइणु, बेबणु (२) पडाइणु. वल्गना स्त्री. (१) बक बक, बड़ि बड़ि, यखी (२) डाड, बटाक, पडिको.

वल्गा [सं] स्त्री. वाग, लगामु.

वल्मीक [सं] न.पु. उडोहीअ जो-किउलियुनि जो ठहियलु देर.

वल्की [सं] स्त्री. मुरली, बन्सी.

वल्भ [सं] पु. (१) पती, मुडसु, घोटु (२) प्रीतमु, जानी, यारु. वि. प्यारो.

वल्भभा [सं] स्त्री. (१) पत्नी, जाल (२) प्यारी औरत (३) रखियल-विहारियल औरत.

वल्बरी [सं] स्त्री. वलि.

वल्बी [अ] पु. (१) वली, सन्तु (२) अजीबु शख्तु.

वल्बी [सं] स्त्री. वलि.

वल्हा, वल्हे पु.न. वंशु, ओलो (वेडी हलाइणु जो), गुनु, चपो. वल्हवणे स.क्रि. वंशु हणणु, हलाइणु (वेडी). वल्हेकरी पु. गुन वारो, वेडीअ वारो.

वल्श [सं] वि. (१) वसि, वस में (२) ताबिड, फायलु (३) मोहितु थियलु, मोहियलु. पु.न. वसु, मर्जी, कब्जो. वल्शवर्ती वि. वस में हुंदडु. वल्शात् अ. वस में हुअण करे, जे करे, -सां. वल्शीकरण न. वसि करण जी क्रिया, कडे में आणणु, झाड़ विस्ती वसि करणु. वल्श वि. वसि थियलु.

वंश [सं] पु. (१) वन्शु, कुलु, नुख, बुणु (२) नसुलु (३) बांसु, बांस जो लकिडो (४) करंधो (५) कौम. वंशच्छेद पु. (१) कुल जो नासु, रे औलादि थियणु या

करण (२) बांसु चीरणु-भनणु. वंशज वि. वन्श-
खान्दान में पैदा थियलु, वन्श जो. वंशदाय पु. वन्श
परंपरा सां हासुलु थियलु गुणु, अडि छिकण जी क्रिया,
अडि. वंशपरंपरागत वि. पुश्ति ब पुश्ति, मौरूसी,
अबाणो, रिवायती. वंशवर्णन, वंशावलिवर्णन, वंशवृक्ष
न. (इं) 'जीनिऑलॉजी'. वंशविकासशास्त्र न. (इं)
'जिनेटिक्स'. वंशवेल स्त्री. वलि जियां वधंदडु वन्शु.
वंशावलि, वंशावळ स्त्री. कुल-वन्श जी परंपरा या
सिल्सिलो; वन्श में पैदा थियलानि जी फहिरस्त, बुणु,
आकहि, शुजिरो. वंशी स्त्री. बन्सी, मुरली. वंशीय वि.
वन्श जो.

वशंड, वशिंड [सं] न. कूहडु, कूहो (ढंगे जो).

वशिला, वशीला [अ] पु. सिफरश, वसीलो. वशिलेबाजी
स्त्री. वसीलेबाजी, पासखातरि, रियाज.

वषट्कार [सं] पु. (१) हवनु, यग्यु (२) लुटि फुरि, बाहि
डियणु, तबाही.

वसकन-दिशी क्रि.वि. उलर करे, खार मां.

वसणगे, वसणावणे [सं] अ.क्रि. विफलणु, बडिबडाइणु.

वसणे [सं] अ.क्रि. वसणु, रहणु, आबादु थियणु, बस्ती
करणु. वसति-ती स्त्री. (१) मुकामु (२) बस्ती, रहणु.
वसतिगृह न. रहण जी जगह, (इं) 'होस्टेल'. वसविणे
स.क्रि. वसाइणु, बस्ती करणु, आबादु करणु.

वसंत [सं] पु. बसन्तु, बहार जी मुंद. वसंत ऋतु-तू पु.
बसन्त रूति.

वसन [सं] न. (१) कपिडो, कपिडा (२) रहण जी जाइ,
घर.

वसला [अ] पु. वसूलो, जमीन जो टुकर-हिसो, प्लाटु.

वसलात-द [अ] स्त्री. अडि (अडि छिकणु).

वसवसणे अ.क्रि. रडि करणु, दड्को डियणु, गुसे सां
गाल्हाइणु, उलर करणु, डमरजणु.

वसवसा [अ] पु. (१) डपु, धाको, दहशत (२) शकु,
अंदेशो.

वसवा [सं] पु. छांव, पाछो.

वसा [सं] स्त्री. (१) मगजु (२) चरित्री (३) अंदिरी खल.

वसात, वसाहत [सं] स्त्री. (१) बस्ती, आबादी (२) बिप

मुल्क में वसायल घरं, नई बस्ती, नौ आबादी, (इं)
'कॉलोनी'.

वसुंधरा [सं] स्त्री. धरती, पिरूथी.

वसुधा, वसुमती [सं] स्त्री. धरती, पिरूथी.

वसु [सं] पु. थइनि ते डंभ डेई ईश्वर जे नाले छडे डिनलु
ढिगो.

वसूल [अ] पु. (१) वसूली, उपति (२) मुल्हु, कीमत.
वसुली स्त्री. (१) वसूली (२) ढल बस्ती, (इं)
'लेवी'.

वस्त [सं] स्त्री. (१) वस्तू, शैड (२) गृह.

वस्तरा [फा] पु. उस्तुरो, पाकी.

वस्ताद [अ] पु. (१) उस्तादु, गुरु (२) चालाकु, टिणकु.

बस्ती [सं] स्त्री. (१) बस्ती, वसणु, रहणु (२) घर (३)
आदमशुमारी. बस्तीकार पु. मुसाफिर, पांघीअडो.

वस्तु-स्तू [सं] स्त्री. (१) वस्तु, शैड, चीज, मायो (२)
गाल्हि (३) कम (४) नाविल या नाटक वगेरह जी
विषय (५) हस्ती, विजुदु (६) ब्रह्म, ईश्वर (७)
सतु, ततु. वस्तुकथन न. सची हकीकत बयानु करणु.
वस्तुतः क्रि.वि. हकीकत में, सचु पचु. वस्तुतथ्य न.
हकीकत, सची गाल्हि, असुलियत. वस्तुनिष्ठ वि. (१)
हकीकी (२) खारिजी. वस्तुपाठ पु. दर्सी सबकु,
तजरुबो. वस्तुमान पु. मादो (फिजिक्स में), (इं)
'मास'. वस्तुमानाच्या अविनाशित्वाचा नियम पु. मादे
जी बे जवाली. वस्तुस्थिती स्त्री. हकीकत, असुलियत,
सचाई. वस्तुक स्त्री. शैड, टोलु, रांदीको.

वस्तु-स्तू श.अ. तर्फा, हथां.

वस्त्र [सं] न. (१) वस्त्र, कपिडो (२) पोशाक, लिबासु (३)
ढकु. वस्त्रगाळ वि. कपिडे छाण कयलु, छाणियलु.
वस्त्रपरिधान न. कपिडा पाइणु. वस्त्रप्रावण न. कपिडा
लटा. वस्त्रप्रासाद पु. तंबू. वस्त्रलोचन न. कपिडनि जी
चोरी. वस्त्रहरण न. (१) कपिडा लाहे नंगो करणु (२)
कपिडा चोरी करे वनणु. वस्त्रागार न. (१) तंबू (२)
कपिडे जो गोदामु, (इं) 'एम्पोरियम्'.

वस्त्रा [फा] पु. (१) उस्तुरो, पाकी (२) विद्वानु, पंडतु (२)
चुभंदडु लफणु या भाषणु, कुराईदडु-पोसिराईदडु

लफ्जु.

वस्नावणे [सं] अ.क्रि. निंड में विफलणु.

वहणे, वहाणे [सं] अ.क्रि. वहणु. डिसो 'वाहणे'. वहन न.

(१) खणणु, ढोडणु, खणी ववणु, नियणु (२) खणी ववण जो साधनु-गाडी वगेरह. डिसो 'वाहन' (३) पसारो, पसिरण जी क्रिया. वहनीय वि. ढोडण-नियण जोगो. वहित वि. (१) खंयलु (२) वसियल (जमीन).

वहाण स्त्री. (पाणीअ जो) वहुकरो, वहु, वाही, नहर.

वहाण [सं] स्त्री. चंपलु, जूती, जूतो.

वहाळ पु. वाही, नहर, नेडु.

वहिनी [सं] स्त्री. भाजाई, भाभी.

वहिवाट [सं] स्त्री. (१) वहिवारु (२) कारोबारु, धंघो (३) रवाजु, दस्तूरु, रीति (४) इस्तिअमालु (५) लागपो, यारी (६) कब्जो. वहिवाटदार पु. (१) कारोबारु डिसंदडु, गुमास्तो (२) मुख्तियारु, एविजी (३) अमानतिदार (कोर्ट). वहिवाटणे स.क्रि. (१) इस्तिअमालु करणु, वापुराडणु (२) वहिवारु करणु (२) कारोबारु डिसणु (३) हेर पवणु (४) जिंदु छुटणु.

वही स्त्री. (१) वही, बंदी, कापी (२) हिसाबु किताबु.

वही स्त्री. सुटु पुअण जी फणी.

वही स्त्री. गीत जो किस्मु.

वही स्त्री. वाडि, पहियरु, लोड्हो.

वहीत वि. वसियल-पोख वारी (-जमीन), जराइत.

वहीम [अ] पु. वहमु, शकु.

वहु [सं] स्त्री. डिसो 'वधू'.

वळ [सं] पु. (१) डनो, निशानु (धक वगेरह जो), डिबिडु (२) गिढ, गिडी, गिडिडी.

वळ [सं] पु. वरु, वटु, वकडु, मरोट. वळकटी स्त्री. (१) लपेट, तहु, सरु, वेड्ही, सेन्डूडो (२) वेड्हियलु हंधु. वळखर वि. वटियल नोडी वगेरह. वळबटी स्त्री. वेड्ही, सेन्डूडो. वळवळ स्त्री. (१) वरवकड (२) फधिको, लोछ, लुछि लुछि. वळवळ्या वि. (१) फधिफ्यो (२) बेचैनु (३) तकिडो.

वळ [सं] स्त्री. (१) कतार, सिट, लीक, लीको (२) रीति.

वळवटा पु. वहिवारु, रीति, ढंगु.

वळ पु. -णी, क्रीमत डेखारीदडु प्रत्ययु. (मि. धुणावळ = धुआणी; दळणावळ = पीहाणी).

वळग-घ स्त्री. हय जी पकड, ज़ोर सां पातलु भाकुरु. वळंगणे स.क्रि. (१) भाकुरु पाडणु, पकिडणु, झलणु (२) लडिकणु (३) चड्हणु (४) रुलणु. वळगा-घा पु. वेड्हो, भाकुरु. वळघी स्त्री. हमिलो.

वळचण स्त्री. छजहरी. वळचणीची पाल स्त्री. कनिडाई, कनु डेई बुधंदडु (चोरीअ बुधंदडु).

वळण न. (१) वकडु, मोडु, फेरो (२) हलति, ढंगु, तरीको (३) मन जो लाडो, रुखु (४) वहिवारु (५) तअलीम, सिध्या, लछण. वळण बांधणे बिलो करणु, अगु में ई को रस्तो कडणु. वळणावर जाणे कंहि ते ववणु (माज ते ववणु, पीज ते ववणु), उहिबु पवणु. वळणदार वि. डोलाइतो, सुहिणो.

वळणे अ.स.क्रि. (१) वरणु, मुडणु, फिरणु (२) वस में थियणु (३) ठाहिणु (४) संभालणु (५) चारणु (गायूं) (६) भवणु, वटणु (नोडी) (७) खुशि थियणु (८) झुकणु (९) डोलाइतो थियणु (१०) बुधणु (डीडियूं). वळविणे स.क्रि. (१) वराडणु, फेराडणु, मोडणु (२) राजी करणु.

वळता वि. वारियलु, वापसि कयलु, डिनलु, कट कयलु. वळते करणे वारणु, कट करणु. वळते देणे वरितल शैड मोटाए डियणु.

वळवळणे अ.क्रि. (१) सुरणु, चुरणु पुरणु (२) लुछणु, फधिकणु.

वळवा स्त्री.ब.व. पूर्वा नखत्र खां स्वाती नखत्र ताई जा बर्साती नखत्र. वळवाचा पाऊस पु. (१) ओभर खां ईदड बर्साति, ओभर खां ओलह डांहुं वेदडु मींहुं (२) लहरी बर्साति या शखु.

वळसणे स.क्रि. वरणु, फेरो पाडणु, चकरु डियणु. वळसा पु. (१) वकडु, चकरु, फेरो (२) गहिको, गहण जी क्रिया (३) तकिलीफ, आफ्त (४) गुलुगुलो, गोडु.

वळी [सं] स्त्री. (१) कतार, सिफ (२) सिट (३) लीको (४) हलति, रीति, ढंगु (५) तहु, घडी (६)

सेन्हुडो, वेड्हो.

वळू पु. सानी ढगो या घोडो, खसी न कयलु घोडो या बैलु,
आनिरु, बिजारु.

वळे [सं] न. छलो (आडुरि में पाइण जो).

वक्ष, वक्षस्थल [सं] न. छाती, सीनो, उरिहु. वक्षोज न.
बुबा, पिस्तान.

वक्ष्यमाण [सं] वि. चवण जो, चयो वेंदहु.

वा उ.अ. (१) या (२) ऐं.

वा स्त्री. जूं.

वा उद्गा. वाह!

वाइच-स, वाइसा वि.क्रि.वि. धोरो, जूरो, तिरु.

वाइणे [सं] स.क्रि. वजाइणु.

वाइला वि. जुदा, धार, अलगि.

वाई [सं] स्त्री. (१) वाई (२) हवा.

वाई [सं] स्त्री. वक्तु, वेल.

वाईट [सं] वि. खराबु, बुरो, किनो, मठो. वाईट वाटणे
अफसोसु थियणु. वाईटावर असणे भगीअ में हुअणु,
कहिंजो बुरो चाहिणु. वाईटपणा पु. मठघुराई.
वाईटसाईट वि. खराबु, बुरो. दुसऱ्याचे वाईट
चितणारा वि. मठ घुरो.

वाईण-न [सं] न. उखिरी, खरडुलु.

वाउगा-ऊगा [सं] वि. अजायो, कूडो. डिसो 'वावगा'.

वाउघाण-न, वावघाण [सं] न. वाचूडो, तूफाणु.

वाक्, वाग् [सं] स्त्री. (१) वाकु, वाणी, गाल्हाइण जी शक्ती
(२) वचनु, बोलु (३) भाषणु, बोली. वाक्चातुर्य न.
गाल्हाइण जी कला-चतुराई. वाक्चापल्य न. (१)
गाल्हाइण जी काबलियत (२) बक बक, थखी,
बडिबडि. वाक्पटू वि. तक्रीर में माहिरु, खुशि
गुफ्तारु, चरबटु. वाक्प्रचार पु. इस्तलाहु. वाक्सरणी
स्त्री. गाल्हाइण जी खानी-शैली. वाक्सिध्दी स्त्री. वात
मां कडियलु लफ्जु सचो थियण जी शक्ती. वाक्सुकुत
न. वचनु. वाक्स्तंभ पु. गाल्हाइण जी हबक.
वाग्जल्प-ना पु.न. बडि बडि, बक, बक, चिरडाटु.
वाग्जाल न. लफ्जुनि जो जारु, बक बक. वाग्दत्त वि.
(१) मडियलु, मडियल (२) वचनु डिनलु. वाग्दत्त

वधू स्त्री. मड. वाग्दत्त बर पु. मडेतो, मडीदो. वाग्दान
न. मडिणो, मडिणी. वाग्देवी स्त्री. वाणीअ जी देवी
सरस्वती. वाग्ध्वज पु. (१) वाणीअ रूपी झंडो (२)
मशहूरी. वाग्निश्चय, वाइनिश्चय पु. मडिणो.
वाइनिश्चित बर पु. मडेतो. वाग्बाण पु. तीर जिघां
चुमंदहु लफ्जु, कौडा लफ्जु, तिखो गाल्हाइण.
वाग्मय, वाइमय न. साहितु, अदबु, (इं) 'लिटरेचर'.
वाग्मात्रा स्त्री. खनु, सेकंडु. वाग्माधुर्य न. गाल्हाइण
जो मेठाजु-शीरीनी. वाग्मी वि. (१) गाल्हाइण-तक्रीर
में माहिरु (२) बोलिरु, बकबक्यो. वाग्मुख न.
शुरुआती लफ्जु या जुमिलो. वाग्यध्व न. बडिसु,
जोरदार गाल्हि बोलिह, लफ्जी लडाई, हर्फजनी.
वागरोष पु. (१) गाल्हाइण जी मनअ-रोक (२)
खामोशी. वाग्बल्लरी स्त्री. सरस्वती देवी. वाग्बिलास
पु. लफ्जुनि जो भक्को-डेखाउ, लफ्जी रादि, द्विलि
विंदुर, वाणीअ जो-बोलीअ जो ठाठ. वाग्भूय वि.
गूंगो.

वाक, वांक स्त्री. (१) बाजूबंदु, बांह जो हिकु गहु-जेवर (२)
पेर जो छलो (३) ठेकी (फीये जी). पु. (१) वरु,
वकडु (२) सुकाउ, लाडो (३) साडु, वेरु (४) डोहु,
भुल.

वाकड-डी स्त्री. लागीतो मीहुं.

वाकडा वि. (१) डिंगो, फिडो, टेडो (२) बुरो, मठो (३)
जिंदी. वाकडातिकडा वि. डिंगो फिडो. वाकडा मार्ग पु.
डिंगो रस्तो, अणसिधो रस्तो. वाकडी नजर स्त्री.
हिकारत जी नजर, पापी नजु, नाराजी. वाकडी वाट
स्त्री. (१) सुबो-वीरानु रस्तो (२) बुरो रस्तो. वाकडी
समजूत स्त्री. बुग्जु, कीनो, साडु, वेरु, गलतिफहमी.
वाकडे न. (१) दुश्मनी, वेरु, साडु. वि. (१)
अणवणंदहु, खिलाफि (२) अजोगो. वाकडे पाऊल न.
अजोगो-गलति कदमु, विभिचार.

वाकण न. (१) वकडु, फेरो, डिंगाई (२) उपसमुंडु (३) कुबु.
वाकणे स.क्रि. (१) डिंगो-फिडो थियणु (२) सुकणु,
निमणु (३) निउडणु, निवणु, हलीमु थियणु (४)
कुबिडो थियणु (५) आणु मगणु, नीचु निवाइणु.

वाकनवीस-निवीस [फा] पु. शाही खान्दान जो रोज़ानो

वाक़ो या हकीकत लिखी रखंदहु लेखकु.

वाकबगार वि. वाकुफकार, ज़ाणू, माहिर.

वाकल्या स्त्री. डिसो 'वाकुल्या'.

वाकस न. वाहोलो (ढखण जो).

वाकणसी-नी स्त्री. मुई (वाण वगेरह जी, बर्तन वगेरह साफु करण लाइ).

वाकळ [सं] स्त्री. (१) गोदिडी (२) कुराडी-गदिली औरत.

वाकारणे अ.क्रि. (१) रस्तो छडे पासे थियणु, पाणु बचाइणु (२) कंहीखां पासो करणु, परे परे रहणु, वंज वणु.

वाकुली-कोली स्त्री. वेचारो, (वेचारा डियणु). वाकुल्या स्त्री.ब.व. वेचारा (-डियणु). वाकुल्या दाखविणे वेचारा डियणु.

वाक्य [सं] न. (१) वाक्यु, जुमिलो (२) वचनु, सुखनु, बोलु. वाक्यदीप पु. साफु-सवलो जुमिलो. वाक्यदोष पु. जुमिले जी गलती-चूक-खामी. वाक्यपृथक्करण न. तरकीब (ग्रामर में). वाक्यरचना, वाक्यविन्यास स्त्री.पु. तरकीब, जुमिलनि जी बनावत-रचना, नहव, (इं) 'सिन्टिक्स्'. वाक्यरचनाशास्त्र न. (इं) 'सिन्टिक्टिक्स्'. वाक्यरचनेसंबंधीचा वि. नहवी, (इं) 'सिन्टिक्टिक्'. वाक्यविज्ञारद वि. अज़लॉ तक्रिर कंदहु, भाषणु करण में माहिर. वाक्यविश्लेषण न. तरकीब. वाक्यज्ञः क्रि.वि. जुमिलो ब जुमिलो, हर हिकु जुमिलो खणी. वाक्यार्थ [सं] पु. जुमिले जो मतिलबु, सिधांतु.

वाख पु. तंदु, धागो.

वाखा [अ] पु. (१) दुखु, पीडा, तकिलीफ, मुसीबत (२) वचुइंदइ मर्जु (कॉलरा वगेरह) (३) तबाही, जंगि.

वाखाण [सं] स्त्री. (१) वाखाण, साराह (२) तशरीह, बयानु, समुझाणी. वाखाणणी स्त्री. वाखाण, साराह. वाखाणणे स.क्रि. (१) वाखाणणु, साराहणु (२) बयानु करणु.

वाखार-री स्त्री. डिसो 'वखार'.

वाखील न. रिछु.

वागणूक स्त्री. हलति, रहति, बरिताउ, सलूकु. वागणे अ.क्रि. हलणु, बरिताउ करणु. वागविणे स.क्रि. (१) हलाइणु

(२) हलति (३) संभालणु, रखणु (४) ध्यान में रखणु (५) निबाहिणु. वागवून नेणे निबाहिणु. वागायचा वि. रोज़ु वापुराइण जो.

वांग्या वि. विंगो, टेडो.

वागुर, वागुरा स्त्री. गारी, पखी फासाइण जो ज़ार.

वांगी स्त्री. वाइणु, वाइण जो वणु-बूटो.

वागूळ [सं] स्त्री.न. चमिडो, चीच चमिडो.

वांगे [सं] न. वाइणु.

वागोर-रे-न्या, वागुरा [सं] स्त्री. गारी, पखी फासाइण जो ज़ार.

वाघ [सं] पु. वाघु, बाघु, शींहं. वाघनख न. (१) शींहं जा नंहं या चंबो (२) हिकु चुहिबदार हथियार. वाघबीळ न. वाघ जी गुफा. वाघमान्या वि. (१) शींहं खे मारींदहु (२) बहादुरु. वाघाची मावशी स्त्री. बिली. वाघीण स्त्री. शींहणि.

वाघन, वाघीण [इं] स्त्री. (रल जो) बार गाडो, (इं) 'वइगन्'.

वाघा, वाघ्या पु. खंडोबा देवता खे अपुर्ण कयलु मर्दु, खंडोबा जो भगलु.

वाघूळ न. चीच चमिडो, चमिडो.

वाघोबा पु. शींहं.

वाघोळे न. चमिडो.

वाघ्या पु. डिसो मये 'वाघा'.

वाचक [सं] पु. (१) लफ़्जु (२) जुमिलो. वि. (१) वाचकु, डेखारींदहु (२) पइहंदहु (३) गाल्हाईंदहु (४) बुघाईंदहु. वाचणे स.क्रि. वाचणु, पइहणु. वाचन न. पइहाई, पइहण जी क्रिया.

वाचणे अ.क्रि. (१) बचणु, बची ववणु (२) जीअरो रहणु.

वाचनालय [सं] न. पइहण जी जगह, लाइबरी.

वाचा [सं] स्त्री. (१) ज़बान, वाणी, गाल्हाइण जी ताकत (२) वचनु, बोलु (३) आकाशवाणी. वाचा फुटणे गाल्हाइणु शुरू करणु, वातु खुलणु. वाचा बसणे ज़बान बंदि थियणु, गूंगो थियणु. वाचा विटाळणे वातु खराबु करणु (कूडु गाल्हाए या गारियूं डेई). वाचाळ वि. बकबक्यो, धण गाल्हायो. वाचाळता स्त्री. बक

बक, बडिबडि. वाचाळी स्त्री. बडि बडि. वाचिक न.
खबर, हुकीकत. वि. वात जो, ज़बानी, वाणीज
बाबति, लफ्जी.

वाची [सं] वि. डेखारीदंड.

वाचून, वाचौनि क्रि.वि. खां सवाइ, बिना.

वाचेदयाळ वि. बकबक्यो, घण गाल्हाऊ.

वांच्छा [सं] स्त्री. इछा, कामना, मन्या, अबिलाखा.

वांच्छणे स.क्रि. इछा करणु. वांच्छित वि. चाहियलु,
घुरिबलु. न. मनोकामना.

वाच्य [सं] वि. (१) बुधाङ्ग-चवण जोगो, ज़िकिरु करण
लाङ्कु (२) निंदा जोगो (३) फाङ्गल जो कमु कंदडु
(ग्रामर में). न. (१) मकसुदु, बुधाङ्ग जी गाल्हि,
भावण जी विषय (२) कर्तृत्वाच्य, कर्तरीवाच (ग्रामर
में), 'अङ्किट् वाईस्'. वाच्यता स्त्री. ओघडि, पघर,
पोलु पघिरो थियण जी क्रिया, राजु खुलण जी क्रिया.
वाच्यार्थ पु. लफ्जी स्मर्णो, गाल्हाङ्ग जो मतिलबु.

वाजगस्त-गुस्त [फ़] वि. वापसि-मोटाए डिनलु (पैसो).

वाजघट [फ़] वि. बुठियो खुलायो.

वाजत न. (१) मशहूरी, पघर, ज़ाहिर थियण जी क्रिया (२)
ओघडि. वि. (१) मशहूर थियलु (२) ज़ाहिर कयलु
(३) बकवादी.

वाजणे [सं] अ.क्रि. (१) वजणु, आवाजु थियणु, लगणु (२)
वगणु, वक्तु थियणु (मि. किती वाजलेत = घणा वगा
आहिनि?) (३) मशहूर थियणु, पघिरी थियणु
(गाल्हि) (४) चंबुङ्गणु (५) ठडिकणु. वाजतगाजत
क्रि.वि. धूस धाम सां. वाजता लगे, वगे (आठ वाजता
= अठें लगे).

वाजंतर, वाजंत्री-त्रे [सं] न. वाजटु, बाजो शर्नाई ऐं भेरि.
वाजंत्री पु. बाजो शर्नाई ऐं भेरि वजाईदंड.

वाजब, वाजवी [अ] वि. वाजिबी.

वाजवणे, वाजविणे [सं] स.क्रि. (१) वजाङ्गणु (२) मशहूर
करणु, पघिरो करणु. बार वाजविणे बारहं वजाङ्गणु,
खानो खराबु करणु.

वाजागाजा पु. मशहूरी, गोडु, गुलगुलो, गमणु, हुलु.

वाजी स्त्री. बदिनामी, ओघडि, पघर.

वाजी [अ] स्त्री. ककि-तंगि थियणु.

वाजी [सं] पु. घोडो. वाजीकरण न. (१) तेजु दवाङ्गि सां
काम वासना वधाङ्ग जी क्रिया (२) शहवत
वधाईदंड दवा या शैड. वाजीनळ न. सुंबु (घोडे जो).

वांझ [सं] स्त्री. वंझ, वांझि, संदि औरत. वि. अजायो, बे
फाडदे (कमु वगेरह), कीन थियो, फलु न डींदडु
(वणु). वांझोटी गाय भटाना दान अंधो छेकरु-खोटो
डोकरु टिकाणे हवाले. वांझट स्त्री. वंझ, संदि. वांझे
डग पु.ब.व. बर्साति न आणीदंड बादल. वांझोटा वि.
खदिडो, नि पुटो. वांझोटी स्त्री. वंझ, वांझि, संदि
जाल.

वांझ पु. सुकलु-बिना पाणीज नारेलु.

वाट [सं] स्त्र. (१) वाट, रस्तो, राह (२) हलति, तरीको,
रीति (३) उपाज (४) नतीजो (५) दुन जो हेठां पेट
में वटीज जे आकार जहिडो पैदा थींदडु गोड्हो. वाट
करणे रस्तो डियणु. वाट बघणे वाट निहारणु. वाट
घरणे (१) वाट वठणु, वणणु (२) रस्तो रोकणु. वाट
पाडणे नई वाट ठाहिणु. वाट पाहणे वाट निहारणु.
वाट लागणे (१) खानो खराबु थियणु, खतमु थियणु
(२) फैसिलो थी वणणु. वाट लावणे (१) नेकालु
करणु (२) खानो खराबु करणु. वाट वाहणे रस्तो
वहणु. वाट सरकणे छिकी अचणु. वाटेवर आणणे
सिधो करणु, सिधे रस्ते ते आणणु. वाटेवर पडणे रस्ते
ते लभणु-पयो हुजणु. वाटेस जाणे छेडछाड करणु,
छेडणु. वाटेस लावणे (१) दगि लाङ्गणु (२) कडी
छडणु (३) अलविदाजु करणु. वाटकरी पु. वाटहडू.
वाटघेणा पु. लोटू, फोरू. वाटचा चोर पु. अजनबी,
अण सुबातलु शाखु. वाटचा वाटसरू पु. अण सुबातलु
मुसाफिर. वाटचाल स्त्री. सफर. वाटपाडी स्त्री. धाडो.
वाटमार स्त्री. फुरि, धाडो, रस्ते तां वेदे लुटणु.
वाटमाच्या वि. वाटमारू, फोरू, लोटू, बटमार.
वाटमार्गी पु. राहगर. वाटसखा पु. सफर जो साथी.
वाटसरू पु. वाटहडू, वाटहडु, वाटवाहू. वाटाडी-ठ्या
पु. रहबर, रस्तो डेखारीदंड.

वाट [सं] पु. वटु, वजनु.

वाटघाट स्त्री. कुटणु, भोरि करणु. डिसो 'वाटाघाट'.
 वाटचा क्रि.वि. बदिरां.
 वाटण न. का शैड् पीहण जी क्रिया, पीठल शैड्.
 वाटणी स्त्री. विरह, विरासत, हिसो.
 वाटणे [सं] स.क्रि. वाटणु, विराहिणु, हिसा करणु, विरछणु.
 वाटप [सं] न. (१) विरछ, विरासत, विरह (२) हिसो, (इं) 'कोटा'. वाटपपत्र न. विरासतनामो, फारिखती.
 वाटपी पु. वाटींदडु. वाटा पु. (१) वांटो, हिसो (२) हिसे रसदि भाडो, (इं) 'कोटा'.
 वाटणे स.क्रि. पीहणु (चटिणी वगेरह), चियणु, घोटणु, रगडणु, भोरणु.
 वाटणे स.क्रि. लगणु, महसुसु थियणु, भांडणु.
 वाटली स्त्री. वटी, तसिरी.
 वाटवा पु. बूटं.
 वाटाघाट स्त्री. (१) गाल्हि बोल्हि (ठाह लाड्), बहिसु मुबाहिसो, अवाडली गाल्हि बोल्हि (२) जफाकशी (३) थकु (४) बुरी हालति.
 वाटाणा पु. बटाणा, मटरु. वाटाण्याच्या अक्षता लावणे वाट न वारणु, इत्कार करणु.
 वाटारणे स.क्रि. फोटारणु (अखियूं). डिसो 'वटारणे'.
 वाटिका, वाटी [सं] स्त्री. बागु, बागीचो.
 वाटी स्त्री. (१) वटी, कटोरी (२) ढकिणी (गोडे जी) (३) नारेल जो अधु टुकरु.
 वाटीव वि. पीठलु, भोरियलु.
 वाटेकर-री, वाटेदार पु. हिसेदारु, पतीदारु.
 वाटेपत्र न. फारिखती, विरासतनामो.
 वाटोळा [सं] वि. (१) गोलु, गोलाजों (२) बेजवी, डिघो गोलु, नलीज जियां.
 वाटोळा वि. नासु कंदडु, बेडी बोडींदडु. वाटोळे न. सत्यानासु. वाटोळे करणे खानो खराबु करणु, बेडी बोडणु, झुगोई सणु करणु, सत्यानासु करणु. वाटोळे होणे सत्यानासु थियणु, बेडी बुडणु, दींगो ढेरी थियणु.
 वाठ स्त्री. पाडी. वाठरू न. पाडो.
 वाठार न. शहर जो भाडो-हिसो, पाडो, घिटी.
 वाड स्त्री. (१) खाली जगह-मैदानु (२) फुरसत, वांदकाई.

वाड वि. वडो, शाही.
 वाडगा पु. कटोरो.
 वाडवडील पु. ब.व. अबा डाडा.
 वाडा [सं] पु. (१) तमामु वडो घरु, हुवेली, महलु (२) शहर जो हिसो, पाडो, महिलो (३) लोड्हो, हातो, वयाणु (४) घणु (५) वाडो.
 वाडी स्त्री. (१) नंदी बस्ती, गोठिडो, वसी, वाहणु (२) लोड्हो डिनलु नंदिडो बागु.
 वाडे-डे न. पोछडु, कमंद जी मथीं पुछिडी.
 वाडे क्रि.वि. अजब विचां. वाडेकोडे क्रि.वि. (१) लाड सां, प्रेम सां (२) पंढिजो पाण (३) ठगीज सां.
 वाड [सं] स्त्री. (१) वाधि (२) वाघारो (३) वघाड. स्त्री.न. सलो फुटण जी जाड्, कमंद जी चोटी. वाडणे अ.क्रि. (१) वघणु, वडो थियणु, वाधि थियणु (२) उसिरणु (३) अगियां वघणु, हमिलो करणु, सामुह थियणु. वाडणे-वर्तणे अ.क्रि. वघणु वेज्ञणु. वाडता वि. वधंदडु, वडो थींदडु, चड्हंदडु. वाडत्या अंगाचा वि. (१) वधंदडु, वडो थींदडु (२) ढिलो. वाडदिवस पु. जनमडींहुं. वाडवण स्त्री. (१) वाधि (२) वाघारो (३) बुहारी. वाडवणे, वाडविणे स.क्रि. (१) वघाडणु (२) निपाडणु, वडो करणु (३) वधीक करणु. वाडी स्त्री. (१) वाधि (२) व्याजु (३) परछण जो वर्तनु. वाडीव वि. वधियलु. स्त्री. वडाई.
 वाडण, वाडणे न. परछण जी क्रिया, दालि-चांवर वगेरह परछण जूं शयूं. वाडणे स.क्रि. वघणु, परछणु (रोटी), पाए डियणु (खाधो), वघणु (रोटी), परोसणु, पाराडणु. वाडप न. परछण जा पदार्थ-शयूं, परछण जी क्रिया. वाडपी-प्या पु. परछींदडु, रोटी पाए डींदडु, रोटी खाराईंदडु शाखु.
 वाडपी स्त्री. बुहारी.
 वाडवेळ, वाडोळ पु. देरि, घणो वक्तु.
 वाडळ [सं] वि. जल्दी वधंदडु (वणु वगेरह).
 वाडाघरचा वि. वडाणे घर जो.
 वांढाळ वि. डिंगो.
 वाण [सं] पु. (१) रंगु (२) नमूनो, किस्मु. वाणढाळ वि.

फिको, निस्तेजु.

वाण [सं] स्त्री. कमी, घटिताई, खोटि, अणाठि.

वाणणे [सं] स.क्रि. वाखाणणु, साराह करणु, बयानु करणु.

वाणसी [सं] स्त्री. वेश्या.

वाणा [सं] पु. कपिडे जी उणाई, पेटो, आढो घागो.

वाणिज्य न. हेठि 'वाणी'. पु. अंदिर डिसो.

वाणी [सं] स्त्री. (१) वाणी, ज़िबान, गाल्हाङ्गु (२) जिभ, ज़िबान (३) भाषा (४) सरस्वती.

वाणी श.अ. जियां, वांगुरु.

वाणी [सं] पु. (१) वणिजारो, वापारी, वाणिघो, दुकानदार (२) पसारी. वाणपण न. वापारु. वाणसीदा-जिन्नस पु. पसारिको सौदो-वखर-मालु. वाणिज्य न. वणिजु, वापारु. वाणीउदमी-बकाल पु. वापारी, वणिजारो, सौदागर.

वात [सं] पु. (१) वाज, हवा (२) वाई सूरु, वाज, वादी. वातकंटक पु. वाईअ जी बीमारी, वाई सूरु. वातकफज्वर पु. वाई ऐं कफ जे करे धींदडु तपु. वातगुल्म पु. वाई गोलो, वाई सूरु (पेट में). वातचक्र न. (१) वाचूडो, तूफानु (२) वायूमंडलु. वातज्वर पु. वाईअ जो बुखार. वातपूरकयंत्र न. ज़ोर सां हवा भरण जी कल. वातप्रकृती स्त्री. वाज, वादी. वातबध्द वि. वादी, वाई. वातरक्त न. (१) तेजु वाई (२) कुश्टाई, जुजामु (३) निक्रिसु. वातरोग, वात विकार पु. वाई सूरु, संघनि जो सूरु. वातशूल पु. वीलो, पेट जो सूरु. वाताकृती वि. तेजु, तिखो. वातात्मज पु. (१) हनूमानु (२) बाहि. वातानुकूल-कूलित वि. (इं) 'एअरकंडीशन्ड'. वातायन न. दरी, गिड्डी, मंघु. वातावरण न. (१) वायूमंडलु (२) वातावरणु, माहोलु (३) हालति. वातूल न. वाचूडो, गोलु तूफानु. वातिक वि. वाई. वातूल-ळ वि. वाई, वादी. वातोन्मान न. हवामापु, (इं) 'बडरामीटर'. वातोर्मी स्त्री. हवा जो झूटो.

वात [सं] स्त्री. वटि (बतीअ जी).

वांटा [सं] स्त्री. उल्टी, कैड, ओक, कद. वि. कडियलु.

वातंग [सं] पु. बैलु, ढगो.

वातड, वातड, वाताड वि. (१) चीड्हालो, चाबूओं, जठर, डाढो, सखु. (२) निठरु, डिठो, होडाइतो, ज़िदी.

वाता पु. चूड (दर जी), डिसो 'कुसू'.

वाताहत, -हात स्त्री. तबाही, सत्यानासु, दाणो दाणो थियणु, टाकोडो.

वाताळ वि. बकबक्यो, वडवतो, घण गाल्हाऊ.

वांती [सं] स्त्री. (१) उल्टी, कैड, कद, ओक (२) उल्टीअ रस्ते कडियल शैड. वांतीकारक वि. वातवारो, उल्टी कराईदड (दवा, शैड).

वातेरे न. अगिडी, थिगुडी, चीउट, लीड.

वात्रट-ड वि. (१) चीड्हालो, चाबूओं, डाढो (२) शरारती, खेचिलो, डिंगो.

वात्सल्य [सं] न. ममता, माज जो प्यारु, लाडु.

वाथरणे [सं] स.क्रि. पसारणु, विछाङ्गु, पथिरणु.

वाथा-प्या, वात्सी, वाथसी [सं] पु.स्त्री. पेट जो हेठियों हिंसो, दुन खा हेठि वारो हिंसो.

वाद [सं] पु. (१) वादु, बहिसु, मुबाहिसो (२) तकिरार, हुजत (३) खबर (४) गुनाहु (५) वादु, (इं) 'इज्म'. बादग्रस्त वि. बहिसु या अगिडे वारी गाल्हि, अगिडे-तकिरार वारो-जो. बादचंचू-पटू वि. बहिसु में माहिर, बहिसी, मुबाहिसु. बादप्रतिवाद पु. बहिसु मुबाहिसो, गुफ्तगू. बादविवाद पु. वादविवादु, बहिसु मुबाहिसो.

वाद स्त्री. वादी, तस्मो, दुवालु, चमिडे जो पटो.

वादंग पु. बहिसु मुबाहिसो.

वादन [सं] न. साजु वजाङ्गु जी क्रिया. वादक वि. वजाईदडु. वादित वि. (१) वजायलु (साजु) (२) चयलु. वादित्र न. साजु, साजुट.

वादळ [सं] न. वाचूडो, तूफानु.

वादा [सं] पु. रस, जानिवरनि जी हिक बीमारी.

वादाळणे अ.क्रि. (१) धिमिजणु (२) तूफान में फासणु-नासु थियणु.

वादी [सं] स्त्री. वादी, चमिडे जो पटो, दुवालु, तस्मो.

वादी [सं] पु. (१) फरियादी, मुदई (२) वादी, मुबाहिसु, बहिसु कंदडु (३) दुश्मनु, वेरी (४) कंहिं मते या वीचार जी पुठिभराई कंदडु. मि. 'समाजवादी' (५)

गाल्हाइण में या भाषण में माहिर.

बाद्य [सं] न. साजु. बाद्यवृंद न. अनेक साजनि जो मेडु, (इं) 'ऑर्केस्ट्रा'.

बाधंग [सं] पु.न. (१) कुरकुरि, झुणि झुणि (२) अजायो बहिसु.

बांधा, बांधे पु.न. बांधो, फंडो, रंडो.

बाधावा पु. घोट जे अचण जी खबर, कंहिं जे अचण जी खबर. बाधावी पु. खाबिरु, खबर आणीदडु.

वान [सं] प्रत्य. 'वानु', 'वारो' जी मझनों डेखारंदडु. (मि. 'धनवान' = धनवानु, धनवारो).

वान [सं] पु. रंगु, रूपु, किस्सु, वनिक.

वानगी स्त्री. वनिक, नमूनो, मिसालु.

वानणे स.क्रि. (१) वाखाणणु, साराह करणु (२) बयानु करणु.

वानप्रस्थ [सं] पु. जीवन जो टियों आश्रमु-वडीअ उमिरि में घर जो मोहु छडे बन में वगी भगिती करणु.

वानर [सं] पु.न. वानरु, बांदरु, भोलो. वानरखाद स्त्री. बांदरनि जो हमिलो-तबाही. वानरचेष्टा स्त्री. बांदरनि जहिडी मस्ती-खेचलि, बाराणी हलति. वानरतेल न. सत्यानासु. वानरयूथ पु.न. बांदरनि जो सुंडु-टोलो. वानर लकड़ी स्त्री. दुखंदइ काठी-लकिडी. वानरविचकल्या स्त्री. वेचारा, वेचारा डियणु. वानरी स्त्री. भोली, भोलिडी.

वानवळा पु. वनिक, (शैड जो) नमूनो.

वानवा [सं] पु.स्त्री. (१) शकु, अन्देशो (२) टुबीअ में पवणु, मूंसारो (३) शकी हालति.

वानवा स्त्री. (१) वाखाण (२) बयानु.

वाना पु. सौदो, वखरु, विकिरे जो मालु.

वानी स्त्री. कमी, घटिताई.

वानी स्त्री. परिख.

वानोळा पु. (१) वखरु, विकिरे जो मालु (२) वनिक, नमूनो.

वाप [सं] पु. (१) बिजु पोखण जी क्रिया (२) उणणु (३) कूडणु, इजामत. वापणे अ.क्रि. निकिरणु, फुटणु (सलो). वापसा पु. पोखण लाइकु वायूमंडलु. वापारी

पु. पोखो, पोखीदडु. वापित वि. (१) पोखियलु (२) कूडियलु. वाप्य वि. (१) पोखण जोगो (२) कूडण जोगो.

वापर [सं] पु. वापरु, इस्तिअमालु, वाहिपो, खपु, चोडु. वापरणे स.क्रि. वापुरणु, वापुराडणु.

वापस [फ़] क्रि.वि. वापसि.

वापी [सं] स्त्री. खुहु.

वाफ [सं] स्त्री. (१) बाफ (२) बुखारु. वाफणे अ.क्रि. बाफिजणु, बाफ ते सिझणु, पचणु. वाफलणे स.क्रि. बाफणु, बाफ सां सुकाडणु, बाफ डियणु. वाफसांडा वि. बाफ निकिललु, ठरियलु. बाफारा पु. बाफ जो सेकु, दवा गडियल पाणीअ जी बाफ जो सेक. बाफारणी स्त्री. बाफ जो सेकु.

बाफ [सं] स्त्र. (१) जमीन जी बाफ, बुखारु (२) पोखण लाइकु जमीन (३) छट (पोख) बाफणे स.क्रि. (१) फरणु, फरिजणु (२) संग अचणु, रसणु, पचणु.

बाफढणे अ.क्रि. डकणु, छिरकणु.

बाफरे न. डंकिणी, कंबिणी.

बाफा [सं] पु. बारो (बाग-बनीअ में).

बांब [हिं] पु. गोज (मछी).

बांब पु.स्त्री. बे हिसी, साणार्ड, जइता, गिडिडी.

बांबळ-बाळ स्त्री. बूसट, धिमियल हवा.

बाभरु न. तूफानु.

बाभा, बाभाठा, बाभारा पु. (१) चीर, डार, खाटु (२) लीड, अगिडो (३) सज्जु आलोचना (४) टुंगु. बाभाडे काढणे खबर वठणु, चतियूं लाहिणु.

वाम [सं] वि. (१) वामु, खाबो, डाओ (२) उबतो, विरोधी (३) डिंगो (४) खराबु (५) सुंदर. वामकुक्षी स्त्री. (१) खाबो पासो-खुखि (२) सोपो, निडिडी, ढौंको, मंझंदि जो रोटी खाइण खां पोइ थोरी देरि लेटणु, कैलूला. वाममार्ग पु. (१) तांत्रिकु मतु जंहिं में मासु वगेरह वापुराडण जी मोकल आहे (२) बुराईअ जो रस्तो, खराबु रस्तो, उबतो रस्तो. वामसख्य वि. खाबो साजो. वामांग न. (१) खाबो पासो (२) पत्नी. वामांगी स्त्री. (१) पत्नी, जाल (२) सुहिणी औरत.

वामावर्त-तीं वि. खाबे पासे मुडियलु-वरियलु. वामा स्त्री. सुहिणी औरत. वामी वि. वाममार्ग ते हलंदडु. स्त्री. घोड़ी.

वाम [अ] न. कर्जु, डिअणो. वामदाम पु. डिअणातु, कर्जुदारु.

वाम स्त्री. गिदिडी. पु. गोजीडो (मछी).

वामक [सं] वि. उल्टी-कैड करईदड़ (दवा), वातवारो.

वामणे स.क्रि. दिलि डुछाड़णु, नाराजु करणु.

वामन [सं] पु. विष्णु भगवान जो पंजों अवतार. वि. (१) जामिडो, डेंडो, बिंदिरो (२) ठगु. वामनमूर्ती स्त्री. बिंदिरो शङ्खु.

वाय [सं] पु. वाउ, वायू, हवा. वायकर वि. वाई कंदडु. वायकळा स्त्री. वाई सूर जो दर्दु. वायकळणे अ.क्रि. (१) चरियो थियणु (२) छुड्वागु थियणु. वायगोळा पु. छिकी, छिकी अचणु, हवा जे करे आंडनि में धींदडु सूरु-मरोटो. वायचळ पु. वाई थियण करे-मगज में हवा भरिजी वणण करे चरियो थियणु. वायचाळा पु. चरियाड़प, भरमु, वहमु.

वायचाळ न. ऊन्हारे में गरमु हवा जे करे हथथि-पेरनि में धींदड़ चीर.

वाय [सं] क्रि.वि. अजायो, बे फाड़दे. वायपट वि. अजायो, मिथ्या. वायफट वि. (१) अजायो (२) बेहूदो, चरबटु (३) खसीसु. वायफळ वि. अजायो, बेमजनों, पोरो, झाली. वायबार पु. पोरो-खाली ठकाउ. वाया क्रि.वि. अजायो, अजाई, बे फाड़दे, पोरो.

वायदा [अ] पु. (१) वाडूदो, अन्जामु (२) इकरारनामो.

वायवी, वायव्य [सं] स्त्री. उत्तर ओलहु तर्फु.

वायस [सं] पु. कांउ, कांगु.

वायसट वि. चरियो.

वायसे वि. कूडो.

वाया वि. अजायो, बे फाड़दे.

वायू, वायू [सं] पु. (१) वायू, वाउ, हवा (२) वाउ, बादी, बादु (३) हवा जो देवता. वायू सोडणे बादु छडणु, बादु डियणु. वायुगोल पु. (इं) 'बलून'. वायुग्रस्त वि. (१) फूकियलु, फुंडियलु, फेफो (२) वाई-बादी

थियलु. वायुचक्र न. वायू चकर, वायू मंडलु. वायुभारमापक न. वायू मापु, हवा मापु, (इं) 'बडरामीटर'. वायुविकार पु. बाद-गड्स जी तकिलीफ, (इं) 'गड्स ट्रबल'. वायुबीजन न. हवा जो गुजरु. वायुस्थितिशास्त्र न. इल्मु आब हवा, (इं) 'मीटिऑरॉलॉजी'.

वार [सं] पु. (१) वारु, डीहूँ (२) मुकररु डीहूँ (३) हफ्तो (४) वारो. वारकर, वारकरी पु. (१) मुकरर डीहं ते भोजनु करण लाडू ईदडु विद्यार्थी या ब्राह्मण (२) पंढरपुरि वगेरह तीर्थनि ते साल में मुकरर डीहं या तारीख ते दर्शन लाडू वेंदडु भगत्तु, पंढरपुरि जो मुसाफिरु. वारनारी, वारयुवती स्त्री. वेश्या.

वार [फा] पु. वारु, धकु, चोट.

वार पु. वालु (कपिडो मापण जो).

वार [सं] स्त्री. जौर (जावल बार जी), और.

वार पु. वरसो, हकु.

वार पु. ढिगु, मेडु.

वार पु. (१) देरि (२) मोक्जो.

वार क्रि.वि. भेरा, दफ़ा.

वारकरी [सं] पु. (१) यात्रा-तीर्थयात्रा कंदडु (२) खासि डीहं ते तीर्थयात्रा कंदडु, मुकरर डीहं ते भगवान जे दर्शन लाडू वेंदडु शङ्खु. डिसो मथे 'वार'-१ में 'वारकरी-री'.

वारंगुळा-गोळा-गोळे पु.न. वारे वटीअ सां हिक बिण जो कम करण जी हारियुनि जी रीति.

वारट न. अन्तु, पछाड़ी.

वारडे न. पारूथो खाघो.

वारण [सं] पु. हाथी, हाथीअ जी सूंडि-सूंडि.

वारण-णे [सं] न. (१) वार, वारण जी क्रिया (वार वारणु) (२) रोक, मोट, मनअ (३) बचाउ.

वारणे [सं] अ.क्रि. (१) वारणु, कंहिं गाल्हि खां परे रहणु (२) गुज़िरणु, मरणु (३) आजो थियणु (कर्ज वगेरह खां). स.क्रि. (१) वारणु, टारणु (२) रोकणु, झलणु, मनअ करणु (३) मोटाए डियणु (४) कदी छडणु, धिकारणु (५) लोडाइणु (६) बुघाइणु.

वारणे अ.क्रि. सडु करणु.

वारती [सं] स्त्री. पींघे जी कड़ी या नोड़ी, वढी, चमिडे जी डोरि.

वारद [अ] वि. वारिदु थियलु, दाखिलु थियलु.

वारवणे, वारावणे स.क्रि. वाउरणु, हवा ते अनाजु छडणु.

वारवार [सं] क्रि.वि. वरी वरी, सदाई, वरवर करे.

वारस, वारसदार, वारीस [अ] पु. वारिसु, हुकदार.

वारसनामा पु. वारिसनामो. वारसा पु. वारिसी, वरसो, वसीयत.

वारळी-ली पु. महाराष्ट्र जे उत्तर कोंकण भाडे में रहंदइ हिक शंगिली जाति या उन जाति जो माण्हू.

वारा [सं] पु. वाउ, हवा. एखाद्याचा वारा न घेणे कंहीं खां परे रहणु, पाछे बि न ओरांघणु. वारा खाणे (१) हवा खाडणु (२) वछिडो हेडांहुं होडांहुं डोडणु, छुड्वाणु थीं हलणु. वारा घालणे हवा करणु, विविणो हणणु. वान्याला उभे न राहणे वास्तो न रखणु. वान्यावर टाकणे निघण्को छडे डियणु, सार संभाल न लहणु. वान्यावर वरात आणि दर्यावर हवाला बे जवाबदार शख्स ते का कमु रखणु. वान्याशी भांडणे हरू भरू विडहणु. वान्याची मोट स्त्री. अणथियणी गाल्हि (-करणु). वारापाणी न.स्त्री. (१) हवापाणी (२) धिकार, लापरिवाही (३) निवारणु, दूरि थियणु. वारे न. (१) हवा, वाउ (२) वचुडंदडु मर्जु (३) फैलाउ (४) लाडो, रखु, सुकाउ (५) उमंगु, जोशु, उत्साहु (६) जिनु लगणु, लगिता (७) चरियाइप (८) लागणो, सन्बंघु (९) अधरंगु, लकुवो (१०) अन्धु, हिसो. वारे फिरणे हवा फिरणु, हालति में फेरो अचणु, मनु फिरणु. वारे लागणे हवा लगणु, संगति थियणु. वारेघशी क्रि.वि. हवा में, हवाते. वारेमाप क्रि.वि. (१) बिना गुणगोत जे (२) बे लगामु (३) बे तरतीब (४) बे शुमार.

वारांगणा [सं] स्त्री. वेश्या.

वारावणे स.क्रि. (१) वाउरणु (२) हवा ते सुकाडणु.

वाराह [सं] पु. सूअर. वि. सूअर बाबति.

वारि-री [सं] न. पाणी. वारिज न. कमलु. वारिराशी पु.

समुंडु. वारिवाह पु. बादलु.

वारिक [सं] पु. हजम.

वारिजणे अ.क्रि. (१) वारिजणु (२) बंदि थियणु.

वारी स्त्री. (१) वारो, फेरो (२) तीर्थयात्रा, त्रितु (३) हिसो (४) ईश्वर जे नाले सां बीख पिनणु (५) वक्तु.

वारी-रीं श.अ. (१) -सां (२) जियां, तरह (३) -करे, गडु (४) बदिरां (५) लाड.

वारी, वारिदत [अ] वि. वारिदु.

वार-रू [सं] पु. हैवर, उत्तमु घोडो, कहिकाणु, (इं) 'स्टीड'. वि. सुहिणो, उत्तमु.

वारणी [सं] स्त्री. (१) ओलहु तर्फु (२) दारुं, शराबु.

वारळ न. (१) किउलियुनि जो घर-दडो (२) नांग जो बिर.

वारे न. मये 'वारा' में डिसो.

वार्ता [सं] स्त्री. (१) वार्ता, खबर, समाचार (२) अफिवाहु (३) गुप्तगू (४) गाल्हि, आखाणी (५) मशहूरी, नामसु. वार्ता नसणे (१) कुझु खबर न हुअणु (२) विजुद में न हुअणु. वार्तापट पु. खबरनिजी नंदिडी फिल्म, (इं) 'न्यूजरील'. वार्ताहर पु. (१) खाबिरू, अखबार खे खबरूं पहुचाईदडु शख्स, (इं) 'रिपोर्टर' (२) नियापो पहुचाईदडु (३) जासूस.

वार्तिक [सं] न. (१) खाबिरू (२) दूत, जासूस (३) समुझाणी, तशरीह, कंहीं ग्रंथ ते कयल टीका.

वार्धक्य [सं] न. बुढापो, पीरी.

वार्धुधिक [सं] पु. व्याजखोर.

वार्धुष्य [सं] न. व्याज, लाभु, किफाईत, नफ़ओ.

वार्षिक [सं] वि. (१) वरिहचोको, सालियानो (२) बरसाती.

वार्षिक-की न.स्त्री. (१) सालियानो जल्सो-जशनु (२)

सालियानी मुकररी (३) सालियानो मख़ज़नु.

वार्शिया, वार्शी पु.स्त्री. बर्साति जी मुंद, चौमासो.

वाल पु. (१) टे रतियूं वज़नु (२) दालि जो किस्मु, सेम.

वालथर वि. कमिज़ोर, फेफो, निसतो, पोरो.

वालदाणी-नी स्त्री. वारी रखण जो बर्तनु.

वाला पु. प्रत्ययु. मालिकी-रहाकू-क्रिया जो अर्थु डेखारींदडु प्रत्ययु; वारो. (मि. पुस्तकवाला, मुंबईवाला).

वाला वि. वडो, अज़लॉ.

वाली-ल्ही [अ] पु. (१) वाली, रख्या-बचाड़ कंदडु (२)

वाली, मालिकु, धणी, पती.

वालुका [सं] स्त्री. वारी, रेती, रेगि. वालुकातट पु. लस,
विकिरु. वालुका तैल न. नामुमकिन गाल्हि.

वालुकापत्र न. रेगिमालु, वारी पनो. वालुका यंत्र न.
वारीअ जो धडियालु.

वालोलाल क्रि.वि. सजो, समूरो, सारो, पूरो.

वाल्हीदुल्ही [सं] वि. प्यारो, जानी.

वाव पु. वाउ, हवा. पु.स्त्री. (१) खाली जगह (२)
वांदिकाई, फुरसत (३) सबबु, कारण, बहानो (४)
अंदरि ववण लाइ वाट, रस्तो, मोक्को, महल,
गुंजाइश, गोइ ऐं मैदानु. न. रउ, बेकारु गाहु. वावझइ
स्त्री. बर्साति जूं फींगू (हवा ते ईदइ).

वाव [सं] क्रि.वि. अजायो, बेफाइदे.

वाव [सं] स्त्री. बाविड़ी, नंदो खूहु.

वावगा वि. (१) अजायो, बेफाइदे (२) बेलगामु (३) बे
वाजिबी, गैरिवाजिबु.

वाबटळ स्त्री. (१) वाच, वाचूडो, तूफानु (२) चंचलु,
पूरालो, लहरी (३) इल्जामु, तुहिमत, डोहु.

वावड वि. छुड्वागु, निठरु, रोलाकडु, रोलाकु.

वावडंग [सं] स्त्री. वाविडंगु.

वावडा वि. (१) सिहत बिगाडींदडु, तकिलीफ डींदडु, बादी
(२) खिलाफि.

वाबंडा वि. अजायो, खाली.

वावडिंग स्त्री. वावडिंगि, वाविडंगु.

वावडी स्त्री. लगडु.

वावडे न. (१) वाई, बादी, गिडिडी (२) नामुवाफिक शैड,
भाइ न पवंदइ शैड, (ई) 'अलजी', त्यागण जहिडी
गाल्हि.

वावदल न. डिसो 'वादल'.

वावदूक [सं] वि. बकबक्यो, धणगाल्हाऊ.

वावधण-न, वावघाण-धूल न.स्त्री. वाच, वाचूडो, तूफानु.

वावर न. खेतु, बनी, बारो.

वावर पु. (१) गोडु, अचणु ववणु (२) कमु धंधो.

वावरणे स.क्रि. (१) कमु करणु, इस्तिअमालु करणु, अचणु

ववणु (२) रहणु, घरु करणु, वासु करणु (३)
हलाइणु.

वावशी स्त्री. (१) अखियुनि जी धघाणि (२) (अखि जो)
फुलो.

वावसळणे अ.क्रि. चरियो थियणु, सौदाउ थियणु, मति
मारिजणु.

वावसा वि. (१) चरियो, चटु चरियो, सौदाई (२) चंचलु
(३) बे लगामु.

वावसे न. चरियाई, सौदाउ.

वावी स्त्री. गिड्डी, दरी.

वावीर न. सुगो-वीरानु खेतु.

वांशिक [सं] वि. (१) वन्हा-कुल बाबति, घराणे जो (२)
बांस जो, बांस जे लकिडे मां ठहियलु.

वांशीक न. घर जे छपर-छिति जी बनावत, घर जे छिति
लाइ धंभनि जी रचना.

वाशेरा, वासट वि. बांस-बदिबूइ वारो.

वास [सं] पु. वासु, रहणु, बस्ती, घरु, अन्नो. वासन न. (१)
निवासु, रहणु, बस्ती (२) ध्यान जो हिकु आसनु.
वासी वि. वासी, रहाकू, रहंदडु. वासु पु. वासु,
निवासु.

वास [सं] पु. (१) बांस, बूइ (२) सवादु, अन्धु, पतो,
निशानी (३) तिरु, ज़रो (४) हिडु. वास काढणे
जाच-गोल्हा करणु. वास भारणे बांस-बदिबूइ अचणु,
बांस करणु. वास सुटणे खुशिबूइ फैलिजणु. वासकट,
वासट वि. बांसदारु, गंदो, खिखो. वासन न. वासणु,
खुशिबूइदारु बणाइणु. वासाळणे अ.क्रि. सुगंधि
फैलिजणु. वासित वि. सुगंधी, खुशिबूइदारु, वासियलु.

वास स्त्री. (१) वाट, रस्तो (२) ओसीडो (३) शिकिलि.

वास [सं] पु. कपिडो. वासित वि. कपिडा पातलु.

बांसकटी, बांसटी [सं] स्त्री. वलो, पवरु, कायो-ओ.

वासकूट [इं] न. वासकोटु, सदिरी, (ई) 'वेस्ट कोट'.

वासणे स.क्रि. (१) खोलणु (वातु), 'बडो करणु (२) फैलाइणु
(३) फोटारणु (अखियूं) (४) वेहिजी ववणु (धंधो),
खुटणु.

वासंत, वासंतिक [सं] वि. बसंती, बहार जे मुंद बाबति,

बसंत रति जो, बहारी.

वासन [सं] न. हड़ बुधण जो कपिड़ो.

वासना [सं] स्त्री. (१) वसिना, इछा, कामना, हवस (२) ख्वाहिश (३) मन जो लाड़ो (४) क़बिलियत,

ग्यानु, अभ्यासु.

वासर [सं] पु. डीहं, वारु वासरमणी पु. सिजु.

वासरि [सं] स्त्री. विरांडो.

वासरू [सं] न. (१) वछिड़ो, गाबो (२) बारु.

वासरू न. दामणु, हंजो, रुखु, फटिको (जहाज़ जे पाल जो).

वासलात-द [अ] स्त्री. (१) वासुलाति (२) वसूली (३) बंदोबस्तु (४) निबेरो, नतीजो, पछाड़ी. वासलात लावणे निबेरणु, झेड़ो मिटाइणु.

वासव [सं] पु. इंदु.

वासा, वांसा पु. (१) काम, धंभो (२) कायो, वलो, पवर (३) नक जी हड़ी (४) वड़ी लेखणि.

वासिप-पु [सं] पु.न. भज़, डपु.

वासी वि. अजायो.

वास्कूट [इं] न. वासकोटु, सदिरी.

वास्त, वास्तपुस्त स्त्री. पुछागाछा, जाच.

वास्तब [सं] वि. वासितिव, सचो, सचो पचो, हकीक़ी, असुली. वास्तबता स्त्री. हकीक़त, सचाई, असुलियत. वास्तबवाद पु. हकीक़तशनासी, (इं) 'रिअलिज़्म'. वास्तबवादी वि. सचो, असुली, हबहू, वास्तबिक वि. हकीक़ी, सचो. क्रि.वि. हकीक़त में. वास्तबिकता स्त्री. हकीक़त, असुलियत.

वास्तव्य [सं] न. (१) निवासु, रहणु, टिकणु (२) रहण जो हंघु, थहु, घरु, रहाशत.

वास्तु-तू [सं] स्त्री.न. रहण जो हंघु, रहाशत, घरु, निवासु. वास्तुकला-विद्या स्त्री. इमारतसाज़ी, अडण जो हुनरु, घरु ठाहिण जी कला, (इं) 'आर्किटेक्चर'. वास्तुशांती स्त्री. नए घर जे महूरत जी पूजा. वास्तुशास्त्र न. अडण-ठाहिण-बुधण जो शास्त्रु, (इं) 'सिविल इंजिनीयरिंग'.

वास्तैय [सं] वि. ओह बाबति, पेट खां हेठि वारे झिसे बाबति.

वाह [फ़ा] उद्गा. वाह! शाबास!

वाह, वाहक [सं] पु. मज़ूरु, गाडी वगेरह हलाईदडु शख्सु.

वि. (१) खणी वेंदडु (२) वसीलो, ज़रीज़ो (३) बसि जो कंडक्टर.

वाहटल स्त्री. वाच, वाचूड़ो, तूफ़ानु.

वाहण-हाण [सं] स्त्री. जुती, चंपलु.

वाहण [सं] न. बहुक, मार्गु, गती, रीति. वाहणी, वाहण स्त्री.न. बहुक, बहुकिड़ो.

वाहणी [सं] स्त्री. रस्तो, रीति, ढंग.

वाहणे [सं] स.क्रि. (१) खणणु, नियणु, पठणु (२) सहणु, असो डियणु (३) मन में धरणु-रखणु-सांढणु (फखरु) (४) खणणु (जबाबदारी) (५) हलाइणु (धंधो) (६) खणणु (कसमु) (७) लाहिणु (उमेद) (७) करणु (निश्चो, इरादो) (८) विगाइणु (९) डियणु, त्यागु करणु (१०) अर्पणु करणु, अगियां रखणु (गुल वगेरह) (११) चाइणु, विहारणु (१२) हमिलो करणु (१३) वहणु, पेरिह्यो करणु (१४) वामणु. वाहणावळ स्त्री. खणाणी, मालु खणाइण जो भाड़ो. वाहणी स्त्री. वामणी.

वाहणे [सं] अ.क्रि. (१) वहणु (पाणी), लगणु (हवा) (२) सिमणु, वहणु (रतु), गइणु (३) वहणु (रस्तो-माणहुनि सां) (४) गुज़िरणु (वक्तु), ववणु (५) हलणु, चालू हुअणु (६) तिखो हुअणु (हथियारु) (७) मिलणु. वाहता वि. (१) वहंदडु (२) जारी, चालू (३) तिखो, तेजु, हलंदडु (हथियारु). वाहता घाणा पु. हलंदडु-चालू घाणो. वाहता रस्ता पु. वहंदडु रस्तो. वाहती स्त्री. (१) शुरूआत (२) रसम, रीति, रवाजु. वाहती गंगा स्त्री. (१) मुवाफ़िक़ु हालति (२) सझाई, रेलछेल, शानुशौकत, बहबूदी. वाहत्या गंगेत हात धुणे पोखीं तांकी पोखि जेसीं पाणी अथेई बारि में. वाहती धार स्त्री. (१) तरारि वगेरह जी तिखी कयल धार (२) पाणीअ जो बहुकिरो, वहंदडु पाणी. वाहती वाट स्त्री. (१) वहंदडु वाट, चालू रस्तो (२) शुरूआत. वाहतुक-तूक स्त्री. (१) आमदरपत (२) मालु हिक हंघां बिए हंधि आणणु-नियणु, बारु ढोइणु,

(इं) 'ट्रान्सपोर्ट' (३) दुआणी, दुआई.
 वाहन [सं] न. सुवारी, वहिडु, गाडी वगेरह.
 वाहन [सं.फ़] न. उखिरी.
 वाहवट [सं] स्त्री. वहक, वहुकिरो.
 वाहवण-णी [सं] न.स्त्री. (१) वहुकिरो, वहक, धारा (२) वहण जी क्रिया, वही वणणु.
 वाहवणे [सं] अ.क्रि. (१) वहणु, वही वणणु, वहंदो वणणु (२) गाल्हाइण में वाहिणु, हिक जो बियो गाल्हाइणु, विफिलणु.
 वाहवरा [सं] वि. (१) वहंदडु, वहण जोगो (२) बेलगामु, आजादु.
 वाहवा [फ़] उद्गा. वाह! वाहवाह! शाबासि! स्त्री.
 वाहवाह, वाखाण, साराह.
 वाहाण [सं] स्त्री. जूतो, चंपलु.
 वाहिनी [सं] स्त्री. (१) नदी (२) सेना, फौज (३) (इं) 'चैनल्'.
 वाहिला [सं] वि. जुदा, धार, अलगि.
 वाहीक [सं] वि. खणी वेदडु, डोईदडु.
 वाहीत [सं] वि. वसियल, पोख वारी (जमीन), ज़राइती.
 वाहीन [फ़] न. उखिरी.
 वाहीम [सं] न. वहू, हरु-नारु काहींदडु जानिवरु.
 वाहीयात, वाह्यात [अ] वि. वाहियातु, लफंगो, डिंगो.
 वाहोळ-की-दारी [सं] स्त्री. पोख, आबादी, खेतीअ जो कमु या पोरिह्यो.
 वाह्य [सं] वि. खजण जहिडो, हल्को, खजिणो.
 वाळ [सं] न. पुछु, पुछ जा वार.
 वाळ स्त्री. (१) ज़ाति मां बाहिरि कढी छडण जी हालति (२) रवाजु निकिरी वणणु, रवाजु लही वणणु (३) अधु न थियणु या घटिजणु (का शैड गसी वणण करे).
 वि. (१) ज़ाति खां बाहिरि निकितलु-कढियलु (२) रवाजी लही वियलु, वहिंवार में कमु न ईदडु, बेकारु.
 बाळीत टाकणे थालिह्यूं लाहिणु, ज़ाति खां बाहिरि कढणु, पेरु भणणु, हुको पाणी बंदि करणु.
 वाळका-कुजा-कुडा-कुंदा वि. (१) सुकलु, खीकु (२) सन्दिडो, सुकलु.

वाळगणे अ.क्रि. तरो लगणु, खाधो घणी बाहि ते सडणु.
 वाळणे [सं] अ.क्रि. (१) सुकणु (२) गरणु, सन्दिडो थियणु, सुकणु.
 वाळवण न. उस में सुकाइण लाडु रखियल अनु-पापड वगेरह.
 वाळवणे-विणे स.क्रि. (१) सहकाइणु (२) गारणु, सन्दि करणु.
 वाळंबा पु. (१) गाड्ही किउली (२) उडोही.
 वाळबंट-ठ न. रेगिस्तानु, रिणु, रुब.
 वाळवत न. केले जो सुकलु पनु.
 वाळवी स्त्री. उडोही.
 वाळा पु. वारो, वारो सुरहु, खस, -खुशिबूइदारु गाहु.
 वाळा पु. (१) पेर जो हिकु गहिणो (२) चूडो, कडो, कंगणु (३) गोड्हो (४) डावणु.
 बाळी स्त्री. वाली (कन में पाइण जी).
 बाळू [सं] स्त्री. वारी, रेती, ककिरी. बाळूची भित स्त्री. बे बकाउ गालिह-शैड.
 बाळूक न. (१) खीरो, वंगीअ जो-बादिरंग जो हिकु किस्सु (२) डिपो, (इं) 'वेन्'.
 वि [सं] उपसर्ग. (१) ही उपसर्गु लफजु जे अगियां लगी क्रिया जी उबितडि म्झनॉं, जुदाई ऐं अलगि हुअण जो अर्थु डेखारींदो आहे. मि. विक्रय = विकिरो (क्रय = खरीद) (२) घणाई.
 विकट [सं] वि. (१) तमामु वडो, शाही (२) भयानकु, भवाइतो (३) भगलु (४) बदिजेबो, बदिसूरति (५) अजीबु (६) अशुभु (७) ककि कंदडु. विकटोपर्यंत अध्ययन-ज्ञान न. अधूरो-अण पूरो ग्यानु या ज़ाण, ग्यानु या विद्या जो न हुअणु. विकटोपशास्त्री वि. मोगो मटरु.
 विकण वि. (१) कणनि खां सवाड (२) अन जो कणो बि न हूंदडु (हारी, शख्खु), तमामु गरीबु.
 विकणे [सं] स.क्रि. विकणु, विकिणणु. विकणाऊ वि. वेकाऊ, वेकू. विकणी स्त्री. विकिरी, विकिरो. विकत-ता वि. खरीद कयलु. विकत घेणे खरीद करणु.
 विकता [सं] वि. (१) विकिणंदडु (२) वेकाऊ. विकताईचा वि. खरीद कयलु. विकाऊ वि. वेकाऊ. विक्या वि.

विकिणंदडु.

विकथन [सं] न. गिला, निंदा, बदिनामी (-करण).

विकंपित [सं] न. (१) कंबंदडु (२) तीसिरु.

विकर [सं] साहवारनि जे सरीर में पैदा थींदडु जुजो -
अनसरु - पदार्थ, (इं) 'एन्जाइम्'.

विकरण [सं] न. (१) विकारु, तब्दील (२) डिसो हेठि
'विकिरण'.

विकरणे अ.क्रि. फैलिजणु, पखिड़णु.

विकरा-री पु.स्त्री. विकिरो, विकिरी.

विकराल-ळ [सं] वि. भयानकु, खौफनाकु.

विकर्तन [सं] पु. सिजु.

विकर्षन न. कशशि, छिक.

विकल [सं] वि. (१) वियाकुलु, दुखी (२) लूलो, लंगिडो,
लाचार, बदिजेबो, विडाइतो (३) कमिजोरु.

विकलता स्त्री. (१) वियाकुलता (२) विड. विकलांग
वि. विडाइतो, लूलो लंगिडो, ऐबाइतो, बेवसि.

विकल्प [सं] पु. (१) भेदु, फर्कु (२) मतभेदु, विरोधु (३)
अदेशो, शकु, वीचार, भ्रमु, ख्यालु (४) बियो
उपाउ, चारो (५) चूंड, विषय जी चूंड.

विकसणे अ.क्रि. टिड़णु (गुलु), वधणु, खिड़णु.

विकसन [सं] न. टिड़ण जी क्रिया.

विकसित [सं] वि. (१) टिड़ियलु (२) वधियलु, खुलियलु
(३) खुशि (४) उन्नती कयलु.

विकळ [सं] वि. (१) वियाकुलु, दुखी. डिसो 'विकल' (२)
उबतो (३) अणपूरो. विकळणे अ.क्रि. मलि मारिजणु,
चरियनि जियां हलणु, बडिबडाइणु, बकणु.

विकळी स्त्री. कराहत, किरिभ.

विकार [सं] पु. (१) विकारु (२) तब्दील, फर्कु, फेर घेर,
पदार्थ जो बदिलियलु रूपु (३) हिंसु, दुखु, बीमारी
(४) विस्तारु, फैलाउ (५) गिरदानु, फेरो (ग्रामर).

विकारक, विकारी [सं] वि. (१) विकारु कंदडु (२)
कीमियाई अमलु कराईंदडु, (इं) 'अइक्विनिक्'.
विकारणे स.क्रि. बियो रूपु धारणु करणु, रूपु अख्यार
करणु, वधणु.

विकारी [सं] वि. (१) विकारी (२) बीमारु (३)

बदिलिजंदडु (४) नासवानु (५) सरीर में खराबी पैदा
कंदडु.

विकार्य [सं] वि. तब्दील जोगो, बदिलिजण जोगो.

विकाल [सं] पु. अवेल्, अवेर.

विकास [सं] पु. (१) विकासु, वाधारो (२) टिड़णु (गुलु).

विकासणे अ.क्रि. (१) विकासु करणु, वधणु, वडो
थियणु (२) टिड़णु, खुलणु. विकासवाद पु.
विकासुवाद.

विकिरण [सं] न. (१) शुअरेजी, किरणा थी निकिरण या
फैलिजण जी क्रिया, (इं) 'रड्डीशन' (२) रोशिनीअ
जी विरछ (३) फैलाउ.

विकीर [सं] पु. फैलाउ, पखिड़ण जी क्रिया. विकीरण न.
(१) फैलाउ, पखिड़णु (२) छुड़िविखिड़ि, टिड़णु
पखिड़णु (२) विरछ (३) खिंडीर.

विकीर्ण [सं] वि. पखिड़ियलु, छुड़िविखिड़ि, कणो कणो.

विकृत [सं] वि. (१) बदिलियलु, तब्दील थियलु (२) खराबु
थियलु, बिगिड़ियलु (३) दिलि लथलु (४) बीमारु
(५) डिंगो फिडो (६) गैरि खाजी, गैरि कुदिरती
(७) बुछां-किरिभ आयलु. न. बुछां, किरिभ. डिसो
हेठि 'विकृति'.

विकृति-ती [सं] स्त्री. (१) विकारु, बिगाडु, खराबी (२)
तब्दील (३) बीमारी (४) बुछां, किरिभ (५)
बदिलियलु रूपु (६) शकु (७) गैरि खाजी हालति
(८) तकिलिफ (९) कीमियाई तब्दील.

विकृती [सं] वि. (१) खरीद कयलु (२) विकिणण जो.

विकृष्ट [सं] वि. छिकियलु.

विकेंद्रीकरण-भवन [सं] न. राजु दौलत कारोबार वंगेरह
हिक हंधि गडु न थीदे फैलिजणु-विरछणु, (इं)
'डीसेंट्रलाइजेशन', गैरि मर्कजी करणु.

विकोष [सं] पु. (१) गुसो, क्रोधु (२) अनर्थु, बुरो नतीजो
(३) अध-कीमतू चोटि चड्हणु, हद खां बाहिरि
निकिरी वणणु (४) बदितराई.

विक्रम [सं] पु. (१) विक्रमु, बहादुरी, पराक्रम (२)
कारगुजारी (३) वणणु, खुटणु (४) 'रिकार्ड' (५)
विक्रमाजीतु राजा. विक्रम करणे रिकार्ड करणु. विक्रम

मोडणे रिकार्डु भवणु. विक्रम संवत् पु. विक्रमी
संवत्-ही राजा विक्रमादित्य शुरू कयो हो.

विक्रय [सं] पु. (१) विकिरो (२) विकिरे जो अघु.
विक्रयानुशय पु. मुखियारी का शैड वठी वणु. विक्रयी,
विक्रेता पु. विकिणंदहु, दुकानदार. विक्री स्त्री.
विकिरी, विकिरो. विक्रीकर पु. 'सेल्स टर्क्स'. विक्रीत
वि. विकियलु. विक्रेय वि. विकिणण जोगो-जहिडो,
वेकाऊ, वेकू.

विक्रांत [सं] वि. बहादुर, सूरिमो, प्रतापी.

विक्राळ [सं] वि. भयानकु, खौफनाकु, हैबतिनाकु.

विक्रीया [सं] स्त्री. विकार,

विक्रीडित [सं] न. लीला, रांदि, खेलु.

विख [सं] न. विखु, जहर, विहु. विखर वि. विखिर,
जहिरीलो. विखवणी न. जहर जो पाणी. विखार पु.
(१) विखु (२) नांगु.

विखंड, विखंडन [सं] न. फोड, फोटि, फोडण-टुकर टुकर
करण जी क्रिया. विखंडणे स.क्रि. फोडणु, भवणु, टुकर
टुकर करणु.

विखरणी [सं] सी. विखिराई, विखेर. विखरणे अ.क्रि.
विखिरणु, पखिडिजणु, फैलिजणु, कणो कणो यियणु,
विटुडणु, छुड्विछुड यियणु. स.क्रि. विखेरणु,
फैलाडणु, छुटणु, छटारणु, हारणु, पखेडणु छुड्विछुडि
करणु. विखरा पु. पसारो, टिडियलु पखिडियलु हुअणु,
फैलाड, ओलड. विखरणे अ.क्रि. विखिरणु, फैलिजणु.
डिसो मथे 'विखरणे'. न. कोरलि (चांवरति जी).
विखुरी स्त्री. पसारो.

विखळ वि. वडो दुष्ट-नीचु.

विख्यात [सं] वि. मशहूर, नामियारो, हाकारो. विख्याति
स्त्री. मशहूरी, हाक. विख्यापन न. (१) समुसाणी,
तशरीड, बयानु (२) जाहिर करणु.

विगत [सं] वि. (१) हलियो वियलु, वांजियलु (२)
धार-जुदा कयलु. विगतविघवा स्त्री. विघवा औरत.
विगतविषय वि. वैरागी. विगतश्रीक वि. (१)
बदिनसीबु, अभागो (२) सभु कुशु विगाए वेठलु.

विगत [सं] न. तफ्सील.

विगंधन [सं] न. बांस कडी वठण जी क्रिया, (इं)
'डीओडराइजेशन'.

विगमन [सं] न. खासि मां आम नतीजो, अनूमान जो हिकु
किस्मु-जंहीं में हिक या अनेक गाल्हियुनि जे चकास
सां आम नियमु काड्मु कयो वेदो आहे, (इं)
'इंडक्शन'. विगमन पध्दती स्त्री. खासि मां आम
नतीजो कढणु, इस्तिफिराई तरीको, (इं) 'इंडक्टिव्
मेथड'.

विगर्हणा [सं] स्त्री. निंदा, नफिरत, फिटिकार.

विगलित [सं] वि. (१) गुरी वियलु (२) किरियलु.

विगालन [सं] न. सोध, सोधणु, सोधण लाइ कची धातू
गारणु, (इं) 'स्पेलिंग' (केमिस्ट्री).

विगीत [सं] न. गानो.

विगीत [सं] वि. नीचु, कमीणो, दुष्टु.

विगुण [सं] पु. विरोधी-मुखलिफु गुण-सुभाड.

विग्रह [सं] पु. (१) लडाई, झगडो (२) परमात्मा जो
अन्धु-सरीर (३) छेदु, जुदा करणु. विग्रही वि. (१)
कंदहु, फैलाईदहु (२) झेडाकार, वेड्हाईदहु.

विघटन, विघाटन [सं] न. (१) फूटि, भवण-येडण जी
क्रिया (२) छुड्विछुड यियणु-करणु, जुज जुज यियणु
या करणु (२) फोटि, चीरु (३) छांट, तरकीब.
विघटित वि. (१) नासु यियलु-कयलु, भगलु (२)
जुदा-धार कयलु, छुड्विछुडि यियलु.

विघड पु. (१) बिगाडु, बिगाडो (२) फोटि, छांट (३)
अणबणति, अणपवंदि, फिकत. विघडणे न. बिगाडो,
तकिरार, अणबणति. विघडणे स.क्रि. (१) भवणु, टुकर
टुकर करणु (२) बिगाडणु (३) छेडे डियणु, छिनणु.

विघरणे-धुरणे अ.क्रि. रजणु, गरणु, सोधणु.

विघात [सं] पु. (१) घातु, विनासु, तबाही (२) भव-डाह
(३) विघुनु. विघातक वि. नासु कंदहु, जियानु खोर.

विघ्न [सं] न. (१) विघु, विघुनु, रंडक (२) मुसीबत,
आफत (३) भूत. विघ्नकर्ता वि. विघुनु विशंदहु,
रंडक कंदहु. विघ्ननायक-नाशन-हर्ता पु. विघुनु दूरि
कंदहु गणेशु. विघ्नसंतोषी वि. बिण जे कमनि में
विघुनु या मुसीबत डिसी खुशि थींदहु.

विचकट [सं] वि. फाहिशु, वाहियातु.

विचकटणे स.क्रि. उकेरणु, चिचिरणु, उखेलणु, फाडणु, पखेडणु.

विचका [सं] पु. (१) गंडु गोडु, बे इंतजामी, मूंजारो, खिचु, रोलो (२) नासु, बिगाडो, झुगोई झणि. विचकणे स.क्रि. (१) खोलणु, फाडणु (वातु) (२) वेचारा डियणु (३) पोल पधिरा करणु (४) नासु थियणु, भजणु टुटणु, भगणु.

विचकुरा-खुरा [सं] पु. रांबूटो, रहंड.

विचकोरा [सं] पु. रांबूटो, रहंड, चुहिंडिडी.

विचडा पु. वडो विछूं.

विचरण [सं] न. घुमणु, हलति, टहिलणु.

विचरणी [सं] स्त्री. (१) फणी (२) फणी डियणु, सीधि कढणु. विचरणे स.क्रि. सीधि कढणु, वार संवारणु - ठाहणु.

विचरणे [सं] अ.क्रि. (१) घुमणु फिरणु (२) भिटिकणु.

विचलन [सं] न. घटावधी, कमीबेशी.

विचवी-ण स्त्री. विछूंअ जी मादी.

विचक्षण [सं] वि. ज्ञाणु, विद्वानु, बुधीमानु, चतुरु, सियाणो (२) बारीकीअ सां वीचार-चकास कंदडु. विचक्षणा स्त्री. परिख, जाच, चकास, सूझ. विचक्षणता स्त्री. दूरान्देशी. विचक्षणखोर पु. सुगारो.

विचार [सं] पु. (१) वीचार (२) कल्पना, तर्कु (३) विवेकु, जमीरु (४) उपाज (५) सलाह (६) चिन्ता (७) जाच (८) दूरान्देशी (९) इकीकृत (१०) इछा, मन्शा. विचार करणे वीचार करणु. विचारक वि. वीचार कंदडु, जाच कंदडु, खोज कंदडु. विचारगम्य वि. वीचार करण सां समुक्षण जोगो. विचारण न. खोज, जाच, विवेकु, तर्कु, कल्पना. विचारणा स्त्री. (१) खोज, जाच, वीचार, तर्कु, गौरु, पडु डडु (२) चिन्ता, फिकिरु (३) तजिवीज. विचारणीय वि. (१) वीचार करण जोगो, गौरु करण जहिडो (२) जाच-खोज करण जोगो (३) पुछण जोगो. विचारणे अ.क्रि. वीचारणु, वीचारु-चिन्तनु करणु. विचारणे स.क्रि. (१) पुछणु (सुवालु) (२) पुछा करणु (३)

सलाह वठणु, पुछा गाछा करणु (४) अहमियत डियणु, परिवाह करणु (५) हलाडणु. विचारपूस स्त्री. पुछा, पुछा गाछा. विचारवंत-मान वि. वीचारवानु. विचारविनिमय पु. वीचारनि जी डे वठु. विचारी वि. वीचारी, वीचारवानु. विचारसरणी स्त्री. वीचार करण जी रीति. विचारक्रम वि. विवेकी. विचार्य वि. डिसो 'विचारणीय'.

विचित्र [सं] वि. (१) विचित्रु, अजीबु, अजब जहिडो (२) घणनि किस्मनि-रंगनि वारो.

विचीण स्त्री. विछूंअ जी मादी.

विचूक वि. बे तरितीबु, बेमेलो, विफिलियलु (गाव्हाज).

विचू [सं] पु. विछूं.

विचेतन [सं] वि. बे होशु.

विच्छाय [सं] वि. अच्छे, फिको.

विच्छिन्न [सं] वि. (१) छिनलु, जुदा थियलु, भगलु (२) भुरियलु, नासु थियलु (३) ओरांथियलु (४) बंदि थियलु. विच्छिन्नकिरण, विच्छिन्नकिरण पट न.पु. डिसो 'वर्णपट', रोशिनीअ जो, जुदा थियलु किरणनि जो रंगीनु पटो. विच्छिन्नकिरणदर्शक पु. (इं) 'स्पेक्ट्रोस्कोप्'.

विच्छेद [सं] पु. (१) जुदाई, सिलसिलो टुटणु, विरुछ (२) भव डाह, भोरणु (३) जुदा जुदा करणु (४) नासु-गुमु थियण जी क्रिया (५) फोड, डार, फोटि (६) छेदु. विच्छेदक वि. विछेदु कंदडु.

विंजणा-ना [सं] पु. विजिणो, पंखो, झली. विंजणे स.क्रि. विजिणो हणणु. विंजणे न. विजिणो.

विजन [सं] न. अकेलाई. वि. वीरानु, सुबो, भड्भांगु.

विजय [सं] पु. जड, जीत, सोभ. विजय तोरण पु.न. सोभ कमान. विजयध्वज पु. सोभ जो झंडो. विजयी वि. सोभारो. विजित वि. (१) हारायलु (२) खटियलु. विजेता वि. सोभारो, फातडु, जीत पाईदडु.

विजयादशमी [सं] स्त्री. दसहडो.

विजवटा [सं] वि. शरारती, डिंगो, बदिचालु.

विजात [सं] स्त्री. बी ज्ञाति-जाती. विजातीय वि. (१) बीअ ज्ञाति जो-तबिके जो (२) अजीबु, पूरालो (३) अनेक

किस्मनि जो.

विजु, विजुका [सं] स्त्री. विजु, खिंविणि.

विजुंभणे [सं] अ.क्रि. (१) उबासी अचणु (२) जाहिर
थियणु, नजरि अचणु.

विजार स्त्री. विजार, सुथण.

विजेरी स्त्री. बड्टरी.

विजोगत [सं] स्त्री. हादिसो, आपदा, दुखदाइकु घटना.

विजोगाचा दिवा पु. अजीबु शख्स, टेमी.

विजोड [सं] वि. (१) बे जोडु, बे मेलु, न संहंदडु (२) न
ठहकंदद रंग रूप जो.

विज्वर [सं] वि. भयानकु, मौतमार.

विज्ञणा पु. डिसो मये 'विज्ञणा'.

विज्ञणे [सं] अ.क्रि. (१) उझामणु, विसामणु, धधो थियणु
(२) शांति थियणु, खतमु थियणु. विज्ञविणे स.क्रि.
(१) उझाडणु, विसाडणु (२) खतमु करणु.

विज्ञणे स.क्रि. टोपाडणु, टुंगु-सोराखु करणु.

विट [सं] पु. (१) ठगु, लुचु (२) इल्ली (३) नाठी (४)
राजा जो दोस्तु (५) रंगीलो शख्स.

विटकर, विटका वि. (१) फिटलु (कपिडो) (२) फिटलु,
खरियलु.

विटकन स्त्री. गिंब, सिर, सिर जो टुकर. विटकरी वि. सिर
जे रंग जहिडो.

विटणे [सं] अ.क्रि. (१) फिटणु (रंगु) (२) किनो-पारुथो
थियणु (खाधो) (३) सुकणु, कूमाडणु (४) दिलि
खटी थियणु, मनु खजणु, दिलि कची थियणु.

विटंबणे [सं] स.क्रि. (१) मज्जाक उडाडणु, ठोली करणु
(२) फजीहत या बेड्जती करणु (३) बिगाडणु,
खराबु करणु (४) बुछिडो-खुवार करणु. विटंब,
विटंबना पु.स्त्री. (१) मज्जाक, ठोली (२) बेड्जती,
फजीहत.

विटबणी न. ओडक, नुक्सानकारक बर्साति, तमामु घणी
बर्साति.

विटबणे स.क्रि. (१) चेडाडणु, वेचारा डियणु (२) तंगि
करणु.

विटवार पु. पथेरो, सिरुं ठाहींदडु.

विटविट स्त्री. बिगाडो.

विटा पु. नेजे-भाले जहिडो हिबु, हथियार.

विटाळ [सं] पु. (१) पलीताई, अपवित्रताई, खबीसी (२)
छूआछूति, कुते वगेरह जे छुहण सां पूजा वगेरह में
धींदडु विघुणु (३) माहवार, हेजु, कपिडा अचणु,
जालाणी (४) हथु न लगाडणु जहिडी शैड. विटाळणे
अ.क्रि. (१) भिटजणु (२) सूतकिजणु, नापाकु
थियणु, नापाकु करणु. विटाळलेले वि. नापाकु.
विटाळणी स्त्री. भिटी, कपिडा आयल औरत.

विटाळे [सं] न. पथेरो, सिरुं ठाहिन जां काठ जो सांचो.

विटी [सं] स्त्री. इटी, गिली. विटी दांडू पु. इटी डुकर
(-रंदि).

विठाई, विठाबाई स्त्री. 'विठोबा' जो सिक सां खंयलु नालो.
डिसो हेठि 'विठोबा'.

विठू, विठोबा, विठ्ठल पु. हिंदुनि जो हिबु देवता (हिन जो
मंदर पंढरपुरि में आहे). विठ्ठल सवाशीण-सवाष्ण स्त्री.
उहा औरत या विधवा जंहीं खे सिर्फु विठ्ठल भगवान
जो ई आधार आहे; विधवा.

विठू पु. मिठू, तोतो.

विठंब [सं] पु. ठाठ, ढोल.

विठंबना, विठंबन [सं] स्त्री.न. (१) ठोली, मज्जाक, तन्ज,
चयर (२) नकुलु, सांगु, अहल. विठंबनकाव्य न.
ठोली-चयर सां भरियल कविता, तन्जी कविता.

विठबर [सं] न. बुरी हालति, फजीहत, नासु.

विडा [सं] पु. पानु (खाडणु जो), पान जो सामानु. विडा
उचलणे जवाबदारी हमवार करणु.

विडी [सं] स्त्री. बीडी.

विडुळणे अ.क्रि. पटिडो-छिडो थियणु, फिको थियणु. विडूळ
वि. (१) बे सवादी, फिको (२) फिटलु, फिको (३)
पटिडो, तुतो, छिडो (४) सूगारो, बुछां जहिडो,
गंदो.

विडार न. रहण जी जगह, निवास.

विण श.अ. बिनि, खां सवाड, बिना.

विणणे [सं] स.क्रि. (१) उणणु (कपिडो) (२) मड्हुणु (खट
वगेरह) (३) गुतणु (वार). विणकर पु. विणकर,

कोरी, जोलहो. विणकाम न. उणणी, उणण जो कम
या कला. विणणाबळ स्त्री. उणाई. विणमाल पु.
मड्हियलु मालु, (इं) 'होजिअरी'. विणीव वि.
जणियलु.

विणा श.अ. बिना, खां सवाइ.

विणे [सं] अ.क्रि. वियामणु, बारु जणणु.

विणे श.अ. बिना, खां सवाइ.

वितंड [सं] वि. (१) शाही, तमामु वडो (२) अजीबु (३)
कूडो, अजायो. वितंडवाद पु. अजायो बहिसु, कूडो
बहिसु.

वितंडा [सं] स्त्री. अजायो वादविवादु-झेडो, रदु कदु.

वितरणे [सं] स.क्रि. डियणु, वाटणु, विराहे डियणु. वितरक
पु. विराहाईदडु, (इं) 'डिस्ट्रिब्यूटर्'. वितरण न.
डियणु (इन्जाम), विराहिण जी क्रिया, (इं)
'डिस्ट्रिब्यूशन'.

वितर्क [सं] पु. (१) अनुमानु, शकु, अन्देशो (२) कल्पना,
वीचार (३) बहिसु मुबाहिसो. वितर्कण न. गाल्ह्यूं
बोल्ह्यूं, वादुविवादु, बहिसु, रदु कदु.

वितलीय [सं] वि. पासीरो.

वितस्ती [सं] स्त्री. वितु.

वितळणे अ.क्रि. (१) विघरणु, पघिरणु, रिजणु, गरणु (२)
हली वजणु, लही वजणु (३) टाकोडो पवणु, कणो
कणो थियणु (४) दिलि पिसणु. वितळविणे स.क्रि.
पघारणु, रिजाडणु, गारणु, आटणु, आटाडणु.

वितान [सं] न. (१) छिति (२) फैलाज (३) छटु (४)
आकासु.

वितुष्ट [सं] न. अणबणति, वेरु, तकिरारु, नाइतफाकी.

वितुळणे अ.क्रि. रिजणु, गरणु.

वित्त [सं] वि. समुझियलु, जातलु.

वित्त [सं] न. धनु, दौलत, पैसो, पैसनि जी मदद,
मिल्कियत. वित्तघोषणा स्त्री. धन जो
वीचारु-चित्तनु-ध्यानु. वित्तप पु. कुबेरु. वित्तपिसा वि.
पैसे पुठियां चरियो. वित्तीय वि. माली. वित्तीय
महामंडळ, वित्त विभाग न.पु. सरकारी 'फाइनान्स
डिपार्टमेंट', माली खातो. वित्तेष्णा स्त्री. धन जो

लोभु.

वित्रस्त [सं] वि. डिनलु, घबिरायलु. वित्रास पु. डपु, भउ,
दहशत.

विथरणे अ.क्रि. गुमराहु थियणु, बेलगामु थियणु.

विदग्ध [सं] वि. (१) सडियलु (२) डघोरु-डु, अघ कचो
अघ पको, कचपकोडो (३) पूरो पकलु-रघलु.

विदग्ध [सं] वि. विद्वानु, चतुरु.

विदर [सं] न. चीर, डार, फोटि.

विदरू [सं] न. टुंगिडो, सोराखु.

विदळणे [सं] स.क्रि. मारणु, नासु करणु.

विंदाण-न [सं] न. (१) काबिलियत, कारीगरी, चतुराई
(२) मन्सूबो, कपटु.

विदारणे [सं] स.क्रि. (१) चीरणु, फाडणु, डारणु (२)
मारणु, मौत जे घाटि उतारणु (३) समुझाडणु, विषय
खोले समुझाडणु (४) मज्राए कडणु, टाकाडो -
फडफोटि विझणु. विदारक वि. फाडींदडु, चीरींदडु,
डारींदडु. विदीर्ण वि. फाटलु, चीरियलु, डरियलु,
भगलु.

विदारणे [सं] स.क्रि. (१) बे लगामु थियणु, छुड्वागु थियणु.

विंदारी [सं] पु. वींझारु, मोती-मणियनि खे सोराखु कंदडु.

विदाह [सं] पु. जलनि, बाहि.

विदित [सं] वि. (१) जातलु, मज्जलु (२) बुघायलु,
जाहिरु कयलु.

विदिशा [सं] स्त्री. उपदिशा, बिनि तर्फनि जे विचवारो तर्फु.

विदुर [सं] वि. सियाणो, अजिमूदिगारु, जाणू.

विदुषी [सं] स्त्री. विद्वान स्त्री.

विदू [सं] वि. जाणू, जाणणहारु, ग्यानी.

विदूषक [सं] पु. विदूषकु, चर्चाई, मसिखिरो, नाटक जो
खिलाईंदडु किरदार.

विदेश [सं] पु. विदेशु, परदेसु, परडेहु. विदेशी-य वि.
परडेही, परदेसी.

विदेह [सं] पु. (१) हिक देस जी नालो (२) राजा जानकु.
वि. सरीर खां सवाइ, सरीर खे विसारे छडींदडु.
विदेहमुक्त वि. जिअरे ई मुक्तु थियलु.

विध्व [सं] वि. (१) टुंगु कयलु, टोपियलु (२) घायलु कयलु

(३) भगुलु (४) छिकियलु, मोहियलु.

विद्यमान [सं] वि. (१) मौजूदु, हूंदडु, ह्याति, विजूद में हूंदडु (२) चालू, हलंदडु, हालि, जारी, मौजूदह. विद्यमाने क्रि.वि. जे सामुहं, -खे शाहिदु बणाए.

विद्या [सं] स्त्री. (१) विद्या, ग्यानु (२) विद्या, तअलीम, सिख्या (३) कला (४) ग्यानु हासुल करण जो साधनु, उपासना जो मार्गु. विद्याघन न. विद्या-ग्यान रूपी धनु. विद्यानिकेतन न. (इं) 'पब्लिक स्कूल'. विद्यापात्र न. विद्वानु शख्सु. विद्यापीठ न. (१) विद्यामंदिर, ग्यानमंदिर, विद्या सेखारीदड़ संस्था (२) (इं) 'यूनिवर्सिटी'. विद्यावर्ष न. तअलीमी सालु, (इं) 'अइकेडमिक् ईअर'. विद्यावान वि. विद्यावानु. विद्यावेतन न. तअलीम हासुलु करण लाइ मिलियल मदद-वज़ीफो, (इं) 'स्कॉलरशिप्'. विद्याशाखा स्त्री. (इं) 'फइकल्टी'. विद्यानुराग पु. तअलीम जो चाहु-प्रेमु-शौकु. विद्यार्थी पु. (१) विद्यार्थी, सिख्या हासुलु कंदडु (२) शागिर्दु, चेलो. विद्यालय न. स्कूल. विद्या विषयक अईता स्त्री. तअलीमी लियाकत, (इं) 'अइकेडमिक् क्वालिफिकेशन'.

विद्युत् [सं] स्त्री. विजु, बिजिली, बर्क, (इं) 'लाइटनिंग', 'इलेक्ट्रिसिटी'. विद्युत् वि. बिजिलीज जो, बर्की, (इं) 'इलेक्ट्रिक्'. विद्युत् अपघटन न. बर्की तफरकु, (इं) 'इलेक्ट्रोलिसिस्'. विद्युत् उपचारशास्त्र न. (इं) 'इलेक्ट्रिक थेरापेटिक्स'. विद्युत् कण पु. (इं) 'इलेक्ट्रान'. विद्युत्गतिशास्त्र न. बिजिलीज जी गतीअ-रफ्तार जो शास्त्र, (इं) 'इलेक्ट्रो डायनामिक्स'. विद्युत् घट पु. (इं) 'सेल'. (निर्द्वब) विद्युत् घट पु. (इं) 'ड्राय सेल'. विद्युत्चक्र न. (इं) 'सर्किट', बिजिलीज जो दौरो. विद्युत्चुंबक पु. (इं) 'इलेक्ट्रो मॅग्नेट'. विद्युच्छास्त्र न. बिजिलीज जो शास्त्र, (इं) 'इलेक्ट्रॉलॉजी'. विद्युत्जनित्र न. बिजिलीज जो सांचो, (इं) 'डायनामो'. विद्युत्जन्य वि. बिजिलीज मां पैदा थियलु. विद्युत्दर्शक पु. बिजिली परिखिणी, (इं) 'इलेक्ट्रोस्कोप'. विद्युत्दाब पु. बिजिली दाब, (इं) 'वोल्टेज'. विद्युत् धन न. (इं)

'इलेक्ट्रिक आर्क'. विद्युत्धारामापी पु. बिजिली परिखिणी, (इं) 'गइलवइनोमीटर'. विद्युत् धरित्र न. (इं) 'कंडेन्सर'. विद्युत् निरोधक वि. (इं) 'डायलेक्ट्रिक्'. विद्युन्मापक पु. बिजिली मापु, (इं) 'इलेक्ट्रोमीटर'. विद्युत्परिपथ पु. बिजिलीज जो दौरो, (इं) 'सर्किट'. विद्युत्पात पु. विजु किरण. विद्युत्प्रवाह पु. बिजिली धारा, (इं) 'इलेक्ट्रिक् करंट', बिजिलीज जी वहक. विद्युत् प्रवाह प्रतिबंधक पु. बिजिली धारा रोकीदड़, (इं) 'इन्स्यूलेटर्'. विद्युत्प्रवाह मंडल न. बिजिलीज जो दौरो, (इं) 'सर्किट'. विद्युत्बल न. बिजिलीज जी शक्ती, (इं) 'पॉवर'. विद्युत्मापक पु. बिजिली मापु, (इं) 'इलेक्ट्रोमीटर'. विद्युत्वाहक पु. 'इलेक्ट्रिक कंडक्टर'. विद्युत्शक्ती स्त्री. 'इलेक्ट्रिसिटी'. विद्युत्संग्राहक पु. (इं) 'कंडेन्सर'.

विद्युल्लता [सं] स्त्री. विजु, खिंविणि.

विद्योत [सं] पु. तेजु, चमक.

विद्रधी [सं] पु. वहंदडु फट्ट, पूंइवारो फूकिणो-फोफींडो, गोइहो.

विद्रा, विद्रूप [सं] वि. बदिसूरत, बदिजेबो.

विद्रावक [सं] वि. गुरंदडु, गारुडो, गाराओं. विद्राव्य वि. गुरणो, गाराओं, गुरण जहिडो. विद्रुत वि. गुरियलु.

विद्रुम [सं] न. मरजानि, गुणोटी-ठी.

विद्रोह [सं] पु. वेरु, दुश्मनी, अदावत.

विद्वान [सं] वि. विद्वानु, ग्यानी, आलिमु. विद्वत्कुल न. विद्वाननि जो मेडु. विद्वज्जन पु. विद्वानु, फेलसूफु, सियाणो.

विद्वता [सं] स्त्री. विद्वानपुणो, ग्यानु. विद्वंस वि. विद्वानु.

विद्वेष [सं] पु. धिकार, नफिरत, हिफारत, हसदु.

विध [सं] पु. तरह, किस्मु, नमूनो.

विध [सं] पु. विधी, नियमु, रीति.

विध न. वेधु, सोराखु. विधणे स.क्रि. वेधणु, टुंगु करणु.

विधहणे [सं] अ.क्रि. खराबु थियणु, बिगिइणु.

विधर्मी [सं] वि. (१) बिए धर्म जो (२) धर्म खे न मजींदडु.

विधवा [सं] स्त्री. विधवा.

विधा [सं] स्त्री. रीति, किस्म, डांउ.

विधाता [सं] पु. सिरिष्टी रचींदडु, ईश्वर, खालिकु.

विधान [सं] न. (१) चवणु (२) आग्या, नियमु, काइदो (३) तरीको, ढंगु, सिरिश्तो (४) स्थापना, स्वाधीनु करणु. विधान परिषद स्त्री. (इं) 'लेजिस्लेटिव् काउन्सिल'. विधान मंडळ न. कानूनसाज मजिलस, कानून ठाहींदइनि जो मंडलु, (इं) 'लेजिस्लेचर्'. विधानसभा स्त्री. विधानसभा, काइदेसाजनि जी सभा (राज-प्रांत जी), (इं) 'लेजिस्टेटिव् असेंबली'.

विधान [सं] न. रिष, ठहराउ, योजना.

विधायक [सं] वि. (१) स्थापना कंदडु, रचींदडु, ठाहींदडु (२) जोइजकी, आकारी, अमली.

विधारी [सं] वि. वेंसरु, मोतियुनि खे सोराख कंदडु.

विधि-धी [सं] पु. (१) नियमु, शास्त्रनि जी आग्या या रीति (२) काइदो, कानून, (इं) 'लॉ' (३) आग्या, हुकुमु (४) कमु करणु (५) रसम (६) रीति, ढंगु, डांउ (७) विधि, विधी, धर्मी कार्जु (८) ब्रह्मा (९) करमु, नसीबु, भागु (१०) कुमिरि, चूड़ लाइ सोराखु, डिसो 'कूसु'. विधिअंड न. सजो विश्वु. विधिकिकर पु. कर्मनि जो दासु-गुलामु. विधिग्राह्य वि. जाइजु. विधितत्त्व न. काइदेदानु. विधिनियम-(संहिता) पु.न. कानूननामो. विधिनिषेध पु. इन गाल्हि जो नियमु त फलाणी गाल्हि कजे ऐं फलाणी न कजे. विधिपरता स्त्री. जाइजु-वाजिबु हुअण जी हालति. विधिमंडळ न. कानूनदाननि जी मंडिली, कानून ठाहींदइ संस्था-सभा. विधि महाविद्यालय न. (इं) 'लॉ कॉलेज'. विधियुक्त वि. विधीअ सां, बा काइदे, रस्मी. विधिलिखित न. लेखु, भागु, लिख्यो, होवनिहार. विधिबत् क्रि.वि. विधीअ सां, विधीअ मूजिबि. विधिवाक्य न. शास्त्रनि जो वचनु. विधिशास्त्र न. इल्मु कानून, (इं) 'जुरिस्प्रूडन्स'. विधिसंमत वि. जाइजु. विधिज्ञ पु. काइदेदानु, (इं) 'लॉयर्', वकीलु.

विधु-धू [सं] पु. चंडु.

विधुर [सं] पु. रनडु, रनोडु, फुलांवन्तो.

विधुर [सं] वि. ऐबाइतो, अणपूरो, अधूरो.

विधूम [सं] वि. बिना दूहें.

विधेय [सं] न. (१) कानून मूजिबि गाल्हि (२) फर्जु.

विधेयक [सं] न. काइदे जो मसौदो या बिलु, (इं) 'बिल'.

विध्वंस [सं] पु. तबाही, नासु, नासता. विध्वंसक वि. तबाही कंदडु. विध्वंसणे स.क्रि. तबाही-बर्बादी करणु.

विन-ना श.अ. बिना, सवाइ.

विनग्न [सं] वि. नंगो, उघाडो.

विनट [सं] पु. (१) प्रेमु, चाहु (२) दोस्तु, यारु, अजीजु.

विनटणे अ.क्रि. (१) मगनु-महू थियणु (२) नचणु, मौज करणु.

विनत [सं] वि. (१) झुकियलु, निजडियलु (२) निमाणो, हलीमु.

विनति, विनती [सं] स्त्री. (१) वेनती, अर्जु (२) नम्रता, हलीमाई. विनतिव्याज न. प्रार्थना-वेनतीअ जो बहानो.

विनय [सं] पु. निजडत, नम्रता, हेठाहीं. विनयभंग पु. ईजाउ रसानी, हथ विझणु. विनयशील, विनयी वि. निमाणो.

विनवणी [सं] स्त्री. वेनती, अर्जु, प्रार्थना, मिन्थ, आजी नीजारी. विनविणे स.क्रि. वेनती-अर्जुकरण, मिन्थ करणु, ब्राझाणु.

विनवणे अ.क्रि. कंझणु.

विनष्ट [सं] वि. नासु थियलु या कयलु.

विना [सं] श.यो.अ. बिना, खां सवाइ. विनाकारण क्रि.वि. अजायो, नाइकु, हरू भरू, बे सबब.

विनायक [सं] पु. (१) गणेशु (२) गरूडु.

विनाश [सं] पु. नासु, नासता, तबाही. विनाशकाले विपरीत बुद्धि गोह खे जइहिं खुटी खणे, तइहिं गोल्हे शिकारियुनि जा घर. विनाशी वि. विनासी, नासु थींदडु.

विनास [सं] वि. बे नको, रे नको.

विनिगम [सं] पु. निश्चो, इरादो.

विनिमय [सं] पु. डे वठु, अदिला बदिली, मटा सटा, वटो, (इं) 'एक्स्चेंज'. विनिमय वि. मंटाइण जहिडो.

विनियम [सं] पु. नियमु, काइदो, कानून.

विनियुक्त [सं] वि. मुकररु कयलु. विनियोग पु. (१) मुकररी (२) बंदोबस्तु, योजना.

विनीत [सं] वि. (१) निमाणो, हलीमु (२) नियम जो पालनु कंदडु (३) पडहियलु गडहियलु.

विनेता [सं] वि. नेता, अगुवानु, संहों, रहबर.

विनोद [सं] पु. दिलि विंदुर (२) मज़ाक (३) चर्चो, खिल.

विनोदास्पद न. मज़ाक जहिडो, चर्चे जहिडो, खिल

जहिडो. विनोदी वि. (१) मज़ाकी, खिलाईदडु (२)

दिलि विंदुराईदडु.

विन्मुख [सं] वि. (१) मुंहं फेरायलु (२) बरिखिलाफु (३)

शिशिदरि, मुंशियलु (४) लज़ी, फिको, शर्मिंदो,

पिशेमानु.

विन्यस्त [सं] वि. रखियलु, ठाहे रखियलु.

विन्यास [सं] पु. (१) अनामत, धरावत (२) ठाहु, बंदोबस्तु,

सठो (३) बयानु, इजहार (४) बातरीब रचना.

विपत्ति-त्ती [सं] स्त्री. विपत्ति, मुसीबत, आपदा.

विपत्तीक [सं] वि. रनडु.

विपद्य [सं] पु. बुरो रस्तो, खराबु रस्तो.

विपदा स्त्री. आपदा, मुसीबत.

विपन्न [सं] वि. (१) मुसीबत में फायलु (२) अभागो,

मिस्कीनु.

विपरिणमन [सं] न. फर्कु, तब्दील.

विपरीत [सं] वि. (१) खिलाफु, विरुध (२) उल्टो, उबतो

(३) बेकाइदे. विपरीत संवेदन न. कूडो खयालु, भमु

विपरीत ज्ञान न. कूडो ग्यानु. विपरीतार्थ पु. मुखलिफु

मतिलबु, उबतोसुबतो अर्थ. विपर्यय पु. (१) भुल,

चूक, गलतिफहमी (२) बरिखिलाफी, मुखलिफति,

इखतलाफ, उल्टेपिणो. विपर्यस्त वि. (१) उबतो,

उबतो, हिक जो बियो (२) अजबु (३) फिरियलु.

विपर्यास पु. (१) गलति फहमी, उबतो अर्थ (२)

उल्टेपिणो, मुखलिफति (२) तब्दील, फर्कु, फेरि घेरि,

चूक.

विपल [सं] न. पल जो सठियों हिंसो, सेकंड जी पंजादुई.

विपलाप [सं] पु. विरलाप, रोदनु राडो, दांहं, पार कडणु,

वाइ बेला.

विपसळ-ळा वि. हरकती, लुचो, शरारती, डिंगो.

विपसळो [सं] पु. आजारु, तकिलीफ.

विपक्ष [सं] पु. (१) दुश्मनु, रकीबु, मुखलिफु (२) बीअ
धुरि जो, बी धुरि, विरोधी पार्टी.

विपाक [सं] पु. (१) पूरो रखलु-पकलु हुअण जी हालति

(२) पूरी वाधि (३) नतीजो, अन्तु (४) मचण जी

क्रिया, (इं) 'फर्मेशन'.

विपादिका स्त्री. बिवाई, थधि जी फुरिडी.

विपारणे [सं] स.क्रि. बेलगामु थियणु, खेचिलो थियणु,

छुड्वागु थियणु.

विपाश [सं] वि. बंधनमुक्तु.

विपिन [सं] न. शंगु, बन.

विपुल [सं] वि. झझो, जामु, घणो, भरपूरि. विपुलता स्त्री.

घणाई, झाझ.

विप्र [सं] पु. (१) ब्राह्मणु (२) पैसो, धनु.

विप्रकर्ष [सं] पु. मुफासिलो, दूरी. विप्रकृष्ट वि. दूरि, परे,

डूराहों.

विप्रतिपत्ति [सं] स्त्री. मतभेदु, वीचारनि-मतनि जो

वादविवादु.

विप्रलंभ [सं] पु. (१) ठगी, दोखो (२) झेडो (३) साहित में

श्रृंगार रस जो किस्मु-विछोडो, प्रेमियुनि जो विछोडो,

विरहु.

विप्रलाप [सं] पु. (१) रडियूं वाका, गुलगुलो (२) बक बक,

बड़ि बड़ि, यखी.

विप्रिय [सं] वि. नापसंदि, न वर्णदडु.

विफल-ळ [सं] वि. निष्फलु, अजायो.

विबुध [सं] पु. (१) अमरु (२) ग्यानी, विद्वानु.

विबोध [सं] पु. सुजागी, जागु.

विभक्त [सं] वि. (१) जुदा, धार, अलगि (२) भगलु (३)

बुरो भगनु.

विभक्ति, विभक्ती [सं] स्त्री. (१) जुदा-धार हुअण जी

हालति (२) भावो, हिंसो, पती (३) मतिलबु,

इरादो, तात्पर्जु (४) विभक्ती, हालति (ग्रामर में).

विभग्न [सं] वि. भगलु टुटलु, नासु थियलु.

विभजनीय [सं] वि. भाडा-हिंसा-टुकर करण जोगो.

विभव [सं] न. (१) शानुशौकत, भागु, धनु दौलत (२)

महानता, बडाई, बुलंदी.

विभाग [सं] पु. (१) विभागु, भाडो, हिंसो, (इं) 'डिवीज़न'
(२) बाबु, टुकर (३) खातो, (इं) 'ब्यूरो'. विभागणी
स्त्री. विरहाडो, विरहासत, भाडन करणु. विभागणे
स.क्रि. हिंसा करणु, भाडन करणु. विभागित वि.
विरहायिलु, हिंसा कयलु. विभागीय वि. भाडे-हिंसे
जो, (इं) 'डिवीज़नल'. विभाजक पु. वंडीदडु, हिंसा
कंदडु. विभाजन न. विरहाडो, विरहु, भाडो, हिंसो.
विभाज्य वि. विरछ जोगो, विरछाडतो, विराहण
जोगो. विभाज्यता स्त्री. तक्सीम पज़ीरी, (इं)
'डिविज़िबिलिटी'.

विभाजा [सं] पु. नासता, नासु.

विभाङणे स.क्रि. (१) शिकस्त डियणु, खटणु (२) नासु
करणु.

विभाव [सं] पु. विभाउ, मन में 'रसु' पैदा कंदडु गाल्हि,
कविता लिखण जे जजूबे जो कारणु.

विभावन-ना [सं] न.स्त्री. (१) वीचारु, जाच, खोच (२)
कल्पना, तर्कु, भावना, ज्ञाण, समुझ. विभावनीय वि.
(१) वीचारु करण जोगो, खोजना करण जोगो (२)
कल्पना करण-समुझण जोगो.

विभावसु [सं] पु. बाहि.

विभाषा [सं] स्त्री. बियो उपाउ-चारो.

विभिन्न [सं] वि. (१) भाडन-टुकर कयलु (२) फैलायलु,
टेडे पखेडे छडियलु (३) गडियलु (४) जुदा जुदा
किस्मनि जो, गुनागूनि.

विभीषणकाल-वेला [सं] पु.स्त्री. मुसीबत जो वक्तु, अशुभ
वक्तु, डुखी वेल.

विभू [सं] पु. प्रभू, ईश्वर. वि. उत्तमु, बलवानु.

विभू [सं] पु. (१) सेना-फौज जी रचना, ब्यूहु (२) मन्सूबो,
सिट (३) रचना, कमु.

विभूत-ति-ती [सं] स्त्री. (१) भस्म, रख, भसम (२) शानु
शौकत, रेल छेल, झझाई, जसु, शोभा (३) ईश्वर जो
अन्धु, महानु पुरुषु, अज़लौ शख्सु, पुबवानु शख्सु.

विभूषण [सं] न. अलंकार, जेवरु, गृहणो. विभूषित वि.
सींगारियलु, सुहिणो बणायलु.

विभेद [सं] पु. भेदु, जुदाई, अलगि करणु. विभेद्य वि. जुदा

थियण जोगो.

विभ्रम [सं] पु. (१) भ्रमु, मूंझारो (२) चुक, डोहु, भुल,
गलित्ती (३) मकर, छलु वलु, नाजु नखिरो.

विमत [सं] वि. नापसंदि, उबताडि, खिलाफि. विमती स्त्री.
नापसंदी वि. (१) मति मारियलु (२) चरियो.

विमनस्क, विमना [सं] वि. (१) बे मनो, अशांति मनु,
उदासु (२) बेज़ारु, मुंघलु.

विमर्दन [सं] न. (१) रगड़, महिट, कुटणु, लताइणु (२)
नासु, मारे छडणु.

विमर्श [सं] पु. (१) सुलाह, वीचारु, गोल्हा, गौरु, पहु डहु,
सोचु वीचारु (२) छंडछाण.

विमल-ळ [सं] वि. (१) निर्मलु, साफु पवित्रु, शुधि (२)
शुभु.

विमा [फा] पु. (१) वीमो, (इं) 'इन्शुअरन्स'. विमा
उत्तरविणे वीमो भरणु. विमापत्र न. वीमेनामो,
'पॉलिसी ऑफ इन्शुअरन्स'.

विमाता [सं] स्त्री. बिमाति, लगी माउ, माटेजी माउ.

विमान [सं] न. विमानु, हवाई जहाजु. विमानघर न. हवाई
जहाजनि जो मनहु, (इं) 'हइंगर'. विमानतळ न.
हवाई अडो, (इं) एअर पोर्ट. विमानमार्ग पु. हवाई
रस्तो, (इं) 'एअर लाईन्'.

विमार्ग [सं] पु. बुरो-खराबु रस्तो, बेलगाम हलति.

विमुक्त [सं] वि. आज़ादु, खुलियलु, बंधन खां मुक्तु थियलु.
विमुक्ती स्त्री. आज़ादी, मोखु, छोटिकारो, मोकल.

विमोचन न. छोटिकारो, मुक्ती, निजात.

विमुख [सं] वि. (१) मुंह मोडियलु, पुठीरो (२) विरुधु.

विमोचन, विमोक्षण [सं] न. छोटिकारो, मुक्ती.

वियुक्त [सं] वि. धार-जुदा-अलगि कयलु, विछुडियलु.

वियुक्ति-ती [सं] स्त्री. फर्कु, तफ़ावतु, घटिवघाई, कटपाछी
(हिंसाबु).

वियोग [सं] पु. (१) जुदाई, विछोडो, विरहु, बिरहु (२)
कट (हिंसाबु). वियोजक वि. कट करण जो अंगु, जुदा
कंदडु. वियोजन न. जुदा करणु, जुदाई, विछोडो.

विरक्त [सं] वि. विरक्तु, वैरागी. विरक्ती स्त्री. विरक्ती,
वैरागु.

विरंग [सं] वि. बे रंगु, फिको, फिटलु.

विरंगुळणे अ.क्रि. (१) दिलि विंदुराङ्गु (पंहिंजी), पाणु विंदुराङ्गु (२) कमु कंदे थोरी साही पटणु. विरंगुळा पु. (१) दिलि विंदुर (२) फरहत, आरामु, आसाइश (३) आलसु.

विरघळणे [सं] अ.क्रि. (१) गुरणु (पाणीअ वगेरह में) (२) विधिरणु, रिजणु (३) पधिरिजणु (दिलि), दिलि भिजणु, थघो थियणु.

विरचणे [सं] स.क्रि. ठाहिणु, ठाहे जोडे रखणु.

विरंची [सं] पु. ब्रह्मा.

विरज [सं] वि. साफु, शुधि, अच्छे.

विरजण [सं] न. संबाणु (इही जमाइण लाइ), संबाणु.

विरजण घालणे (१) इही जमाइणु, संबाणु विज्ञणु,

संबाणु (२) खीर में भूरी विज्ञणु, कमु बिगाइणु.

विरजण पडणे कमु बिगिइणु, रंग में भंगु पवणु.

विरजणे अ.क्रि. (१) इही ठहणु (२) झेडो दूरि थी

खीरु खंडु थियणु (३) फिट्ठाइणु (खीरु).

विरंजणे [सं] अ.क्रि. संहणु.

विरंजन [सं] न. रंगु कडी छडणु, अच्छे करणु, (इं) 'ब्लीचिंग'.

विरजाहोम [सं] पु. सयापु वठण वक्ति करण जो हवनु-होमु.

विरह स्त्री. अधु डीहूं.

विरहणे अ.क्रि. सरीर ते दाणि-दाणि थियणु-खारस थियणु.

विरहणे, विरहणे [सं] अ.क्रि. सलो फुटणु.

विरणे [सं] अ.क्रि. (१) गुरणु, रिजणु, , पधिरिजणु (२) चुइणु (कपिडो), खुसणु (३) भिजणु (दिलि) (४) भुरणु (५) शांति-तृप्ति थियणु (६) टाकोडो पवणु (७) दिलि खजणु.

विरत [सं] वि. (१) रुकियलु, बीठलु, बंदि थयलु (२) वैरागी, निर्मोही. विरती स्त्री. (१) बंदि थियण-बीहण जी क्रिया (२) वैरागु.

विरथ [सं] वि. रथ खां सवाइ, बिना रथ, रथ तां लथलु.

विरपणे स.क्रि. कख या रज कढणु.

विरंबणे [सं] अ.क्रि. लजी थियणु, खिखो विखो थियणु,

फिको थियणु.

विरमणे [सं] अ.क्रि. (१) थोरो तरिसणु, साही पटणु (२) बंदि थियणु.

विरमणे [सं] अ.क्रि. लजी थियणु, फिको थियणु.

विरल-ळ [सं] वि. (१) छिडो, पटिरो, पटिडो (२) छिडो, परे परे (३) अणलभु, विरलो (४) खुयलु. विरलागत वि. विरलो, गैरि मज्मूली, इतफाकी. विरलणे अ.क्रि. खुसणु, तंदू तारा थियणु, इहयूं निकिरणु.

विरविरीत वि. हिलिडो, खुयलु, तंदू तारा थियलु, पुराणो (कपिडो).

विरस [सं] पु. दिलि शिकस्ती. वि. (१) बे सवादी, फिको (२) रुखों, खुशकु (३) बे मनो, उदासु, शिकस्तो. विरसणे अ.क्रि. दिलि शिकस्तो थियणु, नाउमेदु थियणु.

विरह [सं] पु. बिरहु, विरहु, विछोडो, जुदाई, विरह जो दुखु. विरहज्वर पु. बिरह जो बुखारु. विरहाग्नी पु. बिरह जी बाहि. विरहिणी स्त्री. विछुडियल, वियोगिणि. विरही पु. विछुडियलु, वियोगी.

विरहित-हीत [सं] वि. वांजियलु, खाली, रहित, हीणु, ऊणो, बिना, खां सवाइ.

विरळा [सं] वि. विरलो, अणलभु. क्रि.वि. विरले, इतफाक सां.

विराग [सं] पु. वैरागु. विरागी वि. वैरागी.

विराजणे [सं] अ.क्रि. संहणु, सुहिणो नजूरि अचणु. विराजमान, विराजित वि. संहदडु, सुहिणो.

विराट [सं] पु.न. विश्वव्यापी, ईश्वरस्वरूप, ईश्वर, तेजु. वि. आलीशानु, शाही, तमामु वडो.

विराण, वैराण वि. वैरानु, उजिडियलु.

विराणी स्त्री. (१) विछुडियल औरत (२) विछोडे जो गीतु.

विराम [सं] पु. (१) आरामु, साही, आसाइश (२) बंदि थियणु, बीहणु (३) अन्तु, नासु (४) पूरो दमु, बीहक जी निशानी (ग्रामर में). विरामचिन्ह न. बीहक जी निशानी (ग्रामर में), पूरो दमु.

विरि [सं] स्त्री. वीर्यु, तेजु, बलु.

विरुद्ध [सं] वि. विरुधि, बरिखिलाफु, विधिनु विस्संदडु,

मुखालिफु, उबताडि.

विरु [सं] न. वेरु, दुश्मानी. वि. उबताडि, बरिखिलाफु.

विरुढणे [सं] अ.क्रि. (१) वघणु, वडो थियणु (२) सलो फुटणु. विरुढी स्त्री. (१) वाघि (२) सलो, अंकुर.

विरूप [सं] वि. (१) बदिसूरत, बदिजेबो (२) जुदा, धार, निरालो.

विरुपाक्ष [सं] पु. शंकर.

विरेक [सं] पु. (१) दस्त, जुलाबु (२) टोरो, काकूसु. विरेचन न. (१) जुलाबु, दस्त (२) काकूसु अचण जी दवा.

विरोध [सं] पु. (१) विरोधु, बरिखिलाफी, मुखालिफत (२) फर्कु. विरोधभाव पु. वेरु. विरोधाभास पु. ज़ाहिरु उबती पर हकीकत में सहीह गालिह, तज़ाद, विरोध जो आभासु, (इं) 'पड्राडॉक्स'. विरोधी वि. विरोधु कंदडु, बरिखिलाफु, मुखालिफती.

विलग [सं] वि. (१) अलगि, धार, जुदा (२) अण ठहकंदडु, बे मेलो. पु.न. (१) विड, खामी, ऐबु, कमी (२) तकिलीफ. विलगणे अ.क्रि. परे थियणु, गाइबु थियणु.

विलग्न [सं] वि. जुडियलु, गुंडियलु, चंबुडियलु.

विलज्ज [सं] वि. निर्लजो, बेशर्मु, बेइयाज.

विलपणे [सं] स.क्रि. विरलाप करणु, रूअणु.

विलंब [सं] पु. देरि. विलंबित वि. देरि थियलु, सीडियलु.

विलंबी वि. देरि विसंदडु, गेसरि कंदडु.

विलय [सं] पु. (१) अन्तु, नासु, परलड, कयामत (२) देरि, वेछो.

विलसणे [सं] अ.क्रि. (१) चिमिकणु, बहिकणु, सूंहणु (२) हलति हलणु, रांदि करणु. विलसित वि. (१) चिमिकंदडु, सूंहंदडु (२) नज़रि ईदडु. न. (१) सूंह, चमक (२) रांदि, लीला.

विलक्षण [सं] वि. (१) अजीबु, गैरि खाजी, गैरि मअमूली (२) निरालो.

विलाप [सं] पु. विरलापु, रोदनु राडो, ज़ारी, वाइवेला, ओसार. विलापणे अ.क्रि. विरलाप करणु, पार कडणु, ओसारणु.

विलायची स्त्री. इलाइची, फोटो-फोटा.

विलायत [अ] स्त्री. (१) विलाइत-इंग्लैंड-यूरपु (२) पंहेजो मुल्कु (३) प्रान्तु, परगिणो. विलायती वि. (१) विलाइती, यूरप जो (२) टिणकु-टिणिगु, चालाकु, डिंगो (२) परडेही. विलायती कोंबडा पु. फीलुमुर्गु, गिनी मुर्गु. विलायती गवत न. रुश्को, रिश्को. विलायती मूग पु. बेही मुड. विलायती बांगी स्त्री. टमाटनि जो वणु-बूटो. विलायती बांगे न. टमाटो.

विलास [सं] पु. (१) खेलु, रांदि (२) बिलासु, ऐशु इशरत (३) नाजु नखिरो. विलासिनी स्त्री. विलासी औरत, नखिरेली. विलासी वि. (१) बिलासी, आरामु पसंदि, अयाशु (२) रांदि जो शौकीनु.

विलीन [सं] वि. (१) रिजियलु, गरियलु (२) समायलु (३) गडिजी वियलु. विलीनीकरण न. समाए छडणु.

विलेप-न [सं] पु.न. (१) लाइणु, लगाइणु, मखणु (लेपु) (२) सुरहाणि, सरीर ते लाइण जो लेपु-सुरहो लेपु.

विलोकणे [सं] स.क्रि. डिसणु. विलोकन न. डिसण जो कमु. विलोकनीय वि. डिसण जहिडो.

विलोम [सं] वि. उबतो, उल्टो, खिलाफु.

विलोल वि. चंचलु.

विल्हा-ल्हे पु.स्त्री. (१) भाडो, हिंसो, खातो (२) दर्जो, किस्मु (३) प्रान्तु, परगिणो. विल्हे करणे-लावणे (१) निबेरो करणु (२) लिखणु. विल्हेस लावणे (१) हुवाले करणु, बिलो करणु (२) तरितीब सां रखणु. विल्हेवाट स्त्री. (१) फैसिलो, निबेरो (२) बंदोबस्तु (३) नेकालु, उकलाउ (४) उडाउ, बिलफुज्ली. विल्हेवार क्रि.वि. बातरितीब, सिल्सिलेवारि. विल्हेवारी स्त्री. तरितीब, सिल्सिलो, दर्जेबंदी, छांट, छांड.

विल्हाळ [सं] वि. (१) दुख-दर्द भरी (कहाणी) (२) अशुभु गाल्हाईदडु, निदेरो, निभागो, बदिसोणो, मनहूसु. विल्हाळक स्त्री. गहिपी, गहपिह, किर्किरि. वि. अजायो. विल्हाळणे स.क्रि. (१) गहिपी-किर्किरि करणु (२) मन में सदाई अशुभु वीचार आणणु.

विवंचणे [सं] अ.क्रि. (१) वीचार करणु, सोचणु (२) तश्रीह करणु (३) फर्जु करणु (४) चिन्ता-सोचु करणु. विवंचना स्त्री. (१) सोचु, चिन्ता, फिकिर (२)

ऊन्हो वीचार, गौर (३) चूड.

विवज [सं] न. समुझाणी, तशरीह.

विवदणे [सं] अ.क्रि. (१) बहिसु करणु, विडहणु (२) साराह करणु.

विवर [सं] न. (१) टुंगु, बिरु, खालु (२) गार, गुफा (३) बयानु, तशरीह.

विवरण [सं] न. (१) तपसीलु, बयानु, तशरीह, कैफियत, वजाहत (२) टीका, समुझाणी, व्याख्या. विवरणपत्र न. कैफियतनामो, बयानी. चिटो. विवरणे स.क्रि. (१) समुझाङ्गु, खोले बुधाङ्गु, व्याख्या-टीका करणु (२) वीचार करणु.

विवर्ण [सं] वि. रंगु लही वियलु, फिटलु, फिको.

विवर्त [सं] पु. (१) फेरो, चकर (२) कुनु (३) भ्रमु, वहमु. विवर्तन न. घुमणु, भिरमणु.

विवर्धन [सं] न. वाधि, वडो थियण जी क्रिया. विवर्धक पु. (इं) 'अइम्लीफाई'.

विवश [सं] वि. बे वसि, मेथाजु.

विवसन, विवस्त्र [सं] वि. नंगो.

विवसा [सं] पु. कमु, धंधो.

विवस्वत, विवस्वान [सं] पु. सिजु.

विवळणे अ.क्रि. डिसो 'विळळणे'.

विवक्षा [सं] स्त्री. (१) गाल्हाङ्गु जो मतिलबु-इरादो-मुराद-मन्वा (२) इछा, मक्सुदु (३) बयानु. विवक्षित वि. (१) घुरिबलु, चाहियलु (२) खासि, मख्सूसु, अहमु, अजलॉ.

विवाद [सं] पु. (१) बहिसु, बहिसु मुबाहिसो (२) झगिडो. विवाद वि. बहिसु जोगो, जेरि तकिरार.

विवार [सं] पु. वधाउ, उपटार, विस्तार, फैलाउ.

विवास [सं] पु. जिलावतनी, नेकाली.

विवाह [सं] पु. विहांउ, वियाहु, शादी. विवाहणे अ.क्रि. शादी करणु, स.क्रि. शादी कराङ्गु. विवाहमेळ पु. शादीअ जो मोक्षो-कार्जु. विवाहित वि. (१) परिणियलु, शादी कयलु. विवाही पु. सेणु. विवाह्य वि. शादीअ लाइकु.

विविक्त [सं] वि. (१) निजो, संधाइतो (२) धार, जुदा,

अलगि, निवेकिलो.

विविदिषा [सं] स्त्री. जाणण जी इछा.

विविध [सं] वि. भांति भांति जो, जुदा जुदा किस्मनि जो, मुरकबु. विविधवैराशिक न. पंज रकिमी (हिंसाबु). विविध भागाकार पु. मुरकबु वंड. विविध मिळवणी स्त्री. मुरकबु जोडु. विविध वजाबाकी स्त्री. मुरकबु कट.

विवृत [सं] वि. खुलियलु, खोले समुझायलु, बयानु कयलु.

विवृत्ति-ती [सं] स्त्री. समुझाणी, तशरीह, खोले समुझाङ्गु.

विवेक [सं] पु. (१) विवेकु, चडे मठे जो वीचार, बुधी (२) साजाह, समुझ, अकुलु, इमृतियाजु, जमीर. विवेकवादी वि. बुधीवादी, तर्कवादी. विवेकहीन वि. अविचारी, वीचार न कंदडु. विवेकक्षम, विवेकी वि. सुबुधु, सियाणो, अकुलाणो.

विवेचक [सं] वि. वीचार-छंडछाण कंदडु, शारहु.

विवेचन [सं] न. (१) तशरीह, शरअ, समुझाणी (२) चडीअ तरह वीचार, छंडछाण. विवेचनीय वि. परिखण-वीचार करण जोगो, समुझाणीअ या तशरीह लाइकु.

विबल-ळ [सं] वि. (१) व्याकुलु, दुखी, बेचैनु (२) मुंघलु, परेशानु, पिशेमानु. विबळणे अ.क्रि. व्याकुलु थियणु, कंझणु.

विशंक [सं] वि. (१) बे भजो, बे बाकु (२) बे शकि.

विशकल [सं] वि. भगलु, टुटलु, टुकर टुकर थियलु. विशकलन न. भगणु, टुकर या हिंसा करणु.

विंशति-ती [सं] वि. वीह (२०).

विशद [सं] वि. (१) साफु, निर्मलु (२) जाहिर (३) खुलियलु, वसीउ, कुशादो (४) चिटो नजरि ईदडु (५) सुहिणो (६) पधिरा, आशिकार.

विशरण [सं] न. किनो थियणु, सङ्गु, नासु.

विशाखा [सं] स्त्री. सोरहों नखत्रु.

विशाप [सं] वि. पाराते-सिराप खां छोटिकारो मिलियलु, सिराप खां मुक्तु थियलु.

विशांपति-ती [सं] पु. राजा.

विशारद [सं] वि. विद्वानु, माहिर, निपुण, गोहर, काबिलु,

आलिमु.

विशाल-छ [सं] वि. विशालु, अलीशानु, शाही, तमामु वडो, वेकिरो. विशालकोन पु. वेकिरो कुंड (जामेट्री).

विशालस्कंध वि. वेकिरिनि कुल्हनि वारो (शख्स).

विशिख [सं] पु. (१) बाणु, तीरु (२) यवनु (३) अंग्रेजु. वि. चोटीअ बिना.

विशिष्ट [सं] वि. (१) खासि (२) गैरिमअमूली (३) उत्तमु, मुख्यु (४) मखसूसु. विशिष्ट उष्णता स्त्री. मखसूसि गरिमी, (इं) 'स्पेसिफिक हीट'. विशिष्ट गुरुत्व न. वज्रनु मखसूसु, (इं) 'स्पेसिफिक ग्रइविटी'

विशी वि. वीहनि सालनि जी उमिरि.

विशीर्ण [सं] वि. किनो, सडियलु, भगलु, टुटलु, छेहूं छेहूं थियलु.

विशुद्ध [सं] वि. शुधि, निर्मलु, घोटलु, पवित्रु. विशुद्धि स्त्री. सफाई (२) पाकाई, पवित्रता (३) सचाई, सुपति, बे ऐबु हुअण जी हालति.

विशृंखल [सं] वि. (१) आज़ादु, छुड्वागु (२) बे तरितीब.

विशेष [सं] पु. (१) गैरिमअमूली गुण-निशानी (२) खासि गालिह या शख्सु (३) फरकु (४) खासियत. वि. (१) विशेषु, खासि (२) निरालो, नियारो, गैरिमअमूली. विशेषांक पु. खासि पर्चो (अख्बार जो). विशेषगुण पु. खासियत, सिफत. विशेषण न. (१) फरकु (२) अलगि, बियो (३) सिफति (ग्रामर में). विशेषतः, विशेषेकरून क्रि.वि. खासि करे. विशेषनाम न. इस्मु खासि (ग्रामर में). विशेषज्ञ पु. कहिं खासि गालिह या हुनर वगैरह में माहिर, (इं) 'स्पेशिअलिस्ट'. विशेषज्ञान न. ब्रह्मग्यानु. विशेष्य न. उहो इस्मु जहिं सां सिफत लगे.

विशोक [सं] वि. दुख खां छुटल, शोक रहित.

विशोधित [सं] वि. शुधि-साफु कयलु.

विशोपक [सं] वि. वीहों हिंसो-अन्धु.

विशोभित [सं] वि. न संहंदडु, अण सहंदो, बे डोलो, बे वडो.

विश्रंभ [सं] पु. (१) विश्वासु (२) दोस्ती (३) राजु, गुब्बु. विश्रंभालाप पु. विश्वास ऐं प्रेम सां बुधायल मन.जूं गाल्हयूं.

विश्रांत [सं] वि. कम-पोरिहथे खां आजो थियलु, आरामु कंदडु, थकलु.

विश्रांती [सं] स्त्री. (१) आरामु (२) दिलि विंदुर, विंदुर जो ज़रीओ (३) पछाडी, मोखु.

विश्राम [सं] पु. विसरामु, आरामु, आराम जी जगुह. विश्रामणे अ.क्रि. आरामु करणु. विश्रामगृह न. आरामघर, (इं) 'रेस्ट हाऊस्'. विश्रामघास न. आराम जी जगुह.

विश्रुत [सं] वि. मशहूर, नामी, नांव चड्हियो, नालेरो. विश्रुती स्त्री. मशहूरी, नामसु.

विश्लेष [सं] पु. (१) जुदाई, विछोडो, बिरहु (२) जुदा-अलगि करणु, छांट (३) कट पाछी, पाछी (हिंसाबु), (इं) 'डिफरन्स्'. विश्लेषण न. कहिं गडियल शैडु खे अलगि करणु, छंड छाण, छांट, तफरीक करणु, तर्कीब, (इं) 'अइन्डुलिसिस'.

विश्व [सं] न. विश्व, दुनिया, संसार, जगु, विसु. विश्वकर, विश्वंकर पु. सिरिष्ठी रचींदडु, ब्रह्मा. विश्वकर्मा पु. (१) ब्रह्मदेव जो पुटु ऐं देवताउनि जो कारीगर-वाढो (२) होशियारु कारीगर. विश्वकारण न. ब्रह्मा, सिरिष्ठी रचींदडु. विश्वकोश पु. विश्वकोशु, दुनिया जे सभिनी विषयनि जो ग्यानु-जाण डींदडु ग्रंथु, (इं) 'एन्साइक्लोपीडिआ'. विश्वजीवन न. दुनिया जो प्राणु-जिंदगी, ईश्वर. विश्वनेत्र न. दुनिया जी अखि, ईश्वर. विश्वंभर पु. दुनिया जी पालना कंदडु, ईश्वर. विश्वभेषज न. सुंदि. विश्वविद्यालय न. 'यूनीवर्सिटी'. विश्वव्यापी वि. हर हंधि हाजुरु नाजुरु, ईश्वर. विश्वसाक्षी वि. सारे जगुत खे डिसंदडु, ईश्वर. विश्वसुंदरी स्त्री. (इं) 'मिस् यूनीवर्स'. विश्वतः क्रि.वि. सभिनी हंधि, हर हंधि. विश्वक्षू पु. परमेश्वर. विश्वेश पु. जगुत जो मालिक, ईश्वर.

विश्वसनीय [सं] वि. विश्वासजोगो, अअतिबारु करण लाइकु, ईमानदारु, सचो, पतिवन्तु, पतिवारो, मअतबरु. विश्वस्त वि. विश्वासु रखियलु. पु. अमानतदारु, संभाल कंदडु, कहिं शख्स या संस्था जे जाइदाद जी हिंफाजुत कंदडु, (इं) 'ट्रस्टी'. विश्वस्त

मंडळ न. (इं) 'ट्रस्ट'.

विश्वा, विस्वा [सं] पु. वीहों हिसो. अठराविश्वेदारिद्र्य न. कंगालाई, बेहदि गरीबी.

विश्वास [सं] पु. (१) विश्वासु, अञ्जितबारु, वेसाहु (२) सर्धा. विश्वासघात पु. विश्वासघातु, ठगी, दोलाबु. विश्वासघातक-की वि. विश्वासघातु कंदडु, ठगु. विश्वासणे स.क्रि. विश्वासु करणु-रखणु. विश्वासू वि. विश्वासी, सचो, ईमादारु. विश्वासी वि. भरिवसे जो, विश्वासु रखंदडु.

विष [सं] न. विहु, विखु, ज़हर. विषाची-परीक्षा पाहणे तमामु वडी हिमथ करणु, जोखे जो कमु करणु. विषकंठ पु. शंकरु. विषघ्न वि. ज़हरमारु, उतारो, तिरयाकु, ज़हर जो असरु लाहींदड. विषद वि. ज़हरु डींदडु. विषप्रयोग पु. विहु डियणु, विहाटणु. विषयुक्त वि. विहु गाडुओं. विषवल्ली स्त्री. (१) ज़हरी वलि (२) दुष्ट-हासिदु.

विषकट [सं] वि. शाही, परबत जेडो, हद खां वधीक वडो.

विषण्ण [सं] वि. उदासु, मायूसु, दुखी, उबाणको. विषण्णता स्त्री. उदासी, मायूसी.

विषम [सं] न. संकटु, मुसीबत, अडिचणि. पु. (१) मुदे जो बुखारु (२) भेदभाउ, फर्कु. वि. (१) बावंजिरो, आडो, घटि वधि, हेठि मये (२) उबतडि, विरुधि (३) डुखियो, तकिलीफ़ डींदडु (४) अण मटु, बे जोडु, लासानी (५) इकी (संख्या - १,३,५,७,९). विषम अपूर्णाक न. उबतो अणपूरु, (इं) 'इम्प्रापर फ़्रिक्शन्'. मि. ३/२, ६/५. विषमकणाकर्षण न. चीडुहु, चहटाउ. विषमकाल पु. फिरियलु वक्तु, मुसीबत, आपदा, डुखिया डींहं. विषमकोन पु. वेकिरी कुंड, (इं) 'ऑब्ज्यूज अड्गल' (जामेट्री). विषमचतुर्भुज न. अणपूरि पासनि वारो चौकुंडो (जामेट्री). विषमज्वर पु. मुदे जो बुखारु, (इं) 'टाइफ़ाईड'. विषमत्रिभुज न. अणपूरि पासनि वारो टिकुंडो (जामेट्री). विषमभाव पु. बुजु, साडु, वेरु, त्रियाई. विषमभुज त्रिकोण पु. अणपूरि पासो टिकुंडो (जामेट्री). विषम भोजन न. बे वक्तो रोटी खाइणु,

हिसाब सां खाधो न खाइणु. विषमवासना स्त्री. शहवत, कामवासना. विषयसंख्या स्त्री. इकी अंगु.

विषय [सं] पु. (१) विषय, (इं) 'सब्जेक्ट' (२) गाल्हि (३) कमु, फ़र्जु (४) पदार्थु, मालु, धनु (५) इरादो, मुराद, मक्सदु (६) शहवत, कामवासना, ऐशु आरामु (७) कर्ता, फ़ाइलु (ग्रामर में). विषयद्वार न. इंद्रिय, इंद्दी, हवास. विषय पत्रिका स्त्री. सिटाउ, कम जी विचूर, (इं) 'अजेंडा'. विषयबद्ध वि. कामी, शहवती, भोगी. विषयवासना स्त्री. कामवासना, शहवत. विषयसुख न. सरीरी सुखु, कामवासना जो सुखु, रतीसुखु. विषयोपभोग पु. जिस्मानी सुख डींदडु शयुनि जो इस्तिअमालु. विषयी वि. अयाशु, कामी, शहवती. विषयी श.यो.अ. जे बारे में, बाबति, बनिसिबति. विषयांतर न. गाल्हि बदल, मुखु गाल्हि छडे बी गाल्हि चवणु.

विषाण [सं] न. (१) सिडु (२) संघो, सुंघो, सूअर जो डिघो डंडु, कतिली.

विषाणू [सं] पु. विहु, ज़हर.

विषाद [सं] पु. विहु, ज़हर.

विषाद [सं] पु. (१) डुखु, अफ़िसोसु, निराशा (२) बुछां, किरभ, बे दिली. विषाद रोग पु. सौदाउ, खफ़काबु, दिलि हौलु. विषादणे अ.क्रि. दुखु-अफ़िसोसु थियणु, दिलि ते कटरु विहणु. विषादी वि. (१) दुखी, मायूसु, निरासु (२) बे दिलि, जल्दी तंगि-ककि थींदडु.

विषार [सं] पु. (१) विहु, ज़हर (२) ज़हर जो असरु. विषारणे अ.क्रि. (१) ज़हरु चड्हणु (२) दिलि ते कटु-कटरु विहणु. विषारी वि. विसिहरु, ज़हरी, विखिरु, विहुगाडुओं. विषालू-ळू वि. विखिरु, विसिहरु, ज़हरीलो.

विषु, विषू [सं] न. मेख ऐंतुल रासि जे शुरूआत वारो बिंदू. विषुव, विषुववृत्त न. खतुस्तवा, (इं) 'इक्वेटर'. विषुव न. पदु, जंहिं डींहं राति ऐं डींहं हिक जेडा थियनि, (इं) 'इक्विनॉक्स'.

विषूचिका [सं] स्त्री. वबा, कॉलरा.

विष्कंभ [सं] पु. सतावीहनि योगनि मां पहिरियों योगु.

विष्कम्भक पु. नाटक जे बिनि अंकनि जे विच में ईदइ उहो निज्जारो जंहिं जे द्वारा ईदइ घटना या बाक्कू जी सूचना डिनी वबे. बिनि अंकनि खे जोड़ींदइ निज्जारो.

विष्टप [सं] पु. भग्वानु.

विष्टभ [सं] पु. रोक, रुकावट, खंडकु, विघ्न, अड़िचणि.

विष्टा-ठा [सं] स्त्री. विष्टा, किरिप्ती, गूहुं.

विष्टी [सं] स्त्री. बेगरि में वहणु.

विष्णू [सं] पु. विष्णू भग्वानु. विष्णुनाभ पु. ब्रह्मा. विष्णुपद न. आकासु. विष्णुपदी स्त्री. गंगा. विष्णुरथ-बाहन पु.न. गरूडु. विष्णुची तीन पदे न. बिनि भिरुनि जे विच वारो हिसो.

विसकटणे स.क्रि. (१) डाहिणु, टेइणु-पखेइणु, फैलाइणु (२) उखेलणु, खूंघणु, फुल्हेरणु (३) रोलो विझणु, खललु जागाइणु, मूंझारो विझणु, गडिबडि करणु (४) खिंडेरणु (वार). विसकटाविसकट स्त्री. छिकताण, कश्मकश, मूंझारो, गंडु गोडु, रोलो, पसारो.

विसकणे अ.क्रि. विहकणु, विहुकणु (गांड़-मेंहिं जो खीरु बंदि थियणु). विसका वि. वहकियल, ठल्ली (गांड़).

विसकरणे [सं] स.क्रि. डिंसो 'विसकटणे'

विसकळणे स.क्रि. (१) पखेइणु, खिंडेरणु, डाहिणु (२) रोलो-मूंझारो पैदा करणु, खललु विझणु. विसकळीत वि. डथलु, पखिडियलु, बे तरतीब थियलु, बे सिजिलो. विस्कळीतपणा पु. बे सिजिलाई.

विसंगत [सं] वि. अणमेलु, बे जोडो, अण ठहकंदहु, बे तअलुकु, नामुवाफिकु. विसंगती स्त्री. अणमेलु, नामुवाफिकु, बे तअलुकी.

विसंच [सं] पु. बिगाडो, घोटालो, नासु.

विससणे अ.क्रि. चिइणु, गुसे में अचणु, उभामणु.

विसंधीकरण [सं] न. जुदा करणु, (इं) 'डिस्जंक्शन' (केमिस्ट्री).

विसप-ब [सं] पु. खारसि जी बीमारी, (इं) 'एक्जिमा'. डिंसो 'इसब'.

विसंब [सं] पु. आरामु, आसाइश.

विसंबणे, विसमणे [सं] अ.क्रि. (१) साही पटणु, आरामु करणु, वांदो विहणु (२) (कंहिते) भाइणु (३) छडे

डियणु (४) विश्वासु रखणु, ऐतिबारु करणु.

विसर [सं] पु. वेसरि, विसूझाई, भुलिजणु. विसर पडणे विसिरी वबणु. विसरण न. वेसरि, नासत. विसरणे अ.क्रि. विसरणु. स.क्रि. (१) विसारणु (२) गफिलस करणु, अलगुर्जाई करणु. विसरभोळा-ळ्या वि. वेसरिखाघो, वेसिरो. विसराळू वि. वेसरियो, वेसरिखाघो, वेसलो. विसरून क्रि.वि. वेसरि भोले में, गलितीअ सां.

विसर्ग [सं] पु. (१) त्यागु (२) मोकिलणु, पठणु (३) विसर्गु, अघ 'ह' जो निशानु (:) (मि. क.पदार्थ, निःसंशय).

विसर्जणे [सं] स.क्रि. (१) त्यागणु, तर्कु करणु, छडे डियणु (२) बरखास्त करणु, मोकिलाइणु. विसर्जन न. (१) त्यागु, तर्कु (२) मोकिलाणी, बरखास्तगी. विसर्जनक्रिया स्त्री. इखराजु. विसर्जित वि. (१) त्यागु-तर्कु कयलु, कदी छडियलु (२) बरखास्त कयलु, अलिविदाअ कयलु.

विसर्प पु. डिंसो 'विसब'.

विसबटा पु. आरामु, आयाइशु.

विसबणे, विसाबणे [सं] अ.क्रि. (१) आरामु करणु, दमु पटणु (२) साही पटणु (३) आलसु-सुस्ती थियणु (४) ठिरकणु.

विसबणे [सं] स.क्रि. िसाइणु.

विसंबाद [सं] पु. (१) अणमोलु, नामुवाफिकुत (२) फर्कु, जुदाई (३) इखिलाफु.

विसबाविसबी क्रि.वि. वारे वटी अ सां साही पटे.

विसविशीत वि. कूंअरो, गिल्हो, फिलिडो, फफसु.

विसळणे स.क्रि. आधारणु, धूअणु (बर्तनु).

विसार-रा पु. बयानो, पेशगी.

विसारणे [सं] स.क्रि. विसारणु, परे करणु.

विसावा [सं] पु. (१) आरामु, आसाइश (२) विंदुर (३) आराम जी जगुह.

विसाळ-ळा पु. साडु, इसदु.

विसुरा [सं] पु. (१) वीचारु, रायो (२) चमत्कारु, अजबु (३) भमु.

विसोळा [सं] पु. आखेरो.

विस्तर [सं] पु. (१) फैलाउ (२) अजाई डेधि, वधाउ (-करण). विस्तरणे अ.क्रि. (१) फैलिजणु (२) डेधि-वधाउ करणु.

विस्तव [सं] पु. बाहि.

विस्तार [सं] पु. (१) विस्तारु, फहलाउ, पसारो (२) वधाउ, डेधि (३) तपसीलु (४) संतान (५) वेकरि, पखेड (६) अवसरि. विस्तारणे अ.क्रि. पखिडणु, फैलिजणु, वघणु. विस्तारित वि. फैलियलु, तमामु वडो.

विस्तारी [सं] स्त्री. पातल.

विस्तृत [सं] वि. फैलियलु, तमामु वडो-कुशादो, वसीहु, तवील.

विस्तृती [सं] स्त्री. विस्तारु, वधाउ.

विस्फारित [सं] वि. फांटलु (वातु), खुलयलु (मुंह, अखियं).

विस्फोट [सं] पु. (१) फुरिडी, फूकिणो, फोफीडो (२) फाटी पवणु, फाटु. विस्फोटक तूल पु. झटि बरंदड कपह.

विस्मय [सं] पु. विस्मड्, अजीबु, तपिरसु, हैरत, अचिरजु. विस्मयजनक वि. अजीबु, अचिरज जहिडो. विस्मित वि. अजब में पियलु, हैरानु.

विस्मर [सं] पु. (१) वेसरि (२) गफिलत, भुल. विस्मरण न. वेसरि, विसिरणु. विस्मृत वि. विसिरियलु. विस्मृती स्त्री. (१) वेसरि (२) भुल, भ्रांती, गफिलत.

विस्मगंध [सं] पु. कचे मास जी बांस, सड़णजी-किनी बांस.

विस्वर [सं] पु. बे सुरो आवाजु.

विस्वाद [सं] वि. बे सवादी.

विहंग, विहंग, विहंगम [सं] पु. पखी. विहंगमदृष्टी स्त्री. सरसरी-मथाछिरी नजूर. विहंगममार्ग पु. (१) फौरन वैरागु वठण जो रस्तो (२) को कमु तुर्तु करण जो रस्तो. विहंगमावलोकन न. चौफेर मथां नजूर, सरसरी नजूर (-विज्ञणु), चश्मअंदाजु.

विहनन [सं] न. हत्या, हचा.

विहरण, विहार [सं] न.पु. (१) खेलु, रांदि, मौज, दिलि विंदुर (२) हवाछोरी, मजे सां धुमणु घतणु (२) बौध्द मठु (४) रहण जी जगह. विहरणे, विहारणे अ.क्रि. (१) खेडणु, पाणु विंदुराडणु (२) मजे सां धुमणु

फिरणु. विहारपथ पु. सैरगाहु. विहारी वि. (१) खेडंदहु, पाणु विंदुराईदहु (२) रंगीलो, मौजी, ऐशु पसंदु.

विहानो [सं] पु. विहांउ, शादी.

विहिणे स.क्रि. चवणु, बुधाडणु, उपदेशु करणु.

विहित [सं] वि. (१) कयलु (२) पैदा कयलु (३) रखियलु (४) मुकररु, तैड कयलु (५) जोगो, शास्त्रनि मूजिबि, जाडजु.

विहीण [सं] स्त्री. सेणि.

विहीन [सं] वि. रहित, खां सवाड्, बांजियलु, बिना.

विहीर [सं] स्त्री. विअड़ी, खूहु. विहीरवणी न. खूह जो पाणी.

विह्वल-ळ [सं] वि. डिसो 'विह्वल-ळ'.

विळ पु. (१) ब्रह्मा जो डीहुं (२) वक्तु, वेल.

विळखा [का] पु. (१) भाकुरु, बरक, भीडो (२) नांग जो वेड्हो, फासिणी, वंगु.

विळविळणे अ.क्रि. (कींए वांगे) सुरणु, फथिकणु, चुरणु पुरणु.

विळविळीत वि. कूअरो, फिलिडो, गिल्हो, चिपो, चिकारो.

विळा [का] पु. डाटो.

विळी [का] स्त्री. भाजियूं कटण-वढण जो कातु.

विज्ञा [सं] स्त्री. नजूर, डिसणु, नजूरदारी, निहार.

विक्षिप्त [सं] वि. (१) फिटी कयलु (२) पखिडियलु, उखिलियलु (३) भौरीअ खाघो, अजीबु, चरबडु, पागलु, सौदाई, पूरालो.

विक्षेप [सं] पु. (१) (मथे) हेडाहुं फिटी करण जी क्रिया, उछिलाडणु (२) मन जो मंझारो, पिशेमानी, मतियूं मुंझणु, हैरानी, सौदाउ (३) रुकावट, खंडकु विघ्नु (४) ग्रह जी वेकिराई. विक्षेपमार्ग पु. विखषेप मार्गु. विक्षेपवृत्त न. ग्रह जो मार्गु, फेरे जो चकरु (इं) 'ऑर्बिट ऑफ ए प्लेनेट'.

विक्षेपण [सं] न. छुड विछुड, फैलाउ, कणो कणो थियणु.

विज्ञ [सं] वि. विद्वानु, ज्ञाणू, ग्यानी, काबिलु, आलिमु.

विज्ञप्त, विज्ञाप्ती [सं] स्त्री. वेनती, प्रार्थना, अर्जु.

विज्ञात [सं] वि. सुनातलु, जातलु, समुझियलु, आलिमु

आशिकार.

विज्ञाता [सं] वि. जाणू, जाणणहार.

विज्ञान [सं] न. (१) खासि ग्यानु, विग्यानु, साइन्स (२) ब्रह्मग्यानु (३) जाण, मञ्जूलूमियत, सुवाणप, वाकुफियत (४) अहसासु (५) फेलसूफी.

विज्ञापक [सं] वि. ग्यानु डींदडु, उपदेशु कंदडु. विज्ञापणे स.क्रि. (१) ग्यानु डियणु, बुघाडणु (२) वेनती करणु (३) जूहिरु करणु. विज्ञापन न. (१) ग्यान जो दानु, सिध्दा, नसीहत, उपदेशु (२) दरख्वास्त, अरीजी. विज्ञापना स्त्री. (१) वडे खे नघता सां कयल वेनती (२) अर्जु करणु (३) नसीहत, उपदेशु. विज्ञापनीय वि. वेनती करण जोगो, बुघाडण जोगो, अर्जु करण लाडकु. विज्ञेय वि. जाणण जोगो.

वी पु. पखी.

वीख न. विखु, जहर.

वीखार-री वि. विखिरु, जहिरु.

वीचि-ची [सं] पु. लहर, छोली, तरंग.

बीज [सं] स्त्री. (१) विजु, खिविणि, विजिली (२) बिजिली, लाईटि, (इं) 'इलेक्ट्रिसिटी'. बीज कडाहणे खिविणि खजणु. बीज पढणे विजु किरणु. बीजतंत्री पु. (इं) 'इलेक्ट्रिशियन'. बीज पुरवठा पु. विजिली पहुचाडणु, (इं) 'इलेक्ट्रिक सप्लाय'. बीजप्रवाह पु. बिजिलीअ जी वहक-धारा.

बीजणे [सं] स. विविणो हणणु-करणु. बीजण-णा न.पु. विविणो.

बीजन न. बैठक, आसनु.

बीट [सं] पु. (१) बुछां, कराहत, किरभु (२) बेइजती, जुठि. बीट येणे बुछां अचणु, दिलि उटाणिजणु, ककि थियणु.

बीट [सं] स्त्री. सिर. बीटबंदी स्त्री. सिरुनि जी अडावत. विटेचो तुकटा पु. सिरोटो.

बीण स्त्री. (१) उणति, उणावत, उणप (कपिडे जी), तरु (कपिडे जो) (३) उणियलु कपिडो (३) ओजु.

बीण स्त्री. वियमु, जमु, जनमु.

बीण [सं] श.यो.अ. बिना, सवाड.

बीणा [सं] स्त्री. बीणा (साजु). बाणीपाणी स्त्री. सरस्वती देवी.

बीत [सं] वि. (१) वियलु, गुजिरियलु (२) छडियलु, त्यागियलु. बीतराग-गी वि. त्यागी, वैरागी. बीतराग-रागता पु.स्त्री. त्यागु, वैरागु.

बीत स्त्री. बाडी, गिरांठि (माप).

बीत न. वियमु, जमु.

बीथि-थी [सं] स्त्री. रस्तो, घिटी.

बीर [सं] स्त्री. (१) सध, शक्ती, ताकत (२) तेजु, गुणु (३) सिरिष्ठता.

बीर [सं] पु. (१) वीरु, जोधो, सूरिमो, बहादुरु (२) वीर रसु (३) हिक पदिवी. वि. वीरु, पराक्रमी, वेइह. बीरकन्या स्त्री. दिलेर औरत, वीर जी धीअ, वीर जी जाल. बीरघोषणा स्त्री. वीर गर्जना, लल्कार. बीरजननी स्त्री. वीरमाता. बीरभार्या स्त्री. जोधे-बहादुर जी पत्नी. बीरभाषण न. वीर जो वचनु. बीरराणा वि. वीरसिरेष्ठ. बीरवाद पु. वीर जो दुश्मन खे लडाईअ लाइ लल्कारणु. बीरवृत्ती स्त्री. वीर जो सुभाज-बहादुरी-पराक्रम. बीरशैल्या स्त्री. जंगि जो मैदानु. बीरश्री स्त्री. सूरिह्याई. बीरसू स्त्री. वीर जी माता. बीरहंता वि. वीरनि खे शिकस्त डींदडु, वीरनि खे मौत जे घटि उतारींदडु. बीरेवीर क्रि.वि. सभु या सभु वीर.

वीर्य [सं] न. (१) वीर्यु, मनी, वीरुं, बीरज (२) जोरु, ताकत (३) वीरता, बुलु, सूरिह्याई. वीर्यवान् वि. बुलवान, बहादुरु, पराक्रमी.

वीस [सं] वि. वीह (२०).

वीक्षण [सं] न. डिसणु, पसणु, डिसण जो साधनु-अखि वगेरह. वीक्षणे स.क्रि. डिसणु. वीक्षित वि. डिठलु.

वृक् [सं] पु. बघडु. वृकपुध्द न. लोटेरु जुधि, लिकी हूमिलो करणु. वृकोदर पु. भीमु.

वृक्क [सं] पु. बुकी, गुदो, (इं) 'किडनी'. वृक्कविकार पु. बुकीअ जी-गुदो जी बीमारी.

वृंत [सं] न. तांदूरो, तांदूडो (बॉटनी), (इं) 'फिलामेंट'.

वृत्त [सं] न. (१) खबर, समाचार, इकीकत (२) हलति,

वहिवार, सिरिस्तो, वस्ताज (३) बहुर, वजनु, काफियो, छंदु (कविता) (४) घेरो, गोलु (५) कमु धंधो (६) अगकपी. वृत्तखंड न. अधु गोलु, कताज दाइरो, (इं) 'सेगमन्द' (जामेद्री), (इं) 'सेक्टर्'. वृत्तचिती स्त्री. सिलींडर (हिसाबनि में). वृत्तनिवेदक पु. खबलं पड्दंदु-बुघाईदु, (इं) 'अनाऊसर'. वृत्तपत्र न. अखार. वृत्तपत्रव्यवसाय पु. वृत्तविद्या स्त्री. अखारनिवेसी, (इं) 'जरनइलिज्म'. वृत्तपाली स्त्री. घेरो (जामेद्री). वृत्तांश पु. कताज, (इं) 'सेक्टर्' (जामेद्री). वृत्तांत पु. विस्तांतु, हकीकत, खबर. वृत्ती स्त्री. (१) विस्ती, मन जो लाडो (२) हलति, वर्ताज, वहिवार, सिरिस्तो (३) धंधो, पेशो (४) मन जी भावना-झालति (५) खासियत (६) वजीफी (७) स्फूर्ती, उत्साहु (८) वापार. वृत्तिच्छेद पु. (१) अबाणे धंधे या वरसे जो नाशु (२) धंधे जी बर्बादी. वृत्तिधारी वि. वजीफी. वृत्तिशास्त्र न. वापार-धंधे जो वीचार कंदहु शास्त्र, अर्थशास्त्र.

वृथा [सं] क्रि.वि. अजायो, फिजूल.

वृंद [सं] न. (१) सभा, मेडु, मज्मूओ, मंडिली (२) वडो दिगु, ढेर (३) नामियारो शब्दु.

वृंदारक [सं] पु. अमरु, ईश्वर. वि. (१) सिरिष्ठु, सभिनी में उत्तमु, अजलों (२) इजतवारो, मानाइतो, मुअ्तबिर (३) अगुवानु, नेता, मुख्य.

वृंदावन [सं] न. तुलसी पोखियलु चबूतड़ो-चौकुंडी बड़ी कुंडी.

वृद्ध [सं] वि. (१) विरधु, बुढो (२) वधियलु (३) सिरिष्ठु, उत्तमु (४) विद्या वगेरह में वडो, बुजुर्ग. वृद्धवृष्टिता स्त्री. घटि नजर. वृद्धपतंग पु. लहंदहु सिजु. वृद्धापकाळ पु. वृद्धावस्था स्त्री. बुढापो.

वृद्धी [सं] स्त्री. (१) वाधि, वाधारो (२) शसाई, घणाई (२) विरधी, वाधि, चड्हु (३) व्याजु. वृद्धिजीविका स्त्री. व्याज जो धंधो, व्याज वटे जे धंधे ते गुज्जारो करणु. वृद्धिगत वि. वधंदहु, वधियलु. वृद्ध्याजीव वि. व्याज जो धंधो कंदहु, व्याजखोर.

वृश्चिक [सं] पु. (१) विछूं (२) विरश्चिक रासि.

वृष [सं] पु. (१) ढगो, बैलु (२) कुंतीअ जो पुटु कर्ण. वृषस्कंध पु. बैल जो थूहो-कूहो-कूहटु. वृषिन वि. बैल जो. वृषोत्सर्ग पु. मुअल शब्द जे यारिहे जे कर्म ते ढगो छडे डियणु-त्यागणु.

वृषण [सं] पु. आनूरो, अंडकोशु, आनूरनि जी थेल्ही.

वृषभ [सं] पु. (१) ढगो, बैलु (२) डांडु (३) विरषभ रासि (४) अजलों शब्दु.

वृषल [सं] पु. (१) शूद्र (२) बदिचालु शब्दु (३) राजा चंद्रगुप्त. वृषली, वृषाल स्त्री.स्त्री. (१) शूद्रियाणी (२) विभिचारिणी स्त्री.

वृष्टी [सं] स्त्री. (१) मीहुं, बर्साति (२) वसिकारो.

वृक्ष [सं] पु. बिरछु, वणु. वृक्षवाटिका स्त्री. बागु. वृक्षक्षीर न. शीरु हशति, तुंरंजिबीनु. वृक्षारोपण न. वणु पोखणु-लगाइणु-रोतणु.

वेखंड न. किनी काठी (वनस्पती-औषधी).

वेग [सं] पु. (१) रफतार, तेजी, चाल, रवानी, तिख, छोहु (२) जल्दी, तकड़ि (३) जोरु, जोशी (४) मन जो उमंगु (५) बहुकुड़ो (६) तिख. वेगघट पु. रफतार जी रोक-रंडक-रुकावट-झल. वेगमापी पु. रफतार मापी, (इं) 'स्पीडोमीटर'. वेगवान वि. (१) तेजु (२) फुर्तीलो, बे वेरमु, तिखो.

वेग स्त्री. भाकुरु, गिराहिटिडी, भीडो. वेगटणे, वेगाटणे स.क्रि. भाकुर में झलणु, गिराहिटिडी पाइणु, भीड़णु. वेगणे स.क्रि. फेरा पाइणु-घुमाइणु. वेगळणे स.क्रि. भाकुरु पाइणु, गिराहिटिडी पाइणु.

वेगटणे, वेगाटणे [सं] स.क्रि. बाडाइणु, धुरणु, लीलाइणु.

वेगड-डी [सं] स्त्री. गिडिडी, गिढी, लिड सीटिजणु.

वेगणे अ.क्रि. थकणु, थकियणु, विरचणु.

वेगणे स.क्रि. चड्हुणु (वण-पहाइ ते).

वेगळ [सं] वि. वेगो, धार, जुदा, अलगि, निरालो. क्रि.वि.

(१) खां सवाइ, बिना (२) खां परे-बाहिरि. वेगळचार

पु. गडियलु कुटुंबु धार धियणु. वेगळणे स.क्रि. (१)

धार-जुदा करणु, हिसा करणु (२) छडे डियणु, ने

लेखणु. वेगळा वि. (१) वेगो, धार, जुदा, अलगि (२)

वेगियो, निरालो, बियो, धारियो (३) विडाइतो.

क्रि.वि. (१) सवाइ, बिना (२) खां परे-बाहिरि.
वेगळाचार पु. धार रहणु. वेगळावा पु. जुदाई, बेदु.
वेगळीक स्त्री. (१) जुदाई, भेदु (२) धार थियण जी
हालति (३) बियाई, भेदु, फर्कु (४) विरछ.
वेगळेचार पु. (१) जुदाई (२) धार थियणु (३)
वीचार-मतनि जो फर्कु-निफाकु (४) धारियाइप.
वेगळेपणा पु. निरालाई.

वेंघणे अ.स.क्रि. (१) चडहणु (वण-पहाइ ते) (२) लड्कणु
(३) भाकुर पाइणु (४) साणो थियणु.

वेच, वेंच [सं] पु. (१) खर्चु (२) नासु. वेचक वि. खर्चाऊ,
उदारु, दिलिदारु. वेचणे अ.स.क्रि. (१) खर्चणु, खर्चु
करणु (२) खतमु थियणु, घटिजणु (३) अर्पणु करणु
(४) विकिणणु (५) कम में आणणु, खपाइणु,
सिरिफु करणु (६) टोइणु.

वेचक वि. (१) चूंड, चीदो (२) तमामु उत्तमु.

वेचकीली स्त्री. वेचारो-रा (वेचारा डियणु).

वेचणी स्त्री. सोअ, भाजी सोइण जी क्रिया. वेचणे वेंचणे
स.क्रि. (१) सोइणु, विखणणु (२) चूंडणु, चूंडे कढणु
(३) मेइणु (४) कट करणु. वेचक वि. चूंड, चीदो.
वेचा पु. (१) वडे ग्रंथ मां कंहिं मक्सद सां चूंड करे
खंयलु टुकरु-बाबु-फुकरो (२) इन्तखाबु (३) खिर.

वेज [सं] न. (१) विंध, सोराखु (मोतीअ जो) (२) वेधु,
सलु, डुंगु. वेज पाडणे विंधणु (मोती). वेजण न. विंध,
वेधु.

वेट [सं] पु. (१) थबी (गाह जी) (२) मूडी, वेड्ही. वेटणे
स.क्रि. (१) वेड्हणु, वकडु डियणु (२) छिनणु, चूंडणु
(गुल वगेरह). वेटाळणी स्त्री. (१) थबी (गाह जी)
(२) वेड्हो, वकडु. वेटाळणे स.क्रि. (१) घेरो करणु,
वराए वळणु (२) वेड्हणु (३) मेइणु (४) छिके
वेड्हो ब्रधणु (५) फुरणु. वेटाळा, वेटाळे पु.न. (१)
वेड्हो, वकडु (२) थारो (नांग जो) (३) घडि
(नोडीअ जी). वेटी स्त्री. गाह जी सन्दिडी नोडी.

वेटणे-ठणे स.क्रि. पटणु, छिनणु, चूंडणु.

वेठ [सं] स्त्री. बेगरि में वहणु, बिना मजूरीअ जे कयलु कम.

वेठ करणे (१) बेगरि में वहणु (२) इल्हो बिल्हो

करणु. वेठीस धरणे बेगरि में वहाइणु. वेठबिगार पु.
बेगरि जो कम, मुफ्त वरितलु कम.

वेठण-न (१) थुल्हो नोडी, नोडु (२) खूबी, सफाई, डांउ.

वेठ न. (१) चरियाई, सौदाउ (२) बेवकूफी (३) आदत,
शौकु. वेठ काढणे (१) चरियाइप करणु, चरियाइप जो
मिखिरु करणु (२) सबकु सिखणु. वेठ घेऊन
पेडगावला जाणे जोरीअ चरियाई डेखारे पंहिजो
मतिलबु कढणु. वेठ भरणे आदत पवणु. वेठ लावणे
(१) चरियो करणु, मोहिणु (२) मूंझारे में विझणु.
वेठगळ-सर वि. अधु चरियो, अध मगजी, डाहिरी,
छसो, चरबटु. वेठझवा वि. चरबटी, बे अकुलु, गैरि
अमली.

वेठा वि. (१) चरियो, पागलु (२) बेवकूफु (३) इलती,
शौकीनु (४) मुंघलु (५) माहितु (६) दीवानो,
सौदाई. वेठाखुळा, वेठापिसा वि. चरियो, पागलु,
छितो. वेठा घोटारा वि. बेवकूफु, चरियो. वेठापीर पु.
(१) दीवानो, सौदाई (२) चरियो. वेठाबागडा वि.
(१) दीवानो (२) बे डालो. वेठा राघू पु. टाकुलो
(पखी). वेठाबाकडा वि. (१) डिंगो फिटो (२) लहरी,
सौदाई. वेठे वाकडे बोलणे घटि वधि गाल्हाइणु. वेठा
विद्रा, विपारा वि. (१) डिंगो फिटो, बेडोलो (२)
चरियो ऐं बदिजेबो. वेठेचार-चाळे पु.ब.व. चरियाईअ
जी हलति. वेठवणे, वेठावणे अ.क्रि. चरियो थियणु.
स.क्रि. (१) चेडाइणु, वेचारा डियणु (२) चरियो
करणु, मोहितु करणु.

वेठ न. छलो (सोन-चांदीअ जो), आडूठी.

वेठणे [सं] स.क्रि. (१) वेड्हणु, लपेटणु (२) घेरो करणु,
वराए वळणु (३) कब्जे में करणु. अ.क्रि. (१) कमनि
हेठां दबिजी वळणु (२) भरिजी वळणु (कागजु
अखरनि सां). वेठा पु. (१) वेड्हो, लपेट (२) घेरो,
वराए वळणु (३) फेरो, वकडु.

वेण, वेणा [सं] स्त्री. वियम जा सूर. वेणा-ण्या देणे (१) सूर
खाइणु (२) कंसणु (३) तकिलीफू सहणु. वेणटणे,
वेणावणे अ.क्रि. वियम जा सूर थियणु.

वेणी [सं] स्त्री. (१) वेणी, चोटी, चडो (२) मूंझारो (३)

नदियुनि जो संगमु (४) (गुलनि जी) वेणी (चोटे में लगाइण लाइ). वेणी घालणे चोटी करणु. वेणीफणी स्त्री. फणी फूकारो, चोटी फणी, सीधि सुरमो.

वेणु-णू [सं] पु. (१) बान्स-सु, बांबू (२) बन्सी, मुरली. वेणुदंड पु. बान्स जी काठी.

बेत [सं] न. (१) फंडी, जानिवर जो वियमु, विघाटू (२) वियमु.

बेत [सं] पु. बेदु, नेटु, बेद जो लकुणु, छड्ही. बेताटी स्त्री. छड्ही, बेद जो लकुणु. बेतारी पु. बेदबाफु, कुर्सियूं मड्हीदंडु शख्खु.

बेतंड [सं] पु. हापी.

बेतन [सं] न. पघारु, तनूख्वाह, मजूरी. बेतनमान-श्रेणी न.स्त्री. पघार जो पैमानो-दर्जो, (इं) 'पे स्केल्', 'स्केल् ऑफ पे'. बेतनपट पु. (इं) 'पे रोल'. बेतनवाड स्त्री. पघार में बाघारो-इजाफो, (इं) 'इन्क्लीमेंट'. मूळ बेतन न. बुनियादी-मूल पघारु, (इं) 'बेसिक् पे'.

बेताळ [सं] पु. (१) बेतालु, जिननिभूतनि जो राजा, भूतनाथु (२) पहेरेदार, दरबानु.

बेत्ता [सं] वि. जाणू, माहिरु.

बेत्त [सं] पु. (१) बेदु (२) छड्ही (बेद जी).

बेथा [सं] स्त्री. डिसो 'व्यथा'.

वेद [सं] पु. (१) वेदु, धर्म ईश्वर वगेरह जो बयानु कंदडु हिन्दुनि जो पवित्रु ग्रंथु. चार वेद - रुवेदु, यजुर्वेद, सामवेदु ऐं अथर्ववेदु (२) ग्यानु. वेदत्रय न. रुवेदु यजुर्वेदु ऐं सामवेदु. वेदमूर्ती स्त्री. वेदविद्या जो जाणू. वेदवती स्त्री. पिरखी. वेदवाक्य न. वेदनि जा वचन, शास्त्रनि जो वचनु, पकी गाल्हि जंहिंजो खंडनु न थी सधे. वेदबिंद वि. वेदननि जो जाणू, विद्वानु. वेदशास्त्रसंपन्न वि. वेदविद्या जो जाणू. वेदांगे न.ब.व. वेदनि जा छह अंग या शास्त्र-शिक्षा, कल्पु, व्याकरणु, निरुक्त, ज्योति ऐं छंडु. वेदांत पु. वेदान्तु, हिकु दर्शनशास्त्रु-फल्सफो. वेदाध्ययन न. वेदनि जो अध्ययनु, वेद सिखणु. वेदाभ्यास पु. (१) वेदन जो अध्ययनु (२) ॐ कार जो जपु. वेदाज्ञा स्त्री. वेदनि जी आग्या, वेदनि जो वचनु.

वेद [सं] न. कपटु, मन्सूबो.

वेदक [सं] वि. हिंसी. वेदणे अ.क्रि. जाणणु. वेदन न. हिंसु.

वेदना स्त्री. (१) हिंसु (२) अहसासु (२) सूरु, दर्दु.

वेदिका, वेदी [सं] स्त्री. वेदी, वेडी, शुभ कारिजनि लाइ ठाहियलु ऊंचो स्थानु.

वेदित [सं] वि. महसूस थियलु, जाणायलु, नजुर पजयिरु.

वेदितव्य [सं] वि. जाणाइण जोगो, महसूस कराइण जो.

वेद्य [सं] वि. जाणण जोगो, महसूस करण जहिडो.

वेद्य [सं] पु. (१) वेद्यु, विंघ, मोतीअ जो सोराखु (२)

वेद्यणु, सलणु, टुंगु करणु (३) निशानो (-चिटणु)

(४) ग्रहणु लगणु खां पहिरीं टिनि खां चड्नि पहरनि

जो वक्तु (५) धुनि, लगन (६) कशशि, छिक (७)

विधुनु, रुकावट, खंडकु (८) ओनो, फिकिरु, ताति

(९) चिन्तनु (१०) आसारु. वेद्य घेणे दूरिबीन सां

ग्रहनि-तारनि जी हालति जो अंदाजो लहणु. वेद्य

लागणे अखियूं पाए विहणु, ताति लगणु. वेद्यक वि.

(१) वेद्यु-टुंगु कंदडु (२) चुभंदडु, तिखो (३) दिलि

छिकींदडु, मोहींदडु, मनोहरु, दिलि ते असरु कंदडु.

वेद्यणे स.क्रि. (१) वेद्यणु, विंघणु, मोती-हीरे खे

सोराखु करणु (२) निशानो चिटणु (३) पाण डांहुं

छिकणु, मोहिणु (४) दिलि घाड़णु, दिलि ते असरु

करणु. वेद्यन न. (१) वेद्यु, विंघ, टुंगु (२) सल,

सलणु, छेदणु, (इं) 'ड्रिलिंग'. वेद्यनीय, वेद्य वि.

वेद्यन-वेद्यण जोगो. वेद्यशाला स्त्री. ग्रहशाला, (इं)

'ऑब्जरवेटरी'. वेद्यित वि. वेद्यु-टुंगु कंदडु, घाईदडु.

वेद्यळा वि. डाहिरी, गेदिडी, खिरविख्डी, चरबटु.

वेपथणे [सं] अ.क्रि. थड्कणु, कंबणु.

वेपथु [सं] पु. थड्किणी, कंबणी, डकिणी (जजिवनि जी).

वेमा [सं] पु. फणी (आडाणे जी).

वेरुल [सं] पु. बघडु.

वेल [सं] स्त्री.पु. (१) वलि (२) वन्शु, नसुलु. वेलबुडी स्त्री.

गुलनि-बूटनि जी डिजाईनि (कपिडे ते). वेलवटी

स्त्री. पनहियरु, लोड्हो. वेलविस्तार पु. वन्श-कुटुंब में

वाधि (-थियणु).

वेलरी [सं] स्त्री. वलि, बलियुनि जो जारु.

वेलची स्त्री. इलाइची, फोटो.

वेलदोडा पु. फोटो.

वेल-ळा [सं] स्त्री. (१) वेल, वक्तु (२) समुंड जो किनारो (३) हृद, सीमा, मर्यादा.

वेलंटी स्त्री. हर्फ ड्रुलत जी निशानी, अखर मयां डियण जी निशानी 'ि', 'ी' (मि. शिरीष).

वेलिस्वार, वेलीजदास पु. बारिसु, छिक्कीदडु, पोंयरु.

वेल्लवणी स्त्री. विस्तार, अजाई डेधि (-करणु).

वेल्लाळ पु. (१) काव्यात्मक रचना-विस्तार-डेधि (२) वघाउ, जियादह बयानी, मुबालो.

वेल्लाळ वि. (१) पियारो, मिठणु, लुडणु (पती, प्रेमी) (२) पियारी, मिठिडी (पत्नी) (३) सुहिणो, सुहिणी.

वेल्लाळ स्त्री. (१) सुहिणी औरत (२) प्यारी औरत (३) गाल्हियर-किसिर-बकबकी औरत.

वेल्लाळा-ळी स्त्री. सुहिणी औरत, प्यारी औरत, प्यारी, महबूबा.

वेष पु. वेसु, पोशाक.

वेष्या [सं] स्त्री. (१) वेष्या, कबिरी (२) रकासा, नाचिणी.

वेष [सं] पु. (१) वेसु, पोशाक (२) वेसु पाड़ण जो डंगु-तरीको-स्वाजु (३) बहानो, मिखिरु (४) रूपु.

वेष्टणे [सं] स.क्रि. (१) घेरणु, घेरो करणु-विज्ञणु (२) वेड्हणु, लपेटणु.

वेष्टण-न [सं] न. (१) वेड्हो, लपेट, का शैड कागज वगेरह में वेड्हण जी क्रिया (२) घेरो (३) वेड्हण लाड कागज वगेरह (४) लोड्हो (५) फेरो, चकर.

वेष्टणीय [सं] वि. वेड्हण-ढकण जोगो.

वेष्टा पु. वेड्हो, घेरो.

वेष्टित [सं] वि. वेड्हियलु, ढकियलु.

वेस [सं] स्त्री. (१) वंग, गोठ या शहर जो दरिवाजो-फाटक (२) घर जो वडो दरिवाजो (३) सरकारी ढल.

वैशीवर तांगणे जाहिरु करणु, सभिनी खे बुधाड़णु.

वेसण-न स्त्री. नथ, बैल वगेरह जे नक जी नोडी.

वेसवा [सं] स्त्री. वेष्या, विभिचारी औरत.

वेळ [सं] स्त्री. पु. (१) वेल, वेलो, वक्तु, महल (२) फुरसत, वांदिकाई (३) देरि (४) मोक्को (५)

महूरतु. क्रि.वि. भेरो, दफ्फो. वेळ घालविणे वेलो करणु, वक्तु गुज्जारणु-काटणु. वेळ दडवणे अजायो वक्तु विजाड़णु. वेळ मारून नेणे वक्तु टपाड़णु. वेळ वाचविणे वक्तु बचाड़णु. वेळ होणे (१) देरि-थियणु (२) वक्तु थियणु. वेळ अवेळ क्रि.वि. अवेळ सवेल. वेळ मारणारा-न्या वि. हिक्मती. वेळ साधणारा-साधू वि. (१) जमानि साजु, मतिलब परस्तु (२) महलाइतो, नेमी. वेळा क्रि.वि. भेरा, दफ्फा. वेळापत्रक न. टाईम टेबलु. वेळावेळ स्त्री. (१) अवेळ सवेल (२) देरि. वेळी क्रि.वि. वेले. वेळी अवेळी क्रि.वि. गाहि बेगाहि. वेळेनुसार क्रि.वि. (१) वक्त मूजिबि (२) कडहिं कडहिं. वेळवर क्रि.वि. वक्त ते. वेळोवेळी क्रि.वि. वेलोवेल, वरी वरी, हर वक्ति, वक्त ब वक्त.

वेळ [सं] पु. बान्स, बांबू. वेळकाटी स्त्री. बान्स जी लकिडी, बांबू.

वेळणे स.क्रि. पाणी गाड़णु.

वेळा [सं] स्त्री. (१) समुंड जो किनारो (२) मर्यादा, हृद.

वेळू [सं] पु. बान्सु, बांबू.

वै स्त्री. लोड्हो, डिसो 'वई'.

वैकल्पिक [सं] वि. (१) मज्जीअ जो, इछा मुताबिकु (२) मतभेद वारो (सिधांतु या बी का गाल्हि) (३) शकी (४) जंहिं लाड बियो उपाउ-चारो बुधायलु आहे.

वैकल्य [सं] न. (१) विड, खामी, ऐबु (२) घटिताई, कमी.

वैकारिक [सं] पु. दाबु, छिक.

वैकुंठ [सं] पु.न. (१) विष्णू भगवान जो आस्थानु-विष्णू लोक-सुर्गु (२) विष्णू (३) किरणु.

वैकृत [सं] वि. बदिलियलु, डिसो 'विकृत'. पु. छिक.

वैखरी स्त्री. (१) ज़बान, वाणी (२) बोली, भाषा (३) ज़िभ.

वैगुण्य [सं] न. (१) विड, ऐबु, खामी (२) घटिताई, कमी.

वैचणे [सं] स.क्रि. छजु में अनु विशी छंडे थुल्हा ऐं सन्हा कणा अलगि करणु.

वैचक्षण्य [सं] न. काबिलियत, लियाकत.

वैचित्र्य [सं] न. (१) अनोखाई, अजबु (२) गुनागून, जुदा

जुदा या क्रिस्में जा हुअण जी हालति.

वैज [सं] पु. वेजु, वेदु.

वैजयंती [सं] स्त्री. (१) कारी तुलसी (२) विष्णूज जे गले जो हार.

वैदुर्य [सं] न. लसनी (रतनु).

वैतरणी [सं] स्त्री. वेतरिनी, यमलोक जी नदी.

वैताग [सं] पु. परेशानी, बेजारी, खफो, ककि थियणु, कराहत. वैतागणे अ.क्रि. बेजारु-तंगि-ककि थियणु, खफे थियणु.

वैतालिक [सं] पु. असुर जो राग-साज सां राजा खे जागुईदडु चारणु-भाटु, साराह कंदडु चारणु-भाटु.

वैद [सं] पु. (१) वेदु (२) गामिटू वेदु-हकीमु, कुवेजु.

वैदिक [सं] वि. वेदनि बाबति-मूजिबि.

वैदू [सं] पु. (१) नीमु हकीमु-तबीबु (२) जड़ी बूटीअ जूं दवारुं विकिणंदइ हिक ज्ञाति या उन ज्ञाति जो शख्तु (३) गामिटू वेदु-हकीमु, कुवेजु.

वैदेह [सं] पु. विदेह देश जो राजा. वैदेही स्त्री. सीता.

वैद्य [सं] पु. (१) वेजु, वेदु, हकीमु (२) विद्वानु. वैद्यक न. तिब, दवाजनि जो शास्त्रु, (इं) 'मेडिकल् साइन्स'. वि. तिबी, तबीबाणो, हकीमाणो. वैद्यक महाविद्यालय न. (इं) 'मेडीकल् कॉलेज'. वैद्यकी स्त्री. हकीमी, वेद-तबीब-डॉक्टर जो पेशो. वैद्यकीय वि. हकीमाणो, तबीबाणो, डॉक्टरी. वैद्यकीय प्रमाणपत्र न. (इं) 'मेडीकल् सर्टीफिकेट'.

वैद्युत [सं] वि. बरूकी, बिजिलीअ सां वास्तो रखंदडु.

वैध [सं] वि. (१) जाइजु, वाजिबु (२) कानूनी (३) शास्त्रनि जे नियमनि मूजिबि. वैध रीतीने, विधितः क्रि.वि. कानूनन, बाकाइदे. वैधानिक वि. (१) कानूनी, जोइजकी (२) काइदेसाजु.

वैधर्म्य [सं] न. (१) फर्कु, तफावत, भेदु (२) बिए गुण या क्रिस्म वगेरह जो हुअण जी हालति.

वैधव्य [सं] न. विधवापुणो, रनापो.

वैन न. ग्यानु, बुधी.

वैनतेय [सं] पु. गरुड पखी.

वैपरीत्य [सं] न. उल्टेपिणो, नामुवाफिकत, इखतलाफ.

वैपुल्य [सं] न. सझाई, घणाई, बरकत.

वैफल्य [सं] न. विफलता, नाउमेदी, (इं) 'फ्रस्ट्रेशन'.

वैभव [सं] न. (१) शानु शौकत, धनु दौलत, अजूमत (२) महिमा, प्रताप, वडाई, जलालु.

वैमत्य [सं] न. मतभिन्नता.

वैमनस्य [सं] न. (१) दुश्मनी, वेरु, अणबणति, अणपवंदि (२) उदासी, मायूसी (३) दिली कश्मकशि, मन जो मूंझारो.

वैमात्र [सं] वि. लगो (-भाज वगेरह), माटेलो.

वैमानिक [सं] पु. हवाई जहाजु हलाईदडु, (इं) 'पाइलट'.

वैयक्तिक [सं] वि. (१) शख्ती, इन्फरादी, ज्ञाती, (इं) 'पर्सनल्' (२) दाखिली, (इं) 'सब्जेक्टिव'.

वैयर्थ्य [सं] न. विअर्थता.

वैयाकरण [सं] पु. व्याकरण जो ज्ञाणु, सरिफ़ी. वि. व्याकरण-ग्रामर बाबति.

वैयात्य [सं] न. गुस्ताखी, जुरियत, बेशरमाई.

वैर [सं] न. (१) वेरु, दुश्मनी, कुलफत (२) बदिलो, वेरु, इत्तकामु. वैरभात पु. वेरिअपो, वेरु. वैराचार पु. वेरिअपणु, वेरु, दुश्मनी. वैरिणी स्त्री. वेरियाणी, वेरु-द्वेषु कंदइ औरत. वैरी पु. वेरी, दुश्मनु. वैरोध्दार पु. वेरु-बदिलो वठणु.

वैरक्त्य [सं] न. वैरागु.

वैरंगिक [सं] पु. इंदियुनि ते जूबतो रखंदडु-तपस्वी.

वैरण स्त्री. (१) चारो, गाहु (दोरनि लाइ) (२) चारे जो कूनरु.

वैरण [सं] न.स्त्री. (१) खीरो, जानिवर जो चारो (२) सुकल काना, कइब. वैरणे न. (१) चारो (२) चारे जो बर्तनु या कूनरु. स.क्रि. (१) ओतणु, विशणु, पाइणु (२) धिकणु, रेइहणु (३) डियणु, अर्पणु करणु, खर्चणु. वैरा पु. (१) हिक वेले जो सीधो (२) रोटीअ जो सामानु.

वैरल्य [सं] न. (१) छिड, छिडाई (२) ढिलाई (३) तंगी, कमी.

वैरस्य [सं] न. (१) नीरसता, रसहीनता, बेसवादाई (२) खुशकी (३) फिकाणि.

वैरागर [सं] पु. (१) हीरनि जी खाणि, रतननि-जवाहरनि
 जी खाणि (२) चिंतामणी हीरो, -छुहाअ सां हीरो
 कंदडु मणिया (३) खाणि, भंडार.
 वैरागी [सं] पु. वैरागी, वैरागी, साधू, सन्यासी.
 वैराग्य [सं] न. वैराग्य.
 वैराण [फा] वि. वैरानु, सुबो, भड्भांगु.
 वैलक्षण्य [सं] न. (१) अजीबाई (२) निरालाई.
 वैवर्ण्य [सं] न. रंगु फिरणु-फिटणु, फिकाणि.
 वैवाहिक [सं] वि. (१) शादीअ बाबति (२) शादीअ जो
 (३) पती पत्नीअ जे सन्बंध जो.
 वैखल्य [सं] न. सफाई, स्पष्टता.
 वैखाख [सं] पु. वेसाखु महिनो.
 वैशिष्ट्य [सं] न. (१) खुसूसियत, खासियत, नौइयत (२)
 निरालाई, फर्क.
 वैशेष्य [सं] न. (१) निरालाई (२) खासियत (३) गैरि
 खाजी हुआण जी हालति.
 वैश्य [सं] पु. (१) वैश्य, वड्श्यु (२) वापारी.
 वैश्वानर [सं] पु. बाहि.
 वैश्विक [सं] वि. सन्सार सन्बंधी, काइनात-जहान जो.
 वैषम्य [सं] न. (१) घटि वधाई, अण सूधाई, नंद वडाई,
 नाबराबरी (२) बियाई, इसदु, साडु (३) अणबणित
 (४) पासिखातिरी.
 वैषयिक [सं] वि. (१) विषय बाबति (२) नफ्सानी (३)
 कामी, ऐशु आरामु पसंदि कंदडु.
 वैष्णव [सं] वि. (१) विष्णूअ बाबति (२) विष्णूअ जो. पु.
 (१) विष्णूअ जो भगुतु (२) विष्णू संप्रदाय जो
 पोडलगु.
 वैसा [सं] पु. उमिरि, हयाती.
 वैज्ञानिक [सं] वि. विग्यान बाबति, विग्यान सां लागुपो
 रखंदडु. पु. विग्यान जो ज्ञाणू, साइन्सदानु.
 वोख वि. खराबु, बुरो.
 वोखद [सं] न. औषध-दवा.
 वोंगळ वि. डिंसो 'ओंगळ'.
 वोज [सं] स्त्री. (१) रीति (२) सुठी रीति-बंदोबस्तु (३)
 सुठाई, चडाई.

वोजा वि. सुठो, चढो. क्रि.वि. चडीअ तरह, सुठे नमूने.
 वोजावणी स्त्री. रीति, ढंग.
 वोडक वि. हरकती, शरारती, लुचो.
 वोडंबर न. (१) पाखंडु, दम्भु (२) तूमानु, डेखाअ (३) ढोंगु.
 वोडवारा पु. मर्यादा, सामिहणाई, मुखालिफ्त.
 वोप न. (१) मुलिमो (२) तेजु, संहं.
 वोपणे स.क्रि. (१) डियणु, अर्पणु करणु (२) हणणु, मारणु
 (३) विकिणणु. न. दानु.
 वोभण न. (१) बोडि (२) रफ्तार.
 वोभारा स्त्री. घोट माउ.
 वोन्हावणे स.क्रि. (१) पिसणु, आलो धियणु (२) शांति
 करणु या धियणु.
 वोवका पु. व्रतु, नेमु.
 वोवारा पु. मर्यादा, हद, बंदशि.
 वोसंग [सं] पु. रान, सथर.
 वोसरा, वोसारा पु. कमी, घटिताई, घुरज.
 वोहर-रे [सं] न. घोटु कुंआरि, जोडो.
 वोहरी स्त्री. खालु.
 वोहळ पु. नेडु, वहकुरी, नंदी नहर.
 वोळगणे स.क्रि. (१) खिजूमत करणु, शेवा टहिल करणु (२)
 गडिजणु, मिलणु.
 वोळंब पु. (१) मिखिर (२) जहर.
 व्यंकट [सं] वि. (१) डिंगो, फिडो, चिबो (२) कपटी.
 व्यक्त [सं] वि. (१) नजूर पजयिर (२) साफु, जाहिर,
 चिटो, खुलियलु (३) उच्चार करण जहिडो (अखर,
 लफजु) (४) जातलु (५) साकार.
 व्यक्ति-क्ती [सं] स्त्री. (१) शख्सु, फर्दु, आसामी, जणो
 (२) सचु, जाहिर गाल्हि-शैड (३) स्पष्टता, सफाई,
 बेबाकी (४) जूहूर (५) आकार (६) अलोकिकु
 -गैरिखाजी शख्सु (७) लुचो-डिंंगो-बदिमआशु शख्सु.
 व्यक्तिकर पु. मयगी, जजियह. व्यक्तिगत वि. शख्सी,
 ज्ञाती. व्यक्तित्व, स्वतंत्र व्यक्तिमत्व, व्यक्तिमत्व न.
 शख्सियत, फर्दियत, बहदति. व्यक्तिवाचक वि. (१)
 शख्सी, ज्ञाती (२) पुरुषवाचकु (ग्रामर में).
 व्यक्तिवैचित्र्य न. खुसूसियत, शख्स जो खासि गुणु.

व्यक्तिसापेक्ष वि. शङ्खी, ज्ञाती, इन्फरादी, (इं) 'सब्जेक्टिव्'. व्यक्तिस्वातंत्र्य न. शङ्खी-इन्फरादी आजादी. व्यक्तिशः क्रि.वि. शङ्खी तरह, पंहिजे सिरि.
 व्यंग [सं] न. (१) विड्ड, ऐबु (सरीर जो) (२) घटिताई. वि. (१) विडाइतो, ऐबाइतो (२) घटि, अधूरो.
 व्यंग्य [सं] वि. अणसिधीअ तरह-इशारे सां चयलु. न. तन्ज, मजाक, तअनो. व्यंगचित्र न. तन्जी चित्र, कार्टून.
 व्यग्र [सं] वि. बेचैनु, मुंझियलु, परेशानु.
 व्यंजक [सं] वि. इशारो डींदडु, सूचना डींदडु, (इं) 'सजेसिव्'. व्यंजक न. (१) हर्फु (ग्रामर में) (२) नक मां निकिरंदइ आवाज जी निशानी जा अखर जे मथां डिबी आहे (३) चटिणी, च्हाणि जगेरह (४) निशानी (५) तन्जी भाषणु (६) त्जाम. व्यंजना स्त्री. लिकलु मतिलबु, शब्द जी उहा शक्ती जंहिमा रवाजी अर्थ जे बदिरां खासि मतिलबु निकिरे.
 व्यजन [सं] न. विविणो, पंथो.
 व्यतिक्रम [सं] पु. (१) उबतो सिल्सिलो (२) उबती-उल्टी हलति (३) झिलाफु, मुखालिफ्त, विरुधता.
 व्यतिक्रांत [सं] वि. उबतो. उल्टो.
 व्यतिरिक्त [सं] वि. (१) बिगो, निरालो. क्रि.वि. खां सवाइ. व्यतिरेक पु. (१) नी निराली हालति, फर्कु, जुदाई, फेरु, तफावतु (२) कमी, ऊणाई (३) मेलु (४) न हुअणु, अदमु.
 व्यतिपात [सं] पु. (१) मुसीबत जी निशानी, बदि सणु, आफ्त (२) हर्कती बारु.
 व्यतीत [सं] वि. वियलु, गुजिरियलु.
 व्यत्यय [सं] पु. (१) रंडक, रुकावट, खंडकु (२) मुखालिफ्त, विरुधता, उबतो नमूनो (३) उबतो सिल्सिलो (४) भाजो.
 व्यत्यस्त [सं] वि. उबतो, उल्टो.
 व्यत्यास [सं] पु. (१) विरुधता, मुखालिफ्त, विपरीतता (२) ज़िदु, उबतडि (३) तक्लीब, तहरीफ.
 व्यथक [सं] वि. दुखदाइकु, दुखु-दुई डींदडु. व्या स्त्री. दुखु, दुई, सूर, पीडा. व्यथित वि. दुखी. व्यथिष्ट वि. घणनि डींहनि जो दुखायलु-दुखी या बीमारु.

व्याधिकरण [सं] वि. (१) गूनागूल विषयनि वगेरह बाबति (२) बे मेलु. न. विरोधु.
 व्यभिचार [सं] पु. (१) विभिचार (२) आम नियमनि जी भविकिडी (३) बे वफाई (४) जुदाई, फर्कु. व्यभिचरणे अ.क्रि. (१) हिक में विश्वासु न हुअणु (२) गुमराहु थियणु (३) छडे डियणु. व्यभिचारी वि. विभिचारी, बदिचालु.
 व्यय [सं] पु. (१) खर्चु, खापो (२) नासु, बर्बादी. व्ययबुद्धी स्त्री. खर्चाऊ सुभाज, हथफाडु हुअणु. व्ययवेत्ता वि. खर्चाऊ, हथफाडु. व्ययशक्तित वि. कंजूरु. व्ययशील वि. खर्चाऊ, हथफाडु, बिलफुजूलु. व्ययित्त वि. खर्चु कायलु.
 व्यर्थ [सं] वि. अजायो, बे फाइदे.
 व्यलीक [सं] स्त्री. ठगी, डोहु, दगाबाजी.
 व्यवकलन [सं] न. कट (हिंसाब में).
 व्यवच्छिन्न [सं] वि. (१) जुदा, अलगि, निरालो (२) जुदाई डेखारींदडु. व्यवच्छेद पु. नियारप, निरालाई, नियारी हालति. व्यवच्छेदक वि. जुदाई या नियारप डेखारींदडु, नियारप कंदडु. व्यवच्छेदन न. वढ कुट.
 व्यवधान [सं] न. (१) अग जो कब्जो, विच में पई रोकणु (२) रंडक, रुकावट, अडिचणि, रोक (३) देरि (४) दस्तअंदाजी.
 व्यवसाय [सं] पु. (१) धंधो, पेशो (२) खातिरी, पक, निश्चो (३) उदमु. व्यवसाय मार्गदर्शन न. धंधे बाबति रहनुमाई, (इं) 'वोकेशनल् गाईडन्स्'. व्यवसायी वि. (१) धंधे वारो (२) उदमी. व्यावसायिक वि. धंधो कंदडु, पेशेवर.
 व्यवस्था [सं] स्त्री. (१) बंदोबस्तु, प्रबन्धु (२) ठाहु, ठाह जोड़, जोड़जक (३) फैसिलो (४) काइदो (५) रायो (६) गुणप (७) बिलो. व्यवस्थापक वि. बंदोबस्तु-इंतजामु कंदडु, (इं) 'मइनेजर'. व्यवस्थापन न. ठाहु, जोड़, जोड़जक, रचना, संवार. व्यवस्थित वि. (१) बा तर्तीब, तर्तीब वारि, संजूरु, चडीअ तरह ठाहे-जोड़े रखियलु, करीने सां रखियलु (२) काइदे-संजीदिगीअ सां हलंदडु.

व्यवहार [सं] पु. (१) वहिंवार, रीति (२) कमु, क्रिया (३) डे वठु, वापार (४) धंधो, पेशो, उदमु (५) अदालत जो मुकदिमो-वहिंवार, (इं) 'केस्' (६) वरताउ, हलति. व्यवहारकुशल-चतुर-निपुण वि. वहिंवार में होशियार-काबिलु-माहिर. व्यवहारतः क्रि.वि. अमली तौर. व्यवहारपद न. मुकदिमे जहिङ्गी गालिह, मुकदिमो. व्यवहारशास्त्र न. समाजिक रीति-रवाजनि जो शास्त्र. व्यवहारशून्य वि. वहिंवार-रीति रवाज खां नावाकफु, वहिंवार खां अणजाणु. व्यवहारान्न वि. बालगु, समुसंदडु, माहिर. व्यवहारज्ञान न. साधारण अकुलु, (इं) 'प्रइक्टीकल नॉलेज', वहिंवार जी जाण. व्यवहारी वि. (१) वहिंवारी (२) वापारी. व्यवहारी अपूर्णांक पु. वहंवारी अणपूर (हिसाबु). व्यवहार्य वि. (१) वहिंवारिको (२) अमलाइतो, अमली (३) इस्तिअमाली, कारिगर (४) जोगो, लाइकु. व्यावहारिक वि. (१) वहिंवार बाबति, वहिंवारको, अमली (२) चालू, हलंदडु (३) कारिगर, कम जो (४) रीति रसम मूजिवि (५) हमेशह मुताबिकु. व्यावहारिक अपूर्णांक पु. वहिंवारी अणपूर (हिसाबु).

व्यवहित [सं] वि. रोकियलु, रोकण-रंडक जे करे बीठलु.

व्यवहत [सं] वि. वहिंवार में आयलु.

व्यवाय [सं] संभोगु, संजोगु.

व्यष्टी [सं] स्त्री. (१) शख्सु, फर्डु (२) देहि, सरीर.

व्यसन [सं] न. (१) आदत, इलत (२) शौकु (३) पापु (४) मुसीबत. व्यसनी वि. इलती, आदती.

व्यसुता [सं] स्त्री. मौतु.

व्यस्त [सं] वि. (१) जुदा, धार, अलगि, अलहिदो, विखिरो (२) हिक बिण जे उबतडि, उबते सिलसिले वारो (३) मुंशियलु, परेशानु (४) उबतो, उल्टो. व्यस्तप्रमाण न. हिकु घटि थियण सां बियो वधंदडु प्रमाण. व्यस्ताव्यस्त वि. टिडियलु पखिडियलु, डांवाडोलु.

व्यवहाळ न. शंगलु.

व्याकरण [सं] न. (१) व्याकरण, ग्रामर (२) विस्तार, वधाउ. व्याकरण चालबिणे तर्कीब करण.

व्याकरणकार, व्याकरणी पु. व्याकरण जो जाणु, सरिफी. व्याकरणे स.क्रि. विस्तार करण.

व्याकुल-ळ [सं] वि. (१) व्याकुलु, बेचैनु (२) सूर-दर्द में मुबितिला (३) मगनु (४) चंचलु.

व्याक्रोश [सं] पु. विरलाप, दांहुँ, आक्रोशु, रोदनु.

व्याख्या [सं] स्त्री. (१) समुझाणी, विवेचनु (२) टीका, मतिलब जी छंडछाण (३) व्याख्या, वस्फ, परीभाषा, (इं) 'डेफीनिशन' (४) फाटु फुटणु, गुब्बु जाहिर थियणु (५) चथरबाजी. व्याख्याता पु. (१) व्याख्या कंदडु, समुझाणी डींदडु (२) व्याख्यानु कंदडु, (इं) 'लेक्चरर' (३) कॉलेज जो लेक्चरार. व्याख्येय वि. व्याख्या करण जो, जंहिजी व्याख्या करिणी आहे.

व्याख्यान [सं] न. (१) व्याख्यानु, भाषणु, तकिरीर (२) समुझाणी डींदडु भाषणु (३) ग्रंथ या श्लोक वगेरह जो अर्थ बयानु करणु, तसरीह.

व्याग [सं] पु. अनीसंस्कार जी क्रिया.

व्याघात [सं] पु. (१) खंडकु, रुकावट, विघ्नु (२) चोट, धकु.

व्याघ्र [सं] पु. वाघु, चीतो. व्याघ्रांबर न. चीते जी खल.

व्याज [सं] न. व्याजु, सूद. व्याजखाऊ-खोर वि. व्याजखोर. व्याजबट्टा पु. व्याज जो धंधो, सराफी.

व्याज [सं] न. (१) सबबु, बहानो (२) मिखिर (३) कारण, सबबु. व्याजस्तुती स्त्री. अणसिधी साराह, साराह करण जे बहाने गिला करणु या गिला जे बहाने साराह करणु. व्याजोक्ती स्त्री. कपटी भाषणु, हज्व, तअनो, ठोली, (इं) 'आयरनी'.

व्याध [सं] पु. (१) शिकारी, मारी (२) लुभदकु (तारो).

व्याधी [सं] स्त्री. (१) बीमारी, मर्जु (२) महारोग (३) मुसीबत, आजार. व्याधित वि. मरीजु. व्याधिष्ट-ठ वि. महारोग या सिन्ह वगेरह वडियुनि बीमारियुनि में मुबितिला.

व्याप [सं] पु. (१) कम वगेरह जो फैलाउ (२) वडो वहिंवार (३) मशगूली (४) कमनि जो संसटु-खफो.

व्यापक [सं] वि. (१) व्यापकु, फैलिजंदडु (२) शामिलु, सूधो, समाईदडु (३) वडनि वीचारनि वारो शख्स.

व्यापणे स.क्रि. (१) व्यापणु, पखिङ्गणु, फहिलिजणु
(२) अंदरि पेही ववणु-घिडी फैलिजी ववणु, छांङ्गी
ववणु (३) वालारणु. व्यापी वि. व्यापंदडु,
फहिलिजंदडु, सर्वव्यापी. व्यापित वि. (१) छांयलु,
शामिलु कयलु (२) अंदरि पेही वियलु (३) भरियलु
(४) वालारियलु.

व्याप्त [सं] वि. (१) व्यापियलु, वेङ्हियलु, ढकियलु, छांयलु
(२) भरियलु (३) शामिलु कयलु.

व्याप्ती [सं] स्त्री. (१) फहिलाङ्ग, चौधारी पखिङ्गिजण जी
हालति (२) विस्तारु, पसारो (३) हासुलाति (४)
दर्जेवारि विराहिणु.

व्याप्य [सं] वि. (१) व्यापियलु, छांयलु, वेङ्हियलु (२)
शामिलु.

व्यापादणे [सं] स.क्रि. मारणु, नासु करणु.

व्यापार [सं] पु. (१) वापारु, धंधो, उदमु (२). कमु (३)
वहिंवारु, डेवठु.

व्यापारी [सं] पु. (१) वापारी, धंधे वारो (२) इस्तिअमालु
कंदडु.

व्यापारी बारे पु.ब.व. तिजारती हवाऊं, (इं) 'ट्रेड विंडस्'.

व्यामोह [सं] पु. (१) इमु, मोहु (२) वेसरि, विसिरणु.

व्यायाम [सं] पु. कप्पिरत. व्यायामपटु पु. कप्पिरती,
पहिलवानु, (इं) 'अइय्लेट्'. व्यायामशाळा स्त्री.
कप्पिरत करण जी जगुह, आखाडो, (इं)
'जिम्नइशियम्'. व्यायामविद्या स्त्री. कप्पिरत-वरज्जि
जो हुनरु, (इं) 'जिम्नइस्टिक्स्'. व्यायामाचे खेळ
पु.ब.व. कप्पिरत जूं रांदियूं, (इं) 'अइय्लेटिक्स्'.

व्याल [सं] पु. (१) हाथी (२) नांगु. व्याली स्त्री. नांगिणि.
व्यालनकुल न्याय पु. (नांग ऐं नोड जी दुश्मनी हुअण
करे मलिलबु) जानी दुश्मनी.

व्यावसायिक [सं] वि. धंधे वारो, पेशेवर, (इं) 'प्रोफेशनल्',
धंधई.

व्यावृत्त [सं] वि. (१) जुदा-धार-अलगि कयलु (२) छडे
डिनलु, दाखिलु न कयलु. व्यावृत्ती स्त्री. (१) जुदाई,
निरलाई (२) शामिलु न करण जी क्रिया (३) अदमु,

न हुअणु. व्यावर्तक वि. (१) जुदा कंदडु, अलगि कंदडु
(२) शामिलु-दाखिलु न कंदडु (३) गूनागून.

व्यास [सं] पु. (१) कृतुरु (गोल जो), (इं) 'डाइमीटर'
(जामेट्री) (२) विस्तार.

व्यास [सं] पु. (१) व्यासु मुनी (२) प्रवचनु कंदडु. व्यासपीठ
न. (१) प्रवचनकार जो आसनु (२) पोथी रखण जी
मंजी (३) प्रचार-थल्हो, स्तेजनुमा थल्हो, मनबरु,
(इं) 'स्तेज'.

व्यासंग [सं] पु. (१) उदमु, महिनत (२) ध्यान सां कयलु
अभ्यासु (३) शौकु. व्यासंगी वि. (१) उदमी (२)
अभ्यासु कंदडु.

व्याहत [सं] वि. (१) रोकियलु, रंडक कयलु (२) चोट
कयलु, घाडलु.

व्याहार [सं] पु. भाषणु.

व्याहाळ न. संगलु, वैरानी. व्याहाळी स्त्री. शिकार.

व्याही पु. सेणु.

व्याहृती [सं] स्त्री. गायत्री मंत्र जे खासि हिसे जो उच्चारणु
- 'भूः, भुवः, स्वः'.

व्युत्क्रम [सं] पु. (१) उबतो सिलसिलो-रीति (२) उबती
रचना (३) मूझारो, गंडु गोडु, रोलो (४) रंडक,
रुकावट. व्युत्क्रम कोन न. मुतबदिलि कुंड, (इं)
'आल्टरनेट अइंगल्'. व्युत्क्रमभाव पु. उबतो
सिलसिलो, उबताणि.

व्युत्पत्ती [सं] स्त्री. (१) विउत्पती, लफ्जु जो इश्तिकाकु
(२) काबिलियत (३) अर्थग्यानु (४) विद्वानपुणो
(५) उत्पती, स्वरूप (६) डांङ्ग, अटिकल, खेड (७)
ग्यान जो घमंडु-अभिमानु. व्युत्पत्तिशास्त्र न. सरिफु,
(इं) 'एटिमॉलॉजी'. व्युत्पन्न वि. (१) शास्त्रनि ऐं
साहित में माहिर, विद्वानु, पंडितु (२) -मां निकितलु
(लफ्जु). व्युत्पन्नत्व न. विद्वानपुणो.

व्यूह [सं] पु. (१) व्यूह, फौज जी रचना, जंगि जो मोर्चो
(२) साज्जिश, मन्सूबो (३) खासि रचना-बनावत.

व्योम [सं] न. आकासु, उभू. व्योमकेश पु. शंकरु. व्योमगामी
वि. आकास डांहुं वेंदडु.

व्रण [सं] पु. जखमु, फुरिडी, फटु, फाडु, नासूर.

व्रत [सं] न. (१) व्रतु, विस्तु (२) प्रतिग्या, वचनु. व्रत मोडणे विस्तु भजणु-भजणु. व्रतबंध पु. जणियो, जणियो पाइणु. व्रतस्थ, व्रती वि. (१) विस्तु पालींदहु-रखंदहु (२) व्रित मूजिबि किनि नेमनि सां हलंदहु (३) ब्रह्मचर्य जो पालनु कंदहु.

व्रतति-ती [सं] स्त्री. वलि.

व्रात्य [सं] पु. (१) जोगे वक्त ते जणियो न पातलु ब्रह्मणु (२) ज्ञाति खां ब्राहिरि कडियलु शख्खु (३) आर्यु. वि. शरारती, हरकती, खेचिलो, डिंगो. व्रात्यस्तोम. पु. जणियो न पातल शख्खुनि खे वरी ज्ञाति में

शामिलु करण जी विधी.

व्रीडा [सं] स्त्री. लज, हयाउ, संकोचु.

व्रीडित [सं] वि. लजी.

व्रीहि-ही [सं] पु. चांवर.

व्हरांडा [इं] पु. विरांडो.

व्हावे थिए, थियणु घुरिजे.

व्हाळ पु. वहु, नहर.

विक्टोरिया [इं] स्त्री. विक्टोरिया गाडी, बगी.

व्दोबळीक स्त्री. शादीअ जी नींड.

श

श मराठी वर्णमाला जो टीहों हर्फु सहीह.

श [सं] पु. शंकर.

शं [सं] न. सुखु, कल्याणु.

शऊर [अ] पु. शऊरु, शहूर, बुधी, सियाणप, चडा लछण.

शक [फा] पु. शकु.

शक [सं] पु. (१) वक्त जी उहा गुणप जा को राजा पंहिजे नाले सां शुरू कंदो आहे. मि. 'विक्रम शक' (२) हुकूमत, अमलु (३) अधिकार, अधिकार जो हुकुमु (४) सिरेष्ठता, सरसी, सरसाई (५) घाको. शककर्ता पु. (१) शकु-संबतु-सालु शुरू कंदहु शख्खु (२) छत्रपती शिवाजी महाराजु. शके अ. (फलाणे) शक में - साल में (मि. शके १८७२).

शकट [सं] पु. (१) गाडी, गाडो (२) फौज जी रचना जो हिकु किस्मु (३) बला (शख्खु, कमु), कम में विघ्नु विखंदहु शख्खु या गाल्हि (४) रोहिणी नखत्रु-हिन जां पंज तारा गाडीअ जे आकार जियां आहिनि. शकटभेद पु. (१) रोहिणी नखत्र जे पंजनि तारनि जे विच मां चंडु या त्रियो को ग्रहु वरण करे उन 'शकट' जी र्थींदइ भगिकिडी (२) सेना जे 'शकट' जे आकार जी रचना टोडे विघलु टाकोडो-भाजि (३) मन्सूबो, साजशि. शकटव्यूह पु. गाडीअ जे आकार जहिडी फौज जी रचना.

शकणे [सं] अ.क्रि. सघणु (-को कमु करे सघणु), थियणु, हुअणु.

शंकणे [सं] अ.क्रि. (१) शकु थियणु (२) थकिजणु (३) ढपु थियणु.

शंकर [सं] पु. (१) शंकर, शिवु (२) शंकराचार्यु. वि. शुभु, सुखदाइकु.

शंकरपट पु. तिरमूरीअ जे मोक्क ते र्थींदइ बैलगाडियुनि जी डुक-शर्त.

शंकरपाळा-ळे पु.न. नंदिडो मिठो लोलो-चौकुंडे नंदिडे खारे बिस्कीट जेतितो.

शकल स्त्री. (१) अटिकल, योजना (२) रीति, हालति.

शकल [सं] न. (१) टुकरु, हिसो, भाडो (२) पर्वो.

शंका [सं] स्त्री. (१) शकु, अंदेशो, भज (२) अतिराजु (३) गाइण में तकडि करणु (४) रुकावट, खंडकु (५) लज, डपु. शंकित वि. (१) शकी (२) शकाइतो. शंकी वि. शकी.

शंकार [सं] पु. मूर्खु-दुष्टु शख्खु.

शंकु-कू [सं] पु. (१) नौकिदार शैड-चुहिं वारी शैड-कोको किली टाचिनी-कंडो वगेरह (२) डह किरोड (३) शंकू, चोटु, मख्खुति, (इं) 'कोन्' (जामेटी), सूची. शंकुयंत्र न. टूलो, उस घडियालु, (इं) 'सन् डायल'.

शंक्वाकार, शंकव वि. मखरुती, (इं) 'कोनीकल'.
शंक्वाकृती स्त्री. मखरुति जहिङ्गी शिकिलि.

शंकुची स्त्री. सांगोस (मछी).

शंकुत [सं] पु. पखी.

शकुन [सं] पु.न. (१) सोणु, सगुणु, शुभ अशुभ जी निशानी
(२) अगकयी. शकुनगाठ बांधणे अगकयी करणु, कंहीं
गाल्हि जी अगुमेंई पक करे विहणु. शाकुनिक न.
सगुणु, बदि सोण. वि. सगुण बाबति.

शकुनि-नी [सं] पु. (१) पखी, गिझ (२) दुर्योधन जो मामो
(३) कपटी, साजशी, बदि सलाह डींदडु शखु.
शकुनिचतुष्टय न. (१) दुर्योधनु दुःशासनु कर्ण ऐं
शकुनी (२) चंडाल चौकिडी.

शकून पु. चवणु, उचारणु, बोलणु.

शकूनी [सं] वि. समरथु, सघारो.

शक्कल स्त्री. (१) अटिकल, उपाउ, योजना (२) हालति.

शक्त [सं] स्त्री. शक्ती, सघ, बलु, ताकत, पराक्रम. वि.
(१) समरथु, सघारो, बलवानु, लाङ्कु, माहिरु (२)
डेखारींदड.

शक्ति, शक्ती [सं] स्त्री. (१) शक्ती, बलु, सघ (२)
समरथी, लाङ्की (३) हिमथ (४) वितु (५) माया,
ईश्वर जी शक्ती (६) हिकु हथियारु (७) देवी (८)
प्रेरणा (९) कुंडलिनी. शक्तिचक्र न. मायारूपु जगलु.
शक्तिपूजा स्त्री. शक्ती देवीअ जी पूजा.
शक्तिमान्-वंत वि. बलिवानु, समरथु, लाङ्कु.
शक्तिमापक न. मशीन जी ताकत या रफ्तार मापण
जी कल, (इं) 'डायनामोमीटर' शक्तिवर्धक द्रव्य न.
सघ वधाईदड खोराक, (इं) 'टॉनिक'. शक्तिवैकल्य
न. शक्ती-ताकत में घटिताई या कमी, कमिजोरी.
शक्तिसंग्राहक न. इंजिणि जी रफ्तार अटलु रखण लाङ्
लगायलु हिकु चक्रो, (इं) 'फ्लायवील'. शक्तिहीन
वि. कमिजोर, जईफु, निसतो, पौणो. शक्तितः क्रि.वि.
शक्तीअ मूजिवि, वित आहिर. शाक्त पु. शक्तीअ जो
उपासकु, देवीअ जो पूजारी, शक्तीदेवीअ जो भगलु.
शाक्तपंथ-मार्ग पु. शक्तीअ जी उपासना जो मार्ग.

शक्य [सं] वि. मुमकिनु, थियण जहिङो, शुदनी. शक्यरूप,
शक्यार्थ न.पु. इमकानी सीगो, (इं) 'पोटेन्शियल मूड'
(ग्रामर). शक्यता स्त्री. थियणी, इमकानु.

शक्र [सं] पु. इन्दु. शक्रधनु न. इंडलठि. शक्रदर्शनी, शक्रदर्शनी
क्रि.वि. डिसो 'सकृदर्शनी'.

शंख [सं] पु. (१) सन्खु (२) रडियूं वाका, गुलुगुलो (३)
मखरुति (४) कमी, अण हूंदि. शंख करणे (१) रडियूं
वाका करणु, हाड घोडा करणु, वाडवेला लाङ्णु (२)
कंहिजे नाले चिल्लाङ्णु. शंखध्वनी पु. (१) संख जो
आवाजु (२) वाडवेला, हाड घोडा, बोक. शंखासारखे
वि. साफु, निर्मलु. शंखिनी, शंखीण स्त्री. (१) औरत
जे चड्नि किस्मनि मां हिकु (२) थोरो खीरु डींदड
गांड (३) गोगिल गांड. शंखोदक न. भगवान जे
मूर्तीअ मथां छंडो विज्ञण लाङ् संख जो पाणी. शंखोबा
पु. मोगो, मोथो, छसो. शंख्या वि.पु. (१) मोथो,
मोगो (२) निभागो, निदोरो, बदिनसीबु शखु.

शंखबलय न. संख जी कंगिणी.

शचि-ची [सं] स्त्री. इंद्र जी पत्नी, इंद्राणी.

शठ [सं] वि. (१) ठगु, कपटी, लुचो (२) बदि चालु (३)
कंजूसु. शठ्यता, शाठ्य स्त्री. ठगी, धूर्तता, कपट.
शठाई स्त्री. (१) ठगी (२) कंजूसी.

शंढ, षंढ [सं] पु. (१) खदिङो, नामरुं (२) खोजो (३)
नालाङ्कु, नाकाबिलु शखु.

शण [सं] पु. सिणी, जूटि.

शत [सं] वि. सज, सौ, हिकु सौ (१००). शतक न. (१)
सकिङो, सौ (२) सदी, सौ साल. शतकूट वि. सवें
टुकर थियलु. शतकृत्य न. (१) सौ अश्वमेघ यग्य
करण जेतितो वडो कमु (२) तमामु वडो कमु,
बहादुरी, खेप खटणु. शतऋतू पु. (१) इंदु (२) सौ
अश्वमेघ यग्य (३) खेप खटणु. शतगुण वि. सऊणो.
शतघृत न. सौ दफ़ा धोई साफु कयलु गीह. शतघ्नी
स्त्री. तोफ. शतछंदी जे. बदिचालु. शतघृती पु. ब्रह्मा.
शतघात वि. सौ भेरा धोतलु. शतपदी स्त्री. सौपेरी.
शतपावली स्त्री. (१) सौ पेरी (२) रोटी खाङ्ण खां
पोइ फेरा पाङ्णु-चकरु हणणु, जुंघूं साहिणु. शतमूर्ख

वि.पु. तमामु वडो बेवकूफ, महामूरखु. शतशः क्रि.वि. सर्वे, सवनि में-सां. शतायू, शतायुषी वि. सउ सालनि जे उमिरि वारो, सौ साल जीअंदडु. शतावधानी वि. हिक ई वक्ति सउ गाल्हियुनि डाँहुं पूरो ध्यानु डींदडु. शतांश वि. सवीं पती. शती स्त्री. सूदी.

शतरंज [अ.सं.हिं] स्त्री. शतरंजि, (इं) 'चेस्'.

शतवेधी स्त्री. चूको (भाजी).

शतावरी [सं] स्त्री. हालियो (वनस्पती).

शत्रू [सं] पु. दुश्मनु, वेरी. शत्रुता स्त्री. वेरु, दुश्मनी.

शनि-नी [सं] पु. छन्छरु, शनी ग्रह. शनी उदरी येणे वारो वरणु, भागु खुलणु. शनीचा फेरा पु. आपदा, मुसीबत, साडी सत साली, छन्छर जो साढनि सतनि सालनि-महीननि या डींहनि जो फेरो. शनिवार पु. शनिवारु, छन्छरु. शनैश्चर पु. शनिसचरु, छन्छरु.

शनैः शनैः [सं] क्रि.वि. धीरे धीरे, होरियां होरियां, दर्जे ब दर्जे.

शपथ [सं] स्त्री. (१) कसमु (२) प्रतिग्या. शपथ घालणे कसमु डियारणु. शपथपूर्वक, शपथेवर क्रि.वि. कसम सां, कसमु खणी. शपथपत्र न. कसमुनामो. शपथविधी पु. कसमु खणण जी विधी-रसम.

शफ [सं] पु. (१) खुरु (गांडू जो) (२) सुन्नु (घोड़े जो).

शंबर [सं] पु. ब्राहं सिडो.

शबल-ळ [सं] वि. (१) रंगारंगी, गूनागून, किस्में किस्में जो (२) मुंशियलु.

शब्द [सं] पु. (१) शब्द, लफ्जु (२) वचनु, आवाजु (३) आग्या (४) वेदु (५) शास्त्रु (६) प्रतिग्या, कौलु, वचनु. शब्द काठिन्य न. लफ्जु जी कठोरता. शब्द-कार्पण्य न. थोरो गाल्हाइणु, घटि गाल्हाइणु. शब्दकोडे न. अखल पिरोली, आडाखरी. शब्दकोश-ष पु. शब्दकोशु, लुगति, (इं) 'डिक्शनरी'. शब्दकोशकार पु. शब्दकोशकारु, लुगति निवीसु. शब्दचित्र न. लफ्जुनि सां चिटियलु चित्रु, रेखाचित्रु, (इं) 'स्केच' (साहित में). शब्दच्छल पु. हर्फ जनी; लफ्जुनि जी रांदि. शब्दजाल-ळ न. (१) घणो गाल्हाए कंहिं खे मोहिण या मुंशाइण जो तरीको (२) बक बक. शब्द पारुष्य न.

कठोर भाषणु, कौडो गाल्हाइणु. शब्दप्रमाण न. लफ्जी-जबानी साबिती. शब्दब्रह्म न. वेदु-द. शब्दभेद पु. लफ्जी फर्कु. शब्दभेदी-वेधी वि. (१) कंहिंजो सिर्फु आवाजु बुधी तीरु चिटिंदडु, कंहिं शौइ जो आवाजु बुधी ओडांहुं वेंदडु (तीरु) (२) थोरा लफ्जु बुधी बिणु जो अंदरु-मनु जाणी वेंदडु. शब्दमाधुर्य न. लफ्जुनि जो मेठाजु. शब्दयोनी स्त्री. धातू-लफ्जु जो बुनियादु, मसुदरु. शब्दवाहक यंत्र न. टेलीफोनु. शब्दविता पु. परमात्मा. शब्दवेध पु. कंहिं जो आवाजु बगुधी निशानो चिटणु. शब्दवेधी वि. डिसो मये 'शब्दभेदी'. शब्दवैपरीत्य न. गलति लफ्जुनि जो इस्तिअमालु, हिक जा बिया लफ्जु वापुराइणु (सहित में). शब्दशक्ती स्त्री. (१) लफ्जु जो असुली मत्तिलबु (२) शब्द जी उहा ताकत जंहिं सां लफ्जु अंदरि लिकल अर्थ जी जाण पवे (-अभिधा, लक्षणा, व्यंजना). शब्दशः क्रि.वि. लफ्जी, लफ्जु ब लफ्जु. शब्दशास्त्र न. ग्रामरु, व्याकरणु. शब्दशूर वि. सिर्फु गाल्हाइणु में बहादुरु. शब्दसंदर्भ पु. लफ्जुनि जो लागापो. शब्दसादृश्य न. लफ्जुनि जी हिकजहिडाई-सागियाई. शब्दसाधनविद्या स्त्री. शब्दसाधनविद्या, सरिफु, (इं) 'एटिमॉलॉजी'. शब्दसाधित वि. इस्म मां ठहियल (-लफ्जु) (ग्रामर), मुश्तकु. शब्ददृष्टी स्त्री. (१) लफ्जुनि जो मज्मूओ (२) लफ्जुनि जी रचना (३) काव्यु, इन्तखाबु. शब्दस्वारस्य न. लफ्जुनि जो मेठाजु. शब्दाचा मार पु. छंड कढण, गाल्हव डियणु, फिटकारणु. शब्दावढंबर न. लफ्जुनि जी अजाई डेधि, अर्थहीन शब्द रचना, सिर्फु लफ्जुनि जी सझाई. शब्दानुशब्द क्रि. हर्फु ब हर्फु. शब्दार्थ पु. लफ्जु जी म्झनां, लफ्जी म्झनां. शब्दालंकार पु. हर्फ ते आधारियलु अलंकारु, जिनत भरिया लफ्जु काव्य जे जुमिले में इस्तिअमालु करणु. शब्दाशब्द पु. सुठा खराबु लफ्जु, वातु कढणु. शब्दित न. भाषणु, आवाजु. वि. (१) गाल्हायलु, चयलु, उचारियलु (२) वजायलु, आवाजु कयलु. शब्द, शाब्दिक वि. (१) लफ्जु-हर्फ बाबति, लफ्जी, हर्फी (२) इस्म बाबति (३) बड़ि बड़ि.

शंभर [सं] वि. सौ, हिकु सज (१००). शंभरपट करणे सऊणाइणु. शंभर वर्षे भरणे डीहं पूरा थियणु. शंभर टक्के सज टका, सौ सेकिडो, फी सदी. शंभर नंबरी वि. बिल्कुलु शुधि, खालिसु (सोनु).

शंभू [सं] पु. (१) शंकर (२) बालो भोलो शङ्खु.

शम् [सं] अ. (१) कल्याणु, सुखु, खैरु (२) समाप्ती, अन्तु.

शम [सं] पु. (१) शांती, सांति थियणु (२) बेहदि सुखु, मोखु (३) इंद्रियुनि ते कब्जो-दमनु (४) वैरागु. शमणे अ.क्रि. (१) शांति-सांति थियणु, माठि थियणु, ठरणु, धधो थियणु (२) घटिजणु, लहणु (३) धकिजणु (४) मरणु. शमविणे स.क्रि. (१) सांति करणु (२) माठि कराइणु (३) ठारणु (४) लाहिणु. शमन न. (१) शांति, सांति थियणु (२) ठापुर, आरामु, सूरु लहणु (३) उब वगेरह लहणु (४) सूरु लाहीदइ दवा. शमनीय वि. सांति थियण जहिडो, लहण या घटिजण जोगो. शमित वि. (१) शांति-सांति थियलु (२) लथलु या घटियलु (दरु) (३) राजी.

शमल [सं] न. विष्टा, गंडु, किरिफ्ती.

शमी [सं] स्त्री. कंडो, कंडीअ जो वणु (दसहडे डीहं हिन जी पूजा थीदी आहे). शमीधान्य न. बूहरु मुळ मंटर वगेरह.

शय [सं] पु. हयु.

शयन [सं] न. (१) निंड, सुम्हणु (२) हंघु, पलंगु वगेरह (३) लेटणु, सुम्हणु, बिस्तिरे दाखिलु थियणु. शयनीय वि. सुम्हण जोगो. शयालू वि. निंडिरु. शय्या स्त्री. (१) सुम्हणु (२) हंघु (३) पलंगु, कोचु. शायिका स्त्री. रेल में सुम्हण जी जगह, (इं) 'बर्थ'. शायी वि. सुम्हंदडु.

शर [सं] पु. (१) तीरु, बाणु. वि. पंज (५). शरकांड पु.न. तीर जी काठी-कानी-फतील. शरधी पु. तरकशु, बथी. शरपंजर पु. तीरनि जो पिजिरो. शरपंजरी पडणे सूर या आजार में मुबितिला हुआणु. शरसंघान न. तीर जो निशानो. शरासन न. धनुषु, कमान.

शर [सं] पु. (१) कमान जी थोल्हि या ऊंचाई (२) कौसु (जामेट्री).

शर [सं] पु. तारे-ग्रह जो क्रांतिवृत्त खां फासिलो (जाग्राफी).

शरवृत्त न. निष्क इलनहारु, (इं) 'मेरिडिअन'.

शरट-ठ [सं] पु. सांडो.

शरंड न. समंदरु, बाहिजो कीडो.

शरण [सं] न. (१) शरणि, रख्या, संभाल (२) अज्ञो, पनाह. वि. (१) रख्या-संभाल कंदडु (२) अज्ञो घुरंदडु. शरणागत, शरणार्थी, शरणापन्न वि. शरनि में आयलु, पनाह वठण लाइ आयलु, पनाहगीरु. शरण्य वि. (१) शरनि में आयल जी रख्या कंदडु (२) रख्या करण जोगो, अज्ञो डियण लाइकु, रख्या चाहीदडु.

शरत्-द [सं] स्त्री. (१) सरज, खिजां, असू ऐं कतीअ जे महिने वारी मुंद (२) सालु. शरत्काल, शरदऋतु पु. खिजां, सियारो, सरज.

शरबत [फा] न. शरबतु.

शरभ [सं] पु. (१) माकड़ि (२) मकडु (३) हाथीअ जो बुचो (४) शेरु (५) हिमालय जो अठनि पेरनि वारो ख्याली हरणु.

शरम [फा] स्त्री. शरमु, हयाज, लज. शरमणे अ.क्रि. लजी थियणु, खिखो विखो थियणु, शरमसारु थियणु. शरमिंदा-धा वि. (१) शरमिंदो (२) अहसानमंदु.

शरा [अ] पु. शरज, मुसलमानी काइदो, इस्लामु धर्मुशास्त्रु.

शराब [अ] पु.स्त्री. शराबु.

शरारत [फा] स्त्री. (१) इसदु, साडु, द्वेषु (२) बगावत.

शरीर [सं] न. सरीरु, बदन, देही, जिस्मु. शरीरकष्ट पु.ब.व. पोरिहचो, जफाकशी, हड हणणु. शरीरक्रियाशास्त्र, शरीरशास्त्र न. (इं) 'फिजिओलॉजी'. शरीरपाटव न. तंदुरुस्ती, सिहत. शरीरभोग पु. (१) शरीरी आजारु-दुखु वगेरह (२) बदिनी ऐशु आरामु. शरीरपटी स्त्री. सरीर-बदन जी बनावत-घाटु, हाठी (शरीर जी). शरीर रचनाशास्त्र न. इल्मु तरहीह, अंग विद्या, (इं) 'अनाटॉमी'. शरीररक्षक पु. सरीर जी रख्या कंदडु, (इं) 'डॉडीगार्ड'. शरीर संपत्ती स्त्री. (१) तंदुरुस्ती, सुठी सिहत (२) ताकत, उत्साहु, जोरु. शरीरसंबंध पु. (१) रिश्तो, नातो, मिटाचारी (२) शादी (३) हयें पवणु, झेडो, विडहणु. शरीरी वि. (१) सरीरी, बदिनी (२) देही-सरीरु धारणु कंदडु.

शारीरिक वि. शारीरीकु, सरीरकि, सरीरी, बदिनी.

शर्करा [सं] स्त्री. (१) खंडु (२) वारी, वारीअ जो कणो (३) (पेशाब जी) पथिरी. शर्करा प्रमेह पु. जिर्यानि (बीमारी). शर्करावगुंठित वि. खंडु में बुडल (शैड्), खंडु चड्हियल (कौडी शैड्). शर्करिन न. (इं) 'सड्करीन्'.

शर्त, शर्थ [अ] स्त्री. (१) शर्त, इकरारु (२) कमालु, इद, इन्तहा, चोटु (३) तेजु, पराक्रमु (४) सझाई.

शर्यत [अ] स्त्री. (१) शर्त (२) चटाभेटी.

शर्यत [अ] स्त्री. शरअ, डिसो मथे 'शरा'.

शलगम [फ़] पु.न. गोगिडू.

शलभ [सं] पु. (१) मकडु, माकड़ि (२) पतंगु, पर्वानो (शमअ जो).

शलल [सं] न. कंडो.

शलाका [सं] स्त्री. (१) सराई, शीख (२) काठी (३) नौकदार ऐं डिघी शैड्, डिघो कोको (४) कंहि शैड् जो नंडो टुकरु (५) फलील, काठी.

शल्य [सं] न. (१) कंडो, खारु (२) किली, कोको, मेख (३) नौकदार शैड् (४) तीर जी चुहिब (५) चुभिको, मन खे का गालिह चुभणु, मन जो दुखु (६) मुअलु गुभु, वियम में मुअलु बारु जमणु. शल्यचिकित्सा, शल्यचिकित्साशास्त्र, शल्यतंत्र स्त्री.न. जराही, वडकुट जो शास्त्रु, (इं) 'सर्जरी'. शल्यतंत्रज्ञ पु. जराहु, (इं) 'सर्जन्'.

शव [सं] न. लाशु, लाशो, मुदों, मडहु. शवघर न. मुरदहि घर. शवपरीक्षा स्त्री. शवविच्छेदन न. लाशु चीरे कयल जाच, (इं) 'पोस्टमार्टम्'. शव पेटिका स्त्री. लाश जी पेटि, (इं) 'कॉफिन'. शवयान न. काई, जनाजो. शववाहक पु. कांधी, काईअ खे कुल्हो डींदडु. शववाहिनी, शववाहिका स्त्री. लाशु-मुअलु-मडहु दोईदड़ गाडी, (इं) 'अइम्बुलन्स्'. शाव, शावक वि. लाश बाबति.

शश, शशक [सं] पु. सहो. शशविखान-विषाण न. सहे जो सिरु. शशविषाण-शृंग न. (१) सहे जो सिडु (२) अणलभु शैड्.

शशघर, शशांक [सं] पु. चंडु, चद्रमा.

शशी [सं] पु. (१) चंडु, चंद्रमा (२) इडा नाडीअ मां वहंदड़ हवा (३) काफूर. शशिकला स्त्री. चंड जी कला. शशिनी स्त्री. चांडोकी राति. शशिमौणी-शेखर पु. शंकरु.

शष्य [सं] न. (१) कूंअरो-नरमु गाहु (२) कुचो, कुचा.

शस्य [सं] न. अनु, अनाजु.

शस्त्र [सं] न. (१) शस्त्रु, हथियारु (२) नासु कंदडु, मारींदडु. शस्त्रकार पु. हाथियार ठाहींदडु. शस्त्रक्रिया स्त्री. (इं) 'ऑपरेशन्'. शस्त्रक्रियागार न. (इं) 'ऑपरेशन् थिएटर'. शस्त्रविद्या स्त्री. जराही, (इं) 'सर्जरी'. शस्त्रवैद्य पु. जराहु, (इं) 'सर्जन्'.

शह [फ़] पु. (१) राजा (२) रोक, झल, शह (शक्तिरंजि में), (इं) 'चेक्' (३) इशारो, ताकीद (४) शहु, राजा. शह देणे शह डियणु. शहमात स्त्री. शहमातु.

शहर [फ़] न. शहरु. शहरी वि. शहरी.

शहा [फ़] पु. शाहु, राजा. शहरग स्त्री. शहरग. शहाजादा पु. शहजादो.

शहा [फ़] वि. कारो.

शहा [हिं] पु. शाह, शाहकार.

शहाजिरे न. सुरही जीरी, सुरहो जीरो.

शहाडा पु. वडो वणु.

शहाडा [सं] पु. जबल जी गुरी.

शहाडे न. कचिडो नारेलु.

शहाणर्णण न. सियाणप.

शहाणा वि. (१) सियाणो (२) होशियार.

शहाण्णव [सं] वि. छहानवे (९६).

शहात्तर [सं] वि. छहतरि (७६).

शहानिशा [फ़] स्त्री. (१) जाच, तपास, चकास (२) पको फैसिलो, निबेरो.

शहामत [अ] (१) हिमथ (२) होशियारी, चतुराई.

शहामृग पु. शुरुमुर्गी, उरु पखी.

शहायशी [सं] छहासी (८६).

शहार-रे पु.न. कांडार, लिड कांडारिजणु, रोमांचु, डकिणी.

शहाळे न. कचिडो नारेलु.

शहीद [फ़] पु. शहीदु.

शार्ई [फ़] स्त्री. सियाही, मसु. शार्ईसोक-शोक पु. मसु चटो.

शार्ई, शही [फ़] स्त्री. (१) शाही, अमलु, अधिकार (२) समाज (३) राजु.

शाक [सं] स्त्री. (१) सागु, भाजी (२) मासु. शाकापर्णकृमी पु. इलु (जीतु), (इं) 'अइफिस'. शाकाहार वु. वेशनू खाद्यो. शाकाहारी वि. वेशनू (शख्स).

शाकंबरी स्त्री. दुर्गा देवी.

शाकार [सं] पु. (१) वण जे नंढिडियुनि टारियुनि जो फैलाउ, ढकु (२) कांह. शाकारणी, शेकारणी स्त्री. छांडणु, -छपर जे मथां गाह या गोलु सिरुनि जो ढकु-गाहु या गोलु सिरुं विज्ञणु.

शाक्त पु. शक्ती देवीअ जो पूजारी. वि. शक्तीअ बाबति.

शाखा [सं] स्त्री. (१) शाखा, शाख (२) वण जी टारी (३) खातो, विभाग (४) पंथु. शाखामृग पु. बांदर, नोरीअड़ो.

शाखी [सं] वि. (१) शाखा जो, खाते जो, पार्टीअ जो (२) टारियुनि जो (वणु).

शार्गीद [फ़] पु. शार्गीदु, चेलो, विद्यार्थी.

शाटी [सं] स्त्री. सन्यासीअ जा भग्वा-गेरु कपिड़ा.

शाटच-ठच [सं] न. ठगी, लुचाई.

शाडवळ [सं] वि. (१) गामइचो, वाहणी, अनाड़ी, गदिलो (२) ताजो, नरमु, कोमलु.

शाहू स्त्री. अछी चीकी मिटी, (इं) 'पाईपक्ले'.

शाणव [सं] वि. छहानवे (९६).

शात [सं] वि. तिखो, तेजु (चाकूं वगेरह).

शांत [सं] पु. शांत रसु (साहित में). वि. (१) सांति, माठि, चुपि (२) सांतीको, माठीणो (३) ठरियलु, थधो थियलु, विसामियलु (४) सुशीलु (५) राजी. शांत पापं उ.वा.अ. शल मुसीबत दूरि थिए, भग्वानु भली करे! शांतवन न. (१) सांति करणु (२) आथलु (३) परिचाणी.

शांतता [सं] स्त्री. (१) शांती, खामोशी (२) एकांतु (३) संतोषु.

शांति-ती [सं] स्त्री. शांती, माठि (२) ठार, थधो थियणु,

विसामणु (३) संतोषु, राजिपो, समाधानु (४) वैरागु, कटरु (५) विघ्न दूरि कंदडु धर्मी कार्जु-होमु-यग्यु वगेरह (६) पीडा या तकिलीफ़ खां छुटणु (७) छोटिकारो, मौतु (८) मोखु (९) शांत रसु. शांति होम पु. विघ्न या खराबु ग्रह दूरि करण लाइ कयलु होमु.

शातकुंभ [सं] न. सोनु.

शादी [फ़] स्त्री. शादी, निकाहु.

शाद्वळ [सं] न. कूंअरो-नरमु गाहु.

शान [अ] स्त्री. (१) शानु, शानु शौकत, ठाठु (२) सूंह.

शाप [सं] पु. (१) सिरापु, पारातो, पिट (२) कावड़ि जो लफ़्जु. शाप देणे सिरापु या पारातो डियणु. शापगुण पु. सिराप जो नतीजो. शापग्रस्त वि. पारातो डिनलु, सिराप करे दुख सहंदडु. शापमुक्त वि. पाराते खां छुटलु. शापित वि. (१) पारातो मिलियलु (२) कसमु खंयलु. शापणे अ.स.कि. सिरापिजणु, सरापणु.

शाबर न. जादू टोणो.

शाबरी वि. जादूअ बाबति. शाबरी विद्या स्त्री. जादू टोणो, इंद्रजालु.

शाबास [फ़] उद्गा. शाबासि, शाबसि! शाबासकी स्त्री. शाबसि.

शाबीत [अ] वि. साबितु.

शाबूत [अ] वि. (१) साबितु, सजो, पूरो (२) मज़िबूत, शालू.

शांभव [सं] वि. शंभू-शंकर बाबति, शंकर जो, शंकर वटां मिलियलु. शांभवसुख न. ब्रह्मानंदु. शांभवी स्त्री. (१) पार्वती (२) भंग.

शामक [सं] वि. लाहींदडु (सूर), मिटाईदडु, घटि कंदडु, थधो कंदडु, ठारीदडु.

हिमथ स्त्री. हिमथ, धीरजु.

शामदान [फ़] न. शमअदानु.

शामल [सं] पु. शीदी, हब्शी. वि. कारो.

शामळू वि. डकिणो, गीदी, नामदुं.

शामाना-शामीना, शामियाना [फ़] पु. शामियानो, तंबूअ जो पर्दो-कपिड़ो.

शायिका स्त्री. डिसो 'शयन'.

शार न. टुंगिडो करण जो ओजारा.

शारद, शारदीय [सं] वि. सरअ जे मुंद बाबति, सरअ जो.

शारदा [सं] स्त्री. भाषा-वाणीअ जी देवी सरस्वती.

शारा-रे पु.न. (१) भज, डकिणी, लिङ कांडारिजणु (२)

थधि, सिआटो, सरअ जो तपु.

शार्दंग [सं] न. (१) विष्णूअ जे धनुष्य जो नालो (२) सिङ

जो धनुष-धनुष. शार्दंगधर-पाणी पु. विष्णू.

शार्दूल [सं] पु. शारिदूल, शीहुं.

शार्मण्य वि. जर्मनी देश जो.

शाल [फा] स्त्री. शाल (उन जी). शालजोडी स्त्री. वडी शाल.

शालक [सं] पु. (१) सालो (२) भेणीव्यो, भेणीवो.

शाला-ळा [सं] स्त्री. (१) शाला (२) स्कूल (३) घर, जाड.

शालाबंधू पु. खुताबी, स्कूल जो सायी, हम सबकु.

शालेय वि. स्कूली, स्कूल लाड.

शालि-ली [सं] स्त्री. सारियूं, चांवर.

शालिग्राम [सं] पु. (१) सालग्राम, गंडकी नदीअ जो कारो ऐं लसो गोलु पथर जंहिं खे विष्णूअ जे रूप में पूजियो वेदो आहे (२) बसर.

शालिवाहन [सं] पु. शकु संबतु हलाईदडु हिकु राजा.

शालिहोत्र [सं] वि. (१) चिमिकंदडु, बृहकंदडु (२) नामी, नालेरो (३) भरियो-भागियो.

शाली [सं] वि. (१) अतई (२) इलीमु (३) भरियो भागियो (४) तेजस्वी.

शालीन [सं] वि. (१) इलीमु, निमाणो (२) लजुरो लजाइतो. शालीनता स्त्री. (१) इलीमाई, निउडत (२) लज, मुहाबो.

शालू [हिं] स्त्री. जरीअ जी उची साडी.

शाल्मलि-ली [सं] स्त्री. सेमल वणु.

शाव, शावक [सं] वि. लाश बाबति, लाश जो.

शाव, शावक [सं] पु. पसूंअ जो बचो, पूंगिडो, पूंगो.

शाश्वत [सं] स्त्री. हमेशहगी, बकाउ, जटाउ, टिकाउ. वि.

(१) बका, दाइमी, काइमु, हेमशह (२) अनश्वर,

अमर, अजली. शाश्वती स्त्री. (१) बकाउ, जटाउ

(२) पक, खातिरी, यकीनु (३) हमेशहगी.

शासणे [सं] स.क्रि. (१) सजा डियणु (२) हुकूमत हलाइणु

(३) कारोबार डिसणु. शासक पु.वि. (१) सजा डींदडु

(२) हाकिमु, हुकुमरानु, राजु कंदडु, (इं) 'रूलर'.

शासकीय वि. सरकारी. शासन न. (१) सजा, डंडु

(२) हुकूमत, राजु (३) हुकुमु (४) सरकारी

फरमानु, सनद (५) अमलु. शासन निर्णय पु. सरकारी

ठहराउ, (इं) 'गव्हर्नमेंट रेजोल्यूशन'. शासनपत्र न.

अधिकारपत्र, सनद, हुकुमु, हुकुमनामो. शासनपद्धती

स्त्री. राजनीती, सियासत, हुकूमत जो तरीको,

काइदा कानून; हुकुमरानी. शासनशास्त्र न. इल्लु

सियासत, राजग्यानु, (इं) 'पॉलिटिक्स'. शासनीय वि.

(१) सजाइतो, सजावार (२) हुकूमत करण लाइकु.

शासित वि. (१) सजायाबु, सजा डिनलु (२) हुकूमत

हेठि, महकूम (३) हुकुमु कयलु (४) प्रजा, जनता.

शास्ता पु. (१) सजा डींदडु अधिकारी (२) हाकिमु,

हुकुमरानु, राजु कंदडु. शास्त्व न. (१) सजा डियणु,

सिधे रस्ते ते आणणु, -सिधो करणु (२) हुकूमत, राजु,

अमलु. शास्य वि. सजाइतो, सजा डियण लाइकु.

शास्त्र [सं] न. (१) शास्त्रु (२) धर्मशास्त्रु (३) ग्रंथ (४)

खासि निविशिति-निविशितो. शास्त्रप्रवीण-वेत्ता-संपन्न

वि. शास्त्रनि जो जाणू. शास्त्रज्ञ वि. शास्त्रनि जो जाणू.

पु. विग्यानी, साइंसदानु. शास्त्री पु. शास्त्रनि जो

अभ्यासु कयलु शाखु, पंडितु.

शास्त्रीय [सं] वि. (१) शास्त्रिय, शास्त्रनि जो (२)

विग्यानकु, विग्यान मूजिबि, (इं) 'साइंटिफिक्' (३)

इल्मी.

शाह [फा] पु. राजा.

शाही [फा] स्त्री. शाही, राजु, अमलु.

शाहीर [अ] पु. (१) 'लावणी', 'पोवाडा' लिखी गाईंदडु

कवी या चारणु (२) 'तमाशा' कंदडु शाखु (डिसो

'लावणी', 'तमाशा', 'पोवाडा') (३) वीरता ऐं

देशप्रेम जी कविता लिखंदडु कवी-शाइर. शाहीरी वि.

'शाहीर' बाबति. स्त्री. 'शाहीर' जी शाइरी या पेशो.

शाळग्राम, शाळिग्राम डिसो 'शालिग्राम'.

शाळू [सं.प्रा] पु. (१) रबीअ फसल जी जूअरि (२) सियारे जो नंदो डींहुं. वि. खिन भंगुरु, नासवंतु, थोरे वक्त जो. शाळू आयुष्य न. खिन भंगुरु हयाती. शाळू मैत्री स्त्री. थोरे वक्त जी दोस्ती. शाळू सोबती पु. थोरनि डींहनि जो दोस्तु.

शाळू स्त्री. पिट, पारातो.

शिकळ स्त्री. डोरिणो, पावारीअ जी-कांघाटीअ जी किली, पावारीअ जे विनि हिसनि खे जोडींदइ किली.

शिक [सं.हिं] स्त्री. छिक (नक मां ईदइ). शिक येणे छिक अचणु. माशी शिकणे रुकावट-रंडक पैदा थियणु.

शिकणे अ.क्रि. सुघणु, छिक डियणु.

शिककाई, शिकेकाई [का] स्त्री. सीकेकाई.

शिकणे [सं] अ.क्रि. सिखणु, पड्हुणु. शिकाऊ वि. सेखाऊ, सेखिडाऊ.

शिकंदर [अ.फा] पु. सिकंदर. वि. (१) किस्मत वारो (२) धूर्तु, सियाणो (३) पराक्रमी, बहादुर (४) बदिम्आशु.

शिरकणे स.क्रि. (१) (नकु) सुण्कणु, गोबो कडणु.

शिकल [अ] स्त्री. (१) चिमिकाङ्गणु, पालिश करणु (२) चमक (३) झुत.

शिकला पु. नंदिदी नथ.

शिकवण स्त्री. (१) सिख्या, नसीहत, उपदेश (२) छेड, चर्चु, सेखारणु. शिकवणी स्त्री. खानगी पड्हुणु, खानगी पड्हाई, (इं) 'ट्यूशन'. शिकविणे स.क्रि. (१) सेखारणु, पाड्हुणु, पड्हाङ्गणु, सिख्या डियणु (२) नसीहत डियणु (३) कंहिं गाल्हि लाड् सेखारणु, छेडणु.

शिकस्त [फा] स्त्री. (१) शिकस्त, हार (२) इत्तहा, बेहदि कोशशि (३) बुरी हालति. शिकस्त करणे वीहनि ई न्हंनि जो ज़ोर लगाङ्गणु, सिरुटोडु कोशशि करणु.

शिकाऊ वि. सेखाऊ, सेखिडाऊ.

शिकायत [अ] स्त्री. शिकायत.

शिकार [फा] स्त्री. शिकार. शिकारी पु. शिकारी.

शिकारणी [सं] स्त्री. (१) छिके जी नोडी (२) छिको.

शिकाळी, शिकाळी स्त्री. (१) बर्तन खे छिके वांगरु बघल नोडी (२) पाणी छिकण-कडण लाड् नोडी.

शिकी स्त्री. बंदरु, मारि, जहाज जो सिड्हु-पालु वेड्हे काठीअ सां बुधण जी पाल जी नोडी-नोडीअ जो टुकरु, (इं) 'रूप'.

शिके, शिके [सं.प्रा] न. छिको (नोडीअ जो), तार-लोह वगेरह जो छिको.

शिकेकाई स्त्री. सिकाकाई-हिकु वणु ऐं फरियूं.

शिकोरा पु. ठिकर जो ढकु.

शिक्का [अ] पु. सिको, ठपो, मुहुर, सील.

शिक्य [सं] न. मेणु.

शिक्केकटार-कट्यार [फा] स्त्री. शाही इलामत-निशानी.

शिक्केनीस पु. राजा जी मुहुर संभालींदहु अधिकारी.

शिक्केबरदार पु. राजाई निशानी-शाही इलामत संभालींदहु अधिकारी. शिक्की, शिक्केची पु. मुहुर हणंदहु.

शिखंड [सं] पु. मोर जो पुछु या तुरो.

शिखंडी [सं] पु. (१) मोर (२) राजा दुपद जो पुटु (३) खदिडो.

शिखर [सं] पु. (१) पहाड जी चोटी (२) कुबो, गुंबजु (३) इत्तहा, हद (कंहिं गाल्हि जी), कमालु, बुलंदी (४) मुनारो. शिखर गाठणे कंहिं वडे पद ते पड्हुचणु, औज ते पड्हुचणु.

शिखा [सं] स्त्री. (१) चोटी (२) वारनि जो मुचो, मये जा वार (३) बाहि जो मच, जिभी. शिखा नष्ट वि. (१) बिना चोटीअ (शख्खु) (२) मुसलमानु. शिखा सूत्र न. चोटी ऐं जणियो. शिखी वि. चोटीअ वारो. शिखी पु. (१) मोर (२) बाहि. शिखिनी स्त्री. डेल.

शिंग [सं] न. (१) सिडु (२) सिडिडी, हिकु साजु-तूतारो (३) फंग, रोणो (पहाड जो). शिंग फुटणे अकुल वारो थियणु. शिंग मोडून बासरात शिरणे वडे माण्हूअ जो बारनि वांगुरु हलति हलणु, बारनि सां बार थियणु. शिंगावर घेणे आयल मुसीबत खे चंडीअ तरह मुंहं डियणु, मुड्सु थी बीहणु. शिंगटणे, शिंगाटणे स.क्रि. (१) सिडु हणणु, थूनो हणणु (२) गुसो करणु, गाल्हव डियणु (३) ठगणु. शिंगडा पु. हंबाचो, बारुतदानु. शिंगाळ वि. डिघनि सिडनि वारो, सिडिरु. शिंगाळणे

स.क्रि. सिङु हणु. शिंङाळू वि. (१) सिङिरु (२) सिङ्ग हणंदु, सिङनि ते खणंदु (३) सिङ निकिरंदु. शिंङाळे न. सिङनि जे चौधारी बुघल नोडी. शिंङाळ्या वि. सिङिरु. शिंङी स्त्री. (१) सिङिडी (वजाङ्ग जी) (२) वछेरी.

शिंङा पु. हंबाछो, (इं) 'पावडर गन्'.

शिंङाडी-डे स्त्री.न. सुकल फरिपुनि जो दिगु.

शिंङारी स्त्री. कूजरो-कोमलु सलो.

शिंङारू न. (१) वछेरो (२) बिहाणु, खोदिङो, घोडे-गडह वगेरह जो बचो. शिंङा पु. वछेरो, बिहाणु. शिंङी स्त्री. वछेरी, घोडे जो मादी बचो.

शिंङन्या स्त्री. मूरीअ जूं फरियूं.

शिंङाडा [सं] पु. (१) सिंघोडो, पाणी फलु (२) सीङगरी (मछी).

शिंङाला, शिंङाळा, शिंङारी पु. खगो (मछी).

शिंङू [सं] पु. सुहांजिङो, सिङियुनि जो वणु.

शिंङा पु. हिक गारि-रन पटु.

शिंङणे [सं] अ.क्रि. (१) सिङ्गणु, रधिजणु, दमिजणु (२) वीचार में हुङ्गणु (३) थियणु. शिंङवण न.स्त्री. रघल शैड. शिंङविणे स.क्रि. सिङाङ्गणु, रघणु, दमणु.

शिंङीर पु. मीटर, मीटो (पछी), (इं) 'सन् बर्ड'.

शिंङ [सं] स्त्री. फींग, फीगूं, पाणीअ जा फुङा, छंडो.

शिंङ, शिंङ स्त्री. विठि. शिंङणे अ.क्रि. विठि लाहिणु, हंगणु.

शिंङाळ, शिंङा वि. इरामी, बदिम्भाशु, नीचु, ठगु.

शिंङा पु. फींग, छंडो.

शिंङी स्त्री. सीटी.

शिंङकणे स.क्रि. सटणु, काठीअ सां-लकुण सां मार डियणु.

शिंङकणे, शिंङकावणे स.क्रि. छटणु, छिण्कणु, छिण्कारणु.

शिंङकावा पु. छिण्कारु, छंडो.

शिंङशिंङणे अ.क्रि. बर्साति जो ओचितो वसिकारो शुरू थियणु. शिंङशिंङी स्त्री. थोरी देरि हलंदइ बर्साति जी वस.

शिंङशिंङा वि. (१) थकलु (२) दिलो.

शिंङशिंङीत वि. (१) सन्दिङो (शङ्कु) (२) लुडियो.

शिंङ, शिंङासांटा वि. छडो छांडु, जरीदो, छडो.

शिंङाईत न. कलमु (वणु जो, कलमु करणु).

शिंङी [सं.प्रा.हिं] स्त्री. (१) डाकणि, पौडी (२) कपु (टकिरीअ जो), (इं) 'बो'.

शिंङक स्त्री. सूरु. शिंङकणे अ.क्रि. सूरु थियणु.

शिंङणे अ.क्रि. थकिजणु, थकणु, विरचणु, खुहणु, कुङणु.

शिंङवटा, शिंङोटा पु. थकु. शिंङलेला वि. खुहचो, थकलु.

शिंङा पु. छातीअ जो मासु.

शिंङाणे स.क्रि. छिण्कणु, छिण्कारणु. शिंङा पु. फींग.

शिंङरपाड वि. चालाकु, होशियारु, फुङ्तु, जलफटाको.

शिंङरपाडी स्त्री. चालाकी, होशियारी, फुङ्तु.

शिंङ [सं] वि. सीतलु, थधो, ठरियलु. शिंङाई स्त्री. सीतलित्ता.

शिंङाचीनी स्त्री. सीतलिचीनी (वणु). शिंङापाटी स्त्री.

सीतलिचीनी वण मां ठाहियलु नरमु ऐं थधो तडो.

शिंङादेवी स्त्री. सीतिला, सीतिलादेवी-माता जी देवी.

शिंङान स्त्री. डीहुं ठरणु, सिजु लहणु, उस घटिजणु-लहणु.

शिंङा [सं] पु. जालुनि जे सीधि जी लीक.

शिंङाफळ [सं] न. सीताफलु.

शिंङापी-फी [फा] स्त्री. (१) फुङ्ती, कम जी सफाई (२) खूबी, अटिकल, चालाकी. शिंङाब वि. (१) फुङ्तु (२) चालाकु.

शिंङोडा पु. फींग, छंडो. शिंङोडे उडविणे कंहिं ते कलंकु हणणु.

शिंङिल [सं] वि. (१) सिथलु, दिलो, डरो, जल्हो (२) मोगो, मोथो, कमिजोर.

शिंङ [फा] स्त्री. वेश्या, रन.

शिंङ [हिं] स्त्री. डिंसो हेठि 'शिंदी'.

शिंङळ वि. (१) विभिचारी, कामी, रंडीबाजु (२) विभिचारी (औरत), रन, वेश्या. शिंङळकी स्त्री. विभिचार, रंडीबाजी.

शिंङा पु. दासीअ जो पुटु, रखियल औरत जो पुटु, रन पुटु.

शिंदी-थी पु. शीदी, हबशी.

शिंदी-थी स्त्री. (१) झंगिली खजूरि जो वणु, झंगिली खजी (२) खजीअ जी रसु-शराबु-ताडी.

शिदोरी-धोरी स्त्री. तोशो, मुसाफिरीअ लाइ खंयलु खाघो,
टीमणु.

शिघा [सं] (१) सीघो, रोटीअ जो सामानु (२) हिक डीहं
जो सीघो या अनु (३) राशनु, अनाजु-वालियूं वगेरह.
शिघापत्रक न. शिघापत्रिका स्त्री. राशनकाई.
शिघाबाटप न. राशनु, राशनु डियणु, सरकारि तर्फां
सीघो डियणु.

शिंघी स्त्री. डिसो मथे 'शिंदी'.

शिघोट वि. सिघो, सिघी (नदी, पहाड़नि जी कतार वगेरह).

शिना [सं] वि. जुदा, निरालो.

शिंप, शिंपी [सं.प्रा] स्त्री. सिप. शिंपली स्त्री. नंदिडी सिप.
शिंपा पु. वड़ी सिप.

शिंपका [सं] पु. छंडो, छिण्कारु.

शिंपटी स्त्री. लकुणु, सन्दिडी टारी, छड्ही.

शिंपहणे, शिंपणे स.क्रि. छिण्कणु, छिण्कारणु, पाणीअ जो
छंडो हणणु, रंगु हणणु. शिंपहणी स्त्री. छिण्कारु.
शिंपणयंचमी स्त्री. रांपंचमी.

शिपाई [फा] पु. (१) सिपाही, फौजी (२) पटेवालो,
चपरासी, नौकर. शिपाईकौ-गिरी स्त्री. सिपाहीगीरी,
सिपाहीपणो, सिपाहु. शिपाईबाणा पु. (१) सिपाहु,
सिपाहीपणो (२) लश्करी पोशाक.

शिंपी [सं] पु. दर्जी, टेलर.

शिंपी स्त्री. सिप.

शिफारस [फा] स्त्री. (१) सिफारश (२) साराह, तअरीफ.

शिबंदी [फा] स्त्री. बंदोबस्त लाइ रखियल फौज.

शिबरी वि. कामी मर्द.

शिबिका [सं] स्त्री. पालिकी.

शिबिर, शिबीर [सं] न. (१) छांविणी, (इं) 'कडम्प' (२)
तंबू.

शिबे न. सुकल तूरीअ जो जारु-जारो.

शिबे न. चिटी, कोड्हु.

शिमगा पु. होली. शिमगा करणे होइ होइ करणु, रडियूं वाका
करणु.

शिमटी स्त्री. चहो, छड्ही.

शिमरा वि. मिनो.

शिमा स्त्री. सीमा, हद, मर्यादा.

शिर [सं] न. (१) सिरु, सिसी (२) मथो, मधु, चोटी (३)
जुणो, हिकु शख्खु (४) मुहाडो. शिरावर घेणे सिर ते
खणणु, सिर ते वसाइणु. शिरी असणे हिफाजुत करणु.
शिरच्छेद पु. सिसी लाहिणु, कतलु. शिरवपन न. सिरु
बदरि (-कराइणु), ठेड्हो थियणु. शिरसा क्रि.वि. सिर
सां, मथे सां, सिरु झुकाए. शिरसाबंद-धार्य-मान्य वि.
मानाइतो, पूजि. शिरस्थ कोन न. नोकी कुंड
(जामेट्री). शिरस्त्राण न. मथे जो लोही टोपु, (इं)
'हेल्मेट'. शिरी क्रि.वि. मथे ते. शिरोग्रह पु. मथे जो
सूरु. शिरोबिंदू पु. (टिकुंडे जो) चोटीअ वारो
टुबिको-नोक, (इं) 'वरटेम्स'. शिरोमणी पु.
सिरोमणी, मथे या मुकुट जो मणी, सिरेशु, शख्खु.
शिरोलेख पु. सिरों, (इं) 'हेडिंग'. शिरोवेदना स्त्री.
मथे जो सूरु. शिरोवेष्टन न. मथो वेड्हण जो कपिडो.
शिरोश्रवणक न. (इं) 'हेड फोन्'.

शिरकणे स.क्रि. (-में) घिड़णु, घिड़ी वजणु, पिहणु.
शिरकावणी स्त्री. घिड़णु, दाखिलो. शिरकाव पु.
दाखिलो, लंधु, वाट.

शिरका, शिरका [फा] सिरको, सुरको, (इं) 'विनीगर'.

शिरकाण न. सत्यानासु.

शिरकी स्त्री. कपह जो ककिडो.

शिरजोर वि. (१) जोरवारु, डाढो (शख्खु) (२) ज़िदी (३)
गुस्ताखु. शिरजोरी स्त्री. डाढाई, डाढमुड्सी.

शिरट, शिरटी-ही न.स्त्री. वण जी सन्ही ऐं डिघी टारी,
छड्ही.

शिरणे [सं] अ.क्रि. अंदरि घिड़णु, दाखिलु थियणु, पिहणु.

शिरती [सं] स्त्री. केले जो कटियलु पनु.

शिरःफल [सं] पु. (१) नारेल जो वणु (२) नारेलु.

शिरवती [सं] स्त्री. केले जो कचिडो पनु, डिसो 'शिरती'.

शिरशिरी स्त्री. डकिणी, कंबिणी, थड्किणी, वार
कांडारिजणु, सीस्राटु. शिरशिरणे अ.क्रि. (१) डकणु,
कंबणु (सरीरु) (२) वार कांडारिजणु, सरीर में
लर्जिशि पैदा थियणु.

शिरशी [सं] स्त्री. सिरिहु (वणु).

शिरस-सू [सं] पु. सरिह. शिरसेल न. सरहियांओ या कौड़ो तेलु.

शिरस [सं] पु. शिरीष वणु.

शिरस पु. सिरसु, (इं) 'ग्ल्यू'.

शिरस्ता [फा] पु. सिरिस्तो, रवाजु, ढंगु. शिरस्तेदार पु. सिरिस्तेदार, अदालत जो मुख्य क्लार्क.

शिरळक [सं] स्त्री. छेति, तीली (बान्स जे लकिडे जी).

शिरळक स्त्री. सीटी (वात जी).

शिरा पु. सीमा, हृद, मर्यादा (गोठ या बुनीअ जी).

शिरा स्त्री. रग, नस, नाडि, धमनी. शिरागत वि. रगुनि-नसुनि जी (बीमारी). शिराळ वि. रगारो, जंहि शख्स जूं रगूं नजुरि ईदियूं हुजनि.

शिरा [अ] वि. शानदार, निहायत उम्दो, उत्तमु.

शिरा [सं] पु. (१) सीरो (२) अर्कु, काड्हो (३) कणाहु (४) रेशो.

शिराजणे [सं] अ.कि. संहणु.

शिराजी [फा] पु. शीराजी (अछो-गाड्हो कबूतर).

शिराटा पु. तीलियुनि जो बुहारो.

शिराणी [सं] स्त्री. (१) आनंदु, खुशी, सुख, लुत्फु (२) अहमियत (३) अणपूराई, कमी, अणलभाई.

शिराळ [सं] न. सुडु, बादलनि जी छांव. वि. मथे 'शिरै' में डिसो.

शिराळसोट पु. (१) रंगीलो-अयाशु शख्स (२) थोरे वक्त जो अधिकारी. शिराळबेटीचे राज्य न. थोरो वक्तु हलंदडु राजु-हुकूमत-शानु शौकत, बे बका हुकूमत.

शिरिशिरी स्त्री. फुडि फुडि, सन्हो मीहूं.

शिरिम न. कोड्ह.

शिरिष [सं] पु. शिरीषु (गुलनि जो वणु).

शिरै न. (१) कंडनि वारी टारी (२) कंडनि जो लोड्हो.

शिलक, शिल्लक [अ] स्त्री. बाकु, पाछी, बकाया, बाकियाति, रहियल रकम. शिलकझाडा स्त्री. बे बाक्री, सफाई. शिलकबंद पु. बकाया जो फुटु, (इं) 'बड्लन्स शीट'. शिलकबाकी स्त्री. बाक्री बचियल रकम. शिलका वि. चूडि, खासो, उत्तमु. शिलकी वि. (१) पाछी, बाक्री (२) पासीरी करे रखियल या बचाए

रखियल (शैट). शिलकी अर्थसंकल्प पु. (इं) 'सरप्लस बजेट'.

शिलकणे, शिलगणे अ.कि. बरणु, बाहि लगणु, दुखणु.

शिलकावणे, शिलगावणे स.कि. (१) बारणु, दुखाइणु, बाहि डियणु (२) मचाइणु, छेइणु, भड्काइणु. शिलकावणी-गावणी स्त्री. (१) बारणी, बारणु (२) ढल जे वसुलीअ लाइ वियल शख्स जी पंहिजे लाइ जोरीअ वसूलि कयल रकम.

शिलंगण [सं] न. दसहडे जे डीहूं शाम जो पंहिजे शहर-गोठ जी हृद टपी 'शमी' वण जी पूजा करण जो कार्जु, डिसो 'शमी'.

शिलपट, शिलपट [सं] वि. डकिणो, गीदी, नामदु.

शिला [सं] स्त्री. (१) सिला, वडो पथर, छिप (२) चांउठि.

शिलाकुसुम-पुष्प न. परपो, (इं) 'लाइकन'.

शिलाजित पु. शिलाजीतु. शिलापट्ट पु. सिराणि.

शिलाराणी पु. वडी छिप, पहाडु. शिलालेख पु.

शिलेलेखु, पथर ते उकिरियलु लेखु-अखर. शिलोच्चय पु. पहाडु.

शिला [अ] पु. सिलाहु, जिरिह. शिलेखाना पु. सिलाइखानो, हथियार घर.

शिलाई स्त्री. सिलाई.

शिलीमुख [सं] पु. बाणु, तीर.

शिलेदार [अ] पु. सिलेदार, सलाहिदार, पंहिजोई घोडो खणी फौज में वनी नौकरी कंदडु सिपाही. शिलेदारी स्त्री. सिलेदारी, चाकिरी. विं. (१) सिलेदार बाबति (२) अभिमानी, धमंडी (३) हयफाडु, छुडवाणु. शिलेदारी ढंग पु. बिल फुजुली, लुटि, उडाउ.

शिलेपाट [इं] पु. रेल जे पटनि हेठां विज्ञण जो चौरस बुंडु, (इं) 'स्लीपर'.

शिलेभाले पु. हथियार पंवहार.

शिल्प [सं] न. कला, हुनर, हय जो हुनर, दस्तकारी.

शिल्पकला स्त्री. (१) हुनरी विद्या (२) संगतराशी.

शिल्पकार, शिल्पी पु. (१) हुनरमंडु (२) संगतराशु.

शिल्पविद्या स्त्री. हय जो हुनर, दस्तकारी. शिल्पशास्त्र

न. अडण जो शास्त्र, मूर्ती-बोतो चित्र वगैरह जा

नियम बुघाईदहु शास्त्रु.

शिल्पकल [सं] स्त्री. बारी, पाराई.

शिव [सं] स्त्री. सीमा, हृद, मर्यादा. शिवार, शिवार न.पु.

(१) गोठ जे हृद अंदरि बस्तीअ जी जमीन छडे बाकी सारी जमीन (२) बूनी, बाग, संगु.

शिव [सं] पु. (१) शिवु, शंकर (२) मोछु. वि. शुभु, कल्याणकारी, सुखदाइकु. शिवकळा स्त्री. गुसो, कावडि. शिवनिर्माल्य न. (१) शिव-शंकर खे अर्पणु कयल गुल (२) शंकर खे अर्पणु कयल शयूं (वरी न वापुराइण जूं). शिवपंचाक्षरी मंत्र पु. मंत्रु-‘ओम् नमः शिवाय’. शिवपुरी स्त्री. वाराणसी, काशी, बनारसि. शिवसिंग न. शिवलिंगु, पिंडु. शिवा स्त्री. पार्वती. शिवात्मा पु. परमात्मा. शिवालय न. (१) शिवालो, शंकर जो मंदरु (२) मसाणु.

शिवण स्त्री. (१) सिलाई, सेबो, खीर (२) सिलाईअ जो कपिडो (३) टाको, बखो, बखियो (४) छांइणु, पखा टूओ, घर मयां-छिति मयां गाहु वगेरह-सिरूं वगेरह रखणु. शिवणकार पु. टूआई, टूआई. शिवणकाम न. सिलाई, दर्जिको कमु. शिवणयंत्र न. सिलाईअ जी मशीन. शिवणावळ स्त्री. सिलाई, कपिडा सिबण जी मजूरी. शिवणी स्त्री. गुंडो, टाको. शिवणे स.क्रि. (१) सिबणु (२) छांइणु, छिति मयां गाहु या सिरूं वगेरह रखी ढकणु.

शिवणे [सं] स.क्रि. छुहणु, हयु लगाइणु. शिव नयेशी स्त्री. न छुहण जहिडी, पासे थियल औरत, भिटी. शिवतणे स.क्रि. छुहणु, हयु लगाइणु.

शिवर स्त्री. चीर, डार,

शिवर, शिवराळ वि. (१) गारियुनि वारो (२) हमेशह गारियूं डींदहु.

शिवराई स्त्री. (१) शिवाजी महाराज जो शुरू कयलु ठामे जो पैसो (२) पैसो.

शिवशाही स्त्री. शिवाजी महाराज जो राजु.

शिवशिव शिमगा पु. धूडियो.

शिवशितळ [सं] वि. (१) थघो, ताजो, साफु (२) सवलो (३) थघो, सांति.

शिवशिवणे [सं] अ.क्रि. सुरणु, चुरणु, सुरसुरि यियणु, कंबणु.

शिवसर [सं] पु. सिजु शिंध (सिंह) रासि में हुआण जो वक्तु.

शिवळ स्त्री. डोरिणो, बैल जो पावारीअ-कंधाट जे ब्रिनि हिंसनि खे जोडींदहु मेख, बैल जे कंध भरिसां पावारीअ जी किली-मेख.

शिवळ स्त्री. सीटी.

शिवळट स्त्री. (१) डिसो मये ‘शिवळ’ (२) बैल जो गिची पावारीअ सां बुधण जो पटो (३) बैल जो पावारीअ जे भरिसां वारो कंध जो पासो.

शिवा स्त्री. पार्वती.

शिवा स्त्री. लूमिडी.

शिवाई स्त्री. डिसो मये ‘शिवराई’.

शिवाय [फा] श.यो.अ. (१) सवाई, सवा, बिना (२) अवा (३) बिए लेखे (४) वेतरि.

शिवी स्त्री. गारि, बदि सुखुनु. शिव्यांची लाखोती बाहणे गारियुनि जो धूडियो वसाइणु. शिवीगाळ स्त्री. गारि, गारियूं डियणु. शिवराळ वि. गारियूं डींदहु.

शिशपा [सं] स्त्री. अशोक वणु; सीताफल जो वणु.

शिशिर [सं] पु. सियारो, सियारे जी मुंद (असू, कती महीनो).

शिशी [फा] स्त्री. शीशी.

शिशी स्त्री. शीशमु.

शिशू [सं] न. (१) बारु, बारिडो, किकिडो (२) पूंगिडो, गुलरु. शिशुगीत न. बालगीतु. शिशुविहार पु. दायह खानो, (इं) ‘नर्सरी’.

शिशुन [सं] न. लनु, मर्दानो उजिवो. शिशुनमणी पु. सोपारो.

शिष्ट [सं] वि. (१) सदाचारी, सभ्य, हलीमु, फज़ीलतो (२) उत्तमु, अज़लॉ, सिरिष्टु, पूजि (३) पडिणो (४) बचियलु. शिष्टमंडळ न. सिफारत, एवजियुनि जो मंडलु, (इं) ‘डेलीगेशन’. शिष्टशाही स्त्री. अमीरनि जो राजु, (इं) ‘टाइमोक्रसी’. शिष्टसंप्रदाय पु. समाज जे ऊचि ऐं मानवारनि माणहुनि जी हलति चलति-रवाजु. शिष्टसभा स्त्री. समाज जे वडनि-मुअसिबरनि जी मंडिली. शिष्टाई स्त्री. (१) वडाई, महानता, इज़त मानु (२) शफ़ाअत, विचमें पवणु, विच में पई

शेड़ो मिटाइण जी कोशशि, सालिसी, टियाकुड़ाई.
 शिष्टाचार पु. इल्मु अदबु, सुठी हलति, सुठा लछण,
 सुठो वहिबार, शाइस्तगी.
 शिष्य [सं] पु. शिषु, शागिर्दु, चेलो, विद्यार्थी. शिष्यवृत्ती
 स्त्री. वजूफो, (इं) 'स्कॉलरशिप'.
 शिस न. सिसी, सिरु, मथो. शिसळ न. (वारनि जी) चगु,
 पुठीअ ते टिडियल पखिडियल बार. शिसार, शिसाळे
 स्त्री. मये जो सूर.
 शिसकारी स्त्री. (१) बुछां, कराहत (२) पेट जो वकडु.
 शिसव, शिसवी पु.स्त्री. शीशमु (वणु), शीशम जो काठु.
 शिसवी वि. शीशम जो ठहियलु. शिसेल न. शीशम जे
 वण जो तेलु. शिसा पु. शीशमु (वणु).
 शिसा [फा] पु. वडी शीशी-शीशो.
 शिसा [फा] पु. मांछीअ जे मखियुनि जो मानारो, छटो.
 शिसारी स्त्री. (१) बुछां, कराहत (२) आतु, उल्टी.
 शिसी स्त्री. दुंगु, सोराखु.
 शिसे [सं] न. शीहो (धातू), (इं) 'लीड'. शिसपेन्सिल स्त्री.
 (लिखण जी) पेन्सिलि.
 शिस्त [फा] स्त्री. (१) ज़ाब्तो, इतिज़ामु, अदबु, तादीब,
 (इं) 'डिसीप्लीन' (२) रीति, नियमु (३) निशानो
 (४) वहिबार, सिरिश्तो. शिस्त पाळणे अदब सां
 हलणु, क़ड़दो अमल में आणणु. शिस्तभंग पु. इतिज़ामु
 या ज़ाब्ते-काइदे जी भजिकिडी.
 शिस्त [फा] वि. लाइकु, जोगो, बराबरि. शिस्तवार क्रि.वि.
 चडीअ तरह, तरतीब वारि.
 शिळट, शिळाटी स्त्री. (१) सीउ, सीआटो (२) ज़मीन जी
 आलाणि.
 शिळणघार, शिळाघार क्रि.वि.वि. छूटि (बर्साति).
 शिळपट वि. (१) पारूयो (२) मुडो (३) गठलु (सिको)
 (४) गीदी, डकिणो.
 शिळा [सं] वि. (१) पारूयो (२) बघो, ठरियलु (३) ढिलो,
 सिल्हो. शिळ्या कडीला ऊत आणणे पुराणियूं तिथियूं
 वाचणु, पुराणी गाल्हि वरी कडणु. शिळापाका वि.
 पारूयो सारूयो, बचियलु सचियलु. शिळवट, शिळवण
 न. पारूथी शैडू. शिळावळ स्त्री. थधी रोटी (खाइणु).

शिळा [सं] स्त्री. सिला, सिल, वडो सिघो पथरु, सिरणि.
 डिंसो 'शिला'. शिळाचुंबी पु. चक्मकु.
 शिळासप्तमी [सं] स्त्री. सांवण जी सप्तमी, बघिडी.
 शिळोपा पु. (१) सांझीअ जी थधिकार, थधि, सीआटो.
 शिळक [सं] पु. सिख्या-विद्या डींदडु, गुरू, मास्तर.
 शिळण [सं] न. सिख्या, तअलीम, (इं) 'एज्यूकेशन'.
 शिळणशास्त्र महाविद्यालय न. (इं) 'कॉलेज ऑफ
 एज्यूकेशन'.
 शिळणे [सं] स.क्रि. (१) सेखारणु, समुझाए बुघाइणु (२)
 सज़ा डियणु.
 शिळा [सं] स्त्री. (१) सिख्या, तअलीम (२) उपदेश,
 नसीहत (३) सज़ा. शैक्षणिक वि. तअलीमी, (इं)
 'अइकेडमिक्'.
 शिक्षावार क्रि.वि. सज़ वारि.
 शिक्षित वि. (१) पढ़ियलु, तअलीमयाप्तः (२) सज़ायाबु.
 शिक्ष्य [सं] वि. (१) पढ़ाइणु-सेखारण जोगो (२)
 सज़ाइतो.
 शी [सं] स्त्री. सीउ, थधि.
 शी स्त्री. छी, गूहु.
 शी उद्गा. छी, छी छी.
 शीक स्त्री. सिख्या, रीति.
 शीक-ख [सं] पु. सिखु, बालिसो.
 शीक स्त्री. छिक (नक जी).
 शीग [सं] स्त्री. (१) अनाज सां माप पूरी भरण खां पोइ मथां
 पैदा थींदडु मखरूती दिगु (२) ढेरु, दिगु जी चोटी
 (३) दडो (४) पछाडी, अन्तु, इत्तहा (५) मुदो.
 शीगमाप देणे अन जी माप हद खां वधीक भरे डियणु.
 शीगेस चढणे-पोचणे का गाल्हि हद ताई पहुचणु, हद
 थियणु, चोटु चढ़णु. शीगलोत स्त्री. झझाई, वाफ़रि,
 सुकरु. शीगवर अ. टिम्टार, वाफ़रि, झझो.
 शीघ्र [सं] वि. जल्दी, तिखो, तकिड़ो. क्रि.वि. सिघो, जल्दी,
 झटि, फौरन्. शीघ्रकवी पु. फौरन् कविता करे
 बुघाईंदडु कवी. शीघ्रकोपी वि. जल्दी कबडिजंदडु,
 तीसिरु. शीघ्रबुद्धी वि. तेजुफहमु, होशियारु. शीघ्रोच्च
 न. कुरबु आफ़्ताबु, (इं) 'पेरिहेलिजन्' (जाग्राफी).

शीघ्रता स्त्री. सेघु, जल्दी, सिघाई.

शीट स्त्री. विठि, विठु.

शीट न. छीट (कपिड़ो).

शीड न. सिड्डु, पालु (बेड़ीज जो कपिड़ो). शीड गुंडाळणे मीनारणु. शीड उतरणे इजत वगणु, नाकामयाबी हासुलु घियणु, कंधु हेठि घियणु. शीड उभारणे साजो सब्जु घियणु, वधणु वेक्षणु. शीडकाठी स्त्री. शीकिलो, पालु बधण जो थंभो, खूहो.

शीण [सं] पु. (१) थकु, थकावट (२) नफिरत (३) अजाई कोशशि. शीणभाग पु. थकु.

शीण [अ] पु.स्त्री. ज़मिरि.

शीत, शीतकण न. रघल चांवरनि जो कणो.

शीत न. धनुष जी डोरि.

शीत [सं] न. सीउ, थधि, सदी, थधिकार. पु. सियारो. वि. (१) थधो (२) मोगो, मोथो, छसो, टोटी. शीतक (१) थधो करण जी मशीन, (इं) 'कंडेन्सर' (२) शायं थधियूं करण जी मशीन-कबट्टु, फ़िजि, (इं) 'रेफ़्रिजरेटर'. शीतकटिबंध पु. थधो कमरिबंदु (जाम्पाफ़ी). शीतकर-भानु पु. चंडु. शीतकाल पु. सियारो, सियारो. तांतग्रह न. थधी कोठी या कमिरो, (इं) 'एयरकंडिशनर' 'कोल्ड स्टोरेज'. शीतज्वर पु. सीउ तपु. शीतगित्त न. छापाको. शीतवीर्य वि. थधो शख़ु. शीतोन्न पु. चंडु. शीतोष्ण वि. नंहं सोसिड़ो. शीतोष्णपात्र न. थर्मासु. शीतता स्त्री. थधि, थधिकार, सीउ. शीतल-ळ वि. सीतलु, थधो. शीतला-ळा स्त्री. सीतिला, वड़ी माता. शीतळचिनी स्त्री. सीतलिचीनी.

शीत वि. छह (६).

शीप [सं] स्त्री. सिप.

शीर [सं] स्त्री. (१) नस, धमिणी, रण (२) काठ या पन वगेरह जी लीक. शिरा तापणे ज़ोर सां रड़ियूं करणु, विड़हणु. शीर फुटणे खीर बहणु.

शीर न. सिरु, मथो.

शीर्ण [सं] वि. भगलु टुटलु.

शीर्ष [सं] न. (१) सिरु, मथो (२) चोटी, चोटु.

शीर्षतलास्थि स्त्री. पोपटु हड्डो.

शीर्षक न. सिरु, (इं) 'हेडिंग'.

शीर्षासन [सं] न. शीर्षासन-मथे हेठि ऐं टंगूं सिधियूं मथे करे बिहण जो आसन.

शील [सं] न. (१) सीलु, चरित्रु, हलति (२) सुभाज.

शीलघ्रष्ट वि. बेइस्मति, नापाकु.

शील [अ] स्त्री. ज़िरिह, लोही पोशाक.

शीव [सं] स्त्री. गोठ या शहर जी हृद या सीमा. डिसो 'शिव'. शीवघोंडा पु. हृद डेखारीदंडु पथर.

शीस [सं] न. सिरु, मथो, कंधु.

शीळ स्त्री. शूल, सीटी (वात जी).

शीळ [सं] स्त्री. सिल, सिधो पथरु, पथरु.

शुक [सं] पु. (१) तोतो (२) व्यासमुनीज जो पुटु. शुकनासिक वि. तोते जे चुहिब जहिडे नक वारो.

शुकनासिका स्त्री. तोते जहिड़ो नकु. शुकी स्त्री. तोती.

शुकर [सं] न. सूअर.

शुक्ती, शुक्तिका [सं] स्त्री. (१) सिप (२) मोतीज जी सिप.

शुक [सं] पु. (१) शुकु ग्रहु (२) दैतिनि जो गुरु शुकाचार्य. शुकतारा पु. सांझी तारो. शुकवार पु. शुकवार, जुम्ओ, थारूं. शुकाचार्य पु. (१) दैतिनि जो गुरु शुकाचार्य (२) काणो.

शुक [सं] न. वीर्यु, मनी. वि. तेजवारो, अच्छो. शुकमेह पु. पेशाब में वीर्यु अचण जी बीमारी, जिर्यानि मनी.

शुक [सं] न. अखि जो फुलो.

शुक, शुक [अ] पु. शुकुरु, शुकिरानो. शुकगुजार वि. शुकुरुगुजार. शुकगुजारी स्त्री. शुकुरुगुजारी.

शुक्ल [सं] न. अखि जो फुलो. वि. अच्छो, साफु, चंडवारो, सहाओ (महिने जो अघु हिंसो). शुक्लकाष्ट न. (१) मुसीबत, बला, संसटु (२) मर्दानो ज़िजिवो, लनु, आलत. शुक्लपक्ष पु. (१) शुक्ल पक्षु, महीने जो सहाओ पखु (जहिं में चंडु डीहोंडीहुं वंधदो रहंदो आहे) (२) तरकी, वाधारो.

शुचा [सं] स्त्री. चिन्ता, दुखु.

शुचि-ची [सं] वि. शुधि, पवित्रु, पाकु, साफु. पु. (१) आखाडु महीनो (२) सींगारु. शुचित्व न. शुधता,

पवित्रता, निर्मलता. शुचिर्भूत वि. साफु, पवित्रु.

शुजा [अ] वि. शुजाउ, बहादुर. शुजात, शुजाजत् स्त्री.
शुजाअत, बहादुरी.

शुटं, शुठ [सं] पु.स्त्री.न. मोगो, मोघो, बे अकुलु.

शुठ [सं] स्त्री. सुंदि.

शुंढा स्त्री. सुंदि. शुंढायंत्र न. कर्णफुलु, (इं) 'अइलेंबिक्'.

शुतर, शतुर [फा] पु. शतुरु, उठु. शतरसवार पु. शतुरुसवार.

शुध्द [सं] न. ब्रह्म. वि. (१) शुधि, साफु, खालिसु (२) अच्छो
(३) पवित्रु (४) बे डोही (५) ईमानदार (६)

बराबरि, जोगो, बे ऐबु. शुध्द अपूर्णाक पु. वहंवारी

अणपूर, (इं) 'बलगर फइक्शन'. शुध्द करणारा वि.

साफु कंदडु, सोधीदडु. शुध्द पक्ष पु. महीने जो सहाओ

पखु; डिसो 'शुक्लपक्ष', चांडोकीअ जा पंद्रह डीहं.

शुध्द प्रज्ञा स्त्री. अंदर जी बूझ, (इं) 'इन्ट्रुइशन'.

शुध्द भोजन न. वेश्नू खाधो. शुध्दलेखन न. इल्मु हिजे,

इमला, ग्रामर जे नियमनि मूजिबि शुधि लिखणु, (इं)

'ऑर्थोग्राफी. शुध्दज्ञान न. ब्रह्मग्यानु.

शुध्द [सं] स्त्री. सुधि, जाण, होशु. शुध्द बुध्द स्त्री. सुधि
बुधि, होशु. वि. मोगो, अण पइहियलु, बे अकुलु.

शुध्दि-ध्दी [सं] स्त्री. (१) शुधी, पवित्रता (२) सोध,
सफाई, (इं) 'रिफाइनिंग' (३) सुधि, खबर, होशु
(४) जाच, गोल्हा, डसु. शुध्दीबर आणणे होश में
आणणु. शुध्दीबर येणे होश में अचणु. शुध्दिकरण न.
सोधणु, साफु करणु, (इं) 'रिफाइनिंग'. शुध्दिपत्र न.
भुलिनासो (किताब जो).

शुन, शुनक [सं] पु. कुतो. शुनी स्त्री. कुती.

शुभ [सं] न. कल्याणु, खुशहाली. वि. (१) शुभु (२) शुभु
कार्जु (३) चडो, भाग्वारो (४) सुहिणो. शुभंकर वि.
शुभदाइकु, सुखदाई, कल्याणकारकु. शुभकर्म न. शुभु
कार्जु. शुभकृत्य न. (१) शुभु कार्जु (२) संभोगु.
शुभचिंतक वि. चडाई चाहीदडु, भलाई घुरंदडु.
शुभचिन्ह-लक्षण न. सुठो सोणु, सुठी निशानी.
शुभवार्ता स्त्री. खुशिखबिरी. शुभा स्त्री. (१) पार्वती
(२) उरिडी (३) सुकल छेणा. शुभांगी स्त्री. सुहिणी
औरत, नाजिनीनि. शुभाशुभ न. सोणु, सुठो या बदि

सोणु. शुभेच्छा स्त्री. खीरुं, सुठी कल्याणकारी इछा,
शुभ कामना, (इं) 'प्रीटिंग्'. शुभेच्छापत्र न.
शुभकामना जो पत्रु, (इं) 'प्रीटिंग् कार्ड'.

शुभ [सं] पु. मोगो, मोगो मटर, छसो, बेअकुलु शङ्खु.

शुभ [सं] वि. अच्छो, सफेदु, तेजवारो.

शुभांशु [सं] पु. चंडु.

शुभ्रोष्ण [सं] वि. अच्छो थियण ताई तपायलु-गरमु कयलु.

शुल्क [सं] न. (१) फी (२) मसिवाइ, भाडो (३) डेबु (४)
चूंगी.

शुशुमार [सं] पु. वाधू, मांगरमछु.

शुश्रूषा [सं] स्त्री. (१) शेवा टहिल, खिजिमत (२) बुधण
जी इछा.

शुशिरवाच [सं] न. अंदिरां पोरो साजु-बन्सी, शरनाई वगेरह.

शुष्क [सं] वि. (१) खुश्कु, सुकलु (२) डुबिरो, सन्दिडो.

शुष्ककूप पु. सुकलु खूहु. शुष्कोपचार पु. अजायो
उपाउ, अजाईकोशशि, कूडो दिलासो.

शूक [सं] पु.न. (१) छेति, कंडो (२) चुहिंब.

शूकर [सं] पु. सूअर.

शूद्र [सं] पु. शूद्र.

शून्य [सं] न. (१) बुडी (२) अण हूदि, न हुअण जी हालति
(३) नुक्तो, बुडी (४) आकासु, खालु. वि. (१)
खाली (२) उघाडो (३) वीरानु, सुजो. शून्यवाद पु.
सुजवादु-दुनिया कुशु बि नाहे. शून्याकार वि. वीरानु,
सुजो, खाली, सुन. शून्यता स्त्री. सुज, कुशु बि न
हुअण जी हालति, वीरानी.

शूर [सं] पु. सूरिहु, सूरिमो, वीरु, जोधो. वि. (१) पराक्रमी,
बहादुरु (२) धीरजवानु, बेडपो, साहसी.

शूर्प [सं] न. छजु.

शूल-ळ [सं] पु. (१) भालो, नेजो, बड्छी (२) चुहिंबवारो
लोही थंभो (३) सूरु, वीलो (४) मेख, किली,
कोको. शूलपाणि-णी पु. शंकर.

शूळी पु. शंकर.

शृंखला-ळा [सं] स्त्री. (१) जंजीर, लोह जी बेडी.

शृंग [सं] न. (१) सिडु (२) (पहाड जी) चोटी, फंग, रोणो.

शृंगापती स्त्री. हैसि बैसि, (इं) 'डाइलेमा'. शृंगाटक

पु. चौकु. शृंगी पु. शिव-शंकर जो दासु-शेवकु-गणु.
स्त्री. सिडी (साजु). वि. (१) सिङ वारो (२) चोटीअ
वारो (जबलु).

शृंगार [सं] पु. (१) सींगार, हारु सींगार (२) सींगार जो
सामानु (३) प्रेम जो जज़िबो, प्रेम जो नाजु नखिरो
(४) शृंगार रसु. शृंगार कलह पु. सिक-प्रेम जो शेडो,
कूडो झगिडो. शृंगारचेष्टा स्त्री.ब.व. आशिकाणियुं
रमजूं, प्रेम जो इजुहार कंदइ इशारा, नाजु नखिरो.
शृंगारपेटी स्त्री. सींगार जी पेटी. शृंगारणे स.क्रि.
सींगारणे. शृंगारिक वि. (१) सींगार बाबति (२)
आशिकाणो, कामी (३) शृंगार रसु पैदा करण
जहिडो.

शृंगाल-छ [सं] पु. गिदडु, लूमडु.

शृंगाली [सं] स्त्री. लूमिडी.

शे [सं] वि. सज, सौ (१००). शे सवाशे वि. सज सवा सज.
शेकडा पु. सेकिडो. क्रि.वि. फी सेकिडो. शेकडो क्रि.वि.
सर्वे.

शे [सं] अ.क्रि. आहे.

शेक पु. सेकु, तज, टाकोर, टाटार. शेकणे स.क्रि. सेकणु,
सेकु-टाकोर करणु, गटारणु. अ.क्रि. लहस अचणु, का
गाल्हि पाण सां थियणु. शेकाटणे स.क्रि. सेकणु,
सेकु-टाकोर करणु. शेकाटा पु. सेकु, टाकोर, तज.
शेकोटी स्त्री. काठियूं-काना वगेरह विडी बारियल
बाहि, बदनु सेकण लाइ बारियल बाहि. शेकाबणे
स.क्रि. लहसजणु, लहस अचणु, तज अचणु, नुक्सानु
थियणु.

शेक स्त्री. सागु, भाजी.

शेकाटा-टी [सं] पु.स्त्री. बांस जो लकिडो, डिधी काठी.

शेकार पु. छपरु, टूजो. शेकारणी स्त्री. छिति मघां गाहु या
गोलु सिरं विज्ञण जो कमु. शेकारणे स.क्रि. छांणु,
छिति ते गाहु या गोलु सिरूं रखणु.

शेके [सं] न. कुकुड जी कलंगी.

शेख [फ़] पु. शेखु, पीरु. शेखचिल्ली पु. अघमगजी-चरियो,
औलियाज. शेखी स्त्री. शेखी, बुटाक.

शेखर [सं] पु. तुरो, चोटी, मुटिकु.

शेखी [सं] क्रि.वि. पछाडीअ जो.

शेग स्त्री. कतार.

शेग [सं] स्त्री. फरी.

शेगट पु. सुहांजिडो, सिडियुनि जो वणु.

शेगडी [सं] स्त्री. सिगिरी.

शेचाळ-ळीस वि. छाहेतालीह (४६).

शेज स्त्री. (१) सेज, हंघु (२) कतार, सिट, सिल्सिलो (३)
घोट कुंवारि जे निरिड ते चांवर चंबुडाइण लाइ डिनलु
तिलिकु. शेज लागणे सिल्सिलो शुरू थियणु. शेजेस
येणे ज़खमु भरिजणु. शेजघर न. सुम्हण जो कमिरो,
बेडरूम.

शेजार पु. (१) पाडो, वेझडाई, पासे वारो घर (२) पासे
वारो, पाडेवारो. शेजारधर्म पु. पाडे में-पाडेवारनि सां
सुठी हलति हलण जी रीति. शेजारपाजार पु. पाडो,
पाडेसिरी. शेजारी पु. पाडेसिरी, पाडेवारो, सियांदिरी,
सियांई. शेजारीण स्त्री पाडेवारी-पाडेसिरी औरत.
शेजारी क्रि.वि. भरिसां. शेजारून क्रि.वि. भरिसां.

शेट पु. सेठि, शाहूकार, वापारी. शेटाणी स्त्री. सेठियाणी.

शेट, शेटकूल [सं] न. कुचा.

शेड [सं] स्त्री. (१) फार (मेवे जी) (२) घारी, पटो, पटी.

शेडा पु. (१) नोडीअ जो टुकर (२) वडी धुल्ली नोडी (३)
जंजीर, सगो (सोनो).

शेडा पु. घाटो नासी रंगु.

शेंडा [सं] पु. (१) चोटी, मथु, कुंड, पुछिडी, छेडो, मुंढ
(२) झंडो (३) टुणी (नक जी). शेंडा मोरा पु. बार
जी वधियल झंडि. शेंडे नक्षत्र न. पुछिर तारो,
धूमकेतु, (इं) 'कॉमेट'. शेंडेफळ न. (१) मौसम जे
पछाडीअ में थियलु मेवो (२) बुढापे में ज़णियलु बार.

शेंडी [सं] स्त्री. (१) चोटी (२) तुरो, कलंगी (३) पुछिर
तारे जी पुछिडी. शेंडी तुटो की पारंबी तुटो चाहे कुशु
बि थी ववे.

शेण [सं] न. (१) छेणो (२) सुकल छेणा, थाफ. शेण खाणे
(१) वातु गंदो करणु (गारियुनि सां) (२) कारो मुंढ
करे अचणु. शेणकाई, शेणकी स्त्री. (१) छेणो विज्ञण
लाइ कयल खड (२) छेणे जो ढिगु. शेणकुट न. सुकल

छेणे जो टुकरु, सुकलु छेणो. शेणखळा पु. लेपो पाङ्गु
लाइ पतिरो कयलु छेणो. शेणभोळा पु. थाफ. शेणणे
स.क्रि. (१) छेणो लाहिणु (२) अखियुनि में पिचूं
थियणु. शेणवणी न. छेणो गडियलु पाणी. शेणसडा पु.
छेणे जो छिण्कारु. शेणामेणाचा वि. (१) डुबिरो,
निसतो, कमिजोरु (२) कूंअरो. शेणी स्त्री. (सुकलु)
छेणो.

शेत न. (१) खेतु, बनी (२) फसुलु (३) पोख (४) रोजी,
धंधो. शेतकरी पु. हारी, कुड्मी. शेतकाम न. हारिपो,
हारिपाई, पोख जो कम. शेतपोत न. पोख.
शेतभात-ती न.स्त्री. पोख, खेती, खेतीअ जा कम.
शेतमळा पु. बनी बागु वगेरह. शेतसारा पु. जमीन या
पोख जो ढल-महसूल. शेतकौ स्त्री. (१) कुड्मपिणो,
कुड्मअपिओ, हारिपो धंधो (२) फसुलु.

शेती स्त्री. (१) खेती, पोख, हारिपाई (२) ज़रई कम. शेती
पु. खेती-बनीअ जो मालिकु.

शेंदढ शिपाई, शेंदाढशिपाई पु. बहादुरीअ जी बटाक हणंदहु
सिपाही, डाई, फड्बाटी.

शेंदणे स.क्रि. छिकणु, भरणु (खूह मां पाणी). न. खूह मां
पाणी भरण जो डोलु-बादिली वगेरह.

शेंदरी स्त्री. रतुल (जूअरि जो किस्मु). वि. रतोलु, किरमिजी
(रंगु).

शेंदव न. (१) सेंधो लूणु (२) खाराणि, खाराई (३) धिम
(गुड जी).

शेंदूर [सं] पु. सिंधुरु, शिंगिरफु. शेंदूरविकार पु. धिघो
आवाजु.

शेंदेलोण [सं] न. सेंधो लूणु.

शेप [सं] स्त्री. पुछु, पुछुडु. शेपटणे स.क्रि. जोर सां
डुकाङ्गण-डुकाए थकाङ्गण, तीकाङ्गण (गांड-मेंहिं
वगेरह खे). शेपटा पु. डिघो पुछु. शेपटी स्त्री. (१)
पुछिडी (२) छडी, छडीही. शेपाळ वि. पुछिरु. शेपूट
न. (१) पुछु (२) कुंड (३) पुछिडि. शेपूट घालणे पुछु
पाए भजणु.

शेप [सं] न. मर्द जो उजिवो, लनु. शेपाळ्या वि. कामी, जन
मुरीदु. शेपाळू वि. कामी औरत, बदिचालि औरत.

शेपा स्त्री. सौफ.

शेपा स्त्री. सूआ (जीरे-सौफनि जहिडो वखर).

शेपू [सं] स्त्री. सूअनि जो बूटो.

शेफारणे, शेफारणे अ.क्रि. मगिरुरु थियणु, सीटिजणु,
फूडिजणु.

शेंब, शेम [सं] स्त्री. (१) गोबो (२) लिब. शेंबडा-ठ्या वि.
गोबिरु. शेंबूड पु. गोबो.

शेरे स्त्री. पखीअ जी विठि.

शेर पु. सेरु (माप).

शेर पु. शेरु, शींह.

शेरडी स्त्री. बुकिरी. शेरडू न. ओठ, पठ, नंढी बुकिरी.
शेरहुक्या पु. बुकिरारु.

शेरा [अ] पु. (१) अधु (२) रीति, परंपरा (३) जवाबु (४)
राइ, रायो, (इं) 'रिमार्क' (५) सिफारश (६)
नियमु, काइवो.

शेरी [सं] स्त्री. घिटी.

शेल [सं] न. (१) पछाडी, कुंड (२) नोडी.

शेलका [सं] वि. उत्तमु, उचो, खासो, चूड.

शेलणे [सं] स.क्रि. (१) वाङ्गणु, जखमु करणु (२) सोङ्गणु,
छिलणु.

शेला पु. कीमती दुशालो या बोछणु. शेलापागोटे न.
इजत-मानु डियण वक्ति कंहिंखे दुशालो ऐं पटिको
नजिराणे तोर डियणु. शेलारी स्त्री. उची कीमती
साडी.

शेले न. (१) पावारी, कांघाटी (२) बारु, जिमेदारी.

शेव स्त्री. सिडरु.

शेव पु. (१) कुंड, पछाडी, छेडो (२) पलज, पटिके जी कुंड
(३) लागुपो. शेव घालणे कपिडो लोडाए सडु करणु.
शेव घेणे घटिजणु. शेव बांधणे बुरी संगति थियणु,
खरणु. शेव लावणे मदद करणु. शेव येणे छोकिरी
सामाङ्गणु.

शेवई, शेवया स्त्री. सेंयूं, सैयूं.

शेवक पु. शेवकु.

शेवगा [सं] पु. सुहांजिडो, सुहांदिडो, सिडियुनि जो वणु.
शेवगाच्या शेंगा स्त्री.ब.व. सिडियूं.

शेवट [सं] पु. (१) पछाड़ी, कुंड, छेड़ो (२) अन्तु, इत्तहा, मौतु, पुजाणी (३) फैसिलो. न. जामिकी (बंदूक जी), पलीतो. शेवटचा वि. आखिरीनु, पछाड़ीज जो, पको, (इं) 'फाइन्ल्'. शेवटच्या आदितबारी क्रि.वि. कडंहिं बि न. शेवटी, सरतेशेवटी क्रि.वि. पछाड़ीज जो, नेठि, आखिरकारि. शेवटची पालखी स्त्री. काई, जनाजो.

शेवटणे स.क्रि. (१) चुहिंब करणु (२) तेजु करणु (३) खतमु करणु. शेवटता वि. ज़रे घटि लगी-छुही वेंदडु.

शेवटला वि. पछाड़ीज वारो, आखिरीनु.

शेवती, शेवती स्त्री. दाऊदी (गुलु).

शेवरी [सं.हिं] स्त्री. रेशमी धागे जो वणु.

शेवळ, शेवाळ [सं.हिं] पु.न. सेंवरु (पाणीज जो), सेंअरु.

शेवाळणे अ.क्रि. (१) सेंवारिजणु (२) जानि में भरिजणु, थुल्हो थियणु.

शेवाळलेली वि. दुकी.

शेव [सं] पु. बाकी, बचियलु, बचलु. शेवपूर्ती स्त्री. घटिताई पूरी करणु. शेवाधिकार पु. वधीक हक, (इं) 'रेसिट्युअसी पॉवर्स'.

शेव [सं] पु. शेबु, नांगनि जो राजा.

शेसगाठ, शेसरगाठ स्त्री. डेढ गुंढि.

शेसाळणे [सं] अ.क्रि. (१) जख खाइणु, पोसिरणु (२) गुसे में तपी बाहि थियणु (३) कंहिं कम लाइ बेसबुरु थियणु, उताविलो थियणु.

शेसाळ पु. गुसो, क्रोधु, कावडि.

शेईचाळीस [सं] वि. छाएतालीह (४६).

शेळ [सं] स्त्री. ऊन्हारे में बि आली रहंदइ चांवरनि जे पोख लाइ काराईती ज़मीन.

शेळ स्त्री. यधि, आलणि.

शेळबंदी स्त्री. साहुरे ये पेके आयल छोकिरीज जे मयां चांवरनि जी लप घोरणु या चांवरनि जी लप.

शेळी [सं] स्त्री. बुकिरी. शेळदू न. पठ, ओठ, नंदी बुकिरी.

शेळक्या पु. बुकिरारु. शेळीचा भाळ पु. (१) बकरु (२) मगिरु.

शेळी [सं] स्त्री. सिराणि, पाकी तिखी करण जो पथर.

शेळू स्त्री. सीटी.

शेळोदरा [सं] वि. निभूरु कारो, तमामु कारो.

शेळ्य [सं] न. फुड्ती, जल्दी.

शैत्य [सं] न. (१) यधाणि, यधि, सीआटु (२) सर्दी, जुकामु.

शैथिल्य [सं] न. ढिलाई, सुस्ती, आलसु, ढराई.

शैया स्त्री. सेजा, सेज.

शैल [सं] पु. पहाडु, जबलु. शैल्य वि. पहाड़ बाबति.

शैल्याघाटे क्रि.वि. पहाड़ जियां.

शैली [सं] स्त्री. (१) शैली, शड्ली, नमूनो, रीति, इबारत, लहजो, (इं) 'स्टाईल्' (२) खासियत (३) लिखिणी.

शैलूष [सं] पु. बाजीगरु, मदारी.

शैव [सं] पु. शंकर जो पूजारी. वि. शंकर बाबति.

शैवाल, शैवाल [सं] न. डिसो 'शेवाळ', सेंवरु बूटी.

शैशव [सं] न. बालकपुणो.

शोक [सं] पु. (१) शोकु, सोगु, डुखु, गमु, रंजु (२) विरलापु, रोदनु, सियापो. शोकगीत न. मरसियो, दुख जो गीतु. शोकांतिका, शोकात्मिका स्त्री. दुख नाटक, (इं) 'ट्रिजडी'. शोकाकुल वि. दुख में व्याकुल, गमगीनु, रंजीदो.

शोकणे [सं] अ.क्रि. सुकणु, खुशकु थियणु, कूमाइजणु. स.क्रि. सुकाइणु, जज़बु करणु.

शोचणे [सं] स.क्रि. दुखु करणु, रूअणु, विर्लाप करणु.

शोचनीय वि. दुखदाइकु, दिलिसोजु, अफसोसनाकु.

शोच्य वि. (१) दुखदाइकु, शोक जोगो (२) गमगीनु.

शोण [सं] वि. गाइहो.

शोणित [सं] न. रतु, खूनु. वि. गाइहो.

शोष [सं] पु. सोज़ि.

शोध [सं] पु. (१) जाच, तपासु, तलाश, गोल्हा, पुछा गाछा (२) तहकीक, खोज, खोजना, ईजाद (३) भुल जो सुधारो (४) शुधि-साफु करणु. शोधक वि. (१) जाच-गोल्हा कंदडु, सूक्षियो (२) पुछा गाछा कंदडु (३) नज़र रखंदडु (४) शुधि-साफु कंदडु. शोधदीप पु. सोधबती, (इं) 'सर्वलाईट'. शोधन न. गोल्हा, जाच, तपासु. शोधपत्र न. शुधीपत्र, (इं) 'इराटा'

शोधने स.क्रि. (१) गोलहणु, तलाश करणु (२) दुरुस्तु करणु-गलतियूं कडी छडणु (३) शुधि-साफु करणु.

शोधन [सं] न. (१) शुधी, साफु करण जी क्रिया, सफाई (२) कट (हिसाबनि में) (३) जखमु धुअण जी क्रिया. शोधनीय वि. शुधि-पवित्रु-साफु करण जोगो, साफु करण जो. शोधित वि. शुधि-साफु कयलु.

शोप स्त्री. (१) सौफ (२) सूआ.

शोभणे [सं] अ.क्रि. (१) सोभणु, सँहणु, शोभा डियणु, फबी बीहणु (२) सुहिणो नजरि अचणु.

शोभन [सं] न. (१) सुहिणो नजरि अचणु, सँहणु (२) मंगलकार्जु, जशणु. शोभनिक वि. सँहदडु. शोभनीय वि. सुहिणो.

शोभविणे [सं] स.क्रि. सहाइणु, सींगारणु, सुहिणो बणाइणु, सजाइणु.

शोभा [सं] स्त्री. (१) शोभा, सोभ्या, सँह (२) तेजु (३) गहणो (४) बेइजती. शोभादर्शक पु. सैरिबीनु, चित्रबीनु, (इं) 'कलाइडस्कोप'. शोभादायक वि. सँहदडु. शोभायमान वि. सुहिणो, सोभिनीकु, बहकंदडु, तजिलेदारु. शोभिवंत वि. सुहिणो, सुंदर. शोभेसा वि. ठहंदो.

शोर [फा] पु. शोरु, गोडु.

शोरा [फा] पु. शोरो.

शोष [सं] पु. (१) सोक, खुरकी (२) उज, उली. शोषक वि. जाजिबु, चुहंदडु, खुरकु कंदडु, जज्जुबु कंदडु. शोषण न. सोकहिडो, सुकण-चूसण जी क्रिया, चुहण जी क्रिया. शोषणे स.क्रि. (१) सुकाइणु, खुरकु करणु (२) चूसणु, चुहणु, जज्जुबु करणु (३) फबाइणु. शोषित वि. (१) सुकलु, खुरकु (२) चूसियलु, जज्जुबु कयलु.

शोहरत [अ] स्त्री. शुहरत, मशहरी.

शौक [अ] पु. शौकु. शौकी वि. शौकीनु.

शौच [सं] न. (१) सफाई, पवित्रता (२) टोरो, काकूसु (३) सोसि. शौचकूप पु. काकूसु (जगह), पाखानो.

शौचविधी पु. (१) काकूसु करणु (२) पंजसनानी, हथु मुहुं धुअणु. शौचतस्त न. हाजाती, (इं) 'बेइपइन्'.

शौड [सं] वि. कबिलु, होशियारु.

शौर [अ] पु. सियाणप, विवेकु.

शौरी [सं] पु. (१) श्रीकृष्णु (२) विष्णु.

शौर्य [सं] न. सूरिहाई, बहादुरी, धीरजु, हिमंथ, पराक्रमु.

शौहरत [अ] स्त्री. शुहरत, मशहरी.

श्मशान, स्मशान [सं] न. शमशानु, मसाणु. श्मशान कर्म न. अग्नीसंस्कार, सरु. श्मशाननिद्रा स्त्री. मौतु.

श्मशानवैराग्य न. कंहिजे मौत थियण करे कुसु वक्त लाइ पैदा थींदडु वैरागु, फकति मसाणनि में वजण खां पोइ मन में पैदा थींदडु उदासी-वैरागु. श्मशानसाधन न. जिन भूत वसि करण लाइ मसाणनि में वजी कयल पूजा-मंत्र-तंत्र वगेरह.

श्मश्रू [सं] स्त्री.न. (१) मुछ, मुछूं, डाइही ऐंमुछूं (२) हजामत.

श्याम [सं] वि. सांविरो, कारो. पु. हिकु रागु. श्यामल-ळ वि. साँवलु, सांविरो. श्यामिको स्त्री. (१) काराणि, नीराणि (२) धातूअ जी काराणि-मिलावट.

श्रद्धा [सं] स्त्री. (१) सरद्धा, सिदिक् (२) वेसाहु, विश्वासु. श्रद्धाळू वि. सरद्धालू, वेसाही, सादिक.

श्रम [सं] पु. (१) महिनत, पोरिह्यो (२) थकु, थकावट (३) डुखु. श्रमणे अ.क्रि. (१) थकिजणु (२) डुखु थियणु, अपसोसु थियणु. श्रमविणे स.क्रि. थकाइणु, सताइणु. श्रमसहिष्णु वि. महिनती, सहनशीलु. श्रमिक पु. पोरिह्यतु, महिनत कशु, मजूर. श्रमिक संघ पु. मजूरनि जो संघु, (इं) 'ट्रेड यूनियन्'. श्रमित वि. (१) थकलु (२) दुखी, सतायलु (३) नाराजु.

श्रमणे [सं] पु. बोधी भिक्षू, जैन साधू.

श्रवण [सं] न. (१) सुणण-बुधण जी क्रिया (२) अनु (३) बावीहो नखनु. श्रवणपटु न. कनु. श्रवणमापकयंत्र न. (इं) 'ऑडिओमीटर'. श्रवणीय वि. बुधण जहिडो. श्रवणेंद्रिय न. कनु. श्रवणे अ.क्रि. सुणणु, बुधणु.

श्रवण [सं] न. वतरु, गोनी कुंड टिकुंडे जो आडो पासो, (इं) 'हाइपोटिन्यूज'.

श्रांत [सं] वि. थकलु, ककि थियलु.

श्रांती [सं] स्त्री. थकावट, तंगि थियणु.

श्राद्ध [सं] न. सिराधु, पितरनि खे पिंडु वगेरह दानु करण

जी क्रिया.

श्राद्ध [सं] वि. सर्धा रखंदडु, सादिकु, सर्धालु.

श्रामक [सं] वि. महिनती, पोरिह्यतु.

श्रावक [सं] वि. बुधंदडु. पु. बोधी साधू.

श्रावण [सं] पु. सांवणु. श्रावणसर-री स्त्री. सांविणी. श्रावणी वि. सांवण जो, सांवण जी. स्त्री. (१) सांवण में जणिया पाइण जी क्रिया (२) सांवण जी पूरनमासी.

श्राव्य [सं] वि. बुधण जहिडो, बुधण जो.

श्री [सं] स्त्री. (१) श्री, लछिमी, लक्ष्मी (२) धनु, दौलत, शानु शौकत (२) सोभ्या, सूर्ह (३) नामूसु, जसु (४) श्री, सिरी, शिरी, देवताजनि ऐं मानवारनि जे नालनि अगियां ईदडु इजत वास्ते लफ्जु. पु. शंकराचार्यु.

श्री [सं] वि. (१) अमीरु (२) सोभ्यावानु.

श्रीकंठ [सं] पु. शंकर.

श्रीकांत [सं] पु. विष्णू.

श्रीकार [सं] पु. ग्रंथ-खत वगेरह मथां लिखियलु 'श्री' लफ्जु.

श्रीखंड [सं] न. (१) डहीअ जो हिकु मिठो तजामु (२) चंदनु.

श्रीगणेश [सं] पु. शुरूआत, आरंभु.

श्रीद [सं] पु. कुबेर.

श्रीदर्शन [सं] न. देवता जो दर्शनु.

श्रीधर, श्रीनिवास, श्रीनाथ [सं] पु. विष्णू.

श्रीपती [सं] पु. (१) विष्णू (२) कृष्ण (३) अमीरु शाखु.

श्रीपाद [सं] पु. सन्यासी.

श्रीफल-छ [सं] न. नारेलु, प्रसाद जो नारेलु, अर्पण कयलु नारेलु.

श्रीमंत [सं] पु. (१) राजा, महाराजा (२) पेशिवा जी सरकारि, गादीनिशीनु पेशिवा. वि. धनवानु, शाहूकार.

श्रीमन्महा [सं] पु. शुरूआत.

श्रीमंती [सं] स्त्री. अमीरी, शाहूकारी, शानुशौकत. वि. शाहाणी, अमीरनि बाबति

श्रीमती [सं] वि. (१) शिरीमती, जालुनि लाइ इजत जो लफ्जु (२) विधवा लाइ लफ्जु.

श्रीमद [सं] पु. धन-वैभव जी मगिरूरी, पैसे जो घमंडु.

श्रीमाठ [सं] पु. अमीरीअ जो-धन दौलत जो अभिमानु-अहंकार.

श्रीमान् [सं] पु. वि. (१) अमीरु, धनवानु (२) श्रीमानु, पूजि, मानाइतो.

श्रीमुख [सं] न. (१) तेजवारो-बृहकंदडु मुंह (२) मुंह. श्रीमुख रंगविणे, श्रीमुखात लगावणे गिटो गाइहो करणु, चमाट हणणु.

श्रीयुत [सं] वि. (१) धनवानु (२) शिरी, मर्दनि जे नालनि अगियां ईदडु इजतवारो लफ्जु, (इं) 'मिस्टर' (३) सभागो.

श्रीरंग, श्रीराज [सं] पु. (१) श्रीकृष्ण (२) विष्णू.

श्रीवत्स [सं] पु. विष्णू.

श्रीविद्या [सं] स्त्री. मंत्रतंत्रविद्या.

श्रुत [सं] वि. (१) बुधलु (२) मशहूर, ज़ाहिर (२) ज़ातलु. श्रुत ब्हावे कि. लिखिजो, बुधाइजो.

श्रुतकीर्ती [सं] वि. मशहूर, नालेरो.

श्रुती [सं] स्त्री. (१) बुधणु, बुधण जी क्रिया (२) कनु (३) वेद, शास्त्र (४) खबर (४) मिठो सुरु (५) आधार, नियमु (६) वतरु, गोनीकुंड टिकुंडे जो आडो पासो (जामेट्री) (७) वीणा. श्रुतिमधुर वि. सुरीलो. श्रुतिलेखन न. सूरतखती.

श्रूयमाण वि. बुधण जहिडो, बुधण में अचण जहिडो.

श्रेढी [सं] स्त्री. तरकी, सिल्सिलो, कंहि नियम मूजिबि लिखियल अंगनि-अददनि जी कतार, (इं) 'प्रोग्रेशन'. श्रेढीफल न. अददनि जे सिल्सिले जो जोडु.

श्रेणी [सं] स्त्री. (१) कतार, सिफ (२) सिल्सिलो (३) पइमानो, दर्जो. श्रेणिक वि. सिल्सिले वारो.

श्रेणी [सं] स्त्री. संस्था, मंडिली.

श्रेय [सं] न. (१) लाभु, भलाई, कल्याणु (२) पुबु, फलु (३) शरफु. श्रेयस्कर वि. कल्याणकारी, पुगवारो.

श्रेयान् [सं] वि. सिरिष्ठु, उत्तमु, मुख्यु.

श्रेष्ठ [सं] वि. सिरिष्ठु, उत्तमु, वडो. श्रेष्ठअर्थांग न. पत्नी. श्रेष्ठमन न. सिरिष्ठु मनु, (इं) 'सुपर माइंड'. श्रेष्ठता स्त्री. सिरिष्ठता, उत्तमता. श्रेष्ठतागंड पु. (इं)

‘सुपिरिऑरिटी कॉन्सेक्स्’.

श्रोगवी [सं] स्त्री. धरती, भूमी.

श्रोगि-णी [सं] स्त्री. षड़ो, षड़ा, दुड़ि. श्रोगीप्रदेज पु. हुंगिरो.

श्रोगित [सं] न. रतु.

श्रोतव्य [सं] वि. बुधण जो या बुधण जहिड़ो.

श्रोता [सं] पु. सरोता, बुधंददु.

श्रोतुसमाज [सं] पु. बुधण लाइ गडु थियल माण्ह.

श्रोत्र [सं] न. कनु, कन.

श्रोत्रीय [सं] पु. वेदनि जो ज्ञाणू, वैदिक ब्राह्मण.

श्रौत [सं] वि. वेदनि-श्रुतियुनि मूजिबि, वेदनि-श्रुतियुनि जे बारे में. श्रौतविद्या स्त्री. वेदनि जी विद्या. श्रौती पु. श्रुती या वेदनि जो ज्ञाणू.

श्लष [सं] वि. डिलो, ढरो, कमिजोरु.

श्लाघणे [सं] स.क्रि. साराह करणु, वाखाणणु.

श्लाघनीय, श्लाघ्य [सं] वि. साराह जोगो.

श्लाघा [सं] स्त्री. (१) साराह, वाखाण (२) बटाक.

श्लिष्ट [सं] वि. बिनि मत्तिलबनि वारो, तजिनीस वारो, मुंसाईददु, मिलियलु.

श्लीन [सं] वि. सुठो, सभ्यु, सुहिणो.

श्लेष [सं] पु. तजनीस, बिनि मत्तिलबनि वारो लफ्जु, हिक लफ्जु जा वधीक मत्तिलब निकिरणु. श्लेषार्थ पु. लफ्जी म्झनों खां निरालो मत्तिलबु.

श्लेष्मा [सं] पु. (१) बलग्मु (२) गोबो. श्लेष्मपुरी स्त्री. गोबनि सां भरियलु नकु. श्लैष्मिक वि. बलग्मी.

श्लोक [सं] पु. (१) श्लाकु, सलोकु, कविता (२) साराह, नामसु.

श्वः [सं] क्रि.वि. सुभाणे.

श्व [सं] पु. कुतो. श्ववृत्ती स्त्री. नीच विस्ती, कुते जहिड़ी विस्ती.

श्वशुर [सं] पु. सहुरो.

श्वशू [सं] स्त्री. ससु.

श्वसणे [सं] स.क्रि. साहु खणणु. श्वसन न. साहु, साहु खणणु. श्वसन क्रिया स्त्री. साहु खणण जी क्रिया.

श्वान [सं] पु. कुतो. श्वान झोप स्त्री. कुते जी निंड, थोरे आवाज ते फिटंदइ निंड. श्वानवृत्ती स्त्री. कुते जहिड़ी विस्ती, खुशामद, पुछु लोडाइण. श्वान वैखरी स्त्री. कुते जी भौक.

श्वापद [सं] न.पु. झंगिली जानिवरु, खौफिनकु जानिवरु.

शवास [सं] पु. (१) साहु, उभो साहु (२) दमु, मोंझारो. शवासकुठार पु. दम जी दवा. शवासाबरोध पु. दमु. शवासोच्छ्वास पु. साहु पसाहु, साहु खणणु ऐं कढणु, नफ्स. शवासनलिकामार्ग पु. हल्कु.

शिवत्र [सं] न. कोइहु.

श्वेत [सं] वि. अछो. श्वेतकुष्ठ न. अछो कोइहु, चिट्टी. श्वेतपत्रिका स्त्री. कंहीं विषय ते वीचार करण लाइ सरकारी तर्फाँ मोकिलियल कागज, (इं) ‘वाईट पेपर्स’. श्वेतप्रदर पु. किछु. डिसो ‘प्रदर’. श्वेत रक्तपेशी स्त्री. रतु जा अछा जुजा.

ष

ष मराठी वर्णमाला जो एकटिहों इर्फु सहीह.

षट्, षड्, षण्, षष् [सं] वि. छह (६). षटक न. छहनि जो मजिमूजो, छको. षट्कर्म न. ब्रह्मण जो छह कर्म - यग्य करणु, यग्य कराइणु, पड्हणु, पड्हाइणु, दानु डियणु ऐं दानु वठणु. षट्कार पु. छको, (इं) ‘सिक्सर’ (क्रिकेट). षट्कोण पु. छहकुंडी शिकिलि. षट्चक्र पु.

हठयोग मूजिबि कुंडलनीज जा छह चकर. षट्दर्शने न.ब.व. फेलसूफीज जा छह शास्त्र - सांख्यु, योगु, न्यायु, वैशेषिकु, मीमांसु, वेदांतु. षट्पद-दी पु.स्त्री. (१) भंवरो (२) जूं (३) घोडेसुवारु. षट्शास्त्रे न.ब.व. छह शास्त्र - छंदु, निरुक्तु, व्याकरणु, ज्योतिष, शिक्षा

ऐं कल्पसूत्र. बह्मंग, बह्मंगे न.ब.व. (१) शरीर जा मुख्य छह ज़िवा - ब बौहं, ब टंगं, मयो ऐं चेल्ह (२) वेद जा छह अंग - शिक्षा, कल्पु, व्याकरण, निरुक्तु, छंदु ऐं जोतिष. बह्मगुण पु. छह गुण - (१) समूरो शानु ऐं शौकत, धर्मु, जसु, संहं, ग्यानु ऐं वैरागु (२) धर्मु, वीर्यु, जसु, धनु, दानु, वैरागु. बह्मंगुल-ली वि. छाझे, छहनि आहुरियुनि वारो. बह्मज पु. संगीत जे सतनि सुरनि मां पहिरियो सुरु. बह्मभाव पु. जनमु, हस्ती, वाधारो, बालगी, हीणाई ऐं मौतु. बह्मभुज पु. छहनि पासनि-कुंडुनि वारो. बह्मयंत्र न. मन्सूबो. बह्मरस पु. छह सवाद - मिठो, लूणियाठो, तिखो, कौड़ो, कसारो, खटो. वि. सवादी, लज़ीजु. बह्मरिपु पु. इन्सायिनत जा छह दुश्मन - कामु, क्रोधु, लोभु, मोहु, अहंकार, इंसदु. बह्मरूतु पु. छह मुंदं - वसंत,

ग्रीष्म, वर्षा, शरद, हेमंत ऐं शिशिर. बह्म वि. छहों. बह्मी, बह्मी स्त्री. (१) पख (पंद्रहं डीहंनि) जी छहीं तिथी (२) छहीं विभक्ती (व्याकरण), हालति इज़ाफ्त. बह्मीपूजन न. छठी. बह्मचहिपूर्ती स्त्री. सठि साल पूरा थियण जो जशानु-कार्यक्रम.

बंड, बंड [सं] पु. (१) नामदुं, खदिहो (२) सानु, ढगो.

बोडह [सं] वि. सोरहं (१६), सोरहों. बोडहपदार्थ पु. तर्कशास्त्र, तर्कशास्त्र जा सोरहं भाडा. बोडहसंस्कार पु. ज़मण खां मरण ताई सोरहं संस्कार.

बोडहोपचार पु. ईश्वर जी पूजा जा सोरहं नमूना - आवाहन, आसन, पाद्य, अर्घ्य, आचमन, सनान, वस्त्र, जणियो, तिल्कु, गुलु, धूप, दीप, नैवेद्य, डखिणा, फेरा, मंत्रपुष्प.

स

स मराठी वर्णमाला जो बूटीहों हर्फु सड़ीह.

स अ. इस्म जे अगियां लगंदहु अखर, जो 'सां गंडु', 'समेति' जी म्झनॉं डेखारे थो. ('स' लगल लफ़्ज़ मरहिटीज में सिफ़्त हूँदा आहिनि) मि. सपुत्र = पुटनि सां, पुटनि सां गंडु. सकुटुंब = कुंब सां, कुटुंब समेति.

स पु. शोदो, लुचु, ठगु.

सा (संक्षेप) (१) साष्टांग नमस्कार (२) सरकारि.

सौ (संक्षेप) सौभाग्यवती, सुहागिणि.

सह, सई, सय [सं.प्रा] स्त्री. यावि.

सई [सं] स्त्री. साहेबी, सखी.

सई स्त्री. गिडि.

सई [अ] स्त्री. (१) सड़ीह (२) कोशशि. वि. जीतियलु, खटियलु. अ. सचु पचु, जाई, बराबरि.

सऊ वि. सभु, सजो.

सऊळ वि. थोरो छारो (पाणी).

सक [सं] पु. छको. क्रि.वि. छां (मि. चारि छां चोवीह).

सकट [सं] क्रि.वि. (१) सां, सां गंडु, साणु, गडिजी (२)

सभु, सभेई (३) यकिदम.

संकट [सं] न. (१) संकट, मुसीबत (२) दुखियो वक्तु.

संकट घालणे ज़िदु करणु, आटो करणु.

संकटक [सं] वि. कंडाओं, कंडनि सां - वारो.

सकहा [सं] पु. छहनि जो मजिमूओ.

सकणव वि. दयावानु, रहमुदिल.

सकणे अ.क्रि. सघणु, करे सघणु. डिसो 'शकणे'.

संकर [सं] पु. (१) मिलावत, खारु (२)

मिलियलु-बिगिडियलु मंतानु. संकरण न. मिलाव, मिलावत जी क्रिया. संकरित वि. मिलावत वारो, बिसरो, पेवंदी, मिलियलु, गाडोह, (इं) 'हाइबिड'.

संकराई स्त्री. हुंडी कबूलण जो व्याजु.

सकरण वि. दयालू, रहमुदिल.

सकर्मक [सं] वि. सकर्मकु, मुतअदी (फइलु), (इं) 'द्रइन्सिटिव'. सकर्मक क्रिया स्त्री. फइलु मुतअदी, (इं) 'द्रइन्सिटिव् वर्ब'.

संकर्षण [सं] न. (१) छिक, कशशि (२) ज़मीन (३) खेड़, ज़मीन खेड़णु.

सकन [सं] वि. (१) सभु (२) सज़ो, सारो. सकनगुणसंपन्न वि. सभिनी किस्मनि जे उत्तम गुणनि वारो, गुणवानु.

संकनन [सं] न. (१) अनेक अददनि जो जोड़ु, टोटलु (२) मिलाव, मिलावत, (इं) 'एडीटिंग' (३) डिगु (४) संग्रह. संकनक पु. (इं) 'एडीटर्'. संकनित वि. (१) गडु कयलु, मिलायलु (२) जोड़ कयलु (-अदद-रकम वगेरह) (३) थोरे में बुधायलु (४) गडियलु.

संकल्प [सं] पु. (१) संकल्पु, इरादो, निश्चो (२) इछा, मक्सदु.

संकल्पना [सं] स्त्री. वीचार, आमु वीचार-ख्यालु, (इं) 'कॉन्सेप्ट'.

संकल्पणे [सं] स.क्रि. (१) संकल्पणु, इरादो-संकल्पु करणु (२) इवाले करणु (कमु), को कमु कहिं ते रखणु.

संकल्पित वि. चाहियलु, रिथियलु.

संकष्ट [सं] न. संकट, अड़िचणि, विधुनु. संकष्ट चतुर्थी, संकष्टी स्त्री. हर महीने जे ऊंदाहें पख जी चौथीं तारीख, गणेश चोथि.

सकस [सं] वि. (१) कुवत बख्खु, सघ डींदडु, सत वारो (खाधो) (२) मजिबूत, पको. सकस दूध न. (इं) 'होल् मिल्क'.

सकल-ळ [सं] वि. कुलु, सभु, मिडियोई.

सकलीक वि. सभु, सभेई.

संकलीत वि. इख्तसार, मुख्तसिर . क्रि.वि. थोरे में, मुख्तसिर.

सकाम [सं] वि. (१) वासना-इछा वारो (२) कामी (३) स्वार्थी. क्रि.वि. मज़ीअ सां.

सकार [सं] पु. हुंडी कबूलणु, हुंडी कबूलण जी निशानी.

सकारणे अ.क्रि. कबूलणु, वठणु, मवणु.

सकारा [सं] पु. कंकरि, नंदिडी पथिरी.

सकाळ [सं] स्त्री. सुबुहु, सुबुहु. सकाळी क्रि.वि. (१) सुबुहु जो (२) सुभाणे सुबुहु जो. सकाळ संध्याकाळ क्रि.वि. सुबुहु शाम.

सकिरा [सं] पु. कंकरि, नंदिडी पथिरी.

संकीर्ण [सं] वि. (१) मिलियलु, गडियलु, मिलावत वारो, कच्कोलु (२) सोड्हो, तंगि (३) टिडियलु, पखिडियलु (४) गडु कयलु.

संकीर्तन [सं] न. साराह, वाखाणि.

संकुचित [सं] वि. (१) तंगि, सोड्हो (२) स्वार्थी, मतिलबी (३) बंदि थियलु, बूटियलु (४) संकोचु-शरमु कंदडु.

सकुटुंब [सं] वि. कुटुंब समेति, कुटुंब सां गडु.

संकुल [सं] वि. (१) गर्दीअ वारो (२) मुंझियलु (३) गडियलु (४) नुहिरो. न. मुरकबु, (इं) 'काम्प्लेक्स'. संकुलित वि. गडियलु, मिलावत वारो.

सकून [सं] पु. सौणु, डिसो 'शकुन'.

सकृत [सं] क्रि.वि. हेकर, हिकु दफ़ओ, फ़ौरन्. सकृदर्शनी क्रि.वि. (१) अवलि डिसण सां, डिसण शर्ति (२) पहिरीई, मुंड में ई.

सकृप [सं] वि. किरपालू, दयालू.

सकेकरी [अ] पु. बिहिश्ती, पाणी डींदडु.

संकेत [सं] पु. (१) रीति, रसम (२) बोली, वाइदो, करार (३) निशानी, उहिवाणु (४) इशारो (५) मिलण जी जगह (प्यारु कंदडनि जी). संकेत कुंज पु. प्यारु कंदडनि जे मिलण जी जगह.

संकेतार्थ [सं] पु. माज़ी शरतिय: (व्याकरण में), (इं) 'सब्जंक्तिव् मूड'.

संकेतित [सं] वि. मुकिरु कयलु, ठहिरायलु, रिथियलु.

संकेरा [सं] पु. कंकरि, नंदिडी पथिरी.

सकेशा [सं] स्त्री. मथो न कूड़ायल विधवा, वारनि सां (विधवा).

संकोच [सं] पु. (१) संकोचु, हिजाबु, लज (२) भिकूइ, भीड़, पीह (३) सोसि, सुसण जी क्रिया, सोड्ह.

संकोचणे [सं] अ.क्रि. (१) लज-हिजाबु करणु-थियणु (२) सुसणु, सोड्हो थियणु.

संकोचित [सं] वि. (१) लज़ारो, हिजाब वारो (२) सोड्हो (३) सुसियलु.

संकोची [सं] वि. लज़ारो, हिजाब वारो.

सकोली स्त्री. काई, जनाज़ो.

सक्का [अ] पु. बिहिश्ती, पाणी डींदडु नौकर.

सक्त [सं] वि. (१) जुडियलु, गुंढियलु (२) मगनु, महव.
सक्ती स्त्री. (१) संजोगु, लागुपो, सन्बुधु (२) मगनु
थियण जी हालति.

सक्त, सक्ता [अ] वि. (१) सख्तु, मज्जिबूतु, पुख्तो (२)
जालिमु. सक्तमजुरी स्त्री. सख्तु पोरिह्यो (सजा).

सक्ती [अ] स्त्री. सक्ती, जोरु, जबरदस्ती, जुलु. सक्तीचा
वि. जोरीज वारो, लाजिमी (तअलीम वगेरह).

संक्रंदन [सं] न. (१) कतुलु, कतलु आमु (२) रडियूं वाका,
शोरु, हाडघोडा, वाडवेला.

संक्रम, संक्रमण [सं] न. (१) चालि, गती, ववणु, लड
पलाण (२) सिज जो हिक नखत्र मां बिण नखत्र में
ववणु (३) हिकिडीज हालति मां बीअ में लंघणु,
तब्दील. संक्रामक वि. लडींदडु, हिक हंघां बिण हंघि
वेंदडु, वचुडंदडु.

संक्रांत [सं] स्त्री. संकिरांति, डिसो 'संक्राती'. वि. (१)
अगिते वधी वियलु, ओरांघे वियलु, हिक मां बिण में
वियलु (२) बिण खे डिनलु. संक्रांत बसणे अशुभु
थियणु, बुरो वक्तु अचणु. संक्रांतफळ न. सिज जो
कंहिं रासि मां ववण-लंघण सां रासि या वक्त मूजिबि
मिलंदडु शुभु अशुभु फलु.

संक्रांती [सं] स्त्री. संकिरांति, सिज जो हिक रासि मां बीअ
रासि में ववणु (२) तिरमूरी-हिन डीहुं सिजु मकर
रासि में वेंदो आहे (३) फेरो, तब्दील (४) मुसीबत.

सब्ब [सं] पु. दोस्तु.

सब्बन न. (१) तराई, निशीबु, हेठाहीं, लाह वारी जमीन
(२) खड. वि. (१) निशीबी, हेठाहीं वारी, लाहीज
वारी (जमीन) (२) बिंदिरो (३) खड वारो.

सब्बलाट वि. तराईज वारी, हेठाहींज वारी (जमीन).

सब्बा [सं] पु. सबो, दोस्तु.

सब्बा, सब्बा वि. सगो (भाज वगेरह).

सब्बी [सं] स्त्री. सबी, साहेडी.

सब्बेद [सं] क्रि.वि. दुख सां, अपसोस सां.

सब्बोल [सं] वि. गहिरो, ऊन्हो, गंभीर.

सब्बत [अ] वि. सख्तु.

सब्बा [सं] वि. सगो (भाज वगेरह).

सब्ब [सं] न. दोस्ती, नेहु.

सब्ब [सं] न. शुधि, जुधि, लडाई.

सब्बा [सं] स्त्री. (१) संब्बा, अंगु, अददु (२) गुणप (३)
तअदादु. संब्बा भोजणे गुणु, गुणप करणु. संब्बात
वि. गुणियलु. संब्बानक न. अंगशास्त्रु, (इं)
'स्टडिटिस्टिक्स्'. संब्बावाचक वि. शुमारी (ग्रामर में).
संब्बाशास्त्र न. अंगशास्त्रु, (इं) 'स्टडिटिस्टिक्स्'.
संब्बेय वि. गुणण जोगो, गुणप-शुमारु करण जहिडो.

संग [फा] पु. संगु, पथरु. संगजिरे न. संग जिराह,
संगजराहत. संगतरास पु. संगतराशु, पथर टाकींदडु.
संगमरवर पु. संगिमरु. संगसार वि. पथरनि सां कुटे
मारींदडु.

संग [सं] पु. (१) संगु, संगति, दोस्ती (२) संजोगु, भोगु,
मेलापु.

संगणक [सं] पु. (इं) 'काम्प्यूटर'.

संगत, संगती स्त्री. (१) संगति, संगु (२) संजोगु, मेलापु
(३) लागुपो, सन्बुधु (४) तरतीब, ठाहु (५)
मुवाफिकत, बणाति.

संगत वि. जोडियलु, जुडियलु, गडु थियलु, बडलु.
संगतकोन पु. निसूबती कुंड (जामेद्री).

संगतवार वि. सिल्सिलेवारि.

संगती-ते क्रि.वि. साणु, गडु.

संगती जाणे स.क्रि. (१) संगु करणु (२) सती थियणु.

संगती, संगती पु. संगती, दोस्तु. संगी पु. संगी, दोस्तु. संगे
क्रि.वि. साणु, गडु.

संगनमत न. मन्सूबो, साजशि.

सगबहीण स्त्री. धर्म जी भेण.

संगम [सं] पु. संगमु, मेलापु, संजोगु.

सगर, संगर [सं] पु.स्त्री. पेचिरो, पहाडिनि जे चि मां वेंदडु
रस्तो.

संगर [सं] पु. लडाई.

संगर पु. वचनु, प्रतिग्या.

सगर्भ-र्भ्य [सं] पु. सगो भाज.

सगर्भ [सं] वि. गर्भवती, पेट सां.

सगवई पु. नंदपुणि जो दोस्तु, साथी, संगती, बाहंबेली.

संगसंगा पु. साडु, इसदु, रीस. क्रि.वि. साणु, गडिजी.

सगळा-ळे [सं] वि. (१) सभु, सभेई (२) सजो, पूरो. सगळे

एकाच माळेचे मणी रिद्ध सभेई बूथ कारियूं; आलूअ जी आकहि ईं हिकिडी.

सगळा पु. डिगु, डेरु.

सगा [सं] पु. माड्डु, रिश्तेदार, अजीजु. वि. सगो, अजीजु.

सगासोयरा पु. मिटु माड्डु.

सगाई स्त्री. (१) नातो, रिश्तो (२) गंडु, मडिणो.

संगाती पु. संगती, दोस्तु.

संगी पु. संगी, दुस्तु.

संगीत [सं] न. संगीत, गाडू-वज्रण जी कला. वि. संगीत वारो, गाननि वारो.

संगीन [फ़ा] वि. (१) वडो, भारी (२) सजो.

संगीन [सं] वि. (१) पथर जो (२) वजनदार, गौरो (३) अखंडु.

संगीन [फ़ा] स्त्री. संगीन, (इं) 'बेअइनिट्', बंदूक जे अगियां वारो छुरो.

सगुण [सं] वि. सगुण, गुणनि वारो, साकार. सगुणरूप न. देवता जी तस्वीर. सगुणसाक्षात्कार पु. देवता-ईश्वर जो साख्याति दर्शनु-दीदार. सगुणोपासक वि. सगुण ईश्वर जी - मूर्तीअ जी उपासना कंदडु.

सगुन पु. सोणु, डिसो 'शकुन'.

संगू [सं] पु. (१) भेची, रांदि में जोड़ीदार (२) दोस्तु, महबूबु.

संगृहीत [सं] वि. गडु कयलु, मेडियलु, जमअ कयलु.

संगे श.यो.अ. साणु, गडु. क्रि.वि. गडिजी, मिली.

संगोपन [सं] न. (१) पालना, तातना (२) रब्बा, बचाउ, हिफाजत.

संग्रह [सं] पु. (१) संग्रहु, गुटिको (२) कठु, मेडु, डिगु (३) पकिडणु, झलणु. संग्रह पुस्तक न. (इं) 'स्टॉक बुक'.

संग्रहणे स.क्रि. संग्रहु करणु, गडु करणु, मेडणु. संग्रही वि. (१) जमअ-गडु कंदडु, मेडींदडु (२) लोभी, कंजूसु.

संग्रही असणे पाण वटि हुअणु, मेडियलु हुअणु.

संग्रहीत वि. गडु कयलु, मेडियलु. संग्राहक वि. संग्रहु कंदडु, मेडींदडु. संग्राहिका स्त्री. आल्बमु. संग्राह्य वि.

संग्रहु करण जोगो, गडु करे रखण जहिडो, मेडे रखण जहिडो.

संग्रहणी [सं] स्त्री. दस्त, अतीसार, सूरी, (इं) 'डिसेंटरी'.

संग्राम [सं] पु. संग्रामु, लड़ाई, जंगि.

संघ [सं] पु. (१) संघु, टोलो, मजिमूओ, रांदीगरनि या कंहि चटाभेटीअ में हिसो वठंदइनि जी टीम, (इं) 'टीम्' (२) मंडिली, जमाइत. संघनायक पु. रांदीगरनि वगेरह जे टोलीअ जो नाडकु-कप्तानु. संघराज्य न. इतिहादी राजु, (इं) 'फ़ेडरल् स्टेट'. संघशः क्रि.वि. टोले-मेड सां. संघशक्ती स्त्री. एकता, बुधी.

संघटन, संघष्टन [सं] न. (१) संगठनु, जमाइत (२) मेलु, मेलापु (३) भाकुरु (४) गाठि.

संघटना [सं] स्त्री. संगठनु, जमाइत, मेडु, संघु, संस्था.

संघट्ट पु. गाठि.

सघन वि. घाटो, गहिरो.

संघर्ष [सं] पु. संघर्षु, टकरु, जदोजहद, झेडो.

संघर्षण [सं] न. गाठि, गसण जी क्रिया, गसिको.

संघर्षणे [सं] स.क्रि. (१) गसाइणु (२) विडूणु.

संघात [सं] पु. (१) टोलो, मजिमूओ, मेडु, कठु (२) मेलु, संजोगु (३) कतलु (४) टकरु.

संघारणे [सं] स.क्रि. कतलु करणु, मौत जे घटि उतारणु.

सच [सं.हिं] वि. सचो.

संच [सं] पु. (१) सटु (शयुनि जो), टोलो, मजिमूओ (२) डेरु, डिगु (३) बनावत (४) मेलु, मुवाफ़िकत (५) मेडीचूडी.

सचकार [सं] पु. बयानो, पेशिगी, अगुवाट डिनल रकम, सूधी.

सचकारणे [सं] अ.क्रि. कबूलणु.

संचणे [सं] अ.क्रि. (१) संचणु, गडु थियणु, जमअ थियणु (२) भरिजणु.

संचय [सं] पु. संग्रहु, कठु, जमअ, सहेड, ज़ख़ीरो.

संचयन [सं] न. मेडी चूडी, गडु करणु, सांद.

संचयी [सं] वि. संग्रहु-कंदडु, मेडींदडु, गडु कंदडु.

संचरणे [सं] अ.क्रि. (१) पेहणु, - में थिडी वजणु (२) थिडणु (३) भिटिकणु, गुमराहु थियणु (४) जिनु

लगणु.

संचरित [सं] वि. चिडियलु, अंदरि वियलु.

संचार [सं] पु. (१) धुमणु फिरणु (२) जितु लगणु, लगिता थियणु (३) संचारु, फहलाउ, फैलाउ (४) प्रवेशु, दखलु. संचारबंदी स्त्री. मुकरर वक्त ऐं टुकर में धुमण फिरण जी मनअ, (इं) 'कफ्फू'.

संचारिका [सं] स्त्री. विचवारी औरत, दूती, भड़िवी.

संचल [सं] न. सोन्वर लूण, कारो लूण.

संचालक [सं] पु. अगुवानु, हरनुमा, सरकारी खाते जो मुख्य अधिकारी, संचालकु, (इं) 'डायरेक्टर्'. संचालन न. इन्तजामु, तहरकु. संचालनालय न. सरकारी खातो, (इं) 'डाइरेक्टोरेट्'.

संचित [सं] वि. संचिति, गडु थियलु, मेडियलु (धनु वगेरह). न. अगिएं जनम जा गडु थियल पाप या पुब. संचितोदक न. गडु कयलु पाणी. संचेय वि. गडु करण जोगो, मेडण जहिडो.

संचित [सं] वि. चिंता-फिकिर में बुडलु.

सचित्र [सं] वि. बातस्वीर, मूर्तुनिसां.

सचिव [सं] पु. (१) बज़ीरु, सलाहकार (२) दोस्तु (३) (इं) 'सेक्रेटरी'.

सचिवालय [सं] न. प्रान्त जे सरकारी खातनि-सेक्रेटरी-मंत्री मंडलनि जे आफ़िसुनि वारी इमारत, (इं) 'सेक्रेटरिएट्'.

सचेतन [सं] वि. सचेतु, चेतनु, जीअरो, सुजागु. न. चित्तु, आत्मस्वरूप.

सचेल-चैल [सं] वि. कपिडा पातलु. न. कपिडनि सूधो कयलु सनानु.

सचेष्ट [सं] वि. चेतनु, जीअरो.

सचोटी [सं] स्त्री. सचाई, सुपति, ईमानदारी.

सच्चर्या [सं] स्त्री. सुठी हलति.

सच्चा [सं.प्रा.हिं.] वि. सचो, सुपतियो, ईमादार.

सच्चिदानंद [सं] प. सचिदानंद, परमात्मा, ईश्वर.

सच्चिदधन [सं] पु. जीवात्मा.

सच्छिद्र [सं] वि. दूंगनि वारो, सोराखदार.

सजण, सजणा, सजन [सं] पु. (१) साजनु, महबूब, प्रीतमु

(२) माइटु, सजणु, अज़ीजु. सजणी स्त्री. (१)

महबूबा, प्यारी (२) साहेदी.

सजणे [सं] अ.क्रि. (१) सजणु, संभिरणु, हारु सींगारु करणु, ठहणु (२) सूहणु, ठहकणु.

सजविणे स.क्रि. सींगारणु, संभिराडणु, सजाडणु, संजोडणु.

सजल [सं] वि. आबी, पाणियाठो, पाणीअ वारो.

सजा, सझा [फ़ा] स्त्री. सज़ा.

सजाइत, संजाइती वि. मुखियारी आंदल शैइ.

सजातीय [सं] वि. सजाती, सागीअ ज़ाति जो, हमि जिन्स, (इं) 'होमोजीनिअस्'.

संजाप, संजाफ-ब [फ़ा] पु. सिंजाफु, कपिडे जी रंगीन किनारी.

सजावट स्त्री. सजावट, ठाहवूह, सींगार.

सजीव [सं] वि. चेतनु, जीअरो, साहवारो, जानदार.

संजीवन [सं] न. (१) नई ज़िंदगी (२) वरी जीअरो थियणु, मुअल खे जीअरो करण जो मंत्रु.

संजीवनी [सं] स्त्री. संजीवनी, मुअल खे जीअरो करण जी दवा-विद्या-मंत्रु.

संजोग [सं] पु. (१) कठु, जमअ, संग्रहु (२) ठाहवूह.

संजोगणी स्त्री. (१) पूराई (२) जमअ (३) बंदोबस्तु.

संजोगणे स.क्रि. संजोडणु, तयार करणु.

संजोग पु. संजोगु, कज़ा.

सज्ज [सं] वि. (१) तयार (२) संभिरियलु, संजाइतो.

सज्जन [सं] वि. सजणु, शीलवानु, शरीफु, भलो माणहु.

सज्जा [सं] पु. (१) डेढी, छज़हरी (२) कटहडो, (इं)

'गड्लरी' (३) बालाखानो, घर जे छिति मथां

ठहियलु हवादार कमिरो (४) महसूल लाइ मुकरर

कयल हिसा-भाडा (५) लगोलगि बनियुनि जी क़तार

(६) पोख वारी ज़मीन.

सज्जीखार पु. सज्जीखार.

सट [सं] स्त्री. (१) हिंदू महीने जी छहं तारीख (२) छठीअ

जी देवी, दुर्गा (३) छठी. सटवणी न. नाहिरीअ जी

छहीं तारीख जे आस्पसि पवंदइ बर्साति. सटवणे,

सटावणे अ.क्रि. (१) छाठीअ डीहुं बार गुज़ारे ववणु

(२) नासु थियणु. सटवाई, सटवी स्त्री. (१) छठीअ

जी देवी (२) डाङ्गि (३) कंगी (बीमारी). सटवीची बक्षरे न.ब.व. नसीबु, भागु, लेखु (जेको छठीअ जी देवी हर बार जे निरुह ते लिखी छडीदी आहे).

सटकण-न क्रि.वि. झटि, यकदम.

सटकणे अ.क्रि. खिसिकी वगणु, गुझ गृह में भजी वगणु.

सटका पु. सट, छिक, धिको, धकु.

सटकावणे स.क्रि. सटणु, हणणु.

सटपट स्त्री. जख खाङ्गु, गारियुनि जो वसिकारो.

सटरफटर न. (१) मज्मूली, रहति खहति, औख डौख (२)

अट अप, गडह गाजिरो, चचर पचर, खिचु.

सटसट, सटासट क्रि.वि. (१) झटि, तकिडो (२) ठडाठडिं.

सटीक [सं] वि. टीका या म्झनों समेति.

सटीप [सं] वि. सुफुहे हेठां शरह डिनलु (किताबु वगेरह).

सटीसामाशी [सं] क्रि.वि. बड़जे, कडहिं कडहिं, वक्ते.

सटीसावन्न न. साडु, हसडु.

सटेगोपाळ [सं] पु. ठगु, धूर्त.

सटेगोपाळी स्त्री. ठगी, दोलाबु.

सट्टा [हिं] पु. (१) सटो (२) ठीको. सट्टेबाज पु. सटो हणंदडु.

सट्टाबट्टा पु. सराफी, वापारी डे वटु.

सठ स्त्री. डिसो 'सट'.

सठी स्त्री. कचूरि, जद्वारु (वणु).

सड पु. (१) खुति, सुंदो (२) थणु, बुबो, पिस्तानु (३) मर्द जो ज़िजिबो.

सड स्त्री. (१) रीति, रवाजु, ढंगु, वहिवारु (२) शाहिदी, ज़बानी (३) बड, चीरु (४) छंड छड्ह (चांवरनि जी).

सडक स्त्री. (१) सड्क, रस्तो (२) नोडी, नोडु, रस्सी (३) बट्ट (४) सिघी तरारि (५) डिघो ऐं सन्हिडो शख्खु (६) वारनि जी चोटी-वेणी. वि. डिघो, सिघो.

सडक वि. साफु साफु, बुलियो, बिना कंहिं बप जे डिनलु (जवाबु) क्रि.वि. दिलि बोले, खूबि. सडकपातळ वि. सन्हिडो.

सडकणे स.क्रि. (१) सटणु, कुटणु, गुडणु, मारणु (२)

कापेडा सटणु (३) काडु छिलणु (४) इट हणणु (५)

छड्हणु.

सडकणे अ.क्रि. खिसिकी-भजी वगणु.

सडका वि. सडियलु (फलु वगेरह), किनो.

सडकून क्रि.वि. जोर सां, बेहदि.

सडकोळा वि. सन्हिडो.

सडगा पु. सौटो, काठी.

सडण न. छड्ह, चांवर छड्हण जी क्रिया, छड्हण लाड

खंयल चांवर. सडणावळ स्त्री. छडहाई. सडणी स्त्री.

छड्ह. सडणे स.क्रि. छड्हणु (चांवर), कुटणु.

सडणे अ.क्रि. सडणु, किनो थियणु.

सडपातळ वि. सन्हिडो.

सडसडीत वि. डिघो ऐं सन्हिडो.

सडा पु. छिण्कारु (छेणे जे पाणीअ जो), छेणे जो पाणी.

सडासंमार्जन-सारवण न. सुबह जो छंडो पाणी-बुहारी

सुहारी (पाङ्गु)-लेपो ब्रेपो (पाङ्गु).

सडा पु. पोठो, माथिरी.

सडा वि. छडो, अकेलो, आज़ादु. सडाफटिंग वि. छडो छांडु.

सडी बायको स्त्री. रे औलादि ज़ाल, छडी माई.

सडीसांड स्त्री. (१) छडी छांडि औरत (२) वांशि,

संदि. सडेसाट-ठ, सडेसोट पु.वि. छडो छांडु, अकेलो.

सडी वि. छडी, अकेली. सडीसाक्ष स्त्री. ज़बानी

शाहिदी.

संडास [हिं.सं] पु. काकूसु.

सडीक वि. छडियल, छड्हियल (चांवर).

सडेतोड वि. (१) ठहपह, साफु साफु, मुंह जो मुंह ते ई (२)

जुदा, अलगि, छडो.

सडेल वि. सडियलु, किनो. सडेल बोंबील पु. सुकलु-सन्हिडो शख्खु.

सडळ [सं.प्रा.] वि. (१) सडी, दरियाहदिलि, डातारु (२)

मऊ, कुशादो. सडळ हाताने क्रि.वि. हथ खोले, वडीअ

दिलि सां (-दानु करणु).

सण पु. (१) डिणु, बारहंमाहो डीहु (२) जशनु, डिण जी

मौज. सणवार पु. डिणवारु, डिणु.

सण [सं] पु. सिणी, (इं) 'ज्यूट'. सणाकी स्त्री. सिणीअ मां

अहियल शैड.

सणक स्त्री. (१) सूरु, पीडा, सट (२) पूरु, लहर. सणकी वि.
पूरालो, लहरी, टेमी.

सणकण, सणकन, सणदिशी क्रि.वि. शरडाटु कंदे, सूसाटु कंदे
वेदइ (गोली-तीरु वगेरह).

सणंग न. कपिडो, कपिडे जो ताक्रियो.

सणगर [सं] पु. कोरी, जोलाहो, कंबल ठाहींदइ हिक ज्ञाति.

सणण-सणणण क्रि.वि. शरडाटु कंदे.

सणतिबार पु. डिणु, बारहंमाहो डींहुं.

सणव [सं] पु. सिणी.

सणबिया स्त्री. इलसी, अलिसी.

सणसण स्त्री. सूसाटु, शरडाटु.

सणसणीत वि. (१) टहकंदइ, तमामु कोसो (२) तमामु
तिखो (पदार्थ) (३) मज्जिबूलु (४) ठहपह, साफु साफु
(जवाबु).

सणाण पु. सूसाटु, शरडाटु.

सत् [सं] पु. साधू, पवित्र पुरुष. न. बहू. वि. (१) सचो,
हकीकी (२) लाइकु, जोगो, उत्तमु, सुठो (३) हूंदइ,
थींदइ. न. हस्ती, विजुडु, हुअणु. सत्कर्म न. सुठो कमु,
पुनु. सत्कवन, सत्कविता न.स्त्री. सुठी-पवित्र कविता.
सत्कवी पु. सुठो कवी. सत्कार पु. सत्कार, आदर,
मानु, महिमाननवाजी, आजियां. सत्कालक्षेप पु. सुठे
कम में खर्चु कयलु वक्तु. सत्काव्य वि. सुठी कविता,
धर्मी काव्य. सत्कृती स्त्री. सुठो कमु, पुनु. सत्चर्चा
स्त्री. सुठो बहिसु, पुवाइती गाल्हि बोल्हि. सत्तम वि.
सभिनी में उत्तमु, सर्वसिरेष्ठ. सत्पण पु. सुठो रस्तो,
पुवाइतो रस्तो, सुठी हलति. सत्पात्र वि. लाइकु,
इजत करण जोगो. सत्पुत्र पु. सुपुट्ट, लाइकु पुट्ट.
सत्पुष्य पु. भलो माण्हू, शरीफु माण्हू. सत्प्रिय वि.
सत्पुरुषनि-शरीफ माण्हुनि खे वणंदइ, सुठियूं गाल्हियूं
पसंदि कंदइ. सत्संग पु. सत्संगु, चडनि जी संगति,
साधुनि जी संगति.

सत [सं] न. सतु, ताकत, सघ, तेजु.

सत [सं] न. सतु, सचु, प्रतिग्या, कसमु, वचनु. सत घेणे
(१) आजिमाइणु, इम्तिहानु वठणु (२) कंहिजे
शराफत जो नाजाइजु फाइदो वठणु. सत जाणे वचन

जी भगिकिडी थियणु.

संत [सं] पु. (१) सन्तु, साधू (२) सदाचारी शाखु. वि.
शांति, हलीमु, गंभीर.

संतअसंत, संतासंत वि. चडो मठो, सचो कूडो, सचु कूडु.

सतका, सदका [अ] पु. सदिके कयल-घोरियल शैडु.

सतत, संतत [सं] क्रि.वि. सदाई, हमेशह, लागीतो, सांदहि,
हिक धडो (तपु). वि. दाइमु, नितु, काइमु, हमेशह
जो, शश्वतु. संततधार स्त्री. लागीतो मींहुं या पाणीअ
जी धारा, हमेशह खां हलंदी ईदइ रसम-कल्पना
वगेरह. सतती स्त्री. हमेशहगी, नित्यता, ह्याति
आबदी.

संतत [सं] स्त्री. सन्तत, सन्तानु, ओलादु, नसुलु, जण.

संतत, सतत [सं] वि. अलगि, निरालो, धार.

संतति-ती [सं] स्त्री. सन्तत, सन्तानु, ओलादु, नसुलु, जण.

सतपत स्त्री. पति, साख, नामूसु.

संतप्त [सं] वि. (१) ततलु, गरमु (२) डमिरियलु, गुसे में
तपी बाहि थियलु, (इं) 'अइंपी' (३) बेहदि दुखी,
सतायलु.

सतरंजी [फा] स्त्री. फरासी.

सतरा [सं] वि. सतिरहें (१७).

संतर्पण [सं] न. समाधानु, राजिपो, तिर्प्ती. संतर्पित वि.
राजी, तृप्तु.

सतल-ले न. बाटिलो, वडी बाटी.

सतविणे स.क्रि. सताइणु.

सतसल क्रि.वि. पूरीअ तरइ, सफा.

सताड क्रि.वि. पूरीअ तरइ (-खुलियलु-दरु-दरी). वि. उभो,
खडो.

संतान [सं] न. सन्तानु, ओलादु, नसुलु. संतानकाम पु.

संतान जी इछा. वि. ओलाद जी इछा कंदइ.

संतानधन न. ओलादरूपी धनु.

संताप [सं] पु. (१) जलनि, बाहि (२) बरणु (३) दुखु,
पीडा, तकिलीफ, रंजु (३) संतापु, गुसों, कावडि,
डमरु.

संतापणे [सं] अ.क्रि. (१) गरमु थियणु, जलनि थियणु,
सइणु (२) गुसे में अचणु, काविडिजणु (३) दुखी

थियणु (४) तंगि थियणु.

संतापित वि. (१) ततलु (२) सतायलु, रंजि.

संतापी [सं] वि. (१) रंजि (२) काविडाइतो, तीसिरु, गुसे वारो, विडणो.

सतार [सं] वि. सिधो, संजो.

सतार [फ़] स्त्री. सतार, सितार.

सतावणे, सताविणे [सं] स.क्रि. सताइणु, तकिलीफ़ डियणु, आज़ारणु.

सतिके [सं] क्रि.वि. हकीकत में.

सती [सं] स्त्री. (१) सती, पतिव्रता औरत, वफ़ादारि औरत (२) सती, मुअल मुइस सां गडु पाण चिख्या ते चड्हंदड ज़ाल (३) ज़ाल, पत्नी (४) पार्वती. सती जागविणे सती थियल औरत जो चिख्या ते पहरा डियणु. सती जाणे सती थियणु, चिख्या ते चड्हणु. सतीचा लाल पु. सतपुरुषु, पवित्रु पुरुषु. सतीचे बाण न. (१) सतीअ जो व्रित्तु, जानि कुर्बानु करण जो वचनु (२) कूडो साबितु न धींदड वचनु.

सतुक [सं] वि. सचो, हकीकती.

संतुनी स्त्री. संतियाणी, सतियाणी.

संतुष्ट [सं] वि. राज़ी, तिरप्तु, ढावलु, खुशि.

संतुष्टणे अ.क्रि. राज़ी-तिरप्तु थियणु.

संतृप्त [सं] वि. पूरीअ तरह राज़ी थियलु, ढावलु. संतृप्ती स्त्री. राज़िपो, समाधानु, तिरप्ती.

सतेज [सं] वि. तेजस्वी, चिमिकंदड.

संतोष, संतोष [सं] पु. संतोषु, राज़िपो, आनंदु, सुखु, तिरप्ती.

संतोषणे अ.क्रि. संतोषु थियणु, राज़ी थियणु.

संतोषविणे स.क्रि. राज़ी करणु, खुशि करणु.

संतोषी वि. संतोषी, राज़ी, खुशि.

सत्कार [सं] पु. डिंसो 'सर्'.

सत्तर [सं] वि. सतरि (७०).

सत्ता [सं] स्त्री. (१) सत्ता, (इं) 'पॉवर' (२) हस्ती, विजुदु (३) अधिकारु, हुकु, अज़ियारी (३) अमलु, राजु, हुकूमत, अयामकारी. पु. (१) सतो (दारे जो) (२) सती (पतनि जी). सत्ताधारी-धिकारी पु. हाकिमु,

राजु कंदडु. सत्ताधीशु पु. राजा, हाकिमु. सत्तारूढ पक्ष पु. (इं) 'पार्टी इन् पॉवर'. सत्तेचा वि. (१) राजु-हुकूमत जो (३) हकी.

सत्तावन [सं] वि. सतवंजाहु (५७).

सत्तावीस [सं] वि. सतावीह (२७).

सत्तू पु. जव, जवनि जो अटो.

सत्तेचाळ, सत्तेचाळीस, सत्येताल [सं] वि. सतेतालीह (४७).

सत्य [सं] न. (१) सत्यु, सचाई, सुपति (२) सतु, सचु, हकीकत (३) प्रतिग्या (४) सतिजुगु.

सत्य [सं] न. सचु, सचु आहे. वि. (१) सति, सचो, हकीकती (२) सचो, सुपतियो, ईमानदार (३) जीअरो, साख्यात (४) सचो, सचु गाल्हाईदड (५) असुली. सत्यघातू वि. सच मां पवित्रु थियलु. सत्यनारायण पु. सतिनाराइणु (देवता). सत्यनाश-स पु. सत्यानासु, तबाही. सत्यनिष्ठ वि. सचारु, सुपतियो, सत्वादी. सत्यप पु. ब्रह्मदेवु. सत्ययुग न. सतिजुगु. सत्यवादी वि. सत्वादी, सचु गाल्हाईदड. सत्यव्रत वि. सच ते हलंदड, सचारु. सत्यसंकल्प वि. सचाईअ सां हलण जो संकल्पु कंदड. पु. सचाईअ ते हलण जो संकल्पु-इरादो. सत्याग्रह पु. सत्याग्रहु, सिविलनाफ़रमानी. सत्यानाश पु. सत्यानासु, तबाही, नासता. सत्यानृत न. सचु कूडु. सत्यान्वेषण न. सच जी तलाश, (इं) 'फ़इक्टाइंडिंग'. सत्यापन न. तलाश, चकास, तस्दीक. सत्यालाप पु. सच खे लिकाइणु, सच खां परे भजणु. सत्योत्तर न. सचु चवणु, ईश्वर खे यादि करे चवणु, भग्वान जो नालो वठी चवणु. सत्योत्तरे क्रि.वि. कसम सां, कसमु खणी.

सत्या स्त्री. कसमु.

सत्या पु. सती (तास जी).

सत्याणव [सं] वि. सतानवे (९७).

सत्यात्तर, सत्याहत्तर [सं] वि. सतहतति (७७).

सत्यांयशी, सत्यायंशी [सं] वि. सतासी (८७).

सत्येचाळ, सत्येचाळीस [सं] वि. सतेतालीह (४७).

सत्र [सं] न. (१) घणाई डींहं हलंदडु यग्यु (२) भजनु (३)

भोजन जो लंगरु (४) दानु धर्मु (५) अभ्यासक्रम जो अर्सो, (इं) 'टर्म' (६) कतलु. सत्रप पु. यग्यु कंदडु.

सत्रा [सं] वि. सतिरहं (१७).

संत्रा [हिं.फा] पु. संगितिरो, नारंगी.

सत्राण [सं] पु. सच, सतु, ताकत, जोरु, बलु.

सत्राण क्रि.वि. जोर सां, वीहनि ई नंहनि जो जोरु लगाए.

सत्त्व [सं] न. (१) सतु (२) हस्ती, विजुदु (३) ततु, सारु

(४) शैड, पदार्थु (५) सुभाउ, गुणु, खासियत (६)

सचु, सचाई (७) बलु, सतु, ताकत, (८) तेजु (९)

शीरो. सत्त्व बेणे कंधु केराङ्गु, नीची निवाङ्गु. सत्त्व

पाहणे इस्तिहानु वठणु, परिख लहणु. सत्त्वास जगणे

सत ते काङ्गु रहणु. सत्त्वगुण पु. सत्त्वगुणु, हलीमाई.

सत्त्वधीर वि. सत ते - सच ते काङ्गु रहंदडु.

सत्त्वनिष्ट वि. सतु न छडींदडु, सत ते काङ्गु.

सत्त्वमूर्ती स्त्री. सत्पुरुषु, सदाचारी, सचारु. सत्त्वशील

वि. सदाचारी, सचारु, गुणवानु, हलीमु. सत्त्वशुद्धी

स्त्री. मन जी शुधी-सफाई. सत्त्वस्थ वि. (१) गुणगानु,

सच जो पको (२) सतवारो (खाद्यो), सिद्धत बख्खु,

फाईदेमंदु. सत्त्वहरण न. सतु टोडणु, सचु छडाङ्गु.

सत्त्वहीन वि. निसतो, तेजहीनु. सत्त्वान्न न. सत-सच

वारो खाद्यो. सत्त्वाश्रित वि. गुणवानु ऐं सचारु,

ईमानदारु. सत्त्वाची चांगुणा स्त्री. सती, सतवारी

औरत, पवित्र नारी. सत्त्वाची सावित्री स्त्री. पतिव्रता

औरत, सतवारी औरत. सत्त्वर वि. फुड्तु, चालाकु,

तेजु. क्रि.वि. फुड्तीअ सां, जल्दी, फौरन, उमालक.

सत्त्वरी क्रि.वि. जल्दी, उछति, झटि.

संच [सं] वि. (१) ढिलो, सिल्हो, सुस्तु (२) माठो,

सांतीको. संथावणे अ.क्रि. (१) ढिलो-सिल्हो थियणु

(२) सांति थियणु, माठि थियणु. स.क्रि. ठारणु, सांति

कराङ्गु, सरचाङ्गु.

संथळ [सं] न. पोठो, मथाहों पटु, मैदानु.

संथा [सं] स्त्री. संथा, सबकु, पाठु (रोजु अभ्यासु करण

लाइ), यादि करणु.

सद [सं] स्त्री. सभा, मेडु.

संद [सं] स्त्री. चीर, डार.

सदट [सं] वि. (१) पको, मज्जिबूतु (२) वडो, भारी, गुरो.

सदतीस [सं] वि. सतुटीह (३७).

सदन [सं] न. घर.

सदंभ [सं] वि. ढोंगी.

सद्भ्यास [सं] पु. सुठो अभ्यासु, सुठी आदत.

सदमा-ध्मा [अ] पु. सदिमो.

सदय [सं] वि. दयालु, दयावानु.

सदर [अ] स्त्री. (१) सदरु, मुख्यु सभा, राजसभा (२)

मुख्यु-सिरेष्ठ कचहरी. वि. सदरु, मुख्यु. न. (१)

अख्बार जो कालमु, (इं) 'कॉलम्' (२) दर्जो, बाबु,

खातो, म्यामिलो. वि. मये ज्ञाणायलु, माधियो.

सदरेस असणे नोकरीअ में हुअणु, शेवा में हुअणु. सदर

अदालत स्त्री. दीवानी अदालत, (इं) 'सिविल कोर्ट'.

सदर प्रमाणे क्रि.वि. मये लिखण मूजिबि, मये ज़िकिर

करण मूजिबि, मथीअ तरह. सदर बाजार पु. सदरु,

ब्रिटिश लश्करी छांविणीअ जी बाज़ारि. सदर बारगीर

पु. (१) पहारेदारु घोड़ेसुवार (२) निकमो शख्स (३)

सूंहं लाइ साणु खंयलु माण्ह. सदरवार क्रि.वि.

कलमवारि, खातेवारि. सदरेस क्रि.वि. कचहरीअ में,

दरबारि में. सदरहू वि. मये डेखारियलु-ज्ञाणायलु-

बुधायलु. क्रि.वि. मये ज्ञाणायल जियां, मथिएं

नमूने-मूजिबि.

सदर [अ] स्त्री. सीमा, हद, तर्फु. वि. सभु, सभेई.

सदरा [अ] पु. कमीस.

संदर्भ [सं] पु. (१) ह्वालो, लागापो (२) रिथा, इरादो (३)

मेलु, रचना. संदर्भ ग्रंथ पु. ह्वालनि जो किताबु, (इं)

'रेफरन्स बुक्'. संदर्भ विरुद्ध वि. अण ठहकंदडु, बे

तअलुकु. संदर्भ शुद्ध वि. ठहकंदडु, तअलुकु-लागापो

रखंदडु.

संदल [सं] न. पंखिड़ी (गुल जी).

संदल [अ] न. संदल, चंदनु. संदली स्त्री. संदुली (विहण

जी). पु. खोजो. वि. संदुली, चंदन जे रंग जहिडो. पु.

उरसु (पीर जो).

संदला, सनला [सं] पु. पलस्तर लाइ छाणे ऐं घोटें तयारु

कयलु चूनो.

संदष्टक [सं] पु. चप खे चकु पाड़णु.

सदसद् [सं] न. सचु कूड, चडो बुरो. सदसद्विचारशक्ती स्त्री. सच ऐं कूड बाबति वीचार करण जी शक्ती. सदसद्विवेकबुद्धी स्त्री. चडे ऐं मठे खे सुवाणण जी साबह, सचु ऐं कूड परिखण जी बुधी, (इं) 'कॉन्सन्', जमीर, विवेकु.

सदसद वि. फिल्फिलो, नरमु.

सदसष्ट [सं] वि. सतहठि (६७).

सदसी [सं] स्त्री.पु. तरारि.

सदस्य [सं] पु. मेंबर.

सदा [सं] क्रि.वि. सदा, सदाई, हमेशह. सदात्रिकाळ क्रि. सदाई, टेई पहर. सदाकदा, सदानकदा क्रि. सदाई, हमेशह, सांदहि. सदाफळ वि. सदाई फल डीदडु. सदासर्वदा क्रि.वि. सदाई, हमेशह, सांदहि. सदासिध्द वि. दाइमु, काइमु, शाश्वतु.

सदाचारण [सं] पु.न. सुठी हलति, चडी चालि.

सदाचार [सं] पु. सदाचार, सुठी हलति, अख्ळाकु, सुवाबु. सदाचारी वि. सदाचारी, अख्ळाक वारो, गुणवानु, सुवाबी.

संदाणी, संदान [फ़ा.सं] स्त्री.न. संदाणि.

सदापर्णी वि. सदा साजो, बहार.

सदाफुली स्त्री. सदाफलु गुलु, गुलु फरंगु, (इं) 'पेरिविकल'.

सदार वि. वसीअतमंडु, शाहू, शाहु.

सदाशिव [सं] पु. सदाशिवु, शंकर.

सदिश राशी स्त्री. (इं) 'वेक्टर्स' (हिंसाबनि में).

संदिग्ध [सं] वि. (१) शकी, इबहामु (२) अणचिटो. संदिग्ध भूतकाळ पु. माजी मुतशकी (ग्रामर). संदिग्ध मती वि. (१) शकी मन वारो (२) नास्तिकु. संदिग्धार्थ पु. बिचिती शरह, शकी समुझाणी.

सदिच्छा [सं] स्त्री. खैर खुवाही, (इं) 'वैल् विशिंग'.

संदिष्ट [सं] वि. चयलु, बुधायलु, डेखारियलु.

संदिसा-से क्रि.वि. हाणे, हाणेई, हींअर जो हींअर.

सदी [फ़ा] स्त्री. सदी.

सदी [सं] क्रि.वि. सदा, सदाई.

सदीस क्रि.वि. सजो डींहं.

संदुक, -दूक [अ] स्त्री. संदूक, पेती.

सदुसष्ट [सं] वि. सतहठि (६७).

सदृढ [सं] वि. मज्जिबूत, सघारे, पको, पुख्तो.

सदृश [सं] वि. जहिडो, सागियो, उहडो, वांगुरु.

संदेश [सं] पु. (१) संदेशु, सनेहो, पेगामु (२) खबर (३) आग्या.

संदेह [सं] पु. शकु.

सदैव [सं] वि. भागवारो, नसीबवारो. क्रि.वि. सदाई, हमेशह.

सदोदित क्रि.वि. सदाई, हमेशह.

सदोष [सं] वि. (१) ऐबाइतो, विड वारो, खामीअ वारो (२) अणपूरो, अधूरो (३) गलति (४) डोही, गुनहगार.

संदोह [सं] पु. मेडु, मजिमूओ, डिगु, डेरु.

सदगती [सं] स्त्री. सुठी गती, छोटिकारो, मोखु, सुर्ग जी प्राप्ती.

सदगदिद [सं] वि. दिलि-गलो भरिजी आयलु.

सदगीत [सं] न. धर्मी गीतु, भजनु, शब्दु.

सदगणु [सं] पु. सदिगुणु, सुठो गुणु, सुठी खासियत.

सदगुरु [सं] पु. सतिगुरु, सिरेष्णु गुरु, ईश्वर सां मिलण जी राह डेखारीदडु गुरु.

सदगृहस्थ [सं] पु. भलो-सखरु माण्ह.

सद्दी [फ़ा.सं] स्त्री. सदी, सेकिडो. दरसदे क्रि.वि. फी सेकिडो.

सद्दी [अ] स्त्री. सुखु संपदा, इक्बालु, सणाई, बरकत, भागु.

सध्दर्म [सं] पु. (१) सुठी खासियत (२) सुठो धर्मु (३) सदाचार, सुठी हलति. सध्दर्मी वि. सादिकु, सालिहु, सुठनि गुणनि वारो.

सध्दया [सं] क्रि.वि. हिन वक्ति, हाणे, हाणे ई.

सदबुद्धी [सं] स्त्री. सुठी बुधी, सुठो अकुलु. वि. सुठी बुधीअवारो.

सदभक्त [सं] पु. सुठो भगलु.

सदभाव [सं] पु. (१) चडी भावना (२) हस्ती (३) सरधा (४) भालु.

सदम [सं] न. घर.

सद्य, सद्यः [सं] क्रि.वि. हींअर, हाणे हिन वक्ति. वि. ताजो,

हाणोको. सबस्कालीन, सबःकालीन वि. हाणोको, ताजो. सबस्तप्त वि. ताजो, गरमुगरमु. सबस्तापदायक वि. झटि तकिलीफ डींदडु. सबःस्थिती स्त्री. सूरतहालु. सबःफलदायी वि. फौरन फलु-फाड़दो डींदडु. सच्चा वि. ताजो, हाणोको. सच्चा-बां क्रि.वि. फौरन, उन ई वक्ति, खन में. सच्चोवण पु. ताजो जखमु.

सद्दी [अ] स्त्री. सदिरी.

सदंश [सं] पु. सुठे वन्धु-कुलु.

सद्वस्तू [सं] पु.न. ईश्वर.

सद्विवेक [सं] पु. विवेकु, जमीर.

सद्वृत्त [सं] न. सुठी हलति. वि. (१) सदाचारी (२) गोलु.

सद्व्यय [सं] पु. लाइकु खर्चु, सुठीअ तरह कयलु खर्चु.

संघ [सं] स्त्री. (१) एकता, मेलापु, मिलावत (२) संघु, जोडु, गुंदु (३) चीर, डार (४) ठाहु, सुलिहु (५) ठीकु मोक्को. वि. धारणु कंदडु, जुडियलु, सन्धु रखंदडु.

सघट वि. (१) सजो, पूरो, सभु (२) सिधो, बे ऐबु. क्रि.वि.

सिधो, सामुहू. वि.क्रि.वि. साफु, ठहपह. वि. मजिबूत.

सघन [सं] वि. शाहूकार, धनवानु.

सघर [सं] वि. मजिबूत, पुख्तो, पको.

सघर्म [सं] वि. सागिए. धर्म-मत-खासियत वारो, हमु मजिहबु.

सघर्मिणी [सं] स्त्री. जाल, पत्नी.

संघला [सं] पु. भित्ति जूं दर्जू भरण लाइ या पलस्तर करण लाइ घोटियलु लसो चूनो, - अहिडे चूने जो कम.

सघबा [सं] स्त्री. सुहागिणि औरत.

संघाता [सं] पु. लोहु बगेरह गुंढे-मिलाए हिकु कंदडु कारीगर, (इं) 'वेल्डर'.

संघान [सं] न. (१) तरकीब, मेलु, मेलापु (२) निशानो (३) संघु (४) रुखु, लाडो (५) जोगो कदमु (-खणु) (६) वक्तु (७) सिफारश (८) ध्यानु (९) कपटु, रिया (१०) गुप्तो सन्धु. संघान ठेवणे नजूर रखणु, ध्यानु डियणु. संघान बांधणे अंदिरां सन्धु रखणु, सिफारश करणु, अंदिरां पाण में मिली वजणु.

संघारण [सं] न. सांड, संभाल, द्विफाजुत, महफूजी, (इं) 'कॉन्जर्वेशन'.

संधि, संधी [सं] पु.स्त्री. (१) जोडु, मेलापु (२) जोडु, गुंदु (३) संघु (४) मोक्को, वस्तु (५) डार, चीर (६) वक्तु (७) ठाहु, सुलिहु (८) गार, चुर. संधी साधणे मोक्को जो फाड़दो वठणु. संधिकान पु. बिनि वक्तनि खे जोडींदडु विचों वक्तु. संधिगत वि. संधनि जे विच वारो, संधनि जो, संधनि जी (-बीमारी). संधिप्रकाश पु. मुहंऊंदाही, सिजु उभिरण या लहण खां अगु नजुरि ईदइ रोशिनी, शिफक. संधिभंग पु. संघ वठिजणु-सुकणु-भजणु. संधिवात-वायू पु. वाई, वाई सूर, संधनि जे सूर जी बीमारी, (इं) 'रूमडिटिज्म'. संधिविग्रह पु. सुलिहु या जंगि, मेलापु या बिगाडो. संधिवेला स्त्री. मुहंऊंदाही, संज्ञा. संधिसंकोच पु. वाई सूर.

संधिनी [सं] स्त्री. दुकी गांइ.

संध्या [सं] क्रि.वि. दिन वक्ति, हाणे, फिलहाल.

संध्या [सं] स्त्री. (१) संध्या, संज्ञा, सांझी, शाम (२) मुहंऊंदाही (३) अरसो, वक्तु. संध्याकाल-छ पु. संध्या, संज्ञा, शाम. संध्याकाळी क्रि.वि. संज्ञा जो, शाम जो. संध्याराग पु. सांझीअ जो आकास में नजुरि ईदइ गाड्हाणि. संध्यावंदन न. असुर ऐं सांझीअ जो पूजा करणु.

सन [अ] पु. सनु, सालु.

सनई [फा] स्त्री. शरताई.

सनक स्त्री. सनक, लहर, पूर. सनकी वि. लहरी, पूरालो.

सनतकुमार[सं] पु. ब्रह्मा जे पुट जो नालो.

सनद [अ] स्त्री. सनद, अख्तियारीनामो, परवानो, लेसनु, सर्टीफिकेट. सनदशीर वि. काइदे मूजिबि. सनदी वि. सनदी, (इं) 'चार्टर्ड', 'गड्जेटेड'.

सनाट-टा पु. (१) जोर, जोशु (२) ठकाउ (३) झटिको, छिक, धकु.

सनातन [सं] वि. (१) सनातनु, दाइमी, काइमु (२) आगाटो, पुराणो (३) सचो, शरई, दीन ते पको. पु. परंपरागत धर्म. सनातनता स्त्री. सचाई, सुपति.

सनातनी वि. सनातनी, दीन ते पको, सचो.

सनाथ [सं] वि. धणी-मालिक वारो.

सनाभी [सं] पु. (१) सगो भाज (२) माड्ड.

संतिकर्ष [सं] पु. वेझाई, ओडिडाई.

संनिघ, सन्निघ [सं] क्रि.वि. वेझो, भरिसां, पासे में. संनिघान वि. वेझाई.

संनिघि-धी [सं] स्त्री. वेझाई, ओडिडाई, वेझिडाई.

सन्लध [सं] वि. तयार.

सन्नाह [सं] पु. सामानु, टपड़ टाडी.

सन्नाह [सं] पु. जिरिह, ढाल.

सन्निपात, संनिपात [सं] पु. (१) मिलावत (२) गड्डु थियणु, मिङ्गणु (३) मेलु, मेलापु, जोड्डु (४) जवालियत, गिरावट (५) कफ वाई ऐं पितु जो गडिजी धींदडु जोरु, वाजल जी बीमारी, सिरसामु.

सन्निविष्ट [सं] वि. (१) पूरीअ तरह अंदिर धिडी वियलु, अंदरि पेही वियलु-जजुबु थियलु (२) मगनु, मह्व (३) माहिरु, काबिलु.

सन्निवेश [सं] पु. (१) चुहण-जजुबु थियण जी क्रिया, मह्वियत (२) मगनता (३) काबिलियत.

सन्निहित [सं] वि. वेझो, भरिसां, गड्डोगड्डु.

सन्मती [सं] स्त्री. सुठी बुधी, चडी मति, सुठो सोचणु. वि. सुठो सोचींदडु, समुझ, सियाणो.

सन्मात्र [सं] न. ब्रह्म.

सन्मान [सं] पु. सन्मानु, मानु, इजत, आदर. सन्मानणे स.क्रि. इजत करणु, सत्कार करणु. सन्मान्य, सन्माननीय वि. मान वारो, इजतवारो, पूजि, सन्मानिय.

सन्मार्ग [सं] पु. सुठो रस्तो, नेकीअ जी राह.

सन्मुख [सं] पु. नाई, इजमु. वि. सामुहं. सन्मुखकाल पु. सभागो-शुभु वक्तु.

सन्यास [सं] पु. सन्यासु, सभिनी गाल्हियुनि जो त्यागु, सन्यासु आश्रमु. सन्यासिणे स.क्रि. छडे डियणु, त्यागु करणु. सन्यस्त वि. (१) छडियलु, त्यागियलु (२) सन्यासी. सन्यासी वि. सन्यासी.

संप [सं] पु. (१) एकता, बुधी, संगठनु (२) हडिताल, (इं)

‘स्ट्राईक्’. संप करणे, संपावर जाणे हडिताल करणु.

संपक वि. बेसवादी, फिको, अलूणो.

संपणे [सं] अ.क्रि. (१) पूरो थियणु, खतमु थियणु, खलासु थियणु (२) खपी वगणु (३) पछाडी-अन्तु थियणु (४) मरणु.

संपत्, संपत्ती [सं] स्त्री. (१) संपत, धनु, दौलत (२) मिल्कियत, कमाई (३) शानु शौकत.

सपत्न [सं] पु. (१) माटेलो (२) दुश्मनु, वेरी, मुखालिफु.

सपत्नी [सं] स्त्री. बी जाल, पहाज.

सपत्नीक [सं] वि. जाल सां, जालसूधो, जाल समेति.

संपदा [सं] स्त्री. (१) संपदा, धनु, दौलत, मिल्कियत (२) शाहूकारी, शानु शौकत, बहबूदी.

सपन, सप्न [सं] न. सुपनो, ख्वाबु.

संपन्न [सं] वि. (१) सां, गड्डु, पूरो (२) शाहूकार, धनवानु, शान शौकत वारो (३) कमायलु, हासुलु कयलु.

सपरिवार [सं] वि. कुटुंब समेति.

संपर्क [सं] पु. (१) लागापो, सन्बंघु, गांढापो (२) मिलावत, गडिजण जी क्रिया, सहवासु, गडिजाणी (३) छुहाज. संपर्क साधणे गडिजणु, मुलाफी थियणु, मिलणु. संपर्क अधिकारी पु. जनता सां लागापो रखंदडु सरकारी अधिकारी.

सपर्यंत [सं] वि. सजो, सारो.

संपविणे स.क्रि. (१) पूरो करणु, खतमु-खलासु करणु, खपाइणु (२) पुजाइणु, पछाडी करणु, समेटणु.

सपशेल क्रि.वि. (१) उफट्टु, सफा, बिल्कुलु, पूरीअ तरह, असुलु (२) खिर विखरि, टेडे पखेडे.

सपक्ष [सं] वि. (१) परनि वारो, परनि सां (२) सागीअ धुरि या पासे जो.

सपाखर [सं] वि. दयालू.

सपाट [सं] वि. सपाट, सिधो, संजों, संवति वारो, तराखिडो, सरीखो, तालहिडो, सुमिहियलु. सपाटी स्त्री. (१) सतहु, संवति (२) हिक जेडाई, सरीखाई (३) पोठो, मथाहों पट्टु, सिधो मैदानु. सपाटणे अ.क्रि. डिसो ‘सपाटणे’. सपाटून क्रि.वि. जोर सां.

संपात [सं] पु. (१) मेलापु, मुलाकाति (२) धकु, चोट, टकर (३) उहा बुड़ी जिते ब सिधियूं लीकूं गडिजनि (४) उहा बुड़ी जिते खतुस्तवा सिज जे फेरे वारे मार्ग (चकर) सां मिले. संपातरेखा-षा स्त्री. छुहिणी लीक, गोल खे छुहंदइ लीक.

संपादक [सं] पु. सम्पादक, मुहत्तमिमु, (इं) 'एडीटर'. वि. कमाईदडु, हासुलु कंदडु. संपादणी, संपादनूक स्त्री. (१) कमाई, हासुलाति (२) सिधि करणु, रासि करणु, पूरो करणु (३) नकुलु, सजावट (४) बहानो, सांगु, मिखिर. संपादणे स.क्रि. (१) हासुलु करणु, कमाइणु, पिराइणु (२) पूरो करणु, रासि-सिधि करणु (३) बहानो करणु, नकुलु करणु, मिखिर करणु. संपादन न. (१) सम्पादकी करणु (२) पूरो करणु, रासि करणु (३) हासुलाति. संपादित वि. हासुलु कयलु, हथि कयलु, कमायलु.

सपासप क्रि.वि. जोर सां.

सपिंड [सं] पु. सागिए खान्दान-वन्हा जो, सतनि पीड्हियुनि जो माइट, सागीअ बिरादरीअ जो. सपिंडी स्त्री. पितरनि सां मिलाइण लाइ मरी वियल माइट जी पिंड क्रिया.

सपीठ [सं] न. कणिक जो सन्दिडो अटो.

सपील स्त्री. गोठ जे चौधारी बुधल भिति.

सपुट [सं] वि. जीअरो.

सपुट [सं] पु. (१) पेती, दबुलो, टोकिरो (२) दोनो (३) बुकु.

संपुष्ट [सं] पु.न. दबी, देवताअनि जूं मूर्तियूं रखण जी दबी. संपुष्टात येणे (१) सुसणु (२) खतमु यियणु, खलासु यियणु.

संपूरक कोन पु. तत्तमह कुंड (जामेद्री).

संपूर्ण [सं] वि. (१) सभु (२) सजो (३) संपूरणु, पूरो: न. कंहि विधीअ जी समाप्ती. संपूर्णता स्त्री. समाप्ती, पुजाणी, आखरि.

संपृक्त [सं] वि. तरि कयलु, रचायलु, भिजायलु.

सपोल वि. पोरो, अजाई, बे फाइदे.

सपोश-ब-स [सं] वि. थुल्हो मतारो, दुंबो, खाई पी मतलु.

सप्त [सं] वि. सत (७). सप्तऋषी, सप्तर्षी पु. (१) सत महात्मा (२) सत रिषी तारा. सप्तक न. सतनि शयुनि जो मेडु. वि. सतों. सप्तकर पु. बाहि. सप्तकरनेत्र पु. शंकर, बाहि वसाईदइ अखि. सप्तकोण पु. सतकुंडी शिकिलि. सप्तचिरंजीव पु. सत अमर पुरुष - अश्वत्थामा, ब्रली, व्यासु, हनूमानु, विभीषणु, कृप ऐं परशुरामु. सप्तजिह्व पु. बाहि.सप्तती वि. सतरि (७०). सप्तद्वीप पु. पुराणनि मूजिबि पिर्ध्वीअ जा सत खंड. सप्तद्वीपवती-द्वीपा स्त्री. पिर्ध्वी. सप्तपदी स्त्री. शादीअ जा सत फेरा. सप्तम वि. सतों. सप्तमी वि. (१) सतइं (तिथि) (२) सतीं हालति-विभक्ती (ग्रामर में), हालति जरी. सप्तरंग पु. इंडलठि जा सत रंग. सप्तर्षी पु. डिसो मये 'सप्त ऋषी'. सप्तसूर पु. राग-संगीत जा सत सुर, सरगम. सप्ताह पु. (१) सपिता, हफ्तो, सत डीहं (२) हिकु हफ्तो हलंदडु धर्मी कार्जु.

सप्पा, सप्फा [अ] पु. (१) थफ, चमाट, धकु (२) नासता, बर्बादी, तबाही. क्रि.वि. सफा, असुलु, पूरीअ तरह.

संजलवन [सं] न. (इं) 'सब्लिमेशन'.

संप्रचीत, संप्रचीत [सं] वि. आजिमूदो यियलु, कंहि गाल्हि जो अनुभउ आयलु.

संप्रती [सं] क्रि.वि. हाणे, हिन वक्ति.

संप्रतिबंध [सं] पु. रोक, झल, रुकावट, बंधनु.

संप्रदान [सं] न. (१) डियणु, अर्पणु करणु, हवाले करणु (२) भेटा (३) हालति मफ़लु सानी (व्याकरण में), चोथीं विभक्तीअ जो अर्थ - (मि. 'हुन ब्राह्मण खे गांइ डिनी').

संप्रदाय [सं] पु. (१) रवाजु, रसम, सिरिश्तो (२) चविणी, पहाको, इस्तलाहु (३) संप्रदायु, पंथु, मतु, फिरको (४) पोइलगुनि जो दर्जो. संप्रदायिक वि. पंथ-संप्रदाय मूजिबि, फिर्केवारि, रवायती, जातीवारि.

संप्रधार [सं] पु. वीचारु, इरादो, निश्चो.

संप्रधारणा [सं] स्त्री. वीचारु.

सप्रभ [सं] वि. तेजस्वी.

सप्रभव [सं] वि. पराक्रमी, हिमथी, बहादुर.

सप्रयुक्त [सं] क्रि.वि. अटिकल सां, चडीअ तरह.

सप्रयोजन [सं] वि. कारण-सबब सां, ज़रूरी, मतिलब सां.

सप्रज्ञात [सं] वि. हिंसो 'सविकल्प'.

संप्राप्त [सं] वि. (१) पूरो कयलु, सिधि कयलु, रासि कयलु
(२) भरियलु. संप्राप्ती स्त्री. पूरन प्राप्ती, हसुलाति,
पूरनता.

सप्रेम [सं] वि. प्रेम वारो, प्रेमसहित. क्रि.वि. प्रेम सां, सिक
सां.

सफर [अ] स्त्री. सफरु, सडरु.

सफरचंद पु. सफु.

सफल-ळ [सं] वि. (१) फल वारो (२) सफलु (३)
काराडतो, लाभदाडकु.

सफा [अ] स्त्री. (१) सिफ, कतार (२) कतलु.

सफाचट वि.क्रि.वि. (१) सफु, लसो (२) बिल्कुलु, सफनि
सफा.

सफाई [अ] स्त्री. (१) सफाई (२) चमक (३) चालाकी,
अटिकल.

सफेजंग [अ] स्त्री. (१) सेना, फौज (२) घमासान लडाई
(३) तबाही.

सफेत [फा] वि. सफेदु, अच्छो.

सफेता पु. सुफेदो, अच्छे रंगु.

सब [फा.सां] वि. सभु, समूरो, समूरा.

सबकल-खल क्रि.वि. वि. बराबरि, ठीकु, पूरो सारो.

सबज [फा] वि. सब्जु, साओ. सबजा पु. सब्जो, रीहानु.
सबजी स्त्री. (१) सब्जी, सावाणि (२) भाजी, सायूं
भाजियूं.

सबंध [सं] वि. (१) बुधलु (२) सजो, सभु, सारो.

संबध [सं] वि. जोडियलु, जुडियलु, बुधलु, लागापे वारो,
वाबस्तः.

संबंध [सं] पु. (१) सन्बंधु, लागपो, गांढापो (२) नातो,
रिश्तो, दोस्ती (३) माइटु (४) शादी (५) मुअल
ब्राह्मण जो भूतु. संबंधी पु. माइटु. वि. (१) नाते जो,
सन्बंध जो, रिश्ते जो, जुडियलु (२) लागापेदारु,
विषय जो, विषय में, बारे में, बाबति. संबंधी सर्वनाम

न. ज़मीर मौसूलु, (इं) 'रिलेटिव् प्रोनाऊन्' (ग्रामर).

सबनीस [फा] पु. दफ्तरदार.

सबब [अ] स्त्री. (१) सबबु, कारण (२) बहानो (३)
इरादो, मक्सदु. क्रि.वि. तंहिं करे.

सबर [अ] पु. सबुरु, धीरजु.

सबल-ळ [सं] वि. (१) सबलु, बलिवानु, सधारो, मज़िबूतु
(२) सेना-फौज समेति (३) घणो, जाम, बेहदि.

संबळ [सं] स्त्री. सीधो सामानु (मुसाफिरीअ लाइ).

संबळ पु. झील (दुहिल जो हिकु किस्मु).

संबळी स्त्री. पूजा जो सामानु रखण लाइ छबी-बेद जी पेती.

सबळे क्रि.वि. क्रि.वि. (१) हिकदमि, झटि (२) जोरीअ.

सबाघ [सं] वि. ऐबाइतो, खामु, घटिताईअ वारो.

संवार [सं] स्त्री. चटिणी.

संवाहणे [सं] स.क्रि. महिटणु.

सबाह्य [सं] वि. सरीर ऐं मन जो. सबाह्याभ्यंतर न.
अंदिरियों ऐं बाहिरियों हिंसो. क्रि.वि. (१) बाहिरां
ऐंअंदिरां (२) जाहिरु ऐं मन मां.

सबील [अ] स्त्री. सबील, रस्तो.

सबुद्धी [सं] स्त्री. पूरी ज्ञाण, समुझ, ग्यानु, पूरो अहसासु.

संबुद्धी [सं] स्त्री. सहमती, यकिमतु.

सबुरी, सबूर [फा] स्त्री. सबुरु, धीरजु, दमु, सहनशीलता.

सबूर वि. साबिरु. सबुन्या वि. सबुराडतो. क्रि.वि. सबुर
सां.

संबोधणे [सं] स.क्रि. सडु करणु, कंहिं डांहुं इशारो करे
गाल्हाइणु, मुखातिबु यियणु. संबोधन न. (१) सडु
करणु, सडु (२) समुझाइणु (३) मिसालु (४)
संबोधनु विभक्ती. संबोधन विभक्ती स्त्री. हालति
निदा (व्याकरण में).

सभय [सं] वि. (१) डिनलु (२) भयानकु, भवाइतो.

संभरण [सं] न. पालना, तातना.

सभर्तृका [सं] स्त्री. (१) सुहागिणि स्त्री (२) मुइस समेति
जाल.

संभव [सं] पु. (१) संभज, धी सघणु, इस्कानु (२) जनमु,
उत्पत्ती (३) अंदाजो (४) सबबु, कारण (५)
यियणी. संभवणे अ.क्रि. (१) धी सघणु, मुमकिनु

हुअणु (२) पैदा थियणु, विजुद में अचणु. संभवनीय वि. मुमकिनु, थी सघण जोगो, थियण जहिङो, इस्कानी. संभाव्य वि. मुमकिनु, थियणु, थियण जहिङो, इस्कानी.

संभवता, संभवताला, संभवती क्रि.वि. चौधारी.

सभा [सं] स्त्री. (१) सभा, मेडु (२) दरबारि (३) कामेटी, (४) 'असेंबली'. सभाकंप पु. (१) सभा में ववण सां धीदङ इकिणी-लज (२) डोही हुअण करे धीदङु डपु, दिलि डकणु. सभागृह न. माण्डुनि जे गडु थियण जो कमिरो-हालु, कचहिरी, सभा थियण जी जाङ. सभाजन पु. सभा जो मेंबर, सभा जो हरहिकु शङ्खु. सभाधिकारी पु. सभा जो सदर. सभाघीट वि. बिना कंहि डप जे सभा में भाषणु कंदङु. सभाघीर्त्य न. सभा जे कमनि जी धूर्तता-चतुराई-काबिलियत. सभाध्यक्ष, सभापती पु. सभापती, सदर, सभा जो अगुवानु, प्रधान. सभाभूषण न. सभा जो गृहणो, विद्वानु, पंडितु. सभासंडप पु. सभा मंडपु, सभाग्रह. सभासंकेत पु. सभा जा नियम. सभासद पु. सभासदु, मेंबर. सभास्थान न. सभा-मेडु जी जगुह, सभाग्रह-मंडपु. सभ्य पु. (१) मेंबर, सभा में आयलु शङ्खु (२) सभ्य, इलीमु.

सभागी-ग्य [सं] वि. (१) भागवानु, नसीबवारो (२) शुभु.

सभागी [सं] वि. बराबरि, ठीकु, जोगो.

सभाजन [सं] न. (१) इन्जामु (२) सत्कार, पूजा, आजियां. सभाजने स.क्रि. (१) सन्मानु-सत्कार करणु (२) पूजणु.

संभार [सं] पु. (१) सामानु (२) संग्रह, कठु (३) ढिगु, ढेर (४) मसालिहू.

संभावना [सं] स्त्री. (१) थी सघणु, इमिकानु (२) अंदाजो, अनूमानु (३) इन्जामु (४) डेखाङ (५) आदरभाङ (६) जोगाई. संभावित वि. (१) मुमकिनु, थियण जहिङो (२) सभ्य, इजतमानवारो, सखर, पूजि (३) जोगो. संभाव्य वि. मुमकिनु, थियण जोगो.

संभावण [सं] न. गाल्हि बोल्हि, गुफ्तगू, आलाङ.

संभाळ [सं] पु. (१) संभाल, सांढ, पालना (२) रख्या,

हिफाजुत.

संभाळणे [सं] अ.क्रि. (१) संभालणु, संभाल करणु (२) सुजागु रहणु (३) मइसूसु थियणु, अइसासु थियणु, समुझणु. स.क्रि. (१) पालना करणु (२) हिफाजुत-रख्या करणु.

सभीज वि. पूरीअ तरह भिगलु-पिसियलु, तरि.

संभूत-ती, संभूतवार्ता [सं] पु.स्त्री. (१) इमिकानु (२) सगु, पतो, खबर.

संभूत [सं] वि. (१) गडु पैदा थियलु (२) जुदियलु, गुंदियलु (३) जोगो, जहिङो, लाङ्कु.

संभूति-ती [सं] स्त्री. (१) जनमु (२) संजोगु, मेलापु (३) जोगाई, हिकजहिङाई (४) शानु शौकत (५) इमिकानु, थी सघणु.

संभूय [सं] क्रि.वि. गडु. संभूयसमुत्थान न. भाईवारी, पतीदारी, भाईवारीअ जो धंधो.

संभृत [सं] वि. (१) गडु कयलु, जोडियलु (२) हासुलु कयलु (३) तयारु कयलु (४) पूरो (५) सां, गडु.

संभेद [सं] पु. (१) संगमु (नदियुनि जो) (२) मिलावत (३) घोटालो (४) विश्वासघातु, फितूर.

संभोग [सं] पु. (१) संभोगु, संजोगु, जमाङ (२) भोगु, इस्तिज्मालु.

संभोगणे [सं] स.क्रि. (१) भोगु करणु, इस्तिज्मालु करणु (२) जमाङ - संभोगु करणु.

संभोगी [सं] वि. (१) भोगु - इस्तिज्मालु कंदङु, वापुराईदङु (२) विषयी, रंगीलो, विलासी.

संभवता, संभवताला, संभवती, संभोबर क्रि.वि. चौधारी.

सभ्य [सं] वि. सभ्य, इलीमु, सुधिरियलु. डिंसो 'सभा' में 'सभ्य'.

संभ्रम [सं] वि. वहमी.

संभ्रम [सं] पु. (१) वहमु, मोंसारो (२) बेइदि इछा, बेसबुरी (३) आदर, सन्मानु, इजत (४) मोहु (५) पसारो.

संभ्रांत [सं] वि. मुंझियलु, मोंसारे में पियलु, वाङ्गो थी वियलु, डिनलु.

सम् [सं] उपसर्ग. (१) साणु, गडु (२) बेइदि, पूरीअ तरह (३) सामुहू (४) मेलापु (५) मेडु (६) सुई (७)

समाई, थणाई.

सम [सं] स्त्री. ताल जी पहिरीं ताडी (संगीत में). न. (१) सम, समानता, हिकजहिडाई (२) बहू. वि. (१) सागियो, उहडो, जहिडो (२) सिधो, सँजो (३) बुधी (अंगु) (४) बराबरि (५) समदिरष्टी, भेदुभाज न कंदडु, हिकु लेखींदडु (६) बे तर्फद्वारु, न्यारो (७) सांति (८) बे रिआउ, बे रियाओ. सम अपूर्णाक पु. सुबतो अणपूर (हिसाबु), (इं) 'प्रॉपर फ्रडक्शन' (मि. २/५, ३/८). समकर्णाकर्षण न. संजोग, मेलु. समकर्णतुल्य चतुर्भुज पु. 'चौरसि (जामेट्री), (इं) 'स्वेअर्'. समकर्णायन न. मुस्ततीलु (जामेट्री), (इं) 'ऑब्लॉग'. समकक्ष वि. बराबरि, मटु. समकालीन वि. सागिए वक्ति जो, हमु वक्ति, हम्असर. समकेंद्र वि. हमु मर्कजु, (इं) 'होमोसेंट्रिक'. समकोण पु. गोनी कुंड (जामेट्री), (इं) 'राईट अङ्गल'. समक्रमांक पु. बुधी अंगु. समघटकत्व न. हिकजहिडाई, समरूपता, सागियाई. समघर न. घर जो विचों हिंसो. समचतुष्कोण पु. चौरसि (जामेट्री). समचुरस-चौरस वि. हमु चौरसि (जामेट्री). समच्छेद पु. हमु छेदु, समानि छेदु. समतलन न. दूरीबीनी करण, (इं) 'लेवलिंग'. समता स्त्री. (१) समता, हिकजहिडाई, सागियाई (२) समानि बुधी (३) भेदुभाज न करणु, बे रिआई. समतुक वि. हम् वजनु, बराबरि. समतोल वि. (१) हम वजनु (२) बराबरि, मटु, सानी (३) सांतीको (४) मौजू. समतोल आहार पु. पूरनु खाधो, मुकमलु खाधो. समतोलन न. बराबरी, हमवजनी, (इं) 'बइलन्स'. समतोलपणा पु. हिकजेडाई, बराबरी, सरीखाई. समत्रिभुज पु. समु टिकुंडो, पूर पासो टिकुंडो (जामेट्री). समत्रैराशिक पु. न. सागी टिकुमी (हिसाबु), (इं) 'रूल ऑफ थ्री डाइरेक्ट'. समत्व न. समता, समानता. समदर्शी वि. समदर्सी, बिन्ही धुरियुनि छे सागीअ नजर सां डिसंदडु. समदुःखी वि. हमदर्दु. समदृष्टी स्त्री. बे रिआई, समानवृत्ती. वि. बे रिआउ, बे रियाओ, विचवारो. समद्विभाजन न. पूरा ब अघ थियणु, (इं) 'बिसेक्शन'.

समद्विभुज त्रिकोण पु. बि पूर पासो टिकुंडो (जामेट्री). समघातू [सं] वि. पूरो पुनो, न तमामु थधो न तमामु कोसो, न तमामु फिको न तमामु तिखो. समनख न. नृत्य-नाच में पेर मिलाए नहं सिधी लीक में रखणु. समप्रमाण वि. सागिए अदाज में वधंदडु या घटिजंदडु, बा अंदाज, मौजनु, सूधो. सप्रमाणता स्त्री. मौजनी, सूधाई, सूधाणि, ठाहूकाई. समबुध्दी स्त्री. हिकजहिडी भावना-वीचार. वि. हम बुयालु, समदिरष्टी. समभाव पु. (१) हिकजहिडाई, समानता (२) सागियो सुभाज. वि. हिक जहिडो, सहमति, यकराड. समभावना स्त्री. समान भावना, राबितह कल्दी, (इं) 'टेलीपथी'. समभुज वि. पूर पासो (चौकुंडो वगेरह), (इं) 'इक्विलडटरल'. समभुज चौकोन पु. चौपासि बराबरि चौकुंडो. सममात्र वि. हमवजनु, सागिए आकार जो. सममूल्य वि. बराबरि, सागिए मुल्ह वारो, मुसावी, (इं) 'इक्विवैलन्ट'. समयोग पु. सुठो योगु, का सुठी गाल्हि ठही अचणु. समरस पु. एकता, एकरूपता, मिली हिकु थी ववणु. वि. (१) सांति, माठीणो, बेरिआउ (२) सागिए सुभाज या गुण-खासियत वारो. समरूप वि. सागिए रूप-आकार वारो, हिक जहिडो, मुनासिबु, मुवाफिकु. समरूपता स्त्री. समरूपता, मुवाफिकत. समलंब चतुर्भुज-चौकोन पु. बि पूर पासो चौकुंडो, (इं) 'ट्रैपिज़ाइड', 'ट्रैपिज़िअम्'. समन्वय-वयस्क वि. हम जमिरि, समविषम न. ना मुवाफिकत. वि. बे तरितीबु, कुनेमो. समशीतोष्ण कटिबंध पु. पूरो पुनो कमरबंदु, (इं) 'टैम्परेट जोन्' (जामेट्री). समसंख्या स्त्री. बुधी अंगु. समसंभोग पु. लौंडेबाजी. समसमान वि. हू ब हू, पूरो पूरो, तुजि. समस्थल न. मैदानु, सतहु.

समई [सं] स्त्री. थंभे वारो-स्टड्ड वारो डिघो डीओ.

समई क्रि.वि. वक्त ते.

समग्र [सं] वि. सजो, सभु, समूरो.

समज [सं] स्त्री.पु. (१) समुझ, अकुलु, जाण (२) ताकीद (३) सियाणप (४) दडिको, धम्की (५) अहसासु.

समजदार वि. समुझदार, समुझ.
 समजणे स.अ.क्रि. समझणु, जाणणु.
 समजविणे, समजाविणे स.क्रि. समुझाडणु, खोले बुधाडणु.
 समजस वि. समुझ, सियाणो, चालाकु, होशियार.
 समजावणी स्त्री. समुझाणी, मनु फेराडणु, परिचाडणु.
 समजाविणे स.क्रि. समुझाडणु, खोले बुधाडणु.
 समजूत स्त्री. (१) बुधी, बोधु, ग्यानु, जाण, खालु, वीचार, कल्पना (२) समुझाणी (३) चिताऊ, ताकीद (४) बीट. समजूत घालणे समुझाडणु, मनाडणु, परिचाडणु. समजूतदार वि. समुझ, सियाणो.
 समजून उमजून क्रि.वि. जाणीवाणी, ज़ोरीअ.
 संमत [सं] वि. कबूलि, पसंदि, यकिराड, शामिलु राड.
 संमती, सम्मती [सं] स्त्री. मनुता, रज़ामंदी, रायो, इजाजत, हा, (इं) 'कन्सेंट'. संमतिवय न. औरत जे मेलाप-संजोग लाड मनुता डियण जी उमिरि.
 संमंत्रक पु. सलाहकार.
 संमंत्र-क [सं] वि. मंत्रनि सां, मंत्र चवंदे कयलु.
 समदा [सं] वि. सभु, सजो, समूरो.
 समंघ [सं] पु. (१) सन्धु (२) ब्राह्मण जो भूत.
 समंघकी स्त्री. भूत-पिशाच विस्ती.
 समन्वय [सं] पु. सुभावीकु क्रमु, ठाहु, मेलापु, जोडु, तरतीब.
 समन्वित [सं] वि. गडियलु, मिलियलु, सुभावीक क्रमवारो, तरतीबवारि.
 समय [सं] पु. (१) समों, वक्तु, वेल (२) मौसम (३) इकरारु, वचनु, प्रतिग्या (४) ठाहु (५) नेमु (६) आफत (७) मोक्को. समय येणे औखी वेल अचणु, मुसीबत अचणु. समयाना उपयोगी पडणे वक्तते-मुसीबत में कमु अचणु. समयविशेषी क्रि.वि. मोक्क ते, ठीक वक्त ते. समयभाषण न. मोक्क सां ठहंकरु भाषण. समयसारणी स्त्री. टाईम टेबलु. समयसूचक वि. हाजुरु जवाबु. समयसूचकता स्त्री. हिक्मत अमली. समयज्ञ वि. मोक्को सुवाणंदहु, मोक्क मूजिबि जोगी हलति हलंदहु. समयानुसार क्रि.वि. वक्त मूजिबि. समयोचित वि. वक्ताइतो, महलाइतो.

समयोत्तर वृत्त न. देरि सां मिलंदइ खबर, (इं) लेद न्यूज'.

समर [सं] पु.न. लडाई, जंगि. समरांगण, समरभूमी न.स्त्री. लडाईअ जो मैदानु.

समर्थ [सं] वि. सस्तो.

समर्थ [सं] वि. (१) समरथु, लाडकु, जोगो (२) बलिवानु, सघारो.

समर्थन [सं] न. पुठिभराई, टेको, पुशती, ताईद, हिमायत, सरपरस्ती, समर्थनीय वि. जाडजु, वाजिबी, ताईदी, पुठिभराई करण जोगो.

संमर्द [सं] पु. गर्वी, पीह.

समर्पक [सं] वि. जोगो, लाडकु, मुनासिबु, ठीकु.

समर्पण [सं] न. अर्पणु, डियणु, इवाले करणु. समर्पणे स.क्रि. अर्पणु करणु. समर्पित वि. अर्पणु कयलु, डिनलु.

समवाय [सं] पु. (१) मेडु, घणाई (२) मेलापु, सन्धु, लागापु, संजोगु (३) कठाई, गडु थियणु.

समवेत [सं] श.योअ. समेति, सूधो, साणु, गडु.

समशेर [फ़] स्त्री. तरारि, तलवारि.

समष्टी [सं] स्त्री. (१) घणियुनि शयुनि जो मेडु, समूहु, मेडु (२) समूराई, कुल्यत (३) समाज.

समसम स्त्री. (१) बेचैनु, परेशानी, हुरखुरि (२) खिटिपिटि.

समस्त [सं] वि. (१) कुलु, सभु, समूरो, सजो (२) गडियलु, थिडियलु. समस्तराशिक, समस्तराशीगणित न. पंज रकिमी. (हिसाबु), (इं) 'डबल रूल ऑफ ग्री'.

समस्या [सं] स्त्री. (१) मसडलो (२) गुझारत, पिरोली. समस्यापूर्ती स्त्री. (१) पिरोली भवणु (२) डिनल अघूरी कविता पूरी लिखणु.

समझ [सं] श.योअ. रूबरू, सामुहं. क्रि.वि. आमुहं सामुहं.

समक्षा [सं] स्त्री. साख्यातकारु, रूबरू दर्शनु, ईश्वर जो दीदार.

समा [सं] पु. (१) भरती, समुंड जे भरतीअ-वीरि चडहण-जो वक्तु (२) मौसम (३) यकिराड थियणु (४) देवु, पिशाच देवता (५) कापारु, चोडु, औजु.

समाइणे [सं] अ.क्रि. समाडणु, मापणु.

समाईक [सं] वि. (१) भाईवारीअ जो, गडियलु (२) आमु,

सभ जो, (इं) 'कॉमन्'. समाईक कुटुंब न. गडियलु कुटुंब.

समाकूल-छ [सं] वि. कुलु, सभु, समूरो.

समाकूल [सं] वि. व्याकुल.

समागत [सं] वि. आयलु, अची पहुतलु.

समागम [सं] पु. (१) संजोगु, जमाउ, संभोगु (२) समागमु, संगति, गडिजाणी.

समाचरण, समाचार [सं] न.पु. सदाचार, सुठी हलति.

समाचार [सं] पु. (१) समाचार, खबर, इकीकत (२) पुछा, जाच. समाचार घेणे (१) पुछा करणु, सुधि समाउ लहणु, हालु अह्वालु वठणु (२) खबर वठणु, दब कढणु, मार डियणु.

समाज [सं] पु. (१) समाज, पंगति (२) जमाउत, मेडु, मंडलु, संग्रहु. समाजधारणा स्त्री. समाज जी संभाल-हिफाजुत-सिहत. समाजशास्त्र न. समाजशास्त्रु, समाज जी जाच-छंडछाण कंदहु शास्त्रु, (इं) 'सोसिऑलॉजी'. समाज सुधारक पु. समाज सुधारकु. सामाजिक वि. समाजिक, पंगिती, जमाउती.

समांतर [सं] वि. समांतरि, बराबरि, मतवाजी, हिक बिए खां सागिए मुफासिले ते हूंदहु. समांतरभुज चौकोन पु. मुर्बबुज, पूर विछोटि पासो चौकुंडो, (इं) पडरलेलोग्रॉम्. समांतररेषा स्त्री. पूर विछोटि लीकू (जामेट्री).

समाधान [सं] न. (१) समाधानु, संतोषु, मन जी शांती, राइत, तसल्ली (२) आनंदु, खुशी, राज़िपो (३) जोड़णु. समाधानी वि. समाधानी, राज़ी, थोरे में राज़ी थींदहु.

समाधी [सं] स्त्री. (१) समाधी, मन जी एकागर हलति, ध्यानु, अंतर्ध्यानु (२) समाधी, कबर (३) मन जे भावनाजनि ते ज्ञाबो. समाधिस्थ वि. (१) ध्यान में मगनु, मन खे यकिजा करे परम शांतीज में मगनु थियलु (२) समाधी वरितलु, मुजलु (साधू-सन्त).

समान [सं] वि. (१) समानि, बराबरि, सागियो, हिक जहिडो (२) सिधो संजो, लसो समानकक्ष वि. सागिए दर्जे जा, हिक जहिडा. समानशील वि. सागिए

सुभाज-शील वारो. समानांतर वि. समांतरि, बराबरि, मतवाजी, डिंसो 'समांतर'. समानार्थक वि. हम मजनों, सागीअ मजनों-अर्थ वारो. समानार्थकता स्त्री. मजनों जी सागियाई, (इं) 'सिनॉनिमी'. समानुभूती स्त्री. बिए जो अनुभउ पंहिजो अनुभउ समुसणु, (इं) 'एम्पथी'. समानीकरण न. बराबरि-सरीखो करण जी क्रिया, (इं) 'इक्वलाइजेशन'.

समान, सम्मान [सं] पु. सन्मानु, आदरु, सत्कारु. संमानित वि. सन्मानु कयलु, आजियां-सत्कारु कयलु.

समापन [सं] न. समाप्ती, अन्तु, पछाडी.

समापन्न, समापित [सं] वि. पूरो थियलु, समापति थियलु, खतमु थियलु.

समाप्त [सं] वि. समापति, खतमु-पूरो थियलु.

समाप्ती [सं] स्त्री. समाप्ती, पछाडी, अन्तु.

समायिक [सं] वि. वक्ताइतो, मोक्ए मूजिबि थींदहु, महाइतो.

समायोजन [सं] न. ठाहु, संवार, मेलु.

समारंभ [सं] पु. (१) समारंभु, उत्सउ, जशनु (२) आदरु, सत्कारु (३) चडीअ रीति शुरू थियलु कमु.

समाराधन-ना [सं] न.स्त्री. (१) उत्सउ, जशनु, त्रितु (२) मवाइणु, मिन्थ (४) ब्राह्मणनि जो भोजनु (५) भंडारो (रोटीअ जो).

समारोप [सं] पु. (१) अंतु, पिछाडी, समाप्ती, मोकिलाणी, विदाअ (२) हासुलु मतिलबु डियणु.

संमार्जन [सं] न. (१) साफु करणु, सफाई (२) लेपो-छिण्कारु (३) बुहारी पाइणु.

समालोचन [सं] न.स्त्री. समालोचना, आलोचना, तनूकीद.

समाबणे [सं] अ.क्रि. (१) समाइणु, मापणु, पवणु, भरिजणु (२) अंदिर ववणु, दाखिलु थियणु. समाविष्ट वि. समायलु, चिडियलु, शामिलु थियलु, लेखियलु.

समावेश [सं] पु. शामिलु थियण जी क्रिया, मिलाइण-नाइण जी हालति.

समांशी [सं] पु. भाईवारु, पातीदारु, हिसेदारु.

समाश्रय [सं] पु. आधार, अशो, पनाह.

समास [सं] पु. (१) समासु, लफ़्जनि जो जोडु, के लफ़्ज

गडे हिकु करणु (२) गडियलु-जुडियलु लफ़्जु-लफ़्जु
(३) गडियल लफ़्जुनि जी समुझाणी-शरह (४)
मुरकबु (५) इख्तसार (६) हाशी, (इं) मार्जिन्,
लिखण वक्ति कागज़ जो छडियलु टुकरु (७) बाबु,
अध्याज.

समाहरण [सं] न. गडु करणु, जोडणु, मिलाडणु, मेडणु.

समाहार [सं] पु. (१) मेडु, कठु, मेलापु (२) वर्णमाला (३)
इख्तसार (४) मरकबु, लफ़्जुनि या जुमिला
गुंढणु-जोडणु.

समिती [सं] स्त्री. (१) समिती, सभा, कामेटी (२) लड़ाई.
समिध, समिधा, समीध [सं] स्त्री. हवन-यग्य में विज्ञण लाइ
काठियूं (पिपिर-बड़ वगैरह जूं). समिध शेकणे बंदि
रखणु.

संमिश्र [सं] वि. गडियलु, मिलायलु, मिलावत वारो,
मुरकबु.

संमिश्रण [सं] न. मिलावत.

समीकरण [सं] न. (१) बराबरि या पूरो पूरो करणु (२)
जोडु (३) समीकरण, कंहिं जातल दर्जेजे मदद सां
कंहिं अण जातल दर्जे जी जाण (हिसाबनि में),
मुसावाति, (इं) 'इक्वेशन्'. समीकृत वि. (१)
बराबरि, सरीखो (२) जोडु कयलु (३) मुसावी.

समीचीन [सं] वि. (१) वाजिबी, सहीह, पूरो (२) सचो,
हकीकी (३) भरिपूरि, जाम.

समीननीमीन [सं] वि. घटि वधि.

समीप [सं] वि. वेझो, ओडो, कुरीबु.

समीपता [सं] स्त्री. वेझाई, ओडिडाई.

समीर-ण [सं] पु. हवा, वाज.

संमीलन [सं] न. मेलापु, गडु थियणु.

समीक्षण, समीक्षा [सं] न.स्त्री. जाच पड़ताल, छंड छाण,
तपास, तन्कीद, आलोचना. समीक्षक पु. नकाडु,
आलोचकु, (इं) 'क्रिटिक्', 'मॉडरेटर'.

संमुख, सम्मुख [सं] वि. मनमुख, सामुहं.

समुचित [सं] वि. ठीकु, योग्य, मुनासिबु.

समुच्चय [सं] पु. (१) मेडु, ढिगु, संग्रह (२) मुरकबु,
लफ़्जुनि जो जोडु. समुच्चयेकरून अ. सभु गडिजी,

कुलु मिलाए.

समुच्छेद [सं] पु. पूरी तबाही-नासता.

समुत्कट [सं] वि. बे इदि, तमामु.

समुत्थान [सं] पु. (१) उथणु, उथी बीहणु (२) उन्नती,
वाधारो, उदमु.

समुदाय [सं] पु. मेडु, टोलो, कठु. समुदायवाचकनाम न.
इस्सु मज्मूज.

समुद्र [सं] पु. समुंडु, सागर, वडो समुंडु, (इं) 'सी',
'ओशन'. समुद्रकाठ पु. समुंड जो किनारो.

समुद्रफेण-फेन पु. समुंड फीणु. समुंडमेखला स्त्री.

धरती, पिरूथी. समुद्रवेली स्त्री. समुद्रशेवाळ न. पु.

समुंड उली, (इं) 'सी वीड'. समुद्रशोक-शेष-सोक-ख

पु. समुंड सोख (ववा). समुद्रिय वि. सामुंडी, सामूंडी.

समुपदेष्टा पु. सलाहकार.

समूल-ळ [सं] वि. बुनियाद वारो, पाये वारो. क्रि.वि. पाइ
सूधो, समूरो. वि. पाइ वारो.

समूह [सं] पु. मेडु, जमाअत, मजिमूओ, कठु.

समृद्ध [सं] वि. (१) पूरनु, भरियलु (२) धनवानु, भरियो
भागियो (३) वधियलु.

समृद्धी [सं] स्त्री. वाधारो, धनु दौलत, शानु शौकत,
आबादी, रेलछेल, झझाई, आबादानी.

समेट [सं] पु. ठाहु, सुलिहु, सरचाउ, वरी ठाहु.

समेटणे स.क्रि. (१) पर्चाइण, ठाहु करणु, सरचाइणु, झेडो
मिटाइणु (२) समेटणु, गडु करणु, मेडणु, जमअ
करणु. अ.क्रि. (१) खतमु थियणु (२) गडु थियणु,
मिडणु (३) एकता थियणु.

समेत [सं] वि. ब्रधलु, जुडियलु, गुंढियलु. श.यो.अ. समेति,
सां, गडु.

संमेलन [सं] न. (१) संमेलनु, मेडु (२) मेलापु.

समोर [सं.प्रा.] क्रि.वि. (१) सामुहं, रूबरू (२) सिधो (३)
अगियां. समोर आणणे सामुहं करणु. समोर असणे
सामुहं थियणु. समोर जाणे सामुहं वगणु, सामुहं
थियणु. समोरसमोर आणणे सामुहं करणु. समोरचा,
समोरील वि. सामुहं वारो, अगियों, मुंडवारो.
समोरसमोर क्रि.वि. आमुहं सामुहं, मुंहां मुंहिं, रूबरू.

समोरी स्त्री. सामुहाई, सामुहणाई. समोहन क्रि.वि.
सामुहं.

संमोह [सं] पु. मोहु, भरमु, अग्यानु.

सम्मत् [सं] वि. यकिराई, शामिलु राइ.

संमेलक [सं] पु. दवासाजु, दवा मिलाईदडु, (इं)
'कंपाऊंडर'.

सम्यक् [सं] वि. यथार्थ, ठीकु, योग्य, बराबरि, उत्तमु,
रासि, वाजिबु. क्रि.वि. पूरीअ तरह, बराबरि.

सम्राट [सं] पु. सम्राटु, शहनशाहु, महाराजा.

सय-ई [सं] स्त्री. साहेडी.

सय-ई [सं] स्त्री. यादि.

सय स्त्री. डूधीअ जी कुतिरि.

संयत् [सं] वि. वस में कयलु, ब्रधलु, ज़ाबो हेठि, महदु.

संयात्मा वि. इंद्रियुनि खे वस में कयलु (शब्दु).

संयती स्त्री. इंद्रियुनि ते ज़ाबो, संयमु, संजमु.

संयम, संयमन [सं] पु.न. (१) संजमु, ज़ाबो, रोक (२)

बन्धनु, रोक (३) त्रिलु, नेमु (४) ध्यानु, समाधी.

संयमित वि. ब्रधलु, ज़ाबो हेठि. संयमी वि. संजमी,

इंद्रियुनि खे वस में रखंदडु.

संयमनी स्त्री. यमपुरी, जम जो शहर.

संयुक्त, संयुत [सं] वि. (१) ब्रधलु, गडियलु, जुडियलु (२)

मिलियलु, मिलावत वारो (३) साणु, गडु (४)

मुरकबु, गडियलु. संयुक्त संख्या स्त्री. गडियलु

अंगु-अदडु. संयुक्त मिळकत स्त्री. गडियल

जाइदाद-मिल्कियत. संयुक्त स्वर पु. ए ऐ ओ औ

स्वर.

संयुक्तिक [सं] वि. मुनासिबु, वाजिबु, जोगो.

संयुती [सं] स्त्री. (१) जोडु, मेलु (२) ब्र ग्रह हिक रासि में
अचणु.

संयुग [सं] न. मिलावत, मुरकबु, (इं) 'कॉम्पाउंड'
(केमिस्ट्री).

संयोग [सं] पु. (१) संजोगु, मेलु, मेलापु, मुलाक़ाति, संगु

(२) मिलावत, गडु करणु (३) जोडु, गंडु. संयोग

चिन्ह न. नंडी लीक (-), (इं) 'हाइफन'. संयोगभूमी,

संयोगी भूमी स्त्री. गिची धरती, (इं) 'इस्टम'.

संयोग सिध्दांत न. (इं) 'अडसोसिएटिव लाव'
(हिसाबु). संयोगित वि. गडियलु, मिलियलु,
गुडियलु.

संयोजक [सं] वि. (१) जोडीदडु, गुंढीदडु (२)

बंदोबस्तु-इंतिजामु कंदडु, योजना कंदडु.

संयोजन [सं] न. जोडु, ठाहु, मेलापु, बंदोबस्तु, गडु करणु,

मिलाइण जी क्रिया. संयोजित वि. गडियलु, गुंढियलु.

सय्या, सह्या पु. छकी (तास जी).

सर [फा] पु. (१) सिरु, मथो (२) सरि, मुख्य, अगुवानु,

सिरेष्ठ. सर कारकून पु. हेड क्लार्कु. सरखत न. रसीद,

विकिरे जी रसीद. सरखबास पु. मुख्य नौकर. सरचष्मा

पु. सदर, नेता. सरचिटणीस पु. चीफ सेक्रेटरी.

सरताज पु. सिरताजु, मुख्य. सरनामा पु. खिताबु,

पदिवी. सरपंच पु. सरिपईनु. सरपोस पु. सरि पोशु.

सरमास्तर पु. हेड मास्तर. सरसब्ज वि. सर सब्जु,

साओ. सरवाद पु. मोझारो, गोडु, घोटालो.

सर [सं] पु. आवाजु.

सर [सं] पु. डहीअ जो चको.

सर [सं] पु. (१) सर, हारु, लड़ी, माल्हा, लड्ही (२)

काम, थंभो (३) आंडा (४) करंधो.

सर-री स्त्री. (१) ओहीडो (२) जुहो, बर्साति जो वस्कारो

(३) आवेशु, उमंगु, लहर.

सर-री स्त्री. (१) बराबरी, सागियाई, समानता, हिकजेडाई

(२) कतार.

सर वि. सरि, जीतियलु, खटियलु. सर करणे खटणु.

सर [सं] न. सरोवरु, तलाउ, ढंद.

सर [फा] सर, सिफत खे लगंदडु हिकु प्रत्ययु. सरखुश-ब वि.

पूरो खुशि. सरगरम वि. नंहं सोसिडो, थोरो गरमु.

सरगश्त स्त्री. सरगसि. सरघोपट वि. सिधो, संओ.

क्रि.वि. सिधीअ तरह, खुलियो खुलायो, साफु साफु.

सरबसर वि. (१) घठि वधि (फर्क वारो) (२)

गडियलु (३) विचालो, मोचारे (४) पूरो पुनो,

मज्मूली. सरमिसळ स्त्री. मिलावत. वि. गडियलु.

सररास वि. काबिलु, माहिरु, होशियारु. क्रि.वि. कुलु

मिलाए, बे इम्तियाजु, जिअं आयो तिअं, जुमिले.

सरशेवटी क्रि.वि. पछाडीअ जो, आखरकारि. सरसकट
क्रि.वि. कुलु मिलाए, जुमिले. सरसपाटी स्त्री. सतहु,
सिधो पट्ट. सरसहा क्रि.वि. कुलु मिलाए, जुमिले.
सरसाल न. सजो सालु. सरहद स्त्री. सरहद.

सरई, सराई [फ़] स्त्री. सराई, सराहि, धर्मशाला.
सरई स्त्री. लाबारे जी मुंद, लाबारो.

सरकटणे अ.क्रि. (१) सिरकणु, खिस्कणु (२) गडणु,
मिलाइणु (३) चुइणु (कपिडो).

सरकणे [सं] अ.क्रि. (१) सिरणु, परे थियणु (२) सिरकणु,
खिस्कणु (३) सामुहं थियणु, अगियां वधणु.
सरकगाठ स्त्री. डेढ गुंदि. सरकचित्र न. (इं)
'स्लाईड'. सरकफास पु. सिरकिणी, फाही.

सरकत [अ] स्त्री. भाईवारी, पतीवारी. सरकतदार पु.
भाईवार. सरकतनामा पु. मतो, भाईवारीअ जो -
हिस्सेदारीअ जो इकरारनामो. सरकती वि. भाईवारीअ
जो.

सरकन-दिशी क्रि.वि. तेजीअ सां, सिरकंदे, खिस्कंदे.
सरकविणे, सरकाविणे स.क्रि. सिरकाइणु, सोरणु, अगिते
करणु, रेइहणु.

सरकअ [फ़] वि. सरकशु, बागी, डोही.

सरकस [इं] स्त्री. सरकसि.

सरकार [फ़] न.स्त्री. (१) सरकारि, गवर्नमेंट (२) राजा,
हाकिमु, साहिबु (३) राज्य-प्रांतु (४) राज्य-प्रांत जो
खातो (५) मालिकु, धणी. सरकारअमल पु. सरकारी
अमलु, हुकूमत. सरकारजमा वि. ज़ब्तु. सरकारस्वारी
स्त्री. राजा, मालिकु, धणी. सरकारी वि. सरकारी.
सरकारी अमल पु. सरकारी अमलु, हुकूमत.
सरकारीचिन्ह न. सरकारी ठपो-मुहुर. सरकारी पाहुणा
पु. कैदी. सरकारी पेढी स्त्री. (इं) 'स्टेट बड्क'.

सरकी स्त्री. (कपह जो) ककिड़ो.

सरगम पु. सरगमु.

सरंगा पु. पिथ (मछी).

सरगाठ स्त्री. डेढ गुंधि.

सरघा-घाली [सं] स्त्री. माछीअ जी मखि.

सरजा [फ़] पु. (१) नथ जे मोतियुनि जो गोलु (२)

अगुवानु ढगो (२) शीहं.

सरंजाम [फ़] पु. (१) सर अंजामु, सरंजामु, सामानु सड़ो,
हथियार वगेरह (२) तयारी (३) किल्ले जे बंदोबस्त
लाइ इन्जाम में डिनल ज़मीन, सेना जे बंदोबस्त लाइ
डिनल जागीर. सरंजामी वि. जागीरी, इन्जाम में
डिनल-मिलियल. सरंजामी पध्दती स्त्री. (१) फौज जे
अधिकारी-अगुवान खे पघार जे बदिरां जागीर डियण
जी रीति (२) ईस्ट इंडिया कंपनीअ (अंगेज) जो
भारत जे राजाजनि खां धनु या ज़मीन वठी पंहिजी
फौज वापुराइण लाइ डियणु. सरंजामशाही स्त्री.
जागीरदारी.

सरट, सरढ, सरढा [सं] पु. सांडो.

सरण न. चिख्या, मुअल खे साइण लाइ बारियल बाहि.

सरणी [सं] स्त्री. (१) रस्तो, वाट (२) रीति, रवाजु, हलति
(३) सिधी लीक, क़तार, सिट, सिल्सिलो (४)
शैली, तिर्ज (५) (इं) 'सर्किट'.

सरणे [सं] अ.क्रि. (१) सिरणु, परे थियणु, सिरकणु (२)
सरणु, पूरो थियणु (३) हलणु, तरकी थियणु (४)
अगियां वधणु (५) गाल्हि दिलि सां लगणु.

सरता वि. (१) पूजि, सिरेश्ठु, मानाइतो (२) पूरो, काफ़ी
(३) पछाडीअ जो, आखरीनु (४) खतमु-खलासु-
खर्चु थींदडु. सरता पालब पु. फ़सल जे पछाडीअ में
निकिरंदइ पन, अन्तु, पछाडी, पुजाणी. सरतापुरता
वि. (१) पूरो थियलु, खतमु थियलु (२) सभु, समूरो.
सरतीपुरती क्रि.वि. (१) पछाडीअ जो (२) पूरीअ
तरह. सरतेशेवटी क्रि.वि. पसि पेशि, पछाडीअ जो,
अंत में, नेठि.

सरद [फ़] स्त्री. (१) सरहद, हद (२) तर्फ़, पासो (३)
क़तार.

सरद [सं] वि. (१) सर्दु, थधो (२) आलो, धिमियलु. सरद
होणे (१) लज़ी थियणु (२) रुसणु, नाराजु थियणु.
सरदणे, सरदावणे अ.क्रि. (१) सर्दु थियणु, थधि में
ज़मी वगणु (२) आलो थियणु, धिमिजणु (३) लज़ी
थियणु. सरदी स्त्री. (१) सर्दी, सीउ (२) धिम,
आलाणि.

सरदार [फ़] पु. सरदार.

सरपटणे [सं] अ.क्रि. सुरणु, रिड्हुणु, रेड्हुयूं पाड्णु,
गिस्कुणु, गीसी पाड्णु. सरपटणारा प्राणी पु. सुरंदडु
साहवारो-जानिवरु.

सरपण न. बारणु, जलाऊ काठियूं.

सरफ [अ] पु. (१) सरिफु (२) सरिफ़े.

सरबत. [अ] न. शरबतु.

सरबत्ती स्त्री. (१) बंदूक-तोफ मां कयलु गोलनि जो वस्कारो
(२) वस्कारो, फहको, बसु.

सरबराई-भराई [फ़] स्त्री. (१) सरबराई, सरबराही,
बंदोबस्तु (२) महिमानी, महिमान नवाजी,
खातरिदारी.

सरबरीत वि. पटिडो, छिडो. सरबरीत होणे मतियूं मुंझणु.

सररास कि.वि. कुलु मिलाए, जुमिले.

सरल-ळ [सं] वि. (१) सरलो, सिधो, संजों (२) सरारो,
नेकु, ईमानदारु, सिधो (शख्तु) (३) सवलो, सौखो,
आसानु (४) साफु, सादो, भोरिडो. सरळ रेषा स्त्री.
सिधी लीक. सरलीकरण न. सौखाई, सरलाई, सवलो
करणु.

सरबट स्त्री.न. ओहीरो, ओहीडो, बर्साति जो वस्कारो.

सरवणे, सरविणे स.क्रि. पूरो करणु, खलासु करणु.

सरबा पु. (१) लाबारे वारो खेतु, लुणियल बनी (२) लुणण
खां पोडु बि खेत में बचियल संग वगेरह.

सरशी स्त्री. (१) सरसी, सरयाई, सिरिष्ठता (२) तरकी,
वाधारो. श.यो.अ. (१) सां, साणु, गडु (२) भरिसां
(३) थीदे ई.

सरशेवटी कि.वि. पछाडीअ जो, आखरकारि. डिसो
'सरतेशेवटी'.

सरस वि. (१) सरसु, सिरिष्ठु, उत्तमु, वडो (२) सुहिणो (३)
रसीलो. सरसता, सरसाई स्त्री. सरसाई, सिरिष्ठता.

सरस पु. सरसु.

सरसकट कि.वि. कुलु मिलाए, जुमिले, बिना चूडण जे.

सरसा वि. सागियो, जहिडो, बराबरि. श.यो.अ. (१) सां,
गडु (२) तां, भरिसां, हिक पासे (३) थीदे ई (४)

यकिदम, ज़ोरसां, झटि (५) अगियां. सरसून श.यो.अ.
लगोलगि, सां, गडु, सरी.

सरसावणे अ.क्रि. (१) अगिते वधणु (२) काहींदो वनणु,
झमिलो करण लाडु वधणु (३) तयारु थियणु, बीहणु
(४) वधणु, वडो थियणु (५) पाण वटि करणु.

सरसाविणे स.क्रि. (१) अगिते वधाडणु, अगियां करणु (२)
हिमथाडणु (३) तलवारि म्यान मां कढणु.

सरसिज [सं] न. कमलु (गुलु). सरसिजोद्भव पु. ब्रह्मदेवु.

सरसिजोद्भवकुमारी स्त्री. सरस्वती.

सरस्वती [सं] स्त्री. (१) सरस्वती, विद्या जी देवी (२) वेद
शास्त्र वगेरह ग्रंथ (३) वाणी (४) सरस्वती नदी
(५) सुहिणी औरत.

सरहद-इ [फ़] स्त्री. सरहद, हद, सीमा.

सरळ वि. सरलो, संजों. डिसो 'सरल', सादो, निरो. कि.वि.
सिधीअ तरह, सिधो, तत वहंदो. सरळ व्याज न. निरो
व्याजु, (इं) 'सिपल इंटेरेस्ट'.

सरळ स्त्री. पलालु, चांवरनि जा कख-काना, (इं) 'राईस
स्ट्राव्'.

संरक्षण [सं] न. संभाल, रख्या, बचाउ, हिफाजुत. संरक्षक
वि. रख्याकु, बचाउ कंदडु, हिफाजुत कंदडु, पहेरेदार.
संरक्षिणे स.क्रि. रख्या-बचाउ करणु, हिफाजुत-संभाल
करणु. संरक्षित वि. रख्या-बचाउ कयलु, हिफाजुत सां
रखियलु, सांढियलु, संभाले रखियलु.

सर, सरा [सं] पु. काम, डिघो थंभो.

सरा [सं] पु. दारूं, शराबु.

सरा [सं] स्त्री. नदी.

सराई [फ़] स्त्री. सराडु, धर्मशाला, सराहि.

सराई [सं] स्त्री. लाबारे जी मुंद, मौसम.

सराईत वि. (१) आजिमूदगारु (२) चालाकु, अटिकली,
भडु, होशियारु, पको, हेराकु.

सराटा [सं] पु. (१) गोखिरू (वणु ऐं फलु) (२) आवाज जी
लरजिशि, गाने जो तानु (३) केवी, खुरपी, डोई
(४) बूहारो (५) सिणीअ जो वणु.

सराटी-ठी [सं] स्त्री. तीरु, बाणु.

सराफ [अ] पु. सराफु, सोनारो. सराफकड़ा, सराफा पु.
सोनारनि जी घिटी-बाजारि. सराफखाना पु. सोनारे
जो दुकानु. सराफी स्त्री. (१) सराफी, सोनारिको धंधो
(२) कंजूसी.

सराब [अ] स्त्री. शराबु.

सराय [फा] स्त्री. सराई.

सराव [सं] पु. आजिमूदो, हेर, आदत, मश्क (-पचाइणु)
(इं) 'प्रइक्टिस्'. सराव करणे रांदि वगेरह जी
प्रइक्टिस् करणु, पाणु हेरणु.

सरासर [फ] क्रि.वि. सरासरि.

सरासरी [फा] स्त्री. सरासरी, (इं) 'एवरेज्'. वि. मअमूली,
साधारणु. क्रि.वि. अटिकल, अंदाजे सां, आमु तरह,
जुमिले. सरासरी मान पु. औसतु, अउतिदालु, (इं)
'मीन्'.

सरित्, सरिता [सं] स्त्री. नदी.

सरितेश्वर [सं] पु. समुंडु, सागर.

सरिसा [सं] वि. सरीखो, सागियो, बराबरी, समानु.
श.यो.अ. सां, साणु, गडु, भरिसां, सरी.

सरिसेपण न. सागियाई, सरीखाई, हिकजहिडाई.

सरी [सं] स्त्री. (१) धातूअ जी तार (२) गिचीअ जी सोनी
पटी (३) फतील (बांस जे लकिडे जी) (४) बराबरी,
सागियाई (५) डोराठी, कंधे जो हडो (६) बुरे जो
मिटीअ जो बंदु (७) बनो (बाग में-बुरे जो) (८)
ओड़, हर जो नीशानु (९) चर, चीलो, खड.

सरीक पु. भाईवारु, मददगार.

सरीसर्वत्र क्रि.वि. जिते तिते, हंधें मार्गे.

सरू [सं] पु. मुठि, हथियो.

सरूप [सं] वि. (१) हम शिकिलि, सागिण रूप वारो (२)
सुहिणो. न. रूपु, सुहं. सरूप त्रिकोण पु. पूर कुंडो
टिकुंडो. सरूपता स्त्री. (१) हिक जहिडाई (२) सूहं.

सरोज [सं] न. कमलु (गुलु).

सरोद [सं] पु. सरोदु (साजु).

सरोरुह [सं] न. कमलु (गुलु).

सरोवर [सं] न. सरोवरु, तलाउ, ढंड.

सर्ग [सं] पु. (१) उत्पत्ती, जनमु (२) अध्याउ, बाबु (३)

सुभाउ, त्यागु.

सर्जन [सं] न. खलकत, उत्पत्ती, पइदाइश, निर्माणु, (इं)
'क्रिएशन्'. सर्जनशील वि. तखलीकी, (इं)
'क्रिएटिव्'.

सर्दी स्त्री. (१) जुकामु (२) सर्दी, सीउ.

सर्प [सं] पु. सपु, नांगु. सर्प कंकाळी स्त्री. सप खुंभी.
सर्पत्वचा स्त्री. नांग जी खल. सर्पारी पु. नोरु. सर्पीण
स्त्री. सपिणि, नांगिणि.

सर्पण [सं] न. बारण जू काठियूं वगेरह.

सर्पिल, सर्पील वि. पेचिदारु, नांग वरि, वर वर.

सर्व [सं] वि. (१) सर्व, सभु, सजो, पूरो (२) सभेई,
सभुको, हरको. सर्वकाल क्रि.वि. (१) सजो वक्तु (२)
सदाई, हमेशह. सर्वकालीन वि. दाइमा, काइमु,
शाश्वतु. सर्वगत वि. सर्वव्यापी. सर्वगामी वि. सभिनी
हंधि वेदडु. सर्वजित वि. सभिनी में सिरेशु. सर्वतः
क्रि.वि. जिते तिते, हंधें मार्गे, जाइ बजाइ, हरि तर्फि.
सर्वता स्त्री. कुल्यत, समूराई, जुमलगी. सर्वतीर्थ पु.
समुंडु, सागर. सर्वत्र क्रि.वि. हर हंधि. सर्वथा क्रि.वि.
हर तरह, पूरीअ तरह, बिल्कुलु. सर्वथैव क्रि.वि. हर
तरह. सर्वदशी वि. सभु डिसंदडु. सर्वदा क्रि.वि.
सदाई, हमेशह. सर्वदुःखक्षय पु. सभिनी दुखनि खां
छोटिकारो. सर्वनाम न. सर्वनामु, जमीरु (व्याकरण
में). सर्वनियंता वि. सभिनी ते जाब्तो रखंदडु.
सर्वपित्री अमावस्या स्त्री. बडे महीने जी उमास.
सर्वप्रायश्चित्त न. सभिनी पापनि जो प्राश्चितु. सर्वप्रिय
वि. सभिनी जो प्यारो. सर्वभक्ष-भक्षक-भोक्ता वि.
सभु कुशु खाईवडु, सभ गीहु, सभ खाऊ.
सर्वभूतभूतांतर वि. विश्वव्यापी, सर्वव्यापी. सर्वमय
वि. सर्वव्यापी, विश्वव्यापी. सर्वमान्य वि. सभिनी खे
मंजूरि-पसंदि, यकि राइ. सर्वरूप-रूपी वि. सर्वव्यापी,
विश्वरूपी. सर्ववल्लभा स्त्री. वेश्या. सर्ववाची वि.
विश्वव्यापी, काइनाति जो. सर्वविध क्रि.वि. हर तरह.
सर्वव्यापी वि. सर्वव्यापी, हर हंधि हाजुरु नाजुरु.
सर्वज्ञः क्रि.वि. सभिनी तफा, मूरि. सर्वसंगपरित्याग पु.
वैरागु. सर्वसंमत वि. सभिनी खे कबूलि-पसंदि,

यकिराइ. सर्वसमर्थ वि. सर्वशक्तीमानु. सर्वसह वि. सभु सहंदहु. सर्वसहवर्तमान वि. सभिनी सां गडु, सभिनी सूधो. सर्वसाधारण-सामान्य वि. आमु, वहिवारी, सभिनी सां लागू थींदहु, सभ जो. सर्वसाधारणपणे कि.वि. अमूमन्. सर्वसाक्षी वि. सभु डिसंदहु. सर्वसिध्दी स्त्री. सभिनी इछाउनि जी पूराई, सभेई कामनाऊं पूरियूं थियणु. सर्वसुखानंद वि. सभेई सुख ऐं आनंद हासुलु कयलु. सर्वस्पर्शी वि. सभिनी खे छुहंदहु, -सर्वव्यापी. सर्वस्व न. (१) सभुकुसु, सारी संपत्ती-मिल्कियत वगेरह (२) सारु, ततु. सर्वस्वी कि.वि. पूरीअ तरह. सर्वस्वदंड पु. सारी मिल्कियत जुनुं करणु. सर्वस्वहर्ता-हारक-हारी वि. सारो धनु-मिल्कियत चोराईदहु-लुटींदहु-फुरींदहु, सभु कुसु लुटींदहु. सर्वहरण न. फुरे फकीरु करणु. सर्वज्ञ वि. सभु ज्ञाणंदहु, भग्वानु. सर्वकष वि. (१) सर्वव्यापकु, सभिनी खे समाईदहु (२) सभिनी खे कसिवटीअ लाईदहु (३) सभु नासु कंदहु. सर्वांग न. सजो सरीर, बदन जा सभु उज्जिवा. सर्वांगीण वि. सजो सरीर व्यापींदहु, सभिनी उज्जिवनि या भाडनि जो कयलु (-वीचारु, विकासु वगेरह), समूरो. सर्वातीतता स्त्री. दुनिया खां परे-बाहिरि. सर्वात्मना कि.वि. (१) मन भाव सां (२) दिलि व जानि सां. सर्वात्मा पु. जीवात्मा. सर्वाथाई कि.वि. डिसो 'सर्वथा'. सर्वाधिकार पु. पूरो अधिकार-अमलु, सारो हुकु, सरसी. सर्वाधिकारी पु. (१) प्रमुखु, मुखु, सभु हुक रखंदहु अमलदार (२) तानाशाहु. सर्वाथी वि. लोभी. सर्वाथी-थे कि.वि. हर तरह. सर्वाथी वि. सभिनी सां, सभिनी हिसनि सां लागूपो रखंदहु. सर्वाथ वि. सभिनी जो, हरकंहि जो. सर्वेश, सर्वेश्वर पु. (१) परमेश्वर (२) सम्राटु, आलमगीरु. सर्वेश्वरवाद पु. सर्वेश्वरवादु, हमह अवसति, परमेश्वर खे हर हंधि हाजुरु नाजुरु समुसंदहु मतो, (इं) 'पईथिइज्ज'. सर्वेक्षक पु. सरिवेरु, माप कंदहु, (इं) 'सर्वेअर', जिरबिकशु. सर्वेक्षण न. जाचणु, चकासणु, मापणु, कछणु, जाचजूच, पइमाश करणु, (इं) 'सर्वे'.

सर्वोच्च वि. सभ खां मये, सभिनी खां वडो, अज्जलौ. सर्वोच्च न्यायालय न. देस जी सभ खां मये-वडी अदालत, (इं) 'सुप्रीम कोर्ट'. सर्वोत्कृष्ट वि. सभ खां चडो-सुठो, उम्दे में उम्दो. सर्वोत्तम वि. सभिनी में अज्जलौ-सिरेष्ठु, परमु उत्तमु. सर्वोपयोगी वि. सभिनी लाइ काराडतो-उपयोगी. सर्वोपरि-री वि. सभिनी खां मये, सभिनी में अज्जलौ. कि.वि. हर तरह. सर्वोपध न. अक्सीरु अज्जुमु, हर दुख भंजन दवा.

सल [सं.प्रा.] न.पु. (१) कंडो (२) सलो (३) घणे वक्त लाइ पेट में रहियलु मुअलु गभु-गर्भु (४) दुखदाइक यादि (५) पीडा (६) सट (७) वडु (अंदर जो).

सलक स्त्री. सट (उभिरणु).

सलग वि. (१) गडियलु, गुडियलु, सजो, बिना जोड वारो (२) लागीतो.

सलग-गी स्त्री. गहिरी दोस्ती, संगति, खासि वाकुफियत.

सलगम न. शलगुमु, गोगिडू.

सलभी स्त्री. (१) गहिराइप, दोस्ती, धाइली माइली, लइहु वचुइ, सुहबत (२) लाडु.

सलगन, संलगन [सं] वि. लगलु, जुडियलु, मिलियलु, अखंडु, वाबस्तः.

सलज्ज [सं] वि. लज्जारो.

सलणे अ.कि. (१) चुभणु, चोकणु, टुंबिजणु (२) (अंदरु) खाइणु, वडु पवणु.

सनतन, सनतनत [अ] स्त्री. सुलतनत, बादशाही, राजु, हुकूमत.

सलम [अ] वि. (१) सालिमु, सजो, पूरो (२) डिलो.

सलह, सल्लाह [अ] पु.स्त्री. (१) सलाह, सलह (२) रायो, वीचारु (३) ठाहु. सलहकार पु. सलाहकार. डिसो हेठि 'सल्ला'.

संलाप [सं] पु. गुप्तगू.

सलाबत [अ] स्त्री. (१) सलाबत (२) दहशत, धाको.

सलाम [अ] पु. सलामु. सलामी स्त्री. सलामी.

सलूक-ख, सलोका, सलोखा [अ] पु. (१) सलूक, सुलूकु, सुहबत, दोस्ती (२) सुलिहु, शांती, ठाहु.

सलेप [सं] वि. ऐबाइतो, मेरो.

सलोखा पु. हिसो मये 'सलूक'.

सल्ला [अ] पु. (१) सलाह, सलह (२) ठाहु, सुलिहु. क्रि.वि.

चढो. सल्लागार पु. सलाहकार. सल्लामलत स्त्री.

सलाह मसुलिहत.

सब [सं] पु. (१) ययु (२) त्यागु.

सब स्त्री. सवादु, चसिको.

सब [सं] स्त्री. उत्तरु लुफु.

सबई, सबय [सं] स्त्री. आदत, हेर.

सबकणे, सबकावणे अ.क्रि. चसिकणु, चसिको लगुणु, हेर पवणु.

सबका [सं] वि. सजो, पूरो.

सबंग [सं] वि. सहांगो, सस्तो. सबंगणे अ.क्रि. सहांगो थियणु. सबंगाई स्त्री. सहांगाई, सस्ताई.

सबंगडी पु. भेची, रांदि भाई, साधी, दोस्तु.

सबंगणी स्त्री. लाबारो विज्ञण-लुणण जी क्रिया.

सबंगणे स.क्रि. लाबारो विज्ञणु, लुणणु.

सबड [सं] स्त्री. (१) फुरसत, वंदिकाई (२) मुहलत (३) कुशादाई. सबड, सबडे, सबडपा श.यो.अ. सामुहं, अगियां. क्रि.वि. रुबरु, मुहं ते, मुहां मुंहिं.

सबत [सं.प्रा.हिं] स्त्री. गहाज. सबतमत्सर, सबतीमत्सर पु. (१) पहाजियो (२) साहु, इसदु, रीस.

सबतळा, सबताळा पु. हिक ई औरत सां शादी करणु चाहीदह ब या वधीक मर्द.

सबता [सं] वि. बियो, जुदा, अलगि, निरालो. सबता सुभा पु. पंहिजो अलगि प्रांतु या मैदानु वगेरह.

संबत् [सं] पु. संबतु, सालु. संबत्सर पु.न. सालु, वहर्णु. संबत्सरी स्त्री. (इं) 'ईयर बुक'.

संबवळ [सं] न. मषाहों पटु, पोठो, सतुहु.

सबदा [फ्र] पु. सौवो.

सबन [सं] पु. सिजु.

सबय, संबय [सं] स्त्री. (१) आदत, हेर, मार (२) आजिमूदो (३) टेव, (इं) 'प्रइक्टिस्'.

सबरीत वि. ढकियलु, वेड्हियलु.

सबर्ण [सं] वि. हिक ई रंग या ज्ञाति जो.

सबर्ल, सबर्लक [सं] पु. (१) बावलु, ककरु (२) बोडि, बोदि

बोडां, परलइ.

संबर्धक [सं] वि. (१) वघाईदहु, वडो कंदहु (२) पालना कंदहु.

संबर्धन [सं] न. (१) वाधि, वाधारो (२) पालना.

संबर्धित [सं] वि. वधियलु, वाधारो कयलु.

सबलत [अ] स्त्री. (१) सहूलियत, छूटि (२) कबूलियत (३) म्झाफ्री.

सबसा [सं] पु. संदू.

सबसांज स्त्री. सांभी, निमाशाम.

सबसाटी स्त्री. बराबरी, सागियाई.

सबा [सं] वि. सबा १ १/४. सबाई स्त्री. सबाई, सबाऊणि. वि. (१) सबायो (२) सरसु, वधीक. सबापट वि. सबाऊणो, सबायो.

सबागी [सं] स्त्री. सुहागो, (इं) 'बोरइक्स्'. सबागी टाकणखार पु. कंगणखार.

सबाद [सं] पु. सवादु, जाइको.

संबाद [सं] पु. (१) गुप्तगू, गाल्हि बोलिह, नाटक जो डाइलागु (२) मेलु, हिकजहिडाई (३) ठाहु, मेलु.

संबादी [सं] वि. (१) बहिस्र में माहिरु (२) ठहकंदहु.

सवारणे [सं] स.क्रि. संवारणु, सींगारणु.

सवारी, संवारी [सं] स्त्री. भरती, समुंड जे भरतीअ जो वक्तु.

सवाल [अ] पु. सुवालु.

सवाशीण, सबाष्ट, सबाष्ठा [सं] स्त्री. सुहागिणि.

संबाहन [सं] न. (१) खणी अचणु, आणणु, मोकिलणु (२) महटणु, मालशि करणु. संबाहक पु. (१) मालशि कंदहु, महटींदहु (२) बिजिलीअ जे लहरुनि ज़रीए संदेश मोकिलण लाइ तारुनि जी कयल योजना, (इं) 'ट्रैन्समिशन लाईन्'.

सविकल्प [सं] वि. (१) मज़ीअ वारो (२) शकी (३) फर्कु कंदहु. सविकल्प समाधी स्त्री. उहा समाधी (ध्यानु) जंहि में ध्यानु कंदहु ऐ ईश्वर जे विच में फर्कु काइमु हुजे (ज़िदु - 'निर्विकल्प समाधी' दिन में ध्यानु कंदहु ऐ ईश्वर जे विच में कोई भेदु न रहंदो आहे. ध्यानु कंदहु ईश्वरमय थी वेंदो आहे.).

सविता [सं] पु. सिजु, सूरिजु.

संविती-ति [सं] स्त्री. (१) पूरु ग्यानु, ज्ञाण, समुझ (२) दोस्ती, वाकुफ़ियत.

संविदा स्त्री. करार, बोल, ठीको.

संविधान [सं] न. (१) जोड़जकु, (इं) 'कान्स्टीट्यूशन' (२) उपाज (३) लागूपो (४) तयारी, बंदोबस्तु.

संविधानक [सं] न. नाटक-नाविक वगैरह जो कथानकु, (इं) 'प्लॉट'.

संविधी [सं] पु. काइदो, कानून, (इं) 'स्ट्रुट्यूट'.

सविनय [सं] वि. हुलीमु, निमाणो, निउड़त वारो, फ़ज़ीलतवारो. सविनय कायदेभंग पु. सिविल नाफ़्मानी, अहिंसा सां काइदे जी भ्रमिकिडी.

सविस्तर [सं] वि. क्रि.वि. (१) विस्तार वारो, तफ़्सील वारो (२) विचूर वारि.

संवृत [सं] वि. बंदि, लिकलु, ढकियलु, वेइहियलु. न. एकांतु.

संवृध्दी [सं] स्त्री. (१) वाधि, वाधारो (२) बहबूदी, सझाई.

सवे, सवेच, सवेची [सं] क्रि.वि. पंहिंजो पाण, पाणेही, खुदि.

संत्रेग [सं] पु. रफ़्तार, जोर, कुवत रफ़्तार, (इं) 'मोमेंटस्'.

संवेदक [सं] वि. जाणाईदडु, अहसासु कराईदडु, बोधु कराईदडु.

संवेदना [सं] स्त्री. हिस्, हिसि, अहसासु, ज्ञाण, अनुभज.

संवेदनशील वि. हिसासु, डुखिणो, जूज्वांती.

संवेदनशीलता, संवेदनशक्ती स्त्री. अहसासाति, अहसासदारी. संवेद्य वि. अहसास करण जहिडो, आजिमूदे करण जहिडो, समुझ में ईदडु.

सवेज्ञा [सं] स्त्री. पंहिंजी इछा.

सवेळ [सं] स्त्री. सवेल, प्रभाति, असुरु.

सव्य [सं] पु. खात्रो हयु. वि. (१) खात्रो, डाओ (२) उबतो, बरखिवलाफु (३) डाखिणो (४) साजो. सव्यसाची वि. हस्तालो, डाए ऐं साजे हय सां हिक जहिडो ईं कमु करे सघंदडु. पु. अर्जनु. सव्यापसव्य वि. डाओ ऐं साजो, उबतो सुबतो, चडो मठो.

सव्याप [सं] वि. व्याज सूधो, व्याज समेति.

सव्या वि. सवा. डिसो मथे 'सवा'.

सव्वीस [सं] वि. छवीह (२६).

सशंक [सं] वि. (१) शकी (२) डपाइतो, डिनलु, हीसियलु.

सशक्त [सं] वि. बलिवानु, सघारो.

संशय [सं] पु. (१) शकु (२) वहमु (३) डपु. संशयखोर वि. शकी, शकु कदंदडु, गुमानी. संशयग्रस्त वि. शक में मुबितिला. संशयपिशाचिका स्त्री. शक रूपी भूत. संशयात्मक वि. शकाइतो, शंकाओं, शकी. संशयी वि. शकी, गुमानी.

सशर्त वि. शर्ती.

सज्ञास्त्र [सं] वि. शास्त्रनि मूजिबि कयलु.

संशुध्दी [सं] स्त्री. शुधी, सफ़ाई.

संशोधक [सं] वि. (१) मुहकिकु, खोजना कंदडु (२) शुधि-साफु कंदडु (३) दुरुस्ती कंदडु.

संशोधन [सं] न. (१) नईं खोज, खोजना, तहकीक़ (२) तलाश, जाच, तहकीक़ (३) शुधी, तपास, चकास (४) सुधारो, दुरुस्ती. संशोधन अधिछात्र पु. (इं) 'रिसर्च् फ़ेलो'.

संशोधित [सं] वि. (१) खोज कयलु (२) शुधि कयलु (३) दुरुस्तु कयलु.

संश्रय, संश्रुती [सं] पु. आधार, अझो.

संश्लिष्टता [सं] स्त्री. संजोगु, गडु हुअण जी हालति, लगलु या गंडियलु हुअण. संश्लिष्ट वि. गडियलु, जुडियलु, लगलु, चंबुडियलु.

संश्लेष [सं] पु. (१) लगलु-गंडियलु हुअण (२) भाकुर.

संश्लेषण [सं] न. तर्कीब, मेलापु, संजोगु, (इं) 'सिन्थेसिस', मिलावत.

ससकर पु. (१) रेती, वारी (२) अण सोयलु अनु, पथरनि-गंद वारो अनाजु.

संसक्त [सं] वि. (१) जुडियलु, गंडियलु, गडियलु, लगलु (२) मोहितु (३) अज़ीजु.

संसक्ती [सं] स्त्री. (१) सन्बुधु, लागूपो (२) गहिरो रस्तो, ओडाई.

संसद् [सं] स्त्री. सभा, पर्लियामेंट, कानून साज मजिलस.

संसर [सं] पु. (१) संचार, अचु वबु (२) भुल, चूक, गलती. संसरण न. (१) ववणु (२) जनमु, विजुडु,

हस्ती (३) जनम मरण जो फेरो (४) गती, तहरकु
(५) पसारो. संसरणे अ.क्रि. (१) जीअणु ऐं मरणु,
फिरणु (२) तयारु थियणु. संसरा, संसारा पु. (१)
हालति (२) पसारो, विस्तारु (३) लाभु.

संसर्ग [सं] पु. (१) सन्बंधु, लागणो, संजोगु (२)
वाकुफियत, संगति (३) छुहाजः (४) वहिबार.
संसर्गजन्य वि. वचुदंडु (मर्जु, बीमारी). संसर्गी वि.
(१) गहिरो, घाड्लु माड्लु, वेशो (२) अजीजु,
वाकुकु.

ससा [सं] पु. सहो. ससे होलपट स्त्री. (१) मोंझारो,
गडिबडि, घमसानु, बाएतालु, रोलो (२) कत्लेआमु.

ससाणा [सं] पु. बाजु (पक्षी).

संसार [सं] पु. संसार, दुनिया, जगु (२) गिरहस्ती, घर बार
(२) जनम मरण जो फेरो, जीवति (३) पसारो,
विस्तारु (४) दुनियवी जंजालु. संसार करणे घर
करण, घर जी जवाबदारी संभालीदि जिंदगी गुजरणु.
संसार भार पु. संसार-प्रपंच-घर बार जो बार. संसार
मार्ग पु. संसार, दुनिया. संसार सुख न.
संसार-गिरहस्तीज जो-प्रपंच जो सुख. संसारिक वि.
संसारी, संसार जो, दुनियवी. संसारी वि. संसारी,
गिरहस्तु, घरबार बारो.

ससाज, साक्षित, ससाजी [सं] वि. शाहिदीज समेति,
शाहिदीज सां, शाहिद या शाहिदीज बारो.

संसिध्दी [सं] स्त्री. (१) कुदिरती हालति, सहज गुणु (२)
पूरनता, पूराई, फलप्राप्ती, सिध्दी (३) वैरागु (४)
आत्मग्यानु.

ससु-सु पु. साहु, दमु.

संसृति-ती [सं] स्त्री. (१) संसार, दुनिया, जगु, विश्वु (२)
रवानी, प्रवाहु.

संसृष्टत्व [सं] न. गडु हुअण जी हालति, एकता, मेलु,
संजोगु. संसृष्टी स्त्री. (१) मेलापु, मेलु, जोडु (२)
मेडु, मेडण जी क्रिया (३) जुदा मिल्कियत गडु करणु.

ससेधिरा पु. (१) पीछो, पुठि वठणु, पुठि न छडणु (२)
पुठिया लगलु डपु (३) घुर.

ससोरा [सं] पु. गलो, निडी.

संस्कार [सं] पु. (१) संस्कार, विधी, रसम, (२) संस्कार,
सुठ-खराबु असुर (३) शुधि करण जी क्रिया (४)
तयारु करण-ठाहिण जी क्रिया (५) वीचार, भावना
(६) तब्दीली (७) असुर. संस्कार ग्रंथ पु. किताबु
रसिमाति. संस्कारणे स.क्रि. संस्कार करणु. संस्कर्ता पु.
संस्कार कंदडु. संस्कार्य वि. संस्कार करण
जोगो-जहिडो. संस्कारित वि. संस्कार थियलु. संस्कृत
वि. (१) संस्कार थियलु, संस्कारनि सां शुधि-पवित्रु
कयलु (२) पड्हियलु गड्हियलु, सुधिरियलु,
सुधारियलु. संस्कृत स्त्री. संस्कृत (भाषा). संस्कृती
स्त्री. (१) संस्किरती, तहजीब, (इं) 'कल्चर' (२)
हलति, रीति, रवाजु.

सस्त, सस्ता [सं] वि. सस्तो, सहांगो. सस्तावणे अ.क्रि. सस्तो
थियणु. सस्ताई स्त्री. सस्ताई, सहांगाई.

सस्तन [सं] वि. थणनि वारो, धाराईदडु साहवारो, (इं)
'मडमल'. सस्तन प्राणी पु. खीरु धाराईदडु
साहवारो-जानिवरु.

संस्थ [सं] वि. (१) रहंदडु, बीहंदडु (२) - डांहुं पूरो थींदडु.

संस्था [सं] स्त्री. (१) संस्था, मंडली (२) सिहत (३) अंतु,
पछाडी (४) बीहणु, रहणु (५) रचना, बंदोबस्तु.
संस्थापक पु. पायो विसंदडु, बर्पा कंदडु, स्थापना
कंदडु, शुरू कंदडु. संस्थापणे स.क्रि. (१) पायो
विसणु, बर्पा करणु, स्थापना करणु, शुरू करणु,
शुरू करणु (२) ठाहे रखणु. संस्थापन-ना न.स्त्री.
(१) बुनियादु, पायो (२) योजना, रचना, बनावत,
ठाहु.

संस्थान [सं] न. (१) देसी रियासत, राजा जो शहर-राजु
(२) देवता-साधूज खे मुकरर करे दिनल जगह (३)
मशहूर मंदरु या मठु (४) संस्था, इरादो. संस्थानिक
पु. रियासत जो मालिकु. संस्थानी वि. (१) रियासती
(२) राज-प्रांत बाबति.

संस्पर्श [सं] पु. छुहाज, सन्बंधु, लगु.

सस्मित [सं] न. मुश्क, मुस्कराहट. वि. मुश्कणो, खिलमुख.
क्रि.वि. मुश्कंदे, खिलंदे.

सस्य [सं] न. अनु, अनाजु.

सह [सं] वि. सहंददु, सहण जोगो.

सह [सं] उपसर्गु. (१) संगति, सन्धु (२) संजोगु, मेलु (३) वाधि, वधीक हुअणु (४) पूरनता, पूराई. क्रि.वि. सह, सां, सां गडु, समेति. सहकार, सहकारिता पु.स्त्री. सहकार, हिक बिण् खे मदद करणु, भाईवारी. सहकारी पु. सहकारी, हिसेदारु, साथी. सहकारी बैंक, सहकारी पतपेढी स्त्री. सहकारी बड्क, (इं) 'को-ऑपरेटिव् बड्क'. सहगमन न. (१) साणु वगणु (२) सती थियणु. सहगुणक पु. जर्बीदडु (हिजाब में). सहघटन न. मेलु, संजोगु. सहचर पु. संगती, साथी, दोस्तु. वि. साणु हलंदडु. सहचरी स्त्री. साहेड़ी, साथिणि. सहचारिणी स्त्री. जाल, पत्नी. सहजीवन न. बिनि जुदा जुदा जातियुनि जे साहवारनि जो गडु जेदगी बसर करणु, (इं) 'सिम्बिऑसिस्', बिनि सरीरनि जो सदाई गडु रहणु. सहघर्मिणी स्त्री. जाल, पत्नी. सहपान न. गडु पीअणु. सहभोजन न. गडिजी मानी खाइणु. सहयोग पु. (१) सहयोगु, सहाइता, मदद (२) मेलु, संगु. सहयोजन न. मेलु, संगु. सहवास पु. (१) गडु रहाइश (२) वाकुफियत, दोस्ती. सहवासणे अ.क्रि. (१) गडु रहणु, संगति हुअणु (२) वाकुफियत हुअणु. सहसंपादक पु. सह सम्पादकु, (इं) 'सब एडीटर'. सहाध्यायी पु. हमिक्लासी, गडु पड्हंदडु. सहानुभाव, सहानुभूती पु.स्त्री. हमददी. सहोदर वि. सगो भाउ.

सहज [सं] वि. (१) गडु थियलु-जावलु (२) सगो भाउ, हिक ई माउ जे पेट मां जावलु (३) सुभावीकु, (इं) 'नइचरल' (४) सवल्लो. क्रि.वि. सहज, इण् ई, बिना कंहिं मतिलब जे, पाणमुरादो, बिना कंहिं कोशशि जे, पाणेही, सुभावीकु. सहजकला-ळा स्त्री. सुभावीक शक्ती, कुदिरती शक्ती. सहजगत्या क्रि.वि. अजिखुदि, पंहिंजो पाण, सवल्लाईअ सां, बिना कंहिं कोशशि जे. सहजगुण पु. कुदिरती सुभाउ, जाण् जम गुणु. सहजता स्त्री. सुभावीकता, सवल्लाई. सहजप्रेरणा स्त्री. (१) अंदर जी बूझ-उमंगु (२) ओचितो उभिरियलु

वीचारु-जुजो (३) (इं) 'इन्ट्युइशन्'.

सहणे [सं] अ.क्रि. सहणु, बर्दाश्त करणु. सहन न. सहणु. क्रि.वि. सौखो, सवल्लो. सहनता, सहनशक्ती स्त्री. सहनशीलता, सहण जी ताकत. सहनशील वि. सहनशीलु, सांतीको. सहनीय, सहच वि. सहण जोगो, सहारण जहिडो.

संहत [सं] वि. हिक हंधि जमज-कठो कयलु, संगठु कयलु, (इं) 'कॉन्स्ट्रैटेड'.

संहती [सं] स्त्री. हम मर्कजी, संधु, मेडु, मेलापु, खोडु, मेलु.

संहरणे [सं] अ.क्रि. नासु थियणु.

संहर्ता [सं] पु. नासु कंदडु.

सहल [अ] स्त्री. शैलु, घुमणु. घतणु, (इं) 'एक्सकर्शन', शहर खां बाहिरि खानो पीनो, (इं) 'पिकनिक'.

सहसा [सं] क्रि.वि. (१) ओचितो, अचानकु (२) अक्सरि, घणो करे (३) उछत.

सहस्र [सं] वि. सहसु, हज़ारु, सहसें. सहस्रकर पु. सिजु. सहस्रकिरण-रश्मी न.पु. सिजु, सूरिजु. सहस्रघा क्रि.वि. हज़ार किस्मनि सां. सहस्रनयन न. इंदु. सहस्रनाम न. भगवान जे हज़ारु नालनि जो जपु. सहस्रभोजन न. हज़ारु ब्राह्मणनि खे भोजनु खाराइणु. सहस्रांश न. हज़ारीं पती, हज़ारों हिस्सो. सहस्राक्ष वि. हज़ारु अखियुनि वारो. पु. इंदु.

सहा [सं] वि. छह (६). सहासष्ट वि. छाहठि (६८).

सहाण [सं.प्रा.] स्त्री. सिराणि, बंदनु या बूटी वगैरह गहण लाइ अछो पथरु, रोही.

सहानुभाव, सहानुभूती [सं] पु.स्त्री. सहानुभूती, हमददी.

सहाय, सहाय्य [सं] न. मदद. सहायी पु. मददगारु, दोस्तु. सहायक पु. मददगारु, साथी.

संहार [सं] पु. (१) नासु, नासता, तबाही, नाबूरी (२) गडु, गडु करणु. संहारक वि. नासु कंदडु, कतलु कंदडु. संहारणे स.क्रि. नासु करणु.

सहित [सं] वि. साणु, गडु. श.यो.अ. सां, गडु, समेति.

संहित [सं] वि. गडु थियलु, मिडियलु.

संहिता [सं] स्त्री. (१) संग्रहु, मेडु, मेलापु (२) वेदनि जो

मंत्रनि वारो भाडो (३) कानूननामो.

सहिष्णु-गू [सं] वि. सहनशीलु, साबिरु, सहू, सहिष्णुता स्त्री.

सहनशीलता, सहण जी सच.

सही [सं] स्त्री. साहेदी, सहेली.

सही [अ] स्त्री. सहीह, (इं) 'सिग्नेचर'. वि. सहीह, बराबरि, ठीकु.

सहीसलामत [अ] वि. सहीह सलामति, सही सलामत.

सहृदय [सं] वि. (१) दयालू, दिलिवारो, हमदर्दीज वारो (२) शौकीनु, कंहिं गाल्हि में रसु वठंदडु, अहसास वारो.

सहेतुक [सं] वि. मक्सुद सां कयलु, कारण सां कयलु. क्रि.वि. जाणी वाणी, जोरीअ, डिंसी वाइसी.

सहेली [सं] स्त्री. सहेली, साहेदी.

सहण [सं] वि. सहण जहिडो, सहारण जोगो.

सह्य [सं] पु. सह्याद्री पहाडु.

सळ [सं] पु. अभिमानु.

सळ पु. मोडु, मोड जो संघो.

सळ [सं] न. वेरु, साडु, बुगुजु.

सळ [सं] न. चोक, चुहिंब, चूंग, डंगिणी, खुणु.

सळ [सं] न. (१) जकूबत, हलाखी, तकिलीफ (२) सुखु दुखु. सळणे अ.क्रि. (१) डझणु, हलाखु थियणु (२) डकणु.

सळ [सं] स्त्री. लुसिरी, सोन जी सिर.

जळई [सं] स्त्री. (१) सुई, डंगिणी (२) शीख, गजु.

सळक स्त्री. ओहीडो, बसीति जो वस्कारो.

सळक [सं] स्त्री. ह्रद, सीमा.

सळनळ, सळनळीत वि. पूरो, सिधो.

सळपा पु. दोगी, काठ टुकरु.

सळभेसळ स्त्री. मिलावत.

सळमिसळ स्त्री. मिलावत.

सळसळणे अ.क्रि. (१) टहकणु (रतु), फडकणु (२) धौं धौं करणु, सूरु थियणु (३) कंहिं कम लाइ उतावलो थियणु.

सळाळणे अ.क्रि. (१) जोर सां टहकणु, गजणु (२) सूसाडु करणु (३) फूकारणु, सूं सूं करणु (४) जोर सां

बाहिरि कडणु (तलवारि).

सळी स्त्री. चोकिरु, गजु.

सक्षम [सं] वि. समरथु, लाइकु, सघारो, मजाजी.

संक्षय [सं] पु. नासु, परलइ, कयामत, पूरी बर्बादी.

संक्षिप्त [सं] वि. (१) मुख्तसिरु, थोरे में चयलु वगेरह (२) सरसरी.

सक्षूर [सं] वि. खुरनि वारो (जानिवरु).

संक्षेप [सं] पु. संक्षेपु, सारु, इख्तसारु (२) सादी सूरति में आणणु (हिंसाबनि में) (३) अधअखरी. संक्षेपे क्रि.वि. थोरे में, मुख्तसिर तोर. संक्षेपक वि. मुख्तसिरि कंदडु, घटाईदडु. संक्षेपतः क्रि.वि. थोरे में, मुख्तसिर तोर.

संज्ञक [सं] वि. नाले वारो, नाले जो.

संज्ञा [सं] स्त्री. (१) नालो (२) निशानी, इशारो (३) चेतना, बुधी, ग्यानु (३) पारिभाषिकु ग्यानु (४) जाण, समुझ, बूझ, परुड (५) गायत्री (६) सुजागी. संज्ञापत्र न. (१) कवरु, (इं) 'कवर पेज' (२) लिखियलु पनो. संज्ञापन न. नालो रचणु-डियणु. संज्ञावान वि. (१) जाणु, विद्वानु, ग्यानी (२) सुजागु. सज्ञान [सं] वि. (१) सियाणो, अकुलावारो, आलिमु (२) बालगु.

संजू [सं] वि. हलण वक्ति गोडा गसाए हलंदडु.

सा [सं] वि. छह (६).

सा स्त्री. (१) लक्ष्मी देवी (२) पार्वती.

साई [सं] स्त्री. (१) छाँव, पाछो (२) अझो.

साई स्त्री. (१) मलाई (२) तहु.

साईर [सं] स्त्री. (१) कतार (२) मैडु, झुंडु (३) गोडु, लुडु (४) धणु.

साईस [अ] पु. सईसु, घोडेसुवार.

साक स्त्री. साख, पति, इज्जत, नेकी.

साकटण-णे, साकटा न.पु. दोगी, काठ टुकरु (का शैइ वढण लाइ हेठां रखण लाइ).

साकटणे स.क्रि. (१) काठ टुकरु हेठां रखी टुकर टुकर करणु (२) बतमु करणु.

सांकड-डा वि. (१) सोड्हो, तंगि (२) लुंडो (३) पको, सख्तु.

साकड-डे स्त्री.न. (१) तकिलीफ, मुसीबत (२) खड (३) बार (४) बास. साकडणे अ.क्रि. मुसीबत में फासणु.
साकडे घालणे बार रखणु.

सांकणे अ.क्रि. ज़मी ववणु, ज़मणु, गाहट्टु थियणु.

सांकविणे स.क्रि. ज़माइणु.

सांकल्यिक [सं] वि. रियियलु, संकलपु कयलु.

सांकल्य [सं] न. पूरनता, कुल्यत, समूराई, जुमलगी.

साकब पु. थोरे वक्त लाइ ब्रधल पुलि (काठ वगेरह जी),
(ई) 'कौजवे'.

सांकशी स्त्री. छबी, टोकरी.

सांकल, साकळ [सं.प्रा.] स्त्री. संकिली, ज़जीर. साकळणे स.क्रि. (१) ज़जीर सां ब्रधणु (२) ज़ब्ते में रखणु.

साकळदंड पु. धुल्ली ज़जीर.

सांकळणे अ.क्रि. ज़मणु, ज़मी ववणु, घाटो थियणु, गूड्हो थियणु. सांकळा पु. (१) गूड्हाणि, गहिराई (२) गोड्हो (३) कब्ज़ी.

साका, सांका पु. (१) ज़ेवर खे टाको डियण लाइ ठहियल मिलावत (२) (सोन जी) फेटि (३) फोगु, पसिमांदि (४) गारे मां जुदा थियल शैड.

साकार [सं] वि. साकार, रूप-आकार वारो, जाहिर, ज़हूर.

साकी [अ] पु. साकी.

सांकैतिक वि. (१) इशारो वारो, इशारो कंदडु, मजाजी (२) शास्त्रीय, पारिभाषिक (३) खासि निशानी वगेरह कयलु या थियलु.

साख [सं] स्त्री. (१) साख, पति (२) नामूसु, इज्जत (३) ईमानदारी. साखबाज वि. साखाइतो. साखसुरत वि. सुहिणो, ठाहूको.

साखर [सं.प्रा.] स्त्री. शकरि, खंडु. साखरगोळा पु. लडू. साखरमोप स्त्री. असुर जी मिठी निंड. साखरपुडा पु. मडिणो, मडिणे जी रसम, मडिणे वक्ति निशानीअ तौर-सगुण लाइ-छोकिरीअ जे हथनि में डिनलु खंडु जो पुडो - मिठाईअ जो पुडो, पकी मिसिरी वठणु. साखर फुटाणा पु. खंडु भुगिडो, नकुलु. साखरपोळी स्त्री. मिठो फुल्को, बुसिरी. साखरभात पु. मिठा चांवर, ताहिरी.

साखळ, सांखळ [सं.प्रा.] स्त्री. (१) वडी ज़ंजीर (२) क़तार (३) बुन्धनु (४) सन्धु (५) संकिली, कडी. साखळी, सांखळी स्त्री. (१) संकिली, ज़ंजीर (२) सोनो सगो (३) दर जी कडी.

साखळणे [सं] अ.क्रि. ज़मणु, ज़मी ववणु, गूड्हो-घाटो थियणु. साखळा, सांखळा पु. (१) गूड्हाणि (२) कब्ज़ी.

सांखरा [सं] पु. पाणीअ जे बहुकिरे-वहक खे रोकींदडु किनु-कचिरो-गंदु.

साख्य [सं] स्त्री.न. संगति, बेलप, सुहबत.

सांख्य [सं] न. (१) ग्यानु, तर्कवादु, फिलासफी (२) वीचारु, मतो (३) सन्यासमार्ग.

साग [सं] पु. सागु (वणु), सागवानु वणु. सागवान पु. (१) सागु (२) सागवानु काठु. (ई) 'टीक् वूड'.

सांग [सं] वि. (१) सभिनी ज़ज़िवनि समेति (२) सजो, समूरो, पूरनु, पूरो (३) निर्दोषु, बे ऐबु. सांगता स्त्री. पूराई, पूरनता, संपूर्णता, पछाडी, विधी-व्रत जी समाप्ती-पूर्ती. सांगोषांग वि. पूरो, सजो, सभिनी ज़ज़िवनि या भाडनि वारो, पूरीअ तरह-बाखूबी कयलु-थियलु.

सांग [सं.प्रा.] स्त्री. (१) बुधाइ, बुधाइण-चवण जी क्रिया (२) हुकुमु. सांगकामी-काम्या वि. अकुल खां कमु न वठंदे सिर्फु चयलु कमु कंदडु. सांगसरभरा स्त्री. (१) कंहिं खे चई करे कंहिंजो कमु कराइणु, सिफारश करणु (२) कूडा दिलासा डियणु. सांगसुगरण-सुगण स्त्री. पाण कमु न कंदे बियनि ते हुकुम हलाईदडु औरत. सांगणी स्त्री. (१) नसीहत, सिख्या (२) ताकीद, हुकुमु (३) चवणु, नियापो (डियणु) (४) सेखारण जी रीति. सांगणे स.क्रि. (१) चवणु, बुधाइणु (२) घुराइणु (३) समुझाइणु, सेखारणु (४) चई बुधाइणु (५) सलणु. (मुलगी) सांगून येणे छोकिरे लाइ माईटी अचणु. सांगाबांगी, सांगासांगी स्त्री. (१) चउ चउ (२) बुधल गाल्हि (३) बकणु, डाइ (४) हुलाइणु (गाल्हि). सांगता वि. चवंदडु, बुधाईदडु. सांगाबा पु. नियापो, पैगामु. सांगी स्त्री. (१) नियापो

(२) समुझाणी, नसीहत (३) आग्या, हुकुमु.
 सांगठ्या वि. छाढो, छहनि आडुरियुनि वारो.
 सांगढ-डी [सं] पु.स्त्री. (१) बू बेडियूं गडे ठहियल बेडी
 (२) बेडी, किश्टी (३) जोडी, सुहुबत, गुंडु. सांगढ
 घालणे सन्बुधु जोडणु, मेलु कराडणु. सांगढणे स.क्रि.
 बुधणु, सन्बुधु जोडणु, मिलाडणु संगमु कराडणु, मेलु
 कराडणु.
 सागर [सं] पु. सागरु, समुंडु.
 सागलाग पु. (१) मन जो लाडो, रुखु (२) पुठि वठणु (३)
 योजना, इरादो.
 सागळ [सं] पु. बकर जो चमु, -चमिडो.
 सांगळ्या वि. छाढो.
 सागा पु. धणु.
 सांगा पु. थोरे वक्त लाड ठहियल पुलि.
 सांगडा पु. (१) छाको, ढांचो, बनावत (२) हडनि जो
 पिविरो (३) कण्ठो (जहाज जो).
 सांगातिणी-तीण स्त्री. संगितिणि, साहेडी.
 सांगाती पु. संगिती, दोस्तु.
 सांगाती-ते श.यो.अ. साणु, गडु.
 सागुती, सागोती [सं.हिं] स्त्री. गोस्तु, तीवणु.
 सागू पु. सागूदाणो, साबूदाणो-णा.
 सांगोपांग वि. मथे 'सांग' में डि.सो.
 साग्र [सं] वि. (१) चुहिंबारो, तिखी चुहिंब वारो (२) सजो,
 सारो. साग्रओप-निब्रा स्त्री. गहिरी निंड, गहर.
 सांघात [सं] पु. (१) संजोगु, मेलापु (२) मजिमूओ, समूहु.
 साच [सं.प्रा.] वि. (१) सचो (२) इक्कीकी (३) सघारो,
 बलिवानु.
 साच, सांच [सं] पु. जगह, जाड. साचणे अ.क्रि. (१) गडु
 थियणु, जमअ थियणु (२) वधणु (३) भरिजणु.
 साचविणे स.क्रि. संचणु, मेडणु, जमअ करणु. साचा पु.
 संग्रहु, कठु, मेडियलु शयूं.
 सांचा पु. (१) सांचो (२) संग्रहु, कठु (३) मिसालु.
 साज [सं.फा] पु. (१) साजु, साज (२) सींगार जो सामानु
 (३) साजु, सामानु सडो (४) तयारी (५) ठठु.
 साजकरी पु. साजी. साजणे अ.क्रि. संहणु, सुहिणो

डिसिजणु, ठहकणु. साजरा वि. सुहिणो, ठहको.
 साजरा करणे (डीहुं, जशनु) मल्हाडणु, मनाडणु.
 साजरेपण न. संहं, शोभा. साजविणे स.क्रि. सींगार
 करणु, सींगारणु. साजेसा वि. जुदंदडु, ठहंदडु,
 वडाडतो, शाडस्तो.
 सांज [सं.प्रा] स्त्री. संज्ञा, निमाशाम. सांजदिबा, सांजवात
 पु.स्त्री. संज्ञा जो डीओ-जोति, संज्ञा जो देवताउनि जे
 तस्वीरुनि अगियां जोति बारणु. सांजवणी स्त्री. (१)
 संज्ञा (२) संज्ञा जो खीरु डुहणु, खीरु डुहणु जो बर्तनु.
 सांजसकाळ क्रि.वि. संज्ञि सुबाहि, सदाई. सांजवणे,
 सांजळणे अ.क्रि. संज्ञा थियणु.
 साजण [सं] पु. साजनु, महबूबु, प्रेमी, प्रीतमु.
 सांजणी स्त्री. सजिनी, महबूबा, मिठी, दिलि धुरी, प्रेमिका,
 साहेडी.
 साजा-जी-जे [सं] वि. (१) नंयों (२) ताजो (३) तयारु.
 सांजा [सं] पु. (१) सूजी (२) सूजीअ जो सीरो.
 साजीअ-स [फा] स्त्री. साजशि, मन्सूबो.
 साजूक [सं.प्रा.] वि. ताजो, शुधि, खालिसु, सचो (गिहु
 वगेरह).
 सांजे न. नजर कढण लाड घोरण जूं शयूं (लूण, चांवर
 वगेरह).
 साट पु. बांस जे लकिडनि जी तख्तापोशी, चौंकटु, चौंकु.
 साट, साट [सं] पु. (१) चाबुकु, चहबुकु (२) धकु.
 साट, सांठ पु.स्त्री. खाली जगह. साटणे अ.क्रि. गडु थियणु.
 साटण [सं] स्त्री. बटाक, डांड, लबाड.
 साटणे स.क्रि. (१) बटाक हणणु (२) बुधे अघ सां मालु
 खरीद करणु (३) भेदणु, छेदु करणु, भवणु.
 साटा-टी [प्रा.हिं] पु. स्त्री. उजोरो, प्रति दानु. साटकोष्ट
 वाट न. फेरे जो घरु खणणु. साटेलोटे न. (१) बढो,
 फेरे जो घरु खणणु, फेरे जी माड्डी-रिश्तो, जंहि घर
 में धीअ डिजे उन ई घर मां पुटु परिणाडणु (२) डे
 वठु. साटोबाटी स्त्री. फेर घेर.
 साटा पु. (१) ठाठो, बैलगाडीअ जो ढांचो, (ई) 'चडसिस'
 (मोटरि वगेरह जी) (२) डाकणि.
 साटे न. बुधे अघ सां वापारु-सौदो, बाजारि में विकिणण

लाइ आंदलु सभु मालु. साटे खत न. बयानो डेई
कयलु सौदो, सौदो करण वक्ति कुसु रकम डेई
लिखाए वरितलु इकरारनामो.

साटेलोटे न. (१) बंदो, बंदे जो सडु, हिक सडु जे बदिले में
बियो सडु (२) कनोवटी.

सोटोप पु. जोशु, जोरु, उत्साहु. वि. (१) वहिंवार में
होशियारु (२) थोरे में धींदडु.

साठ पु. चौकटु, चौकु, फ्रेमु. साठा-ठ्या पु. ढांचो, चौकटु.

साठ [सं] वि. सठि (६०). साठवणे अ.क्रि. (१) सठि
सालनि जो थियणु (२) बाहतरियो थियणु, झरि
थियणु, बुढापे में मति मारिजणु-अकुलु कमु न करणु.
साठी स्त्री. (१) सठि (२) सठि सालनि जी उमिरि.
साठी उलटणे बुढापे अचणु, झरि थियणु, पीरीअ में
अचणु. साठीबुध्दी स्त्री. बाहतिरी, बुढापे में मति
मारिजी वनणु-अकुलु कमु न करणु.

साठ, सांठ [सं.प्रा.] पु. (१) मापण जेतिरी जगुह (२)
म्झाफी, खिम्या (३) संग्रहु, कठु, सधु. साठणे अ.क्रि.
(१) गडु थियणु, मिङणु, जमअ थियणु (पैसा वगेरह)
(२) मापणु, मापी सघणु. साठवण न.स्त्री. शयूं
मेङण-गडु करण जी क्रिया, गडु करण-मेङण जो
बर्तनु या जाइ, सधु, सिध, सय. साठवणी न. गडु
थियलु या कयलु पाणी. साठवणूक स्त्री. सधो, सधु,
गडु करणु, मेङणु, जमअ करणु. साठविणे स.क्रि.
सधणु, गडु करणु, मेङणु, संचणु. साठा पु. सधु,
सधो, संग्रहु, कठु, डिगु.

साठी श.य.अ. (१) लाइ, करे (२) -जे करे (३) बदिरां
(४) लगि, सांगे, वास्ते, कारणि.

साठी [सं] स्त्री. नासु, त्यागु.

सांठ [सं] पु. (१) भगवान जे नाले ते छडे दिनलु बैलु-ढगो
(२) थुल्हो मतारो शखु (३) सानु.

सांठ [प्रा] स्त्री. डाची, उठि, (इं) 'शी कइमल'. सांठण,
सांठणस्वार पु. डाचीअ ते सुवारु थियलु. सांठणी स्त्री.
सांठिणी, डाची, तेजु हलंदड महरी डाची.

सांठ स्त्री. (१) वधीक पाणी नेकालु करण जो रस्तो-जाइ
(२) पाणीअ जे नेकाल जो दरु. सांठवणी स्त्री. कसी,

मोरी, (इं) 'सिंक'. सांठवा पु. (१) पाणीअ जे बंद
('डइम') जो दरिवाजो (२) नहर (३) पाणीअ जो
नेकालु.

सांठ [सं.प्रा.हिं] स्त्री. (१) ध्यानु न डियणु (२) छडे डियणु,
फिटी करणु, त्यागु (३) छडियल जाल (४) गुमु
करण जी आदत (५) मथां घोरण जी शैड. सांठ
करणे, सांठ देणे (१) वनणु डियणु, वनण जी मोकल
डियणु (२) लापरिवाहु थियणु, ध्यानु न डियणु (३)
छडे डियणु, त्यागणु (जाल). सांठखत-चिड्डी-पत्र
न.स्त्री. तलाकिनामो, तलाकनामो. सांठघर वि. घर
छडे वेंदइ, मुइस खे छडे डींदइ, तलाकु वठंदइ
(औरत). सांठपाणी न. मोरीअ जो-नालीअ जो पाणी.
सांठभोळा वि. वेसरि खाधो. सांठवर वि. मुइस खे
फिटीकंदइ-छडे डींदइ (औरत). सांठण-णे न. (१)
घोरियल शैड, बलि (२) नजूर कठणु, जिनु लाहिणु
(३) घोरे फिटी करणु. सांठणी स्त्री. (१) हारिजणु
(पाणी) (२) हार वीर (पाणीअ जी) (३) ध्यानु न
डियणु. सांठणे अ.क्रि. (१) हारिजणु, वहणु (पाणी)
(२) गुमु थियणु. स.क्रि. (१) हारणु, वाहिणु (२)
छडणु, त्यागणु. सांठरा वि. (१) हथफाडु, पैसा
उडाईदडु (२) हारिजंदडु, वहंदडु (३) वेसरि खाधो,
चिल्विलो. सांठरू वि. मुइस तफां छडे दिनल
(औरत). सांठवणे अ.क्रि. लहकारिजणु, कमिजोरु-
सन्हों थियणु, गुरणु. सांठोसांठ वि. तारातूर,
कनाकनि, टिम्टारु.

सांठगा पु. कचिरी (बिह-चांवरनि वगेरह जी-उस में
सुकायल).

सांठशी स्त्री. अंबूरी.

सांठस [सं.प्रा.] पु. अडर खणण जो चिम्टो.

साडी स्त्री. साड़ी.

साडू, साडभाऊ [सं] पु. संधू.

साडे वि. साडि, साडा. साडे करणे (१) खलासु करणु (२)
कम तां कडी छडणु. साडे तीन वि. साडा टे. साडे तीन
शहाणे पु.ब.व. १ सखाराम बोकील २ विठ्ठल सुंदर ३
देवाजीपंत चोरघडे-ही पेशिवा काल जां टे सियाणा ऐं

नाना फडणीस अधु सियाणो-कुलु साढा टे सियाणा;
अहमकु, बे अकुलु. साढेसाती स्त्री. सादी सत साली,
छंछर जो साढनि सतानि सालनि जो फेरो, मुसीबत
जो वक्तु.

साण [सं] स्त्री. सिराणि. डिंसो 'सहाण'.

साणा पु. पतणु, बेडी, किस्ती, पातिणी.

साणे न. संधु, दरी.

सात [सं] वि. सत (७). सात आश्चर्ये न.ब.व. सत
इसरार-अजब- १ आकास खे थंभो नाहे २ हथ जे
तिरीअ ते वार नाहिनि ३ समुंड खे ढकु नाहे ४
घोडीअ खे थण कोन्हनि ५ भग्वान खे माउ पीउ
कोन्हे ६ जिभ खे हडी नाहे ७ वार में रतु नाहे.
सातपुती स्त्री. सतपुटी, सतनि पुटनि जी भाउ.
सातभाई पु. सातभाई, सतभाउर (पखी). सातबडा
पु. हप्तो, सतनि डींहनि जो समों. सातबळा, सातोळा
वि. सतिडियो, सतनि महिननि जो जावलु बार.
सातसवाई क्रि.वि. सतूणों. सातरे न. (१) सत डींह
बसांति पवणु, हवा लगणु वगेरह. साताळणी वि.
बेहदि सुस्तु, आरिसी, टोटी, ढाकुनि ढिलो. साती अ.
सतां (-बि सतां चोडहं). सातोळा वि. सतूणों.

सात [सं] स्त्री. (१) साधु, सुहुबत, संगति (२) परंपरा,
रवानी.

सात, सांत, साती स्त्री. उडंडु मर्जु, वचुडंडु बीमारी.

सांत [सं] वि. (१) सभु, सारो, समूरो (२) महदुदु. सांतत्व
न. महदूदी.

सातत्व [सं] न. (१) दाइमी, शाश्वतता (२) सिल्सिले
बंदी, हलंदो अचणु, (इं) 'कन्टीन्यूइटी'.

सातपाणी पु. भिति ते बालु हणी सपणु (रांदि).

सातरणे अ.क्रि. टिडणु पखिडणु, वधणु वेसणु.

सांतबन न. परिचाणी, सांति करणु, दिलासो.

सातू [सं] पु. जब.

सातू [सं] अ. हिकु प्रत्ययु.

सांतबन-ना [सं] न.स्त्री. परिचाणी, परिचाइणु, सांति

कराइणी, सभुर डियारणु, आयतु, शांती, दिलासो.

सात्त्विक [सं] पु. सात्त्विक भाव. वि. (१) सचो, पवित्र,

ईमानदार (२) माठीणो (३) ताकतवारो (खाधो)
(४) हकीकी (५) रूहानी. सात्त्विक प्रेम न. रूहानी
प्रेम, आत्मिक प्रेम.

साथ [सं] स्त्री. (१) साथु, संगति, सुहुबत (२) मदद.

साथकरी पु. मददगार.

साथ स्त्री. मरी, वचुडंडु मर्जु, उडंडु मर्जु.

साथी पु. साथी, मददगार. साथीदार वि. साथी, मिलती,
सलही.

साद [सं.प्रा.हिं] पु.स्त्री. (१) सडु, सडो, पुकार (२) सडु,
डियणु, जवाबु (३) पडाडो (४) आवाजु. साद
घालणे सडु करणु. सादबिणे स.क्रि. (१) सडु करणु
(२) पडहो डियणु. सादु पु. सडु.

सांद-दी [सं] स्त्री. (१) घिटी (२) अडणु.

सादर [सं] वि. (१) इज्जत सां, आदर सां, मान सां (२)
तयार (३) बे सभुर, ख्वाहानु. सादर-रे क्रि.वि.
इज्जत मान सां.

सादर [अ] वि. (१) सादरि, आयलु, दाखिलि (२)
निकितलु (३) हाजुरु, पेशि. सादर असणे हाजुरु
हुअणु. सादर करणे सादरि करणु, पेशि करणु, अगियां
रखणु-आणणु. सादर होणे हाजुरु-पेशि यियणु, सादरि
यियणु.

सादळ वि. सर्दु; आडोको.

सादृश्य [सं] न. सागियाई, हिकजहिडाई, उहडाई,
मुशाबिहत.

साबंत [सं] वि. सरासरि, सजो, सारो, पूरो, समूरो, शुरूअ
खां आखिर ताई.

सांघ [सं] वि. (१) गहिरो, घाटो (२) कोमलु, नरमु.

सांघमेह पु. घाटो पेशाबु अचणु; घाटो पेशाबु.

सांध [सं] स्त्री. (१) संधु, गुंडु, जोडु (२) चीर, डार (३)

गुंदि. सांधीत पडणे पुठिते पवणु. सांधक पु.

गुंढण-जोडण जो कमु कंदडु, वेल्डिंग कंदडु.

सांधकाम न. लोडु वगेरह गुंढण-मिलाए हिकु करण

जो कमु, (इं) 'वेल्डिंग'. सांधकौंद स्त्री. कुंड कर्छ.

सांधरेष स्त्री. डिंसो 'संयोग चिन्ह'. सांधणी स्त्री. (१)

जोडण-गुंढण-संधी मिलाइण जी क्रिया (२) एकता.

सांधणे स.क्रि. जोडणु, मिलाडणु, गुंढणु, मेटणु, संधु मिलाडणु. सांधा पु. (१) संधु, गुंढ (२) गुंढि, जोडु (३) दर्ज (४) मेलापु (५) रुखो (नोडीज जो) (६) गोप (७) कांटो (रेल जी). सांधासांध स्त्री. (१) मिडणु, गुडु थियणु-करण, मेडणु (माण्डू) (२) ठाडु. सांधित वि. गुंढियलु. सांधी स्त्री. (१) संधु, गुंढ (२) चीर, डार, चुर. सांधीतला वि. (१) कुंड वारो, कुंड कळ में रहंदडु (२) नावाकुफु, खसीसु. सांधीचा पदार्थ-वस्तू पु.स्त्री. (१) फिटी करण जहिडी शैड, बेकार शैड (२) विघवा (३) सिर्फि गुझी या खानगी जगह ते कमु ईदड शैड. सांधीव वि. गुंढियलु, गुंढ वारो. सांधोरी स्त्री. (१) चुर, गार (२) धिटी.

साधक [सं] वि. (१) सिद्धि या रासि कंदडु, पूरो कंदडु, रसाईदडु (२) काराडतो, उपयोगी. पु. साधकु, साधना या उपासना कंदडु. साधक बाधक वि. काराडतो ऐं नुक्सानकार, मुवाफिकु ऐं नामुवाफिकु, जोगो ऐं अजोगो, सुठो ऐं खराबु. साधणे अ.स.क्रि. (१) साधणु, सिद्धि करणु, रासि करणु (२) हासुलु करणु, हथि करणु (३) नासु करणु (४) रखणु (ब्रतु) (५) ठाहिणु (६) सिद्धि थियणु, पूरो थियणु (७) सफलु थियणु वधणु वेझणु (८) लफजुनि जे मेलाप सां ठाहिणु. साधित वि. साधियलु, पूरो कयलु. साधन न. (१) साधनु, ज़रीओ, उपाज (२) साधण जो कमु, हासुलाति (३) पदार्थ, उज़िवो (४) जोडु (५) नासु (६) हार (७) प्रतिग्या. साधनपत्र न. साबितीज जो काणजु. साधनमार्ग पु. मोख जो रस्तो. साधनसूत्र न. सिधीज जो उपाज, कमु रासि करण जो ज़रीओ. साधना स्त्री. साधना, तपस्या. साधनीय वि. साधण जोगो, हासुलु करण जहिडो. साध्य वि. (१) हासुलु करण जोगो, थियण जहिडो (२) सिद्धि-रासि-तयारु करण जो (३) हासुलु, मिलियलु. न. इरादो, मक्सदु, हेतू. साध्यपद न. मुख्यु-वडो पदु, (इं) 'मेजर टर्म'. साध्यवाद पु. मक्सदवादु, (इं) 'टेलिऑलॉजी'.

साधर्म्य [सं] न. हिकजहिडाई, सागियाई, मुशाबिहत.

साधा [फ़.सं] वि. (१) सादो (२) बालो भोलो, भोरिडो.

साधारण [सं] वि. (१) साधारणु, रवाजी (२) आमु (३) मज्मूली, मोचारो. साधारण धर्म पु. आमु खासियत-सुफति-नियमु. साधारण मान न. सरासरी. साधारण ज़क्ती स्त्री. हैसियत. साधारण सभा स्त्री. आमु सभा.

साधित वि. मुश्तकु (ग्रामर में). साधित शब्द पु. मुश्तक़ातु.

साधु, साधू [सं] वि. (१) सिधो, योग्यु (२) पवित्रु (३) धार्मिकु (४) सुठो, सुठनि गुणनि वारो (५) भलाईज वारो, भलो. पु. (१) साधू, सन्तु, भग्वान जो भगुतु (२) सज़णु, नेकु शख्स. साधुसमागम पु. साधूसंतनि जी संगित-सुह्रुबत.

साध्य वि. 'साधक' में डिसो.

साध्य [सं] वि. संज्ञा जो, संज्ञा सां लागणो रखंदडु.

साध्यस [सं] पु. भज, डपु.

साध्वी [सं] स्त्री. (१) साधूपत्नी (२) सती, पवित्रु औरत, पतिव्रता (३) साधणी.

सान [अ] वि. (१) नंडो, नंदिडो, बारीकु (२) थोरो, तिर (३) हल्को, नंडो (४) नंडो, नंटी उमिरि जो, पिचकिडो, नंटेरिडो. सानथोर वि. नंडो वडो. सानट वि. नंदिडो, पित्किडो, पिचकिडो. सानी वि. नंडो. सानेजणे अ.क्रि. नंदिडो थियणु. सानेपण न. नंदपुणि.

सान [सं.हिं] स्त्री. सिराणि. डिसो 'सहण'.

सानक [अ.हिं] स्त्री. (१) थाळी (२) रोटी.

सानुकंप [सं] वि. रहमी, बाझारो, रहीमु.

सानुनय [सं] वि. (१) हलीमु, निउडत वारो (२) सभ्यु.

सानुनासिक [सं] वि. नक जो (उचार), अनुस्वार वारो.

सान्निध्य [सं] स्त्री. वेसाई, ओडिडाई.

सान्निपातिक [सं] वि. एकडि बेकडि, गाडिडु साडिडु, मुतफ़रको.

साप [सं.प्रा] पु. (१) सपु, नांगु (२) गोह. सापीण स्त्री.

सपिणि, नांगिणि. सापशिडीचा खेळ पु. नांगिणि रांदि.

सापका [सं] पु. डुखियो वक्तु, वडी मुसीबत, कहर.

सापट स्त्री. चीर, डार, फोटि.

सापट-ड वि. लुडाटियलु, सेंवारियलु.

सापडणे [सं.प्रा] अ.क्रि. (१) लभणु, लभिजणु (२) हथ में अचणु, कब्जे में अचणु (३) नज़ुरि अचणु, डिसिजणु

(४) मिलणु (५) फासणु.

सापल [सं] वि. माटेलो, पहाजु जो. सापल भाव पु.
पहाजिपो, वेरु, साडु. सापलीक वि. पंहिजीअ जाल
समेति-सां, जाल वारो. सापल्य न. (१) पहाजिपो,
पहाजुपुणे (२) इसदु, साडु.

सापसारणे स.क्रि. (१) साफु सफाई करणु (२) सीलणु (३)
थोरे में लिखणु.

सापळा, सांपळा [सं.प्रा] पु. (१) पिबिरो (२) भडरु, हडनि
जो पिबिरो.

सापेक्ष [सं] वि. (१) उमेद भरियो, उमेद कंदडु (२) वास्तो
रखंदडु, निसबती, (इं) 'रिलेटिव्' (३) बिप् ते
भाडींदडु (४) भेट या मुशाबिहत डिंसी कयलु.
सापेक्षतः क्रि.वि. (फलाणे जे) भेट में या मुकाबिले
में, मुकाबिले रूड्, अगियो ऐं पोयो सन्बधु डिंसंदे.
सापेक्षा स्त्री. इछा, गुर्ज, उमेद. सापेक्षित वि. (१)
उमेद कंदडु, ख्वाहानु (२) जुडियलु.

साप्ताहिक [सं] वि. हफ्तेवार. न. हफ्तेवार अख्बार-रसालो.

सांप्रत [सं] क्रि.वि. हाणे, हिन वक्ति, जमान हाल में.
सांप्रतचा वि. हाणोको, अजोको.

सांप्रदाय [सं] पु. संप्रदाय. सांप्रदायिक वि. (१) संप्रदाय
बाबति (२) रिवायती, परंपरागत. सांप्रदायिकता
स्त्री. फिरकहबंदी.

साफ [अ] वि. (१) साफु, निर्मलु (२) पवित्रु, बेऐबु (३)
सिधो (४) साफु, खुलियलु. क्रि.वि. (१) साफु साफु,
खुलियो खुलायो (२) सभु (३) चडीअ तरह (४)
बिनह.

साफल्य [सं] न. सफलता, कामियाबी, लाभु, हासुलाति.

सांब पु. (१) शंकरु, भोलानाथु (२) बालो भोलो शख्सु.

साबका पु. नालो, पति, नामूसु.

साबडा वि. सादो, बालो भोलो, भोरिडो, सिधो.

साबण [अ] पु. साबुण. साबणमती स्त्री. मेटु, मुल्तानी मिटी,
कपिडा साफु कंदडु खारी मिटी.

साबर [सं] न. जादू, मंतरु, सिहिरु, सहरु, कामणु. साबर
पु. साहिरु, जादूगरु, कामण्गोरु.

सांबर [सं] पु.न. साम्बरु, फाड्हो. सांबर शिंग न. साम्बर जो

सिडु. सांबर स्त्री. (१) साम्बर जी खल, -चमिडो (२)
हिक किस्म जी चमिडे जी गोथिरी. वि. साम्बर जो,
साम्बर बाबति.

साबळा वि. भोरिडो, बालो भोलो, सादो.

साबूदाणा पु. साबूदाणो.

साबोटी-ट्या वि. छाडो, छहनि आडुरियुनि वारो.

साभार क्रि.वि. शुकिराननि सां, शुकरु गुजारीअ सां.

सांभाळ पु. संभाल. डिंसो 'संभाळ'.

सांभाळणे स.क्रि. संभालणु. डिंसो पुठियां 'संभाळणे'.

साभिमान [सं] क्रि.वि. फखर सां, अभिमान सां. वि.
अभिमानी.

साम [सं] न.पु. सामवेदु.

साम [सं] न. (१) मिठो गाल्हाडणु, परिचाडणु (२) ठहु
(३) दोस्ती.

सामक [सं] न. मूरु, पूंजी.

सामका [सं.हिं] क्रि.वि. सामुह, अगियां. वि. सिधो, योग्यु.

सामग्री [सं] स्त्री. सामग्री, सामानु, मालु, मवादु, हथियार
पंवहार. सामग्य न. कुल्यत, पूर्णता.

सामट स्त्री. घिटी.

सामंजस्य [सं] न. (१) मेलु (२) जोगाई, लाडकी (३)
सियाणप (४) शाडूस्तगी.

सामंत [सं] पु. जागीरदार. वि. (१) सीमा-हद मुकिररु
कंदडु (२) सीमा-हद वारो. सामंतबासी वि.
सरहद-सीमा ते रहंदडु. सामंतशाही स्त्री. जागीरदारी.

सामता [सं] पु. बरमो, टुंगु करण जो हथियार.

सामघी [सं] स्त्री. तयारी.

सामना [हिं] पु. (१) मुकाबिलो (२) गडिजाणी, मुलाकाति
(३) रांदि (४) विरोधु, मुखालिफत (५) लडाई.

सामयिक [सं] वि. (१) वक्ताइतो, महलाइतो, वक्त-मोक्क
सां ठहकंदडु (२) मुंदाइतो (३) आरिजी, मअ्यादी.

सामरिक [सं] वि. जंगी, फौजी, लडाईअ सां वास्तो रखंदडु.

सामर्थ्य [सं] न. (१) समर्थी, सध, ताकत (२) लाडकी,
जोगाई. सामर्थ्यवान वि. बलिवानु, सधारो.

सामलात [अ] स्त्री. हिंसो, भाईवारी.

सामबणे अ.क्रि. समाडणु, मापणु.

सामसूम [सं.हिं] स्त्री. चुपुचुपाति, खामोशी, शांती.

सामाईक वि. गडियलु, आमु. सामाईक भांडवल न. गडियल
पूजी.

सामाजिक [सं] वि. (१) समाजिक, पंगती, समाज जो (२)
जमाइत जो (३) सभासदु, सभा में विहंदडु.
सामाजिक आचरण न. पंगती हलति चलति.
सामाजिक चळवळ स्त्री. पंगती हलचलु. सामाजिक
दर्जा पु. समाजिक दर्जो-योग्यता. सामाजिक परंपरा
स्त्री. समाजिक परंपरा-रवानी. सामाजिक बहिष्कार पु.
समाज खां बाहिरि कडी छडणु.

समान [फा] न. सामानु, सामानु सडो.

सामान्य [सं] वि. (१) सामानिय, खाजी, मअमूली,
विचालो (२) आमु (३) हिक जहिडो. न. समानता.
सामान्य नाम न. (१) आमु नालो (२) इसिमु
आमु-जिन्स. सामान्य पक्ष पु. विचो रस्तो. सामान्य
भूतकाळ पु. माजी मुतलकि, मुजारअ. सामान्य शासन
न. आमु काइदो या हुकुमु. सामान्य सर्वनाम न. जमीर
मुबहमु, (इं) 'इंडेफिनिट प्रोनाऊन्'. सामान्यतः
क्रि.वि. आमु तरह, धणो करे, अक्सरि, जुमिले,
अमूमन्. सामान्यत्व न. कुलियत, अमूमियत, मुबहमु
गाल्हि. सामान्यीकरण न. जिन्स वार, आमु करणु,
(इं) 'जनरलाइजेशन'. सामान्या स्त्री. वेश्या.

सामावणे वि. सामाइजणु, मापणु.

सामासिक [सं] वि. (१) मुरकडु, गडियलु (२) आमु, कठो.
सामिलात स्त्री. शामिलु हुअण जी हालति, भाईवारी.

सामीप्य [सं] न. (१) वेशिडाई, वेशाई (२) मुक्तीअ जो
हिकु किस्मु.

सामील [अ] वि. शामिलु.

सामुदायिक [सं] वि. आम जो, जमाइत जो, अक्सरियत
जो, समाज या मेइ बाबति. सामुदायिक चळवळ स्त्री.
आमु हलचलु, जमाइती तहरहक.

सामुद्र [सं] न. सरीर ते निशानु. सामुद्रिक न. सामुद्रिकु, हय
पेर बगेरह ते शास्त्रनि मूजिबि शुभु अशुभु निशानु,
सरीर जी निशानी-निशानु डिंसी शुभु अशुभु बुधाइणु,
हय जे रेखाउनि जी विद्या.

सामुद्र [सं] वि. सामुंडी, समुंड बाबति. सामुद्रघुनी स्त्री.
गिची समुंडु. सामुद्रक वि. मलाहु, खलासी. सामुद्रिक
न. लूणु.

सामुरा क्रि.वि. सामुहं, अगियां.

सामोपचार पु. (१) मुरवत, मरूअत, मिठो गाल्हाइणु-समुझ
खां कमु वठणु, नरमाई (२) खासि तकिलीफ न
डींदडु इलाजु (दवा जो).

सामोरा क्रि.वि. सामुहं, अगियां.

साम्य [सं] न. हिकजहिडाई, उहडाई, सरीखाई, मुशाबिहत.

साम्राज्य [सं] न. शहनशाहत, राजु, सुल्तनत.

साय [सं] स्त्री. (१) मलाई (खीर जी) (२) सारु, ततु (३)
लटु, रउ (नदीअ जो).

साय [सं] स्त्री. (१) सायो, छांव, पाछो (२) अक्षो, रख्या.

साय [सं] पु. सागु, सागवान कारु, (इं) 'टीक वूड'.
सायबान पु. सागवानु.

सायं [सं] स्त्री. संज्ञा, सांशी, शाम. सायंकाळ स्त्री. संज्ञा,
सांशी, मुहंऊंदाही. सायंकाळी क्रि.वि. संज्ञा जो, शाम
जो.

सायक [सं] पु. तीरु, बाणु. सायकासन न. धनुषु.

सायकल [इं] स्त्री. साइकिलि.

सायन [सं] पु. मेष रासि में सिज जे घिइण जे टुबिके खां
वठी गुणियल ग्रह जी डिघाई फाक. सायन वर्ष न.
डिसो 'सौर वर्ष'.

सायबान [फा] न. साइबानु, चंदो, छट, छपर.

सायर स्त्री. कतार सिट.

सायबान [फा] न. साइबानु, चंदो, छपर.

सायसंगीत [प्रा] वि. (१) हू बहू, हबहू मिलंदडु (२)
बिल्कलु सजो, मुनासिबु.

सायारा पु. बे इदि महिनत-कोशशि. सायासी वि. महिनती.
सायासे क्रि.वि. महिनत सां, वडीअ तकिलीफ सां.

सायाह, सायाहन [सं] पु. संज्ञा, शाम.

सायाळ [सं] स्त्री. ज़ाहो, साइह, खारि पुशित (साहवारो),
(इं) 'पॉरक्यूपाइन्' डिसो 'साळू', 'साळिवर'.

सायुज्य [सं] न. पूरनु मेलापु, आत्मा खे परमात्मा जो
अनुभउ, आत्मा ऐं परमात्मा जी एकरूपता (मुक्तीअ

जो किस्मु). सायुज्यता स्त्री. सायुज्य मुक्तीअ जी अवस्था. सायुज्य मुक्ती स्त्री. ईश्वर सां मिली हिकु वी वजणु, आत्मा ऐं परमात्मा जी एकरूपता.

सायुध [सं] वि. हथियार बंदु, हथियारनि सहित.

सार न. सारी, गोट.

सार [सं] न.पु. (१) सारु, ततु (२) सचु (३) बलु, सघ (४) शुरुवो, सूपु (५) मलाई, मखणु. वि. (१) सिरिष्ठु, उत्तमु (२) शाम्वतु, दाइमु. सारवत्ता स्त्री. सिरिष्ठता. सारतत्त्व न. सारु, निचोडु, अरकु. सारभूत वि. सारिभूत, असुली, बालिसु. सारासार पु. सचु कूडु. सारासार विचार पु. जमीरु, चढे मठे जो या वाजिबु गैरिवाजिब जो वीचार.

सारक वि. (१) अगिते सोरीदडु (२) जुलाब जो, कब्ज कुशा.

सारखा [सं.प्रा.हिं] वि. (१) सरीखो, बराबरि, सागियो, जहिडो (२) जोगो (३) सानी, मटु, हम सर (३) पारो (मूं पारो, तो पारो). क्रि.वि. सांदहि. सारखेपणा पु. हिक जहिडाइप, सागुणाई.

सारंग [सं] पु. (१) भौरु (२) हरणु (३) मोरु (४) नांगु (५) शींदु (६) हाथी (७) चकोरु, चातकु (८) हंसु (९) कपिडो (१०) कमलु (११) कामदेवु (१२) धनुषु (१३) वणु (१४) रती (१५) सोनु (१६) गुलु (१७) रोशिनी (१८) बादलु (१९) काफूरु (२०) रागु जो हिकु किस्मु. सारंगधर-पाणी पु. (१) विष्णू (२) किरणु, कृष्ण.

सारंग [फा] पु. खलासी, मलाहु, खलासियुनि जो अगुवानु.

सारंग [सं] वि. रंगारंगी.

सारंगी [सं] स्त्री. सारंगी (साजु).

सारजा [सं.प्रा.] स्त्री. शारदा, सरस्वती.

सारण [सं] न. (१) सोरणु, रेड्हुणु (२) आटणु (अटो). स्त्री. (१) वाहु, नहिर (२) बुहारी. सारणिक वि. रस्ते या सफर बाबति. सारणी स्त्री. (१) रीति, बनावत, तरीको, (इं) 'फार्मूला' (२) जद्वल, फहरिस्त (३) सिधांतु (४) वाहु, नहर (५) खानो, खाना (६) सिल्सिलो, संबीर. सारणी ग्रंथ पु. जद्वलुनि जो

किताबु. सारणे स.कि. (१) सोरणु, परे करणु, रेड्हुणु, रेटणु (२) चर्चणु, खलासु करणु, खपाइणु (३) कम करणु, पूरो करणु, सीलणु.

सारथी [सं] पु. (१) सारथी, रथु हलाईदडु (२) मददगार (३) कप्तानु.

सारथ्य [सं] न. (१) रथु हलाइण जो कमु (२) मदद, सहाइता.

सारनेटा क्रि.वि. तेजीअ सां, फौरन.

सारभागी [सं] वि. सियाणो, गुणवानु.

सारमेय [सं] न. कुतो.

सारल्य [सं] न. (१) सरलता, सबलाई (२) सुपति, सचाई (३) सादगी.

सारवण [सं.प्रा] न. (१) पोथो, लेपो (छेणे जो) (२) लेपो पाइण लाइ ठहियलु छेणो-पाणी (३) लेपो पातल हालति (४) लेपु. सारवणे स.कि. लेपो पाइणु, पोथो पाइणु.

सारवान [फा] पु. सारिवानु, ओठेरो, ओठारु, उठु काहींदडु.

सारस [सं] पु. (१) चकुओ पखी (२) बुधु पखी (३) हंसु पखी.

सारस [सं] न. कमलु (गुलु).

सारस्वत [सं] वि. (१) सरस्वतीअ बाबति (२) भाषा बाबति, भाषा जो (३) विद्वानु. पु. (१) सरस्वती नदीअ जे किनारे वारो प्रदेशु (२) ब्राह्मणनि जी हिक ज्ञाति. न. साहितु, अदबु, विद्या.

सारा [अ] पु. (१) ढल (जमीन जो), राजर, महसूलु (२) हिसो (३) भाडो.

सारा [सं] वि. सारो, सभु, सजो.

सारंज [सं] पु. (१) सारु, तात्पर्जु, ततु, इख्तसारु (२) फैसिलो (३) हुकुमुनामो.

सारि, सारी [सं] पु. (१) सारी, गोट (२) चौपडि रांदि कंदडु (३) चौपडि रांदि. सारीपाट पु. चौपडि रांदि.

सारि, सारी [सं] स्त्री. चिख्या जी रख, टिएं डीहं मेडण जी रख (चिता जी).

सारिका [सं] स्त्री. (१) मैना (पखी) (२) कबरि (पखी).

सारूख, सारोख वि. पति वारो, इजत वारो, मानाइतो

सारूप्यी, सारोबी स्त्री. (१) पति, इजत, नामूसु, साब
(३) चालाकी, सियाणप.

सारूप्य [सं] न. (१) हिकजहिडाई, सागूणाई, उहडाई (२)
मुक्तीअ जो हिकु किस्मु.

सारे [सं] न. (१) जिभ ते चड्हियलु अछो तहु.

सारे क्रि.वि. सदाई.

सार्थ [सं] पु. (१) वापारी संघु (२) मेहु, मजमूउ (३)
काफिलो.

सार्थ [सं] वि. (१) अर्थवारो, मजनोंवारो (२) सचो,
हकीकी (३) मक्सदु सफलु कंदहु (४) धनवानु.
सार्थक-क्य न. (१) समाप्ती, सुठी पछाडी (२)
सफलता (३) धनभागु (धियणु), धन्यु (धियणु)
(४) सुवाबु धियणु, सजायो धियणु. सार्थकी लागणे
सजायो धियणु, सुवाबु धियणु, सफलु धियणु.

साई [सं] वि. आलो, पुसियलु. साईता स्त्री. आलाणि,
आलाई.

सार्थ वि. अघु हासुलु कयलु, डेहु.

सार्थ वि. सप-नांग बाबति.

सार्थ [सं] वि. कुलु, सभ जो, सभिनी लाइ. सार्थकाल
क्रि.वि. सदाई. सार्थकालिक वि. हर वक्त जो, दाइमी,
मुदामी. सार्थजनिक-जनीन वि. आमु माणहुनि सां
लागापो रखंदहु, आमु, जनता जो. सार्थत्रिक वि.
आमु, सभिनी हंघनि जो, सर्वव्यापी. सार्थभीम वि.
सारे विश्व बाबति-दुनिया-पृथ्वीअ बाबति, दावुरु. पु.
शहनशाहु, राजा. सार्थमत न. अवाम जी राइ.
सार्थराष्ट्रीय वि. अंतरराष्ट्रीय, सभिनी मुल्कनि सां
लागापो रखंदहु. सार्थनैतिक वि. दुनिया जे सभिनी
माणहुनि बाबति, आम जो, अवाम जो.

साल [फा] न. सालु, वरह्यु. साल आयंदा पु. ईदहु सालु.
सालगिरा पु. सालगिरह, जनमवारु, (इं) 'बर्थ डे'.
सालगुस्ता क्रि.वि. गुजिरियल सालि, परु. सालबसाल
क्रि. सालि बसालि. सालबारी स्त्री. सालतमामी.
सालाना, सालीना क्रि.वि. सालियानो, हर सालि.
सालाबाद वि. सालियानो, हर साल जो. सालोसाल
क्रि.वि. सालहा.

साल [सं] स्त्री. (१) छाल, बल, चमिडी (२) छोडो, छिलु,
कचु (वण जो) (३) तुहु (४) कूकमु. सालटी-टे,
सालपट स्त्री.न. (१) चमिडी (२) बल.

साल, सालई [सं] पु.स्त्री. सालु वणु.

सालमिश्री [फा] स्त्री. सइलबु मिसिरी.

सालस वि. (१) गरीबु, सजणु, सचारु (२) सादो, भोरिडो
(३) माछो, माछीणो.

साला [सं.प्रा.हिं] पु. सालो.

साब [सं.प्रा] वि. सभु.

साब [सं.प्रा] पु. (१) साहु, शाहूकार (२) पतिवारो शाखु,
ईमानदार शाखु. साबकार पु. (१) शाहूकार (२)
व्याज जो धंधो कंदहु.

साब, सांब [सं] स्त्री. राग, नस, नाडि.

साबकाश पु. आरामु, फरहत. क्रि.वि. आराम सां, शांतीअसां,
बिना कहिं तकडि जे, आहिस्ते, होरियां.

साबचित वि. सुजागु, खबरदार, होशियार.

साबज [सं] न. (१) झंगिली जानिवरु (२) शिकार.

साबट [सं] न. छाया, छांव, छांववारी जगह.

साबढणे स.क्रि. गडु करणु, मेइणु, ठाहे रखणु.

साबत्र [सं] वि. लगो (भाउ), वेगो, माटे जो, माटेलो.

सांवत्सर [सं] वि. हर सालि ईदहु, हर सालि नेम सां करण
जो (सिराघु वगेरह), सालियानो.

सावघ [सं] वि. (१) सुजागु (२) खबरदार, चोकसु,
मुहतातु. सावघगिरी स्त्री. (१) सावधानी, खबरदारी
(२) सुजागी. सावघपत्र न. ताकीदनामो.

सावधान [सं] वि. साविधानु, खबरदार, सुजागु. न. शादी.
सावधानता स्त्री. सावधानता, खबरदारी, चोकसी.

सावधि, सावधिक [सं] वि. (१) महदुदु, मुकररु कयलु, हद
कयलु (२) मुदे-वक्त वारो.

साबन [सं] वि. सिज बाबति, सिज जो, शम्सी, (इं)
'सोलार्'. साबनमास पु. शम्सी महीनो, सिज खे टीह
दफ़ा अभिरण ऐं लहणं में लगंदहु वक्तु. साबनवर्ष न.
शम्सी सालु, ३६० डीहनि जो वक्तु.

सावयव [सं] वि. (१) उजिवनि समेति, उजिवनि सां (२)
साख्याति, साकार.

सावर [सं.प्रा.] स्त्री. रग, नरा, मुष्क.

सावर, सांबर [सं.] पु. वरी अगे जियां थियण जी क्रिया, पाण भरो थियणु वगेरह. सावरणे, सांबरणे स.क्रि. (१) ठाहे रखणु (रजो, पोती) (२) गडु करणु, सीलणु (३) संभाले वठणु, हथु डियणु (४) जीअं जो तीअं रखणु (५) पाण भरो थियणु, कंधु खणणु (६) सुधारणु (७) पालणु, रोकणु. अ.क्रि. (१) सुधिरण (२) बीहणु (३) पाण भरो थियणु, चाकु थियणु, कंधु खणणु (४) संभालणु.

सांबर, सांबरी [सं.] स्त्री. रेशिमी घागे जो वणु, (इं) 'सिल्क कौटन ट्री'.

सावरणी स्त्री. बुहारी.

सावरे न. अडणु, आगंधु, पधरु.

सावर्य [सं.] न. (१) रंग जी हिकजहिडाई, हिक रंग जो हुअणु (२) जाति जी हिकजहिडाई.

सांबर्तिक [सं.] वि. क्रियामत-परलइ जे वक्त जो.

सावली [सं.प्रा.हिं.] स्त्री. (१) छांव (२) पाछो, छायो, सायो (३) अक्सु. सावली पडणे (१) पाछो पवणु, बुरनि गुणनि जो असरु थियणु (२) अगिते हली धीदइ गाल्हियुनि जा आसार नजरि अचणु. सावली पडू न देणे, सावलीस उभे न राहणे कंहिजो पाछो पवणु न डियणु, पाछो बि न ओरांघणु, टारणु. सावल्या सावळणे मुंहंउंदाही थियणु, सांझी थियणु.

सावले-ळे न. औरतुनि जो वेसु वगो.

सावळ स्त्री. फासिणी, फाही, फंदो.

सावळ न.स्त्री. ताड-नारेल-खजीअं जे वण जी वडी टारी.

सावळणे अ.क्रि. (१) लहणु, हटणु, मोट खाडणु. ववणु, गाड्बु थियणु (२) कारो थियणु (३) कमिजोर थियणु.

सावळगोंदा वि. (१) मेरो, किनो, लुंटाटियलु (२) अनाचारी, बदिचालु.

सावळा [सं.हिं.] वि. (१) सांविरो, सांविरो, कारांझिडो (२) सांवलु, कृष्ण. सावळागोंधळ पु. बेइंतजामी, अंधुंधुंध.

सावा [सं.] पु. सांजों, साविड़ी.

सावा वि. वे कंडो, कंडनि बिना.

सावा पु. सागु, सागवानु.

सावाई [सं.प्रा.] स्त्री. पूरनता, संपूर्णता, समाप्ती.

सावाद [सं.प्रा.] न. शिकारु.

सावाघावा पु. (१) मदद लाइ डोडी अचणु (२) डुक डोड.

सावाये न. मदद, सहाइता.

साविका स्त्री. दाई, (इं) 'मिड् वाईफ'.

सांविधिक वि. कानूनी.

सांवृतिक [सं.] वि. (१) जूहिरी (२) ख्याली, आभासात्मक.

साबंक [सं.] वि. (१) शकी, शकवारो, शकु कदंदडु (२) डिजिणो.

सांशयिक [सं.] वि. (१) शकी, शकाइतो (२) शकु कदंदडु, वहमी.

साष्टांग [सं.] वि. अठनि उज्जिवनि सां, सजो लेटी कयलु (प्रणामु). साष्टांग नमस्कार पु. डंडवति प्रमाणु, जमीन ते लेटी कयलु नमस्कार.

सासणे स.क्रि. गडु करणु, जमज करणु.

सासपणे स.क्रि. (१) हथु लगाए-दबाए डिसणु, जोरु डेई डिसणु (२) गोल्हणु (३) हथु घुमाइणु-फेराइणु (४) हथोराडियूं हणणु.

सासर न. साहुरा (छोकिरीअं जा), साहुरो घर. सासरवास पु. साहुरो घर वसाइणु. डिसो हेठि 'सासुरवास'.

सासरा [सं.प्र.] पु. सहुरो. सासुरबाट स्त्री. औरतुनि जी खावे पासे वारी सीधि. सासुरबाडी स्त्री. साहुरा (छोकिरे जा), घोट जो-मुइस जो - साहुरो घर. सासुरबाजीण स्त्री. साहुरनि में रहंदइ औरत, साहुरो घर वसाईवइ औरत. सासुरवास पु. (१) नुंहं जो साहुरे घरि रहणु (२) साहुरे घर जूं जकूबतूं-जुहूं (३) गुलामी. सासू स्त्री. ससु. चार दिवस सासूचे, चार दिवस सुनेचे ससु जा सज् डीहं त नुंहं जो बि हिकिडो डीहूं. सासूपण न. साहुरनि जूं जकूबतूं.

सांसर्गिक [सं.] वि. छुहण सां धीदडु, गडु रहण सां धीदडु, वचुडंदडु (मर्जु).

सांसारिक [सं.] वि. संसारी, दुनियवी. डिसो 'संसार'.

साहचर्य [सं.] न. संगु, मेलु, सहूबत, सन्बुंधु.

साहजिक वि. (१) सवलो, आसानु (२) सुभावीकु (३) सवलाईअ सां थींदडु (४) इत्फाकी. क्रि.वि. पंहिजो पाण, अज् खुदि.

साहणे [सं] स.क्रि. सहणु, भोगणु. साहता वि. सहंदडु.

साहस [सं] न. (१) साहसु, हिमथ, मर्दानगी, बहादुरी (२) जुरिअत, बिना सोचण जे कयलु कमु (३) जोखे-जो कमु. साहसिक, साहसी वि. (१) साहसी, बहादुर (२) अविचारी (३) जानिबाजु.

साहाण स्त्री. डिसो 'सहाण'.

साहाय्य [सं] न. (१) सहाइता, मदद (२) नेहु, संगति.

साहित्य [सं] न. (१) सामानु, सामग्री, साधनु (२) सहवासु, सुहुबत (३) एकदा, सन्बधु (४) सहाइता, मदद (५) अलंकारशास्त्रु (६) साहितु, अदबु, (ई) 'लिटरेचर'. साहित्य संमेलन न. साहितु संमेलनु. साहित्यिक पु. साहितकार, लेखकु, कवी वगेरह.

साही अ. छकां (मि. छि छकां). वि. छहई, छहूणि.

साहेब [अ] पु. (१) साहिबु, बडो हाकिमु (२) मालिकु (३) अंग्रेजु.

साहोत्रा पु. छहोतरो, हर सालि छह सेकिडो व्याजु.

साह्य [सं] न. मदद, सहाइता (२) संगति, मेलु.

साळ [सं.प्रा] स्त्री. सारियूं, चांवर. साळवण न. पलालु, सारियलुनि जा कख काना.

साळ [सं.प्रा] स्त्री. (१) शाला, स्कूल (२) कारीगर जो कारखानो या दुकानु (३) जगह (४) आडाणो.

साळ, साळई [सं] स्त्री. सेडह, डिसो 'साळिदर', 'साळू'.

साळघाळ वि. (१) सादो, सिधो (२) साफु दिलि (३) हलीमु, निमाणो (४) फराख दिलि.

साळणे स.क्रि. (१) छिलणु (२) साफु ऐं लसो करणु (३) वढणु (४) कपणु.

साळमाळ वि. तमामु डिघो, शाही.

साळसूद वि. (१) बालो भोलो, भोरिडो (२) सचार, ईमानदार.

साळा [सं.प्रा] पु. सालो. साळी स्त्री. साली.

साळाभोळा वि. बालो भोलो, भोरिडो.

साळिंदर स्त्री. जाहो, सेडह, बाबीहो, हिकु साहवारो जंहिं जे

सरीर ते कंडनि वारा खंभ हूँदा आहिनि, (ई) 'पॉरक्यूपाइन'.

साळी पु. कोरी, जोलाहो, विणकर.

साळी स्त्री. सारियूं, सारी, अणछडियल चांवर.

साळीक-ळूक [सं] न. कमलु.

साळुंकी-खी [प्रा] स्त्री. कबरि (पखी).

साळू स्त्री. जाहो, सेडह, खारिपुशित, (ई) 'पॉरक्यूपाइन'.

साळोता, साळूती पु.स्त्री. बुहारी.

साळोत्तरी [सं] पु. घोडनि जो इकीमु-डाक्टर.

साक्ष [सं] पु. साखी, शाहिदु. स्त्री. साख, शाहिदी, शाहिद जी ज़बानी, गुवाही, साबिती, तस्दीक. साक्षभोजन न. पंगति (रोटीअ जी). साक्षी पु. साखी, डिसंदडु, तमाशिबीनु. साक्षीदार पु. (१) साखी (२) शाहिदु, गुवाहु, साखी. साक्ष्य न. साख, शाहिदी, गुवाही, साबिती.

साक्षर [सं] वि. (१) पड्हियलु गुड्हियलु, तज्जलीम याफ़तो (२) अण पड्हियलु. साक्षरता स्त्री. तज्जलीम याफ़ताई, (ई) 'लिटरसी'.

साक्षा [सं] स्त्री. (१) अनुभज, आजिमूदो (२) साबिती, शाहिदी (३) साख्यात्कार.

साक्षात्कार [सं] पु. (१) साख्यात्कार, जाहिर अनुभज, ईश्वर जो दीदार (२) पिरतखु ग्यानु (३) पंहिजो आजिमूदो (लहणु). साक्षात्कारी वि. ईश्वर जो दीदार कंदडु.

साक्षात् [सं] क्रि.वि. (१) साफु साफु, खुलियो खुलायो (२) खुदि, पाण (२) सामुहूं, अगियां, रूबरू. साक्षात्कृत वि. पाण डिठलु, खुदि आजिमायलु, खुदि कयलु. साक्षात्, द्रष्टा वि. सामुहूं डिठलु. साक्षात् संबंध पु. (१) शख्सी सन्बधु (२) जिस्मानी सन्बधु जो नातो, रिश्तो (३) रूबरू या आमुहूं सामुहूं मुलाकाति.

साक्षेप [सं] पु. (१) पको इरादो, जफ़कशी, सिरटोड कोशशि (२) विश्वासु (३) मन जो पको निश्चो (४) शौकु (५) को कमु नेम सां करण जी विरती. साक्षेपी वि. (१) कम-अभ्यास-खोजना वगेरह में मगनु (२) पके इरादे सां कंहिं कम पुठियां पियलु (३) अटलु,

जफ़कशु, महिनती. साबोपाने क्रि.वि. (१) जाणी
वाणी, जोरीअ (२) तकलीफ़ सा, महिनत सां.
सिकता [सं] स्त्री. रेती, वारी. सिकतातेल न. नामुमकिनु
गाल्हि.

सिकल [अ] स्त्री. साफ़ करणु, चिमिकाइणु, मुलिमो
चाइहणु.

सिंक्ल [सं] वि. छिण्कारियलु, छिण्कारु कयलु.

सिंचणे [सं] स.क्रि. (१) छिण्कारणु, छिण्कारु करणु
(पाणीअ जो) (२) रेजु डियारणु. सिंचन न. (१)
छिण्कारु (२) रेजु.

सिडी स्त्री. डाकणि.

सित [सं] वि. अच्छे, डिसो 'श्वेत'. सितधातू पु. चाकु
(लिखण जो). सितोपल पु. (१) मिसिरी (२)
बिलोर. सितोपलाबी चूर्ण न. मिसिरी-वंशलोचन-
फोटा ऐं दालिचीनी गड्डे ठहियल फकी (खंधि लाइ
मुफ़ीदु).

सिता स्त्री. (१) खंडु (२) मिसिरी (३) चांडोकी (४)
पूरनमासी.

सिताफळ न. सीताफल.

सिंदूर पु. सिंधर.

सिंदी-ब्दी पु. शीदी, हब्शी.

सिध्द [सं] वि. (१) तयारु, संभिरियलु (२) सिधि या रासि
थियलु-कयलु (३) साबितु थियलु (४) सिधलु
(अनु), रधलु, पकलु (५) काबिलु, माहिरु. पु. सिधु,
जोगी, साधू, कामिलु. सिध्द होणे (१) सिधि-रासि-
पूरो थियणु (२) संभिरणु. सिध्दता स्त्री. (१) तयारी
(२) सिधी, कामियाबी (३) सबूतु. सिध्दमौळी वि.
सिधु पुरुषु, सिरिष्ठु पुरुषु, कामिलु. सिध्द रस पु. (१)
अमिरितु (२) पारो. सिध्दबट पु. कामना पूरी कंदडु
बडु (वणु). सिध्दवत वि. कबूलु कयलु, सचु करे
मबियलु. सिध्दसाधन पु. (१) सिधीअ जा
करिश्मा-इसरार डेखारणु, जादू (२) सिधि थियल शैड
वरी सिधि करिणी पवणु. सिध्दाई स्त्री. (१)
चमत्कारु, इसरार (२) ईश्वरी शक्ती हासुलु थियणु,
सिधी. सिध्दान्त न. सिधलु अनु, पकलु-रधलु खाधो.

सिध्दार्थ वि. (१) जंहि जूं कामनाऊं पूरियूं थियूं हुजनि
(२) गौतम बुधु. सिध्दी स्त्री. (१) सिधी, पूरनता,
मुक्ती (२) ईश्वरी शक्ती (३) अजीबु बलु, अजब में
विश्वंदइ सध-ताकत (४) गैबी ताकत (५) सबूतु,
साबिती (६) तयारी (७) जइ, कामियाबी, सफलता
(८) काबिलियत (९) मुक्ती, मोखु (१०) रचना,
बनावत (११) सामानु, सामग्री. सिध्दीस जाणे सिधि
या सफलु थियणु. सिध्दीभार पु. साबितीअ जो बारु,
(इं) 'बर्डन ऑफ़ फ़ूल्'.

सिध्दांत [सं] पु. (१) सिधांतु, सबूतु डेई कडियलु नतीजो
फैसिलो (२) मतो (३) निश्चो, फैसिलो (४)
शास्त्रनि जो नियमु (५) सिध्दानु (६) ज्योतिषग्रंथु
(७) पकी अणमिटि गाल्हि. सिध्दांत मार्ग पु.
गुरुभक्तीमार्गु. सिध्दांतीत वि. सिध्दान्त जे रूप में
निश्चिति कयलु. सिध्दांती वि. सिधांतनि जा ग्रंथ
पडहियलु, तजुर्बा करे डिसंदडु, कंहि सच या मते जी
स्थापना कंदडु.

सिंधु-धू [सं] पु. (१) समुंड (२) सिंधू नदी (३) हाथी,
हाथीअ जो मदु. सिंधुक वि. (१) सामूंडी (२) सिंधु
जो. सिंधुदुर्ग पु. सामूंडी किल्लो. सिंधुपुष्प न.पु. संखु.
सिंधुलवण न. सेंधो लूण.

सिंधूर [सं] पु. हाथी.

सिपर [फ़] स्त्री. सिपर, ढाल.

सिरका [फ़] पु. सिरको, सुरको.

सिंह [सं] पु. (१) शीहूं, शेरु, शिंधु (२) शिंघ रासि (३)
सिरेष्ठु. सिंहकटी स्त्री. शीहूं जियां सन्हिड़ी चेल्हि वारी
औरत. सिंहकेशर पु. शीहूं जूं बुश्कूं, बुर. सिंहद्वार न.
किल्ल या राजमहल जो मुखु दरिवाजो. सिंहनाद पु.
(१) शीहूं जी गजगोइ (२) जंगि जी ललकार (३)
वडो आवाजु. सिंहस्थ पु. गुरु ग्रहु शिंघ रासि में अचण
जो वक्तु. सिंहल, द्वीप न. लंका, सिलोन.
सिंहावलोकन न. (१) शीहूं जियां पुठियां मुडी डिसणु
(२) पोई ज़िंदगी यादि करणु (२) पोइते मुडी डिसणु
(४) बाज़िख्याली, पसिबीनी (५) पोयों इतिहासु
डिसणु, थी वियल गाल्हि ध्यान में अणणु. सिंहासन न.

सिंघासन, तख्तु, राजगदी. सिंहाचा वाटा पु
मुख्य-अहमु हिसो. सिंही, सिंहीण स्त्री. शीहिणि.

सीत वि. डिसो 'शीत'.

सीता स्त्री. ओढ़, हर जो नीशानु, हर जे चूनीअ जो लीको.

सीताफल-ळी न. स्त्री. सीताफल.

सीत्कार [सं] पु. सूसटु, सूस् आवाज.

सीघा [हिं] वि. सिघो.

सीमंत [सं] पु. (१) ह्रद (२) सरह्रद (३) सींधि (४) ह्रद
जी पछाडी. सीमंतपूजन न. डिसो हेठि 'सीमांतपूजन'.

सीमा [सं] स्त्री. (१) सीमा, ह्रद (२) सरह्रद (३) मर्यादा
(४) ह्रद दर्जो, ज़रूजु, छेहु (५) झझाई, रेलछेल,
बहबूदी. सीमांतपूजन-पूजा न. स्त्री. शादीअ खां पहिरीं
घोट जी पूजा. सीमा शुल्क न. (इं) 'कस्टम् ड्यूटी'.
सीमोल्लघन न. (१) ह्रद ओरांघणु, ह्रद टपी गोठ या
शहर खां बाहिरि वणु (२) दसहडे डीहं शाम जो
शहर खां बाहिरि वगी 'शमी' (कंडीअ जो वणु) वण
जा पन पटे अचण जी रसम. सीमितता स्त्री. महदूदी.

सीयाळी [सं] स्त्री. सीउ, थधि.

सीव [सं] स्त्री. सीमा, ह्रद.

सु [सं] उपसर्ग. (१) सु, सुठो (मि. सुगंध=सुठी बूझ,
खुशबूझ) (२) सुंदर (मि. सुकेशी = सुहिनि वारनि
वारी) (३) पूरीअ तरह (मि. सुदृढ = पूरीअ तरह
मज़िबूत) (४) आसानीअ सां (मि. सुलभ =
आसानीअ सां मिलंदहु) वगेरह.

सुई [सं] स्त्री. सुई.

सुईण [सं] स्त्री. सटकी, दाई. सुईणगा पु. दाइपाई, दाइपो.

सुकट [सं] स्त्री. सुकल मछी. वि. सुकलु. सुकटणे अ.क्रि.
सुकणु.

सुकड-डी [सं] स्त्री. अण छिलियलु सुकलु नारेलु. वि. सुकलु.
सुकडा वि. सुकलु, गरी वियलु (शङ्खु).

सुकणे [सं] अ.क्रि. (१) सुकणु (२) सन्हो थियणु, गरणु.
सुकवण स्त्री. सुकाङ्ग जी क्रिया या मजूरी. सुकविणे
स.क्रि. सुकाङ्गु. सुकवे न. सुकलु खेतु. सुका वि. (१)
सुकलु (२) खुशकु (३) बे म्झनो (४) अजायो. सुकाट
न. सुकलु गांगटु-झींगो. सुकाटणक वि. सुको ठोठु.

सुका मेवा पु. सुको मेवो-फूट.

सुकर [सं] वि. सहिंजो, करण में सवलो.

सुकले [सं] न. बूलो (नक जो) वालो, सन्ही सोनी तार
(कन जी).

सुकळ [सं] पु. सुकर, सस्ताई.

सुकाण, सुकाणू [सं.अ] न. सुखाणु, सुखानु, जहाज या बेड़े
खे कंहि पासे फेराईदहु चकर, (इं) 'हेल्म्'.
सुकाणदार-गीर, सुकान्या पु. (१) सुखानी, सुखानु
झलींदहु (२) अगुवानु. सुकाणूची दांडी स्त्री. मुठियो.

सुकाळ [सं] पु. सुकर, सुस्ताई, बहबूदी.

सुकीर्ती [सं] स्त्री. सुठी कीर्ती, सुठो नामसु.

सुकुमार [सं] वि. कोमलु, नाजुकु.

सुकृत [सं] न. सुकिर्तु, सुकिर्ती, पुत्रु, सुठो कमु, पुत्रवारो
कमु. वि. पुत्रवानु.

सुगृती [सं] वि. सुकिर्ती, पुत्रवानु, नीतीवानु.

सुख [सं] न. सुखु, आनंदु, आरामु, शांती, चैन. सुखाने,
सुखे, सुखेनैव क्रि.वि. सुख सां. सुखकर वि. सुखु
डींदहु, सुखकारी. सुखद, सुखावह वि. सुखु डींदहु,
सुखकारी. सुख निद्रा स्त्री. सुखी निंड, सुख जी निंड.
सुखभोगी वि. सुख माणींदहु, आसूदो. सुखरूप वि.
सुखी, आसूदो. क्रि.वि. सुख सां, खैरियत. सुखवंत वि.
सुखी. सुखवस्ती स्त्री. किये बि सुख सां रहणु. वि.
आसूदो, सुखियो. सुखवस्तू वि. आराम सां रहंदहु.
सुखवाद पु. सुखवादु, सुख खे ई आखरीनु मक्सुद
मजींदहु मतो, 'हीडोनिज्म'. सुखविणे स.क्रि. सुखु
डियणु. सुखसंतोष पु. सुखु संतोषु. सुखार्थी, सुखैषी वि.
सुखु चाहींदहु. सुखावणे अ.क्रि. सुखी थियणु, खुशि
थियणु. सुखात्मिका स्त्री. मज़ाकी पंगती नाटक, (इं)
'कॉमेडी', हिशी नाटक. सुखावह वि. सुखु डींदहु.
सुखासीन वि. सुखी. सुखामुखी क्रि.वि. (१) पंहिंजीअ
मज़ीअ सां (२) सवलाईअ सां (३) हरूभरू. सुखिया
वि. सुखी, आसूदो, संतोषी. सुखी वि. सुखी.

सुगती [सं] स्त्री. (१) आसूदगी (२) मोखु, उत्तमु गती.

सुगंध [सं] पु. सुगंधु, खुशिबूझ. सुगंधक, -धीक वि. सुगंधियो,
खुशिबूझदार. सुगंधमुळी स्त्री. हड्ड. सुगंधी पु. सुगंधु.

वि. सुगंधी. सुगंधी द्रव्य न. खुशबूद्वार शयूं. सुगंधी पु. अतारु, अतुरु विकिणंदडु.

सुगम [सं] वि. सुगमु, सवलो, आसानु, समुझण में सवलो.

सुगर वि. सियाणो, चालाकु, माहिर, काबिलु.

सुगर, सुगरण, सुगरीण स्त्री. बयो (पखी). स्त्री. डिसो 'सुगृहिणी'.

सुगाबा पु. सगु, निशानु, पतो, खबर, तलाश.

सुगी स्त्री. (१) लाबारे जी मुंद, फसलु करण जी मुंद (२) सुकर, सझाई.

सुगृहिणी स्त्री. घरू कमनि में होशियार औरत, सुठी रसोई कंदड़ औरत.

सुगास वि. सवादी-लज्जती (खाद्यो). लज्जितु खाद्यो.

सुघट, सुघटित [सं] वि. सुठो घडियलु-ठहियलु.

सुघन शल्यचिकित्सा स्त्री. (इं) 'प्लास्टिक सर्जरी'.

सुंघणे अ.क्रि. सिंघणु.

सुचणे [सं] अ.क्रि. (१) सुझणु, मन में अचणु (२) यादि पवणु. सुचक, सूचक पु. चुगिलु. वि. सुझाईदडु, ज्ञाणाईदडु. सुचविणे स.क्रि. (१) सुझाणु, बुझाणु, यादि डियारणु (२) सलाह डियणु. सुचे न. सूचना, सलाह.

सुचरित्र [सं] न. सुठा इख्लाक, सुठो चरित्रु, सुठी हलति. वि. चडीअ चालि वारो, चरित्रवानु, सदगुणी.

सुचित [सं] वि. (१) शांति, सांति, माठि (२) सावधानु, सुजागु.

सुचित [सं] वि. बेफिकिर, बे ओनो.

सुचिन्ह [सं] न. सुठी निशानी, शुभु सोणु.

सुजगर [सं] वि. सुजागु.

सुजणे [सं] अ.क्रि. (१) सुजणु, सोजि थियणु (२) रुसणु.

सुजट, सुजकट, सुजीर वि. थोरो सुजलु. सुजलेला वि. सुजलु.

सुजन [सं] पु. सजणु.

सुजाण [सं] वि. विद्वानु, दानाज, सियाणो.

सुझणे अ.क्रि. सुझणु, समुझणु, नजरि अचणु.

सुटक न. सुठी निशानी.

सुटकणे [हिं] अ.क्रि. खिसिकणु, गुझ गोह में भजी वजणु.

सुटका स्त्री. (१) छोटिकारो (२) विषमु थियणु (३)

निजात, रिहाई. सुटगाठ स्त्री. डेढ गुंदि. सुटणूक स्त्री.

छोटिकारो, मुक्ती. सुटणे अ.क्रि. (१) छुटणु,

छोटिकारो थियणु (२) छुड़णु, खुलणु (गुंदि) (३)

भजणु, भजी पवणु (४) डोड़णु, भजणु (५) छुटणु,

लगणु, शुरू थियणु (हवा) (६) आजो थियणु (७)

जारी थियणु (८) ढरो थियणु (९) ठकाज थियणु

(१०) सुजणु, हद खां वधीक वडो या शुल्हो थियणु.

सुटला वि. फालिदू. सुटसुटीत वि. (१) सवलो,

सणाओ, सेबहरो, सेवजाइतो (२) बिना मौझारे वारो.

सुटा वि. (१) खुलियलु, छुड़ियलु, अलगि, आजगु

(२) अकेलो, गार, जुदा (३) वांदो (४) खुलासो

(५) छुटलु (६) छुड़्यो (पैसो). सुटारू स्त्री.

बदिचालि औरत. सुटी, सुडी स्त्री. छुट्टी, मोकल. सुटी

शिबीर न. (इं) 'हॉलीडे कम्प'.

सुठ [सं] स्त्री. सुंदि.

सुडकणे अ.क्रि. खिसिकी वजणु, सट पाए हली वजणु.

सुडका-के पु.न. (१) अगिडी (२) बुढो शखु.

सुडावणी स्त्री. (१) गजगोड़, वडो आवाजु (२) शुरूआत (३) छोटिकारो.

सुडावणे अ.क्रि. हिमथ करे अगियां वधणु.

सुडी स्त्री. दनि, अनाज जे काननि-संगनि जो ढिगु, गंजी, खोडी.

सुणा-णी [सं] पु.स्त्री. कुतो, कुती.

सुत [सं] पु. पुटु. सुती स्त्री. धीअ.

सुत, सूत [सं] न. सुटु, धागो. वि. सुट या धागे वांगरु सिधो.

सुतणे स.क्रि. (१) कहिं मथां सुटु वेइहणु (२) मारणु.

सुतपोत न. उणति, उणावत (कपिडे जी), तर

(कपिडे जो). सुतरा वि. सियाणो, चालाकु. सुतबिणे

स.क्रि. सुटु वेइहणु (कहिं जे मथां). सुती वि. (१)

सोटी (-कपिडा वगेरह), सुट जो ठहियलु (२) सिधो,

संओं. सुतेरा पु. कोरीअडो.

सुतक [सं] न. (१) सूतकु, मातम जो समो, पिनी (२)

छिलो. सुतकी, सुतकील वि. सूतकी.

सुतणे [सं.हिं] अ.क्रि. सुतिजणु, सुम्हणु.

सुतराम [सं] क्रि.वि. (१) बिनह, बिल्कुल, असुल, कड़हिं
बि न (२) अगियां, अगिते.

सुतला स्त्री. चोरी.

सुतली स्त्री. सूतिली.

सुता [अ] पु. सुनत, तुहिर, खतनो.

सुताढे न. (१) थुल्लो कपड़ो (२) मिटनि माइटनि जो ज़ार,
डूराहों नातो-रिस्तो.

सुतार [सं] पु. (१) सूतार, वाढो, डखणु (२) काठकुटो
(पखी) (इं) 'वूडपेकर' (३) हुदि हुदि (पखी).

सुतारकाम, सुतारकी न.स्त्री. वाढिको धंधो. सुतारमेढ
न. वाढे जो दुकानु.

सूतोवाच [सं] उद्गा. गाल्हाइणु-बुधाइणु शुरू करणु.

सुदम [सं] वि. ज़ात्ते में रखण में सवलो, पालण में सौखो.

सुंदर [सं] वि. सुंदर, सुहिणो. सुंदरा, सुंदरी स्त्री. सुंदरी,
सुहिणी औरत.

सुदा वि. सादो, शुधि, सुठो.

सुदाम-मा पु. (१) सुदामो (श्रीकृष्ण जो दोस्तु) (२) गरीबु
ऐं डुबिरो शखु. सुदाम्याचे पोहे पु.ब.व. मअमूली पर
भगितीअ जो नज़िरानो-भेट.

सुदिन-स [सं] न.पु. (१) सुठो-सभाणो डींहुं (२) बारहंमाहों
डींहुं. सुदिस क्रि.वि. सजो डींहुं.

सुदावा पु. जाच, खबर, तलाश, सगु.

सुदुर्लभ [सं] वि. बेहदि डुखियो, अणलभु.

सुदृढ [सं] वि. तमामु मज़िबूत-पुखो-पको, सघारो.

सुध्वबुध्व [सं] स्त्री. सुधि बुधि, ज़ाण, अहसासु.

सुध्वा [सं] क्रि.वि. बि (मि. तो सुध्वा = हू बि). श.यो.अ.
सां, गडु.

सुधरणे अ.क्रि. सुधिरणु. सुधर वि. सुधिरियलु. सुधराई स्त्री.
सुधारो.

सुधा [सं] स्त्री. (१) अमिरितु, आबहयातु (२) गुल जो रसु
(३) पाणी (४) चूनो (५) विजु. सुधाकर, सुधांशू पु.
चंडु. सुधारस पु. (१) अमिरितु (२) लीमे जी रसु.

सुधारणे [सं.हिं] स.क्रि. (१) सुधारणु (२) ठीकु करणु-रखणु
(३) सिधो करणु. अ.क्रि. सुधिरणु, ठीकु धियणु.

सुधारक पु. सुधारकु, सुधारो कंदडु शखु. सुधारगृह

न. (इं) 'रिमांड होम'. सुधारणा स्त्री. (१) सुधारो
(२) दुरुस्ती. सुधारित वि. सुधारियलु, वधायलु.

सुधी [सं] पु. विद्वानु, पंडितु. वि. तेजफहमु, अकुलवारो.

सुधीर [सं] वि. मज़िबूत, सघारो, जानिबाजु, हिमथवानु.

सुनका [सं] वि. खाली, सुगो, वीरानु. सुनसान स्त्री.

सुनसानु, सुज. सुना, सुने वि. सुगो, खाली, उघाड़ो.

सुन्न वि. बेहोशु, साणो, होश हवास गुमु धियलु.

सुनत [अ] स्त्री. सुनत, तुहिर.

सुनावणी [हिं] स्त्री. बुधाइण जी क्रिया, शुनिवाई, पेशी
(कोर्ट जी). सुनावणे स.क्रि. (१) बुधाइणु, चवणु, मुंद
जी बुधाइणु (२) शुनिवाई.

सुनीत न. चौडसी, चोडहनि सिटुनि जी कविता, (इं)
'सोनेट'.

सुने [सं] न. कुतो.

सुपक्व [सं] वि. सुठो पकलु-रखलु.

सुपडे-ले, सुंपली न.स्त्री. नंदो छजु.

सुपथ [सं] पु. सुठो रस्तो, सन्मार्गु.

सुपरिणाम [सं] पु. सुठो नतीजो, सुठी पछाड़ी.

सपर्ण [सं] पु. गरुडु (पखी).

सुपाणी-नी स्त्री. नथ.

सुपात्र [सं] न. सुपात्रु, दानु मानु डियण लाइकु शखु.

सुपारी [सं] स्त्री. सोपारी. सुपारी देणे (१) नींड डियणु (२)

मुकररु करणु. सुपारी सोहणे शादीअ में घोट जो

कुंआरि जे मुठि मां सोपारी छडाइणु या कुंआरि जो

घोट जे मुठि मां सोपारी छडाइणु.

सुपिंड [सं] वि. मज़िबूत, जांठो, जबरो.

सुपीक न. सुठो लाबारो, सुठो फसलु. वि. भली (जमीन),

उपताइती (जमीन). सुपीकपणा पु. पहर.

सुपुत्र [सं] पु. सुपटु, लाइकु पुटु.

सुपुर्द-र्त [फा] क्रि.वि. सुपुर्द, हवाले.

सुप्त [सं] वि. (१) सुतलु, सुम्हियलु (२) निसतो, साणो

(३) गुझो, लिकलु. सुप्त शक्ती स्त्री. लिकल-गुझी

शक्ती.

सुप्ती [सं] स्त्री. (१) निंड (२) साणाई.

सुप्रभात [सं] न. प्रभाति, असुरु. क्रि.वि. असुर जो.

सुप्रयुक्त [सं] वि. सुठो रचियलु-ठहियलु-रिथियलु.

सुप्रसन्न [सं] वि. बेहदि खुशि.

सुफराटणे [सं] स.क्रि. सुबतो या सिधो करणु. सुफराटा वि.
सुबतो, सिधो.

सुफल-ळ न. चुहिब, चोक, खुणु.

सुफल-ळ [सं] न. सुठो फलु. वि. सुठो फलु डींदडु,
फाड्देमंदु, सुठो असरु कंदडु.

सुफी [फा] पु. सूफी.

सुंब, सुंभ [सं] न.पु. काबारो, नारेल जूं खलूं (२) नोडी,
वाणु. सुंब-सुंभ जळे पण पीळ न जळे नोडी सडी वेंदी
आहे पर वकडु उहोई रहिजी वेंदो आहे. सुंबणे स.क्रि.
वाणणु.

सुंब-भ [हिं] पु. सुंभु, घोडे-गडह जो खुरु.

सुबक [फा] वि. सुहिणो, डोलाडतो, ठाहूको.

सुबत्ता [हिं] स्त्री. झझाई, सुकरु, सहांगाई, वाघारो,
रेलछेल, बहबूदी.

सुबध्द [सं] वि. चडीअ तरह बुधलु, पको बुधलु.

सुंबा-भा पु. (१) सुंबो (तोफ जो) (२) पथर भजण जो वडो
हाथोडो.

सुबुध्द [सं] वि. आकिलु, अकुलुवंदु, सियाणो, समुझ,
चालाकु.

सुबोघ [सं] पु. सुठो बोघु, सुठी नसीहत, सुठो उपदेश. वि.
सवलो, समुझ में अचण जहिडो, सहंजो.

सुंभ [अ] पु. शूमु, कंजूसु.

सुंभ [सं] न. (१) काबारो (२) वाणु, नोडी. मये डिसो
'सुंब'.

सुभग [सं] वि. (१) सुहिणो, डोलाडतो (२) सभागो, भाग
वारो. सुभगा स्त्री. भागवारी औरत.

सुभद [सं] वि. सुखी, राजी.

सुभर [सं] वि. सुठो भरियलु.

सुभा [फा] पु. (१) सूबो, प्रांतु, परगिणो (२) सूबो, प्रांत जो
हाकिमु. सुभेदार पु. सूबो, सूबे जो हाकिमु, गवर्नर.
सुभेदारी स्त्री. सूबेदारी.

सुभाष [सं] वि. सुठो गाल्हाईदडु, फसीह ज़बानु. सुभाषित
न. शुभु वाक्यु, ग्यान जो गुप्तो, सुठा वचन, सुहिणा

सुखन. वि. सुठीअ तरह चयलु-लिखियलु.

सुभिक्ष [सं] न. सुकारु, सुकर जो वक्तु, सस्ताई, झझाई.
वि. सस्तो, झझो, घणो.

सुम [सं] न. गुलु, पुष्पु.

सुम [अ] वि. शूमु, कंजूसु.

सुमंत पु. शिवाजी महाराज जे अठनि वजीरनि मां हिकु.

सुमन [सं] न. (१) सुठो मनु (२) गुलु, पुष्पु.

सुमन [सं] पु. (१) देवता (२) कणिक.

सुमनस्क, सुमना [सं] वि. प्रसनु चितु, सुखी-संतोषी मन
वारो.

सुमार [फा] पु. (१) शुमारु, गुणप, अंदाजु (२) हृद खां
वधीक, बे शुमारु (३) हृद, मर्यादा (४) सुधि, खबर
(५) वक्तु, महल (६) अटिकल (७) रुखु (८)
इम्कानु, थियणी. वि. मज्मूली, रवाजी, पूरो पुनो,
विचोले दर्जे जो. सुमाराचा वि. साधारणु, रवाजी,
मोचारो, पूरो पूनो. सुमारणे अ.क्रि. (१) महदूदि
थियणु-हुअणु (२) बेशुमारु थियणु. सुमारे क्रि.वि.
अटिकल, अंदाजनु.

सुमुहूर्त [सं] पु. शुभु महूरतु.

सुमेरू [सं] पु. मेरू जबलु.

सुयंत्र-यंत्रित [सं] वि. चडीअ तरह, बिल्कुलु ठीकु.

सुयश [सं] न. सुठो जसु, कीर्ती, सोभ.

सुयोग [सं] पु. जोगु.

सुर [सं] पु. देवता, देविता. सुरगुरू पु. देवताउदि जो गुरू,
बिरहस्पती. सुरतरू पु. सुरगु जो वणु, कल्प विरखु.
सुरधनू न. इंडलठि. सुरनदी-सरी स्त्री. गंगा नदी,
आकाश गंगा. सुरपती पु. इंदु. सुरभी स्त्री. कामधेनू
गांड. सुरलोक पु. सुरगु. सुरबाड पु. (१) वडाई, महिमा
(२) सींगारु (३) सुकरु, रेलछेल, झझाई (४) मज्जी
(५) आज्ञादी. सुरबाडणे अ.क्रि. (१) खुशि थियणु
(२) संहणु.

सुरई [सं.हिं] स्त्री. सुराही, घुची.

सुरकंडी-कांडी-कुंडी स्त्री. मछीअ वांगुरु टुबी डियणु.

सुरकणे अ.क्रि. (१) फुटणु, चीर-डार पवणु (२) गर्दीअ मां
खिसिकी ववणु.

सुरकांड स्त्री. कतार.

सुरकुती स्त्री. धुंजु (कपिड़े-चमिड़े वगेरह जो).

सुरकुतणे अ.क्रि. धुंजु पवणु.

सुरंग [सं] वि. सुरंगु, सुठे रंगवारो-जो. सुरंगता स्त्री. गाड्हाणि.

सुरंग, सुरंग [सं] पु. (१) सिरिंघ, गुझो रस्तो (२) सुरिंघ (हणणु), पहाडु वगेरह भवण लाड् जमीन में टुंगु करे बारूदु भरे पलीते खे तीली डियणु.

सुरगाठ स्त्री. डेढ गुंदि, ढिली गुंदि.

सुरंजन, -मिश्री [अ] स्त्री. सुरंजानु (दवा).

सुरंट, सुरट पु.न. डिसो 'सुरवंट'.

सुरण [सं] पु. (१) सूरणु (२) सुरंजानि (दवा).

सुरत [सं] न. (१) संजोगु, मैथुन, जमाउ (२) एकता.

सुरत [अ] स्त्री. (१) सूरत, शिकिलि (२) सूहें (३) हालति (४) हिमथ (५) इकीकत. सुरतहाल पु. सूरत हालु, इकीकत.

सुरपारंबी, सुरपारंब्या स्त्री. हिक रांदि जंहि में हिकु जणो लकुणु परे फिटी कंदो आहे ऐं बिया छोकिरा वण ते चड्ही वेदा आहिनि. हिकु छोकिरो लकुणु खणी अची सायियुनि खे पकिड़ण जी कोशशि कंदो आहे.

सुरम, सुरमाई स्त्री. सुरमाई (मछी).

सुरमा, सुरमा पु. सुरमों.

सुरबट [फा] पु. सुबटु, डिघनि वारनि वारो डिघो कींओं, (इं) 'कड्टरपिलर'.

सुरवा पु. शुरवो, सूपु.

सुरवात स्त्री. शुरुआत. डिसो 'सुरुवात'.

सुरवार [फा] स्त्री. सलवार.

सुरस [सं] वि. सवादी, लज्जीजू, मजेदार, मिठो, रसीलो.

सुरसा पु. बिमुंहों कोको.

सुरसुर क्रि.वि. सुरसुरि, सूसाटु. सुरसुरी स्त्री. दिलि सुरकणु.

सुरळी स्त्री. कागज़ या कपिड़े वगेरह जी वेड्ही-नली.

सुरळीत क्रि.वि. सरीखो, हिक जहिडो, बिना रंडक-खलल जे, आसानीअ सां, चडीअ तरह.

सुरक्षण [सं] न. सुठी संभाल-रख्या.

सुरक्षा, सुरक्षितता [सं] स्त्री. सलामती, डिफाजुत, सोधाई.

सुरक्षा समिती स्त्री. (इं) 'सिक्पूरिटी काऊंसिल'.

सुरक्षित वि. सलामत, सहफुजु, बे जोखो. सुरक्षित ठेबघर न. (इं) 'सेफ़ डिपोजिट वॉल्ड'.

सुरा [सं] पु. छुरो.

सुरा [सं] स्त्री. (१) दारुं, शराबु (२) सुराही.

सुराख [फा] पु. (१) सोराखु, टुंगु (२) सुरागु, जाच, गोल्हा, खबर.

सुराज्य [सं] न. सुठो राजु.

सुराणा [सं] पु. आवाजु.

सुरापान [सं] न. शराबु पीअणु, शराबनोशी.

सुरालय [सं] पु. (१) सुर्गु (२) मेरू पहाडु.

सुरी [सं] स्त्री. छुरी.

सुरूक स्त्री. धूनी.

सुरंग [सं] पु. सुरिंघ. डिसो 'सुरंग'.

सुरुवात [अ] वि. स्त्री. शुरुआत. सुरवातीपासून अ. शुरुअ् खां, मुंड खां, कचीअ खां. सुरू वि. शुरुअ्, चालू.

सुरू [फा] पु. सरव (वणु), (इं) 'साइप्रस्'. सुरूदार वि. सरव कदि, सर्व वण वांगुरु सिधो ऐं डिघो.

सुरूप [सं] वि. सुहिणो, सुंदर, खुबिसूरत.

सुरेख [सं] वि. सुहिणो लीकियलु, सुहिणो. उद्गा. बलें!

सुन्या पु. टुंगिड़नि वारो सांचो (कचिरियूं-सिडरु करण लाड्).

सुलगावणे [हिं] स.क्रि. बारणु, दुखाडणु.

सुलट, सुलटा वि. सुबतो. सुलटणे अ.क्रि. सुबतो थियणु, सिधो थियणु, सिधे रस्ते ते अचणु.

सुलतान [फा] पु. (१) सुलतानु, राजा (२) जालिमु राजा.

सुलतानी स्त्री. (१) सुलतानी, हुकूमत (२) जल्मु.

सुलभ [सं] वि. (१) सुलभु, सवलाईअ सां मिलंदडु (२) सवलो, सौखो.

सुलह [अ] पु. सुलिहु, ठहु.

सुलक्षण [सं] न. सुठी निशानी, सुठो आसार, शुभु निशानी. वि. सुलछिणो. सुलक्षणिक, सुलक्षणी वि. सुलक्षिणो, सुहिणो.

सुलाख [फा] पु. सोन वगेरह खे परिखण लाड् सोन वगेरह में कयलु सोराखु-टुंगु. सुलाखणे स.क्रि. परिखण लाड् सोन वगेरह खे सोराखु करणु.

सुलीन [सं] वि. मगनु.

सुवर, सुव्वर [फा] पु. सूअरु.

सुवर्ण [सं] न. (१) सोनु, तिला (२) सुहिणो-सोनहरी रंगु (३) सोरहं मासा वज्जनु. वि. सुहिणे-सोनहरी रंग जो.

सुवर्णकार पु. सोनारो. सुवर्णकीटक पु. खुरखबीतो, दांडाणो. सुवर्णखोटी स्त्री. लुसिरी, सोन जी सिर.

सुवर्णचलन न. सोने सिके जो वहिंवार में हलणु.

सुवर्णघातूचा मार्ग पु. कीमिया, (इं) 'अल्कमी'.

सुवर्णमध्य पु. विचु, विचों रस्तो. सुवर्णमहोत्सव पु.

पंजाह सालनि जो जशनु, (इं) 'गोल्डन् ज्युबिली'.

सुवर्णस्तेय न. सोन जी चोरी. सुवर्णस्तेयी पु. सोनारो.

वि. सोन जी चोरी कंदडु.

सुवह [सं] वि. (१) खणी वज्जण में सवलो (२) सहण में सवालो, सहंदडु.

सुवाच्य [सं] वि. पड्हण में आसानु, पड्ही सधिजंदडु, चिटो, साफु.

सुवार्ता [सं] स्त्री. खुशिखबिरी.

सुवाशीण स्त्री. सुहाणिणि नार.

सुवास [सं] पु. (१) खुशिबूड, सुगंधु (२) सुठी बस्ती.

सुवासिक वि. सुगंधियो, सुगंधी, खुशिबूडदार.

सुवासिणे स.क्रि. खुशिबूडदारु बणाइणु-करणु. सुवासित

वि. सुगंधी.

सुवासिनी [सं] स्त्री. सुहाणिणि औरत.

सुविद्य [सं] वि. (१) विद्वानु, पंडितु, पड्हियलु गड्हियलु

(२) सियाणो, आकिलु.

सुवेर पु. पातकु, वियम जी गंदगी. सुवेरतुला वि. पातकी, गंदो (वियम जो).

सुशिक्षित [सं] वि. पड्हियलु गड्हियलु, तअलीम याफ्तो.

सुशील [सं] वि. सुशीलु, सुलछिणो, सुठे सुभाज वारो.

सुशोभित [सं] वि. सुहिणो, सीगारियलु-सजायलु.

सुश्रांत [सं] वि. बे ह्दि थकलु.

सुश्राव्य [सं] वि. बुधण में सुठो लगंदडु, कननि ऐं मन खे

आनंदु डींदडु, मिठो (आवाजु).

सुषमा स्त्री. तमामु घणी सूंह.

सुषृप्त [सं] वि. गहिरी निंद में पियलु. सुषृप्ती स्त्री. सुषृप्ती,

गहिरी निंद, बे सुधि रहण जी हालति, (इं) 'ड्रीमलेस स्लीप्'.

सुषुम्ना [सं] स्त्री. हठयोग मूजिबि सरीर जे मुखु टिनि नाडियुनि मां हिक.

सुष्ट, सुष्ठ [सं] वि. सुठो, शुभु.

सुसकारा पु. शूकारो, आह, यधो साहु.

सुसंगत [सं] वि. सुठीअ तरह ठहकंदडु-मिलंदडु, मुवाफिकु.

सुसंगती [सं] स्त्री. सुठी संगति, सुठनि माणहुनि जी सुहुबत.

सुसंबध्द [सं] वि. चडीअ तरह बधलु-जुडियलु-ठहकंदडु.

सुसर [सं] स्त्री. मांगरमछु, वाधू.

सुसंवाद [सं] पु. ठाहु, मेलु, तालुमेलु, सिलूकु.

सुसह्य [सं] वि. सहण जोगो, सहण में सवलो.

सुसाट क्रि.वि. सूसाटु कंदे, जूम सां, जोर सां, खहिरो.

सुसूत्र [सं] वि. चडीअ तरह बधलु-जुडियलु, सुहिणो,

ठाहको. क्रि.वि. चडीअ तरह, सिटाइतो, तस्तीबवारि,

रीताइतो.

सुस्कारा पु. शूकारो, आह, यधो साहु.

सुस्त [फा] वि. सुस्तु, आलिसी. सुस्तावणे अ.क्रि. (१) सुस्तु

थियणु (२) देरि पवणु, दरो थियणु.

सुस्थ [सं] वि. सुठे हाल वारो, सुखी. सुस्थिती स्त्री. सुठि

हालति, सुखी हालति.

सुस्मित [सं] वि. मुश्कंदडु.

सुस्वभाव [सं] पु. सुठो सुभाज.

सुस्वर [सं] पु. सुठो-मिठो आवाजु. वि. सुरीलो, सुठे-मिठे

आवाज वारो, सुठे-मिठे आवाज में गातलु (गानो).

सुस्वागतम् [सं] भले आएँ, भली करे आया, निचु आएँ,

(इं) 'वेलकम्'.

सुहागी [हिं] स्त्री. सुहागो, (इं) 'बोरडक्स'.

सुहास्यवदन [सं] वि. खिलमुखु, खिलमुखो-मुंहो.

सुहृत्-त्-द् [सं] पु. सुठीअ दिलि वारो, सिक वारो दोस्तु.

सुहृदय [सं] वि. सुठीअ दिलि वारो, प्रेमी. न. सुठो मनु.

सुळकणे स.क्रि. गुप्त गोह में खिसिकी वज्जणु.

सुळका [सं] पु. (१) पहाड़ जी डिधी चोटी, चुख (२)

चोटी, चुहिंब (३) सूओ डंडु (४) खुति (५) चुरि.

सुळसुळाट पु. झंझाई, घणि, गर्दी.

सुळा [सं] पु. डिघो ऐं चुहिंबवारो डंडु, काणेठो; डड्ह.

सुज [सं] वि. सियाणो, समुझ, जाणू, विद्वानु. सुजता स्त्री.
तमीजु, तमीज.

सू. सूं क्रि.वि. सूसाट कंदे, ज़ोर सां. सूं बाल्या करणे भजी
वजणु, खिसिकी वजणु.

सूकर [सं] पु. सूअर. सूकयलय न. सूअर खानो.

सूक्त [सं] न. (१) वेदनि जे किनि, श्लोकनि जो मज्मूओ
(२) लंबो भाषणु. वि. सुठे नमूने चयलु, चडो, योग्यु.

सूचक [सं] वि. (१) सूचना डींदडु, इशारो डींदडु, चिताउ
डींदडु, जाणाईंदडु (२) चुगिलु (३) छेदींदडु. पु.
खाबिरु, जासूसु. न. निशानी, तर्कु. सूचक चिन्ह न.
सगु, छुरु, पतो.

सूचना [सं] स्त्री. (१) सूचना, हिदायत, इशारो, चिताउ
(२) सभा जे बीचार लाइ सामुहं रखियल गाल्हि.
सूचित वि. सुझायलु, डेखारियलु. सूची वि. सूचना
कंदडु, डिसो 'सूचक' (२) टुंबींदडु.

सूचिका, सूची [सं] स्त्री. (१) सुई (२) सुई, (इं)
'इंजेक्शन' (३) फ़हिरिस्त, (इं) 'लिस्ट' (४) डिसो
'शंकू' (५) हाथीअ जी सूंदि. सूचित वि. टुंबियलु,
टुंगु कयलु-थियलु. सूचिमुख वि. नोकदारु.

सूज [सं.हि.फ़ा] स्त्री. सोजि.

सूट स्त्री. (१) छूटि, लाथि, छडति (२) म्झाफी (३)
फ़ासिलो (४) वीर्यस्खलन. सूटपत्र न. तलाकिनामो.

सूड [सं.का] पु. बदिलो, वेरु, इन्तक़ामु. सूड घेणे बदिलो
वठणु, वेरु वठणु. सूडबुद्धी स्त्री. वेरु भाउ, इन्तक़ामु
वठण जी भावना.

सूत [सं] न. (१) सुटु, धागो (२) सन्धु (३) किनो
फ़लु-मेवो (४) सूतु, तंडु (५) सूतु, इंच जो बारहों
डिसो (६) उणति (७) दोस्ती (८) सियाणप. सूत
जमणे मेलु-दोस्ती थियणु. सूत धरणे मरणकंधीअ ते
पहुचणु, नक खे हथु लगाए साहु डिसणु. सूतगिरणी
स्त्री. सुट जी मिलि, (इं) 'कॉटन् मिल'.

सूतपात-पोत पु. कपिडे जी उणप, उणति, उणावत.

सूत [सं] पु. (१) रथु हलाईंदडु (२) वाढो (३) चारणु,
भाटु.

सूत [सं] वि. ज़ावलु, जनमु वरितलु.

सूतक न. डिसो 'सूतक'.

सूति, सूती [सं] स्त्री. (१) जनमु, ज़मु (२) संतती (३)
वियमु. सूतिका स्त्री वियायल औरत. सूतिकागृह न.
वियमु घर. सूतिघाव पु. सझु, संझु.

सूत्र [सं] न. (१) सुटु, धागो, तंडु, सगो (२) काठ जे
पुतिलीअ जो धागो या तार (३) नुस्खो, दस्तूर अमलु
(४) कौलु, मतो (५) चाबी, राजु, अटिकल (६)
व्याकरण वगेरह शास्त्रनि जा नियम (७) हुकुमुनामो
(८) जणियो (९) कतार (१०) वटि (११) जदवल
(१२) दोस्ती. सूत्रक वि. हिक सरि, मुहकुमु, सिधीअ
लीक में, सिधो, बराबरि, नेमाइतो. सूत्रकृमी पु.
सीनकी. सूत्रधार पु. (१) सूत्रधार, नाटक जी
मअलूमियत डींदडु मुखु किरदार, नाटक जो
बंदोबस्तु कंदडु (२) काठजे पुतिलियुनि खे नचाईंदडु
शख़्खु (३) मंडल-संस्था जो मुखु शख़्खु, हर्ता कर्ता.
सूत्रप्राय क्रि.वि. थोरे में, मुख़्तसिर. सूत्रा-त्री वि.
सियाणो, चालाकु. सूत्रीकरण न. साफु ऐं चिटी
रचना-बनावत, (इं) 'फ़ॉर्म्यूलेशन'.

सूदणे [सं] स.क्रि. मारणु, क़तलु करणु. सुदन न. क़तलु,
हत्या.

सून [सं.प्रा] स्त्री. नुहँ. सूनमुख न. शादीअ खां पोइ घर में
आयल नुहँ जो मुहं डिसणु.

सून [सं] पु. पोहु महीनो.

सूनृत [सं] वि. सचु, सचो. न. सचु.

सूप [सं] न. सुपु, छजु. सूप बाजणे कमु पूरो थियणु.
सुपाएवढे काळीज होणे कपिडनि में न मापणु, तमामु
घणी खुशी थियणु.

सूप [सं] न. दालि (रधल). सूपकर्म न. रधणु पचाइणु.
सूपकार पु. रांधो, रसोयो, बोर्ची. सुपशास्त्र न. रधण
पचाइण जो हुनर.

सूम [अ] वि. शूम, कंजूसु.

सूर [सं] पु. (१) सुरु, आवाजु (२) 'सूरपारंबी-ब्या' रांदि
जो लकुणु-काठी. डिसो 'सूरपारंबी' (२) टुबी, गोतो
(३) रुखु.

सूर [सं] स्त्री. नारेल जो शराबु.

सूर [सं] वि. सूरिमो, वीरु, बहादुरु.

सूरण पु. सूरणु.

सूरपारंबी स्त्री. डिसो 'सूरपारंबी'.

सूर्य [सं] पु. सुर, सिजु, सूरिजु. सूर्यकमल पु. पोपट बूटी (गुलु). सूर्यकर पु. किरणो. सूर्यकांत पु. कलानुबीनु, सूरजमुखी. सूर्यकांतमणी पु. संगियशबु, जबरि जदु, (इं) 'जास्पद'. सूर्यग्रहण न. सिज ग्रहण. सूर्यनंदन पु. (१) यमु, जमु (२) शनी (३) कर्णु (४) सुग्रीवु. सूर्यपक्षी पु. मीटरु, मीटो (पखी), (इं) 'सन् बर्ड'. सूर्यपुटी वि. उस में सुकायलु. सूर्यफूल पु. पोपट बूटी. सूर्यबिंब न. सिज जो अक्सु. सूर्यमंडल न. (१) सिज जो अक्सु (२) सूरज मंडलु, सूरजलोकु, सिज जे आस्पासि वारो प्रदेशु. सूर्यमंडली स्त्री. सिजु ऐं सिज जे चौधारी फिरंदइ बिया ग्रह उपग्रह वगैरह. सूर्यवंशी वि. (१) सूर्य कुल में जनमु वठंदइ, सूर्यवंश जो (२) सिजु उभिरण खां पोइ निंड मां उथंदइ. सूर्यविकासी वि. डीहं जो टिडंदइ ऐं राति जो बूटिजंदइ (गुल). सूर्यस्नान न. उस में विहणु. सूर्यावर्त पु. सिजावती सूर, अध मथे जो सूर. सूर्यास्त पु. सिजु लहणु, संझा. सूर्योदय पु. सिजु उभिरणु, सुबुहु. सूर्योपासना स्त्री. सिज जी उपासना, -भगिती-पूजा.

सूळ पु. सूरी, सलीबु, फासी, फासीअ जो थंभो.

सूळ पु. सूरु, दर्दु, वटु.

सूक्ष्म [सं] न. ब्रह्म. पु. अणु, अइटमु. वि. (१) सूक्ष्म, बेहदि बारीकु, सन्हो (२) नाजुकु (३) सुहिणो, नफीसु. सूक्ष्मजंतु पु. तमामु सन्हिडो जीवडो, वणडो, (इं) 'बइक्द्रम्'. सूक्ष्मजंतुशास्त्र न. सन्हिडनि जीविडनि जो इल्मु, (इं) 'बइक्द्रीओलॉजी'. सूक्ष्मजीवशास्त्र न. (इं) 'माइक्रोबायलॉजी'. सूक्ष्मदर्शकयंत्र न. खूर्दबीनी, (इं) 'माइक्रोस्कोप'. सूक्ष्मदर्शी-दृष्टी-द्रष्टा वि. तेजु नजर वारो, बारीकबीनु. सूक्ष्मबुद्धी वि. बेहदि तेजु फहमु-बुधीवानु. स्त्री. तेजु फहमी.

सृजणे [सं] अ.क्रि.स.क्रि. पैदा थियणु-करणु, ठहणु, खलकणु.

सृजन न. पैदाइश, उत्पत्ती, खलकत, सिरष्टी, तख्लीक.

सृती [सं] स्त्री. मार्गु, रस्तो.

सृष्टी [सं] स्त्री. (१) सिरिष्टी, जगतु, दुनिया, जहानु (२) दुनिया जी उत्पत्ती (३) पैदा करणु, निर्माण करणु, खलकणु (४) कुदिरत, खलकत. सृष्टिकर्म-मार्ग पु. दुनिया जी रीति, दुनियावी जीवति. सृष्टिशास्त्र न. इल्मु पैदाइश, जगत जे उत्पत्तीअ जो शास्त्र, (इं) 'कॉस्मॉलॉजी'. सृष्टि वि. (१) पैदा कयलु, खलकियलु (२) जोडियलु, बुधलु.

से [सं] स्त्री. (१) सिमिरती, यादि (२) अनूमानु.

सेक-ख [सं] पु. अन्तु, पछाडी.

सेक [सं] पु. छिण्कारु, छट्कार.

सेचन [सं] पु. छिण्कारु.

सेज [सं] स्त्री. (१) सेज, हंधु (२) कतार. सेज येणे सुमहणु.

सेत, सेईत पु. गोबो.

सेतु, सेतू [सं] पु. (१) पुलि (२) बंदु.

सेंद्रिय [सं] वि. इंद्रियुनि वारो, इंद्रियुनि-उज्जिवनि जो, (इं) 'ऑर्गेनिक'. सेंद्रियरसायनशास्त्र न. (इं) 'ऑर्गेनिक केमिस्ट्री'.

सेन [सं] पु. बाजु (पखी).

सेना [सं] स्त्री. सेना, फौज, लश्कर. सेनाचर वि. सेना सां गडु वेंदइ. सेनापती पु. सेनापती, सिपहसालार, महन्दार. सेनाभार पु. सारी फौज.

सेरू [सं] पु. डोई, काठ जी केवी.

सेवक [सं] पु. (१) शेवकु, शेवाधारी (२) नौकर, चाकर, टहलियो. सेवकिनी स्त्री. दासी, नौकिरियाणी. सेवणे स.अ.क्रि. (१) उपयोगु करणु, पूजा करणु (२) उपभोगु वठणु, भोगणु (३) शेवा करणु. सेवन न. (१) शेवा, टहल (२) नौकिरी, चाकिरी (३) पूजा (४) सेबो, सिबणु (५) उपयोगु. सेवा स्त्री. (१) शेवा, टहल (२) चाकिरी, नौकिरी (३) टहल, पूजा (४) मानु, आदरु, इजत. सेवा पुस्तक न. (इं) 'सर्विस् बुक'. सेवाधार पु. टहलियो. सेवानिवृत्त वि. गोशाइतो, रिटाइडु, गोशे निशीनु. सेविका स्त्री.

शेवा-टहल कंदड़ औरत. सेवेकरी पु. (१) टहलियो,
पूजारी (२) नौकर. सेव्य वि. शेवा करण लाडकु, पूजा
करण जोगो.

सेवडी [सं] स्त्री. चमिडी, चमिडो, चमु.

सेशन कोर्ट [इं] न. फौजदारी मुहकिमो, ज़िल्ल जी वड्डे
फौजदारी अदालत, सेशन कोरटि.

सेहत [अ] स्त्री. सिहत.

सैग-ध [सं] पु. समूह.

सैतान [अ] पु. शैतानु.

सैधव [सं] न. पु. (१) सेंधो लूणु (२) धोडो. वि. (१)
सामूंडी (२) सिंधी, सिंधु बाबति. सैधवता स्त्री.
खाराणि, खाराई. सैधवी स्त्री. हिकु रागु.

सैन्य [सं] न. सेना, फौज, लश्कर. सैन्यापत्य, सैन्याधिपत्य
न. महन्दारी, सेनापतीअ जो कमु. सैनिक पु. सिपाही,
फौजी, सेना बाबति.

सैपाक, सैपाक [सं] पु. रसोई, रधणु-पचाड़णु. सैपाकघर न.
रंधिणो, खाणाडो. सैपाकी पु. रांधो, रसोयो.

सैराट, सैराट वि. छुड्वागु, आज़ादु, हठी, गुस्ताखु, डाढो
(शख़्खु).

सैरधी [सं] स्त्री. हरम-ज़नानिखाने जी दासी.

सैरा, सैरावैरा [सं] क्रि.वि. हैबरि सैबरि में, जेडांहुं रस्तो
मिले ओडांहु (भजणु).

सैल [सं] वि. डिलो, ढरो. सैल सोडणे (१) छिलो छडणु (२)
आज़ादी डियणु.

सैली [हिं] स्त्री. सुट जो हारु, मोतियुनि-गुलनि जो
हारु-माल्हा.

सोई, सोय [सं] स्त्री. (१) सहूलियत, सहंजु, सुखु, सेवंजु
(२) बंदोबस्तु (३) इम्कानु (४) अझो. सोईवार,
सोईस्कर वि. सहूलियत वारो, सहलु, सहंजो.
सोईसुमार पु. जोगाई, जोगो वक्तु, वस्तु, मोक्को.
सोईसोईने क्रि.वि. सहूलियत-सहंजाईअ सां.

सोकट न. झींगो, सुकल मछी.

सोकणे, सोकावणे अ.क्रि. कंहिं गाल्हि जो चसिको लगणु, हेर
पवणु, डिसो 'सवकणे'. सोकील वि. इलती, हेराकु.

सोकरणे [सं] स.क्रि. (१) ख्या-हिफाज़त करणु (२)

हकालणु, धिकें कदणु. सोकरी, सोकारी पु. पहरेदार.

सोंग [सं.का] न. (१) सांगु, नकुलु (२) नाटक जो
पार्टु-भूमिका (३) डेखाउ, ठठु (४) अजीबु शख़्खु
(५) मिखिरु, बहानो, तेनालु. सोंगढोंग पु. (१) सांगु
(२) मिखिरु, तालुपखालु, बहानो. सोंगसंपादणी स्त्री.
कंहिं पार्ट जो हूबहू नकुलु करणु, हूबहू डेखाउ-नकुलु
करणु. सोंगाड्या पु. (१) सांगु कंदडु, बहुरूपी, नकुलु
कंदडु (२) तालिरु (३) 'तमाशा' नाटक जो मज़ाकी
किरदार.

सोंगटी स्त्री. सारी, गोट (दारे रांदि में).

सोंगणी स्त्री. फसल जी कटाई, लाबारो, फसलु गडु करणु.

सोंगणे स.क्रि. लाबारो विखणु, फसलु लुणणु.

सोंगळ [सं] वि. (१) नाज़ुकु, कोमलु (२) नरमु (३)
सूगारो, सूगी, सूगाइतो.

सोंगळा वि. डिलो.

सोगा पु. सुरमो.

सोच्यपण [सं] न. गरीबी.

सोजी [सं] स्त्री. (१) सूजी (२) चांवरनि जी खीरिणी.

सोजळ [सं] वि. (१) साफु, शुधि, पवित्रु, निष्पापु (२)
चिमिकिणो (३) दीनाइतो, धर्मी विचारनि जो.

सोट [सं.हिं] सौटो, लठि, डंडो. सोटगा पु. सौटो, डंडो. सोट
भैरव पु. थुल्हो मतारो-डुंबो. सोटबात पु. छांभ, चहो.
सोटशिंग पु. छडो छांडु, छडो छड्मलु. सोटा पु.
सौटो, डंडो. सोटेवरदार पु. लठिडियो.

सोड स्त्री. (१) छूटि, लाथि (२) आज़ादी (३) छडटि,
रिआयत (४) मोकल (५) तलाकु. सोडखत,
सोडचिड्डी, सोडपत्र न.स्त्री.न. छोडचिडी, तलाकु,
तलाकिनामो. सोडजमीन स्त्री. बेज़ारी, (इं)
'डेरिलिक्ड लंड्'. सोडधातू स्त्री. (१) धंधो धाडी
छडे भजी वणु (२) इल्हो बिल्हो करणु. सोडवण,
सोडबणूक स्त्री. छोटिकारो, मुक्ती, छोटिकारे जो
उपाउ. सोडवणे, सोडविणे स.क्रि. (१) छडाइणु,
छोडणु, आज़ादु करणु (२) लीका पाइणु (३) राजु
सलणु (४) भजणु (पिरोली), हिसाबु हलु करणु.
सोडणे स.क्रि. (१) छोडणु, खोलणु (२) छडणु (३)

छडे डियणु (४) डोडाइणु, डुकाइणु (५) वहाइणु (पाणी).

सोंड [सं] स्त्री. सूंडि, सूंडि. सोंडकिडा पु. घुणो. सोंडाळ, सोंड्या वि. सूंडिरु, सूंडि वारो.

सोडत [अ] स्त्री. सूरती, (इं) 'लॉटरी'.

सोडा [इं] पु. सोडा, खारु.

सोल्कठ [सं] वि. बे हृदि आतुरु-ख्वाहानु.

सोदणे [सं] स.क्रि. सोधणु, साफु करणु, छाणणु.

सोदर [सं] वि. माएतो, सगो (भाउ).

सोदा पु. शोधो, बदिम्भाशु.

सोनामुखी स्त्री. सना, सना मकाई, सोन मकाई, (इं) 'सेन्ना', सना जा पन (जुलाब जी दवा).

सोनार [सं] पु. (१) सोनारो (२) लोभी-कंजूसु शब्दु. सोनारकी स्त्री. (१) सोनारिको धंधो (२) चोरी करण जी काबिलियत.

सोनी स्त्री. लली.

सोने [सं] न. (१) सोनु (२) कंडीअ जे वण जा पन. वि. कीमती. सोनकाब स्त्री. सोन गेडू (सोनहिरी मिटी). सोनकिडा पु. (१) खुरखतीतो (२) बिरबिटी. सोनखत न. भाणु (काकूस-क्रिप्तीअ जो), किरिप्ती, मडलो, विष्टा. सोनपावडा वि. गरीबु, अभागो. सोन बैल स्त्री. सोन जी वटि. सोनसळा वि. (१) सोनहिरी (२) कको, भूरो. सोने नाणे न. सोनो सिको. सोनेरी वि. सोनहिरी. सोन्याचा दिवस पु. सोनो सिजु (उभिरणु), सभागो-शुभु डीहुं. सोन्याची पेट्टी स्त्री. दुरी, दोलिणो, लाकेटु.

सोप, सोपट न.पु. (१) केले जे वण जो छोडो, केले जे पनु (२) बिना दाणनि संगु. सोपटणे अ.क्रि. गुरणु, कमिजोरु-सन्हो थियणु.

सोपणे [सं.हिं] स.क्रि. सौपणु, हवाले करणु. सोपविणे स.क्रि. सौपणु, सुपरिदु करणु, बिए खे डियणु.

सोपस वि. नाजुकु, कोमलु.

सोपस स्त्री. हबछ, लालचि.

सोपस्कार पु. (१) कंहि कम लाइ खपंदइ सभिनी शयुनि जी तयारी, साजु सरो, संजटु, समरु सठे (२) तमामु

घणी संभाल या हिफाजुत.

सोपा [अ] पु. सुफो, सुफहो (घर जो), ओसारो.

सोपा, सोपे [सं] वि. सहलु, सवलो, सणाओ, आसांनु, सलीसु.

सोपाण-न [सं] पु. डाकणि, डाको. सोपान मार्ग पु. डाकणि.

सोपाधिक [सं] वि. लकब वारो.

सोबत [अ] स्त्री. (१) सुहबत, संगति, दोस्ती (२) दोस्तु.

क्रि.वि. सां, गडु, हिन सां गडु-शामिलु. सोबती पु.

(१) दोस्तु, मित्रु (२) संगी, साथी, जोडीदार.

सोम [सं] पु. (१) चंडु (२) अमिरितु, आबह्यातु (३)

शंकरु (४) सोम वलि, सोम रसु. सोमवार पु. सूरु.

सोमप वि. सोम रसु पीअंदडु. सोमबती स्त्री. वि. सूरु

डीहुं थींदइ उमास.

सोमल, सोमलखार [सं] पु. संखियो.

सोय स्त्री. (१) सहूलियत. डिसो 'सोई' (२) हासुलाति,

लाभु (३) मेलु (४) आधार, असो.

सोयरगत स्त्री. मिटाचारी.

सोयरा पु. (१) माड्टु (२) मिटु (३) शादी करण खां पोड

थींदडु रिश्तो (४) चधु, यारु, भडुओ. सोयरी स्त्री.

(१) मिट्याणी (२) रखियल जाल. सोयरीक स्त्री.

मिटाचारी, विवाह-सन्बधु, सडु. सोयरे घायरे पु.ब.व.

मिट माड्ट, यार दोस्त. सोयरे माणूस न. माड्टु,

रिश्तेदार.

सोरा [सं.फा] पु. शोरो.

सोरा-न्या [का] पु. सिडरु-खीचा बीचा करण जो सांचो.

सोरो [सं] पु. दारुं, शराबु.

सोल पु. नोडु, धुल्ही नोडी-डोरि.

सोल पु. कूकमु. सोलबणी न. कूकमनि जो पाणी.

सोलणे स.क्रि. छिलणु, खल लाहिणु (फल जी), सोडणु

(बोहीमुडं). सोल, सोलाणा पु. फोटो-फरीअ जो

सोयलु-छिलियलु दाणो. सोलाट वि. छडो छांडु.

सोलीब वि. (१) छिलियलु-सोयलु (दाणो) (२) पको

(चोर).

सोलद स्त्री. वडी टोकरी.

सोव पु. ढोंगु, मिखिरु.

सोवळ [सं] वि. नाजुकु, कोमलु.

सोवळा [सं] वि. (१) शुधि, साफु, पाकु, सनानु वगेरह करे पवित्रु थियलु (२) सभिनी बुरायुनि खां दूरि रहंदडु, धर्मात्मा, पाकिदामनु. सोवळी होणे विधवा जो मथो कूडियलु हुअणु-मथो कूडाइणु. सोवळे न. पूजा या धर्मी कार्य वक्ति पाइण जो साफु रेशिमी ऐं शुधि कपिडो, -या अहिडो कपिडो पाइणु. सोवळेकरी पु. रसोयो, रांधो.

सोवाणी [सं] स्त्री. आसनु, बैठक.

सोवाणी [सं] स्त्री. डाको.

सोस [सं] पु. (१) सहण जी सघ, सहनशीलता, स्रबुरु (२) हब्रछ, लालचि. सोसणूक स्त्री. (१) सहलनशीलता, स्रबुरु (२) जुठि, बदि हलति, तअदी. सोसक, सोझीक, सोसाळू वि. सहनशीलु, साबिरु, धीराइतो. सोसणे अ.स.क्रि. (१) सहणु, जारणु, स्रबुरु खां कमु वठणु (२) भाइ पवणु (३) सहसाइणु. सोस पु. हब्रछ, लोभु, लालचि. सोस करणे हब्रछ-लालचि करणु. सोसी, -सोझी वि. हब्रिछी, लोभी.

सोसा पु. तूफानु, सूसट कंदइ हवा. सोसा बारा पु. तूफानी हवा. सोसाटा पु. खहो. सोसाट्याचा वि. सूसट कंदइ (हवा), खहिरो.

सोस्ती वि. ढल वारी (जमीन).

सोहं, सोहम् [सं] पु. 'मां ब्रह्म आहियां', 'मां उहो ब्रह्म आहियां' जी भावना. सोहंमूर्ति, सोहंमूर्तिब्रह्म न. गर्भ वारो बार.

सोहलत [अ] स्त्री. सहूलियत.

सोहळा, सोहाळा [सं] पु. (१) जशनु, उत्सज (२) संस्कार, असुर.

सोळा वि. डिसो 'सोवळा'.

सोळा [सं] वि. सोरहं (१६). सोळा आणे सोरहं आना, सौ सेकिडो, पकी गुलिह. सोळभोक वि. लोफर.

सोसमोक्ष [सं] पु. बिलो करणु, पूरो फैसिलो-निबेरो करणु, हिक हिकाणी.

सौ स्त्री. 'सौभाग्यवती' (=सुहागिणि) जो मुखसिरि रूपु.

सौकर्य [सं] न. सहूलियत, सहजु.

सौख्य [सं] न. सौखु, सुखु, समाधानु.

सौगंध [फा] स्त्री. सौगंधु, कसमु.

सौजन्य [सं] न. सज्जनता, सुठाई, चडाई, इलीमाई, निउडत, शाइस्तगी.

सौंदर्य [सं] न. सुंदरता, सूंहें, सोभिया, जमालु. सौंदर्य प्रसाधन न. सींगार जो सामानु, सींगार. सौंदर्यवाद पु. सौंदर्यवादु, छायावादु, (इं) 'रोमंटिज्म'. सौंदर्यशास्त्र न. इल्मु खूबसूरती, (इं) 'अइस्थेटिक्स्', जमालियात.

सौंदळ [सं] न. सेना, फौज.

सौदा [फा] पु. सौदो, वापारु, डे वठु. सौदागर पु. सौदागरु.

सौदामिनी [सं] स्त्री. विजु, खिविणि.

सौध [सं] पु. महलु, वडो मंदिर.

सौभाग्य [सं] न. (१) सभागु, सुठो नसीबु (२) सूंहें (३) सुहागु (४) कुंगू. सौभाग्य चिन्ह, सौभाग्य द्रव्य न. सुहागु जी निशानी-कुंगू-सिंदूरु हैड-वगेरह. सौभाग्य-तंतू पु. (१) मंगलसूत्र (२) मुडसु. सौभाग्यवती स्त्री. सुहागिणि औरत, वराइती, घोटवारी.

सौमनस्य [सं] न. मन जी सुठाई-सुठणि.

सौम्य [सं] वि. (१) नरमु, इलीमु, शांति, यधो (२) शुभु (३) चंड बाबति. पु. चंड जो पुंढ, बुधु. सौम्यग्रह पु. बुधु ग्रहु, गुरू ग्रहु, शुक्र ग्रहु. सौम्यवार, सौम्यवासर पु. बुधरु (वारु, डींहुं). सौम्या स्त्री. उतरु तर्फु.

सौर [सं] पु. (१) शनी-छंछरु ग्रहु (२) डिसो हेठि 'सौरमास'. वि. (१) सौर, सिज बाबति, शम्सी, सूरिज सां वास्तो रखंदडु (२) सूरिज जे फेरे तां गुणियलु (डींहुं या तारीख वगेरह), (इं) 'सोलार्'. सौर दिवस पु. शम्सी डींहुं, हिक सुबुह खां बिए सुबुह ताई वक्तु. सौरमान न. शम्सी पैमानो, सिज जे फेरे ज़रीए वक्तु गुणण जी रीति. सौरमास पु. सिज जो हिक रासि मां बीअ रासि में वजण जो वक्तु, सिज जो हिक रासि खे पारि करण जो वक्तु. सौरवर्ष न. धर्तीअ जो सिज जे चौधारी हिकु फेरो डियण जो वक्तु, पूरो सालु.

सौरभ्य [सं] न. सुगंधु, खुशिबूइ.

सौरस [सं] पु. (१) मेठु, मेठाजु (२) सन्धु (३) लाइकी

(४) सघ (५) इच्छा. सौरस्य न. (१) मेठाजु (२) प्रेमभाज, नेंहुं, दोस्ती.
 सौरी स्त्री. (१) जालाणा कपिड़ा पातलु खदिड़ो (२) बेहयाज-निलंजी औरत.
 सौष्ठव [सं] न. (१) सुठई, सूंहं, सुहिणी बीहक (२) फुड्ती.
 सौहृद, सौहार्द [सं] न. नेंहु, दोस्ती.
 स्कंद [सं] पु. (१) कार्तिकु स्वामी (२) टपो (३) अध्याज, बाबु, भाडो.
 स्कंध [सं] पु. (१) कुल्हो (२) थुडु (वण जो) (३) बाबु, अध्याज (४) टारी (५) मेडु.
 स्खलन [सं] न. (१) तिरिकणु (२) किरणु (३) ज्वालियत (४) वीर्यु वहणु (५) भुल (६) हबक, बिताइप (७) पापु करणु, गुमराहु थियणु. खलित वि. बदिचालु, किरियलु, गुमराहु थियलु, डोही, पापी.
 स्तन [सं] पु. थणु, पिस्तानु, बुबो. स्तन देणे थनु पिआरणु. स्तनपात पु. बुढापे में जालुनि जा थण लड़िकणु. स्तनपान-प्राशन न. थनु पीअणु. स्तनमर्दन न. पिस्तान महिटणु. स्तन्य न. थनु.
 स्तब्ध [सं] वि. (१) बीठलु, अचलु (२) माठि, चुपि (३) मन जो पको.
 स्तंभ [सं] पु. (१) थंभो (२) बीहणु (३) अटक, वीर्यु या पेशाब में अटक थियणु (४) थुडु. स्तंभक वि. रोक विस्संदडु, बीहारींदडु, खडो करे बीहारींदडु, रोकावट पैदा कंदडु. स्तंभन न. (१) रोक, बंधेजु (२) वीर्य जल्दी न वहणु. स्तंभित वि. खडो थियलु, बीठलु, रोकियलु.
 स्तर [सं] पु. तहु.
 स्तव [सं] श.यो.अ. लाइ, करे.
 स्तव, स्तवन, स्तुती [सं] पु.न.स्त्री. उस्तती, साराह, वाखाणि, महिमा जो गीतु, गुणनि जो बयानु, तअरीफ, जसु गाइणु, हमदु, तहसीन. स्तवणे स.कि. साराह करणु, वाखाणणु, जसु गाइणु. स्तवनीय, स्तुत्य, स्तव्य वि. साराह जोगो, जसाइतो, उस्तुती करण जोगो, आफिरीन जोगो, तहसीन जोगो. स्तुती स्त्री.

साराह, वाखाणि, तअरीफ, आफिरीन. स्तुतिपाठक पु. (१) चारणु, भाटु, बुधंदइनि जे मन में हिमथ पैदा कंदडु गायकु-रागी (२) चापिलसु, खुशामदिड़ियो. स्तुतिप्रिय वि. पंहिंजी साराह बुधणु चारींदडु. स्तोता वि. साराह कंदडु. स्तोत्र न. (१) साराह (२) देवता या गुरुअ जे साराह जो गीतु, रबूर.

स्तिमित [सं] वि. (१) सूमती, आलिसी (२) बुलु बणिजी वेठलु (३) अजब में पियलु (४) माठि, सांति, माठीणो (५) मोगो. स्तिमिताई स्त्री. सूमत, आलिसु, मोगाई.

स्तूप [सं] पु. बुध्दनि जी समाधी.

स्तेय [सं] न. चोरी.

स्तोम [सं] पु. (१) ढिगु, ढेर (२) मेडु, झुगिटो. न. मंडलु, टोली, मज्मूओ.

स्तोम [सं] पु. (१) अजाई साराह, बे वाजिबि अहमियत, पड, कूडो अभिमानु या फखर (२) अजायो शौकु (३) पाणु पडाइणु. स्तोम माजबिणे कहिंजो अजायो कदुरु करणु, (कहिं खें बे वाजिबि अहमियत डेई अजायो) पडाइणु.

स्त्री [सं] स्त्री. (१) स्त्री, नारी, औरत, जाल (२) जिन्स मोन्सु (ग्रामर में). स्त्रीकेसर पु.न. मादीवार. स्त्रीगमन-संग न.पु. मैथुन, संजोगु, जमाइ. स्त्रीचिन्ह न. औरत जो लिकलु उज्जिवो-शरमगाहु. स्त्रीदास-लंपट वि. जनि मुरीदु, जाल जो मजू. स्त्रीधर्म पु. (१) नारीअ जो धर्मु-लज्ज-निजड़त वगेरह गुण (२) औरत जो हैजु. स्त्रीधर्मिणी वि. भिटी, कपिड़ा आयल औरत. स्त्रीपुरुष पु. औरत मर्दु, जाल मर्दु, जाल मुड्सु. स्त्रीरत्न न. सुहिणी ऐं पतीब्रता स्त्री. स्त्रीरोग पु. (औरतुनि जी) सफेद पाणीअ जी बीमारी, किछु. स्त्रीलिंग न. जिन्स मोन्सु (ग्रामर में). स्त्रैण न. नारीपुणो. वि. (१) जोइ जो मजू, जाल जो गुलामु (२) जनानो (३) जनाने सुभाअ वारो.

स्थ [सं] वि. रहंदडु, हूंदडु (लफ्जु जे पछाडीअ में ईंदडु लफ्जु. मि. मार्गस्थ = रस्ते में हूंदडु.)

स्थल, स्थळ [सं] न. (१) जगह हंघु (२) घणनि ई खेतनि

वारे भाडो (३) पदु (४) वरु, घोटु, छोकरीअ लाइ छोकरो डिसणु, घर (डिसणु) (५) जमीन. स्थलचर वि. जमीन ते रहंदडु. स्थलमार्ग पु. खुश्कीअ जो रस्तो. स्थलांतर न. जगह तब्दील, बिण हंधि वकी रहणु, सांगु (पखियुनि जो).

स्थविर [सं] वि. बुढो.

स्थानू [सं] पु.न. धूणी, धंभो. वि. मज्जिबूत, पको.

स्थातव्य [सं] न. थोरी देरि जी रहाशत, थोरे वक्त जो मुकामु, खुशिबाशी.

स्थाता वि. बीहंदडु, खडो, बीठलु.

स्थान [सं] न. (१) जगह, हंघु (२) रहण जो हंघु, बस्ती (३) दर्जो, पदु (४) जोगो वक्तु, मोक्को (५) कहिजे बदिरां हुअणु. स्थानच्युत-भ्रष्ट वि. पंहिजे पद-जगह वगेरह तां हेठि लायलु, घर खां धिकियलु. स्थानमाहात्म्य न. कहि जगह-पद-अहुदे जी महिमा या अहमियत-वडाई. स्थानापन्न वि. (१) एवज्जीअ तोर कमु कंदडु (२) जगह ते वेठलु. स्थानक न. (१) मंदरु, मठु (२) रेलगाडी या बसि जे बीहण जी जगह, (इं) 'स्टेशन', 'स्टैंड'. स्थानिक, स्थानीय वि. मुल्की, मागवारो, मकानी, (इं) 'लोकल'. स्थानिक स्वराज्य न. मकानी खुदि हुकुमत-म्युनिसिपालिटी-ग्राम सभा वगेरह.

स्थापक [सं] पु. (१) बुनियादु विशंदडु, स्थापना कंदडु, बर्पा कंदडु (२) साबितु-सिधि कंदडु. स्थापणे स.क्रि. (१) थाफणु, बर्पा करणु, बुनियादु विज्ञणु (२) सिधि करणु, साबितु करणु (३) काइमु करणु. स्थापन-ना न.स्त्री. (१) बुनियादु, पायो (२) साबिती, सिधि, निश्चो. स्थापनीय, स्थाप्या वि. (१) बर्पा करण-बुनियादु विज्ञण जोगो (२) सिधि करण जोगो.

स्थापत्यशास्त्र [सं] न. जायुनि जे अडावत जी कला या शास्त्रु, इल्मु इमारत, रस्ता-पुलियू-इमारतू वगेरह ठाहिण जो शास्त्रु, (इं) 'सिविल इंजीनियरिंग'.

स्थायिक, स्थायी [सं] वि. (१) दाइमु, काइमु (२) रहंदडु, रहाऊ (३) टिकाऊ, झालाऊ. स्थायीभाव पु. (१) पुख्ती हालति (२) सदाई मन में रहंदडु भावना.

स्थाली [सं] स्त्री. थाल्ही, पाटि.

स्थावर [सं] न. गैरि मुतहरक मिस्कियत. वि. गैरि मुतहरकु, काइमु, बीठलु, अटलु. स्थावर जंगम वि. गैरि मुतहरकु ऐं मुतहरकु, अचलु ऐं चलु, बीठलु ऐं हलंदडु. स्थावरणे स.क्रि. थाईको थियणु, पाण भरो थियणु, पेर पुख्ता करणु.

स्थित [सं] वि. थियलु, काइमु थियलु, पुख्तो, मुदामी, बीठलु. स्थितप्रज्ञ वि. सिधु, स्थिर बुधी, जंहिजी बुधी स्थिर थियल आहे, खाहोडी.

स्थिती [सं] स्त्री. (१) स्थिती, हालति, अवस्था (२) स्थिरता (३) रख्या (४) विजुदु, हुअणु, हस्ती. स्थितिरीती स्त्री. हलति चलति. स्थितिस्थापक वि. लचिकिणो, लचिकदारु. स्थितिस्थापकत्व-ता न.स्त्री. लिचिको.

स्थिर [सं] वि. (१) स्थिर, इस्थिर, अचलु, गैरि मुतहरकु (२) पुख्तो, मज्जिबूत (३) काइमु (४) शांति, माठीणो. स्थिर नाट्य न. अचलु नाटक, (इं) 'टिक्लो'. स्थिर प्रतिष्ठा स्त्री. (१) काइमु स्थापना (२) काइमु रहाशत, कहि हंधि हमेशह लाइ रहणु. स्थिर बुद्धि वि. (१) स्थिर बुधीअ वारो, पके इरादे वारो (२) मोगो मटरु. स्त्री. स्थिर बुधी, मन ऐं सुभाअ जी बरोबरी. स्थिरस्थावर न. शांति, खामोशी, चुपचुपाति. स्थिरता स्त्री. स्थिरता, पुख्ताई, टिक, टिकाऊ. स्थिरावणे अ.क्रि. (१) अचलु थियलु (२) शांति-माठि-खामोशु थियणु (३) बीहणु. स्थैर्य न. स्थिरता, पुख्ताई, टिक, टिकाऊ, पाइदारी.

स्थूल [सं] वि. (१) स्थूल (२) थुल्हो, वडो (३) घाटो (४) मोगो (५) साकारु, नजुरि ईदडु (६) थुल्हो मतारो (७) गुपलु. स्थूलांत्र न. वडो आंडो. स्थूलमान न. गुपलु, अंदाजे सां गुणप, अंदाजो, अटिकल. स्थूलवाद पु. आत्मा खे ईं सरीरु मजींदडु मतो.

स्नातक [सं] पु. ग्रइज्युएट, कालेज जी डिग्री वरितलु विद्यार्थी.

स्नान [सं] न. सनानु, तडु. स्नात, स्नातक पु. ब्रह्मचर्यु पूरो कयलु, विद्या पूरी करे धरू जिंदगीअ में घिइंदडु. वि.

सनानु कयलु. स्नाता वि. सनानु कंदडु.

स्नायु-यू [सं] पु. नस, रग, मुश्क.

स्निग्ध [सं] वि. (१) सणिभो (२) प्रेम या सिक वारो.

स्नुषा [सं] स्त्री. नुंहं.

स्नेह [सं] पु. (१) सनेहु, नेहुं, सिक, प्यार, दोस्ती (२) सणिभु, सणिभी शैड, गिहु-तेलु वगेरह. स्नेहबुध्दी स्त्री. (१) तेजु यादिगीरी (२) दोस्ती, प्रेमु. स्नेहभाव पु. नेहु, दोस्ती, यारी. स्नेहन न. मखणु, हणणु, लगाइणु, सणिभी शैड सां मालशि करणु. स्नेहाकित वि. अजीजु, नेहं-प्रेम सां बुधलु, सनेही, प्रेमी. स्नेहाळू वि. (१) सणिभो (२) सिक-प्रेम वारो, प्रेमी. स्नेही पु. दोस्तु, अजीजु. वि. (१) सणिभो (२) दोस्तीअ या प्रेम जो.

स्पंज [इं] पु. ककरु, स्पंजु.

स्पर्धणे [सं] स.क्रि. चटाभेटी-रीस करणु. स्पर्धा स्त्री. (१) चटाभेटी, मुकाबिलो, चडहत, चुट, (इं) 'काम्पीटीशन' (२) रीस, इसदु. स्पर्धक, स्पर्धी वि. चटाभेटीअ में हिसो वठंदडु, मुकाबिलो कंदडु, रकीबु, हासिदु, (इं) 'काम्पीटीटर'.

स्पर्श [सं] पु. (१) छुहाउ, छुहिणी (२) सन्बुधु, लागपो (३) अंशु, ज़रो (३) पारिसु पथरु (४) हवा. स्पर्शमणी पु. पारसु पथरु. स्पर्श रेखा स्त्री. छुहिणी लीक (जामेद्री), मुमासु, (इं) 'टङ्गन्ट' स्पर्शस्नान न. ग्रहणु लगणु वक्ति कयलु सनानु. स्पर्शणे स.क्रि. छुहणु, हयु लगाइणु. स्पर्शा सपर्श पु. (१) छुहण जी क्रिया (२) समाजिकु सन्बुधु रखण या न रखण जी रीति, कंहिं खे हयु लगाइण बाबति वीचार करणु. स्पृश्य वि. छुहण लाइकु (जिदु-अस्पृश्य). स्पृष्ट वि. छुहियलु.

स्पष्ट वि. साफु, जाहिर जूहूर, पधिरो, चिटो, सिधो संजो. स्पष्टवक्ता वि. साफु गो, साफु साफु चई डींदडु, गाल्हाइण जो थुल्हो. स्पष्टवक्तेपणा पु. साफु गोई. स्पष्टीकरण न. (१) समुझाणी, तशरीह (२) सफाई. स्पष्टीकृत स्त्री. ग्रह जी सची डिघाई फाक गोल्हे कढण जी रीति. वि. समुझायलु, स्पष्ट कयलु.

स्पृहा [सं] स्त्री. इछा, ख्वाहिश, कामना. स्पृहणीय वि. (१)

इछा करण जोगो (२) साराह करण जोगो (२)

साराह करण जोगो, वाखाणण लाइकु.

स्फटिक [सं] पु. बिलोरी पथरु, शफाफु.

स्फटी [सं] स्त्री. फिटिकी.

स्फीत, स्फीति [सं] स्त्री. (१) साराह, वाखाणि (२) बडाई, शानु शौकत.

स्फुंज [सं] पु. अभिमानु, धमंडु.

स्फुट [सं] वि. (१) जाहिर, डिसण में ईदडु (२) टिडियलु, वधियलु (३) फुटलु (४) चिटो नज़रि ईदडु (५) जाहिर जूहूर, पधिरो (६) मुतिफर्को, एकडि बेकडि. स्फुटीकरण न. लफ़्ज़ जो उच्चार करणु, (इं) 'आर्टिक्यूलेशन'.

स्फुंद, स्फुंदन [सं] पु.न. सुडिको. स्फुंदणे अ.क्रि. सुडिकणु, सुडिको भरणु.

स्फुरण [सं] न. (१) फड़क, चमक (२) दकि दकि (३) यादिगीरी, का गाल्हि यादि पवणु (४) जोशु, उत्साहु, बिशारत. स्फुरणे अ.स.क्रि. (१) का गाल्हि अचानक मन में अचणु (२) यादि पवणु, समुझणु (३) डकणु, कंबणु. स्फूर्ति-र्ती स्त्री. (१) प्रेरणा, उमंगु, का गाल्हि अचानकु मन में उयणु (२) जोशु, उत्साहु, चुस्ती (३) प्रतिभा.

स्फुल्लिंग [सं] पु. चिणिंग, उलो.

स्फोट [सं] पु. (१) फाटु, धकाउ, धमाको (२) फुरिडी, गोइहो (३) फाटु फाटणु, गुझी गाल्हि जाहिर थियणु. स्फोटक वि. फाटंदडु, धकाउ कंदडु. पु. फुरिडी, गोइहो. स्फोटन न. फाटु.

स्मर [सं] पु. (१) कामदेवु (२) यादिगीरी. स्मरगृह न. चूति, चुडु.

स्मरण [सं] न. (१) सांभरि, यादिगीरी, हुर, सार, हाफिजो. स्मरणशक्ती स्त्री. यादिगीरी, हाफिजो. स्मरणिका स्त्री. यादिगीरीअ जी निशानी, (इं) 'सोविनिज़र'. स्मरणी स्त्री. तेरहनि मणियनि जी जपमाल्हा. स्मरणीय वि. यादि करण जहिडो, यादि रखण जहिडो. स्मारक न. यादिगार (इमारत, पुतिलो वगेरह). वि. यादि

कराईदंडु. न. डेविरो. स्मरणे स.क्रि. (१) यादि करणु
या अचणु (२) मन में आणणु (३) जपु करणु, जपणु.
स्मित [सं] न. (१) मुश्क, मुस्किराहट, मुरक (२) फोटहड़ो,
गुलु टिड़णु.

स्मृत [सं] न. यादिगीरी. वि. यादि कयलु. स्मृति, स्मृती स्त्री.
(१) यादि, यादिगीरी (२) यादाश्त (३) उपेदशु
(४) स्मृतीग्रंथ-हिंदू रवायती काइदनि जो किताबु.
स्मृति चिन्ह न. कंहिं यादि जी निशानी. स्मृतिदिन पु.
वर्सी. स्मृतिलोप पु. यादाश्त हली वजणु, कुसु यादि
न रहणु. स्मार्त वि. (१) यादिगीरीअ बाबति (२)
स्मृतिग्रंथनि जी पेरिवी कंदडु (३) स्मृतीअ जे
काइदनि जो ज्ञाणू.

स्यंदन [सं] न. सिम, टिम, गड़णु. पु. रथु.

स्रव, स्राव [सं] पु. (१) टिम, सिम, गाड़ो, सिमंदड़ शैड,
वहुक (२) गर्भु किरणु. स्रवण न. (१) बहुक, सिम,
सेमो (२) पघरु-पेशाबु-रोगु वहणु. श्रवणे अ.क्रि.
सिमणु, टिमणु, वहणु, फुड़ो फुड़ो थी वहणु. स्रोत पु.
प्रवाहु, धारा, वहुकिरो, सरचश्मो.

स्रष्टा [सं] पु. ब्रह्मदेवु. वि. पैदा कंदडु, खालिकु, उपाईदंडु.

स्व [सं] सना. स्व, पंहिंजो, शख्सी. न.पु. पाण, खुदि. न.
पंहिंजी मालिकी. स्त्री. वधीक रकम. वि. पंहिंजो,
खुदि जो, शख्सी. स्वकर्म न. पंहिंजो कमु, फर्जु.
स्वकष्टसंपादित-कष्टार्जित वि. पंहिंजे महिनत सां
झासुलु कयलु. स्वकार्य न. पंहिंजो कमु-फर्जु. स्वकीय
वि. पंहिंजो, अजीजु, माइटु, सको. स्वगत न. पंहिंजो
पाण सां-मन ई मन में गाल्हाइणु, खुदि कलामी, (इं)
'मोनोलॉग'. क्रि.वि. पंहिंजो पाण सां, मन ई मन में.
स्वच्छंद पु. पूरु, रीचकु. स्वच्छंद-दी वि. पूरालो,
लहरी, छुड़वागु, खुदि ख्याली, पाण हुरितो, पाण
हुरितिड्यो. स्वजन पु. मिटु माइटु, अजीजु. स्वतंत्र वि.
सुवतंत्रु, आजादु (२) लहरी, हठी, छुड़वागु (३)
जुदा, धार, अलगि. स्वतंत्रता स्त्री. आजादी. स्वतः
क्रि.वि. पाण, खुदि, खुदि ब खुदि. स्वतःसिद्ध वि. पाण

सिधि कयलु, -थियलु, स्वम् सिधि. स्वता पु. मुइसु.
स्वत्व न. मालिकी, अख्तियारी, फर्दियत, वहदत.
स्वत्वनिवृत्ति, स्वत्वाभाव स्त्री.पु. पंहिंजो हकु छड़णु.
स्वत्वबोधन न. पंहिंजो हकु डेखारणु-जुमाइणु.
स्वदस्तूर न. (१) पंहिंजी सहीह (२) पंहिंजे हथ'सां.
लिखियलु खतु या कागजु वगेरह. स्वदेश पु. पंहिंजो
देशु, मातृभूमी. स्वदेशी वि. डेही, पंहिंजे मुल्क जो.
स्वधर्म पु. पंहिंजो धर्म, फर्जु, पदार्थ जो गुणु. स्वप्रवृत्त
वि. पाण मुरादो, मज्जीअ वारो. स्वभाव पु. पंहिंजो
भागु-नसीबु, पंहिंजो हिस्सो. स्वराज्य न. स्वराजु,
पंहिंजो राजु, खुदि हुकूमत, लोकशाही राजु. स्ववश
वि. पंहिंजे वस वारो, आजादु, छुड़वागु. स्वसंपादित
वि. पाण झासुलु कयलु. स्वस्त्री स्त्री. पंहिंजी जाल.
स्वहित न. पंहिंजो फाइदो या भलाई, खुदिगर्जी.
स्वातंत्र्य न. आजादी.

स्वच्छ [सं] वि. (१) साफु, शुधि, पवित्रु, अच्छो (२) साफु,
चिटो. स्वच्छ प्रत स्त्री. साफु ऐ चिटो उतारो या
नकुलु, (इं) फेअर कॉपी.

स्वच्छता [सं] स्त्री. सफाई, पवित्रता.

स्वन, स्वनि [सं] पु. आवाजु. स्वनिक-त न. (१) आवाजु
(२) चौडसी, चोडहनि सिटुनि जी कविता, (इं)
'सॉनेट'. स्वनित वि. आवाजु कंदडु, वजंदडु.

स्वप्न [सं] न. सुपनो, ख्वाबु. स्वप्न पाहणे सुपनो डिसणु.
स्वप्नी नसणे ख्वाब-ख्वाल में न हुआणु. स्वप्नदोष पु.
सुपनदोषु, निंड में वीर्य वहणु, तडु. स्वप्नप्रपंच पु.
सुपने जी दुनिया, सुपने में नजरि ईदडु निजारो. स्वप्न
विचार पु. सुपने जो मतिलबु बुधाइणु. स्वप्न सृष्टी
स्त्री. सुपने जी दुनिया, कूडो जगुतु. स्वप्नाकार वि.
कूडो, खनभंगुरु, भ्रम में विसंदडु. स्वप्नावस्था स्त्री.
सुपनदोषु, निंड में वीर्य वहणु, तडु. स्वप्नाळू वि.
ख्वाबी, सुपना डिसंदडु, कल्पना-लोक में मगनु.

स्वप्नावस्था [सं] स्त्री. माया सां भरियलु जगनु.

स्वभाव [सं] पु. सुभाज, गुण, विस्ती. स्वभावे, स्वभावाने

क्रि.वि. (१) खुदि, पाण (२) पंहिजो पाण.
स्वभावगती-गत्या, स्वभावतः क्रि.वि. सुभावीक तरह,
कुदिरती तरह. वि. ज़ाती, मौरोसी. स्वभावचित्रण न.
किरदारनिगारी, कंहि किरदार जे खासियतुनि जो
बयानु करणु. स्वभावसिद्ध वि. सुभावीकि, कुदिरती.
स्वभाविक वि. सुभावीकि. क्रि.वि. पंहिजो पाण.

स्वयं, स्वयम्, स्वयमेव [सं] क्रि.वि. खुदि, पाण. स्वयंचलित
वि. पाणेही हलंदडु, (इं) 'ऑटोमेटिक'. स्वयंपाक
पु. रसाई, रोटी, खाघो. डिसो 'सैंपाक'. स्वयंपूर्ण वि.
खुदि मुक्कमिलु. स्वयंप्रकाश वि. पाण ग्यानु हासुलु
कयलु. स्वयंपेरिका स्त्री. मोटरि कारि. स्वयंबोध पु.
आत्मग्यानु. स्वयंभू वि. पाणेही पैदा थियलु, खुदि
हस्तीअ वारो. पु. ब्रह्मा, ब्रह्मा, ईश्वरु, विष्णू, शिवु.
स्वयंरचित वि. पाण ठाहियलु, खुदि जो लिखियलु या
ठाहियलु, असलूको, असलाइतो. स्वयंवर न.
स्वयम्बर, पतीअ जी चूड. स्वयंसिद्ध तत्त्व न. जाहिरि
साबिती. स्वयंसेवक पु. शेवाधारी, (इं) 'वालेंटिअर्'.
स्वयंस्फूर्त वि. पाणेही थियलु, अजुखुदि मन ते तरी
आयलु. स्वये क्रि.वि. पाणेही, खुदि, पंहिजो पाण.

स्वर [सं] पु. (१) आवाजु (२) सुरु, तानु (३) हर्फु इलत
(ग्रामर में). स्वर भजणे, स्वर बाहणे लाइो हुअणु
(कंहि गाल्हि डांहुं). स्वरबद्ध वि. गाने-राग जे
नियमनि मूजिबि रचियलु. स्वरभंग पु. आवाजु बे सुरो
थियणु, आवाजु खराबु थियणु. स्वरमंडल न. तारुनि
वारो हिकु साजु. स्वरज्ञान न. राग जे सुरनि जो ग्यानु.
स्वराघात पु. हर्फु इलत ते ज़ोरु, (इं) 'अइक्सेंट'.

स्वरूप [सं] न. (१) पंहिजो रूपु-शिकिलि (२) मुंहांडो (३)
सुभाजु (४) सूहं, सोभ्या (५) खासियत, अहमियत
(६) ईश्वर जो रूपु. स्वरूपप्राप्ती स्त्री. ईश्वरमय थी
वज्रण जी हालति. स्वरूपवान वि. सुहिणो,
सोभ्यावारो. स्वरूपी वि. समानि, जहिडो.

स्वर्ग [सं] पु. सुर्गु. स्वर्ग दोन बोट उरणे बांवरु थियणु, उभ
में तरारुं हणणु. स्वर्गाला हात पोचणे धनभागु थियणु,

लाया सजाया थियणु, सभु मुरादूं पूरियूं थियणु.
स्वर्गगती स्त्री. सुर्ग जो रस्तो-मौतु. वि. सुर्ग में वेदंडु.
स्वर्गवास पु. (१) मौतु (२) सुर्ग में रहणु. स्वर्गवासी
वि. (१) सुर्ग में रहंदंडु (२) सुर्गी, मुअलु. स्वर्गरोहण
न. (१) सुर्ग में वज्रण (२) मरणु, गुज़ारे वज्रण.
स्वर्गीय, स्वर्ग्य वि. (१) सुर्गी, सुर्ग जो (२) बे हदि
सुठो.

स्वर्ण [सं] न. सोनु. डिसो 'सुवर्ण'.

स्वल्प [सं] वि. तमामु नंदिडो, बिल्कुलु थोरो. स्वल्प विराम
पु. थोरो दमु (ग्रामर में), (इं) 'कॉमा'.

स्वसणे [सं] स.क्रि. साहु बाहिरि कढणु.

स्वसा [सं] स्त्री. भेण.

स्वस्त [सं] वि. सस्तो. स्वस्ताई स्त्री. सस्ताई, सहंगाई.

स्वस्त [सं] वि. सांति, सुखी, राजी.

स्वस्ति-ती [सं] उद्. चडो, कल्याणु (आसीस जो लपजु).

स्वस्तिश्लेम न. सुठी डालति, खुशिहाली.

स्वस्तिक [सं] न. स्वस्तिक जी निशानी, का बि शुभु शैड,
शुभु निशानी.

स्वस्थ [सं] वि. (१) सुखी, राजी, समाधानी (२) सांति,
माठि (३) तंदुरुस्तु (४) सस्तो (५) पके इरादे वारो.
स्वस्थता स्त्री. सुखु, शांती. स्वास्थ्य न. (१) सुखु,
समाधानु, राज़िपो (२) सुख या गुज़र जो साधनु (३)
तंदुरुस्ती, सिद्धत (४) आत्मविश्वासु.

स्वागत [सं] न. स्वागतु, आजियां, आदरभाजु, मरहबा.
स्वागतिका स्त्री. आफ़ीसि या होटल वगेरह में माणहुनि
जे सुवालनि जा जवाब डेई संदनि रहनुमाई कंदड
औरत, (इं) 'रिस्पेन्डिन्ट'.

स्वाति-ती [सं] स्त्री. पंद्रहों नखत्रु.

स्वात्म [सं] वि. पंहिजीअ आत्मा बाबति. स्वात्म सुख न.
अंदिरियों-आत्मा जो सुखु, ब्रह्मानंदु. स्वात्मानुभाव
पु. ब्रह्म जो अनुभजु ईश्वर जो अनुभजु.

स्वाद [सं] पु. (१) सवादु, लज़त (२) सुगंधु. स्वादू वि. (१)
मिठो (२) सवादी. स्वादिष्ट वि. सवादी, लज़ती.

स्वाधिष्ठान [सं] न. (१) पंहिजी जगह (२) गुई.

स्वाधीन [सं] वि. सुवाधीनि, पंहिजे मर्जीअ वारो, आज़ादु, जेरिदस्तु. स्वाधीनपतिका-भर्तृका स्त्री. पंहिजे मुइस खे मुठि में रखंदइ औरत.

स्वाध्याय [सं] पु. (१) वेदनि जो अध्ययनु-पइहाई (२) पंहिजी पइहाई, पाण अभ्यासु करणु, खुदि अभ्यासु. स्वाध्यायी वि. (१) वेदनि जो अभ्यासु कंदडु (२) पाणेही पइहंदडु.

स्वानंद [सं] पु. आत्मा जो आनंदु, ब्रह्म जो अनुभउ. स्वानंदसोहळा पु. आत्मा जे आनंद जो अनुभउ वठणु.

स्वानुभव, स्वानुभूति-त्ती [सं] पु.स्त्री. पंहिजो अनुभउ, पंहिजो आजिमूदो, आत्मा जो अनुभउ.

स्वाभिमान [सं] पु. स्वमानु, सौमानु, गैरत, पाण ते अभिमानु. स्वाभिमानी वि. सौमान वारो, पिते वारो.

स्वामि, स्वामी [सं] पु. (१) स्वामी (२) मालिकु, धणी (३) गुरु (४) साधू, सन्यासी (५) पती. वि. मुख्य, सिरेछु. स्वामित्व न. मालिकी, हुकु. स्वामिनी स्त्री. स्वामिणि, मालिकिणि, घर धयाणी. स्वामिद्रोह पु. निमकहरामीपुणो (मालिक-गुरुअ-राजा सां कयलु).

स्वायत्त [सं] वि. स्वाधीनु, पंहिजे अधिकार हेठि, आज़ादु, (इं) 'ऑटॉनॉमस्'. स्वायत्तता स्त्री. खुदि हुकूमत, (इं) 'ऑटॉनॉमी', खुदि अख्तियारी.

स्वार [फ़ा] पु. सुवारु, घोड़े ते वेठलु शख्स.

स्वारस्य [सं] न. (१) सुभावीक सवादु, रसु, मेठजु (२) सारु, खूबी (३) सुठई.

स्वारी [फ़ा] स्त्री. (१) सुवारी, घोड़े वगेरह ते विहणु (२) चइहाई, काह, हमिलो (३) वाहन, विहण लाइ गाड़ी-घोड़ो वगेरह (४) सामानु सड़ो, बार बुचा (५) राजा, वड़ो माण्हू (६) मुइसु (७) कुश्तीअ जो हिकु दाउ (८) काईअ सां गडु वेंदइ माण्हू (९) शख्स (१०) पाण खुदि. स्वारी करणे काह करणु, हमिलो करणु.

स्वार्थ [सं] पु. (१) स्वार्थु, खुदिगर्जी, मतिलबु (२) लफ्जी

अनॉ (३) पंहिजी मिक्कियत. स्वार्थत्याग पु. स्वार्थु त्यागु, जानि फिशानी. स्वार्थपरायण, स्वार्थी वि. मतिलबी, खुदिगर्जु, स्वार्थी. स्वार्थबुद्धी स्त्री. मतिलबु, खुदिगर्जी. वि. मतिलबी.

स्वाहपी [सं] वि. शांति, सुखी, राज़ी, समाधानी.

स्वाहा [सं] उद्गा. अ. स्वाहा, अर्पणु थिए! मिले! स्वाहा करणे पेट में लंघाइणु, हइपु करणु, फबाइणु.

स्वाक्षर-री [सं] न.स्त्री. पंहिजा अखर, पंहिजी सहीह.

स्विष्टकृत [सं] स्त्री. (१) मुख्य होमु थियण खां पोइ डियण जी आहूती (२) समाप्ती, अन्तु, पछाड़ी (३) पूरी बर्बादी.

स्वीकरण, स्वीकार [सं] न.पु. (१) स्वीकार, कबूलियत, मजुता, इकरार, अंगीकार. स्वीकरणे स.क्रि. स्वीकरणु, कबूल करणु, वठणु, नासणु. स्वीकृत वि. कबूलियलु, बासियलु, वरितलु, मन्जूर.

स्वीय [सं] वि. पंहिजो, पंहिजे बारे में.

स्वेच्छ [सं] वि. पंहिजी मर्जी रखंदडु, आज़ादु, छुइवागु, खुदि ख्याली. स्वेच्छा स्त्री. (१) पंहिजी मर्जी, खुदि इरादो (२) आज़ादी, रलणु पिनणु. स्वेच्छाचारी वि. (१) पंहिजे मर्जीअ वारो (२) आज़ादु, खुदि ख्याली. स्वेच्छेने, स्वेच्छापूर्वक क्रि.वि. पंहिजे मर्जीअ सां.

स्वेत-तू [सं] पु. पुलि.

स्वेद [सं] पु. (१) पघरु, पसीनो, बाफ. स्वेदज वि. पघर मां पैदा थियलु.

स्वैर-री [सं] वि. आज़ादु, छुइवागु, खुदि ख्याली, खुदि मुख्तियार. स्वैरगती, -गामी-वृत्ती स्त्री. पंहिजे मर्जीअ सां हलणु, छुइवागु हलति. वि. पंहिजे मर्जीअ वारो, खुदिख्याली. स्वैरिणी स्त्री. छुइवागु औरत, चंचलु स्त्री. विभिचारी औरत. स्वैरता स्त्री. पूरु, रीचकु, मन मस्ती, बेज़ाब्तगी.

स्वोपार्जित [सं] वि. खुदि कमायलु, खुदि महिनत करे हासलु कयलु.

ह

ह मराठी वर्णमाला जो टेटीहों हर्फु सहीह.

हं उद्गा. हं, हा.

हऊस स्त्री. डिसो 'हौस'.

हक [फा] पु. हकु. हक नाहक-नाक क्रि.वि. हकु बे नाहकु, बे इन्साफीअ सां, बिना सबब जे.

हकम [फा] पु. हाकिमु.

हकमक-हकम क्रि.वि. ज़ोरीअ, ज़ाणी वाणी.

हकारणे स.क्रि. (१) हाकारणु (२) हलाइणु (३) खानो करणु (४) घुराइणु.

हकालणे स.क्रि. (१) हकिलणु (२) हकालणु, तड़णु, तड़े कढणु, लोधणु. हकालपट्टी करणे तडो खणाइणु.

हकीम [अ] पु. हकीमु, वैदु, यूनानी वैदु.

हकीम [अ.फा] पु. हाकिमु, अधिकारी.

हक्क [फा] पु. (१) हकु, अधिकार, वरसो (२) धंधो, कम.

हक्कताना पु. हक तअलौ. हक्कदार वि. हकिदार.

हग [सं] पु. हंगणु, काकूसु, गूहं. हगओक स्त्री. जुलाबु, उल्टी.

हगणे [सं] स.क्रि. (१) हंगणु, काकूसु करणु (२) बाहिरि कढणु, मयां विझणु. हगदारी, हगदारी स्त्री. काकूसु (जगह).

हगरड स्त्री. हंगणु, काकूसु, गूहं. हगरडा वि.

(१) सोक्षि न कयलु (२) अघूरो, अणपूरो (३) खराबु थियलु (४) किनो (५) खसीसु. हगरा वि. (१)

हंगिणो (२) डकिणो, कांडरु (३) किनो, बुछां डियारीदंडु, गदिलो. हगरी-रे स्त्री. हंगण लाइ ठहियल

घडामंजी, बेडे-गोराब-जहाज में काकूस जी जाइ.

हगवण स्त्री. हंगणु, धुमिरा, घडीअ घडीअ काकूसु

अचणु. हगविणे स.क्रि. (१) हंगाइणु (२) लजी करणु

(३) नासु करणु, डकाइणु, मुंसाइणु. हगाड स्त्री.

काकूसु (जाइ). हगीरमुतीर वि. बेहदि डिनलु-मुंघुलु,

वायूं बतालु थियलु, डप करे टोरो मुंसी वियलु शख्तु.

हगुटणे अ.क्रि. (१) ज़ोर सां काकूसु लगणु-अचणु

(२) हंगणु (३) वायूं बतालु थियणु, टाकोडो पवणु.

हगेरा-ला वि. गूहं में भरियलु (कपिडो). हग्या वि.

हंगिणी, काकूसु कंदडु, हंगंदडु (२) हंगाईदडु.

हंगाम [फा] पु. मौसम, मुंद, तुडि, वेल. हंगामी वि. (१)

मुंदाइतो (२) आरज़ी, थोरे वक्त लाइ, कचो, (इं)

'टेम्पररी'.

हंगामा [फा] पु. हंगामु, हंगामो, शोरु, रडियूं वाका.

हजर [फा] वि. हज़रु. हजेरी स्त्री. हज़री. डिसो 'हाजिरी'.

हजाम [अ] पु. हजमु, हजामु.

हजामत [अ] स्त्री. हजामत.

हजार [फा] वि. हज़ार. हजारी वि. हज़ारी. हजारो क्रि.वि.

हज़ारें.

हजत [अ] पु. हज़िरतु.

हट, हट [सं] पु. (१) हटु, ज़िदु, आटो, खेटो (२) हसदु,

साडु. हटणे स.क्रि. हटु करणु. हटतट पु. ज़िदु, हटु.

हट्टी वि. (१) हठी, ज़िदी, शिदती (२) निगरो

(मरज़ु).

हट-ट [सं] पु. हटु, बाज़ारि. हटाऊ वि. हटेलो, बाज़ारी.

हटक स्त्री. (१) सडु, हकल (२) रोक, अटक. हटकण-णी

स्त्री. (१) सडु (२) पुछां. हटकणे स.क्रि. (१) सडु

करणु, हकल करणु, कोठणु, पुकारणु (२) पुछा

करणु, पुछणु (३) बीहारणु, रोकणु (४) विरोधु

करणु. हटकून क्रि.वि. (१) ज़रूरु, पक (२) ज़ोरीअ,

ज़ाणीवाणी.

हटणे स.क्रि. दालि वगेरह महिटणु.

हटणे [हिं] अ.क्रि. हटणु, मोटणु, मोट खाइणु, हाराइणु.

हटविणे स.क्रि. हटाइणु, पोइते मोटाइणु, शिकस्त

डियणु.

हठ [सं] पु. हठु, ज़िदु. हठयोग पु. हठयोगु, साहु रोक मन

जूं भावनाऊं एकागरु करण जी रीति, सांदहि हिक पेर

ते बीहणु वगेरह. हठकविता स्त्री. छिके ताणे रचियल कविता. हठवाद पु. हठवादु, खुदि राड्, (इं) 'डोंगमड्टिज्म्'. हठसंभोग पु. बलात्कार, ज़ोरीअ जिनाउ.

हड पु. हडु, हडी, हडो. डिसो 'हाड'. हडकी स्त्री. हडी. हडकुळा, हडक्या वि. सन्हिडो. हडवैर न. जानी दुश्मनी. हडस वि. हड भगुलु, हड डोखी, मजिबूतु, जांठो.

हड स्त्री. फिस (वनस्पती).

हडकणे अ.क्रि. गुरणु, सन्हिडो थियणु.

हडगा, हडगा वि. ज़िनि मुरीदु.

हडगी स्त्री. वडी टोकिरी.

हडप न. धरावत, गिरिवी रखियल शैड्, ज़ामिनु.

हडप न. (१) पानवानु (२) भानी, इजम जी चमिडे जी येल्ही, किस्वत. हडपा पु. (१) सन्दूक, वडी पेती (२) अनाज जो वडो टोकिरो.

हडप पु. हड्पु करणु, फडाइणु.

हडपा पु. विजिपो, पंखो.

हडपा पु. (१) डाकणि या तहखाने जो दर (२) अनाजु रखण लाड् वडो मटु या टोकिरो.

हडबड [हिं] स्त्री. हड्बडि, हैबरि, डुकडोड, शोर.

हडबडणे अ.क्रि. हड्बडाइणु, मुंझणु.

हडसणे [सं] स.क्रि. (१) ज़ोर सां छिकणु (२) छिके बुधणु (३) हेठि केराइणु, दसणु (४) ताकीद करणु. हडसूनखडसून क्रि.वि. (१) ज़ोर सां छिके (२) ताकीद कदे (३) साफु साफु, मुंह ते (४) बिना कंहि डप जे (५) ठके ठके.

हडहडणे अ.क्रि. (१) सुकणु (२) गुरी वजणु, सन्हिडो थियणु.

हडहडीत वि. सुकलु, सन्हिडो.

हडळ-णी स्त्री. डाइणि, बांभ, भूतिनी, जिनिडी.

हडा [सं.हिं] पु. हांडो, घाघरि जहिडो बर्तनु.

हडी [सं] स्त्री. (१) हंडी (२) कुकरु (३) मेणबती या डीओ रखण लाड् कांच जो बर्तनु (ही टंगे छडींदा आहिनि).

हडूक न. हडी.

हडी स्त्री. हडी, हडो.

हणगोबा पु. (१) हनूमानु (२) बेवकूफु, छसो, डाहिरी (३) सिंधुरु लगलु पथर.

हणणे [सं] स.क्रि. (१) हणणु (२) कटणु, कपणु (३) मारे छडणु.

हणमंत, हणुमंत [सं.प्रा] पु. हनूमानु.

हणवटी स्त्री. खाडी.

हणा [हिं] स्त्री. हनो (घोडे जे ज़ीन जो).

हत, हंत [सं] वि. (१) हेंयलु, धकु हेंयलु-लगलु (२) मारे छडियलु (३) नासु थियलु-कयलु. हतदैव-भागी-भाग्य वि. अभागो, बदिनसीबु. हतलज्ज वि. निर्लजो, बेशर्मु. हतवीर्य वि. कमिज़ोरु, नामर्दु. हतज्ञान वि. बुधी-समुझ नासु थियलु, बेवकूफु. हताश वि. नाउमेदु, निरासु.

हतरू-रूड न. हाथी.

हतवा पु. कैसरि या कुंगूअ जो चंबो-बुजो (भिति ते हेंयलु).

हंता [सं] वि. (१) धकु-ठेंशो-मुक हणंदडु (२) मारींदडु, सफा मारे छडींदडु.

हतोडा पु. हथोडो, मुतिरको.

हतोड़ी स्त्री. नंदिडी हथोड़ी.

हत्ता पु. (१) बुजो, चंबो, भिति ते हेंयलु कुंगूअ जो बुजो (२) ज़मीन में खुतल सिर या काठ टुकरु-जंहि ते हथु रखी कसिरत कई वेंदी आहे.

हत्ती [सं] पु. (१) हाथी (२) हस्त नखत्रु (३) रुखु (शतिरंजि में). हत्ती दारात झुलणे बे हृदि अमीरु थियणु. हत्तीबार पु. हस्त नखत्र जे मीहं में थियलु फसुलु. हत्तीण स्त्री हाथिणि.

हत्या, हत्या [सं] स्त्री. हत्या, हचा, खूनु. हत्यारा वि. हचारो, खूनी, कातिलु.

हत्याण न. मादी जानिवर जी संजोगु ते दिलि थियणु.

हत्यार [सं.हिं] न. (१) हथियारु, शस्त्रु (२) ओज़ारु (३) आलत.

हद [अ] हद. डिसो 'हद'.

हदरणे अ.क्रि. (१) धुडणु, धुडी वजणु (२) कंबणु, डकी वजणु. हदरा पु. धिको, सदिमो, दको.

हदाल-ळ वि. वडो, शाही, तमामु वडो.

हदेरा वि. किनो, गदिलो, हंगिणो.

हद [अ] स्त्री. हद, सीमा, मर्यादा, अन्तु. हदपार वि.

जिलावतनु, जिलावतनु, नेकाली मिलियलु. हदपारी स्त्री. जिलावतिनी, नेकाली, तडे कदणु.

हनन [सं] न. कतलु, खूनु, खातिमो. हननीय वि. कतलु करण जोगो.

हनु, हनुबटी स्त्री. खाडी. हनुग्रह-स्तंभ पु. डंदण (पवणु).

हनुमंत-मान [सं] पु. हनूमानु.

हपका पु. (१) पाणीअ जो जोरदार छंडो-चोट (२) धिको, दको.

हपशी, हबशी [अ] पु. हब्शी. हपशाण, हपसाण, हबशाण न. हबशु, अड्बीसीनिया.

हपाप [सं] पु. (१) गारियूं गंद, गुथा लफ्जु (२) जुल्मु, तकिलीफूं. हपापी स्त्री. दहशत, डरु, भज, फड्फोट.

हपाप स्त्री. हबछ, लालचि. हपापणे स.क्रि. (१) हबछ-लालचि करणु (२) बे स्रुबुरु थियणु.

हपीस [इं] न. आफिसि, (इं) 'ऑफिस'.

हपूस पु. आपूसी (अंबु).

हप्ता [फा] पु. (१) हप्तो, सत डीहें (२) किस्त. हप्तेबंदी स्त्री. किस्तुनि में पैसा डियणु.

हबक स्त्री. (१) नुक्सान वारो धंधो-वापारु (२) नुक्सानु, टोटो, घाटो (३) विधुनु, खंडकु, रुकावट (४) धकु, ठिक, सोबो. हबकणे अ.क्रि. (१) सुदिमो पहुचणु-रसणु (२) छिक अचणु (३) फह थी करणु. स.क्रि. (१) जोर सां लोडाइणु या छिकणु (२) गजगोइ करणु (३) धिको डियणु. हबका पु. (१) छिक, धिको (२) घाटो, नुक्सानु, टोटो (३) सोबो.

हंबरणे (१) रंभणु, ठिकणु (२) फूकूं डियणु. हंबरडा पु. (१) रंभ (गांडू जी), ठिक (२) दांहं, दांहं करणु, बाकारणु.

हबेलंडी स्त्री. हैबरि, टाकाडो, फड्फोटि, फज़ीहत, मोंझारो, मतिथूं मुंझणु.

हम [फा.अ] वि. हम, सभु. हमखास क्रि.वि. (१) सभिनी जे सामुहूं (२) पक, जूरु. हमचौरस वि. हमचौरस.

हमरंग वि. हम रंगु, सागिए रंग जो. हमरस्ता पु. वडो

रस्तो, राजमार्गु. हमराह वि. हमराहु.

हमनगोळा पु. डिंगो फिडो गोड्हो-दिगु.

हमरीतुमरी स्त्री. तूं छा तूं छा, टंटो, झगिडो, तूं तूं मां मां.

हमशा, हमशाधुमशा पु. हंबसु, हंबोछी, खेचलि, मस्ती, शोरु, शेडो.

हमशाई [फा] स्त्री. पाडो. हमशाईदार वि. पाडेसिरी.

हमाणी, हमीण स्त्री. हमियाणी, पैसा रखण लाड् डिधी ऐं सन्दिडी थेल्ही.

हमाम [फा] पु. हमामु. हमामदस्ता पु. हमामु दस्तो.

हमामखाना [फा] पु. हमामु, सनानघरु.

हमाल [अ] पु. हमालु, कूली, मजूर. हमाली स्त्री. हमाली, मजूरी.

हमी [अ] स्त्री. हमी, ज़िमो, पक, खातिरी. हमीदार वि. ज़ामिनु, ज़िमेदार.

हमीधुमीचा वि. डेखाइतो, दीदारी, डेखि वेखियो, भड्काई.

हय [सं] पु. घोडो.

हय [सं] क्रि.वि. हिते.

हयगय-यी स्त्री. (१) लापरिवाही, ध्यानु न डियणु (२) आनाकानी.

हयवान [अ] पु. हैवानु, पसूं.

हयात-ती [अ] स्त्री. हयाती, ज़िदगी, उमिरि.

हर [सं] पु. शंकरु.

हर वि. सख्तु, डाढो.

हर [फा] वि. हर, हरहिकु. हरएक वि. हरहिकु, हरको.

हरकसबी-हुन्नरी वि. हर कला में माहिर, हर कमु करे

सधंदु. हरकामी वि. (१) सभेई कम कंदु (२)

सभिनी में कमु ईदड़ (शैड्). हरकोणी वि. हरको,

जेको तेको. हरघडी क्रि.वि. हर घड़ीअ, सदाई, हरहर.

हरजिन्नस पु. हर किस्म जो मालु. हरतन्हा स्त्री. हर

तरह. हरदम क्रि.वि. हरदमु. हरदमख्याली पु.

अटिकलूं, हिकमत, रिथा, रिथाऊं, चतुराई, उपाअ.

वाहूं. वि. हिकमती, अटिकली. हरप्रयल पु. हर

कोशशि. हरबहाणा, -बयाज पु. हर बहानो-ढोंगु-

मिखिर. हरहमेशा क्रि.वि. सदाई, हमेशह.

हर [सं] वि. (१) चोराईदडु, खणी वेंदडु, भजाए वेंदडु (२)

अणपूर जो छेदु. हरक पु. चोरु. वि. चोराईदडु,
खणी-भजाए वैदडु.

हरक न. हरखु (कपिडो).

हरकणे अ.क्रि. (१) हरखणु, हिरखणु (२) खुशि थियणु.

हरकत [अ] स्त्री. (१) हरकत, रंडक, रोक (२) अतिराजु
(३) अजोगो कमु (४) देरि (५) विरोधु. हरकत घेणे
हुजत उधारणु, अतिराजु वठणु.

हरकारा पु. दूतु, जासूसु.

हरकी स्त्री. गुमु थियलु शैड लभे डींदडु जो इन्धामु.

हरख [सं] पु. हरखु, हिरखु, खुशी, आनंदु. हरखणे अ.क्रि.
हरखणु, खुशि थियणु.

हरण [सं] पु.न. हरणु. हरणकाळजी स्त्री. तमामु घणी
चिन्ता-फिकिरु. हरणवीत, -वेण न.पु. सवलो वियमु.
हरणाळे न. हरण जी खल. हरणाचे काळीज न. डपु,
भउ. हरणी-हारेणी स्त्री. हरिणी.

हरण [सं] न. (१) खणी वणणु, जोरीअ खणी या भजाए
वणणु (२) नासु करणु, गाडुबु करणु. हरणकिया स्त्री.
तच्छीफ.

हरणे [सं] स.क्रि. (१) हरणु, जोरीअ खसणु-फुरणु, भजाए
वणणु (२) दूरि करणु, खतमु करणु. अ.क्रि. (१)
हाराडणु (रांदि वगेरह में) (२) विनाडणु (३) अजायो
वणणु. हरतलेपण न. ऊणाई, अण हूंदि, अभाउ.

हरताळ स्त्री. हरतालु (पीलो जहरी पदार्थ), (इं) 'यलो
अरसेनिक'.

हरताळ पु. हडताल, (इं) 'स्ट्राईक'. हरताळ पाडणे हडिताल
कराडणु. हरताळ फासणे (१) रदि करणु, रदि
ठहराडणु (२) वचन जी भविकिडी करणु.

हरताळ, हरताळिका [सं] स्त्री. बडे महीने जे टीं तारीख डींहुं
सुहागिणियुनि जो पार्वतीअ जी पूजा करणु.

हरदास, हरिदास [सं] पु. (१) कथा-कीर्तनु कंदडु (२)
ईश्वर जो दासु.

हरदू [फा] वि. हरदो, हरदोई, बई, बिन्ही धुरियुनि जा.

हरद्व [सं] न. (१) मत्तिलबु, इरादो (२) मन जो लाडो (३)
मन्शा.

हरप, हरफ, हर्फ [अ] पु. हर्फु, अखरु, वर्णु.

हरपणे अ.क्रि. गुमु थियणु, वणणु, खतमु थियणु. स.क्रि. गुमु
करणु, विनाडणु.

हरबरा, हरभरा पु. चणो. हरभन्याच्या झाडावर चढविणे इव
खां वधीक खुशामद करे कंहीं खे राजी करणु.

हरमळ वि. बेताबु, बेचैनु, सुख फिटो, बेआरामु.

हरमळणे अ.क्रि. तडफणु.

हरमळणे अ.क्रि. सुवाणप-वाकुफियत थियणु.

हरवणे अ.क्रि. गुमु थियणु, विनाडणु. स.क्रि. (१) गुमु करणु,
विनाडणु (२) शिकस्त डियणु.

हर! हर! [सं] उद्गा. शिव! शिव! अफसोसु थियण करे
वातमां निकिरंदडु लफजु-सतितामु! हर हर महादेव!
उद्गा. (१) लडाई करण वक्ति हमिलो करण वक्ति
मरहटनि जो न्जरो (२) नासता, बर्बादी, पाड पटणु.

हरळ-ळी [सं] स्त्री. साए गाह जो किस्मु, छबुर.

हरळ वि. छिडो, ढिलो, डार-चीर पियलु.

हरळी स्त्री. (१) (जोर सां कयलु) सडु, हाकारो, पुकार (२)
रडोरडि, बाकार, वाडवेला.

हराम [अ] वि. हरामु. हरामखोर वि. हरामखोर.
हरामजादगी स्त्री. हरामजादगी, हरामजादाई.
हरामजादी स्त्री. हरामजादी. हरामी वि. हरामी.

हराब [सं] पु. नुक्सानु, हागी.

हरास पु. नीलामु.

हरि, हरी [सं] पु. (१) विष्णु, कृष्ण (२) बांदरु (३) शींहुं.

हरिखग पु. विष्णूज जो वाहनु गरुडु. हरिगण पु.

बांदरनि जी सेना. हरिजन पु. हरीजन, अगे अछतु

मगियो वैदडु शख्सु या ज्ञाति. हरिदास वि.पु. हरीअ

जो दासु-भगतु. हरिपद न. सिज जो मेख रासि में

घिडणु. हरिभक्त वि. (१) विष्णूज जो भगतु-दासु

(२) पको नास्तिकु या पाखंडी (३) अधचरियो.

हरिभक्तपरायण वि. ईश्वर जे भगतु-सन्तु. हरीचा

लाल पु. (१) भगवान जो प्यारो-शख्सु (२) रंगीलो

शख्सु.

हरिक अम्ल न. (इं) 'क्लोरिक अड्सिड'.

हरिक, हरीक-ख [सं] पु. हरखु, हिरखु, खुशी, आनंदु.

हरिण [सं] पु. हरणु. हरिणी स्त्री. हरिणी.

हरित [सं] वि. साजो.

हरितणे स.क्रि. फुरणु, खसणु, गुमु करणु, दूरि करणु. हरिता,

हर्ता वि. खसींदडु, फुरींदडु, दूरि कंदडु.

हरिद्र [सं] न. इरावो, मन्शा, मल्लिबु, मक्सुदु, अंदरु.

हरिद्रा [सं] स्त्री. हैड.

हरिन्मणी [सं] पु. पनो, जुमुरुदु (साए रंग जो मणी).

हरिपी-प्या वि. जानबाजु, साहसी.

हरी [सं] स्त्री. हारु, क्तार.

हरी [सं] स्त्री. हार, शिकस्त.

हरीप-फ [फा] वि.पु. (१) हरीफु (२) दुश्मनु (३) धूर्त,
चालाकु (४) बराबरि, मट्ट.

हरीपी-फी स्त्री. (१) दुश्मनी (२) हिमथ, साहसु, बहादुरी
(३) चालाकी, चतुराई.

हर्ता वि. (१) फुरींदडु, जोरीअ भजाए वेंदडु (२) दूरि कंदडु.
हर्तृत्त्व न. भजाए वणणु, फुरणु.

हन्याल [सं] पु. नंढिडो साजो नांगु.

हर्ष [सं] पु. हर्षु, हिरषु, खुशी, आनंदु. हर्षमाण वि. खुशि,
खुशीअ में भरियलु, खुशी माणींदडु, गदिगदि. हर्षवायु
पु. बेहदि खुशीअ जो उमंगु. हर्षशोकविरहित वि. सुख
दुख जे भावनाजनि खां छुटलु-भक्ति थियलु. डिसो
'स्थितप्रज्ञ'. हर्षक वि. खुशी डींदडु राजी कंदडु. हर्षणे
अ.क्रि. खुशि थियणु, राजी-प्रसनु थियणु. हर्षित वि.
खुशि, प्रसनु.

हल् पु. (१) हर्फु सहीह (२) अद्यु अबरु (मि. विद्युत्,
विद्वान्).

हल [सं] पु. हरु.

हलक, हलाक [अ] वि. हलाकु, हलाखु. हलाकी-खी स्त्री.
हलाकी-खी.

हलकट वि. ओछो, हल्किडो, नीचु, कमीणो, कोझो.

हलकडी स्त्री. नय जो मोती.

हलकल्लोळ पु. रडियूं वाका, वाइवेला, रडोरडि, बाकरकुटो,
शोरु.

हलका-गा [अ] पु. हल्को, पींधे जी डोरि या कडियूं, बती
वगेरह टंगण जो आंकिडो.

हलका [सं.हिं] वि. (१) हल्को (२) नंढो (३) घटि दर्जे

जो, खसीसु (४) माठीणो, कमिजोरु, शको (५)

मअमूली. हलक्या कानाचा वि. हल्किडो, टरिडो.

हलक्या बुध्दीचा वि. कमिअकुलु, मोगो.

हलकारा पु. दूत, जासूस.

हलकावणे अ.क्रि. (१) हल्को थियणु, कमिजोरु थियणु,
गरणु (२) निमाणो थियणु.

हलगरजी-जी [फा] वि. अलगर्जु, अलगर्जियो, लापरिवाहु.

हलगरज स्त्री. अलगरिजाई.

हलगी मालगी स्त्री. आनाकानी, कन लाटार.

हलवा [अ] पु. (१) हल्वो (२) तिरमूरीअ डींहं विराहिणजा
मिठा तिर. डिसो 'तिळगुळ'. हलवाई पु. हलवाई.

हलाल, हल्लाल [अ] वि. इलालु.

हलाकी-खी [अ] स्त्री. हलाकी, हलाखी.

हलालणे अ.क्रि. बेहदि धुडणु.

हलाहल [सं] न. (१) समुद्रमंथन वक्ति समुंड मां निकितलु
भयंकरु जहर (२) सख्खु जहर.

हल्य [सं] वि. हर बाबति, हर जो.

हल्या पु. पाडो.

हल्लर पु. लोली (गीतु).

हल्ला पु. हलां, हमिलो, काह, चड्हाई, जुलिह.

हल्ली क्रि.वि. हाणे, हींअर, अजु काल्ह. हल्लीचा वि.
हाणोको, अजोको.

हवन [सं] पु. हवनु, होमु, अग्नीअ में आहूती विज्ञणु. हवणे
स.क्रि. हवनु करणु, आहूती विज्ञणु. हवनी स्त्री.
हवनुकुंडु.

हवरा वि. हबिछी, लोभी.

हवनदील [फा] वि. घबिरायलु, डिनलु, परेशानु.

हवळा वि. हबिछी, लोभी.

हवळा वि. नाजुकु, कोमलु, नफीसु.

हवा [सं.अ] स्त्री. (१) हवा, वाज (२) आकास जो खालु.

हवादाबमापी पु. हवा मापु, (इं) 'बडरामीटर्'.

हवापालट पु. हवा बदिलाइणु. हवामान न. आबहवा,

मौसम. हवाई वि. हवाई. हवाई छत्री स्त्री. हवाई

छटी, (इं) 'पडराशूट'. हवाई परिवहन न. (इं) 'एअर

लाईन्'. हवाई बंदर न. हवाई बंदरु, (इं) 'एअर

पोर्ट'. हवाई सुंदरी स्त्री. (इं) 'एअर् होस्टेस्'. हवेशीर वि. हवादार.

हवाई स्त्री. हमिलो.

हवाल [फा] पु. हवाल.

हवालदार [फा] पु. हवालदार, हवलदार.

हवालदिल [अ] वि. (१) घबरायलु, डिनलु (२) परेशानु

(३) गमगीनु. हवालदिनी स्त्री. (१) ज़िमो (२)

हिफाजुत (३) मुख्तियारी (४) सौपणु, हवाले करणु.

हवि, हवी [सं] न. हवन में विज्ञान जो पदार्थ, आहूती, बलि.

हवित्री स्त्री. हवनकुंडु. हविण्य न. हवन में विज्ञान

जोगो पदार्थ, आहूती. हविण्यान्न पु. आहूती, हवन में

विज्ञान जू शयूं-चांवर कणिक खीरु गिहु वगेरह.

हवे अ. घुरिजे, खपे.

हवेली [अ] स्त्री. हवेली, वडो घर, महुलु, मंदिर वगेरह.

हव्य [सं] न. (१) हवन में विज्ञान जू शयूं-गीहु चांवर वगेरह

(२) होमु. हव्यबाह पु. अग्नी, बाहि.

हव्यास [अ] पु. (१) हवस (२) हवस, हबछ, लालचि (३)

शौकु (४) उमंगु. हव्याशी-सी वि. हबिछी, लोभी,

शौकीनु.

हशा, हशाम [अ] न. हशामु.

हंशा पु. खिल, टहकिडो, टहकु, टह टह.

हशील [अ] न. (१) हासुलु (२) कीमत, मुल्हु (२)

मतिलबु, इरादो.

हंस [सं] पु. (१) हन्सु, हंजु (पखी) (२) जीवात्मा (३)

परमात्मा (४) विष्णू (५) सूरिजु. हंसगती,

हंसगामिनी वि. हन्स वांगुरु हलंदइ औरत. हंसबुद्धी

स्त्री. तिखी बुद्धी. वि. तेजु फहमु. हंसबाहन पु.

ब्रह्मदेवु. हंसबाहिनी स्त्री. सरस्वती. हंसक्षीरन्याय-

विवेक पु. पाणी गडियल खीर मां हंसु सिर्फु खीर कडी

पिअंदो आहे. तहिडीअ तरइ कहिं गाल्हि या कम जे

ओणायुनि-ऐबनि डांहं ध्यानु न डीदे चडायूं या गुण

ग्रहणु करणु.

हंसडणे स.क्रि. (१) जोर सां छिक डियणु (२) छछिरी

लाहिणु (३) वात मां कढणु (गारियूं).

हंसणे [सं] स.क्रि. (१) खिलणु, मुश्कणु (२) मज़ाक करणु

(३) ठोली करणु, बिए ते खिलणु. हासत कर्म करावे

भोगावे रडत ते चि परिणामी जो हथु करे सो हथु

पाए; करंद पसंद, डियंद लहंद. हसता नाही पोसता

नाही निघणको, बेहदि गरीबु. हसतमुख वि. खिलमुख,

खलीकु. हसत शिंदळ वि. (१) खिलिणो, जोर सां

टहक डियण जी आदत वारो (२) नखिरेलो-ली (३)

खिलाईदे ठगींदडु शखु. हसता वि. (१) खिलिणो

(२) शौकीनु. हसरा वि. खिलिणो, खिलमुख.

हसाबाजी स्त्री. (१) खिल खुशी (२) मज़ाक, ठोली,

मस्खिरी.

हसंती [सं] स्त्री. सिगिरी.

हसळी [हिं] स्त्री. हस्ली, कंढिलो (बार जे गिचीअ जो

गुहु).

हस्त [सं] पु. (१) हथु (२) हाथीअ जी सूंडि (३) तेरहों

नखनु. हस्तक पु. (१) हथु (२) हथ हेठां कमु कंदडु

(३) एजंटु, छाडितू (४) दलालु, गुमाश्तो. हस्तकला

स्त्री. हथ जी कला या हुनर. हस्तकौशल्य न. हथ जी

कारीगरी-चालाकी. हस्तगत वि. हथि आयलु,

मिलियलु. हस्तगुण पु. हथ जो गुण, नसीबु. हस्तपत्रक

न. हथ में डियण जो इस्तहारी पनो, (इं)

'हइंडबिल'. हस्तपरीक्षा स्त्री. हथु डिसणु. हस्तमैथुन

न. हथरसु, मुश्तजनी. हस्तालाघव न. चलटु, चल्तो,

हथ जी चालाकी. हस्तलिखित वि. दस्तिखतु.

हस्तलेखन न. लिखिणी, अखर. हस्तव्यवसाय पु. हथ

सां करण जो धंधो. हस्तसंकोच पु. कंजूसाई,

कंजूसाइप. हस्तक्षेप पु. दस्तअंदाजी. हस्तांतरण न.

हथ बदल, बिए जे हथ में डियणु. हस्ताक्षर न. (१)

लिखिणी (२) सहीह, दस्तखत (३) अखर. हस्ते

क्रि.वि. (१) हथ सां (२) मअरिफ्त, तर्फा, हथां.

हस्तोदक न. हथ में खणण जो पाणी. हस्त्य वि. हथ

जो, हथ बाबति.

हस्ती [सं] पु. हाथी. हस्तिदंत न. हाथीअ जो डंडु, आंजु.

हस्तीदंती वि. आज जो. हस्तिदंतीकला-काम न. आज

जे कला जो कमु, (इं) 'आइवरी वर्क'. हस्तिनी स्त्री.

हाथिणि.

हस्व [अ] क्रि.वि. हस्वि, मूजिवि.

हळ स्त्री. लुक, कोसो वाज.

हळ [सं] पु. हर.

हळकुंड न. डिसो 'हळद'.

हळजणे स.क्रि. वियामणु, वियमु करणु.

हळद [सं] स्त्री. हैड. हळद लागणे (१) शादी थियणु (२) अधु वघणु (३) मिलणु डुखियो थियणु, डुकरु थियणु. अर्ध्या हळकुंडाने पिवळे होणे कूप लघी हैड गुडी चे आळं बि पसारी. हळकुंड न. हैड गुडी, हैड जी पाड. हळदकुंकू, हळदीकुंकू न. चेट वारे महीने में या नवरात्र में सुहागिणियुनि जो हिक बिण् खे हैड कुंगू वगेरह डियणु. हळदिवा-दुवा वि. हैडाओं, हैडो.

हळदा पु. पियाकु (पखी).

हळबट वि. (१) जल्दी तयार थींदंडु (फसलु) (२) नाजुकु (३) जजूबाती. हळबा वि. (१) जल्दु तयार थींदंडु अनाजु (२) जजूबाती, कोमल दिलि वारो.

हळवार, हळुवार वि. (१) नाजुकु, कोमलु (२) हल्को (३) कीमती (४) जजूबाती.

हळस, हळीस [सं] पु.न. हर जो हथियो.

हळहळ [सं] स्त्री. (१) चोरा खोरा, आंधिमांधि, बेचैनी (२) अफसोसु, दुखु (३) चिन्ता, ओनो (४) हसरति. हळहळणे अ.क्रि. (१) अफसोसु थियणु (२) आंधिमांधि या चोरा खोरा थियणु.

हळाखळ स्त्री. (१) बेचैनी (२) पिट.

हळाहळ [सं] न. हलाहलु जहर.

हळु, हळू [सं] वि. हल्को. हळु, हळू, हळूहळू क्रि.वि. हौरै हौरै, होरियां, धीरेधीरे. हळूच क्रि.वि. हौरै, आहिस्ते.

हळुबारपणे क्रि.वि. हौरै, होरियां.

हळछा पु. हिक किस्म जो तओ.

हा पु. सर्वनाम. (१) जमीरु-ही, हीउ (२) खुदि, पाण.

हा उद्गा. (१) हा, इसो (२) हाइ हाइ. हहाकार पु. हाहाकार, रोदनु राडो.

हा क्रि.वि. आहे.

हां उद्गा. (१) हा, हाओ (२) ठीकु (३) हां हां, खबरदार! (४) बीहु, इणं न करि, धीरे!

हाईस येणे थकियणु, शिशिरु थियणु, हिमथ हारणु.

हाउली, हाउली [सं] स्त्री. सामूहं.

हाऊ पु. हाऊ.

हाक [हिं] स्त्री. (१) सडु, हकल, पुकार (२) रडि, वाको (३) रडियूंवाका, गोडु (४) हुलु, बदिनामी. हाक देणे (१) सडु करणु (२) सड ते डोडी अचणु. हाक मारणे जोर सां सडु करणु, हकल करणु, हंगारणु. हाकबोंब स्त्री. रडियूं वाका, शोर, गुलगुलो. हाकटणे स.क्रि. (१) जोर सां सडु करणु, हकल करणु (२) पड्हो डियणु, डंदोरो पिटाडणु. हाकणे स.क्रि. (१) हकिलणु, हकिले-काहे वजणु (२) गिहिलणु.

हाकरणे, हाकारणे [हिं] स.क्रि. (१) हाकारणु, जहाजु-वेडो हलाडणु (२) कंहिं कम लाइ नौकरु-दूतु डोडाडणु. हाकविणे स.क्रि. हंगारणु, सडु करणु.

हाका पु. शिकारु उथारण लाइ कयलु शोर. हाका मारणे हंगारणु, जोर सां सडु करणु. हाकाक, हाकाहाक स्त्री. रडियूं वाका, गोडु शोर, सड. हाकाटी सी. (१) रडियूं वाका (२) शिकाइत जो शोर, हुलु (३) बदिनामी (४) सड (५) हांक. हाकारा पु. (१) हंग, सड (२) डंदोरो (३) शोर. हाकलणे स.क्रि. हकालणु, तडणु.

हाकम, हाकिम [अ] पु. हाकिमु.

हाकीम [अ] पु. हकीमु.

हाज, हज [अ] स्त्री. हजु.

हाजिरी [फा] स्त्री. हाजुरी. हाजीर वि. हाजुरु. हाजीरजबाब वि. हाजुरु जवाबु. हाजीरजामिनकी स्त्री. हाजुरु जामिनी. हाजीरजामीन पु. हाजुरु जामिनु, जामिनु.

हांजी, हांजी स्त्री. खुशामद, चापिलूसी.

हाट [सं] पु. हट, बाजारि, मंडी. हाटबट पु. स्त्री. बाजारि.

हाटक [सं] न. सोनु. हाटक रस पु. सोनिहरी मसु.

हाटील वि. हठी, ज़िदी, होडु, लापरिवाहु.

हॉटेल [इं] न. होटल.

हाड [सं.हिं] न. (१) हडु, हडो (२) शरीर जी बनावत, डीलु (३) उत्पती, असलूकी ज़ाति, नसुलु. हाडांची काडे करणे हडु गसाडणु, कंहिं कम लाइ हडु सुकाडणु. हाडी खिलणे हडि पवणु. हाडी लागणे हडु कुरिकणु.

हाडे उपजविणे-भाजणे-शेकणे जीअं तीअं शादी कराइणु. हाडे घुसळणे-खिळखिळी करणे हडगुड भवणु. हाडाचा वि. बुनियादी, असुल खां, सुभाअं जो. हाडाचा खंबीर-कणखर वि. हडडोखी, हड भगलु, मज्जिबूत, जांठो. हाडकपाळ्या वि. निभागो. हाडकी स्त्री. हडी. हाडकुळा वि. डुबिरो, हडियूं निकितलु, सन्दिडो. हाडवैर न. झूनो वेर, जानी दुश्मनी, बुगुजु. हाडवैरी वि. जानी दुश्मनु. हाडहाड, हाडोहाड क्रि.वि. हड हड में. हाडळा वि. डुबिरो. हाडांचा पंजर-सापळा पु. हडनि जो पिविरो. हाडीमांसी वि. संघ संघ में. हाडूक स्त्री.न. हडी, हडीअं टुकरु. हाड्या पु. (१) कांउ (२) बैल गाडी जी पावारी जमीन ते रखण वक्ति हेळ आड लाड रखण जो काठ टुकरु. हाड्याव्रण पु. हडे ताई थियलु जखमु-फुरिडी.

हाडळ स्त्री. डाइणि. हिसो 'हडळ'.

हांडोरिया वि. इयाणो, अयाणो, जाहिलु, अनाडी.

हाण [सं] स्त्री. (१) हावी, नुक्सानु (२) धकु, ईजाउ, चोट.

हाणणे [सं] स.क्रि. (१) हणणु, मारणु, धकु हणणु (२) हकालणु. हाणून पाडणे मन्सूबो पूरो न थियणु डियणु, कम ते पाणी फेरणु. हाणाभारी स्त्री. मारामारी, मारकुट. हाणी स्त्री. हावी, नुक्सानु.

हात [सं.हिं] पु. (१) हथु (२) बांहें (३) तर्फु, पासो (४) मददगार (५) हिसो (६) अधिकार (७) चाबी (८) रांदि जो वारो (९) ठैशो, धकु (१०) हथ जी खेड-कारीगरी. हात आखडणे हथु सलणु, डियणु घटि करणु-बंदि करणु. हात उगारणे हथु खणणु (मारण लाड). हात ओवाळणे ओछाडप डेखारणु. हात करणे हथें पवणु, विडहणु. हातखंडा असणे कंहिं कम में माहिरु हुअणु. हात गहाण ठेवणे कम में हथु न विज्ञणु. हात घालणे (१) हथु विज्ञणु (२) दस्त अंदाजी करणु. हात चालविणे हथु हलाइणु. हात चेपणे-दाबणे रिश्वत डियणु. हात चोळणे हथ हणणु, हथ महिटणु, पछिताइणु. हात जोडणे (१) हथ जोडणु (२) नमस्कार करणु. हात झाडणे (१) हथ छंडणु, हथु कडाइणु, हथु कडणु (२) धिकारणु. हात टाकणे

मारणु. हात टेकणे (१) हथ हेठि करणु, आण मवणु (२) बाजि अचणु (३) थकिजणु. हात दाखविणे (१) हथु डेखारणु (२) मार डियणु. हात देणे हथु डियणु, मदद करणु. हात धरणे (१) हथु पकिडणु, बराबरी करणु (२) बीहारणु, रोकणु. हात धरून जाणे औरत जो मर्द सां गडु भजी वणणु. हात धुणे हथु कडणु, पाणु छडाइणु. हात धुवून पाठीमागे लागणे हथ धोई पुठियां लगणु. हात पसरणे हथु टंगणु, बीख धुरणु. हातपाय गाळणे हथ पेर थधा थियणु, हिमथ हारणु. हातपाय हालविणे कोशशि करणु, कम करणु. हात पोचणे पाणु खे धनभागु समुझणु. हात फिरविणे हथु फेरणु. हातभार लावणे हथु विज्ञाइणु, मदद करणु. हात मारणे (१) हथ हणणु (तरण वक्ति) (२) हनुछ विचां खाइणु (३) फडाइणु. हातमिळवणी करणे (१) हथु मिलाइणु (२) पाणु में मिली मन्सूबो ठाहिणु, बुधी करणु, अंदरूनी मिलति करणु. हात लागणे हथु लगणु. हात लावणे हथु विज्ञाइणु, मदद करणु. हात सैल सोडणे वडीअं दिलि वारो थियणु. हात हलवीत येणे हथ लोडींदो वापसि अचणु, कम पूरो न करणु. हाताची पाची बोटें सारबी नसतात पंजई आडुरियूं बराबरि न आहिनि, आडुरि आडुरि जो संघो आहे. हातचे सोडून पळत्यामागे लगू नये अघ खे छडे जो सजे पुठियां डोडे, तंहिंजो अघु बि वजे. हातावर तुरी देणे हथनि मां खिसिकी वणणु, अखियुनि में सुरमो पाए वणणु, भजी वणणु. हातवारे करणे हथ सां इशारा करणु. हाती कंकण बांधणे कंहिं कम लाड प्रतिग्या करणु-संधिरो बुधणु. हाती धरणे हथ में करणु. हातीपायी येणे हथ पेर दरा थियणु, सुस्तु थियणु. हातीपायी उतरणे-सुटणे सुख सां वियमु करणु. हात इंद न. खेखिडा पकिडण जो जारु. हातउचल स्त्री. (१) खणति, पेडीअं तां थोरा थोरा पैसा करे वठणु (२) मूर, पूंजी. हातकडी स्त्री. हथकडी, हथकडोल. हातकाम न. हथ जो कम. हातकचाटी, कैची स्त्री. भाकुरु. हातखंडा वि. माहिरु, काबिलु. हातखर्च पु. हथ खर्चु. हातखुरपा पु. रंबो. हातखुरपा पु. हथ सां ई

खोटे खाइण जहिइं कचिइं नारेलु. हातखेबा-व्या पु. मददगार. हातगाडी स्त्री. हथ गाडी. हातगुण पु. (१) हथ शफा (२) नसीबु. हातघाई स्त्री. तकड़ि. हातचलाखी स्त्री. हथ जी चालाकी-करामत-सफाई, हथ नटु, फेराटी, चलटु. हातचाळा पु. (१) हथ जी सुरसुरि (२) हथ चुरांदि. हातचे हाती, हातोहाती क्रि.वि. हथों हथि, सटि. हातचा वि. (१) हथ में, वस में (२) पंढिजे हथ जी कमाई (३) मथे खंयलु अंगु (हिसाब में). हातजुळणी स्त्री. हथियालो. हातदाबी स्त्री. रिश्वत. हातपाय पु.ब.व. हथ पेर. हातपुसणे न. रूमालु, अंगोछो. हातफळी, हातोफळी क्रि.वि. हथोंहथि. हातबळ न. हथ जी ताकत. हातबेडी स्त्री. हथकडी. हातभट्टी स्त्री. देसी दारुं. हातभार पु. मदद, सहाइता. हातमाग पु. आडाणो, (इं) 'हइंलूम'. हातमोजा पु. (हथ जो) दस्तानो, (इं) 'हइंङ ग्लोव'. हातरबी स्त्री. मांघाणी. हातरहाट पु. हथ जो रहटु (पाणी छिकण लाइ). हातवटी, हातोटी स्त्री. हथ जी खेड, आरु, रम्ज. हातवडा, हातोडा पु. हथोडो, मुतिरुको. हातवडी, हातोडी स्त्री. हथोडी. हातवणी न. हथ धोतलु पाणी. हातबारे पु. हथनि जी चुरिपुरि-इशारा वगेरह. हातशेवई स्त्री. हथ सां कयल सेऊं-सयूं. हातसर न. हथ गजरी, बांहे जो जेवर. हातसुटी स्त्री. उदारता. हातसूत न. हथ जो कतियलु सुटु. हातसोच्या, -सुरा-न्या पु. खीचा वगेरह करण जो सांचो. हातचा वि. (१) हथ जो (२) हथ में, वस में (३) जल्दी हथि ईदडु-मिलंदडु (४) मथे खंयलु अंगु, मथे हलियलु अंगु (हिसाब में). हातचा घेणे लाहे डियणु (हिसाब में). हातळ, हाताळ वि. चोरु, फोरु. हातळणे, हाताळणे स.क्रि. (१) खसणु, फुरणु (२) हलाइणु, हथु रखणु. हातळी, हाताळे स्त्री.न. हथेली, खरखिरो, घोडे खे साफु करण जो बशु. हाताखालचा वि. (१) जेरिदस्तु, हथ हेठां कमु कंदडु, मददगार (२) हथ में, वस में. हाताखाली क्रि.वि. हथ हेठि, जेरि दस्तु, वस में. हाताचा वि. हथरादू. हाताचा जड-थंड वि. कंजूस. हाताजोगता वि. हथ में मापण

जेतिरो, हथु पडुचण जेडो. हाता निराळा-बेगळा वि. पूरो कयलु, रासि कयलु, सिधि कयलु. हाताची बट्टा स्त्री. हथ जी मसखिरी-मस्ती. हाताफळी स्त्री. मारामारी, हथें पवणु. हाताळ वि. हथ छोडो, उचको. हातिणे स.क्रि. मारणु. हातीबा पु. बुकु. हातोटी स्त्री. हथ जी खेड, नाटु, रम्ज. हातोसा पु. मदद, सहाइता, हथु विसाइणु. हातोहात-ती क्रि.वि. हथों हथि, डिसंदे डिसंदे, सटि. हातोळी स्त्री. शादी. हात्या पु. (१) हथियडु (२) रहट जो हथियो (३) हथेली, खरखिरो (घोडे लाइ) (४) हथियो, मुठि (५) हथो. हातणी-नी [सं] स्त्री. (१) हथेली, (घोडे खे साफु करण लाइ) खरखिरो (२) बूहारो. हादरणे अ.क्रि. धुडणु, कंबणु. हादरा पु. धोडो, लोडो, दको. हांदा पु. हिक बिणु खे मदद करण जी हारियुनि जी रीति. हांदुळणे [सं] स.क्रि. लोडणु, लोडा डियणु. हादोशी स्त्री. हबछ, लालचि. हानि-नी, हान-ण [सं] स्त्री. (१) हाजी, नुक्सानु, टोटो (२) धकु, जोखो, नासु. हांपा [हिं] पु. हुफ, सहकी, हुलो. हापूस पु. आपूसी (अंडु). हाफीज [फा] पु. हाफिज. हाबका पु. लोडो, धुडिको, सोडो. डिसो 'हबका'. हाय [अ] स्त्री. हयाती, जिंदगी, ज़मिरि. हाय [हिं] उद्गा. हाइ हाइ! हाय खाणे-घेणे (१) डकणु, हिमथ हारणु (२) अफसोसु करणु. हाय पत्करणे-मोकलणे हथ हणणु, पछिताइणु. हाय सोडणे थधो साहु खणणु. हायसे बाटणे साह में साहु पवणु, दिलि जाइ थियणु. हायदोस-दुल्ला पु. हइदूस, खडचूंवाका, शोर. हायकोर्ट [इं] न. हाइकोर्टि. हायड्रोजन [इं] पु. हाइड्रोजन (गइस). हायब्रीड [इं] वि. बिसरु, गाडोडु. डिसो 'संकरित'. हायन [सं] न. सालु, बरह्यु. हार [सं] पु. हार, माल्हा. स्त्री. कतार, सिफ. हार [सं] स्त्री. (१) हार, शिकस्त (२) नुक्सानु, खोटि,

टोटो. पु. (१) लुटि, फुरि, खणी भजी वगणु, भजाए वगणु (२) छेदु. हार खाणे हाराइणु. हारक वि. (१) फुरींदडु, भजाए वेंदडु, खण वेंदडु (२) दूरि कंदडु. हारजीत स्त्री. हार जीत. हारणे स.क्रि. (१) हाराइणु (२) खटणु. हारक वि. मोहिणो, सुहिणो. हार्य वि. चोराइण-फुरण जहिडो.

हारा पु. वडो टोकिरो.

हारिद्र [सं] वि. हैडो, हैडाओं, पीलो.

हारी स्त्री. कतार. क्रि.वि. (१) डाहुं, पासे (२) भरिसां.

हारोहार क्रि.वि. (१) कतार में (२) हिक बिण् पुठियां, सांदिहि.-

हार्द, हार्द [सं] न. (१) मन जी गाल्हि, ख्यालु, नियत (२) इरादो, मन्शा, मस्सदु. वि. मन जो.

हाल [अ] पु. उकूबत, जुठि, बुरी हालति, तकिलीफ. हाल अपेष्टा स्त्री. डुख, जुठि, मुसीबत, उकूबत.

हाल स्त्री. (१) निश्चो, हटु, ज़िदु (२) शर्त, चटाभेटी.

हाल [अ] वि. हालु, हाणोको. क्रि.वि. (१) हाली, हिन वक्ति, हीअर, हाणे (२) सदाई, हमेशह. हालहवाल स्त्री. हालु अहवालु, हकीकत.

हालणे [हिं] अ.क्रि. धुडणु, लुडणु, कंबणु, उलिडणु (डंडु). हालबून सोडणे धोडाइणु, दिलियूं धोडाइणु, गहिरो असुर करणु. हालचाल स्त्री. (१) हलण-चलण जी क्रिया, हरकत, चुरिपुरि (२) तहरकु. हालता नारळ पु. पाणीअ वारो नारेलु. हालबोंदरा-बोंद्रा वि. (१) गदिलो, किनो (२) छसो, मूर्खु (३) चरबटु (४) नालाडकु (५) नामर्दु. हालविणे स.क्रि. धोडणु, धोडाइणु, लोडाइणु, धूंधाइणु.

हालत [अ] स्त्री. हालति.

हालाहल पु. हलाहलु जहर.

हालिक [सं] वि. हर बाबति.

हाब पु. माखीअ जो मानारो.

हाब [सं] पु. हाउ, नाजु नखिरो, हारु सींगारु, प्रेमकला.

हाबभाव पु. हाउ भाउ, नखिरा, सरीर जी नाटकी हलति.

हाब [अ] स्त्री. (१) तेजु चाहिना, अबिलाखा (२) हबछ

(३) लोभु, लालचि (४) हिमथ, दमु (५) तेजु (६) हवस. हाव करणे बासाइणु. हावभरी वि. (१) लोभवारी, हवस वारी (२) बे हदि उत्साही. हाबर, हाबरट वि. (१) बे हदि लोभी, हबिछी, लालिची (२) बे सबुरु, उतावलो (३) बुख्यतु. हावरेपणा पु. हबछ.

हावभाव [सं] पु.ब.व. हाउ भाउ, भावनाऊं जाहिर कंदडु अभिनउ, सरीर जी नाटकी हलति, नखिरा, हथनि जा इशारा वगेरह.

हाशील [अ.फा] न. (१) हासुलाति (२) अहमियत, सारु, मतिलबु (३) फाडु.

हास [सं] पु. खिल, मुश्क, खिलणु. हासणे अ.क्रि. खिलणु. डिसो 'हसणे'. हास्य न. (१) खिल, टहकु, मुश्क (२) चर्चो, मज़ाक, मस्खिरी, मौज. हास्यकारक वि. खिल पैदा कंदडु, खिलाईदडु, मज़ाकी. हास्यास्पद वि. खिलाइतो, खिल जोगो, मज़ाक जहिडो.

हासडणे अ.स.क्रि. डिसो 'हसडणे'.

हा हा! उद्गा. हाइ हाइ, अरे रे! हाहाकार, हाहाकार पु.

(१) हाहाकार, रोदनु राडो (२) अणाठ, तंगी, डुकर.

हां हां! उद्गो. हां हां!, तरसु, खबरदार! हां हां म्हणता क्रि.वि. हथों हथि, खन पल में, डिसंदे डिसंदे.

हाळ स्त्री. (१) टोकिरी, टोकिरो (२) फेरी (करणु), फेरीअ जो मालु.

हाळ पु. (१) जानिवरनि लाइ पणी पिअण जो हौदु (२) वडी चुल्हि, चुल्हो (३) झरिणो.

हाळी स्त्री. हकल, सडु.

हाळीब न. आहिर्यो (वणु).

हि, ही [सं] अ. वि.

हिकणे स.क्रि. संभोगु करणु.

हिकमत [अ] स्त्री. (१) हिकमत, अटिकल (२) सियाणप, चतुराई. हिकमती वि. हिकमती, अटिकली, सियाणो.

हिकाती [अ] स्त्री. कूडो सबबु, बहानो.

हिकायत [सं] स्त्री. हिकायत, हिकाइत, कहाणी, आखाणी, गाल्हि.

हिंकृण्वती स्त्री. डुकर, गरीबी.

हिक्का [सं] स्त्री. हिडिकी.

हिंग [सं] पु. हिङ्ग. हिंग लाबून विचारणे-मानणे कंहिं खे
अहमियत न डियणु, खसीसु लेखणु. हिंगडा पु.
हल्की-खराबु हिङ्ग. हिंगु पु. हिङ्गु ऐं हिङ्गु जो वणु.

हिंगण-णी [सं] स्त्री. हिङ्गु वणु.

हिंगारी स्त्री. रबीअ जो फुसलु.

हिंगुळ-गूळ, हिंगोळ-हिंगळूक [सं] पु. हिंगिलू, शिंगिरिफु,
पारे ऐं गंदिरफ जी मिलावत, (इं) 'मक्पूरिक
सल्फाईड', 'रेड ऑक्साईड'.

हिजडा पु. हीजिडो, खदिडो. हिजडी स्त्री. खदिडी.

हिजरी [अ] स्त्री. हिजिरी, मुसलमानी सनु.

हिटणां वि. मन जो ओछो-हल्को, हल्किडो.

हिडगा पु. (१) लहरी, मनमौजी (२) आवारा, रंडीबाजु.
हिडगेचार पु. खुदि ख्याली, आवारागर्दी.

हिडगे [सं] अ.क्रि. घुमणु, फिरणु, भिटिकणु. हिडणवारो न.
भिटिकणु, रुलणु, पिनणु. हिडण्या वि. रोलाकु. हिडावे
मुंडावे न. तीर्थयात्रा करणु ऐं सन्यासु वठणु.

हिडशा-शी-सा [सं] वि. गदिलो, गलीजू, कराहत
डियारींदडु. हिडसणे स.क्रि. (१) धिकारणु (२)
बेइजती करणु, ओछो लेखणु (३) गंदो करणु.
हिडसाविणे स.क्रि. (१) धिकारणु, फेटारणु (२) किनु
करणु, मेरो-गंदो करणु. हिडीस, हिडिस न. गंदु, किनु,
गलाजुत. वि. (१) गंदो, किनो, फाडिशु, कराहत
डियारींदडु (२) भँवाडतो. हिडीसफिडीस न.
बेइजतीअ वारी हलति. क्रि.वि. धिकार सां, नफिरत
सां, बेइजतीअ सां.

हिडळणे अ.क्रि. लुडणु, घुडणु, लोडा खाडणु.

हिंवाळा-डोळा पु. हिंदोरो, पींधो.

हिडिंबा स्त्री. (१) हिडिंब नाले राकास जी भेण (२) थुल्ही
मतारी ऐं बडिसूरत औरत (३) झेडाकारि औरत.

हिंदोल [सं] पु. राग जो हिङ्गु किस्सु.

हिण-णे [सं] न. डिसो 'हीण'. हिणकस वि. (१) हल्के दर्जे
जो (२) मिलावत वारो (३) ओछो, खसीसु.
हिणवणी स्त्री. बेइजती, अपमानु. हिणवणे, हिणविणे,
हिणाविणे स.क्रि. बेइजती करणु, लजी करणु, नफिरत

करणु, नफिरत जे निगाह सां डिसणु, घटिताई डेखारे
कंहिखे लजी करणु, कंधु ठेठि करणु, लोड लाहिणु.
हिणवर पु. पंढिरियों दफओ शादी कंदडु घोटु.
हिणाव-ओ पु. बेइजती, ओछाडप.

हित [सं] न. हितु, कल्याणु, भलाई, भलो, फाडो. वि.
जोगो, योग्यु, लाडकु, फाडदेमंदु, चडो. हितकर वि.
हितकारी, लाभदाइकु, फाडदेमंदु, कल्याणकारी.
हितगुज न. हालु ओरणु, मन जी गाल्हि, प्रेम जी
गाल्हि, प्रेम जूं गाल्हियूं. हितचितक वि. घण घुरो,
भलो चाहींदडु, हेतू. हितबुद्धी वि. घण घुरो, भलो
कंदडु. हितवादी वि. भलाई-चढाई चवंदडु. हितशत्रू
पु. मठ घुरो, बाहिरां, दोस्तु पर अंदिरां दुश्मनु.
हितसंबंध पु. (१) स्वारयु, चाहु, (इं) 'इंटेरेस्ट' (२)
फाडदे वारो सलुंधु. हिताबह अन्न न. सिद्धितबखु
अन्नु-खाधो. हिताळू वि. भलाई कंदडु. हितेच्छू,
हितैषी वि. घण घुरो, भलो चाहींदडु, दयालू.
हितोपदेश पु. भलाईअ जी सलाह डींदडु.

हितान पु. खजूरि जो वणु.

हिंद [स.फा] पु. हिंदु, हिंदुस्तानु, हिंदुस्तानी. हिंदबानी,
हिंदवी वि. (१) हिंदू, हिंदुस्तान जो, हिंदुस्तान बाबति
(२) हिंदी. हिंदी स्त्री. हिन्दी भाषा. हिंदु-दू पु. हिन्दू.
हिंदुस्थान न. हिन्दुस्तानु.

हिंदकळणे, हिंदळणे [सं] अ.क्रि.स.क्रि. घुडणु, लोडा खाडणु,
लुडणु, झोडो खाडणु.

हिंदण-न [सं] न. (१) निशानो, आचामु (२) डुखियो वक्तु.
हिंदण-न न. (१) अटिकल, चतुराई (२) सिख्या.

हिंदुळा, हिंदोल, हिंदोळा [सं] पु. (१) हिंदोरो, पींध, पींधो
(२) लोडो.

हिंदोळणे स.क्रि. लोडाडणु.

हिंदान [सं] न. निशानो, आचामु.

हिप्पी पु. हिप्पी; निराशावादी माण्डुनि जो पंथु या शख्सु.

हिफाजत [फा] स्त्री. हिफाजुत.

हिम [सं] न. (१) हिम, बर्फ, बर्साति जी बर्फ (२) पारो,
थधि, थघाणि (३) कोहीडो. पु. (१) चंडु (२)
हिमालय पहाडु (३) चंदन जो वणु (४) काफूर. वि.

थधो. हिमकर पु. चंडु. हिमगिरी पु. हिमालय पहाडु.
हिमज्वर पु. सीज तपु, थधि पर्ई थींदडु बुझार.
हिमनग-वान पु. हिमालय पहाडु. हिमनग पु. तरंदड
बर्फानी छिप्प, (इं) 'आईस बर्ग'. हिमनदी स्त्री.
चुरंदड बर्फानी छिप्प, (इं) 'ग्लेशिअर्'. हिमभानू,
हिमाक्ष पु. चंडु. हिमशैल न. तरंदड बर्फानी छिप्प,
(इं) 'आईस बर्ग'. हिमवान् वि. थधो, बर्फ जहिडो.
हिमाचल, हिमाद्री, हिमालय पु. हिमालय पहाडु. हिम्य
वि. बर्फ जो.

हिमकरणी [सं] वि. कंजूसु.

हिमट, हिमटतांड्या [सं] वि. उदासु, गमगीनु.

हिमटा-ट्या [सं] वि. कंजूसु. हिमटाण पु. कंजूसी, कंजूसाई.

हिमत, हिम्मत [अ] स्त्री. हिमत, हिमथ. हिम्मतदार,
हिम्मती, हिम्मतीचा वि. हिमतवानु, हिमती.

हिम्मतबहादर वि. वीरु, बहादुरु, सूरिमो.

हिमसाण पु. मछीअ जी बांस.

हिमाळ, हिमळ वि. अलूणो, फिको, बे सवादी, लिसो.

हिये न. (१) हिरवो, छाती (२) हिमत, धीरजु. हिय्या पु.

हिमथ, जुरियत, धीरजु. हिय्येदार-बाज वि.

हिमतवानु, धीरजवानु.

हिरकणी स्त्री. हीराकणी (कांचु कपण जी), नंदिडो हीरो.

हिरंडा स्त्री. हरीड.

हिरडी स्त्री. महार. (ब.व. हिरड्या=महारुं). हिरडीचा फोड
पु. लोड. हिरडीला आलेली सूज स्त्री. लोड, महार जी
सोजि.

हिरणे [सं] स.क्रि. फुरणु, जोरीअ भजाए वजणु, जोरीअ
खणी वजणु.

हिरण्य [सं] न. सोनु. हिरण्यगर्भ पु. ब्रह्मदेवु. हिरण्यश्राद्ध पु.
अन जे बदिरां सोनु दानु करे कयलु सिराधु. हिरण्यमय
वि. सोनहिरी, सोन जो.

हिरतणे [सं] स.क्रि. फुरणु, खसणु.

हिरमुशी, हिरमूस, हिरमुसला वि. निरासु, नाउमेदु, उदासु,
शिकस्तो. हिरमुसणे अ.क्रि. उदासु थियणु, नाउमेदु
थियणु, निरासु थियणु, हिमथ हारणु, दिलि शिकस्तो
थियणु. हिरमोड वि. साएरो, साएरिडो, थोरो साओ.

हिरवा [सं] वि. (१) साओ, साए रंग जो (२) कचो (३)
भंग, गांजो, भंगी (भंग पिजंदडु), गांजाई (४)
झेडाकारु. हिरवा गार वि. तमामु साओ, पिप साओ.
हिरवा कच्चा वि. (१) अघु रसियलु-पकलु (२) अघु
सिधलु-रधलु. हिरवा निळा-पिबळा वि. नीरो कारो.
हिरवट वि. (१) साएरो, थोरो साओ (२) थोरो
कचो, हड कचो (३) तमाक सां गडु गांजो
पीजंदडु-छिर्कींदडु (४) अनाडी, अयाणो, जाहिलु
(५) तीसिरु. हिरवटाण स्त्री. साए गाह-चारे-फलनि
वगेरह जी बांस. हिरवंडा वि. (१) साएरो (२) साए
गाह वगेरह जे बांस वारो. हिरवसान पु. सावाणि,
सावाई, कचाई, कचाणि. हिरवळ, हिरावळ स्त्री. (१)
सावक, सावलि, साओ गाहु (२) साए गाह सां
छायल जमीन या मैदानु, (इं) 'लॉन्', सब्जु पधरो.
हिरवी तमाळू स्त्री. गांजो. हिरवे न. जानिवरनि जे
खाइण लाइकु साओ गाहु, चारो.

हिरविणे स.क्रि. खसणु, फुरणु.

हिरशी-सी [अ] वि. (१) हिरसी, हारिसु, लोभी, हबिछी
(२) चिडिणो. हिरस पु. (१) हिरसु, लोभु, हबछ,
इछा (२) इसदु, रीस.

हिरसा वि. निठरु, बे अदबु.

हिरहिरी स्त्री. (१) जोशु, उत्साहु (२) हमिलो (३) हिरसु.

हिरा [सं] पु. हीरो. हिराबोळ पु. हीराबोडु, मुरं (दवा).

हिराहिंग पु. चिमिकंदड उची हिडु. हिरखाण स्त्री.

हिरनि जी खाणि.

हिराकस पु. हीराकसु, (इं) 'ग्रीन् विट्रिअल्', लोह ऐं गंदिरफ
जी कुदिरती मिलावत.

हिराटा पु. गिझ (पखी).

हिरामण [हिं] पु. तोते जो हिकु किस्मु.

हिरावणे [सं] स.क्रि. जोरीअ खसणु, फुरणु.

हिरिरी [सं] स्त्री. (१) हिरसु, उमंगु, उत्साहु, जोशु (२)
जोरदारु हमिलो.

हिरिस [अ] स्त्री. हिरसु, हबछ.

हिरती, हिरोत न. कुटियल गाड्हा मिर्च.

हिलगड स्त्री. (१) म्आमिलो, संझटु (२) मोंझारो, रुकावट.

हिलगडणे स.क्रि. (१) का गाव्हि पूरी न कंदे विच में ई लटिकणु डियणु, कमु पूरो न करणु.

हिलगडा, हिलगण पु.स्त्री. डिसो 'हिलगड'.

हिलगणे, हिलगावणे अ.स.क्रि. (१) दिलो बुधणु (२) लटिकाइणु, लटिकंदो रहणु (३) मुंझणु, अटिकणु (४) कंहिं कम में फासणु.

हिलणे [हिं] अ.क्रि. लुडणु, धुडणु.

हिलाल [अ] पु. (१) हिलालु (२) डियाटी, मशअलु.

हिलाल्या वि. मशअलिची.

हिल्ला [अ] पु. (१) अटिकल, चालाकी (२) डोंगु, बहानो.

हिल्लारी स्त्री. पुकार, हकल, सडु.

हिब [सं] न. (१) थधि, सीउ (२) सियाटु, सीआरो (३) सीउ तपु. हिबज्वर, हिबताप पु. सीउ तपु, सरअ जो तपु. हिबडणे, हिबणे अ.क्रि. थधि में डकणु-कंबणु. हिबडी स्त्री. सीआटो, थधि जी डकिणी. हिबताळा पु. सियारो, सियारो. हिबळी स्त्री. थधि, सीउ. हिबशी स्त्री. थधि, सीउ. हिबस स्त्री. थधि हवा. वि. थधो. हिबसणे अ.क्रि. (१) थधो थियणु (२) नाउमेदु थियणु, दिलि शिकस्तो थियणु (३) थधि लगणु. हिबसा वि. (१) थधो, सडु (२) माठीणो, थधो (शख्सु), सांतीको. हिवाळा, हिवाळी पु.स्त्री. सियारो, सियारो, थधि जी मुंद.

हिबर पु. बहिणु (वणु).

हिबळणे, हिबळावणे अ.क्रि. कंझणु, हुडकणु, चिंघणु.

हिशेब, हिशेब [अ] पु. (१) हिसाबु (२) अंगु, अददु (३) गुणप (४) न्याउ, सिधी रीति, इत्साफु (५) परिवाह, अहमियत (६) जमअखर्चु. हिशेब कितेब-ठिसेब पु. हिसाबु किताबु. हिशेबी, हिशेबी वि. (१) वहिंवारी (२) सिधो (३) हिसाब सां हलंदडु (४) वाजिबु, योग्यु, जोगो.

हिस [अ] स्त्री. कदुरु, मानु.

हिसकणे [हिं] स.क्रि. (१) जोर सां छिकणु, छिबी डियणु, छिक डियणु, शोबो डियणु (२) फुरणु, खसणु. हिसकणी स्त्री. छिक, शोबो, छिबी. हिसका पु. (१) छिक, शोबो, छिबी, झाब, पूजु (२) धिको, लोडो

(३) अजायो पंधु. हिसकावणी स्त्री. जोरदार छिबी.

हिसकावणे स.क्रि. (१) जोर सां छिकणु (२) फुरणु, जोरीअ खसे वठणु. हिसकाहिसक स्त्री. छिकताण, फुरणु खसणु. हिसडा-डी पु.स्त्री. छिक, शोबो, छिबी.

हिसणे, हिसणे [सं] अ.क्रि. हिणकणु, हिणकारणु (घोडो). हिसाळ न. हिणकार.

हिसणे [सं] स.क्रि. हिन्सा करणु, खूनु करणु, मारणु, ज़ख्मी करणु. हिंसक, हिंस वि. (१) हिंसकु, खूनी, हचारो (२) भयानकु, निर्दई. हिंसा स्त्री. (१) हिन्सा, हचा, हत्या, खूनु, कतलु (२) दुखु-तकिलीफ-ईजाउ. हिंसालू वि. डिसो 'हिंसक'.

हिसळणे, हिसळणे अ.क्रि. (१) उडिडणु, छुटिकणु, छुलिकणु (२) जोर सां डुकणु (३) फींगू उडामणु.

हिसा [फा] पु. हिसो. डिसो 'हिंसा'.

हिसा वि. थधो.

हिसाब डिसो 'हिशेब'.

हिसार [अ] पु. किल्लो, गुड्डु.

हिंस वि. डिसो 'हिसणे'.

हिंसा [अ] पु. हिसो, पती, भाडो. हिंसेरशीद-रसीद स्त्री. हिंसे रसी (हिंसाबनि में), (इं) 'प्रड्विट्स'. हिंसेदार वि. हिंसेदार, पतीदार, भाईवार.

हिळणे, हिळणे मिळणे [हिं] अ.क्रि. सिधो थियणु, हिरणु, माणहुनि में अचणु, मुडणु, चएवानु बणिजणु.

हिळभर [सं] न. हर जो हथियो-मुठि.

ही श.यो.अ. वि.

ही सर्वनाम. हीअ.

हीण, हीन [सं] न. (१) मिलावती धातू, हल्को धातू (२) फेट, मिलावत (३) घटिताई, नीचता (४) ऐबु, घटिताई, कमी, कसु. वि. हीणु, हल्को, नीचु, घटि दर्जे जो, ओछो, खसीसु. हीणकस, हीणकट-बट वि. (१) मिलावती, फेटि बारो (२) घटि दर्जे वारे (सोनु वगेरह), कसो. हीणवर पु. बे मेलो घोटु-कुंआरि खां उमिरि या ताकत वगेरह में घटि वरु-घोटु.

हीन [सं] वि. (१) हीणु, हल्को, घटि दर्जे जो, ओछो (२) अणो, कसो. हीन दंती वि. पंजनि डंदनि बारो.

हीनवीर्य वि. निसतो, कमिजोर. हीनशक्ती वि. कमिजोर.

हीनसख्य न. घटि दर्जे जे माणहुनि सां दोस्ती. हीनसेवा स्त्री. घटि दर्जे जी नौकरी. हीनांग वि. जडो, पिंगिलो.

हीर स्त्री. रीस, चटाभेटी. हीरमोड-सांड पु.स्त्री. नाउमेदी, निराशा.

हीर [सं] पु. किर्णो.

हीर, हीरक [सं] पु. हीरो. हीरक महोत्सव पु. सठि साल पूरा थियण जो जशनु, (इं) 'डायमंड जुबिली'.

हीव न. डिस 'हिव'.

ही ही स्त्री. ही ही, इंद कदी खिलणु, खिल जो आवाजु.

हुं हुं उद्गा. हुं.

हुकणे अ.क्रि. गुसणु, थिड्कणु, हथां वगणु (वस्तु), न पुजणु (गाडीअ खे), न लगणु (धकु वगैरह).

हुका, हुक्का [अ] पु. हुको.

हुकमत [अ] स्त्री. (१) हुकूमत (२) तहति हुकमत, कोर्टि जो अख्तियार, (इं) 'ज्युरिस्टिक्शन'. डिसो 'हुकूम'.

हुका-कीचू, हुं चूं न. कुरकुरि. हुंकार पु. (१) गजगोड, डाढियां रडि (२) रंभ. हुंकारा पु. (१) रडि (२) धनुष जी टंकार (२) गर्जना, गजगोड.

हुकावणे अ.क्रि. (१) मगनु थियणु (२) शौकु-आदत लगणु, संग में फासणु.

हुकी, हुक्की स्त्री. (१) गिदड जी कूक (२) हवा जी लहर-झूटो (३) बाइ (४) मन जी उछल-लहर-छिक-तांध, उलेलु, बुदिकी.

हुकूम, हुक्म [अ] पु. हुकुमु, आग्या. हुकूम खुदाई स्त्री. खुदा जो हुकुमु, मौतु. हुकूमदाज वि. हुकुमु कंदडु. हुकूमनामा पु. हुक्मिनामो, (इं) 'डिग्री', लेखी हुकुमु. हुकूमबरदार वि. हुकुम जो बंदो, आग्याधारकु. हुकूमत स्त्री. (१) हुकूमत (२) हुक्मिनामो. हुकूमशाहा पु. तानाशाहु. हुकूमशाही स्त्री. तानाशाही. हुकमी वि. (१) हुकुमी (२) ज़रूर असर कंदडु, अण गुसु. हुकमे क्रि.वि. हुकुम मूजिवि.

हुक्क स्त्री. पिरिह फुटी, असुर जी लालाणि.

हुक्का [फ] पु. हुको. हुक्केबाज वि. हुकाई.

हुग स्त्री. बूड़, बांस. हुंगणे स.क्रि. (१) सिंघणु (२) नूसणु,

फकडु फाड़णु, गुसु गोल्हणु. हुंग्या वि. जासूस.

हुच्च-च्चा वि. (१) चरबटु (२) चंगु चडहियलु, नाम किठ्यो (३) कमीणो, कुधो, नीचु.

हुजत, हुज्जत [फ] स्त्री. (१) हुज्जत, तकिरारु, झेडो, बहिमु (२) आनाकानी, बहानो (३) रंडक, अज़तिराजु. हुज्जत घालणे हुज्जत उधारणु. हुज्जतखोर वि. हुज्जती.

हुजूर [अ] पु. (१) हुजूर (२) राजदरबारि (३) खुदि राजा. हुजूर खर्च पु. राजा जो खर्चु. हुजूरखजिना पु. सरकारी खजानो. हुजूरचौकशी-तपासणी स्त्री. राजा तर्फा-राजसभा तर्फ कयल जाच-तलाश. हुजूरनेमणूक स्त्री. (१) राजा जी मुकररी (२) राजा जे खर्च लाइ मुकरर कयलु पैसो-धनु (३) सरकारी नौकिरी. हुजूरपक्ष पु. सरकारी पार्टी-धुरि. हुजूरहशम पु. राजा जो अंग रख्यकु, (इं) 'बॉडी गार्ड'. हुजरत स्त्री. राजा जी फौज. हुज-न्या वि. खिज़मत कंदडु, राजा जो खासि नौकर.

हुटकणे स.क्रि. (१) लोडणु, धूणणु, धुडिकाड़णु, धूधाड़णु (२) तकडि करणु. हुटकणी स्त्री. (१) लोडो, शोबो, घोडो (२) तकडि. हुटहुटीर स्त्री. (१) तकडि, उबहराई (२) हुरखुरि. हुटहुटणे अ.क्रि. हुरखुरि थियणु, बेसबुर बणिजणु.

हुटकणे स.क्रि. गोल्हणु, तलाश करणु. हुटकणी स्त्री. जाच, तलाश, गोल्हा.

हुडगा स्त्री. टोकिरी.

हुंडण न. (१) थूनो (२) धिको, थेलो (३) पीह, गर्दी.

हुंडणे अ.क्रि. भिटिकणु, रुलणु.

हुडवा पु. छेणनि जो ढिगु.

हुंडवा पु. (१) ठीको (२) इकरार.

हुडसाय स्त्री. (१) 'कोडी कोडी' - 'हुतूतू' रंदि (२) हमिलो, चड्हाई.

हुडहुडी स्त्री. (१) (बाधि जी) डकिणी, सियांडो, सियाडु (२) उकीर. हुडहुडणे अ.क्रि. हुड्कणु, (सीअ में) डकणु, कंबणु. हुडहुडा ज्वर ताप पु. सीअ तपु.

हुडा पु. (१) बुरजु, ठुलु, ठुलहु (२) छेणे सां लिंबियलु सुकल

छेणनि जो दिगु.

हुंडा वि. मोडो, रे सिडो (बैलु). हुंडा बैल पु. बेवकूफ, मुर्ख.

हुंडा [सं] पु. (१) डाजु, डेबु (२) डेती लेती (३) मकाईअ जो भरियलु संगु (४) ठीको (५) बागाई जमीन जी दल. हुंडेकरी वि. डेबु वठण खां सवाइ कंहिजी धीअ न कबूलीदडु शब्द.

हुंडारणे न. पाणीअ जो बंदु. स.क्रि. (१) धूनो हणणु (२) फेटारणु, धिकारणु.

हुंडी स्त्री. चंदो (पैसा) विज्ञण लाइ पेती.

हुंडी [सं] स्त्री. (१) हुंडी (२) कुँआरी कन्या. हुंडी बटवणे-बटविणे हुंडी हलाइणु. हुंडीपत्र-चिड्डी न.स्त्री.

हुंडीअ जो कागजु. हुंडणावळ, हुंडावण स्त्री. हुंडियाणो, वटाउ, वटो.

हुंडु पु. (१) वडो फोफीडो (२) बूच.

हुंडेकरी पु. हिक हंधां मालु खणी विण हंधि पडुचाईदडु दलालु.

हुत [सं] वि. (१) हवन-होम में विधलु (२) जलाए खाक कयलु. हुतक न. हवन में विज्ञण जी शैड, आहूती. हुतवह, हुताशन पु. बाहि, अग्नी. हुताशनी स्त्री. होली (बाहि जी).

हुत [सं] वि. कोठायलु, नीड डेई घुरायलु.

हुतका पु. (१) मेडाको, अंबहु, घणि, इशाम, छांगू (२) गपागीह, ग्राहटु, हैसि गैसि (३) खारसि (४) उकीर, बेसबुरी.

हुताट-टा, हुताटकी पु.स्त्री. बेहदि बे सबुरी, उबहराई, आंधि मांधि, बरि बरि. हुताटणे अ.क्रि. बे सबुरु थियणु, विरचणु, उताविलो थियणु. हुताटपा वि. उताविलो, बे सबुरु.

हुतात्मा पु. शहीदु.

हुती स्त्री. वाचूडो, गोलु तूफानु.

हुतुतू पु. कोडी कोडी रांदि.

हुदकणे-गणे स.क्रि. हलाइणु, हाकारणु, काहिणु.

हुंदका पु. सुडिको. हुंदणे अ.क्रि. सुडिकणु, सुडिको भरणु.

हुंदहणे स.क्रि. (१) धूनो हणणु (२) नचणु, कुडणु, ठेंग टपा डियणु (३) सोरणु, रेड्णु. हुंदहा पु. (१) धूनो, टकर

(२) दौसो.

हुंदळा पु. हिंदोरो, पींधो.

हुदा [अ] पु. (१) अहुदो, अधिकार, अख्तियारी (२) नंदिडो नगारो. हुदेकरी-दार पु. अहुदेदार, अधिकारी, आफ़ीसर.

हुनर, हुन्नर [फ] पु. (१) हुनर, कला (२) अटिकल. हुनरी, हुन्नरबंत वि. हुनरी.

हुंब वि. जुटु, अनाडी.

हुंबकणे स.क्रि. (१) जोर सां हेठि छिकणु, हेठि केराइणु, दसणु (२) फुरणु, लुटणु. अ.क्रि. हेठि करणु, फह धी करणु, पटि पवणु.

हुंबणे अ.क्रि. कंसणु.

हुंबते न. सेडो, बहिसु.

हुंबरड, हुंबरडा-डे स्त्री. पु.न. रंभ, ठिक.

हुंबरणे अ.क्रि. रंभणु, ठिकणु (गांइ).

हुंबरणे अ.क्रि. फिटणु (रंगु), रंगु लही ववणु, फिको थियणु.

हुंबा-ब्या वि. रुडणो, रुअणहारिको.

हुबहु, हुबेहुब कि.वि. हूबहू, सूधू पूधू, निस् बिस.

हुब्बेवेतन [फा] न. वतन जी हुब, देशप्रेमु.

हुमण पु.न. चिबिरो (पखी).

हुमणदांडगा वि. वाहणी, अनाडी, छसो, जाहिलु.

हुमणी स्त्री. (१) धूनो, धिको, टकर (२) ठापुर, ठापी, थाफोडो, थफि थफि.

हुमरणे अ.क्रि. (बुखार में मुंह) सुजणु, थोथरिजणु, थोथिरणु.

हुमरीतुमरी स्त्री. सेडो, तूं छा तूंछा.

हुमाणा, हुमाणे पु.न. पिरोली, गुडु.

हुम्या वि. (१) वाड्डो, चरबटु, मोगो (२) थोर गाल्हाओ, माठीणो.

हुरडणे अ.क्रि. लहसणु, लहस अचणु, सडणु.

हुरडा पु. बाहि ते सेकियल जूअरि या मकाईअ वगेरह जा कूंआरा सावा संग-संगानि जा दाणा, सेकियल आभूं.

हुरपळ-ळा पु. लहस, जुराट, साडो. हुरपळणी-फळणी स्त्री.

लहस, जुराट. हुरपळणे-पाळणे अ.क्रि. सडणु,

लहसणु. स.क्रि. (१) जुराटणु, साडणु (२) घाटो

पवणु, नुक्सानु थियणु, खोटि अचणु.

हुरमत [अ] स्त्री. इजत, पति, नामूस. हुरमतखाऊ-घेणा वि.
नालो बोडींदडु. हुरमतीचा, हुरमतदार वि. इजतवारो,
पति वारो.

हुररा पु. ठौशो, मुक.

हुररेवडी, हुरबावडी स्त्री. फज़ीहत, बदिनामी, बेइज़ती.

हुरहुर स्त्री. (१) आंधिमांधि, उणितुणि (२) हुरखुरि, ओनो,
चिन्ता. हुरणे स.क्रि. (१) अफ़सोसु करणु (२)
फधिकणु, आंधि मांधि थियणु.

हुरळ स्त्री. दिलि फ़रेबी, मति खसिजणु, मोहिजणु. हुरळणे,
हुरळणे अ.क्रि. (१) मोहिजणु, भंभुलिजणु, आशिकु
थियणु (२) थोरीअ साराह में फूडिजी वणणु. स.क्रि.
भंभुलाडणु.

हुराण न. किउलियुनि जो वण में घर.

हुरूप पु.स्त्री. उमंगु, उत्साहु, हिरसु.

हुरूम [अ] स्त्री. मन जी मज़िबूती, निश्चो, पको इरादो.

हुरमुष्ट वि. रंगीलो, लापरिवाहु.

हुर्यो, हुररे, हुर स्त्री.पु. हेड्हो हेड्हो, खिल, मज़ाक उडाडणु.

हुलक, हुली स्त्री. आतु, आत, उतणो.

हुलकट स्त्री. गडिबुडि, फ़सादु, बगावत.

हुलकवणी स्त्री. गोही (-डियणु), दगा, तरकदु, हिरफ़त,
गुमराही. हुलकावणे सं.क्रि. गोही डियणु, गुमराहु
करणु.

हुलगा-गी, हुलवळा, हुलोकळा पु.स्त्री. कुल्छो, कुली
(अनाजु).

हुलगूड पु.न. ग़ेरो (पखी).

हुलड, हुल्लड स्त्री. (१) फ़ुलडु (२) गर्दी, रडियूं वाका, शोर,
फ़सादु, बगागो, दंगो.

हुलप पु. बाहि जो मचु.

हुलहुल स्त्री. तकडि, हैबरि हैबरि, हड्बरि.

हुला वि. चरियो, पागुल.

हुल्लारा पु. (बसर वगेरह रखण जो) टोकिरो.

हुवळा, होवळा पु. अगुवानु, रहबर.

हुंवार [अ] पु. बोडि.

हुवाला वि. अनाडी.

हुशार [फ़ा] वि. (१) होशियार (२) तेज़फ़हमु (३) सुजागु

(४) ताजो तवानो. हुशारणे अ.क्रि. सुजागु थियणु,
होश में अचणु. हुशारी स्त्री. (१) होशियारी (२)
सुजागी (३) तेज़ी, फ़ुड्ती.

हुशी, हुसी स्त्री. ओसिडो, टपु (बाल जो).

हुसटणे स.क्रि. (१) हकिलणु, घिके कडणु (२) फ़िटी करणु,
टेडे पखेडे छडणु (३) विघुनु विघणु. अ.क्रि.
घबिराडणु, डपु थियणु, डप विचां बीहिजी वणणु.

हुसकणे, हुसकावणे स.क्रि. (१) हकिलणु, उडाडणु (पखी)
(२) (कमु) बिगाडणु, खारणु, नासु करणु (३)
खिनणु, फ़ुरणु. अ.क्रि. गुसणु, गुसु वणणु.

हुसका पु. आंधि मांधि, उणि तुणि, हुरखुरि.

हुसूक स्त्री. अजाई कोशशि. हुसकार, हुस्कार पु. उबकारो,
शूकारो, आह, यधो साहु. हुसकावणे स.क्रि.
उबिकारणु, शूकारणु, यधो साहु खणणु.

हुसेनी [फ़ा] वि. (१) हुसेनी, हुसेन बाबति जो (२)
मुसलमानी. हुसेनी ब्राह्मण पु. मुसलमानु थियलु
ब्राह्मण.

हुस्न [अ] न. हुस्नु, सँहँ.

हुळका वि. माता जे सिअरनि वारो.

हुळजावणे स.क्रि. मोट खाडणु, पोड्ते मोटणु. अ.क्रि.
भिटिकणु, रुलणु.

हुळहुळ स्त्री. (१) कितिकिति, कितिकिताई (२) खारसि.

हुळहुळणे अ.क्रि. (१) कितिकिताई या खारसि थियणु
(२) उताविलो थियणु, बेसबुरु थियणु. हुळहुळा-ळी
वि. (१) नाजुक चमिडीअ वारो, नाजुकु, नफीसु (२)
छुहाउ सही न सघंदडु. हुळहुळी स्त्री. कुबहिडी.

हुळहुळा, हुळा पु. भुगुलु फोटे, आला चणा.

हूं उद्गा. हा, हूं.

हूक स्त्री. (१) गिदइ जी कूक (२) सट (उभिरणु) (३)
हुलु, अफ़वाहु (४) असुरु, पिरिह फ़ुटी, बाख.

हूक [इं] पु. कुंडो, आंकिडो, हुकु.

हूड स्त्री. लीला. वि. (१) डिंगो, शरारती, तीसिर (३)
शेडाकार (४) बे परिवाहु, उबहरो (५) जानबाजु,
साहसी.

हून श.यो.अ. (१) -मां (२) -खां (३) -डांहुं (४) -वटां.

हूप न. बांदरनि जूं चीखूं.

हूल स्त्री. (१) गोही, तरकटु (२) कूड़ी खबर, हुलु, हवर, अफवाहु, भुलाओ (३) बहानो, मिखिर (४) शोर, हुलु, लुडु (५) निशानी.

हूळ स्त्री. (१) हिरासु, खौफु, गोडु, बखेडो (२) घम गोडु, थडि फडि.

हृत्, हृद [सं] न. (१) हिरदो, हियाज, मनु, दिलि (२) कलेजो, छाती. हृत्कंप पु. दिलि जी धक धक-धडिकणि-डकिणी. हृत्कोश पु. दिलि जो पदो. हृदाकाश पु. हिरदो, दिलि, मनु. हृदिस्पृश वि. दिली, वणंदडु, प्यारो, मन ते चिटियलु. सन. दिलि जो, दिलि में पेठलु, मोहिणो. हृदगत न. नियत, दिलि जो इरादो-ख्वालु. हृच वि. (१) मन बाबति (२) सुहिणो, वणंदडु, प्यारो, मनोहर. हृद्रोग पु. (१) दिलि जी बीमारी (२) मन जो दुखु-चिंता. हृद्वर्त वि. छातीज जो, दिलि जो. हृद्विकार पु. दिलि जी बीमारी. हृद्विकास पु. फराख दिलि, दिलि वडी थियणु-हुअणु, दिली खुशी. हृद्विलास पु. मन जो आनंदु. हृन्मंदिर न. मन मंदिर.

हृत् [सं] वि. चोरायलु, खंयलु.

हृदय [सं] न. (१) हिरदो, मनु, दिलि (२) छाती (३) नियत, मन जो इरादो. हृदयदेश पु. छाती. हृदयंगम वि. सुहिणो, मनोहर, मोहीवड, प्यारो. हृदयविकार पु. दिलि जी बीमारी. हृदयविदारक वि. दिल सोजु. हृदयशून्य वि. निर्दई, बेदिलि, कठोर. हृदयशूल पु. छातीज जो सूर. हृदयशास्त्र न. दिलि जो शास्त्र-विद्या, (इं) 'कार्डिओलॉजी'. हृदयस्पर्शी वि. दिलि सोजु. हृदयस्थ वि. दिलि में हृदडु-रहंदडु.

हृषित, हृष्ट [सं] वि. खुशि थियलु, राजी, सुखी. हृष्टपुष्ट वि. (१) सुखी, समाधानी (२) रिष्ट पुष्ट, सटर वटर.

हृष्टहृदय वि. खुशिलि.

हे उद्गा. हे! (मि. हे भगवान!)

हे अ. हीज, ही.

हेकट वि. हठी, गुठो, ज़िदी.

हेका पु. आरो, हठु, पंहिजीई हलाइणु-बिए जी न बुधणु.

हेका चालू देणे आरो रखणु-खणणु. हेकेखोर वि. ज़िदी, हठी, पंहिजी हलाईदडु. हेकरी स्त्री. आरो, हठु.

हेकणा वि. काणो.

हेकस, हेकाढा वि. डिंगो, डिंगो फिडो.

हेक्का स्त्री. हिडिकी.

हेंगड, हेंगडा-गाड वि. (१) डाहिरी, चरियो (२) ज़िदी (३)

अजीबु, अण संहंदडु (४) झंगिली. हेंगडामेंगडा वि.

(१) डाहिरी, वाहिणी, चरबटु, ज़टु (२) बे सिल्लो

(३) बे मेलो (४) हल्किडो, ओछो, गदिलो.

हेंगल स्त्री. हुजत, तकिरार, ज़िदु, अडिचणि. हेंगलखोर वि. हुजती.

हेंगाळणे स.क्रि. धिकारणु, नफिरत करणु. हेंगाळणी स्त्री. धिकार, नफिरत.

हेंगे क्रि.वि. हेडांहुं.

हेजीब [अ] पु. (१) वकीलु, दूतु (२) नौकर.

हेट [सं] स्त्री. डखणु तर्फु. वि. हेठियों, हेठियों डखण तर्फु जो. क्रि.वि. हेठि, हेठियें भाडे में, किनारे जे डखण तर्फि. हेटकरी पु. डखण जो रहिसी, कोंकण (महाराष्ट्र) जे हेठाहें भाडे में रहंदडु. हेटचा वारा पु. डखण जी हवा.

हेटा वि. हल्किडो, ओछो.

हेटाळणी, हेटाळी, हेटाळा स्त्री.पु. धिकार, नफिरत, बेइजती, फिटकार. हेटाळणे स.क्रि. धिकारणु, नफिरत करणु, बेइजती करणु, खुवार करणु.

हेटीमेटी स्त्री. (१) धिकार, नफिरत, तिरस्कार (२) लापरवाही, अलगरजाई.

हेड [सं] स्त्री. विकिणण लाइ गांयुनि-मेंहुनि वगेरह जो धणु, काह जो मालु. हेड्या पु. (१) चौपाए माल जो सौदागर (२) माहिर, चालाकु.

हेंड न. (१) धिक धूमी, धिक मुठि, अटिकी पवणु (२) मैथुन, संजोगु.

हेंडगा पु. गाह या छोड़नि जो बंडु-गडो, गाह जी भरी.

हेडंबा-बी स्त्री. (१) भीम जी राकसिणि जाल (२) हैबतनाक एं गदिली औरत, जिनिडी.

हेडली स्त्री. भूतिणि, जिनिडी, विधवा जो भूत.

हेंडवा पु. गूणि.

हेडस, हेडीस, हेडसफेडस स्त्री. धिकार, बेइजती, थुक लअनत. हेडसावणे, हेडावणे स.क्रि. धिकारणु, नफिरत-बेइजती करणु.

हेत [सं] पु. हेतू, मक्सदु, इरादो, मुराद.

हेती [सं] स्त्री. हथियारु.

हेतप्रीत स्त्री. (१) नियत, मन जी मुराद, मन्हा (२) प्रेम, दोस्ती.

हेतु-तू [सं] पु. (१) इछा (२) कारण, सबबु (२) मक्सदु, मुराद, इरादो, निअत. हेतुपुरस्सर क्रि.वि. जाणीवाणी, डिसी वाइसी. हेतुवाद पु. हेतूवादु, (इं) 'टिलिऑलॉजी' हेतुक वि. मक्सद-कामना वारो. हेतुकपण न. आबिलाखा, इछा, कामना. हेत्वाभास पु. भ्रांती, कूडो कारण, भ्रम वारो मक्सदु, गलति डेखारियलु कारण, कूडो दलीलु, कियामु काजिबु.

हेंदकाळणे, हेंदोलणे अ.क्रि. लुडणु, धुडिकाइणु, लोडा खाइणु, छलिकणु.

हेंदरा स्त्री. किनु, गंदु, क्रिप्ती. हेंदरा, हेंद्रट, हेंद्रा वि. (१) किनो, गदिलो, गंदो, बुछां डियारींदु (२) छसो, चरबटु, डाहिरी, वाहिणी.

हेदारा पु. छिड्ब, दडिको.

हेपणे, हेपलणे स.क्रि. संभोग करणु, जहणु. हेपतबल्ला वि. संभोग लाइ उताविलो थियलु. हेपसालिंगा-लुंगा वि. (१) खदिडो (२) कमिजोरु (३) गरीबु.

हेबाळणी, हेंबाळणी स्त्री. छिक ताण, धिक धूमी, धिक मुठि. हेंबालणे-ळणे स.क्रि. (१) ज़ोरीअ हथि करणु, फुरणु (२) धिको डियणु. अ.क्रि. लुडणु, हेठि मथे थियणु.

हेम [सं] न. हेम, सोनु. हेमकट वि. सोनहिरी. हेमदग्ध पु. सोनारो. हेम वि. सोनो, सोन जो.

हेमंत [सं] पु. सियारो, मांघ ऐं पोह महीने जी गडियल मुंद. हेमाडपंती वि. हेमाडपंत नाले शख्ख जी शुरू कयल लिपी, 'मोडी' लिपी.

हेय [सं] वि. त्यागण जोगो, फिटी करण लाइकु, निकमो, खराबु.

हेर [सं] पु. (१) जासूस, जाचूस, सूझो, चारी (२) खाबिरु,

दतु. हेरणी स्त्री. सूझ, तक, जाच जूच, नजुर रखणु. हेरणे अ.स.क्रि. (१) सूझणु, जासूसी करणु, चकासणु, टेटणु (२) तर्कु करणु, समुझणु, सही करणु, ध्यान में अचणु, साफु नजुरि अचणु. हेरगिरी स्त्री. जासूसी, चारालु-लो. हेरफेर-री, हेरीहेरी स्त्री. पहरो, चौकी, सूझ, तक.

हेरफेर पु. फेर घेरि, फेर घारु, फरकु, तफावतु. हेरून फेरून क्रि.वि. (१) हेठि मथे करे, उथिलाए पुथिलाए (२) वर वर के, वरी वरी.

हेरंब पु. गणेशु देवता.

हेरे-ये न. गोराब-जहाज जो सिड्हु बदिलणु.

हेल पु. (१) डिघो सुरु या हिजे (२) गाल्हाइण-गाइण-रुअण वक्ति डिघो सुरु कडणु. हेल कादून बोलणे गुमियो गाल्हाइणु.

हेल न. मटु, मटिको.

हेल पु. (१) मजूरी, बारु दोइण जो धंघो (२) खणाणी, मजूरी. हेलकरी पु. इमालु, मजूरु, कूली.

हेलकावा पु. (१) लोडो, धुडिको (२) अजायो पंधु (३) छिक (४) धीचो. हेलकावणे अ.क्रि. (१) लुडणु, हेठि मथे थियणु, पीधे में लोडा खाइणु (२) छिक अचणु, छिकिजणु. हेलकाविणे स.क्रि. (१) लोडा डियणु, लोडाइणु (२) हकालणु.

हेलगठ पु. पाडो.

हेलपटणे, हेलपाटणे [सं] अ.क्रि. (१) अजाया पंध थियणु (२) नासु थियणु. स.क्रि. (१) पंध कराइणु, अजाया चकर लगाराइणु (२) नाकामियाबु करणु, पाणी फेरणु. हेलपाटणी, हेलपाटा स्त्री.पु. (१) अजायो पंध, अजाया चकर (२) लंबो-डिघो फेरो.

हेलमी पु. तूफानु, तूफानी हवा ऐं बसाति.

हेलसांड, हेलसांडणी, हेळसांडणी स्त्री. बेइजती, अनादरु, नफिरत, लापरवाही. हेळसांडणे स.क्रि. नफिरत करणु, लापरवाही करणु, ध्यानु न डिअणु, बेइजती करणु.

हेला स्त्री. (१) धिकार, बेइजती, अनादरु, फटिकार (२) रांदि.

हेला, हेळा पु. खिनु, पलु. हेलाभर क्रि.वि. थोरी देरि.

हेला [सं] पु. पाड़ो.

हेलावणे अ.क्रि. (१) धुडणु (२) दिलि हेठि मये थियणु,
उमंगु पैदा थियणु.

हेलि, हेळी [सं] पु. सिजु, सूरिजु.

हेवड पु. मोंझु, मोंझ. हेवडदेवड स्त्री. मटासटा, हारियुनि जो
पोख वक्ति हिक बिण् खे मदद करणु.

हेवा, हेवादावा पु. (१) हूस, हसदु, रश्कु (२) साडु (३)
चटाभेटी (४) वेरु. हेवाखोर, हेवेखोर वि. हासिदु,
साड़े खाधो.

हेवा [अ] पु. (१) हवस, इछा (२) हबुछ, लालचि.

हेवाळ पु. पाणीअ जो नांगु.

हेषा [सं] स्त्री. (धोड़े जी) हिण्कार. हेसणे अ.क्रि. हिण्कणु,
हिण्कारणु.

हेसा पु. दूहें जी कारहिं.

हेळ स्त्री. दोरनि जे लाइ पाणी पिअणु जो हौदु.

हेळण, हेळणी [सं] स्त्री. धिकार, नफिरत, बेमानाई. हेळणे
स.क्रि. धिकारणु, नफिरत-बेइजती करणु, लापरिवाही
करणु. हेळसांड स्त्री. बेपरिवाही, गफलत, ध्यानु न
डियणु, धिकार, बेमानाई.

हेळणे, हेळणे मेळणे अ.क्रि. रिलणु मिलणु, रिली मिली
हलणु, दोस्ती रखणु. हेळीमेळी स्त्री. रिस्तो, सन्बुधु.
क्रि.वि. रिली मिली. हेळीमेळीने क्रि.वि. रिली मिली.

हेळंबी स्त्री. भारी तूफानु.

हैक, हैक हैक उद्गा. जानिवरनि खे हकिलण जो लफ्जु.

हैकत स्त्री. बुरी हालति.

हैजा [अ] पु. हैजु, हैजह, कॉलरा, वबा.

हैतुक [सं] वि. मक्सद या कारण बाबति.

हैदर [फा] पु. हैदरु, शीहं.

हैदोस पु. हड़दोसु, लुडु, गोडु, गड़िबड़ि, बाएतालु.

हैपत, हैबत [अ] स्त्री. हैबत, दहशत, डपु.

हैबतखाल्ला, -खालेल्ला वि. डकिणो, गीदी. हैबती वि.

डिजिणो, बुजिदिलि, गीदी. हैबतीगैबती वि. वाहिणी,

जुटु, अनाही, जडो, अदंगो.

हैम [सं] वि. (१) बर्फीलो, सियारे जी मुंद जो, अधि जो
(२) सोनो.

हैरत [अ] स्त्री. हैरत, हैबत, डपु.

हैराण [अ] वि. (१) हैरानु (२) परेशानु (३) अशांति,
दुखी, चिंता में बुडलु, बेचैनु. हैराणगत स्त्री. (१)
दुखु, बीमारी (२) बुरी हालति, व्याकुलता (३)
मुसीबत (४) मोंझारो, घोटालो.

हैवान [अ] पु. हैवानु, जानिवरु.

हो उद्गा. हा, चडो, ठीकु, सबुरु करि. हो स हो मिळविणे हा
में हा मिलाइणु, टेको डियणु. हो ना करणे हा न
करणु, आनाकानी करणु. होकार पु. हांकार, मोकल,
इजाजत, हा करणु. होकारणी स्त्री. हकल, हंगार,
जोर सां कयलु सडु. होकारणे स.क्रि. हकल या सडु
करणु. होकारणी वि. मुसबतु.

हो [सं] उद्गा. थिए. होआवे, होइजे थिए. होईक न. थींदइ
गाल्हि, थियणी, हुअणी. होऊन क्रि.वि. (१) थी वियो
(२) थी, थी करे (३) खुदि, पंहिंजो पाण. होणार पु.
थींदो. होणे अ.क्रि. हुअणु, थियणु. होणारे न चुकेल,
होईल जरी ब्रह्मा तथा आडवा कज कजा न थिए, तोड़े
को सदा रुप; जेको हंतो भाग में, सो वही पवंदो पाग
में. होऊन जाणे (१) थी वजणु (२) भरिसां अचणु.
होता वि. थींदडु, वधंदडु, थियण जहिडो, थियणो.
होती वाट स्त्री. शुरू थियल वाट-रस्तो, खुलियल
वाट. होती वेळ-काळ स्त्री. वसु, मोक्को, मौसम, मुंद.
होत्साता क्रि.वि. थींदे, हूंदे. होय उद्गा. हा, हाओ.
होयकार पु. हांकार, हा करणु, मोकल. होय नाही
स्त्री. हा या न, मोंझारो, पक न हुअणु. होयबा पु. हा
में हा मिलाईदडु, बिना सोच वीचार जे हाओ चवंदडु.
होक न. रज, कख, कसइ (चांवरनि-सारियुनि में).

होका, होकायंत्र न. कुतिबुनुमा, तर्फु डेखारीदइ कल, (इं)
'मइरीनर्स कम्पास'.

होका [फ] पु. हुको.

होगडणे स.क्रि. (१) लोधणु, कडी छडणु (२) फिटी करणु.

होगा वि. (१) जांठो, डाढो, फोरू, अत्याचारी (२)
आलिसी, मोगो, मुस्तु.

होट [सं.हिं] पु. चपु. होटाळ वि. चपिर.

होड स्त्री. चटाभेटी, शर्त.

होडकी, होडके-गे [सं] स्त्री.न. हुड्ही, हुंटी, नंदिडी बेडी.

होडी स्त्री. बेडी, किस्ती. होडाकार पु. बेडीअ वारो.

होंडगणे स.क्रि. सौंटे हणणु, काठी फिटी करणु. होडंगा पु.

सौंटे, काठी. होडगा नहम, होडिक नाडिक स्त्री.

मारामारी, धिक मुठि.

होंडा पु. खड.

होणजे, होणसे स्त्री. निणान, निरान, निणुन.

होणसणे स.क्रि. टुंबणु.

होतकरू वि. उमेद भरियो, बख्तियारु, होवनहारु, वडो

यियण लाडकु.

होता, होतू [सं] पु. यग्यु कंदडु, हवन में आहूती डींदडु.

होत्र [सं] न. होमु, होम में विज्ञण जी शैड, आहूती.

होन पु. हिकु सोनो सिको.

होपट वि. पोरो.

होपळ, होपळसुती वि. (१) टिडियलु पखिडियलु (२) पोरो
(३) मूर्खु (४) सुस्तु.

होबाळ स्त्री. नंदिडो तलाज.

होम [सं] पु. होमु, हवनु. होमकुंड न. यग्यकुंडु, होम करण
जी जगुह. होमद्रव्य न. होम-हवन लाड घुरिबल शयूं.
होमणे स.क्रि. होमु-हवनु करणु, साडणु. होमाग्नी पु.
हवन लाड बारियल बाहि. होम्य वि. होम बाबति,
होम जो.

होमिओपथी स्त्री. होमिओपथी.

होर स्त्री. लटु, रज, पाणीअ जे बहुकिरे सां गडु आयल मिटी
वगेरह. होरणी स्त्री. भराज विज्ञण जी क्रिया, खडा
वगेरह भरणु. होरणे स.क्रि. भराज विज्ञणु. अ.क्रि. (१)
जमीन जी खड मिटीअ वगेरह सां भरिजी वजणु (२)
(जखमु) मिडणु-भरिजणु (३) भरिजी वजणु (सरीरु
जेवरनि सां).

होरट स्त्री. धप, बांस.

होरट स्त्री.पु. (१) हटु, ज़िडु (२) रडियूं, शोरु, गोडु.

होरपळणे-पाळणे अ.क्रि. लहसारिजणु, सडणु, तज अचणु.

होरस स्त्री. कुंआरेतनि तर्फां घोटेतनि खे डिनल मजिलस.

होरा पु. (१) जोतिष जो हिकु किस्मु (२) अंदाजो, अटिकल
(३) महूरतु (४) हिकु कलाकु, डींह जो चोवीहों

हिसो.

होतेत पु. बियो भेरो शादी कंदडु शखु.

होलकांडा पु. घिडण जी क्रिया, जूल, लोड.

होलगटणे स.क्रि. (१) घिडणु (२) फिटी करणु.

होलगा पु. (१) गेरो (२) पाडो.

होलगा पु. कुलो (अनाज जो किस्मु).

होलपटा-पाटा पु. लकिडी, काठी.

होला पु. गेरो (पखी). होलकोला पु. खसीसु-कीन जहिडो
शखु, जहिडो तहिडो, कुधो, गीदी.

होलिका [सं] स्त्री. (१) होलिका माता, होलीअ जी देवी
(२) होली, होलीअ जो डिणु, धूडियो. होलिकोत्सव
पु. धूडियो.

होष [फा] पु. हौशु.

होळणे अ.क्रि. वहणु, सिमणु, टिमणु.

होळपणे अ.क्रि. लहसारिजणु, सडणु.

होळा पु. वडी बाहि.

होळी [सं] स्त्री. होली, धूडियो, होलीअ जी बाहि. होळी
करणे बारणु, जलाडणु, साडे खाक करणु. होळी घेणे
जली खाक यियणु. होळीची पोळी स्त्री. होलीअ जो
रोटु. होळीचे होळकर पु.ब.व. (१) होलीअ जे बाहि
अगियां नचंदड-गोडु कंदड माणहु (२) तमाशबीन.

होळी स्त्री. दिगु, ढेरु.

हौज्या [फा] पु. बेइजती, फज़ीहत. हौज्या उहविणे शर्मिंदो
करणु, कंधु हेठि करणु, लोड लाहिणु.

हौतात्म्य न. शहादत.

हौद [अ] पु. हौदु.

हौदा [अ] पु. (१) हौदो, हाथीअ ते विहणं लाड खुलियल
पालिकी (२) कुश्तीअ लाड खोटियल हौद वांगुरु
चौकुंडी खड.

हौर पु. (१) नदीअ जी ओचिती आयल बोडि (२) जज्जो,
उमंगु.

हौशी वि. डिसो 'हौस'.

हौस [फा.अ] स्त्री. हवस, इछा, चाहिना, शौकु, उत्साहु.
हौशी, हौसी वि. इछा रखंदडु, शौकीनु, शायकु.
हौसदार वि. शौकीनु, लहरी, अयाशु.

हौसला [फा] पु. हौसिलो.

ह्यंगशा [का] वि. खदिङो.

ह्यस्तन, ह्यस्य वि. कल्होको, काल्ह वारो.

ह्याचा हिन जो. ह्याच्यात येणे औरत जो जुवानीअ में

कदमु रखणु.

ह्यावरून क्रि.वि. तंहिते.

ह्रस्व, हास डिंसो 'र' में 'ह्रस्व', 'हास'.

ळ

ळ मराठी वर्णमाला जो चोटीहों हर्फु सहीह. ही अखर कहिडे बि लफज् जे अगियां न ईदो आहे. हिन अखर सा शुरू थींदइ लफज् कोन्हनि.

क्ष

क्ष मराठी वर्णमाला जो पंजटीहों हर्फु सहीह.

क्ष किरण पु.न. (इं) 'एक्स-रे'. क्ष किरण चित्र न. (इं)

'रेडियोग्राफ'. क्ष किरणशास्त्र न. (इं) 'रेडिऑलॉजी'.

क्षण [सं] पु. (१) खिनु, पलु (२) तमामु थोरो वक्तु (२)

ब्राह्मण खे सिराघ लाइ कोठ. क्षणप्रभा स्त्री विजु,

खिविणि. क्षणबुद्धी वि. चंचलु. क्षणभंगुर वि. क्षिण

भंगुर, नासवानु, बेजटा, हिक खिन में भजंदडु-नासु

थींदडु. क्षणभर क्रि.वि. थोरी देरि. क्षणविध्वंसी वि.

डिंसो 'क्षणभंगुर'. क्षणोक्षणी क्रि.वि. खिन खिन में,

पल पल, हर पलि, हर वक्ति. क्षणावधी पु. थोरो

वक्तु. क्रि.वि. खिन में. क्षणिक वि. क्षिणकु, नासवानु,

नापाइदारु, बेजटा. क्षणिक बुद्धी वि. चंचल मन

वारो. क्षणिक बुद्धी-मती-कल्पना-विचार स्त्री.पु. थोरी

देरि जटाउ कंदडु वीचारु या मति, चंचलता,

अस्थिरता, पूरु. क्षणेक, क्षणैक क्रि.वि. हिकु खिनु-पलु,

थोरी देरि.

क्षणन [सं] न. मारणु, फटणु, कतलु करणु, कुहणु.

क्षत [सं] न. जखमु, फटु. वि. जखी थियलु, फटियलु.

क्षतज न. जखम-फट मां वहंदइ रलु. क्षतज टुष्टी स्त्री.

वेरु, नासाजी, वेर जी नजर. वि. वेरी, वेरु रखंदडु.

क्षतवृत्ती वि. बेकारु, बेरोजगारु. क्षतव्रत वि. त्रितु या

वचन टोडींदडु, त्रित-वचन जी भनिकिडी कंदडु.

क्षंता [सं] वि. खिम्यावानु, साबिरु, सहनशीलु. क्षंतव्य वि. खिम्या करण जोगो.

क्षति, क्षती [सं] स्त्री. (१) छीहो, हाजी, नुक्सानु (२)

जखमु (३) ईजाउ (४) नासता, बर्बादी. क्षतिपूर्ती

स्त्री. हरजाणो.

क्षत्र [सं] पु. (१) खत्री (२) जोधो, बहादुरु. न. खत्री

जाति. क्षत्रिय पु. खत्री. क्षत्री पु. खत्री. क्षत्रियांतक पु.

परशुरामु.

क्षपणक [सं] पु. जैनु-बुधु सन्यासी.

क्षपा [सं] स्त्री. राति. क्षपावार पु. राकासु.

क्षम [सं] वि. (१) खिम्यावानु, सहनशीलु, साबिरु (२)

समरथु, लाइकु, सघारो, करे सघंदडु (३) थियण

जहिडो, मुमकिनु. क्षमण न. खिम्या, मझाफी. क्षमणे

स.क्रि. (१) खिम्या करणु, मझाफी डियणु, मझाफु

करण (२) समरथु थियणु. क्षमत्व न. (१)

सहनशक्ती, सबुरु, खिम्य करण जो धर्मु (२)

समरथी, सघ, हैसियत. क्षमता स्त्री. लियाकत,

काबिलियत, हैसियत.

क्षमा [सं] स्त्री. (१) खिम्या, मझाफी (२) सबुरु,

सहनशक्ती (३) धरती, पिस्वी. क्षमापाळ पु. राजा.

क्षमायाचना स्त्री. मझाफी, मझाफी धुरणु.

क्षमावान्-शील वि. म्झाफी डींदडु, दयावानु. क्षमापन न. परिचाणी, सांति करणु, समाधानु.

क्षय [सं] पु. (१) घटिजणु, नासता, नासु (२) ज्वालियत (३) सिल्ह (बीमारी) (४) कंगी, डूबरि (मर्जु). क्षयकार पु. सिल्ह जी खंधि. क्षयकाल पु. क्रियामत, परलङ्. क्षयतिथी स्त्री. (१) घटियल तिथि (२) मुअल शख्स जो महिने या साल जो डींहुं, मासिकु. क्षयपक्ष पु. महीने जो ऊंदाहों पखु. क्षयरोग पु. सिल्ह, दिक्कि तपु. क्षयरोगी वि. सिल्ह जो मरीजु. क्षयवृद्धी स्त्री. ज्वालियत ऐं कमालियत, घटाउ वधाउ, घटिजणु ऐं वधणु, घटि वधाई, काटू वाधू. क्षयसूतक न. मौत जो सूतकु. क्षयाह पु. मथे 'क्षयतिथी' में मतिलबु (२) डिसो. क्षयिष्णू वि. नासु थियण जोगो, नासवन्तु, फानी. क्षयी वि. (१) नासवन्तु, फानी (२) सिल्ह जो मरीजु.

क्षर [सं] पु. दुनिया जू सभु फानी शयूं, सभु साहवारा. वि. (१) वहंदडु, टिमंदडु, सिमंदडु (२) फानी, घटिजंदडु, नासवन्तु. क्षरण न. (१) टेमो, सेमो, वहणु (२) धीरे धीरे ज्वालियत-नासु (३) खाधि, खाजण जी क्रिया, गाठि. क्षरणे अ.क्रि. (१) टिमणु, सिमणु (२) गाठि थियणु. क्षरत्व न. खिनभंगुरता, बे बकाई. क्षरित वि. सिमियलु, टिमियलु. क्षारक वि. गाठि पैदा कंदडु, साडींदडु या खाईंदडु. क्षारित वि. गाडियल, टेपो टेपो करे वहायलु.

क्षांत [सं] वि. (१) खिम्या कयलु, मझाफु कयलु (२) खिम्या वारो, साबिरु, सहनशीलु. क्षांती स्त्री. (१) खिम्या, मझाफी (२) सबुरु, सहनशीलता,

क्षाती [सं] स्त्री. नामसु, कीर्ती.

क्षान्न [सं] वि. खत्रीअ सां वास्तो रखंदडु, खत्रीअ जो. क्षान्नधर्म पु. (१) खत्रीअ जो धर्मु या कमु (२) बहादुरी, धीरजु वगेरह गुण.

क्षार [सं] पु. (१) खारु, (इं) 'अल्कली' (२) खारी शैड (३) खाराणि, खाराङ्गि. वि. खारो, लूणाठियो. क्षारता स्त्री. खाराणि, खाराङ्गि. क्षारमेह पु. खारो पेशाबु या अहिडी बीमारी. क्षारब्धी वि. खार वारो.

क्षारोत्पादक वि. खारु-खाराणि पैदा कंदडु. क्षारोदक न. खारो-लूणाठियो पाणी.

क्षालन [सं] न. धुअणु. क्षालणे स.क्रि. धुअणु. क्षालित वि. धोतलु.

क्षिणणे [सं] अ.क्रि. खीणु-हीणो-डुबिरो थियणु, गरणु, खराबु थियणु. क्षित वि. खराबु थियलु, ज्वालियत थियलु.

क्षिति-ती [सं] स्त्री. (१) पिस्वी, जमीन (२) नुक्सानु, ज्वालियत, नासु, खराबी. क्षितिज न. उफकु. क्षितिजाचा वि. उफकी. क्षितीश पु. राजा.

क्षिती स्त्री. चिन्ता, फिकिर, परिवाह.

क्षिती स्त्री. हार, शिकस्त.

क्षिपक [सं] वि. फिटी कंदडु, उछिलाईंदडु. क्षिपण न. फिटी करणु. क्षिप्र वि. फिटी कयलु.

क्षिप्र [सं] वि. तेजु, तकिडो, रफ्तार वारो. क्रि.वि. हिकदमि, सेधु, जल्दी.

क्षीण [सं] वि. (१) खीणु, डुबिरो, निबलु, कमिजोरु (२) नासु थियलु, गुमु थियलु (३) सन्हिडो (४) झीणो. क्षीणपाप वि. पाप पूरा थियलु (शख्स). क्षीणशक्ती वि. कमिजोरु, निसतो. क्षीणायू वि. (१) मरणींगु (२) कमि जूमिरि.

क्षीत [सं] स्त्री. परिवाह, गर्ज, फिकिर.

क्षीब [सं] वि. नशे में चूर.

क्षीर [सं] न. (१) खीरु (२) पाणी (३) वण जी अच्छी रसु.

क्षीरनीरन्याय पु. हिक बिए में मिली हिकु थी वणणु-खीरु खंडु थी वणणु. क्षीरनीरविवेक पु. बुरे भले मां भलो जाचणु, मठे चंडे मां चंडो गोलहणु, खराबु ऐं सुठीअ गाल्हि मां सुठीअ गाल्हि जी चूड करणु. क्षीरपथ पु. आकाशगंगा. क्षीरसागर-सिंधु-समुद्र पु. खीर जो समुंडु, खीरु सागरु. क्षीर स्फटीक पु. दूधिया पथरु, (इं) 'ओपल'. क्षीरापती पु. विष्णू. क्षीराब्धि, -ब्धी पु. खीरु सागरु. क्षीराब्धिकन्या-तनया स्त्री. लक्ष्मीदेवी. क्षीराब्धि जामात पु. विष्णू.

क्षुण्ण [सं] वि. लताडियलु, कुटियलु.

क्षुत्-त् न. छिक (नक जी).

क्षुत् [सं] स्त्री. बुख. क्षुत्बोध पु. छिती बुख. क्षुत्क्षाम वि.

बुखायलु, बुख में पाहु (थियलु).

क्षुद्र [सं] न. घटिताई, विड, ऐबु, अदनाई. वि. हल्को, खसीसु, हल्किडो, ओछो, नीचु, कमीणो, अदना. क्षुद्रकल्पना स्त्री. घटि दर्जे जी कल्पना, हल्को वीचार. क्षुद्रदृष्टी स्त्री. कंहि मां को न को ऐबु गोल्हण जी मनोविस्ती, तंगि दिली. वि. ऐबु कदंदडु, खसीसु नजुर खंदडु. क्षुद्रपणा पु. कमीणाई, ओछाई. क्षुद्रमेह पु. थोरो पेशाबु अचणु. क्षुद्रान्वेषण, क्षुद्रान्वेषी न.वि. हिंसो 'क्षुद्रदृष्टी'.

क्षुधा [सं] स्त्री. खुदिया, बुख. क्षुधाक्रांत, क्षुधातुर, क्षुधार्त वि. बुख में पाहु. क्षुधित वि. बुखायलु.

क्षुब्ध, क्षुभित [सं] वि. काविडियलु, बेसबुरु.

क्षुर [सं] पु. (१) खुरु (गांड वगेरह जो) (२) पाकी, छुरो.

क्षुल्लक [सं] वि. खसीसु, मझमूली, घटि दर्जे जो.

क्षेत्र [सं] न. (१) खेतु, बुनी (२) तीर्थ आस्थानु (३) जगह, हंधु, जमीन जो हिंसो (४) लड़ाईअ जो मैदानु (५) खेतर, एराजी, पट्ट, इलाइको, हद (६) अछ, छछ. क्षेत्रकर पु. हारी, किसानु. क्षेत्रगणित न. भूमितीशास्त्रु, जामेद्रीअ जो शास्त्रु, जमीन जी माप करण जो शास्त्रु. क्षेत्रज पु. जाल खे डेर या माइट मां थियलु पुट्ट (मुड्स जे इजाजत सां). क्षेत्रजीवी वि. (१) हारी, किसानु (२) पंडो. क्षेत्रतीर्थ न. तीर्थ स्थानु, तीर्थयात्रा. क्षेत्रपाल-ल पु. गोठ जो देवता, गोठ जी रख्या कंदडु देवता. क्षेत्रफल न. (१) एराजी, पखेड (२) नतीजो, फलु. क्षेत्रभूमी स्त्री. (१) पोख लाइ काराइती जमीन (२) पवित्र भूमी, तीर्थ स्थानु. क्षेत्रयात्रा स्त्री. तीर्थयात्रा. क्षेत्रक्षण न. (इं) 'फील्डिंग' (क्रिकेट). क्षेत्रवास पु. तीर्थ स्थान ते रहणु. क्षेत्रसन्ध्यास पु. कंहि तीर्थ स्थान ते ववी मरण ताई रहण जो नियमु-संकलु. क्षेत्रस्थ वि. तीर्थस्थानु या उते रहंदडु-उतां जो रहवासी. क्षेत्रज्ञ पु. आत्मा, जीवात्मा. क्षेत्राजीव, क्षेत्री वि. खेत में पोरिहयो करे गुजर कंदडु हारी, किसानु. क्षेत्राधिकारी पु. (इं) 'फील्ड ऑफीसर'. क्षेत्रोपवास पु. तीर्थ क्षेत्र ते अचण

खां पोइ मथो कूड़ाइण खां पहिरीं रखण जो त्रितु-उपवासु-उपासु. क्षेत्रोपाध्याय पु. तीर्थक्षेत्र जो पंडो.

क्षेत्री पु. खत्री.

क्षेप [सं] पु. (१) फिटी करणु (२) परे मोकिलणु (३) अजायो विवाइणु (४) देरि (५) अनादर. क्षेपनक्षेप क्रि.वि. जूरु, पक, कीअं बिं करे. क्षेपपात पु. उहो टुबिको जंहि मां बिनि ग्रहनि जा मदार हिक बिण खे कपे वेंदा आहिनि. क्षेपवृत्त न. मदार (ग्रह जो), (इं) 'आर्बिट'. क्षेपक पु. (१) देरि (२) अनादर. वि. दाखिलु कयलु, कंहि किताब में पोइ दाखिलु कयलु हिंसो क्षेपण न. फिटो करणु, परे मोकिलणु, बाहिरि कदणु. क्षेपणास्त्र न. अइटम जे शक्तीअ सां परे मुकरर हंध ते फिटो करण जो हथियार, (इं) 'मिसाईल' क्षेपणे स.क्रि. फिटो करणु. क्षेप्ता वि. फिटी कंदडु, मोकिर्लीदडु.

क्षेम [सं] न. कल्याणु, सुख, भलाई, खैर. वि. सुखी, कल्याणकारकु. क्षेमंकर वि. सुखदाइकु, कल्याणकारकु. क्षेमालिंगन न. दोस्त खे सिक मां पातलु भाकुरु. क्षेमी वि. सुखी, आनंदी, खुशि.

क्षोणी [सं] स्त्री. (१) पिर्खी धरती (२) अददु, संख्या. क्षोणीप-पती, क्षोणीश्वर पु. राजा.

क्षोद [सं] पु. (१) चूरणु, चूरो, बुकी, बुको (२) वीचार.

क्षोभ [सं] पु. (१) छोभ, क्रोध, गुसो (२) बेचैनी, आंधि मांधि, बेकरारी, छोल. क्षोभक वि. गुसो डियारींदडु, मन में बेकरारी पैदा कंदडु. क्षोभणे अ.क्रि. गुसे थियणु, काविडिजणु, बेचैनु थियणु. क्षोभित वि. हिंसो 'क्षुब्ध'. क्षोभ्य वि. काविडिजण-गुसे थियण जोगो.

क्षौद्र [सं] न. माखी.

क्षौम [सं] पु. रेशिमी कपिडो.

क्षौर [सं] पु. हजामत, मुनणु. क्षौरिक पु. हजमु, नाई.

क्ष्मा [सं] स्त्री. पिर्खी, धरती. क्ष्मापती पु. राजा.

स्वेड [सं] न. (१) जहर (२) गजगोइ, शोर, गोडु.

ज्ञ

ज्ञ मराठी वर्णमाला जो छटीहों हर्फु सहीह.

ज्ञ [सं] पु. बुधु ग्रहु. वि. ज्ञाणू, ज्ञाणंदहु. (मि. शास्त्रज्ञ = शास्त्रनि जो ज्ञाणू).

ज्ञपित, ज्ञप्त [सं] वि. ज्ञातलु, मशहूर कयलु. ज्ञाप्ती स्त्री. (१) गियाति, बुधी, ग्यानु (२) ज्ञाण, अहसासु, समुझ (३) ब्रह्मग्यान करे थियल सुजागी.

ज्ञात [सं] वि. ज्ञातलु, समुझियलु, मअलूम. ज्ञातसिध्दांत वि. ज्ञाणण-समुझण जोगो, अहसासु थियण जहिडो. ज्ञाता वि. (१) ज्ञाणणहार, ज्ञाणू, समुझंदहु, माहिर (२) सियाणो, विद्वानु, ग्यानी. ज्ञातृत्व न. गियाति, ग्यानु, ज्ञाण, बुधी.

ज्ञात [सं] स्त्री. ज्ञाति. डिसो 'जाति'.

ज्ञाति, ज्ञाती [सं] स्त्री. ज्ञाति, किस्मु, जिन्स, जाती. पु. माइटु.

ज्ञान [सं] न. (१) ग्यानु, बुधी, विषय जी ज्ञाण (२) खबर, जाण (३) संस्कार, मन ते थियलु असुर (४) ब्रह्मग्यानु. ज्ञानकळा स्त्री. ग्यान जो तेजु. ज्ञानकोश पु. (१) ग्यान जो संग्रहु (२) दुनिया जे सभिनी विषयनि जी ज्ञाण डींदहु कोशु, (इं) 'एन्साइक्लोपीडिआ' ज्ञानगुरू पु. ग्यानु डींदहु-मोखु डींदहु गुरू. ज्ञानचक्षु-दृष्टी पु.स्त्री. ग्यान जी नजर, बुधी, आत्मस्वरूप ज्ञाणण जो ग्यानु. ज्ञानजनक वि. ग्यानु पैदा कंदहु. ज्ञानदाता पु. ग्यान जो गुरू. वि. ग्यान जो गुरू. वि. ग्यान जो दानु कंदहु. ज्ञानदिवा-दीप पु.बुधी रूपी डिओ. ज्ञानमठ-मठो पु.स्त्री. (१) एकांत वारी जगह (२) जेलु. ज्ञानमार्ग पु. वेदनि जो ज्ञाणायलु ईश्वर जे प्राप्तीअ जो जोगो रस्तो. ज्ञानमाला-ळा स्त्री. दुनिया जो ग्यानु, वहिंवार जो ग्यानु. ज्ञानयज्ञ पु. ग्यान जी प्राप्ती. ज्ञानरत्नाची मांडुस स्त्री. ग्यानी, सियाणो शब्दु. ज्ञानवल्ली स्त्री. भंग. ज्ञानवाद पु. 'ग्यान सां ई

मोख मिलंदो आहे' - इन वीचर जो वादु, ग्यान खे ई मोख जो मुख्यु साधनु मजींदहु वादु. ज्ञानवान वि. (१) ग्यानी, सियाणो (२) ब्रह्मग्यानी. ज्ञानविज्ञान न. रूहानी या विग्यान जो ग्यानु. ज्ञानसूर्य, ज्ञानार्क पु. ग्यान रूपी सिजु. ज्ञानस्पृशू वि. ग्यान खे छुहियलु, समुझियलु, ज्ञातलु. ज्ञानांजन न. ग्यानरूपी कजलु. ज्ञानाभ्यास पु. रूहानी ग्यान जो चिन्तनु-मननु. ज्ञानाज्ञान न. हिन लोक ऐं परलोक जे विषय जो ग्यानु. ज्ञानी वि. (१) ग्यानी, ग्यानवानु, विद्वानु (२) ब्रह्मग्यानी. ज्ञानेंद्रिय न. ग्यान इंदिरी, पदार्थ जो ग्यानु कराईदइ इन्द्री (पंज इंद्रियूं - नकु, कन, अखियूं, जिभ, चमिडी), इवासु. ज्ञानोपदेश पु. रूहानी ग्यान या आत्मग्यान जो उपदेशु-सिख्या. ज्ञानोपासना स्त्री. उपासना जो टियों किस्मु, ज्ञान जी उपासना.

ज्ञापक [सं] वि. ग्यानु कराईदहु, ज्ञाणाईदहु, अहसासु कराईदहु, सुवाणप कराईदहु.

ज्ञापन [सं] न. ज्ञाण, मअलूमियत कराइणु, डेखारणु, सेखारणु, समुझाइणु.

ज्ञापनीय [सं] वि. सेखारण-डेखारण जोगो, मअलूमियत कराइण जहिडो.

ज्ञापविणे [सं] स.क्रि. मअलूमियत कराइणु, चिताइणु, खोले बुधाइणु, सेखारणु, सुवाणप कराइणु.

ज्ञापित [सं] वि. (१) ज्ञाणायलु (२) चितायलु, डेखारियलु.

ज्ञाप्य [सं] वि. सेखारण-डेखारण जोगो, सुवाणप कराइण जहिडो.

ज्ञेय [सं] वि. ज्ञाणण जोगो, ज्ञाणण जहिडो. ज्ञेयवाद पु. हिकु मतो, जंहिं मूजिबि-पंहिंजी बुधीअ सां ईश्वर खे ज्ञाणणु मुमकिनु आहे.

